بسم الله الرحمن الرحيم

تفسير

ديوبندي

مرتب

الحاج مولوي عبد الحنان

فاضل جامعه علوم اسلاميه بنوري ټاون

معاون

احمد ياسين

[illegible]

ابو النصر محمد رحيمي

مكتبه حبيبيه

كندهار

٣

فهرست

د تفسیر دیوبندي اصل په دوو (۲) ټوکو کښي چاپ سوی دی، البته د ډېر حجم پر بنیاد مو دغه پي ډي ایف کاپي په څلورو ټوکو باندي وویشی.

جلد اول (۱)

شمېره	د سورت نوم	د پاڼي شمېره
۱	الفاتحه	۱
۲	البقرة	۲
۳	آل عمران	۱۳۸
۴	النسآء	۲۱۸
۵	المآئدة	۳۰۳
۶	الانعام	۳۶۵

جلد دوهم (۲)

شمېره	د سورت نوم	د پاڼي شمېره
۷	الاعراف	۴۳۱
۸	الانفال	۵۰۸
۹	التوبة	۵۳۷
۱۰	یونس	۵۹۶
۱۱	هود	۶۳۶
۱۲	یوسف	۶۷۷
۱۳	الرعد	۷۱۵
۱۴	ابراهیم	۷۳۴
۱۵	الحجر	۷۵۳
۱۶	النحل	۷۷۰
۱۷	بنی اسرآئیل	۸۱۲
۱۸	الکهف	۸۴۵

جلد دریم (۳)

شمېره	د سورت نوم	د پاڼي شمېره
۱۹	مریم	۱۰
۲۰	طٰه	۳۰
۲۱	الانبیاء	۵۹
۲۲	الحج	۸۷
۲۳	المؤمنون	۱۱۷
۲۴	النور	۱۴۰
۲۵	الفرقان	۱۶۸
۲۶	الشعرآء	۱۸۸
۲۷	النمل	۲۱۷
۲۸	القصص	۲۴۳
۲۹	العنکبوت	۲۷۵
۳۰	الروم	۲۹۹
۳۱	لقمان	۳۱۷
۳۲	السجدة	۳۲۸
۳۳	الاحزاب	۳۳۷
۳۴	سبا	۳۶۶
۳۵	فاطر	۳۸۵
۳۶	یس	۴۰۳
۳۷	الصفات	۴۱۹
۳۸	ص	۴۳۹
۳۹	الزمر	۴۵۴

جلد څلورم (۴)

شمیره	د سورت نوم	د پاڼي شمیره
۴۰	المؤمن	۴۸۰
۴۱	حم السجدة	۵۰۸
۴۲	الشوری	۵۲۶
۴۳	الزخرف	۵۴۴
۴۴	الدخان	۵۶۴
۴۵	الجاثیة	۵۷۰
۴۶	الاحقاف	۵۸۱
۴۷	محمد	۵۹۴
۴۸	الفتح	۶۰۷
۴۹	الحجرات	۶۱۹
۵۰	ق	۶۲۷
۵۱	الذاریات	۶۳۵
۵۲	الطور	۶۴۳
۵۳	النجم	۶۵۰
۵۴	القمر	۶۵۸
۵۵	الرحمن	۶۶۶
۵۶	الواقعة	۶۷۴
۵۷	الحدید	۶۸۴
۵۸	المجادلة	۶۹۷
۵۹	الحشر	۷۰۷
۶۰	الممتحنة	۷۱۷
۶۱	الصف	۷۲۵
۶۲	الجمعة	۷۳۰
۶۳	المنافقون	۷۳۴
۶۴	التغابن	۷۳۸
۶۵	الطلاق	۷۴۳
۶۶	التحریم	۷۴۹
۶۷	الملک	۷۵۵
۶۸	القلم	۷۶۱
۶۹	الحاقة	۷۶۸
۷۰	المعارج	۷۷۴
۷۱	نوح	۷۷۹
۷۲	الجن	۷۸۴
۷۳	المزمل	۷۸۹
۷۴	المدثر	۷۹۳
۷۵	القیامة	۷۹۹
۷۶	الدهر	۸۰۳
۷۷	المرسلات	۸۰۸
۷۸	النبأ	۸۱۳
۷۹	النزعات	۸۱۷
۸۰	عبس	۸۲۱
۸۱	التکویر	۸۲۴
۸۲	الانفطار	۸۲۷
۸۳	المطففین	۸۲۹
۸۴	الانشقاق	۸۳۳
۸۵	البروج	۸۳۵
۸۶	الطارق	۸۳۸
۸۷	الاعلی	۸۳۹
۸۸	الغاشیة	۸۴۱
۸۹	الفجر	۸۴۳
۹۰	البلد	۸۴۷
۹۱	الشمس	۸۴۹
۹۲	اللیل	۸۵۰
۹۳	الضحی	۸۵۲
۹۴	الم نشرح	۸۵۳
۹۵	التین	۸۵۴
۹۶	العلق	۸۵۵
۹۷	القدر	۸۵۷
۹۸	البینة	۸۵۸
۹۹	الزلزال	۸۶۰
۱۰۰	العادیات	۸۶۱
۱۰۱	القارعة	۸۶۲
۱۰۲	التکاثر	۸۶۳
۱۰۳	العصر	۸۶۴
۱۰۴	الهمزة	۸۶۵
۱۰۵	الفیل	۸۶۶
۱۰۶	قریش	۸۶۷
۱۰۷	الماعون	۸۶۷
۱۰۸	الکوثر	۸۶۸
۱۰۹	الکافرون	۸۶۹
۱۱۰	النصر	۸۶۹
۱۱۱	اللهب	۸۷۰
۱۱۲	الاخلاص	۸۷۱
۱۱۳	الفلق	۸۷۱
۱۱۴	الناس	۸۷۲

قَالَ اَلَمۡ اَقُلۡ لَّكَ اِنَّكَ لَنۡ تَسۡتَطِيۡعَ مَعِيَ صَبۡرًا ﴿٧٥﴾

قَالَ	اَلَمۡ اَقُلۡ	لَّكَ	اِنَّكَ	لَنۡ تَسۡتَطِيۡعَ	مَعِيَ	صَبۡرًا
نو وویل	آیا مانهٔ ویلی	تاته	چی بیشکه! ته	له سره به ونه کړی سی طاقت	له ما سره	دصبر

نو وویل (خضر موسیٰ ته) آیا مانهٔ ویلی تاته چی بیشکه! ته له سره به ونه کړی سی طاقت له ما سره د صبر.

قَالَ اِنۡ سَاَلۡتُكَ عَنۡ شَىۡءٍۢ بَعۡدَهَا فَلَا تُصٰحِبۡنِىۡ‌ۚ

قَالَ	اِنۡ سَاَلۡتُكَ	عَنۡ شَىۡءٍۢ	بَعۡدَهَا	فَلَا تُصٰحِبۡنِىۡ
نو وویل (موسیٰ)	که چیری وپوښتم زه تا	دخه شی	وروسته له دی سؤاله	پس ملګرتیا مه کوه له ما سره

نو وویل (موسیٰ) که چیری وپوښتم زه تا (ای خضره) د خه (منکر) شی وروسته له دی سؤاله پس ملګرتیا مه کوه له ما سره

قَدۡ بَلَغۡتَ مِنۡ لَّدُنِّىۡ عُذۡرًا ﴿٧٦﴾ فَانْطَلَقَا‌ ۠ حَتّٰٓى اِذَاۤ اَتَيَاۤ اَهۡلَ

قَدۡ	بَلَغۡتَ	مِنۡ لَّدُنِّىۡ	عُذۡرًا	فَانْطَلَقَا	حَتّٰٓى	اِذَاۤ	اَتَيَاۤ	اَهۡلَ
په تحقیق	ورسیدی ته	له طرفه زما	عذر ته	بیا روان سول دواړه	ترهغه پوری	کله چی	راغلل	اهل

په تحقیق ورسیدی ته له طرفه زما (حد د) عذر ته. بیا روان سول دواړه ترهغه پوری کله چی راغلل اهل

قَرۡيَةِ ۨاسۡتَطۡعَمَاۤ اَهۡلَهَا فَاَبَوۡا اَنۡ يُّضَيِّفُوۡهُمَا

قَرۡيَةِ	اسۡتَطۡعَمَاۤ	اَهۡلَهَا	فَاَبَوۡا	اَنۡ	يُّضَيِّفُوۡهُمَا
دیوه کلی ته	نو طعام وغوښت دوی	له خلګو دهغه خخه	پس منع راوړه	له دی خخه	چی میلمستیا ورکړی دغه خلک دوی ته

دیوه کلی ته نو طعام وغوښت دوی له خلګو دهغه (کلی) خخه پس منع راوړه له دی خخه چی میلمستیا ورکړی دغه خلک دوی ته

فَوَجَدَا فِيۡهَا جِدَارًا يُّرِيۡدُ اَنۡ يَّنۡقَضَّ فَاَقَامَهٗ‌ ؕ قَالَ

فَوَجَدَا	فِيۡهَا	جِدَارًا	يُّرِيۡدُ	اَنۡ يَّنۡقَضَّ	فَاَقَامَهٗ	قَالَ
بیا پیداکړ دوی (دواړو)	په هغه کښی	یو دیوال	چی اراده ئی وه	چی ونړیږی	پس سم کړ (خضر) هغه دیوال	وویل (موسیٰ)

بیا پیداکړ دوی (دواړو) په هغه کلی کښی یو دیوال چی اراده ئی وه چی ونړیږی پس سم کړ (خضر) هغه دیوال وویل (موسیٰ)

لَوۡ شِئۡتَ لَتَّخَذۡتَ عَلَيۡهِ اَجۡرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيۡنِىۡ

لَوۡ شِئۡتَ	لَتَّخَذۡتَ	عَلَيۡهِ	اَجۡرًا	قَالَ	هٰذَا	فِرَاقُ	بَيۡنِىۡ
که اراده کړی وی تا	نو خامخا به دی اخیستی وی	پر دغه	مزدوری	وویل (خضر)	دادی	وخت د بیلتون	په مینځ زما

که اراده کړی وی تا (داخیستلو د اجر) نو خامخا به دی اخیستی وی مزدوری. وویل (خضر) دادی وخت د بیلتون په مینځ زما

قَالَ اَلَمۡ اَقُلۡ لَّكَ اِنَّكَ لَنۡ تَسۡتَطِيۡعَ...حضرت موسی عليه السلام چي کله دعادت سره نا اشنا عمل وليدی نو سوال يي وکی :

حضرت خضر عليه السلام چي کله دموسی عليه السلام سوال او اعتراض وليدی نو ورته يي وويل چي آيا ماتاته نه وه ويلي چي ته به زما سره صبر ونه کړی سې موسی عليه السلام ورته وفرمايل چي خير دا وار بيا معافي وکړه ليکن که ددې واري وروسته ما ستا څخه ديوې خبري پوښتنه وکړه نو ته بيا ما دځان سره مه ساته بيشکه ته به زما دطرف څخه انتها دعذر ته رسيدلی يي په دې وار حضرت موسی عليه السلام دهيري عذر پيش نه کی ددې څخه معلوميږي چي دا سوال دوی قصدا دخپل پيغمبرانه حيثيت مطابق کړی وو بيا دوی دواړه مخکي روان سول تر دي چي ديو کلي خلګو ته راغلل نو ددغه کلي دخلګو څخه يي خوراک وغوښتی چي موږ ميلمانه يو نو هغوی ددوی دميلمنو کولو څخه انکار وکړی په دي کي بيا دوی هلته يو ديوال وليدی کم چي نړيدو ته نژدي وو نو دغه بزرگ يعني حضرت خضر عليه السلام دلاس په اشاره سره : **پاته بيان پر راروان مخ وګوری :**

www.jamairahmani.org

وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيْلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَّلَيْهِ صَبْرًا ۝٧٨

وَبَيْنِكَ	سَأُنَبِّئُكَ	بِتَأْوِيْلِ	مَا	لَمْ تَسْتَطِعْ	عَّلَيْهِ	صَبْرًا
او په مینځ ستا کښې	اوس به زر خبر کړم تا	په مطلب	د هغه کار	چې ونه کړې سو طاقت تا	په هغه باندې	د صبر

او په مینځ ستا کښې اوس به زر خبر کړم تا (موسیٰ) په غرض (مطلب) د هغه کار چې ونه کړې سو تا طاقت په هغه باندې د صبر

اَمَّا السَّفِيْنَةُ فَكَانَتْ لِمَسٰكِيْنَ يَعْمَلُوْنَ فِي الْبَحْرِ فَاَرَدْتُّ

اَمَّا السَّفِيْنَةُ	فَكَانَتْ	لِمَسٰكِيْنَ	يَعْمَلُوْنَ	فِي الْبَحْرِ	فَاَرَدْتُّ
هر څه هغه بیړی	نو وه	د پاره د هغو عاجزانو	چې کار به ئې کاوه	په بحر کښې	نو وغوښته ما

هر څه هغه بیړی (چې ماسورئ کړی وه) نو وه د پاره د هغو عاجزانو چې کار به ئې کاوه په بحر (سیند) کښې، نو وغوښته ما

اَنْ اَعِيْبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُمْ مَّلِكٌ يَّاْخُذُ كُلَّ سَفِيْنَةٍ

اَنْ اَعِيْبَهَا	وَكَانَ	وَرَآءَهُمْ	مَّلِكٌ	يَّاْخُذُ	كُلَّ	سَفِيْنَةٍ
چې عیب جنه	حال دا چې ؤ	په مخکی د دوی	یو پاچا	چې اخیسته به ئې	هره	یوه بیړی

چې عیب جنه کړم هغه حال دا چې په مخکی د دوی (ؤ لږ څه لری له دوی څخه) یو پاچا چې اخیسته به ئې هره یوه بیړی

غَصْبًا ۝٧٩ وَاَمَّا الْغُلٰمُ فَكَانَ اَبَوٰهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِيْنَآ اَنْ يُّرْهِقَهُمَا

غَصْبًا	وَاَمَّا	الْغُلٰمُ	فَكَانَ	اَبَوٰهُ	مُؤْمِنَيْنِ	فَخَشِيْنَآ	اَنْ يُّرْهِقَهُمَا
په زور سره	او هر څه	هلک	پس وه	مور او پلار د ده	مؤمنان	پس وبیریدو مونږ	له دې چې غالب به سی پر دوی

په زور سره (نو ځکه می سورئ کړه). او هر څه هلک پس وو مور او پلار د ده مؤمنان پس وبیریدو مونږ له دې چې غالب به سی پر دوی

طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۝٨٠ فَاَرَدْنَآ اَنْ يُّبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا

طُغْيَانًا	وَّكُفْرًا	فَاَرَدْنَآ	اَنْ يُّبْدِلَهُمَا	رَبُّهُمَا
په سرکشی	او کفر کښې	نو وغوښته مونږ	دا چې بدل ورکړی دوی ته	رب د دوی

(مکلف به کړی د غه هلک دوی په سرکشی او کفر (که ژوندی وی). نو وغوښته مونږ دا چې بدل ورکړی دوی ته رب د دوی

خَيْرًا مِّنْهُ زَكٰوةً وَّاَقْرَبَ رُحْمًا ۝٨١ وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ

خَيْرًا	مِّنْهُ	زَكٰوةً	وَّاَقْرَبَ	رُحْمًا	وَاَمَّا	الْجِدَارُ	فَكَانَ
بهتر	له دې هلک څخه	په پاکی کښې	او ډیر نژدې به وی	له جهته د رحم مهربانی	او هر څه (هغه)	دیوال	پس ؤ

(غوره) له دې هلک څخه په پاکی (صلاح) کښې او ډیر نژدې به وی له جهته د رحم مهربانی. او هر څه (هغه) دیوال پس ؤ

اَمَّا السَّفِيْنَةُ فَكَانَتْ لِمَسٰكِيْنَ... د تیر مخ پاته بیان دلته وګوری: په طور د خرق عادت هغه سیده کی موسی علیه السلام وفرمایل چې که تا غوښتلای نو پر دې کار به دې اجرت اخیستی وای چې دا وخت به زمونږ کار هم په سوی وای او د دوی د بد خوی اصلاح به هم سوې وای دې بزرګ وویل اوس زما او ستا د جدا کیدو وخت دی لکه چې تا مخکې دا شرط په خپله اینښی وو او س زه د دې شیانو حقیقت تاته ښیم چې ستا څخه صبر ونه سو.

(فایده) هغه کلی پر کم چې حضرت موسی علیه السلام او حضرت خضر علیه السلام راغلي وه د حضرت عبد الله ابن عباس رضی الله عنه په نزد داد انطاکیه کلی دی او د ابن سیرین رحمة الله علیه په نزد د ایکه کلی دی او د حضرت ابو هریره رضی الله عنه په نزد د اندلس کلی دی: پاته سو د دغو شیان حقیقت څه وو؟ هغه دا دی هغه کښتی چې مونږ ماته کړه نو هغه دیو څو غریبانو خلګو وه چې د دې په ذریعه به یې په دریاب کې محنت او مزدوري کوله او په دې یې د کور ګذاره روانه وه پس ما وغوښتل چې عیبناکه یې کړم وجه د دې داوه: پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

لِغُلٰمَيۡنِ يَتِيۡمَيۡنِ فِي الۡمَدِيۡنَةِ وَكَانَ تَحۡتَهٗ كَنۡزٌ لَّهُمَا

لِغُلٰمَيۡنِ	يَتِيۡمَيۡنِ	فِي الۡمَدِيۡنَةِ	وَكَانَ	تَحۡتَهٗ	كَنۡزٌ لَّهُمَا
دهغو دوو هلکانو	يتيمانو	په (هغه) ښار کښې	او ؤ	لاندې دهغه (ديوال)	خزانه د دغو دواړو

دهغو دوو هلکانو يتيمانو په (هغه) ښار کښې او ؤ لاندې د هغه (ديوال) خزانه د دغو دواړو

وَكَانَ اَبُوۡهُمَا صَالِحًا ۚ فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنۡ يَّبۡلُغَاۤ اَشُدَّهُمَا

وَكَانَ	اَبُوۡهُمَا	صَالِحًا	فَاَرَادَ	رَبُّكَ	اَنۡ يَّبۡلُغَاۤ	اَشُدَّهُمَا
او ؤ	پلار د دوی	صالح	نو اراده وکړه	رب د تا	چې ورسيږی	قوت (د ځلميتوب) خپلو ته

او ؤ پلار د دوی صالح، نو اراده وکړه رب د تا چې ورسيږی (دغه دواړه) قوت (د ځلميتوب) خپلو ته

وَيَسۡتَخۡرِجَا كَنۡزَهُمَا ۖ رَحۡمَةً مِّنۡ رَّبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلۡتُهٗ

وَيَسۡتَخۡرِجَا	كَنۡزَهُمَا	رَحۡمَةً	مِّنۡ رَّبِّكَ	وَمَا فَعَلۡتُهٗ
او بيا ئې راوباسي	هغه خزانې خپل	له جهته د رحم مهرباني	له جانبه د رب د تا	او نه دی کړی ما دغه تير اعمال

او بيا ئې راوباسي هغه (ښخې کړې) خزانې خپلې له جهته د رحم مهرباني له جانبه د رب د تا، او نه دی کړی ما دغه تير اعمال

عَنۡ اَمۡرِيۡ ؕ ذٰلِكَ تَاۡوِيۡلُ مَا لَمۡ تَسۡطِعۡ عَّلَيۡهِ صَبۡرًا ؕ ۸۲

عَنۡ اَمۡرِيۡ	ذٰلِكَ	تَاۡوِيۡلُ	مَا	لَمۡ تَسۡطِعۡ	عَّلَيۡهِ	صَبۡرًا
له خپله ځانه	دغه دی (درې واړه)	جوابونه	دهغو پيښو	چې طاقت نسو کولی تا	پر هغه	د صبر

له خپله ځانه (او په حکم او فکر خپل) دغه دی (درې واړه) جوابونه د هغو پيښو چې طاقت نسو کولی تا پر هغه د صبر.

وَيَسۡـَٔلُوۡنَكَ عَنۡ ذِي الۡقَرۡنَيۡنِ ؕ قُلۡ سَاَتۡلُوۡا عَلَيۡكُمۡ

وَيَسۡـَٔلُوۡنَكَ	عَنۡ	ذِي الۡقَرۡنَيۡنِ	قُلۡ	سَاَتۡلُوۡا	عَلَيۡكُمۡ
او پوښتنه کوی مشرکان له تا څخه	له قصی	د ذوالقرنين	ووايه (ای محمده!)	اوس به زه ووايم	پر تاسی

او پوښتنه کوی مشرکان (په ښوولو د يهودانو) له تا څخه له قصی دذوالقرنين، ووايه (محمده!) اوس به زه ووايم پر تاسی

مِّنۡهُ ذِكۡرًا ؕ ۸۳ اِنَّا مَكَّنَّا لَهٗ فِي الۡاَرۡضِ وَاٰتَيۡنٰهُ مِنۡ كُلِّ شَيۡءٍ

مِّنۡهُ	ذِكۡرًا	اِنَّا	مَكَّنَّا	لَهٗ	فِي الۡاَرۡضِ	وَاٰتَيۡنٰهُ	مِنۡ كُلِّ شَيۡءٍ
له ده	څه احوال	بيشکه! چې موږ	قدرت ورکړی ؤ	ده ته	په مځکه کښې	او ورکړی ؤ موږ ده ته	له هر شي څخه

له ده څه احوال. بيشکه! چې موږ قدرت ورکړی ؤ ده ته په مځکه کښې او ورکړی ؤ موږ ده ته (له هر محتاج اليه) شي څخه

لِغُلٰمَيۡنِ يَتِيۡمَيۡنِ فِي الۡمَدِيۡنَةِ وَكَانَ... د تير مخ پاته بيان دلته وګورى:

چي په دې خلګو يو ظالم پاچا پسي وو چي هره يوه ښه کښتی به يي په زرو نيوله که ما په ظاهره کښتی بې عيبه کړې نه وای نو دا کښتی به يي هم ورڅخه اخيستې وای او ددې غريبانو دمزدورۍ آسره به هم ختمه سوې وای په دې وجه په ماتولو کي يي دا مصلحت وو او پاته سو هغه هلک پس دده مور او پلار ايماندار وه او که دی لوی سوی وای نو کافر ظالم به وای او دمور او پلار دده سره ډير محبت وو پس زموږ سره بيره پيدا سوه چي دی په دوی دواړو دسرکښۍ او کفر اثر وانه چوي يعني دزوی په محبت کي دوی هم بې دينه نه سي پس موږ ته دا منظوره سوه چي دده خبره ختمه سي بيا دده په بدله کي ددوی پروردګار دوی ته داسي اولاد ورکی برابره خبره ده که هلک وي او که انجلۍ وي کم چي په پا کيزګي يعني دين کي دده څخه ښه وي او دمور او پلار سره په محبت کولو کي دده څخه زيات وي يعني دمور او پلار به زيات تابع او فرمانبرداره وي:

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱)

ع ۱۰ ۲

www.jamairahmani.org

سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتّٰٓى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ

سَبَبًا	فَأَتْبَعَ	سَبَبًا	حَتّٰٓى	إِذَا بَلَغَ	مَغْرِبَ
يو لاره	پس ونيوله ده	لاره	ترهغه پورى	چي ورسيد	ځاى د پريوتلو

يو لاره (روښانه رسوونکى مقصد ته). پس ونيوله ده لاره، ترهغه پورى چي ورسيد ځاى د پريوتلو

الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِيْ عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَّوَجَدَ عِنْدَهَا

الشَّمْسِ	وَجَدَهَا	تَغْرُبُ	فِيْ عَيْنٍ	حَمِئَةٍ	وَّوَجَدَ	عِنْدَهَا
دلمرته	نو پيدا يئ کړى دغه (لمر)	چي ډوبيده	په چينه کښې	لهتورو ختو	اوپيدا يئ کړى	نژدى هغه ته

د لمر ته نو پيدا يئ کړى دغه (لمر) چي ډوبيده په (لويه) چينه کښې (لکه سيند ډک) له تورو ختو، اوپيدا يئ کړى نژدى هغه ته

قَوْمًا ۬ قُلْنَا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّآ أَنْ تُعَذِّبَ

قَوْمًا	قُلْنَا	يٰذَا الْقَرْنَيْنِ	إِمَّآ أَنْ تُعَذِّبَ
يو قوم (دكفارو)	وويل موږ	اى ذوالقرنينه	يا خو په عذاب کړه دغه خلګ

يو قوم (دکفارو)، وويل موږ اى ذوالقرنينه يا خو په عذاب کړه دغه خلګ (که ايمان رانه وړى په قتل سره)

وَإِمَّآ أَنْ تَتَّخِذَ فِيْهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾ قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ

وَإِمَّآ أَنْ تَتَّخِذَ	فِيْهِمْ	حُسْنًا	قَالَ	أَمَّا	مَنْ ظَلَمَ	فَسَوْفَ
او يا ونيسه	په دوى کښې	يوه ښه لاره	نو وويل	هرڅه	هغه څوک چي ظلم ئې وکړ	پس ژر به

او يا ونيسه په دوى کښې يوه ښه لاره (که ايمان راوړى) . نو وويل (ذوالقرنين) هرڅه هغه څوک چي ظلم ئې وکړ پس ژر به

نُعَذِّبُهٗ ثُمَّ يُرَدُّ إِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهٗ عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾

نُعَذِّبُهٗ	ثُمَّ	يُرَدُّ	إِلٰى رَبِّهٖ	فَيُعَذِّبُهٗ	عَذَابًا	نُّكْرًا
په عذاب کړو دى	بيا به	بوتلى سى	طرف د رب خپل ته	پس په عذاب به کړى (الله) دى	په عذاب	لوى سره

په عذاب کړو دى (په دنيوى عذاب) بيا به بوتلى سى (طرف د) رب خپل ته پس په عذاب به کړى (الله) دى په عذاب لوى سره.

وَأَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهٗ جَزَآءً الْحُسْنٰى ۚ وَسَنَقُوْلُ

وَأَمَّا مَنْ	اٰمَنَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا	فَلَهٗ	جَزَآءً	الْحُسْنٰى	وَسَنَقُوْلُ
او هرهغه چي	ايمان ئې راوړ	او عمل ئې وکړ	دنيکو	پس ده ته ده	جزا	نيکه	او ژر ده چي وبه وايو

او هر هغه چي ايمان ئې راوړ او عمل ئې وکړ صالح (دنيکو) پس ده ته ده جزا نيکه . او ژر ده چي وبه وايو

فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتّٰٓى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ

ذوالقرنين څوک وو؟ په کمه زمانه او کم ملک کي وو ؟ او ده ته ذوالقرنين ولي وايي ؟ دذوالقرنين نوم ولي ذوالقرنين دى ؟ ددي په وجه کي بې شميره مختلف اقوال دي ځيني وايي چي دده دوې څوڼې وې په دې وجه ورته ذوالقرنين وايي ځيني وايي چي دى دمشرق او مغرب پر ملکونو حکمران سو په دې وجه ورته ذوالقرنين وايي : او ځيني بيا واي چي دده دسر پر دواړه طرفونو باندي دزخم نښانونه وه په دې وجه ورته ذوالقرنين وايي: او ځيني بيا وايي چي دده په سر کي څه داسي نښانې وې لکه ښکرونه چي دي په دې وجه ورته ذوالقرنين وايي: مګر دومره خبره خو متعينه ده چي قرآن کريم په خپله دده نوم ذوالقرنين نه دى ايښى بلکي دا نوم يهودو ايښى دى په دوى کي په دغه نامه سره دى مشهور وو دذوالقرنين دواقعې چي څومره حصه قرآن کريم ښوولې ده هغه يوازي دومره ده چي هغه يو نيک صالح عادل پاچا وو چي مشرق او مغرب ته ورسيدى او دا ملکونه يې فتح کړل او په دوى کي يې په عدل او انصاف سره حکمراني وکړه الخ.

(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص ۱۲)

www.jamairahmani.org

لَهٗ مِنۡ اَمۡرِنَا یُسۡرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ اَتۡبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتّٰۤی اِذَا بَلَغَ

لَهٗ	مِنۡ اَمۡرِنَا	یُسۡرًا	ثُمَّ	اَتۡبَعَ	سَبَبًا	حَتّٰۤی	اِذَا	بَلَغَ
ده ته	له کاره خپله	آسانه	بیا ئی	ونیوله	بله لاره	ترهغه پوری	کله چی	ورسید ځای

ده ته له کاره خپله آسانه (په ده باندی). بیا ئی ونیوله بله لاره. ترهغه پوری کله چی ورسید ځای

مَطۡلِعَ الشَّمۡسِ وَجَدَهَا تَطۡلُعُ عَلٰی قَوۡمٍ لَّمۡ نَجۡعَلۡ لَّهُمۡ

مَطۡلِعَ	الشَّمۡسِ	وَجَدَهَا	تَطۡلُعُ	عَلٰی قَوۡمٍ	لَّمۡ نَجۡعَلۡ	لَّهُمۡ
دراختولو	دلمرته	نو پیدا یئ کړ هغه (لمر)	چی راختی	پریوه قوم باندی	چی نه وه گرځولی موږ	دوی ته

دراختولو د لمرته نو وئی موند هغه (لمر) چی راخوت پریوه قوم باندی چی نه وه گرځولی موږ دوی ته

مِّنۡ دُوۡنِهَا سِتۡرًا ﴿٩٠﴾ كَذٰلِكَ ؕ وَقَدۡ اَحَطۡنَا بِمَا لَدَیۡهِ

مِّنۡ دُوۡنِهَا	سِتۡرًا	كَذٰلِكَ	وَقَدۡ	اَحَطۡنَا	بِمَا لَدَیۡهِ
له لاندی د دی (لمر)	کومه پرده	هم داسی	او په تحقیق	احاطه کړی وه موږ	په هغه شی باندی چی د ده ځخه ؤ

له لاندی د دی (لمر) کومه پرده. هم داسی ؤ (حال د ذوالقرنین) او په تحقیق احاطه کړی وه موږ په هغه شی باندی چی د ده ځخه ؤ

خُبۡرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ اَتۡبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتّٰۤی اِذَا بَلَغَ بَیۡنَ السَّدَّیۡنِ

خُبۡرًا	ثُمَّ	اَتۡبَعَ	سَبَبًا	حَتّٰۤی	اِذَا بَلَغَ	بَیۡنَ	السَّدَّیۡنِ
له جهته د خبرداریٔ	بیا	ونیوله ده	بله لاره	ترهغه پوری	چی ورسید	مینځ	د دواړو غرونو ته

له جهته د خبرداریٔ. بیا ونیوله ده بله لاره (اوتیارئی کړ نور اسباب)، ترهغه پوری چی ورسید مینځ د دواړو غرونو ته

وَجَدَ مِنۡ دُوۡنِهِمَا قَوۡمًا ۙ لَّا یَكَادُوۡنَ یَفۡقَهُوۡنَ

وَجَدَ	مِنۡ دُوۡنِهِمَا	قَوۡمًا	لَّا یَكَادُوۡنَ	یَفۡقَهُوۡنَ
نو پیدایی کړ	وړاندی د دغو دواړو (غرونو)	داسی قوم	چی نهٔ نژدی	چی وپوهیږی

نو پیدا یی کړوړاندی د دغو دواړو (غرونو) داسی قوم چی نهٔ نژدی (اکثر ددوی) چی وپوهیږی

قَوۡلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوۡا یٰذَا الۡقَرۡنَیۡنِ اِنَّ یَاۡجُوۡجَ وَمَاۡجُوۡجَ مُفۡسِدُوۡنَ

قَوۡلًا	قَالُوۡا	یٰذَا الۡقَرۡنَیۡنِ	اِنَّ	یَاۡجُوۡجَ	وَمَاۡجُوۡجَ	مُفۡسِدُوۡنَ
په خبره باندی	وویل دغو	ای ذوالقرنینه!	بیشکه! چی	یاجوج	او ماجوج	فساد کوونکی دی

په خبره (د ذوالقرنین) باندی. وویل دغو (ترجمانانو) ای ذوالقرنینه! بیشکه! چی یا جوج او ماجوج فساد کوونکی دی

ثُمَّ اَتۡبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتّٰۤی اِذَا بَلَغَ مَطۡلِعَ... دیاجوج او ماجوج متعلق دحدیثو روایتونه: دقرآن او حدیث دوضاحتونو ځخه دومره خبره خو بیشکه ثابته ده چي یاجوج او ماجوج دانسانانو قومونه دي دعاموانسانانو په شان دحضرت نوح عليه السلام داولاد ځخه دي: ځکه چي په قرآن کريم کي صريح نص دی (وجعلنا ذريته هم الباقين) يعني دحضرت نوح عليه السلام دطوفان ځخه وروسته چي ځومره انسانان پر مځکه باندي باقي پاته دي او اوسي دغه ټول دحضرت نوح عليه السلام داولاد ځخه دي: حديث شريف کي دي چي نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي چي يوه ورځ دسهار په وخت کي ددجال ذکر وفرمايي او په دې ذکر کي يي ځيني خبري دده متعلق داسي وفرمايلې چي دکمو ځخه دده سپکوالی او ذليل والی معلوميدی مثلا داچي په يوه سترگه به ړوندوي او ځيني خبري يي دده متعلق داسي وفرمايلې چي دهغه ځخه معلوميده چي دده فتنه به ډيره سخته اوعظيمه وي مثلاجنت او دوږخ به ورسره وي او نورداسي خوارق عادت شيان: پاته حديث پر راروان مخ باندي وگوری.

www.jamairahmani.org

فِي الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا

فِي الْاَرْضِ	فَهَلْ	نَجْعَلُ	لَكَ	خَرْجًا	عَلٰٓى	اَنْ تَجْعَلَ	بَيْنَنَا
په مځکه کښې	پس آیا	مقرر کړو	تاته	څه مال	په دی شرط چې	جوړ کړې ته	په مینځ زموږ

په مځکه کښې پس آیا (حکم کوی ته چې) مقرر کړو تاته څه مال په دی شرط چې جوړ کړې ته په مینځ زموږ

وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّيْ فِيْهِ رَبِّيْ خَيْرٌ

وَبَيْنَهُمْ	سَدًّا	قَالَ	مَا مَكَّنِّيْ	فِيْهِ	رَبِّيْ	خَيْرٌ
او په مینځ د دوی کښې	یو دیوال	وویل	هغه چې اقتدار راکړی دی ماته	په هغه کښې	رب زما	خیر ډیر غوره دی

او په مینځ د دوی کښې یو دیوال. وویل (ذوالقرنین) هغه چې اقتدار راکړی دی ماته په هغه (شی) کښې رب زما خیر ډیر غوره دی

فَاَعِيْنُوْنِيْ بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ

فَاَعِيْنُوْنِيْ	بِقُوَّةٍ	اَجْعَلْ	بَيْنَكُمْ	وَبَيْنَهُمْ
پس مرسته وکړئ تاسی له ماسره	په قوت سره	چې جوړ کړم	په مینځ د تاسی	او په مینځ د دوی کښې

پس مرسته وکړئ تاسی له ما سره (په زیار) په (انسانی) قوت سره چې جوړ کړم په مینځ د تاسی او په مینځ د دوی کښې

رَدْمًا ﴿٩٥﴾ اٰتُوْنِيْ زُبَرَ الْحَدِيْدِ حَتّٰٓى اِذَا سَاوٰى بَيْنَ

رَدْمًا	اٰتُوْنِيْ	زُبَرَ	الْحَدِيْدِ	حَتّٰٓى	اِذَا سَاوٰى	بَيْنَ
یو محکم دیوال	راوخلئ تاسی ماته	تختی	داوسپنی	ترهغه پوری	چې برابر سو دا دیوال	په مینځ

یو محکم دیوال. راوخلئ تاسی ماته تختی د اوسپنی ترهغه پوری (ئی اینبودلی چی) برابر سو دا دیوال په مینځ

الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوْا حَتّٰٓى اِذَا جَعَلَهٗ نَارًا قَالَ

الصَّدَفَيْنِ	قَالَ	انْفُخُوْا	حَتّٰٓى	اِذَا جَعَلَهٗ	نَارًا	قَالَ
د دوو څوکو (دغرو)	نو وویل	چی پو کړئ!	ترڅو چی	وګرځوله دغه (اوسپنه)	اور	وویل (ذوالقرنین)

د دوو څوکو (دغرو) نو وویل (ذوالقرنین) چی پو کړئ! ترڅو چی وګرځوله دغه (اوسپنه) اور وویل (ذوالقرنین)

اٰتُوْنِيْٓ اُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾ فَمَا اسْطَاعُوْٓا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ

اٰتُوْنِيْٓ	اُفْرِغْ	عَلَيْهِ	قِطْرًا	فَمَا اسْطَاعُوْٓا	اَنْ يَّظْهَرُوْهُ
راوړی ماته	چی توئ کړم	پر دی دیوال	ژړ (ویلی سوی)	پس طاقت به نه وی د دوی	چی وخیژی پری

راوړی ماته چی توئ کړم په دی دیوال ژړ (ویلی سوی). پس طاقت به نه وی د دوی چی وخیژی پری

قَالَ مَا مَكَّنِّيْ فِيْهِ رَبِّيْ خَيْرٌ فَاَعِيْنُوْنِيْ. د تیرمخ پاته حدیث دلته وګوری:

دنبي کريم ﷺ دبيان څخه پر موږ باندي داسي بيره راغله چي ګواکي دجال دخرماووپه باغ کي دی يعني نژدې موجود دی کله چي موږ مابنام دنبي کريم ﷺ په خدمت کي حاضر سونو دوی ﷺ زموږ دزړه په اثراتو باندي پوه سو او پوښتنه يي وکړه چي تاسي څنګه ګڼله ؟ موږ عرض وکی چي تاسي ددجال ذکر کوی او ځيني خبري مو دده متعلق داسي وفرمايلې چي په کمو سره دده معامله سپکه او آسانه معلوميده او ځيني خبري مو داسي وفرمايلې دکمو څخه چي معلوميده چي دده به لوی قوت وي دده فتنه به ډيره عظيمه وي موږ ته خو داسي محسوسه سوه چي دی زموږ په خوا کي دخرماوو په دې باغ کي موجود دی: نبي کريم ﷺ وفرمايل ستاسي په باره کي چي دکمو فتنو څخه زما بيره ده په دوی کي ددجال په نسبت نوري فتنې زياتي دبيري قابلي دي که زما په موجودګی کي هغه راووتې نو زه به يي په خپله مقابله وکړم: دحديث شريف پاته حصه پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

وَمَا اسْطَاعُوْا لَهٗ نَقْبًا ﴿۹۷﴾ قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّنْ

وَمَا اسْطَاعُوْا	لَهٗ	نَقْبًا	قَالَ	هٰذَا	رَحْمَةٌ	مِّنْ
او نه به طاقت وی د دوی	دغه ته	دسوری کولو	وویل (ذوالقرنین)	دغه	رحمت دی	له جانبه

اونه به طاقت وی د دوی دغه (غره) ته دسوری کولو. وویل (ذوالقرنین) دغه (اقتدار زموږ په جوړولو دهغه) رحمت دی له جانبه

رَّبِّيْ ۚ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ رَبِّيْ جَعَلَهٗ دَكَّآءَ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّيْ حَقًّا ﴿۹۸﴾

رَّبِّيْ	فَاِذَا جَآءَ	وَعْدُ	رَبِّيْ	جَعَلَهٗ	دَكَّآءَ	وَكَانَ	وَعْدُ	رَبِّيْ	حَقًّا
درب زما	نو هر کله چې راغله	وعده	درب زما	نو وبه ګرځوی دا	هوار برابر له مځکی سره	او ده	وعده	درب زما	حقه

د رب زما نو هر کله چې راغله وعده د رب زما نو وبه ګرځوی دا (سد) هوار برابر له مځکی سره او ده وعده درب زما حقه .

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَّمُوْجُ فِيْ بَعْضٍ وَّنُفِخَ

وَتَرَكْنَا	بَعْضَهُمْ	يَوْمَئِذٍ	يَّمُوْجُ	فِيْ بَعْضٍ	وَّنُفِخَ
او پری به ږدو	ځینی د دوی	په دغه ورځ کښی	چې موج به وهی	په ځینو نورو کښی	او پو به کړی سی

او پری به ږدو ځینی د دوی په دغه ورځ (دوتلو) کښی چې موج به وهی (له ډیره ازدحامه) په ځینو نورو کښی او پو به کړی سی

فِي الصُّوْرِ فَجَمَعْنٰهُمْ جَمْعًا ﴿۹۹﴾ وَّعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

فِي الصُّوْرِ	فَجَمَعْنٰهُمْ	جَمْعًا	وَّعَرَضْنَا	جَهَنَّمَ	يَوْمَئِذٍ
په شپیلی کښی	پس راجمع به کړو موږ دغه (مخلوقات)	ټول	او راوړاندی به کړو	جهنم	په دغی ورځی کښی

په صور (شپیلی) کښی پس راجمع به کړو موږ دغه (مخلوقات) ټول (لپاره د جزاء) او راوړاندی به کړو جهنم په دغی ورځی کښی

لِّلْكٰفِرِيْنَ عَرْضًا ﴿۱۰۰﴾ الَّذِيْنَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِيْ غِطَآءٍ

لِّلْكٰفِرِيْنَ	عَرْضًا	الَّذِيْنَ	كَانَتْ	اَعْيُنُهُمْ	فِيْ غِطَآءٍ
کافرانو ته	په وړاندی کولو سره	هغه کافران	چې وی (دزړه)	سترګی د دوی	په پرده کښی

کافرانو ته په وړاندی کولو سره (دپاره د هیبت). هغه کافران چې وی (د زړه) سترګی د دوی په پرده کښی (له ډیره غفلته)

عَنْ ذِكْرِيْ وَكَانُوْا لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَمْعًا ﴿۱۰۱﴾ ع اَفَحَسِبَ

ع ۱۱ ۹ ۲

عَنْ ذِكْرِيْ	وَكَانُوْا	لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ	سَمْعًا	اَفَحَسِبَ
له یاده زما	او وه دوی	چې نه توانیدل	د اوریدلو	آیا ګمان کوی

له یاده زما او وه دوی چې نه توانیدل اوریدل (دکلام دحق له جهته د بغض دنبی). آیا ګمان کوی

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّنْ رَّبِّيْ

فَاِذَا جَآءَ... دتیر مخ پاته

حدیث دلته وګوری: او که دجال زما څخه وروسته راغی نو هر سړی به دخپل وس مطابق دده مقابله کوي اودده دمغلوبه کولو کوشش به کوي الله جَلَّ جَلَالُهٗ به زما په غیرموجودګی کي دهر مسلمان ناصر او مددګار سي دده نښانه داده چې دغه یو ځوان سختو پیچلو ویښتو والا دی دده یوه سترګه بوټه راوتلي ده او په بله سترګه ړوند دی او که زه دده دقبیح او بدرنګه صورت تشبیه دیو چا سره ورکولای سم نو هغه عبدالعزی ابن قطن دی دادجاهلیت دزماني دبنو خزاعة قبیلي یو بد شکله سړی وو که په تاسي کي یو مسلمان ددجال سره مخامخ سي نو ده ته پکار دي چي دسورت کهف اولني ایتونه ووایي په دې سره به ددجال دفتني څخه محفوظه سي دجال به دشام او عراق په مینځ کي راووزي او هر طرف ته به فساد راپیدا کي ای دالله جَلَّ جَلَالُهٗ بندګانو دده په مقابله کي مضبوط او ثابت قدمه اوسی موږ عرض وکی چې یارسول الله ﷺ هغه به پر مځکه څومره موده وي ؟ پاته حدیث شریف پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ يَّتَّخِذُوْا عِبَادِيْ مِنْ دُوْنِيْٓ اَوْلِيَآءَ

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْٓا	اَنْ يَّتَّخِذُوْا	عِبَادِيْ	مِنْ دُوْنِيْٓ	اَوْلِيَآءَ
هغه کسان	چې کافران سوی دی	ددې چې نیسي دوی	بندګان زما	پرته له ما څخه	دوستان (معبودان)

هغه کسان چې کافران سوی دی د دې چې نیسي دوی بندګان زما (عیسیٰ، عزیر، ملائک) پرته له ما څخه دوستان

اِنَّآ اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ

اِنَّآ	اَعْتَدْنَا	جَهَنَّمَ	لِلْكٰفِرِيْنَ	نُزُلًا	قُلْ	هَلْ	نُنَبِّئُكُمْ
بیشکه! موږ	تیار کړې مو دی	جهنم	دپاره د کافرانو	میلمستیا	وو ایه (محمده!)	آیا	خبر کړو تاسې

بیشکه! موږ تیار کړی مو دی جهنم دپاره د کافرانو پر او (یا میلمستیا). وو ایه (ای محمدا!) آیا خبر کړو تاسې

بِالْاَخْسَرِيْنَ اَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾ اَلَّذِيْنَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ

بِالْاَخْسَرِيْنَ	اَعْمَالًا	اَلَّذِيْنَ	ضَلَّ	سَعْيُهُمْ
په ډیرو سختو زیانکارانو باندې	له جهته د عمله	دوی هغه کسان دي	چې برباد سول	کوشښونه د دوی

په ډیرو سختو زیانکارانو باندې له جهته د عمله. دوی هغه کسان دي چې ورک (اوتوی تللی) دی منډې د دوی

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُوْنَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

فِي الْحَيٰوةِ	الدُّنْيَا	وَهُمْ	يَحْسَبُوْنَ	اَنَّهُمْ	يُحْسِنُوْنَ	صُنْعًا
په دغه ژوندون	د دنیا کښې	حال دا چې دوی	ګمان کوی د دی	چې بیشکه! دوی	ښه کوی	کار (او عمل)

په دغه ژوندون په دنیا کښې، حال دا چې دوی ګمان کوی د دی چې بیشکه! دوی ښه کوی کار (او عمل)

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَآئِهٖ

اُولٰٓئِكَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	بِاٰيٰتِ	رَبِّهِمْ	وَلِقَآئِهٖ
دغه کسان	هغه کسان دي	چې کافران سوی دی	په آیاتونو	درب خپل	او په ملاقات د دغه (الله)

دغه کسان (چې بیرته یاد سول) هغه کسان دی چې کافران سوی دی په آیاتونو (د قدرت) د رب خپل او په لقاء د دغه (الله)

فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيْمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾ ذٰلِكَ

فَحَبِطَتْ	اَعْمَالُهُمْ	فَلَا نُقِيْمُ	لَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	وَزْنًا	ذٰلِكَ
پس باطل خراب سول	عملونه د دوی	پس و به نه دروو	دپاره د دوی	په ورځ	د قیامت کښې	تله	دغه

پس باطل خراب سول عملونه د دوی پس و به نه دروو د پاره د دوی په ورځ د قیامت کښې تله. (کار) دغه

الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ يَّتَّخِذُوْا عِبَادِيْ...د تیر مخ پاته حدیث شریف دلته وګورې: دوی وفرمایل چې ځلوېښت ورځې به وي لیکن اوله ورځ به یې دیو کال برابر وي دوهمه ورځ به یې دیوې میاشتې برابر وي اودریمه ورځ به یې دهفتې برابر وي او باقي ورځې به یې دعامو ورځو برابر وي موږ عرض وکی چې یارسول الله ﷺ کمه ورځ چې دکال برابر وي ایا موږ به یوازې په دغه ورځ کې دیوې ورځې لمونځونه کوو؟ دوی ﷺ وفرمایل نه بلکې دوخت اندازه به کوی دپوره کال لمونځونه به اداء کول وي بیا موږ عرض وکی چې یارسول الله ﷺ دی به پر مځکه څومره په تیزی سره سفر کوي؟ وې فرمایل دهغه وریځې په شان به تیز روان وي په کمې پسې چې موافقه هوا لګیدلې وي نو دجال به پر یو قوم باندې راسي او دوی ته به دخپلې باطلې عقیدې دعوت ورکي هغوی به په ده ایمان راوړي نو دی به وریځو ته حکم ورکې نو هغه به اووه ریږي او مځکې ته به حکم ورکي هغه به سر سبزه او شادابه سې او ددوی حیوانان به په کښې څریږي: پاته حدیث پر راروان مخ وګورې

www.jamairahmani.org

جَزَآؤُهُمۡ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوۡا وَاتَّخَذُوۡۤا اٰيٰتِىۡ وَرُسُلِىۡ

جَزَآؤُهُمۡ	جَهَنَّمُ	بِمَا	كَفَرُوۡا	وَاتَّخَذُوۡۤا	اٰيٰتِىۡ	وَرُسُلِىۡ
جزا د دوی ده	دوزخ	په سبب د دی	چې کافران سوی ؤ دوی	او نیولی ؤ دوی	آیاتونه زما	او رسولان زما

جزا د دوی ده دوزخ په سبب د دی چې کافران سوی ؤ دوی او نیولی ؤ دوی آیاتونه (د قدرت) زما او رسولان زما

هُزُوًا ۝١٠٦ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَانَتۡ لَهُمۡ

هُزُوًا	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	كَانَتۡ لَهُمۡ
مسخره	بیشکه!	هغه کسان چې	ایمان ئې راوړی دی	او کړی ئې دی	ښه (عملونه)	سته دوی ته

مسخره. بیشکه! هغه کسان چې ایمان ئې راوړی دی او کړی ئې دی ښه (عملونه) سته دوی ته (په علم الله کښې)

جَنّٰتُ الۡفِرۡدَوۡسِ نُزُلًا ۝١٠٧ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَا لَا يَبۡغُوۡنَ

جَنّٰتُ	الۡفِرۡدَوۡسِ	نُزُلًا	خٰلِدِيۡنَ	فِيۡهَا	لَا يَبۡغُوۡنَ
جنتونه	دفردوس (اعلی، غوره)	بهتر ځای دهستوګنی (دی)	چې تل به وی	په دغو کښې	نه غواړی دوی

جنتونه د فردوس (اعلی.غوره) بهتر ځای د هستوګنی (میلمستیا دی). چې تل به وی په دغو (جنتونو) کښې نه غواړی دوی

عَنۡهَا حِوَلًا ۝١٠٨ قُلۡ لَّوۡ كَانَ الۡبَحۡرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ

عَنۡهَا	حِوَلًا	قُلۡ	لَّوۡ كَانَ	الۡبَحۡرُ	مِدَادًا	لِّكَلِمٰتِ
له دغو (جنتونو) څخه	ګرځیدل	وو ایه (محمده!)	که سی	(او به د) بحر	سیاهی	دپاره (دلیکلو) د کلماتو

له دغو (جنتونو) څخه ګرځیدل (او وتل بل ځای ته). وو ایه (محمده!) که سی (او به د) بحر سیاهی دپاره (دلیکلو) د کلماتو

رَبِّىۡ لَنَفِدَ الۡبَحۡرُ قَبۡلَ اَنۡ تَنۡفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّىۡ وَلَوۡ جِئۡنَا بِمِثۡلِهٖ

رَبِّىۡ	لَنَفِدَ	الۡبَحۡرُ	قَبۡلَ	اَنۡ تَنۡفَدَ	كَلِمٰتُ	رَبِّىۡ	وَلَوۡ جِئۡنَا	بِمِثۡلِهٖ
درب زما	نو خامخا تمام به سی	بحر	پخوا له هغه څخه	چې تمام سی	کلمات	درب زما	او اګر که راوړو موږ	په مثل د دغه بحر

درب زما نو خامخا تمام به سی بحر پخوا له هغه څخه چې تمام سی کلمات د رب زما، او اګر که راوړو په مثل د دغه بحر

مَدَدًا ۝١٠٩ قُلۡ اِنَّمَاۤ اَنَا بَشَرٌ مِّثۡلُكُمۡ يُوۡحٰۤى اِلَىَّ

مَدَدًا	قُلۡ	اِنَّمَاۤ	اَنَا	بَشَرٌ	مِّثۡلُكُمۡ	يُوۡحٰۤى	اِلَىَّ
مددګار	وو ایه (محمده)	بیشکه! هم داخبره ده	چې زه	یو بشر سړی یم	په شان ستاسی	چې وحی راځی	ماته

(نوربحرونه هم) مددګار. وو ایه (محمده!) بیشکه! هم داخبره ده چې زه یو بشر سړی یم په شان ستاسی چې وحی راځی ماته

اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ... دتیر مخ پاته

حدیث دلته وګوری: او ماښام چې کله واپس راسي نو ددوی بوکونه (شاګاني) به دمځکي څخه زيات لوړ وي او غولانځي به يي دشيدو څخه ډکي وي او تشي به يي پړسيدلي وي يعني ښه به ماړه وي: بيا به دجال پر يو بل داسي قوم باندي راسي او دوی ته به هم خپل دکفر او ګمراهی دعوت ورکي ليکن هغه خلګ به دده خبره رد کي نو دی به ورڅخه مايوسه اوځني ولاړ به سي نو دغه مسلمانان به په قحط سالی کي اخته سي او ددوی سره به هيڅ مال او دولت پاته نه سي او بيا به دی پر غير آبادي مځکي باندي راسي نو به ورته خطاب او ږغ وکي چي خپلي خزاني دباندي راوباسه نو دمځکي خزانې به په ده پسې داسي ورپسي وي لکه دشاتو او عسلو مچمچی چي په خپل سردار باندي پسي وي: بيابه دجال يو سړی راوبلي چي ښه دځوانی په جوش کي به وي او دی به يي په توره ووهي دوې ټوټې به يي کي او دواړې ټوټې به پر دومره فاصله سره وغورځوي: پاته حديث پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهٖ
فَلْيَعْمَلْ...د تير مخ پاته
حديث دلته وګورى:
ځومره فاصله چي دغشي ويشتونكي او نښاني په مابين كي وي بيا به دى هغه راوبلي نو هغه به ژوندى سي د دجال طرف ته به د هغه پر د غه كار خندا كوونكى روښانه مخ راسي په دي مينځ كي به الله ﷻ حضرت عيسى ؑ نازل كي نو هغه به دوه رنګداره څادرونه اغوستي وي د جامع دمشق د مشرق جانب پر سپينه مناره به داسي راكښته سي چي خپل دواړه لاسونه به يي د دوو ملايكو پر وزرو باندي ايښي وي كله چي خپل سر مباك كښته كي نو داوبو قطرې به ورڅخه داسي څاڅي لكه چا چي اوس غسل كړى وي او كله چي سر پورته كړي نو به هم ورڅخه دغه وخت داوبو څاڅكي د ملغلرو په شان صفا راوڅاڅي كم كافر ته چي دده د سا داخيستو هوا ورسيږي هغه به پر هغه ځاى مري او دده د سا هوا به دومره ليري رسيږي تر ځومره پوري چي دده نظر رسيږي: حضرت عيسى ؑ به د دجال تلاش شروع كي تر دې چي پر باب اللّد باندي به يي لاندي كړي: پاته حديث پرراروان مخ وګورى.

ع ١٢ ٩ ٣

أَنَّمَآ إِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهٖ

أَنَّمَآ	إِلٰهُكُمْ	إِلٰهٌ	وَّاحِدٌ	فَمَنْ	كَانَ	يَرْجُوا	لِقَآءَ	رَبِّهٖ
چي بيشكه! هم داخبره ده	چي معبود ستاسي	معبود دى	يو	پس هر څوك چي	وى	چي اميد لرى	د ملاقات	د رب خپل

چي بيشكه! هم داخبره ده چي معبود ستاسي معبود دى يو پس هر څوك چي وى چي اميد لرى د (اخروى) ملاقات د رب خپل

فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَّلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ أَحَدًا ﴿١١٠﴾ ع

فَلْيَعْمَلْ	عَمَلًا	صَالِحًا	وَّلَا يُشْرِكْ	بِعِبَادَةِ	رَبِّهٖ	أَحَدًا
نو ښائى چي عمل وكړى	عمل	صالح	او نه دى شريكوى	په عبادت	د رب خپل كښي	هيڅوك

(په ښه وجه سره) نو ښائى چي (تل) عمل وكړى عمل صالح (ښه) او نه دى شريكوى په عبادت د رب خپل كښي هيڅوك.

اٰياتونه ٩٨ — ١٩ سُوْرَةُ مَرْيَمَ مَكِّيَّةٌ ٤٤ — ركوعي ٦

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع كوم په نامه د الله پاک چي ډير زيات مهربانه او پوره رحم كوونكى ذات دى

كٓهٰيٰعٓصٓ ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهٗ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾ إِذْ

كٓهٰيٰعٓصٓ	ذِكْرُ	رَحْمَتِ	رَبِّكَ	عَبْدَهٗ	زَكَرِيَّا	إِذْ
كاف، ها، يا، عين، صاد	ذكر	د رحمت مهربانى	د رب ستا دى	پر بنده خپل	زكريا	كله چي

كاف، ها، يا، عين، صاد. دغه (چي بيرته لوستلى كيږى) ذكر د رحمت مهربانى د رب ستا دى پر بنده خپل زكريا. كله چي

نَادٰى رَبَّهٗ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّيْ وَهَنَ

نَادٰى	رَبَّهٗ	نِدَآءً	خَفِيًّا	قَالَ	رَبِّ	إِنِّيْ	وَهَنَ
سوال ئى وكړ	رب خپل ته	سوال	په پټه	وويل (زكريا)	اى ربه زما	بيشكه! زه چي يم	سست ضعيف سوى دى

ږغ (سوال) ئى وكړ رب خپل ته ږغ په پټه (په نيمه شپه). وويل (زكريا) اى ربه زما بيشكه! زه چي يم سست ضعيف سوى دى

الْعَظْمُ مِنِّيْ وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْۢ بِدُعَآئِكَ

الْعَظْمُ	مِنِّيْ	وَاشْتَعَلَ	الرَّأْسُ	شَيْبًا	وَّلَمْ أَكُنْ	بِدُعَآئِكَ
تول هډوكى	له ما څخه	او شعلى وهى	سر (زما)	له جهته د سپينوالى	حال دا چي هيچيرى نه يم پاتى سوى	په سوال له تا څخه

تول هډوكى له ما څخه او شعلى وهى سر (زما) له جهته د سپينوالى حال دا چي هيچيرى نه يم پاتى سوى په سوال (زما) له تا څخه

www.jamairahmani.org

رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾ وَاِنِّيْ خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَّرَآءِيْ وَكَانَتِ

رَبِّ	شَقِيًّا	وَاِنِّيْ	خِفْتُ	الْمَوَالِيَ	مِنْ وَّرَآءِيْ	وَكَانَتِ
ای ربه زما	محروم نا امیده	او بیشکه! زه	بیریږم	له دی خپلوانو	له وروسته (د مرګه) زما	او ده

ای ربه زما محروم نا امیده. او بیشکه! زه بیریږم له دی خپلوانو له وروسته (د مرګه) زما (دخرابولو د دین ستا) او ده

امْرَاَتِيْ عَاقِرًا فَهَبْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾ يَّرِثُنِيْ

امْرَاَتِيْ	عَاقِرًا	فَهَبْ لِيْ	مِنْ لَّدُنْكَ	وَلِيًّا	يَّرِثُنِيْ
ښځه زما	وچه	نو وبخښه ماته	له طرفه خپله	یو وارث	چې میراث یوسی له ما څخه

ښځه زما وچه نو وبخښه ماته له طرفه خپله یو متولی (د دینی امورو حق وارث) چې میراث یوسی له ما څخه (دینی امور)

وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوْبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾ يٰزَكَرِيَّآ

وَيَرِثُ	مِنْ	اٰلِ يَعْقُوْبَ	وَاجْعَلْهُ	رَبِّ	رَضِيًّا	يٰزَكَرِيَّآ
او میراث یوسی	له	خاندان د یعقوب څخه	او وګرځوی دی	ای ربه زما	غوره کړی سوی	ای زکریا

او میراث یوسی (علم او حکمت) له آل د یعقوب څخه او وګرځوی دی ای ربه زما غوره کړی سوی. ای زکریا

اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمِ ِۨاسْمُهٗ يَحْيٰى ۙ لَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ مِنْ قَبْلُ

اِنَّا	نُبَشِّرُكَ	بِغُلٰمِ	اسْمُهٗ	يَحْيٰى	لَمْ نَجْعَلْ	لَّهٗ	مِنْ قَبْلُ
بیشکه! موږ	زیری درکوو تاته	په یو داسی هلک سره	چې نوم ئی	یحیٰی دی	نه مو دی ګرځولی	ده ته	پخوا له دی څخه

بیشکه! موږ زیری درکوو تاته په یو داسی هلک چې نوم ئی یحیٰی دی نه مو دی ګرځولی ده ته پخوا له دی څخه

سَمِيًّا ﴿٧﴾ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّكَانَتِ امْرَاَتِيْ

سَمِيًّا	قَالَ	رَبِّ	اَنّٰى	يَكُوْنُ	لِيْ غُلٰمٌ	وَّكَانَتِ	امْرَاَتِيْ
هم نامه	وویل (زکریا)	ای ربه زما	څرنګه به وی	ماله	هلک	او ده	ښځه زما

په دغه نامه (او صفت بل سم نامه). وویل (زکریا) ای ربه زما څرنګه به وی ماله هلک او ده ښځه زما

عَاقِرًا وَّقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ كَذٰلِكَ ۚ

عَاقِرًا	وَّقَدْ	بَلَغْتُ	مِنَ الْكِبَرِ	عِتِيًّا	قَالَ	كَذٰلِكَ
وچه	او په تحقیق	رسیدلی یم زه	له ډیر زوړوالی څخه	آخری حد ته	وفرمایل	هم داسی دی

وچه او په تحقیق رسیدلی یم زه له ډیر زوړوالی څخه ډیر ضعف ته. وفرمایل (الله کار) هم داسی دی (لکه چې تا وویل)

وَاِنِّيْ خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَّرَآءِيْ وَكَانَتِ... **د تیر مخ پاته حدیث دلته وګوری:**
(دغه کلی اوس هم د بیت المقدس په خوا کې په دغه نامه سره موجود دی) هلته به حضرت عیسی علیه السلام د جال لره قتل کې بیا به حضرت عیسی علیه السلام خلګو ته تشریف راوړي او په طور د شفقت به د دوی پر مخانو باندي لاس راتیرکړي او په جنت کې به ورته د اعلی درجې خوشخبري ورکړي حضرت عیسی علیه السلام به لا په دغه حالت کې وي چې د الله جل جلاله د طرفه څخه به حکم ورته وسي چې زه پر خپلو بندګانو باندي داسي خلګ راباسم چې د مقابلې يې په هیڅ چا کې طاقت نسته ته مسلمانان راجمع کړه او د طور غره ته يې بوزه چنانچه حضرت عیسی علیه السلام به داسي وکړي او الله جل جلاله به یاجوج او ماجوج راوباسي نو دوی به د ډیر تیز تللو په سبب ده هرلوري ځای څخه را ښوییدونکي ښکاره کیږي د دوی اولني خلګ به پر بحیره طبریه باندي راسي نو د دي ټولي اوبه به وچیښي او داسي به يې کړي چې کله په دوی پسې نور خلګ پر دې دریاب باندي راسي نو دریاب به وچ ووینې: **پاته حدیث پر راروان مخ وګوری.**

www.jamairahmani.org

قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ

قَالَ	رَبُّكَ	هُوَ عَلَيَّ	هَيِّنٌ	وَّقَدْ	خَلَقْتُكَ	مِنْ قَبْلُ	وَلَمْ تَكُ
فرمايلي دى	رب ستا	چي دا کار پر ما	آسان دى	او په تحقيق	پيدا کړى مى ئى ته	پخوا له دى څخه	او نه وى ته

فرمايلي دى رب ستا چي دا کار پر ما آسان دى او په تحقيق پيدا کړى مى ئى ته پخوا له دى څخه او نه وى ته

شَيْـًٔا ⑨ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً ؕ قَالَ اٰيَتُكَ

شَيْـًٔا	قَالَ	رَبِّ	اجْعَلْ لِّيْٓ	اٰيَةً	قَالَ	اٰيَتُكَ
هيڅ شي	وويل (زکريا)	اى ربه زما	وګرځوه ماته	يوه نښه	وفرمايل (الله)	چي نښه ستا دا ده

هيڅ شي. وويل (زکريا له ډيرى خوشحالى) اى ربه زما وګرځوه ماته يوه نښه وفرمايل (الله) چي نښه ستا دا ده

اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ⑩ فَخَرَجَ عَلٰى

اَلَّا تُكَلِّمَ	النَّاسَ	ثَلٰثَ	لَيَالٍ	سَوِيًّا	فَخَرَجَ	عَلٰى
چي ته به خبرى نسى کولى	له خلګو سره	درى	شپې	چي روغ او جوړ به اوسى	پس ووت (زکريا)	پر

چي ته به خبرى نسى کولى له خلګو سره درى شپې (او ورځې) په دى حال چي روغ او جوړ به اوسى. پس ووت (زکريا) پر

قَوْمِهٖ مِنَ الْمِحْرَابِ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ⑪

قَوْمِهٖ	مِنَ الْمِحْرَابِ	فَاَوْحٰٓى	اِلَيْهِمْ	اَنْ سَبِّحُوْا	بُكْرَةً	وَّعَشِيًّا
قوم خپل	له خپل محراب څخه	پس اشاره ئى وکړه	دوى ته	داسى چي تسبيح وايئ تاسى	په سهار	او ماښام کښى

قوم خپل له خپل محراب (حجرى) څخه پس اشاره ئى وکړه دوى ته داسى چي تسبيح وايئ تاسى په صبا او بيګا کښى.

يٰيَحْيٰى خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ؕ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ⑫

يٰيَحْيٰى	خُذِ	الْكِتٰبَ	بِقُوَّةٍ	وَاٰتَيْنٰهُ	الْحُكْمَ	صَبِيًّا
اى يحيٰى	واخله	دغه کتاب	په قوت	او ورکړى ؤ موږ دغه يحيٰى ته	حکم	په دغه حال کښى چي دى هلک ؤ

اى يحيٰى واخله دغه کتاب (توريت) په قوت (د زړه سره) او ورکړى ؤ موږ دغه يحيٰى ته حکم په دغه حال کښى چي دى هلک ؤ.

وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكٰوةً ؕ وَكَانَ تَقِيًّا ⑬ وَّبَرًّۢا بِوَالِدَيْهِ

وَّحَنَانًا	مِّنْ لَّدُنَّا	وَزَكٰوةً	وَكَانَ	تَقِيًّا	وَّبَرًّا	بِوَالِدَيْهِ
او حال داچي مهربان ؤ	له طرفه زموږ	او پاکى	او ؤ (يحيٰى)	پرهيزګار	او نيکو کار	پر مور ؤ پلار خپل

او حال داچي رحم دله وو (پر خلق الله) له نزد زموږ او پاکى (له معاصيو) او ؤ (يحيٰى) پرهيزګار. او نيکو کار پر مور ؤ پلار خپل

قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّقَدْ خَلَقْتُكَ...دتير مخ پاته حديث دلته وګورى:

حضرت عيسى عليه السلام او د ده ملګري به په کوه طور کې پنا واخلي او نور مسلمانان به په خپلو قلعه ګانو او محفوظو ځايونو کې پناه واخلي او د خوراک او څښاک سامان به ورسره وي مګر هغه به کم سي نو د يو غوايي سر به د دوه سوه ديناره څخه غوره وګڼل سي حضرت عيسى عليه السلام او نور مسلمانان به د خپل تکليف دفع کيدو دپاره دالله جل جلاله څخه دعا وغواړي الله جل جلاله به د دوى دعا قبوله کړي او پر هغوى به په وبايي صورت کي يوه بيماري راوليږي او ياجوج او ماجوج به په لږ وخت کي ټول مړه سي: بيا حضرت عيسى عليه السلام او دده ملګري به د کوه طور څخه راکښته سي نو وبه ويني چي په مځکه کي يوه لويشت ځاى هم د دوى د لاشونو مړو څخه خالي نسته او د لاشونو د ورستيدو په وجه به سخت بد بويي خپوروي دا حالت چي ووينى نو دوباره به حضرت عيسى عليه السلام او دده ملګري الله جل جلاله ته سوال وکړي چي دا مصيبت ليري سي: پاته حديث پر راروان مخ وګورى.

www.jamairahmani.org

وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑭ وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ

وَلَمْ يَكُنْ	جَبَّارًا	عَصِيًّا	وَسَلٰمٌ	عَلَيْهِ	يَوْمَ	وُلِدَ
او نه ؤ دی	سرکښه	نافرمانه	او سلام دی وی	پر دغه	په هغه ورځ چې	پیدا کړی سوی دی

او نه ؤ دی سرکښه نافرمانه (له ربه). او سلام دی وی پر دغه (یحیٰی له جانبه د الله) په هغه ورځ چې پیدا کړی سوی دی

وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ⑮ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ

وَيَوْمَ	يَمُوْتُ	وَيَوْمَ	يُبْعَثُ	حَيًّا	وَاذْكُرْ	فِي الْكِتٰبِ
او په هغه ورځ چې	مری به دی	او په هغه ورځ چې	پورته کړسی دی	ژوندی	او یاد کړه	په دغه کتاب کښې

او په هغه ورځ چې مری به دی او په هغه ورځ چې پورته کړ سی دی ژوندی. او یاد کړه په دغه کتاب کښې (قصه د)

مَرْيَمَ ۘ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑯

مَرْيَمَ	اِذِ انْتَبَذَتْ	مِنْ اَهْلِهَا	مَكَانًا	شَرْقِيًّا
مریمه	کله چې په څنګ سوه	له کورنی خپلې	هغه ځای ته	چې (د کورپه) شرقی طرف وو

مریمه کله چې په څنګ سوه (ولاړه) له کورنی خپلې هغه ځای ته چې (د کورپه) شرقی طرف وو.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُوْنِهِمْ حِجَابًا ۫ فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوْحَنَا

فَاتَّخَذَتْ	مِنْ دُوْنِهِمْ	حِجَابًا	فَاَرْسَلْنَآ	اِلَيْهَا	رُوْحَنَا
پس ونیوله دی	له طرفه د دوی	پرده	نو ولیږه مونږ	دی ته	روح (جبرائیل) خپل

پس ونیوله له طرفه د دوی پرده (دپاره د غسل د حیض) نو ولیږه مونږ دی ته (پس له غسله او اغوستلو دجامو) روح خپل

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ⑰ قَالَتْ اِنِّيْٓ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ

فَتَمَثَّلَ	لَهَا	بَشَرًا	سَوِيًّا	قَالَتْ	اِنِّيْٓ	اَعُوْذُ	بِالرَّحْمٰنِ
پس شکل خپل ئې جوړ کړ	دی ته	د سړی	کامل	نو وویل	بیشکه! زه	پناه غواړم	په رحمٰن

پس شکل خپل ئې جوړ کړ دی ته د سړی کامل (نورانی ځوان). نو وویل (مریمې دغه ځلمی ته) بیشکه! زه پناه غواړم په رحمٰن

مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ⑱ قَالَ اِنَّمَآ اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكِ ۖ

مِنْكَ	اِنْ كُنْتَ	تَقِيًّا	قَالَ	اِنَّمَآ	اَنَا رَسُوْلُ	رَبِّكِ
له تا څخه	که ئې ته	پرهیزګار سړی	وویل (جبرئیل)	بیشکه! هم دا خبره ده	چې زه رالیږلی سوی	درب ستا یم

له تا څخه که ئې ته پرهیزګار سړی (زما څخه ایسته سه!). وویل (جبرئیل) بیشکه! هم دا خبره ده چې زه رالیږلی سوی درب ستا یم

ع ۱۵

وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ...دتیر مخ پاته حدیث دلته وګوری؛

الله ﷻ به ددوی دغه سوال قبول کړي او ډیر غټ غټ مارغان به راولیږي چې ښتونه به یي داوښانو دښتونو په شان وي دوی به دغه لاښونه پورته کړي او کم ځای چې دالله ﷻ رضا وي هلته به یي وغورځوي یا به یي دریاب ته واچوي بیا به الله ﷻ باران وکړي یوښار او ځنګل به داسي نه وي چې باران به پرونه سي تړوله مځکه به ومینځل سي او دښیښې په شان به صفا سي بیا به الله ﷻ مځکي ته حکم ورکړي چې دخپلي خیټي ښه میوې او ګلونه راوباسي او دنوي سره ښخه خپل برکتونه ظاهرکړي نو داسي به هم وسي داسي برکتونه به ښکاره کړي چې یوه دانار دانه به دپوره جماعت دپاره کافي سي او خلګ به دآنار دپوست څخه سایوان او چتري جوړوي او دیوې اوښي شیدې به دیولوی جماعت دپاره کافي سي اودیوې غواشیدي به دیوې قبیلې دټولوخلګو دپاره کافي سي او دیوې بزې شیدې به دټولي برادری دپاره کافي سي : پاته حدیث پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

قَالَتْ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ

وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ...دتیر مخ

پاته حدیث دلته وګوری

دغه غیر معمولي برکتونه او دامن او امان زمانه به ترڅلوېښتو کلونو پوري دپاته کیدو څخه وروسته کله چي دقیامت وخت راسي نویوه خوشګوار هوا به راسي چي ددي په وجه به الله ﷻ دټولو مسلمانانو په تخرګونو کي یوه خاصه ناروغي راپیدا کړي او ټول به وفات سي او یوازي شریران او کافران به باقي پاته سي کم چي به پر ځمکه ډاګ په ډاګه حرام کاري دحیوانانو په شان کوي بیا به قیامت پر داسي خلګو باندي قایم سي :په بعضي روایتونو کي دي چي دجال به دمدینې منورې څخه لیري اوسیږي او دمدینې پر لارو به هم دده را تلل ممکن نه وي نو دی به دمدینې منورې په خوا کي یوې ښیره ناکي ځمکي ته ورسیږي دغه وخت به یو سړی دجال ته راسي او دته به ووایي چي زه په یقین سره وایم چي ته هغه دجال یي دکم چي مونږ ته نبي کریم ﷺ خبر راکړی دی الخ : **که مو تردغه لازیات تفصیل پکار وي نو تفسیر معارف القران ته رجوع وکړی.**

(معارف القرآن ج۶پ۱۶ص ۲۳)

لِاَهَبَ لَكِ غُلٰمًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾ قَالَتْ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ

لِاَهَبَ	لَكِ	غُلٰمًا	زَكِيًّا	قَالَتْ	اَنّٰى يَكُوْنُ	لِيْ غُلٰمٌ
دپاره د دې چې وبخښم	تاته	یو هلک	صالح	وویل (مریمې)	څرنګه به پیدا سي	ماته زوی

دپاره د دې چې وبخښم تاته (په امر درب) یو هلک صالح. وویل (مریمې له ډیره تعجبه) څرنګه به پیدا سی ماته زوی حال داچې

وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ بَشَرٌ وَّلَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذٰلِكِ

وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ	بَشَرٌ	وَّلَمْ اَكُ	بَغِيًّا	قَالَ	كَذٰلِكِ
حال داچې نه دی رسیدلی ماته	هیڅ بشر	او نه ومه زه هیچیری	بدکاره	نو وویل (جبرئیل)	هم داسی

نه دی رسیدلی ماته هیڅ بشر (نه په نکاح) او نه ومه زه هیچیری بدکاره. نو وویل (جبرئیل) هم داسی دی (لکه چې ته وائی لیکن)

قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ ۚ وَلِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً لِّلنَّاسِ

قَالَ	رَبُّكِ	هُوَ	عَلَيَّ هَيِّنٌ	وَلِنَجْعَلَهٗٓ	اٰيَةً	لِّلنَّاسِ
فرمایلی دی	رب ستا	دغه (کار)	پر ما باندی آسان دی	او چې وګرځوو موږ دغه	علامه دلیل	دپاره د خلګو

فرمایلی دی رب ستا دغه (کار) پر ما باندی آسان دی، او چې وګرځوو موږ دغه (هلک لویه) علامه دلیل دپاره د خلګو

وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾ فَحَمَلَتْهُ

وَرَحْمَةً	مِّنَّا	وَكَانَ	اَمْرًا	مَّقْضِيًّا	فَحَمَلَتْهُ
او رحمت	له (طرفه) زموږ	او دی	یو کار	مقرر کړی سوی	پس حامله سوه په دغه (عیسیٰ) سره

او رحمت له (طرفه) زموږ، او دی (پیدا کیدل د ده بی پلاره) یو کار مقرر کړی سوی. پس حامله سوه (مریمه) په دغه (عیسیٰ) سره

فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾ فَاَجَآءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ

فَانْتَبَذَتْ	بِهٖ	مَكَانًا	قَصِيًّا	فَاَجَآءَهَا	الْمَخَاضُ	اِلٰى جِذْعِ
نو په څنګ سوه	سره له دغه (عیسیٰ)	یو ځای	لری ته	پس راوسته مریمه	درد د لنګیدلو	و بیخ

نو په څنګ سوه سره له دغه (عیسیٰ) یو ځای لری ته. پس راوسته مریمه درد د لنګیدلو و بیخ

النَّخْلَةِ ۚ قَالَتْ يٰلَيْتَنِيْ مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَكُنْتُ نَسْيًا مَّنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

النَّخْلَةِ	قَالَتْ	يٰلَيْتَنِيْ مِتُّ	قَبْلَ	هٰذَا	وَكُنْتُ	نَسْيًا	مَّنْسِيًّا
د درختی د خرما ته	وویل	کشکی مړه وی زه	پخوا	له دی حاله	او وی زه	هیره سوی بیخی	له زړونو وتلی

د درختی د خرما ته وویل (مریمی) کشکی مړه وی زه پخوا له دی حاله او وی زه هیره سوی بیخی له زړونو وتلی.

www.jamairahmani.org

فَنَادٰىهَا مِنۡ تَحۡتِهَاۤ اَلَّا تَحۡزَنِیۡ قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ

رَبُّكِ	جَعَلَ	قَدۡ	اَلَّا تَحۡزَنِیۡ	مِنۡ تَحۡتِهَاۤ	فَنَادٰىهَا
رب ستا	گرځولی ده	په تحقیق	چې مه خپه کیږه	له لاندی طرفه دده دی	پس ږغ وکړ (ملائیکی) دغی ته

پس ږغ وکړ (ملائیکی) دغی (مریمی) ته له لاندی طرفه دده دی چی مه خپه کیږه په تحقیق گرځولی ده رب ستا

تَحۡتَكِ سَرِیًّا ۝۲۴ وَهُزِّیۡۤ اِلَیۡكِ بِجِذۡعِ النَّخۡلَةِ تُسٰقِطۡ عَلَیۡكِ

عَلَیۡكِ	تُسٰقِطۡ	النَّخۡلَةِ	بِجِذۡعِ	اِلَیۡكِ	وَهُزِّیۡۤ	سَرِیًّا	تَحۡتَكِ
پرتا	چې راتوی کړی	د رختی دخرما	بیخ	خپل ځان ته	او وخنډه	چینه	لاندی دتا

لاندی (له قدمونو) دتا چینه (یا سردار چی عیسٰی دی). او وخنډه خپل ځان ته بیخ د خرما چی راتوی کړی پر تا

رُطَبًا جَنِیًّا ۝۲۵ فَكُلِیۡ وَاشۡرَبِیۡ وَقَرِّیۡ عَیۡنًا ۚ

عَیۡنًا	وَقَرِّیۡ	وَاشۡرَبِیۡ	فَكُلِیۡ	جَنِیًّا	رُطَبًا
سترگی خپلی	او (رڼی) یخی کړه	او څښه	پس خوره	لوندی تازه	خرما پخی

خرما پخی لوندی تازه. پس خوره (دا خرما) او څښه (دا اوبه) او (رڼی) یخی کړه سترگی خپلی (په عیسٰی او خوشحاله سه)

فَاِمَّا تَرَیِنَّ مِنَ الۡبَشَرِ اَحَدًا ۙ فَقُوۡلِیۡۤ اِنِّیۡ نَذَرۡتُ لِلرَّحۡمٰنِ صَوۡمًا

صَوۡمًا	لِلرَّحۡمٰنِ	نَذَرۡتُ	اِنِّیۡ	فَقُوۡلِیۡۤ	اَحَدًا	مِنَ الۡبَشَرِ	فَاِمَّا تَرَیِنَّ
روژه	رحمٰن ته	نذر کړی می ده پر ځان	بیشکه! زه چی یم	نو وو وایه	یو څوک	له خلگو څخه	پس که ولید تا

پس که ولید تا له خلگو څخه یو څوک، نو ووایه بیشکه! زه چی یم نذر کړی می ده پر ځان رحمٰن ته روژه (له کلامه)

فَلَنۡ اُكَلِّمَ الۡیَوۡمَ اِنۡسِیًّا ۝۲۶ فَاَتَتۡ بِهٖ قَوۡمَهَا

قَوۡمَهَا	بِهٖ	فَاَتَتۡ	اِنۡسِیًّا	الۡیَوۡمَ	فَلَنۡ اُكَلِّمَ
قوم خپل ته	سره له دغه (عیسٰی)	پس راغله (مریمه)	له هیڅ یوه انسان سره	نن ورځ	پس له سره به خبری ونه کړم زه

پس له سره به خبری ونه کړم زه نن ورځ له هیڅ یوه انسان سره. پس راغله (مریمه) سره له دغه (عیسٰی) قوم خپل ته

تَحۡمِلُهٗ ؕ قَالُوۡا یٰمَرۡیَمُ لَقَدۡ جِئۡتِ شَیۡـًٔا فَرِیًّا ۝۲۷ یٰۤاُخۡتَ

یٰۤاُخۡتَ	فَرِیًّا	شَیۡـًٔا	جِئۡتِ	لَقَدۡ	یٰمَرۡیَمُ	قَالُوۡا	تَحۡمِلُهٗ
ای خوری!	عجیبه ډیر بد له عادته	یو شی	راوړی دی تا	په تحقیق	ای مریمی	نو وویل (یهودانو)	چی اخیستی یی وه هغه

چی اخیستی یی وه هغه (عیسٰی) نو وویل (یهودانو) ای مریمی په تحقیق راوړی دی تا یو شی عجیبه ډیر بد له عادته. ای خوری!

فَقُوۡلِیۡۤ اِنِّیۡ نَذَرۡتُ لِلرَّحۡمٰنِ صَوۡمًا. دخاموشی روژه په اسلامي شریعت کـي منسوخ سویده:

داسلام څخه مخکي د خاموشی روژه په عبادت کي دننه داخله وه چي دخبرو روژه به نیسي دسحر څخه تر شپي پوري به دچا سره خبري نه کوي اسلام دا منسوخه کړه او دا یي لازمه کړه چي صرف دبدو خبرو ښکنځلو درواغو او غیبت وغیره څخه دي پرهیز کول کیږي: عامي خبري پریښوول په اسلام کي څه عبادت نه دی پاته سوی: په دې وجه ددې نذر منل هم جایز نه دي لکه چي روایت کړی دی ابوداود مرفوع روایت (لایتم بعد الاحتلام ولا صمات الی الیل) یعني کوچني ته دبالغیدو وروسته دپلار په مرگ سره یتیم نه سي ویل کیدای پرده دیتیم احکام نه سي جاري کیدای او دسهار څخه تر ماښامه پوري خاموش پاته کیدل په اسلام کي څه عبادت نه دی: اودبچي کیدو په درد کي داوبو او خرماو استعمال په طبي لحاظ سره هم مفید دی دخوړلو او چیښلو حکم په ظاهره داباحت دپاره معلومیږي نه دوجوب دپاره: والله اعلم.
(معارف القرآن ج۶پ ۱۶ص ۶۰)

www.jamairahmani.org

وَاَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ.. لمونځ او زکواة په شریعت کي داهمو فرائضو څخه دي:

لمونځ او زکوة داسي عبادتونه دي چي دحضرت آدم علیه السلام څخه واخله تر خاتم الانبیاء صلی الله علیه وسلم پوري دهر نبي او رسول په شریعت کي فرض پاته سوي دي البته په مختلفو شریعتونو کي ددې تفصیلات او جزئیات مختلف پاته سوي دي دحضرت عیسی علیه السلام په شریعت کي هم لمونځ او زکوة فرض وو پاته سوه دا معامله چي حضرت عیسی علیه السلام خو هیڅکله هم مالداره نه وو پاته سوی او نه یي کور جوړ کړی دی ، او نه یي څه جمع کړي دي بیا دته دزکوة حکم ورکول پر څه بنا باندي دي ؟ نو ددې واضح مقصد دادی چي ددوی په شریعت کي قانون دا جوړ سوی وو چي دکم سړي سره مال وي پرهغه زکوة فرض دی حضرت عیسی علیه السلام هم ددې مخاطب وو چي کله مال په قدر دنصاب سره جمع کړي نو زکواة دي اداء کړي بیا که په ټول عمر کي هم مال هیڅکله جمع نه سي نو داد هغه منافي نه ده ځکه چي دا خو یو عام حکم وو چي بیان سو.

(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص ۶۵)

هٰرُوْنَ مَا كَانَ اَبُوْكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَّمَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

هٰرُوْنَ	مَا كَانَ	اَبُوْكِ	امْرَاَ سَوْءٍ	وَّمَا كَانَتْ	اُمُّكِ	بَغِيًّا
دهارون	نه ؤ	پلارستا	سړی دبدی	اونه وه	مورستا	بد عمله

د هارون! نه ؤ پلار ستا سړی د بدی او نه وه مور ستا بد عمله (نو دا ته ولی داسی سوی؟)

فَاَشَارَتْ اِلَيْهِ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ

فَاَشَارَتْ	اِلَيْهِ	قَالُوْا	كَيْفَ	نُكَلِّمُ	مَنْ كَانَ
نو اشاره وکړه	هغه ته	وویل (خلګو)	څرنګه	خبری وکړو موږ	له هغه چا سره چی دی هغه

نو اشاره وکړه (مریمی) هغه ته (چی له عیسٰی سره وږغیږی) وویل (خلګو) څرنګه خبری وکړو موږ له هغه چا سره چی دی هغه

فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ اِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰىنِيَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِيْ

فِي الْمَهْدِ	صَبِيًّا	قَالَ	اِنِّيْ	عَبْدُ	اللّٰهِ	اٰتٰىنِيَ	الْكِتٰبَ	وَجَعَلَنِيْ
په ځانګو کښی	وړوکی	وویل (عیسٰی)	چی بیشکه! زه	بنده	د الله یم	راکړی ئی دی ماته	کتاب	او ګرځولی یم زه الله

په ځانګو کښی وړوکی. وویل (عیسٰی) چی بیشکه! زه بنده د الله یم، راکړی ئی دی ماته کتاب او ګرځولی یم زه الله

نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ وَّجَعَلَنِيْ مُبٰرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصٰنِيْ

نَبِيًّا	وَّجَعَلَنِيْ	مُبٰرَكًا	اَيْنَ مَا	كُنْتُ	وَاَوْصٰنِيْ
نبی	او ګرځولی یم زه (الله)	برکت ناک	په هر ځای کښی	چی اوسیږم	او تاکیدی حکم ئی فرمایلی دی ماته

نبی. او ګرځولی یم زه (الله) برکت ناک په هر ځای کښی چی اوسیږم او تاکیدی حکم ئی فرمایلی دی ماته

بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ وَّبَرًّا بِوَالِدَتِيْ

بِالصَّلٰوةِ	وَالزَّكٰوةِ	مَا دُمْتُ	حَيًّا	وَّبَرًّا	بِوَالِدَتِيْ
په لمانځه سره	او په زکوة سره	ترڅو چی زه یم	ژوندی	او نیکی کوونکی	له مور خپلی سره

په لمانځه سره او په زکوة سره ترڅو چی زه یم ژوندی. او (ګرځولی یم زه الله) نیکی کوونکی له مور خپلی سره

وَلَمْ يَجْعَلْنِيْ جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَالسَّلٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ

وَلَمْ يَجْعَلْنِيْ	جَبَّارًا	شَقِيًّا	وَالسَّلٰمُ	عَلَيَّ	يَوْمَ
او نه ئی یم ګرځولی زه	سرکښه	بدبخته	او سلام دی	پرما	په هغه ورځ

او نه ئی یم ګرځولی زه سرکښه بدبخته. او (وویل عیسٰی) سلام دی پرما په هغه ورځ

www.jamairahmani.org

وُلِدْتُّ وَيَوْمَ اَمُوْتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ذٰلِكَ

وُلِدْتُّ	وَيَوْمَ	اَمُوْتُ	وَيَوْمَ	اُبْعَثُ	حَيًّا	ذٰلِكَ
چې ځیږولی سوی یم	او په هغه ورځ	چې مرم به	او په هغه ورځ	چې پورته به کړی سم	ژوندی	دغه (موصوف)

چې ځیږولی سوی یم او په هغه ورځ چې مرم به او په هغه ورځ چې پورته به کړی سم ژوندی. دغه (موصوف)

عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِيْ فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

عِيْسَى	ابْنُ مَرْيَمَ	قَوْلَ	الْحَقِّ	الَّذِيْ	فِيْهِ	يَمْتَرُوْنَ
عیسٰی	زوی د مریمې دی	(فرمایلی دی الله) خبره	حقه	هغه چې	په دی کښې	سره جګړې کوی (خلګ)

عیسٰی زوی د مریمې دی (فرمایلی دی الله) خبره حقه رښتیا هغه چې په دی کښې سره جګړې کوی (خلګ).

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ اِذَا قَضٰى اَمْرًا

مَا كَانَ	لِلّٰهِ	اَنْ يَّتَّخِذَ	مِنْ وَّلَدٍ	سُبْحٰنَهٗ	اِذَا	قَضٰى	اَمْرًا
نه ښائیږی	الله ته	داچې ونیسی	ولد (هیڅوک)	پاکی ده ده ته	هر کله چې	حکم وکړی دی	دیوه کار

نه ښائیږی الله ته دا چې ونیسی ولد (هیڅوک) پاکی ده ده ته (له نیولو د ولد) هر کله چې حکم وکړی دی دیوه کار

فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٥﴾ وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ

فَاِنَّمَا	يَقُوْلُ	لَهٗ كُنْ	فَيَكُوْنُ	وَاِنَّ	اللّٰهَ	رَبِّيْ
پس بیشکه! هم دا خبره ده	چې وائی	هغه ته (موجود) سه	پس هغه موجود سی	او بیشکه!	الله	رب زما دی

پس بیشکه! هم دا خبره ده چې وائی هغه ته (موجود) سه پس هغه موجود سی. او (وویل عیسٰی) بیشکه! الله رب زما دی

وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٦﴾ فَاخْتَلَفَ

وَرَبُّكُمْ	فَاعْبُدُوْهُ	هٰذَا	صِرَاطٌ	مُّسْتَقِيْمٌ	فَاخْتَلَفَ
او رب ستاسی دی	پس عبادت کوئ تاسی د الله	هم دغه	لاره	سمه صافه برابره	نو بیا اختلاف وکړ

او رب ستاسی دی پس عبادت کوئ تاسی د الله ، هم دغه لاره سمه صافه برابره ، نو بیا اختلاف وکړ

الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ

الْاَحْزَابُ	مِنْ بَيْنِهِمْ	فَوَيْلٌ	لِّلَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	مِنْ
ډلو (د نصارٰی)	له مینځه د دغو (خلګو)	نو خرابی ده	دپاره دهغو کسانو	چې کافران سوی دی	له

ډلو (د نصارٰی په باب د عیسٰی کښی) له مینځه د دغو (خلګو) نو خرابی ده دپاره د هغو کسانو چې کافران سوی دی له

ذٰلِكَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ. دحضرت عیسی علیه السلام متعلق دیهودو او نصاراوو بیهوده خیالات: دحضرت عیسی علیه السلام متعلق دیهودو او نصاراوو په بیهوده خیالاتو کي دافراط او تفریط دا حال وو چي نصاراوو خو په تعظیم کي دومره زیاتی وکی چي دده څخه یي خدای جوړ کی یا دخدای زوی جوړ کړی ، یادریم دخدایانو جوړ کړی : او یهودو یي بیا دومره توهین وکی چي دی یي بیا دیوسف نجار نا جآیز اولاد وګڼی معاذالله الله جل جلاله ددوی دواړو غلط کارو غلطي ښوولې ده دده صحیح حیثیت یي په دي ایاتونو کي وښووی: (قول الحق) دلام په فتحې سره ددې واضح ترکیب نحوي دادی چي (اقول قول الحق) ددې اصل دی یعني الله جل جلاله فرمايي چي زه رشتیا وایمه : او په ځیني روایاتو کي دلام په ضمه سره دی نو په دې صورت کي به یي مراد داسي چي حضرت عیسی علیه السلام په خپله قول حق دی لکه چي دده ته دکلمة الله لقب هم ورکول سوی دی ځکه چي دده پیدایش بې له واسطې دظاهري اسبابو څخه دالله جل جلاله په قول سوی دی.

(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص۶۷)

www.jamairahmani.org

مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٧﴾ اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ يَوْمَ

مَّشْهَدِ	يَوْمٍ	عَظِيْمٍ	اَسْمِعْ	بِهِمْ	وَاَبْصِرْ	يَوْمَ
حاضريدو	دهغې ورځې	ډيرلوئې	څه ډير ښه اوريدونكي به وى	دوى	او څه ډير ښه ليدونكي به وى	په هغې ورځ كښې

حاضريدو د هغې ورځې ډيرې لوئې (قيامت) .څه ډير ښه اوريدونكي به وى دوى او څه ډير ښه ليدونكي هغې ورځې كښې

يَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾ وَاَنْذِرْهُمْ

يَاْتُوْنَنَا	لٰكِنِ	الظّٰلِمُوْنَ	الْيَوْمَ	فِيْ ضَلٰلٍ	مُّبِيْنٍ	وَاَنْذِرْهُمْ
چې رابه سى دوى موږ ته	ليكن	ظالمان	نن ورځ	په گمراهى	ښكاره كښې دى	او وييروه ته دوى

چې رابه سى دوى موږ ته ليكن ظالمان نن ورځ په گمراهى ښكاره كښې دى. او وييروه ته دوى

يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ وَّهُمْ

يَوْمَ	الْحَسْرَةِ	اِذْ قُضِيَ	الْاَمْرُ	وَهُمْ	فِيْ غَفْلَةٍ	وَّهُمْ
له ورځې	پښيمانى	كله چې فيصله كړى سى	كار	حال دا چې دوى	په غفلت كښې دى	او دوى

له ورځې د حسرت كله چې فيصله كړى سى كار (د حساب او كتاب) حال دا چې دوى (په دنيوى) غفلت كښې دى او دوى

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٩﴾ اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا

لَا يُؤْمِنُوْنَ	اِنَّا	نَحْنُ	نَرِثُ	الْاَرْضَ	وَمَنْ	عَلَيْهَا	وَاِلَيْنَا
ايمان نه راوړى	بيشكه! موږ چې يو	هم دا موږ	وارث كيږو	دمځكى	او دهغه چا چې	پردغه مځكې دى	او خاص موږ ته به

ايمان نه راوړى. بيشكه! موږ چې يو هم دا موږ وارث كيږو د مځكى او د هغه چا چې پردغه مځكې دى او خاص موږ ته به

يُرْجَعُوْنَ ﴿٤٠﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِبْرٰهِيْمَ اِنَّهٗ

يُرْجَعُوْنَ	وَاذْكُرْ	فِي الْكِتٰبِ	اِبْرٰهِيْمَ	اِنَّهٗ
راوستى سى دوى	او ياد كړه	په كتاب (قرآن) كښې	(قصه د) ابراهيم	بيشكه! دغه (ابراهيم)

راوستى سى دوى (دپاره د جزاء) . او ياد كړه (اى محمده!) په كتاب (قرآن) كښې (قصه د) ابراهيم، بيشكه! دغه (ابراهيم)

كَانَ صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ﴿٤١﴾ اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ يٰٓاَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا

كَانَ	صِدِّيْقًا	نَّبِيًّا	اِذْ قَالَ	لِاَبِيْهِ	يٰٓاَبَتِ	لِمَ تَعْبُدُ	مَا
ؤ	صديق	نبى	كله چې وويل (ابراهيم)	پلار خپل ته	اى پلاره	دڅه دپاره عبادت كوى ته	دهغه شى

ؤ صديق (ډير رښتينى) نبى. كله چې وويل (ابراهيم) پلار خپل ته اى پلاره څه دپاره عبادت كوى ته د هغه شى

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ...كفار او مشركين الله ﷻ دقيامت دورځې څخه ييرولي دي:

دغي ورځي ته يوم الحسرة ځكه ويل كيږي چي ددوږخيانو دا حسرت او افسوس كول په كښي ښكاره وي چي كه دوى مومنان او صالحان واى نو جنت به ورلره وركړل سوى واى او س ددوږخ په عذاب كي گرفتار دي نويو خاص قسم حسرت به جنتيانو ته هم وي لكه چي دحضرت معاذ رضي الله عنه په روايت كي چي دي چي نبي كريم ﷺ وفرمايل چي دجنتيانو به بل په هيڅ شي پسي حسرت نه وي بغير دهغو وختونو دلمحاتو څخه كم چي بغير دالله ﷻ دذكر څخه تير سوي دي: او بغوي په روايت دابوهريرة رضي الله عنه نقل كوي چي نبي كريم ﷺ فرمايلي دي چي هر مړكيدونكى به دافسوس او پښيمانى سره مخ سي صحابه كرامو رضي الله عنهم پوښتنه وكړه چي داافسوس او پښيمانتيا به پر څه شي باندي وي ؟ نو نبي كريم ﷺ وفرمايل چي نيك عمله به وايي چي ما نيكى ولي ډيري ونه كړى او بدعمله به وايي چي زه ولي دبدو كارونو څخه راونه گرځيدم.
(معارف القرآن ج٦پ١٦ص ٦٧)

ع ٢٥ ٥

www.jamairahmani.org

لَا يَسۡمَعُ وَلَا يُبۡصِرُ وَلَا يُغۡنِيۡ عَنۡكَ شَيۡـًٔا ۝٤٢ يٰۤاَبَتِ اِنِّيۡ

لَا يَسۡمَعُ	وَلَا يُبۡصِرُ	وَلَا يُغۡنِيۡ	عَنۡكَ	شَيۡـًٔا	يٰۤاَبَتِ	اِنِّيۡ
چي نه اوري	او نه ويني	او نه دفع کولی سی	له تا څخه	هيڅ شي	ای پلاره زما	بيشکه! زه چي يم

چي نه اوري او نه ويني او نه دفع کولی سی له تا څخه هيڅ شي. ای پلاره زما بيشکه! زه چي يم

قَدۡ جَآءَنِيۡ مِنَ الۡعِلۡمِ مَا لَمۡ يَاۡتِكَ فَاتَّبِعۡنِيۡۤ اَهۡدِكَ

قَدۡ	جَآءَنِيۡ	مِنَ الۡعِلۡمِ	مَا	لَمۡ يَاۡتِكَ	فَاتَّبِعۡنِيۡۤ	اَهۡدِكَ
په تحقيق	راغلی دی ماته	له علمه	هغه قدر چي	نه دی راغلی تاته	نو متابعت وکړه زما	چي وبه ښيم تاته

په تحقيق راغلی دی ماته له علمه هغه قدر چي نه دی راغلی تاته نو متابعت وکړه زما چي وبه ښيم تاته

صِرَاطًا سَوِيًّا ۝٤٣ يٰۤاَبَتِ لَا تَعۡبُدِ الشَّيۡطٰنَ ؕ اِنَّ

صِرَاطًا	سَوِيًّا	يٰۤاَبَتِ	لَا تَعۡبُدِ	الشَّيۡطٰنَ	اِنَّ
لاره	سمه برابره	ای پلاره زما	مه کوه عبادت	دشيطان	بيشکه!

لاره سمه برابره. ای پلاره زما مه کوه عبادت د شيطان (په ارتکاب د منهياتو) ، بيشکه!

الشَّيۡطٰنَ كَانَ لِلرَّحۡمٰنِ عَصِيًّا ۝٤٤ يٰۤاَبَتِ اِنِّيۡۤ اَخَافُ

الشَّيۡطٰنَ	كَانَ	لِلرَّحۡمٰنِ	عَصِيًّا	يٰۤاَبَتِ	اِنِّيۡۤ	اَخَافُ
شيطان	دی	له رحمٰن څخه	ډير نافرمانه	ای پلاره زما	بيشکه! زه چي يم	ويريږم

شيطان دی له رحمٰن څخه ډير نافرمانه (سرکشه). ای پلاره زما بيشکه! زه چي يم ويريږم

اَنۡ يَّمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحۡمٰنِ فَتَكُوۡنَ لِلشَّيۡطٰنِ وَلِيًّا ۝٤٥

اَنۡ يَّمَسَّكَ	عَذَابٌ	مِّنَ	الرَّحۡمٰنِ	فَتَكُوۡنَ	لِلشَّيۡطٰنِ	وَلِيًّا
له دی څخه چي وبه رسيږی تاته	عذاب	له	رحمٰن څخه	پس سی به ته	شيطان ته	دوست

له دی څخه چي وبه رسيږی تاته عذاب له رحمٰن څخه (له وجی د متابعت د شيطان) پس سی به ته شيطان ته دوست (ملګری)

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنۡتَ عَنۡ اٰلِهَتِيۡ يٰۤاِبۡرٰهِيۡمُ ۚ

قَالَ	اَرَاغِبٌ	اَنۡتَ عَنۡ اٰلِهَتِيۡ	يٰۤاِبۡرٰهِيۡمُ
وويل	آيا مخ ګرځونکی يئ	ته له معبودانو زما	ای ابراهيمه

وويل (آزر پلار د ابراهيم) آيا مخ ګرځونکی يئ ته له (عبادت د) معبودانو زما ای ابراهيمه،

يٰۤاَبَتِ اِنِّيۡ قَدۡ جَآءَنِيۡ مِنَ الۡعِلۡمِ مَا...خپلو مشرانو ته د نصيحت طريقه او دهغه اداب: (يا آبت)

دعربي لغت په اعتبار سره دا لفظ د پلار د تعظيم او د محبت خطاب دی حضرت خليل الله عليه السلام ته چي الله جل جلاله کم مقام د جامعيت د اوصافو او کمالاتو ورکړی وو دهغه دا تقرير کم چي دخپل پلار په وړاندي کوي دمزاج داعتدال او داضدادو د رعايت يو بې مثله تقرير دی چي يو طرف ته پلار په شرک کفر او ښکاره ګمراهی کي نه صرف اخته بلکي دهغه دعوت کوونکی ويني دکم دورانولو د پاره چي حضرت خليل الله عليه السلام پيدا سوی وو بل طرف ته د پلار ادب او عظمت او محبت دی د دغه دواړو ضدينو حضرت خليل الله عليه السلام څنګه سره جمع والی وکړی؟ اول خو د (يا آبت) لفظ کم چي د پلار د مهربانی او محبت داعي دی د هري جملې په شروع کي کي يي ددې لفظ اضافه والی وکړی په دې سره يي خطاب وکی بيا په يوه جمله کي د پلار طرف ته څه لفظ داسي منسوبه کړی نه دی چي دده توهين يا دل آزاري په وسي چي ده ته ګمراه يا کافر ووايي.

(معارف القرآن ج٦ پ١٦ ص ٧١)

www.jamairahmani.org

لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ لَاَرۡجُمَنَّكَ وَاهۡجُرۡنِيۡ مَلِيًّا ۝٤٦ قَالَ سَلٰمٌ

لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ	لَاَرۡجُمَنَّكَ	وَاهۡجُرۡنِيۡ	مَلِيًّا	قَالَ	سَلٰمٌ
که منع نسوې ته	نو خامخا وبه ولم هرومرو تا په کاڼو سره	لیرې سه زما څخه	ډیر مدت	وویل (ابراهیم)	سلام دې وي

که منع نسوې ته نو خامخا وبه ولم هرومرو تا په کاڼو سره او لیرې سه زما څخه ډیر مدت. وویل (ابراهیم) سلام دې وي

عَلَيۡكَ ۚ سَاَسۡتَغۡفِرُ لَكَ رَبِّيۡ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِيۡ حَفِيًّا ۝٤٧ وَاَعۡتَزِلُكُمۡ

عَلَيۡكَ	سَاَسۡتَغۡفِرُ لَكَ	رَبِّيۡ	اِنَّهٗ كَانَ	بِيۡ	حَفِيًّا	وَاَعۡتَزِلُكُمۡ
پر تا باندې	ژر به مغفرت غواړم تاته	له رب خپل	بیشکه! چې الله دې	پر ما	ډیر مهربان	او پر څنګ به سم له تاسې

پر تا باندې. ژر به مغفرت غواړم تاته له رب خپل (څو مسلمان سې)، بیشکه! چې الله دې پر ما ډیر مهربان. او پر څنګ به سم له تاسې

وَمَا تَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ وَاَدۡعُوۡا رَبِّيۡ ۖ عَسٰٓى اَلَّاۤ اَكُوۡنَ

وَمَا تَدۡعُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	وَاَدۡعُوۡا	رَبِّيۡ	عَسٰٓى	اَلَّاۤ اَكُوۡنَ
او له هغه څه چې تاسې ئې عبادت کوئ	غیر له	الله	او عبادت به کوم	د رب خپل	امید لرم د دې	چې نسم زه

او له هغه څه چې تاسې ئې عبادت کوئ غیر له الله، او عبادت به کوم (یوائې) د رب خپل امید لرم د دې چې نسم زه

بِدُعَآءِ رَبِّيۡ شَقِيًّا ۝٤٨ فَلَمَّا اعۡتَزَلَهُمۡ وَمَا

بِدُعَآءِ	رَبِّيۡ	شَقِيًّا	فَلَمَّا	اعۡتَزَلَهُمۡ	وَمَا
په عبادت	د رب خپل کښې	بد بخته	کله چې	پر څنګ سو له دوی څخه په هجرت سره	او له هغه شی

په عبادت د رب خپل کښې بدبخته (ناامیده). کله چې پر څنګ سو (ابراهیم) له دوی څخه په هجرت سره او له هغه شی

يَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ ۙ وَهَبۡنَا لَهٗۤ اِسۡحٰقَ وَيَعۡقُوۡبَ ؕ

يَعۡبُدُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	وَهَبۡنَا	لَهٗ	اِسۡحٰقَ	وَيَعۡقُوۡبَ
چې دوی ئې عبادت کاوه	غیر له	الله څخه	نو وبخښل موږ	ده ته	اسحق	او یعقوب

(چې دوی ئې) عبادت کاوه غیر له الله څخه نو وبخښل موږ ده ته (زوی) اسحق او (لمسی) یعقوب،

وَكُلًّا جَعَلۡنَا نَبِيًّا ۝٤٩ وَوَهَبۡنَا لَهُمۡ مِّنۡ رَّحۡمَتِنَا

وَكُلًّا	جَعَلۡنَا	نَبِيًّا	وَوَهَبۡنَا لَهُمۡ	مِّنۡ	رَّحۡمَتِنَا
او هریو	ګرځولی ؤ موږ	نبي	او بخښلې ؤ موږ دوی ته	له	رحمته خپل (نبوت او حکمت)

او هریو (له دوی دواړو) ګرځولی ؤ موږ نبي. او بخښلې ؤ موږ دوی (دری واړو) ته له رحمته خپل (نبوت او حکمت)

قَالَ سَلٰمٌ عَلَيۡكَ ۚ سَاَسۡتَغۡفِرُ لَكَ... حضرت ابراهیم ؑ وخپل پلار ته په اخرکې وفرمایل
(**سلامٌ علیک**) : دلته لفظ د سلام د دوو معناوو دپاره کیدای سي اول دا چې سلام د تعلقاتو د ختمیدو دپاره وي یعنې د چا سره چې څوک تعلقات ختموي نو شریفانه او مهذبه طریقه یې داده چې د خبرې د جواب ورکولو پر ځای لفظ د سلام ووایې او جدا سي ورڅخه لکه چې په قرآن کریم کې الله ﷻ د خپلو مقبولو او صالحانو بندګانو په صفت کې فرمایلې دي (**واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما**) یعنې کله چې جاهلان خلګ د دوی سره جاهلانه خبرې کوې نو دوی ورته د جواب ورکولو پر ځای ورته لفظ د سلام وایې چې مطلب یې دادی چې سره له مخالفته زه تاته هیڅ نه وایم او تکلیف او ضرر نه دررسوم : **اودوهم مطلب یې** دادی چې دلته سلام د عرفي سلام په معنی کې دی نو په دې کې فقهي اشکال دادی چې کافر ته مخکې سلام کول د حدیث په وجه سره منع دی : د دغه اشکال او اعتراض سره د جوابه په **معارف القرآن** تفسیر کې وګوری.
(معارف القرآن ج۶ پ ۱۶ ص ۷۱)

www.jamairahmani.org

ع ٣/٢

وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ

وَجَعَلْنَا	لَهُمْ	لِسَانَ	صِدْقٍ	عَلِيًّا	وَاذْكُرْ	فِي الْكِتٰبِ
او ګرځولی وه موږ	دوی ته	ژبه	دصدق رښتینی	ډیره پورته مشهوره	او یاد کړه (محمده)	په کتاب (قرآن) کښې

او ګرځولی وه موږ دوی ته ژبه دصدق رښتینی ډیره پورته مشهوره. او یاد کړه (محمده) په کتاب (قرآن) کښې (قصه د)

مُوْسٰٓى اِنَّهٗ كَانَ مُخْلَصًا وَّكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾ وَنَادَيْنٰهُ

مُوْسٰٓى	اِنَّهٗ كَانَ	مُخْلَصًا	وَّكَانَ	رَسُوْلًا	نَّبِيًّا	وَنَادَيْنٰهُ
موسیٰ	بیشکه! چې دی ؤ	خالص کړی سوی	او ؤ دی	رسول	نبی	او اواز کړی وو موږ دغه (موسیٰ) ته

موسیٰ، بیشکه! چې دی ؤ خالص کړی سوی (دالله له طرفه) او ؤ دی رسول نبی. او اواز کړی وو موږ دغه (موسیٰ) ته

مِنْ جَانِبِ الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

مِنْ جَانِبِ	الطُّوْرِ	الْاَيْمَنِ	وَقَرَّبْنٰهُ	نَجِيًّا
له جانبه د (غره د)	طور	چې ښی طرف ته ؤ	او رانژدې کړی ؤ موږ دی	حال دا چې موږ له ده سره دراز خبری کولې

له جانبه د (غره د) طور چې (دموسیٰ) ښی طرف ته ؤ او رانژدې کړی ؤ موږ دی حال دا چې موږ له ده سره دراز خبری کولې.

وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ رَّحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾ وَاذْكُرْ

وَوَهَبْنَا	لَهٗ	مِنْ رَّحْمَتِنَآ	اَخَاهُ	هٰرُوْنَ	نَبِيًّا	وَاذْكُرْ
او بخښلی ؤ موږ	دغه (موسیٰ) ته	له رحمت خپله	ورور د ده	هارون	حال دا چې نبی ؤ	او یاد کړه (ای محمده!)

او بخښلی ؤ موږ دغه (موسیٰ) ته له رحمت خپله ورور د ده هارون حال دا چې نبی ؤ (زما اووزیر وو دموسیٰ). او یاد کړه (محمده!)

فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُوْلًا

فِي الْكِتٰبِ	اِسْمٰعِيْلَ	اِنَّهٗ كَانَ	صَادِقَ	الْوَعْدِ	وَكَانَ	رَسُوْلًا
په کتاب (قرآن) کښې	(قصه د) اسمٰعیل	بیشکه! چې دی ؤ	صادق	په وعده کښې	او ؤ	رسول

په کتاب (قرآن) کښې (قصه د) اسمٰعیل بیشکه! چې دی ؤ صادق (رښتنی) په وعده کښې او ؤ رسول

نَّبِيًّا ﴿٥٤﴾ وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ ۠ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ

نَّبِيًّا	وَكَانَ	يَاْمُرُ	اَهْلَهٗ	بِالصَّلٰوةِ	وَالزَّكٰوةِ	وَكَانَ	عِنْدَ	رَبِّهٖ
نبی	او ؤ دی چې	حکم به ئې کاوه	اهل خپل ته	په لمانځه سره	او په زکوۃ سره	او ؤ دی	په نزد	درب خپل

نبی. او ؤ دی چې حکم به ئې کاوه اهل (قوم یا امت) خپل ته په لمانځه سره او په زکوۃ سره، او ؤ دی په نزد د رب خپل

اِنَّهٗ كَانَ مُخْلَصًا وَّكَانَ رَسُوْلًا ... دوعدې پوره کول هر شریف سړی ضروري بولي: دوعدې پوره کول یو داسې ښه خوی دی چې هر شریف سړی دا ضروري ګڼې او ددې خلاف کول یو رذیل حرکت ګڼې په حدیث شریف کې یې وعده خلافی ته دنفاق ښه ویلې ده په دې وجه دالله ﷻ یو نبي اورسول هم داسې نسته کم چې دوعدې رښتینی نه وي مګر دکلام په دې سلسله کې دخاصو خاصو انبیاوو علیهم السلام دذکر سره څه خاص وصف هم ذکر کړی دی: ددې مطلب دا نه دی چې دا وصف نو په نورو کې نسته بلکې دا اشاره ده ددې طرفته چې په ده کې دا خاص صفت یو امتیازي حیثیت لري لکه اوس چې مخکې دحضرت موسی علیه السلام دذکر سره دمخلصوالي صفت بیان سو حال دادی چې دا صفت په نورو انبیاوو علیهم السلام کښې عام دی مګر حضرت موسی علیه السلام ته په دغه صفت کښې یو خاص امتیاز حاصل وو په دې وجه یې دغه صفت دده سره ذکر وفرمایه همدا شان داد وعدې صداقت دحضرت اسمعیل علیه السلام یو خاص امتیاز وو الخ.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص ۷۶)

www.jamairahmani.org

مَرۡضِيًّا ۝٥٥ وَاذۡكُرۡ فِي الۡكِتٰبِ اِدۡرِيۡسَ اِنَّهٗ كَانَ

مَرۡضِيًّا	وَاذۡكُرۡ	فِي الۡكِتٰبِ	اِدۡرِيۡسَ	اِنَّهٗ كَانَ
غوره کړی سوی	او یاد کړه (محمده!)	په کتاب (قرآن) کښې	(قصه د) ادریس	بیشکه! چې دی ؤ

پسندیده (غوره کړی سوی). او یاد کړه (ای محمده! امت ته) په کتاب (قرآن) کښې (قصه د) ادریس بیشکه! چې دی ؤ

صِدِّيۡقًا نَّبِيًّا ۝٥٦ وَّرَفَعۡنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝٥٧ اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ

صِدِّيۡقًا	نَّبِيًّا	وَّرَفَعۡنٰهُ	مَكَانًا	عَلِيًّا	اُولٰٓئِكَ	الَّذِيۡنَ
صدیق	نبی	او پورته کړی دی موږ ده لره	ځای	ډیر اوچت ته	دغه	هغه کسان دی چې

صدیق (ډیر ریښتینی) نبی. او پورته کړی دی موږ ده لره (ژوندی) ځای ډیر اوچت (جنت) ته. دغه هغه کسان دی چې

اَنۡعَمَ اللّٰهُ عَلَيۡهِمۡ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنۡ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنۡ

اَنۡعَمَ	اللّٰهُ	عَلَيۡهِمۡ	مِّنَ النَّبِيّٖنَ	مِنۡ ذُرِّيَّةِ	اٰدَمَ	وَمِمَّنۡ
انعام کړی دی	الله	پر دوی	له انبیاؤ څخه	له اولادی	د آدم	او له اولادی د هغو کسانو

انعام کړی دی الله پر دوی له انبیاؤ څخه له اولادی د آدم (لکه شیث، ادریس) او له اولادی د هغو کسانو

حَمَلۡنَا مَعَ نُوۡحٍ وَّمِنۡ ذُرِّيَّةِ اِبۡرٰهِيۡمَ وَاِسۡرَآءِيۡلَ وَمِمَّنۡ

حَمَلۡنَا	مَعَ	نُوۡحٍ	وَّمِنۡ ذُرِّيَّةِ	اِبۡرٰهِيۡمَ	وَاِسۡرَآءِيۡلَ	وَمِمَّنۡ
چې بار کړی دی موږ	سره له	نوح په بیړی کښې	او له اولادی	د ابراهیم	او د اسرائیل (یعقوب)	او له هغه چا څخه

چې بار کړی دی موږ سره له نوح په بیړی کښې ، او له اولادی د ابراهیم او له اولادی د اسرائیل (یعقوب) او له هغه چا څخه

هَدَيۡنَا وَاجۡتَبَيۡنَا اِذَا تُتۡلٰى عَلَيۡهِمۡ اٰيٰتُ

هَدَيۡنَا	وَاجۡتَبَيۡنَا	اِذَا تُتۡلٰى	عَلَيۡهِمۡ	اٰيٰتُ
چې لاره مو ښوولې وه	او غوره کړی مو وه	هر کله چې وبه لوستلی سو	پر دوی باندی	آیاتونه

چې لاره مو ښوولې وه (دوی ته) او غوره کړی مو وه (دوی نبوت ته) هر کله چې وبه لوستلی سو پر دوی باندی آیاتونه

الرَّحۡمٰنِ خَرُّوۡا سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ۝٥٨ السجدة فَخَلَفَ مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ

الرَّحۡمٰنِ	خَرُّوۡا	سُجَّدًا	وَّبُكِيًّا	فَخَلَفَ	مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ	خَلۡفٌ
د رحمٰن	نولویدل به	سجده کوونکی	او ژړیدونکی	پس پیدا سول	پس له دوی څخه	خلیفګان

د رحمٰن نو لویدل به (پر مځکه) سجده کوونکی او ژړیدونکی. پس پیدا سول پس له دوی څخه (داسی بد) خلیفګان

وَاذۡكُرۡ فِي الۡكِتٰبِ اِدۡرِيۡسَ اِنَّهٗ كَانَ... دحضرت ادریس علیه السلام تعارف او لنډه پیژندنه: حضرت ادریس علیه السلام دحضرت نوح علیه السلام څخه زر ۱۰۰۰ کاله مخکي دحضرت نوح علیه السلام په نیکه ګانو کي تیر سوی دی او دی دحضرت آدم علیه السلام څخه وروسته اولنی نبي او رسول دی پر کم چي الله جل جلاله دیرش صحیفي رانازلي کړي دي : او حضرت ادریس علیه السلام دټولو څخه مخکنی انسان دی کم ته چي علم نجوم او علم الحساب په طور دمعجزې ورکړه سوی دی : او دی دټولو څخه اولنی انسان دی چاچي په قلم سره لیکل کړي دي او دی اولنی انسان دی چا چي جامي ګنډل ایجاد کړي دي دده څخه مخکي به خلګو په عام طور سره دحیوانانو څرمني دکالو پر ځای استعمالولې اودی اولنی هغه انسان دی چي دټولو څخه یي مخکي دناپ او تول طریقې ایجاد کړي دي او دی اولني هغه انسان دی چي داسلحې ایجاد یي کړی دی دوی اسلحه تیاره کړه او دبنو قابیل چي یو قوم د کافرانو وو دهغو سره یې جهاد وکړی : تفسیر بحر محیط او مظهري.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص ۷۸)

السجدة ۵

www.jamairahmani.org

اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ

اَضَاعُوا	الصَّلٰوةَ	وَاتَّبَعُوا	الشَّهَوٰتِ	فَسَوْفَ	يَلْقَوْنَ
چې ضائع کړې دوی	لمونځ	او متابعت وکړې دوی	دشهواتو	پس ژر به	یو ځای سی دوی

چې ضائع کړې دوی لمونځ او متابعت وکړې دوی د شهواتو (نفساني خواهشونو) پس ژر به یو ځای سی دوی

غَيًّا ﴿٥٩﴾ اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ

غَيًّا	اِلَّا	مَنْ تَابَ	وَاٰمَنَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا	فَاُولٰٓئِكَ
له بد عاقبت خپل سره	مګر	هغه چا چې توبه ئې ویستله	او ایمان ئې راوړ	او عمل ئې وکړ	نیک	پس دغه کسان

له بد عاقبت خپل سره. مګر هغه چا چې توبه ئې ویستله او ایمان ئې راوړ او عمل ئې وکړ نیک پس دغه کسان

يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ﴿٦٠﴾ جَنّٰتِ عَدْنِ

يَدْخُلُوْنَ	الْجَنَّةَ	وَلَا يُظْلَمُوْنَ	شَيْـًٔا	جَنّٰتِ	عَدْنِ
به ننوځی	په جنت کښې	او ظلم به پر دوی ونه کړی سی	هیڅ قدر	جنتونه	دتل اوسیدلو

به ننوځی په جنت کښې او ظلم به پر دوی ونه کړی سی هیڅ قدر (په تقلیل دثواب). جنتونه د تل اوسیدلو

الَّتِيْ وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ بِالْغَيْبِ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ

الَّتِيْ	وَعَدَ	الرَّحْمٰنُ	عِبَادَهٗ	بِالْغَيْبِ	اِنَّهٗ كَانَ	وَعْدُهٗ
هغو ته	چې وعده ئې کړې ده	رحمٰن	له بندګانو خپلو سره	په غیب باندې	بیشکه! شان دادی چې ده	وعده د ده

هغو ته چې وعده ئې کړې ده رحمٰن له بندګانو خپلو سره په غیب باندې بیشکه! شان دادی چې ده وعده د ده (چې جنت دی)

مَاْتِيًّا ﴿٦١﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا سَلٰمًا

مَاْتِيًّا	لَا يَسْمَعُوْنَ	فِيْهَا	لَغْوًا	اِلَّا	سَلٰمًا
خامخا راتلونکې ده	نه به اوري دغه (جنتیان)	په دغه (جنت) کښې	چتې (فضول) خبره	مګر	(اوري به) سلام

خامخا راځي به ورته (اهل ئې). نه به اوري دغه (جنتیان) په دغه کښې چتې (فضول) خبره مګر (اوري به) سلام،

وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيْهَا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ﴿٦٢﴾ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ

وَلَهُمْ	رِزْقُهُمْ	فِيْهَا	بُكْرَةً	وَّعَشِيًّا	تِلْكَ	الْجَنَّةُ	الَّتِيْ	نُوْرِثُ
او دی دوی ته	رزق د دوی	په دغه (جنت) کښې	سهار	او ماښام	دغه	جنت دی	هغه چې	په میراث به ورکوو موږ

او دی دوی ته رزق (روزی) د دوی په دغه (جنت) کښې صبا او بیګا. دغه جنت دی هغه چې په میراث به ورکوو موږ

اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ.. لمونځ بې وخته یا بغیر دجماعت څخه کول دلمونځ ضایع کول دي او داعظیمه ګناه ده: دلته دلمونځ دضایع کولو څخه دجمهورو تفسیرو لیکونکو په نزد لمونځ دده دوخت څخه وروسته کول دي: اوځیني علماء بیا فرمايي چې دلمانځه په آدابو او شرطونو کې په څه کې کوتاهي کول دادلمانځه ضایع کول دي: او ځیني حضرات بیافرمايي چې لمونځ په کور کې کول دلمونځ ضایع کول دي: حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه دحکومت خپلو ټولو کارکوونکو ته دا هدایت نامه لیکلې وه چې (انّ اهم امورکم عندی الصلوة فمن ضیعها فهو لما سواها اضیع) یعني زما په نزد په ټولو کارونو کې دټولو څخه اهم زیات لمونځ دی نو کم سړي چې لمونځ ضایع کی دغه سړی به نور ټول ددین احکام هم ضایع کوي: حضرت حذیفه رضي الله عنه یو سړی ولیدی چې دلمونځ په آدابو او دارکانو په برابرولو کې یې کوتاهي کوله نوده ورڅخه پوښتنه وکړه چې ته دکله څخه دا لمونځ کوې هغه وویل: پاته حدیث شریف پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

مِنۡ عِبَادِنَا مَنۡ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾ وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمۡرِ رَبِّكَ ۚ

مِنۡ عِبَادِنَا	مَنۡ كَانَ	تَقِيًّا	وَمَا نَتَنَزَّلُ	اِلَّا	بِاَمۡرِ رَبِّكَ
له بندګانو خپلو	هغه چاته چي وي	پرهيزګار	او نه نازليږو موږ (ملائيکې)	مګر	په حکم د رب ستا

له بندګانو خپلو هغه چا ته چي وي پرهيزګار. او (وويل جبرئيل) نه نازليږو (موږ ملائيکې) مګر په حکم د رب ستا

لَهٗ مَا بَيۡنَ اَيۡدِيۡنَا وَمَا خَلۡفَنَا وَمَا

لَهٗ	مَا بَيۡنَ	اَيۡدِيۡنَا	وَمَا خَلۡفَنَا	وَمَا
خاص الله ته دی (علم)	پر هر هغه شي	چي په مخ زموږ کښې دی	او پر هغه شي چي وروسته زموږ دی	او هر هغه شي چي

خاص الله ته دی (علم) پر هر هغه شي چي په مخ زموږ کښې دی او پر هغه شي چي وروسته زموږ دی او هر هغه شي چي

بَيۡنَ ذٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَمَا

بَيۡنَ	ذٰلِكَ	وَمَا كَانَ	رَبُّكَ	نَسِيًّا	رَبُّ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	وَمَا
په مينځ	د دغه کښې دی	او نه دی	رب ستا	هيروونکی	(الله) رب	د آسمانو دی	او د مځکی دی	او د هغو شيانو دی

په مينځ د دغه کښې دی ، او نه دی رب ستا هيروونکی (دتا). (الله) رب د آسمانو دی او د مځکی دی او د هغو شيانو دی

بَيۡنَهُمَا فَاعۡبُدۡهُ وَاصۡطَبِرۡ لِعِبَادَتِهٖ ؕ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

بَيۡنَهُمَا	فَاعۡبُدۡهُ	وَاصۡطَبِرۡ	لِعِبَادَتِهٖ	هَلۡ تَعۡلَمُ	لَهٗ	سَمِيًّا
چي په مينځ د دوی کښې دی	نو عبادت کوه دده	او صبر کوه	په عبادت د دغه (الله) کښې	آيا پيژنې ته	ده ته	کوم هم نام

ع ۱۵

چي په مينځ د دوی کښې دی نو عبادت کوه دده او صبر کوه په عبادت د دغه (الله) کښې ، آيا پيژنې ته ده ته کوم هم نام .

وَيَقُوۡلُ الۡاِنۡسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوۡفَ اُخۡرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

وَيَقُوۡلُ	الۡاِنۡسَانُ	ءَاِذَا	مَا مِتُّ	لَسَوۡفَ	اُخۡرَجُ	حَيًّا
او وائی	انسان	آيا کله چي	مر سم زه	خامخا ژر به	را وايستلی سم (له مځکی)	ژوندی

او وائی (له بعثه منکر) انسان آيا کله چي مر سم زه نو خامخا ژر به را وايستلی سم (له مځکی) ژوندی (بلکه نه ژوندی کيږم)

اَوَلَا يَذۡكُرُ الۡاِنۡسَانُ اَنَّا خَلَقۡنٰهُ مِنۡ قَبۡلُ وَلَمۡ يَكُ شَيۡـئًا ﴿٦٧﴾

اَوَلَا يَذۡكُرُ	الۡاِنۡسَانُ	اَنَّا	خَلَقۡنٰهُ	مِنۡ قَبۡلُ	وَلَمۡ يَكُ	شَيۡـئًا
آيا نه يادوی	انسان	چي بيشکه! موږ	پيدا کړی ؤ دی	پخوا له دی څخه	او نه ؤ دی	هيڅ شی

آيا نه يادوی (له بعثه منکر) انسان (داخبره) چي بيشکه! موږ پيدا کړی ؤ دی پخوا له دی څخه او نه ؤ دی هيڅ شی .

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمۡرِ رَبِّكَ

لَهٗ مَا بَيۡنَ... د تير مخ پاته

حديث شريف دلته وګورى

چي د ځلوېښتو کالو څخه ده ورته وفرمايل چي تايو لمونځ هم نه دی کړی او که ته داسي لمونځونه کوې او مړ سې نو ياد ساته چي د محمد ﷺ د فطرت څخه خلاف به مړ سې: د حضرت ابو مسعود انصاري رضي الله عنه څخه روايت دی چي نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چي دهغه سړي لمونځ نه کيږي کم چي په لمانځه کي اقامت نه کوي: مراد دا دی چي ښوک په رکوع او سجده او د رکوع څخه په پورته کيدو کي او د دوو سجدو تر مابين د کښيناستو اهتمام نه کوي دده لمونځ نه کيږي: لنډه دا چي کم سړي په اودس او پاکی کي کوتاهي وکړه يا يي د لمونځ په رکوع او سجده کي کوتاهي وکړه يا د دواړو تر مينځ په ناسته کي کوتاهي وکړه دده لمونځ ضايع کيږي:

حضرت حسن رحمة الله عليه

د لمونځ ضايع کولو او د شهواتو د تابعداری په باره کي فرمايي چي مسجدونه يي پريښوول او په تجارت ، صنعت ، او خواهشاتو او لذتونو کي مشغوله سول.

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۸۲)

www.jamairahmani.org

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيٰطِيْنَ ثُمَّ

فَوَرَبِّكَ	لَنَحْشُرَنَّهُمْ	وَالشَّيٰطِيْنَ	ثُمَّ
پس قسم دی په رب ستا باندی	چی خامخا راجمع به کړو موږ هرومرو دوی	او شیطانان	بیا به

پس قسم دی په رب ستا باندی چی خامخا راجمع به کړو موږ هرومرو دوی او شیطانان (ټول)، بیا به

لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾ ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ

لَنُحْضِرَنَّهُمْ	حَوْلَ	جَهَنَّمَ	جِثِيًّا	ثُمَّ	لَنَنْزِعَنَّ	مِنْ كُلِّ
خامخا راحاضر کړو موږ هرومرو دوی	چاپیر	له دوزخ	پر ګونډو پراته	بیا	خامخا وباسو	له هری

خامخا راحاضر کړو موږ هرومرو دوی چاپیر له دوزخ پر ګونډو پراته. بیا خامخا وباسو له هری

شِيْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ

شِيْعَةٍ	اَيُّهُمْ	اَشَدُّ	عَلَى	الرَّحْمٰنِ	عِتِيًّا	ثُمَّ	لَنَحْنُ	اَعْلَمُ
فرقی څخه	هر هغه د دوی	چی ډیر سخت دی	پر	رحمٰن باندی	له جهته د سرکشی	بیا	خامخا موږ	ښه عالم یو

فرقی څخه هر هغه د دوی چی ډیر سخت دی پر رحمٰن باندی له جهته د سرکشی. بیا به خامخا موږ ښه عالم یو

بِالَّذِيْنَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَاِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا

بِالَّذِيْنَ	هُمْ	اَوْلٰى	بِهَا	صِلِيًّا	وَاِنْ	مِّنْكُمْ	اِلَّا
پر هغو کسانو	چی دوی	ښه لائق دی	له دغه (دوزخ) سره	له جهته د غورځولو	او نسته هیڅوک	له تاسی	مګر

پر هغو کسانو چی دوی ښه لائق دی له دغه (دوزخ) سره له جهته د غورځولو (سوځولو، داخلولو). او نسته هیڅوک له تاسی مګر

وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِيْنَ

وَارِدُهَا	كَانَ	عَلٰى	رَبِّكَ	حَتْمًا	مَّقْضِيًّا	ثُمَّ	نُنَجِّي	الَّذِيْنَ
چی تیریدونکی دی پر هغه	دی	پر	رب ستا	یقینی	حکم پری کړی سوی	بیا به	نجات ورکړو	هغو کسانو ته

چی دی واردیدونکی ننوتونکی دی دغه ته، دی (دغه عبور النار) په رب ستا یقینی حکم پری کړی سوی. بیا به نجات ورکړو

اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ

اتَّقَوْا	وَّنَذَرُ	الظّٰلِمِيْنَ	فِيْهَا	جِثِيًّا	وَاِذَا	تُتْلٰى	عَلَيْهِمْ
چی پرهیزګاری ئی کړی ده	او پری به ږدو	ظالمان	په دوزخ کښی	پر ګونډو پریوتلی	او کله چی	ولوستی سی	پر دوی

هغو کسانو ته چی پرهیزګاری ئی کړی ده، او پری به ږدو ظالمان په دوزخ کښی پر ګونډو پریوتلی. او کله چی ولوستی سی پر دوی

وَاِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ... دهر انسان ورود به یو وار پر جهنم باندي کیږي: الله جل جلاله فرمایي چي یو انسان مومن یا کافر به داسي نه وي د کمو ورود چي پر جهنم نه وي: د ورود څخه مراد دخول نه دی بلکي تیریدل دي لکه چي د ابن مسعود رضي الله عنه په یو روایت کي لفظ د مرور هم اغلی دی او که چیري دخول ور څخه مراد واخیستل سي نو د مومنانو متقیانو دخول به داسي وي چي جهنم به د دوی د پاره برد او سلام یعني یخ او د سلامتی ځای جوړ سي چي دوی ته به هیڅ تکلیف محسوس نه سي: لکه چي د حضرت ابو سمیه رضي الله عنه په روایت کي دي چي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي چي یو نیک سړی یا فاجر سړی به پاته نه سي کم چي به په اول کي وه جهنم ته داخل نه سي مګر دغه وخت به مومنانو او متقیانو ته جهنم برد او سلام جوړ سي د دي څخه وروسته به مومنانو لره نجات ورکي او جنت ته به بوتلل سي او همدغه معنی د دغه آیت په راتلونکي جمله کي ده (ثم ننجی الذین آمنوا) او دا مضمون د ابن عباس رضي الله عنه څخه هم منقول دی:

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۸۷)

www.jamairahmani.org

اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ

اٰيٰتُنَا	بَيِّنٰتٍ	قَالَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	لِلَّذِيْنَ
آیتونه زموږ	په دی حال کښې چی واضح ښکاره دی	وائی	هغه کسان	چی کافران سوی دی	هغو کسانو ته چی

آیتونه (د قرآن) زموږ په دی حال کښې چی واضح ښکاره دی وائی هغه کسان چی کافران سوی دی هغو کسانو ته چی

اٰمَنُوْٓا ۙ اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾ وَكَمْ

اٰمَنُوْٓا	اَيُّ	الْفَرِيْقَيْنِ	خَيْرٌ	مَّقَامًا	وَّاَحْسَنُ	نَدِيًّا	وَكَمْ
ایمان ئی راوړی دی	چی کوم یو	له دغو دواړو فرقو څخه	خیر بهتر دی	له جهته د مقامه	او ډیر ښه دی	له جهته د مجلسه	او څومره

ایمان ئی راوړی دی چی کوم یو له دغو دواړو فرقو څخه خیر بهتر دی له جهته د مقامه او ډیر ښه دی له جهته د مجلسه. او څومره

اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ﴿٧٤﴾

اَهْلَكْنَا	قَبْلَهُمْ	مِّنْ قَرْنٍ هُمْ	اَحْسَنُ	اَثَاثًا	وَّرِءْيًا
هلاک کړی دی موږ	پخوا له دوی څخه	له اهل د زمانی چی هغوی	ښه وو	له جهته د سامانونو	او له جهته د شکل او ډول او منظری

هلاک کړی دی موږ پخوا له دوی څخه له اهل د زمانی چی هغوی ښه وو له جهته د سامانونو او له جهته د شکل او ډول او منظری.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ حَتّٰٓى اِذَا

قُلْ	مَنْ كَانَ	فِي الضَّلٰلَةِ	فَلْيَمْدُدْ لَهُ	الرَّحْمٰنُ	مَدًّا	حَتّٰٓى	اِذَا
ووایه (محمده!)	هرڅوک چی وی	په ګمراهی کښې	پس زیاتوی ده ته	رحمٰن	په زیاتولو سره	ترهغه پوری	کله چی

ووایه (ای محمده!) هرڅوک چی وی په ګمراهی کښې پس زیاتوی ده ته رحمٰن په زیاتولو سره، ترهغه پوری کله چی

رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ ؕ فَسَيَعْلَمُوْنَ

رَاَوْا	مَا يُوْعَدُوْنَ	اِمَّا الْعَذَابَ	وَاِمَّا السَّاعَةَ	فَسَيَعْلَمُوْنَ
وګوری دوی	هرهغه شی چی وعده ورسره کړی سوی وی	یا عذاب	یا قیامت	نوژر به پوه سی دوی

وګوری دوی هرهغه شی چی وعده ورسره کړی سوی وی (دهغه) یا عذاب یا قیامت، نو ژر به پوه سی دوی

مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾ وَيَزِيْدُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ

مَنْ هُوَ	شَرٌّ	مَّكَانًا	وَّاَضْعَفُ	جُنْدًا	وَيَزِيْدُ	اللّٰهُ	الَّذِيْنَ
چی څوک دی هغه	ډیر بد	له جهته د ځای	او ډیر ضعیف	له جهته د فوجه	او زیاتوی	اللّٰہ	هغو کسانو ته

چی څوک دی هغه ډیر بد له جهته د ځای او ډیر ضعیف له جهته د فوجه. او زیاتوی اللّٰہ (په دنیا کښې) هغو کسانو ته

اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ.. کفارو د مسلمانانو دغلطولو دپاره دوه شیان پیش کړل

په دغه آیت کي الله ﷻ فرمایي چي کفارو دمسلمانانو دغلطولو دپاره دوه شیان پیش کړل:
اول ددنیا ساز او سامان:
دوهم خادمان او خپله ډله
او جماعت چي دا په ظاهره کفاروته په نسبت د مسلمانانو زيات حاصل وه او هم دادوه شیان دي چي دانسانانو دپاره دنشي کار کوي او ددي فخر اوغرور ښه ښه هوښیاران او ذهين خلګ پر غلطو لارو باندي روانوي او دتیر دور دلويو سرمایه دارو حکومت او سلطنت والا وودعبرت خیز تاریخ څخه غافله دي خپل موجوده حال ذاتي کمال او ددایمي راحت ذریعه ګڼي بغیردهغه خلګو څخه کم چي دقرآن کریم دتعلیم مطابق ددنیا مال او دولت عزت او مرتبه خپل ذاتي کمال یا دایمي ملګری نه ګڼي په دي دالله ﷻ شکر په ژبه سره هم اداء کوي اوده د ورکړي نعمت په خرڅولو کي هم ده د احکامو پابندي کوي او ددي دفنا کيدو یا کمیدو دخطري څخه هيڅ وخت غافله نه وي:
(معارف القرآن ج٦ پ١٦ ص ٨٩)

www.jamairahmani.org

اهْتَدَوْا هُدًى ۚ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ

اهْتَدَوْا	هُدًى	وَالْبٰقِيٰتُ	الصّٰلِحٰتُ	خَيْرٌ	عِنْدَ	رَبِّكَ
چې سمه لاره ئې پیدکړې وی	هدایت او یقین	او باقی پاتی کیدونکی	نیک عملونه	خیر بهتره دی	په نزد	درب ستا

چې سمه صافه لاره ئې پیدا کړې وی هدایت ثبات او یقین، او باقی پاتی کیدونکی نیک عملونه خیر بهتره دی په نزد درب ستا

ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾ اَفَرَءَيْتَ الَّذِيْ كَفَرَ

ثَوَابًا	وَّخَيْرٌ	مَّرَدًّا	اَفَرَءَيْتَ	الَّذِيْ	كَفَرَ
له جهته دثواب	او خیر بهتر دی	له جهته د بیرته ورتللو	آیا پس لیدلی دی تا	هغه څوک	چې کفرئی اختیار کړی

له جهته د ثواب او خیر بهتر غوره دی له جهته د بیرته ورتللو. آیا پس لیدلی دی تا هغه څوک چې کفرئی اختیار کړی

بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٧٧﴾ اَطَّلَعَ الْغَيْبَ اَمِ

بِاٰيٰتِنَا	وَقَالَ	لَاُوْتَيَنَّ	مَالًا	وَّوَلَدًا	اَطَّلَعَ	الْغَيْبَ	اَمِ
په آیتونو زموږ	او وائی	خامخا راکول کیږی ماته	مال	او ولد	آیا خبر سوی دی	پر غیبو	یا

په آیتونو زموږ او وائی خامخا راکول کیږی (په آخرت کښې) ماته مال او ولد. آیا خبر سوی دی پر غیبو یا

اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾ كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُوْلُ وَنَمُدُّ لَهٗ

اتَّخَذَ	عِنْدَ	الرَّحْمٰنِ	عَهْدًا	كَلَّا	سَنَكْتُبُ مَا	يَقُوْلُ	وَنَمُدُّ لَهٗ
اخیستی ده	په نزد	درحمٰن	وعده	نه دی داسی	موږ لیکو هغه	چې وائی یې	او وبه غځوو ده ته

اخیستی ده په نزد درحمٰن وعده. نه دی داسی موږ لیکو هغه چې وائی او وبه غځوو ده ته

مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾ وَّنَرِثُهٗ مَا يَقُوْلُ وَيَاْتِيْنَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

مِنَ الْعَذَابِ	مَدًّا	وَّنَرِثُهٗ مَا	يَقُوْلُ	وَيَاْتِيْنَا	فَرْدًا
له عذابه	په غځولو	او په میراث به اخلو هغه	چې وائی	او راځی موږ ته دی	یواځی

له عذابه په غځولو (چې دیوه د پاسه بل). او په میراث به اخلو (له ده په مرګ سره) هغه چې وائی او راځی موږ ته یواځی.

وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾ كَلَّا

وَاتَّخَذُوْا	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	اٰلِهَةً	لِّيَكُوْنُوْا	لَهُمْ	عِزًّا	كَلَّا
او نیولی دی (کفارو)	غیر له	الله څخه	باطل معبودان	پاره د دی چې سی	دوی ته	سبب د عزت	نه دی داسی

او نیولی دی (کفارو) غیر له الله څخه باطل معبودان د پاره د دی چې سی دوی ته سبب د عزت (او مدد). نه دی داسی

وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٧٧﴾ اَطَّلَعَ... کفارو به داخرت دورځي په راتلو پسې مسخرې کولې:

دحضرت خباب ابن الارت رضی الله عنه څخه روایت دی چې دده څه قرض پر عاص ابن وائل کافر باندي وودی یې دغوښتلو دپاره ولاړی هغه ورته وویل چې زه خو ستا قرض تر هغه وخته نه درکوم تر څو پوري چې ته دمحمد صلی الله علیه وسلم سره دکفر او انکار معامله ونه کړې ده جواب ورکی چې زه خوداکار نه سم کولای تر څو چې ته مړ نه سې او بیا ژوندی نه سې عاص ابن وائل وویل چې ښه ده زه به مړ سم او بیا به ژوندی سم؟ که داسې وي نو بس ستا قرض به هغه وخت درکړم کله چې دوباره ژوندی سم ځکه چې هغه وخت به زما سره هم مال وي او هم به اولاد: قرآن کریم ددې احمق په جواب کې فرمایي چې ده ته داځنګه معلومه سوه چې ددوباره ژوندي کیدو په وخت کې به هم دده سره مال او اولاد وي ایا ده دغیب خبري معلومي کړي دي یا یې دالله جل جلاله دمال او اولاد دپاره څه عهد اووعده کړیده او داخو ظاهره ده چې داسې څه شی نسته الخ.

(معارف القرآن ج۶ پ ۱۶ ص ۹۱)

www.jamairahmani.org

ع ٥ ٨

سَيَكْفُرُوْنَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

سَيَكْفُرُوْنَ	بِعِبَادَتِهِمْ	وَيَكُوْنُوْنَ	عَلَيْهِمْ	ضِدًّا
بلکه ژر به منکر سی	په عبادت د دوی	او سی به دغه (معبودان)	پر دغو (عابدانو) خیلو	دښمنان

بلکه ژر به منکر سی (دغه معبودان) په عبادت د دوی او سی به دغه (معبودان) پر دغو (عابدانو) خیلو دښمنان.

اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ

اَلَمْ تَرَ	اَنَّآ	اَرْسَلْنَا	الشَّيٰطِيْنَ	عَلَى الْكٰفِرِيْنَ	تَؤُزُّهُمْ
آیا نه گوری نه ئی خبر	بیشکه! موږ	لیږلی مسلط کړی مو دی	شیطانان	پر کافرانو باندی	چی راپورته کوی دوی

آیا نه گوری نه ئی خبر (ای محمده!) بیشکه! موږ لیږلی مسلط کړی مو دی شیطانان پر کافرانو باندی چی اوچتوی تیزوی دوی

اَزًّا ﴿٨٣﴾ فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۭ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾

اَزًّا	فَلَا تَعْجَلْ	عَلَيْهِمْ	اِنَّمَا	نَعُدُّ لَهُمْ	عَدًّا
په راپورته کولو سره	پس تلوار مه کوه	پر دوی	بیشکه! هم دا خبره ده	چی شمیرو موږ دوی ته	په شمارولو سره

په اوچتولو تیزولو سره (په گناه). پس تلوار مه کوه پر دوی بیشکه! هم دا خبره ده چی شمیرو موږ دوی ته په شمارولو سره.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ وَّنَسُوْقُ

يَوْمَ	نَحْشُرُ	الْمُتَّقِيْنَ	اِلَى الرَّحْمٰنِ	وَفْدًا	وَّنَسُوْقُ
یاد کړه هغه ورځ	چی جمع به کړو	پرهیزگاران	رحمٰن ته	سواره میلمانه بللی سوی	او شړو

یاد کړه هغه ورځ چی جمع به کړو پرهیزگاران رحمٰن ته سواره میلمانه بللی سوی. او شړو (په شدت سره)

الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾ لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا

الْمُجْرِمِيْنَ	اِلٰى	جَهَنَّمَ	وِرْدًا	لَا يَمْلِكُوْنَ	الشَّفَاعَةَ	اِلَّا
مجرمان	(طرف د)	دوزخ ته	پیاده تږی	نه مالکان کیږی	د شفاعت (دهیچا)	مگر

مجرمان (طرف د) دوزخ ته پلی (پیاده) تږی. نه مالکان کیږی (هیڅ یو د دوی) د شفاعت (دهیچا) مگر

مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ

مَنِ اتَّخَذَ	عِنْدَ	الرَّحْمٰنِ	عَهْدًا	وَقَالُوا	اتَّخَذَ	الرَّحْمٰنُ
هغه څوک چی اخیستی ئی ده	په نزد	د رحمٰن	وعده	او وائی	نیولی دی	رحمٰن

هغه څوک چی اخیستی ئی ده په نزد د رحمٰن وعده (او په شفاعت مجاز وی). او وائی (کتابیان، مشرکان) نیولی دی رحمٰن .

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۭ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا... دد نیا ورځې به ژر پوره سي او کافران به په سزا ورسیږي

په دغه آیت کي الله جل جلاله نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته خطاب کړی دی چي ته د کفارو د عذاب په باره کي د تلواري څخه کار مه اخله ځکه چي دا خو ډېر ژر کیدونکی دی ځکه چي په دنیا کي د استوګني د پاره کمي د شمیر ورځي چي موږ ورکړي دي هغه ژر پوره کیدونکي دي او د دې څخه وروسته عذاب او عذاب دی: بیا الله جل جلاله فرمایي (نعد لهم) یعني موږ د دوی د پاره شمیر کوو د دې مطلب دا دی چي د دوی هیڅ شی آزاد نه دی د دوی د عمر شپې او ورځي ټوله شمیرل کیږي د دوی سا اخیستل د دوی د نقل او حرکت یو یو قدم او د دوی لذتونه د دوی د ژوند یوه یوه لحظه موږ شمیرو د دې شمیر د پوره کیدو سره به پر دوی عذاب راسي: مامون الرشید یو وار سورت مریم وو ایه کله چي د دې آیت ته را ورسیدی نو ابن سماک رحمة الله علیه ته اشاره وسوه چي د دې څه مطلب دی؟ هغه وفرمایل چي کله موږ سا اخلو نو هغه شمیرل کیږي دا د الله جل جلاله وعده ده. (معارف القرآن ج ٦ پ ١٦ ص ٩٣)

www.jamairahmani.org

وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ

وَلَدًا	لَقَدْ	جِئْتُمْ	شَيْـًٔا	اِدًّا	تَكَادُ	السَّمٰوٰتُ
ولد	خامخا په تحقيق	راتله کړی دی تاسی	په يو شی	بد سره	نژدی دی	آسمانونه

ولد (زوی، لور). خامخا په تحقيق راتله کړی دی تاسی په يو شی لوی سره له حيثيته د گناه، نژدی دی آسمانونه

يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

يَتَفَطَّرْنَ	مِنْهُ	وَتَنْشَقُّ	الْاَرْضُ	وَتَخِرُّ	الْجِبَالُ	هَدًّا
چی وچوی	له دی (نسبته)	او توټی توټی سی	مځکه	او ولويږی	غرونه	ذری ذری

چی وچوی له دی (نسبته) توټی توټی سی مځکه او ولويږی غرونه ذری ذری

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْۢبَغِي لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

اَنْ	دَعَوْا	لِلرَّحْمٰنِ	وَلَدًا	وَمَا يَنْۢبَغِي	لِلرَّحْمٰنِ	اَنْ يَّتَّخِذَ	وَلَدًا
له جهته د دی چی	بولی دوی	رحمٰن ته	زوی	او نه ښائی	رحمٰن ته	چی ونيسی	زوی

له جهته د دی چی بولی دوی رحمٰن ته ولد (لور، زوی). او نه ښائی رحمٰن ته چی ونيسی (دی ښوک) ولد (لور، زوی)،

اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّآ اٰتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

اِنْ كُلُّ	مَنْ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ	اِلَّآ اٰتِي	الرَّحْمٰنِ	عَبْدًا
نه دی ټول	هغه چی دی	په آسمانونو کښی	او په مځکه کښی	مگر راتلونکی دی	رحمٰن ته	په دغه حال کښی چی بنده وی هر يو

نه دی ټول هغه چی دی په آسمانونو کښی او په مځکه کښی مگر راتلونکی دی رحمٰن ته په دغه حال کښی چی بنده وی هر يو

لَقَدْ اَحْصٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

لَقَدْ	اَحْصٰهُمْ	وَعَدَّهُمْ	عَدًّا
خامخا په تحقيق	احاطه کړی ده (الله) دوی لره	او شميرلی دی (الله) دوی	په شميرلو سره

خامخا په تحقيق احاطه کړی ده (الله) دوی لره او شميرلی دی (الله) دوی په شميرلو سره.

وَكُلُّهُمْ اٰتِيْهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

وَكُلُّهُمْ	اٰتِيْهِ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	فَرْدًا	اِنَّ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا
او دا ټول چی دی	راتلونکی دی دغه (الله) ته	په ورځ	د قيامت کښی	يوازی	بيشکه!	هغه کسان چی	ايمان ئی راوړی دی

او دا ټول چی دی راتلونکی دی دغه (الله) ته په ورځ د قيامت کښی يوازی. بيشکه! هغه کسان چی ايمان ئی راوړی دی

وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا..په مځکه او اسمانونو اوغرونو کي هم يو قسم احساس سته : ددغه اياتونو څخه داسي معلومه سوه چي په مځکه او غرونو او ددوی په ټولو شيانو کي يو خاص قسم عقل او شعور موجود دی که څه هم هغه دديږ درجې نه دی چي دالله ﷻ احکام پر مرتب سي لکه دانسان دعقل او شعور په شان بلکي داهغه عقل او شعور دی دکم په وجه سره چي ددنيا هر شی دالله ﷻ دنوم تسبيح کوي لکه چي دقرآن کريم ارشاددی (وان من شئ الا يسبح بحمده) يعني يو شی هم په دنيا کي داسي نسته کم چي دالله ﷻ دحمد سره تسبيح نه کوي دديږ شيانو داشعور او ادراک دی چي ذکر يي په دغه اياتونو کي راغلی دی چي دالله ﷻ سره دچا په شريکولو خاص بيا دالله ﷻ دپاره د اولاد په مقررولو سره مځکه او غرونه سخت بيريږي : حضرت عبدالله ابن عباس ؓ فرمايي چي دپيريانو او انسانانو څخه علاوه نور ټول مخلوقات د خدای ﷻ سره په شريک جوړولو باندي ډير بيريږي چي دوی به ذره ذره سي. (معارف القرآن ج۶پ۱۶ص ۹۵)

www.jamairahmani.org

وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ فَاِنَّمَا

وَ عَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	سَيَجْعَلُ	لَهُمُ	الرَّحْمٰنُ	وُدًّا	فَاِنَّمَا
اوکړي ئې دي	ښه (عملونه)	ژربه وګرځوي	دوی ته	رحمٰن	دوستي محبت	پس بیشکه! هم داخبره ده

او کړي ئې دي ښه (عملونه) ژر به وګرځوي دوی ته رحمٰن دوستي محبت (په زړونو دخلګو کښې). پس بیشکه! هم داخبره ده

يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِيْنَ وَ تُنْذِرَ

يَسَّرْنٰهُ	بِلِسَانِكَ	لِتُبَشِّرَ	بِهِ	الْمُتَّقِيْنَ	وَ تُنْذِرَ
چې آسان کړی دی موږدغه (قران)	په ژبه ستا	دپاره د دی چې زیری ورکړې ته	په دی سره	پرهیزګارانو ته	او چې وبیروی

چې آسان کړی دی موږدغه (قرآن) په ژبه ستا دپاره د دی چې زیری ورکړې په دی سره پرهیزګارانو ته او چې وبیروی

بِهٖ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾ وَ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ

بِهٖ قَوْمًا	لُّدًّا	وَ كَمْ	اَهْلَكْنَا	قَبْلَهُمْ	مِّنْ قَرْنٍ
په دی سره قوم	جګړه کوونکی	او څومره ډیر	هلاک کړی دی موږ	پخوا له دوی څخه	له (اهل د) زمانی

په دی سره قوم جګړه کوونکی. او څومره ډیر هلاک کړی دی موږ پخوا له دوی څخه له (اهل د) زمانی

هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

هَلْ	تُحِسُّ	مِنْهُمْ	مِّنْ اَحَدٍ	اَوْ تَسْمَعُ	لَهُمْ	رِكْزًا
آیا	محسوسوی ته	له دوی څخه	یو تن	یا اوری ته	له دوی	کوم نرم پرغ هم

آیا محسوسوی (پیداکوی وینی) ته له دوی څخه یو تن یا اوری له دوی کوم نرم پرغ هم؟

آیاتونه ١٣٥ — ٢٠ سُوْرَةُ طٰهٰ مَكِّيَّةٌ ٤٥ — رکوعي ٨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډیر زیات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

طٰهٰ ﴿١﴾ مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ﴿٢﴾ اِلَّا

طٰهٰ	مَآ اَنْزَلْنَا	عَلَيْكَ	الْقُرْاٰنَ	لِتَشْقٰٓى	اِلَّا
ط، ها،	نه دی نازل کړی موږ	پر تا باندی	قرآن	دپاره د دی چې ته په تکلیف کښی پریوزی	مګر

ط، ها. نه دی نازل کړی موږ پر تا باندی قرآن دپاره د دی چې مشقت محنت پر خپل ځان بار کړی مګر (نازل کړی دی موږ)

مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى...دسورت طه

فضائل او خصوصیات:

دحضرت ابوهریرة رضي الله عنه څخه روایت دي چي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چي الله جل جلاله دمځکي او د اسمان دپیداکولو څخه دوزره ٢٠٠٠ کاله مخکي سورت طه، او سورت یس وویل یعني ملایکو ته یي واورول: نو ملایکو وویل چي ډیر خوش نصیب او مبارک امت دی هغه امت چي دا سورتونه پر دوی نازل سي او مبارکي دي هغه سینې کمي چي دا یادي کړي او مبارکي دي هغه ژبي کمي چي دا وایي: داهغه مبارک سورت دی کم چي دنبي کریم دقتل په اراده راوتلی عمر ابن خطاب رضي الله عنه یي پر ایمان قبلولو او دحضرت نبي کریم ﷺ پر قدمونو پرلویدلو باندي مجبوره کی چي واقعه یي دسیرت په کتابونو کي معروفه او مشهوره ده: دابن اسحاق رحمة الله علیه روایت داسي دی چي عمر ابن خطاب رضي الله عنه یوه ورځ توره راواخیستله او دنبي کریم ﷺ دقتل په اراده دکوره ووتی په لاره کي نعیم ابن عبدالله ورسره یوځای سو پوښتنه یي ځني وکړه چي چیري دي اراده ده؟ پاته قصه پر راروان مخ وګوری.

نصف

www.jamairahmani.org

تَذْكِرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٣﴾ تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ

تَذْكِرَةً	لِّمَنْ	يَّخْشٰى	تَنْزِيْلًا	مِّمَّنْ	خَلَقَ	الْاَرْضَ	وَالسَّمٰوٰتِ
نصيحت	دپاره د هغه چاچي	بيريږي	په نازليدلو	له طرفه دالله	چي پيدا کړی ئی ده	مځکه	او آسمانونه

تذکره پند دپاره دهغه چا چي بيريږي (له الله څخه). په نازليدلو له طرفه د (هغه) الله چي پيدا کړی ئی ده مځکه او آسمانونه

الْعُلٰى ﴿٤﴾ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾ لَهٗ مَا

الْعُلٰى	اَلرَّحْمٰنُ	عَلَى	الْعَرْشِ	اسْتَوٰى	لَهٗ	مَا
لوړلوړ	رحمٰن	پر	عرش باندی	قايم او غالب دی	خاص الله لره دی	هغه شيان

لوړ لوړ (اوچت اوچت). (دغه خالق) درحمٰن پر عرش باندی مستولی او غالب دی. خاص الله لره دی هغه شيان

فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ

فِي السَّمٰوٰتِ	وَمَا فِي	الْاَرْضِ	وَمَا بَيْنَهُمَا	وَمَا تَحْتَ
چی په آسمانونو کښی دی	او هغه شيان چی	په مځکه کښی دی	او هغه شيان چی په مينځ د دوی کښی دی	او هغه چی لاندی

چی په آسمانو نو کښی دی او هغه شيان چی په مځکه کښی دی، او هغه شيان چی په مينځ د دوی کښی دی او هغه چی لاندی

الثَّرٰى ﴿٦﴾ وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهٗ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ﴿٧﴾

الثَّرٰى	وَاِنْ	تَجْهَرْ	بِالْقَوْلِ	فَاِنَّهٗ	يَعْلَمُ	السِّرَّ	وَاَخْفٰى
دلوندی مځکی څخه دی	او که	لوړوالی کوی	په وينا سره	پس بيشکه! دغه (الله)	عالم دی	په پټه خبره	او په ډيره پټه

د لوندی مځکی څخه دی. او که جهر کوی په وينا سره پس بيشکه! دغه (الله) عالم دی په پټه خبره او په ډيره پټه.

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ﴿٨﴾ وَهَلْ اَتٰىكَ

اَللّٰهُ	لَآ	اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ	لَهُ	الْاَسْمَآءُ	الْحُسْنٰى	وَهَلْ	اَتٰىكَ
الله (چی دی)	نسته بل	برحق معبود	مګر	يوازی هم دی دی	خاص هم ده ته	ستهنومونه	نيک	او آيا	راغلی ده تاته

الله (چی دی) نسته بل برحق معبود مګر يوازی هم دی دی خاص هم ده ته ستهنومونه (صفتونه) نيک. او آيا راغلی ده تاته

حَدِيْثُ مُوْسٰى ﴿٩﴾ اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّيْٓ

حَدِيْثُ	مُوْسٰى	اِذْ رَاٰ	نَارًا	فَقَالَ	لِاَهْلِهِ	امْكُثُوْٓا	اِنِّيْٓ
قصه	دموسیٰ	کله چی وليد	اور	نو وی ويل	اهل خپل ته	واوسئ (تاسی دلته)	بيشکه! ما

قصه د موسیٰ. کله چی وليد (موسیٰ) اور نو وی ويل اهل خپل ته واوسئ (تاسی دلته) بيشکه! ما

تَـنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ الْعُلٰى... دتير مخ پاته قصه

دلتـه وګـوری: عمر ابن خطاب رضي الله عنه ورته وويل چي زه دهغه ګمراه سړي دکار دتماميدو دپاره ځم کم چي په قريشو کي تفرقه اچولې ده دقريشو دين او مذهب ته يي بد ويل بې عقلان يي ورڅخه جوړ کړل او ددوی بتانو ته يي بد ويل نعيم ورته وويل چي عمره ستا نفس ته په دوکه کي اچولی يي ايا ته داګنې چي ته به محمد صلى الله عليه وسلم قتل کړې او دهغه قبيله عبد مناف به تا ژوندی پرېږدي چي ته به پر مځکه وګرځې که په تا کي عقل وای نو دخپلي خور او دهغې دخاوند خبر واخله چي هغوی مسلمانان او دمحمد صلى الله عليه وسلم ددين تابع سوي دي پر حضرت عمر رضي الله عنه باندي دې خبرې اثر وکی او ددې ځايه څخه دخپلي خور دکور طرف ته روان سو دهغو په کور کي حضرت خباب ابن ارت رضي الله عنه صحابي دی دواړو ته يي دقرآن کريم سورة طه ويل کم چي په يوه صحيفه کي ليکل سوی وو: داخلګ چي کله پوه سول چي عمر بن خطاب رضي الله عنه راغی نو حضرت خباب رضي الله عنه دکور په يوه کنج کي پټ سو: پاته قصه پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّیْٓ اٰتِیْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى

اٰنَسْتُ	نَارًا	لَّعَلِّیْٓ	اٰتِیْكُمْ	مِّنْهَا	بِقَبَسٍ	اَوْ اَجِدُ	عَلَى
ولیدہ	(یو) اور	ښایي ماله	چې زه راوړم تاسې ته	له هغه اوره	کومه لګولی لنبه	یا پیدا کړم زه	په

ولید (یو) اور ښایي ماله چې زه راوړم تاسې ته له هغه اوره کومه لګولی لنبه یا پیدا کړم زه په

النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾ فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِیَ یٰمُوْسٰى ﴿١١﴾ اِنِّیْٓ

النَّارِ	هُدًى	فَلَمَّآ	اَتٰىهَا	نُوْدِیَ	یٰمُوْسٰى	اِنِّیْٓ
اور باندې	لاربنوونکی	پس کله چې	راغی هغه ته	نو بلغ ورته وکړې سو	چې ای موسٰی	بیشکه! زه چې یم

اور باندې لار ښوونکی. پس کله چې راغی هغه (اور ته) نو ږغ ورته وکړې سو چې یې ای موسٰی. بیشکه! زه چې یم

اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَیْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

اَنَا	رَبُّكَ	فَاخْلَعْ	نَعْلَیْكَ	اِنَّكَ	بِالْوَادِ	الْمُقَدَّسِ	طُوًى
هم دا زه	رب ستا یم	پس وباسه	څپلې خپلې	بیشکه! ته چې یې	په کنده	پاکه	دطوی کنبې ئی

هم دا زه رب ستا یم پس وباسه (له دواړو پښو) څپلې خپلې بیشکه! ته چې په کنده پاکه دطوی کښې ئی.

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا یُوْحٰى ﴿١٣﴾ اِنَّنِیْٓ اَنَا اللّٰهُ

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ	فَاسْتَمِعْ	لِمَا	یُوْحٰى	اِنَّنِیْٓ	اَنَا اللّٰهُ
او ما غوره کړی ئی ته	پس غوږ کښېږده	هغه حکم ته	چې وحی کیږي	بیشکه! زه چې یم	هم دا زه الله یم

او ما غوره کړی ئی ته (په رسالت) پس غوږ کښېږده هغه حکم ته چې وحی کیږي. بیشکه! زه چې یم هم دا زه الله یم

لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدْنِیْ ۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِیْ ﴿١٤﴾ اِنَّ السَّاعَةَ

لَآ اِلٰهَ	اِلَّآ	اَنَا	فَاعْبُدْنِیْ	وَاَقِمِ	الصَّلٰوةَ	لِذِكْرِیْ	اِنَّ	السَّاعَةَ
نسته لایق د عبادت بل هیڅوک	مګر	هم دا زه یم	پس عبادت کوه زما	او سم دروه	لمونځ	دپاره د ذکر زما	بیشکه!	قیامت

نسته لایق د عبادت بل هیڅوک مګر هم دا زه یم پس عبادت کوه زما او سم دروه لمونځ دپاره د ذکر زما. بیشکه! قیامت

اٰتِیَةٌ اَكَادُ اُخْفِیْهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾

اٰتِیَةٌ	اَكَادُ	اُخْفِیْهَا	لِتُجْزٰى	كُلُّ	نَفْسٍ	بِمَا	تَسْعٰى
راتلونکی دی	زه اراده لرم	دا چې پټ کړم دغه	دپاره د دې چې جزا ورکړه سي	هر	نفس ته	په هغو عملونو	چې کوی ئی دی

راتلونکی دی، زه اراده لرم د دې چې پټ کړم دغه، دپاره د دې چې جزا ورکړه سی هر نفس ته په هغو عملونو چې کوی ئی.

سْتُ نَارًا لَّعَلِّیْٓ اٰتِیْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ... دتیر مخ پاته قصه دلته وګوری:

اوخور یې داصحیفه تر پوړني لاندې پټه کړه مګر دحضرت عمر رضي الله عنه غوږونو ته دحضرت خباب رضي الله عنه دتلاوت اواز رسیدلی وو په دې وجه پوښتنه یې وکړه چې دا تاسې څه ویل چې ما واوریدل دوی وویل چې هیڅ نسته مګر حضرت عمر رضي الله عنه خبره ښکاره کړه چې زه خبر سوی یم چې تاسې دواړه دمحمد صلی الله علیه وسلم سوي یاست اسلام مو راوړی دی او ددغه سره یې پر خپل اخښي سعید ابن زید باندې حمله وکړه فاطمې خور چې یې داولیدل نو دخاوند دمحفوظه کولو دپاره ورپاڅیدی عمر رضي الله عنه دا هم په وهلو سره زخمي کړه: کله چې خبره دې ته ورسیده نو خور او اخښي ورته په جمع وویل چې واوره موږ بیشکه چې مسلمانان سوي یو او پر الله جل جلاله او دهغه پر رسول صلی الله علیه وسلم مو ایمان راوړی دی اوس چې ته څه کولای سې کوه یې دخور دزخم څخه یې وینې رواني وې داحالت چې یې ولیدی نو عمر رضي الله عنه هم ستومانه سو او خور ته یې وویل چې هغه صحیفه ماته وښیه: پاته قصه پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنۡهَا مَنۡ لَّا يُؤۡمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ

فَلَا يَصُدَّنَّكَ	عَنۡهَا	مَنۡ	لَّا يُؤۡمِنُ	بِهَا	وَاتَّبَعَ	هَوٰىهُ
پس نه دی منع کوی تا خامخا	له دغه	هغه څوک چې	نه لری ایمان	په هغه	او متابعت کوی	د خواهش خپل

پس نه دی بندوی نه دی منع کوی تا خامخا له دغه هغه څوک چې نه لری ایمان په هغه او متابعت کوی د خواهش خپل

فَتَرۡدٰی ﴿١٦﴾ وَمَا تِلۡكَ بِيَمِيۡنِكَ يٰمُوۡسٰی ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَایَ

فَتَرۡدٰی	وَمَا تِلۡكَ	بِيَمِيۡنِكَ	يٰمُوۡسٰی	قَالَ	هِيَ	عَصَایَ
پس ته به هلاک سی	او څه شي دی دغه	په راسته لاس ستاکښی	ای موسٰی	نو وویل (موسٰی)	دا	همسا زما ده

پس ته به هلاک سی. او څه شی دی دغه په راسته لاس ستاکښی ای موسٰی. نو وویل (موسٰی) دا همسا زما ده

اَتَوَکَّؤُا عَلَيۡهَا وَاَهُشُّ بِهَا عَلٰی غَنَمِيۡ وَلِيَ فِيۡهَا مَاٰرِبُ

اَتَوَکَّؤُا	عَلَيۡهَا	وَاَهُشُّ	بِهَا	عَلٰی	غَنَمِيۡ	وَلِيَ	فِيۡهَا	مَاٰرِبُ
چې تکیه کوم	پردی	او وهم	په دی سره	پر	پسونو خپلو	او دی ماته	په دغه کښی	کارونه

چې تکیه کوم پردی او وهم (څنډم) په دی سره (پاڼې د ونې چې توئی سی) پر پسونو خپلو او دی ما ته په دغه کښی مطالب

اُخۡرٰی ﴿١٨﴾ قَالَ اَلۡقِهَا يٰمُوۡسٰی ﴿١٩﴾ فَاَلۡقٰهَا فَاِذَا هِيَ

اُخۡرٰی	قَالَ	اَلۡقِهَا	يٰمُوۡسٰی	فَاَلۡقٰهَا	فَاِذَا	هِيَ
نور هم	وفرمایل (الله)	چې وغورځوه دغه	ای موسٰی	پس وئی غورځوله دا	پس ناڅاپه	دا

حوائج نور هم. (بیا) وفرمایل (الله) چې وغورځوه دغه (همسا) ای موسٰی پس وئی غورځوله دا (همسا) پس ناڅاپه دا

حَيَّةٌ تَسۡعٰی ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذۡهَا وَلَا تَخَفۡ سَنُعِيۡدُهَا سِيۡرَتَهَا

حَيَّةٌ	تَسۡعٰی	قَالَ	خُذۡهَا	وَلَا تَخَفۡ	سَنُعِيۡدُهَا	سِيۡرَتَهَا
مارؤ ژوندی	چې منډی ئی وهلی	وفرمایل (الله)	ونیسه دا (همسا)	او مه بیریږه	ژر به وګرځوو موږ دغه	هم هغه شکل خپل ته

مارؤ ژوندی چې منډی ئی وهلی. (بیا) وفرمایل (الله) ونیسه دا (همسا) او مه بیریږه! ژر به وګرځوو موږ دغه هم هغه شکل

الۡاُوۡلٰی ﴿٢١﴾ وَاضۡمُمۡ يَدَكَ اِلٰی جَنَاحِكَ تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ

الۡاُوۡلٰی	وَاضۡمُمۡ	يَدَكَ	اِلٰی جَنَاحِكَ	تَخۡرُجۡ	بَيۡضَآءَ
چې اولنی دی	او پیوست کړه	لاس خپل	تخرګ خپل ته	حال دا چې راوبه وځی	تک سپین

ړومبنی (اولنی) خپل ته. او پیوست کړه (نبی) لاس خپل تخرګ خپل ته حال دا چې راوبه وځی تک سپین (روښانه)

قَالَ هِيَ عَصَایَ اَتَوَکَّؤُا عَلَيۡهَا وَاَهُشُّ بِهَا.. د تیر مخ پاته قصه دلته وګوری

: کمه چې تاسې ویله چې زه یې هم وینم چې د محمد ﷺ تعلیم څه دی؟ خور یې وویل چې زه بیریږم که یې تا ته درکړم نو ضایع به یې کړې یا به یې بې ادبې وکړې عمر بن خطاب رضی الله عنه په خپلو بتانو قسم واخیستی چې تاسې مه بیریږی زه یې ګورم او بیرته یې درکوم فاطمې چې داواوریدل نو څه امید یې پیدا سو چې شاید دی مسلمان سې نو دغه وخت یې وویل چې وروره خبره داده چې ته ناپاکه یې او دې صحیفې ته د پاک سړي څخه علاوه بل څوک لاس نه سي وروړلای که ته یې کتل غواړې نو غسل وکړه ده هم غسل وکړی او بیا یې د شروع حصه وویله نو بیا یې وویل چې دا کلام ډیر ښه کلام دی خباب ابن ارت رضی الله عنه ورته وفرمایل چې ای عمره زما دا امید دی چې الله جل جلاله د نبی کریم ﷺ هغه دعا قبوله کړیده کمه چې یې ستا مسلمانیدو په حق کې کړې وه هغه وچې د نبی کریم ﷺ په خدمت کې حاضر سو په اسلام سره مشرفه سو : (معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۷۸) باختصار یسیر :

www.jamairahmani.org

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِيْ صَدْرِيْ ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِيْٓ

حضرت موسی علیه السلام دالله جل جلاله ښخه یوځو خواستونه وکړه : اول خواست حضرت موسی علیه السلام داوکی چي یا الله جل جلاله زما سینه خلاصه کړي په دي کي داسي فراخي وفرمایل چي دنبوت دعلمونو تینګوونکی سي او خلګو ته دایمان ددعوت په رسولو کي چي دهغوی دطرف ښخه څه سختي سختي اوري ددي برداشت کول هم په دي کي شامل دي : دوهمه دعایي داسي وکړل (ویسّرلی امری) یعني زما کار ماته آسانه کړي : داپوهه او عقل هم دنبوت ثمره وه چي دښه کار مشکل کول یا اسانول هم دظاهري تدبیرونو تابع نه دي دا هم دالله جل جلاله دطرفه ښخه عطیه وي : هغه که غواړي نو دچادپاره د مشکل ښخه مشکل کار آسانه کوي او کله چي غواړي نودآسان کار ښخه آسان کار مشکل سي په دې وجه په حدیث شریف کي مسلمانانو ته ددې دعا تلقین سوی دی چي دخپلو کارونو دپاره دالله جل جلاله ښخه داسي غواړي (اللهم الطف بنا فی تیسیر کل عسیر فانّ تیسیر کل عسیر علیک یسیر) :
(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص۱۱۲)

مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ اٰيَةً اُخْرٰى ﴿٢٢﴾ لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيٰتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٣﴾

مِنْ غَيْرِ	سُوْٓءٍ	اٰيَةً	اُخْرٰى	لِنُرِيَكَ	مِنْ اٰيٰتِنَا	الْكُبْرٰى
بې له	عیبه	حال داچي دغه معجزه ده	بله	دپاره د دې چي وښیو تاته	ځینی له هغو معجزاتو	چي ډېری لوئی دی

بې له عیبه (دبرګوالی) حال داچي دغه معجزه ده بله دپاره د دی چي وښیو تاته ځینی له هغو معجزاتو چي ډېری لوئ دی.

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِيْ

ع ۲۴ ۱۰

اِذْهَبْ	اِلٰى فِرْعَوْنَ	اِنَّهٗ	طَغٰى	قَالَ	رَبِّ	اشْرَحْ لِيْ
ولاړ سه	فرعون ته	بیشکه ! چي	سرکښي یې کړی ده	وویل (موسیٰ)	ای ربه زما	خلاصه کړه ماته

ولاړ سه فرعون ته (سره له دغو معجزو) بیشکه! چي هغه باغي سوی دی. وویل (موسیٰ) ای ربه زما پرانیځه ارته کړه

صَدْرِيْ ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِيْٓ اَمْرِيْ ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِيْ ﴿٢٧﴾

صَدْرِيْ	وَيَسِّرْ لِيْٓ	اَمْرِيْ	وَاحْلُلْ	عُقْدَةً	مِّنْ لِّسَانِيْ
سینه زما	او آسان کړه ماته	دغه مهم امر زما	او خلاصه کړه	غوټه	له ژبی زما

ما لره سینه زما . او آسان کړه ماته دغه مهم امر زما (چي تبلیغ دی).او پرانیځه غوټه له ژبی زما

يَفْقَهُوْا قَوْلِيْ ﴿٢٨﴾ وَاجْعَلْ لِّيْ وَزِيْرًا مِّنْ اَهْلِيْ ﴿٢٩﴾

يَفْقَهُوْا	قَوْلِيْ	وَاجْعَلْ لِّيْ	وَزِيْرًا	مِّنْ اَهْلِيْ
چي پوهیږی خلګ	په خبرو زما	او وګرځوه ماته	یو وزیر (مددګار)	له اهله زما

چي پوهیږی خلګ په خبرو زما (په وخت د تبلیغ) .او وګرځوه ماته یو وزیر (مددګار) له اهله زما

هٰرُوْنَ اَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهٖٓ اَزْرِيْ ﴿٣١﴾ وَاَشْرِكْهُ فِيْٓ اَمْرِيْ ﴿٣٢﴾

هٰرُوْنَ	اَخِي	اشْدُدْ	بِهٖٓ	اَزْرِيْ	وَاَشْرِكْهُ	فِيْٓ اَمْرِيْ
هارون	ورور زما	قوی کړه	په ده سره	ملا زما	او شریک کړه دغه	په دی کار زما کښی

هارون (چي دی) ورور زما. قوی کړه په ده سره ملا زما او شریک کړه دغه (هارون له ماسره) په دی کار زما کښی.

كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٣﴾ وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٤﴾ اِنَّكَ

كَيْ نُسَبِّحَكَ	كَثِيْرًا	وَّنَذْكُرَكَ	كَثِيْرًا	اِنَّكَ
دپاره د دی چي تسبیح وو وایو ستا	ډیره زیاته	او یادوو تا په ذکر ثناء	ډیره	بیشکه! ته چي ئی

دپاره د دی چي تسبیح وو وایو ستا ډیره او یادوو تا په ذکر ثناء ډیره بیشکه! ته چي ئی

www.jamairahmani.org

كُنتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾

كُنتَ	بِنَا	بَصِيرًا	قَالَ	قَدْ	أُوتِيتَ	سُؤْلَكَ	يَٰمُوسَىٰ
ئى ته	په (احوالو) زموږ	ښه خبردار ليدونكى ئى	وفرمايل الله	په تحقيق	دركړى سوى دى تاته	سؤال دتا	اى موسىٰ

ئى ته په (احوالو) زموږ ښه خبردار ليدونكى ئى. وفرمايل الله په تحقيق دركړى سوى تاته سؤال د تا اى موسىٰ.

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰٓ ﴿٣٧﴾ إِذْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ

وَلَقَدْ	مَنَنَّا	عَلَيْكَ	مَرَّةً	أُخْرَىٰٓ	إِذْ أَوْحَيْنَآ	إِلَىٰٓ أُمِّكَ
او خامخا په تحقيق	احسان كړى ؤ موږ	پرتا	يو وارى	بل	كله چې وحى كړې وه موږ	مور ستا ته

او خامخا په تحقيق احسان كړى ؤ موږ پرتا يو وارى بل (پخوا له دى څخه). كله چې وحى كړې وه موږ مور ستا ته (الهاماً)

مَا يُوحَىٰٓ ﴿٣٨﴾ أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ

مَا يُوحَىٰٓ	أَنِ اقْذِفِيهِ	فِي التَّابُوتِ	فَاقْذِفِيهِ	فِي الْيَمِّ
هغه چې اورول كيږى	چې وغورځوه دغه	په تابوت كښى	وغورځوه دغه	په درياب كښى

هغه چې اورول كيږى. چې وغورځوه دغه (موسىٰ) په تابوت (صندوق) كښى وغورځوه دغه (تابوت) په سيند كښى

فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُۥ

فَلْيُلْقِهِ	الْيَمُّ	بِالسَّاحِلِ	يَأْخُذْهُ	عَدُوٌّ لِّي	وَعَدُوٌّ لَّهُۥ
پس و دى غورځوى هغه صندوق لره	سيند	پر كناره باندى	چې ونسى دغه	دښمن زما	او دښمن د ده

پس و دى غورځوى هغه صندوق لره سيند په ساحل كښى، چې ونيسى دغه (موسىٰ) دښمن زما او دښمن د ده،

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِيٓ ﴿٣٩﴾

وَأَلْقَيْتُ	عَلَيْكَ	مَحَبَّةً	مِّنِّي	وَلِتُصْنَعَ	عَلَىٰ	عَيْنِيٓ
او اچولى مى ؤ	پرتا	محبت مينه	له طرفه زما	او چې تربيت ستا وسى	په	ليدلو زما سره

او اچولى مى ؤ پرتا محبت مينه له طرفه زما، او (ومى كړه دغه كارونه) چې تربيت ستا وسى په ليدلو زما سره

إِذْ تَمْشِيٓ أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُۥ

إِذْ تَمْشِيٓ	أُخْتُكَ	فَتَقُولُ	هَلْ	أَدُلُّكُمْ	عَلَىٰ مَن	يَكْفُلُهُۥ
كله چې تله	خور ستا	پس وى ويل	آيا	زه وښايم تاسو ته	هغه څوك	چې تربيت وكړى د ده

كله چې تله خور ستا (ويه ليدى چې دهيڅا تى نه نيسى) وى ويل آيا دلالت وكړم زه تاسى ته په هغه چا چې تربيت وكړى د ده

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰٓ... پر حضرت موسى عليه السلام دالله جل جلاله احسانات او دهغو ذكر: پر حضرت موسى عليه السلام چي كم انعامات او عنايات دحق داوخت مبذول سوي دي چي دهمكلامى شرف ورته حاصل سو، نبوت او رسالت ورته عطاء سو، خاص معجزې ورته وركړه سوې دې سره حق تعالى جل جلاله خپل هغه نعمتونه هم دوى ته يادوي كم چي دپيدايش دشروع څخه تر دې وخته دژوند په هر دور كي پر دوى مبذول سوي دي او دمسلسل ازمايشونو او دڅان دخطرو په مينځ كي قدرت حق په څنګه حيرانوونكو طريقو سره ددوى حفاظت وفرمايي دانعمتونه چي ذكر يي مخ ته راځي دزمانې دواقع كيدو په اعتبار سره اول دي دلته چي يي ددې څخه داخرى په لفظ سره تعبير كړي دي ددې دا معنى نه ده چي دا نعمتونه ددې څخه وروسته دي بلكي لفظ داخرى كله دبل په معنى سره هم راځي چي په دې كي د مخكني او وروستني څه مطلب نه وي دلته هم دغه لفظ په دغه معنى كي استعمال سوى دى: والله اعلم:

(معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص۱۱۷)

www.jamairahmani.org

فَرَجَعۡنٰكَ اِلٰۤى اُمِّكَ كَىۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَ ؕ

وَلَا تَحۡزَنَ	عَيۡنُهَا	كَىۡ تَقَرَّ	اِلٰۤى اُمِّكَ	فَرَجَعۡنٰكَ
او خفه نسی	سترگی د دی	دپاره د دی چی یخی سی	مور خپلی ته	پس بیرته راوستی موږ ته

(او مور ئی راوسته او تئ یی ونیوه) پس بیرته راوستی موږ ته مور خپلی ته دپاره د دی چی یخی سی سترګی د دی او خفه نسی

وَقَتَلۡتَ نَفۡسًا فَنَجَّيۡنٰكَ مِنَ الۡغَمِّ وَفَتَنّٰكَ فُتُوۡنًا ۟ۙ

فُتُوۡنًا	وَفَتَنّٰكَ	مِنَ الۡغَمِّ	فَنَجَّيۡنٰكَ	نَفۡسًا	وَقَتَلۡتَ
په ازموینی سره	او ومو ازمویلی ته	له غمه	پس نجات موږ درکړ تاته	یو سړی	او مړ کړی ؤ تا

او مړ کړی ؤ تا یو (قبطی) سړی پس نجات مو درکړ تاته له غمه (د قصاص)، او ومو ازمویلی ته په ازموینی سره،

فَلَبِثۡتَ سِنِيۡنَ فِىۡۤ اَهۡلِ مَدۡيَنَ ۙ ثُمَّ جِئۡتَ عَلٰى قَدَرٍ يّٰمُوۡسٰى ﴿۴۰﴾

يّٰمُوۡسٰى	عَلٰى قَدَرٍ	جِئۡتَ	ثُمَّ	مَدۡيَنَ	فِىۡۤ اَهۡلِ	سِنِيۡنَ	فَلَبِثۡتَ
ای موسٰی	پر مقرر وخت	راغلی ته	بیا	د مدین کښی	په اهل	څو کاله	پس واوسیدی ته

پس واوسیدی ته څو کاله په اهل د مدین کښی بیا راغلی ته (او دلته) پر هغه مقدار (د عمر چی اندازه کړی ؤ ما) ای موسٰی.

وَاصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِىۡ ﴿۴۱﴾ اِذۡهَبۡ اَنۡتَ وَاَخُوۡكَ بِاٰيٰتِىۡ

بِاٰيٰتِىۡ	وَاَخُوۡكَ	اَنۡتَ	اِذۡهَبۡ	لِنَفۡسِىۡ	وَاصۡطَنَعۡتُكَ
په معجزو زما سره	او وروړ ستا	ته	لاړ سه	دپاره د ځان خپل	او جوړ کړی ئی ماته

او جوړ کړی (غوره کړی) ئی ماته دپاره د ځان خپل (په رسالت). لاړ سه ته (ای موسٰی) او وروړ ستا په معجزو زما سره

وَلَا تَنِيَا فِىۡ ذِكۡرِىۡ ﴿۴۲﴾ اِذۡهَبَاۤ اِلٰى فِرۡعَوۡنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿ۚ ۴۳﴾

طَغٰى	اِنَّهٗ	اِلٰى فِرۡعَوۡنَ	اِذۡهَبَاۤ	فِىۡ ذِكۡرِىۡ	وَلَا تَنِيَا
باغی سوی دی په دعوی د الوهیت سره	بیشکه !چی دی	فرعون ته	لاړ سئ	په یاد زما کښی	او سستی مه کوئ

او سستی مه کوئ په یاد زما کښی. لاړ سئ (تاسی دواړه) فرعون ته بیشکه !چی دی باغی سوی دی په دعوی د الوهیت سره

فَقُوۡلَا لَهٗ قَوۡلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهٗ يَتَذَكَّرُ اَوۡ يَخۡشٰى ﴿۴۴﴾ قَالَا

قَالَا	اَوۡ يَخۡشٰى	يَتَذَكَّرُ	لَّعَلَّهٗ	لَّيِّنًا	قَوۡلًا	لَهٗ	فَقُوۡلَا
وویل (دواړو وروڼو)	یا وویریږی	پند واخلی	بنائیږی چی دی	پسته	خبره	ده ته	پس ووایئ

پس ووایئ ده ته خبره پسته بنائیږی چی دی پند واخلی (که ستا رسالت ورته محقق سی) یا وویریږی. وویل (دواړو وروڼو)

فَرَجَعۡنٰكَ اِلٰۤى اُمِّكَ كَىۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا.. حضرت موسی عليه السلام پس له جدايي د مور څخه الله جل جلاله بيرته ومورته واپس کی : الله جل جلاله فرمايي چي موږ موسی عليه السلام په خپل تدبير سره وخپلي مور ته واپس کی ځکه چي هغه دده په جدايي باندي غمجنه وه ددې دپاره چي دهغې سترګي يخي سي او بيا غم نه کوي لکه ترلږوخت پوري چي هغه ستا په جدايي غمجنه وه او چي لوی سوې نو يوبل احسان مو درباندي وکی چي تا په غلطی سره يو سړی مړ کی چي دهغه قصه په سورة القصص کي په تفصيل سره راروانه ده او کله چي تا هغه سړی مړکړی نو ته وبيريدې دانتقام څخه هم اودعذاب څخه هم بيا موږ تاته ددې څخه نجات درکی دعذاب دبيرې څخه خو داسي چي داستغفار توفيق مو درنصيب کړی او قبول موکی درڅخه اودبيرې دانتقام څخه داسي چي د مصر څخه مو مدين ته بوتلې: او مدين ته تررسيدو وروسته بيا موږ ته په سختو سختو محنتونو اوخواريو کي واچولې او ددې څخه مو هم آخر خلاصون درته درکی چي ذکر يې په سور قصص کي دی : (معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۱۷)

www.jamairahmani.org

رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَّفْرُطَ عَلَيْنَآ اَوْ اَنْ يَّطْغٰى ﴿٤٥﴾ قَالَ

رَبَّنَآ	اِنَّنَا	نَخَافُ	اَنْ يَّفْرُطَ	عَلَيْنَآ	اَوْ اَنْ يَّطْغٰى	قَالَ
ای ربه زموږ	بیشکه! موږ	ییریږو	چې زیاتی به وکړی	پر موږ	یا به نافرمانی وکړی	وفرمایل (الله)

ای ربه زموږ بیشکه! موږ ییریږو چې تلوار به وکړی پر موږ (په عقوبت سره) یا به لانافرمانه سی. وفرمایل (الله)

لَا تَخَافَآ اِنَّنِيْ مَعَكُمَآ اَسْمَعُ وَاَرٰى ﴿٤٦﴾ فَاْتِيٰهُ

لَا تَخَافَآ	اِنَّنِيْ	مَعَكُمَآ	اَسْمَعُ	وَاَرٰى	فَاْتِيٰهُ
مه ییریږئ	بیشکه! زه	له تاسی سره یم	آورم	او وینم	پس ورسئ ده ته

مه ییریږئ (تاسی دواړه). بیشکه! زه له تاسی سره یم (په معاونت او نصرت) آورم او وینم. پس ورسئ (تاسی دواړه) ده ته

فَقُوْلَآ اِنَّا رَسُوْلَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۬

فَقُوْلَآ	اِنَّا	رَسُوْلَا	رَبِّكَ	فَاَرْسِلْ	مَعَنَا	بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	وَلَا تُعَذِّبْهُمْ
پس ووائی	چی بیشکه! موږ	یو رسولان	درب ستا	نو ولیږه	له موږ سره	بنی اسرآئیل	او مه په عذابوه دوی

پس ووائی چی بیشکه! موږ یو رسولان د رب ستا نو ولیږه (ای فرعونه) له موږ سره بنی اسرآئیل او مه په عذابوه دوی

وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ؕ قَدْ جِئْنٰكَ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ ؕ وَالسَّلٰمُ عَلٰى

قَدْ	جِئْنٰكَ	بِاٰيَةٍ	مِّنْ رَّبِّكَ	وَالسَّلٰمُ	عَلٰى
په تحقیق راغلی یو	موږ تاته	سره له معجزی	له جانبه د رب ستا	او سلامتی ده	پر

(په سختو سختو تکالیفو سره)، په تحقیق راغلی یو موږ تاته سره له معجزی له جانبه د رب ستا، او سلامتی ده (له عذابه) په

مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ﴿٤٧﴾ اِنَّا قَدْ اُوْحِيَ اِلَيْنَآ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى

مَنِ اتَّبَعَ	الْهُدٰى	اِنَّا	قَدْ	اُوْحِيَ اِلَيْنَآ	اَنَّ	الْعَذَابَ	عَلٰى
هغه چاچی متابعت وکړی	دسمی صافی لاری	بیشکه! موږ چی یو	په تحقیق	وحی کړی سوی ده موږ ته	چی بیشکه!	عذاب	پر

هغه چاچی متابعت وکړی دسمی صافی لاری. بیشکه! موږ چی یو په تحقیق وحی کړی سوی ده موږ ته چی بیشکه! عذاب په

مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٤٨﴾ قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمَا يٰمُوْسٰى ﴿٤٩﴾ قَالَ

مَنْ كَذَّبَ	وَتَوَلّٰى	قَالَ	فَمَنْ	رَّبُّكُمَا	يٰمُوْسٰى	قَالَ
هغه چادی چی تکذیب کوی	او مخ گرځوی	نو وویل	پس څوک دی	رب ستاسی	ای موسٰی	وویل (موسٰی)

هغه چادی چی تکذیب کوی او مخ گرځوی. نو وویل (فرعون) پس څوک دی رب ستاسی ای موسٰی. وویل (موسٰی)

رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَّفْرُطَ عَلَيْنَآ... حضرت موسی علیه السلام ولي ییریدی؟

حضرت موسی علیه السلام او حضرت هارون علیه السلام دلته دالله جل جلاله په حضور کي ددوو قسموبیري اظهار وکی یو ده. ان یفرط: په لفظ سره چي ددې اصلي معنی ده حدڅخه تجاوز کول دي: نو مطلب داسو چي شاید فرعون زموږ دخبري داوریدو څخه مخکي پر موږ حمله وکړي دوهمه بیره یي د. ان یطغی: په لفظ سره بیان کړه چي مطلب يي دادی چي ممکنه ده هغه ددې څخه هم زیاته سرکښي وکړي چي ستا په شان کي څه نامناسبه الفاظ ووايي: دلته داسوال پیداکیږي چي دکلام په اول کي کله چي حضرت موسی علیه السلام ته درسالت او نبوت منصب ورکول سو او دوی دحضرت هارون علیه السلام دځان سره دشریکوولو درخواست وکی او دادرخواست قبول هم سو نو دغه وخت الله جل جلاله ده ته دا ښوولي وه چي موږ ستا تولـه اوپوره کومک کوو نو تر دغه وعدي وروسته بیا دته څنګه دابیره ورپیدا سوه او ددې اظهار ده څنګه په خپلو الفاظو سره وکړی ؟ دسوال جواب پرراروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

رَبُّنَا الَّذِيْٓ اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهٗ ثُمَّ هَدٰى ۝٥٠ قَالَ

رَبُّنَا	الَّذِيْٓ	اَعْطٰى	كُلَّ شَيْءٍ	خَلْقَهٗ	ثُمَّ	هَدٰى	قَالَ
رب زموږ	هغه ذات دی	چی ورکړی یئ دی	هر شی ته	صورت شکل دده	بیا یئ	لاره هم ورښوولی ده	وویل فرعون

رب زموږ هغه ذات دی چی ورکړی ئی دی هر شی ته (له مخلوقاتو) صورت شکل د ده بیا ئی لاره هم ورښوولی ده .وویل فرعون

فَمَا بَالُ الْقُرُوْنِ الْاُوْلٰى ۝٥١ قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ فِيْ كِتٰبٍ

فَمَا بَالُ	الْقُرُوْنِ الْاُوْلٰى	قَالَ	عِلْمُهَا	عِنْدَ	رَبِّيْ	فِيْ كِتٰبٍ
پس څه ؤ	(حال) دخلگو پخوانیو	وویل (موسیٰ)	چی علم دهغو	په نزد	درب زما دی	په کتاب کښی

پس څه ؤ (حال) د خلگو پخوانیو. وویل (موسیٰ) چی علم د هغو په نزد د رب زما دی په کتاب (لوح محفوظ) کښی (لیکلی)

لَا يَضِلُّ رَبِّيْ وَلَا يَنْسَى ۝٥٢ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ

لَا يَضِلُّ	رَبِّيْ	وَلَا يَنْسَى	الَّذِيْ	جَعَلَ لَكُمُ	الْاَرْضَ
چی نه یئ ورک کوی	رب زما	او نه یئ هیروی	هغه الله	چی گرځولی یئ ده تاسی ته	مځکه

چی نه ئی ورک کوی رب زما او نه ئی هیروی (هیڅ شی). هغه الله چی گرځولی ئی ده تاسی ته مځکه

مَهْدًا وَّسَلَكَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً

مَهْدًا	وَّسَلَكَ لَكُمْ	فِيْهَا	سُبُلًا	وَّاَنْزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً
فرش	او روانی کړی یئ دی تاسی ته	په دی کښی	لاری	او نازلی کړی دی موږ	د آسمانه	اوبه

فرش او روانی کړی ئی دی تاسی ته په دی کښی لاری، او نازلی کړی دی موږ (له طرفه) د آسمانه اوبه ،

فَاَخْرَجْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ شَتّٰى ۝٥٣ كُلُوْا

فَاَخْرَجْنَا	بِهٖٓ	اَزْوَاجًا	مِّنْ نَّبَاتٍ	شَتّٰى	كُلُوْا
پس راباسو موږ	په دی سره	هر هر قسم	له وبنو ځخه	رنگ په رنگ	وخورئ تاسی تری

پس راباسو موږ په دی (اوبو) سره هر هر قسم دنبنو وبنو ځخه رنگ په رنگ. وخورئ تاسی تری

وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي النُّهٰى ۝٥٤

وَارْعَوْا	اَنْعَامَكُمْ	اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ	لِّاُولِي	النُّهٰى
او څروئ	حیوانات خپل	بیشکه!	په دی کښی	خامخا دلائل دی	دپاره د خاوندانو	دعقل

او څروئ (پکښی) چارپایان خپل، بیشکه! په دی (مذکورو شیانو کښی) خامخا دلائل دی دپاره دخاوندانو دعقل.

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ فِيْ كِتٰبٍ. دتیر مخ دسوال جواب دلته وگوری: ددې سوال یو جواب دادی چي اوله وعده چي موږ به تاته غلبه درکړو او دغه خلگ به تاته څه ویلی نه سي دایوه مبهمه وعده ده چي مراد دغلبې څخه دحجت او دلیل غلبه هم کیدای سي او مادي غلبه هم کیدای سي: دارنگه داخیال هم کیدای سي چي پر هغوی به غلبه هلته وي چي هغوی ددوی دلیلونه واوري او معجزې هم ووینې مگر خطره داده چي هغوی د کلام تر اوریدو مخکي پر دوی حمله وکړي او دشرح صدر دپاره دالازمه نه ده چي طبعي بیره به هم نه وي: دوهمه خبره داده چي دبیري دشیانو څخه طبعي بیره دتولو انبیاووو علیهم السلام سنت ده کم چي په وعدو باندي دپوره ایمان او یقین باوجود هم وي په خپله حضرت موسی عليه السلام دخپلي همسا څخه چي کله مار جوړ سو وبیریدی نو الله جل جلاله ورته وفرمایل: لاتخف: مه بیریږه اونور پر ټولو داسي موقعو باندي به هم داسي کیده چي طبعي او بشري بیره به ورته راتله نو بیا به الله جل جلاله په خوشخبری سره لیري کړه الخ. (معارف القرآن ج۶ پ۱۶ص۱۵۰)

ربع ٢ ١١

www.jamairahmani.org

مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَفِيْهَا نُعِيْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ

مِنْهَا	خَلَقْنٰكُمْ	وَفِيْهَا	نُعِيْدُكُمْ	وَمِنْهَا	نُخْرِجُكُمْ
له دی (مځکی ښخه)	پیدا کړی یئ موږ تاسی	او په هم دی مځکی کښی	ننه باسو تاسی	او له دی ښخه	راباسو تاسی

(خاص) له دی (مځکی ښخه) پیدا کړی یئ موږ تاسی او هم دی مځکی کښی ننه باسو تاسی او له دی ښخه راباسو تاسی

تَارَةً اُخْرٰى ۝٥٥ وَلَقَدْ اَرَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ

تَارَةً	اُخْرٰى	وَلَقَدْ	اَرَيْنٰهُ	اٰيٰتِنَا	كُلَّهَا	فَكَذَّبَ
وار	بل	او خامخا په تحقیق	ورښوولی وی موږ دغه (فرعون لره)	معجزی	ټولی	نو تکذیب ئی وکړ

وار بل (دوهم ځلی). او خامخا په تحقیق ورښوولی (ورپیژندلی) وی موږ دغه (فرعون لره) معجزی ټولی نو تکذیب ئی وکړ

وَاَبٰى ۝٥٦ قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ

وَاَبٰى	قَالَ	اَجِئْتَنَا	لِتُخْرِجَنَا	مِنْ اَرْضِنَا	بِسِحْرِكَ
او منع ئی راوړله	وویل (فرعون)	آیا راغلی ئی ته موږ ته	د پاره د دی چی وباسی موږ	له مځکی زموږ	په جادو خپل سره

او منع ئی راوړله (له ایمانه). وویل (فرعون) آیا راغلی ئی ته موږ ته د پاره د دی چی وباسی موږ له مځکی زموږ په سحر خپل

يٰمُوْسٰى ۝٥٧ فَلَنَاْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ

يٰمُوْسٰى	فَلَنَاْتِيَنَّكَ	بِسِحْرٍ	مِّثْلِهٖ	فَاجْعَلْ	بَيْنَنَا	وَبَيْنَكَ
ای موسٰی	پس خامخا رابه وړو هرومرو تاته	جادو	پشان د دی سحر	پس مقرر کړه	په مینځ زموږ	او په مینځ ستا کښی

ای موسٰی. پس خامخا رابه وړو هرومرو تاته سحر پشان د دی سحر پس مقرر کړه په مینځ زموږ او په مینځ ستا کښی

مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَآ اَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝٥٨ قَالَ

مَوْعِدًا	لَّا نُخْلِفُهٗ	نَحْنُ	وَلَآ اَنْتَ	مَكَانًا	سُوًى	قَالَ
یو وعده	چی نه به کوو مخالفت له هغه	موږ	او نه ته	یو ځای	هوار	وویل (موسٰی)

یو وعده چی نه به کوو مخالفت له هغه موږ او نه ته یو ځای هوار (متوسط په مینځ د طرفینو کښی). وویل (موسٰی)

مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَاَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ۝٥٩

مَوْعِدُكُمْ	يَوْمُ	الزِّيْنَةِ	وَاَنْ يُّحْشَرَ	النَّاسُ	ضُحًى
وخت د وعدی د تاسی	ورځ	د ښایست ده	او دا چی راټول به کړل سی	خلک	په وخت د څاښت کښی

وخت د وعدی د تاسی ورځ د جشن (د قبطیانو) ده او دا چی راټول به کړل سی خلک په وخت د څاښت کښی.

مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَفِيْهَا نُعِيْدُكُمْ... د هر یو انسان په خمیر کي د نطفې سره د هغه ځای خاوره هم شامله وي کم ځای چي دی دفن کیږي

د منها ضمیر د مځکي طرف ته راجع دی او معنی یي داده چي موږ تاسي د مځکي د خاورو ښخه پیدا کړاست او د آیت مخاطب ټوله انسانان دي حال دادی چي د عامو انسانانو پیدایش د خاوري ښخه نه بلکي د نطفې ښخه سوی دی بغیر د حضرت آدم عليه السلام ښخه چي دی سیدا په سیدا د خاورو ښخه پیدا سوی دی نو د اخطاب یا خو په دې بنا سره کیدای سي چي د انسان اصل او د ټولو پلار حضرت آدم عليه السلام دی دده په واسطه سره د ټولو د پیدا کیدو نسبت خاورو ته سوی دی: ځیني حضرات بیا فرمايي چي هره نطفه د خاورو پیداوار دی په دې وجه د نطفې ښخه پیدا کیدل په حقیقت کي د خاورو ښخه پیدا کیدل دي: امام قرطبي رحمة الله عليه فرمايي چي د قرآن د الفاظو ښخه دا ظاهره ده چي د هر انسان پیدائش د خاوري ښخه دی: او ځیني علماء بیا فرمايي چي د هر انسان په پیدایش کي الله جل جلاله په خپل قدرت سره خاوري شاملوي:

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۵۵

www.jamairahmani.org

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦٠﴾ قَالَ لَهُمْ

فَتَوَلّٰى	فِرْعَوْنُ	فَجَمَعَ	كَيْدَهٗ	ثُمَّ	اَتٰى	قَالَ	لَهُمْ
پس مخ وګرځاوه	فرعون	پس راټول ئې کړې	مکر فریب خپل	بیا	راغی	وویل	دغو (ساحرانو) ته

پس مخ وګرځاوه (خپلو مشرانو ته) فرعون پس راټول ئې کړل (اسباب) د مکر فریب خپل بیا راغی، وویل دغو (ساحرانو) ته

مُّوْسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ

مُّوْسٰى	وَيْلَكُمْ	لَا تَفْتَرُوْا	عَلَى	اللّٰهِ	كَذِبًا	فَيُسْحِتَكُمْ	بِعَذَابٍ
موسىٰ	هلاکت دتاسی	مه ترئ	پر	الله باندی	دروغ	پس هلاک به کړی تاسی	په عذاب سره

موسىٰ (نازل کړی دی الله پر تاسی) هلاکت دتاسی مه ترئ پر الله باندی دروغ پس هلاک به کړی تاسی په عذاب سره

وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾ فَتَنَازَعُوْٓا اَمْرَهُمْ

وَقَدْ	خَابَ	مَنِ افْتَرٰى	فَتَنَازَعُوْٓا	اَمْرَهُمْ
او په تحقیق	خراب او نا امیده سو	هر هغه څوک چې دروغ ئې وتړل	پس سره جګړه وکړه دغو	په کار خپل

او په تحقیق خراب او نا امیده سو هر هغه څوک چې دروغ ئې وتړل (پر الله). پس سره جګړه وکړه دغو (ساحرانو) په کار خپل

بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾ قَالُوْٓا اِنْ هٰذٰنِ لَسٰحِرٰنِ يُرِيْدٰنِ

بَيْنَهُمْ	وَاَسَرُّوا	النَّجْوٰى	قَالُوْٓا	اِنْ هٰذٰنِ	لَسٰحِرٰنِ	يُرِيْدٰنِ
پخپلو مینځونو کښې	او پټ ئې وساته	دغه راز	وویل (جادوګرانو)	دا دواړه خامخا	جادوګران دی	اراده لری دوی دواړه

پخپلو مینځونو کښې، او پټ ئې وساته دغه راز. وویل (جادوګرانو) دا دواړه خامخا ساحران دی اراده لری دوی دواړه

اَنْ يُّخْرِجٰكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيْقَتِكُمُ

اَنْ يُّخْرِجٰكُمْ	مِّنْ اَرْضِكُمْ	بِسِحْرِهِمَا	وَيَذْهَبَا	بِطَرِيْقَتِكُمُ
چې وباسی تاسی	له مځکی دتاسی	په جادو خپل سره	او بوځی	لاره (ددین) دتاسی

چې وباسی تاسی له مځکی (ملک) دتاسی په سحر خپل سره او بوځی (محو کړی دوی دغه)

الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾ فَاَجْمِعُوْا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوْا صَفًّا

الْمُثْلٰى	فَاَجْمِعُوْا	كَيْدَكُمْ	ثُمَّ	ائْتُوْا	صَفًّا
چې ډیره غوره ده	پس راجمع کړئ تاسی	مکر خپل	بیا	راسئ میدان د معارضې ته	صف صف

لاره (د دین) دتاسی چې ډیره غوره ده. پس راجمع کړئ تاسی (اسباب) او مکر خپل بیا راسئ میدان د معارضې ته صف صف

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اَتٰى. فرعون دحضرت موسی علیه السلام په مقابله کي جادوګران و ساحران راجمع کړل:
فرعون خپل مکر یعني دحضرت موسی علیه السلام د مقابلي په تدبیر کي یي ساحران او ددوی آلات راجمع کړل: دحضرت ابن عباس رضی الله عنه څخه ددغو جادوګرانو شمیر دوو اویا ٧٢ نقل سوی دی او نورهم اقوال ددوی په شمیر کي مختلف دي دڅلورو سوو څخه واخله تر تر نهو لکه پوری نقل دي او دوی ټولو دخپل یو سردار شمعون نامي شخص تر امر لاندي کار کوی او ویل کیږي چي ددوی سردار یو ړوند سړی وو: دجادو مقابله په معجزو سره د کولو څخه مخکي حضرت موسی علیه السلام جادوګرو ته همدردانه نصیحت آمیز خطاب وکړی او دوی یي دالله جل جلاله دعذاب څخه وبیرول هغه الفاظ دادي: ویلکم لاتفتروا علی الله کذبا فیسحتکم بعذاب وقد خاب من افتری. یعني ستاسي هلاکت مخ ته راغلی دی په الله جل جلاله پوری دروغ مه تړی چي دهغه سره په خدایي کي بل څوک شریکوی که مو داسي وکړه نو الله جل جلاله به تاسي په عذاب کي واچوي او بیخ او ریښي به مو راوباسي.
(معارف القرآن ج٦ پ١٦ ص١٦٣)

www.jamairahmani.org

وَقَدۡ اَفۡلَحَ الۡيَوۡمَ مَنِ اسۡتَعۡلٰى ﴿٦٤﴾ قَالُوۡا يٰمُوۡسٰٓى اِمَّآ اَنۡ تُلۡقِىَ

وَقَدۡ	اَفۡلَحَ	الۡيَوۡمَ	مَنِ اسۡتَعۡلٰى	قَالُوۡا	يٰمُوۡسٰٓى	اِمَّآ اَنۡ تُلۡقِىَ
اوپه تحقيق	بريالی سو	نن ورځ	هغه څوک چې غالب سو	وويل	ای موسٰی	يا به ته غورځوی (اول)

او په تحقيق بريالی (کامياب) سو نن ورځ هغه څوک چې غالب سو. وويل (کوډګرانو) ای موسٰی يا به ته غورځوی (اول)

وَاِمَّآ اَنۡ نَّكُوۡنَ اَوَّلَ مَنۡ اَلۡقٰى ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلۡ اَلۡقُوۡا

وَاِمَّآ اَنۡ نَّكُوۡنَ	اَوَّلَ	مَنۡ	اَلۡقٰى	قَالَ	بَلۡ	اَلۡقُوۡا
يا به سو موږ	اول	دهغه چاچې	غورځوی	وويل (موسٰی)	بلکه	وغورځوئ تاسی اوله

يا به سو موږ اول دهغه چاچې غورځوی (همساخپله) . وويل (موسٰی) بلکه وغورځوئ تاسی ړومبی (اولنی)

فَاِذَا حِبَالُهُمۡ وَعِصِيُّهُمۡ يُخَيَّلُ اِلَيۡهِ مِنۡ سِحۡرِهِمۡ اَنَّهَا

فَاِذَا	حِبَالُهُمۡ	وَعِصِيُّهُمۡ	يُخَيَّلُ	اِلَيۡهِ	مِنۡ سِحۡرِهِمۡ	اَنَّهَا
پس ناڅاپه	هغه پړی د دوی	او همساګانی د دوی	په خيال کښې راوستی کيدی	دغه (ته)	له وجه د سحره ددغو	داسی چې بيشکه! دغه

پس ناڅاپه (دغه وخت) هغه پړی د دوی او همساګانی د دوی په خيال کښې راوستی کيدی دغه (موسٰی ته) له وجه دسحره د دغو

تَسۡعٰى ﴿٦٦﴾ فَاَوۡجَسَ فِىۡ نَفۡسِهٖ خِيۡفَةً مُّوۡسٰى ﴿٦٧﴾ قُلۡنَا لَا تَخَفۡ

تَسۡعٰى	فَاَوۡجَسَ	فِىۡ نَفۡسِهٖ	خِيۡفَةً	مُّوۡسٰى	قُلۡنَا	لَا تَخَفۡ
چې منډی وهی	بيا پيدا کړه	په نفس خپل کښې	بيره	موسٰی	وموويل موسٰی ته	مه بيريږه

داسی چې بيشکه! دغه (ماران دی) چې منډی وهی. بيا وموندله په نفس خپل کښې بيره موسٰی، ومو ويل موسٰی ته مه بيريږه

اِنَّكَ اَنۡتَ الۡاَعۡلٰى ﴿٦٨﴾ وَاَلۡقِ مَا فِىۡ يَمِيۡنِكَ تَلۡقَفۡ

اِنَّكَ	اَنۡتَ	الۡاَعۡلٰى	وَاَلۡقِ	مَا	فِىۡ يَمِيۡنِكَ	تَلۡقَفۡ
بيشکه! ته چې ئی	هم داته ئی	ډير غالب	او وغورځوه	هغه چې	په راسته لاس ستاکښې دی	چې له حلقه کښته تير کړی

(په زعم خپل) بيشکه ته چې ئی هم دا ته ئی ډير غالب. او وغورځوه هغه شی چې په ښه لاس دتاکښې دی چې له حلقه کښته تير کړی

مَا صَنَعُوۡا ؕ اِنَّمَا صَنَعُوۡا كَيۡدُ سٰحِرٍ ؕ وَلَا يُفۡلِحُ السّٰحِرُ

مَا صَنَعُوۡا	اِنَّمَا	صَنَعُوۡا	كَيۡدُ	سٰحِرٍ	وَلَا يُفۡلِحُ	السّٰحِرُ
هغه شيان چې دوی جوړ کړی دی	بيشکه! هغه شی	چې جوړ کړی دی دوی	مکر	دجادوګردی	او بری نه پيدا کوی	جادوګر

هغه شيان چې دوی جوړ کړی دی. بيشکه! هغه شی چې جوړ کړی دی دوی مکر دساحر دی، او بری نه پيدکوی ساحر (کوډګر)

يُخَيَّلُ اِلَيۡهِ مِنۡ سِحۡرِهِمۡ اَنَّهَا تَسۡعٰى.. دفرعون دجادوګرو جادو يو قسم نظربندي وه : ددغه آيت څخه معلوميږي چي دفرعوني جادوګرانو جادو يو قسم نظر بندي وه کم چي دمسمريزم په ذريعه کيدای سي چي کتونکو ته دغه لکړي او رسي ماران منډي وهونکي ښکاريدل او په حقيقت کي هغه ماران نه وه او اکثره جادو ددي قسمه څخه وي : فاوجس فی نفسه خيفة موسی : يعني پر حضرت موسی عليه السلام ددي صورت حال دليدو سره بيره راغله چي ده په خپل زړه کي پټه ساتله او نورو ته يي ښکاره نه کړه دابيره که څه هم پر حضرت موسی عليه السلام باندي دخپل ځان دپاره راغله خو دبشريت په مقتضی سره داسي کيدل دنبوت څخه خلاف نه دي ليکن ظاهره داده چي دابيره دخپل ځان نه وه بلکي ددي وه چي ددي خلګو دګنی په مخکي يي دساحرانو غلبه محسوسه کړه نوکم مقصد چي دنبوت ددعوت وو هغه به پوره نه سي په دي وجه دالله جل جلاله ارشاد ورته وسو چي ته غالبه يي ای موسی غم مه کوه او بيريږه مه او داخطره يي ليري کړه الخ :

معارف القرآن ج٦پ١٦ص١٦٣

www.jamairahmani.org

حَيۡثُ اَتٰى ﴿٦٩﴾ فَاُلۡقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوۡۤا اٰمَنَّا

حَيۡثُ	اَتٰى	فَاُلۡقِيَ	السَّحَرَةُ	سُجَّدًا	قَالُوۡۤا	اٰمَنَّا
هرچیرته چي	راسی	پس پرې وتل	کوډګران	په دغه حال کښې چي سجده کوونکی ؤ	وويل	ايمان مو راوړی دی

هرچیرته چي راسي .پس وغورځول سول کوډګران (نسکور) په دغه حال کښې چي سجده کوونکي ؤ وويل ايمان مو راوړی دی

بِرَبِّ هٰرُوۡنَ وَمُوۡسٰى ﴿٧٠﴾ قَالَ اٰمَنۡتُمۡ لَهٗ قَبۡلَ اَنۡ اٰذَنَ لَكُمۡ ۚ

بِرَبِّ	هٰرُوۡنَ	وَمُوۡسٰى	قَالَ	اٰمَنۡتُمۡ	لَهٗ	قَبۡلَ	اَنۡ	اٰذَنَ لَكُمۡ
په رب	دهارون	او موسٰی	وويل (فرعون)	چي تصديق وکړ تاسی	ده ته	پخوا له هغه	چي	حکم درکړم زه تاسی ته

په رب د هارون او (رب د) موسٰی. وويل (فرعون) چي تصديق وکړ تاسی ده ته پخوا له هغه چي حکم درکړم زه تاسی ته

اِنَّهٗ لَكَبِيۡرُكُمُ الَّذِىۡ عَلَّمَكُمُ السِّحۡرَ ۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ

اِنَّهٗ	لَكَبِيۡرُكُمُ	الَّذِىۡ	عَلَّمَكُمُ	السِّحۡرَ	فَلَاُقَطِّعَنَّ
بيشکه! چي دی	خامخا مشر د تاسی دی	هغه چي	ښوولی ئی دی تاسی ته	جادو	نو اوس به پرې کړم زه خامخا

بيشکه! چي دی خامخا مشر د تاسی دی هغه چي ښوولی ئی ده تاسی ته جادو، نو اوس به پرې کړم زه خامخا

اَيۡدِيَكُمۡ وَاَرۡجُلَكُمۡ مِّنۡ خِلَافٍ وَّلَاُصَلِّبَنَّكُمۡ فِىۡ جُذُوۡعِ

اَيۡدِيَكُمۡ	وَاَرۡجُلَكُمۡ	مِّنۡ خِلَافٍ	وَّلَاُصَلِّبَنَّكُمۡ	فِىۡ جُذُوۡعِ
لاسونه د تاسی	او پښې د تاسی	مخالفې	او خامخا وبه زوړوم هرومرو تاسي	په تنو

لاسونه د تاسی او پښې د تاسی له خلافه او خامخا ځوړند به کړم هرومرو تاسی په تنو

النَّخۡلِ وَلَتَعۡلَمُنَّ اَيُّنَاۤ اَشَدُّ عَذَابًا وَّاَبۡقٰى ﴿٧١﴾

النَّخۡلِ	وَلَتَعۡلَمُنَّ	اَيُّنَاۤ	اَشَدُّ	عَذَابًا	وَّاَبۡقٰى
دخرماؤ کښې	او خامخا معلوم به کړئ تاسی هرومرو	چي کوم يو له موږ نه	ډير سخت دی	له جهته د عذاب	او ډير پاتی کيدونکی دی

دخرماؤ کښې او خامخا معلوم به کړئ تاسی هرومرو چي کوم يو له موږ نه ډير سخت دی له جهته د عذاب او ډير پاتی کيدونکی دی

قَالُوۡا لَنۡ نُّؤۡثِرَكَ عَلٰى مَا جَآءَنَا مِنَ الۡبَيِّنٰتِ وَالَّذِىۡ

قَالُوۡا	لَنۡ نُّؤۡثِرَكَ	عَلٰى	مَا جَآءَنَا	مِنَ الۡبَيِّنٰتِ	وَالَّذِىۡ
وويل	چي له سره به غوره نه کړو تا	پر	هغه چي راغلی دی موږ ته	له ښکاره ؤ معجزو	او هغه (الله)

وويل (کوډګرانو) چي له سره به غوره نه کړو تا په هغه چي راغلی دی موږ ته له ښکاره ؤ معجزو او هغه (الله)

قَالَ اٰمَنۡتُمۡ لَهٗ قَبۡلَ اَنۡ اٰذَنَ لَكُمۡ.. فرعون الله جل جلاله دلوی ګڼي ګوڼي په مخ کي رسوا کی:

کله چي د حضرت موسی علیه السلام لکړی د جادوګرانو لکړي او رسی تيري کړي نو جادوګران پر سجده سوه ايمان يي راوړی مسلمانان سوه فرعون الله جل جلاله د دي عظيم الشانه ګڼي ګوڼي په مخ کي رسوا کی نو حيران سو اول خويي ساحرانو ته دا وويل چي بغير زما د اجازت څخه تاسي څنګه په ده ايمان راوړی؟ ګويا خلګو ته دا ښوول مقصد وه چي زما د اجازي څخه بغير د دي جادوګرو هيڅ قول او فعل معتبر نه دی مګر ظاهره ده چي د داسي ښکاره معجزي څخه وروسته د چا د اجازت ضرورت دی و هوښيار انسان په نزد باندي هيڅ حيثيت نه لري په دي وجه يي په جادوګرو د دي سازش الزام ولګوی چي اوس معلومه سوه چي تاسي ټول د موسی علیه السلام شاګردان ياست دي جادوګر تاسي ته جادو ښوولی دی او تاسي سازش وکی دده په مخکي مو خپله ماته ومنله او بيا يي جادوګران د سختي سزا څخه وبيرول چي لاسونه او پښي به مو در پريکړم.

معارف القرآن ج ٦ پ ١٦ ص ١٦٤

www.jamairahmani.org

فَطَرَنَا فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍؕ اِنَّمَا تَقْضِیْ

فَطَرَنَا	فَاقْضِ	مَآ اَنْتَ	قَاضٍ	اِنَّمَا	تَقْضِیْ
چې پیدا کړی ئې یو موږ	پس وکړه ته	هغه کار چې ته ئې	کوونکی ئې	بیشکه! هم داخبره ده	چې حکم به ورکړې ته

چې پیدا کړی ئې یو موږ پس وکړه ته هغه کار چې ته ئې کوونکی ئې بیشکه! هم داخبره ده چې حکم به ورکړې ته

هٰذِهِ الْحَیٰوةَ الدُّنْیَا ۝٧٢ اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِیَغْفِرَ لَنَا خَطٰیٰنَا

هٰذِهِ	الْحَیٰوةَ	الدُّنْیَا	اِنَّآ	اٰمَنَّا	بِرَبِّنَا	لِیَغْفِرَ لَنَا	خَطٰیٰنَا
په دی	ژوندون	د دنیاکی	بیشکه! موږ	ایمان موراوړی دی	په رب خپل	چې وبخښی موږ ته	ګناهونه زموږ

په دی ژوندون لږ خسیس بیشکه! موږ ایمان مو راوړی دی په رب خپل چې وبخښی موږ ته ګناهونه زموږ

وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَیْهِ مِنَ السِّحْرِؕ وَاللّٰهُ خَیْرٌ وَّاَبْقٰی ۝٧٣

وَمَآ اَكْرَهْتَنَا	عَلَیْهِ	مِنَ السِّحْرِ	وَاللّٰهُ	خَیْرٌ	وَّاَبْقٰی
او هغه چې تا مجبوره کړی یو موږ	په هغه شی باندی	له جادو	او الله	خیر غوره دی	او ډیر باقی پاتی کیدونکی دی

او هغه چې تا مجبوره کړی یو موږ په (کولو) هغه شی باندی له سحره او الله خیر غوره دی او ډیر باقی پاتی کیدونکی دی

اِنَّهٗ مَنْ یَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ جَهَنَّمَؕ لَا یَمُوْتُ فِیْهَا

اِنَّهٗ	مَنْ یَّاْتِ	رَبَّهٗ	مُجْرِمًا	فَاِنَّ	لَهٗ	جَهَنَّمَ	لَا یَمُوْتُ	فِیْهَا
بیشکه! شان دادی	هر څوک چې راسی	رب خپل ته	کافر	پس بیشکه!	ستا ده ته	جهنم دوزخ	چې نه به مری	په دی دوزخ کښې

بیشکه! شان دادی هر څوک چې راسی رب خپل ته کافر پس بیشکه! ستا ده ته جهنم دوزخ چې نه به مری په دی دوزخ کښې

وَلَا یَحْیٰی ۝٧٤ وَمَنْ یَّاْتِهٖ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ

وَلَا یَحْیٰی	وَمَنْ یَّاْتِهٖ	مُؤْمِنًا	قَدْ	عَمِلَ	الصّٰلِحٰتِ
او نه به ژوندون کوی	او هر څوک چې راسی دغه ته	په دی حال کښې چې مؤمن وی	چې په تحقیق	کړی ئې وی	نیک (عملونه)

او نه به ژوندون کوی. او هر څوک چې راسی دغه (الله) ته په دی حال کښې چې مؤمن وی چې په تحقیق کړی ئې وی نیک (عملونه)

فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ الْعُلٰی ۝٧٥ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا

فَاُولٰٓئِكَ	لَهُمُ	الدَّرَجٰتُ	الْعُلٰی	جَنّٰتُ	عَدْنٍ	تَجْرِیْ	مِنْ تَحْتِهَا
پس دغه مؤمنان چې دی	سته دوی ته	مرتبې	ډیری لوړی	جنتونه دی	د (تل) هستوګنې	چې بهیږی	له لاندی د هغو

پس دغه مؤمنان چې دی سته دوی ته مرتبې ډیری او چتې. (چې هغه) جنتونه دی د (تل) هستوګنې چې بهیږی له لاندی د دوی

فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍؕ اِنَّمَا تَقْضِیْ..هغه جادوګر چې مسلمانان سوي وه فرعون ته یې اخطار ورکړی او قربانی ته تیار سول هغه مسلمانانو فرعون ته وویل چې اوس ته څه غواړې هغه وکړه زموږ سره او څه چې غواړې ویې تاکه: انما تقضی هذه الحیوة الدنیا: یعني که تا موږ ته سزا راکړه نو هغه سزا به صرف ددنیا دیو څوورځو تر ژوند پوري محدوده وي دمرګ څخه وروسته خو ستا قبضه پر موږ نه سي پاته کیدی په خلاف دالله ﷻ څخه چې موږ دهغه په قبضه کې دمرګ څخه مخکې هم یو او دمرګ څخه وروسته هم نو دهغه سزا فکر دهر څه څخه مقدم دي: وماکرهتنا علیه من السحر: جادوګرو اوس پر فرعون داالزام ولګوی چې موږ پر جادو کولو تا مجبوره کړې وو کنې موږ به داعبث کار ولې کوی اوس موږ ایمان راوړی او دالله ﷻ څخه ددې جادو دګناه هم معافی غواړو: اوته بیا دومره ملعون انسان یې چې اوس موږ کم حقیقت ولیدی او هغه مو ومنی او ته موږ د هغه څخه دلیري کولو په کوشش کې اخته یې: (معارف القرآن ج۶پ۱۶ص۱۶۵)

الثلثة

www.jamairahmani.org

الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَذٰلِكَ جَزٰۗؤُا مَنْ تَزَكّٰى ۧ ⁷⁶ وَلَقَدْ

الْاَنْهٰرُ	خٰلِدِيْنَ	فِيْهَا	وَذٰلِكَ	جَزٰۗؤُا	مَنْ تَزَكّٰى	وَلَقَدْ
ويالى	هميشه به وى دوى	په دغو کښى	او دغه	جزاء ده	دهغه چاچي ځان ئى پاک کړى وى	او خامخا په تحقيق

ويالى هميشه به وى دوى په دغو (جنتونو) کښى او دغه جزاء ده دهغه چا چي ځان ئى پاک کړى وى . او خامخا په تحقيق

اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى ڏ اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْ فَاضْرِبْ لَهُمْ

اَوْحَيْنَآ	اِلٰى مُوْسٰٓى	اَنْ اَسْرِ	بِعِبَادِيْ	فَاضْرِبْ لَهُمْ
وحى کړى وه موږ	موسٰى ته	داسى چي دشپې وباسه	بندګان زما	پس جوړه کړه دوى ته

وحى کړى وه موږ موسٰى ته داسى چي دشپې وباسه (له مصره) بندګان زما (بنى اسرآيل) پس جوړه کړه دوى ته

طَرِيْقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَّا تَخٰفُ دَرَكًا وَّلَا تَخْشٰى ⁷⁷

طَرِيْقًا	فِي الْبَحْرِ	يَبَسًا	لَّا تَخٰفُ	دَرَكًا	وَّلَا تَخْشٰى
لاره	په بحر کښى	وچه	نه به بيريږى ته	دنيول کيدو څخه	او نه به بيريږى د غرقيدو څخه

(په وهلو دهمسا خپلې سره) لاره په بحر کښى وچه نه به بيريږى ته په تعقيب (دفرعون) او نه به بيريږى (له ډوبيدلو)

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ⁷⁸

فَاَتْبَعَهُمْ	فِرْعَوْنُ	بِجُنُوْدِهٖ	فَغَشِيَهُمْ	مِّنَ الْيَمِّ	مَا غَشِيَهُمْ
پس راغي په هغو پسي	فرعون	سره د لښکرو د ده	پس لاندى کړل دوى	له سيند څخه	هغه شي چي لاندى ئى کړه دوى

پس راغي په هغو (بنى اسرآئيلو) پسي فرعون سره د لښکرو د ده پس لاندى کړل دوى له سيند څخه هغه شي چي لاندى يئ کړه .

وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهٗ وَمَا هَدٰى ⁷⁹ يٰبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ

وَاَضَلَّ	فِرْعَوْنُ	قَوْمَهٗ	وَمَا هَدٰى	يٰبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ
او ګمراه کړ	فرعون	قوم خپل	او نه ئى ښودله لاره سمه	اى بنى اسرآئيلو

او ګمراه کړ فرعون قوم خپل او (ورته ئى) نه ښودله لاره سمه. (وفرمايل الله چي) اى بنى اسرآئيلو

قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوٰعَدْنٰكُمْ

قَدْ	اَنْجَيْنٰكُمْ	مِّنْ عَدُوِّكُمْ	وَوٰعَدْنٰكُمْ
په تحقيق	نجات درکړ موږ تاسى ته	له دښمنه د تاسى	او وعده کړې ده موږ له تاسى سره

په تحقيق نجات درکړ موږ تاسى ته له دښمنه د تاسى (له فرعون) او وعده کړې ده موږ له تاسى سره (په واسطه د موسٰى)

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْ..دمصر څخه دوتلو په وخت کي دبني اسرائيلو ځيني حالات او ددوى شمير:
په تفسير روح المعاني کي دا روايت دى چي حضرت موسى عليه السلام دشپې په شروع کي بني اسرآئيل دځان سره کړل دمصر څخه ددرياى قلزم طرف ته ووتل بني اسرآئيلو ددې څخه مخکي دښار په خلګو کي دامشهوره کړې وه چي زموږ اختر دى موږ به داختر لمانځلو دپاره دباندي ځو او په دې بهانه سره يي دقبطيانو څخه ګالي په رعايت سره غوښتې وه چي داختر څخه راسو نو واپس به يي کړو: دبني اسرآئيلو شمير دغه وخت شپږ لکه درې زره او په بل روايت کي دي چي شپږ لکه او يا زره وه: البته دا اسرآئيلي روايتونه دي په دي کي مبالغه کيداى سي ليکن دومره خبره دقرآن کريم او دحديثو داشاراتو څخه ثابته ده چي ددوى دوولس قبيلې وې او په هره قبيله کي ډير لوى شمير وو: داهم دحق تعالى جل جلاله دقدرت يوه عظيمه مشاهده وه چي کله دا حضرات مصر ته راغلله نو دوى دوولس وروڼه وه: پاته بيان پر راروان مخ وګورى.

www.jamairahmani.org

جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ﴿٨٠﴾

جَانِبَ	الطُّوْرِ	الْاَيْمَنَ	وَنَزَّلْنَا	عَلَيْكُمُ	الْمَنَّ	وَالسَّلْوٰى
جانب	دطورغر	راسته (جانب دی)	او نازل کړموړ	پر تاسی	من	او سلوٰی

جانب د طور (چی) ښی (جانب دی) او نازل کړموږ پر تاسی من (ترنجبین) او سلوٰی (سره کړی کرکان)

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ

كُلُوْا	مِنْ طَيِّبٰتِ	مَا رَزَقْنٰكُمْ	وَلَا تَطْغَوْا	فِيْهِ
خورئ تاسی	له پاکو	هغه چی رزق روزی موږ درکړی ده تاسی ته	او تجاوز مه کوئ	په هغه کښی

خورئ تاسی له طیبو (پاکیزهٔ شیانو) هغه چی رزق روزی موږ در کړی ده تاسی ته او تجاوز مه کوئ په هغه (مرزوق کښی)

فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَمَنْ يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ

فَيَحِلَّ	عَلَيْكُمْ	غَضَبِيْ	وَمَنْ	يَّحْلِلْ	عَلَيْهِ	غَضَبِيْ	فَقَدْ
نو را شوه به سی	پرتاسی	غضب قهر زما	او هر څوک چی	را کښته سی	پر ده	غضب زما	پس په تحقیق

پس واجب لازم راکوز به سی پر تاسی غضب قهر زما او هر څوک چی لازم واجب راکوز سی پر ده غضب زما پس په تحقیق

هَوٰى ﴿٨١﴾ وَاِنِّيْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

هَوٰى	وَاِنِّيْ	لَغَفَّارٌ	لِّمَنْ	تَابَ	وَاٰمَنَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا
سخت وغورځید	او خامخا زه	هرومرو ښه مغفرت کوونکی یم	هغه چاته چی	توبه ئی وویسته	او ایمان ئی راوړ	او عمل ئی وکړ	صالح

سخت وغورځید .او خامخا زه هرومرو ښه مغفرت کوونکی یم هغه چاته چی توبه ئی وویسته او ایمان ئی راوړ او عمل ئی وکړ صالح

ثُمَّ اهْتَدٰى ﴿٨٢﴾ وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوْسٰى ﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ

ثُمَّ	اهْتَدٰى	وَمَآ اَعْجَلَكَ	عَنْ قَوْمِكَ	يٰمُوْسٰى	قَالَ هُمْ
بیا	یی سمه لار پیدا کړه	او څه شی په تلواره کړی ته	له قومه خپله	ای موسٰی	وویل (موسٰی) دوی

بیا یئ سمه لار پیدا کړه . او څه شی راګړندی کړی ته له قومه خپله ای موسٰی وویل (موسٰی) دوی

اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرِيْ وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ﴿٨٤﴾

اُولَآءِ	عَلٰٓى اَثَرِيْ	وَعَجِلْتُ	اِلَيْكَ	رَبِّ	لِتَرْضٰى
دغه دی	راپسی له وروسته زما	او تلواره وکړه ما	تاته	ای ربه زما	دپاره د دی چی راضی سی ته

دغه دی راپسی له وروسته زما (ډیر نژدی) او جلتی مو وکړه تاته (په راتلو کښی) ای ربه زما دپاره د دی چی راضی سی ته .

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ... دتیر مغ پاته بیان دلته وګوری: اوس د دوولسو وړونو د دوولسو قبیلو دومره لوی شمیر د مصر څخه ووتی چی د شپږو لکو څخه زیات سول فرعون ته چی کله د دوی د وتلو اطلاع ورسیده نو خپل فوجونه یي جمع کړل چي اووه لکه سپاره وه کله چي دوروسته څخه دا فوجي سیلاب او د مخکي څخه دریابي قلزم بني اسرآئیلو ولیدی نو وبیریدل او حضرت موسی علیه السلام ته یي فریاد وکی چي: انّا لمدرکون: چي موږ خوونیول سو حضرت موسی علیه السلام تسلي ورکړه چي: انّ معی ربی سیهدین: زما سره زما رب دی هغه به موږ ته لار راکړي بیا یي د الله جل جلاله په حکم دریاب په لکړه او همسا سره ووهی او وچ دوولس سړکونه په کښي جوړ سول د بني اسرآئیلو دوولس قبیلې پر پوري وتلې څه وخت چي فرعون او دده لښکر دلته راورسیدی نو د فرعون لښکر چي دا حیرانوونکی منظر ولیدی نو وبیریدل چي د دوی دپاره په دریاب کي لاري څنګه جوړي سوې مګر فرعون دوی ته وویل چي دا ځوله معجزه زما د هیبت ده: پاته بیان پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

قَالَ فَاِنَّا قَدۡ فَتَنَّا قَوۡمَكَ مِنۡۢ بَعۡدِكَ وَاَضَلَّهُمُ

قَالَ	فَاِنَّا	قَدۡ	فَتَنَّا	قَوۡمَكَ	مِنۡۢ بَعۡدِكَ	وَاَضَلَّهُمُ
وفرمایل (الله)	پس بیشکه! موږ چي یو	په تحقیق	وموآزمویه	قوم ستا	وروسته له (له راتللو دستا)	او ګمراه کړل دوی

وفرمایل (الله) پس بیشکه! موږ چي یو په تحقیق وموآزمویه قوم ستا وروسته له (راتللو دستا) او ګمراه کړل دوی

السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾ فَرَجَعَ مُوۡسٰۤى اِلٰى قَوۡمِهٖ غَضۡبَانَ اَسِفًا ۚ

السَّامِرِيُّ	فَرَجَعَ	مُوۡسٰۤى	اِلٰى قَوۡمِهٖ	غَضۡبَانَ	اَسِفًا
یوه زرګر	پس راوګرځیدی	موسیٰ	قوم خپل ته	ډیر غضبناک	خورا غمجن

یوه زرګر (سامری) (په عبادت د خسی سره). پس راوګرځید موسیٰ قوم خپل ته ډیر غضبناک خورا غمجن

قَالَ يٰقَوۡمِ اَلَمۡ يَعِدۡكُمۡ رَبُّكُمۡ وَعۡدًا حَسَنًا ۬ۚ اَفَطَالَ

قَالَ	يٰقَوۡمِ	اَلَمۡ يَعِدۡكُمۡ	رَبُّكُمۡ	وَعۡدًا	حَسَنًا	اَفَطَالَ
وویل (موسیٰ)	ای قومه زما	آیا وعده نه وه کړې له تاسی سره	رب دتاسی	وعده	نیکه	آیا پس اوږده سوه

وویل (موسیٰ) ای قومه زما آیا وعده نه وه کړې له تاسی سره رب دتاسی وعده حسنه (نیکه بنه) ، آیا پس اوږده سوه

عَلَيۡكُمُ الۡعَهۡدُ اَمۡ اَرَدۡتُّمۡ اَنۡ يَّحِلَّ عَلَيۡكُمۡ غَضَبٌ مِّنۡ

عَلَيۡكُمُ	الۡعَهۡدُ	اَمۡ اَرَدۡتُّمۡ	اَنۡ يَّحِلَّ	عَلَيۡكُمۡ	غَضَبٌ	مِّنۡ
پر تاسی	زمانه	او که اراده کړې وه تاسي	چي لازم واجب راکښته سی	پر تاسی	غضب قهر	له جانبه

پر تاسی زمانه (دبیلتون زما) او که اراده کړې وه تاسي چي لازم واجب راکښته سی پر تاسي غضب قهر له جانبه

رَّبِّكُمۡ فَاَخۡلَفۡتُمۡ مَّوۡعِدِيۡ ﴿٨٦﴾ قَالُوۡا مَاۤ اَخۡلَفۡنَا مَوۡعِدَكَ

رَّبِّكُمۡ	فَاَخۡلَفۡتُمۡ	مَّوۡعِدِيۡ	قَالُوۡا	مَاۤ اَخۡلَفۡنَا	مَوۡعِدَكَ
درب دتاسی	مخالفت وکړ تاسی	د وعدی زما	وویل	چي نه مو دی کړی مخالفت	دوعدی ستا

د رب دتاسی پس خلافه کړه تاسی هغه وعده زما . وویل (بنی اسرآئیلو) چي نه مو دی کړی خلاف دوعدی ستا

بِمَلۡكِنَا وَلٰكِنَّا حُمِّلۡنَاۤ اَوۡزَارًا مِّنۡ زِيۡنَةِ الۡقَوۡمِ

بِمَلۡكِنَا	وَلٰكِنَّا	حُمِّلۡنَاۤ	اَوۡزَارًا	مِّنۡ زِيۡنَةِ	الۡقَوۡمِ
په اختیار خپل سره	ولیکن موږ	بارکړی سوی یو	په پیټو او بوج	له زیوراتو او کالیو	دقبطیانو د قوم

په اختیار خپل سره ولیکن موږ بار کړی سوی یو په پیټو له ګانو (زیوراتو) او کالیو دقبطیانو د قوم

قَالَ فَاِنَّا قَدۡ فَتَنَّا قَوۡمَكَ مِنۡۢ بَعۡدِكَ.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: چي دریاب ودریدی او لاري په کښي جوړي سوې دا یي وویل او فورا مخکښي سو او خپل آس یي پر دغه لاره ورروان کی او ټول لښکر ته یي په ځان پسې دراتلو حکم وکی څه وخت چي فرعون سره دخپل ټوله لښکر ددې دریاب پر لارو مینځ ته راورسیدی نو دغه وخت الله جَلَّ جَلَالُهٗ دریاب ته د ګډیدو حکم ورکی او ددریاب ټولي حصې دیو او بل سره یو ځای سوې الله جَلَّ جَلَالُهٗ یي حکایت داسي کړی دی. فغشیهم من الیم ما غشیهم. ددغه جملې هم دغه مطلب دی چي راپټ کړه او رالاندي کړه دریاب دوی په هغه څه کي چي راپټ یي کړه دوی: دفرعون څخه دنجات او ددریاب څخه تر پوري وتلو وروسته دحضرت موسی عَلَيۡهِ السَّلَامُ سره او دده په واسطه دټولو بني اسرآئیلو سره الله جَلَّ جَلَالُهٗ داوعده وفرمایله چي دوی دي دطورد غره راسته طرف ته راسي چي حضرت موسی عَلَيۡهِ السَّلَامُ ته تورات ورکول سي او بني اسرآئیل په خپله هم د الله جَلَّ جَلَالُهٗ سره دده خبري کول مشاهده کړي الخ.
معارف القرآن ج ٦ پ ١٦ ص ١٦٩

www.jamairahmani.org

فَقَذَفْنٰهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿۸۷﴾ فَاَخْرَجَ لَهُمْ

فَقَذَفْنٰهَا	فَكَذٰلِكَ	اَلْقَى	السَّامِرِيُّ	فَاَخْرَجَ	لَهُمْ
پس ومو غورځولي هغه	او همداسي	وغورځولي	سامری	نو راوویست	دوی ته

پس ومو غورځولي هغه (زیورات په اور کښې) او همداسي وغورځولي (په اور کښې) سامری. نو راوویست دوی ته

عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ فَقَالُوْا هٰذَآ اِلٰـهُكُمْ وَاِلٰهُ مُوْسٰى

عِجْلًا	جَسَدًا	لَّهٗ	خُوَارٌ	فَقَالُوْا	هٰذَآ	اِلٰـهُكُمْ	وَاِلٰهُ	مُوْسٰى
یو ګیلګی	یو جسد	چي ؤ ده ته	اواز	نو وویل	دغه	خدای ستاسي دی	او خدای	دموسٰی دی

یو ګیلګی یو جسد چي ؤ ده ته بږغ (دخسی) نو وویل (سامری او تابعانو ئی) دغه دتاسی خدای دی او خدای د موسٰی دی

فَنَسِیَ ﴿۸۸﴾ اَفَلَا یَرَوْنَ اَلَّا یَرْجِعُ اِلَیْهِمْ قَوْلًا ۙ وَّلَا یَمْلِكُ

فَنَسِیَ	اَفَلَا یَرَوْنَ	اَلَّا یَرْجِعُ	اِلَیْهِمْ	قَوْلًا	وَّلَا یَمْلِكُ
پس هیر کړی دی ده	آیا نه ګوری دوی	بیشکه! شان دادی چي بیرته نه ګرځوی دا	دوی ته	خبره	او نه مالک دی

پس هیر کړی دی ده. (نو فرمائی الله) آیا نه ګوری دوی بیشکه شان دادی چي بیرته نه ګرځوی دا دوی ته خبره او نه مالک دی

لَهُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ﴿۸۹﴾ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُوْنُ مِنْ قَبْلُ

لَهُمْ	ضَرًّا	وَّلَا نَفْعًا	وَلَقَدْ	قَالَ لَهُمْ	هٰرُوْنُ	مِنْ قَبْلُ
دوی ته	دضرر	او نه دنفعي	او خامخا په تحقیق	وویل دوی ته	هارون	پخوا

دوی ته د ضرر او نه دنفعي. او خامخا په تحقیق وویل دوی ته هارون پخوا ،

ع ۴ ۱۳

یٰقَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهٖ ۚ وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ

یٰقَوْمِ	اِنَّمَا	فُتِنْتُمْ	بِهٖ	وَاِنَّ	رَبَّكُمُ	الرَّحْمٰنُ
ای قومه زما	بیشکه! هم داخبره ده	چي ازمویلی سوی یئ تاسی	په (عبادت) د خسی	او بیشکه!	رب دتاسی	هم دا رحمٰن دی

ای قومه زما بیشکه هم داخبره ده چي ازمویلی سوی یئ تاسی په (عبادت) دخسی او بیشکه! رب دتاسی هم دا رحمٰن دی

فَاتَّبِعُوْنِیْ وَاَطِیْعُوْٓا اَمْرِیْ ﴿۹۰﴾ قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَیْهِ عٰكِفِیْنَ

فَاتَّبِعُوْنِیْ	وَاَطِیْعُوْٓا	اَمْرِیْ	قَالُوْا	لَنْ نَّبْرَحَ	عَلَیْهِ	عٰكِفِیْنَ
نو متابعت وکړئ زما	او اطاعت وکړئ	دحکم زما	وویل (بنی اسرآئیلو)	چي همیشه به اوسو	پر عبادت د ده	محکم ولاړ

نو متابعت وکړئ زما او اطاعت وکړئ دحکم زما. وویل (بنی اسرآئیلو) چي همیشه به اوسو په (عبادت د) دی خسی محکم ولاړ

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ.. سامري بد بخته وبني اسرائیلوته دحضرت موسی علیه السلام تر تګ وروسته ګیلګی جوړ کړی : حضرت موسی علیه السلام چي کله دتورات په راوړلو پسې ولاړی او قوم یي وهارون علیه السلام ته حواله کړی نوسامري بدبخته راولاړ سو هغه خواست کړي سره زر او سپین زر دقبطیانو یي ویلي کړه پر اور باندي او دګیلګي مجسمه یي ځیني جوړه کړه چي آواز یي هم ایستی او اواز یي هم دغوا وو : دلفظ د :جسد څخه ځیني مفسرینو دا خبره را ایستلي ده چي دامحض یو جسد او جسم وو ژوند په دي کي نه وو او اوازبه هم دیو خاص صفت په سبب سره دده څخه وتی : او عام مفسرین بیا فرمایي چي یا په ده کي ژوند وو نو هغه ووچي سامري او دده ملګرو دغه ګیلګی خبري کوونکی ولیدی نورو بني اسرائیلو ته یي وویل چي داستاسي او دموسی خدای دی دموسی علیه السلام څخه لاره ورکه سویده بلي خواته تللی دی پر دغه طریقه بد بخته انسان په قوم کي دبني اسرآئیلو تفرقه او جلاوالی راپیدا کی ځینو یي خبره ومنل او ځینو بیاه ونه منل :

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۷۸

www.jamairahmani.org

حَتّٰى يَرۡجِعَ اِلَيۡنَا مُوۡسٰى ﴿٩١﴾ قَالَ يٰهٰرُوۡنُ مَا مَنَعَكَ

حَتّٰى	يَرۡجِعَ	اِلَيۡنَا	مُوۡسٰى	قَالَ	يٰهٰرُوۡنُ	مَا مَنَعَكَ
ترهغه پورى	چى بيرته راسى	موږ ته	موسٰى	وويل موسٰى	(پس له راتګه) اى هارون	څه شى منع كړى وى ته

ترهغه پورى چى بيرته راسى موږ ته موسٰى (له طوره). وويل موسٰى پس له راتګه له طوره اى هارونه څه شى منع كړى وى ته

اِذۡ رَاَيۡتَهُمۡ ضَلُّوۡۤا ﴿٩٢﴾ اَلَّا تَتَّبِعَنِ ؕ اَفَعَصَيۡتَ اَمۡرِىۡ ﴿٩٣﴾

اِذۡ رَاَيۡتَهُمۡ	ضَلُّوۡۤا	اَلَّا تَتَّبِعَنِ	اَفَعَصَيۡتَ	اَمۡرِىۡ
كله چى تاوليدل دوى	چى ګمراهان سول	له دى چى متابعت دى ونه كړى زما	آيا پس نافرمانى وكړه تا	له حكمه زما

كله چى تاوليدل دوى چى ګمراهان سول له دى چى متابعت دى ونه كړى زما آيا پس نافرمانى وكړه تا له حكمه زما .

قَالَ يَبۡنَؤُمَّ لَا تَاۡخُذۡ بِلِحۡيَتِىۡ وَلَا بِرَاۡسِىۡ ۚ اِنِّىۡ خَشِيۡتُ اَنۡ

قَالَ	يَبۡنَؤُمَّ	لَا تَاۡخُذۡ	بِلِحۡيَتِىۡ	وَلَا بِرَاۡسِىۡ	اِنِّىۡ	خَشِيۡتُ	اَنۡ
وويل (هارون)	اى زويه د مور زما	مه نيسه	ږيره زما	او نه سر زما	بيشكه! زه	وبيريدم	له دى څخه چى

وويل (هارون) اى زويه د مور زما مه نيسه ږيره زما او نه (وريښتان د) سر زما. بيشكه! زه وبيريدم له دى څخه چى

تَقُوۡلَ فَرَّقۡتَ بَيۡنَ بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ وَلَمۡ تَرۡقُبۡ قَوۡلِىۡ ﴿٩٤﴾

تَقُوۡلَ	فَرَّقۡتَ	بَيۡنَ	بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ	وَلَمۡ تَرۡقُبۡ	قَوۡلِىۡ
وبه وائى ته	چى بيلتون دى واچاوه	په مينځ	دبنى اسرآئيلو كښى	او ودى نه كتل	امر زما ته

وبه وائى ته (راته) چى بيلتون دى واچاوه په مينځ دبنى اسرآئيلو كښى او ودى نه كتل امر (خبرى) زما ته .

قَالَ فَمَا خَطۡبُكَ يٰسَامِرِىُّ ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرۡتُ بِمَا

قَالَ	فَمَا خَطۡبُكَ	يٰسَامِرِىُّ	قَالَ	بَصُرۡتُ	بِمَا
وويل (موسٰى)	پس څه وو ستا كار	اى سامرى	وويل (سامرى)	چى نظر غورځولى ؤ ما	په هغه شى

وويل (موسٰى) پس څه وه ستا كار اى سامرى (چى خلګ دى ګمراه كړل). وويل (سامرى) چى نظر غورځولى ؤ ما په هغه شى

لَمۡ يَبۡصُرُوۡا بِهٖ فَقَبَضۡتُ قَبۡضَةً مِّنۡ اَثَرِ الرَّسُوۡلِ

لَمۡ يَبۡصُرُوۡا	بِهٖ	فَقَبَضۡتُ	قَبۡضَةً	مِّنۡ	اَثَرِ	الرَّسُوۡلِ
چى نظر نه ؤ غورځولى دوى	په هغه شى باندى	پس واخيستله ما	يو موټى (خاوره)	له	قدمه د (آس د)	رسول (جبرئيل)

چى نظر نه ؤ غورځولى دوى په هغه شى باندى پس واخيستله ما يو موټى (خاوره) له قدمه د (آس د) رسول (جبرئيل)

قَالَ يَبۡنَؤُمَّ لَا تَاۡخُذۡ بِلِحۡيَتِىۡ وَلَا بِرَاۡسِىۡ..

حضرت موسى عليه السلام خپل وروره هارون عليه السلام ډيره خفګانه د سراو د ږيري تر وريښتو ونيوى : په بني اسرآئيلو كي د سخوندرګي دعبادت فتنه چي كله راپورته سوه نو حضرت هارون عليه السلام د حضرت موسى عليه السلام د نيابت حق اداء كى او قوم يي پوه كى ليكن څنګه چي مخكي ويل سوي دي چي په دوى كي دري فرقي جوړي سوې يوه ډله د حضرت هارون عليه السلام سره پاته سوه دده حكم يي ومنى او د سخوندرګي عبادت يي ګمراهي وبلله د دې ډلي شمير ه دولس زره كسان ويل سوي دي : پاته دوې فرقې د سخوندرګي په عبادت كي شريكي سوې مګر فرق يي دومره وو چي په دې دواړو كي يوې فرقې دا اقرار وكى چي حضرت موسى عليه السلام واپس راسي او ددې څخه منع وكړي نو موږ به منع سو دوهمه فرقه دومره پخه وه چي ددوى يقين داوو چي كه حضرت موسى عليه السلام هم واپس راسي بيا به هم دامعبود جوړوو او موږ په هر حال كي ددغي طريقې پرينبوونكي نه يو كله چي حضرت هارون عليه السلام ددغو. پاته بيان پر راروان مخ وګورى

www.jamairahmani.org

فَنَبَذْتُهَا وَ كَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِيْ نَفْسِيْ ﴿٩٦﴾ قَالَ

فَنَبَذْتُهَا	وَكَذٰلِكَ	سَوَّلَتْ	لِيْ نَفْسِيْ	قَالَ
پس ومې غورځوله دا	او همداسې	ښائسته کړې ؤ ماته (داکار)	نفس زما	وویل (موسیٰ)

پس ومې غورځوله دا (خاوره په خوله دګیلګی کښې) او همداسې ښائسته کړې ؤ ماته (داکار) نفس زما. وویل (موسیٰ)

فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُوْلَ لَا مِسَاسَ وَاِنَّ لَكَ

فَاذْهَبْ	فَاِنَّ	لَكَ	فِي الْحَيٰوةِ	اَنْ تَقُوْلَ	لَا مِسَاسَ	وَاِنَّ	لَكَ
پس ځه	پس بیشکه!	ستاتاته	په دغه ژوندون کښې	داچې ته به وائې	چې مه لګیږه	او بیشکه!	تالره

پس ځه (له موږ لرې سه) پس بیشکه! ستاتاته په دغه ژوندون کښې دا (عاقبت) چې وبه وائې چې مه لګیږه (په ما) او بیشکه!

مَوْعِدًا لَّنْ تُخْلَفَهٗ ۚ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِيْ

مَوْعِدًا	لَّنْ تُخْلَفَهٗ	وَانْظُرْ	اِلٰٓى اِلٰهِكَ	الَّذِيْ
وعده (دعذاب) ده	چې مخالفت به نه سې کیدای له تاسره د هغې	وګوره	معبود خپل ته دی	هغه

تاته (په آخرت) وعده (دعذاب) چې له سره به خلاف ونه کړ سی له تاسره له هغې وعدې، وګوره معبود خپل ته دی هغه

ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۭ لَنُحَرِّقَنَّهٗ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِي الْيَمِّ

ظَلْتَ	عَلَيْهِ	عَاكِفًا	لَنُحَرِّقَنَّهٗ	ثُمَّ	لَنَنْسِفَنَّهٗ	فِي الْيَمِّ
چې وې ته	پر عبادت د هغه	محکم ولاړ	خامخا سوځوو موږ هرومرو هغه	بیا	به ئې بادوو تارپه تار کوو	په سیند کښې

چې وې ته په عبادت د هغه کښې محکم ولاړ خامخا سوځوو موږ هرومرو هغه بیا به ئې بادوو، تارپه تار کوو په سیند کښې

نَسْفًا ﴿٩٧﴾ اِنَّمَآ اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۭ

نَسْفًا	اِنَّمَآ	اِلٰهُكُمُ	اللّٰهُ	الَّذِيْ	لَآ اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ
په بادولو تارپه تار کولو سره	بیشکه! همدا خبره ده	چې معبود ستاسې	الله دی	هغه چې	نشته بل معبود دعبادت	مګر	هم دی دی

په بادولو، تارپه تار کولو سره. بیشکه! همدا خبره ده چې معبود د ستاسې الله دی هغه چې نشته بل معبود دعبادت مګر هم دی دی

وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾ كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَاۗءِ مَا قَدْ سَبَقَ

وَسِعَ	كُلَّ شَيْءٍ	عِلْمًا	كَذٰلِكَ	نَقُصُّ	عَلَيْكَ	مِنْ اَنْۢبَاۗءِ	مَا قَدْ	سَبَقَ
راګیر کړی دی هغه	هر شی	په علم سره	همداسې	قصې کوو	پر تا	له اخبارو	دهغو امورو چې په تحقیق	پخوا تیر سوی

راګیر کړی دی هغه هر شی له جهته د علم. همداسې قصې کوو پر تا له اخبارو دهغو امورو چې په تحقیق پخوا تیر سوی دی

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ...دتیر مخ پاته بیان دلته وګورئ: دواړو فرقو دا جواب واوریدی چې موږ دحضرت موسی عليه السلام تر راتلو پوري دګیلګي او سخوندرګي پر عبادت باندي به ټینګ یو نو حضرت هارون عليه السلام خپل دوولس زره ملګري ددوی څخه جدا کړل مګر داوسیدو او ناستي او ولاړي ځایونه یي هم هغه وه اودوی په دي کي دهغو سره شریک وه:

حضرت موسی عليه السلام چي واپس راغی نو اول یي بني اسرآئیلو ته هغه خطاب وکی کم چي په تیرو ایاتونو کي بیان سوی دی بیا یي خپل خلیفه حضرت هارون عليه السلام ته مخ کی او پر ده یي دسختي غصي اوقهر اظهار وکی دده ږیره اودسر ویښته یي ونیول او ویي فرمایل چي کله تا دابني اسرآئیل ولیدل چي په ښکاره ګمراهی یعني په شرک او کفر کي اخته سول او ګمراهان سول نو تا زما اتباع ولي ونه کړه یعني په ماپسي به دطور غره ته راغلی وای: یا یي مطلب دادی چي تا ولي ددوی مقابله نه کوله څکه که زما په موجودګی کي داسي سوي وای: **پاته بیان پر راروان مخ وګوری**

www.jamairahmani.org

وَقَدْ اٰتَيْنٰكَ مِنْ لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾ مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهٗ يَحْمِلُ

وَقَدْ اٰتَيْنٰكَ	مِنْ لَّدُنَّا	ذِكْرًا	مَنْ اَعْرَضَ	عَنْهُ	فَاِنَّهٗ	يَحْمِلُ
او په تحقيق درکړی دی موږ تاته	خاص له جانبه خپله	ذکر	هرڅوک چې مخ وګرځوي	له دغه	پس بيشکه! دی به	بار کړي

او په تحقيق درکړی دی موږ تاته خاص له جانبه خپله ذکر. هر څوک چې مخ وګرځوي له دغه (قرآن) پس بيشکه! دی به بار کړي

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهِ ؕ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ

يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	وِزْرًا	خٰلِدِيْنَ	فِيْهِ	وَسَآءَ لَهُمْ	يَوْمَ
په ورځ	د قيامت کښې	لوی بار	چې تل به وي	په دغه کښې	او بد دی دوی ته	په ورځ

په ورځ د قيامت کښې لوی بار (د عذاب) چې تل به وي په دغه (عذاب) کښې او بد دی دوی ته په ورځ

الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾ يَّوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ وَنَحْشُرُ

الْقِيٰمَةِ	حِمْلًا	يَّوْمَ	يُنْفَخُ	فِي الصُّوْرِ	وَنَحْشُرُ
د قيامت کښې	له جهته د بار ولو	په هغه ورځ کښې	چې وپوکل سی	په صور (شپيلی) کښې	او راجمع به کړو

د قيامت کښې له جهته د بار ولو (عذاب د دوی د ګناه). په هغه ورځ کښې چې وپوکل سی په صور (شپيلی) کښې او راجمع به کړو

الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾ ۖ يَّتَخَافَتُوْنَ بَيْنَهُمْ

الْمُجْرِمِيْنَ	يَوْمَئِذٍ	زُرْقًا	يَّتَخَافَتُوْنَ	بَيْنَهُمْ
مجرمان	په دغه ورځ	شين سترګی	چې ورو ورو پټې پټې خبرې به کوی	په مينځ خپل کښې

مجرمان په دغه ورځ شين سترګی (تورمخي). چې ورو ورو پټې پټې خبرې به کوي په مينځ خپل کښې

اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُوْلُوْنَ اِذْ يَقُوْلُ

اِنْ لَّبِثْتُمْ	اِلَّا	عَشْرًا	نَحْنُ	اَعْلَمُ	بِمَا	يَقُوْلُوْنَ	اِذْ يَقُوْلُ
نه ياست پاته سوی تاسی	مګر	لس ورځی	موږ	ښه عالمان يو	په هغو اقوالو	چې دوی ئې وائي	کله چې ووائی

درنګ نه دی کړی تاسی مګر لږی (ورځی په دنيا کښې). موږ ښه عالمان يو په هغو اقوالو چې دوی ئې وائي. کله چې ووائی

اَمْثَلُهُمْ طَرِيْقَةً اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ ع وَيَسْئَلُوْنَكَ

اَمْثَلُهُمْ	طَرِيْقَةً	اِنْ لَّبِثْتُمْ	اِلَّا يَوْمًا	وَيَسْئَلُوْنَكَ
ډير کامل د دوی	له حيثه د عقل او رايې	چې ځنډ نه دی کړی تاسی	مګر يوه ورځ	او پوښتنه کوی دوی له تا څخه

ډير کامل د دوی له حيثه د روش چې ځنډ (تاخير) نه دی کړی تاسی (په دنيا کښې) مګر يوه ورځ. او پوښتنه کوی له تا څخه

ع ۵ ۱۴

مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهٗ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ. د تير مخ پاته بيان دلته وګوری

نو مابه يقينا پر دغه کفر اوشرک باندي د پاته کيدونکو سره جهاد کړی وای تاسي داولي ونه کړل؟ په دواړو صورتونو کي د حضرت موسی عليه السلام د طرفه څخه پر حضرت هارون عليه السلام باندي دا الزام وو چي دداسي ګمراهی په صورت کي يا خوددوی سره مقاتله او جهاد کيدای سو، يا بيا ددوی څخه به دي ځان جدا کړی وای او په ماپسي به راغلی وای ددوی سره پاته کيدل او اوسيدل د حضرت موسی عليه السلام په نزد ددوی خطاء او غلطي وه حضرت هارون عليه السلام ددي معاملي باوجود په پوره ادب سره د حضرت موسی عليه السلام د نرمولو دپاره خطاب په لفظ د: يبنؤم: سره وکی يعني ای زما دمور بچيه. په دي خطاب کي يوه خاص اشاره د سختي معاملي دنه کولو طرف ته وه چي زه ستا ورور يم څه مخالف خو نه يم په دي وجه ته زما عذر واوره بيا يي عذر دا بيان کي چي ماته دا بيره وه چي په دغه مقابله او مقاتله کي به په بني اسرآئيلو کي تفرقه او جلاوالی راپيدا اسي الخ.

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۸۰

www.jamairahmani.org

عَنِ الۡجِبَالِ فَقُلۡ يَنۡسِفُهَا رَبِّيۡ نَسۡفًا ﴿١٠٥﴾

عَنِ الۡجِبَالِ	فَقُلۡ	يَنۡسِفُهَا	رَبِّيۡ	نَسۡفًا
له غرونو	پس ووایه دوی ته	چی تار په تار او تیت ؤ پرک به کړی دغه (غرونه)	رب زما	په تار په تار کولو سره

له (احواله د) غرونو پس ووایه دوی ته چی تار په تار او تیت ؤ پرک به کړی دغه (غرونه) رب زما په تار په تار کولو سره.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفۡصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَّا تَرٰى فِيۡهَا عِوَجًا وَّلَاۤ اَمۡتًا ﴿١٠٧﴾

فَيَذَرُهَا	قَاعًا	صَفۡصَفًا	لَّا تَرٰى	فِيۡهَا	عِوَجًا	وَّلَاۤ اَمۡتًا
پس پری به ږدی دا مځکه	یو تش ډاګ	هوار	چی نه به وینی ته	په دغه کښی	کښته والی	او نه اوچت والی

پس پری به ږدی دا مځکه یو تش ډاګ هوار، چی نه به وینی ته په دغه (مځکه) کښی کښته والی او نه اوچت والی (هیڅ قدر).

يَوۡمَئِذٍ يَّتَّبِعُوۡنَ الدَّاعِىَ لَا عِوَجَ لَهٗ‌ۚ وَخَشَعَتِ الۡاَصۡوَاتُ

يَوۡمَئِذٍ	يَّتَّبِعُوۡنَ	الدَّاعِىَ	لَا عِوَجَ	لَهٗ	وَخَشَعَتِ	الۡاَصۡوَاتُ
په دغه ورځ کښی	به متابعت وکړی دوی	دبلونکی	نه به وی کوږوالی	له دغی بلنی	او چپ به سی	ږغونه

په دغه ورځ (دقیامت) کښی به متابعت وکړی (دامخلوق) د بلونکی نه به وی کوږوالی له دغی او چپ به سی غږونه (له هیبته)

لِلرَّحۡمٰنِ فَلَا تَسۡمَعُ اِلَّا هَمۡسًا ﴿١٠٨﴾ يَوۡمَئِذٍ لَّا تَنۡفَعُ

لِلرَّحۡمٰنِ	فَلَا تَسۡمَعُ	اِلَّا	هَمۡسًا	يَوۡمَئِذٍ	لَّا تَنۡفَعُ
دپاره د رحمٰن	پس نه به اوری ته	مګر	کښهار د قدمونو	په دغه ورځ کښی	نه رسوی فائده

دپاره د رحمٰن پس نه به اوری ته مګر کښهار دقدمونو. په دغه ورځ (قیامت) کښی نه رسوی فائده

الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنۡ اَذِنَ لَهُ الرَّحۡمٰنُ وَرَضِىَ لَهٗ قَوۡلًا ﴿١٠٩﴾

الشَّفَاعَةُ	اِلَّا	مَنۡ اَذِنَ	لَهُ	الرَّحۡمٰنُ	وَرَضِىَ	لَهٗ	قَوۡلًا
شفاعت	مګر	هغه چاته چی اجازه کړی وی	هغه ته	رحمٰن	راضی سوی وی	ده ته	له حیثیته د وینا

شفاعت (دهیچا ته) مګر هغه چاته چی اذن کړی دی دهغه په حق کښی رحمٰن راضی دی (الله) له دغه له حیثیته دوینا .

يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ اَيۡدِيۡهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ وَلَا يُحِيۡطُوۡنَ

يَعۡلَمُ	مَا	بَيۡنَ اَيۡدِيۡهِمۡ	وَمَا خَلۡفَهُمۡ	وَلَا يُحِيۡطُوۡنَ
عالم دی الله	په هر هغه څه	چی په وړاندی د دوی دی	او په هر هغه څه چی وروسته د دوی دی	او نه به سی احاطه کولی دوی

عالم دی الله په هر هغه څه چی په مینځ کښی د دوی وی او هر هغه شی چی پسی شا د دوی دی او نه به سی احاطه کولی دوی

يَوۡمَئِذٍ يَّتَّبِعُوۡنَ الدَّاعِىَ لَا عِوَجَ لَهٗ.. دقیامت په ورځ به ټوله مخلوق دیوې اواز کوونکي فرشتي په ږغ راپورته سي : په دغه آیت کـي الله جَلَّ جَلَالُهٗ دقیامت د ورځي پس منظر بیان کړی دی چي هغه داسي ورځ ده چي داغـټ غـټ او کلک کلک غرونه به الله جَلَّ جَلَالُهٗ ذره ذره کـړي او وابه الوزي بیا به مځکه یو هوار میدان جوړه کړل سي په دي کي به تاسي نه ژوره ووینی او نه لوړه ټوله به یو لاس هواره وي ټول مخلوق به په خدایي بلونکي یعني شپیلی وهونکي ملایکي په وینا پسي سي یعني هغه فرشته به ټوله دخپلي شپیلی په آوزا سره دقبرونو څخه راوبلي او دوی به راپورته سي دهغې په مخکي به په هیڅ چا کي څه کوږوالی نه وي چي ګوندي دقبر څخه به نه راووزي لکه چي همدغه خلګ په دنیا کي دپیغمبرانو په مخکي کاږه ګرځیدل چي تصدیق یي نه کوی او دډیر هیبت څخه به دټولو اوازونه دالله جَلَّ جَلَالُهٗ په مخکي غلي سي نو ای انسانه ته به بغیر دپښو دکښهار څخه چي میدان دحشر ته به غلي غلي روان وي بل هیڅ هم وانه اوري :
معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۸۸

www.jamairahmani.org

بِهٖ عِلۡمًا ﴿١١٠﴾ وَعَنَتِ الۡوُجُوۡهُ لِلۡحَيِّ الۡقَيُّوۡمِ ؕ وَقَدۡ

بِهٖ	عِلۡمًا	وَعَنَتِ	الۡوُجُوۡهُ	لِلۡحَيِّ	الۡقَيُّوۡمِ	وَقَدۡ
په (ذات) د دغه	له جهته دعلم	او ذليل سوي به وي	ډير مخونه	تل ژوندى	قائم تدبير والا ته	او په تحقيق

په (ذات او په معلوماتو) د دغه (الله) له جهته دعلم. او ذليل سول مخونو هغه تل ژوندى قائم تدبير والا د عالموته ،او په تحقيق

خَابَ مَنۡ حَمَلَ ظُلۡمًا ﴿١١١﴾ وَمَنۡ يَّعۡمَلۡ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٌ

خَابَ	مَنۡ حَمَلَ	ظُلۡمًا	وَمَنۡ يَّعۡمَلۡ	مِنَ الصّٰلِحٰتِ	وَهُوَ مُؤۡمِنٌ
خراب نااميده سو	هر هغه څوک چي پورته ئې کړ بار	دظلم	او هر هغه څوک چي وکړي	له ښو عملونو	حال داچي وى دى مؤمن

خراب نااميده سو هر هغه څوک چي پورته ئې کړ بار دظلم. او هر هغه څوک چي وکړي له ښو (عملونو) حال داچي وى دى مؤمن

فَلَا يَخٰفُ ظُلۡمًا وَّلَا هَضۡمًا ﴿١١٢﴾ وَكَذٰلِكَ اَنۡزَلۡنٰهُ قُرۡاٰنًا

فَلَا يَخٰفُ	ظُلۡمًا	وَّلَا هَضۡمًا	وَكَذٰلِكَ	اَنۡزَلۡنٰهُ	قُرۡاٰنًا
پس نه ېيرېږى	له ظلم بې انصافى	او نه له نقصان	او هم داسي	نازل کړى دى موږ دغه کتاب	قرآن

پس نه ېيرېږى (دى په آخرت کښې) له ظلم بې انصافى او نه له نقصان. او هم دا سي نازل کړى دى موږ دغه کتاب قرآن

عَرَبِيًّا وَّصَرَّفۡنَا فِيۡهِ مِنَ الۡوَعِيۡدِ لَعَلَّهُمۡ يَتَّقُوۡنَ

عَرَبِيًّا	وَّصَرَّفۡنَا	فِيۡهِ	مِنَ الۡوَعِيۡدِ	لَعَلَّهُمۡ	يَتَّقُوۡنَ
په عربى (ژبه)	او بيابيا راوړى دى موږ	په دى قرآن کښې	له آياتونو د وعيد	دپاره ددى چي دوى	پرهيز وکړى

په عربى (ژبه) او بيا بيا راوړى دى موږ په دى قرآن کښې له آياتونو د وعيد (سزا) دپاره د دى چي دوى پرهيز وکړى

اَوۡ يُحۡدِثُ لَهُمۡ ذِكۡرًا ﴿١١٣﴾ فَتَعٰلَى اللّٰهُ الۡمَلِكُ الۡحَقُّ ۚ

اَوۡ يُحۡدِثُ	لَهُمۡ	ذِكۡرًا	فَتَعٰلَى	اللّٰهُ	الۡمَلِكُ	الۡحَقُّ
يا پيدا کړى دغه (قرآن)	دوى ته	پند	نو لوى اوچت دى	الله	چي پادشاه دى	حق دى

يا پيدا کړى دغه (قرآن) دوى ته ذکر (پند). نو لوى اوچت دى الله (په ذات او صفاتو کښې) چي پادشاه دى حق دى

وَلَا تَعۡجَلۡ بِالۡقُرۡاٰنِ مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يُّقۡضٰٓى اِلَيۡكَ وَحۡيُهٗ وَقُلۡ

وَلَا تَعۡجَلۡ	بِالۡقُرۡاٰنِ	مِنۡ قَبۡلِ	اَنۡ يُّقۡضٰٓى	اِلَيۡكَ	وَحۡيُهٗ	وَقُلۡ
او تلوار مه کوه ته	په (لوستلو) قرآن	پخوا له هغه	چي پوره کړه سى	تاته	وحى د ده	او وواېه (محمده)

او تلوار مه کوه ته (اى محمده!) په (لوستلو د) قرآن پخوا له هغه چي پوره کړه سى تاته وحى د ده او وواېه (اى محمده!)

وَعَنَتِ الۡوُجُوۡهُ لِلۡحَيِّ الۡقَيُّوۡمِ ؕ وَقَدۡ خَابَ

دقيامت په ورځ به دټولو مخونه دالله ﷻ په مخکي کښته وي: په دغه آيت کي بيا الله ﷻ دقيامت دورځي پس منظر بيان کړى دى چي هغه داسي دهيبت او خوف او دبدبې ورځ ده چي ټول مخونه به ددغه ژوندي او هميشه قايم پاته کيدونکي ذات په مخکي کښته وي او دټولو تکبر کوونکو او انکار کوونکو انکار به ختم سي او په دي صفت کي به ټول شريک وي بيا مخکي به په دوى کي دا فرق وي چي داسي سړى خو به په هر ډول ناکامه وي کم چي دظلمه او شرک سره راغلى وي البته چاچي نيک کار کړى وي او دى ايمانداره هم وي پس ده ته به پوره ثواب ورکړه سي نه به دده سره دڅه زياتي بيره وي او نه دڅه کمي بيره وي مثلا داچي څه گناه دده په عملنامه کي زياته وليکل سي او يا يي څه نيکي کمه وليکل سي او دا کنايه ده دکامل ثواب ورکولو څخه : او دقرآن کريم ټوله مضامين موږ صفا صفا بيان کړي دي چي په هغه کي دقيامت دورځي عذابونه هم راځي او ثوابونه هم راځي.

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۱۸۹

www.jamairahmani.org

ع ١٥

رَّبِّ زِدۡنِيۡ عِلۡمًا ﴿١١٤﴾ وَلَقَدۡ عَهِدۡنَاۤ اِلٰٓى اٰدَمَ مِنۡ قَبۡلُ

رَّبِّ	زِدۡنِيۡ	عِلۡمًا	وَلَقَدۡ	عَهِدۡنَاۤ	اِلٰٓى اٰدَمَ	مِنۡ قَبۡلُ
ای ربه زما	زیات کړی ما	له جهته د علمه	او خامخا په تحقیق	حکم کړی ؤ موږ	آدم ته	پخوا له دی څخه

ای ربه زما زیات کړی ما له جهته د علمه. او خامخا په تحقیق حکم کړی ؤ موږ آدم ته پخوا له دی څخه

فَنَسِيَ وَلَمۡ نَجِدۡ لَهٗ عَزۡمًا ﴿١١٥﴾ وَاِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلٰٓئِكَةِ

فَنَسِيَ	وَلَمۡ نَجِدۡ لَهٗ	عَزۡمًا	وَاِذۡ قُلۡنَا	لِلۡمَلٰٓئِكَةِ
پس هیر ئی کړ	او پیدا مو نه کړه د ده ته	پخه اراده	او یاد کړه هغه وخت چی وویل موږ	ملائیکو ته

پس هیر ئی کړ (حکم) او و مونه موند د ده ته استقامت (صبر له منهی عنه) څخه. او یاد کړه هغه وخت چی وویل موږ ملائیکو ته

اسۡجُدُوۡا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوۡۤا اِلَّاۤ اِبۡلِيۡسَ ؕ اَبٰى ﴿١١٦﴾ فَقُلۡنَا

اسۡجُدُوۡا	لِاٰدَمَ	فَسَجَدُوۡۤا	اِلَّاۤ	اِبۡلِيۡسَ	اَبٰى	فَقُلۡنَا
چی سجده وکړئ	آدم ته	پس سجده وکړه (ټولو)	مګر (ونه کړه)	ابلیس	چی منع ئی راوړه	پس وویل موږ

چی سجده وکړئ (تعظیماً) آدم ته پس سجده وکړه (ټولو) مګر (سجده ونه کړه) ابلیس، چی منع ئی راوړه پس وویل موږ

يٰۤاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوۡجِكَ فَلَا يُخۡرِجَنَّكُمَا

يٰۤاٰدَمُ	اِنَّ	هٰذَا	عَدُوٌّ لَّكَ	وَلِزَوۡجِكَ	فَلَا يُخۡرِجَنَّكُمَا
ای آدمه	بیشکه!	دا (ابلیس)	دښمن ستا دی	او (دښمن) د ښځی ستا دی	پس و دی نه باسی خامخا تاسی

آی آدمه بیشکه! دا (ابلیس) دښمن ستا دی او (دښمن) د ښځی ستا دی پس و دی نه باسی خامخا تاسی

مِنَ الۡجَنَّةِ فَتَشۡقٰى ﴿١١٧﴾ اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوۡعَ فِيۡهَا وَلَا تَعۡرٰى ﴿١١٨﴾

مِنَ الۡجَنَّةِ	فَتَشۡقٰى	اِنَّ	لَكَ	اَلَّا تَجُوۡعَ	فِيۡهَا	وَلَا تَعۡرٰى
له جنته	پس په مشقت کښی به پریوځی	بیشکه!	مقرر دی تاته	چی نه به وږی کیږی	په دی کښی	لڅ لغړ کیږی به نه

له جنته پس په مشقت کښی به پریوځی. بیشکه! مقرر دی تاته چی نه به وږی کیږی په دی (جنت) کښی او نه به بربنډ کیږی

وَاَنَّكَ لَا تَظۡمَؤُا فِيۡهَا وَلَا تَضۡحٰى ﴿١١٩﴾ فَوَسۡوَسَ اِلَيۡهِ

وَاَنَّكَ	لَا تَظۡمَؤُا	فِيۡهَا	وَلَا تَضۡحٰى	فَوَسۡوَسَ	اِلَيۡهِ
او بیشکه! ته به	نه تږی کیږی	په دغ جنت کښی	او نه به دی ګرمی کیږی	پس وسوسه واچوله	دغه (آدم) ته

او بیشکه! ته به نه تږی کیږی په دغه جنت کښی او نه به دی ګرمی کیږی. پس وسوسه واچوله دغه (آدم) ته

وَلَقَدۡ عَهِدۡنَاۤ اِلٰٓى اٰدَمَ مِنۡ قَبۡلُ.. دحضـرت ادم علیه السلام دقصې مناسب اجزاء دلته بیانیږي: الله جل جلاله فرمایي چي ای محمد صلی الله علیه وسلم موږ ددې واقعې متعلق ستا څخه مخکې حضرت آدم علیه السلام ته یو وصیت کړی وو یعني تاکیدي حکم مو ورته کړی وو هغه دا چي یوه معینه درخته الله جل جلاله ده ته ښوولې وه چي دا درخته یعني ددې میوه یا ګلونه یا نور اجزاء ونه خوری او دې ته مه نژدې کیږی: باقي دټول جنت باغونه او نعمتونه ستاسي دپاره آزاد دي استعمالوی یې او دا یې هم ورته ښوولې وه چي ابلیس ستاسي دښمن دی دده په لمس او چم کي رانه سی ځکه چي ستاسي دپاره به مصیبت جوړ سي مګرد حضرت آدم علیه السلام څخه هیر سول او په ده کي موږ دارادې پوخوالی نه کی پیدا: که فکر وسي دلته دوه لفظونه راغلي دي: یو نسیان: اودوهم: عزم: دنسیان مشهوره معنی ده هیریدل، په غفلت کي پریوتل: او دعزم لفظي معنی دیو کار دپاره خپله اراده مضبوطول. د دې دواړو لفظونو څخه دلته څه مراد دي؟ په دغه دپوهیدو څخه مخکې پاته بیان پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

الشَّيۡطٰنُ قَالَ يٰۤاٰدَمُ هَلۡ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الۡخُلۡدِ وَمُلۡكٍ

الشَّيۡطٰنُ	قَالَ	يٰۤاٰدَمُ	هَلۡ اَدُلُّكَ	عَلٰى شَجَرَةِ	الۡخُلۡدِ	وَمُلۡكٍ
شیطان	وی ویل	ای آدمه	آیا زه وښیم تاته	یوه درخته	د تل ژوندی پاتې کیدلو	او پاچاهي

شیطان وی ویل ای آدمه آیا دلالت وکړم تاته په ونه د تل ژوندی پاتې کیدلو او په پاچاهي

لَّا يَبۡلٰى ﴿۱۲۰﴾ فَاَكَلَا مِنۡهَا فَبَدَتۡ لَهُمَا سَوۡاٰتُهُمَا

لَّا يَبۡلٰى	فَاَكَلَا	مِنۡهَا	فَبَدَتۡ	لَهُمَا	سَوۡاٰتُهُمَا
جې نه زائیلیږی	پس وخوړله دوی دواړو	له (میوی) د دغی ونی	پس ښکاره سول	دوی ته	غلیظ عورتونه د دوی

چې نه زائیلیږی. پس وخوړله دوی دواړو له (میوی) د دغی ونی پس ښکاره سول دوی ته غلیظ عورات د دوی

وَطَفِقَا يَخۡصِفٰنِ عَلَيۡهِمَا مِنۡ وَّرَقِ الۡجَنَّةِ وَعَصٰۤى اٰدَمُ

وَطَفِقَا	يَخۡصِفٰنِ	عَلَيۡهِمَا	مِنۡ وَّرَقِ	الۡجَنَّةِ	وَعَصٰۤى	اٰدَمُ
او شروع وکړه دواړو	چې نښلولی پوریکولی دواړو	په ځانونو پوری	له پاڼو د (ونی)	د جنت	او نافرمانی وکړه	آدم

او شروع وکړه دواړو چې نښلولی پوری کولی دواړو پر ځانونو پوری له پاڼو د (ونی) د جنت او نافرمانی وکړه آدم

رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿۱۲۱﴾ ثُمَّ اجۡتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيۡهِ

رَبَّهٗ	فَغَوٰى	ثُمَّ	اجۡتَبٰهُ	رَبُّهٗ	فَتَابَ	عَلَيۡهِ
د رب خپل	پس هغه په غلطی کی ولویدی	بیا	غوره کړ دغه (آدم) له	رب د ده	پس رجوع وکړه (الله)	په آدم په قبول د توبی سره

(له حکم) د رب خپل پس چپ سو. بیا غوره کړ دغه (آدم) له رب د ده پس رجوع وکړه (الله) په آدم په قبول د توبی سره

وَهَدٰى ﴿۱۲۲﴾ قَالَ اهۡبِطَا مِنۡهَا جَمِيۡعًاۢ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ

وَهَدٰى	قَالَ	اهۡبِطَا	مِنۡهَا	جَمِيۡعًاۢ	بَعۡضُكُمۡ	لِبَعۡضٍ
او هدایت ئی ورته وکړ	وفرمایل (الله)	چی کښته سئ	دواړه له دغه جنته	ټول	ځینی د تاسی	د ځینو نورو

او هدایت ئی ورته وکړ. وفرمایل (الله) چی کښته سئ دواړه له دغه جنته (یا له آسمانه) ټول ځینی د تاسی د ځینو نورو

عَدُوٌّ ۚ فَاِمَّا يَاۡتِيَنَّكُمۡ مِّنِّىۡ هُدًى ۙ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ

عَدُوٌّ	فَاِمَّا	يَاۡتِيَنَّكُمۡ	مِّنِّىۡ	هُدًى	فَمَنِ	اتَّبَعَ	هُدَاىَ	فَلَا يَضِلُّ
دښمنان یئ	پس که	راغی تاسی ته	له طرفه زما	هدایت	پس هرچا چی	متابعت وکړ	د هدایت زما	پس نه به گمراه کیږی

دښمنان یئ !، پس که راغی تاسی ته له طرفه زما هدایت پس هر چا چی متابعت وکړ د هدایت زما پس نه به گمراه کیږی

قَالَ يٰۤاٰدَمُ هَلۡ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ... دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری : اول دلته دا پیژندل ضروري دي چي حضرت آدم عليه السلام دالله جل جلاله په اولوالعزمه پیغمبرانو کي دی او پیغمبران ټول دګناهونو څخه محفوظ او معصوم دي : په اولني لفظ کي په آدم عليه السلام باندي دهیري دراتلو ذکر دی او چونکي هیریدل غیر اختیاري کار دی په دې وجه دا په ګناه کي نه سي شمارل کیدای لکه په صحیح حدیث کي چي دي: رفع عن امتی الخطاء والنسیان : یعني زما امت ته دخطاء کیدو او هیریدو ګناه معاف سویده : او دقرآن کریم ارشاد دی: لایکلف الله نفسا الا وسعها : یعني الله جل جلاله یوه سړي ته داسي حکم نه ورکوي کم چي دده داختیار او قدرت څخه بهر وي لیکن دا هم ټولو ته معلومه ده چي الله جل جلاله په دنیا کي داسي اسباب هم پیدا کړي دي چي که دغه په پوره احتیاط سره استعمال سي نو انسان دهیریدو او دخطاء څخه محفوظه کیدای سي انبیا عليهم السلام چونکي دالله جل جلاله مقرب بندګان دي ددوی څخه په دومره خبره کي هم مواخذه کیدای سي الخ : پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

وَلَا يَشْقٰى ﴿۱۲۳﴾ وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِىْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيْشَةً

وَلَا يَشْقٰى	وَمَنْ	اَعْرَضَ	عَنْ ذِكْرِىْ	فَاِنَّ	لَهٗ	مَعِيْشَةً
اونه‌به‌بدبخت سی	او هرچاچې	مخ وگرځاوه	له‌ذکره زما	پس بیشکه!	ده‌ته	ژوند

اونه‌به‌بدبخت سی (په‌عقبی کښی). او هرچاچې مخ وگرځاوه له‌ذکره (پنده) زما پس بیشکه! ده‌ته دی ژوند

ضَنْكًا وَّنَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿۱۲۴﴾ قَالَ

ضَنْكًا	وَّنَحْشُرُهٗ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	اَعْمٰى	قَالَ
تنگ دی	اوپورته‌به‌کړو موږدی (له‌قبره)	په‌ورځی	دقیامت کښی	ړوند	وبه‌وائی (دغه)

تنگ (په‌دنیا یا سخت‌عذاب په‌قبر کښی). او پورته‌به‌کړو موږدی (له‌قبر) په‌ورځی د قیامت کښی ړوند. وبه‌وائی (دغه)

رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيْۤ اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا ﴿۱۲۵﴾ قَالَ

رَبِّ	لِمَ حَشَرْتَنِيْۤ	اَعْمٰى	وَقَدْ	كُنْتُ	بَصِيْرًا	قَالَ
ای ربه‌زما	ولی دی پورته‌کولم زه	ړوند	حال داچې په‌تحقیق	زه‌وم	لیدونکی	وفرمایل (الله)

ای ربه‌زما ولی دی پاخولم (راوستلم) زه‌ړوند حال داچې په‌تحقیق زه‌وم بینا (په‌دنیا کښی). وفرمایل (الله)

كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ﴿۱۲۶﴾

كَذٰلِكَ	اَتَتْكَ	اٰيٰتُنَا	فَنَسِيْتَهَا	وَكَذٰلِكَ	الْيَوْمَ	تُنْسٰى
هم داسی	راغلی وه‌تاته	آیتونه‌زموږ	پس‌هیر کړل تا هغه	او په‌مثل (د هغو)	نن‌ورځ	هیربه‌کړسی‌ته

هم داسی راغلی وه تاته آیتونه‌زموږ پس‌هیر کړل تا هغه او په‌مثل (دهغو هیرولو ستا) نن‌ورځ هیر به‌کړسی‌ته

وَكَذٰلِكَ نَجْزِىْ مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ

وَكَذٰلِكَ	نَجْزِىْ	مَنْ اَسْرَفَ	وَلَمْ يُؤْمِنْ
او په‌مثل دهم‌دی	جزا ورکوو موږ	هغه‌ته‌چې له‌حده‌ووتی	او ایمان‌ئی رانه‌وړ

هم‌پرینبود به‌سی ته‌په‌عذاب کښی. او په‌مثل د هم‌دی جزا ورکوو موږ هغه‌ته‌چې له‌حده‌ووتی او ایمان‌ئی رانه‌وړ

بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ۭ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿۱۲۷﴾

بِاٰيٰتِ	رَبِّهٖ	وَلَعَذَابُ	الْاٰخِرَةِ	اَشَدُّ	وَاَبْقٰى
په‌آیتونو	درب خپل	او خامخا عذاب	دآخرت	ډیرسخت‌دی	او ډیرباقی‌پاتی کیدونکی دی

په‌آیتونو د رب خپل ، او خامخا عذاب د آخرت ډیر سخت‌دی او ډیر باقی پاتی کیدونکی دی .

وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِىْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيْشَةً.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری :

چې دوی ددغو اسبابو څخه ولې کار وانه اخیستی دکمو په ذریعه چې ددې هیریدو څخه محفوظ کیدای سو : ډیر واره دحکومت دیو وزیر دپاره هغه کار دمؤاخذې قابل ګڼل کیږي کم چې دعامو نوکرانو دپاره دانعام قابل وي: حضرت جنید بغدادي رحمة الله علیه فرمایلي دي : حسنات الابرار سیئات المقربین : یعني دامت دصالحانو او نیکو خلګو ډیر نیک عملونه دډیرو مقربانو ددربار الهي په حق کې ګناهونه او خطاګاني ګڼل کیږي : دحضرت آدم علیه السلام داواقعه اول خو دنبوت او رسالت څخه مخکې ده چې په دغه کې دانبیاوو علیهم السلام څخه دڅه ګناه کیدل داهل سنت دځینو عالمانو په نزد دعصمت څخه خلاف نه دی: دوهم په حقیقت کې داهیره ده کمه چې ګناه نه ده مګر دحضرت آدم علیه السلام دلوړ مقام او الله جل جلاله ته دنژدیکت په لحاظ سره دایې هم دده په حق کې یوه خطاء وګڼله چې دالله جل جلاله دطرفه څخه زورنه ورته وسوه او دپوهې دپاره یې ددې تعبیر په عصیان سره وکی

معارف القرآن ج۶ پ۱۶ ص۱۹۶

www.jamairahmani.org

اَفَلَمۡ يَهۡدِ لَهُمۡ كَمۡ اَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُمۡ مِّنَ الۡقُرُوۡنِ

اَفَلَمۡ يَهۡدِ لَهُمۡ	كَمۡ اَهۡلَكۡنَا	قَبۡلَهُمۡ	مِّنَ الۡقُرُوۡنِ
آیا پس نه دی ښکاره سوی دوی ته	چي ډير هلاک كړي دي موږ	پخوا له دوی څخه	له اهل د زمانو

آيا پس نه دی ښکاره سوی (دغو کفارو ته دا) چي ډير هلاک کړي دي موږ پخوا له دوی څخه له اهل د زمانو

يَمۡشُوۡنَ فِيۡ مَسٰكِنِهِمۡ ؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

يَمۡشُوۡنَ	فِيۡ مَسٰكِنِهِمۡ	اِنَّ	فِيۡ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ
چي تيريږي دوی	په کليو (منازلو) ځايونو د دوی کښې	بيشکه!	په دغه کښې	خامخا ډير دلائل دي

چي ئی تيريږي دوی په کليو (منازلو) ځايونو د دوی کښې، بيشکه! په دغه (اهلاک) کښې خامخا ډير دلائل (دعبرت دي)

ع ۷ ۱۳ ۱۶

لِّاُولِي النُّهٰى ﴿۱۲۸﴾ وَلَوۡلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتۡ مِنۡ رَّبِّكَ لَكَانَ

لِّاُولِي	النُّهٰى	وَلَوۡلَا كَلِمَةٌ	سَبَقَتۡ	مِنۡ رَّبِّكَ	لَكَانَ
لپاره دخاوندانو	دعقلوته	او که چيرې نه وی هغه وينا	چي پخوا ويلې سوې ده	(له طرفه) درب ستا	نو خامخا ؤ

دخاوندانو د عقلوته، او که چيرې نه وی هغه وينا چي پخوا ويلې سوې ده (له طرفه) د رب ستا نو خامخا ؤ

لِزَامًا وَّاَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿۱۲۹﴾ؕ فَاصۡبِرۡ عَلٰى مَا يَقُوۡلُوۡنَ

لِزَامًا	وَّاَجَلٌ	مُّسَمًّى	فَاصۡبِرۡ	عَلٰى مَا	يَقُوۡلُوۡنَ
دغه لازم	او که نه وی نيټه	معومه	پس صبر کوه	پر هغو خبرو	چي دوی ئی وائی

دغه (هلاک د دوی) لازم او که نه وی اجل (نيټه) معلومه. پس صبر کوه (محمده) پرهغو خبرو چي دوی ئی وائی

وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ قَبۡلَ طُلُوۡعِ الشَّمۡسِ وَقَبۡلَ غُرُوۡبِهَا ۚ

وَسَبِّحۡ	بِحَمۡدِ	رَبِّكَ	قَبۡلَ	طُلُوۡعِ	الشَّمۡسِ	وَقَبۡلَ	غُرُوۡبِهَا
او تسبيح وايه	سره له حمد، ثناء	درب خپل	پخوا له	ختلو	دلمر	او پخوا	له پريوتلو د دغه

او تسبيح وايه سره له حمد، ثناء درب خپل (لمونځ کوه) پخوا له ختلو د لمر (سهار لمونځ) او پخوا له پريوتلو د دغه

وَمِنۡ اٰنَآئِ الَّيۡلِ فَسَبِّحۡ

وَمِنۡ	اٰنَآئِ	الَّيۡلِ	فَسَبِّحۡ
او په ځينو اوقاتو کښې	له ساعتونو	دشپې	پس تسبيح وايه

(لمر دظهر او عصر لمونځ)، او په ځينو اوقاتو کښې له ساعتونو د شپې پس تسبيح وايه (لمونځ ادا کړه دمغرب او عشاء)

فَاصۡبِرۡ عَلٰى مَا يَقُوۡلُوۡنَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ... ددښمنانو دازارونو څخه دمحفوظه کيدو علاج صبر او دالله ﷻ په يادو کي مشغوله کيدل دي : داخبره حقيقت لري چي ددښمنانو څخه په دي دنياکي هيڅ لوی، کوچنی، ښه او بد انسان ته نجات نسي ورکول کولای او دهر سړي څه ناڅه دښمن خامخا وي او دښمن که هر څومره سپک او کمزوری وي خو خپل مخالف ته څه نا څه آزار رسوي برابره خبره ده که زباني ښکنځل وغيره هم وي که مخامخ يي نه سي کولای نو په شا پسې خو يي کوي په دې وجه ددښمن څخه دمحفوظه کيدو فکر دهر سړي سره وي قرآن کريم دډي ښه او کاميابه نسخه پر دوو شيانو مرکب فرمايلې ده: **اول صبر** : يعني خپل نفس په واک کي ساتل او دبدل اخيستو په فکر کي نه پريوتل: **دوهم** : **دالله ﷻ په يادو او عبادت کي مشغوليدل** : تجربه شاهده ده چي صرف دانسخه ده په کمي سره چي ددې تکليفونو څخه نجات حاصليږي کنې نو دبدل اخيستو په فکر کي پريوتونکي که هر څومره قوي وي خو ډير واره دمخالف څخه په بدل اخيستو نه سي قادره کيداى:
معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۲۰۵

www.jamairahmani.org

وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ

وَاَطْرَافَ	النَّهَارِ	لَعَلَّكَ	تَرْضٰى	وَلَا تَمُدَّنَّ	عَيْنَيْكَ
او په طرفونو	دورځې كښې	ښائي چې ته به	راضي سې	او مه اوږدوه	سترګې خپل

او په طرفونو د ورځې كښې، ښائي چې ته به راضي سې. او مه اوږدوه (نظر د) سترګې خپل

اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ

اِلٰى مَا مَتَّعْنَا	بِهٖ	اَزْوَاجًا	مِّنْهُمْ	زَهْرَةَ	الْحَيٰوةِ
هغه شی ته چې نفع وركړې ده موږ	په هغه شی سره	چې قسما قسم دی	دغو (كفارو) ته	ښائست	دژوندانه

هغه شی ته چې نفع وركړې ده موږ په هغه شی سره چې قسما قسم دی دغو (كفارو) ته ښائست دژوندانه

الدُّنْيَا ۙ لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ

الدُّنْيَا	لِنَفْتِنَهُمْ	فِيْهِ	وَرِزْقُ	رَبِّكَ	خَيْرٌ
د دنیا	دپاره د دې چې وازمايو دوی	په دی كښې	او رزق روزی	د رب ستا	غوره ده

لږ خسیس دپاره د دې چې وازمايو دوی په دی كښې، او رزق روزی د رب دتا خير

وَّاَبْقٰى ﴿١٣١﴾ وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ؕ

وَّاَبْقٰى	وَاْمُرْ	اَهْلَكَ	بِالصَّلٰوةِ	وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا
او اوږدده ده	او امر كوه	اهل خپل ته	په كولو دلمانځه	او ته هم كلك اوسه پر هغه

او اوږدده ده (له دنيوی نعماؤ). او امر كوه په اهل (بيت يا په اهل دين) خپل په كولو دلمانځه او ته هم كلك پری ولاړ اوسه،

لَا نَسْئَلُكَ رِزْقًا ؕ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ؕ

لَا نَسْئَلُكَ	رِزْقًا	نَحْنُ	نَرْزُقُكَ
نه غواړو موږ له تا څخه	روزی	موږ	رزق روزی دركوو تاته

نه غواړو موږ له تا څخه روزی (نه ستا او نه د اهل ستا بلكه) موږ رزق روزی دركوو تاته

وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾ وَقَالُوْا لَوْلَا يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ

وَالْعَاقِبَةُ	لِلتَّقْوٰى	وَقَالُوْا	لَوْلَا يَاْتِيْنَا	بِاٰيَةٍ
او عاقبت ښه خاتمه	خاوندانو د پرهيزګاری ته ده	او وائی	ولی نه راوړی محمد موږ ته	يو معجزه

او عاقبت ښه خاتمه خاوندانو د پرهيزګاری ته ده. او وائی (كفار) ولی نه راوړی محمد ﷺ موږ ته يو معجزه

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا... ددنيا دولت ديو څوورځو دپاره دی دادالله ﷻ په نزد دمقبوليت نښه نه ده: په دغه آيت كي نبي كريم ﷺ ته خطاب دی او په اصل كي هدايت وامت دنبي كريم ﷺ كول دي چي ددنيا مالدارانو او سرمايه دارانو ته قسم قسم ددنيا ډول اوډال او قسم قسم نعمتونه حاصل دي ته دوی ته ګر سره ګوره هم مه ځكه چي دا ټول فاني عيش او ديو څو ورځو دي الله ﷻ چي كم نعمتونه تا او ستا په واسطه سره مومنانو ته وركړيدي دغه په ډيرو درجو ددوی ددې څو ورځو دژوند درونق څخه ښه دي: په دنيا كي كافرانو او فاجرانو ته عيش او عشرت او دولت او حشمت دهميشه دپاره هر سړي ته دا سوال جوړوي چي كله دا خلګ دالله ﷻ په نزد مبغوض او ذليل دي نو ددوی سره دا نعمتونه څنګه دي؟ او مومنان خوران مفلسان او غربت وهلي دي حتی تر دې پوري چي حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه غوندي عالي قدر بزرګ دې سوال متاثره كی كله چي دی دنبي كريم ﷺ حجرې مباركي ته داخل سو: پاته بيان پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

مِّنۡ رَّبِّهٖ اَوَلَمۡ تَاۡتِهِمۡ بَيِّنَةُ مَا فِى الصُّحُفِ

مِّنۡ	رَّبِّهٖ	اَوَلَمۡ تَاۡتِهِمۡ	بَيِّنَةُ	مَا فِى	الصُّحُفِ
(له طرفه)	درب خپل	آیا نه دی راغلی دوی ته	واضح دلایل	د هغه شی چی په	کتابونو

(له طرفه) درب خپل، آیا نه دی راغلی دوی ته مصدق دلیل برهان د هغه شي چې په کتابونو

الۡاُوۡلٰى ﴿١٣٣﴾ وَلَوۡ اَنَّاۤ اَهۡلَكۡنٰهُمۡ بِعَذَابٍ مِّنۡ قَبۡلِهٖ

الۡاُوۡلٰى	وَلَوۡ اَنَّاۤ	اَهۡلَكۡنٰهُمۡ	بِعَذَابٍ	مِّنۡ قَبۡلِهٖ
پخوانیو کښې ؤ	او که چیری موږ	هلاک کړی وی دوی	په عذاب سره	پخوا له دغه

پخوانیو کښې ؤ. او که چیری موږ هلاک کړی وی دوی په عذاب سره پخوا له دغه (قرآنه یا له محمده)

لَقَالُوۡا رَبَّنَا لَوۡلَاۤ اَرۡسَلۡتَ اِلَيۡنَا رَسُوۡلًا فَنَتَّبِعَ

لَقَالُوۡا	رَبَّنَا	لَوۡلَاۤ اَرۡسَلۡتَ	اِلَيۡنَا	رَسُوۡلًا	فَنَتَّبِعَ
نو خامخا به ویلی وی دوی	ای ربه زموږ	ولی و نه لیږه تا	موږ ته	یو رسول	نو چی متابعت کړی وی موږ

نو خامخا به ویلی وی دوی ای ربه زموږ ولی و نه لیږه تا موږ ته یو رسول نو چی متابعت کړی وی موږ

اٰيٰتِكَ مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ نَّذِلَّ وَنَخۡزٰى ﴿١٣٤﴾ قُلۡ كُلٌّ

اٰيٰتِكَ	مِنۡ قَبۡلِ	اَنۡ نَّذِلَّ	وَنَخۡزٰى	قُلۡ	كُلٌّ
د آیاتونو ستا	پخوا له هغه	چی ذلیل سوی وای	یا شرمنده سوی وی موږ	و وایه (محمده!)	چی هر یو

د آیاتونو ستا پخوا له هغه چی ذلیل یا شرمنده سوی وی موږ (په دنیا یا په عقبا کښې). و وایه (ای محمده! دوی ته) چی هر یو

مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوۡا ۚ فَسَتَعۡلَمُوۡنَ

مُّتَرَبِّصٌ	فَتَرَبَّصُوۡا	فَسَتَعۡلَمُوۡنَ
انتظار کوونکی دی	پس تاسی هم انتظار کوئ	پس ژر پوه به سئ تاسی

(له تاسی او له موږ عاقبت د امر ته) انتظار کوونکی دی. پس تاسی هم انتظار کوئ پس ژر پوه به سئ تاسی

مَنۡ اَصۡحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِىِّ وَمَنِ اهۡتَدٰى ﴿١٣٥﴾ ع

ع ٨ ١٧

مَنۡ اَصۡحٰبُ	الصِّرَاطِ	السَّوِىِّ	وَمَنِ	اهۡتَدٰى
چی څوک دی یاران	د لاری	سمی صافی	او کوم یو دی چی	په سمه صافه لاره روان دی

چی څوک دی یاران د لاری سمی صافی او کوم یو دی چی په سمه صافه لاره روان دی (موږ که تاسی).

اَوَلَمۡ تَاۡتِهِمۡ بَيِّنَةُ مَا فِى الصُّحُفِ الۡاُوۡلٰى... د تیر مخ پاته بیان دلته وګوری:

چي نبي کریم ﷺ دخاشو پر چتایي باندي پروت وو او دهغي نښي درسول الله ﷺ پر بدن مبارک باندي لګیدلي وي نو دی مبارک په ژړا سو اوعرض یي وکی چي یا رسول الله ﷺ دکسری او قیصر او ددوی امیران په ښنګه ښنګه نعمتونو او راحتونو کي دي او تاسي په ټول مخلوق کي د الله جل جلاله منتخب رسول او محبوب یاست او ستاسي داحال دی نبي کریم ﷺ وفرمایل ای زویه دخطاب آیا ته تر اوسه پوري په شک او شبه کي اخته یي دا هغه خلګ دي چي ددوی مزې او خوندونه الله جل جلاله دوی ته په دنیا کي ورکړي دي په اخرت کي ددوی څه حصه نسته هلته عذاب او عذاب دی: او دمومنانو معامله ددې بر عکس ده همدا وجه ده چي نبي کریم ﷺ ددنیا دښایست او راحت طلبي څخه بالکل بې نیازه او بې تعلقه ژوند خوښوی سره ددې چي د ته د الله جل جلاله دطرفه څخه د هر څه دورکولو دپاره پیشکش سوی وو: **اللهم احفظنا من حب الدنیا وما یقرّب الیه :**

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۶ ص ۲۰۶

www.jamairahmani.org

اٰیاتونه ١١٢ — ٢١ سُوۡرَۃُ الۡاَنۡۢبِیَآءِ مَکِّیَّۃٌ ٧٣ — رکوعي ٧

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډیر زیات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

اِقۡتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمۡ وَهُمۡ فِيۡ غَفۡلَةٍ

اِقۡتَرَبَ	لِلنَّاسِ	حِسَابُهُمۡ	وَهُمۡ	فِيۡ غَفۡلَةٍ
نژدې سو	خلکو ته	حساب د دوی	حال داچې دوی	په غفلت کښې دی

نژدې سو خلکو ته (وخت د) حساب (او جزا) د دوی حال داچې دوی په غفلت کښې دی (له دی حساب او جزا خیلې)

مُّعۡرِضُوۡنَ ۝١ مَا يَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ ذِكۡرٍ مِّنۡ رَّبِّهِمۡ مُّحۡدَثٍ

مُّعۡرِضُوۡنَ	مَا يَاۡتِيۡهِمۡ	مِّنۡ ذِكۡرٍ	مِّنۡ رَّبِّهِمۡ	مُّحۡدَثٍ
مخ ګرځوونکی دی	او نه راځی دوی ته	هیڅ نصیحت	له (طرفه د) رب د دوی	نوی (رالیږلی سوی)

مخ ګرځوونکی دی (له ایمان راوړلو څخه). او نه راځی دوی ته هیڅ نصیحت له (طرفه د) رب د دوی نوی (رالیږل سوی)

اِلَّا اسۡتَمَعُوۡهُ وَهُمۡ يَلۡعَبُوۡنَ ۝٢ لَاهِيَةً

اِلَّا	اسۡتَمَعُوۡهُ	وَهُمۡ	يَلۡعَبُوۡنَ	لَاهِيَةً
مګر	خو اوري دوی هغه	حال داچې دوی	لوبې پرې کوی	په دی حال کښې چې بوختوی

مګر خو اوری دوی هغه (له خپل رسول څخه) حال داچې دوی لوبې پرې کوی په دی حال کښې چې بوختوی

قُلُوۡبُهُمۡ ؕ وَاَسَرُّوا النَّجۡوَى ۖ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا ۖ

قُلُوۡبُهُمۡ	وَاَسَرُّوا	النَّجۡوَى	الَّذِيۡنَ	ظَلَمُوۡا
زړونه د دوی	او پټ کړی دی	راز (خپل)	هغه کسان	چې ظلم ئې کړی دی

زړونه د دوی (په دنیوی چارو). او پټ کړی دی راز (خپل) هغه کسان چې ظلم ئې کړی دی (په ځانونو خپلو)

هَلۡ هٰذَاۤ اِلَّا بَشَرٌ مِّثۡلُكُمۡ ۚ اَفَتَاۡتُوۡنَ السِّحۡرَ وَاَنۡتُمۡ

هَلۡ هٰذَاۤ	اِلَّا	بَشَرٌ	مِّثۡلُكُمۡ	اَفَتَاۡتُوۡنَ	السِّحۡرَ	وَاَنۡتُمۡ
نه دی دا (محمد)	مګر	خو یو انسان دی	په شان ستاسی	آیا پس راځئ تاسی	هغه جادو ته	حال داچې تاسی

نه دی دا (محمد) مګر خو یو انسان په شان ستاسی آیا پس راځئ تاسی هغه جادو ته (دعقیدی له مخی) حال داچې تاسی

اِقۡتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمۡ وَهُمۡ... دسورة انبیاء

فضیلت: حضرت عبدالله ابن مسعود ﷺ فرمايي چې سورت کهف، سورت مریم، سورت طه، او سورت انبیاء دا څلور واړه سورتونه دنزول په اعتبار سره اولني سورتونه دي او دا زما پخواني دولت او ګټه ده چې زه يي هميشه حفاظت کوم

قرطبي: الله ﷻ فرمايي چې هغه وخت نژدې راغلی دی کله چې به دخلګو څخه ددوی دعملونو حساب واخيستل سي مراددي څخه قيامت دی او ددي نژدې راتلل ددنيا دتير عمر په لحاظ سره دي ځکه چې دا امت آخري امت دی: او که مراد ورڅخه عام حساب واخيستل سي نو دقبر حساب هم په دي کي شامل دی کم چې به دمرګ څخه وروسته فورا هر سړی ورکوي او په دي وجه يي دهر سړي مرګ ته دده شخصي قيامت ويلی دی

من مات فقد قامت قيامته

يعني کم سړی چې مړ سو دده قيامت اوس قايم سو ددې معنی په اعتبار سره دحساب وخت نژدې کيدل خو بالکل واضح او ښکاره دي چې دهر سړي مرګ خو ليري نه دی نژدې دی.

(معارف القرآن ج ۶ پ۱۷ ص ۲۰۴)

www.jamairahmani.org

تُبۡصِرُوۡنَ ﴿٣﴾ قٰلَ رَبِّیۡ یَعۡلَمُ الۡقَوۡلَ فِی السَّمَآءِ

تُبۡصِرُوۡنَ	قٰلَ	رَبِّیۡ یَعۡلَمُ	الۡقَوۡلَ	فِی السَّمَآءِ
ګورئ	وویل (رسول دوی ته)	رب زما عالم دی	په وینا	په آسمان کښی

ګورئ (چی دا جادو دی). وویل (رسول دوی ته) رب زما عالم دی په وینا (د هر هغه چا چی وی) په آسمان کښی

وَالۡاَرۡضِ ۫ وَهُوَ السَّمِیۡعُ الۡعَلِیۡمُ ﴿٤﴾ بَلۡ قَالُوۡۤا

وَالۡاَرۡضِ	وَهُوَ	السَّمِیۡعُ	الۡعَلِیۡمُ	بَلۡ قَالُوۡۤا
او په مځکه کښی	او هم دی	ښه اوریدونکی	ښه عالم دی	بلکه وائی (دغه کفار)

او په مځکه کښی او هم دی ښه اوریدونکی (د ټولو اقوالو) ښه عالم دی. بلکه (دغه کفار) وائی (چی دغه قرآن)

اَضۡغَاثُ اَحۡلَامٍۭ بَلِ افۡتَرٰىهُ بَلۡ هُوَ شَاعِرٌ ۚۖ فَلۡیَاۡتِنَا

اَضۡغَاثُ	اَحۡلَامٍ	بَلِ افۡتَرٰىهُ	بَلۡ هُوَ	شَاعِرٌ	فَلۡیَاۡتِنَا
ګډ وډ	خوبونه دی	بلکه له خپل ځانه ئی جوړ کړی دی	بلکه دی	شاعر دی	پس باید راوړی موږ ته

ګډوډ خوبونه دی بلکه له خپل ځانه ئی جوړ کړی دی بلکه دی شاعر دی پس باید راوړی موږ ته

بِاٰیَةٍ كَمَاۤ اُرۡسِلَ الۡاَوَّلُوۡنَ ﴿٥﴾ مَاۤ اٰمَنَتۡ

بِاٰیَةٍ	كَمَاۤ اُرۡسِلَ	الۡاَوَّلُوۡنَ	مَاۤ اٰمَنَتۡ
کومه لوه معجزه	لکه هغه چی لیږلی سوی وو	لومړنی (انبیاء په هغو سره)	(وویل الله) نه ؤ راوړی ایمان

کومه لوه معجزه لکه هغه (معجزه) چی لیږلی سوی وو لومړنی (انبیاء په هغو سره). (وویل الله) نه ؤ راوړی ایمان

قَبۡلَهُمۡ مِّنۡ قَرۡیَةٍ اَهۡلَكۡنٰهَا ۚ اَفَهُمۡ یُؤۡمِنُوۡنَ ﴿٦﴾

قَبۡلَهُمۡ	مِّنۡ قَرۡیَةٍ	اَهۡلَكۡنٰهَا	اَفَهُمۡ	یُؤۡمِنُوۡنَ
پخوا له دوی څخه	هیڅ (اهل د) کلی	چی هلاک کړی دی موږ اهل د هغه	آیا پس دغه کفار به	ایمان راوړی

(په معجزو) پخوا له دوی څخه هیڅ (اهل د) کلی چی هلاک کړی دی موږ اهل د هغه آیا پس دغه کفار به ایمان راوړی

وَمَاۤ اَرۡسَلۡنَا قَبۡلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوۡحِیۡۤ اِلَیۡهِمۡ فَسۡـَٔلُوۡۤا

وَمَاۤ اَرۡسَلۡنَا	قَبۡلَكَ	اِلَّا	رِجَالًا	نُّوۡحِیۡۤ	اِلَیۡهِمۡ	فَسۡـَٔلُوۡۤا
او نه ؤ لیږلی موږ	پخوا له تا	مګر	خو سړی	چی وحی به کوله موږ	دوی ته	پس پوښتنه وکړئ

او نه ؤ لیږلی موږ پخوا له تا (ای محمده!) مګر خو سړی (نه ملائیکی) چی وحی به کوله موږ دوی ته پس پوښتنه وکړئ

بَلۡ قَالُوۡۤا اَضۡغَاثُ اَحۡلَامٍۭ بَلِ افۡتَرٰىهُ.
کفار ود مکې به ویله چي قران کریم دنبي کریم ﷺ دشاعرانه کلام خیالات دي: اضغاث احلام: هغه خوبونو ته ویل کیږي په کمو کي چي څه نفساني یا شیطاني خیالات شامليږي په دې وجه ددې ترجمه په پریشانه خیالاتو سره سویده یعني دي منکرینو به اول ورا ویله چي قرآن کریم جادو دی: بیا چي په دي کي یوڅه نور مخکي سول نو ویي ویل چي دا خو پر خدای ﷻ باندي درواغ او بهتان دی چي دی وایي چي داد هغه کلام دی: بیا یي وویل چي اصل خبره داده چي دایو شاعر سړی دی او دادده دکلام شاعرانه خیالات کیدای سي: فلیاتنا بآیة: یعني که دی واقعي نبي او رسول وي نو زموږ غو ښتل سوي خاص معجزي دي وښیي ددې په جواب کي حق تعالی ﷻ فرمایي چي په تیرو امتونو کي ددې هم تجربه او مشاهده سویده چي هغوی ځنګه معجزه غوښتې ده د الله ﷻ درسول په لاسو هغه معجزه ښکاره سویده مګر بیا هم هغوی ایمان نه دی راوړی او دغوښتلي معجزې په لیدو سره چي چا ایمان نه راوړی نو تباه سوله الخ.
(معارف القرآن ج ٦ پ ١٧ ص ٥)

www.jamairahmani.org

اَهۡلَ الذِّكۡرِ اِنۡ كُنۡتُمۡ لَا تَعۡلَمُوۡنَ ۝٧ وَمَا جَعَلۡنٰهُمۡ

اَهۡلَ	الذِّكۡرِ	اِنۡ كُنۡتُمۡ	لَا تَعۡلَمُوۡنَ	وَمَا جَعَلۡنٰهُمۡ
له خاوندانو	د ذکره	که يئ تاسی	چی نه پوهيږئ	او نه وو ګرځولی موږ

له خاوندانو د ذکره (دکتابيانو له علماؤ څخه) که يئ تاسی چی نه پوهيږئ. او نه وو ګرځولی موږ (دغه پخوانی رسولان)

جَسَدًا لَّا يَاۡكُلُوۡنَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوۡا خٰلِدِيۡنَ ۝٨

جَسَدًا	لَّا يَاۡكُلُوۡنَ	الطَّعَامَ	وَمَا كَانُوۡا	خٰلِدِيۡنَ
داسی جسدونه	چی نه ئی خوړ	طعام (خواړه)	اونه وو دوی	تل پاتی کيدونکی

داسی جسدونه چی نه ئی خوړ طعام (خواړه) او نه وو دوی تل پاتی کيدونکی (په دنيا کښی بلکه طعام به ئی خوړل).

ثُمَّ صَدَقۡنٰهُمُ الۡوَعۡدَ فَاَنۡجَيۡنٰهُمۡ وَمَنۡ نَّشَآءُ

ثُمَّ	صَدَقۡنٰهُمُ	الۡوَعۡدَ	فَاَنۡجَيۡنٰهُمۡ	وَمَنۡ نَّشَآءُ
بيا	رښتيا کړه موږ دهغو سره	وعده	پس نجات ورکړ موږ هغو ته	او هغو ته چی زموږ اراده وه

بيا رښتيا کړه موږ دهغو سره وعده (دنجات د دوی) پس نجات ورکړ موږ هغو ته او هغو ته چی زموږ اراده وه (دنجات د دوی)

وَاَهۡلَكۡنَا الۡمُسۡرِفِيۡنَ ۝٩ لَقَدۡ اَنۡزَلۡنَاۤ اِلَيۡكُمۡ كِتٰبًا

وَاَهۡلَكۡنَا	الۡمُسۡرِفِيۡنَ	لَقَدۡ	اَنۡزَلۡنَاۤ	اِلَيۡكُمۡ	كِتٰبًا
او هلاک کړل موږ	مسرفان	خامخا په تحقيق	نازل کړی دی موږ	تاسی ته	يو کتاب

او هلاک کړل موږ مسرفان (له حده تيريدونکی) . خامخا په تحقيق نازل کړی دی موږ تاسی ته يو کتاب

فِيۡهِ ذِكۡرُكُمۡ ؕ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ۝١٠ وَكَمۡ قَصَمۡنَا

فِيۡهِ	ذِكۡرُكُمۡ	اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ	وَكَمۡ قَصَمۡنَا
چی په هغه کښی	ذکر ستاسی دی	آيا پس تاسی عقل نه لرئ	او ډير توټی توټی کړی دی موږ

چی په هغه کښی ذکر (پند) ستاسی دی ، آيا پس تاسی عقل نه لرئ . او ډير توټی توټی کړی دی موږ (په هلاک کولو سره)

مِنۡ قَرۡيَةٍ كَانَتۡ ظَالِمَةً وَّاَنۡشَاۡنَا بَعۡدَهَا قَوۡمًا اٰخَرِيۡنَ ۝١١

مِنۡ قَرۡيَةٍ	كَانَتۡ	ظَالِمَةً	وَّاَنۡشَاۡنَا	بَعۡدَهَا	قَوۡمًا	اٰخَرِيۡنَ
له اهل د کليو	چی وو هغوی	ظالمان	او پيدا کړل موږ	وروسته له هغو څخه	قومونه	نور

له اهل د کليو چی وو هغوی ظالمان او پيدا کړل موږ وروسته له هغو څخه قومونه نور (د دوی په ځای)

فَسۡـَٔلُوۡۤا اَهۡلَ الذِّكۡرِ اِنۡ كُنۡتُمۡ لَا تَعۡلَمُوۡنَ. كفارو دمكې ته دنبي كريم ﷺ دنبوت پر حقانيت باندې دليل وركول :

الله ﷻ فرمايي چې اى كفارو دمكې كه چيرې تاسې ددغه نبي او دقرآن كريم په حقوالي كې شك وينى نو داهل كتابو دعلماوو څخه پوښتنه وكړى چې هغه دتورات او انجيل عالمان دي كمو چې په نبي كريم ﷺ باندې ايمان راوړى وو مطلب دادى چې كه تاسې ته دتيرو پيغمبرانو حال معلوم نه وي چې هغوى انسانان وه او كه ملايكي نو دتورات دعالمانو څخه معلومه كړى ځكه چې دغه ټول پوهيږي چې تير ټول پيغمبران انسانان وه او دغو علماوو بيا خصوصا دنبي كريم ﷺ دنبوت پيشگوياني په خپلو كتابونو كې ليدلي دي او بيا يې هغه ومنلې چې نتيجه يې داسوه ايمان يې پر نبي كريم ﷺ راوړى :

مسئله : په تفسير قرطبي كې دلته ليكلي دي چې ددې آيت څخه معلومه سوه چې جاهل سړى چاته چې دشريعت احكام نه وي معلوم پر هغه باندې دعالم تقليد واجب دى چې پوښتنه به كوي :

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۵)

ع ۱

www.jamairahmani.org

فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّآ	اَحَسُّوْا	بَاْسَنَآ	اِذَا هُمْ	مِّنْهَا	يَرْكُضُوْنَ
پس هر کله چي	پيدا کړ دوی	عذاب زموږ	ناڅاپه دوی به	له دغه عذابه	تېښتېدل

پس هر کله چي حس به کړ (وبه مومند) دوی عذاب زموږ ناڅاپه دوی به له دغه عذابه تېښتېدل (په ډېره تلوار سره نو ملائيکو

لَا تَرْكُضُوْا وَارْجِعُوْٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ

لَا تَرْكُضُوْا	وَارْجِعُوْٓا	اِلٰى مَآ	اُتْرِفْتُمْ	فِيْهِ
(ملائيکو به ورته ويل) مه تښتئ	او بيرته لاړ سئ	هغه ځای ته	چي نېه ژوند د رکړی سوی ؤ تاسی ته	په هغه کښې

به په تمسخر سره ورته ويل) مه تښتئ او بيرته لاړ سئ هغه ځای ته چي نېه ژوند د رکړی سوی ؤ تاسی ته په هغه کښې

وَمَسٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُوْنَ ﴿١٣﴾ قَالُوْا يٰوَيْلَنَآ

وَمَسٰكِنِكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تُسْـَٔلُوْنَ	قَالُوْا	يٰوَيْلَنَآ
او کورونو خپلو ته	ښائي چي له تاسی څخه	پوښتنه وکړه سی	وبه وائي	ای هلاکته زموږ

او کورونو خپلو ته ښائي چي له تاسی څخه پوښتنه وکړه سی. وبه وائي ای هلاکته زموږ (را حاضر سه دغه دی وخت دی)

اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿١٤﴾ فَمَا زَالَتْ تِّلْكَ دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى

اِنَّا كُنَّا	ظٰلِمِيْنَ	فَمَا زَالَتْ	تِّلْكَ	دَعْوٰىهُمْ	حَتّٰى
بيشکه! موږ وو	ظالمان	پس تل به وی	دغه	بلنه د دوی	ترهغو پوری چي

بيشکه! موږ وو ظالمان. پس تل به وی دغه بلنه د دوی (هلاک لره) ترهغو پوری چي

جَعَلْنٰهُمْ حَصِيْدًا خٰمِدِيْنَ ﴿١٥﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ

جَعَلْنٰهُمْ	حَصِيْدًا	خٰمِدِيْنَ	وَمَا خَلَقْنَا	السَّمَآءَ	وَالْاَرْضَ
وبه ګرځول موږ دوی	ريبل سوی	مړه يخ پراته	او نه دی پيدا کړی موږ	آسمان	او نه مځکه

وبه ګرځول موږ دوی ريبل سوی، مړه يخ پراته. او نه دی پيدا کړی موږ آسمان او نه مځکه

وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿١٦﴾ لَوْ اَرَدْنَآ

وَمَا بَيْنَهُمَا	لٰعِبِيْنَ	لَوْ اَرَدْنَآ
او نه هر هغه چي په مېنځ د دوی کښې دی	په داسی حال کښې چي لوبی کوونکی وو موږ	او که اراده کړی وی موږ

او نه هر هغه چي په مېنځ د دوی کښې دی په داسی حال کښې چي لوبی کوونکی وو موږ. او که اراده کړی وی موږ

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا.

اسمانونه او مځکي او دمابين تول نظام الله جل جلاله عبث او بيکاره نه دي پيدا کړي: په دغه آيت کي د الله جل جلاله ارشاد مبارک دی چي موږ مځکي او اسمانونه او ددې دواړو په مابين کي چي کم نظام او شيان دي دامو عبث نه دي پيدا کړي: په تيرو اياتونو کي دځينو کلو دهلاکت او تباه کيدو ذکر وو په دې آيت کي يي ددې خبري طرف ته اشاره وکړه چي لکه څنګه چي دمځکي او آسمان پيدا کول او په دې کي دټولو مخلوقاتو پيدا کول پر لويو مهمو حکمتونو اومصلحتونو باندي مبني دی کم کلي چي تباه سويدي دهغوی تباه کول هم عين حکمت وو ددې مضمون تعبير يي په دې آيت کي داسي وکی چي داد دتوحيد يا درسالت څخه منکر خلګ آيا زموږ دکامل قدرت او علمي بصيرت دې ښکاره نښوته کم چي دمځکي او اسمان په پيدايش کي او دټولو مخلوقاتو په جوړولو کي ليدل کيږي دې ته دوی نه ګوري او که يا داسي يي ګڼي چي دا موږ فضول پيدا کړي دي دلوبو دپاره ؟ (معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص١١)

www.jamairahmani.org

اَنۡ نَّتَّخِذَ لَهۡوًا لَّاتَّخَذۡنٰهُ مِنۡ لَّدُنَّآ ۖ اِنۡ كُنَّا فٰعِلِيۡنَ ﴿١٧﴾

اَنۡ نَّتَّخِذَ	لَهۡوًا	لَّاتَّخَذۡنٰهُ	مِنۡ لَّدُنَّآ	اِنۡ كُنَّا	فٰعِلِيۡنَ
چې ونیسو موږ	لهو	نو خامخا نیولی به وه موږ هغه لهو	له طرفه خپله	که وی موږ	کوونکی د دی کار

چې ونیسو موږ لهو (اسباب دشغل) نو خامخا نیولی به وه موږ هغه لهو له طرفه خپله که وی موږ کوونکی د دی کار.

بَلۡ نَقۡذِفُ بِالۡحَقِّ عَلَى الۡبَاطِلِ فَيَدۡمَغُهٗ فَاِذَا

بَلۡ نَقۡذِفُ	بِالۡحَقِّ	عَلَى الۡبَاطِلِ	فَيَدۡمَغُهٗ	فَاِذَا
بلکه ویشتل کوو موږ	په حق سره	په باطل باندی	بیا سرماتوی د هغه (باطل) او محو کوی ئی	پس ناڅاپه

بلکه ویشتل کوو موږ په حق سره په باطل باندی بیا سر ماتوی د هغه(باطل) او محو کوی ئی پس ناڅاپه

هُوَ زَاهِقٌ ؕ وَلَكُمُ الۡوَيۡلُ مِمَّا تَصِفُوۡنَ ﴿١٨﴾ وَلَهٗ

هُوَ زَاهِقٌ	وَلَكُمُ	الۡوَيۡلُ	مِمَّا تَصِفُوۡنَ	وَلَهٗ
دا باطل هلاک کیږی	او تاسی ته	(اور، افسوس)، خرابی ده	له هغه څخه چې بیانوئ یې تاسی	او خاص ده له دی

دا باطل هلاک (او ورک) کیږی او تاسی ته اور افسوس عذاب، خرابی ده له هغه څخه چې ثابتوئ تاسی . او خاص ده لره دی

مَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ وَمَنۡ عِنۡدَهٗ

مَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	وَمَنۡ	عِنۡدَهٗ
هرهغه څوک چې په آسمانونو کښی دی	او په ځمکه کښی دی	او هغه (ملائیکی)	چې د ده سره دی

هر هغه څوک چې په آسمانونو کښی دی او په ځمکه کښی دی (د پیدائښت ، ملکیت) او هغه (ملائیکی) چې د ده څخه دی

لَا يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ عَنۡ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسۡتَحۡسِرُوۡنَ ﴿١٩﴾

لَا يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ	عَنۡ	عِبَادَتِهٖ	وَلَا يَسۡتَحۡسِرُوۡنَ
نه کوی کبر (سرکشی) دوی	له	عبادت د ده (الله)	اونه ستومانه کیږی (له عبادته ئی)

نه کوی کبر (سرکشی) دوی له عبادت د ده (الله) اونه ستومانه کیږی (له عبادته ئی)

يُسَبِّحُوۡنَ الَّيۡلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفۡتُرُوۡنَ ﴿٢٠﴾ اَمِ اتَّخَذُوۡۤا

يُسَبِّحُوۡنَ	الَّيۡلَ	وَالنَّهَارَ	لَا يَفۡتُرُوۡنَ	اَمِ اتَّخَذُوۡۤا
تسبیح وائی	په شپه	او په ورځ کښی	نه سست کیږی	آیا نیولی دی دوی

تسبیح وائی (هم) په شپه او (هم) په ورځ کښی نه سست (او ضعیف) کیږی. آیا نیولی دی دوی

وَمَنۡ عِنۡدَهٗ لَا يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ عَنۡ عِبَادَتِهٖ..فرشتې د الله جل جلاله دعبادت او طاعت څخه سرکشي نه کوي او نه هم په عبادت ستړي کیږي

الله جل جلاله فرمایي چې زموږ کم بندګان چې زموږ سره دي مراد ورڅخه ملایکي دي هغه هر وخت زموږ په عبادت کي بغیر د څه وقفې څخه همیشه مشغوله وي که تاسي زموږ عبادت نه کوی نو زموږ په خدایي کي څه فرق نه راځي انسان چونکي نور هم په خپل حال او ځان باندي دقیاس کولو عادي او فکر وهونکی دی د ده ته همیشه دعبادت څخه دوه شیان مانع کیدای سي : اول خو داچي دچا عبادت کول دخپلي درجې او مقام څخه خلاف ګڼي په دې وجه عبادت ته نه نژدې کیږي: دوهم داچي عبادت کول غواړي مګر همیشه پرله پسې یې ځکه نه سي کولای چي په مقتضی دبشریت په لږ کار کولو سره هغه څه وخت ستړی کیږي په ملایکو کي دادواړه عادته نسته چي نه هغه زموږ دعبادت څخه تکبر کوي او نه په عبادت کولو سره ستړي کیږي بلکي همیشه دالله جل جلاله په عبادت او ذکر کي مشغوله وي.

(معارف القرآن ج۶پ ۱۷ ص۱۳)

www.jamairahmani.org

اٰلِهَةً مِّنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُوْنَ ﴿٢١﴾ لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ

اٰلِهَةً	مِّنَ الْاَرْضِ	هُمْ يُنْشِرُوْنَ	لَوْ كَانَ	فِيْهِمَآ
نورمعبودان	له مځکې څخه	چي دوی به هم ژوندی کوی مړی	که چيری وی	په دغه آسمان او مځکه کښې

نور معبودان له مځکی څخه (یا په مځکه کښی) چي دوی به هم ژوندی کوی مړی . که چیری وی په دغه آسمان او مځکه کښی

اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَاۚ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ

اٰلِهَةٌ	اِلَّا	اللّٰهُ	لَفَسَدَتَا	فَسُبْحٰنَ	اللّٰهِ	رَبِّ	الْعَرْشِ
نورمعبودان	بی له	الله څخه	نو خامخا وران سوی به وو دواړه	نو پاک دی	الله	چي رب	دعرش دی

نور معبودان(حاکمان) بی له الله څخه نو خامخا وران سوی به وو دواړه، نو پاک دی الله چي رب د عرش دی

عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ

عَمَّا	يَصِفُوْنَ	لَا يُسْـَٔلُ	عَمَّا	يَفْعَلُ	وَهُمْ
له هغو	چي دوی ئی منسوبوی ورته	نه پوښتيدلی کيږی (الله)	له هغه	چي کوی ئی	او دوی

له هغو (ناکارو خبرو) چي دوی ئی منسوبوی ورته. نه پوښتیدلی کیږی (الله) له هغه (شیانو) چي کوی ئی او دوی

يُسْـَٔلُوْنَ ﴿٢٣﴾ اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةًؕ قُلْ

يُسْـَٔلُوْنَ	اَمِ اتَّخَذُوْا	مِنْ دُوْنِهٖٓ	اٰلِهَةً	قُلْ
پوښتيدلی کيږی	آيا نيولی دی (مشرکانو)	بی له دغه الله څخه	نورمعبودان	ووايه (ای محمده!)

پوښتیدلی کیږی (د دوی له افعالو). آیا نیولی دی (دغو مشرکانو) بی له دغه الله څخه نور معبودان و ووایه (محمده!)

هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِيْؕ

هَاتُوْا	بُرْهَانَكُمْ	هٰذَا	ذِكْرُ مَنْ	مَّعِيَ	وَذِكْرُ	مَنْ قَبْلِيْ
چي راوړئ	سند خپل	دغه (قرآن) دی	بيان دهغو چاچي	له ماسره دی	او بيان	دهغه چادی چي پخوا له ماتير سوی دی

چي راوړئ سند خپل، دغه (قرآن) دی بیان د هغو چا چي له ماسره دی او بیان د هغه چا دی چي پخوا له ما تیر سوی دی

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾

بَلْ اَكْثَرُهُمْ	لَا يَعْلَمُوْنَ	الْحَقَّ	فَهُمْ	مُّعْرِضُوْنَ
بلکه زياتره د دوی	نه پوهيږی	په حقه خبره	پس دوی	مخ ګرځوونکی دی

بلکه زیاتره د دوی نه پوهیږی په حقه خبره (توحید او قرآن) پس دوی مخ ګرځوونکی دی (له توحید یا ستا له رسالت څخه).

لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَاۚ ...که ديوه خدای څخه علاوه نور خدايان هم وای نو دانظام به ړنګ سوی وای : په دغه آيت کي الله جل جلاله پر خپل توحيد باندي عادتي دليل بيان کړی دی چي دعامو عادتونو پر اعتبار باندي مبني دی او په دې کي ددليل عقلي طرف ته هم اشاره ده چي ددې مختلف تقريرونه دعلم کلام په کتابونو کي ذکر دي : او دليل عادي په دې بنا سره دی چي که په مځکه او آسمان کي دوه خدايان وای او دواړه مالکان او مختاران وای نو ظاهره خبره داده چي ددواړو حکمونه پر مځکه او اسمان کي پوره پوره نافذه پکار وای او عادتا دا ممکنه نه ده چي کم يو حکم وکړي هغه دي بل هم وکي يا کم شی چي يو خوښوي هغه دي بل هم خوښ کړي نو په دې وجه کله کله درايي اختلاف اودحکمونو اختلاف خامخا لازمي دی او کله چي ددوو خدايانو حکمونه په مځکه او آسمان کي مختلف سول نو نتيجه يي ددې دواړو دفساد څخه ماسوا بله نسته يو خدای به وايي چي ورځ دي وي هغه بل به وايي چي شپه دي وي نتيجه يي خرابي او جنجال دی آلخ :
(معارف القرآن ج ۶پ۱۷ص ۱۴)

www.jamairahmani.org

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِيْٓ اِلَيْهِ اَنَّهٗ

وَمَآ اَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	مِنْ رَّسُوْلٍ	اِلَّا	نُوْحِيْٓ	اِلَيْهِ	اَنَّهٗ
او نهٔ ليږلی موږ	پخوا له تا څخه	هيڅ رسول	مګر	چې وحی به کوله موږ	هغه ته	چې بیشکه! شان د دادی چې

او نهٔ لیږلی موږ پخوا له تا څخه هیڅ رسول مګر چې وحی به کوله موږ هغه ته (داسی) چې بیشکه! شان دا دی چې

لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدُوْنِ ﴿۲۵﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ

لَآ اِلٰهَ	اِلَّآ اَنَا	فَاعْبُدُوْنِ	وَقَالُوا	اتَّخَذَ	الرَّحْمٰنُ
نسته بر حق معبود	مګر زه یم	نو بندګی کوئ تاسی زما	او وائی دغه (منکران)	نیولی دی	رحمٰن

نسته برحق معبود مګر زه یم (یوازی) نو بندګی کوئ تاسی زما. او وائی دغه (منکران) نیولی دی رحمٰن

وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ﴿۲۶﴾

وَلَدًا	سُبْحٰنَهٗ	بَلْ عِبَادٌ	مُّكْرَمُوْنَ
ولد (زوی او لور)	پاک دی دغه (الله)	بلکه (دوی) بندګان (د الله) دی	مکرم مقرب معزز

ولد پاک دی دغه (الله له ولد څخه)، بلکه (دوی) بندګان (د الله) دی مکرم مقرب معزز (دالله په دربار کښی په عزت سره)

لَا يَسْبِقُوْنَهٗ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ﴿۲۷﴾

لَا يَسْبِقُوْنَهٗ	بِالْقَوْلِ	وَهُمْ	بِاَمْرِهٖ	يَعْمَلُوْنَ
چې نسی مخکی کیدی دوی له دغه (الله) څخه	په خبره سره	او دوی خاص	په حکم د الله	عمل کوی

چې نسی ړومبی (اولنی) کیدی دوی له دغه (الله) څخه په خبره سره او دوی خاص په حکم د الله عمل کوی.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُوْنَ

يَعْلَمُ	مَا	بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ	وَمَا خَلْفَهُمْ	وَلَا يَشْفَعُوْنَ
معلوم دی الله ته	هغه څه چې	په مخکی د ددوی دی	او هغه څه چې وروسته د دوی دی	او نه کوی شفاعت دوی

معلوم دی الله ته هغه څه چې د وړاندی د دوی دی او هغه څه چې وروسته د دوی دی، او نه کوی شفاعت دوی

اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ﴿۲۸﴾ وَمَنْ

اِلَّا	لِمَنِ	ارْتَضٰى	وَهُمْ	مِّنْ خَشْيَتِهٖ	مُشْفِقُوْنَ	وَمَنْ
مګر	دپاره د هغه چا چې	راضی وی (تری الله)	او دوی	له هیبت د الله څخه	بیریدونکی دی	او هر څوک چې

مګر دپاره د هغه چا چې راضی وی (تری الله)، او دوی له هیبت د الله څخه بیریدونکی دی. او هر څوک چې

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ.. کفارو دمکي یــوه عقیــده داوه چــي الله ﷻ اولاد لــري الله ﷻ یــي دلتـــه رد کـــوي: الله ﷻ فرمايي چي دغه مشرکين خلګ چي کم په دوی کي ځينــی داســي وايــي چــي نعوذ بــالله الله ﷻ فرشتي دځان اولاد ګرځولي دي دا خبره او عقيده ساتل غلط دي الله ﷻ ددې څخه پاک دی او ملايکي دهغه اولاد نه دي بلکــي دهغــه مقرب او عزتمنــد بنــدګان دي پــه دغــه سره دغــو بې عقلانــو تــه دا اشــتباه راپيدا سوه: او ددغـــو دبنـــدګي اوتـــر حکم لاندي کيدواو دادب داحال دی چي هغوی يعني فرشتې دالله ﷻ په مخکي خبره نــه سي کــولای بلکــي دحکم منتظره اوسيږي او هغوی دهغــه دحکم موافق کار کوي دهغه څخه خلاف کار کولای نه سي ځکه چي هغوی پوهيږي چي الله ﷻ دهغــوی څخــه دمخکــي او وروسته حالات ښوله پيژني نــو دالله ﷻ هــر حکــم چــي وي اوهرکلـــه چـــي وي نـــو موافــق دحکمــت وي پـــه دې وجـــه دوی نـــه عملـــي مخالفــت کـــوي د الله ﷻ دحکــم څخــه اونــه قـــولي مخالفـــت کـــوي بلکي منل ددوی کار دی.
(معارف القرآن ج ۶پ ۱۷ص ۴)

www.jamairahmani.org

وَيَقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيْٓ اِلٰهٌ مِّنْ دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيْهِ

يَّقُلْ	مِنْهُمْ	اِنِّيْٓ اِلٰهٌ	مِّنْ دُوْنِهٖ	فَذٰلِكَ	نَجْزِيْهِ
ووائی	له دغو (ملائکو څخه)	چې بیشکه! زه معبود یم	بې له الله څخه	پس دغه	جزاء به ورکوو موږ دده ته

ووائی له دغو (ملائکو څخه چې) بیشکه! زه معبود یم بې له الله څخه پس دغه (ویونکی چې دی) جزا به ورکوو موږ دده ته

جَهَنَّمَ ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝٢٩ اَوَلَمْ يَرَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا

ع ١٩ ٢ ٢

جَهَنَّمَ	كَذٰلِكَ	نَجْزِي	الظّٰلِمِيْنَ	اَوَلَمْ يَرَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْٓا
دوزخ	همداسې	جزا ورکوو	ظالمانو ته	آیا نه دی لیدلی	هغه کسانو	چې کافران شوی دی

دوزخ، همداسې جزا ورکوو ظالمانو ته (چې دغیر الله عبادت کوی). آیا نه دی لیدلی هغه کسانو چې کافران سوی دی

اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا ۭ

اَنَّ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضَ	كَانَتَا	رَتْقًا	فَفَتَقْنٰهُمَا
چې بیشکه!	آسمانونه	او مځکې	وو دواړه	سره نښتي	پس بیل کړ موږ دوی دواړه

چې بیشکه! آسمانونه او مځکې وو دواړه سره نښتي (ضم پیوسته په اول کښې) پس بیل کړ موږ دوی دواړه

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۭ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ۝٣٠

وَجَعَلْنَا	مِنَ الْمَآءِ	كُلَّ شَيْءٍ	حَيٍّ	اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ
او پیدا کړی دی موږ	له اوبو څخه	هر یو شی	ژوندی	نو آیا ایمان نه راوړی دوی

او پیدا کړی دی موږ له اوبو څخه هر یو شی ژوندی، نو آیا ایمان نه راوړی دوی.

وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِهِمْ ۠

وَجَعَلْنَا	فِي الْاَرْضِ	رَوَاسِيَ	اَنْ تَمِيْدَ بِهِمْ
او پیدا کړی دی موږ	په مځکه باندی	درانه محکم غرونه ولاړ	چې و نه ښوری دا مځکه په دوی

او پیدا کړی دی موږ په مځکه باندی درانه محکم غرونه ولاړ چې و نه ښوری دا مځکه په دوی

وَجَعَلْنَا فِيْهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ۝٣١

وَجَعَلْنَا	فِيْهَا	فِجَاجًا	سُبُلًا	لَّعَلَّهُمْ	يَهْتَدُوْنَ
او گرځولی دی موږ	په دغه کښې	پراخې	لارې	دپاره د دې چې دوی	لاره پیدا کړی

او گرځولی دی موږ په دغه (مځکه او غرونو) کښې پراخې لارې دپاره د دې چې دوی پیدا کړی (بې تکلیف مقصود ته ورسیږی)

اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا...اسمانونه او مځکې بندوه الله ﷻ راخلاص کړل: ددغه آیت دالفاظو ترجمه داده چې الله ﷻ فرمايي چې اسمان او مځکه بندوه موږ دوی خلاص کړل په دي کې دبندوالي او خلاصيدو څخه څه مراد دي؟ ددې په مراد کې دمفسرينو اختلاف دی او قولونه يې هم مختلف دي: په دي ټولو کې چې کمه معنی صحابه کرامو رضي الله عنهم او جمهورمفسرينو اختياره کړيده هغه داده چې دبنديدو څخه مراد دآسمان باران او دمځکې حاصلات بنديدل دي او دخلاصولو څخه يې مراد ددې دواړو خلاصول دي: په رواياتو کې دي چې يو سړی راغی دحضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه څخه يې ددغه آيت په باره کې پوښتنه وکړه دوی د حضرت ابن عباس رضي الله عنه طرف ته اشاره وکړه وې فرمايل چې ورسه ددغه شيخ څخه پوښتنه وکړه هغه چې څه جواب درکی راسه ماته يې هم ووايه دغه سړي دحضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه پوښتنه وکړه د :رتقاً: او فتقاً: په باره کې چې ددې څه مطلب او څه مراد دی؟ پاته روايت پر راروان مخ وگوری:

www.jamairahmani.org

وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَّحْفُوْظًا ۚۖ وَّهُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا

عَنْ اٰيٰتِهَا	وَّهُمْ	مَّحْفُوْظًا	سَقْفًا	السَّمَآءَ	وَجَعَلْنَا
له علائمو د آسمانونو څخه	او دغه کفار	ساتل سوی	چت	آسمان	او ګرځولی دی موږ

او ګرځولی دی موږ آسمان چت ساتل سوی (له پریوتلو) او دغه کفار له علائمو د آسمانونو څخه

مُعْرِضُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ

وَالنَّهَارَ	الَّيْلَ	خَلَقَ	الَّذِيْ	وَهُوَ	مُعْرِضُوْنَ
او ورځ	شپه	چې ئې پیدا کړی ده	هغه (مطلق قادر دی)	او دغه (الله)	مخ ګرځوونکی دی

مخ ګرځوونکی دی. او دغه (الله) هغه (مطلق قادر دی) چې ئې پیدا کړی ده شپه (د ارامتیا دپاره) او ورځ (دکار دپاره)

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ كُلٌّ فِيْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ ﴿٣٣﴾

يَّسْبَحُوْنَ	فِيْ فَلَكٍ	كُلٌّ	وَالْقَمَرَ	وَالشَّمْسَ
حرکت کوی او ګرځی	په فلک کښی	دغه هر یو له دغو (شپه، ورځ، لمر، سپوږمی)	او سپوږمی	او لمر

او لمر (د رڼا دپاره) او سپوږمی (روښناتیا دپاره) دغه هر یو له دغو په فلک او مدار کښی حرکت کوی او ګرځی.

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ؕ اَفَاۡئِنْ مِّتَّ فَهُمُ

فَهُمُ	مِّتَّ	اَفَاۡئِنْ	الْخُلْدَ	مِّنْ قَبْلِكَ	لِبَشَرٍ	وَمَا جَعَلْنَا
پس دوی به	مړ سی	آیا پس که ته	تل ژوندی پاتی کیدل	پخوا له تا څخه	هیڅ یوه انسان ته	او نه دی ګرځولی موږ

او نه دی ګرځولی موږ هیڅ یوه انسان ته پخوا له تا څخه (ای محمده) تل ژوندی پاتی کیدل آیا پس که ته مړ سی پس دوی به

الْخٰلِدُوْنَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ؕ وَنَبْلُوْكُمْ

وَنَبْلُوْكُمْ	الْمَوْتِ	ذَآئِقَةُ	كُلُّ نَفْسٍ	الْخٰلِدُوْنَ
او ازمایو موږ تاسی	د مرګ دی	څکونکی	هر یو نفس	تل پاتی کیدونکی وی

تل پاتی کیدونکی وی (په دنیا کی بلکه داسی نه ده). هر یو نفس څکونکی د مرګ دی (یعني مري)، او ازمایو موږ تاسی

بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ؕ وَاِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَاِذَا

وَاِذَا	تُرْجَعُوْنَ	وَاِلَيْنَا	فِتْنَةً	وَالْخَيْرِ	بِالشَّرِّ
او کله چې	راوستلی سئ تاسی	او خاص موږ ته به	په ازموینه	او په خیر، نیکی سره	په شر، بدی

په شر، بدی او په خیر، نیکی سره په ازموینه، او خاص موږ ته به راوستلی سئ تاسی (د جزا دپاره). او کله چې

وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَّحْفُوْظًا.. دتیر مخ پاته روایت دلته وګورئ:

حضرت ابن عباس رضي الله عنه ورته وفرمایل چي اول اسمانونه بند وه باران ورڅخه نه اوریدی او مځکه بنده وه بوټي او وابښه اونباتات نه ورڅخه راشنه کیدل کله چي الله جل جلاله پر مځکه انسان آباد کی نو دآسمان باران یي پر راخلاص کی او دمځکي نشو اونما یي پر راپورته کړه: دغه سړي چي دآیت تفسیر معلوم کی حضرت ابن عمر رضي الله عنه ته واپس راغی او څه چي یي دابن عباس رضي الله عنه څخه اوریدلي وه هغه یي ورته بیان کړه نو حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه وفرمایل چي اوس ماته دا ثابته سوه چي واقعي حضرت ابن عباس رضي الله عنه ته دقرآن علم ورکول سوی دی ددې څخه مخکي ما دقرآن کریم دتفسیر په باره کي دحضرت ابن عباس رضي الله عنه بیانونه یوه زړه ورتیا بلله چي زما به خوښه نه وه او س ماته دا معلومه سوه چي الله جل جلاله ده ته دقرآن کریم دعلمونو یو خاص ذوق او شوق ورکړی دی نو ځکه دوی د: رتقاً: او فتقاً بنه مدلل تفسیر وفرمایي: الله جل جلاله دي موږ ته هم داسي ذوق قرآني رانصیب کړي:

(معارف القرآن ج٦پ١٧ص ١٤)

www.jamairahmani.org

رَاٰكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ اِلَّا هُزُوًا ؕ

رَاٰكَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْٓا	اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ	اِلَّا	هُزُوًا
ووینی تا	هغه کسان	چي کافران سوي دي	نو نه نیسي دوی تا	مګر	مسخره کړي سوي

ووینی تا هغه کسان چي کافران سوي دي نو نه نیسي دوی تا مګر مسخره کړي سوي، (او وائي پخپلو منځونو کښې)

اَهٰذَا الَّذِيْ يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ ۚ وَهُمْ بِذِكْرِ

اَهٰذَا	الَّذِيْ	يَذْكُرُ	اٰلِهَتَكُمْ	وَهُمْ	بِذِكْرِ
آیا دا	همغه څوک دی چي	یادوي	معبودان ستاسي	حال دا چي دغه کفار	په یادولو

آیا دا همغه څوک دی چي یادوي (په بدي او سپکه) معبودان ستاسي حال دا چي دغه کفار په یادولو

الرَّحْمٰنِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٦﴾ خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ؕ

الرَّحْمٰنِ	هُمْ	كٰفِرُوْنَ	خُلِقَ	الْاِنْسَانُ	مِنْ عَجَلٍ ؕ
د رحمٰن	هم دوي	کافران دي	پیدا کړي سوی دی	انسان	له تلوار (بی صبری)

د رحمٰن (په وحدانیت) هم دوی کافران دي. پیدا کړی سوی دی انسان له تلوار (بی صبری)،

سَاُورِيْكُمْ اٰيٰتِيْ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ ﴿٣٧﴾ وَيَقُوْلُوْنَ

سَاُورِيْكُمْ	اٰيٰتِيْ	فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ	وَيَقُوْلُوْنَ
ژر به وښیم تاسي ته	آیات خپل	پس تلوار مه کوئ تاسي	او وائي (دا کفار)

ژر به وښیم تاسي ته آیات خپل (موعود عذاب) پس تلوار مه کوئ تاسي (په راتللو د عذاب). او وائي (دا کفار)

مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٨﴾ لَوْ يَعْلَمُ

مَتٰى	هٰذَا	الْوَعْدُ	اِنْ كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ	لَوْ يَعْلَمُ
کله به وي	دغه	وعده	که چیري یئ تاسي	صادقان رښتیني	که پوهیدلی وي

کله به وي دغه وعده (د راتلو د عذاب یا قیامت) که چیري یئ تاسي صادقان رښتیني. که پوهیدلی وي

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا حِيْنَ لَا يَكُفُّوْنَ عَنْ وُّجُوْهِهِمُ

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	حِيْنَ	لَا يَكُفُّوْنَ	عَنْ وُّجُوْهِهِمُ
هغه کسان	چي کافران سوي دي	په هغه وخت کښې	چي نه به سي منع کولی	له مخونو خپلو

هغه کسان چي کافران سوي دي هغه وخت کښې چي نه به سي منع کولی له مخونو خپلو

خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ

سَاُورِيْكُمْ... بې ځایه او بې موقع تلواري مذمومه او بده ده: لفظ دعجل په معنی دتلواري دی چي حقیقت یي څه شی دوخت څخه مخکي طلب کول دي او دا وصف فی نفسه مذموم دی په قرآن کریم کي یي بل ځای هم دا دانساني کمزوری په طور سره ذکر کړی دی: **وکان الانسان عجولا:** یعني انسان ډیر تلواري دی: حضرت موسی علیه السلام کله چي کوه طور ته دخپل قوم څخه مخکي دالله جل جلاله په دربار کي حاضر سو نو هم هلته پر دغه تلواره کولو ورته عتاب وسو او دانبیاوو **علیهم السلام** او صالحانو په باره کي چي کم ځای په نیکیو کي دتلواري او مخکي کیدو په طور دمدح ذکر سوی دی دغه دجلد بازی او تلواري په معنی کي داخل نه دی ځکه چي دغه دوخت څخه مخکي دیو شي طلب نه دی بلکي پر وخت باندي دنیکیو دډیرولو کوشش کول دي الله جل جلاله دي موږ او تاسي ته رانصیب کړي.

(معارف القرآن ج۶ پ ١٧ ص ٢۶)

www.jamairahmani.org

النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُوْرِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿۳۹﴾

النَّارَ	وَلَا عَنْ	ظُهُوْرِهِمْ	وَلَا هُمْ	يُنْصَرُوْنَ
اور (د دوزخ)	او نه له	شاګانو خیلو	او نه به له دوی سره	مرسته وکړی سی

اور (د دوزخ) او نه له شاګانو خیلو او نه به له دوی سره مرسته وکړی سی (دعذاب په منع کولو کښې نو نه به کافران کیدل)

بَلْ تَأْتِيْهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

بَلْ تَأْتِيْهِمْ	بَغْتَةً	فَتَبْهَتُهُمْ	فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ
بلکه رابه سی دوی ته	ناڅاپه	پس حیران به کړی (هغه) دوی	پس طاقت نه لری دوی

بلکه رابه سی دوی ته (دغه قیامت) ناڅاپه (بی له مقدمی) پس حیران به کړی (هغه) دوی پس طاقت نه لری دوی

رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿۴۰﴾ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ

رَدَّهَا	وَلَا هُمْ	يُنْظَرُوْنَ	وَلَقَدِ	اسْتُهْزِئَ	بِرُسُلٍ
دلری کولو دقیامت	او نه به دوی ته	مهلت ورکاوه سی	او خامخا په تحقیق	مسخری سوی دی	په رسولانو

د لری کولو د قیامت او نه به دوی ته مهلت ورکاوه سی (دتوبی او عذر). او خامخا په تحقیق مسخری سوی دی په رسولانو

مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا

مِّنْ قَبْلِكَ	فَحَاقَ	بِالَّذِيْنَ	سَخِرُوْا	مِنْهُمْ	مَّا كَانُوْا
پخواله تا	پس بیرته نازل سو	په هغو کسانو چي	مسخری ئی کولی	له پخوانیو امتونو څخه	هغه شی چی وو دوی

پخواله تا پس بیرته نازل سو په هغو کسانو چي مسخری ئی کولی له پخوانیو امتونو څخه (جزا) د هغه شی چی وو دوی

بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۴۱﴾ قُلْ مَنْ يَّكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ

بِهٖ	يَسْتَهْزِءُوْنَ	قُلْ	مَنْ يَّكْلَؤُكُمْ	بِالَّيْلِ	وَالنَّهَارِ
چی په هغه سره	به ئی مسخری کولی	ووایه (محمده!)	څوک ساتی تاسی	دشپی	او د ورځی

چی په هغه سره به ئی مسخری کولی. ووایه (ای محمده! دوی ته) څوک ساتی تاسی د شپی او دورځی

مِنَ الرَّحْمٰنِ ؕ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ

مِنَ الرَّحْمٰنِ	بَلْ هُمْ	عَنْ ذِكْرِ	رَبِّهِمْ
له عذاب د رحمٰن څخه	بلکه دوی	له یاده	د رب خپل

له عذاب د رحمٰن څخه (که ئی درپیښ کړی؟ هیڅوک نسته)، بلکه دوی له یاده درب خپل (یا له قرآن څخه)

وَلَا عَنْ ظُهُوْرِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ. کافران به د قیامت په ورځ داور لمبي دڅلورو طرفو څخه راګیرکي: په دغه آیت کي الله ﷻ دقیامت په ورځ چي کفارو ته کم عذاب ورکول کیږي دهغه ذکر کړی دی داسي چي کاشکي داکافران دهغه وخت دعذابه څخه خبروای کله چي دوی دهر طرف څخه ددوږخ اور راګیر کړي او داخلګ به نه دغه اور دخپل مخ څخه منع کولای سي او دخپلي شا څخه او نه به ددوی څوک حمایت کوي که چیري دغه کافران ددغه مصیبت څخه خبر وای نو داسي خبري به یي نه جوړولای او داچي کم دوی په دنیا کي داور دعذاب دپاره فرمایش کوي نو داضروري نه ده چي داور عذاب دي په دې دنیا کي پر دوی باندي راسي بلکي دغه اور به یودم دوی راونیسي او بیا به دوی بد حواسه کړي بیا به نه دهغه دلیري کولو دوی ته قدرت وي او نه به دوی ته څه مهلت ورکول سي او داخبره چي دوی وایي نمونه یي راوښیاست په دنیا کي نو ددې جواب دادی چي دتیرو انبیاوو علیهم السلام پر قومونو باندي هغه عذابونه راغلل په کم پوري چي دوی مسخري کولي: (معارف القرآن ج ۶پ۱۷ص۲۲)

۳ ع۱۲ ۳

www.jamairahmani.org

مُّعۡرِضُوۡنَ ﴿٤٢﴾ اَمۡ لَهُمۡ اٰلِهَةٌ تَمۡنَعُهُمۡ مِّنۡ دُوۡنِنَا

مُّعۡرِضُوۡنَ	اَمۡ لَهُمۡ	اٰلِهَةٌ	تَمۡنَعُهُمۡ	مِّنۡ دُوۡنِنَا
مخ گرځوونکی دی	آیا ستهٔ دوی دپاره	نورمعبودان	چې ساتی دوی (له عذابه)	غیر له موږ څخه

مخ گرځوونکی دی. آیا ستهٔ د دوی دپاره نور معبودان چې ساتي دوی (له عذابه څخه) غیر له موږ څخه

لَا يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ نَصۡرَ اَنۡفُسِهِمۡ وَلَا هُمۡ مِّنَّا يُصۡحَبُوۡنَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ	نَصۡرَ	اَنۡفُسِهِمۡ	وَلَا هُمۡ	مِّنَّا	يُصۡحَبُوۡنَ
طاقت نه لری	د مرستی	دخپلو نفسونو	او نه دوی	زموږ له (عذاب څخه)	ساتلی کیږی

طاقت نه لری (دغه معبودان) د مرستی دخپلو نفسونو او نه دوی زموږ له (عذاب څخه) ساتلی کیږی

بَلۡ مَتَّعۡنَا هٰۤؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمۡ حَتّٰى طَالَ

بَلۡ مَتَّعۡنَا	هٰۤؤُلَآءِ	وَاٰبَآءَهُمۡ	حَتّٰى	طَالَ
بلکه نفع رسولی ده موږ	دغو کفارو	او پلرونو د دوی ته	ترهغه پوری چې	اوږده سوه

(یا ملگرتیا ورسره کاوه سی). بلکه نفع رسولی ده موږ دغو کفارو او پلرونو د دوی ته ترهغه پوری چې اوږده سوه

عَلَيۡهِمُ الۡعُمُرُ ؕ اَفَلَا يَرَوۡنَ اَنَّا نَاۡتِى الۡاَرۡضَ نَنۡقُصُهَا

عَلَيۡهِمُ	الۡعُمُرُ	اَفَلَا يَرَوۡنَ	اَنَّا	نَاۡتِى	الۡاَرۡضَ	نَنۡقُصُهَا
په دوی باندی	عمرونه	آیا پس نه وینی (کفار)	چې بیشکه! موږ	کووراتگ	مځکی (دکفارو) ته	په داسی حال چې کموو هغه

په دوی باندی (موده) عمر، آیا پس نه وینی چې بیشکه! موږ راتگ او (قصد) کوو مځکی ته په داسی حال چې کموو هغه

مِنۡ اَطۡرَافِهَا ؕ اَفَهُمُ الۡغٰلِبُوۡنَ ﴿٤٤﴾ قُلۡ اِنَّمَاۤ

مِنۡ اَطۡرَافِهَا	اَفَهُمُ	الۡغٰلِبُوۡنَ	قُلۡ	اِنَّمَاۤ
له څنډو د دغی (مځکی)	آیا پس کفار	غالب دی (په مؤمنانو)	وو ایه (ای محمده!)	بیشکه! هم دا خبره ده

له څنډو (غاړو) د دغی (مځکی)، آیا پس کفار غالب دی (په مؤمنانو) وو ایه (محمده!) بیشکه! هم دا خبره ده

اُنۡذِرُكُمۡ بِالۡوَحۡىِ ۖ وَلَا يَسۡمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنۡذَرُوۡنَ ﴿٤٥﴾

اُنۡذِرُكُمۡ	بِالۡوَحۡىِ	وَلَا يَسۡمَعُ	الصُّمُّ	الدُّعَآءَ	اِذَا	مَا يُنۡذَرُوۡنَ
چې زه بیروم تاسی	په وحی سره	او نه اوری	کوڼ	دعاء (بلنه)	کله چې	وبیرولی سی دوی

چې زه بیروم تاسی په وحی سره او نه اوری کوڼ دعاء (بلنه) کله چې وبیرولی سی دوی (حقه خبره نه اوری).

اَمۡ لَهُمۡ اٰلِهَةٌ تَمۡنَعُهُمۡ مِّنۡ دُوۡنِنَا ؕ لَا يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ...

دکفارو معبودان به هم دقیامت په ورځ ددوی سره څه کومک نه سي کولای:

په دغه آیت کي الله ﷻ فرمایي چي ایا ددوی معبودان به ددوی سره کومک وکړي دقیامت په ورځ؟ الله ﷻ فرمایي دا سي هم نه سي کیدای ځکه چي هغه خواران خو دخپل ځانونو دحفاظت توان او طاقت نه لري مثلا که څوک ددوی په ماتولو شروع وکړي نو دوی خپل ځان ورڅخه هم نه سي خلاصولای لکه دا الله ﷻ دغه قول چي دی: وان یسلبهم الذباب شیئا: الایة: یعني دابتان خواران دومره کمزوري دي که چیري مچ غوندي کمزوری حیوان یو شی ددوی څخه واخلي او یا یي ځیني وتښتوي دوی دهغو څخه یي لا هم نه سي بیرته اخیستلای نو دغه معبودان نه ددوی څه کومک کولای سي او نه زموږ په مقابله کي څوک ددوی ملگرتیا کولای سي او دا خبره چي سره ددلائلو بیاهم دوی خبره نه مني دا ددې وجي نه دي چي زموږ په دلائلو یا دعوو کي څه خلل دی بلکي په دوی کي دغفلت خلل او نقصان پروت دی الخ.

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۲۳)

www.jamairahmani.org

وَلَئِنۡ مَّسَّتۡهُمۡ نَفۡحَةٌ مِّنۡ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُوۡلُنَّ

لَيَقُوۡلُنَّ	رَبِّكَ	مِّنۡ عَذَابِ	نَفۡحَةٌ	مَّسَّتۡهُمۡ	وَلَئِنۡ
نو خامخا وائی هرومرو	درب ستا	له عذابه	یوه څپه	ورسیږی دوی ته	او که

او که ورسیږی دوی ته لږ څه څپه له عذابه د رب ستا نو خامخا وائی (کفار) هرومرو

يٰوَيۡلَنَاۤ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيۡنَ ۝٤٦ وَنَضَعُ

وَنَضَعُ	ظٰلِمِيۡنَ	اِنَّا كُنَّا	يٰوَيۡلَنَاۤ
او ایږدو موږ	ظالمان (په کفر سره)	بیشکه! چې موږ وو	ای هلاکه زموږ

ای هلاکه زموږ بیشکه! چې موږ وو (پخوا له دغه عذاب څخه) ظالمان (په کفر سره). او کیږدو

الۡمَوَازِيۡنَ الۡقِسۡطَ لِيَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ فَلَا تُظۡلَمُ نَفۡسٌ

نَفۡسٌ	فَلَا تُظۡلَمُ	الۡقِيٰمَةِ	لِيَوۡمِ	الۡقِسۡطَ	الۡمَوَازِيۡنَ
په هیڅ نفس	پس ظلم به ونه کړی سی	دقیامت	دپاره دورځی	دانصاف	تلی

تلی د انصاف دپاره د (اهل د) ورځی د قیامت پس ظلم به ونه کړی سی په هیڅ نفس ،

شَيۡـًٔا ؕ وَاِنۡ كَانَ مِثۡقَالَ حَبَّةٍ مِّنۡ خَرۡدَلٍ اَتَيۡنَا بِهَا ؕ

اَتَيۡنَا بِهَا	مِّنۡ خَرۡدَلٍ	حَبَّةٍ	مِثۡقَالَ	وَاِنۡ كَانَ	شَيۡـًٔا ؕ
نو رابه وړو دغه (دانه)	سپیلنی (او ری)	دیوی دانی	په قدر	او که وی	دهیڅ شی

د هیڅ شی (هیڅ) او که وی (دغه عمل) په قدر د یوی دانی سپیلنی، اوری نو رابه وړو دغه (دانه)،

وَكَفٰى بِنَا حٰسِبِيۡنَ ۝٤٧ وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَا مُوۡسٰى

مُوۡسٰى	اٰتَيۡنَا	وَلَقَدۡ	حٰسِبِيۡنَ	وَكَفٰى بِنَا
موسیٰ	ورکړی ؤ موږ	او خامخا په تحقیق	حساب کوونکی	او بس یو موږ

او بس یو موږ حساب کوونکی (یا ساتونکی د بندګانو د اعمالو) او خامخا په تحقیق ورکړی ؤ موږ موسیٰ

وَهٰرُوۡنَ الۡفُرۡقَانَ وَضِيَآءً وَّذِكۡرًا لِّلۡمُتَّقِيۡنَ ۝٤٨

لِّلۡمُتَّقِيۡنَ	وَّذِكۡرًا	وَضِيَآءً	الۡفُرۡقَانَ	وَهٰرُوۡنَ
دپاره دپرهیزګارانو	او نصیحت	او رڼا	فرقان	او هارون ته

او هارون ته فرقان (د حق او باطل بیلوونکی کتاب) او رڼا (حق له باطل څخه پیژندل) او نصیحت دپاره د پرهیزګارانو .

وَنَضَعُ الۡمَوَازِيۡنَ الۡقِسۡطَ لِيَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ.. په قیامت کي دعملونو حساب او دهغه میزان : لفظ دموازین دمیزان جمع ده کم چي دتلې په معنی سره راځي دلته الله ﷻ دمیزان دپاره دجمع کلمه استعمال کړیده ددې څخه ځینو علماوو داګڼلې ده چي دعملونو دتول دپاره به ډیري تلې استعمالیږي برابره خبره ده که دهر سړي دپاره جلا جلا تله وي یا دخاصو خاصو عملونو دپاره جلا جلا تلې وي: مګر جمهور عالمان پر دې متفق دي چي تله به یوه وي خو دجمع په کلمه یې ورڅخه ځکه تعبیر کړی دی چي دابه دډیرو تولونو کار کوي ځکه چي دټولو مخلوقاتو دحضرت آدم علیه السلام څخه واخله تر قیامته پوري چي شمیر یې الله ﷻ ته معلوم دی ددې ټولو عملونه به په دغه تله تلل کیږي: او **دقسط معنی عدل او انصاف ده :** معنی داده چي دغه تله به په عدل او انصاف سره تول کوي هیڅ کمی او زیاتی به نه کوي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چي هغه تله به دومره غټه وي که مځکه او آسمانونه هم په کښې تلل وغواړي په کښې ځای به سي الخ (معارف القرآن ج ۶ پ۱۷ ص۲۷)

www.jamairahmani.org

الَّذِيۡنَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ بِالۡغَيۡبِ وَهُمۡ مِّنَ السَّاعَةِ

الَّذِيۡنَ	يَخۡشَوۡنَ	رَبَّهُمۡ	بِالۡغَيۡبِ	وَهُمۡ	مِّنَ السَّاعَةِ
(متقيان) هغه كسان دى	چي بيريږى	له رب خپل	په غيب سره	او دوى	له قيامت څخه

(متقيان) هغه كسان (دى) چي بيريږى له رب خپل په غيب سره او دوى (تل) له قيامت څخه

مُشۡفِقُوۡنَ ﴿٤٩﴾ وَهٰذَا ذِكۡرٌ مُّبٰرَكٌ اَنۡزَلۡنٰهُ ؕ اَفَاَنۡتُمۡ

مُشۡفِقُوۡنَ	وَهٰذَا	ذِكۡرٌ	مُّبٰرَكٌ	اَنۡزَلۡنٰهُ	اَفَاَنۡتُمۡ
بيريدونكى دى	او دا (قرآن)	نصيحت دى	مبارك	چي نازل كړى موږ هغه	آيا پس تاسى

بيريدونكى دى. او دا (قرآن) نصيحت دى مبارك چي نازل كړى (ليږلى دى) موږ هغه (په محمد باندى) ، آيا پس تاسى

لَهٗ مُنۡكِرُوۡنَ ﴿٥٠﴾ ۧ وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَاۤ اِبۡرٰهِيۡمَ رُشۡدَهٗ مِنۡ قَبۡلُ

لَهٗ مُنۡكِرُوۡنَ	وَلَقَدۡ	اٰتَيۡنَاۤ	اِبۡرٰهِيۡمَ	رُشۡدَهٗ	مِنۡ قَبۡلُ
له دى څخه انكار كوونكى يئ	نو خامخا په تحقيق	وركړى وه موږ	ابراهيم ته	نيكه حقه لاره د دده	پخوا له

له دى نه انكار كوونكى يئ. نو خامخا په تحقيق وركړى وه موږ ابراهيم ته نيكه حقه لاره د دده (په عقائدو او اعمالو) پخوا له

وَكُنَّا بِهٖ عٰلِمِيۡنَ ﴿٥١﴾ ۚ اِذۡ قَالَ لِاَبِيۡهِ وَقَوۡمِهٖ مَا هٰذِهِ

وَكُنَّا	بِهٖ عٰلِمِيۡنَ	اِذۡ قَالَ	لِاَبِيۡهِ	وَقَوۡمِهٖ	مَا هٰذِهِ
او وو موږ	په دده باندى پوه	كله چي وويل (ابراهيم)	پلار خپل ته	او قوم خپل ته	چي څه دى دغه

او وو موږ په دده باندى پوه. كله چي وويل (ابراهيم) پلار خپل (آزر) ته او قوم خپل (بابليانو) ته چي څه دى دغه

التَّمَاثِيۡلُ الَّتِيۡۤ اَنۡتُمۡ لَهَا عٰكِفُوۡنَ ﴿٥٢﴾ قَالُوۡا وَجَدۡنَاۤ

التَّمَاثِيۡلُ	الَّتِيۡۤ	اَنۡتُمۡ	لَهَا عٰكِفُوۡنَ	قَالُوۡا	وَجَدۡنَاۤ
بتان	هغه چي	تاسى	دوى ته ولاړ يئ په عبادت سره	نو وويل دوى	پيدا كړى دى موږ

بتان هغه چي تاسى دوى ته ولاړ يئ په عبادت سره (لكه مجاوران). نو وويل دوى چي پيدا كړى دى موږ

اٰبَآءَنَا لَهَا عٰبِدِيۡنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدۡ كُنۡتُمۡ اَنۡتُمۡ وَاٰبَآؤُكُمۡ

اٰبَآءَنَا	لَهَا	عٰبِدِيۡنَ	قَالَ	لَقَدۡ	كُنۡتُمۡ اَنۡتُمۡ	وَاٰبَآؤُكُمۡ
پلرونه خپل	دغو (بتانو) ته	عبادت كوونكى	وويل (ابراهيم)	خامخا په تحقيق	ياست تاسى	او پلرونه ستاسى

پلرونه خپل دغو (بتانو) ته عبادت كوونكى. وويل (ابراهيم) خامخا په تحقيق يئ تاسى او پلرونه ستاسى (په سبب د بتانو)

وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَاۤ اِبۡرٰهِيۡمَ رُشۡدَهٗ مِنۡ قَبۡلُ... حضرت ابراهيم عليه السلام ته الله جل جلاله ته دده دشان مناسبه ښه پوهه وركړې وه : په دغه راروانو اياتونو كي الله جل جلاله دابراهيم عليه السلام هوښياري او فهم او دهغه خداداد عقل بيانوي كم چي الله جل جلاله دده ته ورنصيب كړى وو فرمايي چي موږ د حضرت موسى عليه السلام تر زماني مخكي حضرت ابراهيم عليه السلام ته دده دشان مناسبه ښه پوهه وركړې وه او موږ علمي او عملي كمالات دهغه ښه پيژندل يعني هغه ډير لوى او كامل شخصيت وو دده هغه وخت دياد وولو قابل دى كله چي دوى خپل پلار ته او خپلو خلگو ته چي دوى يي په بت پرستى كي مشغول وليدل وفرمايل چي څه عبث بتان دي په كمو چي دعبادت دپاره تاسي چهله سوي ناست ياست يعني دوى هيڅكله دعبادت قابل نه دي دغو خلگو په جواب كي وويل چي موږ خپل مشران ددى په عبادت كولوباندي ليدلي دي او هغه خلگ هوښيار وه ددې څخه معلوميږي چي دا بتان دعبادت لائق دي ده عليه السلام ورته وفرمايل چي تاسي او ستاسي پلرونه په ښكاره غلطى كي اخته ياست الخ :
(معارف القرآن ج ۶ پ ۷ ص ۲۶)

www.jamairahmani.org

فِیۡ ضَلٰلٍ مُّبِیۡنٍ ﴿۵۴﴾ قَالُوۡۤا اَجِئۡتَنَا بِالۡحَقِّ اَمۡ اَنۡتَ

فِیۡ ضَلٰلٍ	مُّبِیۡنٍ	قَالُوۡۤا	اَجِئۡتَنَا	بِالۡحَقِّ	اَمۡ اَنۡتَ
په گمراهی	ښکاره کښی	نو وویل	آیا راغلی ئی ته موږ ته	په حق سره	او که یئ ته

په گمراهی ښکاره کښی (هر عاقل ته). نو وویل (بابلیانو ابراهیم ته) آیا راغلی ئی ته موږ ته په حق سره او که یئ ته

مِنَ اللّٰعِبِیۡنَ ﴿۵۵﴾ قَالَ بَلۡ رَّبُّکُمۡ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

مِنَ اللّٰعِبِیۡنَ	قَالَ	بَلۡ	رَّبُّکُمۡ	رَبُّ	السَّمٰوٰتِ
له لوبو کوونکو څخه	وویل (ابراهیم)	بلکه	رب ستاسی	رب	دآسمانونو

له لوبو کوونکو څخه. وویل (ابراهیم) بلکه رب ستاسی رب د آسمانونو

وَ الۡاَرۡضِ الَّذِیۡ فَطَرَهُنَّ ۫ۖ وَ اَنَا عَلٰی ذٰلِکُمۡ

وَالۡاَرۡضِ	الَّذِیۡ	فَطَرَهُنَّ	وَاَنَا	عَلٰی ذٰلِکُمۡ
او (رب) دمځکی دی	هغه (الله) چی	پیداکړی ئی دی دا	او زه	په دغو

او (رب) د مځکی دی هغه (الله) چی پیداکړی ئی دی دا او زه په دغو (چی ومی ویل له توحید څخه

مِّنَ الشّٰهِدِیۡنَ ﴿۵۶﴾ وَ تَاللّٰهِ لَاَکِیۡدَنَّ اَصۡنَامَکُمۡ بَعۡدَ اَنۡ

مِّنَ الشّٰهِدِیۡنَ	وَتَاللّٰهِ	لَاَکِیۡدَنَّ	اَصۡنَامَکُمۡ	بَعۡدَ اَنۡ
له شاهدانو څخه یم	او قسم دی په الله	خامخا څه تدبیر او علاج به وکړم هرومرو	(چی مات کړم) بتان ستاسی	پس له هغه

له شاهدانو څخه یم. او قسم دی په الله خامخا څه تدبیر او علاج به وکړم هرومرو (چی مات کړم) بتان ستاسی پس له هغه

تُوَلُّوۡا مُدۡبِرِیۡنَ ﴿۵۷﴾ فَجَعَلَهُمۡ جُذٰذًا اِلَّا کَبِیۡرًا لَّهُمۡ

تُوَلُّوۡا	مُدۡبِرِیۡنَ	فَجَعَلَهُمۡ	جُذٰذًا	اِلَّا	کَبِیۡرًا	لَّهُمۡ
چی وګرځئ تاسی	شاکوونکی	پس وئی ګرځول دا بتان	ټوټی ټوټی	مګر	لوی	د دی بتانو

چی وګرځئ تاسی شاکوونکی (بتانو ته مخ په میله). پس وئی ګرځول دا بتان ټوټی ټوټی مګر لوی د دی بتانو

لَعَلَّهُمۡ اِلَیۡهِ یَرۡجِعُوۡنَ ﴿۵۸﴾ قَالُوۡا مَنۡ فَعَلَ هٰذَا

لَعَلَّهُمۡ	اِلَیۡهِ	یَرۡجِعُوۡنَ	قَالُوۡا	مَنۡ فَعَلَ	هٰذَا
دپاره د دی چی دوی	هغه ته	بیرته راسی	وویل دوی	چا کړی دی	دا کار

دپاره د دی چی دوی هغه ته بیرته راسی (او تری پوښتنه وکړی). وویل دوی چا کړی دی دا کار

وَ تَاللّٰهِ لَاَکِیۡدَنَّ اَصۡنَامَکُمۡ بَعۡدَ اَنۡ تُوَلُّوۡا.. ابراهیم علیه السلام ددوی دبتانو دعلاج دپاره قسم پورته کړی: ددغه آیت دظاهره څخه داسي معلوميږي چي دا خبره ابراهیم دخپل قوم په مخکي کړې وه مګر پر دې خبره باندي بيا داشبه کيږي چي حضرت ابراهیم علیه السلام دوی ته وفرمایل چي: **انی سقیم: زه مریض یم** او ددوی سره يي اختر ته دتللو څخه ځان خلاص کړی او کله چي دبتانو دماتيدلو واقعه پيښه سوه نو خپلو خلګو ددې تلاش شروع کی چي داکار چا کړی دی که دحضرت ابراهیم علیه السلام داخبره دمخکي څخه خپلو خلګو ته معلومه وای نو داټولي خبري به څنګه کيدای **ددې جواب دادی** چي حضرت ابراهیم علیه السلام يکي يوازي يو سړی وو دټولي برادری په مقابله کي ددوی هيڅ حيثيت دوی نه ګڼی ممکنه ده چي ددوی خبري ته يي هيڅ التفات نه وای کړی او هيري سوي يي هم وي. **بيان القرآن:** او دا هم ممکنه ده چي ددغه کار تحقيق اوتلاش کوونکي نور خلګ وه کمو ته چي دحضرت ابراهیم علیه السلام ددې خبرو علم نه وو الخ.
(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۳۵)

www.jamairahmani.org

بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٩﴾ قَالُوْا سَمِعْنَا

بِاٰلِهَتِنَآ	اِنَّهٗ	لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ	قَالُوْا	سَمِعْنَا
په معبودانو زمونږ	بیشکه! چی دی	خامخا له ظالمانو دی	وویل (ځینو کفارو)	چی اوریدلی وو مونږ

په معبودانو زمونږ بیشکه! چی دی خامخا له ظالمانو دی (په دی کار کښی). وویل (ځینو کفارو) چی اوریدلی وو مونږ

فَتًى يَّذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا فَاْتُوْا بِهٖ عَلٰٓى

فَتًى	يَّذْكُرُهُمْ	يُقَالُ لَهٗٓ	اِبْرٰهِيْمُ	قَالُوْا	فَاْتُوْا	بِهٖ	عَلٰٓى
له یوه ځوان شخه	چی یادول به ئی دا بتان	چی ویلی سی ده ته	ابراهیم	وویل (نمرود)	چی راولئ	هغه	په

له یوه ځلمی شخه چی یادول به ئی دا بتان (په بدی سره) چی ویلی سی ده ته ابراهیم. وویل (نمرود) چی راولئ هغه په

اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ ﴿٦١﴾ قَالُوْٓا ءَاَنْتَ

اَعْيُنِ	النَّاسِ	لَعَلَّهُمْ	يَشْهَدُوْنَ	قَالُوْٓا	ءَاَنْتَ
مخکښی د سترګو	د خلګو	ښائی چی دوی	ووینی	وویل (بابلیانو)	آیا تا

مخکښی د سترګو د خلګو (چی وئی وینی) ښائی چی دوی ووینی (هغه او شاهدی ورکړی). وویل (بابلیانو) آیا تا

فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ ۖۗ

فَعَلْتَ	هٰذَا	بِاٰلِهَتِنَا	يٰٓاِبْرٰهِيْمُ	قَالَ بَلْ	فَعَلَهٗ
کړی دی	دا کار	په معبودانو زمونږ	ای ابراهیمه؟	وویل (ابراهیم) بلکه	کړی دی دا کار

کړی دی دا کار په معبودانو زمونږ ای ابراهیمه؟ وویل (ابراهیم) بلکه کړی دی دا کار

كَبِيْرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾

كَبِيْرُهُمْ	هٰذَا	فَسْـَٔلُوْهُمْ	اِنْ كَانُوْا	يَنْطِقُوْنَ
مشر د دوی	چی دا دی	نو پوښتنه وکړئ تاسی له دوی	که وی دوی	چی خبری کوی

مشر د دوی چی دا دی نو پوښتنه وکړئ تاسی له دوی که وی دوی چی خبری کوی (چی چا ټوټی کړی یئ؟)

فَرَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوْٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾

فَرَجَعُوْٓا	اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ	فَقَالُوْٓا	اِنَّكُمْ	اَنْتُمُ	الظّٰلِمُوْنَ
پس رجوع وکړه دوی	نفسونو خپلو ته	نو وویل	بیشکه! تاسو	یئ	ظالمان

پس رجوع وکړه (دغو کفارو په فکر کولو سره) نفسونو خپلو ته نو وویل (ځینو ځینو نوروته) بیشکه! تاسو یئ ظالمان.

قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوْهُمْ..دحضرت ابراهیم ﷺ قول دروغ نه وو بلکي یـوه کنایـه وه:
یعنـي کلـه چـي حضـرت ابـراهیم ﷺ دده دبـرادری خلګو تینـګ او ونیوی نو رایـي وسـتی او دده ځخـه یـي دا قـرار اخیسـتو دپـاره پوښـتنه وکـړه چـي ایـا تـا زمــوږ دبتـــانو ســـره دا معامله کړیده ؟ نو حضرت ابراهیم ﷺ جواب ورکی چـي نـه بلکـي ددوی مشـر داکـار کـړی دی تاسـي پـه خپلــه دده ځخــه پوښــتنه وکړی که دی خبري کولای سـي : دلتـه اوس یـو سـوال داپیـدا کیـږي چـي داکـار خو ده په خپله کړی وو بیـا ددې ځخـه انکـار او دلـوی بت طرف ته یي نسبت کول پـه ظـاهره دواقعـې ځخـه خـلاف کـار دی چـي دې تـه خـو درواغ ویـل کیـږي او حضرت خلیـل الله ﷺ خـو ددې ځخـه ډیـر لـوړ دی:
ددې جواب دپاره مفسرینو ډیـر احتمـالات بیـان کـړي دي په دي کي یو دادی چي دحضرت ابراهیم ﷺ دغـه قـول پـه طـور دفـرض وو یعني تاسـي داسـي ولـي نـه فرضـوی چـي داکـار بـه دې لـوی بـت کـړی وي او پـه طور دفـرض بانـدي خلاف واقعـه خبـره پـه درواغـو کـي نـه ده داخلـه الـخ.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص۳۶)

www.jamairahmani.org

ثُمَّ نُكِسُوْا عَلٰى رُءُوْسِهِمْ ۚ لَقَدْ عَلِمْتَ

ثُمَّ	نُكِسُوْا	عَلٰى رُءُوْسِهِمْ	لَقَدْ	عَلِمْتَ
بیا	نسکور کړل سول دوی	پر سرونو خپلو	چې خامخا په تحقیق	پوه ئې ته

بیا نسکور کړل سول دوی پر سرونو خپلو (یعنی شرمنده سول) چې خامخا په تحقیق پوه ئې ته

مَا هٰٓؤُلَآءِ يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

مَا هٰٓؤُلَآءِ	يَنْطِقُوْنَ	قَالَ	اَفَتَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ
چې نه دی دا بتان	چې خبری کوی	نو وویل (ابراهیم)	نو آیا پس تاسی عبادت کوئ	بی له	الله څخه

چې نه دی دا بتان (قابل د دی) چې خبری کوی. نو وویل (ابراهیم) نو آیا پس تاسی عبادت کوئ بی له الله څخه

مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَّلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ اُفٍّ لَّكُمْ

مَا لَا يَنْفَعُكُمْ	شَيْـًٔا	وَّلَا يَضُرُّكُمْ	اُفٍّ	لَّكُمْ
دهغه شی چې نه نفع رسوی تاسی ته	دهیڅ شی	او نه ضرر رسولی سی تاسی ته	نو افسوس دی	تاسی ته

دهغه شی چې نه نفع رسوی تاسی ته د هیڅ شی او نه ضرر رسولی سی تاسی ته (دهیڅ شی). نو افسوس دی تاسی ته

وَلِمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾

وَلِمَا	تَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ
او هغه ته	چې عبادت ئې کوئ	بی له	الله	نو آیا نه لرئ تاسی دومره عقل هم

او هغه ته چې عبادت ئې کوئ بی له الله نو آیا نه لرئ تاسی دومره عقل هم (چې دخپلو افعالو په قباحت او بدی وپوهیږئ)

قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَانْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ

قَالُوْا	حَرِّقُوْهُ	وَانْصُرُوْٓا	اٰلِهَتَكُمْ	اِنْ كُنْتُمْ
وویل (نمرودیانو)	وسوځوئ تاسی دغه (ابراهیم)	او مرسته وکړئ تاسی	دمعبودانو خپلو	که چیری یئ تاسی

وویل (نمرودیانو) وسوځوئ تاسی دغه (ابراهیم) او مرسته وکړئ تاسی د معبودانو خپلو که چیری یئ تاسی

فٰعِلِيْنَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يٰنَارُ كُوْنِيْ بَرْدًا وَّسَلٰمًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿٦٩﴾

فٰعِلِيْنَ	قُلْنَا	يٰنَارُ	كُوْنِيْ بَرْدًا	وَّسَلٰمًا	عَلٰٓى	اِبْرٰهِيْمَ
کوونکی	وویل موږ	ای اوره!	سه یخ	او خاوند دسلامتیا	پر	ابراهیم باندی

کوونکی (د دی مرستی د خپلو بتانو سره) .وویل موږ ای اوره! سه یخ او خاوند د سلامتیا پر ابراهیم باندی .

قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَانْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ... قوم دابراهیم ؑ **دافیصله وکړه چې دی دې په اور کې وسوزول سي**: په تاریخي روایاتو کې دي چې تریوې میاشتې پورې دټول ښار خلګو ددې کار دپاره خاشاک او بوټي وغیره سامان جمع کوی بیا یې اور ورته ورکی تر اوو ورځو پورې یې هغه ته پوکل ورکول او تیزوی به یې نژدې وه چې دهغه اور شغلې په فضاکې آسمان ته دومره لوړې سوې چې یوه مرغی که به لوړه تیریدله پر دغه شعلو باندې نو سوزیدله به دغه وخت دوی ارده وکړه چې حضرت ابراهیم ؑ دې اورته ورواچول سي نو اوس دا فکرپیدا سوچې دی به اورته څنګه ورواچول سي دغه ته ورتلل خو دهیچا په وس کې نه وو نو شیطان دوی ته دمچوغولی په ذریعه یا دټال په ذریعه دوراچولو ترکیب وښوودی څه وخت چې دالله جل جلاله خلیل ددغو اسبابو په ذریعه وه دې اورته ورواچول سو نو ټولې ملایکې بلکې مځکه او آسمان او ددې ټول مخلوقات په چیغو سول چې یاربه ستا پر خلیل څه تیریږي: **پاته بیان پر راروان مخ وګوری**

www.jamairahmani.org

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَخْسَرِيْنَ ۝٧٠

وَاَرَادُوْا	بِهٖ	كَيْدًا	فَجَعَلْنٰهُمُ	الْاَخْسَرِيْنَ
او اراده وكړه (نمروديانو)	پر ابراهيم	كيد (مكر د سوځولو)	نو وګرځول موږ دوی	سخت زيانكاران

او و غوښتل (نمروديانو) پر ابراهيم كيد (مكر د سوځولو) نو وګرځول موږ دوی سخت زيانكاران (په خپل فعل كښې).

وَنَجَّيْنٰهُ وَلُوْطًا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا

وَنَجَّيْنٰهُ	وَلُوْطًا	اِلَى الْاَرْضِ	الَّتِيْ	بٰرَكْنَا	فِيْهَا
او نجات موږ وركړ دغه (ابراهيم) ته	او لوط ته	مځكې	هغه ته	چې بركت اچولى ؤ موږ	په هغې كښې

او نجات مو وركړ دغه (ابراهيم) ته او لوط ته (چې ځئ له عراقه) مځكې هغه ته چې بركت اچولى ؤ موږ په هغې كښې

لِلْعٰلَمِيْنَ ۝٧١ وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ ؕ وَيَعْقُوْبَ نَافِلَةً ؕ

لِلْعٰلَمِيْنَ	وَوَهَبْنَا	لَهٗٓ	اِسْحٰقَ	وَيَعْقُوْبَ	نَافِلَةً
دپاره د خلكو	او وموبخښل	دغه (ابراهيم ته)	اسحق	او يعقوب	زيات

دپاره د خلكو (چې شام دی). او ومو بخښل دغه (ابراهيم) ته (زوی) اسحٰق او (لمسی) يعقوب زيات

وَكُلًّا جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ ۝٧٢ وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّهْدُوْنَ

وَكُلًّا	جَعَلْنَا	صٰلِحِيْنَ	وَجَعَلْنٰهُمْ	اَئِمَّةً	يَّهْدُوْنَ
او دغه ټول	ګرځولي دي موږ	نيكان	او ګرځولي وو موږ دوی	امامان	چې سمه صافه لاره ئې ښووله

او دغه ټول ګرځولي دي موږ نيكان. او ګرځولي وو موږ دوی (داسې) امامان چې سمه صافه لاره ئې ښووله

بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاِقَامَ

بِاَمْرِنَا	وَاَوْحَيْنَآ	اِلَيْهِمْ	فِعْلَ الْخَيْرٰتِ	وَاِقَامَ
په حكم زموږ سره	او وحې كړې وه موږ	دوی ته	دكولو د خيراتونو	او د قائمولو

په حكم زموږ سره (خلكو ته). او وحې كړې وه موږ دوی ته د كولو د خيراتونو (نيكو كارونو) او د قائمولو (سم اداء كولو)

الصَّلٰوةِ وَاِيْتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ۝٧٣

الصَّلٰوةِ	وَاِيْتَآءَ	الزَّكٰوةِ	وَكَانُوْا	لَنَا عٰبِدِيْنَ
دلمانځه	او د وركولو	دزكوة	او وو دوی (ټول)	خاص موږ ته عبادت كوونكي

دلمانځه او د وركولو د زكوة، او وو دوی (ټول) خاص موږ ته عبادت كوونكي.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَخْسَرِيْنَ...دتير مخ پاته

بيان دلته وګورى : الله جل جلاله دې تولو ته د حضرت ابراهيم عليه السلام د مدد كولو اجازت وركى ملايكو د مدد كولو دپاره د حضرت ابراهيم عليه السلام څخه پوښتنه وكړه چې څه كومك وكړو امر كوى نو ده په جواب كې ورته وفرمايل چې زما الله ماته كافي دى هغه ماويني حضرت جبرآئيل امين عرض وكى چې كه ستا زما څخه مدد ته ضرورت وي نو چې زه خدمت وكړم جواب يې وركى چې حاجت مې سته خو ستا د طرف څخه نه بلكې د خپل رب د طرف څخه :هغه وو چې الله جل جلاله اور ته امر وركى چې اى اوره زما خليل درروان دى نو پرده باندي يخ سه او سلامتى والا يخ سه هغه وو چې اور د الله جل جلاله په امر سره پر حضرت ابراهيم عليه السلام باندي يخ سو نور خو اور وو سوځل يې كوله خو فقط دى يې نه سوځى.په رواياتو كې دي چې حضرت ابراهيم عليه السلام په دغه اور كې تر اوو ورځو پوري وو او ده به فرمايل چې ماته په ټول عمر كې دومره استراحت نه دى رسيدلى لكه په دې اور كې:

(معارف القرآن ج٦پ١٧ص ٤٢)

www.jamairahmani.org

وَلُوۡطًا اٰتَیۡنٰهُ حُکۡمًا وَّ عِلۡمًا وَّ نَجَّیۡنٰهُ مِنَ الۡقَرۡیَةِ

وَلُوۡطًا	اٰتَیۡنٰهُ	حُکۡمًا	وَّعِلۡمًا	وَّنَجَّیۡنٰهُ	مِنَ الۡقَرۡیَةِ
او لوط ته	ورکړې ؤ مونږ ده ته	حکم	او پوهه	او نجات ورکړی ؤ مونږ دغه (لوط) ته	له کلی

او لوط ته ورکړې ؤ مونږ ده ته حکم (نبوت) او پوهه او نجات ورکړی ؤ مونږ دغه (لوط) ته له (خلګو د) کلی

الَّتِیۡ کَانَتۡ تَّعۡمَلُ الۡخَبٰٓئِثَ ؕ اِنَّهُمۡ کَانُوۡا قَوۡمَ

الَّتِیۡ	کَانَتۡ	تَّعۡمَلُ	الۡخَبٰٓئِثَ	اِنَّهُمۡ	کَانُوۡا	قَوۡمَ
هغه چې	وو هغوی	چې کول به ئی عملونه	خبیث ناپاکه	بیشکه! چې هغوی	وو	قوم

هغه چې وو هغوی چې کول به ئی عملونه خبیث ناپاکه بیشکه! چې هغوی وو قوم

سَوۡءٍ فٰسِقِیۡنَ ﴿۷۴﴾ وَ اَدۡخَلۡنٰهُ فِیۡ رَحۡمَتِنَا ؕ اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ ﴿۷۵﴾

سَوۡءٍ	فٰسِقِیۡنَ	وَاَدۡخَلۡنٰهُ	فِیۡ رَحۡمَتِنَا	اِنَّهٗ	مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ
د بدی	نافرمان	او داخل کړی ؤ مونږ دی	په رحمت خپل کښې	بیشکه! دی	له نیکانو څخه دی

د بدی نافرمان. او داخل کړی ؤ مونږ دی په رحمت خپل کښې، بیشکه! دی له نیکانو څخه دی.

وَ نُوۡحًا اِذۡ نَادٰی مِنۡ قَبۡلُ

وَنُوۡحًا	اِذۡ نَادٰی	مِنۡ قَبۡلُ
او (یادکړه ای محمده!) نوح	کله چې بلغ ئی وکړ	(په نبیرا د قوم خپل) پخوا

او (یاد کړه ای محمده! قصه د) نوح کله چې بلغ ئی وکړ (په نبیرا د قوم خپل) پخوا (پخوا له ابراهیم او لوط څخه)

فَاسۡتَجَبۡنَا لَهٗ فَنَجَّیۡنٰهُ وَ اَهۡلَهٗ مِنَ الۡکَرۡبِ الۡعَظِیۡمِ ﴿۷۶﴾

فَاسۡتَجَبۡنَا لَهٗ	فَنَجَّیۡنٰهُ	وَاَهۡلَهٗ	مِنَ الۡکَرۡبِ	الۡعَظِیۡمِ
پس قبول کړ مونږ ده ته	نو نجات ورکړ مونږ ده ته	او کورنی د ده ته	له غمه	لویه

پس قبول کړ مونږ ده ته (سوال د ده) نو نجات ورکړ مونږ ده ته او کورنی د ده ته له غمه لویه (چې د طوفان بیره او

وَ نَصَرۡنٰهُ مِنَ الۡقَوۡمِ الَّذِیۡنَ کَذَّبُوۡا

وَنَصَرۡنٰهُ	مِنَ الۡقَوۡمِ	الَّذِیۡنَ	کَذَّبُوۡا
او مرسته مو وکړه له ده سره	له قومه	هغه چې	نسبت د دروغو ئی کړی ؤ

د کافرانو ضررؤ) او مرسته مو وکړه له ده سره (په انتقام اخیستو د ده) له قومه هغه چې نسبت د دروغو ئی کړی ؤ

ع ۲۵
۵
۵

وَلُوۡطًا اٰتَیۡنٰهُ حُکۡمًا وَّ عِلۡمًا

حضرت لوط علیه السلام ته هم الله جل جلاله حکمت او علم ورکړی وو: په دغه ایت کي الله جل جلاله فرمایي چي مونږ خپل بنده او نبي لوط علیه السلام ته هم د انبیاوو د شان مناسب علم او حکمت ورکړی وو او مونږ ده ته د هغه کلي څخه نجات ورکی د کمو اوسیدونکو چي ګنده ګنده کارونه کول چي په هغو کي د ټولو څخه زیات ناکاره لواطت وو او نور هم ډېر بې هوده او ناکاره کارونو داخلګ عادت وه ، شراب چیښل ، غزلي اورول ، ږیره خرئیل ، بریـــــت اوږدول ، کوتربازي ، لوټي ویشتل ، شپیلی وهل ، ریښمي جامي اغوستل :حضرت لوط علیه السلام ته چي د کم کلي څخه د نجات ورکولو ذکر په دې ایاتونو کي راغلی دی د دغه کلي نوم سدوم وو د دې تابع او وه کلي نور هم وه کم چي جبرآئیل علیه السلام پاستر او لاندي باندي کړل صرف یو کلی یې باقي پریښودلی وو چي په هغه کي حضرت لوط علیه السلام سره د خپلو متعلقینو مومنانو واوسیدی: تعمل الخبائث ډېرو خبیثو او ګنده عادتونو ته خبائث ویل کیږي.
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص۴۳)

www.jamairahmani.org

بِاٰيٰتِنَا ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۷۷﴾

بِاٰيٰتِنَا	اِنَّهُمْ كَانُوْا	قَوْمَ	سَوْءٍ	فَاَغْرَقْنٰهُمْ	اَجْمَعِيْنَ
آيتونو زموږ ته	بيشكه! دوى وو	قوم	بد (ناكاره)	نو غرق كړل موږ دوى	ټول

آيتونو زموږ ته، بيشكه! دوى وو قوم بد (ناكاره) نو غرق كړل موږ دوى ټول

وَدَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِي الْحَرْثِ

وَدَاوٗدَ	وَسُلَيْمٰنَ	اِذْ يَحْكُمٰنِ	فِي الْحَرْثِ
او (يادكړه اى محمده) داؤد	او سليمان	كله چې حكم كاوه هغو دواړو	په (دعوى) د كښت

او (يادكړه اى محمده! قصه د) داؤد او سليمان كله چې حكم كاوه هغو دواړو په (دعوى او نزاع د) كښت (فصل)

اِذْ نَفَشَتْ فِيْهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ

اِذْ نَفَشَتْ	فِيْهِ	غَنَمُ	الْقَوْمِ	وَكُنَّا	لِحُكْمِهِمْ
كله چې دشپې څريدلى وه	په هغه كښې	رمه	د (هغه) قوم	او وو موږ	حكم د دوى ته

كله چې دشپې ګډه سوى وه (بى له شپانه) په هغه (كښت) كى رمه د (هغه) قوم او وو موږ حكم د دوى ته

شٰهِدِيْنَ ﴿۷۸﴾ فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا

شٰهِدِيْنَ	فَفَهَّمْنٰهَا	سُلَيْمٰنَ	وَكُلًّا	اٰتَيْنَا	حُكْمًا
حاضر	پس ومو پوهاؤ په هغه	سليمان	او هريوه د دوى دواړو ته	وركړى ؤ موږ	حكم (نبوت)

حاضر. پس ومو پوهاؤ په هغه (فتوىٰ، فيصله) سليمان او هريوه د دوى دواړو ته وركړى ؤ موږ حكم (نبوت)

وَّعِلْمًا ؗ وَّسَخَّرْنَا مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ؕ

وَّعِلْمًا	وَّسَخَّرْنَا	مَعَ دَاوٗدَ	الْجِبَالَ	يُسَبِّحْنَ	وَالطَّيْرَ
او پوه	او تابع كړى وو موږ	له داؤد سره	غرونه	چې تسبيح به ئى ويلى	او مرغان هم

او پوه، او تابع كړى وو موږ له داؤد سره غرونه چې تسبيح به ئى ويلى او (هم داسى تابع كړى وو موږ) مرغان هم

وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿۷۹﴾ وَعَلَّمْنٰهُ صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ

وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ	وَعَلَّمْنٰهُ	صَنْعَةَ	لَبُوْسٍ	لَّكُمْ
او وو موږ كوونكى	او ښوولى ؤ موږ دغه (داؤد) ته	جوړول	دزغرى (لباس)	تاسى ته

او وو موږ كوونكى (د داسى كارونو) . او ښوولى ؤ موږ دغه (داؤد) ته جوړول د زغرى تاسى ته

وَدَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِي الْحَرْثِ.. دحضرت داوداو سليمان عليهما السلام قصه او فيصله: په دغه آيت كي الله جل جلاله خطاب نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته كړى دى چي تاسي دداود او سليمان عليهما السلام قصه ذكر كړى كله چي دواړو حضراتو دفصل په باره كي چي غله په كښي وه يا دانګورو تاكونه وه فيصله كوله كله چي په دې فصل كي دخه خلګو بزې دشپې په وخت كي ورودختې او په هغه كي وڅريدې او موږ دافيصله كمه چي دمقدمه كوونكو خلګو متعلق وسوه ليدله نو موږ ددې فيصلې داسان صورت پوهه سليمان عليه السلام ته وركړه او هسي هم موږ دواړو ته حكمت او علم وركړى وو يعني د داود عليه السلام فيصله هم د شريعت څخه خلاف نه وه: صورت دفيصلې داوو چي څومره دفصل نقصان سوى وودهغه قيمت دبزو د قيمت سره برابروو: داود عليه السلام په تاوان كي دفصل خاوند ته هغه بزې وركړې او اصل مقتضى هم د شرعي قانون داوه مګر په دې كي دبزو دخاوندانو بالكل نقصان كيدى په دې وجه سليمان عليه السلام په طور دمصالحت پاته بيان پر راروان مخ وګورى:

لِتُحْصِنَكُمْ مِّنْۢ بَاْسِكُمْ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ ﴿٨٠﴾

لِتُحْصِنَكُمْ	مِّنْۢ بَاْسِكُمْ	فَهَلْ اَنْتُمْ	شٰكِرُوْنَ
دپاره د دی چې وساتي تاسی	له ضرره د جنګ ستاسی	پس آیا یئ تاسی	شکر کوونکی

دپاره د دی چې وساتي تاسی (دازغره) له ضرره د جنګ (د دښمنانو) ستاسی، پس آیا یئ تاسی شکر کوونکی.

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖٓ

وَلِسُلَيْمٰنَ	الرِّيْحَ	عَاصِفَةً	تَجْرِيْ	بِاَمْرِهٖٓ
او (تابع کړی ؤ موږ) سلیمان ته	باد	توند	چې روانیده	په حکم د ده

او (تابع کړی ؤ موږ) سلیمان ته باد توند (تیز) چې روانیده په حکم د ده (سلیمان او رساوه به ئی)

اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۭ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عٰلِمِيْنَ ﴿٨١﴾

اِلَى الْاَرْضِ	الَّتِيْ	بٰرَكْنَا	فِيْهَا	وَكُنَّا	بِكُلِّ شَيْءٍ	عٰلِمِيْنَ
مځکی	هغی ته	چې برکت ایښی ؤ موږ	په هغی کښی	او یو موږ	په هر شی	عالمان

مځکی (د شام ته) هغی ته چې برکت ایښی ؤ موږ په هغی کښی، او یو موږ په هر شی عالمان.

وَمِنَ الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ

وَمِنَ	الشَّيٰطِيْنِ	مَنْ يَّغُوْصُوْنَ	لَهٗ
او ځینی	له شیطانانو څخه	هغه چې غوټې به ئی وهلی (په سیند کښی)	د ده دپاره

او (تابع کړی وو موږ ده ته) ځینی له شیطانانو څخه هغه چې غوټې به ئی وهلی (په سیند کښی) د ده دپاره

وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ ذٰلِكَ ۚ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ﴿٨٢﴾ وَاَيُّوْبَ

وَيَعْمَلُوْنَ	عَمَلًا	دُوْنَ	ذٰلِكَ	وَكُنَّا لَهُمْ	حٰفِظِيْنَ	وَاَيُّوْبَ
او کول به ئی	کارونه	بی له	دی څخه	او وو موږ دوی لره	ساتونکی	او (یاد کړه ای محمده!) ایوب

او کول به ئی (نور ډیر) کارونه بی له دی څخه او وو موږ دوی لره ساتونکی (له فساد څخه). او (یاد کړه ای محمده!) ایوب

اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ

اِذْ نَادٰى	رَبَّهٗٓ	اَنِّيْ	مَسَّنِيَ	الضُّرُّ	وَاَنْتَ
کله چې ندا یوغ ئی وکړ	رب خپل ته	چې بیشکه! زه	رسیدلی دی ماته	ضرر	او ته

کله چې ندا یوغ ئی وکړ رب خپل ته چې بیشکه! زه رسیدلی دی ماته ضرر (رنځ او سختی په بدن کښی) او ته

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖ... دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: کم چي موقوف وو دجانبینو پر رضامندی باندي داصورت په کم کي چي ددواړو دپاره رعایت او آساني وي خوښ وفرمايي چي دخورځو دپاره دي بزې دفصل خاوند ته وسپاره سي چي په شیدو وغیره يي خپل ګذاره کوي او دبزو خاوندانو ته دي دغه فصل وسپاره سي چي خدمت وغیره يي کوي نو کله چي فصل بیا پر خپل زوړ حالت برابر سي بیا دي فصل او بزې خپلو خپلو مالکانو ته وسپارل سي لکه چي داسي بیان په درمنثور کي راغلی دی پس ددي څخه معلومه سوه چي په دواړو فیصلو کي څه تضاد نسته چي دیوې صحت دي دهغه بلي دعدم صحت مقتضي سي په دي وجه الله ﷻ فرمايي چي: **كلاً آتینا حکما و علماً:** تردې ځایه پوري دهغه عام کرامت ذکر وو چي الله ﷻ دواړو ته ورکړی او دوی په هغه کي سره مشترک وه: په راروانو ایاتونو کي بیا الله ﷻ دخاصو خاصو کرامتونو بیان کوي چي دواړو ته يي جلا جلا ورکړي وه الخ.
(معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص ٤٦)

www.jamairahmani.org

اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿۸۳﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ

اَرْحَمُ	الرّٰحِمِيْنَ	فَاسْتَجَبْنَا	لَهٗ	فَكَشَفْنَا	مَا بِهٖ
ډیر مهربان ئی	له ټولو مهربانانو څخه	پس قبوله کړه موږ	دعاء د ده	پس لرې کړ موږ	هغه چې وُ په ده باندی

ډیر مهربان ئی له ټولو مهربانانو څخه. پس قبوله کړه موږ دعاء د ده پس لرې کړ موږ هغه چې وُ په ده باندی

مِنْ ضُرٍّ وَّاٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً

مِنْ ضُرٍّ	وَّاٰتَيْنٰهُ	اَهْلَهٗ	وَمِثْلَهُمْ	مَّعَهُمْ	رَحْمَةً
له ضرره	او ورکړ موږ دغه (ایوب) ته	اهل د ده	او په مثل د هغوی	له هغوی سره	په رحمت سره

له (بدني او مالي) ضرره او ورکړ موږ دغه (ایوب) ته اهل د ده او په مثل د هغوی له هغوی سره په رحمت سره

مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعٰبِدِيْنَ ﴿۸۴﴾ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِدْرِيْسَ

مِّنْ عِنْدِنَا	وَذِكْرٰى	لِلْعٰبِدِيْنَ	وَاِسْمٰعِيْلَ	وَاِدْرِيْسَ
له نزده زموږ	او نصیحت	دپاره د عبادت کوونکو	او (یادکړه ای محمده!) اسمٰعیل	او ادریس

له نزده زموږ، او نصیحت دپاره د عبادت کوونکو. او (یاد کړه ای محمده! قصه د) اسمٰعیل او ادریس

وَذَا الْكِفْلِ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿۸۵﴾ وَاَدْخَلْنٰهُمْ

وَذَا الْكِفْلِ	كُلٌّ	مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ	وَاَدْخَلْنٰهُمْ
او ذوالکفل	دغه ټول دی	له صبر کوونکو څخه	او داخل کړی وو موږ دوی

او ذوالکفل، دغه ټول دی له صبر کوونکو څخه (په طاعت او مصیبت او له معصیت څخه). او داخل کړی وو موږ دوی

فِيْ رَحْمَتِنَا ؕ اِنَّهُمْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۸۶﴾ وَذَا النُّوْنِ

فِيْ رَحْمَتِنَا	اِنَّهُمْ	مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ	وَذَا النُّوْنِ
په رحمت خپل کښې	بیشکه! چې دوی دی	له صالحانو، نیکانو، کاملانو	او یاد کړه خاوند د ماهی

په رحمت خپل کښې (چې نبوت او جنت دی) بیشکه! چې دوی دی له صالحانو نیکانو کاملانو. او یاد کړه خاوند د ماهی

اِذْ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ

اِذْ ذَّهَبَ	مُغَاضِبًا	فَظَنَّ	اَنْ لَّنْ	نَّقْدِرَ	عَلَيْهِ
کله چې لاړ	حال دا چې په قهرؤ	پس گمان ئی وکړ	چې	له سره به نسو موږ قادر	په نیولو د ده

کله چې لاړ حال دا چې په قهرؤ (په قوم خپل) پس گمان ئی وکړ چې له سره به نسو موږ قادر په نیولو د ده

فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ... د حضرت ایوب علیه السلام حالات او قصه: په قرآن کریم کي خو دومره ثابته ده چي دوی ته څه سخت مرض ورپیښ سوی وو چي ده صبر پر کړی وو آخریي الله جل جلاله ته دعا وکړه نو دد غه څخه یي نجات پیدا کی او دا چي ددې مریضی په زمانه کي ددوی اولاد او دوستان ټول غائب سوي وه برابره خبره ده که د مرګ په وجه سره وه یا په بله وجه سره بیا الله جل جلاله ده ته صحت او عافیت ورکی او څومره اولادونه چي یي وه هغه یي ټول ده ته واپس کړه بلکي دومره یي نور ورکړه: حضرت ایوب علیه السلام ته الله جل جلاله په اول کي مال او دولت او جائداد او شانداره مکانات او سپرلی او اولاد او نوکران او خادمان بلکي ډیر څه ورکړي وه بیا الله جل جلاله دی په پیغمبرانه ازمایش کي مبتلا کی دا ټول شیان دده ده لاس څخه ووتل او پر بدن یي هم داسي سخته مریضي ولګیده لکه جذام چي وي دبدن یوه حصه یي هم بغیر دژبي او زړه څخه ددې مریضی څخه محفوظه نه سوه ده به په دې حالت کي هم ژبه او زړه دالله جل جلاله په یاد کي ساتی. (معارف القرآن ج۶پ۱۷ص۵۶)

www.jamairahmani.org

فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ سُبْحٰنَكَ ۖ اِنِّيْ

فَنَادٰى	فِي الظُّلُمٰتِ	اَنْ لَّآ	اِلٰهَ	اِلَّآ اَنْتَ	سُبْحٰنَكَ	اِنِّيْ
پس بږغ ئې وکړ	په تیارو کښې	چې نشته	بل برحق معبود	مګر ته ئې (یوازې)	پاکي ده تاته له عیبونو	بېشکه! چې زه

پس بږغ ئې وکړ په تیارو کښې (داسې) چې نشته بل برحق معبود مګر ته ئې (یوازې) پاکي ده تاته له عیبونو بېشکه، چې زه

كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝٨٧ ۚ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۙ وَنَجَّيْنٰهُ

كُنْتُ	مِنَ الظّٰلِمِيْنَ	فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ	وَنَجَّيْنٰهُ
وم	له ظلم کوونکو څخه	پس قبوله کړه موږ دعا د دغه (یونس)	او نجات مو ورکړ دغه (یونس) ته

وم له ظلم کوونکو څخه (په خپلو تللو بې له حکم). پس قبوله کړه موږ دعاء د دغه (یونس) او نجات مو ورکړ دغه (یونس) ته

مِنَ الْغَمِّ ۭ وَكَذٰلِكَ نُـْجِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٨٨ وَزَكَرِيَّآ اِذْ

مِنَ الْغَمِّ	وَكَذٰلِكَ	نُـْجِي	الْمُؤْمِنِيْنَ	وَزَكَرِيَّآ	اِذْ
له غمه	او هم داسې	نجات ورکوو موږ	مؤمنانو ته	او (یاد کړه ای محمده!) زکریا	کله چې

له غمه (د سیند او ماهی) او هم داسې نجات ورکوو موږ مؤمنانو ته. او (یاد کړه ای محمده! قصه د) زکریا کله چې

نَادٰى رَبَّهٗ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ فَرْدًا وَّاَنْتَ خَيْرُ

نَادٰى	رَبَّهٗ	رَبِّ	لَا تَذَرْنِيْ	فَرْدًا	وَّاَنْتَ	خَيْرُ
بږغ وکړ	رب خپل ته	ای ربه زما	مه پرېږده ما	یوازې (بې اولاده)	او ته ئې	غوره

بږغ وکړ رب خپل ته (داسې چې) ای ربه زما مه پرېږده ما یوازې (بې اولاده) او ته ئې غوره

الْوٰرِثِيْنَ ۝٨٩ ۚ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۡ وَوَهَبْنَا لَهٗ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهٗ

الْوٰرِثِيْنَ	فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ	وَوَهَبْنَا لَهٗ	يَحْيٰى	وَاَصْلَحْنَا لَهٗ
له (ټولو) وارثانو څخه	پس قبوله کړه موږ دعاء د دغه	او ومو بخښنه دغه (زکریا) ته	یحیٰی	او صالحه مو کړه ده ته

له (ټولو) وارثانو څخه. پس قبوله کړه موږ دعاء د دغه (زکریا) او ومو بخښنه دغه (زکریا) ته یحیٰی او صالحه مو کړه ده ته

زَوْجَهٗ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسٰرِعُوْنَ

زَوْجَهٗ	اِنَّهُمْ	كَانُوْا	يُسٰرِعُوْنَ
ښځه د ده	بېشکه! دغه (مذکور انبیاء)	وو دوی	چې تلوار به ئې کاوه

ښځه د ده (د ولادت له پاره)، بېشکه! دغه (مذکور انبیاء) وو دوی چې تلوار به ئې کاوه (په کولو د نیکو عملونو او طلب)

اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ سُبْحٰنَكَ ۖ اِنِّيْ كُنْتُ.. دحضرت یونس عليه السلام قصه: په تفسیر ابن کثیر کي دي چي حضرت یونس عليه السلام دموصل په علاقه کښي دیو کلي نینوی خلګو ته دهدایت دپاره لیږل سوی وو حضرت یونس عليه السلام دوی ته دایمان او نیک عمل دعوت ورکړی دوی دنافرماني او دسرکښي څخه کار واخیستی نو حضرت یونس عليه السلام ددوی څخه زیات ناراضه سو دکلي څخه ووتی او دوی ته یي وویل چي په درې ورځو کي پر تاسي عذاب راتلونکی دی حضرت یونس عليه السلام کلی پریښوی او ووتی نو اوس ددوی سره دافکر پیدا سو چي اوس به عذاب الهي پر دې قوم باندي راځي په ځینو روایاتو کي دي چي دعذاب څه نښي او نښانې هم راغلي وې نو هغه وو چي قوم یي دخپل کفر او شرک څخه توبه وکړه او دکلي ټول سړي او ښځي او ماشومان دځنګل طرف ته ووتل او خپل څاروي او حیوانان اودهغو بچیان یي هم دځان سره بوتلل او بچي یي دخپلو میندو څخه جلا کړل اوټولو ژړا او فریاد شروع کی او په زاری سره: پاته قصه پرراروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

فِي الْخَيْرٰتِ وَيَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا ؕ وَكَانُوْا لَنَا

فِي الْخَيْرٰتِ	وَيَدْعُوْنَنَا	رَغَبًا	وَّرَهَبًا	وَكَانُوْا	لَنَا
په نیکو کارونو کښې	او بللو به ئې موږ	له جهته د مینې	او له جهته د بیرې	او وو دوی	خاص موږ ته

دخیراتونو او بللو به ئې موږ له جهته د مینې (دثواب) او له جهته د بیرې (د عذاب) او وو دوی خاص موږ ته

خٰشِعِيْنَ ﴿٩٠﴾ وَالَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا

خٰشِعِيْنَ	وَالَّتِيْٓ	اَحْصَنَتْ	فَرْجَهَا	فَنَفَخْنَا
بیریدونکی متواضع	او (یادکړه!) هغې	چې پاک ئې ساتلې ؤ	اندام خپل	پس پو کړ موږ

بیریدونکی متواضع. او (یاد کړه ای محمده! قصه د) هغې (جینئ مریمې) چې پاک ئې ساتلې ؤ اندام خپل پس پو کړ موږ

فِيْهَا مِنْ رُّوْحِنَا وَجَعَلْنٰهَا وَابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩١﴾

فِيْهَا	مِنْ رُّوْحِنَا	وَجَعَلْنٰهَا	وَابْنَهَآ	اٰيَةً	لِّلْعٰلَمِيْنَ
په (ګریوان د) هغې کښې	له روحه خپله	او موږ وګرځوله دغه (مریمه)	او زوی د دی	دلیل	دپاره د خلګو

په (ګریوان د) هغې کښې له روحه خپله او موږ وګرځوله دغه (مریمه) او زوی د دی (عیسٰی) دلیل (د قدرت) دپاره د خلګو

اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۖ وَّاَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْنِ ﴿٩٢﴾

اِنَّ	هٰذِهٖٓ	اُمَّتُكُمْ	اُمَّةً	وَّاحِدَةً	وَّاَنَا رَبُّكُمْ	فَاعْبُدُوْنِ
په تحقیق	دا	ملت ستاسی	ملت	یو دی	او زه رب ستاسی یم	پس عبادت کوئ زما

په تحقیق دا ملت (د توحید ملت) ستاسی ، ملت یو دی او زه رب ستاسی یم پس عبادت کوئ زما (خاص نه د بل).

ع ٢/١٨/٦

وَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ؕ كُلٌّ اِلَيْنَا رٰجِعُوْنَ ﴿٩٣﴾

وَتَقَطَّعُوْٓا	اَمْرَهُمْ	بَيْنَهُمْ	كُلٌّ	اِلَيْنَا	رٰجِعُوْنَ
او ټوټې ټوټې کړ دوی	کار (د دین) خپل	په منځونو خپلو کښې	ټولې فرقې	موږ ته	راتلونکی دی

او ټوټې ټوټې کړ (دغو پخوانیو امتونو) کار (د دین) خپل په منځونو خپلو کښې، ټولې فرقې موږ ته راتلونکی دی

فَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ

فَمَنْ	يَّعْمَلْ	مِنَ الصّٰلِحٰتِ	وَهُوَ	مُؤْمِنٌ	فَلَا كُفْرَانَ
پس هر څوک	چې عمل وکړي	له نیکو (کارونو) څخه	حال دا چې دی	مؤمن وی	نو نسته بې قدری ضیاع

پس هر څوک چې عمل وکړي له نیکو (کارونو) څخه حال دا چې دی مؤمن وی نو نسته بې قدری ضیاع

وَيَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا ؕ وَكَانُوْا لَنَا... دتیر مخ پاته

قصه دلته وګوری : سره یې دالله جَلَّ جَلَالُهٗ څخه پناه و غوښته دحیوانانو بچیان کم چې یې دمیندو څخه جدا کړي وه ځان ته شور او فریاد جوړکی الله جَلَّ جَلَالُهٗ ددوی رښتینې توبه او زاری او فریاد قبول کړل او عذاب یې ددوی څخه بند کی بلې خواته حضرت یونس عَلَیْهِ السَّلَامُ په دې انتظار کې وو چې پر قوم باندې عذاب راغی اودوی به هلاک سوي وي کله چې ده ته پته ولګیده چې عذاب رانغی او قوم صحیح سالم دی نودافکر ورسره پیدا سو چې اوس به زه دروا غجن وګڼل سم او دده په قوم کې بیا دارسم هم ووچې څوک به دروا غجن وختی هغه به قتل کیدی : په دې وجه دحضرت یونس عَلَیْهِ السَّلَامُ سره دخپل ځان بیره پیدا سوه نو ده مبارک پر ځای ددې چې دقوم خواته ورسي یو بل ځای ته هجرت شروع کړی په لاره کې دریاب وو تر هغه دپوریوتو دپاره په یوې کښتی کې سپور سو اتفاقي خبره وه کښتی په داسې څپو او ګرداب کې ومښتله چې دغرقیدو خطره یې پیدا سوه آخرکار پاته قصه پرراروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

لِسَعۡيِهٖ‌ۚ وَاِنَّا لَهٗ كٰتِبُوۡنَ ﴿٩٤﴾ وَحَرٰمٌ عَلٰى قَرۡيَةٍ

لِسَعۡيِهٖ	وَاِنَّا لَهٗ	كٰتِبُوۡنَ	وَحَرٰمٌ	عَلٰى	قَرۡيَةٍ
کوښښ د ده	او بیشکه موږ د غه لره	لیکونکی یو	او حرام دی	پر (اهل د)	هر هغه کلی چې

د کوښښ د ده او بیشکه! موږ د غه (کوښښ د ده) لره لیکونکی یو. او حرام دی پر (اهل د) هر هغه کلی چې

اَهۡلَكۡنٰهَاۤ اَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُوۡنَ ﴿٩٥﴾ حَتّٰٓى اِذَا فُتِحَتۡ

اَهۡلَكۡنٰهَاۤ	اَنَّهُمۡ	لَا يَرۡجِعُوۡنَ	حَتّٰٓى	اِذَا	فُتِحَتۡ
هلاک کړی دی موږ دوی لره	چې بیشکه! دوی	به نه راځی بیرته	ترهغه پوری	کله چې	پرانستلې سی

هلاک کړی دی موږ دوی لره (داکار) چې بیشکه! دوی به نه راځی بیرته (موږ ته). ترهغه پوری کله چې پرانستلې سی

يَاۡجُوۡجُ وَمَاۡجُوۡجُ وَهُمۡ مِّنۡ كُلِّ حَدَبٍ يَّنۡسِلُوۡنَ ﴿٩٦﴾

يَاۡجُوۡجُ	وَمَاۡجُوۡجُ	وَهُمۡ	مِّنۡ كُلِّ	حَدَبٍ	يَّنۡسِلُوۡنَ
یا جوج	او ماجوج	او دوی به	له هری	لوړی ځخه	چابک راځغلی

یا جوج او ماجوج (او دیوال ئی له مخه لری سی) او دوی به له هری لوړی (وچتی) ځخه چابک راکښته کیږی.

وَاقۡتَرَبَ الۡوَعۡدُ الۡحَـقُّ فَاِذَا هِىَ شَاخِصَةٌ اَبۡصَارُ الَّذِيۡنَ

وَاقۡتَرَبَ	الۡوَعۡدُ	الۡحَـقُّ	فَاِذَا هِىَ	شَاخِصَةٌ	اَبۡصَارُ	الَّذِيۡنَ
او نژدی سوه	وعده	حقه	پس ناځاپه قصه داده	چې خلاصی به پاته وی	سترګی	دهغو کسانو چې

او نژدی سوه وعده حقه (قیامت) پس ناځاپه قصه دا ده چې خلاصی به پاته وی سترګی دهغو کسانو چې

كَفَرُوۡا‌ؕ يٰوَيۡلَنَا قَدۡ كُنَّا فِىۡ غَفۡلَةٍ مِّنۡ هٰذَا

كَفَرُوۡا	يٰوَيۡلَنَا	قَدۡ كُنَّا	فِىۡ غَفۡلَةٍ	مِّنۡ هٰذَا
کافران سوی دی	ای هلاکه زموږ را حاضر سه دغه دی وخت دی	په تحقیق وو موږ	په غفلت کښې	له دغی ورځی

کافران سوی دی، (او وائی به) ای هلاکه زموږ را حاضر سه دغه دی وخت دی په تحقیق وو موږ په غفلت کښې له دغی ورځی

بَلۡ كُنَّا ظٰلِمِيۡنَ ﴿٩٧﴾ اِنَّكُمۡ وَمَا تَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ

بَلۡ	كُنَّا ظٰلِمِيۡنَ	اِنَّكُمۡ	وَمَا تَعۡبُدُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ
بلکه وو موږ	ظالمان	بیشکه! تاسی	او هغه (بتان، شیطانان) چې عبادت ئی کوئ تاسی	بی له

بلکه وو موږ ظالمان (په خپل ځان په کفر سره). بیشکه! تاسی او هغه (بتان، شیطانان) چې عبادت ئی کوئ تاسی بی له

وَحَرٰمٌ عَلٰى قَرۡيَةٍ اَهۡلَكۡنٰهَاۤ اَنَّهُمۡ... د تیر مخ پاته قصه دلته وګوری: کښتی وانانو داخبره مقرره کړه چې په کښتی کې د سپرو خلګو ځخه یو دریاب ته وغورځول سي نو پاته خلګ به بچ سي ددې کار دپاره په کښتی کې دخلګو په نومونو کې هسکه وسوه اتفاقي خبره وه هسکه دحضرت یونس عليه السلام پر نوم باندي راووته کښتی والاوو ته چې شاید دده بزرګي معلومه وه دده یي ودریاب ته دغورځولو ځخه انکار وکی او دوباره یي هسکه وکړه بیاهم په کښتي دده نوم مبارک راووتی نو حضرت یونس عليه السلام ودریدی او خپلي غیر ضروري جامې یي ویستلې او خپل ځان یي دریاب ته وروا چوی بل طرف ته الله جل جلاله په بحر اخضر کې یوه ماهي ته حکم وکی هغه په منډه منډه ځان ده ته راورسوی او حضرت یونس عليه السلام یي په خپله خیټه کې واخیستی الله جل جلاله ماهي ته دا وصیت کړی وو چې نه به دده غوښو ته څه نقصان رسوي او نه دده هډوکو ته ځکه چې دا ستا خوراک نه دی بلکې ستا نس دده دپاره دیو څو ورځو قیدخانه ده الخ:
(معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص ٦٤)

www.jamairahmani.org

اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ؕ اَنۡتُمۡ لَهَا وٰرِدُوۡنَ ﴿۹۸﴾

وٰرِدُوۡنَ	لَهَا	اَنۡتُمۡ	جَهَنَّمَ	حَصَبُ	اللّٰهِ
ننوتونکی یئ	دی دوزخ ته	تاسی	د دوزخ یئ	خس (خشاک)	اللّٰه څخه

اللّٰه څخه خس (خشاک) د دوزخ یئ، تاسی (له معبودانو خپلو سره) دی دوزخ ته ننوتونکی یئ.

لَوۡ كَانَ هٰۤؤُلَآءِ اٰلِهَةً مَّا وَرَدُوۡهَا ؕ

مَّا وَرَدُوۡهَا	اٰلِهَةً	هٰۤؤُلَآءِ	لَوۡ كَانَ
نونه به وو داخل سوی په دی دوزخ کښی	معبودان	دغه (بتان)	که چیری وی

که چیری وی دغه (بتان شیطانان په ربنتیا سره) معبودان نو نه به وو داخل سوی په دی دوزخ کښی

وَكُلٌّ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۹۹﴾ لَهُمۡ فِيۡهَا

فِيۡهَا	لَهُمۡ	خٰلِدُوۡنَ	فِيۡهَا	وَكُلٌّ
په دغه (دوزخ) کښی	وی به دغو (عابدانو) ته	تل پراته وی	به په دی دوزخ کښی	او داټول

او داټول (بتان او بت پرستان) به په دی دوزخ کښی تل پراته وی. وی به دغو (عابدانو) ته په دغه (دوزخ) کښی

زَفِيۡرٌ وَّهُمۡ فِيۡهَا لَا يَسۡمَعُوۡنَ ﴿۱۰۰﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ

الَّذِيۡنَ	اِنَّ	لَا يَسۡمَعُوۡنَ	فِيۡهَا	وَّهُمۡ	زَفِيۡرٌ
هغه کسان چی	بیشکه!	نه اوری هیڅ	په دی دوزخ کښی	او دوی به	شور او غوغا

چغی سوری او دوی به په دی دوزخ کښی نه اوری هیڅ (شی د دوزخ د شور ماشور له سببه). بیشکه هغه کسان چی

سَبَقَتۡ لَهُمۡ مِّنَّا الۡحُسۡنٰٓى ۙ اُولٰٓئِكَ عَنۡهَا

عَنۡهَا	اُولٰٓئِكَ	الۡحُسۡنٰٓى	مِّنَّا	لَهُمۡ	سَبَقَتۡ
د دوزخ څخه	دغه کسان به	نیکه مرتبه	له (جانبه د) موږ	دوی ته	مخکی سوی ده

رومبی (مخکښی) سوی ده دوی ته له (جانبه د) موږ نیکه مرتبه (سعادت، نجات) دغه کسان به له دی دوزخ څخه

مُبۡعَدُوۡنَ ﴿۱۰۱﴾ لَا يَسۡمَعُوۡنَ حَسِيۡسَهَا ۚ وَهُمۡ فِيۡ مَا

فِيۡ مَا	وَهُمۡ	حَسِيۡسَهَا	لَا يَسۡمَعُوۡنَ	مُبۡعَدُوۡنَ
په هغو نعمتونو کښی وی	او دوی به	آواز (لمبو د) دوزخ	نه به اوری دغه (جنتیان)	لری کړی سوی وی

لری کړی سوی وی. نه به اوری دغه (جنتیان) بږغ د (لمبو د) دوزخ او دوی به په هغو نعمتونو کښی وی

اِنَّكُمۡ وَمَا تَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ.. کفار او ددوی باطل خدایان به ددوږخ خاشاک جوړسي : په دغه ایت کي اللّٰه جَلَّ جَلَالُهٗ فرمایي چي کافران او ددوی خدایان به دقیامت په ورځ ددوږخ خاشاک جوړسي او په دغه آیت کي دټولو باطلو معبودانو دکمو چي ناجائز عبادت دکفارو مختلفو ډلو په دنیا کي کړی دی ډتولو په جهنم کي داخلیدل بیان سوي دي پردي داشبهه کیدای سي چي ناجائز عبادت خو دعیسی عَلَیْهِ السَّلَام او دعزیر عَلَیْهِ السَّلَام او ملایکو هم سوی دی نو دټولو جهنم دتللو څه مطلب دی؟ ددي جواب حضرت ابن عباس رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ ورکړی دی هغه داسي چي دی مبارک فرمایي چي کله دقرآن کریم دغه آیت نازل سو نو دقریشو کافرانو سخت بد وګڼل اوویي ویل چي په دي خو زموږ دمعبودانو سخت توهین سوی دی او دحضرت عیسی عَلَیْهِ السَّلَام او عزیر عَلَیْهِ السَّلَام خو هم عبادت سوی دی اللّٰه جَلَّ جَلَالُهٗ راروان آیت نازل کی چي عیسی او عزیر عَلَیْهِمَا السَّلَام او ملایکي به ددي څخه مستثنی وي ځکه چي دهغو دغه عبادت نه خوښ وو او نه یي امر ورکړی وو په هغه سره الخ.

(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص ۷۳)

www.jamairahmani.org

اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ خٰلِدُوْنَ ۝١٠٢ لَا يَحْزُنُهُمُ

اشْتَهَتْ	اَنْفُسُهُمْ	خٰلِدُوْنَ	لَا يَحْزُنُهُمُ
چي غواړي ئی	نفسوه دوی	تل به وی	نه به خفه کوی دوی (جنتیان)

چي غواړي ئی نفسونه دوی تل به وی. نه به خفه (غمجن) کوی دوی (جنتیان)

الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ؕ هٰذَا يَوْمُكُمُ

الْفَزَعُ	الْاَكْبَرُ	وَتَتَلَقّٰىهُمُ	الْمَلٰٓئِكَةُ	هٰذَا يَوْمُكُمُ
بیره	ډیره لویه	او ملاقات به کوی له دوی سره	ملائیکی	(او وائی به) دا ورځ دتاسی ده

بیره ډیره لویه او ملاقات به کوی له دوی سره ملائیکی (استقبالاً)(او وائی به) دا ورځ د (ثواب د) ستاسی ده

الَّذِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ۝١٠٣ يَوْمَ نَطْوِي

الَّذِيْ	كُنْتُمْ	تُوْعَدُوْنَ	يَوْمَ نَطْوِي
هغه چي	وی تاسی	چي وعده درسره کړی سوی وه	(یادکړه ای محمده!) هغه ورځ چي راونغاړو موږ

هغه چي ویئ تاسی چي وعده درسره کړی سوی وه (په دنیاکښی).(یادکړه ای محمده!) هغه ورځ چي راونغاړو موږ

السَّمَآءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ؕ كَمَا بَدَاْنَآ اَوَّلَ

السَّمَآءَ	كَطَيِّ	السِّجِلِّ	لِلْكُتُبِ	كَمَا بَدَاْنَآ	اَوَّلَ
آسمان	لکه نغښتل	دلیکل سوی کاغذ	دپاره دلیکل سویو کاغذونو	لکه چي ابتداء کړی ؤ موږ	د اول

آسمان لکه نغښتل د سند ، طومار دپاره د لیکل سویو کاغذونو لکه چي ابتداء کړی ؤ موږ د اول

خَلْقٍ نُّعِيْدُهٗ ؕ وَعْدًا عَلَيْنَا ؕ اِنَّا كُنَّا فٰعِلِيْنَ ۝١٠٤

خَلْقٍ	نُّعِيْدُهٗ	وَعْدًا	عَلَيْنَا	اِنَّا كُنَّا	فٰعِلِيْنَ
پیدا اېښت	بیا اعاده کوو ئی	وعده ده	په موږ	بیشکه! موږ یو	کوونکی (دهغه موعود کار)

پیدا اېښت بیا اعاده کوو ئی وعده ده په موږ، بیشکه! موږ یو کوونکی (دهغه موعود کار)

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُوْرِ مِنْۢ بَعْدِ الذِّكْرِ اَنَّ

وَلَقَدْ	كَتَبْنَا	فِي الزَّبُوْرِ	مِنْۢ بَعْدِ	الذِّكْرِ	اَنَّ
او خامخا په تحقیق	لیکلی دی موږ	په زبور کښی	وروسته	له نصیحت څخه	داچي بیشکه!

او خامخا په تحقیق لیکلی دی موږ په زبور کښی وروسته له نصیحت څخه دا چي بیشکه!

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰىهُمُ... متقین مسلمانان به دقیامت دورځي دغټ خوف او وهم څخه په امن کي وي: ددغه آیت په تفسیر کي حضرت عبدالله ابن عباس رضی اللہ عنہ فرمايي چي دفزع اکبر څخه مراد دوهمه شپیلی ده چي په دې سره به ټول مړي ژوندي سي او د حساب دپاره به ودرېږي ځيني حضراتو اوله شپیلی فزع اکبر ګڼلې ده: دامام ابن عربي رحمۃ اللہ علیہ قول دادی چي شپیلی به درې واره وهل کيږي: **اوله شپیلی به** دفزع وي چي په دې سره به دټولي دنيا خلګ وبيرېږي دې ته يي دلته فزع اکبر ويلی دی: او **دوهمه شپیلی به** شپیلی دصعق وي چي ټول به په مړه سي او فنا به سي: **دريمه شپیلی به** شپیلی دبعث وي چي په دې سره به ټوله مخلوقات بيرته راژوندي سي: امام ابن عربي رحمۃ اللہ علیہ دخپل دغي خبري په دليل او شهادت کي دمسند ابي يعلی او بيهقی عبد ابن حميد ابو الشيخ ابن جرير طبري وغيره څخه دحضرت ابوهريره رضی اللہ عنہ يو حديث نقل کړی دی چي په هغه حديث شريف ددې خبري بيان راغلی دی: **مظهري**:
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص ۷۴)

www.jamairahmani.org

الۡاَرۡضَ یَرِثُهَا عِبَادِیَ الصّٰلِحُوۡنَ ﴿١٠٥﴾ اِنَّ فِیۡ هٰذَا

الۡاَرۡضَ	یَرِثُهَا	عِبَادِیَ	الصّٰلِحُوۡنَ	اِنَّ فِیۡ هٰذَا
دغه مځکه	مالکان کیږی به ئی	بندګان زما	چی نیکان دی	بیشکه! په دی (تیر بیان کښی)

دغه مځکه مالکان کیږی به ئی (بالاخرهغه) بندګان زما چی نیکان دی (او په میراث به ئی وړی). بیشکه! په دی (تیربیان)

لَبَلٰغًا لِّقَوۡمٍ عٰبِدِیۡنَ ﴿١٠٦﴾ وَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ اِلَّا رَحۡمَةً

لَبَلٰغًا	لِّقَوۡمٍ	عٰبِدِیۡنَ	وَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ	اِلَّا	رَحۡمَةً
خامخا کافی مضمون دی	دپاره د قوم	عبادت کوونکو	او نه ئی لیږلی موږ ته (ای محمده!)	مګر	رحمت

خامخا (سبب د) وصول د مطلب دی دپاره د قوم عبادت کوونکو. او نه ئی لیږلی موږ ته (ای محمده!) مګر رحمت

لِّلۡعٰلَمِیۡنَ ﴿١٠٧﴾ قُلۡ اِنَّمَا یُوۡحٰۤی اِلَیَّ اَنَّمَاۤ

لِّلۡعٰلَمِیۡنَ	قُلۡ	اِنَّمَا	یُوۡحٰۤی	اِلَیَّ	اَنَّمَاۤ
دپاره د (ټولو) مخلوقاتو	ووایه (محمده!)	بیشکه! خبره هم دا ده	چی وحی کولی سی	ماته دا سی	بیشکه! هم دا خبره ده

دپاره د (ټولو) عالمیانو. ووایه (ای محمده!) بیشکه! خبره هم دا ده چی وحی کولی سی ماته داسی بیشکه! هم دا خبره ده

اِلٰـهُكُمۡ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَهَلۡ اَنۡتُمۡ مُّسۡلِمُوۡنَ ﴿١٠٨﴾ فَاِنۡ تَوَلَّوۡا فَقُلۡ

اِلٰـهُكُمۡ	اِلٰهٌ	وَّاحِدٌ	فَهَلۡ	اَنۡتُمۡ	مُّسۡلِمُوۡنَ	فَاِنۡ تَوَلَّوۡا	فَقُلۡ
چی الله ستاسی	الله	یو دی	آیا پس	یئ تاسی	اسلام راوړونکی	پس که وګرځیدل دوی	نو ووایه (ای محمده!)

چی الله ستاسی الله یو دی آیا پس یئ تاسی اسلام راوړونکی. پس که وګرځیدل دوی (له ایمان څخه) نو ووایه (محمده!)

اٰذَنۡتُكُمۡ عَلٰی سَوَآءٍ ؕ وَاِنۡ اَدۡرِیۡۤ اَقَرِیۡبٌ اَمۡ بَعِیۡدٌ

اٰذَنۡتُكُمۡ	عَلٰی	سَوَآءٍ	وَاِنۡ اَدۡرِیۡۤ	اَقَرِیۡبٌ	اَمۡ بَعِیۡدٌ
چی خبروم زه تاسی	په	برابری سره	او نه پوهیږم زه	چی آیا نژدی دی	که لری دی

چی خبروم زه تاسی (په هغه شی چی زه په مکلفه یم) په برابری سره، او نه پوهیږم زه چی آیا نژدی دی که لری دی

مَّا تُوۡعَدُوۡنَ ﴿١٠٩﴾ اِنَّهٗ یَعۡلَمُ الۡجَهۡرَ مِنَ الۡقَوۡلِ

مَّا تُوۡعَدُوۡنَ	اِنَّهٗ	یَعۡلَمُ	الۡجَهۡرَ	مِنَ الۡقَوۡلِ
هغه څه چی ستاسی سره وعده سوی دی	بیشکه! چی دغه (الله) ته	معلوم دی	ښکاره	له خبرو

هغه څه چی ستاسی سره وعده سوی دوی. بیشکه ! چی دغه (الله!) ته معلوم دی ښکاره له خبرو (بلکه له کارونو هم)

وَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ اِلَّا رَحۡمَةً لِّلۡعٰلَمِیۡنَ...نبي کريم ﷺ دتمام جهان دمخلوقاتو دپاره رحمت دی : عالمین جمع دعالَم ده چي ټول مخلوقات انسانان ،پيريان ، حيوانات ، نباتات ، جمادات ، ټول په کښي داخل دي دنبي کريم ﷺ ددي ټولو شيانو دپاره رحمت کيدل داسي دي چي دټولو کائناتو حقيقي روح دالله ﷻ ذکر او دهغه عبادت دی : داوجه ده چي کله دمځکي څخه داروح ووزي او پر مځکه يو څوک الله ﷻ ويونکی پاته نه سي نو ددي ټولو شيانو مرګ يعني قيامت به راسي او کله چي دا معلومه سوه چي ددي ټولو شيانو روح دالله ﷻ ذکر او عبادت دی نو دنبي کريم ﷺ رحمت کيدل ددي ټولو شيانو دپاره خودبخوده ښکاره او ظاهره سوه ځکه چي په دي دنيا کي تر قيامته پوري دالله ﷻ ذکر او عبادت ددوی ﷺ په قدم قدم او تعليماتو سره قائم دی په دي وجه نبي کريم ﷺ فرمايي چي: انا رحمة مهداة: چي زه دالله ﷻ دطرف څخه راليږل سوی رحمت يم اودنبي کريم ﷺ جهاد کول هم يو قسم رحمت دی الخ. (معارف القرآن ج٦پ١٧ص ٧٨)

www.jamairahmani.org

وَيَعۡلَمُ مَا تَكۡتُمُونَ ﴿١١٠﴾ وَإِنۡ أَدۡرِي لَعَلَّهُۥ فِتۡنَةٞ

وَيَعۡلَمُ	مَا تَكۡتُمُونَ	وَإِنۡ أَدۡرِي	لَعَلَّهُۥ	فِتۡنَةٞ
او معلومو دی دته	هغه چی پټوئی تاسی	او نه پوهیږم زه	ښائی چی دغه تاخیر دعذاب	ازماینښت وی

او معلوم دی هغه چی پټوئی تاسی (له حسد کینی او نورو هم). او نه پوهیږم زه ښائی چی دغه تاخیر د عذاب ازموینه وی

لَّكُمۡ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٖ ﴿١١١﴾ قَٰلَ رَبِّ ٱحۡكُم بِٱلۡحَقِّۗ

لَّكُمۡ	وَمَتَٰعٌ	إِلَىٰ حِينٖ	قَٰلَ	رَبِّ	ٱحۡكُم	بِٱلۡحَقِّ
تاسی لره	او نفع وی	تر یوه وخته پوری	وویل (رسول)	ای ربه زما	حکم وکړه (په مینځ زموږ کښی)	په حقه سره

تاسی لره او نفع وی تر یوه وخته (دمرګه) پوری. وویل (رسول) ای ربه زما حکم وکړه په مینځ زموږ کښی په حقه سره ،

وَرَبُّنَا ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلۡمُسۡتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

وَرَبُّنَا	ٱلرَّحۡمَٰنُ	ٱلۡمُسۡتَعَانُ	عَلَىٰ مَا	تَصِفُونَ
اورب زموږ	ډیر مهربان دی	مرسته تری غوښتل سوی ده	په هغو خبرو	چی بیانوئی تاسی

او رب زموږ ډیر مهربان دی مرسته تری غوښتل سوی ده په هغو خبرو چی بیانوئی تاسی.

ایاتونه ۷۸ ۲۲ سُورَةُ ٱلۡحَجِّ مَدَنِيَّةٌ ۱۰۳ کوعوي۱۰

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چی ډیر زیات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ إِنَّ زَلۡزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ

يَٰٓأَيُّهَا	ٱلنَّاسُ	ٱتَّقُواْ	رَبَّكُمۡ	إِنَّ زَلۡزَلَةَ	ٱلسَّاعَةِ
ای	خلکو	ځان وساتئ تاسی	له (عذابه د) رب خپل	بیشکه! چی زلزله	دقیامت

ای خلکو ځان وساتئ (وبیریږی) تاسی له (عذابه د) رب خپل، بیشکه! چی زلزله د قیامت

شَيۡءٌ عَظِيمٞ ﴿١﴾ يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا تَذۡهَلُ كُلُّ مُرۡضِعَةٍ

شَيۡءٌ	عَظِيمٞ	يَوۡمَ	تَرَوۡنَهَا	تَذۡهَلُ	كُلُّ	مُرۡضِعَةٍ
(یو) شی دی	ډیر لوی	په هغه ورځ چی	ووینئ تاسی هغه چی	غافله به سی	هره	تی ورکوونکی

(یو) شی دی ډیر لوی. په هغه ورځ چی ووینئ تاسی هغه چی غافله به سی هره تی ورکوونکی (د دی ورځی له هیبته څخه

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ
إِنَّ زَلۡزَلَةَ... دسورت حج

خصوصیات: ددغه سورت په مکي کیدو یا مدني کیدو کي اختلاف دی: دحضرت ابن عباس رضی الله عنه څخه دغه دواړه روایتونه نقل دي دجمهورو تفسیر لیکونکو قول دادی چي داسورة دمکي او مدني ایاتونو څخه مخلوط جوړ دی قرطبي دا خبره صحیح ګڼلي ده او بیا فرمایي چي ددغه سورت په عجائباتو کي دا خبره ده چي ددي دایاتونو نزول دځینو ده په شپه کي سوی دی دځینو ده په ورځ کي دځینو دپه سفر کي ، دځینو ده په حضر کي، دځینو ده په مکه کي ، دځینو ده په مدینه کي ، دځینو ده دجنګ اوجهاد په وخت کي ، او دځینو ده دصلح اوامن په حالت کي سوی دی او په دي کي ځیني ایاتونه ناسخ دي او ځیني بیا منسوخ دي او ځیني بیا محکم او ځیني بیا متشابه دي ځکه چي داسورت دتنزیل پر ټول اقسامو باندي مشتمل سورت دی: او الله جل جلاله دسورت په شروع کي وخپلو بندګانو ته د ایمان او طاعت داختیاره کولو حکم ورکړی دی په عنوان دتقوی سره الخ.
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص ۷۹)

نصف ع۹

www.jamairahmani.org

عَمَّآ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا

عَمَّآ	اَرْضَعَتْ	وَتَضَعُ	كُلُّ	ذَاتِ حَمْلٍ	حَمْلَهَا
له هغه ماشومه	چې تې ورکوی هغه ته	او وبه غورځوی	هره	خاوندې د حمل	حمل خپل

له هغه ورکی چې تې ورکوی هغه ته او وبه غورځوی هره میرمن حامله (امیدواره) حمل (بچی) خپل

وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى وَمَا هُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ

وَتَرَى	النَّاسَ	سُكٰرٰى	وَمَا هُمْ	بِسُكٰرٰى	وَلٰكِنَّ	عَذَابَ
او وبه وینې ته	خلک	بې هوشه	او نه به وی	بې هوشه	ولیکن	عذاب

او وبه وینی ته خلک بی هوشه او نه به وی بی هوشه ولیکن عذاب

اللّٰهِ شَدِيْدٌ ② وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ

اللّٰهِ	شَدِيْدٌ	وَمِنَ	النَّاسِ	مَنْ يُّجَادِلُ	فِي	اللّٰهِ
دالله	ډیر سخت دی	او ځینی	له خلکو څخه	هغه دی چې جګړه کوی	په (حق او خبرو د)	الله کښې

د الله دی ډیر سخت او ځینی له خلکو څخه هغه دی چې جګړه کوی په (حق او خبرو د) الله کښې

بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ③ كُتِبَ

بِغَيْرِ	عِلْمٍ	وَّيَتَّبِعُ	كُلَّ شَيْطٰنٍ	مَّرِيْدٍ	كُتِبَ
بې له	پوهې	او متابعت کوی	د هر شیطان	سرکش	لیکل (حکم) سوی دی

بې له پوهی (له خپلې ناپوهی) او متابعت کوی د هر شیطان سرکش. لیکل (حکم) سوی دی

عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ

عَلَيْهِ	اَنَّهٗ	مَنْ تَوَلَّاهُ	فَاَنَّهٗ	يُضِلُّهٗ
په دغه چې	بیشکه! شان دا دی چې	هر څوک چې دوستی او متابعت وکړی د شیطان	پس بیشکه! (دا شیطان)	گمراه کوی دغه

په دغه چې بیشکه! شان دا دی چې هر څوک چې دوستی او متابعت وکړی د شیطان پس بیشکه! (دا شیطان) گمراه کوی دغه

وَيَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ④ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ

وَيَهْدِيْهِ	اِلٰى عَذَابِ	السَّعِيْرِ	يٰٓاَيُّهَا	النَّاسُ	اِنْ كُنْتُمْ	فِيْ رَيْبٍ
او لاره ښیی ده ته	عذاب	د دوزخ ته	ای	خلکو!	که یئ تاسی	په شک کښې

(تابع خپل) او لاره ښیی ده ته (بیا یی ئی) عذاب د دوزخ ته. ای خلکو! که یئ تاسی په شک کښې

وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا... دقیامت دورځې زلزله به کله وي؟

دقیامت دقائمیدو او د خلگو د دوباره ژوندي کیدو څخه وروسته یا ددې څخه مخکې؟ ځیني فرمایي چې دا به دقیامت څخه مخکې په دې دنیا کې وي او دقیامت دآخري نښانو څخه به شماروي دکم ذکر چې دقرآن کریم په ډیرو ایاتونو کې راغلی دی: (اذا زلزلت الارض زلزالها: وحملت الارض والجبال فدکتا دکة واحدة: اذا رجت الارض رجا) او ځینو حضراتو دتیر ذکر سوي حدیث څخه استدلال کړی دی او دا یې ګڼلې ده چې دا زلزله به دحشر او نشر او د دوباره ژوندي کیدو څخه وروسته وي او حقیقت دا دی چې په دواړو کې څه منافات نسته: دقیامت څخه مخکې زلزله هم دقرآن کریم په ایاتونو او صحیح احادیثو سره ثابته ده او حشر او نشر څخه وروسته کیدل یې هم په ذکر سوي حدیث سره ثابت دي: دقیامت ددغې زلزلې کیفیت په دغه آیت کې داسې ذکر سوی دی چې په دغه ورځ به حملداره ښځې خپل حمل دډیره هیبته او بیرې څخه وغورځوي (معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص ۸۰)

www.jamairahmani.org

مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ

مِّنَ الْبَعْثِ	فَاِنَّا	خَلَقْنٰكُمْ	مِّنْ تُرَابٍ	ثُمَّ مِنْ
له راپورته کېدو څخه	پس بيشکه! چې موږ	پيدا کړي دي موږ (نيکه د) تاسې	له خاورې	بيا له

له بعث څخه (چې خلک بيا ژوندي پورته کيږي) پس بيشکه! چې موږ پيدا کړي دي (نيکه د) تاسې له خاورې بيا له

نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَّ غَيْرِ مُخَلَّقَةٍ

نُّطْفَةٍ	ثُمَّ	مِنْ عَلَقَةٍ	ثُمَّ	مِنْ مُّضْغَةٍ	مُّخَلَّقَةٍ	وَّ غَيْرِ مُخَلَّقَةٍ
يوه څاڅکي څخه	بيا	له کلکې پرنډې وينې	بيا	له يوې توټې غوښې	چې مکمله وي	او نا مکمله

يوه څاڅکي (مني) څخه بيا له (يوې توټې) کلکې پرنډې وينې بيا له يوې توټې غوښې چې مکمله وي او نا مکمله وي

لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَ نُقِرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ

لِّنُبَيِّنَ	لَكُمْ	وَ نُقِرُّ	فِي الْاَرْحَامِ	مَا نَشَآءُ
چې بيان کړو موږ	تاسې ته	او ثابت پرېږدو موږ	په ارحامو کښې	هغه شې چې اراده وکړو

چې بيان کړو موږ تاسې ته (حکمت او قدرت) او ثابت پرېږدو موږ په ارحامو کښې هغه شې چې اراده وکړو (دهغه داثبات)

اِلٰى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا

اِلٰى	اَجَلٍ	مُّسَمًّى	ثُمَّ	نُخْرِجُكُمْ	طِفْلًا	ثُمَّ	لِتَبْلُغُوْٓا
تر	نيټې	معلومې پورې	بيا	راوباسو موږ تاسې	ماشوم	بيا	ترهغه پورې چې ورسيږئ تاسې

تر نيټې معلومې پورې بيا راوباسو موږ تاسې (له نسونو دميندو ستاسې) طفل (وئ) بيا ترهغه پورې چې ورسيږئ تاسې

اَشُدَّكُمْ ۚ وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَ مِنْكُمْ

اَشُدَّكُمْ	وَ مِنْكُمْ	مَّنْ يُّتَوَفّٰى	وَ مِنْكُمْ
کمال او قوت خپل ته	او ځينې له تاسې څخه	هغه دې چې وفات کولې سې	او ځينې له تاسې څخه

کمال او قوت خپل ته او ځينې له تاسې څخه هغه دې چې وفات کولی سی او ځينې له تاسې څخه

مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْۢ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ

مَّنْ يُّرَدُّ	اِلٰٓى اَرْذَلِ	الْعُمُرِ	لِكَيْلَا يَعْلَمَ	مِنْۢ بَعْدِ	عِلْمٍ	شَيْـًٔا
هغه دې چې رد کاوه سې	تر ناکاره	عمره پورې	دپاره د دې چې نه پوهيږي	وروسته	له پوهې	په هيڅ شې

هغه دې چې رد کاوه سې ترناکاره عمره پورې دپاره د دې چې نه پوهيږي وروسته له پوهې په هيڅ شې .

فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ... دمور په نس کي دانسان دجوړېدو مختلفي درجې او مختلف حالات : په دغه آيت کي الله ﷻ دمور په نس او ګېډه کي دننه دانسان دجوړېدو دمختلفو درجو بيان کړی دی :ددې تفصيل په يوه حديث شريف کي داسي راغلی دی دکم چي دحضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه څخه روايت دي چي نبي کريم ﷺ فرمايلي دي او هغه رشتيا ويونکی او په رشتيا پوهيدونکی دی چي دانسان ماده تر څلويښتو ورځو پوري په رحم کي جمع وي بيا دڅلويښتو ورځو څخه وروسته **علقه** يعني منجمده وينه سي ، بيا په څلويښتو ورځو کي دغه **مضغه** يعني غوښه جوړه سي ددې څخه وروسته دالله ﷻ دطرف څخه يوه ملايکه وليږل سي کمه چي په ده کي روح پوکي او دده متعلق څلور خبري دغه ملايکه ليکي : **اول** داچي دده عمر به څومره وي : **دوهم** دا چي دده رزق به څومره وي : **دريم** داچي څه عمل به کوي : **څلورم** داچي دی به بدبخته شقي وي، اوکه خوش نصيبه نيک به وي : الحديث نقله القرطبي.
(معارف القرآن ج ٦ پ ١٧ ص ٨٤)

www.jamairahmani.org

وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ

وَتَرَى	الْاَرْضَ	هَامِدَةً	فَاِذَآ	اَنْزَلْنَا	عَلَيْهَا	الْمَآءَ
او وينې به ته	مځکه	وچه شاړه	نو هر کله چې	نازلې کړو موږ	په دغې	اوبه

او وينې به ته مځکه وچه شاړه نو هر کله چې نازلې کړو موږ په دغې (وچې مځکې د آسمان له خوا) اوبه

اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيْجٍ ⑤

اهْتَزَّتْ	وَرَبَتْ	وَاَنْۢبَتَتْ	مِنْ كُلِّ	زَوْجٍ	بَهِيْجٍ
نو ښورېږي	او وپړسېږي	او زرغونه کړي	له هر قسم	نباتاتو څخه	ښائسته تاند

نو وخوځيږي او وده شي او زرغونه کړي له هر قسم نباتاتو څخه ښائسته تاند ، تنکۍ تيغ (د وښو په شنه کيدلو سره).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهٗ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهٗ

ذٰلِكَ	بِاَنَّ	اللّٰهَ	هُوَ الْحَقُّ	وَاَنَّهٗ	يُحْيِ	الْمَوْتٰى	وَاَنَّهٗ
دغه	په سبب د دې دی چې بيشکه!	الله	هم دی دی حق	او بيشکه! دی	ژوندی کوی	مړی	او بيشکه! الله

دغه (قسم قسم پيدا کول) په سبب د دې دی چې بيشکه! الله هم دی دی حق او بيشکه! دی ژوندی کوی مړی او بيشکه! الله

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ⑥ وَّاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيْرٌ	وَّاَنَّ	السَّاعَةَ	اٰتِيَةٌ	لَّا رَيْبَ
په هر شی	ښه قادر دی	او بيشکه! چې	قيامت	راتلونکی دی	چې نشته هيڅ شک

په هر شی (چې اراده وکړی) ښه قادر دی. او بيشکه! چې قيامت راتلونکی دی چې نشته هيڅ شک

فِيْهَا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ ⑦ وَمِنَ

فِيْهَا	وَاَنَّ	اللّٰهَ	يَبْعَثُ	مَنْ فِي	الْقُبُوْرِ	وَمِنَ
په (راتلو) د دغه کښې	او بيشکه! چې	الله	بياژوندی راپورته کوی	هر هغه چې	په قبرونو کښې دی	او ځينې له

په (راتلو) د دغه (قيامت) کښې او بيشکه! چې الله بياژوندی راپاڅوی هر هغه چې په قبرونو کښې دی. او ځينې له

النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى

النَّاسِ	مَنْ يُّجَادِلُ	فِي	اللّٰهِ	بِغَيْرِ	عِلْمٍ	وَّلَا هُدًى
خلکو	هغه دی چې جګړه کوی	په (حق، قدر يا کلام د)	الله کښې	بې له	پوهې	او بې له دليله لاری سمې

خلکو هغه دی چې جګړه کوی په (حق يا قدر يا کلام د) الله کښې بې له پوهې او بې له دليله لاری سمې

وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ...دانسان دابتدايي جوړيدو څخه وروسته دعمر مختلفي درجې اوحالات: دحضرت انس ابن مالک رضي الله عنه څخه روايت دی چې نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي چې بچی تر څو پوري بالغ سوی نه وي دده نيک عمل دده دپلار يا مور او پلار په حساب کي ليکل کيږي او کم چي بدعمل کوي نو هغه نه دده په حساب کي ليکل کيږي نه دمور او پلار په حساب کي ليکل کيږي بيا چي کله دی بالغ سي نو دحساب قلم دده دپاره جاري سي او دوې ملايکي کمي چي دده سره اوسيږي هغوی ته هم حکم کيږي چي دده حفاظت کوي او قوت ته يي ورسوي کله چي داسلام په حالت کي دڅلويښتو کالو عمر ته ورسيږي نو الله جل جلاله دی ددرې قسمه مريضيو څخه محفوظه کي يعني دجنون ، جذام ،اوبرص ، څخه کله چي دپنځوسو کالو عمر ته ورسيږي نو الله جل جلاله دده حساب سپک کړي کله چي شپيتو کالو ته ورسيږي نو الله جل جلاله ورته خپل طرف ته درجوع توفيق ورکړي او کله چي اويا کالو ته ورسيږي نو ټول اسمان والا دده سره محبت شروع کړي.
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص ۸۰)

www.jamairahmani.org

وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ﴿٨﴾ ثَانِيَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ

وَّلَا كِتٰبٍ	مُّنِيْرٍ	ثَانِيَ	عِطْفِهٖ	لِيُضِلَّ	عَنْ سَبِيْلِ
او بی له کتابه	روښانه	چی تاوونکی وی	د څنګ خپل	چی ګمراه کړی خلګ	له لاری

او بی له کتابه روښانه. په داسی حال چی اړوی څنګ خپل چی ګمراه کړی خلګ له لاری

اللّٰهِ لَهٗ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَّنُذِيْقُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

اللّٰهِ	لَهٗ	فِي الدُّنْيَا	خِزْيٌ	وَّنُذِيْقُهٗ	يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
دالله	سته ده لره	په دنیا کښی	رسوائی	او وبه څکوو موږ ده لره	په ورځ د قیامت کښی

د الله، سته ده لره په دنیا کښی رسوائی او وبه څکوو موږ ده لره په ورځ د قیامت کښی

عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٩﴾ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ

عَذَابَ	الْحَرِيْقِ	ذٰلِكَ	بِمَا	قَدَّمَتْ	يَدٰكَ
عذاب	سوځوونکی	داعذاب او رسوائی	په سبب د هغو عملونو دی	چی پخوا لیږلی دی	دواړو لاسونو ستا

عذاب (د اور) سوځوونکی. دا عذاب او رسوائی په سبب د هغو عملونو دی چی پخوا لیږلی دی دواړو لاسونو ستا

وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿١٠﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ

وَاَنَّ	اللّٰهَ	لَيْسَ	بِظَلَّامٍ	لِّلْعَبِيْدِ	وَمِنَ	النَّاسِ	مَنْ
او بیشکه!	الله	نه دی	ظلم کوونکی	پر بندګانو	او ځینی	له خلګو	هغه څوک دی

او بیشکه! الله نه دی ظلم کوونکی پر بندګانو (خپلو). او ځینی له خلګو هغه څوک دی

يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرُ

يَّعْبُدُ	اللّٰهَ	عَلٰى	حَرْفٍ	فَاِنْ	اَصَابَهٗ	خَيْرٌ
چی عبادت کوی	دالله	په	څنګ باندی	پس که	ورسیږی ده ته	کوم خیر

چی عبادت کوی د الله په څنګ باندی (شک او شبهه) پس که ورسیږی ده ته کوم خیر (په سبب د دین سره لکه صحت او غنی)

اطْمَاَنَّ بِهٖ ۚ وَاِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةُ انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا

اطْمَاَنَّ بِهٖ	وَاِنْ	اَصَابَتْهُ	فِتْنَةٌ	انْقَلَبَ	عَلٰى وَجْهِهٖ	خَسِرَ	الدُّنْيَا
نو قائم پاتی سی په دغه	او که	ورسیږی ورته	کوم مصیبت	نو بیرته وګرځی	پر مخ خپل	زیانکار سو	په دنیا کښی

نو قائم پاتی سی په دغه او که ورسیږی ورته کوم مصیبت نو بیرته وګرځی پر مخ خپل (کفرته نو) زیانکار سو په دنیا کښی

ثَانِيَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ... ځيني کسان دالله ﷻ عبادت داسي کوي لکه څوک چي ديو شي په کناره باندي ولاړ وي: دحضرت عبدالله ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دی چي کله نبي کريم ﷺ هجرت وکړی او په مديني منورې کي مقيم سونو ځيني نور داسي خلګ به راتلل مسلمانيدل چي په زړونو کي يي دايمان پوخوالی نه وو که داسلام راوړلو څخه وروسته به ددوی په اولاد او مال کي زياتوالی راغی نو ويل به يي چي دادين ښه دين دی اوکه ددې خلاف به وسول يعني که به يي په مال او اولاد کي کمی راغی نو ويل به يي چي دادين ښه دين نه دی دداسي خلګو په باره کي الله ﷻ داآيت نازل کی اووې فرمايل چي دغه خلګ دايمان پر يوه کناره باندي ولاړ دي که ده ته دايمان څخه وروسته دنيوي راحت، مال او اسباب حاصل سي نو پر اسلام باندي پاته سي او که په طور دازمايش په څه تکليف او پريشانی کي اخته سي نو ددين څخه واپس سي يعني تر مطلبه کار کوي اخلاص او للهيت نه وي ورسره.

(معارف القرآن ج٦پ١٧ص٨٨)

ع ٨

www.jamairahmani.org

وَالْاٰخِرَةَ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ⑪ يَدْعُوْا

يَدْعُوْا	الْمُبِيْنُ	هُوَ الْخُسْرَانُ	ذٰلِكَ	وَالْاٰخِرَةَ
عبادت کوی	ښکاره	هم دغه زیان دی	دغه	او په آخرت کښی

او (زیانکار سو په) آخرت کښی دغه (د دواړو جهانو زیان) هم دغه زیان دی ښکاره . غواړی دی (عبادت کوی مشرک)

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَمَا لَا يَنْفَعُهٗ ۭ

وَمَا لَا يَنْفَعُهٗ	مَا لَا يَضُرُّهٗ	اللّٰهِ	مِنْ دُوْنِ
او دغه چی نه نفع رسولی سی ورته هغه	دغه څه چی نه ضرر رسولی سی ورته	الله	غیر له

غیر له الله دغه څه چی نه ضرر رسولی سی ورته او دغه چی نه نفع رسولی سی ورته دغه (عبادت ماسوای د الله)

ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ⑫ يَدْعُوْا لَمَنْ ضَرُّهٗ

ضَرُّهٗ	لَمَنْ	يَدْعُوْا	الْبَعِيْدُ	الضَّلٰلُ	ذٰلِكَ هُوَ
چی ضرر د هغه	دغه (معبود)	عبادت کوی دوی	ډیره لری	گمراهی ده	هم دغه

هم دغه گمراهی ده ډیره لری (له حقه له مقصده). بولی دوی (عبادت کوی مشرکان) دغه (معبود) چی ضرر د هغه

اَقْرَبُ مِنْ نَّفْعِهٖ ۭ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيْرُ ⑬

الْعَشِيْرُ	وَلَبِئْسَ	الْمَوْلٰى	لَبِئْسَ	مِنْ نَّفْعِهٖ	اَقْرَبُ
ملگری دی (دا بت)	او خامخا بد	دوست دی (دابت)	خامخا بد	له گټی د هغه	ډیر نژدی دی

ډیر نژدی دی له گټی د هغه (معبود) خامخا بد دوست دی (دا بت) او خامخا بد ملگری دی (دا بت).

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

الصّٰلِحٰتِ	وَعَمِلُوا	اٰمَنُوْا	الَّذِيْنَ	يُدْخِلُ	اللّٰهَ	اِنَّ
ښه (عملونه)	او کړی ئی دی	ایمان ئی راوړی دی	هغه کسان چی	ننه باسی	الله	بیشکه! چی

بیشکه! چی الله ننه باسی هغه کسان چی ایمان ئی راوړی دی او کړی ئی دی ښه (عملونه په داسی)

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ

يَفْعَلُ	اللّٰهَ	اِنَّ	الْاَنْهٰرُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِيْ	جَنّٰتٍ
کوی	الله	بیشکه! چی	ویالی	له لاندی د هغو	چی بهیږی	په جنتونو کښی

جنتونو کښی چی بهیږی له لاندی (د ونو او ماڼیو د هغو ځلور قسمه) ویالی. بیشکه! چی الله کوی

ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ

کفر او د الله ﷻ نافرماني انسان د دنیا او د اخرت دناکامی سره مخ کوي:

الله ﷻ فرمايي هغه کسان چي زما دحق ذات څخه ماسوا دنورو باطلو خدايانو عبادت کوي هغوی هم په دې دنيا کي ناکامه سول او دآخرت ناکامي خو يي ښکاره ده ددنيا نقصان خو په دنياوي ازمايش کم چي په يو مصيبت سره وي او دآخرت نقصان يي داسو چي اسلام او خدای يي پريښووی او دداسي شي په عبادت شروع سول کم چي دومره عاجزه او بې وسه دي چي نه دوی ته نقصان رسولای سي او نه دوی ته نفع رسولای سي يعني که يي دوی عبادت ونه کي نو هغوی ورته څه نقصان نه سي رسولای او که يي عبادت کوي نو دنفع رسولو اختيار نه لري او دا ښکاره خبره ده چي دقادر مطلق ذات عبادت پريښوول او داسي بې وسه شيان اختيارول سراسر تاوان دی او داددوی دانتهايي درجې گمراهي ده او صرف دانه چي نفع نه سي ورته رسولای بلکي چپه ضرر او نقصان دی چي نتيجه يي ددوږخ اور دی.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص ۸۸)

www.jamairahmani.org

مَا يُرِيْدُ ﴿١٤﴾ مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ

مَا يُرِيْدُ	مَنْ كَانَ	يَظُنُّ	اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ
هر هغه چې اراده وکړي	هر څوک چې وی	چې ګمان کوی	ددی چې له سره به مرسته ونه کړی له دغه (محمد) سره

هر هغه چې اراده وکړي. هر څوک چې (داسې) وی چې ګمان کوی د دی چې له سره به مرسته ونه کړی له دغه (محمد) سره

اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ

اللّٰهُ	فِي الدُّنْيَا	وَالْاٰخِرَةِ	فَلْيَمْدُدْ	بِسَبَبٍ	اِلَى السَّمَآءِ	ثُمَّ
الله	په دنیا کښې	او په آخرت کښې	نو ودی غځوی	یو پړی (رسئ)	آسمان ته	بیا دی

الله په دنیا کښې او په آخرت کښې نو ودی غځوی یو پړی آسمان ته (یا چت ته او ځان دی پری ځوړند کړی) بیا دی

لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيْظُ ﴿١٥﴾

لِيَقْطَعْ	فَلْيَنْظُرْ	هَلْ يُذْهِبَنَّ	كَيْدُهٗ	مَا يَغِيْظُ
پری کړی	بیا دی وګوری چې	آیا بیا زائلولی سی	هیله تدبیر دهغه	هغه شی لره چې دی ئی په قهر کړی دی

پری کړی (چې ولوېږی او مړ سی) بیا دی وګوری چې آیا بیا زائلولی سی هیله تدبیر د هغه، هغه شی لره چې دی ئی په قهر کړی دی

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ اٰيٰتٍ بَيِّنٰتٍ وَّاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ

وَكَذٰلِكَ	اَنْزَلْنٰهُ	اٰيٰتٍ	بَيِّنٰتٍ	وَّاَنَّ	اللّٰهَ	يَهْدِيْ
او په شان (د دغو)	نازل کړی لیږلی دی موږ	آیتونه	ښکاره	او بیشکه! چې	الله	سمه صافه لاره ښیئ

او په شان (د دغو) نازل کړی لیږلی دی موږ آیتونه ښکاره او بیشکه! چې الله سمه صافه لاره ښیئ

مَنْ يُّرِيْدُ ﴿١٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا

مَنْ يُّرِيْدُ	اِنَّ الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَالَّذِيْنَ	هَادُوْا
هر هغه چاته چې اراده وکړی	بیشکه! هغه کسان چې	ایمان ئی راوړی دی	او هغه کسان چې	یهودیان دی

هر هغه چا ته چې اراده وکړی. بیشکه هغه کسان چې ایمان ئی راوړی دی او هغه کسان چې یهودیان دی

وَالصّٰبِـِٕيْنَ وَالنَّصٰرٰى وَالْمَجُوْسَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۖ

وَالصّٰبِـِٕيْنَ	وَالنَّصٰرٰى	وَالْمَجُوْسَ	وَالَّذِيْنَ	اَشْرَكُوْا
او صابیان دی	او نصرانیان دی	او مجوسیان دی	او هغه کسان چې	شریک ئی پیدا کړی دی له الله سره

او صابیان دی او نصرانیان دی او مجوسیان دی او هغه کسان چې شریک ئی پیدا کړی دی له الله سره

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ... الله ﷻ خپل ورکړی نبوت بیا دنبي کريم ﷺ څخه نه اخلي: مطلب دادی چې د اسلام لار بندوونکي عنادګر کم چې غواړي چې الله ﷻ دخپل رسول او دده ددین مددونه کړي نو دوی دي پوه سي چې داخو هله کیدای سي چې خدای مه کړه دنبي کريم ﷺ څخه دنبوت منصب واخیستل سي او پرده وحي راتلل بند سي ځکه چې الله ﷻ چاته نبوت او رسالت وسپاری او دی په وحي الهي سره ونمانځی نو دده په دنیا او آخرت کي دمدد کولو دهغه دطرف څخه پخه وعده وي او عقلا هم ددې خلاف کیدل نه دي پکار نو کم سړی چې ستا او ستا ددین ترقي منع کول او بندول غواړي ده ته که دده په واک کي وي نو داسي تدبير کول پکار دی چې دادنبوت منصب دده څخه واخیستل سي او وحي الهي بندي سي: دامضمون یي دیوفرض محال په عنوان سره داسي تعبير کړیدی چې که دنبي کريم ﷺ څخه وحی بندول غواړي نو په یوړول سره دي اسمان ته ورسیږي او دهغه ځای څخه دی ددې وحي سلسله ختمه کړي الخ.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص ۸۹)

www.jamairahmani.org

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهٗ مَنْ فِي... دټولو مخلوقاتو دتابعداره او فرمانبرداره کيدو حقيقت : دټولو کائناتو اومخلوقاتو دخپل [illegible]

السجدة ١٤

مَا يَشَآءُ ﴿١٨﴾ السجدة هٰذٰنِ خَصۡمٰنِ اخۡتَصَمُوۡا فِيۡ رَبِّهِمۡ

مَا يَشَآءُ	هٰذٰنِ	خَصۡمٰنِ	اخۡتَصَمُوۡا	فِيۡ رَبِّهِمۡ
هر هغه کار چي اراده ئې وکړي	دا دواړه	جګړه کوونکي دي	چي جګړه ئې وکړه	په (ذات) د رب خپل کښې

هر هغه کار چي اراده ئې وکړي. دا دواړه (ډلې مؤمنان او کافران) مدعيان دي چي جګړه ئې وکړه په (ذات) درب خپل کښې

فَالَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا قُطِّعَتۡ لَهُمۡ ثِيَابٌ مِّنۡ نَّارٍ

فَالَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	قُطِّعَتۡ	لَهُمۡ	ثِيَابٌ	مِّنۡ نَّارٍ
پس هغه کسان چي	کافران سوي دي	پرې کولې به سي	د دوی دپاره	جامې	له اوره

پس هغه کسان چي کافران سوي دي پرې کولې (جوړولې) به سي د دوی دپاره جامې له اوره

يُصَبُّ مِنۡ فَوۡقِ رُءُوۡسِهِمُ الۡحَمِيۡمُ ﴿١٩﴾ يُصۡهَرُ بِهٖ مَا

يُصَبُّ	مِنۡ فَوۡقِ	رُءُوۡسِهِمُ	الۡحَمِيۡمُ	يُصۡهَرُ	بِهٖ مَا
اچولې به سي	له پاسه	د سرونو د دوی	اوبه سرې يشيدلې	چي خوړين به سي	په دغو اوبو سره هغه

اچولې به سي (په شدت سره) له پاسه د سرونو د دوی اوبه سرې يشيدلې، چي خوړين به سي په دغو اوبو سره هغه

فِيۡ بُطُوۡنِهِمۡ وَالۡجُلُوۡدُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُمۡ مَّقَامِعُ مِنۡ حَدِيۡدٍ ﴿٢١﴾

فِيۡ بُطُوۡنِهِمۡ	وَالۡجُلُوۡدُ	وَلَهُمۡ	مَّقَامِعُ	مِنۡ حَدِيۡدٍ
چي په نسونو د دوی کښې دي	او پوستکي	او وي به د دوی دپاره	ګرزونه	له اوسپنې

چي په نسونو د دوی کښې دي او پوستکي (د دوی هم). او وي به د دوی دپاره ټټکونه (ګرزونه) له اوسپنې

كُلَّمَآ اَرَادُوۡٓا اَنۡ يَّخۡرُجُوۡا مِنۡهَا مِنۡ غَمٍّ اُعِيۡدُوۡا

كُلَّمَآ	اَرَادُوۡٓا	اَنۡ يَّخۡرُجُوۡا	مِنۡهَا	مِنۡ غَمٍّ	اُعِيۡدُوۡا
هر کله چي	اراده وکړي	د دې چي ووځي	له دغه	له غمه	نو بيرته ګرځولې سي دوی

هر کله چي اراده وکړي (دوزخيان) د دې چي ووځي له دغه (دوزخ څخه) له غمه نو بيرته ګرځولې سي دوی

فِيۡهَا ۗ وَذُوۡقُوۡا عَذَابَ الۡحَرِيۡقِ ﴿٢٢﴾ ع اِنَّ اللّٰهَ يُدۡخِلُ

فِيۡهَا	وَذُوۡقُوۡا	عَذَابَ	الۡحَرِيۡقِ	اِنَّ	اللّٰهَ	يُدۡخِلُ
په دغه (اور) کښې	او وڅکئ تاسي	عذاب	سوځوونکي	بيشکه! چي	الله	ننه باسي

په دغه (اور) کښې او وبه ويل سي ورته چي وڅکئ تاسي عذاب (د اور ډير) سوځوونکي. بيشکه! چي الله ننه باسي

ع ٢/١٢

هٰذٰنِ خَصۡمٰنِ اخۡتَصَمُوۡا فِيۡ رَبِّهِمۡ... مسلمانان دکفارو سره جنګ او جګړه دالله ﷻ ددين دحفاظت او سرلوړي دپاره کوي:
دغه دواړي فرقې دکمو ذکر چي په دې آيت کي دی عام مومنان دي او ددوی په مقابله کي دکفارو ټولې ډلې دي بيا نو برابره خبره ده که داولنی زمانې وي او که دوروسته راتلونکو زمانو: البته ددغه ايت نزول دهغو دوو فريقو په باره کي سوی دی کم چي په ميدان دبدر کي په جنګ کي ديو بل په مقابله کي وه دمسلمانانو څخه حضرت علي رضي الله عنه، او حضرت حمزه رضي الله عنه او حضرت عبيده رضي الله عنه وو او دکفارو څخه عتبه ابن ربيعه، او ددزوی وليد، آودده ورور شيبه، وو په دوی کي کفار دري سره قتل سول او په مسلمانانو کي حضرت علي رضي الله عنه او حضرت حمزه رضي الله عنه سالم واپس راغلل خو حضرت عبيده رضي الله عنه سخت زخمي راغی او دنبي کريم ﷺ قدمونو ته راورسيدی او سا يې ورکړه: ليکن دآيت حکم عام دی په دوی پوري خاص نه دی دا حکم دټول امت دپاره عام دی په هره زمانه کي چي وي او په هرځای کي چي وي.
(معارف القرآن ج٦پ١٧ ص ٩٤)

www.jamairahmani.org

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِىْ

الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	جَنّٰتٍ	تَجْرِىْ
هغه كسان چي	ايمان ئې راوړی دی	او كړي ئې دي	ښه (عملونه)	په جنتونو كښې	چي بهيږی

هغه كسان چي ايمان ئې راوړی دی او كړي ئې دي ښه (عملونه په دا سې) په جنتونو كښې چي بهيږی له

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ

مِنْ تَحْتِهَا	الْاَنْهٰرُ	يُحَلَّوْنَ	فِيْهَا	مِنْ اَسَاوِرَ
له لاندی د هغو	ويالي	اچولي به سې دوی ته	په دغه (جنت) كښې	له باهو ګانو

لاندی (د ماڼيو او ونو) د هغو ويالي ګانه (زيورات) به واچول سی (جنتيانو ته) په دغه (جنت) كښې له باهو ګانو (وښيو)

مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا ۚ وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ ﴿۲۳﴾ وَهُدُوْٓا

مِنْ ذَهَبٍ	وَّلُؤْلُؤًا	وَلِبَاسُهُمْ	فِيْهَا	حَرِيْرٌ	وَهُدُوْٓا
له سرو زرو	او له مرغلرو څنې	او جامې د دغو به	په دغه (جنت) كښې	ريښميني وی	او لاره ښوولی سوی ده دوی ته

له سرو زرو او له مرغلرو څنې، او جامې د دغو به په دغه (جنت) كښې ريښميني وی. او لاره ښوولی سوی ده دوی ته

اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوْٓا اِلٰى صِرَاطِ

اِلَى الطَّيِّبِ	مِنَ الْقَوْلِ	وَهُدُوْٓا	اِلٰى	صِرَاطِ
طيبې پاكي ته	له قول څخه	او لار ښوولی سوی ده	طرف	دلاری د الله ته

طيبې پاكي ته (چي لا اله الا الله ده) له قول څخه، او لار ښوولی سوی ده (جنتيانو ته په دنيا كښې) طرف د لاری ته چي

الْحَمِيْدِ ﴿۲۴﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

الْحَمِيْدِ	اِنَّ الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	وَيَصُدُّوْنَ	عَنْ سَبِيْلِ	اللّٰهِ
ستايل سوی دی په ښو ښو صفتونو سره	بيشكه! هغه كسان	چي كافران سوی دی	او اړوی	له لاری	د الله

ستايل سوی دی په ښو ښو صفتونو سره، بيشكه! هغه كسان چي كافران سوی دی او اړوی (خلګ) له لاری د الله (اسلام نه)

وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِىْ جَعَلْنٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءَ

وَالْمَسْجِدِ	الْحَرَامِ	الَّذِىْ	جَعَلْنٰهُ	لِلنَّاسِ	سَوَآءَ
او له مسجد	حرام څخه	هغه چي	ګرځولی دی موږ دغه مسجد ځای د عبادت	دپاره د (ټولو) خلګو	برابر دی

او له مسجد حرام څخه هغه (مسجد) چي ګرځولی دی موږ دغه مسجد ځای د عبادت دپاره د (ټولو) خلګو برابر دی

يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا.. جنتيانو ته د بنګړو اغوستلو

حكمت: دلته دا شبه كيدای سي چي بنګړي په لاسونو كي اچول خو د ښځو كار دی او د دوی كالي دي د سړو دپاره داكار معيوب ګڼل كيږي:

جواب دادی چي د دنيا د پادشاهانو يو امتيازي شان پاته سوی دی چي پر سريي تاج او په لاسونو كي يي بنګړي استعمالول وي: لكه چي په حديث شريف كي دي چي كله نبي كريم ﷺ د هجرت په سفر كي روان وواو سراقه ابن مالك د دوی د ګرفتارولو دپاره ووتی او دی د غه وخت مسلمان نه وو د ده آس د خدای ﷻ په حكم سره په مځكه ننوتی او ده بيا توبه وكښله نو د نبي كريم ﷺ په دعا سره آس راووتی د غه وخت نبي كريم ﷺ د ده سره وعده كړې وه چي د فارس د كسری پادشاه بنګړي چي د غنيمت په مال كي د مسلمانانو ته په لاس راسي هغه به تاته دركول سي او كله چي د حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه په زمانه كي فارس فتح سو او د ايران څخه دا بنګړي په غنيمت كي راغله نو د سراقه ابن مالك په غوښتنه ده ته وركړه سوه الخ: (معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۹۵)

www.jamairahmani.org

ربع ۳

الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ

الْعَاكِفُ	فِيهِ	وَالْبَادِ	وَمَنْ يُرِدْ	فِيهِ	بِإِلْحَادٍ	بِظُلْمٍ
اوسیدونکی	په دغه کښې	اوله بهره راتلونکی	او هرچاچې اراده وکړه	په دغه کښې	دبې لارې	په ظلم سره

او سیدونکی په دغه (مسجد) کښې او له بهره راتلونکی، او هر چا چې اراده وکړه په دغه کښې دبې لارې په ظلم سره

نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ

نُذِقْهُ	مِنْ عَذَابٍ	أَلِيمٍ	وَإِذْ بَوَّأْنَا	لِإِبْرَاهِيمَ	مَكَانَ
نو وبه څکوو موږ په هغه	له عذاب	دردناک څخه	او هغه وخت چې ښکاره کړموږ	ابراهیم ته	ځای

نو وبه څکوو موږ په هغه له عذاب دردناک څخه، او (یادکړه ای محمده!) هغه وخت چې ښکاره کړموږ ابراهیم ته ځای

الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ

الْبَيْتِ	أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي	شَيْئًا	وَطَهِّرْ	بَيْتِيَ
دبیت (الله)	چې مه شریکوه له ما سره	هیڅ شی	او پاک ساته	کور زما

دبیت (الله)، (او ورته مووویل دا) چې مه شریکوه له ما سره هیڅ شی، او پاک ساته کور زما

لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾ وَأَذِّنْ

لِلطَّائِفِينَ	وَالْقَائِمِينَ	وَالرُّكَّعِ	السُّجُودِ	وَأَذِّنْ
دپاره د طواف کوونکو	او دپاره د قیام کوونکو	او رکوع کوونکو	او سجده کوونکو	او اعلان وکړه

دپاره د طواف کوونکو او دپاره د قیام کوونکو (په مکه کښې) او رکوع کوونکو او سجده (لمونځ) کوونکو اوبیا وکړه

فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ

فِي النَّاسِ	بِالْحَجِّ	يَأْتُوكَ	رِجَالًا	وَعَلَىٰ	كُلِّ	ضَامِرٍ
په خلکو کښې	دحج دپاره	چې راسی تاته	پیاده	او (سواره) پر	هر	ډنګراوښ

(ای ابراهیمه) په خلکو کښې دحج (د ادا کولو) دپاره چې راسی (حاجیان) تاته پیاده او (سواره) په هر ډنګر اوښ

يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ

يَأْتِينَ	مِنْ كُلِّ	فَجٍّ	عَمِيقٍ	لِيَشْهَدُوا	مَنَافِعَ	لَهُمْ
چې راځی	له هری	لارې	ډیری لیری څخه	دپاره د دې چې حاضر سی	ګټو	خپلو ته

چې راځی له هری لاری لری (ژوری لری) څخه. دپاره د دې چې حاضر سی (دغه خلک) ګټو خپلو ته،

وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ...ځوک چې په حرم شریف کې دظلم سره دبې دینی دیوکار اراده وکې نو هغه ته به عذاب ورکول کیږي: دالحاد معنی په لغت کې دنیکې لارې څخه یو خواته کیدل دي: دلته دالحاد څخه مراد دامام مجاهد رحمة الله علیه او قتاده رحمة الله علیه په نزد کفر او شرک دی: مګر نورو مفسرینو بیا دا په خپله عامه معنی کې استعمال کړی دی چې هره ګناه او دالله جل جلاله او درسول صلی الله علیه وسلم نافرماني په کښې داخله ده تردې چې خپل نوکرته ښکنځل کول هم په کښې داخل دي او ددې معنی په لحاظ سره حضرت عطاء رحمة الله علیه فرمایي چې په حرم کې دالحاد څخه مراد په دې کې بغیر د احرام څخه داخلیدل یا دحرم دممنوعاتو څخه دیو ممنوع شي کول دي لکه دحرم ښکار کول یا یې درخته پریکول وغیره او کم شیان چې په شریعت کې منع دي هغه ټول هرځای ګناه او موجب دعذاب دي دحرم شریف تخصیص پر دې بنا وسو چې لکه څنګه چې دمکې په حرم کې دنیکی ثواب ډیر زیاتیږي دغه شان دګناه عذاب هم ډیر زیاتیږي

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۹۹)

www.jamairahmani.org

وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِيْٓ اَيَّامٍ مَّعْلُوْمٰتٍ عَلٰى مَا

وَيَذْكُرُوا	اسْمَ	اللّٰهِ	فِيْٓ اَيَّامٍ	مَّعْلُوْمٰتٍ	عَلٰى مَا
او چی یاد کړی	نوم	د الله	په هغو ورځو کښی	چی معلومی دی	پر (ذبح د) هرهغه حیوان

او چی یاد کړی نوم د الله په هغو ورځو (دلوی اختر) کښی چی معلومی دی په (ذبح د) هر هغه حیوان

رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۚ فَكُلُوْا مِنْهَا

رَزَقَهُمْ	مِّنْ	بَهِيْمَةِ	الْاَنْعَامِ	فَكُلُوْا	مِنْهَا
چی ورکړی دی الله دوی ته	له	بی ژبو	چارپایانو څخه	پس خورئ تاسی	له هغی (غوښی) څخه

چی ورکړی دی الله دوی ته له بی ژبو چارپایانو څخه ، پس خورئ تاسی له هغی (غوښی) څخه

وَاَطْعِمُوا الْبَآىِٕسَ الْفَقِيْرَ ﴿٢٨﴾ ثُمَّ لْيَقْضُوْا تَفَثَهُمْ

وَاَطْعِمُوا	الْبَآىِٕسَ	الْفَقِيْرَ	ثُمَّ لْيَقْضُوْا	تَفَثَهُمْ
او خوروئ	په بد حال	فقیر (محتاج)	بیا دی لری کړی	خیری خپل

او خوروئ یې په بد حال فقیر (محتاج). بیا دی لری کړی (حاجیان حاجتونه او) خیری خپل

وَلْيُوْفُوْا نُذُوْرَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوْا بِالْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿٢٩﴾

وَلْيُوْفُوْا	نُذُوْرَهُمْ	وَلْيَطَّوَّفُوْا	بِالْبَيْتِ	الْعَتِيْقِ
او پوره دی اداء کړی	نذرونه خپل	او طواف دی وکړی	په هغه کور چی	قدیم کریم دی

او پوره دی اداء کړی نذرونه خپل (او حج واجبات) او طواف دی وکړی په هغه کور چی قدیم کریم دی.

ذٰلِكَ ۗ وَمَنْ يُّعَظِّمْ حُرُمٰتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ

ذٰلِكَ	وَمَنْ يُّعَظِّمْ	حُرُمٰتِ	اللّٰهِ	فَهُوَ	خَيْرٌ لَّهٗ
دا حکمونه واورید	او هر چاچی تعظیم وکړ	د احکامو	د الله	پس دا کار	غوره دی ده ته

داحکمونه واورید (یا امر هم دا دی چی تیر سو) او هر چا چی تعظیم وکړ د احکامو د الله پس دا کار غوره دی ده ته

عِنْدَ رَبِّهٖ ۗ وَاُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا

عِنْدَ رَبِّهٖ	وَاُحِلَّتْ	لَكُمُ	الْاَنْعَامُ	اِلَّا	مَا
په نزد د رب د ده	او حلال کړی سوی دی	تاسی ته	څاروی (پس له ذبحی)	مګر	هغه څاروی

په نزد د رب د ده او حلال کړی سوی دی تاسی ته (خوراک د غوښی د) څاروی (پس له ذبحی) مګر (حرام دی) هغه څاروی

وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِيْٓ اَيَّامٍ مَّعْلُوْمٰتٍ. دبیت الله شریفي زیارت د الله ﷻ دذکر دپاره غټه ذریعه ده

وبیت الله شریفي ته دحاجیانو دجمع کیدو **یوه فایده** خو هغه وه چي لوړ په آیت کي ذکر سوه چي دوی خپلي دیني او دنیوي نفعي او فايدې ویني: **دوهمه فایده** یې داوښوو له چي حاجیان ددې دپاره دلته راجمع کیږي چي هغوی د الله ﷻ نوم ذکر کړي په ورځو معلومو کي پر هغه حیوانانو باندي کم چي د الله ﷻ له طرفه دوی ته ورکړه سوي دي په دي کي دټولو څخه اوله خبره خو داده چي دقرباني په غوښه او ددې څخه په حاصلیدونکو فائدو باندي نظر کول نه دي پکار بلکي اصل شی د الله ﷻ ذکر دی کم چي په دې ورځو کي پر قرباني کوونکو حیوانانو باندي دقرباني په وخت کي کول کیږي کم چي دعبادت روح دی دقرباني غوښه ددوی دپاره حلاله سوه دانور زیات انعام دی: او دایام **معلومات** څخه هغه ورځي مراد دي په کم کي چي قرباني رواه ده یعني ،لسم ،یوولسم ، او دوولسم تاریخونه د ذي الحجې دمیاشتي.

معارف القرآن ج٦پ١٧ص١٠٤)

www.jamairahmani.org

يُتۡلٰى عَلَيۡكُمۡ فَاجۡتَنِبُوا الرِّجۡسَ مِنَ الۡاَوۡثَانِ

يُتۡلٰى	عَلَيۡكُمۡ	فَاجۡتَنِبُوا	الرِّجۡسَ	مِنَ الۡاَوۡثَانِ
چې لوستل کیږی	پرتاسی	پس ځان ساتئ تاسی	له پلیتی څخه	چې بتان دی

چې لوستل کیږی پر تاسی (حراموالی ئی) پس ځان ساتئ تاسی له پلیتی څخه چې بتان دی ،

وَاجۡتَنِبُوۡا قَوۡلَ الزُّوۡرِ ۝٣٠ حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيۡرَ

وَاجۡتَنِبُوۡا	قَوۡلَ	الزُّوۡرِ	حُنَفَآءَ	لِلّٰهِ	غَيۡرَ
او ځان ساتئ تاسی	له وینا	د دروغو څخه	چې غاړه ایښودونکی یئ په اخلاص سره	خاص الله ته	نه یئ

او ځان ساتئ تاسی له وینا د دروغو څخه. په داسی حال کښې چې غاړه ایښودونکی یئ په اخلاص سره خاص الله ته نه یئ

مُشۡرِكِيۡنَ بِهٖ ؕ وَمَنۡ يُّشۡرِكۡ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ

مُشۡرِكِيۡنَ	بِهٖ	وَمَنۡ يُّشۡرِكۡ	بِاللّٰهِ	فَكَاَنَّمَا	خَرَّ	مِنَ السَّمَآءِ
مشرکان	په ده باندی	او هرچا چې شریک ونیوی	له الله سره	پس لکه چې	راوغورځید	له آسمانه څخه

مشرکان په ده باندی، او هرچا چې شریک ونوی له الله سره پس لکه چې راوغورځید له آسمان څخه

فَتَخۡطَفُهُ الطَّيۡرُ اَوۡ تَهۡوِىۡ بِهِ الرِّيۡحُ

فَتَخۡطَفُهُ	الطَّيۡرُ	اَوۡ تَهۡوِىۡ	بِهِ	الرِّيۡحُ
پس وتښتوی دی په چابکی سره	مرغان	یا وغورځوی	دی	باد

پس وتښتوی دی په چابکی سره مرغان (او بوټی بوټی کوی ئی) یا وغورځوی دی باد (له کوم اوچت ځای څخه)

فِىۡ مَكَانٍ سَحِيۡقٍ ۝٣١ ذٰلِكَ ۗ وَمَنۡ يُّعَظِّمۡ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا

فِىۡ مَكَانٍ	سَحِيۡقٍ	ذٰلِكَ	وَمَنۡ يُّعَظِّمۡ	شَعَآئِرَ	اللّٰهِ	فَاِنَّهَا
په ځای	لیری کښی	دا حکم مو واورید	او هرچا چې تعظیم وکړ	دعلائمو د (دین)	دالله	پس بیشکه! دا

په لری ژور (ختکه) ځای کښی. دا حکم مو واورید او هرچا چې تعظیم وکړ د علائمو د (دین د) الله پس بیشکه! دا (تعظیم)

مِنۡ تَقۡوَى الۡقُلُوۡبِ ۝٣٢ لَكُمۡ فِيۡهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى

مِنۡ تَقۡوَى	الۡقُلُوۡبِ	لَكُمۡ	فِيۡهَا	مَنَافِعُ	اِلٰٓى
له تقویٰ	دزړونو دی	ستاسی ته	په دغو حیواناتو کښی	فائدی	تر

له (افعالو د خاوندانود) تقویٰ د زړونو دی. ستاسی ته په دغو حیواناتو (دهدیو) کښی (ډیری) فائدی تر

فَاجۡتَنِبُوا الرِّجۡسَ مِنَ الۡاَوۡثَانِ... بت پرستي په حقيقت کښي يوه ګندګي ده چي په کفارو پسې مښتې ده: د رجس معنی ده ناپاکي او ګندګي: او اوثان جمع د وثن ده معنی يي بت دی بتان نجاست ځکه وګڼل سول چي دا د انسان باطن د شرک د پليتی څخه ډکول دي: واجتنبوا قول الزور: د قول زور څخه مراد دروغ دي: د حق څخه خلاف څه چي وي هغه په باطلو او درواغو کي داخل دي برابره خبره ده که د شرک او کفر فاسدي عقيدي وي يا په معاملو او شهادتونو کي درواغ ويل وي: نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چي په ټولو کبيره ګناهونو کي غټ کبيره ګناهونه دا دي د الله ﷻ سره شريک جوړول و دمور او پلار نافرماني کول، او د درواغو شاهدي ورکول او په عامو خبرو کي درواغ ويل نبي کريم ﷺ اخري لفظ (وقول الزور) باربار وفرمايي: او په بل حديث شريف کي دي چي د منافق سړي دري علامې دي: په خبرو کي درواغ ويل، پر وعدې وفا نه کول، او په امانت کي خيانت کول او امانت بيا عام دی الخ.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص ۱۱۰)

www.jamairahmani.org

ع ٤ / ٨ / ١١

أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

أَجَلٍ	مُّسَمًّى	ثُمَّ	مَحِلُّهَآ	إِلَى الْبَيْتِ	الْعَتِيقِ
وخت	معلوم پورې	بیا	ځای (د حلالولو) د دوی ته	ترهغه کوره	چې پخوانی دی

وخت معلوم پورې (چې د دوی د حلالولو وخت دی) بیا (رسونه ده) ځای (د حلالولو) د دوی ته تربیت عتیق پورې.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَى

وَلِكُلِّ	أُمَّةٍ	جَعَلْنَا	مَنسَكًا	لِّيَذْكُرُوا	اسْمَ	اللَّهِ	عَلَى
او دپاره د هر	امت	مقرره کړې ده موږ	قرباني	دپاره د دی چې یاد کړي دوی	نوم	دالله	پر

او دپاره د هر امت (مؤمن) مقرره کړې ده موږ قرباني دپاره د دی چې یاد کړي دوی نوم د الله پر

مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

مَا رَزَقَهُم	مِّن	بَهِيمَةِ	الْأَنْعَامِ
هر هغه شی چې رزق ګرځولی دی (الله) دوی ته	له	بې ژبو	حیواناتو څخه

هر هغه شی چې رزق، روزی ګرځولی دی (الله) دوی ته له بې ژبو حیواناتو څخه (په وخت د ذبحی)

فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

فَإِلَٰهُكُمْ	إِلَٰهٌ	وَاحِدٌ	فَلَهُ	أَسْلِمُوا	وَبَشِّرِ	الْمُخْبِتِينَ
پس حق معبود ستاسی	الله حق معبود	یو دی	پس خاص هم ده ته	غاړه کېښېږدئ	او زیری ورکړه	عاجزی کوونکو ته

پس حق معبود ستاسی الله حق معبود یو دی پس خاص هم ده ته غاړه کېښېږدئ، او زیری ورکړه عاجزی کوونکو ته،

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ

الَّذِينَ	إِذَا ذُكِرَ	اللَّهُ	وَجِلَتْ	قُلُوبُهُمْ	وَالصَّابِرِينَ	عَلَىٰ مَا	أَصَابَهُمْ
هغه کسان	کله چې یاد کړی سی	الله	نو بیرېږی	زړونه د دوی	او صبر کوونکو ته	پر هغو چې	رسیدلی دی دوی ته

هغه (عاجزی کوونکی) کله چې یاد کړی سی الله نو بیرېږی زړونه د دوی او صبر کوونکو ته پر هغو چې رسیدلی دی دوی ته

وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

وَالْمُقِيمِي	الصَّلَاةِ	وَمِمَّا	رَزَقْنَاهُمْ
او قائموونکی	دلمانځه	او هغو کسانو ته چې ځینی له هغو شیانو څخه	چې ورکړی دی موږ دوی ته

او زیری ورکړه قائموونکی د لمانځه ته او زیری ورکړه هغو کسانو ته چې ځینی له هغو شیانو څخه چې ورکړی دی موږ دوی ته

أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ.. **دحج د څارویو او حیواناتو څخه استفاده کول ترڅه وخته پوري رواه ده ؟:** په دغه آیت کي الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي چي ای حاجیانو دڅارویو او ځناورانو څخه شیدي، سپرلی باربرداري او دهر قسم نفع حاصلولو ستاسي دپاره تر هغه وخته پوري حلال دي تر څوچي دوی دمکې په حرم کي دذبح کولو دپاره ټاکلي نه وي: دقرباني څاروي نه وي ورڅخه جوړ سوي: هدی هغه حیوان ته وايي کم چي حج یا عمره کوونکی دځان سره یو حیوان بیايي چي دابه په حرم کي ذبح کیږي کله چي داحیوان دحرم دپاره نامزد او مقررسو نو بیا دده څخه څه قسم نفع اخیستل بغیر دڅه خاص مجبوری څخه جائز نه ده لکه اوښ دقرباني دپاره دځان سره یوڅوک بیا یي او په خپله پیاده روان وي دسپرلی دپاره بل حیوان ورسره موجود نه وي او پیاده تلل ده ته ګران سي نو دمجبوری او ضرورت پر بناه باندي دغه وخت دغه حج کوونکي ته پر دغه اوښ باندي دسپرتيا کولو اجازه شرعاً سته خو داعذر دی په حقیقت کي.
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص ۱۱۰)

www.jamairahmani.org

يُنۡفِقُوۡنَ ﴿٣٥﴾ وَالۡبُدۡنَ جَعَلۡنٰهَا لَكُمۡ مِّنۡ شَعَآئِرِ

مِّنۡ شَعَآئِرِ	لَكُمۡ	جَعَلۡنٰهَا	وَالۡبُدۡنَ	يُنۡفِقُوۡنَ
له علائمو د (دين)	تاسى ته	گرځولى دى موږ دا	او اوښان غوايان	لګوى ئى

لګوى ئى (په ښو كارونو كښى). او اوښان غوايان گرځولى دى موږ دا تاسى ته له علائمو د (دين د)

اللّٰهِ لَكُمۡ فِيۡهَا خَيۡرٌ ۖ فَاذۡكُرُوا اسۡمَ اللّٰهِ عَلَيۡهَا

عَلَيۡهَا	اللّٰهِ	اسۡمَ	فَاذۡكُرُوا	خَيۡرٌ	فِيۡهَا	لَكُمۡ	اللّٰهِ
پر دى	د الله	نوم	پس يادوئ	خير	په دى كښى	سته تاسى ته	الله

الله سته تاسى ته په دى كښى خير پس يادوئ نوم د الله پر دى (او ښانو غوايانو د ذبحى په وخت كښى)

صَوَآفَّ ۚ فَاِذَا وَجَبَتۡ جُنُوۡبُهَا فَكُلُوۡا مِنۡهَا

مِنۡهَا	فَكُلُوۡا	جُنُوۡبُهَا	وَجَبَتۡ	فَاِذَا	صَوَآفَّ
له دى ځخه	نو خورئ تاسى	اړخونه د دوى	پريوتل	نو كله چي	چي ولاړ وى په قطار كښى

په داسى حال چي ولاړ وى په قطار كښى نو كله چي پريوتل اړخونه د دوى نو خورئ تاسى له دى ځخه (كه مو خوښه وى)

وَاَطۡعِمُوا الۡقَانِعَ وَالۡمُعۡتَرَّ ؕ كَذٰلِكَ سَخَّرۡنٰهَا لَكُمۡ

لَكُمۡ	سَخَّرۡنٰهَا	كَذٰلِكَ	وَالۡمُعۡتَرَّ	الۡقَانِعَ	وَاَطۡعِمُوا
تاسى ته	تابع كړى دى موږ دغه	هم داسى	او په سوالګرى	په صبر كوونكى	او خورئ يئ

او خورئ ئى په صبر كوونكى او په بى صبره (سوالګرو فقيرانو) هم داسى تابع كړى دى موږ دغه (مذبوحى) تاسى ته

لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُوۡنَ ﴿٣٦﴾ لَنۡ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوۡمُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا

وَلَا دِمَآؤُهَا	لُحُوۡمُهَا	اللّٰهَ	لَنۡ يَّنَالَ	تَشۡكُرُوۡنَ	لَعَلَّكُمۡ
او نه وينى د دوى	غوښى د دوى	الله ته	له سره نه رسيږى	شكر وباسئ تاسى	دپاره د دى چي

دپاره د دى چي شكر وباسئ تاسى (په دى نعمت). له سره نه رسيږى الله ته غوښى د دوى او نه وينى د دوى (ځخه)

وَلٰكِنۡ يَّنَالُهُ التَّقۡوٰى مِنۡكُمۡ ؕ كَذٰلِكَ

كَذٰلِكَ	مِنۡكُمۡ	التَّقۡوٰى	يَّنَالُهُ	وَلٰكِنۡ
هم دا سى	له تاسى	پرهيزګارى	رسيږى دغه (الله) ته	او ليكن

او ليكن رسيږى دغه (الله) ته پرهيزګارى (او اخلاص چي ملګرى وى له دغو سره) له تاسى ، هم داسى (لكه چي ذكر سو)

وَالۡبُدۡنَ جَعَلۡنٰهَا لَكُمۡ مِّنۡ شَعَآئِرِ اللّٰهِ.. دحج قرباني هم داسلام دشعائرو ځخه دي : شعائر جمع دشعيرة ده چي معنى يي علامت (نښانه) ده كم شيان چي ديو خاص مذهب يا جماعت خاص نښانه ګڼل كيږي هغه ته ددغو شعائر(نښاني) وايي : داسلام شعائر دهغه خاصو احكامو نوم دى كم چي په عرف كي دمسلمانيدو نښاني ګڼل كيږي دحج اكثره احكام ددي قسم ځخه دي :دحج قرباني هم په دې كي داخله ده دداسي احكامو پابندي زياته اهمه ده (فاذكروا اسم الله عليها صواف) حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه ددې تفسير داسي بيان كړى دى چي حيوان پر درو پښو ودرول سي اويو لاس (يعني دمخ پښه) يي تړلى وي : دغه صورت دقرباني داوښ سره مخصوص دى دده قرباني دولاړي په حالت كي سنت او ښه ده دپاته حيواناتو په پروتي سره ذبح كول سنت دي چي حيوان پروت وي. (القانع والمعتر) نوبيا دغه دقرباني غوښي هغه فقيرانو ته هم وركى چي سوال كوي او هغه فقيرانو ته يي هم وركى چي سوال نه كوي په صبر ناست وي الخ.
(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص۱۱۵)

www.jamairahmani.org

سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ ط

سَخَّرَهَا	لَكُمْ	لِتُكَبِّرُوا	اللّٰهَ	عَلٰى مَا	هَدٰىكُمْ
تابع کړي يئ دی دغه	تاسی ته	دپاره ددی چی په لويئ ياد کړئ	الله	په هغی طريقی سره	چی لاری يئ ښوولی ده تاسی ته

تابع کړي يئ دی دغه (خلور بولی) تاسی ته دپاره د دی چی په لوئی ياد کړئ الله ، په هغی سره چی لاری يئ ښوولی ده تاسی ته

وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُدٰفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ

وَبَشِّرِ	الْمُحْسِنِيْنَ	اِنَّ	اللّٰهَ	يُدٰفِعُ	عَنِ الَّذِيْنَ
او زيری ورکړه	نيکو کارانو ته	بيشکه!	چی الله	دفع کوی	له هغو کسانو څخه چی

او زيری ورکړه نيکو کارانو ته . بيشکه! چی الله دفع کوی (دکفارو مکر) له هغو کسانو څخه چی

اٰمَنُوْا ط اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُوْرٍ ﴿٣٨﴾ اُذِنَ لِلَّذِيْنَ

اٰمَنُوْا	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا يُحِبُّ	كُلَّ	خَوَّانٍ	كَفُوْرٍ	اُذِنَ	لِلَّذِيْنَ
ايمان يئ راوړی دی	بيشکه!	الله	نه خوښوی	هر	خيانتګر	ناشکره	حکم ورکړی سوی دی	هغو کسانو ته

ايمان يئ راوړی دی ، بيشکه! الله نه خوښوی هر خيانتګر ناشکره . حکم ورکړی سوی دی (دقتال) هغو کسانو ته

يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا ط وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ

يُقٰتَلُوْنَ	بِاَنَّهُمْ	ظُلِمُوْا	وَاِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	نَصْرِهِمْ
چی قتال ورسره کاوه سی	په سبب ددی بيشکه! پر دوی	ظلم سوی دی	او بيشکه! چی	الله	پر	مرسته ددوی

چی قتال ورسره کاوه سی (دکفارو له خوا) په دی سبب چی بيشکه! پر دوی ظلم سوی دی، او بيشکه چی الله پر مرسته ددوی

لَقَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾ الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ

لَقَدِيْرٌ	الَّذِيْنَ	اُخْرِجُوْا	مِنْ دِيَارِهِمْ	بِغَيْرِ حَقٍّ
خامخا ښه قادر دی	دغه کسان دی	چی ايستل سوی دی	له کورونو خپلو	په ناحقه سره

خامخا ښه قادر دی. دغه (مظلومان) هغه (کسان) دی چی ايستل سوی دی له کورونو خپلو په ناحقه سره

اِلَّآ اَنْ يَّقُوْلُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ط وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ

اِلَّآ	اَنْ يَّقُوْلُوْا	رَبُّنَا	اللّٰهُ	وَلَوْلَا دَفْعُ	اللّٰهِ	النَّاسَ
مګر دا چی	ويل به دغو (مؤمنانو)	رب زموږ	الله دی	او که چيری نه وی دفع کول	دالله	خلګو لره

مګر دا چی ويل به دغو (مؤمنانو) رب زموږ (خالص يوازی) الله دی او که چيری نه وی دفع کول د الله خلګو لره

اُذِنَ لِلَّذِيْنَ يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا... دكفارو سره دجهاد اولنی حکم:

په مکه مکرمه کي پر مسلمانانو دکفارو د ظلمونو داحال ووچي يوه ورځ به خالي نه تله چي يو مسلمان به دکفارو دلاسه زخمي او وهل سوی نه وي راغلی: دمکې دقيام په آخري دور کي دمسلمانانو شمير هم خاص زيات سوی وو دوی دکفارو دزور ظلم او زياتي شکايت او ددې په مقابله کي دجنګ کولو اجازت غوښتی وو نبي کريم ﷺ به په جواب کي فرمايل چي صبر کوی ماته لاتراوسه دجنګ کولو اجازت نه دی راکول سوی دا سلسله تر لسو کالو پوري دغه ډول جاري وه: **قرطبي**: کله چي نبي کريم ﷺ په خپل وطن مکه مکرمه پريښودلو او هجرت کولو ته مجبوره سو او حضرت صديق اکبر رضي الله عنه ددوی ملګری وو نو دمکي مکرمې څخه دوتلو په وخت کي ددوی دژبي څخه ووتل (اخرجوا نبيهم ليهلكنّ) يعني دې خلګو خپل نبي وايستی اوس ددوی دهلاکت وخت راغی په دې باندي مدينې طيبې ته درسيدو څخه وروسته دا آيت نازل سو په کم کي چي دجهاد کولو اجازه ورکړه سوه.

معارف القرآن ج ٦ پ ١٧ ص ١١٧

ع ٥ ١٢ المنزلة

www.jamairahmani.org

بَعۡضَهُمۡ بِبَعۡضٍ لَّهُدِّمَتۡ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَّصَلَوٰتٌ

وَّصَلَوٰتٌ	وَبِيَعٌ	صَوَامِعُ	لَّهُدِّمَتۡ	بِبَعۡضٍ	بَعۡضَهُمۡ
اوعبادت خانې	ګرجې	خلوت خانې	خامخا نړولې سوې به وې	په ځینو نورو باندې	ځینې د دوی لره

ځینې د دوی لره په ځینو نورو باندې خامخا نړولې سوې به وې تکیې او مدرسې او عبادتخانې

وَّمَسٰجِدُ يُذۡكَرُ فِيۡهَا اسۡمُ اللّٰهِ كَثِيۡرًا ؕ وَلَيَنۡصُرَنَّ

وَلَيَنۡصُرَنَّ	كَثِيۡرًا	اللّٰهِ	اسۡمُ	فِيۡهَا	يُذۡكَرُ	وَّمَسٰجِدُ
او خامخا مرسته به وکړي هرومرو	ډیر	دالله	نوم	په هغو کښې	چې یاد اوسي	او مسجدونه

او مسجدونه چې یاد او سي په هغو کښې نوم د الله ډیر، او خامخا مرسته (مدد) به وکړي هرومرو

اللّٰهُ مَنۡ يَّنۡصُرُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِىٌّ عَزِيۡزٌ ۝۴۰ اَلَّذِيۡنَ

اَلَّذِيۡنَ	عَزِيۡزٌ	لَقَوِىٌّ	اللّٰهَ	اِنَّ	مَنۡ يَّنۡصُرُهٗ	اللّٰهُ
هغه کسان دي چې	ډیر زور والا دی	خامخا قوي	الله	بیشکه! چې	له هغه چا سره چې مرسته وکړي دغه ته	الله

الله له هغه چا سره چې مرسته وکړي (دین د) دغه (الله) ته بیشکه! چې الله خامخا قوي ډیر زور والا دی. هغه کسان دي چې

اِنۡ مَّكَّنّٰهُمۡ فِى الۡاَرۡضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ

الزَّكٰوةَ	وَاٰتَوُا	الصَّلٰوةَ	اَقَامُوا	فِى الۡاَرۡضِ	اِنۡ مَّكَّنّٰهُمۡ
زکوٰة	او ورکوي به	لمونځ	نو قائموي دوي	په مځکه کښې	که چیرې قدرت ورکړو موږ دوی ته

که چیرې قدرت ورکړو موږ دوی ته په مځکه کښې (په دښمن باندې) نو قائموي دوی لمونځ او ورکوي به زکوٰة

وَاَمَرُوۡا بِالۡمَعۡرُوۡفِ وَنَهَوۡا عَنِ الۡمُنۡكَرِ ؕ وَلِلّٰهِ

وَلِلّٰهِ	عَنِ الۡمُنۡكَرِ	وَنَهَوۡا	بِالۡمَعۡرُوۡفِ	وَاَمَرُوۡا
خاص دالله په اختیار کښې ده	له بدکار څخه	او منع کوي به	د نیک کار	او امر حکم به کوي

او امر حکم به کوي (خلکو ته) په معروف (په نیک شرعي کار) سره او منع کوي به (خلک) له بدکار څخه خاص د الله

عَاقِبَةُ الۡاُمُوۡرِ ۝۴۱ وَاِنۡ يُّكَذِّبُوۡكَ فَقَدۡ كَذَّبَتۡ

كَذَّبَتۡ	فَقَدۡ	وَاِنۡ يُّكَذِّبُوۡكَ	الۡاُمُوۡرِ	عَاقِبَةُ
دروغجن کړی یئ وو	پس په تحقیق	او که چیرې دروغجن کړي دغه کفار تا	دټولو کارونو	آخره خاتمه

په اختیار کښې ده آخره خاتمه دټولو کارونو. او که چیرې دروغجن کړي دغه کفار تا پس په تحقیق دروغجن کړی یئ وو

بَعۡضَهُمۡ بِبَعۡضٍ لَّهُدِّمَتۡ صَوَامِعُ... دجهاد او قتال

یو حکمت: په دغه آیت کي الله ﷻ دجهاد او قتال یو حکمت بیان کړی دی او داسي یي فرمایلي دي چي دا یو څه نوی حکم خو نه دی تیرو انبیاوو علیهم السلام اوددوی امتونو ته هم الله ﷻ دجهاد امر ورکړی وواو که داسي نه کیدای نو دیو مذهب او دین خیر به نه وای تول دینونه او مذهبونه او ددوی عبادت خانې به نړول سوي وای: ډیر دینونه او مذهبونه په دنیا کي داسي تیر سوي دي چي په یو زمانه کي ددوی اصل بنیاد دالله ﷻ دطرف څخه او دوحي په ذریعه قایم سوی وو بیا هغه منسوخ سول او په هغوی کي تحریف وسواو په کفر اوشرک بدل سومگر په خپل خپل وخت کي هغه حق وه ددغو ټولو عبادتونوذکر یي په دې آیت کي فرمایلی دی ځکه چي په خپل خپل وخت کي ددغو عبادتخانو احترام او حفاظت فرض وو: دهغه عبادتخانو ذکر یي ونه فرمایه دکمو بنیاد چي هیڅ وخت هم په نبوت اووحی الهي باندي نه وو لکه آتش پرست مجوس یا بت پرست هندوان ځکه چي ددوی عبادتخانې داحترام قابلي نه دي.

(معارف القرآن ج۶پ۱۷ص۱۱۸)

www.jamairahmani.org

قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوۡحٍ وَّعَادٌ وَّثَمُوۡدُ ﴿٤٢﴾ وَقَوۡمُ اِبۡرٰهِيۡمَ وَقَوۡمُ

قَبۡلَهُمۡ	قَوۡمُ	نُوۡحٍ	وَّعَادٌ	وَّثَمُوۡدُ	وَقَوۡمُ	اِبۡرٰهِيۡمَ	وَقَوۡمُ
پخوا له دغه قومستا	قوم	دنوح	او قوم دعاد	او قوم دثمود	او قوم	د ابراهيم	او قوم

(رسولان خپل) پخوا له دغه قومستا قوم دنوح او قوم دعاد او قوم دثمود او قوم دابراهيم او قوم

لُوۡطٍ ﴿٤٣﴾ وَّاَصۡحٰبُ مَدۡيَنَ ۚ وَكُذِّبَ مُوۡسٰى

لُوۡطٍ	وَّاَصۡحٰبُ	مَدۡيَنَ	وَكُذِّبَ	مُوۡسٰى
دلوط	او اهل	دمدين	او دروغجن ګڼل سوی ؤ	موسٰی

د لوط (انبياء خپلو لره) .او اهل (د ښار) د مدين (شعيب لره) او دروغجن ګڼل سوی ؤ موسٰی (دمصری قبطيانو له خوا)

فَاَمۡلَيۡتُ لِلۡكٰفِرِيۡنَ ثُمَّ اَخَذۡتُهُمۡ ۚ فَكَيۡفَ كَانَ نَكِيۡرِ ﴿٤٤﴾

فَاَمۡلَيۡتُ	لِلۡكٰفِرِيۡنَ	ثُمَّ	اَخَذۡتُهُمۡ	فَكَيۡفَ	كَانَ	نَكِيۡرِ
نو مهلت مي ورکړی ؤ	کافرانو ته	بيا	ومی نيول دوی	پس څرنګه	وو	انکار زما

نو مهلت مي ورکړی ؤ کافرانو ته بيا ومی نيول دوی (په عذاب سره) پس څرنګه ؤ انکار زما (په دوی په تغير د نعمت سره)

فَكَاَيِّنۡ مِّنۡ قَرۡيَةٍ اَهۡلَكۡنٰهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ

فَكَاَيِّنۡ	مِّنۡ قَرۡيَةٍ	اَهۡلَكۡنٰهَا	وَهِىَ	ظَالِمَةٌ
پس ډير دی	له کليو څخه	چي هلاک کړی دی موږ هغوی	حال دا چي دغه	ظالمان وو

پس ډير دی له کليو (او ښارونو) څخه چي هلاک کړی دی موږ (اهل د) هغو حال دا چي دغه (اهل دهغی) ظالمان وو

فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوۡشِهَا وَبِئۡرٍ مُّعَطَّلَةٍ

فَهِىَ	خَاوِيَةٌ	عَلٰى	عُرُوۡشِهَا	وَبِئۡرٍ	مُّعَطَّلَةٍ
پس هغه کلی	پريوتلی دی	په	چتونو بامونو خپلو باندی	او ډير څاهان دی	چي بيکاره پراته دی

پس هغه کلی پريوتلی دی (ديوالونه ئې دپاسه) په چتونو بامونو خپلو باندی او ډير کوهيان دی چي بيکاره پراته دی

وَّقَصۡرٍ مَّشِيۡدٍ ﴿٤٥﴾ اَفَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَتَكُوۡنَ لَهُمۡ

وَّقَصۡرٍ	مَّشِيۡدٍ	اَفَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا	فِى الۡاَرۡضِ	فَتَكُوۡنَ	لَهُمۡ
او ډيری ماڼی	پخې لوړې	آيا پس نه دی ګرځيدلی دوی	په مځکه کښې	پس وی	دوی لره

او ډيری ماڼې پخې لوړې. آيا پس نه دی ګرځيدلی دوی (کفار) په مځکه کښې پس وی دوی لره

اَفَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَتَكُوۡنَ.. په مځکه کي سيل او سفر که دعبرت دپاره وي نو دا ديني مقصود دی: په دغه آيت کي الله جَلَّ جَلَالُهُ دمځکي سيل او سفر کول کله چي دعبرت دپاره وي نو ددې ترغيب دی (او فتکون لهم قلوب) سره دې طرف ته اشاره ده چي دتيري زمانې او تيرو قومونو حالات او واقعات ليدل دانسان عقل او پوهه زياتوي په دې شرط چي دی حالاتو ته دتاريخي سوانح په حيثيت سره نه بلکي د عبرت په نظر سره وګوري نو هره واقعه دعبرت سبق ورکوي. ابن ابی حاتم رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په کتاب الفکر کي دحضرت مالک ابن دينار رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ څخه نقل کړيدي چي الله جَلَّ جَلَالُهُ موسی عَلَيْهِ السَّلَام ته حکم ورکی چي داوسپني څپلی په پښو کړه او داوسپني لکړه په لاس کي واخله او دالله جَلَّ جَلَالُهُ په مځکه کي دومره وګرځه چي دا داوسپني څپلی وسولېږي او دا داوسپني همسا ماته سي (روح المعاني) که څيري دا روايت صحيح وي نو ددې سيل او ګرځيدو مقصد هم دغه عبرت او پوهه حاصلول دي. الله جَلَّ جَلَالُهُ دې را نصيب کړي. (معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص١٢٢)

www.jamairahmani.org

قُلُوبٌ يَّعْقِلُونَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُونَ بِهَا ۚ فَاِنَّهَا

قُلُوبٌ	يَّعْقِلُونَ	بِهَآ	اَوْ اٰذَانٌ	يَّسْمَعُونَ	بِهَا	فَاِنَّهَا
زړونه	چې فکر يې کولی	په هغو	يا غوږونه	چې خبرې يې اوريدلی دوی	په هغو	پس قصه دا ده

زړونه چې فکر يې کولی په هغو يا (وی دوی لره) غوږونه چې خبرې يې اوريدلی دوی په هغو (غوږونو سره) پس قصه دا ده

لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِيْ فِي الصُّدُوْرِ ﴿٤٦﴾

لَا تَعْمَى	الْاَبْصَارُ	وَلٰكِنْ	تَعْمَى	الْقُلُوبُ	الَّتِيْ	فِي الصُّدُوْرِ
چې نه دی ړندی	سترګی	وليکن	ړانده دی	زړونه	هغه چې	دننه په سينو د دوی کښی دی

چې نه دی ړندی سترګی (ظاهری د دوی) وليکن ړانده دی زړونه (د دوی) هغه چې دننه په سينو د دوی کښی دی.

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهٗ

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ	بِالْعَذَابِ	وَلَنْ يُّخْلِفَ	اللّٰهُ	وَعْدَهٗ
او تلوار کوی پر تا	په عذاب	او له سره به مخالفت ونه کړی	الله	د وعدی خپلی

او تلوار کوی (کفار) پر تا په (راوستلو د) عذاب او له سره به خلافه نه کړی الله وعده خپله،

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٤٧﴾

وَاِنَّ	يَوْمًا	عِنْدَ	رَبِّكَ	كَاَلْفِ	سَنَةٍ	مِّمَّا	تَعُدُّوْنَ
او بيشکه!	يوه ورځ	په نزد	د رب ستا	(اوږده ده) لکه زر	کاله	له هغو کلونو څخه	چې شميرئ يئ تاسی

او بيشکه! يوه ورځ په نزد د رب ستا (له ورځو د آخرت، اوږده ده) لکه زر کاله له هغو کلونو څخه چې شميرئ يئ تاسی

وَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ

وَكَاَيِّنْ	مِّنْ قَرْيَةٍ	اَمْلَيْتُ	لَهَا	وَهِيَ
او ډيری دی	له کليو	چې مهلت ورکړی وو ما	دوی ته	حال دا چې (اهل د هغو)

(په دنيا کښی). او ډير دی له (اهل د پخوانيو ښارونو او) کليو چې مهلت ورکړی ؤ ما دوی ته حال دا چې (اهل د هغو)

ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَيَّ الْمَصِيْرُ ﴿٤٨﴾ قُلْ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ

ظَالِمَةٌ	ثُمَّ	اَخَذْتُهَا	وَاِلَيَّ	الْمَصِيْرُ	قُلْ	يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ
ظالمان وو	بيا	ونيول ما هغه	او خاص ماته	راتله د هر چا دی	ووايه (ای محمده!)	ای خلکو

ظالمان وو بيا ونيول ما هغه (ناڅاپه په سخت عذاب) او خاص ماته راتلل د هر چا دی. ووايه (ای محمده!) ای خلکو

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ داخرت دورځي دزرو کلونو کيدلو مطلب څه دی ؟ په ذکر سوي آيت کي الله جل جلاله دافرمايلي دي چي (وان يوما عند ربک کالف سنة مما تعدون) يعني ستا درب په نزد يوه ورځ به ددنيا دزرو کلونو برابره وي په دي کي دوه احتماله دي : يوداچي ددغي ورځي څخه مراد دقيامت ورځ واخيستل سي او دهغه دزرو کالو سره دبرابريدو به دامطلب وي چي ددغه بيروونکو او هيبتناکو حالاتو په وجه سره به داورځ دومره اوږده محسوسيږي لکه زر کلونه. دوهم احتمال دادی چي په واقع کي دآخرت يوه ورځ دهميشه دپاره ددنيا دزروکالوبرابر وي په ځينو رواياتودحديث شريف کي ددې معنی شاهدي هم پيدا کيږي: دحضرت ابوهريرة رضي الله عنه څخه روايت دی چي نبي کريم صلى الله عليه وسلم يوه ورځ فقيرانو او مهاجرينو ته خطاب وکی ويي فرمايل چي تاسي ته زه دقيامت په ورځ دمکمل نور زيری درکوم او تاسي به د غنيانو څخه نيمه ورځ مخکي جنت ته ځی او يوه ورځ دقيامت به دزرو کلونو ددنيا د کلونو سره برابره وي: (معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص۱۲۲)

ع ۱۴ ۲

www.jamairahmani.org

إِنَّمَآ أَنَا۠ لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾ فَٱلَّذِينَ

إِنَّمَآ	أَنَا۠ لَكُمْ	نَذِيرٌ	مُّبِينٌ	فَٱلَّذِينَ
بیشکه! هم داخبره ده	چې زه تاسی ته	بیرووونکی یم	ښکاره	پس هغه کسان چې

بیشکه !هم داخبره ده چې زه تاسی ته بیرووونکی یم ښکاره (له جحیم څخه) پس هغه کسان چې

ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

ءَامَنُوا۟	وَعَمِلُوا۟	ٱلصَّٰلِحَٰتِ	لَهُم	مَّغْفِرَةٌ	وَرِزْقٌ	كَرِيمٌ
ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	ستهدوی ته	بخښنه	او روزی	عزتناکه

ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه) ستهدوی ته بخښنه (دګناهونو) او روزی عزتناکه (چې جنت دی) .

وَٱلَّذِينَ سَعَوْا۟ فِىٓ ءَايَٰتِنَا مُعَٰجِزِينَ

وَٱلَّذِينَ	سَعَوْا۟	فِىٓ ءَايَٰتِنَا	مُعَٰجِزِينَ
او هغه کسان	چې کوشش کوی	په آیتونو زموږ کښی	چې عاجزکوونکی زموږ وی

او هغه کسان چې کوشش کوی په (بطلان د) آیتونو زموږ کښی په داسی حال کښی چې عاجز کوونکی زموږ وی

أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿٥١﴾ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ

أُو۟لَٰٓئِكَ	أَصْحَٰبُ	ٱلْجَحِيمِ	وَمَآ أَرْسَلْنَا	مِن قَبْلِكَ
هم دغه کسان	ملګری	د دوزخ دی	او نه ؤ لیږلی موږ	پخوا له تا

هم دغه کسان ملګری د دوزخ دی. او نه ؤ لیږلی موږ پخوا له تا (ای محمده!)

مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِىٍّ إِلَّآ إِذَا تَمَنَّىٰٓ أَلْقَى

مِن رَّسُولٍ	وَلَا نَبِىٍّ	إِلَّآ	إِذَا	تَمَنَّىٰٓ	أَلْقَى
هیڅ رسول	او نه هیڅ نبی	مګر	په هغه وخت کښی چې	لوستل به یئ کول	نو وبه غورځاوه

هیڅ رسول او نه هیڅ نبی مګر په هغه وخت کښی چې لوستل به یئ کول نو وبه غورځاوه

ٱلشَّيْطَٰنُ فِىٓ أُمْنِيَّتِهِۦ فَيَنسَخُ ٱللَّهُ مَا يُلْقِى

ٱلشَّيْطَٰنُ	فِىٓ أُمْنِيَّتِهِۦ	فَيَنسَخُ	ٱللَّهُ	مَا	يُلْقِى
شیطان	په لوستلو دده کښی له ځانه خپله	پس لری کوی	الله	هغه کلمی	چې غورځولی دی

شیطان په لوستلو د ده کښی له ځانه خپله پس لری کوی الله هغه کلمی چې غورځولی دی

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِىٍّ

درسول او نبي ترمايين فرق څه دی ؟ ددې آيت دالفاظو څخه معلوميږي چې رسول او نبي دوه جلا جلا مطلبونه لري يونه دي په دې دواړو کې فرق څه دی ؟ په دې کې مختلف اقوال دي مشهوره او واضحه داده چې نبي خو هغه سړي ته وايي کم ته چې دالله ﷻ دطرف څخه دنبوت منصب دقوم داصلاح دپاره ورکول سوی وي او ده ته دالله ﷻ دطرف څخه وحي راځي برابره خبره ده که ده ته يو مستقل کتاب او شريعت ورکول سي اوکه يا د مخکې نبي دکتاب او شريعت دتبليغ ماموره وي : داول مثال حضرت موسی عليه السلام او حضرت عيسی عليه السلام او خاتم الانبياء ﷺ دی او ددوهم مثال حضرت هارون عليه السلام دی کم چې دحضرت موسی عليه السلام دکتاب تورات او ددوی دشريعت دتبليغ دپاره مامور وو اورسول هغه دی کم ته چې مستقل کتاب او شريعت ورکول سوی وي: ددې څخه داهم معلومه سوه چې دهر رسول نبي والی ضروري دی مګر دهر نبي رسول والی ضروري نه دی.

معارف القرآن ج٦پ١٧ص١٢٦

www.jamairahmani.org

ثُمَّ يُحۡكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ... شيطان دكفارو په زړونو كي شبهاتي او اعتراضونه وراچوي: په دغه آيت كي الله ﷻ يو لفظ د: تمنا، ذكر كړی دی دپه معنی دقرأ، دی او بل لفظ د: امنية، دی دهغه معنی هم دقرآءت ده. دعربي لغت په اعتبار سره دامعنی هم معروفه ده .ددغه آيت په تفسير كي دحديثو په كتابونو كي يوه واقعه نقل سويده كمه چي دغرانيق په نامه سره مشهوره ده داواقعه دجمهورو محدثينو په نزد ثابته نه ده ځينو حضراتو دي واقعې او قصې ته موضوع يعني درواغ او دملحدينو او زنادقه وو ايجاد ويلي دي: اوكمو حضراتو چي دا معتبر ګڼلې هم ده نو دهغه دظاهري الفاظو څخه چي كم شبهات دقرآن او حديث پر قطعي او يقيني احكامو باندي عائد كيږي دهغوی مختلف جوابونه يي وركړي دي ليكن دومره خبره بالكل واضحه ده چي دقرآن ددې ايت تفسير پر دغه واقعه باندي موقوف نه دی بلكي ددې ساده مطلب دمعارف القرآن په لنډ تفسير كي بيان سوی دی هلته يي وګوری.

(معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص١٢٦)

الشَّيۡطٰنُ ثُمَّ يُحۡكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ۙ﴿۵۲﴾

الشَّيۡطٰنُ	ثُمَّ	يُحۡكِمُ	اللّٰهُ	اٰيٰتِهٖ	وَاللّٰهُ	عَلِيۡمٌ	حَكِيۡمٌ
شيطان	بيا	محكموی	الله	آيتونه خپل	او الله	ښه عالم	ښه حكمت لرونكی دی

شيطان بيا محكموی الله آيتونه خپل او الله ښه عالم (په ټولو احوالو) ښه حكمت لرونكی دی (په هر كار په تدبير سره)

لِّيَجۡعَلَ مَا يُلۡقِى الشَّيۡطٰنُ فِتۡنَةً لِّلَّذِيۡنَ

لِّيَجۡعَلَ	مَا يُلۡقِى	الشَّيۡطٰنُ	فِتۡنَةً	لِّلَّذِيۡنَ
دپاره ددی چي وګرځوی	هغه شي چي غورځوی يې	شيطان	ازموينت	دپاره دهغو كسانو

دپاره ددی چي وګرځوی (الله) هغه شي چي غورځوی يې شيطان ازموينت دپاره دهغو كسانو

فِىۡ قُلُوۡبِهِمۡ مَّرَضٌ وَّالۡقَاسِيَةِ قُلُوۡبُهُمۡ ؕ وَاِنَّ

فِىۡ قُلُوۡبِهِمۡ	مَّرَضٌ	وَّالۡقَاسِيَةِ	قُلُوۡبُهُمۡ	وَاِنَّ
چي په زړونو د دوی كښی	مرض دی	او چي سخت دی	زړونه د دوی	او بيشكه!

چي په زړونو د دوی كښی مرض (دشك او نفاق) دی او (بل دپاره دهغو چي) سخت دی زړونه د دوی ، او بيشكه!

الظّٰلِمِيۡنَ لَفِىۡ شِقَاقٍۢ بَعِيۡدٍ ۙ﴿۵۳﴾ وَّلِيَعۡلَمَ

الظّٰلِمِيۡنَ	لَفِىۡ	شِقَاقٍۢ	بَعِيۡدٍ	وَّلِيَعۡلَمَ
ظالمان	خامخا	په مخالفت	ډير لری كښی دی	او چي په يقين سره پوه سی

ظالمان خامخا په مخالفت ډير لری كښی دی (له حقه). او دپاره ددی چي په يقين سره پوه سی

الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡعِلۡمَ اَنَّهُ الۡحَـقُّ مِنۡ رَّبِّكَ فَيُؤۡمِنُوۡا

الَّذِيۡنَ	اُوۡتُوا	الۡعِلۡمَ	اَنَّهُ	الۡحَـقُّ	مِنۡ رَّبِّكَ	فَيُؤۡمِنُوۡا
هغه كسان چي	وركړی سوی دی دوی ته	علم	چي بيشكه! دا قرآن	حق دی	له طرفه د رب ستا	پس ايمان به راوړی دوی

هغه كسان چي وركړی سوی دی دوی ته علم چي بيشكه! دا قرآن حق دی له طرفه د رب ستا پس ايمان به راوړی دوی

بِهٖ فَتُخۡبِتَ لَهٗ قُلُوۡبُهُمۡ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِيۡنَ

بِهٖ	فَتُخۡبِتَ	لَهٗ	قُلُوۡبُهُمۡ	وَاِنَّ	اللّٰهَ	لَهَادِ	الَّذِيۡنَ
په ده سره	نو نرم به سی	دغه قرآن ته	زړونه د دوی	او بيشكه!	الله	خامخا لاره ښوونكی دی	هغو كسانو ته

په ده سره نو نرم (آرام به سی) دغه قرآن ته زړونه د دوی ، او بيشكه! الله خامخا لاره ښوونكی دی هغو كسانو ته

www.jamairahmani.org

اٰمَنُوۡۤا اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿۵۴﴾ وَلَا يَزَالُ الَّذِيۡنَ

اٰمَنُوۡۤا	اِلٰى	صِرَاطٍ	مُّسۡتَقِيۡمٍ	وَلَا يَزَالُ	الَّذِيۡنَ
چې ايمان يې راوړی دی	طرف	دلاری	سمی صافی ته	او تل به وی	هغه کسان

چې ايمان يې راوړی دی طرف د سمی صافی لاری (د اسلام) ته. او تل به وی هغه کسان

كَفَرُوۡا فِىۡ مِرۡيَةٍ مِّنۡهُ حَتّٰى تَاۡتِيَهُمُ السَّاعَةُ

كَفَرُوۡا	فِىۡ مِرۡيَةٍ	مِّنۡهُ	حَتّٰى	تَاۡتِيَهُمُ	السَّاعَةُ
چې کافران سوی دی	په شک کښی	له دی (قرآنه)	ترهغه وخت پوری	چې راسی دوی ته	قيامت

چې کافران سوی دی په شک کښی له دی (قرآنه يا له سمی لاری يا له رسوله) ترهغه وخت پوری چې راسی دوی ته قيامت

بَغۡتَةً اَوۡ يَاۡتِيَهُمۡ عَذَابُ يَوۡمٍ عَقِيۡمٍ ﴿۵۵﴾ اَلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٍ

بَغۡتَةً	اَوۡ يَاۡتِيَهُمۡ	عَذَابُ	يَوۡمٍ	عَقِيۡمٍ	اَلۡمُلۡكُ	يَوۡمَئِذٍ
ناڅاپه	يا راسی دوی ته	عذاب	دورځی	وچی	ملک سلطنت	په دغه ورځ دقيامت

ناڅاپه يا راسی دوی ته عذاب د ورځی وچی (دخير څخه خالی). ملک سلطنت په دغه ورځ د قيامت

لِّلّٰهِ ؕ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ ؕ فَالَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا

لِّلّٰهِ	يَحۡكُمُ	بَيۡنَهُمۡ	فَالَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا
خاص الله ته دی	فيصله به کوی	په مينځ د دوی کښی	پس هغه کسان	چې ايمان يې راوړی دی	او کړی يې دی

خاص الله ته دی، فيصله به کوی (په دغه ورځ) په مينځ د دوی کښی پس هغه کسان چې ايمان يې راوړی دی او کړی يې دی

الصّٰلِحٰتِ فِىۡ جَنّٰتِ النَّعِيۡمِ ﴿۵۶﴾ وَالَّذِيۡنَ

الصّٰلِحٰتِ	فِىۡ جَنّٰتِ	النَّعِيۡمِ	وَالَّذِيۡنَ
نېه (عملونه)	په جنتونو کښی	دنعمتونو به وی	او هغه کسان چې

نېه (عملونه) په جنتونو کښی د نعمتونو به وی. او هغه کسان چې

كَفَرُوۡا وَكَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ

كَفَرُوۡا	وَكَذَّبُوۡا	بِاٰيٰتِنَا	فَاُولٰٓئِكَ	لَهُمۡ	عَذَابٌ
کافران سوی دی	او نسبت د دروغو يې کړی دی	آيتونو زموږ ته	پس دغه کسان	سته دوی ته	عذاب

کافران سوی دی او نسبت د دروغو يې کړی دی آيتونو زموږ ته پس دغه کسان سته دوی ته عذاب

وَلَا يَزَالُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فِىۡ مِرۡيَةٍ مِّنۡهُ. کافران هميشه دالله ﷻ په کلام کي شک کوي او يقين نه ورته لري: په دغه آيت کي الله ﷻ فرمايي چي کافران خلگ پس هغوی هميشه دهغه ويل سوي حکم دطرف څخه په شک کي او سيږي کم شک چي ددوی په زړنو کي شيطان اچولی دی تر داسي وخته پوري به دوی په شک کي وي چي ناڅاپه پر دوی باندي قيامت راسي چي دهغه بير ډيره زياته او سخته ده بيا نو برابره خبره ده که عذاب وي او که عذاب نه وي ياتر دې لا زياته داده چي پر دوی ديو بې برکته ورځي چي دقيامت ورځ ده عذاب راسي او ددواړو جمع کيدل هم کم چي په واقع کي به وي نور زيات سخت مصيبت دی: مطلب دادی چي دوی بغير دليدلو دعذاب څخه دکفر څخه نه راګرځي مګر دغه وخت به فائده مند هم نه وي: پاچهي به په دغه ورځ د الله ﷻ وي هغه به ددې ټولو ذکر سوو په مينځ کي عملي فيصله وفرمايي چي جنتيان به جنت ته ځي او دوږخيان به دوږخ ته ځي دايي دپوره بدلې ورځ الخ

معارف القرآن ج۶پ۱۷ص۱۲۵

www.jamairahmani.org

مُّهِيْنٌ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ

مُّهِيْنٌ	وَالَّذِيْنَ	هَاجَرُوْا	فِيْ سَبِيْلِ	اللّٰهِ	ثُمَّ
سپکوونکی	او هغه کسان چي	خپل کوورونه يئ پريښبی دی	په لاره	دالله کښی	بيا

سپکوونکی. او هغه کسان چي خپل کورونه يئ پريښبی دی په لاره د الله کښی (دجهاد، طاعت او دالله درضاء لپاره) بيا

قُتِلُوْۤا اَوْ مَاتُوْا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا

قُتِلُوْۤا	اَوْ مَاتُوْا	لَيَرْزُقَنَّهُمُ	اللّٰهُ	رِزْقًا	حَسَنًا
ووژلی سی	يا مره سی	نو خامخا روزی به ورکړی دوی ته	الله	روزی	نيکه (د جنت)

ووژلی سی (په جهاد کښی) يا مره سی (پخپل مرگ) نو خامخا روزی به ورکړی هرومرو دوی ته الله روزی نيکه (دجنت)

وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُمْ

وَاِنَّ	اللّٰهَ	لَهُوَ	خَيْرُ	الرّٰزِقِيْنَ	لَيُدْخِلَنَّهُمْ
او بيشکه!	الله	خامخا هم دی	غوره د (ټولو)	روزی ورکوونکو دی	خامخا داخل به کړی هرومرو دوی

او بيشکه! الله خامخا هم دی غوره د (ټولو) روزی ورکوونکو دی. خامخا داخل به کړی (الله) هرومرو دوی

مُّدْخَلًا يَّرْضَوْنَهٗ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿٥٩﴾

مُّدْخَلًا	يَّرْضَوْنَهٗ	وَاِنَّ	اللّٰهَ	لَعَلِيْمٌ	حَلِيْمٌ
په داسی يو ځای کښی	چي خوښ به کړی دوی هغه	او بيشکه!	الله	خامخا ډير عالم	ښه حلم لرونکی دی

په داسی يو ځای (دجنت) کښی چي خوښ به کړی دوی هغه (ځايونه)، او بيشکه! الله خامخا ډير عالم ښه حلم لرونکی د ی

ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ ثُمَّ

ذٰلِكَ	وَمَنْ	عَاقَبَ	بِمِثْلِ	مَا عُوْقِبَ بِهٖ	ثُمَّ
خبره هم دا ده	او هر هغه چي	بدل يئ واخيست	په مثل	د هغه چي معذب سوی دی دی په هغه سره	بيا

(خبره) هم دا ده او هر هغه چي بدل واخيست په مثل د هغه (ضرر) چي معذب سوی دی دی په هغه سره بيا (دوهم ځل)

بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ﴿٦٠﴾

بُغِيَ	عَلَيْهِ	لَيَنْصُرَنَّهُ	اللّٰهُ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَعَفُوٌّ	غَفُوْرٌ
ظلم وکړ سی	په ده باندی	خامخا مرسته به وکړی له ده سره	الله	بيشکه!	الله	خامخا ښه عفوه کوونکی دی	ډير بخښونکی دی

ظلم وکړ سی په ده باندی نو خامخا به مرسته وکړی له ده سره الله، بيشکه! الله خامخا ښه عفوه کوونکی دی ډير بخښونکی دی

ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ.. الله جل جلاله وعده کړيده چي زه به دمظلوم مدد کوم: څو ايتونه مخکښي دغه مضمون تير سويدی چي الله جل جلاله دمظلوم مدد کوي. وان الله على نصرهم لقدير: مگر مظلومان پر دوه قسمه دي: يو هغه چاچي ددښمن څخه دظلم انتقام او بدله دسره نه وي اخيستي بلکي معاف يي کی يا يي پريښوی: دوهم هغه سړی چاچي ددښمن څخه سر په سر بدله واخيسته چي ددې مقتضی داوه چي اوس دواړه برابر سول مخکښي داسلسله ختمه سوه مگر دښمن دده دبدلې اخيستو پر بنانور غصه سو او دوباره يي حمله وکړه او زيات ظلم يي وکی نو داسړی بيا مظلوم پاته سو په دغه آيت کي ددغه دوهم قسم دمظلوم دامداد او دکومک وعده ذکرده مگر دالله جل جلاله په نزد ښه داده چي سړی دسره څخه پر ظلم صبر وکي او معاف يي کي انتقام وانه اخلي لکه چي دقرآن کريم په ډيرو اياتونو کي دغه مضمون او دهغه طرف ته ترغيب راغلی دی يعني دمعاف کولو او صبر کولو ددښمن پر تکليف وغيره.

معارف القرآن ج ٦ پ ١٧ ص ١٢٨

www.jamairahmani.org

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُوۡلِجُ الَّيۡلَ فِى النَّهَارِ وَيُوۡلِجُ

ذٰلِكَ	بِاَنَّ	اللّٰهَ	يُوۡلِجُ	الَّيۡلَ	فِى النَّهَارِ	وَيُوۡلِجُ
دغه	په سبب د دی چې بیشکه!	الله	ننه باسی	شپه	په ورځ کښې	او ننه باسی

دغه (نصرت په سبب د دی دی) چې بیشکه! الله ننه باسی شپه په ورځ کښې او ننه باسی

النَّهَارَ فِى الَّيۡلِ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيۡعٌ ۢ بَصِيۡرٌ ﴿٦١﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ

النَّهَارَ	فِى الَّيۡلِ	وَاَنَّ	اللّٰهَ	سَمِيۡعٌ	بَصِيۡرٌ	ذٰلِكَ	بِاَنَّ
ورځ	په شپه کښې	او بیشکه!	الله	ښه اوریدونکی دی	ښه لیدونکی دی	دغه مرسته په دی ده	چې بیشکه!

ورځ په شپه کښې او بیشکه! الله ښه اوریدونکی دی (دټولو اقوالو) ښه لیدونکی دی. دغه (مرسته په دی ده چې) بیشکه!

اللّٰهَ هُوَ الۡحَـقُّ وَاَنَّ مَا يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖ

اللّٰهَ	هُوَ الۡحَـقُّ	وَاَنَّ	مَا يَدۡعُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِهٖ
الله	هم دی حق ثابت	او بیشکه!	هغه چې بولی یئ دوی	بی له الله څخه

الله هم دی حق ثابت او بیشکه! هغه چې بولی یئ (کفار او عبادت یئ کوی) بی له الله څخه

هُوَ الۡبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الۡعَلِىُّ الۡكَبِيۡرُ ﴿٦٢﴾ اَلَمۡ تَرَ

هُوَ الۡبَاطِلُ	وَاَنَّ	اللّٰهَ	هُوَ	الۡعَلِىُّ	الۡكَبِيۡرُ	اَلَمۡ تَرَ
هم دغه باطل دی	او بیشکه!	الله	هم دی	ښه لوړ	ښه لوی دی	آیا نه وینی ته

هم دغه باطل دی او بیشکه! الله هم دی (له ټولو څخه) ښه لوړ (اوچت) ښه لوی دی. آیا نه وینی ته (نه یئ خبر ای مخاطبه!)

اَنَّ اللّٰهَ اَنۡزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَتُصۡبِحُ

اَنَّ	اللّٰهَ	اَنۡزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَتُصۡبِحُ
چې بیشکه!	الله	نازلې کړی دی	له (طرفه) د آسمان څخه	او به	پس ګرځی

چې بیشکه! الله نازلې کړی دی له (طرفه د) آسمان څخه اوبه پس ګرځی

الۡاَرۡضُ مُخۡضَرَّةً ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيۡفٌ خَبِيۡرٌ ﴿٦٣﴾

الۡاَرۡضُ	مُخۡضَرَّةً	اِنَّ	اللّٰهَ	لَطِيۡفٌ	خَبِيۡرٌ
مځکه	تکه شنه	بیشکه!	الله	ښه مهربان عالم دی په پټو تدابیرو	ښه خبردار دی

مځکه (په دی او بو سره) تکه شنه ، بیشکه! الله ښه مهربان عالم دی په پټو تدابیرو ښه خبردار دی (په ټولو شیانو).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُوۡلِجُ الَّيۡلَ فِى النَّهَارِ... مومنان ځکه غالبه دي چې الله ﷻ دکامل قدرت خاوند دی:

په دغه ایت کې الله ﷻ دخپل قدرت او وحدانیت نښې او نښانې بیان کړي دي هغه دا چې الله ﷻ دکامل قدرت خاوند دی چې دشپې اجزاء په ورځې کې او دورځې د په شپه کې ننه باسي داد کائناتو انقلاب دیو قوم پربل قوم دغالب کوونکې انقلاب څخه زیات عجیبه دی او په دې سبب سره دی چې الله ﷻ ددې ټولو خبرو او حالاتو ښه اوریدونکی او ښه لیدونکی دی هغه دکافرانو ظلم او دمومنانو مظلومیت اوري ویني یې په دې وجه هغه دټولو حالاتو څخه خبردار هم دی او قوت او قدرت هم د هغه دټولو څخه لوی دی دا مجموعه سبب سو د کمزوري دغالبه کولو او دغه نصرت الهي په دې وجه سره هم دی چې په دې کې دیو طاقت مجال نسته چې په دې کې دالله ﷻ مزاحمت وکې ځکه چې الله ﷻ کامله هستي ده او دکمو شیانو چې د الله ﷻ څخه ماسوا دا خلګ عبادت کوي هغه بالکل باطل دي چې په خپله محتاجه دي.

(معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص١٢٩)

www.jamairahmani.org

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ

لَهٗ مَا	فِي السَّمٰوٰتِ	وَمَا	فِي الْاَرْضِ	وَاِنَّ	اللّٰهَ
خاص هم الله لره دی	هر څه چي په آسمانونو کښې دی	او هر څه چي	چي په مځکه کښې دی	او بیشکه!	الله

خاص هم دغه (الله) لره دی هر څه چي په آسمانونو کښې دی او هر څه چي په مځکه کښې دی او بیشکه! الله

لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦٤﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ

لَهُوَ	الْغَنِيُّ	الْحَمِيْدُ	اَلَمْ تَرَ	اَنَّ	اللّٰهَ	سَخَّرَ لَكُمْ
خامخا هم دی	غنی بی پروا دی	بنه ستایلی سوی	آیا نه دی لیدلی تا	چي بیشکه!	الله	مسخر کړی دی تاسی ته

خامخا هم دی غنی بی پروا دی بنه ستایلی سوی . آیا نه دی لیدلی تا چي بیشکه! الله مسخر (تابع) کړی دی تاسی ته

مَّا فِي الْاَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ؕ

مَّا	فِي الْاَرْضِ	وَالْفُلْكَ	تَجْرِيْ	فِي الْبَحْرِ	بِاَمْرِهٖ
هر هغه چي	په مځکه کښې دی	او کښتي	چي ګرځی	په بحر کښې	په حکم دهغه سره

هر هغه چي په مځکه کښې دی او (مسخره کړی یئ ده) کښتي (بیړی) چي ګرځی په بحر کښې په حکم دهغه سره ،

وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ

وَيُمْسِكُ	السَّمَآءَ	اَنْ تَقَعَ	عَلَى الْاَرْضِ	اِلَّا	بِاِذْنِهٖ
او ساتی	آسمان	له دی څخه چي راولویږی	په مځکه باندی	مګر	په حکم دهغه سره

او ساتی آسمان له دی څخه چي راولویږی په مځکه باندی مګر خو په حکم دهغه سره ،

اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٥﴾ وَهُوَ الَّذِيْٓ

اِنَّ	اللّٰهَ	بِالنَّاسِ	لَرَءُوْفٌ	رَّحِيْمٌ	وَهُوَ	الَّذِيْٓ
بیشکه!	الله	پر خلګو	خامخا بنه نرمی کوونکی	بنه مهربان دی	او دغه (الله)	هغه (قادر مطلق دی)

بیشکه! الله پر خلګو خامخا بنه نرمی کوونکی بنه مهربان دی. او دغه (الله) هغه (قادر مطلق دی)

اَحْيَاكُمْ ۫ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ؕ

اَحْيَاكُمْ	ثُمَّ	يُمِيْتُكُمْ	ثُمَّ	يُحْيِيْكُمْ
چي ژوندی کړی یئ تاسی	بیا به	مړه کړی تاسی	بیا به	ژوندی کړی تاسی

چي ژوندی کړی یئ تاسی (په دړکولو دروح سره) بیا به مړه کړی تاسی بیا به ژوندی کړی تاسی (په قیامت کښې)

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ... دمځکي ټوله شیان الله ﷻ دانسان دپاره مسخر جوړ کړي دي: دمسخر جوړولو ظاهري او عامه معنی داګڼل کیږي چي هغه دده دحکم تابع چلیږي . ددې معنی په لحاظ سره دلته دا شبه کیږي چي دمځکي غرونه ، دریابونه ، درندګان ،او دهوا مارغان ، او نور په زرګونو شیان داسي دي چي دانسان دحکم تابع نه چلیږي : مګر یو شی دچا په خدمت کي لګول چي هروخت خدمت ورلره کوي دا هم په حقیقت کي دهغه دپاره تسخیر دی که څه هم هغه دده په حکم کي نه بلکي دمالک حقیقي په حکم سره دا خدمت پورا کوي :په دې وجه دتسخیر ترجمه دلته. په کار کي په لګولو سره سویده. د الله ﷻ په قدرت کي دا هم وه چي دا ټول شیان یي دانسان دحکم تابع جوړ کړي وای مګر ددې نتیجه به په خپله دانسان په حق کي مضره وای ځکه چي دانسانانو طبیعتونه خواهشات او ضرورتونه مختلف وي یو انسان به دریاب دخپل مخ ته داړولو کوشش کولای او بل به دبل طرف ته بیا به یي نتیجه فساد وای.
(معارف القرآن ج ٦پ١٧ص١٣٠)

٨ ع ١٥

www.jamairahmani.org

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا

إِنَّ	الْإِنْسَانَ	لَكَفُورٌ	لِكُلِّ	أُمَّةٍ	جَعَلْنَا
بیشکه!	انسان	خامخا ناشکره دی	دپاره د هر یوه	امت	مقرره کړی ده موږ

بیشکه! انسان خامخا ناشکره دی. دپاره د هر یوه امت مقرره کړی ده موږ

مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ

مَنْسَكًا	هُمْ نَاسِكُوهُ	فَلَا يُنَازِعُنَّكَ
یوه لاره د بندګی	چی دوی عمل کوونکی دی د هغه	پس نه بنائی چی جګړه وکړی خامخا له تا سره

یوه لاره د بندګی چی دوی عمل کوونکی دی د هغه پس نه بنائی چی جګړه وکړی (داخاوندان د ادیانو) خامخا له تا سره

فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾ وَإِنْ

فِي الْأَمْرِ	وَادْعُ	إِلَىٰ رَبِّكَ	إِنَّكَ	لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ	وَإِنْ
په دی کار کښی	او بلنه کوه	رب خپل ته	بیشکه! ته یئ	خامخا پر سمه صافه لاره	او که

په دی کار (د دین) کښی او بلنه کوه (دخلګو ته د) رب خپل ته، بیشکه! ته یئ خامخا په (هغه) سمه صافه لاره. او که

جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

جَادَلُوكَ	فَقُلِ	اللَّهُ	أَعْلَمُ	بِمَا	تَعْمَلُونَ
جګړه کوی له تا سره	نو ووایه	چی الله	ښه پوه دی	په هغه چی	کوئ یئ تاسی

جګړه کوی (په امر د دین کښی کفار) له تا سره نو ووایه (ای محمده! دوی ته) چی الله ښه پوه دی په هغه چی کوئ یئ تاسی

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ

اللَّهُ	يَحْكُمُ	بَيْنَكُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	فِيمَا	كُنْتُمْ	فِيهِ
الله	به حکم وکړی	په مینځ ستاسی کښی	په ورځ	د قیامت	په هغه شی کښی	چی وئ تاسی	چی په هغه کښی

الله به حکم وکړی په مینځ ستاسی کښی په ورځ د قیامت په هغه شی کښی چی وئ تاسی چی په هغه کښی

تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي

تَخْتَلِفُونَ	أَلَمْ تَعْلَمْ	أَنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ	مَا فِي
مو اختلاف کاوه	آیا نه پوهیږی ته	چی بیشکه!	الله	پوهیږی	په هر هغه چی دی په

مو اختلاف کاوه (چی د دین امر دی). آیا نه پوهیږی ته (ای مخاطبه) چی بیشکه! الله پوهیږی په هر هغه چی دی په

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا
هُمْ... الله ﷻ د هر امت دپاره د ذبح کولو طریقې مقررې کړې دي: حاصل دآیت دادی چې الله ﷻ د هریو امت او شریعت دپاره د ذبح احکام جلا جلا ایښي دي: د نبي کریم ﷺ شریعت یو مستقل شریعت دی ددې د احکامو معارضه د یو مخکې شریعت د احکامو سره کول هم جائز نه دي دالا څه چې تاسي یې د خپل غلط خیال او رایه سره معارضه کوی یعني د مردار خاروي نه حلالولی خو څه ددې امت سره خاص نه دی په تیرو ټولو شریعتونو کې هم حرام راغلی دی نو ستاسي دا خبره خو بالکل بې بنیاده ده (هغه داچې ځینو کفارو به ویل چې ستاسي د مذهب یو عجیبه حکم دی چې کم خاروي تاسي په خپلو لاسو قتل کړی هغه خو حلال وي او کم چې بیله واسطې الله ﷻ مړ کړي یعني عام مردار خاروي نو هغه حرام دي ددوی د دغه جګړو په جواب کې الله ﷻ دغه آیت نازل کړی) ددې بې بنیاده خیال په بنا سره د صاحب شریعت نبي سره جګړه او معارضه کول بې وقوفي او حماقت دی:
روح المعاني (معارف القرآن ج ۶ پ ۱۷ ص ۱۳۲)

www.jamairahmani.org

السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ فِيْ كِتٰبٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ

السَّمَآءِ	وَالْاَرْضِ	اِنَّ	ذٰلِكَ	فِيْ كِتٰبٍ	اِنَّ	ذٰلِكَ
په آسمان کښې	او په مځکه کښې	بیشکه!	دا	په کتاب کښې دی	بیشکه!	دا

په آسمان کښې او (هر هغه څه چې دی په) مځکه کښې بیشکه! دا په کتاب (لوح محفوظ) کښې دی بیشکه! دا

عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝٧٠ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا

عَلَى	اللّٰهِ	يَسِيْرٌ	وَيَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	مَا
پر	الله	آسان دی	او عبادت کوی	غیر له	الله	دهغه شی

په الله آسان دی. او عبادت کوی (دغه کفار) غیر له الله دهغه شی

لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهٖ عِلْمٌ ؕ

لَمْ يُنَزِّلْ	بِهٖ	سُلْطٰنًا	وَّمَا لَيْسَ	لَهُمْ	بِهٖ	عِلْمٌ
چې نه دی نازل کړی	په عبادت دهغه	هیڅ سند	او دهغه شی چې نسته	دوی ته	په هغه باندی	هیڅ علم دلیل پوهه

چې نه دی نازل کړی (الله) په عبادت دهغه هیڅ سند او دهغه شی چې نسته دوی ته په هغه باندی هیڅ علم دلیل پوهه،

وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ۝٧١ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا

وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ	مِنْ نَّصِيْرٍ	وَاِذَا	تُتْلٰى	عَلَيْهِمْ	اٰيٰتُنَا
او نسته ظالمانو ته	هیڅ مرسته کوونکی	او کله چې	وویل سی	پر دوی	آیتونه (دقرآن) زموږ

او نسته ظالمانو ته هیڅ مرسته کوونکی (چې له عذابه یئ خلاص کړی). او کله چې وویل سی پر دوی آیتونه (دقرآن) زموږ

بَيِّنٰتٍ تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ؕ

بَيِّنٰتٍ	تَعْرِفُ	فِيْ وُجُوْهِ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	الْمُنْكَرَ
چې صاف واضح ښکاره دی	نو پیژنی به ته	په مخونو	دهغه کسانو کښې	چې کافران سوی دی	انکار

په داسی حال کښې چې صاف واضح ښکاره دی نو پیژنی به ته په مخونو دهغه کسانو کښې چې کافران سوی دی انکار

يَكَادُوْنَ يَسْطُوْنَ بِالَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ؕ

يَكَادُوْنَ	يَسْطُوْنَ	بِالَّذِيْنَ	يَتْلُوْنَ	عَلَيْهِمْ	اٰيٰتِنَا
نژدی وی	چې حمله وکړی	په هغو کسانو	چې وایی	په دوی باندی	آیتونه (دقرآن) زموږ

نژدی وی چې حمله وکړی (له ډیره قهره) په هغو کسانو چې وایی په دوی باندی آیتونه (دقرآن) زموږ

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ. **کفار دهغه شیانو عبادت کوي دکومو عبادت دجواز دپاره چې الله ﷻ څه دلیل نه دی رالیږلی:** په دغه آیت کي بیا الله ﷻ یو ځل دکفارو حماقت او غفلت او ړوندوالی داخرت په امورو کي بیان کړی دی هغه داچي دوی ددنیا په امورو او چارو باندي ډیر ښه پوه دي لیکن دآخرت په معاملو کي ړانده پراته دي دداسي شیانو عبادت یي اختیاره کړی دی چي په هیڅ یوه اسماني کتاب کي دهغو دعبادت جواز یا یو علمي سنداو دلیل دوی نه لري او نه ددوی سره پر دغه عبادت کولو باندي څه عقلي دلیل سته چي پیش یي کړي او دقیامت په ورځ چي کله دوی ته ددوی پر شرک او کفر او ظلم باندي سزا ورکول کیږي هیڅوک به ددوی مددگاره نه وي نه به قولي مددگاره لري چي ددوی ددې کار پر ښه والي باندي څه دلیل پیش کړي نه عملي مددگاره چي دوی دعذاب څخه خلاص کړي او دایي داسلام او اهل حق سره عداوت دی چي دقرآن کریم ایاتونه او دهغه تلاوت پر دوی باندي بد لگیږي الخ.
معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص۱۳۵

www.jamairahmani.org

ع ۸
۱۲

قُلۡ اَفَاُنَبِّئُكُمۡ بِشَرٍّ مِّنۡ ذٰلِكُمۡ ؕ اَلنَّارُ ؕ وَعَدَهَا

قُلۡ	اَفَاُنَبِّئُكُمۡ	بِشَرٍّ	مِّنۡ ذٰلِكُمۡ	اَلنَّارُ	وَعَدَهَا
ووایه	چي آیا پس خبر کړم تاسي	په ډیر بد	له دی ستاسی	اور (د دوزخ) دی	وعده کړی ده د دی

ووایه (ای محمده!) چي آیا پس خبر کړم تاسي په ډیر بد له دی ستاسی (چي دغه) اور (د دوزخ) دی وعده کړی ده د دی

اللّٰهُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا ؕ وَبِئۡسَ الۡمَصِيۡرُ ﴿۷۲﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ

اللّٰهُ	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	وَبِئۡسَ	الۡمَصِيۡرُ	يٰۤاَيُّهَا	النَّاسُ
الله	له هغو کسانو سره	چي کافران سوی دی	او خامخا بد	ځای د بیرته ورتلو دی	ای	خلکو

(اور) الله له هغو کسانو سره چي کافران سوی دی او خامخا بد ځای د بیرته ورتلو دی (دا اور د دوزخ) . ای خلکو

ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسۡتَمِعُوۡا لَهٗ ؕ اِنَّ الَّذِيۡنَ تَدۡعُوۡنَ

ضُرِبَ	مَثَلٌ	فَاسۡتَمِعُوۡا	لَهٗ	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	تَدۡعُوۡنَ
بیان سوی دی تاسی ته	یو مثال	پس غوږ کنیږدئ تاسی	هغه ته	بیشکه!	هغه بتان	چي تاسی عبادت کوئ

بیان سوی دی تاسی ته یو مثال پس غوږ کنیږدئ تاسی هغه ته (چي دا دی) بیشکه! هغه بتان چي تاسی عبادت کوئ (د هغو)

مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ لَنۡ يَّخۡلُقُوۡا ذُبَابًا وَّلَوِ اجۡتَمَعُوۡا لَهٗ ؕ

مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	لَنۡ يَّخۡلُقُوۡا	ذُبَابًا	وَّلَوِ اجۡتَمَعُوۡا	لَهٗ
غیر له	الله څخه	له سره نسی پیدا کولی	یو مچ	او که څه هم راټول سی دوی	هغه ته

غیر له الله څخه له سره نسی پیدا کولی یو مچ ته او که څه هم راټول سی دوی هغه ته

وَاِنۡ يَّسۡلُبۡهُمُ الذُّبَابُ شَيۡـًٔا لَّا يَسۡتَنۡقِذُوۡهُ مِنۡهُ ؕ

وَاِنۡ يَّسۡلُبۡهُمُ	الذُّبَابُ	شَيۡـًٔا	لَّا يَسۡتَنۡقِذُوۡهُ	مِنۡهُ
او که چیری وتښتوئ له دوی څخه	هغه مچ	یو شئ	نو راخلاص به نه کړی دوی هغه	د ده څخه

او که چیری وتښتوئ له دوی څخه هغه مچ یو شئ نو راخلاص به نه کړی دوی هغه د ده څخه

ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالۡمَطۡلُوۡبُ ﴿۷۳﴾ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ

ضَعُفَ	الطَّالِبُ	وَالۡمَطۡلُوۡبُ	مَا قَدَرُوا	اللّٰهَ	حَقَّ
نو کمزوری دی	دا طالب	او دا مطلوب	نه دی پیژندلی او نه یئ دی تعظیم کړی	دالله	په حق

نو کمزوری دی دا طالب او دا مطلوب . نه دی پیژندلی (دغو کفارو) او نه یئ دی تعظیم کړی دالله په حق

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسۡتَمِعُوۡا.. دشرک او بت پرستی داحمقانه حرکت په یوه مثال سره

وضاحت : د(ضُرِبَ مَثَلٌ) لفظ په عام طور سره دیو خاص قصې دتمثیل دپاره استعمالیږي : دلته د ضُرِبَ مَثَلٌ څخه دا صورت مراد نه دی بلکي دشرک او بت پرستی حماقت په یو واضح مثال سره بیانول دي : چي دابتان کم چي تاسي يي خپل کار سازه بولی داخوداسي بې وسه او بې چاره دي چي که ټول یو ځای سي نو دیو مچ قدر حقیر شی هم نه سي پیداکولای او پیداکول خو لوی کار دی تاسي روزانه دوی ته مټایاني او خواږه شیان میوې وغیره دخوراک سامان وه دوی ته راوړی او مچان هغه شیان خوري نو دوی دومره هم نه سي کولای چي مچان دخپل شي څخه وشړي او خپل شی ورڅخه وساتي نو به تاسي دیو آفت څخه څنګه محفوظه کړي ؟ په دې وجه دآیت په آخر کي الله جَلَّ جَلَالُهٗ ددوی جهالت او بې وقوفي يي په دغه الفاظو سره تعبیر کړیده

ضعف الطالب والمطلوب یعني عابد او معبود دواړه کمزوري دي الخ.

معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص۱۳۶

www.jamairahmani.org

قَدۡرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِیٌّ عَزِیۡزٌ ﴿٧٤﴾ اَللّٰهُ یَصۡطَفِیۡ

قَدۡرِهٖ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَقَوِیٌّ	عَزِیۡزٌ	اَللّٰهُ	یَصۡطَفِیۡ
پیژندلو او تعظیم د ده سره	بیشکه!	الله	خامخا ښه قوی زورور	ډیر زبردست دی (غالب دی)	الله	غوره کوی

پیژندلو او تعظیم د ده سره، بیشکه! الله خامخا ښه قوی زورور ډیر زبردست دی. الله غوره کوی

مِنَ الۡمَلٰٓئِکَۃِ رُسُلًا وَّمِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِیۡعٌۢ بَصِیۡرٌ ﴿٧٥﴾

مِنَ الۡمَلٰٓئِکَۃِ	رُسُلًا	وَّمِنَ	النَّاسِ	اِنَّ	اللّٰهَ	سَمِیۡعٌ	بَصِیۡرٌ
له ملائیکو څخه	استازی	او له	خلکو څخه	بیشکه!	الله	ښه اوریدونکی دی	ښه لیدونکی دی

له ملائیکو څخه استازی (واسطه کیږی په مینځ د الله او انبیاؤ) او له خلکو څخه، بیشکه! الله ښه اوریدونکی دی ښه لیدونکی دی.

یَعۡلَمُ مَا بَیۡنَ اَیۡدِیۡهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ ؕ وَاِلَی اللّٰهِ

یَعۡلَمُ	مَا بَیۡنَ	اَیۡدِیۡهِمۡ	وَمَا خَلۡفَهُمۡ	وَاِلَی	اللّٰهِ
پوهیږی	په هغه څه چی	د وړاندی ددوی دی	او په هغه څه چی وروسته د دوی دی	او خاص طرف	د الله ته

پوهیږی (الله) په هغه څه چی د وړاندی د دوی دی او په هغه څه چی وروسته د دوی دی، او خاص طرف د الله ته

تُرۡجَعُ الۡاُمُوۡرُ ﴿٧٦﴾ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوا ارۡکَعُوۡا

تُرۡجَعُ	الۡاُمُوۡرُ	یٰۤاَیُّهَا	الَّذِیۡنَ	اٰمَنُوۡا	ارۡکَعُوۡا
بیرته ګرځولی کیږی	ټول کارونه	ای	هغو کسانو	چی ایمان یئ راوړی دی	رکوع کوئ تاسی

بیرته ګرځولی کیږی ټول کارونه. ای هغو کسانو چی ایمان یئ راوړی دی (یعنی ای مؤمنانو) رکوع کوئ تاسی!

وَاسۡجُدُوۡا وَاعۡبُدُوۡا رَبَّکُمۡ وَافۡعَلُوا الۡخَیۡرَ لَعَلَّکُمۡ

وَاسۡجُدُوۡا	وَاعۡبُدُوۡا	رَبَّکُمۡ	وَافۡعَلُوا	الۡخَیۡرَ	لَعَلَّکُمۡ
او سجده کوئ تاسی	او عبادت کوئ تاسی	درب خپل	او کوئ	نیک کارونه	دپاره د دی چی

او سجده کوئ تاسی! (په لمانځه کښی) او عبادت کوئ تاسی! درب خپل (نه د بل) او کوئ نیک کارونه دپاره د دی چی

تُفۡلِحُوۡنَ ﴿٧٧﴾ السجدة وَجَاهِدُوۡا فِی اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ؕ هُوَ

تُفۡلِحُوۡنَ	وَجَاهِدُوۡا	فِی اللّٰهِ	حَقَّ	جِهَادِهٖ	هُوَ
بری پیدا کړی	او جهاد کوئ	په لاره د الله کښی	په حق	د جهاد د هغه سره	هم دغه (الله)

بری پیدا کړی (په نعمت او جنت سره) او زیار (کوشش) کوئ په لاره د الله کی په حق د جهاد د هغه سره (چی لائق دی) دغه (الله)

وَجَاهِدُوۡا فِی اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ هُوَ.. مسلمانانو ته د الله جَلَّ جَلَالُهٗ د طرفه څخه په اخلاص سره د جهاد کولو حکم: لفظ دجهاد او مجاهده دیو مقصد په حصول کي خپل پوره قوت خرڅ کول او دهغه دپاره دمشقت تیرولو په معنی کي راځي: دکفارو سره په جنګ کي هم مسلمان خپل قول او فعل او هرقسم امکاني طاقت خرڅ کوي په دې وجه هغه ته هم جهاد ویل کیږي او د (حق جهاده) څخه مراد په دې کي پوره اخلاص د الله جَلَّ جَلَالُهٗ دپاره کیدل دي چي په دې کي څه دنیوي نوم نمایش یا دغنیمت دمال څه شایبه نه وي او نه په کښي ددې څه طمع وي: حضرت ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ فرمایي چي حق جهاد دادی چي په جهاد کي خپل پوره طاقت خرڅ کی او دچا ملامتیا کوونکی ملامتیا ته غوږ نه ایږدي. او ځیني مفسرین حضرات دلته دجهاد معنی په عامو عبادتونو او د الله جَلَّ جَلَالُهٗ د حکمونو په پوره کولو کي خپل پوره طاقت په پوره اخلاص سره خرڅ کولو کي اخلي. او ځیني بیا فرمایي چي داسي جهاد کوی چي څنګه دجهاد حق دی. الله جَلَّ جَلَالُهٗ دي رانصیب کړي.
معارف القرآن ج٦ پ١٧ ص١٣٩

عندالشافعي السجدة

www.jamairahmani.org

اجْتَبٰىكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ

مِنْ حَرَجٍ	فِي الدِّيْنِ	عَلَيْكُمْ	وَمَا جَعَلَ	اجْتَبٰىكُمْ
هيڅ مشقت	په دين کښې	پر تاسې	او نه يئ دی ګرځولی	غوره کړی يئ تاسې

غوره کړی يئ تاسې او نه يئ دی ګرځولی (نه يئ دی ايښی) پر تاسې په دين کښې هيڅ مشقت

مِلَّةَ اَبِيْكُمْ اِبْرٰهِيْمَ ؕ هُوَ سَمّٰىكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ ۙ

الْمُسْلِمِيْنَ	سَمّٰىكُمْ	هُوَ	اِبْرٰهِيْمَ	اَبِيْكُمْ	مِلَّةَ
دمسلمانانو	نوم درکړی تاسی ته	دغه (الله)	چې ابراهيم دی	دپلار خپل	د دين

(متابعت وکړئ د) دين د پلار خپل چې ابراهيم دی، دغه (الله) نوم درکړی تاسی ته دمسلمانانو

مِنْ قَبْلُ وَفِيْ هٰذَا لِيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ شَهِيْدًا

شَهِيْدًا	الرَّسُوْلُ	لِيَكُوْنَ	وَفِيْ هٰذَا	مِنْ قَبْلُ
شاهد (ښوونکی)	رسول	دپاره د دی چې سی	او په دغه (قرآن) کښې	پخوا

پخوا (له دغه قرآن څخه) او په دغه (قرآن) کښې (هم) دپاره د دی چې سی رسول (ستاسی محمد) شاهد (ښوونکی)

عَلَيْكُمْ وَتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ ۖۚ فَاَقِيْمُوا

فَاَقِيْمُوا	عَلَى النَّاسِ	شُهَدَآءَ	وَتَكُوْنُوْا	عَلَيْكُمْ
نو قائموی	پر نورو خلګو	شاهدان	او چې سئ تاسی	په تاسی

په تاسی (دتبليغ خپل) او چې سئ تاسی (ای مسلمانانو) شاهدان پر نورو خلګو نو قائموی (سم اداء کوی)

الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوْا بِاللّٰهِ ؕ هُوَ

هُوَ	بِاللّٰهِ	وَاعْتَصِمُوْا	الزَّكٰوةَ	وَاٰتُوا	الصَّلٰوةَ
دغه (الله)	الله	او ښه ټينګ ونيسئ تاسی	زکوٰة	او ورکوئ تاسی	لمونځ

لمونځ او ورکوئ تاسی زکوٰة او ښه ټينګ ونيسئ تاسی (دين د) الله دغه (الله)

مَوْلٰىكُمْ ۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٧٨﴾ ع

النَّصِيْرُ	وَنِعْمَ	الْمَوْلٰى	فَنِعْمَ	مَوْلٰىكُمْ
مرسته کوونکی دی (الله)	او ښه	مالک دی (الله) ستا	پس ښه	مالک دی ستاسی

مالک دی ستاسی پس ښه مالک دی (الله) او ښه مرسته کوونکی دی (الله)

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ... پر دې امت باندې الله ﷻ د دين په معامله کې سختي نه ده ايښې. په دين کې د تنګۍ نه کېدو مطلب ځينو حضراتو داېيان کړی دی چې په دين کې داسې څه ګناه نشته چې په توبه سره معاف نه سي او د آخرت د عذاب څخه د خلاصۍ څه صورت را نه وزي په خلاف د تېرو امتونو څخه چې په هغوی کې ځينې ګناهونه داسې وه کوم چې به په توبه نه معاف کېدله: حضرت ابن عباس رضي الله عنه فرمايي چې د تنګۍ څخه مراد هغه سخت او ګران احکام دي کوم چې پر بني اسرآئيلو عائد سوي وه کوم چې قرآن کريم په (اصر او اغلال) سره تعبير کړي دي پر دې امت داسې يو حکم نه دی فرض سوی: ځينې حضرات بيا فرمايي چې د تنګۍ څخه مراد هغه تنګي ده کومه چې انسان ونه زغمي د دې دين په احکامو کې يو حکم داسې نسته کوم چې في نفسه ناقابل برداشت وي پاته سو لږ ډېر محنت او مشقت خو د دنيا په هر کار کې وي مثلاً تعليم حاصلول، يا مزدوري کول يا تجارت او صنعت کول وغيره الخ.

معارف القرآن ج۶ پ۱۷ ص۱۴۰

ع ١٧

www.jamairahmani.org

آیاتونه ۱۱۸ | ۲۳ سُوْرَةُ الْمُؤْمِنُوْنَ مَكِّيَّةٌ ۷۴ | رکوعوي ۶

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډیر زیات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

قَدۡ اَفۡلَحَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ۟ۙ﴿۱﴾ الَّذِيۡنَ هُمۡ فِيۡ صَلَاتِهِمۡ

قَدۡ	اَفۡلَحَ	الۡمُؤۡمِنُوۡنَ	الَّذِيۡنَ	هُمۡ	فِيۡ صَلَاتِهِمۡ
په تحقیق	بریالی سوی دی	مؤمنان	هغه مؤمنان	چې دوی	په لمونځونو خپلو کښې

په تحقیق بریالی (کامیاب) سوی دی مؤمنان هغه (مؤمنان) چې دوی په لمونځونو خپلو کښې

خٰشِعُوۡنَ ۟ۙ﴿۲﴾ وَالَّذِيۡنَ هُمۡ عَنِ اللَّغۡوِ مُعۡرِضُوۡنَ ﴿۳﴾

خٰشِعُوۡنَ	وَالَّذِيۡنَ	هُمۡ	عَنِ اللَّغۡوِ	مُعۡرِضُوۡنَ
عاجزی کوونکی بیریدونکی دی	او هغه کسان	چې دوی	له ناکارو څخه	مخ ګرځوونکی دی

عاجزی کوونکی بیریدونکی دی . او هغه کسان چې دوی له ناکارو (بدو اقوالو او افعالو) څخه مخ ګرځوونکی دی .

وَالَّذِيۡنَ هُمۡ لِلزَّكٰوةِ فٰعِلُوۡنَ ﴿۴﴾ وَالَّذِيۡنَ هُمۡ

وَالَّذِيۡنَ	هُمۡ	لِلزَّكٰوةِ	فٰعِلُوۡنَ	وَالَّذِيۡنَ	هُمۡ
او هغه کسان	چې دوی	د زکوٰة	اداء کوونکی دی	او هغه کسان	چې دوی

او هغه کسان چې دوی (تل) د زکوٰة اداء کوونکی دی (چې د مالی فعلی او قولی عباداتو جامع دی) . او هغه کسان چې دوی

لِفُرُوۡجِهِمۡ حٰفِظُوۡنَ ۟ۙ﴿۵﴾ اِلَّا عَلٰٓى اَزۡوَاجِهِمۡ اَوۡ مَا مَلَكَتۡ

لِفُرُوۡجِهِمۡ	حٰفِظُوۡنَ	اِلَّا	عَلٰٓى	اَزۡوَاجِهِمۡ	اَوۡ مَا	مَلَكَتۡ
فرجونو خپلو لره	ساتونکی دی	مګر	پر	ښځو خپلو	یا پر هغو مینځو	چې مالکان سوی وی د هغو

فرجونو (ځای د شهواتو) خپلو لره ساتونکی دی (له سفاح څخه). مګر پر ښځو خپلو یا پر هغو مینځو چې مالکان سوی وی

اَيۡمَانُهُمۡ فَاِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُوۡمِيۡنَ ۟ۚ﴿۶﴾ فَمَنِ

اَيۡمَانُهُمۡ	فَاِنَّهُمۡ	غَيۡرُ مَلُوۡمِيۡنَ	فَمَنِ
راسته لاسونه د دوی	پس بیشکه! دوی	نه دی ملامت کړی سوی	پس هر څوک

د هغو راسته لاسونه د دوی پس بیشکه! دوی نه دی ملامت کړی سوی (په ورتلو سره ښځو او وینځو خپلو ته). پس هر څوک

قَدۡ اَفۡلَحَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱﴾ الَّذِيۡنَ هُمۡ.. د سورت مؤمنون فضیلتونه او خصوصیات: د حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه څخه روایت دي چې پر نبي کریم ﷺ به کله وحي رانازلیدې نو چې خواته به یې څوک ناست وو د هغوی په غوږونو کې به داسي اواز راتلی لکه د شاتو مچی چې اواز کوي یوه ورځ د دوی ﷺ په خوا کې هم داسي اواز واوریدل سو نو موږ چپ سولو چې تازه راغلي وحي واورو کله چې نبي کریم ﷺ د وحی د خاص کیفیت څخه فارغه سو نو نبي کریم ﷺ قبلې ته مخ کې کښېنستی او دادعا یې شروع کړه (اللهمّ زدنا ولاتنقصنا واكرمنا ولاتهنّا واعطنا ولاتحرمنا وآثرنا ولاتؤثرعلينا وارض عنّا وارضنا) یعني ای الله جل جلاله موږ ته زیات راکړې کموي مو مه او زموږ عزت زیات کې ذلیله کوې مو مه او موږ وبخښې محرومه کوې مو مه او موږ ته پر نورو باندي ترجیح راکړې نورو لره پر موږ باندي ترجیح مه ورکوې الخ د دې څخه یې وروسته وفرمایل چې اوس پرما لس ایاتونه نازل سول څوک چې په هغو عمل وکې سیداه به جنت ته ځي بیا یې د الوړ لس آیاتونه تلاوت کړل: (معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱)

www.jamairahmani.org

ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ۝٧ وَالَّذِيْنَ هُمْ

ابْتَغٰى	وَرَآءَ ذٰلِكَ	فَاُولٰٓئِكَ	هُمُ	الْعٰدُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	هُمْ
چي وغواړي	غير له دغو څخه	پس دغه کسان	هم دوی دی	تجاوز کوونکی	او هغه کسان	چي دوی

چي وغواړي (دفع دشهوت) غير له دغو څخه پس دغه کسان هم دوی دی تجاوز کوونکی (له حده) . او هغه کسان چي دوی

لِاَمٰنٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ ۝٨ وَالَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى

لِاَمٰنٰتِهِمْ	وَعَهْدِهِمْ	رٰعُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	هُمْ	عَلٰى
امانتونو خپلو لره	او عهدونو خپلو ته	رعایت کوونکی دی	او هغه کسان	چي دوی	پر

امانتونو خپلو لره او عهدونو خپلو ته (که دخالق وی که دمخلوق) رعایت کوونکی دی . او هغه کسان چي دوی (همیشه) پر

صَلَوٰتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ۝٩ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوٰرِثُوْنَ ۝١٠ الَّذِيْنَ

صَلَوٰتِهِمْ	يُحَافِظُوْنَ	اُولٰٓئِكَ	هُمُ	الْوٰرِثُوْنَ	الَّذِيْنَ
لمونځونو خپل	ساتنه کوی	هم دغه (مؤمنان)	هم دوی دی	وارثان	هغه (وارثان)

لمونځونو خپل ساتنه کوی (تل ئی سم اداء کوی). هم دغه (مؤمنان) هم دوی دی وارثان (لائق نه نور څوک) . هغه (وارثان)

يَرِثُوْنَ الْفِرْدَوْسَ ؕ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝١١

يَرِثُوْنَ	الْفِرْدَوْسَ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ
چي میراث به اخلی	فردوس	دوی	په دغه (جنت الفردوس) کښې	تل پاتی کیدونکی دی

چي میراث به اخلی (اعلی جنت د) فردوس دوی په دغه (جنت الفردوس) کښې تل پاتي کیدونکی دی.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ طِيْنٍ ۝١٢ ثُمَّ جَعَلْنٰهُ نُطْفَةً

وَلَقَدْ	خَلَقْنَا	الْاِنْسَانَ	مِنْ سُلٰلَةٍ	مِّنْ طِيْنٍ	ثُمَّ	جَعَلْنٰهُ	نُطْفَةً
او قسم دی خامخا په تحقیق	پیدا کړی موږ	انسان	له خالصی	ختو څخه	بیا	وګرځاوه موږ دغه	نطفه

او قسم دی خامخا په تحقیق پیدا کړی موږ انسان (آدم) له خالصی ختو څخه. بیا وګرځاوه موږ دغه (انسان) نطفه (ترلی)

فِيْ قَرَارٍ مَّكِيْنٍ ۝١٣ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ

فِيْ قَرَارٍ	مَّكِيْنٍ	ثُمَّ	خَلَقْنَا	النُّطْفَةَ	عَلَقَةً	فَخَلَقْنَا	الْعَلَقَةَ
په یوه قرارګاه	محکم کښې	بیا	ورګرځوله موږ	دا نطفه	توټه دوینو	بیا وګرځوله موږ	دغه توټه د وینو

څاڅکی د منی) په یوه قرارګاه محکم (رحم) کښې. بیا وګرځوله موږ دا نطفه توټه د وینو بیا وګرځوله موږ دغه توټه د وینو

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِاَمٰنٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ. دمومنانو پنځم صفت دامانت حق اداء کول اود عهد پابندي ده: دلفظ امانت لغوي معنی هر هغه شي لره شامله ده چي دهغه ذمه داري يوه سړي اخيستې وي او پر هغه اعتماد او تکيه سوې وي ددې قسمونه چونکي بيشماره دي په دې وجه د مصدروالي څخه يي په صيغه دجمع راوړی دی چي دامانتونوټول قسمونه په کښې شامل سي برابره خبره ده که هغه دحقوق الله سره متعلق وي او که دحقوق العباد سره متعلق وي دحقوق الله سره متعلق امانتونه ټول شرعي فرائض واجبات ادا کول او دټولو محرماتو او مکروهاتو څخه ځان ساتل دي او دحقوق العباد سره په متعلقو امانتونو کي دمالي امانتونو داخليدل خو معلوم او مشهور دي چي يو سړی دچا سره خپل څه مال په طور دامانت کښېږدي داده هغه سره امانت دی تر واپس کولو پوري يي حفاظت دده ذمه واري ده ددې څخه علاوه دراز څه خبره که چا چاته وکړه هغه هم دده سره امانت ده بغير دشرعي اذن څخه دچاراز ظاهرول په امانتونو کي خيانت دی. (معارف القرآن ج ٦ پ ١٨ ص ٧)

www.jamairahmani.org

مُضۡغَةً فَخَلَقۡنَا الۡمُضۡغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوۡنَا الۡعِظٰمَ لَحۡمًا ثُمَّ

مُضۡغَةً	فَخَلَقۡنَا	الۡمُضۡغَةَ	عِظٰمًا	فَكَسَوۡنَا	الۡعِظٰمَ	لَحۡمًا	ثُمَّ
يو كوچنى بوټى دغوښو	بيا وګرځاوه موږ	دغه بوټئ دغوښو	هډوكى	بيا وروا غوستله موږ	دی هډوكو ته	غوښه	بيا مو

يوه وړه بوټى دغوښو بيا وګرځاوه موږ دغه بوټئ دغوښو هډوكى بيا وروا غوستله موږ دی هډوكو ته غوښه بيا مو

اَنۡشَاۡنٰهُ خَلۡقًا اٰخَرَ ؕ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ اَحۡسَنُ الۡخٰلِقِيۡنَ ﴿۱۴﴾ ثُمَّ

اَنۡشَاۡنٰهُ	خَلۡقًا	اٰخَرَ	فَتَبٰرَكَ	اللّٰهُ	اَحۡسَنُ	الۡخٰلِقِيۡنَ	ثُمَّ
ژوندى كړ دى	په پيدا ابنبت	بل سره	پس ډير لوړ لوى دى	شان دالله	چي ډير ښه	دټولو پيدا كوونكى دى	بيا

(ژوندى) كړ دى په پيدا ابنبت بل سره (په نوى صورت سره) پس ډير لوړ لوى دى شان دالله چي ډيرښه پيدا كوونكى دى. بيا

اِنَّكُمۡ بَعۡدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُوۡنَ ﴿۱۵﴾ ثُمَّ اِنَّكُمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ

اِنَّكُمۡ	بَعۡدَ ذٰلِكَ	لَمَيِّتُوۡنَ	ثُمَّ	اِنَّكُمۡ	يَوۡمَ	الۡقِيٰمَةِ
بيشكه! تاسى	پس له دى ژوندى كولو دتاسى	خامخا مړه كيدونكى يئ	بيا	بيشكه! تاسى	په ورځى	دقيامت كښى

بيشكه! تاسى پس له دى ژوندى كولو د تاسى خامخا مړه كيدونكى يئ. بيا بيشكه! تاسى په ورځى د قيامت كښى

تُبۡعَثُوۡنَ ﴿۱۶﴾ وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا فَوۡقَكُمۡ سَبۡعَ طَرَآئِقَ ۖ

تُبۡعَثُوۡنَ	وَلَقَدۡ	خَلَقۡنَا	فَوۡقَكُمۡ	سَبۡعَ	طَرَآئِقَ
بيا ژوندى راپورته كړل سئ	او خامخا په تحقيق	پيدا كړى دى موږ	لوړ پر سرستاسى	اووه	لارى (آسمانونه)

بيا ژوندى راپورته كړل سئ. او خامخا په تحقيق پيدا كړى دى موږ لوړ پر سر ستاسى اووه لارى (۷آسمانونه) .

وَمَا كُنَّا عَنِ الۡخَلۡقِ غٰفِلِيۡنَ ﴿۱۷﴾ وَاَنۡزَلۡنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً

وَمَا كُنَّا	عَنِ الۡخَلۡقِ	غٰفِلِيۡنَ	وَاَنۡزَلۡنَا	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً
او نه يو موږ	له مخلوقاتو څخه	غافله ، بى خبره	او نازلى كړى دى موږ	له (طرفه د) آسمانه	اوبه

او نه يو موږ له (ټولو) مخلوقاتو (خپلو څخه) غافله بى خبره. او نازلى كړى دى موږ له (طرفه د) آسمانه اوبه

بِقَدَرٍ فَاَسۡكَنّٰهُ فِى الۡاَرۡضِ ۖ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍۢ بِهٖ

بِقَدَرٍ	فَاَسۡكَنّٰهُ	فِى الۡاَرۡضِ	وَاِنَّا	عَلٰى	ذَهَابٍۢ	بِهٖ
په اندازه	نو ومو درولى دغه (اوبه)	په مځكه كښى	او بيشكه! موږ	پر	بيولو وركولو	د دى (اوبو)

په اندازه (كفايت دخير) نو ومو درولى دغه (اوبه) په مځكه كښى او بيشكه! موږ پر بيولو وركولو د دى (اوبو)

مُضۡغَةً فَخَلَقۡنَا الۡمُضۡغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوۡنَا..دبني نوع انسان په پيداكولود الله ﷻ دكامل قدرت خاصي نظارې : په دغه اياتو كي الله ﷻ دخپل كامل قدرت يو څو نظارې چي دانسان په پيدايش كې پكار اچولي دي ذكر كړي دي فرمايي داوله څخه (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين) دسلالة معنى دنچوړ او نبتيزل سوي راځي او طين لندې ختې ته وايي : ددې معنى داده چي دمځكي خاص اجزاء يي راجمع كړل او انسان يي ورڅخه جوړ كى دانسان دپيدايش ابتداء دحضرت آدم عليه السلام څخه ده او دى الله ﷻ ددغه راټولي سوي خاوري څخه پيداكى په دې وجه يي دابتدايي پيدايش نسبت وخاوري ته وكى ددې څخه وروسته ديوانسان نطفه دبل انسان دپيدايش سبب جوړه سوه په مځكي آيت كي الله ﷻ ددې بيان په دغه الفاظو سره فرمايلي دى (ثمّ جعلناه نطفة) سره فرمايلي دي مطلب دادى چي اولنى پيدايش دخاوري څخه وسو بيا وراندې دپيدايش سلسله ددې خاوري په يو لطيف جزء يعني نطفې سره جاري كړل سو الخ.
(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱۱)

www.jamairahmani.org

لَقٰدِرُوْنَ ﴿۱۸﴾ فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ

لَقٰدِرُوْنَ	فَاَنْشَاْنَا	لَكُمْ	بِهٖ	جَنّٰتٍ	مِّنْ نَّخِيْلٍ
خامخا قادر یو	پس پیدا کړی دی موږ	تاسی ته	په دی (اوبو) سره	باغونه	له خرما ګانو

خامخا قادر یو. پس پیدا کړی دی موږ تاسی ته په دی (اوبو) سره باغونه رنګارنګ له خرماګانو

وَّاَعْنَابٍ لَكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿۱۹﴾

وَّاَعْنَابٍ	لَكُمْ	فِيْهَا	فَوَاكِهُ	كَثِيْرَةٌ	وَّمِنْهَا	تَاْكُلُوْنَ
او له انګورو	چې سته تاسی ته	په دی کښی	میوی	ډیری	او له دغو (باغونو) څخه	خورئ تاسی (میوی)

او (له) انګورو چې سته تاسی ته په دی (باغونو) کښی میوی ډیری او له دغو (باغونو) څخه خورئ تاسی (میوی).

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ تَنْۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ

وَشَجَرَةً	تَخْرُجُ	مِنْ طُوْرِ	سَيْنَآءَ	تَنْۢبُتُ	بِالدُّهْنِ	وَصِبْغٍ
او درخته	چې وزی	له (غره) طور	سینا (تور) څخه	چې زرغونیږی	له غوړو سره	او له سالن سره

او (بل پیدا مو کړه هغه) ونه چې وزی له (غره) طور سینا څخه چې زرغونیږی له غوړو سره او له انګولی (سالن) سره

لِّلْاٰكِلِيْنَ ﴿۲۰﴾ وَاِنَّ لَكُمْ فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا

لِّلْاٰكِلِيْنَ	وَاِنَّ	لَكُمْ	فِى الْاَنْعَامِ	لَعِبْرَةً	نُسْقِيْكُمْ	مِّمَّا
دپاره د خوړونکو	او بیشکه! چې	تاسی ته	په څاروو کښی	عبرت دی	چې څښوؤ موږ تاسی ته	له هغو (شیدو) څخه

دپاره د خوړونکو. او بیشکه! چې تاسی ته په څاروو کښی خامخا عبرت دی چې څښوؤ موږ تاسی ته له هغو شیدو څخه

فِىْ بُطُوْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا

فِىْ بُطُوْنِهَا	وَلَكُمْ	فِيْهَا	مَنَافِعُ	كَثِيْرَةٌ	وَّمِنْهَا
چې په نسونو د دوی کښی دی	او سته تاسی ته	په دغو کښی	ګټی	ډیری	او له دوی (له ځینو اجزاؤ څخه)

چې په ګیډو د دوی کښی دی او سته تاسی ته په دغو (څاروو کښی) منافع (ګټی) ډیری او له دوی (له ځینو اجزاؤ څخه)

تَاْكُلُوْنَ ﴿۲۱﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ﴿۲۲﴾

تَاْكُلُوْنَ	وَعَلَيْهَا	وَعَلَى الْفُلْكِ	تُحْمَلُوْنَ
خورئ تاسی	او پر دغو (څاروو)	او پر کشتیو باندی	بارولی سئ تاسی

خورئ تاسی (شودی غوښی او نور). او پر دغو (څاروو) او پر کشتیو باندی بارولی سئ تاسی (په بر او بحر کښی)

ع ۲۲

فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ..داوبو په ذریعه الله ﷻ مختلف شیان پیدا کړي دي: په دغه آیت کي الله ﷻ داوبو په ذریعه پیدا کیدونکي خاص خاص شیان دعربو دمزاج او مذاق مطابق ذکر وفرمایل چي دخرماوو اوانګورو باغونه په دې سره پیدا سول او نوري میوې یي په یو خاص لفظ کي جمع کړي وفرمایلې (لکم فيها فواكه كثيرة) یعني په دې باغونو کي ستاسي دپاره الله ﷻ دخرماوو او انګورو څخه علاوه په زرګونو قسمه میوې پیدا کړي دي کمي چي تاسي محض دطبیعت خوشحالولو او په شوقیه طور باندي هم خوری او ددې څخه میوه ذخیره کوی ستاسي مستقل خوراک هم دهغه څخه تیاریږي د(ومنها تأكلون) هم دغه مطلب دی: مخ ته بیا الله ﷻ په خصوصیت سره دزیتون او دهغه دتیلو دپیداکیدو ذکر وفرمایي ځکه چي ددې نفع بې شماره ده او چونکي دزیتون درخته د طورپر غره باندي زیاته پیداکیږي په دې وجه یي ددې نسبت دطور وغره ته وکی: وشجرة تخرج من طور سيناء ..الخ.
(معارف القرآن ج۶پ۱۸ص ۱۷)

www.jamairahmani.org

وَلَقَدۡ اَرۡسَلۡنَا نُوۡحًا اِلٰى قَوۡمِهٖ فَقَالَ يٰقَوۡمِ اعۡبُدُوا

وَلَقَدۡ	اَرۡسَلۡنَا	نُوۡحًا	اِلٰى قَوۡمِهٖ	فَقَالَ	يٰقَوۡمِ	اعۡبُدُوا
او خامخا په تحقيق	ليږلى ؤ موږ	نوح	قوم خپل ته	نو وويل (نوح)	اى قومه زما	عبادت كوئ تاسى

او خامخا په تحقيق ليږلى ؤ موږ نوح قوم خپل ته نو وويل (نوح) اى قومه زما عبادت كوئ تاسى (يوازى)

اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ غَيۡرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿۲۳﴾ فَقَالَ

اللّٰهَ	مَا لَكُمۡ	مِّنۡ اِلٰهٍ	غَيۡرُهٗ	اَفَلَا تَتَّقُوۡنَ	فَقَالَ
د الله	نسته تاسى ته	بل هيڅ معبود	غير له دغه (الله)	آيا پس نه بيريږئ تاسى	پس وويل

د الله نسته تاسى ته بل هيڅ معبود غير له دغه (الله) آيا پس نه بيريږئ تاسى (له عذابه د الله) پس وويل

الۡمَلَؤُا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا مِنۡ قَوۡمِهٖ مَا هٰذَاۤ اِلَّا بَشَرٌ

الۡمَلَؤُا	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	مِنۡ قَوۡمِهٖ	مَا هٰذَاۤ	اِلَّا	بَشَرٌ
مشرانو	هغه چى	كافران سوى وو	له قومه د دغه (نوح)	چى نه دى دا نوح	مگر	يو انسان دى

هغو مشرانو چى كافران سوى وو له قومه د دغه (نوح خپلو اتباعوته) چى نه دى دا نوح مگر يو انسان دى

مِّثۡلُكُمۡ ۙ يُرِيۡدُ اَنۡ يَّتَفَضَّلَ عَلَيۡكُمۡ ؕ وَلَوۡ شَآءَ اللّٰهُ

مِّثۡلُكُمۡ	يُرِيۡدُ	اَنۡ يَّتَفَضَّلَ	عَلَيۡكُمۡ	وَلَوۡ شَآءَ	اللّٰهُ
په شان ستاسى	اراده لرى	د دى خبرى چى مشر سى	پر تاسى باند	او كه اراده وفرمايئ	الله

په شان ستاسى اراده لرى د دى خبرى چى مشر سى پر تاسى باندى او كه اراده وفرمائى الله (دليږلو د رسول انسانانو ته نو)

لَاَنۡزَلَ مَلٰٓئِكَةً ۖۚ مَّا سَمِعۡنَا بِهٰذَا فِىۡۤ اٰبَآئِنَا الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۲۴﴾

لَاَنۡزَلَ	مَلٰٓئِكَةً	مَّا سَمِعۡنَا	بِهٰذَا	فِىۡۤ اٰبَآئِنَا	الۡاَوَّلِيۡنَ
خامخا ليږلى به يئ	ملائيكى	نه دى اوريدلى موږ	دا چى (رسول بنى آدم وى)	په هغو پلرونو زموږ كښى	چى پخوا وو

خامخا ليږلى به ئى وى ملائيكى (نه انسانان) نه دى اوريدلى موږ دا (چى رسول بنى آدم وى) په هغو پلرونو زموږ كښى چى پخوا وو

اِنۡ هُوَ اِلَّا رَجُلٌۢ بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوۡا بِهٖ حَتّٰى حِيۡنٍ ﴿۲۵﴾

اِنۡ هُوَ	اِلَّا	رَجُلٌ	بِهٖ جِنَّةٌ	فَتَرَبَّصُوۡا	بِهٖ	حَتّٰى حِيۡنٍ
نه دى (دا نوح)	مگر	يو داسى سړى دى	چى په ده پورى مينتى دى ليونتوب	پس انتظار كوئ تاسى	د ده	تر يوه وخته پورى

نه دى (دا نوح) مگر يو داسى سړى دى چى په ده پورى مينتى دى ليونتوب سو دا پس انتظار كوئ تاسى د ده تر يوه وخته پورى

وَلَقَدۡ اَرۡسَلۡنَا نُوۡحًا اِلٰى قَوۡمِهٖ.. دحضرت نوح عليه السلام دبعثت او نبوت او خپل قوم ته دتبليغ كولو بيان:

ددې څخه په مخكې اياتونو كې دانسان د پيدايش اودده دبقاء او ارام دپاره دمختلف قسم دسامان پيدا كولو ذكر وو مخ ته دده دروحاني تربيت او ديني فلاح يې چې كم انتظام فرمايلى دى دهغه ذكر دى :الله جل جلاله په دغه راروانو اياتونو كې فرمايي چې موږ نوح عليه السلام دده دقوم طرف ته پيغمبر جوړ كي وروموليږى پس دوى خپل قوم ته وفرمايل چې اى زما قومه خاص دالله جل جلاله عبادت كوى د هغه څخه ماسوا څوك ستاسې دپاره دمعبود جوړولو لايق نسته اوكله چې دايوه خبره ثابته ده نو بيا ايا تاسې دنورو دمعبوجوړولو څخه نه بيريږى دوى چې دنوح عليه السلام داخبره واوريده نو دده په قوم كې چې كم سرداران وه عوامو ته يې وويل چې داسړى بغير ددغه څخه چې ستاسې په شان يو معمولي انسان دى او بل څه رسول وغيره نه دى په دې دعوى سره دده اصل مطلب دادى چې ترتاسې ځان لوى كي يعني دده مقصد خپل مرتبه او عزت دى:
(معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۱۹)

www.jamairahmani.org

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ بِمَا كَذَّبُوْنِ ﴿٢٦﴾ فَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ اَنِ

قَالَ	رَبِّ	انْصُرْنِيْ	بِمَا	كَذَّبُوْنِ	فَاَوْحَيْنَآ	اِلَيْهِ	اَنِ
وویل (نوح)	ای ربه زما	مدد وکړه له ما سره	په سبب د دې چې	تکذیب یې وکړ زما	پس وحی وکړه موږ	دغه (نوح) ته	چې

وویل (نوح) ای ربه زما مدد وکړه له ما سره په سبب د دې چې تکذیب یې وکړ زما. پس وحی وکړه موږ دغه (نوح) ته چې

اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ

اصْنَعِ	الْفُلْكَ	بِاَعْيُنِنَا	وَوَحْيِنَا	فَاِذَا جَآءَ	اَمْرُنَا	وَفَارَ
اوس جوړه کړه	یوه کشتۍ	په لیدلو زموږ	او په وحی زموږ	پس کله چې راغی	امر زموږ	او راوختیده

اوس جوړه کړه یوه کشتۍ په لیدلو (ساتلو) زموږ او په وحی (امر او ښودنی) زموږ پس کله چې راغی امر زموږ او راوختیده

التَّنُّوْرُ فَاسْلُكْ فِيْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ

التَّنُّوْرُ	فَاسْلُكْ	فِيْهَا	مِنْ كُلٍّ	زَوْجَيْنِ	اثْنَيْنِ	وَاَهْلَكَ
(په اوبو) تنور	پس سواره کړه	په دې کشتۍ کښې	له هر قسمه	جوړه جوړه	دوه دوه	او اهل خپل

(په اوبو) تنور پس سواره کړه په دې کشتۍ کښې له هر قسمه جوړه جوړه دوه دوه (نر او ښځه) او اهل (بیت) خپل

اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبْنِيْ

اِلَّا	مَنْ سَبَقَ	عَلَيْهِ	الْقَوْلُ	مِنْهُمْ	وَلَا تُخَاطِبْنِيْ
مګر مه ننه باسه	هغه څوک چې مخکې سوې ده	په ده	خبره	له دوی څخه	او مه کوه خبری له ما سره

مګر مه ننه باسه هغه څوک چې مخکې (ړومبی) سوې ده په ده خبره (دعذاب) له دوی څخه او مه کوه خبری له ما سره

فِي الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا اِنَّهُمْ مُّغْرَقُوْنَ ﴿٢٧﴾ فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ

فِي الَّذِيْنَ	ظَلَمُوْا	اِنَّهُمْ	مُّغْرَقُوْنَ	فَاِذَا	اسْتَوَيْتَ	اَنْتَ
په باب د هغو کسانو کښې	چې ظلم یې کړی دی	چې بېشکه! دوی	غرق کیدونکی دی	نو کله چې	برابر سوې وختلې	ته

په باب د هغو کسانو کښې چې ظلم ئې کړی دی چې بېشکه! دوی غرق کیدونکی دی. نو کله چې برابر سوې وختلې ته

وَمَنْ مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ نَجّٰنَا

وَمَنْ مَّعَكَ	عَلَى الْفُلْكِ	فَقُلِ	الْحَمْدُ	لِلّٰهِ	الَّذِيْ	نَجّٰنَا
او هغه چې له تاسره دی	پر کشتۍ باندې	نو وو وایه	چې ټول حمد ثناء ده	خاص الله ته	هغه چې	خلاص یې کړو موږ

او هغه (مؤمنان) چې له تاسره دی پر کښتۍ باندې نو وو وایه چې ټول حمد ثناء ده خالص هغه الله ته چې خلاص یې کړو موږ

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ بِمَا كَذَّبُوْنِ.. **حضرت نوح عليه السلام دخپل قوم دتکذیب په مقابل کي دالله مدد وغوښتی:** حضرت نوح عليه السلام چي کله دقوم دایمان راوړلو څخه مایوسه سو نو دالله جل جلاله په دربار کي يي عرض وکی چي ای زما ربه ددوی څخه زما بدله واخلې په وجه ددې چي دوی زه دروا غجن کړی یم بس موږ دده دعا قبوله کړه او ده ته مو حکم ولیږی چي ته کښتی جوړه کړه زموږ په نګرانی کي اوزموږ په حکم سره چي اوس به طوفان راځي او تاسي او مومنان به ددغه په ذریعه محفوظ پاته کیږی بیا چي څه وخت زموږ حکم دعذاب رانژدي سي او نښانه يي داده چي دمځکي څخه به اوبه خوټکیدل شروع سي نو دغه وخت دهر قسم حیوانانو څخه کم چي دانسان په کارونو کي په کار ورځي او په اوبو کي ژوندي نه سي پاته کیدلای لکه پسه ، بزه ، غوا ، غویي ، اوښ ، آس ، خر وغیره یو یو نر او یوه یوه ماده یعني دوه دوه په شمیر په دې کښتی کي داخل کړه او خپل دکورخلګ هم په کښتي سپاره کړه بغیر دهغه څخه پر کمو چي دغرقیدو حکم نافذ سوی وی: پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۲۸﴾ وَقُلْ رَّبِّ اَنْزِلْنِيْ مُنْزَلًا مُّبٰرَكًا

مِنَ الْقَوْمِ	الظّٰلِمِيْنَ	وَقُلْ	رَّبِّ	اَنْزِلْنِيْ	مُنْزَلًا	مُّبٰرَكًا
له قومه	ظالمانو څخه	او وايه	اى ربه زما	كښته كړه ما	په يو داسي ځاى كښې	چې مبارك بركتناك وى

له قومه ظالمانو (مشركانو) څخه. او وايه (اى نوح) اى ربه زما كښته كړه ما په يو داسي ځاى كښې چې مبارك بركتناك وى

وَّاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ﴿۲۹﴾ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ وَّاِنْ

وَّاَنْتَ	خَيْرُ	الْمُنْزِلِيْنَ	اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ	وَّاِنْ
حال داچي ته	خير	له ټولو كښته كوونكو څخه يې	بيشكه!	په دغه كښې	خامخا دلائل دى	او بيشكه!

حال داچي ته خير (ډير غوره) له ټولو كښته كوونكو څخه يې. بيشكه! په دغه (قصه د نوح) كښې خامخا دلائل دى او بيشكه!

كُنَّا لَمُبْتَلِيْنَ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِيْنَ ﴿۳۱﴾

كُنَّا	لَمُبْتَلِيْنَ	ثُمَّ	اَنْشَاْنَا	مِنْۢ بَعْدِهِمْ	قَرْنًا	اٰخَرِيْنَ
يو موږ	خامخا ازمويښت كوونكي	بيا	پيدا كړ موږ	پس له دوى	يو اهل د زمانې	نور

يو موږ خامخا ازمويښت كوونكي (د بندګانو). بيا پيدا كړ موږ پس له (هلاكه د قومه) د دغه (نوح) يو اهل د زمانې نور.

فَاَرْسَلْنَا فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

فَاَرْسَلْنَا	فِيْهِمْ	رَسُوْلًا	مِّنْهُمْ	اَنِ اعْبُدُوا	اللّٰهَ
پس وليږه موږ	په هغو كښې	يو رسول	له دوى څخه	چې (وويل موږ) عبادت كوئ تاسي	د الله

پس وليږه موږ په هغو كښې يو رسول (هود يا صالح) له دوى څخه (وويل موږ) چې عبادت كوئ تاسي (يوازې) د الله

مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۳۲﴾ وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ

مَا لَكُمْ	مِّنْ اِلٰهٍ	غَيْرُهٗ	اَفَلَا تَتَّقُوْنَ	وَقَالَ	الْمَلَاُ	مِنْ قَوْمِهِ
نشته تاسي ته	بل هيڅ برحق معبود	بې له الله	آيا پس نه بيريږئ تاسي	او وويل	مشرانو	له قومه د دغه څخه

نشته تاسي ته بل هيڅ برحق معبود بې له الله آيا پس نه بيريږئ تاسي (له عذابه). او وويل مشرانو له قومه د دغه (نبي) څخه

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِلِقَآءِ الْاٰخِرَةِ وَاَتْرَفْنٰهُمْ

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	وَكَذَّبُوْا	بِلِقَآءِ	الْاٰخِرَةِ	وَاَتْرَفْنٰهُمْ
هغه كسان چې	كافران سوي وو	او نسبت د دروغو يې كړى وو	ملاقات	د آخرت ته	او نعمتونه وركړي ؤ موږ دوى ته

هغه كسان چې كافران سوي وو او نسبت د دروغو يې كړى وو ملاقات د آخرت ته او نعمتونه وركړي ؤ موږ دوى ته

وَقُلْ رَّبِّ اَنْزِلْنِيْ مُنْزَلًا مُّبٰرَكًا وَّاَنْتَ..د تير مخ پاته بيان دلته وګورى:

يعني اى نوح عليه السلام ستا په اهل او عيال كي چي كم كافران دي هغه مه سپروه او داواوره چي د عذاب دراتلو په وخت كي زما سره د كافرانو د نجات په باره كي هيڅ خبري مه كوى ځكه چي دغه ټول غرقيږي بيا چي څه وخت تاسي او ستاسي ملګري مسلمانان په كښتى كښي كښيني نو داسي وواياست چي شكر دى الله جل جلاله لره چي موږ ته يي نجات راكى او د طوفان د غرقيدو څخه يي وساتلو او د كافرانو او د دوى د تكليفه څخه يي نجات راكى او كله چي د طوفان د ختميدو څخه وروسته ځمكي ته د كښتى څخه راكښته كيږى نو داسي وواياست چي اى زموږ ربه موږ پر ځمكه د بركت په كښته كيدو سره كښته كړې يعني په باطني او ظاهري اطمينان سره مو وساتې او ته د ټولو د ځان سره په طور د ميلمنو د كښته كوونكو څخه ښه يي او نور خلګ د مقصدونو په پوره كولو او د مصيبتونو څخه په نجات وركولو كي قدرت نه لري او ته اى الله غالبه ذات يي پر هرشي الخ.

(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۲۰)

ع ۲

www.jamairahmani.org

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ يَاْكُلُ مِمَّا

فِي الْحَيٰوةِ	الدُّنْيَا	مَا هٰذَآ	اِلَّا	بَشَرٌ	مِّثْلُكُمْ	يَاْكُلُ	مِمَّا
په دغه ژوندون	د دنیا کښې	نه دی دا (نبی)	مګر	یو بشر سړی دی	په مثل د تاسی	چې خوری	له هغه (شی)

په دغه ژوندون د دنیا کښې نه دی دا (نبی) مګر یو بشر سړی دی په مثل د تاسی چې خوری له هغه (شی)

تَاْكُلُوْنَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُوْنَ ۝٣٣ وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ

تَاْكُلُوْنَ	مِنْهُ	وَيَشْرَبُ	مِمَّا	تَشْرَبُوْنَ	وَلَئِنْ	اَطَعْتُمْ
چې خورئ یئ تاسی	له هغه څخه	او څښې	له هغه شی	چې څښئ یئ تاسی له هغه څخه	او خامخا که	فرمان یوړو تاسی

چې خورئ یئ تاسی له هغه څخه او څښی له هغه شی چې څښئ یئ تاسی له هغه څخه. او (قسم دی) خامخا که فرمان یوړو تاسی

بَشَرًا مِّثْلَكُمْ ۙ اِنَّكُمْ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۝٣٤ اَيَعِدُكُمْ

بَشَرًا	مِّثْلَكُمْ	اِنَّكُمْ	اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ	اَيَعِدُكُمْ
دیوه انسان	په شان خپل	بیشکه! چې تاسی	په هغه وخت کښی خامخا له زیانکارانو څخه یئ	آیا وعده کوی له تاسی سره

دیوه انسان په شان خپل بیشکه! چې تاسی په هغه وخت کښی خامخا له زیانکارانو څخه یئ. آیا وعده کوی له تاسی سره

اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَّعِظَامًا اَنَّكُمْ مُّخْرَجُوْنَ ۝٣٥

اَنَّكُمْ	اِذَا مِتُّمْ	وَكُنْتُمْ	تُرَابًا	وَّعِظَامًا	اَنَّكُمْ	مُّخْرَجُوْنَ
چې بیشکه! تاسی	کله چې مړه سئ	او سئ	خاورې	او هډوکې	نو بیشکه! چې تاسی به	را ایستل کیږئ

چې بیشکه! تاسی کله چې مړه سئ او سئ خاورې او هډوکې نو بیشکه! چې تاسی به را ایستل کیږئ (له مځکې په بعث سره)

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوْعَدُوْنَ ۝٣٦ اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا

هَيْهَاتَ	هَيْهَاتَ	لِمَا	تُوْعَدُوْنَ	اِنْ هِيَ	اِلَّا	حَيَاتُنَا
ډیر لرې دی	ډیر لرې دی	هغه شی چې	ستاسی سره یئ وعده کولې سی	نه دی دا ژوندون	مګر	هم دا ژوندون زموږ

ډیر لرې دی ډیر لرې دی هغه شی چې ستاسی سره یئ وعده کولی سی. نه دی دا ژوندون مګر هم دا ژوندون زموږ

الدُّنْيَا نَمُوْتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوْثِيْنَ ۝٣٧ اِنْ هُوَ

الدُّنْيَا	نَمُوْتُ	وَنَحْيَا	وَمَا نَحْنُ	بِمَبْعُوْثِيْنَ	اِنْ هُوَ
د دنیا	چې مرو	او ژوندی کیږو	او نه یو موږ	بیا ژوندی پورته کړی سوی وروسته له مرګه	نه دی دغه

د دنیا چې مرو او ژوندی کیږو او نه یو موږ بیا ژوندی پورته کړی سوی وروسته له مرګه. نه دی دغه (هود او صالح)

وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ ۙ اِنَّكُمْ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ

عادیانو او ثمودیانو هم خپل انبیاء علیهم السلام درواغجن وبلل: ددې څخه په مخکې ایاتونوکي دحضرت نوح علیه السلام قصه په سلسله دهدایت ذکرسویده مخ ته دنورو پیغمبرانو او ددوی د امتونو څه حالات اجمالاً بغیر دهغه انبیاوو علیهم السلام دنومونو داخیستلو څخه بیان سوي دي: دنبیانو او علامو څخه مفسرین حضرات فرمايي چې مراد ددغو امتونو څخه عادیان یا ثمودیان اویا دواړه دي دعادیانو طرف ته الله جل جلاله حضرت هود علیه السلام راولیږی او دثمودیانو طرف ته الله جل جلاله حضرت صالح علیه السلام راولیږی په دغه قصه کي يي ددغه قومونو هلاکیدل دچیغي په ذریعه سره یعني یو غیبي سخت اواز راغی دهغه په ذریعه سره دوی هلاک سول: په نورو ایاتونو کي بیا دثمودیانو دقوم بیان سوی دی په دې وجه ځیني حضرات فرمايي چي په دغه ایاتوکي چي د (قرناً آخرین) لفظ راغلی دی ددې څخه مراد ثمودیان دي مګر دا ضروري نه ده احتمال ددغه هم سته چي صیحة په معنی دمطلق عذاب وي او عام وي الخ.
(معارف القرآن ج۶پ۱۸ص ۲۳)

www.jamairahmani.org

إِلَّا رَجُلٌ افۡتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَّمَا نَحۡنُ لَهٗ بِمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٣٨﴾

ثُمَّ اَنۡشَاۡنَا مِنۡ بَعۡدِهِمۡ قُرُوۡنًا اٰخَرِيۡنَ..دعاديانو او ثموديانو څخه وروسته الله ﷻ نور امتونه را پيداكړل: په دغه راروانو اياتونو كې دالله ﷻ ارشاد مبارك دى چي موږ دعاديانو او ثموديانو دقومونو دهلاكت څخه وروسته نورامتونه راپيدا كړل كم چي درسولانو دتكذيب او درواغ كولو په سبب دوى هم هلاك سول او ددوى دهلاكيد و چي كمه نيټه دالله ﷻ په علم كي مقرره وه يوامت هم په دغه امتونو كي دخپلي دې معيني نيټې څخه په هلاكيدو كي نه مخكې سوى دى او نه څه وروسته

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى وَاَخَاهُ هٰرُوْنَ بِاٰيٰتِنَا..

کمو کسان چي پر انبياوو عليهم السلام ايمان نه دی راوړی هغوی دالله ﷻ درحمته ځخه ليري دي:

ددغه مخکي ذکرسوو انبياوو دقومونو دهلاکت ځخه وروسته الله ﷻ فرمايي چي موږ موسى عليه السلام او دده ورور هارون عليه السلام لره خپل احکام او ښکاره دليلونه ورکړه يعني معجزې چي دنبوت دليلونه دي او فرعون او دده درباريانو ته مو راوليږل او بنی اسرآئيلو ته ددوی مبعوث کيدل هم معلوم دي نو دغو خلګو هم ددوی دتصديق او اطاعت کولو ځخه انکار او تکبر وکړی او دغه خلګ متکبرين وه يعني داول ځخه ددوی دماغ خراب وو چنانچي دغو ديوبل سره وويل چي آيا موږ په داسي دوو سړو کم چي زموږ په شان انسانان دي او په دوی کي دامتياز څه خبره نسته ايمان راوړو ؟ او ددوی خبري منونکي جوړ سو ؟ حال دادی چي ددوی د قوم خلګ خو په خپله زموږ ترحکم لاندي ژوند تيروي يعني بنی اسرآئيل نو موږ بيا څنګه ددي دواړو اقتدار او رياست پر خپلو ځانونو باندي ومنو؟ دانه سي کيدای الخ :
(معارف القرآن ج۶ پ ۱۸ ص ۲۵)

اُمَّةً رَّسُوْلُهَا كَذَّبُوْهُ فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

اُمَّةً	رَّسُوْلُهَا	كَذَّبُوْهُ	فَاَتْبَعْنَا	بَعْضَهُمْ	بَعْضًا
کوم امت ته	رسول د دوی	نو دروغجن به يئ وباله دی	پس پرله پسی به کړل موږ	ځينی د دوی	په ځينو نورو

کوم امت ته رسول د دوی نو دروغجن به يئ وباله دی پس پرله پسی به کړل موږ ځينی د دوی په ځينو نورو (په هلاکولو کښی)

وَّجَعَلْنٰهُمْ اَحَادِيْثَ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۴۴﴾ ثُمَّ

وَّجَعَلْنٰهُمْ	اَحَادِيْثَ	فَبُعْدًا	لِّقَوْمٍ	لَّا يُؤْمِنُوْنَ	ثُمَّ
او وګرځول موږ دوی	تشی قصی	پس لری والی دی	هغه قوم ته	چی نه راوړی ايمان	بيا

او وګرځول موږ دوی تشی قصی (دتعجب) ، پس لری والی دی (دالله له رحمته) هغه قوم ته چی نه راوړی ايمان. بيا

اَرْسَلْنَا مُوْسٰى وَاَخَاهُ هٰرُوْنَ بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿۴۵﴾

اَرْسَلْنَا	مُوْسٰى	وَاَخَاهُ	هٰرُوْنَ	بِاٰيٰتِنَا	وَسُلْطٰنٍ	مُّبِيْنٍ
وليږه موږ	موسٰی	او ورور د ده	هارون	په دلائلو خپلو سره	او په برهان دليل سند	ښکاره سره

وليږه موږ موسٰی او ورور د ده هارون په دلائلو (دقدرت او معجزو) خپلو سره او په برهان دليل سند ښکاره سره

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا عَالِيْنَ ﴿۴۶﴾

اِلٰى فِرْعَوْنَ	وَمَلَا۟ئِهٖ	فَاسْتَكْبَرُوْا	وَكَانُوْا	قَوْمًا	عَالِيْنَ
طرف د فرعون	او قوم د ده ته	پس کبر سرکشی يئ وکړه	حال داچی ؤ دوی	قوم	متکبر

طرف دفرعون او قوم د ده (فرعونيانو) ته پس کبر سرکشی يئ وکړه (له ايمانه) حال داچی ؤ دوی قوم متکبر (سرکش).

فَقَالُوْٓا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا

فَقَالُوْٓا	اَنُؤْمِنُ	لِبَشَرَيْنِ	مِثْلِنَا	وَقَوْمُهُمَا	لَنَا
پس وويل (قبطيانو)	آيا پس ايمان رواړو موږ	پر دوو سړيو	په مثل زموږ	حال داچی قوم د دوی	موږ ته

پس وويل (قبطيانو) آيا پس ايمان راوړو موږ پر دوو سړيو په مثل شان زموږ حال داچی قوم د دوی (سبطيان) موږ ته

عٰبِدُوْنَ ﴿۴۷﴾ فَكَذَّبُوْهُمَا فَكَانُوْا مِنَ الْمُهْلَكِيْنَ ﴿۴۸﴾

عٰبِدُوْنَ	فَكَذَّبُوْهُمَا	فَكَانُوْا	مِنَ الْمُهْلَكِيْنَ
خادمان (مريان) دی	پس دروغجن وبلل دوی لره	پس سول	له هلاک کړيو سويو (په غرق سره)

خادمان (مريان) دی. پس دروغجن وبلل دغو (موسٰی او هارون لره) پس سول (قبطيان) له هلاک کړيو سويو (په غرق سره)

www.jamairahmani.org

١٨ع٣

وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَا مُوۡسَى الۡكِتٰبَ لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُوۡنَ ﴿٤٩﴾

وَلَقَدۡ	اٰتَيۡنَا	مُوۡسَى	الۡكِتٰبَ	لَعَلَّهُمۡ	يَهۡتَدُوۡنَ
او خامخا په تحقيق	ورکړی ؤ موږ	موسٰی ته	کتاب	ښايئ چې دغه (بنی اسرائيل)	سمه صافه لاره پيدا کړی

او خامخا په تحقيق ورکړی ؤ موږ موسٰی ته کتاب (د توريت) ښايئ چې دغه (بنی اسرائيل) سمه صافه لاره پيدا کړی

وَجَعَلۡنَا ابۡنَ مَرۡيَمَ وَاُمَّهٗۤ اٰيَةً وَّاٰوَيۡنٰهُمَاۤ اِلٰى رَبۡوَةٍ

وَجَعَلۡنَا	ابۡنَ	مَرۡيَمَ	وَاُمَّهٗۤ	اٰيَةً	وَّاٰوَيۡنٰهُمَاۤ	اِلٰى رَبۡوَةٍ
او گرځولی وو موږ	زوی	د مريمې	او مور د ده	دليل	او موږ ځای ورکړی ؤ دوی ته	لوړی ځمکی ته

او گرځولی وه موږ قصه د زوی د مريمې او مور د ده (مريمې) دليل د قدرت او موږ ځای ورکړی راوستی ؤ دوی لوړی ځمکی ته

ذَاتِ قَرَارٍ وَّمَعِيۡنٍ ﴿٥٠﴾ يٰۤاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوۡا مِنَ الطَّيِّبٰتِ

ذَاتِ	قَرَارٍ	وَّمَعِيۡنٍ	يٰۤاَيُّهَا	الرُّسُلُ	كُلُوۡا	مِنَ الطَّيِّبٰتِ
چې خاونده	د ارام ده	او د اوبو پاکو بهيدونکو ده	ای	رسولانو	خورئ تاسی	له پاکيزه ؤ څخه

چې خاونده د ارام ده او د اوبو پاکو صافو بهيدونکو ده. ای رسولانو خورئ تاسی له طيباتو (پاکيزه ؤ طعامو) څخه

وَاعۡمَلُوۡا صَالِحًا ؕ اِنِّىۡ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ عَلِيۡمٌ ﴿٥١﴾ وَاِنَّ هٰذِهٖۤ

وَاعۡمَلُوۡا	صَالِحًا	اِنِّىۡ	بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ	عَلِيۡمٌ	وَاِنَّ	هٰذِهٖۤ
او کوئ تاسی	ښه (عملونه)	بيشکه! زه	پر هغو کارونو چې کوئ يئ تاسی	ښه عالم خبردار يم	او بيشکه!	دا

او وکړئ تاسی ښه (عملونه)، بيشکه! زه پر هغو کارونو چې کوئ يئ تاسی ښه عالم خبردار يم. او بيشکه! دا

اُمَّتُكُمۡ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّاَنَا رَبُّكُمۡ فَاتَّقُوۡنِ ﴿٥٢﴾ فَتَقَطَّعُوۡۤا

اُمَّتُكُمۡ	اُمَّةً	وَّاحِدَةً	وَّاَنَا	رَبُّكُمۡ	فَاتَّقُوۡنِ	فَتَقَطَّعُوۡۤا
دين ستاسی دی	په دی حال کښې چې دين	يو دی	او زه	رب ستاسی يم	نو وبيريږئ له ما	پس پرې کړ دوی

دين ستاسی دی په دی حال کښې چې دين يو دی او زه رب ستاسی يم نو وبيريږئ له ما .پس پرې کړ (امتيانو دوی)

اَمۡرَهُمۡ بَيۡنَهُمۡ زُبُرًا ؕ كُلُّ حِزۡبٍۢ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُوۡنَ ﴿٥٣﴾

اَمۡرَهُمۡ	بَيۡنَهُمۡ	زُبُرًا	كُلُّ	حِزۡبٍ	بِمَا	لَدَيۡهِمۡ	فَرِحُوۡنَ
کار د دين خپل	په مينځ خپل کښې	توټی توټی	چې هر	يو حزب گوند	په هغه چې	له دوی سره دی	خوشحال دی

دين خپل په مينځ خپل کښې توټی توټی چې هر يو حزب گوند (له دوی څخه) په هغه چې له دوی سره دی خوشحال دی

يٰۤاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوۡا مِنَ الطَّيِّبٰتِ... د (طيبات) دلفظ لغوي معنى ده پاک صفا شيان. او چونکي په اسلامي شريعت کي چي کم شيان حرام سوي دي هغه نه پاکيزه دي او نه دعقل والاوو په نزد نفيس او مرغوب دي په دي وجه د طيبات څخه مراد صرف حلال شيان دي کم چي په ظاهري او باطني هر اعتبار سره پاکيزه او نفيس دي په دي آيت کي دا ښوول سويده چي ټولو انبياوو **عليهم السلام** ته دوه هدايتونه ورکول سوي دي يو دا چي خوراک به حلال او پاکيزه خوري: دوهم دا چي عمل به نيک صالح کوي او کله چي انبياء **عليهم السلام** ته دا خطاب سوی دی کم چي الله ﷻ معصوم جوړ کړيدي نو ددوی دامت دخلگو دپاره داحکم زيات داهتمام قابل دی او اصل مقصود هم امتونه پر دې حکم باندي چلول دي: علماء فرمايي چي ددې دواړو حکمونو په يو ځای راوړلو کي اشاره دي طرفته ده چي د حلال خوراک په نيک عمل کي لوی دخل دی که خوراک حلال وي نو دنيک عمل توفيق خود بخوده پيدا کيږي او چي خوراک حرام وي نو بيا مشکلات وي دنيکی په کولو کي.
(معارف القرآن ج۶پ۱۸ ص ۲۷)

www.jamairahmani.org

فَذَرْهُمْ فِيْ غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿۵۴﴾ اَيَحْسَبُوْنَ

فَذَرْهُمْ	فِيْ غَمْرَتِهِمْ	حَتّٰى	حِيْنٍ	اَيَحْسَبُوْنَ
پس پرېږده دوی	په ګمراهۍ خپلې کښې	تر	يوه وخته پورې	آیا ګمان کوی دوی د دی چې

پس پرېږده (ای محمده!) دوی په ګمراهۍ خپلې کښې تر یوه وخته (دمرګه) پورې. آیا ګمان کوی دوی د دی چې

اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّبَنِيْنَ ﴿۵۵﴾ نُسَارِعُ لَهُمْ

اَنَّمَا	نُمِدُّهُمْ	بِهٖ	مِنْ مَّالٍ	وَّبَنِيْنَ	نُسَارِعُ	لَهُمْ
بیشکه! هر هغه شی	چې ورکوو يې موږ دوی ته	په هغه شی	له ماله	او له زامنو	چې تلوار کوو موږ	دوی ته

بیشکه! هر هغه شی چې ورکوو يې موږ دوی ته (په دنیا کښې) په هغه شی له ماله او له زامنو، چې تلوار کوو موږ دوی ته

فِي الْخَيْرٰتِ ۭ بَلْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿۵۶﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ

فِي الْخَيْرٰتِ	بَلْ	لَّا يَشْعُرُوْنَ	اِنَّ	الَّذِيْنَ	هُمْ
په نېکیګنو کښې	بلکه	نه پوهیږی دوی	بیشکه!	هغه کسان	چې دوی

په خیراتونو (او اکرامو) بلکه نه پوهیږی دوی (چې دا استدراج او امهال دی). بیشکه! هغه کسان چې دوی

مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ﴿۵۷﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِ

مِّنْ خَشْيَةِ	رَبِّهِمْ	مُّشْفِقُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	هُمْ	بِاٰيٰتِ
له عذاب	د رب خپل	بیریدونکی دی تل	او هغه کسان	چې دوی	په آیتونو (د قرآن)

له (خوفه د) عذاب د رب خپل بیریدونکی دی تل، او هغه کسان چې دوی په آیتونو (د قرآن)

رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿۵۸﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ﴿۵۹﴾

رَبِّهِمْ	يُؤْمِنُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	هُمْ	بِرَبِّهِمْ	لَا يُشْرِكُوْنَ
د رب خپل	ایمان راوړی	او هغه کسان	چې دوی	په رب خپل پورې	نه شریکوی

د رب خپل ایمان راوړی. او هغه کسان چې دوی په رب خپل پورې نه شریکوی (بل هیڅ شی)

وَالَّذِيْنَ يُؤْتُوْنَ مَآ اٰتَوْا وَّقُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ

وَالَّذِيْنَ	يُؤْتُوْنَ	مَآ	اٰتَوْا	وَّقُلُوْبُهُمْ	وَجِلَةٌ	اَنَّهُمْ
او هغه کسان	چې ورکوی	هر هغه چې	ورکوی	حال دا چې زړونه د دوی	بیریدونکی دی	بیشکه! دوی

او هغه کسان چې ورکوی هر هغه چې ورکوی (له زکاتونو او خیراتونو) حال دا چې زړونه د دوی بیریدونکی دی بیشکه! دوی

وَالَّذِيْنَ يُؤْتُوْنَ مَآ اٰتَوْا وَّقُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ.. نیکان خلک نیکی کوي خو بیا هم د الله ﷻ څخه بیریږي چي قبولي به يي که به نه يي؟ په يو حديث شريف کي دي حضرت عايشه رضي الله عنها فرمايي: چي ما ددې آيت دمطلب پوښتنه د نبي کريم ﷺ څخه وکړه چي دا کارکوونکي بيريدونکي خلګ هغه دي کم چي شراب چيښي يا غلاوي کوي؟ حضور ﷺ وفرمايل چي ای د صديق رضي الله عنه لوري داخبره نه ده بلکي دا هغه خلګ دي کم چي روژې نيسي لمونځونه کوي او صدقې ورکوي ددې باوجود ددې څخه بيريږي چي شايد زموږ داعمل دالله ﷻ په نزد زموږ دځه کوتاهي په وجه سره قبول سوی نه وي داسي خلګ نيکوکارونوته تلواره او جلدي کوي: او حضرت حسن بصري رحمة الله عليه فرمايي چي موږ داسي خلګ ليدلي دي کم چي نيک عملونه به يي کول او دومره به بيريدل چي تاسي په بدعمل کولو هم دومره نه بيريږی: تفسير قرطبي: الله ﷻ دي موږ او تاسي ته هم دغه صفتونه پيداکول رانصيب کړي آمين آمين.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۲۹)

www.jamairahmani.org

اِلٰى رَبِّهِمۡ رٰجِعُوۡنَ ۞٦٠ اُولٰٓـئِكَ يُسٰرِعُوۡنَ فِى الۡخَيۡرٰتِ وَهُمۡ

اِلٰى رَبِّهِمۡ	رٰجِعُوۡنَ	اُولٰٓـئِكَ	يُسٰرِعُوۡنَ	فِى الۡخَيۡرٰتِ	وَهُمۡ
رب خپل ته	ورتلونکی دی	دغه کسان	ډيرتلوار کوی	په نيکيو کښې	او دوی

رب خپل ته ورتلونکی دی. دغه کسان ډير تلوار (او رغبت) کوی په نيکيو (طاعاتو) کښې او دوی

لَهَا سٰبِقُوۡنَ ۞٦١ وَلَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا اِلَّا وُسۡعَهَا وَلَدَيۡنَا

لَهَا	سٰبِقُوۡنَ	وَلَا نُكَلِّفُ	نَفۡسًا	اِلَّا	وُسۡعَهَا	وَلَدَيۡنَا
هغو ته	مخکی کيدونکی دی	او نه کوو تکليف	پر هيڅ نفس	مګر	په قدر د طاقت د ده	او زموږ څخه

هغو (نيکيو) ته مخکی کيدونکی دی. او نه کوو تکليف پر هيڅ نفس مګر په قدر د طاقت د ده او زموږ څخه

كِتٰبٌ يَّنۡطِقُ بِالۡحَقِّ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُوۡنَ ۞٦٢ بَلۡ قُلُوۡبُهُمۡ

كِتٰبٌ	يَّنۡطِقُ	بِالۡحَقِّ	وَهُمۡ	لَا يُظۡلَمُوۡنَ	بَلۡ	قُلُوۡبُهُمۡ
يو کتاب دی	چې بيانوی	حق ربنتيا	او پر دوی به	هيڅ قسم ظلم ونه کړی سی	بلکه	زړونه د دوی

يو کتاب (لوح محفوظ يا عملنامی) دی چې بيانوی حق ربنتيا او پر دوی به هيڅ قسم ظلم ونه کړی سی . بلکه زړونه د دوی

فِىۡ غَمۡرَةٍ مِّنۡ هٰذَا وَلَهُمۡ اَعۡمَالٌ مِّنۡ دُوۡنِ ذٰلِكَ هُمۡ

فِىۡ غَمۡرَةٍ	مِّنۡ هٰذَا	وَلَهُمۡ	اَعۡمَالٌ	مِّنۡ دُوۡنِ	ذٰلِكَ	هُمۡ
په غفلت کښې دی	له دغه (قرآنه)	او سته دوی ته	عملونه	غير له	دی (شرکه)	چې دوی

په غفلت کښې دی له دغه (قرآنه يا د صلحاؤ له اعماله) او سته دوی ته عملونه (ناپاکه) غير له دی (شرکه د دوی) چې دوی

لَهَا عٰمِلُوۡنَ ۞٦٣ حَتّٰٓى اِذَاۤ اَخَذۡنَا مُتۡرَفِيۡهِمۡ بِالۡعَذَابِ اِذَا هُمۡ

لَهَا عٰمِلُوۡنَ	حَتّٰٓى	اِذَاۤ اَخَذۡنَا	مُتۡرَفِيۡهِمۡ	بِالۡعَذَابِ	اِذَا هُمۡ
دهغو عملونو کوونکی دی	تر هغه پوری	کله چې ونيسو موږ	غنيان د دوی	په (دنيوی) عذاب	ناڅاپه دوی به

دهغو عملونو کوونکی دی. ترهغه پوری کله چې ونيسو موږ (هم هغه) غنيان (غټان) د دوی په (دنيوی) عذاب ناڅاپه دوی

يَجۡـَٔرُوۡنَ ۞٦٤ لَا تَجۡـَٔرُوا الۡيَوۡمَ اِنَّكُمۡ مِّنَّا لَا تُنۡصَرُوۡنَ ۞٦٥

يَجۡـَٔرُوۡنَ	لَا تَجۡـَٔرُوا	الۡيَوۡمَ	اِنَّكُمۡ	مِّنَّا	لَا تُنۡصَرُوۡنَ
فريادونه کوی	مه کوئ فرياد	نن ورځ	بيشکه! تاسی سره	زموږ له طرفه	هيڅ مدد به ونه کړی سی

به فريادونه کوی (چيغی وهی). مه کوئ فرياد نن ورځ بيشکه! تاسی سره له موږ څخه هيڅ مدد به ونه کړی سی په خلاصولو

بَلۡ قُلُوۡبُهُمۡ فِىۡ غَمۡرَةٍ مِّنۡ هٰذَا وَلَهُمۡ...دکفارو زړونه ددې دين دطرف څخه په جهالت او شک کې ډوب دي: غمرة داسي ژورو اوبو ته ويل کيږي په کمو کي چي سړی ډوب سي او کم چي په دې کي ور داخليدونکي پټوي په دې وجه لفظ دغمره پردې او هرپټوونکي شي ته هم ويل کيږي: دلته يي ددوی دې مشرکانه جهالت ته غمره ويلې ده ځکه چي په دي کي ددوی زړونه ډوب او پټ دي او دهيڅ طرف څخه دوی ته درڼا څرک نه رسيږي: (ولهم اعمال من دون ذلک) يعني ددغه کفارو دپاره خو يوه دشرک اوکفر دغفلت پرده کافي وه مګر هغوی پر دې بسوالی ونه کړی او ددې سره يي نور خبيث عملونه هم شروع کړل چي هغه ددوی ناروا رسمونه او رواجونه وه: (مترفيهم) دترف څخه مشتق دی چي معنی يي په نعمت اوخوشحالی کي کيدل دي دلته ددې قوم په عذاب کي دنيولو ذکر دی چي امير، غريب، خوشحاله بدحاله، ټول به پکښې داخل وي مګر دمالدارو اوخوشحالو ذکريي په خاص طور سره ځکه وکی: پاته بيان پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

ه‌تورو سره

انـدي

دوی باندي سخت

لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَالۡاَرۡضُ وَمَنۡ فِيۡهِنَّ ؕ بَلۡ					
لَفَسَدَتِ	السَّمٰوٰتُ	وَالۡاَرۡضُ	وَمَنۡ	فِيۡهِنَّ	بَلۡ
نو خامخا خراب سوی به وو	آسمانونه	او مځکه	او هر هغه چي	په دوی کښې دی	بلکه
نو خامخا خراب سوی به وو آسمانونه او مځکه او هر هغه (مخلوق) چي په دوی کښې دی ، بلکه					
اَتَيۡنٰهُمۡ بِذِكۡرِهِمۡ فَهُمۡ عَنۡ ذِكۡرِهِمۡ مُّعۡرِضُوۡنَ ؕ ﴿٧١﴾					
اَتَيۡنٰهُمۡ	بِذِكۡرِهِمۡ	فَهُمۡ	عَنۡ	ذِكۡرِهِمۡ	مُّعۡرِضُوۡنَ
راوړی مو دی دوی ته	پند د دوی	پس دوی	له	ذکر، پند خپل	مخ ګرځوونکی دی
راوړی مو دی دوی ته ذکر پند د دوی (چي قرآن مجید دی) پس دوی له ذکر، پند خپل مخ ګرځوونکی دی (فکر نه کوی)					

اَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ خَرۡجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيۡرٌ ﷺ وَّهُوَ خَيۡرُ						
اَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ	خَرۡجًا	فَخَرَاجُ	رَبِّكَ	خَيۡرٌ	وَّهُوَ	خَيۡرُ
آیا غواړی ته له دوی شخه	اجرت	پس اجرت	درب ستا	غوره دی	او هم دغه (الله)	ډیر غوره
آیا غواړی ته (ای محمده!) له [illegible] شخه اجرت پس اجرت د رب ستا خیر ، ډیر غوره دی او هم دغه (الله) خیر ډیر غوره						

الرّٰزِقِيۡنَ ﴿٧٢﴾ وَاِنَّكَ لَتَدۡعُوۡهُمۡ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿٧٣﴾					
الرّٰزِقِيۡنَ	وَاِنَّكَ	لَتَدۡعُوۡهُمۡ	اِلٰى	صِرَاطٍ	مُّسۡتَقِيۡمٍ
د ټولو رزق ورکونکو دی	او بیشکه! ته	خامخا بولی دوی	طرف	دلاری	صافی سمی ته
د ټولو رزق ، روزی ورکونکو [illegible] او بیشکه! ته خامخا بولی دوی طرف د لاری صافی سمی ته (چي دین د اسلام دی).					

وَاِنَّ الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنٰكِبُوۡنَ ﴿٧٤﴾

وَاِنَّ	الَّذِيۡنَ	يُؤۡمِنُوۡنَ

لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَالۡاَرۡضُ وَمَنۡ فِيۡهِنَّ.

کفار غواړي چي داحق دین ددوی دخیالاتو تابع سي: کفارو او مشرکینو به همیشه دغه غوښتني کولې چي یادي دغه دین ددوی دخیالاتو او خواهشاتو تابع سي او یا دي په دغه دین کي څه ترمیم وسي یعني داقرآن دي بدل کړل سي بل قرآن دي موږ ته راوړل سي چي زموږ دبتانو او خدایانو بدوالی او پر هغوی باندي لګاونه وي سوی په کښي نوبیا موږ دادین او دغه ترمیم سوی کتاب منو الله ﷻ په دغه آیت کي ددوی ددغه ټولو غوښتنو جواب ورکی چي که بالفرض او محال داسي کار واقع کیدای دین حق ددوی دخیالاتو تابع او موافق کیدای نو په ټول عالم کي به کفر او شرک غوړول سوی وای او اثر به یي داوای چي دحق تعالی ﷻ غضب به ټو[illegible] عالم ته متوجه سوی وا[illegible] او مقتضا به یي داوای چ[illegible] ټوله اسمانونه او مځک[illegible] او هغه څه چي په د[illegible] کي آباد دي ټول به [illegible] سوي وای لکه چ[illegible] قیامت کي به په [illegible] انسانانو کي دګم[illegible] عامیدو په سبب د[illegible] غضب هم پر ټولو ع[illegible] (معارف القرآن ج ۶ پ[illegible]

وَلَقَدْ أَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ فَمَا ٱسْتَكَانُوا۟. **کفار دمکې دالله ﷻ په عذاب داخته کیدو باوجود هم دالله ﷻ په حضورکې کښته نه سول:** ددې ښخه په مخکې آیت کې دمشرکینو په باره کې داویل سوي وه چې داخلګ کم چې په عذاب کې دمبتلاکیدو په وخت کې الله ﷻ ته یا رسول ته فریاد کوي که موږ ددوی په فریاد رحم وکړو او عذاب ورښخه لیرې کړو نو ددوی دپیدایښې شرارت او سرکښې داحال دی چې دعذاب ښخه دخلاصیدو ښخه وروسته به بیاهم په خپله سرکښې او نافرمانې کې مشغول سي: په دې آیت کې ددوی دیوې دغه ډول واقعې بیان دی چې دوی په یو عذاب باندې ونیول سول مګر دنبي کریم ﷺ ددعا په برکت سره یې دعذاب ښخه دنجات پیداکیدو ښخه وروسته هم دالله ﷻ په مخکې کښته نه سول او برابر پر خپل کفر او شرک باندې ټینګ پاته سول: که لږ غور او فکر وسي دقرآن کریم حکمونه ترقیامته پورې [illegible] عام دی تو [illegible] [illegible] کفار هم

وَهُوَ الَّذِىْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ؕ

الَّذِىْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ. دالله ﷻ دقدرت او دوحدانيت دنښوپوره بيان: په دغه اياتونو کي الله ﷻ دخپل کامل قدرت او وحدانيت نښې بيان کړي دي چنانچي فرمايي چي الله

اِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰ

لٰٓى اَنْ نُّرِيَكَ مَا

مْ.. الله ﷻ پر دغه

درت درلودى چي

كريم ﷺ په ژوند

كفاروته سزا

ي واى: دلته الله ﷻ

ع ۱۵ ۵ ايلي دي يعني موږ

قدرت لرو چي موږ

مخكي تاته په دوى

راتلونكي وښيو

تفسير ليكونكي

چي كه څه هم پر

دحضور نبي

بركت سره

اتلو وعده

وَاَعُوْذُبِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ. دشيطان دمکر او شر څخه دخلاصون دپاره يو جامع قراني دعا: دغه دعا دخپل عام مطلب په اعتبار سره يوه جامعه دعا ده چي دشيطان دشر او مکر څخه دبچ کيدو دپاره نبي کريم ﷺ ددې دعا تلقين دخپل امت مسلمانانو ته فرمايلی دی ددې دپاره چي دداسي غصي او غضب په حالت کي چي دانسان پر خپل نفس باندي واک نه وي او دشيطان دوسوسي دخل په کښي وي ددې څخه محفوظ پاته سي: ددې څخه علاوه دشيطانانو او پيريانو دحملو څخه دبچ کيدو دپاره هم دا دعا مجربه ده: حضرت خالد رضي الله عنه ته به شپي خوب نه

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ.. دچا دنیکیوتول چي دقيامت په ورځ سپک سونو داخلګ [illegible] تاوان کي دي: په دغه آ[illegible]اتونو کي الله ﷻ د[illegible]لينومومنانو او ک[illegible]نو مقابله سره کړيده او[illegible]ی دعملونو دتول او پ[illegible] کي دهريوه دانجام ذ[illegible]ی چي دکاملو [illegible]دنيکيو تول به [illegible]ري دوی ته به فلاح [illegible]يابي نصيب سي او وي

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِيْ يَقُوْلُوْنَ.. **کافرانو به د مسلمانانو په دعاوو پسې مسخرې او ټوقې کولې:** په دغه آيت کي الله ﷻ فرمايي چي د کفارو هغه خواستونه او زاری چي دوي يي په قيامت کي کوي هغه به قبولي نه سي ځکه چي دوی په دنيا کي په مسلمانانو او د هغو د عبادت په طريقو باندي مسخري کولې مثلا

الله ﷻ فرمايي چي کله
زما په بندگانو [redacted] يوه ډله
دايماندارو وه [redacted] غه بيچاره
گانو چي به [redacted] ته عرض
کوی چ [redacted] ی زمونږ
پروردگا [redacted] ونږ ايمان
راوړی دی [redacted] س مونږ
وبخښه [redacted] ونږ رحمت
وکړه ا [redacted] ولو رحم
کوونک [redacted] يات رحم
کوون [redacted] س تاسي
محط [redacted] چي په څه
دقد [redacted] دوی مذاق
او [redacted] و کولي او
دو [redacted] ي مشغول
س [redacted] ه شغل به
[redacted] زما ياد
[redacted] ي به په
[redacted] خنداگاني
[redacted] په دي
[redacted] وهيڅ هم وران نه
و

الْعَآدِّيْنَ ﴿١١٣﴾ قٰلَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا لَّوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ

الْعَآدِّيْنَ	قٰلَ	اِنْ لَّبِثْتُمْ	اِلَّا	قَلِيْلًا	لَّوْ اَنَّكُمْ	كُنْتُمْ
له حسابګرو څخه	وبه فرمائی	چی نه دی تاخیر کړی تاسی	مګر	لږ مدت	که چیری بیشکه! تاسی	یئ

له حسابګرو څخه. وبه فرمائی چی نه دی تاخیر (ځنډ) کړی تاسی (په دنیا کښی) مګر لږ مدت که چیری بیشکه! تاسی یئ

تَعْلَمُوْنَ ﴿١١٤﴾ اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنٰكُمْ عَبَثًا وَّاَنَّكُمْ اِلَيْنَا

تَعْلَمُوْنَ	اَفَحَسِبْتُمْ	اَنَّمَا	خَلَقْنٰكُمْ	عَبَثًا	وَّاَنَّكُمْ	اِلَيْنَا
پوهیږئ	آیا پس ګمان کوئ تاسی	چی بیشکه! خبره داده	چی پیدا کړی مو یئ تاسی	عبث	او بیشکه! تاسی	موږ ته

پوهیږئ. آیا پس ګمان کوئ تاسی داسی چی بیشکه! خبره داده چی پیدا کړی مو یئ تاسی عبث (دلوبو دپاره) او ... که

فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ. سورت مومنون داخري ایاتونو فضیلت:

د (افحسبتم انما خلقنکم) څخه نیولې تر (الینا لاترجعون) پوري دغه آیت یعني یوسل او پنځلسم آیت ۱۱۵ خاص فضیلت لري: دحضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه څخه روایت دی چي دی پر داسي مریض اوناجوړي باندي راغی چي په سختو مرضونو باندي اخته وو حضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه دده په غوږونو کي دسورت مومنون داایاتونه د (افحسبتم انما خلقنکم) څخه نیولې ترآخر پوري وویل نو هغه په دغه وخت ښه سو نبي کریم صلی الله علیه وسلم دده څخه پوښتنه وکړه چي تادده په غوږ کي څه وویل؟ حضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه عرض وکی چي داایاتونه مي ویلي دي نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چي قسم دی په هغه ذات دچاپه قبضه کي چي زما روح دی که څوک یقین لرونکی سړی وي او داآیاتونه پرغره باندي وواییي نوغربه دخپل ځایه څخه وښوري (قرطبي مظهري) الله جل جلاله دي موږ اوتاسي په پوره پیمانه دالله جل جلاله پر کلام باندي یقین او عقیده رانصیب کړي:
(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۵۱)

ع ۲
۲

سُوۡرَةٌ اَنۡزَلۡنٰهَا وَفَرَضۡنٰهَا وَاَنۡزَلۡنَا.. دسورت نور

خصوصیات: په دغه سورت کي زيات احکام دپاک لمنی دحفاظت او دستر او پردې متعلق دي او ددې دتکميل دپاره دزنا دحد بيان راغی په تير سورة يعني سورت مومنون کي دمسلمانانو ددنيا اوآخرت فلاح چي يي پر کمو صفتونو باندي موقوفه ايښې وه په هغه کي يي مهم صفت د شرمگاهونو دحفاظت ووکم چي خلاصه ده دپاک لمنی دټولو اړخونو: په دې سورت کي دپاک لمنی داهتمام دپاره متعلقه ـکمونه ذکر سوي دي په

لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً وَّالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ اِلَّا

وَالَّـــذِيْنَ يَرْمُـــوْنَ الْمُحْصَـــنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَاْتُوْ.

دزنـا متعلـق دريـم حكـم ددراغـو دتهمت جرموالی اودهغه شرعي حد : داخبره مخكي هم بيان سويده چي زنـا دټولـو جرمونـو څخـه زياتـه پـه معاشـره كـي دورانـی او فسـاد ذريعـه ده پـه دې وجـه ددې سـزا اسـلامي شـريعت دنـورو ټولـو جرمونـو څخـه زياتـه ايښې ده په دې وجه دعدل او انصـاف تقاضـاوه چـي ددې معاملې ثبوت ته ډير اهميت ورکـول سـي بغيـر دشرعي ثبوت څخه څوک پرچا سـړي يـا ښـځه دزنـا الزام يا دتهمت لګولوزړه ورتيا ونه كړی سي پـه دې وجه اسلامي شريعت بغير دشـرعي ثبـوت څخـه چـي نصـاب يـي څلـور سـړي شـاهدان او عـادلان دي كـه څوک پرچا څه دصريح زنا تهمـت ولګـوي نودا تهمـت لګـول يـي هـم سـخت جـرم ی او پـر دې جرم يـي

وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ.. دزنا متعلق څلورم حکم دلعان دی: دلعان او ملاعنت

معنى ده يو بل ته دالله ﷻ دلعنت او غضب ښراوي کول دي: دشرعي په اصطلاح کي ښځه او خاوند دواړو ته څه خاص قسمونو ورکولو ته لعان وايي ددې صورت دادی چي کله يو خاوند پر خپلي ښځي دزنا تهمت ولګوي يا خپل بچي ته ووايي چي دازما دنطفې څخه نه دی او دا ښځه پر چاچي الزام لګيدلی دی ده ته درواغ ووايي او ددې مطالبه وکي چي پر مايي په مت ولګولی

الصّٰدِقِيْنَ ۝٩ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ وَاَنَّ

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ وَاَنَّ دلعان متعلق يو څو شرعي مسائل : مسئله : کله چي
دښځي او خاوند په مينځ
کي دحاکم په مخکي لعان
وسي نو دابنځه پر
دي سړي دهميشه دپاره
حرامه سي لکه درضاعت
حراموالی چي ابدي وي
لکه په حديث شريف کي
چي د نبي کريم ﷺ ارشاد
دی : حرمت خو په لعان
کيدو سره ثابتيږي ليکن
دښځي دبل سړي سره
وروسته تر عدت نکاح
کول دامام اعظم رحمة الله عليه په
نزد هغه وخت او هلته جائز
کيږي کله چي سړی طلاق
ورکي يا په ژبه سره ووايي
چي مادا پريښووله او که
سړي داسي ونه کړل نو بيا
به حاکم قاضي ددواړو په
مينځ کي دجدايي حکم
وکي دغه حکم دجدايي به
هم په حکم دطلاق کي وي
بيا دعدې دطلاق
ددروحيضونو پوره کيدو
وروسته به ښځه ازاده سي
سره به نکاح

لَوۡلَا جَآءُوۡ عَلَيۡهِ بِأَرۡبَعَةِ
شُهَدَآءَ.. قصـه دافـک او
بهتان پر حضرت عائشي
ﷺ باندي :ددي قصې لنډ
بيـان داد ی چي کلـه نبـي
کريم ﷺ دبنی المصطلق
غـزوه تـه کمـي تـه چي
دمريسيع غزا هم وايي په
سـنه ۶ شـپږم هجـري کـي
تشـــريف يـــوو ړی نـــو
دمومنـانو پـه مينـدو کي
حضرت عائشه ﷺ ورسره
وه دحضــرت عائشــي ﷺ
اوښ پر کم چي ددي دپاره
دپـــردي کجــــاوه وه او
چونکي دغه وخت دپردي
احکـام نـازل سـوي وه نـو
عـادت داوو چـي حضـرت
عائشــه ﷺ بــه پــه خپلــه
کجاوه کي کښېنسته بيابه
خلګـو دغـه کجـاوه پورتـه
کـړه او پـر اوښ بـه يـي
کښيښوله : دغزا څخه په
فارغـه کيـدو او مـدينې
تـه

وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ قُلْتُمْ مَّا يَكُوْنُ لَنَآ اَنْ نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖ

وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ قُلْتُمْ مَّا يَكُوْنُ لَنَآ.. د تیر مخ پاته قصه دلته وګورئ: ددې هار او غاړګۍ وشکیده او ارتا وسوه ددې په تلاش کولو کې ددې وخت تیر سو چې واپس ځای ته راغله نو ګوري چې قافله تللې ده: ددې داوښ بیا داسي قصه وسوه چې چې کله کوچ روانیدی نو د عادت موافق خلګو دا وګڼله چې حضرت عائشه ﵂ په خپله کجاوه کې ده نو کجاوه یې پر اوښ کښېښووله او د کجاوې پورته کولو په وخت کې د پورته کوونکو شک ځکه ونه سو چې دغه وخت د حضرت عائشې ﵂ عمر کم وو او بدن یې کمزوری وو نو چا ته څه اندازه ونه لګیده چې کجاوه خالي ده او اوښ یې

ـه

وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللهَ.. دتیر مخ پاته قصه دلته وګوری

یم نو زما دتلاش دپاره به دلته راائحي كه زه آخوا ديخوايو ځای ولاړه سم نو دوى ته به بيا زما پـه لټون كي مشكلات پيښ سي په دې وجه پر خپل ځای پـه ځادر كي ځان نغښتې كښينستـه دشپې آخري وخت وو دخوب غلبه وه او هم هلته يي سترګي سره ورغلي بيده سوه : بل طرف ته قدرت داانتظام وكى چي حضرت صفوان ابن معطل رضي الله عنه كم چي نبي كريم صلى الله عليه وسلم ددې خدمت دپاره مقرر كړى وو چي په قافلي پسي دي وروسته راځي او دقافلې دروانيدو څخه وروسته كه يو شى پاته سوى وي نو هغه دې رااخلي او محفوظ كوي دي : دى دسهار په وخت كي دغه ځاى ته راورسيدى لاپوره رڼا مـره يـي

٢ ع ١٠ ٨

مِنۡكُمۡ وَالسَّعَةِ اَنۡ يُّؤۡتُوۡۤا اُولِى الۡقُرۡبٰى وَالۡمَسٰكِيۡنَ

اَنۡ يُّؤۡتُوۡۤا اُولِى الۡقُرۡبٰى وَالۡمَسٰكِيۡنَ... دتیر مخ پاته بیان دلته وګورئ: دا کلمه چي دحضرت عائشي رضي الله عنها پر غوږونو ولګیده نو سترګي یې ولغړولې او مخ یې پټ کړئ: حضرت صفوان بن معطل رضي الله عنه خپل اوښ نژدې راوستی او کښېنوی او حضرت عائشه رضي الله عنها یې پر سپره کړه او ده په خپله داوښ مهار ونیوی او پیاده روان سو تر دې چي قافلې ته ورسیدل. عبدالله ابن اُبی لوی خبیث منافق د نبي کریم صلی الله علیه وسلم ... وو ده ته یوه

اَلۡخَبِيۡثٰتُ لِلۡخَبِيۡثِيۡنَ
وَالۡخَبِيۡثُوۡنَ لِلۡخَبِيۡثٰتِ ۚ
وَالطَّيِّبٰتُ..دتيرمخ پاتـه
قصه دلته وګوری : تړيوې
مياشتي داقصـه وچليـده
آخـــر الله ﷻ دحضـــرت
عائشي ﵂ دبرآئت او پاک
لمنـــى او پـــر دې دبهتـــان
تړونكـو يـا پـه دي كـي
دشريک كيدونكو پـه بد
ويلو كي ذكر سوي اياتونـه
نـازل كـړل : دقـرآن كـريم
دقاعـدې موافـق چي ذكـر
يي اوس پـه حد قـذف كـي
راغلـــــى دى دتهمــــــت
لګوونكـو څخـه دشهادت
مطالبــه وســوه او داخـــو
بالكل يوه بې بنياده خبره
وه شـاهدان بـه دكـم ځـاى
څخه راتلل ؟ نتيجه داسوه
چـي نبـي كـريم ﷺ پـر
تهمـت لګوونكـو دشـرعي
موافق حد دقذف

٣ع٢٩

وَتُسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَهْلِهَا ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ.. **دچاملاقات ته چي ورسی نواول اجازت اخلی بیله اجازي دچاکور ته مه ننوزی** : افسوس دی چي اسلامي شریعت ددې معاملې څومره اهتمام فرمايلی دی چي په قرآن کريم کي ددې مفصل احکام نازل سوه او نبي کريم ﷺ په خپل قول او عمل سره ددې لوی تاکيد وفرمايي هغومره نن سبا څخه غافله

وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ

داستيذان او اجـــازت متعلـــق څـو شـــرعي مســـائل

مســـئله : داســـتيذان او اجازي متعلق دټولو ښځه ناكاره طريقه هغه ده كمه چي ځيني خلگ كوي چي ددبانـــدي ښځـــه ددننـــه راتلو اجـــازت غـــواړي او خپل نـوم نـه ښـيي خوچي ددننـــه ښځـــه مخاطـــب پوښتنه وكـي څوك يـي ؟ نو دى پـه جواب كـي وايـي چــي زه يـــم ځكـــه چــي دادپوښـــتني كـــوونكي دخ[illegible]ي چاپي دى پــه اول آواز ســره ونــه بده

اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ اَوْ اَبْنَآءِ [illegible] اِخْوَانِهِنَّ

اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ	اَوْ اَبْنَآءِ	بُعُـ[illegible]	[illegible]	اَوْ [illegible]	[illegible]خْوَانِهِنَّ
یا زامنو خپلو ته	یا زامنو	دمیړ[illegible] ته	[illegible]وته	یا [illegible]	[illegible]رونو خپلو ته

یا زامنو خپلو ته یا زامنو د[illegible]

اَوْ بَنِیٓ اَخَوٰتِهِنَّ [illegible] مَا مَلَكَتْ [illegible]

اَوْ بَنِیٓ	اَخَوٰتِهِنَّ	اَوْ نِسَآ[illegible]	[illegible]	مَلَكَـ[illegible]	اَیْمَانُهُنَّ
یا زامنو	دخویندو خپلو ته	یا ښځو خ[illegible]	[illegible]	چي م[illegible]	[illegible]ته لاسونه د دوی

یا زامنو دخویندو خپلو ته یا ښځو خ[illegible] مالک سوی دي [illegible] د دوی

اَوِ التّٰبِعِیْنَ غَیْرِ [illegible] مِنَ الرِّجَالِ اَوِ [illegible]

اَوِ التّٰبِعِیْنَ	غَیْرِ	اُو[illegible]	[illegible]بَةِ	مِ[illegible]الرِّجَالِ	اَوِ الطِّفْلِ
یا هغو تابعانو ته	چي نه وی	خاو[illegible]	ښځوته	[illegible]سړیو څخه	یا هلکانو

یا هغو تابعانو ته چي ن[illegible]ت ښځوته له سړیو څخه یا هلکانو

اَلَّذِیْنَ لَمْ یَظْهَرُوْا عَلٰى [illegible] النِّسَآءِ وَلَا یَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ

اَلَّذِیْنَ	لَمْ یَظْهَرُوْا	عَلٰی	عَوْ[illegible]	[illegible]	وَلَا یَضْرِبْنَ	بِاَرْجُلِهِنَّ
هغه ته چي	نه وی خبر (دوی)	پر	[illegible]	[illegible]ښځو	[illegible]ه دی وهی (دا ښځی)	پښی خپلی

هغوته چي نه وی خبر (دوی [illegible] ه دی وهی ([illegible]ځی) پښی خپلی

لِیُعْلَمَ [illegible] مِنْ زِیْنَتِهِنَّ وَتُوْبُوْٓا

[illegible]	مَا [illegible]	مِنْ زِیْنَتِهِ[illegible]	[illegible]	وَتُوْبُوْٓا
[illegible]	[illegible]ی چ[illegible]	[illegible]	[illegible]	او راجع سئ توبه وباسی تاسی

[illegible] او راجع سئ توبه وباسی تاسی

[illegible]

اَوْ اَبْنَــآئِهِنَّ اَوْ اَبْنَــآءِ بُعُـوْلَتِهِنَّ اَوْ اِخْـوَانِهِنَّ اَوْ بَنِیٓ..داستیذان متعلق یوه بله اهمه مسئله : که چیري یو څوک دچادروازې ته ورغی اجازه یې وغوښته او ددننه څخه جواب رانغی نو سنت طریقه داده چي دوباره بیا اجازه واخلي او که بیا هم جواب رانغی نو په دریم واردې اجازه واخلي او که په دریم وار هم جواب رانغی نو حکم یې بیا دغه دی چي (ارجعوا) یعني واپس ولاړ سی ځکه چي په درې واره ویلو سره تقریبا داخو متعینه سوه چي آواز یې اوریدلی دی مگر یا خو دغه سړی په داسي حالت کي دی چي جواب نه سي ورکولای مثلا پر لمونځ به ولاړوي یا په بیت الخلاء کي وي او یا به غسل کوي یاهسي داوخت دده سره لیدل نه غواړي نو په دې دواړو حالتونو کي پاته کیدل او پر مخ بیاهم ورتګول بیا نور هم موجب دآزار رسولو دی چي دده څخه ځان ساتل واجب دي . او داستیذان اصل مقصد دآزار څخه محفوظ کیدل دي: خوله بده مرغه زموږ ټولنه او معاشره ددغه آدابو څخه په لویه پیمانه محرومه ده الله جل جلاله دي دعمل توفیق رانصیب کړي :

(معارف القرآن ج۶پ۱۸ص۱۱۰)

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِيْنَ ـ دنکاح ځيني حکمونه: اول بيان سوي دي چي په سورت نور کي زيات تره هغه حکمونه دي دکمو تعلق چي د پاکی او پاکی دحفاظت او د فواحشو او بې حيايو دبندولو سره دی: **ايامی جمع دايم** ده کم چي دهر هغه سړي او ښځي دپاره استعماليږي دچاچي نکاح نه وي سوې برابره خبره ده که دسره يي نکاح نه وي سوې يا په ښځه او خاوندکي يو مړوي يا په طلاق سره يي نکاح ختم سوې وي دداسي سړيو او ښځو دپاره ددوی اولياوو ته حکم سوی دی چي ددوی دنکاح بند او بست وکړي: دذکر سوي آيت دخطاب دطرز څخه دومره خبره خو دفقهاوو او امامانو په اتفاق سره ثابته ده چي دنکاح سنت او ښه طريقه داده چي په خپله دخپل نکاح دپاره يو سړی يا ښځه دبلاواسطې اقدام کولو پر ځای دخپلو اولياوو په واسطه سره داکار وکي په دي کي ددين او ددنيا ډير مصلحتونه او فايدې دي خاص بيا دانجونو په معامله کي چي که انجوني دخپل نکاح معامله په خپله وکي. **پاته بيان پرراروان مخ وگوری.**

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ

وَاَنْكِحُوا	الْاَيَامٰى	مِنْكُمْ	وَالصّٰلِحِيْنَ	مِنْ عِبَادِكُمْ
او په نکاح کوئ	هغه بې ميرونو ښځې او بې ښځو سړي	له تاسي	او صالحان نيکان	له مريو خپلو

او په نکاح کوئ (اې اولياؤ) هغه بې ميرونو ښځې او بې ښځو سړي له تاسي، او صالحان نيکان له مريو خپلو

وَاِمَآئِكُمْ ؕ اِنْ يَّكُوْنُوْا فُقَرَآءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ

وَاِمَآئِكُمْ	اِنْ يَّكُوْنُوْا	فُقَرَآءَ	يُغْنِهِمُ	اللّٰهُ	مِنْ فَضْلِهٖ
او له وينځو خپلو	که چيرې وي	فقيران ناداران	نو غنيان به کړي دوی	الله	له فضله خپله

او له وينځو خپلو که چيرې وي (دغه مذکورين) فقيران ناداران نو غنيان به کړي دوی الله له فضله خپله

وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٢﴾ وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ

وَاللّٰهُ	وَاسِعٌ	عَلِيْمٌ	وَلْيَسْتَعْفِفِ	الَّذِيْنَ	لَا يَجِدُوْنَ
او الله	پراخه‌دی رحمت دده	ښه عالم دی	او ښايئ چې ځان دی وساتی	هغه کسان چې	نه پيدا کوی دوی

او الله پراخ دی ښه عالم دی. او ښايئ چې ځان دی وساتی هغه کسان چې نه پيدا کوی دوی (سامان اسباب د

نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَالَّذِيْنَ يَبْتَغُوْنَ الْكِتٰبَ

نِكَاحًا	حَتّٰى	يُغْنِيَهُمُ	اللّٰهُ	مِنْ فَضْلِهٖ	وَالَّذِيْنَ	يَبْتَغُوْنَ	الْكِتٰبَ
نکاح	ترهغه پورې	چې غنيان کړي دوی	الله	له فضله خپله	او هغه کسان	چې غواړي	مکاتب والي

نکاح ترهغه پورې چې غنيان کړي دوی الله له فضله خپله، او هغه کسان چې غواړي مکاتب والي

مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ

مِمَّا	مَلَكَتْ	اَيْمَانُكُمْ	فَكَاتِبُوْهُمْ	اِنْ عَلِمْتُمْ
له هغو	چې مالکان سوی دی دهغو	راسته‌لاسونه ستاسی	نو مکاتبان کړئ دوی	که چيرې پيژانده تاسی

له هغو (وينځو مريو) چې مالکان سوی دی دهغو راسته‌لاسونه ستاسی نو مکاتبان کړئ دوی که چيرې پيژانده تاسی

فِيْهِمْ خَيْرًا ۖ وَّاٰتُوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْٓ اٰتٰىكُمْ ؕ

فِيْهِمْ	خَيْرًا	وَّاٰتُوْهُمْ	مِّنْ مَّالِ	اللّٰهِ	الَّذِيْٓ	اٰتٰىكُمْ
په‌دوی کښې	خير	او ورکوئ دوی ته	له ځينو مالونو	د الله	هغه چې	درکړی يئ دی تاسی ته

په‌دوی کښې خير او ورکوئ دوی ته له ځينو مالونو د الله هغه چې درکړی يئ دی تاسی ته،

www.jamairahmani.org

وَلَا تُكۡرِهُوۡا فَتَيٰتِكُمۡ عَلَى الۡبِغَآءِ اِنۡ اَرَدۡنَ تَحَصُّنًا

وَلَا تُكۡرِهُوۡا	فَتَيٰتِكُمۡ	عَلَى	الۡبِغَآءِ	اِنۡ اَرَدۡنَ	تَحَصُّنًا
او مه مجبوروئ تاسې	وينځې خپل	پر	زناء	که چيرې اراده لرې دوی	ځان پاک ساتلو

او مه مجبوروئ تاسې وينځې خپلې پر زناء (او بدو کارونو) که چيرې اراده لرې دوی د ځان پاک ساتلو

لِّتَبۡتَغُوۡا عَرَضَ الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ؕ وَمَنۡ يُّكۡرِهْهُّنَّ فَاِنَّ

لِّتَبۡتَغُوۡا	عَرَضَ	الۡحَيٰوةِ	الدُّنۡيَا	وَمَنۡ	يُّكۡرِهْهُّنَّ	فَاِنَّ
دپاره ددې چې طلب کوئ تاسې	سامان	د ژوندون	د دنيا	او هر هغه چې	زورېږئ وکړي په دوی	پس بېشکه !

دپاره ددې چې طلب کوئ تاسې (په دغه اکراه سره) مال د ژوندون د دنيا او هر هغه چې زورېږئ وکړي په دوی پس بېشکه !

اللّٰهَ مِنۡۢ بَعۡدِ اِكۡرَاهِهِنَّ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ۝٣٣ وَلَقَدۡ اَنۡزَلۡنَاۤ

اللّٰهَ	مِنۡۢ بَعۡدِ	اِكۡرَاهِهِنَّ	غَفُوۡرٌ	رَّحِيۡمٌ	وَلَقَدۡ	اَنۡزَلۡنَاۤ
الله	وروسته	له زور د مالکانو پر دوی	ډېر بخښونکی	ښه رحم والا دی	او خامخا په تحقيق	نازل کړی دی موږ

الله وروسته له زور د مالکانو پر دوی ډېر بخښونکی ښه رحم والا دی پر دې وينځو. او خامخا په تحقيق نازل کړی دی موږ

اِلَيۡكُمۡ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ وَّمَثَلًا مِّنَ الَّذِيۡنَ خَلَوۡا

اِلَيۡكُمۡ	اٰيٰتٍ	مُّبَيِّنٰتٍ	وَّمَثَلًا	مِّنَ الَّذِيۡنَ	خَلَوۡا
تاسو ته	آيتونه	ښکاره کوونکی	او مثل	دهغو کسانو	چې تير سوی دی

تاسو ته آيتونه ښکاره کوونکی (دحلالو او دحرامو د حدودو او د احکامو) او مثل دهغو کسانو چې تير سوی دی

مِنۡ قَبۡلِكُمۡ وَمَوۡعِظَةً لِّلۡمُتَّقِيۡنَ ۝٣٤ اَللّٰهُ نُوۡرُ السَّمٰوٰتِ

مِنۡ قَبۡلِكُمۡ	وَمَوۡعِظَةً	لِّلۡمُتَّقِيۡنَ	اَللّٰهُ	نُوۡرُ	السَّمٰوٰتِ
پخوا له تاسې	او نازل کړی دی موږ موعظه پند	دپاره د پرهيزګارانو	الله	نور	دآسمانونو

پخوا له تاسې او نازل کړی دی موږ موعظه پند دپاره د متقيانو پرهيزګارانو. الله (مالک د) نور دآسمانونو

وَالۡاَرۡضِ ؕ مَثَلُ نُوۡرِهٖ كَمِشۡكٰوةٍ فِيۡهَا مِصۡبَاحٌ ؕ

وَالۡاَرۡضِ	مَثَلُ	نُوۡرِهٖ	كَمِشۡكٰوةٍ	فِيۡهَا	مِصۡبَاحٌ
او د مځکې دی	مثل صفت	دنور د ده	لکه طاقچه	چې په هغې کښې	يو بل څراغ وی

او مځکې دی مثل صفت د نور د ده (داسې دی) لکه (رونه) طاقچه چې په هغې کښې يو بله ډيوه وی

وَلَا تُكۡرِهُوۡا فَتَيٰتِكُمۡ عَلَى الۡبِغَآءِ اِنۡ.. دتير مخ پاته بيان دلته وګورئ: دا يو قسم بې حيايي ګڼل کيږي او په دې کې دفواحشو دلارو خلاصيدو خطره هم ده په دې وجه په ځينو روايتونو کې دحديث شريف کښې په خپله دخپل نکاح کولو ښځه بې دواسطې دولې ښځه منع سوې ده: دامام اعظم ابوحنيفه رحمة الله عليه او ځينو نورو امامانو په نزد داحکم ديو خاص سنت او شرعي هدايت په حيثيت کې دی: که يوه بالغه انجلۍ بغير داجازت دولې ښځه خپله نکاح په خپل کفوه کې وکړي نو نکاح به يې صحيح وي که څه هم دسنت طريقې دمخالفت په وجه سره قابل دملامتيا ده په دې شرط چې دمجبوری په خاطر يې داکار نه وي کړی: دامام شافعي رحمة الله عليه او ځينو نورو امامانو په نزد ددې دانکاح ګرد سره باطله او کالعدم ده ترڅو چې دولې په واسطه سره نه وي نکاح يې نه ده صحيح چونکې داتفسير شريف دی دفقهې فن نه دی چې اختلافي مسئلې بيان سي سره ددلائلو خو دومره ثابته ده چې په نکاح کې داوليا وو واسطه پکار ده الخ.

(معارف القرآن ج٦پ١٨ص١٢٩)

ع ١٠

www.jamairahmani.org

اَلْمِصْبَاحُ فِیْ زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّیٌّ

اَلْمِصْبَاحُ	فِیْ زُجَاجَةٍ	اَلزُّجَاجَةُ	كَاَنَّهَا	كَوْكَبٌ	دُرِّیٌّ
دغه بل څراغ	په قندیل کښې وی	دغه قندیل	په سبب د هغې رڼا چې پکښې ده ګواکې	یو ستوری دی	ځلیدونکی

دغه بله ډیوه په قندیل د (شیشه) کښې وی، دغه قندیل په سبب د هغې رڼا چې پکښې ده ګواکې یو ستوری دی ځلیدونکی

یُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَیْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِیَّةٍ وَّلَا غَرْبِیَّةٍ ۙ

یُّوْقَدُ	مِنْ شَجَرَةٍ	مُّبٰرَكَةٍ	زَیْتُوْنَةٍ	لَّا شَرْقِیَّةٍ	وَّلَا غَرْبِیَّةٍ
چې بله سی له تیلو	د درختی	برکتناکی	دزیتون	چې نه د مشرق طرفته وی	او نه د مغرب طرف ته

چې بله سی (دا یو چراغ په اول کښې) له تیلو د ونی برکتناکی د زیتون چې نه د مشرق طرفته وی او نه د مغرب طرف ته

یَّكَادُ زَیْتُهَا یُضِیْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُوْرٌ

یَّكَادُ	زَیْتُهَا	یُضِیْٓءُ	وَلَوْ	لَمْ تَمْسَسْهُ	نَارٌ	نُوْرٌ
نژدی دی	تیل د دی چې	رڼا وکړی	او اګر که	نه وی رسیدلی دی ته	اور (دغه)	رڼا (د ډیوی)

نژدی دی تیل د دی چې رڼا وکړی (له خپله ځانه له ډیری صفائی) او اګر که نه وی رسیدلی دی ته اور (دغه) رڼا (د ډیوی)

عَلٰی نُوْرٍ ؕ یَهْدِی اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ یَّشَآءُ ؕ وَیَضْرِبُ اللّٰهُ

عَلٰی نُوْرٍ	یَهْدِی	اللّٰهُ	لِنُوْرِهٖ	مَنْ یَّشَآءُ	وَیَضْرِبُ	اللّٰهُ
پر رڼا	لاره ښیی	الله	نور خپل ته	هغه چاته چې اراده وفرمائی	او بیانوی	الله

پر رڼا (د صافو تیلو د) لاره ښیی الله نور خپل ته هغه چاته چې اراده وفرمائی او بیا نوی الله

الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ ۙ ﴿۳۵﴾ فِیْ بُیُوْتٍ اَذِنَ

الْاَمْثَالَ	لِلنَّاسِ	وَاللّٰهُ	بِكُلِّ شَیْءٍ	عَلِیْمٌ	فِیْ بُیُوْتٍ	اَذِنَ
مثالونه	خلکو ته	او الله	پر هر شی	ښه عالم دی	په هغو کورونو کښې	چې حکم کړی دی

مثالونه خلکو ته او الله پر هر شی ښه عالم دی. په هغو کورونو (مساجدو) کښې چې حکم کړی دی

اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَیُذْكَرَ فِیْهَا اسْمُهٗ ۙ یُسَبِّحُ لَهٗ

اللّٰهُ	اَنْ تُرْفَعَ	وَیُذْكَرَ	فِیْهَا	اسْمُهٗ	یُسَبِّحُ	لَهٗ
الله	چې پورته دی کړی سی	او یادوه سی	په هغه کښې	نوم د دغه (الله)	تسبیح وایئ	دغه الله ته

الله چې پورته دی کړل سی (په بناء یا تعظیم سره) او یادوه سی په هغه کښې نوم د دغه (الله) تسبیح وایئ دغه (لمونځ کوی)

عَلٰی نُوْرٍ ؕ یَهْدِی اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ یَّشَآءُ ؕ..د نور تعریف یعني پيژندګلوي: امام غزالي رحمۃ اللہ علیہ دا فرمايي چي (النُور الظاهر بنفسه والمظهر لغيره) يعني نور عبارت دی دداسي شي څخه چي په خپل ذات کي ظاهر او روښانه وي او د نور وشيانو روښانه او ظاهروونکی وي: او په تفسير مظهري کي دي چي نور په اصل کي دهغه کيفيت نوم دی دکم چي دانسان دليدو قوت يي اول ادراک کوي او بيا ددي په ذريعه دهغو ټولو شيانو ادراک کوي کم چي په سترګو سره ليدل کيږي لکه دلمر او سپوږمی شعلي ددي پر مقابل کثيفه جسمونو باندي پريوزي اول دغه شی روښانه کړي بيا دهغه څخه شعلي واپس سي نور شيان روښانه کړي ددي څخه معلومه سوه چي د نور لفظ دخپلي لغوي او عرفي معنی په اعتبار سره دحق تعالی جل جلالہ پر ذات اطلاق نه سي کيدای ځکه چي هغه دجسم او جسمانياتو څخه بري او ورآءُ الورَی دی: نو په آيت کي لفظ د نور دمفسرينو په نزد د(مُنَوِّر) په معنی دی يعني روښانه کوونکی ذات الخ.
معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۱۴۴

www.jamairahmani.org

فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ۝٣٦ رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ

فِيهَا	بِالْغُدُوِّ	وَالْاٰصَالِ	رِجَالٌ	لَّا تُلْهِيهِمْ	تِجَارَةٌ
په دغو کورونو کښې	په سهار	او په ماښام سره	سړي	چې نه غافلوي دوی	سوداګرۍ

په دغو کورونو کښې په سهار او په ماښام سره. (داسې) سړي چې نه غافلوي دوی سوداګرۍ

وَّلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَإِقَامِ الصَّلٰوةِ وَإِيتَآءِ الزَّكٰوةِ

وَّلَا بَيْعٌ	عَنْ ذِكْرِ	اللّٰهِ	وَإِقَامِ	الصَّلٰوةِ	وَإِيتَآءِ	الزَّكٰوةِ
او نه بيع خرڅول	له ذکره، یاده	د الله	او له سم قائمولو اداء کولو	د لمانځه	او له ورکولو	د زکوٰة

او نه بيع پيرودل له ذکره یاده د الله او له سم قائمولو اداء کولو د لمانځه او له ورکولو د زکوٰة

يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ۝٣٧

يَخَافُونَ	يَوْمًا	تَتَقَلَّبُ	فِيهِ	الْقُلُوبُ	وَالْأَبْصَارُ
ییریږي	د هغې ورځې	چې آوړي را آوړي	په هغې ورځې کښې	زړونه	او سترګې

ییریږي (دوی سره له ذکره او طاعته) د هغې ورځې چې اوړي را اوړي مضطرب به وي په هغې ورځې کښې زړونه او سترګې.

لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ

لِيَجْزِيَهُمُ	اللّٰهُ	أَحْسَنَ	مَا عَمِلُوا	وَيَزِيدَهُمْ	مِّنْ فَضْلِهِ
د پاره د دې چې جزا ورکړي دوی ته	الله	ډیره غوره جزاء	د هغو عملونو چې کړي دي دوی	او زیات به کړي دوی ته	له فضله خپل

د پاره د دې چې جزا ورکړي دوی ته الله ډیره غوره جزاء د هغو عملونو چې کړي دي دوی او زیات به کړي دوی ته له فضله خپل

وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝٣٨ وَالَّذِينَ كَفَرُوٓا أَعْمَالُهُمْ

وَاللّٰهُ	يَرْزُقُ	مَنْ يَّشَآءُ	بِغَيْرِ	حِسَابٍ	وَالَّذِينَ	كَفَرُوٓا	أَعْمَالُهُمْ
او الله	رزق ورکوي	هرچاته چې اراده وفرمائي	بې له	حسابه	او هغه کسان	چې کافران سوي دي	عملونه د دوی

(احسانه) او الله رزق روزي ورکوي هر چاته چې اراده وفرمائي بې له حسابه او هغه کسان چې کافران سوي دي عملونه د دوی

كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَآءً حَتّٰى

كَسَرَابٍ	بِقِيعَةٍ	يَّحْسَبُهُ	الظَّمْاٰنُ	مَآءً	حَتّٰى
په شان د شوګو (ځليدونکې مځکه، سراب)	په هوار میدان کښې	چې ګمان کوي پر هغه باندې	تږی	داوبو	تر هغه پورې

په شان د سراب دی (چې تږی د اوبو ګمان پرې کوي) په هوار ډاګ کښې چې ګمان کوي پر هغه باندې تږی د اوبو تر هغه پورې

رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَّلَا بَيْعٌ عَنْ... د مسجدونو ځيني فضيلتونه: د حضرت امامه رضی الله عنه څخه روايت دی چي نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي چي کم سړی د خپل کور څخه اودس وکړي او د فرض لمانځه د پاره مسجد ته روان سي نو دده ثواب د هغه سړي هومره دی کم چي احرام وتړي او د کور څخه د حج د پاره وتلی وي او کم سړی چي د اشراق د لمانځه د پاره د کوره اودس وکړي او مسجد ته روان سي نو دده ثواب د عمره کوونکي هومره دی او ديوه لمانځه څخه تر بل لمانځه پوري په دې شرط چي د دواړو په مينځ کي يې خبره يا کار نه وي کړی په عليين کي ليکل کيږي: او د حضرت بريده رضی الله عنه څخه روايت دی چي نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي چي کم خلګ په تيارو کي مسجدونو ته ځي دوی ته د قيامت په ورځ د مکمل نور خوشخبري واوروی. رواه مسلم په بل حديث شريف کي نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي چي د سړي د جماعت سره لمونځ ادا کول په کور يا دوکان کي د لمونځ کولو په نسبت شل درجې زيات دی الی آخر الحديث.
(معارف القرآن ج ٦ پ ١٨ ص ١٥٠)

www.jamairahmani.org

اِذَا جَآءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَّ وَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ فَوَفّٰىهُ

اِذَا جَآءَهٗ	لَمْ يَجِدْهُ	شَيْـًٔا	وَّ وَجَدَ	اللّٰهَ	عِنْدَهٗ	فَوَفّٰىهُ
چی راسی هغه ته	نو پیدا به نه کړی دغه سړی	هیڅ شی	او بیا به پیدا کړی	الله	په نزد دعمل خپل	پس پوره به ورکړی الله ده ته

چی راسی هغه ته نو پیدا به نه کړی دغه سړی هیڅ شی او بیا به پیدا کړی الله په نزد (عمل) خپل پس پوره به ورکړی الله ده ته

حِسَابَهٗ ؕ وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝٣٩ۙ اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ

حِسَابَهٗ	وَاللّٰهُ	سَرِيْعُ	الْحِسَابِ	اَوْ كَظُلُمٰتٍ	فِيْ بَحْرٍ
پوره حساب د ده	او الله	ډیر ژر (اخیستونکی)	دحساب دی	یا په شان د هغو تاریکیو دی	په دریاب

پوره حساب د ده او الله ډیر ژر (اخیستونکی) دحساب دی. یا په شان د هغو تاریکیو دی په بحر

لُّجِّيٍّ يَّغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ؕ

لُّجِّيٍّ	يَّغْشٰىهُ	مَوْجٌ	مِّنْ فَوْقِهٖ	مَوْجٌ	مِّنْ فَوْقِهٖ	سَحَابٌ
غوچ کبنی	چی پټ کړی وی (دغه بحر لره)	یو موج	دپاسه یئ بل	موج وی	او دپاسه د دغه (موج)	وریځ وی

ژور کبنی چی پټ کړی وی (دغه بحر) لره یو موج دپاسه یئ بل موج وی او دپاسه د دغه (موج) وریځ وی

ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ؕ اِذَآ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ

ظُلُمٰتٌۢ	بَعْضُهَا	فَوْقَ	بَعْضٍ	اِذَآ	اَخْرَجَ	يَدَهٗ	لَمْ يَكَدْ
تیاری دی	چی ځینی د دوی	دپاسه	دځینو نورو دی	کله چی	راوباسی	لاس خپل	نه وی نژدی

(دغه خلور قسمه) تیاری دی چی ځینی د دوی دپاسه د ځینو نورو دی، کله چی راوباسی لاس خپل نه وی نژدی (دی)

يَرٰىهَا ؕ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُوْرًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ ۝٤٠ ع

يَرٰىهَا	وَمَنْ	لَّمْ يَجْعَلِ	اللّٰهُ	لَهٗ	نُوْرًا	فَمَا لَهٗ	مِنْ نُّوْرٍ
چی ووینی دغه (لاس خپل)	او هر هغه چی	نه وی ورکړی	الله	ده ته	نور رڼا	پس نسته ده ته	هیڅ نور د رڼا

چی ووینی دغه (لاس خپل) او هر هغه چی نه وی ورکړی الله ده ته نور رڼا پس نسته ده ته هیڅ نور رڼا .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

اَلَمْ تَرَ	اَنَّ	اللّٰهَ	يُسَبِّحُ	لَهٗ	مَنْ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ
آیا نه وینی ته	بیشکه!	الله چی دی	تسبیح وایئ	ده ته	هر هغه	چی په آسمانونو کبنی دی	او چی په مځکه کبنی دی

آیا نه وینی ته ای مخاطبه! بیشکه! الله چی دی تسبیح وایئ ده ته هر هغه چی په آسمانونو کبنی دی او چی په مځکه کبنی دی

اِذَا جَآءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَّ وَجَدَ اللّٰهَ.. دمسجدانو پنځلس ادبونه: امام قرطبي رحمة الله عليه په خپل تفسير کي دسورة االنور د شپږديرشم ٣٦ ايت تر تفسير لاندي دمسجدونو پنځلس ادبونه ليکلي دي هغه دزده کړي او دعمل په کولو په نيت دلته ليکل کيږي. اول ادب: داچي مسجد ته ورسيږي او څه خلگ ناست وويني نودوی ته دي سلام وکي په هغه صورت کي چي کله دادمسجد حاضرين په نفلي لمونځونويا تلاوت تسبيح وغيره کي مشغول نه وي که مشغول وه بيا دوی ته سلام اچول صحيح نه دي. شامي: او که څوک نه وه نو دي داسي ووايي (السلام علينا وعلى عبادالله الصالحين) دوهم ادب: داچي مسجد ته داخل سي نو دکبنينستو څخه مخکي دي دوه رکعته تحية المسجد و کي په دي شرط چي مکروه وخت نه وي. دريم ادب: داچي په مسجد کي دي رانيول او خرڅول نه کوي. څلورم ادب: داچي په مسجد کي دي غشي توره چاړه وغيره نه راباسي. پنځم ادب: دا چي په مسجد کي دي دورک سوي شي اعلان نه کوي: پاته ادبونه پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

وَالطَّيْرُ صٰٓفّٰتٍ ۭ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَتَسْبِيْحَهٗ ۭ

وَالطَّيْرُ	صٰٓفّٰتٍ	كُلٌّ	قَدْ	عَلِمَ	صَلَاتَهٗ	وَتَسْبِيْحَهٗ
اومرغان	هواره وونكي وى دوزرو خپلو	هر يو	په تحقيق	معلوم دى (الله) ته	لمونځ دهغه	او تسبيح دهغه

او مرغان هم چې خواره كوونكي وى د وزرو خپلو. هر يو (له دغو) په تحقيق معلوم دى (الله) ته لمونځ دهغه او تسبيح دهغه

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٤١﴾ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ

وَاللّٰهُ	عَلِيْمٌ	بِمَا	يَفْعَلُوْنَ	وَلِلّٰهِ	مُلْكُ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ
او الله ته	ښه معلوم دى	هغه (اعمال) چې	كوى يې دوى	او خاص الله ته دى	سلطنت	دآسمانونو	او د مځكې

او الله ته ښه معلوم دى هغه (اعمال) چې كوى يې دوى. او خاص الله ته دى سلطنت د آسمانونو او د مځكې

وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٤٢﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ

وَاِلَى	اللّٰهِ	الْمَصِيْرُ	اَلَمْ تَرَ	اَنَّ	اللّٰهَ	يُزْجِيْ	سَحَابًا	ثُمَّ
او هم خاص	الله ته دى	بيرته ورتلل د ټولو	آيا نه وينې ته	چې بيشكه!	الله	روانوى ، شړى	وريځې	بيا

او (هم خاص) الله ته دى بيرته ورتلل د ټولو. آيا نه وينې ته چې بيشكه! الله روانوى شړى وريځې (ټوټې ټوټې هرطرف ته) بيا

يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ

يُؤَلِّفُ	بَيْنَهٗ	ثُمَّ	يَجْعَلُهٗ	رُكَامًا	فَتَرَى	الْوَدْقَ	يَخْرُجُ	مِنْ
يوځاى والى كوى	په مينځ د دغو كښې	بيا يې	وګرځوى	قطع پر قطع	پس وينې به ته	باران	چې وځى	له

يو ځاى والى فرمائي په مينځ د دغو كښې بيا يې وګرځوى لاندى باندى قطع پر قطع پس وينى به ته (انسانه) باران چې وځى له

خِلٰلِهٖ ۚ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاۗءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْۢ بَرَدٍ

خِلٰلِهٖ	وَيُنَزِّلُ	مِنَ السَّمَاۗءِ	مِنْ جِبَالٍ	فِيْهَا	مِنْ بَرَدٍ
مينځه د دى وريځې	او نازلوى (الله)	له طرفه دآسمانه	له غرونو	چې وى په هغو كښې	ځينى له ږلى

مينځه د دى وريځې، او نازلوى (الله) له طرفه د آسمانه له (وريځو يا ږليو په شان د) غرونو چې وى په هغو كښې ځينى له ږلي

فَيُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ وَيَصْرِفُهٗ عَنْ مَّنْ يَّشَاۗءُ ۭ يَكَادُ

فَيُصِيْبُ	بِهٖ	مَنْ يَّشَاۗءُ	وَيَصْرِفُهٗ	عَنْ	مَّنْ يَّشَاۗءُ	يَكَادُ
پس ورسوى	دا ږلي	هغه چاته چې اراده وفرمايئ	اوګرځوى يې له هر هغه چا څخه	چې	اراده يې وفرمائى	نژدې دى

پس ورسوى (الله) دا ږلي هغه چاته چې اراده وفرمائى او ګرځوى يې له هر هغه چا څخه چې اراده يې وفرمائى، نژدې دى

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ .

دتير مخ پاته ادبونه دلته

وګورى شپږم ادب: داچي په مسجد كي دي اوازنه لوړوي. اووم ادب: داچي هلته دي ددنيا خبري نه كوي. اتم ادب: داچي په مسجد كي دي دچاسره دناستي پر ځاى جګړه نه كوي. نهم ادب: داچي كم ځاى په صف كي ددريدو ځاى نه وي هلته دي په زوره نه ورننوځي چي پر خلګو تنګي راولي. لسم ادب: دلمونځ كوونكي ومخ ته دي نه تيريږي. يوولسم ادب: په مسجد كي دي نه توكي او نه دي پېزه سونړكي. دوولسم ادب: په مسجد كي دي په ګوتو ټكان نه كوي. ديارلسم ادب: داچي خپل دبدن دڅه حصې سره دي لوبي نه كوي. څوارلسم ادب: داچي دپليتي څخه به پاك وي او كوچني بچي ياليوني دي دځان سره مسجد ته نه بيايي. پنځلسم ادب: داچي هلته دي ډير دالله جَلَّ جَلَالُهٗ ذكر كوي: امام قرطبي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه ددغه پنځلسو آدابو تر ليكلو وروسته فرمايي كي كه چاداكارونه وكړل نو ده دمسجد حق ادا كي او هغه دده دپاره دامن ځاى جوړ سو.

(معارف القرآن ج٦ پ١٨ ص١٥١)

www.jamairahmani.org

سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿۴۳﴾ يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ

سَنَا بَرْقِهٖ	يَذْهَبُ	بِالْاَبْصَارِ	يُقَلِّبُ	اللّٰهُ	الَّيْلَ	وَالنَّهَارَ
رڼاد بريښنا دهغو (ږلى)	چي بيول وكړى	دستركو	ګرځوى	الله	شپه	او ورځ

رڼا د بريښنا دهغو (ږلى) چي بيول وكړى په ابصارو (دناظرينو). ګرځوى الله شپه او ورځ (په تبديل، حرارت، او نورو سره)

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿۴۴﴾ وَاللّٰهُ

اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَعِبْرَةً	لِّاُولِي	الْاَبْصَارِ	وَاللّٰهُ
بيشكه!	په دغو كښې	خامخا عبرت دى	خاوندانو	دستركو او بصيرت ته	او الله

بيشكه! په دغو (مذكوره ؤ شيانو) كښې خامخا عبرت دى خاوندانو د ستركو او بصيرت ته. او الله

خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّنْ مَّآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى بَطْنِهٖ ۚ

خَلَقَ	كُلَّ	دَآبَّةٍ	مِّنْ مَّآءٍ	فَمِنْهُمْ	مَّنْ يَّمْشِيْ	عَلٰى	بَطْنِهٖ
پيدا كړى دى	هر	تلونكى ذى روح	له اوبو	پس ځينى له هغو	هغه دى چې تګ كوى	پر	نس، ټټر خپل

پيدا كړى دى هر حيوان چې ګرځي (په مځكه كښې) له اوبو پس ځينى له هغو هغه دى چې تګ كوى پر نس، ټټر خپل

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰٓى

وَمِنْهُمْ	مَّنْ يَّمْشِيْ	عَلٰى	رِجْلَيْنِ	وَمِنْهُمْ	مَّنْ يَّمْشِيْ	عَلٰٓى
او ځينى له دوى	هغه دى چې تګ كوى	پر	دوو پښو خپلو	او ځينى د دوى	هغه دى چې تګ كوى	پر

(لكه مار) او ځينى له دوى هغه دى چې تګ كوى پر دوو پښو خپلو (لكه انسان) او ځينى د دوى هغه دى چې تګ كوى پر

اَرْبَعٍ ؕ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۴۵﴾

اَرْبَعٍ	يَخْلُقُ	اللّٰهُ	مَا يَشَآءُ	اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيْرٌ
څلورو	پيداكوى	الله	هر هغه څه چې اراده ئې وفرمائى	بيشكه!	الله	پر	هر شى باندى	ښه قادر دى

څلورو (پښو خپلو لكه آس)، پيدا كوى الله هر هغه څه چې اراده ئې وفرمائي بيشكه! الله پر هر شى باندى ښه قادر دى.

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ ؕ وَاللّٰهُ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ

لَقَدْ	اَنْزَلْنَآ	اٰيٰتٍ	مُّبَيِّنٰتٍ	وَاللّٰهُ	يَهْدِيْ	مَنْ يَّشَآءُ
خامخا په تحقيق	نازل كړى دى موږ	آياتونه	بيانوونكى واضح	او الله	سمه صافه لاره ښيي	هر هغه ته چې اراده وفرمائى

خامخا په تحقيق نازل كړى دى موږ آياتونه بيانوونكى واضح او الله سمه صافه لاره ښيي هر هغه ته چې اراده وفرمائى

يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ...دالله ﷻ
دقدرت او وحدانيت نښې
او دهغه مختلف كائنات

پـه دغـه راروانـو ايـاتوكي الله ﷻ بيـا دخپـل قـدرت او وحـدانيت نښـي بيـان كـړي دي هغـه داچـي الله ﷻ فرمايي چي شـپه او ورځي لره بدلوونكى زه يمه دادمخلوق دوس خخه دبانـدي كـار دى چي شـپه بـوزي ورځ راولـي يـا ورځ بـوزي شـپه راولـي او پـه دغه مجموعه تولـو شيانو كـي دعقـل دخاونـدانو دپاره تياره موقع ده ددليل نيولـو چـي پـه دي سـره د الله ﷻ پـر توحيـد بانـدي دليـل نيـول كيـږي او داتصـرف هـم دالله ﷻ دى چي هغه ذات هر تلونكى ځنـاور دوچـي وي او كـه ددريـاب وي داوبـو خخه پيـداكړى دى بيـا پـه دغـو ځناورو كي ځيني هغه دي كـم چي پـه دوو پښـو روان وي لكه انسان او مارغان الوتـونكي چي پـه هـوا نـه وي پر مخكه ځي او ځيني پـه دغـو كـي هغـه دي چي پـر ځلـورو پښـو روان وي لكه حيوانان او ځيني پر زياتو پښو هم ځي اصل خبره داده چي الله ﷻ خه چي غـواړي جـوړوي يـې بـې شـكه الله ﷻ پـر هـر شـي بانـدي قـادر دى.
معارف القرآن ج۶پ۱۸ص۱۵۷

www.jamairahmani.org

اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۴۶﴾ وَيَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ

اِلٰى صِرَاطٍ	مُّسْتَقِيْمٍ	وَيَقُوْلُوْنَ	اٰمَنَّا	بِاللّٰهِ
لاری	سمی صافی ته	او وایئ (دامنافقان)	چی ایمان راوړی دی موږ	پر الله

لاری سمی صافی (داسلام او جنت ته). او وایئ (دا منافقان) چی ایمان راوړی دی موږ پر الله

وَبِالرَّسُوْلِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ

وَبِالرَّسُوْلِ	وَاَطَعْنَا	ثُمَّ	يَتَوَلّٰى	فَرِيْقٌ	مِّنْهُمْ	مِّنْۢ بَعْدِ
او پر رسول (دالله)	او حکم منلی دی موږ	بیا	مخ کرځوی	یوه ډله	له دوی څخه	وروسته

او پر رسول (دالله) او حکم منلی دی موږ (دالله او درسول الله) بیا مخ کرځوی (له اسلامه) یوه ډله له دوی څخه وروسته

ذٰلِكَ ۭ وَمَآ اُولٰۗىِٕكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۷﴾ وَاِذَا دُعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ

ذٰلِكَ	وَمَآ اُولٰۗىِٕكَ	بِالْمُؤْمِنِيْنَ	وَاِذَا	دُعُوْٓا	اِلَى اللّٰهِ	وَرَسُوْلِهٖ
له هغه	او نه دی دغه	مؤمنان	او هر کله چی	وبللی سی دوی	الله ته	او رسول د دغه (الله) ته

له هغه (ایمان او اطاعت) او نه دی دغه (کرځوونکی) مؤمنان. او هر کله چی وبللی سی دوی الله او رسول ددغه (الله) ته

لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۴۸﴾

لِيَحْكُمَ	بَيْنَهُمْ	اِذَا فَرِيْقٌ	مِّنْهُمْ	مُّعْرِضُوْنَ
دپاره د دی چی حکم وکړی دغه	په مینځ د دوی کښی	ناڅاپه یوه ډله	د دوی	اعراض ډډه کوونکی دی

دپا ره د دی چی حکم وکړی دغه (رسول) په مینځ د دوی کښی ناڅاپه یو فریق ډله د دوی اعراض ډډه کوونکی دی.

وَاِنْ يَّكُنْ لَّهُمُ الْحَقُّ يَاْتُوْٓا اِلَيْهِ مُذْعِنِيْنَ ﴿۴۹﴾ اَفِيْ

وَاِنْ يَّكُنْ	لَّهُمُ	الْحَقُّ	يَاْتُوْٓا	اِلَيْهِ	مُذْعِنِيْنَ	اَفِيْ
او که چیری وی	دوی ته	حق	نو راځی دوی	دغه (رسول الله) ته	فرمان منونکی په تلوار سره	آیا په

او که چیری وی دوی ته حق (په زعم د دوی پر بل) نو راځی دوی دغه (رسول الله) ته کړندی فرمان منونکی. آیا په

قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَمِ ارْتَابُوْٓا اَمْ يَخَافُوْنَ اَنْ يَّحِيْفَ اللّٰهُ

قُلُوْبِهِمْ	مَّرَضٌ	اَمِ ارْتَابُوْٓا	اَمْ يَخَافُوْنَ	اَنْ يَّحِيْفَ	اللّٰهُ
زړونو د دوی کښی	مرض رنځوری ده	آیا شکمن دی دوی	آیا بیریږئ دوی	له دی څخه چی ظلم به وکړی	الله

زړونو ددوی کښی مرض رنځوری (دکفر او نفاق) ده، آیا شکمن دی دوی آیا بیریږی دوی له دی څخه چی ظلم به وکړی الله

وَيَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُوْلِ...دا ياتونو دنزول يوه خاص واقعه :

داایاتونه په یوه خاصه واقعه کي نازل سوي دي. طبري وغیره دا واقعه داسي بیان کړیده چي په منافقینو کي بشر نومي یو سړی وو دهغه او دیو یهودي په مینځ کي دمځکي متعلق جګړه او فیصله وه یهودي ده ته وویل چي درځه ستاسي پر پیغمبر به یي خلاصه کړو مګر بشر منافق پر ناحقه وو دی پوهیدی چي که نبي کریم ﷺ ته فیصله ولاړه نو هغه به دا فیصله دحق موافقه وکړي او زه به یي بایلم په دې وجه یي انکار وکی او دنبي کریم ﷺ پر ځای یي کعب ابن اشرف یهودي ته دفیصلې دوړلو وویل په دې باندي دا ایتونه رانازل سول: او په آیت (افی قلوبهم مرض) کي چي کم ددوی په زړونو کي دیقیني کفر دمرض یا په نبوت کي دشک نفي سوي دي ددې څخه مراد دادی چي دا یقیني کفر یا شک دربار نبوي ته دمقدمې دراوړلو څخه دمنع کولو سبب نه دی اصل سبب دا وو چي دوی پوهیږي چي فیصله به په حقه سره وسي او موږ به یي بایلو.
(معارف القرآن ج۶پ۱۸ص۱۶۱)

www.jamairahmani.org

ع ١٢

عَلَيۡهِمۡ وَرَسُوۡلُهٗ ؕ بَلۡ اُولٰٓـئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ﴿۵۰﴾ اِنَّمَا كَانَ

عَلَيۡهِمۡ	وَرَسُوۡلُهٗ	بَلۡ اُولٰٓـئِكَ	هُمُ	الظّٰلِمُوۡنَ	اِنَّمَا	كَانَ
پر دوی	او رسول د دغه (الله)	بلکه دوی	هم دوی	ظالمان دی	بیشکه! هم داخبره ده	چی ده

پر دوی (یا ظلم به وکړی) رسول د دغه (الله پر دوی) بلکه دوی هم دوی ظالمان دی . بیشکه! هم داخبره ده چی ده

قَوۡلَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ اِذَا دُعُوۡۤا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوۡلِهٖ لِيَحۡكُمَ

قَوۡلَ	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	اِذَا	دُعُوۡۤا	اِلَى اللّٰهِ	وَرَسُوۡلِهٖ	لِيَحۡكُمَ
وینا	دمؤمنانو	کله چی	وبللی سی دوی	الله ته	او رسول د دغه (الله) ته	دپاره د دی چی حکم وکړی

وینا د مؤمنانو کله چی وبللی سی دوی الله ته او رسول د دغه (الله) ته دپاره د دی چی حکم وکړی

بَيۡنَهُمۡ اَنۡ يَّقُوۡلُوۡا سَمِعۡنَا وَاَطَعۡنَا ؕ وَاُولٰٓـئِكَ هُمُ

بَيۡنَهُمۡ	اَنۡ يَّقُوۡلُوۡا	سَمِعۡنَا	وَاَطَعۡنَا	وَاُولٰٓـئِكَ	هُمُ
په مینځ د دوی کښی	داچی وایئ	واوریده موږ	او ومنل موږ حکم ستا	او دغه ویونکی	هم دوی دی

په مینځ د دوی کښی داچی وائی واوریده موږ (خبره ستا) او ومنل موږ حکم ستا او دغه ویونکی هم دوی دی

الۡمُفۡلِحُوۡنَ ﴿۵۱﴾ وَمَنۡ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ وَيَخۡشَ

الۡمُفۡلِحُوۡنَ	وَمَنۡ	يُّطِعِ	اللّٰهَ	وَرَسُوۡلَهٗ	وَيَخۡشَ
بریالیان خلاصی پیدا کوونکی	او هرڅوک	چی اطاعت وکړی	دالله	او درسول د دغه (الله)	او بیریږی

بریالیان (کامیاب) خلاصی پیدا کوونکی. او هرڅوک چی اطاعت وکړی حکم ومنی دالله او درسول د دغه (الله) او بیریږی

اللّٰهَ وَيَتَّقۡهِ فَاُولٰٓـئِكَ هُمُ الۡفَآئِزُوۡنَ ﴿۵۲﴾ وَاَقۡسَمُوۡا بِاللّٰهِ

اللّٰهَ	وَيَتَّقۡهِ	فَاُولٰٓـئِكَ	هُمُ	الۡفَآئِزُوۡنَ	وَاَقۡسَمُوۡا	بِاللّٰهِ
له الله	او ځان وساتی	پس دغه	هم دوی دی	بری پیدا کوونکی	او قسمونه خوری	په الله

له الله او ځان وساتی (له غضبه د ده) پس دغه هم دوی دی بری موندونکی د (جنت). او قسمونه خوری (منافقان) په الله

جَهۡدَ اَيۡمَانِهِمۡ لَئِنۡ اَمَرۡتَهُمۡ لَيَخۡرُجُنَّ ؕ قُلۡ

جَهۡدَ	اَيۡمَانِهِمۡ	لَئِنۡ	اَمَرۡتَهُمۡ	لَيَخۡرُجُنَّ	قُلۡ
سخت سخت	قسمونه د دوی	قسم دی خامخا	چی که ته امر وکړی دوی ته	نو خامخا به وځی دوی هرومرو	وواېه (ای محمده!)

سخت سخت قسمونه د دوی قسم دی خامخا چی که ته امر وکړی دوی ته نو خامخا به وځی دوی هرومرو، وواېه (محمده !)

وَمَنۡ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ وَيَخۡشَ اللّٰهَ... دفلاح او کامیابی دپاره څلور شرطونه : په دغه آیت کي الله جَلَّ جَلَالُهٗ څلور شیان بیان کړي دي فرمایي چي څوک ددغه څلورو شیانو پايبند سي هغه بامراده او په دین او دنیا کي کامیاب دی : **یوه عجیبه واقعه** : په تفسیر قرطبي کي دلته دحضرت فاروق اعظم رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ یوه واقعه نقل کړیده په کم سره چي ددې څلورو شیانو دمطلب فرق او وضاحت کیږي : واقعه داده چي حضرت فاروق اعظم رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ یوه ورځ په مسجد نبوي کي ولاړوو چي ناڅاپه یو **رومي دهقان** سړی ددوی په خوا کي برابر ودریدی او وې وویل (**اناأشهد ان لااله الا الله محمد رسول الله**) حضرت فاروق اعظم رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ پوښتنه ځیني وکړه څه خبره ده ؟ نو هغه وویل چي دالله جَلَّ جَلَالُهٗ دپاره مسلمان سوی یم حضرت فاروق اعظم رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ پوښتنه ورڅخه وکړه چي ددې سبب څه دی ؟ هغه وویل چي خبره داده چي ما تورات ، انجیل ، زبور او دتیرو پیغمبرانو ډیر کتابونه ویلي دي مگر اوس په دې وخت کي یو مسلمان بندي دقرآن داآیت وواېه : **پاته قصه پرراروان مخ وگوری.**

www.jamairahmani.org

لَّا تُقۡسِمُوۡا ۚ طَاعَةٌ مَّعۡرُوۡفَةٌ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيۡرٌۢ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۵۳﴾ قُلۡ

لَّا تُقۡسِمُوۡا	طَاعَةٌ مَّعۡرُوۡفَةٌ	اِنَّ	اللّٰهَ	خَبِيۡرٌۢ	بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ	قُلۡ
قسم مه خورئ تاسی	طاعت نیک	بیشکه!	الله	ښه خبردار دی	په هغو کارونو چې کوئ یئ تاسی	ووایه (محمده)

قسم مه خورئ تاسی د دروغو طاعت نیک زموږ مطلب دی، بیشکه! الله ښه خبردار دی په هغو کارونو چې کوئ یئ تاسی. ووایه

اَطِيۡعُوا اللّٰهَ وَاَطِيۡعُوا الرَّسُوۡلَ ۚ فَاِنۡ تَوَلَّوۡا فَاِنَّمَا عَلَيۡهِ

اَطِيۡعُوۡا	اللّٰهَ	وَاَطِيۡعُوا	الرَّسُوۡلَ	فَاِنۡ تَوَلَّوۡا	فَاِنَّمَا	عَلَيۡهِ
اطاعت وکړئ تاسی	دالله	او اطاعت وکړئ تاسی	د رسول د الله	پس که مخ وګرځوئ تاسی	نو بیشکه! چې دی	پر دغه رسول زما

اطاعت وکړئ تاسی دالله او د رسول دالله پس که مخ وګرځوئ تاسی (له اطاعته) نو بیشکه! هم داخبره ده چې دی پر دغه رسول زما

مَا حُمِّلَ وَعَلَيۡكُمۡ مَّا حُمِّلۡتُمۡ ؕ وَاِنۡ تُطِيۡعُوۡهُ

مَا حُمِّلَ	وَعَلَيۡكُمۡ	مَّا حُمِّلۡتُمۡ	وَاِنۡ تُطِيۡعُوۡهُ
هغه بار چې پرې ایښودل سوی دی	او دی پر تاسی	چې پر تاسی ایښول سوی دی	او که اطاعت وکړئ تاسی د دغه رسول

هغه بار (د تبلیغ) چې پرې ایښودل سوی دی او دی پر تاسی چې پر تاسی ایښی سوی دی او که اطاعت وکړئ تاسی د دغه رسول

تَهۡتَدُوۡا ؕ وَمَا عَلَى الرَّسُوۡلِ اِلَّا الۡبَلٰغُ الۡمُبِيۡنُ ﴿۵۴﴾ وَعَدَ اللّٰهُ

تَهۡتَدُوۡا	وَمَا	عَلَى الرَّسُوۡلِ	اِلَّا الۡبَلٰغُ	الۡمُبِيۡنُ	وَعَدَ	اللّٰهُ
نو سمه صافه لاره به پیدا کړئ	او نه دی	پر رسول	مګر رسونه	ښکاره	وعده کړې ده	الله

نو سمه صافه لاره به پیدا کړئ او حق ته به پرې ورسیږئ او نه دی پر (ذمه د) رسول مګر رسونه ښکاره. وعده کړې ده الله

الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا مِنۡكُمۡ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ

الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	مِنۡكُمۡ	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ
له هغو کسانو سره	چې ایمان یئ راوړی دی	له تاسی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	قسم دی خامخا به خلیفګان کړی دوی

له هغو کسانو سره چې ایمان یئ راوړی دی له تاسی او کړی ئی دی ښه (عملونه) چې قسم دی خامخا به خلیفګان کړي (الله) دوی

فِى الۡاَرۡضِ كَمَا اسۡتَخۡلَفَ الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ ۖ وَلَيُمَكِّنَنَّ

فِى الۡاَرۡضِ	كَمَا	اسۡتَخۡلَفَ	الَّذِيۡنَ	مِنۡ قَبۡلِهِمۡ	وَلَيُمَكِّنَنَّ
په ځمکه کښې	لکه چې	خلیفګان کړي یئ ؤ	هغه کسان	چې پخوا وو له دوی څخه	او خامخا ثابت قوی به وګرځوی

په ځمکه کښې لکه چې خلیفګان کړي یئ ؤ هغه کسان چې پخوا وو له دوی څخه او خامخا ثابت قوی به وګرځوی

قُلۡ اَطِيۡعُوا اللّٰهَ وَاَطِيۡعُوا الرَّسُوۡلَ..د تیر مخ پاته قصه دلته وګورئ: هغه مي واوریدی نو معلومه سوه چې دې کوچني آیت ټول پخواني کتابونه په خپل ځان کي ځای کړي دي. نو زما یقین وسو چې دا د الله ﷻ کتاب دی او د هغه د طرفه څخه دی حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه پوښتنه ورڅخه وکړه هغه کم آیت دی؟ نورومي د هغان د سورة النور دوه پنځوسم ۵۲ آیت ورته تلاوت کی او ددې سره یې ددې عجیبه او ناآشنا تفسیر هم وښووی او داسي بیان یې وکی چې (من یطع الله) دالله ﷻ د فرضو سره متعلق دی: (ورسوله) د سنت نبوي متعلق دی. (ویخش الله) د تیر عمر متعلق دی. او (ویتّقه) د آینده پاته عمر متعلق دی: کله چې انسان په دې څلورو شیانو عمل کوونکی سي نو دده د پاره د اولئک هم الفائزون زیری دی او فائز هغه سړی دی کم چې د جهنم څخه نجات پیدا کی او په جنت کي ورته ځای ورکول سي حضرت عمر رضي الله عنه چې دا واوریدل نو یې وفرمایل چې ددې تصدیق د نبي کریم ﷺ په کلام کي موجود دی چې (اوتیت جوامع الکلم) الـخ.
(معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۱۶۱)

www.jamairahmani.org

لَهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ

لَهُمْ	دِيْنَهُمُ	الَّذِى	ارْتَضٰى	لَهُمْ	وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ	مِّنْۢ بَعْدِ
دوی ته	دین د دوی	هغه چي	غوره کړی دی	(الله) دوی ته	او خامخا بدل به ورکړی هرومرو دوی ته	وروسته له

دوی ته دین د دوی هغه (دین داسلام) چي غوره کړی دی (الله) دوی ته او خامخا بدل به ورکړی هرومرو دوی ته وروسته له

خَوْفِهِمْ اَمْنًا ؕ يَعْبُدُوْنَنِىْ لَا يُشْرِكُوْنَ بِىْ شَيْـًٔا ؕ وَمَنْ

خَوْفِهِمْ	اَمْنًا	يَعْبُدُوْنَنِىْ	لَا يُشْرِكُوْنَ	بِىْ شَيْـًٔا	وَمَنْ
بيری د دوی له دښمنانو	امن	عبادت به کوی دوی زما	شریک به نه پیدا کوی	له ما سره هیڅ شی	او هرڅوک چي

بيری د دوی له دښمنانو امن (او اطمينان) عبادت به کوی دوی زما شریک به نه پیدا کوی له ما سره هیڅ شی او هرڅوک چي

كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿۵۵﴾ وَاَقِيْمُوا

كَفَرَ	بَعْدَ	ذٰلِكَ	فَاُولٰٓئِكَ	هُمُ الْفٰسِقُوْنَ	وَاَقِيْمُوا
کافر سو	پس له	دغو لويو انعاماتو	پس دغه کسان	هم دوی فاسقان دی	او قائموی تاسی

کافر سو پس له دغو لويو انعاماتو پس دغه کسان هم دوی (غټ) فاسقان دی. او قائموئ تاسی (سم اداء کوئ)

الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ

الصَّلٰوةَ	وَاٰتُوا	الزَّكٰوةَ	وَاَطِيْعُوا	الرَّسُوْلَ	لَعَلَّكُمْ
لمونځ	او ورکوئ	زکوٰة	او اطاعت وکړئ تاسی	د رسول (د الله)	ښايئ تاسی ته

لمونځ او ورکوئ زکوٰة او اطاعت وکړئ حکم ومنئ تاسی د رسول (د الله) ښايئ تاسی ته

تُرْحَمُوْنَ ﴿۵۶﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مُعْجِزِيْنَ

تُرْحَمُوْنَ	لَا تَحْسَبَنَّ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	مُعْجِزِيْنَ
چي رحم وکړسي پر تاسی	مه کوه ګمان خامخا	پر هغو کسانو	چي کافران سوی دی	عاجز کوونکی (د الله)

چي رحم وکړسي پر تاسی. مه کوه ګمان خامخا پر هغو کسانو چي کافران سوی دی عاجز کوونکی (د الله)

فِى الْاَرْضِ ۚ وَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ وَلَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿۵۷﴾ ع

فِى الْاَرْضِ	وَمَاْوٰىهُمُ	النَّارُ	وَلَبِئْسَ	الْمَصِيْرُ
په ځمکه کښی	او ځای د هستوګنی د دوی	اور دی	او خامخا بد	ځای د ورتلو دی (دا دوزخ)

په ځمکه کښی او ځای د هستوګنی د دوی اور (دوزخ) دی او خامخا بد ځای د ورتلو دی (دا دوزخ).

لَهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ.. ددغه ايت

مبارکه شان نزول: امام قرطبي رحمة الله عليه دحضرت ابو العاليه رحمة الله عليه څخه نقل کړی دی چي نبي کريم ﷺ دوحي دنزول او دنبوت داعلان څخه وروسته لس کاله په مکه مکرمه کي پاته سوی وو نو هر وخت به دکفارو او مشرکينو څخه په بيره او وهم کي وو ددي تکاليفو او سختيو ديارلس کاله وسول چي هغه ته **مکي دور** وايي وروسته تر دغه تکاليفو بيا الله جل جلاله ورته دمديني منورې پر طرف دهجرت حکم ورکړی نو دلته هم هر وخت دمشرکانو دحملو څخه په خطره کي وو يوسړي نبي کريم ﷺ ته عرض وکی چي يارسول الله يو وخت به پر موږ داسي هم راسي چي موږ به وسله راوباسواو په امن او اطمينان سره به اوسيږو ؟ نبي کريم ﷺ وفرمايل چي ډير ژر داسي وخت راتلونکی دی چي الله جل جلاله به امن راولي او داامت به دمځکي خليفګان جوړسي نو پر دې باندي دا آيت نازل سو. **قرطبي وبحر**: او دغه وعده په قول دابن عباس رضي الله عنه په تورات او انجيل کي هم راغلي وه الخ.

معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۱۶۳

ع ۱۳

www.jamairahmani.org

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لِيَسۡتَاۡذِنۡكُمُ الَّذِيۡنَ مَلَكَتۡ

يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	لِيَسۡتَاۡذِنۡكُمُ	الَّذِيۡنَ	مَلَكَتۡ
اى	هغو كسانو	چى ايمان يئ راوړى دى	ښايئ چى اجازه دى وغواړى له تاسى	هغه	چى مالكان سوى وى دهغو

اى هغو كسانو چى ايمان يئ راوړى دى ښايئ چى اذن (اجازه) دى وغواړى له تاسى هغه (وينځى مريان) چى مالكان سوى وى

اَيۡمَانُكُمۡ وَالَّذِيۡنَ لَمۡ يَبۡلُغُوا الۡحُلُمَ مِنۡكُمۡ ثَلٰثَ

اَيۡمَانُكُمۡ	وَالَّذِيۡنَ	لَمۡ يَبۡلُغُوا	الۡحُلُمَ	مِنۡكُمۡ	ثَلٰثَ
راسته‌لاسونه ستاسى	او هغه كسان	چى نه دى رسيدلى	حد د (بلوغ) ته	له تاسى	درى

دهغو راسته‌لاسونه ستاسى، او هغه كسان چى نه دى رسيدلى حد د (بلوغ) عقل ته له تاسى (احرارو) درى

مَرّٰتٍ مِنۡ قَبۡلِ صَلٰوةِ الۡفَجۡرِ وَحِيۡنَ تَضَعُوۡنَ ثِيَابَكُمۡ

مَرّٰتٍ	مِنۡ قَبۡلِ	صَلٰوةِ	الۡفَجۡرِ	وَحِيۡنَ	تَضَعُوۡنَ	ثِيَابَكُمۡ
وارى	پخوا له	لمانځه	دسهار	او په هغه وخت كښى	چى ايږدئ تاسى	جامى خپل

وارى پخوا له لمانځه د سهار او په هغه وخت كښى چى پاسئ ږدئ تاسى جامى خپل

مِّنَ الظَّهِيۡرَةِ وَمِنۡۢ بَعۡدِ صَلٰوةِ الۡعِشَآءِ ۗ ثَلٰثُ عَوۡرٰتٍ

مِّنَ الظَّهِيۡرَةِ	وَمِنۡۢ بَعۡدِ	صَلٰوةِ	الۡعِشَآءِ	ثَلٰثُ	عَوۡرٰتٍ
د غرمى په وخت كښى	او وپس له	لمانځه	دماخستن	درى وختونه	د خلى (خلوت) دى

د غرمى په وخت كښى او وپس له لمانځه د ماخستن (دغه اوقات) درى وختونه د خلى (پيښيدو دستر) دى

لَّكُمۡ ؕ لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ وَلَا عَلَيۡهِمۡ جُنَاحٌۢ بَعۡدَهُنَّ ؕ

لَّكُمۡ	لَيۡسَ	عَلَيۡكُمۡ	وَلَا عَلَيۡهِمۡ	جُنَاحٌ	بَعۡدَهُنَّ
تاسى ته	نسته	پر تاسى	او نه پر دوى باندى	هيڅ ګناه	وروسته له دغو دريو وختونو د دوى

تاسى ته، نسته پر تاسى او نه پر دوى باندى هيڅ ګناه (وبال) له دغو دريو وختونو (په بى له اجازى ننوتولو د دوى كښى)

طَوّٰفُوۡنَ عَلَيۡكُمۡ بَعۡضُكُمۡ عَلٰى بَعۡضٍ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ

طَوّٰفُوۡنَ	عَلَيۡكُمۡ	بَعۡضُكُمۡ	عَلٰى	بَعۡضٍ	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ
دوى ګرځيدونكى دى	پر تاسى	ځينى ستاسى	پر	ځينو نورو	هم داسى	ښكاره بيانوى

دوى ګرځيدونكى دى پر تاسى ځينى ستاسى پر ځينو نورو (ګرځيدونكى يئ يو په بل) ، هم داسى ښكاره بيانوى

يٰٓاَيُّهَا الَّـذِيۡنَ اٰمَنُـوۡا لِيَسۡـتَاۡذِنۡكُمُ الَّـذِيۡنَ

خپلوانو او محرمو ته په خاصو وختونو كي داجازت غوښتلو حكم: په دي ذكر سوو اياتونو كي الله ﷻ ديو بل استيذان او اجازې غوښتلو احكام بيان كړي دي دكمو تعلق چي دهغو خپلوانو او محرمو سره دى كم چي په عام طور سره په يوه كور كي اوسيږي او هر وخت ځي اوراځي او ددوى څخه دښځو پرده هم نه وي دداسي خلګو دپاره هم كه څه هم كور ته دداخليدو په وخت كي ددې حكم دى چي كورته دداخليدو په وخت كي په څه كش كړپ وغيره سره اطلاع وركوي بيا دي كورته داخليږي او دااستيذان دداسي خپلوانو دپاره واجب نه دى بلكي مستحب دى چي پريښوول يي مكروه تنزيهي دي: په تفسير مظهري كي دي (چي څوك كه خپل كورته هم داخليدل وغواړي حال داچي په دغه كور كي دده محرماتي وي نو بيله اجازې داخليدل مكروه تنزيهي دي ورته) نو حكم دشريعت دادى چي كله دوى داخليږي نو بايد اجازه واخيستل سي ځكه چي داد اسلامي آدابو څخه دي.

معارف القرآن ج٦پ١٨ص١٦٩)

www.jamairahmani.org

اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۵۸﴾ وَاِذَا بَلَغَ

اللّٰهُ	لَكُمُ	الْاٰيٰتِ	وَاللّٰهُ	عَلِيْمٌ	حَكِيْمٌ	وَاِذَا	بَلَغَ
الله	تاسی ته	آیتونه	او الله	ښه عالم	ښه حکمت والا دی	او کله	چی ورسیدل

الله تاسی ته آیتونه (دآحکامو) او الله ښه عالم ښه حکمت والا دی. او کله چی ورسیدل

الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَاْذِنُوْا كَمَا اسْتَاْذَنَ

الْاَطْفَالُ	مِنْكُمُ	الْحُلُمَ	فَلْيَسْتَاْذِنُوْا	كَمَا	اسْتَاْذَنَ
واړه هلکان	ستاسی	حد د (بلوغ) ته	پس اجازت دی وغواړی پر تاسی	لکه چی	اجازت غوښت

واړه هلکان ستاسی حد د (بلوغ) عقل ته پس اجازت دی وغواړی (په ننوتلو کښی) پر تاسی باندی لکه چی اجازت غوښت

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ ؕ

الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِهِمْ	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَكُمْ	اٰيٰتِهٖ
هغو کسانو	چی پخوا له دغو (اطفالو)	هم داسی	ښکاره بیانوی	الله	تاسی ته	آیتونه (داحکامو) خپلو

هغو کسانو (چی بالغان سوی وو) پخوا له دغو (اطفالو) هم داسی ښکاره بیانوی الله تاسی ته آیتونه (داحکامو) خپلو

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۵۹﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِيْ لَا يَرْجُوْنَ

وَاللّٰهُ	عَلِيْمٌ	حَكِيْمٌ	وَالْقَوَاعِدُ	مِنَ النِّسَآءِ	الّٰتِيْ	لَا يَرْجُوْنَ
او الله	ښه عالم	ډیر حکمت والا دی	او زړی ناستی	له ښځو	هغو ښځه چی	امید نه لری دوی

او الله ښه عالم ډیر حکمت والا دی. او زړی ناستی له ښځو هغو ښځه چی امید نه لری دوی

نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَّضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجٰتٍ

نِكَاحًا	فَلَيْسَ	عَلَيْهِنَّ	جُنَاحٌ	اَنْ يَّضَعْنَ	ثِيَابَهُنَّ	غَيْرَ مُتَبَرِّجٰتٍ
دنکاح	پس نسته	پر دوی	هیڅ ګناه	چی کښیږدی	جامی خپلی	چی ښکاره کوونکی نه وی

د نکاح پس نسته پر دوی هیڅ ګناه چی کښیږدی جامی خپلی په دی حال کښی چی ښکاره کوونکی نه وی

بِزِيْنَةٍ ؕ وَاَنْ يَّسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ؕ وَاللّٰهُ

بِزِيْنَةٍ	وَاَنْ	يَّسْتَعْفِفْنَ	خَيْرٌ	لَّهُنَّ	وَاللّٰهُ
دښائست خپل	او داچی	دوی ځان وساتی	خیر دی	دوی ته	او الله

دښائست خپل او داچی دوی ځان وساتی (له ایستلو دظاهری جامی ښځه هم) خیر دی دوی ته او الله

اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ. په درو خاصو وختونو کي داجازت متعلق بیان: نو هرکله چي کورته سړی داخل سي بیا داټول یوځای دیواو بل په مخکي او سیږي او دیوه او بل خواته ځي او راځي: ددوی دپاره په درو خاصووختونو کي کم چي دانسان په خلوت کي داوسیدو وختونه دي دیوبل استیذان حکم یي په دغه ایاتونو کي ورکړی دی: هغه دري وختونه دسهار دلمانځه څخه مخکي، او دغرمې دارام کولو په وخت کي، او دماخوستن دلمونځ څخه وروسته وختونه دي: په دي کي محرمان او خپلوان تر دې چي یونابالغه بچی او مملوک مینځي او غلامان یي هم ددې استیذان پابینده کړي دي چي په دې درې وختو کي دخلوت دي هیڅوک هم دچا خلوت ګاه ته بغیر داجازت څخه نه ورځي ځکه چي په دې وختونو کي هر انسان آزاد او بې تکلفه پاته کیدل غواړي زیاتي جامې هم دبدن څخه لیري کوي او کله کله خو دخپلي بي بي سره بې تکلفه په خلط کي مشغوله وي او دیو چاپه راتګ سره انسان خیجله کیږي الخ.
(معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱۷۰)

www.jamairahmani.org

سَمِيۡعٌ عَلِيۡمٌ ﴿٦٠﴾ لَيۡسَ عَلَى الۡاَعۡمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الۡاَعۡرَجِ

سَمِيۡعٌ	عَلِيۡمٌ	لَيۡسَ	عَلَى الۡاَعۡمٰى	حَرَجٌ	وَّلَا عَلَى	الۡاَعۡرَجِ
ښه اوريدونکی	ښه عالم دی	نشته	پر ړانده	هيڅ مشقت	او نه پر	ګوډ

ښه اوريدونکی ښه عالم دی. نشته پر ړانده هيڅ حرج (مشقت) او نه پر ګوډ

حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الۡمَرِيۡضِ حَرَجٌ وَّلَا عَلٰٓى اَنۡفُسِكُمۡ

حَرَجٌ	وَّلَا عَلَى	الۡمَرِيۡضِ	حَرَجٌ	وَّلَا عَلٰٓى	اَنۡفُسِكُمۡ
هيڅ مشقت	او نشته پر	مريض	هيڅ مشقت	او نشته پر	نفسونو ستاسی هيڅ مشقت

هيڅ حرج (سختی او ملامتی) او نشته پر مريض هيڅ حرج او نشته پر نفسونو ځانونو ستاسی هيڅ حرج (کلفت)

اَنۡ تَاۡكُلُوۡا مِنۡۢ بُيُوۡتِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اٰبَآئِكُمۡ

اَنۡ تَاۡكُلُوۡا	مِنۡۢ بُيُوۡتِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ	اٰبَآئِكُمۡ
چې وخورئ تاسی	له کورونو خپلو	يا د کورونو	دپلرونو خپلو

چې وخورئ تاسی له کورونو خپلو (يا د کورونو د اولادو او عيالو خپلو) يا دکورونو دپلرونو خپلو

اَوۡ بُيُوۡتِ اُمَّهٰتِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اِخۡوَانِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اَخَوٰتِكُمۡ

اَوۡ بُيُوۡتِ	اُمَّهٰتِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ	اِخۡوَانِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ	اَخَوٰتِكُمۡ
يا د کورونو	دميندو خپلو	يا دکورونو	دورونو خپلو	يا د کورونو	دخويندو خپلو

يا د کورونو د ميندو خپلو يا د کورونو د ورونو خپلو يا د کورونو د خويندو خپلو

اَوۡ بُيُوۡتِ اَعۡمَامِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ عَمّٰتِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ

اَوۡ بُيُوۡتِ	اَعۡمَامِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ	عَمّٰتِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ
يا دکورونو	دتروخپلو	يا دکورونو	دعمه ګانو خپلو	يا دکورونو

يا دکورونو دترو خپلو (اکاګانو) يا د کورونو د عمه ګانو (ترورګانو) خپلو يا د کورونو

اَخۡوَالِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ خٰلٰتِكُمۡ اَوۡ مَا مَلَكۡتُمۡ

اَخۡوَالِكُمۡ	اَوۡ بُيُوۡتِ	خٰلٰتِكُمۡ	اَوۡ مَا	مَلَكۡتُمۡ
دماماګانو خپلو	يا دکورونو	دخاله ګانو خپلو	يا (دکورونو) دهغه چا چې	مالکان سوي يئ تاسی

د ماماګانو خپلو يا د کورونو دخاله ګانو (توريانو) خپلو يا (له کورونو د هغه چا) چې مالکان سوی يئ تاسی

لَيۡسَ عَلَى الۡاَعۡمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الۡاَعۡرَجِ..کورونو ته دداخليدو ځينې ورسته ځيني احکام او دمعاشرت اداب: امام بغوي رحمة الله عليه دحضرت سعيد ابن جبير رضي الله عنه او ضحاک رحمة الله عليه داامامانو دتفسير څخه نقل کړي دي چي ددنيا عرف او داکثره خلګو د طبيعتونو حال دادی چي دشل ګوډ، ړوند، اوبيمار سړي سره يو ځای دخوراک کولو څخه کرکه کوي او نه يي خوښوي په اصحابو حضراتو کي چي کم داسي معذوره وه ددوی داخيال راغی چي که موږ دچا سره يو ځای خوراک ته کښينو نو شايد چي دوی ته به تکليف وي په دې وجه به دغو خلګو دروغو خلګو څخه دخوراک په وخت کي منع کوله: دغه شان ړندو خلګو سره دافکر سو چي کله څوکسان په خوراک کي شريک وي نو دعدل تقاضاداده چي هر يوشريک دبل څخه زيات خوراک ونه کړي ټولو ته برابري حصې ورسيږي او زه خو ړوندوالي په وجه ددې اندازه نه سم کولای ممکنه ده چي زه دنورو څخه زياته وخورم نو دوی به دروغو خلګو سره شريک خوراک نه کوی پر دې داآيت نازل سوالخ.
معارف القرآن ج۶پ۱۸ص۱۷۵

www.jamairahmani.org

مَّفَاتِحَهٗۤ اَوۡ صَدِيۡقِكُمۡ‌ ؕ لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ

مَّفَاتِحَهٗۤ	اَوۡ صَدِيۡقِكُمۡ	لَيۡسَ	عَلَيۡكُمۡ	جُنَاحٌ
دکليګانو دهغه	يا د دوستانو خپلو	نسته	پر تاسی	هيڅ ګناه په دی

دکليګانو (کنجيانو) دهغه يا (له کورونو) د دوستانو خپلو، نسته پر تاسی هيڅ ګناه په دی

اَنۡ تَاۡكُلُوۡا جَمِيۡعًا اَوۡ اَشۡتَاتًا‌ ؕ فَاِذَا دَخَلۡتُمۡ بُيُوۡتًا فَسَلِّمُوۡا

اَنۡ تَاۡكُلُوۡا	جَمِيۡعًا	اَوۡ اَشۡتَاتًا	فَاِذَا	دَخَلۡتُمۡ	بُيُوۡتًا	فَسَلِّمُوۡا
چې وخورئ	سره يو ځای	يا جلا جلا	نو کله چې	ننوزئ تاسی	کورونو ته	پس سلام اچوئ تاسی

چې وخورئ (طعام ټول) سره يو ځای يا بيل بيل نو کله چې ننوزئ تاسی (دغو مذکورو) کورونو ته پس سلام اچوئ تاسی

عَلٰٓى اَنۡفُسِكُمۡ تَحِيَّةً مِّنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ مُبٰرَكَةً طَيِّبَةً‌ ؕ

عَلٰٓى	اَنۡفُسِكُمۡ	تَحِيَّةً	مِّنۡ عِنۡدِ	اللّٰهِ	مُبٰرَكَةً	طَيِّبَةً
پر	ځانونو خپلو	پيشکشی ده ثابته	له (جانبه د)	الله	برکتناکه	پاکيزه

پر ځانونو خپلو پيشکشی ده ثابته له (جانبه د) الله مبارکة طيبة (برکتناکه پاکيزه)

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَـكُمُ الۡاٰيٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُوۡنَ ﴿٦١﴾ اِنَّمَا

كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَـكُمُ	الۡاٰيٰتِ	لَعَلَّكُمۡ	تَعۡقِلُوۡنَ	اِنَّمَا
هم داسی	ښکاره بيانوی	الله	تاسی ته	آيتونه	ښايئ چې تاسی	عقل وچلوئ	بيشکه! هم داخبره ده

هم داسی ښکاره بيانوی الله تاسی ته آيتونه (دحکمت او احکام خپل) ښايئ چې تاسی عقل وچلوئ. بيشکه! هم داخبره ده

الۡمُؤۡمِنُوۡنَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا بِاللّٰهِ وَرَسُوۡلِهٖ وَاِذَا كَانُوۡا مَعَهٗ

الۡمُؤۡمِنُوۡنَ	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	بِاللّٰهِ	وَرَسُوۡلِهٖ	وَاِذَا	كَانُوۡا	مَعَهٗ
چې مؤمنان	هغه کسان دی	چې ايمان يې راوړی دی	پر الله	او (په) رسول دالله	او کله چې	وی دوی	له دغه سره

چې مؤمنان هغه کسان دی چې ايمان يقين ئې راوړی دی پر الله او (په) رسول (دالله) او کله چې وی دوی له دغه (رسول) سره

عَلٰٓى اَمۡرٍ جَامِعٍ لَّمۡ يَذۡهَبُوۡا حَتّٰى يَسۡتَاۡذِنُوۡهُ‌ ؕ

عَلٰٓى اَمۡرٍ	جَامِعٍ	لَّمۡ يَذۡهَبُوۡا	حَتّٰى	يَسۡتَاۡذِنُوۡهُ
پر کوم کار	جمع کوونکی	نو نه ځئ	ترهغه پوری	چې اجازه وغواړی له دغه (رسول الله) څخه

پر کوم کار جمع کوونکی د (خلګو) نو نه ځئ (پخپل سر) ترهغه پوری چې حکم (اجازه) وغواړی له دغه (رسول الله) څخه

اِنَّمَا الۡمُؤۡمِنُوۡنَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا بِاللّٰهِ.. دنبي کريم ﷺ دمجلس خصوصاً اودعام معاشرت ځيني اداب اواحکام: په دغه ذکر سوو اياتونوکي دوه حکمونه ورکول سوي دي. اول داچي کله نبي کريم ﷺ خلګ دځه ديني جهاد وغيره دپاره جمع کړي نو دايمان مقتضا داده چي ټول جمع سي او بيا ددوی دمجلس څخه بغير ددوی داجازې څخه نه ځي که څه پيښ سي نو دي دحضور ﷺ څخه اجازت حاصلوي: او په دي کي نبي کريم ﷺ ته داهدايت سوی دی چي څه خاص حرج او ضرورت نه وي نو ته اجازت ورکوه په دې ضمن کي دهغه منافقينو بدوالی بيان سوی دی کم چي ددې تقاضا دايمان څخه خلاف دبدنامی څخه دبچ کيدو دپاره خو به حاضرسوه مګر بيا به يي ځان په يو طريقه پناه کړی او په پټه به دمجلس څخه ووتل داآيت داحزاب دغزا پر موقع نازل سوی دی کله چي عربو مشرکينو او نورو قبيلو يو محاذ جوړ کړی او په جمع يي پر مدينه منوره حمله وکړه منافقينو پر دغه سخته موقع باندي ځانونه کښله نو داايت نازل سو.
(معارف القرآن ج٦پ١٨ص١٨٠)

ع ٨
١٤

www.jamairahmani.org

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

إِنَّ	الَّذِينَ	يَسْتَأْذِنُونَكَ	أُولَٰٓئِكَ	الَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ
بیشکه!	هغه کسان	چې اجازه غواړي له تا څخه	دوی	هغه کسان دی	چې کامل ایمان لری	پر الله

بیشکه! هغه کسان چې اذن غواړی له تا څخه (ای زما رسوله) دوی هغه کسان دی چې کامل ایمان یقین لری پر الله

وَرَسُولِهِۦ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن

وَرَسُولِهِۦ	فَإِذَا	اسْتَأْذَنُوكَ	لِبَعْضِ	شَأْنِهِمْ	فَأْذَن
او (پر) رسول د الله	پس کله چې	اجازه وغواړی دوی له تا څخه	دپاره د ځینو	کارونو خپلو	پس اجازت ورکړه

او رسول د الله (او منی ئی) پس کله چې اذن وغواړی دوی له تا څخه (ای رسوله) دپاره د ځینو کارونو خپلو پس اذن ورکړه

لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ

لِّمَن	شِئْتَ	مِنْهُمْ	وَاسْتَغْفِرْ	لَهُمُ	اللَّهَ	إِنَّ	اللَّهَ
هغه چاته	چې خوښه وسی ستا	له دوی څخه	او مغفرت وغواړه	د دوی لپاره	له الله څخه	بیشکه!	الله

هغه چاته چې خوښه وسی ستا له دوی څخه (د اذن ورکولو) او مغفرت وغواړه د دوی دپاره له الله تعالی بیشکه! الله

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَّا تَجْعَلُوا دُعَآءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ

غَفُورٌ	رَّحِيمٌ	لَا تَجْعَلُوا	دُعَآءَ	الرَّسُولِ	بَيْنَكُمْ	كَدُعَآءِ
ښه بخښونکی	ډیر رحم والا دی	مه ګرځوئ	بلنه	د رسول	په خپلو منځونو کښی	په شان د دعاء

ښه بخښونکی ډیر رحم والا دی. مه ګرځوئ دعاء د رسول په خپلو منځونو کښی په شان د دعاء (بلنی)

بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ

بَعْضِكُم	بَعْضًا	قَدْ يَعْلَمُ	اللَّهُ	الَّذِينَ	يَتَسَلَّلُونَ
د ځینو ستاسی	ځینو نورو ته	په تحقیق معلوم دی	الله ته	هغه کسان	چې کرار کرار د باندی ووزی

د ځینو ستاسی ځینو نورو ته په تحقیق معلوم دی الله ته هغه کسان (هم) چې کښیږی او یو یو پټ پټ د باندی ووزی

مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦ

مِنكُمْ	لِوَاذًا	فَلْيَحْذَرِ	الَّذِينَ	يُخَالِفُونَ	عَنْ	أَمْرِهِۦ
له تاسی	چې یو له بله ځان سره پناه کوی	پس و دی ډیریږی	هغه کسان	چې مخالفت کوی	له	امره د دغه (رسول)

له تاسی په دی حال چې یو له بله ځان سره پناه کوی او وځی پس و دی ډیریږی هغه کسان چې مخالفت کوی له امره د دغه (رسول)

لَا تَجْعَلُوا دُعَآءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ.. د نبي کریم ﷺ بلنه او راغوښتل دعامو خلګو د بلني په شان نه دي: د دغه آیت یو تفسیر خو هغه دی کم چې لوړ تیر سوی دی چې د رسول د دعا څخه مراد د هغه رابلل دي نو معنی د آیت داده چې نبي کریم ﷺ کله خلګ راوبلي نو د دعامو خلګو د بلني په شان مه ګڼی چې د رتـه دراتلـو او نه راتلـو اختیار وي بلکي د غه وخت راتلل فرض سي او بغیر د اجازت څخه تلل حرام سي د آیت د مخ او شا سره دا تفسیر زیات مناسب دی په دې وجه په تفسیر مظهري او بیان القرآن کي مولانا اشرف علي تهانوي رحمه الله د غه اختیاره کړی دی: او ددې یو بل تفسیر د حضرت عبد الله ابن عباس رضي الله عنه څخه ابن کثیر او قرطبي وغیره نقل کړی دی چې د رسول د دعا څخه مراد د خلګو د نبي کریم ﷺ ته د خه کار د پاره بلل او اواز ورته کول دي: د دې تفسیر پر بنا باندي به معنی د ایت داسي چې کله تاسي نبي کریم ﷺ په یو ضرورت رابولی نو د عامو خلګو په شان د ده نوم مبارک مه اخلی لکه یا محمد ﷺ مه وایاست ځکه چې دا بې ادبي ده الخ. (معارف القرآن ج ٦ پ ١٨ ص ١٨١) حبیبیه

www.jamairahmani.org

اَنۡ تُصِيۡبَهُمۡ فِتۡنَةٌ اَوۡ يُصِيۡبَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ۝۶۳ اَلَاۤ اِنَّ

اَنۡ تُصِيۡبَهُمۡ	فِتۡنَةٌ	اَوۡ يُصِيۡبَهُمۡ	عَذَابٌ	اَلِيۡمٌ	اَلَاۤ	اِنَّ
له دی څخه چې ورسيږی دوی ته	څه فتنه	يا ورسيږی دوی ته	عذاب	دردناک	واورئ خبردار سئ	بيشکه

له دی څخه چې ورسيږی دوی ته څه فتنه يا ورسيږی دوی ته عذاب دردناک په آخرت کښې. واورئ خبردار سئ بيشکه!

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ قَدۡ يَعۡلَمُ مَاۤ اَنۡتُمۡ عَلَيۡهِ ؕ وَيَوۡمَ

لِلّٰهِ	مَا فِي	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	قَدۡ	يَعۡلَمُ	مَاۤ اَنۡتُمۡ	عَلَيۡهِ	وَيَوۡمَ
خاص الله لره دی	هر هغه چې په	آسمانونو	او مځکو کی دی	په تحقيق	معلوم دی الله ته	هر هغه چې تاسی يئ	پر هغه	او هغه ورځ

خاص الله لره دی هر هغه څه چې په آسمانونو او مځکوکی دی په تحقيق معلوم دی الله ته هر هغه څه چې تاسی يئ پر هغه او هغه ورځ

يُرۡجَعُوۡنَ اِلَيۡهِ فَيُنَبِّئُهُمۡ بِمَا عَمِلُوۡا ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيۡمٌ ۝۶۴ ع

يُرۡجَعُوۡنَ	اِلَيۡهِ	فَيُنَبِّئُهُمۡ	بِمَا	عَمِلُوۡا	وَاللّٰهُ	بِكُلِّ شَيۡءٍ	عَلِيۡمٌ
چې وروستل سی	الله ته	پس خبردار به کړی دوی	پر هغو عملونو	چې دوی کړی دی	او الله	پر هر شی باندی	ښه عالم دی

چې وروستل سی الله ته پس خبردار به کړی (الله) دوی پر هغو عملونو چې دوی کړی دی او الله پر هر شی باندی ښه عالم دی

ع ۱۵

اياتونه ۷۷ — ۲۵ سُوۡرَةُ الۡفُرۡقَانِ مَكِّيَّةٌ ۴۲ — رکوعي ۶

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

تَبٰرَكَ الَّذِيۡ نَزَّلَ الۡفُرۡقَانَ عَلٰى عَبۡدِهٖ

تَبٰرَكَ	الَّذِيۡ	نَزَّلَ	الۡفُرۡقَانَ	عَلٰى	عَبۡدِهٖ
ډير برکتناک خاوند د ډير خير دی	هغه (ذات)	چې نازل کړی يئ دی	قرآن	پر	بنده خپل (محمد)

ډير برکتناک ښيښتن (خاوند) د ډير خير او پورته دی هغه (ذات) چې نازل کړی يئ دی قرآن پر بنده خپل (محمد)

لِيَكُوۡنَ لِلۡعٰلَمِيۡنَ نَذِيۡرَا ۝۱ الَّذِيۡ لَهٗ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ

لِيَكُوۡنَ	لِلۡعٰلَمِيۡنَ	نَذِيۡرًا	الَّذِيۡ	لَهٗ	مُلۡكُ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ
دپاره ددی چې سی دی	خلګو ته	ويروونکی	هغه الله	چې خاص هم ده ته دی	سلطنت	دآسمانونو	او د مځکی

دپاره ددی چې سی دی خلګو ته ويروونکی. هغه الله چې خاص هم ده ته دی ملک سلطنت د آسمانونو او د مځکی

تَبٰرَكَ الَّذِيۡ نَزَّلَ الۡفُرۡقَانَ عَلٰى عَبۡدِهٖ

دسورة الفرقان خصوصيات

: داتول سورت دجمهورو مفسرينو په نزدمکي دی البته حضرت ابن عباس رضي الله عنه او قتاده رضي الله عنه ددرو اياتونو متعلق فرمايي چي دامکي نه دي مدني دي باقي سورة مکي دی او ځينو حضراتودا هم ويلي دي چي دا سورت مدني دی ځيني اياتونه په کښې مکي دي. تفسير قرطبي.

اوددې سورت دمضامينو خلاصه دقرآن کريم عظمت او دنبي کريم صلى الله عليه وسلم دنبوت او رسالت حقوالی بيانول دي او ددښمنانو دطرف څخه چي پر دې کم اعتراضونه دي دهغه جواب دی : تبارک دبرکت څخه جوړ دی دبرکت معنی ډير خير دی. ابن عباس رضي الله عنه فرمايي چي معنی دآيت داده چي هرخير او برکت دالله جل جلاله دطرف څخه دی؛ فرقان دقرآن کريم لقب دی لغوي معنی ددې تميز اوفرق کول دي قرآن کريم چونکي دخپلو واضحو ارشاداتو په ذريعه په اهل حق او اهل باطلو کي فرق کوي په دې وجه ده ته فرقان ويل کيږي : ای الله جل جلاله موږ ته داهل حقو په ډله کي دااستقامت توفيق رانصيب کړې.

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱۸۳

www.jamairahmani.org

وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ

وَلَمْ يَتَّخِذْ	وَلَدًا	وَّلَمْ يَكُنْ	لَّهٗ	شَرِيْكٌ	فِي الْمُلْكِ	وَخَلَقَ
او نه يئ دی نيولی	هيڅ ولد	او نسته	ده ته	شريک	په سلطنت کښی	او پيدا کړی دی الله

او نه ئی دی نيولی هيڅ ولد (لور، زوی) او نسته ده ته شريک په ملک سلطنت کښی او پيدا کړی دی الله

كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا ۝٢ وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ اٰلِهَةً

كُلَّ شَيْءٍ	فَقَدَّرَهٗ	تَقْدِيْرًا	وَاتَّخَذُوْا	مِنْ دُوْنِهٖ	اٰلِهَةً
هر شی	پس په اندازه کړی يئ دی هغه (شی)	په اندازه کولو سره	او نيولی دی دوی	بی له الله	نور معبودان

هر شی پس په اندازه کړی يئ دی هغه (شی) په اندازه کولو سره. او نيولی دی دغو (کفارو) بی له الله نور معبودان

لَّا يَخْلُقُوْنَ شَيْئًا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ وَلَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ

لَّا يَخْلُقُوْنَ	شَيْئًا	وَّهُمْ	يُخْلَقُوْنَ	وَلَا يَمْلِكُوْنَ	لِاَنْفُسِهِمْ
چی نسی پيدا کولی	هيڅ شی	حال دا چی دوی	پخپله پيدا کړی سی	او نه دی مالکان	لپاره د ځانونو خپلو

چی نسی پيدا کولی (دغه معبودان) هيڅ شی حال دا چی دوی پخپله پيدا کول سی او نه دی مالکان دپاره د ځانونو خپلو

ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا وَّلَا يَمْلِكُوْنَ مَوْتًا وَّلَا حَيٰوةً

ضَرًّا	وَّلَا نَفْعًا	وَّلَا يَمْلِكُوْنَ	مَوْتًا	وَّلَا حَيٰوةً
دضرر	او نه دنفعی	او نه دی مالکان	په وژلو د چا	او نه په ژوندی کولو د چا

دضرر (د دفع کولو) او نه د نفعی (د رسولو) او نه دی مالکان په وژلو د چا او نه په ژوندی کولو د چا

وَّلَا نُشُوْرًا ۝٣ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ

وَّلَا نُشُوْرًا	وَقَالَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْۤا	اِنْ هٰذَاۤ
او نه په بيا ژوندی پورته کولو د مړيو	او وايئ	هغه کسان	چی کافران سوی دی	چی نه دی دا (قرآن)

او نه په بيا ژوندی پورته کولو د مړيو . او وايئ هغه کسان چی کافران سوی دی چی نه دی دا (قرآن)

اِلَّاۤ اِفْكُ ِۨافْتَرٰىهُ وَاَعَانَهٗ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُوْنَ

اِلَّاۤ	اِفْكُ	افْتَرٰىهُ	وَاَعَانَهٗ	عَلَيْهِ	قَوْمٌ	اٰخَرُوْنَ
مگر	دروغ دی	چی له ځانه يئ جوړ کړی دی ده	او کومک ورسره کړی دی د ده سره	په دی (دروغ) کښی	قومونو	نورو

مگر دروغ دی چی له ځانه ئی جوړ کړی دی دغه (محمد) او کومک ورسره کړی دی په دی (دروغ) کښی قومونو نورو

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا...په مخلوقاتو کي په هرشي کي خاص خاص حکمتونه: او دتقدير مطلب دادی چي کم يوشی چي يي پيدا کی دهغه داجزاوو ساخت اوشکل او صورت او آثار او خواص يي په لوی حکمت سره دهغه کار مناسب پيدا کړل دکم کار دپاره چي بي دغه شی پيدا کړی دی: دآسمان ساخت دهغه اجزايي ترکيبي هيئت دهغه کار مناسب دي دکم دپاره چي الله ﷻ آسمان پيدا کړی دی دسيارو او ستورو په پيدا کولو کي يي هغه شيان کنبيښوول کم چي دهغو دوجوددمنشاء مطابق دي دمځکي او ددې په خيټه کي پر پيداکيدونکو شيانو چي نظر واچول سي دهر يو ساخت شکل او صورت نرم او سخت دهغه کار مناسب جوړ سوي دي دکم کار دپاره چي قدرت داپيداکړي دي مځکه يي نه داسي نرمه داوبو په شان جوړه کړه چي څه پرکښيښوول سي نو دننه په کښي ډوبيږي او نه يي دومره سخته دډبري او اوسپني په شان جوړه کړه چي کيندل کيږي نه څکه چي ددې سره داضرورتونه متعلق وه الخ

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱۸۴

www.jamairahmani.org

فَقَدۡ جَآءُوۡ ظُلۡمًا وَّزُوۡرًا ﴿٤﴾ وَقَالُوۡٓا اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ

فَقَدۡ	جَآءُوۡ	ظُلۡمًا	وَّزُوۡرًا	وَقَالُوۡٓا	اَسَاطِيۡرُ	الۡاَوَّلِيۡنَ
پس په تحقيق	راتلل کړی دی دوی	په ظلم	او په دروغو سره	او وايئ (کفار)	داقصی دی	د اولنيو خلګو

پس په تحقيق راتلل کړی دی (دغو کفارو) په ظلم او په دروغو سره. او وايئ (کفار) دا قصی دی د مخکنيو خلګو

اِکۡتَتَبَهَا فَهِيَ تُمۡلٰى عَلَيۡهِ بُكۡرَةً وَّاَصِيۡلًا ﴿٥﴾

اِکۡتَتَبَهَا	فَهِيَ	تُمۡلٰى	عَلَيۡهِ	بُكۡرَةً	وَّاَصِيۡلًا
چې ليکلی دی هغه (محمد) پر ليکونکو	پس هغه	لوستل کيږی	په ده	سهار	او ماښام

چې ليکلی دی هغه (محمد) پر ليکونکو پس هغه لوستل کيږی په ده (لپاره د ليکلو) سهار او ماښام.

قُلۡ اَنۡزَلَهُ الَّذِيۡ يَعۡلَمُ السِّرَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ

قُلۡ	اَنۡزَلَهُ	الَّذِيۡ	يَعۡلَمُ	السِّرَّ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ
ووايه	نازل کړی دی دا قرآن	هغه (الله)	چې عالم دی	په هرو پټو	چې په آسمانونو	او په مځکه کښې دی

ووايه (ای محمده!) نازل کړی دی دا قرآن هغه (الله) چې عالم دی په هرو پټو چې په آسمانونو او په مځکه کښې دی

اِنَّهٗ كَانَ غَفُوۡرًا رَّحِيۡمًا ﴿٦﴾ وَقَالُوۡا مَالِ هٰذَا الرَّسُوۡلِ

اِنَّهٗ	كَانَ	غَفُوۡرًا	رَّحِيۡمًا	وَقَالُوۡا	مَالِ	هٰذَا	الرَّسُوۡلِ
بيشکه! چې الله	دی	ښه مغفرت کوونکی	ډير رحم والا	او وايئ (کفار)	چې څه دی	دغه	رسول ته

بيشکه! چې الله دی ښه مغفرت کوونکی ډير رحم والا. او وايئ (کفار) چې څه دی دغه رسول ته

يَاۡكُلُ الطَّعَامَ وَيَمۡشِيۡ فِي الۡاَسۡوَاقِ ؕ لَوۡلَاۤ اُنۡزِلَ

يَاۡكُلُ	الطَّعَامَ	وَيَمۡشِيۡ	فِي الۡاَسۡوَاقِ	لَوۡلَاۤ اُنۡزِلَ
چې خوری	طعام	او ګرځی	په بازارونو کښې	ولی نه نازلاوه سی

چې خوری طعام او ګرځی په بازارونو کښې (لکه نور خلک د پاره د طلب د معاش) ولی نه نازلاوه سی

اِلَيۡهِ مَلَكٌ فَيَكُوۡنَ مَعَهٗ نَذِيۡرًا ﴿٧﴾ اَوۡ يُلۡقٰۤى اِلَيۡهِ كَنۡزٌ

اِلَيۡهِ	مَلَكٌ	فَيَكُوۡنَ	مَعَهٗ	نَذِيۡرًا	اَوۡ يُلۡقٰۤى	اِلَيۡهِ	كَنۡزٌ
ده ته	يو ملائيکه	چې پس سی دغه	له دغه (رسول) سره	بيرووونکی	يا غورځولی کيږی	ده ته	خزانه (له آسمانه)

ده ته يو ملائيکه چې پس سی دغه (ملک) له دغه (رسول) سره بيرووونکی. يا (ولی نه) غورځولی کيږی ده ته خزانه

وَقَالُوۡٓا اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ اکۡتَتَبَهَا ..پرنبي کريم ﷺ اوقران کريم باندي دکفارو اومشـــرکينو اعتراضـــونه

کفارو او مشرکينو چي کم دنبي کريم ﷺ پر نبوت اوقـــرآن کـــريم بانـــدي اعتراضونه کول ددې ځای څخـه ددوی اعتراضـونه اوبيـا دجوابونـو سلسـله شروع سوه او داځه ترليري پـوري تللـې ده. **اولنـي اعتراض** : داوو چـي قـرآن څـه دالله ﷻ دطـرف څخـه نـازل سـوی کـلام نـه دی بلکـي دادوی دځانـه پـه خپلـه درواغ جـوړکړي دي يـايي دتيـرو خلګـو قصـې ديهـــودو او نصـــاراوو وغيـره څخـه اوريـدلي دي پـه خپلو اصـحابو ﷺ يـي ليکلـی دی او چـونکي پـه خپله امي دی نـه پـه ليکلو پوهيږي او نه پـه ويلو يي پـه دې وجـه داليکـل سـوي قصـې سـهار ماښـام اوري چـي يـادي يـي سـي بيـا خلګو تـه ئـي داسـي وايـي چـي دادالله ﷻ کـلام دی : ددې اعتراض جواب قرآن کـريم داورکـی (قـل انزلـه الـــذی يعلـم السّـــرّ فـــی السـماوات والارض) ددې جـواب مطلـب دادی چـي داکـلام پـه خپلـه پـر دې شـــاهد دی چـــي ددې نازلوونکی هغـه پـاک ذات دی کـم چـي دآسـمانونـو او مځکـو پـه .پاتـه بيـان پـر راروان مـخ وګـوری.

www.jamairahmani.org

اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ يَّاْكُلُ مِنْهَا ؕ وَقَالَ الظّٰلِمُوْنَ

اَوْ تَكُوْنُ	لَهٗ	جَنَّةٌ	يَّاْكُلُ	مِنْهَا	وَقَالَ	الظّٰلِمُوْنَ
یا کیږی	ده ته	یو باغ	چی خوری	له (میوو) دهغه	او وایئ	(دغه) ظالمان

یا (ولی نه) کیږی ده ته یو باغ چی خوری له (میوو او حاصلاتو) دهغه او وایئ (دغه) ظالمان

اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ⑧ اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا

اِنْ تَتَّبِعُوْنَ	اِلَّا	رَجُلًا	مَّسْحُوْرًا	اُنْظُرْ	كَيْفَ	ضَرَبُوْا
چی متابعت نه کوئ تاسی	مګر	دیوه سړی	چی جادو پری کړی سوی دی	وګوره	څرنګه	بیانوی

چی متابعت نه کوئ تاسی مګر د یوه سړی چی سحر پری کړی سوی دی. وګوره (ای محمده!) څرنګه بیانوی

لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا ⑨

لَكَ الْاَمْثَالَ	فَضَلُّوْا	فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ	سَبِيْلًا
تاته مثالونه	پس ګمراهان سول دوی	پس طاقت نه لری دوی	دلاری

تاته مثالونه (دشعر سحر کذب) پس ګمراهان سول دوی پس طاقت نه لری دوی (حق ته د موندلو) دلاری

تَبٰرَكَ الَّذِيْٓ اِنْ شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا

تَبٰرَكَ	الَّذِيْٓ	اِنْ شَآءَ	جَعَلَ لَكَ	خَيْرًا
ډیر لوی برکتناک او پورته دی	هغه (ذات)	که اراده وفرمائی	ګرځوی به تاته	خیر بهتر، غوره

ډیر لوی برکتناک خاوند د ډیر خیر او پورته دی هغه (ذات) که اراده وفرمائی ګرځوی به تاته (په دنیا کښی) خیر بهتر غوره

مِّنْ ذٰلِكَ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ وَيَجْعَلْ لَّكَ قُصُوْرًا ⑩

مِّنْ ذٰلِكَ	جَنّٰتٍ	تَجْرِيْ	مِنْ تَحْتِهَا	الْاَنْهٰرُ	وَيَجْعَلْ	لَّكَ	قُصُوْرًا
له دغی	باغونه	چی بهیږی	له لاندی دهغو	ویالی	او ګرځوی به	تاته	بنګلی

له دغی باغونه چی بهیږی له لاندی (دونو) د هغو ویالی او ګرځوی به تاته (په دغو باغونو کښی) بنګلی (مانی) .

بَلْ كَذَّبُوْا بِالسَّاعَةِ ۚ وَاَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ

بَلْ كَذَّبُوْا	بِالسَّاعَةِ	وَاَعْتَدْنَا	لِمَنْ	كَذَّبَ
بلکه نسبت د دروغو کوی	په قیامت باندی	او تیار کړی دی موږ	دپاره دهغه چاچی	نسبت ددروغو کوی

بلکه نسبت د دروغو کوی (کفار) په قیامت باندی (چی نسته) او تیار کړی دی موږ دپاره د هغه چا چی نسبت د دروغو کوی

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا...دتیر مخ پاته بیان دلته

وګوری: ټولو پټو رازونو خبر او پوه دی په دې وجه قرآن کریم یي یو معجز کلام جوړ کی او ټولي دنیا ته یي دمقابلې دعوت ورکی چي که داتاسي دخدای جل جلاله کلام نه منی دیو انسان کلام یي ګڼی نو تاسي هم انسانان یاست دده په شان کلام زیات نه یو سورت بلکي یو آیت جوړ کړی او وښیاست او داچیلنج چي جواب ورکول یي دعربو دفصیحو او بلیغو خلګو دپاره څه مشکل نه دی مګر دوی ددې څخه دتیښتي لاره اختیاره کړه دهیڅ چا داجرئت ونه سوچي دقرآن دیو آیت په مقابله کي دده په شان ایت لیکلی راوړي حال دادی چي دنبي کریم صلی الله علیه وسلم په مخالفت کي خپل مال اسباب بلکي دخپل اولاد او خپل ځانونو خرڅ کولو ته تیارسوي وه دالنده غوندي خبره یي نه سوای کولی چي دقرآن په شان یو سورت پیش کړی وای داواضح دلیل ددې خبري دی چي دادیو انسان کلام نه دی کنه نو نورو انسانانو به هم داسي کلام لیکلی سوای بلکي دادالله جل جلاله کلام دی.

معارف القرآن ج۶ پ۱۸ ص۱۸۷

ع۲ / ۱۲

www.jamairahmani.org

بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾ إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا

بِالسَّاعَةِ	سَعِيرًا	إِذَا رَأَتْهُم	مِّن مَّكَانٍ	بَعِيدٍ	سَمِعُوا لَهَا
په قيامت باندی	سخت اور	کله چي ووينی دوی	له هغه ځای	لری	نو آوری به دوی (دغه اورته)

په قيامت باندی سخت اور (د دوزخ). کله چي ووينی (دغه اور) دوی له هغه ځای لری نو آوری به دوی (دغه اور) لره

تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾ وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا

تَغَيُّظًا	وَزَفِيرًا	وَإِذَا	أُلْقُوا	مِنْهَا	مَكَانًا	ضَيِّقًا
خوټکيدل	او غوريدل	او کله چي	وغورځولی سی (کفار)	له دوزخ څخه	په ځای	تنگ کښی

خوټکيدل او غوريدل (له ډيره قهر او غضبه). او کله چي وغورځولی سی (کفار) له دوزخ څخه په ځای تنگ کښی

مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ

مُّقَرَّنِينَ	دَعَوْا	هُنَالِكَ	ثُبُورًا	لَا تَدْعُوا	الْيَوْمَ
چي څو تنه سره ترلي سوی وی	نو وبه بولي دوی	هلته	هلاک (خپل)	مه غواړئ تاسی	نن ورځ

په دغه حال کښی چي (څو تنه) سره ترلي سوی وی نو په دغه ځای بولي دوی هلاک (خپل). مه غواړئ مه بولئ تاسی نن ورځ

ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾ قُلْ أَذَٰلِكَ

ثُبُورًا	وَاحِدًا	وَادْعُوا	ثُبُورًا	كَثِيرًا	قُلْ	أَذَٰلِكَ
هلاک	يو	او وبولئ تاسی	هلاکونه	ډير	ووايه (ای محمده!)	آيا دغه

هلاک يو او وبولئ تاسی هلاکونه ډير (ځکه چي عذاب مو ډير اقسام لری). ووايه (ای محمده! دوی ته) آيا دغه

خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۚ كَانَتْ

خَيْرٌ	أَمْ جَنَّةُ	الْخُلْدِ	الَّتِي	وُعِدَ	الْمُتَّقُونَ	كَانَتْ
خير ،غوره دی	يا هغه جنت	دهميشه والي	چي	وعده کړی سوی وه	له پرهيزگارانو سره	چي دی (هغه جنت)

خير بهتر غوره دی يا هغه جنت د هميشه والي چي وعده کړی سوی وه (د دغه جنت) له پرهيزگارانو سره چي دی (هغه جنت)

لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ

لَهُمْ	جَزَاءً	وَمَصِيرًا	لَهُمْ	فِيهَا	مَا يَشَاءُونَ
دوی ته	جزاء دعمل	او ځای دورتلو	سته دوی ته	په دغه (جنت) کښی	هر څه چي غواړی دوی

دوی ته جزاء (بدل) دعمل او ځای د ورتلو. سته دوی ته په دغه (جنت) کښی هر څه چي غواړی دوی

إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا. کفارو به ويله که محمد ﷺ دالله جل جلاله رسول وای نو بايد خزانې ورسره وای: په دغه ذکر سوو اياتونو کي دهغه اجمالي جواب څه تفصيل الله جل جلاله بيان کړی دی ددې مطلب دادی چې ای کفارو تاسې د خپل جهالت او حقيقت ناشناسی څخه دليري والي په خاطر يوه خبره داکړې ده چې که دی دالله جل جلاله رسول وای نو دده سره به ډيري خزانې او دولت وای ډير لوی باغونه او جائدادونه به وای ورسره چې په دې سره به دی دکسب دمعاش څخه بې پرواه وای: **ددې جواب** يې داورکی چې داسې کول زموږ دپاره څه مشکل نه دي چې خپل رسول ته ددولت خزانې ورکړو بلکې دلويو څخه دلوی حکومت او سلطنت مالک يې جوړ کړو لکه ددې څخه مخکې چې حضرت داوود عليه السلام او حضرت سليمان عليه السلام ته مو داسې دولت او پر پوره دنيا باندې بې مثاله حکومت ورکی او دخپل دې کامل قدرت اظهار موکړی دی مگر مصلحت داوو چې دانبياو تولی بايد دمادي او دنيوي مال او دولت څخه جدا وساتل سي الخ.
(معارف القرآن ج٦پ١٨ص١٩٢)

www.jamairahmani.org

خٰلِدِيْنَ ؕ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْـُٔوْلًا ﴿۱۶﴾

خٰلِدِيْنَ	كَانَ	عَلٰى	رَبِّكَ	وَعْدًا	مَّسْـُٔوْلًا
حال داچي تل به وي پکښې	دی	پر	رب ستا	وعده کړې سوې	غوښتلې سوې

حال داچي تل به وي پکښې دی (دخول د جنت سره له خلوده) پر رب ستا موعوده (وعده کړې سوې) غوښتلې سوې.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

وَيَوْمَ	يَحْشُرُهُمْ	وَمَا يَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ
او هغه ورځ	چي راجمع به کړي (الله) دغه (کفار)	او هغه چي عبادت کاوه دوی	غير له	الله

او (ياد کړه) هغه ورځ چي راجمع به کړي (الله) دغه (کفار) او هغه (باطل معبودان) چي عبادت کاوه دوی غير له الله

فَيَقُوْلُ ءَاَنْتُمْ اَضْلَلْتُمْ عِبَادِيْ هٰٓؤُلَآءِ

فَيَقُوْلُ	ءَاَنْتُمْ	اَضْلَلْتُمْ	عِبَادِيْ	هٰٓؤُلَآءِ
پس ویبه وایئ	آیا تاسی	ګمراه کړي ؤ تاسی	بندګان زما	دغه (چي مشرکان دی)

(هغوی ته) پس ویبه وایئ (الله دغو معبودانو ته) آیا تاسی ګمراه کړي ؤ تاسی بندګان زما دغه (چي مشرکان) دی

اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيْلَ ﴿۱۷﴾ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ يَنْۢبَغِيْ

اَمْ هُمْ	ضَلُّوا	السَّبِيْلَ	قَالُوْا	سُبْحٰنَكَ	مَا كَانَ يَنْۢبَغِيْ
او که دوی	پخپله ورکه کړی وه	لاره (دحق)	وبه وایئ (معبودان)	چي پاکی ده تا ته	نه ښایيږی

او که دوی پخپله ورکه کړی وه لاره (دحق) . وبه وایئ (معبودان) چي پاکی ده تا ته له شريکه او له عيبو څخه نه ښايیږی

لَنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُوْنِكَ مِنْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنْ مَّتَّعْتَهُمْ

لَنَآ	اَنْ نَّتَّخِذَ	مِنْ دُوْنِكَ	مِنْ اَوْلِيَآءَ	وَلٰكِنْ	مَّتَّعْتَهُمْ
موږ ته	داچي ونيسو موږ	غير له تا څخه (يا الله)	هيڅ دوستان	او ليکن	بهره مند (نبه معاش ورکړی) ؤ تا دوی ته

موږ ته داچي ونيسو موږ غير له تا څخه (يا الله) هيڅ دوستان، او ليکن نبه معاش ورکړی ؤ تا (ای الله!) دوی ته

وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ ۚ وَكَانُوْا قَوْمًا بُوْرًا ﴿۱۸﴾

وَاٰبَآءَهُمْ	حَتّٰى	نَسُوا	الذِّكْرَ	وَكَانُوْا	قَوْمًا	بُوْرًا
او پلرونو د دوی ته	ترهغه پوری	چي هير کړی دوی	پند (کتاب) ستا	او وو دوی	قوم	هلاکيدونکی

او پلرونو د دوی ته ترهغه پوری چي هير کړ دوی پند (کتاب) ستا، او وو دوی (په حکم ستا) قوم هلاکيدونکی.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

دقيامت په ورځ به الله جَلَّ جَلَالُهٗ کفاراو ددوی معبودان راجمع او ټول کړي: د الله جَلَّ جَلَالُهٗ ارشاد مبارک دی چي دوی ته هغه ورځ ورپه ياد کړه چي په کمه ورځ الله جَلَّ جَلَالُهٗ دا کافران خلګ او دکمو چي دوی عبادت کړی دی دخدای جَلَّ جَلَالُهٗ څخه ماسواه هغه راټول کړي او معبودان عام دي که ملايکي وي که بتان وي بيا به الله جَلَّ جَلَالُهٗ دي معبودانو ته ددغو عابدينو درسواکولو دپاره و فرمايي چي آيا تاسي زما بندګان دحقي لاري څخه ګمراه کړي وه ؟ او که دوی په خپله دحقي لاري څخه ګمراه سوي وه ؟ مطلب داچي دوی ستاسي عبادت کوی کوم چي په واقع کي ګمراهي ده :ستاسي په حکم او رضا سره يه کړي وو لکه چي دډي خلګو ګمان وو چي دامعبودان زموږ په دې عبادت سره خوشحاليږي او چي خوشحاله سي نوالله جَلَّ جَلَالُهٗ ته به زموږ شفاعت وکړي يا يي په خپل فاسد خيال سره دځانه جوړه کړې وه هغه معبودان به عرض وکي چي په الله جَلَّ جَلَالُهٗ پناه زموږ څه مجال وو چي موږ ستا څخه ماسوا نور کار سازان په خپله عقيده کي تجويز کړو الخ.

معارف القرآن ج ۶ پ ۱۸ ص ۱۹۰

www.jamairahmani.org

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً...په مخلوق کي دمعاشي مساوات نه کيدل پر لوی حکمت مبني دي: په دغه آيت کي اشاره دي طرف ته ده چي دحق تعالى په قدرت کي خو هرڅه وه هغه ټول انسانان يو شان مالداره کولای سوه ، ټول يي روغ جوړ ساتلی سوه هيڅوک به نه ناجوړی کيدی ټول به دعزت او جاه په اعلى معيار باندي وای څوک ادنى يا کمي مرتبې والابه نه وای مګر په نظام عالم کي به په دې سره ډيري کمی پيدا سوي وای په دې وجه الله ﷻ څوک مالدار جوړ کړل ، څوک غريبان او مفلسان ، څوک قوي او څوک ضعيف څوک روغ او څوک بيمار ، چاته يي عزت او مرتبه ورکړه څوک يي ګمنام کړل په دغه احوالو او اقسامو او انواعو په دې اختلاف کي دهري طبقې امتحان او ازمايش دی دغني ده په شکر سره دغريب ده په صبر سره امتحان دی دغه ډول دمريض او جوړ سړي امتحان دی په دې وجه دنبي کريم ﷺ تعليم دادی چي په دنيا کي کي ترځان کښته خلګو ته ګوری او په ديندارۍ کي ترځان لوړسړي ته ګوری.

معارف القرآن ج٦ پ١٨ ص١٩٣

فَقَدْ كَذَّبُوْكُمْ بِمَا تَقُوْلُوْنَ فَمَا تَسْتَطِيْعُوْنَ

فَقَدْ	كَذَّبُوْكُمْ	بِمَا	تَقُوْلُوْنَ	فَمَا تَسْتَطِيْعُوْنَ
نو په تحقيق	دروغجنان کړئ يئ تاسی	په هغه خبره کښی	چی ويله تاسی	پس طاقت نه لرئ تاسی

نو په تحقيق دروغجنان کړئ (معبودانو مو) تاسی (ای مشرکانو) په هغه خبره کښی چی ويله تاسی پس طاقت نه لرئ تاسی

صَرْفًا وَّلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يَّظْلِمْ مِّنْكُمْ نُذِقْهُ

صَرْفًا	وَّلَا نَصْرًا	وَمَنْ يَّظْلِمْ	مِّنْكُمْ	نُذِقْهُ
ډګرځولو دعذاب	اونه مدد کولو	او هر هغه چاچی ظلم وکړ	له تاسی	وبه څکوو موږ هغه ته

د ګرځولو د عذاب او نه مدد کولو (يو له بله سره)، او هر هغه چا چی ظلم وکړ له تاسی وبه څکوو موږ هغه ته

عَذَابًا كَبِيْرًا ﴿١٩﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ

عَذَابًا	كَبِيْرًا	وَمَآ اَرْسَلْنَا	قَبْلَكَ	مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ
عذاب	لوی	اونه دی ليږلی موږ	پخوا له تا څخه	له مرسلانو څخه

عذاب لوی (چی خلود فی النار دی). او نه دی ليږلی موږ پخوا له تا څخه (ای محمده!) له مرسلانو څخه (په هيڅ کيفيت)

اِلَّآ اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَيَمْشُوْنَ

اِلَّآ	اِنَّهُمْ	لَيَاْكُلُوْنَ	الطَّعَامَ	وَيَمْشُوْنَ
مګر	بيشکه! دوی	خامخا خوړل به دوی	طعام	او ګرځيدل به دوی

مګر (په دغه کيفيت سره چی) بيشکه! دوی خامخا خوړل به دوی طعام او ګرځيدل به دوی

فِي الْاَسْوَاقِ ؕ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ

فِي الْاَسْوَاقِ	وَجَعَلْنَا	بَعْضَكُمْ	لِبَعْضٍ
په بازارونو کښی	او ګرځولی دی موږ	ځينی ستاسی	دپاره د ځينو نورو

په بازارونو کښی (دپاره د مطالبو خپلو) او ګرځولی دی موږ ځينی ستاسی دپاره د ځينو نورو

فِتْنَةً ؕ اَتَصْبِرُوْنَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ﴿٢٠﴾ ع

ع ٢ ١١ ١٧

فِتْنَةً	اَتَصْبِرُوْنَ	وَكَانَ	رَبُّكَ	بَصِيْرًا
امتحان	آيا صبر کوئ تاسی	او دی	رب ستا	ښه ليدونکی

آزموينت آيا صبر کوئ (ای اهل الابتلاء که نه؟ بلکه صبر وکړئ!) او دی رب ستا ښه ليدونکی .

www.jamairahmani.org

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا

وَقَالَ	الَّذِيْنَ	لَا يَرْجُوْنَ	لِقَآءَنَا	لَوْلَآ اُنْزِلَ	عَلَيْنَا
او وايئ	هغه کسان	چې نه لري اميد	دملاقات زموږ	ولې نه نازلولی سی	پر موږ باندی

او وايئ هغه کسان چې نه لري اميد د ملاقات زموږ (او نه مني قيامت) ولې نه نازلولی سی پر موږ باندی

الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ نَرٰى رَبَّنَا ؕ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ

الْمَلٰٓئِكَةُ	اَوْ نَرٰى	رَبَّنَا	لَقَدِ	اسْتَكْبَرُوْا	فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ
ملائيکی	يا ولی نه وينو موږ	رب خپل	خامخا په تحقيق	کبر کړی دی دوی	په نفسونو د دوی کښی

ملائيکی ،يا ولی نه وينو موږ رب خپل (چې خبرې راسره وکړی) خامخا په تحقيق کبر کړی دی دوی په نفسونو د دوی کښی

وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيْرًا ﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى

وَعَتَوْ	عُتُوًّا	كَبِيْرًا	يَوْمَ	يَرَوْنَ	الْمَلٰٓئِكَةَ	لَا بُشْرٰى
او تير سوی دی	په تيريدلو	لويو سره	هغه ورځ	چې وويني دوی	ملائيکی	نه به وی زيری

او تير سوی دی (له حده) په تيريدلو لويو سره. هغه ورځ چې وويني دوی ملائيکی (دعذاب) نه به وی زيری (خوشحالی)

يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِيْنَ وَيَقُوْلُوْنَ حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَآ

يَوْمَئِذٍ	لِّلْمُجْرِمِيْنَ	وَيَقُوْلُوْنَ	حِجْرًا	مَّحْجُوْرًا	وَقَدِمْنَآ
په دغه ورځ کښی	دپاره د مجرمانو	او وبه وائی دوی	پناه غواړو	په پناه غوښتلو سره	او موږ به متوجه سو

په دغه ورځ کښی دپاره د مجرمانو او وبه وائی دوی چې چيری دی منع کړل سی په کوم مانع سره او اراده کړی ده رسيدلی يو موږ

اِلٰى مَا عَمِلُوْا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنٰهُ هَبَآءً مَّنْثُوْرًا ﴿٢٣﴾ اَصْحٰبُ

اِلٰى مَا عَمِلُوْا	مِنْ عَمَلٍ	فَجَعَلْنٰهُ	هَبَآءً	مَّنْثُوْرًا	اَصْحٰبُ
هغو شيانو ته چې کړی دی	له (نيک) عمل څخه	پس وبه ګرځوو موږ هغه	ګرځ (زرى)	تار په تار کړل سوی	ملګری

هغو شيانو ته چې کړی دی (دغو کفارو) له (نيک) عمل څخه پس وبه ګرځوو موږ هغه وړی تار په تار کړل سوی. ملګری

الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَّاَحْسَنُ مَقِيْلًا ﴿٢٤﴾

الْجَنَّةِ	يَوْمَئِذٍ	خَيْرٌ	مُّسْتَقَرًّا	وَّاَحْسَنُ	مَقِيْلًا
دجنت	په دغه ورځ	غوره دی	له جهته دهستوګنی	او ډير ښه به وی	له جهته د خوب د غرمی

د جنت په دغه ورځ (دقيامت) غوره دی له جهته د هستوګنی او ډير ښه به وی له جهته (دځای) دخوب دغرمی (او راحت)

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ... دمشرکينو بې ځايه او تکبرانه سوالونه: دلفظ رجا عامه معنی ديو محبوب او مرغوب شي داميد راځي او کله دالفظ په معنی دبيري هم استعماليږي لکه چې ابن الانباري رحمة الله عليه په کتاب الاضداد کي ليکلي دي دلته هم دا معنی دبيري زياته واضحه ده يعني هغه خلګ کم چي زموږ په مخکي دپيش کيدو څخه نه بيريږي: په دي کي اشاره ددې خبري طرفته ده چي دبې کاره او جاهلانه سوالونو او فرمايشونو جرأت دهغه سړي کيدای سي کم چي دآخرت څخه بالکل منکروي ځوک چي آخرت مني پر هغه دآخرت فکر داسي غالب وي چي هغه ته دداسي خبرو او سوال او جواب فرصت نه ورکول کيږي: نن صبا چي کم دنوي تعليم په اثر سره داسلام او دده داحکامو په باره کي ډير خلګ په شبهو او بحث مباحثو کي مشغول ليدل کيږي: داهم علامه ددې ده چي معاذ الله په زړه کي يي دآخرت رښتيني يقين نسته او که دآخرت يقين وای نو بيا يي داسي فضول قسم سوالونه پر زړه نه ورته پيدا کيدل. (معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ١)

www.jamairahmani.org

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيْلًا ﴿۲۵﴾

وَيَوْمَ	تَشَقَّقُ	السَّمَآءُ	بِالْغَمَامِ	وَنُزِّلَ	الْمَلٰٓئِكَةُ	تَنْزِيْلًا
او هغه ورځ	چې ټوټې ټوټې به سی	آسمان	په وريځو سره	او نازلې به کړی سی	ملائيکې	په نازلولو سره

او (ياد کړه) هغه ورځ (دقيامت) چې ټوټې ټوټې به سی آسمان په وريځو سره او نازلې به کړی سی ملائيکې په نازلولو سره

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ؕ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ

اَلْمُلْكُ	يَوْمَئِذِ	الْحَقُّ	لِلرَّحْمٰنِ	وَكَانَ	يَوْمًا	عَلَى الْكٰفِرِيْنَ
ملک	په دغه ورځ	حق ثابت دی	دپاره د رحمٰن	او وی به	دغه ورځ	پر کفارو

ملک (او کامل سلطنت) په دغه ورځ (دقيامت) حق ثابت دی دپاره د رحمٰن، او وی به دغه ورځ (دقيامت) پر کفارو

عَسِيْرًا ﴿۲۶﴾ وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُوْلُ

عَسِيْرًا	وَيَوْمَ	يَعَضُّ	الظَّالِمُ	عَلٰى يَدَيْهِ	يَقُوْلُ
ډيره سخته	او هغه ورځ	چې خوله به لګوی	ظالم	پر دواړو لاسونو خپلو	وايئ به

ډيره سخته. او (ياد کړه ای محمده!) ورځ چې خوله به لګوی ظالم پر دواړو لاسونو خپلو (له ډيره غمه او افسوسه) وايئ به

يٰلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُوْلِ سَبِيْلًا ﴿۲۷﴾ يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِيْ

يٰلَيْتَنِي	اتَّخَذْتُ	مَعَ الرَّسُوْلِ	سَبِيْلًا	يٰوَيْلَتٰى	لَيْتَنِيْ
ای کاشکی	نيولی مې وی	سره له رسوله	لاره	ای هلاکه ای عذابه زما	کاشکی

ای کاشکی نيولی مې وی سره له رسوله (د الله د نجات حقه) لاره. ای هلاکه ای عذابه ای خرابی زما کاشکی

لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا ﴿۲۸﴾ لَقَدْ اَضَلَّنِيْ عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ

لَمْ اَتَّخِذْ	فُلَانًا	خَلِيْلًا	لَقَدْ	اَضَلَّنِيْ	عَنِ الذِّكْرِ	بَعْدَ
نه مې وی نيولی	فلانکی سړی	دوست خپل	خامخا په تحقيق	ګمراه کړی وم زه	له ذکره (د قرآن)	وروسته

نه مې وی نيولی فلانکی سړی دوست خپل. خامخا په تحقيق ګمراه کړی وم زه له ذکره پنده (د قرآن) وروسته

اِذْ جَآءَنِيْ ؕ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِلْاِنْسَانِ خَذُوْلًا ﴿۲۹﴾ وَقَالَ الرَّسُوْلُ

اِذْ جَآءَنِيْ	وَكَانَ	الشَّيْطٰنُ	لِلْاِنْسَانِ	خَذُوْلًا	وَقَالَ الرَّسُوْلُ
له هغه چې راغی ماته	او دی	شيطان	دپاره د انسان	غولوونکی	او و ويل رسول (دالله)

له هغه چې راغی ماته، (دغه ذکر نو فرمائی الله) او دی شيطان دپاره د انسان لغزوونکی غولوونکی. او و ويل رسول (دالله)

يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِيْ لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا.. دايت دنازليدويوه خاصه واقعه

دغه آيت په يوه خاصه واقعه کي نازل سوی دی: مګر حکم يي عام دی واقعه داوه چي عقبه ابن ابی معيط دمکي دمشرکينو دسردارانو څخه وودده عادت داوو چي کله به ديو سفر څخه بيرته راغی نو دښار معززو خلګو ته به يي ميلميستيا کوله او اکثره به يي نبي کريم ﷺ په کښي هم رابلی يو وار دعادت موافق ده دښار معززينو ته دعوت ورکی او نبي کريم ﷺ يي هم په کښي رابللی وو کله چي ورته ده خوراک کښيښووی نو نبي کريم ﷺ وفرمايل چي زه ستا ډوډی تر هغه وخته نه خورم تر څو پوري چي ته داشاهدي اداء نه کړي چي الله ﷻ يو دی دده سره څوک په عبادت کي شريک نسته او داچي زه دالله ﷻ رسول او نبي يم عقبه دا کلمه وويله او نبي کريم ﷺ د شرط مطابق ډوډی وخوړه دعقبه يو ډير نژدي ملګری وو ابی ابن خلف هغه چي کله خبر سونو راغی ډير په قهر او غصه وو ده ته خو عقبه ورته عذر وکی چي دقريشو عزتمند: پاته قصه پر رارون مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

يٰرَبِّ اِنَّ قَوۡمِی اتَّخَذُوۡا هٰذَا الۡقُرۡاٰنَ مَهۡجُوۡرًا ﴿۳۰﴾

يٰرَبِّ	اِنَّ	قَوۡمِی	اتَّخَذُوۡا	هٰذَا	الۡقُرۡاٰنَ	مَهۡجُوۡرًا
ای ربه زما	په تحقيق	قوم زما	نيولی دی	دغه	قرآن	ترک کړی سوی

ای ربه زما په تحقيق قوم زما نيولی دی دغه قرآن ترک کړی سوی (چی نه پری ايمان راوړی او نه پری عمل کوی)

وَ كَذٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِیٍّ عَدُوًّا مِّنَ الۡمُجۡرِمِيۡنَ

وَ كَذٰلِكَ	جَعَلۡنَا	لِكُلِّ	نَبِیٍّ	عَدُوًّا	مِّنَ الۡمُجۡرِمِيۡنَ
او همداسی	ګرځولی ۇ موږ	دپاره د هر	نبی	دښمنان	له مجرمانو (کفارو)

او همداسی ګرځولی ۇ موږ (پخوا له تا څخه) دپاره د هر نبی دښمنان له مجرمانو (کفارو نو صبر وکړه په شان د نورو انبياؤ)

وَ كَفٰی بِرَبِّكَ هَادِيًا وَّ نَصِيۡرًا ﴿۳۱﴾ وَ قَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا

وَ كَفٰی	بِرَبِّكَ	هَادِيًا	وَّنَصِيۡرًا	وَقَالَ	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا
او کافی دی	رب ستا	صافه لار ښوونکی	او ښه مدد کوونکی	او وايئ	هغه کسان	چی کافران سوی دی

او کافی دی رب ستا سمه صافه لار ښوونکی او ښه مدد کوونکی (پر اعداؤ) . او وايئ هغه کسان چی کافران سوی دی

لَوۡ لَا نُزِّلَ عَلَيۡهِ الۡقُرۡاٰنُ جُمۡلَةً وَّاحِدَةً ۚ كَذٰلِكَ ۚ لِنُثَبِّتَ

لَوۡلَا نُزِّلَ	عَلَيۡهِ	الۡقُرۡاٰنُ	جُمۡلَةً	وَّاحِدَةً	كَذٰلِكَ	لِنُثَبِّتَ
ولی نه نازلاوه سی	پر دغه (محمد)	قرآن	ټول	په يو وار	همداسی (لږلږ)	چی ثابت محکم قوی کړو

ولی نه نازلاوه سی پر دغه (محمد) قرآن ټول په يو وار (نو فرمائی الله) همداسی (لږلږ نازلوو) چی ثابت محکم قوی کړو

بِهٖ فُؤَادَكَ وَرَتَّلۡنٰهُ تَرۡتِيۡلًا ﴿۳۲﴾ وَلَا يَاۡتُوۡنَكَ بِمَثَلٍ

بِهٖ	فُؤَادَكَ	وَرَتَّلۡنٰهُ	تَرۡتِيۡلًا	وَلَا يَاۡتُوۡنَكَ	بِمَثَلٍ
په دغه	زړه ستا	او ويلی دی موږ دغه ټوټی ټوټی	په آرام ويلو سره	او نه راوړی دوی تاته	کوم مثل

په دغه (قرآن سره) زړه ستا او لوستلی دی موږ دغه ټوټی ټوټی په آرام لوستلو سره .او نه کوی دوی راتله تاته کوم مثل

اِلَّا جِئۡنٰكَ بِالۡحَقِّ وَاَحۡسَنَ تَفۡسِيۡرًا ﴿۳۳﴾ اَلَّذِيۡنَ يُحۡشَرُوۡنَ

اِلَّا جِئۡنٰكَ	بِالۡحَقِّ	وَاَحۡسَنَ	تَفۡسِيۡرًا	اَلَّذِيۡنَ	يُحۡشَرُوۡنَ
مګر راوړو موږ تاته	په حق سره	او ډير ښه	تفسير بيان	(دوی) هغه کسان دی	چی جمع به کړه سی

مګر راوړو موږ تاته (جواب دهغه)په حق سره او ډير ښه تفسير بيان. (دوی) هغه کسان دی چی جمع به کړه سی اوشړل به سی

وَ كَذٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِیٍّ عَدُوًّا مِّنَ الۡمُجۡرِمِيۡنَ..د تير مخ پاته قصه دلته وګوری: ميلمه محمد ﷺ زموږ کور ته راغلی وو که هغه بغير دخوراک کولو څخه زموږ دکوره څخه وتلی وای نو دابه زما دپاره لويه رسوايي وای په دي وجه ما دهغه دخاطره داکلمه وويله ابی ابن خلف ورته وويله چي زه ستا داسي خبري او عذرونه نه قبلوم تر څو چي ته ولاړ نه سي او دهغه پر مخ باندي ناړي توک نه کړي عقبه بدبخته هم ددغه خپل دوست په وينا باندي دغه کار ته تيار سو او دغه بې باکي يي تر سره کړه ورغی دنبي کريم ﷺ پر مخ مبارک يي تو کړه: نو بيا الله ﷻ دوی دواړه په دي دنيا کي هم ذليله او خوار کړه هغه داچي دواړه دبدر په غزا کي مردار سوله په ډير ذلت او شرمندګی سره : او په آخرت کي يي ددوی دعذاب ذکر په دغه آيت کي کړی دی چي کله دی دآخرت عذاب ويني نو دغه وخت به په پښيمانتيااو افسوس سره خپل لاسونه چيچي وايي به چي کاشکي مافلانی ابی ابن خلف دوست نه وای جوړ کړی الخ.
(معارف القرآن ج ٧ پ١٩ص ۴)

www.jamairahmani.org

٣ ع ١٤ ١

عَلٰى وُجُوْهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ ۙ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٣٤﴾ ع

عَلٰى وُجُوْهِهِمْ	اِلٰى	جَهَنَّمَ	اُولٰٓئِكَ	شَرٌّ	مَّكَانًا	وَّاَضَلُّ	سَبِيْلًا
پرمخونوخپلو	طرف	د دوزخ ته	دغه ټولي	بد دي	له جهته د ځايه	او ډير گمراهان دي	له جهته د لاري

پرمخونوخپلو طرف د دوزخ ته دغه ټولي بد دي له جهته د ځايه او ډير ښويدلي دي له جهته د لاري او ډير گمراهان دي .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهٗٓ اَخَاهُ

وَلَقَدْ	اٰتَيْنَا	مُوْسَى	الْكِتٰبَ	وَجَعَلْنَا	مَعَهٗٓ	اَخَاهُ
او خامخا په تحقيق	ورکړی ؤ موږ	موسٰی ته	کتاب	او گرځولی ؤ موږ	له دغه (موسٰی) سره	ورور د ده

او خامخا په تحقيق ورکړی ؤ موږ موسٰی ته کتاب (توريت) او گرځولی ؤ موږ له دغه (موسٰی) سره ورور د ده

هٰرُوْنَ وَزِيْرًا ﴿٣٥﴾ ۚ فَقُلْنَا اذْهَبَآ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

هٰرُوْنَ	وَزِيْرًا	فَقُلْنَا	اذْهَبَآ	اِلَى الْقَوْمِ	الَّذِيْنَ	كَذَّبُوْا
هارون	وزير	پس وويل موږ	لاړ سئ دواړه	هغه قوم ته	چي	دروغجن يئ شميرلی دی

هارون وزير (مددگار) . پس وويل موږ (دوی ته چي) لاړ سئ دواړه هغه قوم ته چي دروغجن يئ شميرلی دی

بِاٰيٰتِنَا ؕ فَدَمَّرْنٰهُمْ تَدْمِيْرًا ﴿٣٦﴾ وَقَوْمَ نُوْحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا

بِاٰيٰتِنَا	فَدَمَّرْنٰهُمْ	تَدْمِيْرًا	وَقَوْمَ	نُوْحٍ	لَّمَّا	كَذَّبُوا
آيتونه زموږ	پس هلاک کړل موږ فرعونيان	په هلاکولو سره	او قوم	د نوح	کله چي	دروغجن وشميرل دوی

آيتونه زموږ پس هلاک کړل موږ فرعونيان په هلاکولو سره او قوم د نوح کله چي دروغجن وشميرل دوی

الرُّسُلَ اَغْرَقْنٰهُمْ وَجَعَلْنٰهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ؕ وَاَعْتَدْنَا

الرُّسُلَ	اَغْرَقْنٰهُمْ	وَجَعَلْنٰهُمْ	لِلنَّاسِ	اٰيَةً	وَاَعْتَدْنَا
رسولان خپل	غرق کړل موږ دوی	او وگرځول موږ دوی	دپاره د خلگو	دليل	او تيار کړی دی موږ

رسولان خپل (نوح، ادريس، شيث) غرق کړل موږ دوی او وگرځول موږ دوی دپاره د خلگو دليل او تيار کړی دی موږ

لِلظّٰلِمِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿٣٧﴾ ۚ وَّعَادًا وَّثَمُوْدَا وَاَصْحٰبَ الرَّسِّ

لِلظّٰلِمِيْنَ	عَذَابًا	اَلِيْمًا	وَّعَادًا	وَّثَمُوْدَا	وَاَصْحٰبَ	الرَّسِّ
دپاره د ظالمانو	عذاب	ډير دردناک	او عاديان	او ثموديان	او صاحبان	دڅاه

دپاره د ظالمانو عذاب ډير دردناک . او (هلاک کړل موږ) عاديان او ثموديان او صاحبان (ياران) د کوهی (دڅاه)

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهٗٓ.. حضرت موسی عليه السلام او هارون عليه السلام الله جل جلاله دفرعون وقوم ته ورواستول: په دغه آيت کي الله جل جلاله فرمايي چي موږ موسی عليه السلام او حضرت هارون عليه السلام وفرعون ته او دده قوم ته ورواستول خو هغوی دوی ته نسبت ددرواغو وکی او زموږ اياتونه يي درواغجن کړل: اوس سوال دادی چي اياتونه يي څنگه درواغجن کړل او تراوسه پوري خو تورات نازل سوی لا نه وو؟ جواب علماوو داورکړی دی چي داياتونو ددرواغجن کيدو څخه مراد يا خو دتوحيد عقلي دليلونه دي کم چي هر انسان ته دده دعقل مطابق معلوميدی سي په هغه کي فکر نه کولو ته يي درواغجن کول داياتونو وفرمايل: او يا داچي دتيرو انبياوو روايتونه کم چي په هر قوم کي څه نا څه په نقل سره راروان وي دهغو څخه انکار مراد دی لکه چي په قرآن کريم کي فرمايي (ولقد جآء کم يوسف من قبل بالبينات) په دي کي دتيرو پيغمبرانو تعليم دی او دا خلگو ته په نقل سره ښوول سوي دي (بيان القرآن).
(معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٨)

www.jamairahmani.org

وَقُرُوْنًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ﴿٣٨﴾ وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَ

وَقُرُوْنًا	بَيْنَ	ذٰلِكَ	كَثِيْرًا	وَكُلًّا	ضَرَبْنَا	لَهُ	الْاَمْثَالَ
او نور اهل دزمانو	په مينځ	د دوی کښې	ډیر	او هريو لـه دی ځخه	بيان کړې ؤ موږ	ده ته	مثالونه

او نور اهل د زمانو په مينځ د دوی کښې ډیر. او هريو له دی ځخه بيان کړې ؤ موږه ته مثالونه (دعبرت په اقامت)

وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِيْٓ

وَكُلًّا	تَبَّرْنَا	تَتْبِيْرًا	وَلَقَدْ	اَتَوْا	عَلَى الْقَرْيَةِ	الَّتِيْٓ
او ټول مو	هلاک کړل	په هلاکولو سره	او خامخا په تحقيق	تیر سوی دی	پر قريو کليو ، ښارونو	هغو چې

او ټول مو هلاک کړل په هلاکولو سره . او خامخا په تحقيق تیر سوی دی پر قريو کليو ښارونو هغو چې

اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ؕ اَفَلَمْ يَكُوْنُوْا يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوْا

اُمْطِرَتْ	مَطَرَ	السَّوْءِ	اَفَلَمْ يَكُوْنُوْا	يَرَوْنَهَا	بَلْ كَانُوْا
ورولی سوی ؤ پرې	باران	دبدی	آيا پس نه ؤ دغه (کفار)	چې ليدلې ئې وی هغه (قريه)	بلکه ؤ دوی

ورولی سوی ؤ پرې باران دبدی (دعذاب)، آيا پس نه ؤ دغه (کفار) چې ليدلې ئې وی هغه (قريه) بلکه ؤ دوی

لَا يَرْجُوْنَ نُشُوْرًا ﴿٤٠﴾ وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ اِلَّا هُزُوًا ؕ

لَا يَرْجُوْنَ	نُشُوْرًا	وَاِذَا	رَاَوْكَ	اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ	اِلَّا	هُزُوًا
چې نه به يئ درلود امید	دبيا ژوندی کيدلو	او کله چې	ووينی دوی تا	نو نه نيسی دوی تا	مګر	په ټوکو سره

چې نه به ئې درلود امید دبيا ژوندی پورته کيدلو . او کله چې ووينی دوی تا نو نه نيسی دوی تا مګر ځای د مسخرې

اَهٰذَا الَّذِيْ بَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا ﴿٤١﴾ اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا

اَهٰذَا	الَّذِيْ	بَعَثَ	اللّٰهُ	رَسُوْلًا	اِنْ كَادَ	لَيُضِلُّنَا
آيا دغه	هغه (سړی) دی	چې رالیږلی دی	الله	رسول	بيشکه! چې دی نژدی ؤ	چې خامخا ګمراه کړی يئ وی موږ

آيا دغه هغه (سړی) دی چې راليږلی دی الله رسول (موږ ته ؟) . بيشکه! چې دی نژدی ؤ چې خامخا ګمراه کړی يئ وی موږ

عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَآ اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ؕ وَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ

عَنْ اٰلِهَتِنَا	لَوْلَآ اَنْ صَبَرْنَا	عَلَيْهَا	وَسَوْفَ	يَعْلَمُوْنَ	حِيْنَ
له خدايانو زموږ	که صبر نه وی کړی موږ	په (عبادت) د دوی	او ژر به	پوه سی دوی	کله چې

له خدايانو زموږ که صبر نه وی کړی موږ په (عبادت) (نو فرمائی الله) او ژر به پوه سی دوی کله چې

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا...
دهرامت دهلاکت ځخه مخکې الله ﷻ هغوی ته اثرناک مضامين بيان کړي دي: په دغه آيت کې دالله ﷻ ارشاد دی چې سابقه قومونه لکه عاديان او ثموديان دا موږ هلاک کړي دي خو په دوی کې دهريوه امت دهدايت دپاره موږ عجيبه عجيبه اثرناک او بليغ مضامين بيان کړل او کله چې يې ونه منل نو موږ ټول برباد کړل اودغه کفار دمکې چې کله شام ته سفرونه کوي نو دوی پر دغه کلو باندي تيرېږي راتيرېږي پر کمو کلو چې ډير بد قسم باران دډبرو سوی وو يعنې قوم او کلي دلوط عليه السلام نو آيا دې خلګو دغه نه دی ليدلی بيا هم عبرت نه اخلي چې کفر او درواغجن کول پريږدي دکم په وجه چې قوم دلوط عليه السلام سزا پيدا کړې وه پس خبره داده چې دعبرت نه اخيستو وجه دانه ده چې ګوندي دغه کلي دوی نه ويني بلکې اصل وجه ددې داده چې داخلګ دبيا ژوندي کيدو يقين نه لري يعني دآخرت ځخه منکره دي په دې وجه کفر دسزا موجب نه ګڼي او داخپل هلاکت دکفر وبال هم نه بولي.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۱۹ ص ۱۰)

www.jamairahmani.org

يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿۴۲﴾ اَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ

يَرَوْنَ	الْعَذَابَ	مَنْ اَضَلُّ	سَبِيْلًا	اَرَءَيْتَ	مَنِ اتَّخَذَ
ووينې دوى	عذاب	چې څوک دى ډيرګمراه	له جهته د لارې	آيا وينې خبرېږې ته	په هغه چاچې نيولى دى

ووينې دوى عذاب (دقيامت ښكاره) چې څوك دى ډير ګمراه له جهته د لارې. آيا وينې خبرېږې ته په هغه چاچې نيولى دى

اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ ۭ اَفَاَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَكِيْلًا ﴿۴۳﴾ اَمْ تَحْسَبُ

اِلٰهَهٗ	هَوٰىهُ	اَفَاَنْتَ	تَكُوْنُ	عَلَيْهِ	وَكِيْلًا	اَمْ تَحْسَبُ
دغه خداى خپل	هوا (دنفس خپل)	آيا پس ته	به يې	په ده باندى	وكيل	آيا ګمان كوې ته

دغه خداى خپل هوا (دنفس خپل) آيا پس ته به يې په ده باندى وكيل (ساتونكى) . آيا ګمان كوې ته

اَنَّ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُوْنَ اَوْ يَعْقِلُوْنَ ۭ اِنْ هُمْ اِلَّا كَالْاَنْعَامِ

اَنَّ	اَكْثَرَهُمْ	يَسْمَعُوْنَ	اَوْ يَعْقِلُوْنَ	اِنْ هُمْ	اِلَّا	كَالْاَنْعَامِ
چې په تحقيق	اكثر د دوى	آورى	يا عقل چلوى	نه دى دوى	مګر	په شان د چارپايانو دى

چې په تحقيق اكثر د دوى آورى يا عقل چلوى (پوهيږى) نه دى دوى مګر په شان د چارپايانو دى (په پند نه اوريدلو كښې)

بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿۴۴﴾ اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ

۴ ع ۳

بَلْ هُمْ	اَضَلُّ	سَبِيْلًا	اَلَمْ تَرَ	اِلٰى رَبِّكَ	كَيْفَ
بلكه لا دوى	ډير لرې دى	له لارى	آيا نه دى كتلى تا	رب خپل ته	چې څرنګه يې

بلكه لا دوى ډير لرې دى له لارى (دصواب څخه). آيا نه دى كتلى تا (قدرت د) رب خپل ته چې څرنګه يې

مَدَّ الظِّلَّ ۚ وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهٗ سَاكِنًا ۚ ثُمَّ جَعَلْنَا

مَدَّ	الظِّلَّ	وَلَوْ شَآءَ	لَجَعَلَهٗ	سَاكِنًا	ثُمَّ	جَعَلْنَا
غځولى دى	سيورى	او كه يې اراده فرمايلي وى	نو خامخا ګرځولى به يې ؤ هغه	ولاړ	بيا	وګرځاوه موږ

غځولى دى سيورى او كه يې اراده فرمايلي وى نو خامخا ګرځولى به ئى ؤ هغه (سيورى) ولاړ، بيا وګرځاوه موږ

الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا ﴿۴۵﴾ ثُمَّ قَبَضْنٰهُ اِلَيْنَا قَبْضًا يَّسِيْرًا ﴿۴۶﴾

الشَّمْسَ	عَلَيْهِ	دَلِيْلًا	ثُمَّ	قَبَضْنٰهُ	اِلَيْنَا	قَبْضًا	يَّسِيْرًا
لمر	په دى	دليل	بيا	راټول كړو موږ هغه	ځان خپل ته	په راټولولو	آسانو سره

لمر په دى (سيورى) دليل (چې سيورى پرى معلوميږى) بيا راټول كړو موږ هغه ځان خپل ته په راټولولو آسانو سره .

اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ... دالله ﷻ په مخلوقاتو كې داسبابواو مسبباتو ديوبل سره تعلق اوبيا ټول دقدرت تابع كيدل: په ذكر سوو اياتونو كې دالله ﷻ دكامل قدرت او پر بندګانو دده دانعاماتو او احساناتو ذكر دى په كمو سره چې دحق تعالى ﷻ توحيد او دده دعبادت مستحق كيدل اوودده سره په عبادت كې بل څوك نه شريكول دا هم ثابتيږي: په ايت كې الله ﷻ فرمايي (الم ترالى ربک كيف مدالظل ...) غرمه او سايه دوه داسې نعمتونه دي چې ددې څخه بغير انساني ژوند او دده كاروبار نه سي چليدلاى چې هرځاى او هر وخت غرمه غرمه وي نو دانسان او هر حيوان دپاره به څومره مصيبت جوړسي داخوظاهره خبره ده او دسايې هم داحال دى چې كه هرځاى هر وخت سايه سايه وي او هيڅكله غرمه نه وي نو دانسان صحت او تندرستي نه سي پاته كيداى او په نوروزرګونو كارونو كې به هم خلل راسي الله ﷻ دادواړه نعمتونه په خپل كامل قدرت سره پيداكړل او دانسانانو دپاره يې سبب دراحت وګرځول الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۷)

www.jamairahmani.org

وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَّالنَّوْمَ سُبَاتًا

وَهُوَ	الَّذِىْ	جَعَلَ لَكُمُ	الَّيْلَ	لِبَاسًا	وَّالنَّوْمَ	سُبَاتًا
او هم دغه	هغه (ذات) دی	چي گرځولی يئ ده تاسی ته	شپه	لباس (جامی)	او خوب	آرامی

او هم دغه (الله) هغه (ذات) دی چي گرځولی يئ ده تاسی ته (په کامل قدرت خپل سره) شپه لباس او خوب آرامی

وَّجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوْرًا ﴿۴۷﴾ وَهُوَ الَّذِىْٓ اَرْسَلَ الرِّيٰحَ

وَّجَعَلَ	النَّهَارَ	نُشُوْرًا	وَهُوَ الَّذِىْٓ	اَرْسَلَ	الرِّيٰحَ
او گرځولی يئ ده	ورځ	وخت د پورته کيدلو	او هم دغه (الله) هغه (ذات) دی	چي راليږلی يئ دی	بادونه

او گرځولی يئ ده ورځ وخت د پورته کيدلو (لپاره د طلب د معاش). او هم دغه (الله) هغه (ذات) دی چي راليږلی ئی دی بادونه

بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً طَهُوْرًا ﴿۴۸﴾

بُشْرًاۢ	بَيْنَ يَدَىْ	رَحْمَتِهٖ	وَاَنْزَلْنَا	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	طَهُوْرًا
زيری کوونکی	دوړاندی	درحمت د دغه	اونازلی کړی دی موږ	له آسمانه	اوبه	پاکی پاکوونکی

زيری کوونکی د وړاندی درحمت د دغه، او نازلی کړی دی موږ له (طرفه) دآسمانه اوبه پاکی پاکوونکی

لِّنُحْیِۦَ بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا وَّنُسْقِيَهٗ مِمَّا خَلَقْنَآ اَنْعَامًا

لِّنُحْیِۦَ	بِهٖ	بَلْدَةً	مَّيْتًا	وَّنُسْقِيَهٗ	مِمَّا	خَلَقْنَآ	اَنْعَامًا
لپاره ددی چي ژوندی کړو موږ	په دی	مځکه	مړه	او چي ورو څښوو دغه	په هغو شيانو	چي پيدا کړی دی موږ	له چارپايانو

لپاره د دی چي ژوندی کړو موږ په دی مځکه مړه او چي ورو څښوو دغه (اوبه) په هغو شيانو چي پيدا کړی دی موږ له چارپايانو

وَّاَنَاسِىَّ كَثِيْرًا ﴿۴۹﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنٰهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوْا

وَّاَنَاسِىَّ	كَثِيْرًا	وَلَقَدْ	صَرَّفْنٰهُ	بَيْنَهُمْ	لِيَذَّكَّرُوْا
او انسانانو	ډيرو ته	او خامخا په تحقيق	په راز راز ډولونو تقسيم کړی دی موږ دغه	په مينځ ددوی کښی	دپاره ددی چي غور وکړی

او انسانانو ډيرو ته. او خامخا په تحقيق په راز راز ډولونو تقسيم کړی دی موږ دغه په مينځ د دوی کښی دپاره چي فکر وچلوی دوی

فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿۵۰﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِىْ كُلِّ قَرْيَةٍ

فَاَبٰٓى	اَكْثَرُ	النَّاسِ	اِلَّا كُفُوْرًا	وَلَوْ شِئْنَا	لَبَعَثْنَا	فِىْ كُلِّ	قَرْيَةٍ
پس منع راوړه	زياترو	خلگو	مگر کافرانو	او که اراده فرمايلی وای موږ	راپورته کړی به مو وای	په هره	قريه کښی

پس منع راوړه زياترو خلگو مگر کافرانو. او که اراده فرمايلی وی نو خامخا راپورته کړی به مو وی په هره قريه ښاره کښی

وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا... په شپه کي دخوب اوپه ورځ کي دکار خاص کول هم پرلوی حکمت مبني دی: په دې ايت کي يي شپه دجامي په لفظ سره تعبير کړيده چي لکه څنګه چي جامه دانسان دټول بدن پټوونکی ده دغه رکم شپه ديوې قدرتي پردې څادر دی کمه چي پر ټول کائناتو باندي پرده اچوي: سباتاً دسبت څخه جوړ دی چي اصل معنی يي پريکول دي سبات هغه شی دی په کم سره چي بل شی پري سي: خوب الله ﷻ داسي شی جوړ کړی دی چي دټولي ورځي دمحنتونو ستړی والی او کمزوري په دې سره قطع کيږي: فکرونه او خيالات قطع او دماغونو ته ارام ورکول کيږي په دې وجه دسبات ترجمه په راحت سره کول کيږي :معنی دآيت داسوه چي موږ شپه پټوونکې شی جوړ کی بيا په دې کي يي پر انسان او پر ټولو حيواناتو خوب مسلط کی کم چي ددوی دآرام او راحت اسباب دي: په قرآن کريم کي بل ځای هم الله ﷻ فرمايي (وجعلنا نومکم سباتا) چي خوب موږ تاسي ته راحت جوړ کړی دی الخ.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۱۹ص ۱۹)

www.jamairahmani.org

نَذِيْرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا

نَذِيْرًا	فَلَا تُطِعِ	الْكٰفِرِيْنَ	وَجَاهِدْهُمْ	بِهٖ	جِهَادًا
بیره وونکی	نو مه کوه اطاعت	دکافرانو	او مجاهده مقابله کوه له دوی سره	په دغه	په جهاد

(بیل بیل) بیره وونکی. نو مه کوه اطاعت دکافرانو او مجاهده مقابله کوه له دوی سره په دغه (قرآن او توفیق دالله) په جهاد

كَبِيْرًا ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

كَبِيْرًا	وَهُوَ الَّذِيْ	مَرَجَ	الْبَحْرَيْنِ	هٰذَا	عَذْبٌ	فُرَاتٌ
لوی	او هم دغه (الله) هغه ذات دی	چې یو ځای کړي یئ دی	دوه بحرونه	چې دغه	خوږ دی	ډیر خوږ تنده ماتوونکی

لوی. او هم دغه (الله) هغه ذات دی چې یو ځای کړي یئ دی دوه بحرونه چې دغه خوږ دی ډیر خوږ تنده ماتوونکی

وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٥٣﴾

وَّهٰذَا	مِلْحٌ	اُجَاجٌ	وَجَعَلَ	بَيْنَهُمَا	بَرْزَخًا	وَّحِجْرًا	مَّحْجُوْرًا
او هغه بل	تریو دی	ښه تریو	او ګرځولی ده (الله)	په مینځ د دغو دواړو کښې	پرده	او بند	مضبوط

او هغه بل تریو دی ښه تریو ، او ګرځولی ده (الله) په مینځ د دغو دواړو کښې پرده او بند مضبوط چې منع کړی سوی دی .

وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا

وَهُوَ	الَّذِيْ	خَلَقَ	مِنَ الْمَآءِ	بَشَرًا	فَجَعَلَهٗ	نَسَبًا
او هم دغه (الله)	هغه (ذات) دی	چې پیدا کړی یئ دی	له اوبو څخه	انسان	پس ګرځولی یئ دی	نسب

او هم دغه (الله) هغه (ذات) دی چې پیدا کړی یئ دی له اوبو څخه بشر انسان پس ګرځولی یئ دی (خاوند د) نسب

وَّصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيْرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا

وَّصِهْرًا	وَكَانَ	رَبُّكَ	قَدِيْرًا	وَيَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	مَا
او سخرګنې	او دی	رب ستا	ښه قادر دی	او عبادت کوی دوی	بې له	الله	دهغه شی چې

او سخرګنې، او دی رب ستا ښه قادر، او عبادت کوی (دا مشرکان) بې له الله دهغه شی چې

لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلٰى رَبِّهٖ ظَهِيْرًا ﴿٥٥﴾

لَا يَنْفَعُهُمْ	وَلَا يَضُرُّهُمْ	وَكَانَ	الْكَافِرُ	عَلٰى	رَبِّهٖ	ظَهِيْرًا
نسی رسولی هیڅ نفع دوی ته	او نه هیڅ ضرر دوی ته	او دی	کافر	پر (نافرمانی)	درب خپل	مددګار

نسی رسولی هیڅ نفع دوی ته او نه هیڅ ضرر رسولی سی دوی ته او دی (جنس د) کافر په (نافرمانی) درب خپل مددګار

وَهُوَ الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ..

دالله دقدرت بله نښه :

لفظ د (مرج) دآزاد پریښودو په معنی کي راځي په دې وجه سره مرج چراه ګاه ته وايي کم ځای چي حیوان په ازادی سره ګرځي راګرځي : (عذب) خوږو اوبو ته ویل کیږي : الله ﷻ په خپل فضل او بالغ حکمت سره په دنیا کي دوه قسمه دریابونه پیدا کړي دي یو دټولو څخه لوی بحر محیط کم ته چي سمندر وايي او دمځکي ټول اطراف په دي کي راګیر دي : څلورمه حصه ددې څخه خالي ده چي ټوله دنیا پر آباده ده دا ټول دریاب دحکمت په تقاضا سره مالګین تریخ او بدخونده دی دمځکي پرآباده حصه دآسمان څخه دنازلوسوو اوبو چیني نالي نهرونه او لوی لوی سیندونه دي دا ټولي خوږې مزیداري او خوندوري دي انسان ته دخپلو چیښلو او تندی ماتولو او روزانه استعمال دپاره دداسي خوږو اوبو ضرورت دی کم چي الله ﷻ دمځکي پرابادہ حصه باندي په مختلفو صورتونو کي تیاري کړي دي لیکن که داسمندر خوږ وای نو دخوږو اوبو خاصیت دادی چي هغه ډیر ژر ورستیږي:
(معارف القرآن ج ۷ پ ۱۹ ص ۲۲)

www.jamairahmani.org

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ﴿٥٦﴾ قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ	اِلَّا	مُبَشِّرًا	وَّنَذِيْرًا	قُلْ	مَآ اَسْئَلُكُمْ
او نه يئ ليږلی موږ ته	مګر	زيری کوونکی	او ييروونکی	ووايه (محمده)	نه غواړم زه له تاسی

او نه ئی ليږلی موږ ته مګر زيری کوونکی (په نعيم سره) او ييروونکی (په جحيم سره) . ووايه (محمده) نه غواړم زه له تاسی

عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَآءَ اَنْ يَّتَّخِذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ﴿٥٧﴾

عَلَيْهِ	مِنْ اَجْرٍ	اِلَّا	مَنْ شَآءَ	اَنْ يَّتَّخِذَ	اِلٰى	رَبِّهٖ	سَبِيْلًا
په دی	هيڅ قدر مزدوری	مګر	دهغه چاچی خوښه يئ سی	داچی ونيسی	طرف	درب خپل ته	لاره (درضاء)

په دی (پيغام رسونه) هيڅ قدر اجر مزدوری مګر دهغه چا چی خوښه ئی سی دا چی ونيسی طرف د رب خپل ته لاره (درضاء)

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِيْ لَا يَمُوْتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهٖ ؕ وَكَفٰى

وَتَوَكَّلْ	عَلَى الْحَيِّ	الَّذِيْ	لَا يَمُوْتُ	وَسَبِّحْ	بِحَمْدِهٖ	وَكَفٰى
او توکل وکړه	پرتل ژوندی قائم په تدبير	هغه (الله)	چی نه مری	او تسبيح ووايه	سره له ثناء د ده	او بس کافی دی

او توکل وکړه پر تل ژوندی قائم په تدبير هغه (الله) چی (له سره) نه مری او تسبيح ووايه سره له ثناء د ده ، او بس کافی دی

بِهٖ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًا ﴿٥٨﴾ ۛ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

بِهٖ	بِذُنُوْبِ	عِبَادِهٖ	خَبِيْرًا	الَّذِيْ	خَلَقَ	السَّمٰوٰتِ
هغه	په ګناهونو	دبندګانو خپلو	ښه خبردار دی	هغه (الله)	چی پيدا کړی يئ دی	آسمانونه

هغه په ګناهونو دبندګانو خپلو ښه خبردار . هغه (الله) چی پيدا کړی يئ دی آسمانونه

وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى

وَالْاَرْضَ	وَمَا بَيْنَهُمَا	فِيْ سِتَّةِ	اَيَّامٍ	ثُمَّ	اسْتَوٰى	عَلَى
او ځمکه	او هغه چی په مينځ د دغو دواړو کښی دی	په (مقدار) د شپږو	ورځو	بيا	قائم مستولی سو	پر

او ځمکه او هغه چی په مينځ د دغو دواړو کښی دی په (مقدار) د شپږو ورځو بيا قائم مستولی سو (امر او حکم دالله) پر

الْعَرْشِ ۛ اَلرَّحْمٰنُ فَسْئَلْ بِهٖ خَبِيْرًا ﴿٥٩﴾ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ

الْعَرْشِ	اَلرَّحْمٰنُ	فَسْئَلْ	بِهٖ	خَبِيْرًا	وَاِذَا	قِيْلَ	لَهُمُ
عرش	ډير مهربان دی	پس وپوښته	ددغه	له کوم ښه خبردار عالم څخه	او کله چی	وويلی سی	دوی ته

عرش (الله چی دی) ډير مهربان دی پس وپوښته (د دغه خلق) له کوم ښه خبردار عالم څخه. او کله چی وويلی سی دوی ته

قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ...نبي کريم ﷺ پر دعوت او تبليغ باندي مزدوري او تنخواه نه اخيستله: يعني دغه کفاروته تاسي ووایاست چي تاسي ته دايمان دعوت او دالله جل جلاله اودرسول ﷺ په حکمونو باندي دعمل کولو طرف ته رابلل ستاسي کاميابي ده او په دي کي زما هيڅ دنيوي فايده نسته زه خپل ددغه محنت ستاسي څخه هيڅ اجر او معاوضه نه غواړمه زما فائده ددي څخه ماسوا نوره نسته چي دچا زړه غواړي دالله جل جلاله لاره اختياره کړي او داخبره هم ښکاره ده چي څوک پر سمه لار روان سو نو فائده دده خپله ده داخپله فائده ګڼل دپيغمبرانه شفقت طرف ته اشاره ده چي زه ستاسي فائده خپله فائده ګڼم داداسي ده لکه يو بوډا ضعيف پلار چي اولاد ته وايي چي تاسي خوری چيښنی او خوشحاله اوسيږی دازما خوړل او چيښل او دا زما خوشحالي ده: او دا هم احتمال دی چي دايي خپله فائده په دي لحاظ سره بللي وي چي ثواب يي الله جل جلاله دده ته ورکوي لکه چي په احاديثو کي چي دا مضمون راغلی دی.

(معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٢٣)

www.jamairahmani.org

اسْجُدُوْا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوْا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا

اسْجُدُوْا	لِلرَّحْمٰنِ	قَالُوْا	وَمَا	الرَّحْمٰنُ	اَنَسْجُدُ	لِمَا	تَاْمُرُنَا
چي سجده کوئ	رحمٰن ته	نو وايئ	څه شی دی	رحمٰن	آيا سجده به کووموږ	هرهغه شی ته	چي امر کوی ته موږته

چي سجده (دعبادت) کوئ رحمٰن ته نو وايئ څه شی دی رحمٰن؟ آيا سجده به کوو موږ هر هغه شی ته چي امر کوی ته موږ ته

وَزَادَهُمْ نُفُوْرًا ۞ ۶۰ تَبٰرَكَ الَّذِيْ جَعَلَ فِي السَّمَآءِ بُرُوْجًا

وَزَادَهُمْ	نُفُوْرًا	تَبٰرَكَ	الَّذِيْ	جَعَلَ	فِي السَّمَآءِ	بُرُوْجًا
او زياتوی دوی ته	نفرت	لوی برکتناک دی	هغه ذات	چي پيدا کړي يئ دی	په آسمان کښی	برجونه

او زياتوی (دغه يادول درحمٰن) دوی ته نفرت. لوی برکتناک دی هغه ذات چي پيدا کړي يئ دی په آسمان کښی برجونه

وَّجَعَلَ فِيْهَا سِرٰجًا وَّقَمَرًا مُّنِيْرًا ۞ ۶۱ وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ

وَّجَعَلَ	فِيْهَا	سِرٰجًا	وَّقَمَرًا	مُّنِيْرًا	وَهُوَ الَّذِيْ	جَعَلَ
او پيدا کړی يئ ده	په کښی	ډيوه (لمر)	او سپوږمی	روښانه	او هم دا (الله) هغه (ذات) دی چي	ګرځولی يئ ده

او پيدا کړی يئ ده په کښی ډيوه (لمر) او سپوږمی روښانه. او هم دا (الله) هغه (ذات) دی چي ګرځولی يئ ده

الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ اَرَادَ اَنْ يَّذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ

الَّيْلَ	وَالنَّهَارَ	خِلْفَةً	لِّمَنْ	اَرَادَ	اَنْ يَّذَّكَّرَ	اَوْ اَرَادَ
شپه	او ورځ	پرله پسی	دپاره د هغه چاچي	اراده لری	د دی چي ياد کړی (نعمتونه درب)	يا اراده لری

شپه او ورځ (سره مخالف يا خليفه يو د بل) پرله پسی دپاره د هغه چا چي اراده لری د دی چي ياد کړی يا اراده لری

شُكُوْرًا ۞ ۶۲ وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا

شُكُوْرًا	وَعِبَادُ	الرَّحْمٰنِ	الَّذِيْنَ	يَمْشُوْنَ	عَلَى الْاَرْضِ	هَوْنًا
دشکر ايستلو	او بندګان	درحمٰن	هغه کسان دی	چي ګرځی دوی	پر مځکه باندی	په عاجزی سره

دشکر ايستلو. او بندګان د رحمٰن هغه کسان دی چي ګرځی دوی په مځکه باندی په عاجزی سره (په تواضع)

وَّاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجٰهِلُوْنَ قَالُوْا سَلٰمًا ۞ ۶۳ وَالَّذِيْنَ

وَّاِذَا	خَاطَبَهُمُ	الْجٰهِلُوْنَ	قَالُوْا	سَلٰمًا	وَالَّذِيْنَ
او کله چي	خطاب کوی له دوی سره	جاهلان	نو وايئ خبره	سالمه (له ګناه)	او (دا) هغه کسان دی

او کله چي خطاب کوی له دوی سره جاهلان ناپوهان نو وايئ (په جواب کښی خبره) سالمه (له ګناه). او (دا) هغه کسان دی

تَبٰرَكَ الَّذِيْ جَعَلَ فِي السَّمَآءِ بُرُوْجًا... کائنات الله ﷻ څکه پيدا کړي دي چي فکر کوونکو ته د الله ﷻ دتوحيد دليلونه فراهم سي: مقصود دديِ اياتونو څخه دادی چي انسان ته وښوول سي چي موږ په آسمان کي لوی لوی ستوري او لمر او سپوږمی او ددې په ذريعه دورځي او شپې بدليدل او ددې تياره او رڼا او دمځکي او آسمان ټول کائنات په دې وجه پيدا کړي دي چي فکر کوونکي ته په دې کي دالله ﷻ د کامل قدرت او دتوحيد دليلونه فراهم سي او شکرګذاروته دشکر موقع ورکول سي نو دکم سړي وخت چي په دنيا کي ددې دواړو شيانو څخه خالي تير سو دهغه وخت ضائع سواو دده رأس المال يعني سرمايه هم فنا سوه:

يا الله ﷻ موږ ذکر کوونکي او شکر کوو نکي وګرځوې: ابن عربي رحمة الله عليه فرمايي چي ماد شهيد اکبر څخه اوريدلي دي چي په لوی تاوان کي دی هغه سړی دچا عمر چي شپيته کاله سو په دې کي نيم وخت ديرش کاله ده په خوب تير کی او لس کاله دورځي په خوب کي او شل کاله دفقط په کار کي ولګول.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۲۴)

www.jamairahmani.org

يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَّقِيَامًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ

يَبِيْتُوْنَ	لِرَبِّهِمْ	سُجَّدًا	وَّقِيَامًا	وَالَّذِيْنَ	يَقُوْلُوْنَ
چي شپه تيروی	رب خپل ته	سجده کوونکی	او دریدونکی	او (دا) هغه کسان دی	چي وايئ

چي شپه تيروی رب خپل ته سجده کوونکی او دريدونکی. او (بندگان د رحمان) هغه کسان دی چي وايئ

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

رَبَّنَا	اصْرِفْ	عَنَّا	عَذَابَ	جَهَنَّمَ	اِنَّ	عَذَابَهَا	كَانَ	غَرَامًا
ای ربه زموږ	وګرځوه	له موږ څخه	عذاب	د دوزخ	بيشکه!	عذاب د دغه	دی	لازم هميشه

ای ربه زموږ وګرځوه له موږ څخه عذاب د دوزخ بيشکه! عذاب د دغه (دوزخ) دی لازم هميشه

اِنَّهَا سَآءَتْ مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِيْنَ اِذَآ اَنْفَقُوْا

اِنَّهَا	سَآءَتْ	مُسْتَقَرًّا	وَّمُقَامًا	وَالَّذِيْنَ	اِذَآ	اَنْفَقُوْا
بيشکه! چي دا	بد دی	له جهته د ځای د قرار	او د ځای د هستوګنی	او (دا) هغه کسان دی	کله چي	نفقه ورکوی

بيشکه! چي دا (دوزخ) بد دی له جهته د ځای د قرار او د ځای د هستوګنی. او (دا) هغه کسان دی کله چي نفقه ورکوی

لَمْ يُسْرِفُوْا وَلَمْ يَقْتُرُوْا وَكَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

لَمْ يُسْرِفُوْا	وَلَمْ يَقْتُرُوْا	وَكَانَ	بَيْنَ	ذٰلِكَ	قَوَامًا
نو نه اسراف کوی	او نه تنګی کوی	او وی	په مينځ	د دغه کښی	ميانه حاله

نو نه اسراف کوی او نه تنګی (او بخل) کوی او وی (دغه ورکړه د دوی) په مينځ د دغه (اسراف او تقتير) کښی ميانه حاله .

وَالَّذِيْنَ لَا يَدْعُوْنَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُوْنَ

وَالَّذِيْنَ	لَا يَدْعُوْنَ	مَعَ	اللّٰهِ	اِلٰهًا	اٰخَرَ	وَلَا يَقْتُلُوْنَ
او (دا) هغه کسان دی	چي نه بولی	سره له	الله	معبود	بل	او نه وژنی دوی

او (بندګان د رحمان) هغه کسان دی چي نه بولی سره له الله معبود بل او نه وژنی دوی

النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُوْنَ ۚ وَمَنْ

النَّفْسَ	الَّتِيْ	حَرَّمَ	اللّٰهُ	اِلَّا	بِالْحَقِّ	وَلَا يَزْنُوْنَ	وَمَنْ
نفس	هغه چي	حرام کړی دی	الله	مګر	په حق سره	او نه کوی دوی زناء	او هر چا چي

نفس هغه چي حرام کړی دی الله (وژل د هغه) مګر په حق سره او نه کوی دوی زناء او هر چا چي

وَالَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَّقِيَامًا...د الله ﷻ د مخصوصو بندګانو پنځم مخصوص صفت :

يعني دا هغه خلګ دي چي شپې تيروي د خپل رب په مخکې پر سجدو کولو کي په عبادت : دلته الله ﷻ د شپې بيداری ذکر په خصوصيت سره وکی چي د غه وخت د خوب کولو او د ارام کولو دی په دي کي د لمانځه او عبادت د پاره دريدل خاص مشقت هم دی او په دي کي درياء او نمايش خطره هم نسته منشاء داده چي دوی شپه او ورځ د الله ﷻ په طاعت کي مشغول وي د ورځي تعليم او تبليغ او د جهاد في سبيل الله وغيره کارونه وي او د شپې د الله ﷻ عبادت کول وي : د تهجد د لمانځه په حديث شريف کي ډير فضيلتونه راغلي دي د ابو امامه رضي الله عنه څخه روايت دی چي نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چي د تهجد د لمانځه پابندي کوی ځکه چي دا تر تاسي د مخکي خلګو هم د ډيرو نيکو بنده ګانو عادت پاته سوی دی او الله ﷻ ته تاسي نژدي کوي او د ګناهونو کفاره ده او د ګناهونو څخه منع کوونکی شي دی (تفسير مظهري) :

(معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٤٣)

www.jamairahmani.org

يَّفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ اَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُّضٰعَفْ لَهُ الْعَذَابُ

يَّفْعَلْ	ذٰلِكَ	يَلْقَ	اَثَامًا	يُّضٰعَفْ	لَهُ	الْعَذَابُ
وکړه	يو له دغو څخه	نو وبه ويني	جزا دګناه خپلې	چې دوه چنده به کړی سی	ده ته	عذاب

وکړه (يو له دغو دريو څخه) نو ملاقات به وکړي وبه ويني جزاء دګناه خپلې. چې دوه چنده به کړی سی ده ته عذاب (د دوزخ)

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيْهٖ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ

يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	وَيَخْلُدْ	فِيْهٖ	مُهَانًا	اِلَّا	مَنْ تَابَ	وَاٰمَنَ
په ورځ	دقيامت کښې	او تل به پاتې وی	په دغه کښې	ذليل سوی	مګر	هغه چې توبه يې وويسته	او ايمان يې راوړی

په ورځ دقيامت کښې او تل به پاتې وی په دغه کښې ذليل بې اعتباره سوی. مګر هغه چې توبه يې وويسته او ايمان يې راوړ

وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنٰتٍ

وَعَمِلَ	عَمَلًا	صَالِحًا	فَاُولٰٓئِكَ	يُبَدِّلُ	اللّٰهُ	سَيِّاٰتِهِمْ	حَسَنٰتٍ
او عمل يې وکړ	عمل	نيک	پس دغه (تائبان)	بدل به کړي	الله	ګناهونه د دوی	په نيکيو سره

او عمل يې وکړ عمل نيک پس دغه (تائبان) بدل به کړي الله ګناهونه د دوی په نيکيو سره (په محو د سيآتو او ثبت د حسناتو)

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا

وَكَانَ	اللّٰهُ	غَفُوْرًا	رَّحِيْمًا	وَمَنْ تَابَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا
او دی	الله	ښه مغفرت کوونکی	ډير رحم والا	او هر څوک چې توبه وباسی	او عمل وکړی	نيک

او دی الله ښه مغفرت کوونکی ډير رحم والا. او هر څوک چې توبه وباسی (له ګناهونو څخه) او عمل وکړی عمل نيک

فَاِنَّهٗ يَتُوْبُ اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِيْنَ لَا يَشْهَدُوْنَ

فَاِنَّهٗ	يَتُوْبُ	اِلَى	اللّٰهِ	مَتَابًا	وَالَّذِيْنَ	لَا يَشْهَدُوْنَ
پس بيشکه! چې دی	رجوع کوی	په طرف	دالله	په ښه رجوع کولو سره	او (دا) هغه کسان دی	چې نه حاضريږی

پس بيشکه! چې دی رجوع کوی په طرف د الله په ښه رجوع کولو سره . او (بندګان درحمان) هغه کسان دی چې نه حاضريږی

الزُّوْرَ وَاِذَا مَرُّوْا بِاللَّغْوِ مَرُّوْا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِيْنَ اِذَا

الزُّوْرَ	وَاِذَا	مَرُّوْا	بِاللَّغْوِ	مَرُّوْا	كِرَامًا	وَالَّذِيْنَ	اِذَا
په باطلو کښې	او کله چې	تيريږی	پر بيکاره کار	نو تيريږی	ځان ساتونکی	او (دا) هغه کسان دی	کله چې

په باطلو کښې (يا نه وايئ شاهدی) او کله چې تيريږی پر بيکاره کار نو تيريږی ځان ساتونکی. او (دا)هغه کسان دی کله چې

يُّضٰعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ... دکفر او شرک او قتل او زنا ارتکاب کوونکو ته به دوه چنده عذاب ورکول کيږي:

لنډه داچې کم خلګ په کفر او شرک کي هم اخته سول او په قتل او زنا کي هم اخته سول ددوی عذاب به دوه چنده وي او سخت به هم وي او بيا به دا عذاب هميشه هم وي مخ ته بيا دابيان دی چې داسي سخت مجرم دکم چې دلته دعذاب ذکر سوی دی که هغه توبه وکاږي ايمان راوړي او نيک عمل وکي نو الله ﷻ به دده ګناهونه په نيکيو سره بدل کړي: مطلب دادی چې ددې توبې څخه وروسته به ددوی په عملنامه کي صرف نيکی پاته سي ځکه چې دشرک او کفر څخه په توبه کولو سره دالله ﷻ وعده داده چې په حالت دکفر کي يې څومره ګناهونه کړي وي په اسلام او ايمان قبلولو سره دغه تير ټول ګناهونه معاف سي په دې وجه په تيره زمانه کي چې کمه دده عملنامه دګناهونو څخه ډکه وه اوس په ايمان راوړلو سره هغه ټول معاف سول دادالله ﷻ دفضل او رحمت او کرم فراخوالی دی الخ: (معارف القرآن ج٧پ١٩ص ٤٥)

www.jamairahmani.org

ذُكِّرُوا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَّعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

ذُكِّرُوا	بِاٰيٰتِ	رَبِّهِمْ	لَمْ يَخِرُّوا	عَلَيْهَا	صُمًّا	وَّعُمْيَانًا
پند ورکړی سی دوی ته	په آيتونو	د رب د دوی	نو نه نسکوريږی	پری	کاڼه	اوړانده

پند ورکړی سی دوی ته په آيتونو د رب د دوی نو نه نسکوريږی پری (لکه) کاڼه او ړانده (بلکه سر په سجده ږدی) .

وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا

وَالَّذِيْنَ	يَقُوْلُوْنَ	رَبَّنَا	هَبْ لَنَا	مِنْ اَزْوَاجِنَا
او (دا) هغه کسان دی	چی وايئ	ای ربه زموږ	وبخښه موږ ته	له ښځو زموږ څخه

او (بندګان د رحمان) هغه کسان دی چی وايئ ای ربه زموږ وبخښه موږ ته (په فضل خپل سره) له ښځو زموږ څخه

وَذُرِّيّٰتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَّاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ

وَذُرِّيّٰتِنَا	قُرَّةَ	اَعْيُنٍ	وَّاجْعَلْنَا	لِلْمُتَّقِيْنَ
او له اولادو زموږ څخه	يخوالی	د سترګو زموږ	او وګرځوه موږ	دپاره د متقيانو

او له اولادو زموږ څخه (هغه څوک چی) يخوالی د سترګو زموږ پکښی راځی او وګرځوه موږ دپاره د متقيانو

اِمَامًا ﴿٧٤﴾ اُولٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوْا

اِمَامًا	اُولٰٓئِكَ	يُجْزَوْنَ	الْغُرْفَةَ	بِمَا	صَبَرُوْا
امام پيشوا	دغه کسان	جزا به ورکوله سی دوی ته	به اوچتو ماڼيو (دجنت)	په سبب د هغه چی	صبر يئ کړی ؤ

امام پيشوا. دغه کسان جزا به ورکوله سی دوی ته په هسکو (اوچتو) ماڼيو (دجنت) په سبب د هغه چی صبر يئ کړی ؤ

وَيُلَقَّوْنَ فِيْهَا تَحِيَّةً وَّسَلٰمًا ﴿٧٥﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ حَسُنَتْ

وَيُلَقَّوْنَ	فِيْهَا	تَحِيَّةً	وَّسَلٰمًا	خٰلِدِيْنَ	فِيْهَا	حَسُنَتْ
او وابه چولی سی پردوی	په دغه جنت کښی	تحيت دعاء	او سلام	هميشه به وی دوی	په دغه کښی	ښه دی

او وابه چولی سی پر دوی په دغه جنت کښی تحيت دعاء او سلام. هميشه به وی دوی په دغه (جنت) کښی ښه دی

مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّيْ

مُسْتَقَرًّا	وَّمُقَامًا	قُلْ	مَا يَعْبَؤُا	بِكُمْ	رَبِّيْ
له جهته ځای د قراری	او له جهته د ځای د هستوګنی	وو ايه (محمده!)	نه کوی هيڅ پروا	ستاسی	رب زما

(دغه جنت) له جهته د ځای د قراری او له جهته د ځای د هستوګنی. وو ايه (ای محمده) نه کوی هيڅ پروا ستاسی رب زما

اِذَا ذُكِّرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوْ دالله ﷻ د مخصوصو بندګانو دوولسم صفت: يعني د دې مقبولو بندګانو داشان دی چي کله دوی ته دالله ﷻ اياتونه او آخرت ورپه ياد سي نو هغوی د دې اياتونو طرف ته ړندو او کڼو په شان نه متوجه کيږي بلکي داوريدونکو او ليدونکو انسانانو په شان په دي کي فکر کوي او عمل په کوي دغافلو او مغفلو خلګو په شان داسي معامله نه کوي چي دوی ګر سره اوريدلي نه وي يا يي ګرسره ليدلي نه وي. په دې آيت کي دوه شيان ذکر دي: يو دالله ﷻ پر اياتونو باندي غوږ نيول يعني په اهتمام سره ورته متوجه کيدل داخويو نيک ښه او مقصودي کار او ډيره لويه نيکي ده: دوهم ړندو او کڼو په شان پر تيريدل چي دقرآن اياتونو ته توجه خو ورکي، مګر يا په عمل کولو کي داسي معامله وکي چي ګويا دوی ګر سره اوريدلی او ليدلي نه دي اويا دقرآن په اياتونو عمل هم کوي مګر دوی دصحيحاصولو او اصحابو کرامو او تابعينو د عمل خلاف په خپله رايه باندي ځي او غلط عمل کوي.
(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٤٨)

www.jamairahmani.org

لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡ فَقَدۡ كَذَّبۡتُمۡ فَسَوۡفَ يَكُوۡنُ لِزَامًا ۝۷۷

لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡ	فَقَدۡ	كَذَّبۡتُمۡ	فَسَوۡفَ	يَكُوۡنُ	لِزَامًا
كه چيرى نه وى دعاء بلل ستاسى	او په تحقيق	تكذيب كړى دى تاسى	پس ژر به	سى (دا عذاب)	لازم

كه چيرى نه وى دعاء بلل ستاسى او په تحقيق تكذيب كړى دى تاسى (درسولانو او دقرآن) پس ژر به سى (دا عذاب) لازم

اياتونه ۲۲۷ ‏ ۲۶ سُوۡرَةُ الشُّعَرَآءِ مَكِّيَّةٌ ۴۷ ‏ ركوعي ۱۱

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع كوم په نامه د الله پاك چي ډير زيات مهربانه او پوره رحم كوونكى ذات دى

طٰسٓمّٓ ۝۱ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡمُبِيۡنِ ۝۲ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ

طٰسٓمّٓ	تِلۡكَ	اٰيٰتُ	الۡكِتٰبِ	الۡمُبِيۡنِ	لَعَلَّكَ	بَاخِعٌ
طا، سين، ميم	دا	آيتونه دى	دكتاب	ښكاره كوونكى	ښايئ	چي ته هلاكوونكى

طا، سين، ميم. دا (آيتونه دى سورت) آيتونه دى د كتاب ښكاره كوونكى . ښايئ چي ته هلاكوونكى

نَّفۡسَكَ اَلَّا يَكُوۡنُوۡا مُؤۡمِنِيۡنَ ۝۳ اِنۡ نَّشَاۡ نُنَزِّلۡ عَلَيۡهِمۡ

نَّفۡسَكَ	اَلَّا يَكُوۡنُوۡا	مُؤۡمِنِيۡنَ	اِنۡ نَّشَاۡ	نُنَزِّلۡ	عَلَيۡهِمۡ
دځان خپل يئ (محمده)	په دې چي نه كيږى دوى	مؤمنان	كه اراده وفرمايو موږ	نو نازل به كړو موږ	پر دوى

دځان خپل يئ (اى محمده!) په دې چي نه كيږى دوى مؤمنان. كه اراده وفرمايو موږ نو نازل به كړو موږ پر دوى

مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتۡ اَعۡنَاقُهُمۡ لَهَا خٰضِعِيۡنَ ۝۴

مِّنَ السَّمَآءِ	اٰيَةً	فَظَلَّتۡ	اَعۡنَاقُهُمۡ	لَهَا	خٰضِعِيۡنَ
له طرفه دآسمانه	يو دليل	پس سى به	څټونه د دوى	هغه (دليل) ته	كښته كيدونكى

له (طرفه) دآسمانه يو دليل (دقدرت) پس سى به غاړى د دوى هغه (دليل) ته كښته كيدونكى (عاجزى كوونكى) .

وَمَا يَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ ذِكۡرٍ مِّنَ الرَّحۡمٰنِ مُحۡدَثٍ اِلَّا كَانُوۡا عَنۡهُ

وَمَا يَاۡتِيۡهِمۡ	مِّنۡ ذِكۡرٍ	مِّنَ الرَّحۡمٰنِ	مُحۡدَثٍ	اِلَّا كَانُوۡا	عَنۡهُ
او نه راځي دوى ته	هيڅ ذكر، پند	له (طرفه) درحمٰن	نوى	مګر وى دوى	له هغه (پند) څخه

او نه راځي دوى ته هيڅ ذكر پند وځي له (طرفه) د رحمان نوى مګر وى دوى له هغه (پند) څخه

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفۡسَكَ اَلَّا يَكُوۡنُوۡا مُؤۡمِنِيۡنَ. **نبي كريم ﷺ به دقوم دايمان نه راوړلو په خاطر غمجن او پريشانه وو:** مطلب ددي ايت دادى چي چي اى پيغمبره دخپل قوم دكفر او داسلام څخه دمخ اړولو په وجه دومره غم مه كوه چي خپل ځان ويلي كړي.ددې آيت څخه يوخو دا معلومه سوه چي دچا كافر په باره كي كه داهم معلومه سي چي دده په تقدير كي ايمان راوړل نسته بيا هم ده ته دتبليغ كولو څخ منع كيدل نه دي پكار. دوهمه دا معلومه سوه چي په مشقت كي اعتدال پكار دى او كم سړى چي هدايت يي نه كى پيدا په هغه زيات خفګان اوپريشاني نه ده پكار **(ان نشأ ننزل عليهم من السمآء)** يعني كفار چي دالويه نښانه ويني نو تابعدار به سي او كښته به سي ليكن دلته **داعناق** لفظ ددې ظاهرولو دپاره راوړل سوى دى چي ځاى دخضوع ظاهر سي ځكه چي كښته كيدل وغيره او عاجزي كول دټولو څخه اول په څټ ظاهريږي يعني موږ پر دې هم قادريو چي دخپل توحيد او كامل قدرت څه نښاني ظاهري كړو چي الهي حقايق په ډاګه مخ ته راسي الخ.
(معارف القرآن ج۷پ۱۹ص ۵۳)

www.jamairahmani.org

مُعۡرِضِيۡنَ ۞ فَقَدۡ كَذَّبُوۡا فَسَيَاۡتِيۡهِمۡ اَنۡۢبٰٓؤُا مَا كَانُوۡا

مُعۡرِضِيۡنَ	فَقَدۡ	كَذَّبُوۡا	فَسَيَاۡتِيۡهِمۡ	اَنۡۢبٰٓؤُا	مَا كَانُوۡا
مخ گرځوونکی	پس په تحقیق	تکذیب وکړو دوی	پس ژر به راسی دوی ته	خبرونه	دهغه شی چې وو دوی

مخ گرځوونکی. پس په تحقیق تکذیب وکړو دوی (دهغه پند یا محمد) پس ژر به راسی دوی ته حقائق دهغه شی چې وو دوی

بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ۞ اَوَلَمۡ يَرَوۡا اِلَى الۡاَرۡضِ كَمۡ اَنۡۢبَتۡنَا فِيۡهَا

بِهٖ	يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ	اَوَلَمۡ يَرَوۡا	اِلَى الۡاَرۡضِ	كَمۡ اَنۡۢبَتۡنَا	فِيۡهَا
چې په هغه باندی به يئ	مسخری کولی	آیا نه گوری دوی	مځکی ته	چې څومره زرغونه کړی دی موږ	په دغه کښی

چې په هغه باندی به يئ مسخری کولی. آیا نه گوری دوی مځکی ته چې څومره زرغونه کړی ده موږ په دغه (مځکه) کښی

مِنۡ كُلِّ زَوۡجٍ كَرِيۡمٍ ۞ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ

مِنۡ كُلِّ	زَوۡجٍ	كَرِيۡمٍ	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	وَمَا كَانَ
له هره	قسمه، ډوله وابنه	ښه	بیشکه!	په دغو (زرغونولو کښی)	خامخانښه ده	او نه دی

له هره قسمه هره ډوله گیاه ښه کثیر المنافع. بیشکه! په دغو (زرغونولو کښی) خامخا دلیل، نښه ده او نه دی

اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ۞ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ۞

اَكۡثَرُهُمۡ	مُّؤۡمِنِيۡنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الۡعَزِيۡزُ	الرَّحِيۡمُ
زیاتره د دوی	مؤمنان	او بیشکه!	رب ستا	خامخا هم دی دی	ښه قوی غالب	رحم والا

زیاتره د دوی مؤمنان. او بیشکه! رب ستا خامخا هم دی دی ښه قوی غالب ښه رحم والا (په انعام داجر او ثواب سره).

وَاِذۡ نَادٰى رَبُّكَ مُوۡسٰٓى اَنِ ائۡتِ الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ۞

وَاِذۡ نَادٰى	رَبُّكَ	مُوۡسٰٓى	اَنِ ائۡتِ	الۡقَوۡمَ	الظّٰلِمِيۡنَ
او هغه وخت چې بږغ وکړ	رب ستا	موسٰی ته	داسی چې ورسه	هغه قوم ته	چې ظالمان دی

او (یادکړه) هغه وخت چې بږغ وکړ رب ستا موسٰی ته داسی چې ورسه هغه قوم ته چې ظالمان دی

قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ ؕ اَلَا يَتَّقُوۡنَ ۞ قَالَ رَبِّ اِنِّىۡۤ اَخَافُ

قَوۡمَ	فِرۡعَوۡنَ	اَلَا يَتَّقُوۡنَ	قَالَ	رَبِّ	اِنِّىۡۤ	اَخَافُ
قوم	دفرعون ته	آیا نه بیریږی دوی	ووېل موسٰی	ای ربه زما	بیشکه! زه	بیریږم

(یعنی) قوم د فرعون ته، آیا نه بیریږی دوی له (الله) څخه. ووېل موسٰی ای ربه زما بیشکه! زه بیریږم

قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ ؕ اَلَا يَتَّقُوۡنَ ۞ قَالَ رَبِّ اِنِّىۡۤ اَخَافُ

داطاعت دپاره دمددگارو اسبابو طلب کول بهانه لټول نه دي: (قال رب انی اخاف ان یکذبون:: ویضیق صدری ولاینطلق لسانی) ددغه مبارکو ایاتونو څخه ثابته سوه چي دیو حکم په ځای کولو کي دڅه داسي شیانو درخواست کول کم چي دحکم په پوره کولو کي مددگار ثابتیږي څه بهانه لټول نه دي بلکي جائز دي لکه چي موسی علیه السلام دحکم پیداکیدو سره دهغه دپوره کولو دپاره دآسانولو او فائده پیداکیدو په غرض خدای ذوالجلال ته دادرخواست وکی. په دي وجه ددي څخه دانتیجه ایستل به غلط وي چي حضرت موسی علیه السلام دخدای جل جلاله حکم بې دتوقف څخه پرسر او سترگو قبول ولي نه کی او توقف یي ولي وکی؟ ځکه چي حضرت موسی علیه السلام چي څه وکړل هغه یي دالله جل جلاله دحکم دمنلو او دهغه دپر ځای کولو په سلسله کي وکړه: نه داچي په دي کي یي دخپل ځان شخصي فوائد مد نظر گرځولي وه ځکه چي دانبیاوو علیهم السلام شان دداسي امورو څخه پاک دی والله اعلم.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۵۷)

ع ۹ ۵

www.jamairahmani.org

اَنۡ یُّكَذِّبُوۡنِ ﴿۱۲﴾ وَیَضِیۡقُ صَدۡرِیۡ وَلَا یَنۡطَلِقُ لِسَانِیۡ

اَنۡ یُّكَذِّبُوۡنِ	وَیَضِیۡقُ	صَدۡرِیۡ	وَلَا یَنۡطَلِقُ	لِسَانِیۡ
له دی څخه چې نسبت د دروغو به وکړی ماته	او بل تنګیږی	سینه زما	او نه چلیږی	ژبه زما

له دی څخه چې نسبت د دروغو به وکړی ، او بل تنګیږی سینه زما (له تکذیبه) او (بل) نه چلیږی ژبه زما (د تبلیغ په وخت)

فَاَرۡسِلۡ اِلٰی هٰرُوۡنَ ﴿۱۳﴾ وَلَهُمۡ عَلَیَّ ذَنۡۢبٌ فَاَخَافُ اَنۡ

فَاَرۡسِلۡ	اِلٰی	هٰرُوۡنَ	وَلَهُمۡ	عَلَیَّ	ذَنۡۢبٌ	فَاَخَافُ	اَنۡ
پس ولیږه (جبرئیل په وحی سره)	طرف	د هارون ته	او سته دوی لره	پر ما	ګناه	پس بیریږم	له دی څخه چې

پس ولیږه (جبرئیل په وحی سره) طرف د هارون ته. او سته دوی لره پر ما (دعوی د یوی) ګناه پس بیریږم له دی څخه چې

یَّقۡتُلُوۡنِ ﴿۱۴﴾ قَالَ كَلَّا ۚ فَاذۡهَبَا بِاٰیٰتِنَاۤ اِنَّا

یَّقۡتُلُوۡنِ	قَالَ	كَلَّا	فَاذۡهَبَا	بِاٰیٰتِنَاۤ	اِنَّا
مړ به می کړی	وفرمایل (الله)	نه ده داسی	پس ولاړ سئ تاسی دواړه	په ښکاره ؤ معجزو زما	بیشکه! موږ

مړ به می کړی. وفرمایل (الله) نه ده داسی (مه بیریږه!) پس ولاړ سئ تاسی دواړه په ښکاره ؤ معجزو زما بیشکه! چې موږ

مَعَكُمۡ مُّسۡتَمِعُوۡنَ ﴿۱۵﴾ فَاۡتِیَا فِرۡعَوۡنَ فَقُوۡلَاۤ اِنَّا رَسُوۡلُ رَبِّ

مَعَكُمۡ	مُّسۡتَمِعُوۡنَ	فَاۡتِیَا	فِرۡعَوۡنَ	فَقُوۡلَاۤ	اِنَّا	رَسُوۡلُ	رَبِّ
له تاسی سره یو	اوریدونکی	پس ورسئ دواړه	فرعون ته	نو وواییئ	بیشکه! چې هر یو زموږ	رسول، استاځی	د رب

له تاسی سره یو اوریدونکی . پس ورسئ دواړه فرعون ته نو وواییئ بیشکه! چې هر یو زموږ رسول استاځی د رب

الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۱۶﴾ اَنۡ اَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ ﴿۱۷﴾ قَالَ

الۡعٰلَمِیۡنَ	اَنۡ اَرۡسِلۡ	مَعَنَا	بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ	قَالَ
د عالمیانو یو	په دی خبره باندی چې ولیږه ته	له موږ سره	بنی اسرائیل	وویل (فرعون)

د عالمیانو یو. په دی خبره باندی چې ولیږه ته (ای فرعونه) له موږ سره بنی آسرائیل (شام ته) . وویل (فرعون)

اَلَمۡ نُرَبِّكَ فِیۡنَا وَلِیۡدًا وَّلَبِثۡتَ فِیۡنَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِیۡنَ ﴿۱۸﴾

اَلَمۡ نُرَبِّكَ	فِیۡنَا	وَلِیۡدًا	وَّلَبِثۡتَ	فِیۡنَا	مِنۡ عُمُرِكَ	سِنِیۡنَ
آیا تربیت نه ؤ کړی موږ ستا	په (کورونو) خپلو کښی	چې کوچنی هلک وی	او تیر کړی وه تا	په موږ کښی	له عمره خپله	څو کاله

آیا تربیت نه ؤ کړی موږ ستا په (کورونو) خپلو کښی چې کوچنی هلک وی او تیر کړی ؤ تا په موږ کښی له عمره خپله څو کاله .

وَلَهُمۡ عَلَیَّ ذَنۡۢبٌ فَاَخَافُ اَنۡ یَّقۡتُلُوۡنِ. حضرت موسی علیه السلام د الله جل جلاله په حضور کي درخواست پیش کی او کومک یي وغوښتی : کله چي الله جل جلاله حضرت موسی علیه السلام نبي او پیغمبر جوړ کړی او فرعون او دده قوم ته یي وراستوی نو حضرت موسی علیه السلام یو درخواست وکی چي یا الله جل جلاله زه ددي خدمت د پاره حاضریم لیکن ددي خدمت د پوره کولو د پاره یو مددګار غواړم ځکه چي زما سره دا بیره ده چي هغوی ما د خپلي خبري د پوره کولو څخه مخکي درواغجن کي او په طبعي طور سره په داسي وخت کي زما زړه تنګیږي او زما ژبه په ښه ډول سره نه چلیږي په دې وجه هارون علیه السلام ته هم وحي ولیږه او هغه ته نبوت ورکړه چي هغوی ما درواغجن کوي نو چي دی مي تصدیق کوي او زړه مي خلاصیږي او ژبه مي روانه وي او که زما ژبه څه وخت بنده سي نو بیا به دی تقریر کوي :او که هرڅومره دا غرض خو هارون علیه السلام د ځان سره په هسي بیولو سره هم حاصلیدای سو مګر په نبوت ورکولو کي بیا په زیاته او کامله وجه سره حاصلیږي الخ :
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۵۵)

www.jamairahmani.org

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِيْ فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

وَفَعَلْتَ	فَعْلَتَكَ	الَّتِيْ	فَعَلْتَ	وَاَنْتَ	مِنَ الْكٰفِرِيْنَ
او بل کړې ؤ تا	کار خپل	هغه کار	چې کړې ؤ تا	حال دا چې ته (ای موسیٰ)	له ناشکرانو څخه يې

او بل کړې ؤ تا کار خپل هغه کار چې کړې ؤ تا (زما قبطی خباز دی وژلی ؤ) حال دا چې ته (ای موسیٰ) له ناشکرانو څخه يې.

قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَّاَنَا مِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿٢٠﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ

قَالَ	فَعَلْتُهَآ	اِذًا	وَّاَنَا	مِنَ الضَّآلِّيْنَ	فَفَرَرْتُ	مِنْكُمْ
وويل (موسیٰ)	چې کړې ؤ ما دغه کار	په هغه وخت کښې	چې وم زه	له خاطيانو ناپوهانو	پس وتښتيدم زه	له تاسی

وويل (موسیٰ) چې کړې ؤ ما دغه کار په هغه وخت کښې چې وم زه له خاطيانو ناپوهانو. پس وتښتيدم زه له تاسی

لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِيْ رَبِّيْ حُكْمًا وَّجَعَلَنِيْ

لَمَّا	خِفْتُكُمْ	فَوَهَبَ لِيْ	رَبِّيْ	حُكْمًا	وَّجَعَلَنِيْ
کله چې	ويريدم زه له تاسی	پس وبخښی ماته	رب زما	حکم ،علم ، فهم	او وګرځولم (دغه الله) زه

کله چې ويريدم زه له تاسی پس وبخښی ماته رب زما حکم علم فهم او وګرځولم (دغه الله) زه

مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٢١﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَّ بَنِيْٓ

مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ	وَتِلْكَ	نِعْمَةٌ	تَمُنُّهَا	عَلَيَّ	اَنْ عَبَّدْتَّ	بَنِيْٓ
له رسولانو څخه	او (آيا) دغه	يو نعمت دی	چې احسان يې کوې دغه	پر ما باندی	چې مريونه کړی دی تا	بنی

له رسولانو څخه. او (آيا) دغه (تربيت) يو نعمت دی چې احسان يې کوې پر ما باندی چې مريونه کړی دی بنی

اِسْرَآءِيْلَ ﴿٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَبُّ

اِسْرَآءِيْلَ	قَالَ	فِرْعَوْنُ	وَمَا	رَبُّ	الْعٰلَمِيْنَ	قَالَ	رَبُّ
اسرائيل	وويل	فرعون	او څه شی دی	رب	دعالميانو	وويل (موسیٰ)	چې رب العٰلمين رب

اسرآئيل. وويل فرعون (موسیٰ ته) او څه شی دی رب د عالميانو؟. وويل (موسیٰ فرعون ته) چې رب العٰلمين رب

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ اِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ﴿٢٤﴾

السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ	وَمَا	بَيْنَهُمَا	اِنْ كُنْتُمْ	مُّوْقِنِيْنَ
دآسمانونو	او دمځکی	او دهغو ټولو شيانو دی	چې په مينځ د دغو دواړو کښې دی	که چيرې يئ تاسی	يقين کوونکی

د آسمانونو او د مځکی او دهغو ټولو شيانو دی چې په مينځ د دغو دواړو کښې دی که چيرې يئ تاسی يقين کوونکی .

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ.. دخدای ﷻ اصل اوحقيقت پيژندل ممکن نه دي: حضرت مفتي شفيع صاحب رحمة الله عليه ددغه آيت تر تفسير لاندي ليکي چي ددې آيت مبارکه څخه معلومه سول چي دخدای ذوالجلال اصل او حقيقت پيژندل ممکن نه دي ځکه چي دفرعون سوال د خدای ﷻ دحقيقت او ماهيت په باره کي وو حضرت موسی عليه السلام د الله ﷻ دماهيت دښوولو پر ځای باندي صفتونه ورته بيان کړل او په دې سره يي اشاره وفرمايله چي دخدای ﷻ داصل او حقيقت پيژندل ممکن نه دي او داسي سوال کول بې ځايه دي. روح المعاني (ان ارسل معنا بني اسرآئيل) بني اسرآئيل دشام دملک اوسيدونکي وه هلته يي تلل وغوښتل نو فرعون دوی نه پريښوول دغه رکم دوی دخلور سوه کاله څخه دده په غلامی کي ژوند تير سوی وو ددوی شمير هغه وخت شپږلکه ديرش زره ۶۳۰۰۰ کسان وه حضرت موسی عليه السلام دحق پيغام درسولو سره سره داهم غوښتله چي بني اسرآئيل دفرعون دغلامی او ظلمه څخه خلاص کړي. (معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۲۳)

www.jamairahmani.org

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهٗۤ اَلَا تَسْتَمِعُوْنَ ﴿۲۵﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ

قَالَ	لِمَنْ	حَوْلَهٗۤ	اَلَا تَسْتَمِعُوْنَ	قَالَ	رَبُّكُمْ	وَرَبُّ
وويل (فرعون)	دپاره دهغو	چي شااوخوا وه له ده سره	چي آيا نه اورئ تاسي	وويل (موسیٰ)	رب ستاسي	او رب

وويل (فرعون) دپاره دهغو (مشرانو) چي چاپيرؤ له ده سره چي آيا نه اورئ تاسي. وويل (موسیٰ) رب ستاسي او رب

اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۲۶﴾ قَالَ اِنَّ رَسُوْلَكُمُ الَّذِيْۤ اُرْسِلَ

اٰبَآئِكُمُ	الْاَوَّلِيْنَ	قَالَ	اِنَّ	رَسُوْلَكُمُ	الَّذِيْۤ	اُرْسِلَ
دپلرونو ستاسي دی	چي پخوانی ؤ	وويل (فرعون)	بيشكه!	رسول ستاسي	دغه چي	ليږلی سوی دی

دپلرونو ستاسي دی چي اولني ؤ. وويل (فرعون) بيشكه! رسول ستاسي دغه چي ليږلی سوی دی

اِلَيْكُمْ لَمَجْنُوْنٌ ﴿۲۷﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا

اِلَيْكُمْ	لَمَجْنُوْنٌ	قَالَ	رَبُّ	الْمَشْرِقِ	وَالْمَغْرِبِ	وَمَا
تاسي ته	خامخا مجنون ليونی دی	وويل (موسیٰ)	رب	دمشرق	او د مغرب	او دهغو ټولو شيانو دی چي

تاسي ته خامخا مجنون ليونی دی. وويل (موسیٰ) رب د مشرق او (رب د) مغرب او (رب د) هغو ټولو شيانو دی چي

بَيْنَهُمَا ؕ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿۲۸﴾ قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا

بَيْنَهُمَا	اِنْ كُنْتُمْ	تَعْقِلُوْنَ	قَالَ	لَئِنِ	اتَّخَذْتَ	اِلٰهًا
په مينځ د دوی كښي دی	كه چيري يئ تاسي	چي څه قدر عقل كولی سئ	وويل (فرعون)	قسم دی كه چيري	ونيوی تا	خدای

په مينځ د دغو كښي دی كه چيري يئ تاسي چي څه قدر عقل كولی سئ. وويل (فرعون) قسم دی كه چيري ونيوی تا خدای

غَيْرِيْ لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُوْنِيْنَ ﴿۲۹﴾ قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ

غَيْرِيْ	لَاَجْعَلَنَّكَ	مِنَ الْمَسْجُوْنِيْنَ	قَالَ	اَوَلَوْ	جِئْتُكَ
غير له ما څخه	نو خامخا وبه ګرځومه زه هرومرو تا	له بنديانو څخه	وويل (موسیٰ)	آيا كه	راوړم زه تاته دليل

غير له ما څخه (بل څوك) نو خامخا وبه ګرځومه زه هرومرو تا له بنديانو څخه. وويل (موسیٰ) آيا كه راوړم زه تاته دليل

بِشَيْءٍ مُّبِيْنٍ ﴿۳۰﴾ قَالَ فَاْتِ بِهٖۤ اِنْ كُنْتَ مِنَ

بِشَيْءٍ	مُّبِيْنٍ	قَالَ	فَاْتِ	بِهٖۤ	اِنْ كُنْتَ	مِنَ
يو شی	ښكاره	وويل (فرعون)	پس راوړه	هغه (ښكاره دليل)	كه يئ ته	له

يو شی ښكاره (نو نه كوی باور په الوهيت دالله). وويل (فرعون) پس راوړه هغه (ښكاره دليل) كه يئ ته له

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ديپغمبرانه مناظري يوه نمونه دمناظري اثر كوونكي

اداب: ددوو مختلف الخيالو سړيو په مينځ كي نظرياتي بحث او مباحثه كم ته چي په اصطلاح كي مناظره ويل كيږي دپخوازماني څخه رواج ده مګر په عام طور سره مناظري نن سبا دېږي يوه لوبه جوړه سويده دخلګو په نظر كي دمناظري مطلب دومره دی چي خپله خبره لوړه كړي برابره خبره ده كه د هغه غلطي ورته په خپله هم معلومه سوي وي: ددي دصحيح او قوي ثابتولو دپاره ددليلونو او ذهانت ټول زور خرڅ كي دغه ركم كه دمخالف څه خبره صحيح او رښتيني هم وي خو په هرحال دهغه رد كول او په رد كولو كي يې پوره طاقت صرف كول وي: اسلام په دي كار كي خاص اعتدال پيدا كړي دی ددي اصول قاعدې او حدونه يې مقرر كړي دي دايي دتبليغ دپاره يوه اثرناكه او مفيده آله جوړه كړيده. دحضرت موسى عليه السلام كمه قصه چي الله جل جلاله په دغه ذكر سوه اياتونو كي بيان كړيده ددغي يوه لنډه نمونه تاسي په دغي مناظري كي كتلای سی الخ:

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۵۸)

www.jamairahmani.org

الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾ فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ﴿٣٢﴾

مُّبِيْنٌ	ثُعْبَانٌ	فَاِذَا هِيَ	عَصَاهُ	فَاَلْقٰى	الصّٰدِقِيْنَ
ښکاره ظاهر	يو ښامار	پس ناڅاپه په دغه وخت کښې وه هغه	لکړه خپله	پس وغورځوله (موسیٰ)	رښتيا ويونکيو څخه

رښتيا ويونکيو څخه. پس وغورځوله (موسیٰ) همسا خپله پس ناڅاپه په دغه وخت کښې وه هغه يو ښامار ښکاره ظاهر.

وَّنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَاِ

لِلْمَلَاِ	قَالَ	لِلنّٰظِرِيْنَ	بَيْضَآءُ	فَاِذَا هِيَ	يَدَهٗ	وَّنَزَعَ
اشرافو (دقوم) ته	نو وويل (فرعون)	کتونکو ته	تک سپين	پس ناڅاپه دغه وُ	لاس خپل	او راوئې ايست

او راوئې ايست لاس خپل (له گريوان) پس ناڅاپه دغه (لاس) وُ تک سپين کتونکو ته. نو وويل (فرعون) اشرافو (دقوم) ته

حَوْلَهٗٓ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٤﴾ يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ

مِّنْ	اَنْ يُّخْرِجَكُمْ	يُّرِيْدُ	عَلِيْمٌ	لَسٰحِرٌ	هٰذَا	اِنَّ	حَوْلَهٗٓ
له	ددې چې وباسي تاسي	اراده لري	ډير پوه	خامخا جادوگر دی	دغه (سړی)	بيشکه!	چې چاپيره د ده (ناست وُ)

چې چاپيره د ده (ناست وُ) بيشکه! دغه (سړی) خامخا ساحر دی ډير پوه اراده لري د دې چې وباسي تاسي له

اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ ۖ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿٣٥﴾ قَالُوْٓا اَرْجِهْ

اَرْجِهْ	قَالُوْٓا	تَاْمُرُوْنَ	فَمَاذَا	بِسِحْرِهٖ	اَرْضِكُمْ
تاخير ورکړه ده ته	وويل (مشرانو)	امر کوئ تاسي	پس نو دغه شی (مشوره)	په سحر خپل	مځکې ستاسي

مځکې (وطن) ستاسي په سحر (کوډو) خپل پس څه (مشوره) راکوئ تاسي. وويل (مشرانو) تاخير ورکړه دغه (موسیٰ) ته

وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿٣٦﴾ يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ

سَحَّارٍ	بِكُلِّ	يَاْتُوْكَ	حٰشِرِيْنَ	فِي الْمَدَآئِنِ	وَابْعَثْ	وَاَخَاهُ
ښه جادوگر	هر	چې راولي تاته	راټولونکي	په ښارونو کښې	او وليږه	او ورور د ده (هارون) ته

او ورور د ده (هارون) ته او وليږه په ښارونو کښې راټولونکي (محصلان) چې راولي تاته هر ښه ساحر

عَلِيْمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيْقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٣٨﴾ وَّقِيْلَ

وَّقِيْلَ	مَّعْلُوْمٍ	يَوْمٍ	لِمِيْقَاتِ	السَّحَرَةُ	فَجُمِعَ	عَلِيْمٍ
او وويل سوه	معلومې ته	دورځې	لپاره د وعدې	جادوگران	پس راټول کړل سول	ښه پوه هوښيار

ښه پوه هوښيار. پس راټول کړل سول ساحران وعدې د ورځې معلومې ته (چې ځانبنت دورځې د جشن وُ). او وويل سوه

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ. حضرت موسیٰ عليه السلام وفرعون او دده قوم ته دوي معجزې وربښکاره کړې : حضرت موسیٰ عليه السلام وفرعون ته وويل چې که زه څه واضح دليل پيش کړم نو بيا به يې هم نه مني فرعون وويل چې ښه دی ولې يې نه منم نو حضرت موسیٰ عليه السلام خپله لکړه وغورځوله هغه وو چې ناڅاپه يو اژدها مار ځني جوړ سو : او ددوهمې معجزې دښوولو دپاره يې خپل لاس په تخرگ کې دننه کړی او دباندې يې راويستی نو هغه ناڅاپه دټولو په مخکې ډير بربښيدونکی وو او دا هم ټولو په ظاهري سترگو سره وليدی: دحضرت موسیٰ عليه السلام دامعجزې چې ښکاره سولې نو فرعون درباريانو ته کم چې ددده خوا او شا ته ناست وه وويل چې په دې کې څه شک نسته چې دی لوی ماهر جادوگر دی دده اصل مطلب دادی چې دخپل جادو په زور سره په خپله مشر سي او تاسي ستاسي دمځکې څخه وباسي چې بغير دبل چا دمزاحمت څخه دخپل قوم سره رياست کوي نو تاسي خلگ ماته دڅه مشوره راکوی ؟ الخ.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٧٥)

ع ٢

www.jamairahmani.org

لِلنَّاسِ هَلۡ اَنۡتُمۡ مُّجۡتَمِعُوۡنَ ﴿۳۹﴾ لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنۡ كَانُوۡا

لِلنَّاسِ	هَلۡ اَنۡتُمۡ	مُّجۡتَمِعُوۡنَ	لَعَلَّنَا	نَتَّبِعُ	السَّحَرَةَ	اِنۡ كَانُوۡا
دپاره دخلګو	چې آیا یئ تاسې	یو ځای کیدونکی	ښایئ چې موږ	متابعت وکړو	دجادوګرانو	که چیرې سول دوی

دپاره دخلګو چې آیا یئ تاسې یو ځای کیدونکی . ښایئ چې موږ متابعت وکړو (لاری د) ساحرانو ته که چیرې سول دوی

هُمُ الۡغٰلِبِيۡنَ ﴿۴۰﴾ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالُوۡا لِفِرۡعَوۡنَ اَئِنَّ

هُمُ الۡغٰلِبِيۡنَ	فَلَمَّا	جَآءَ	السَّحَرَةُ	قَالُوۡا	لِفِرۡعَوۡنَ	اَئِنَّ
هم دوی غالبان (پر موسیٰ)	پس کله چې	راغلل	ساحران	وویل دوی	فرعون ته	آیا په تحقیق وی به

هم دوی غالبان بریالیان (پر موسیٰ). پس کله چې راغلل ساحران (کوډګران) وویل دوی فرعون ته آیا په تحقیق وی به

لَنَا لَاَجۡرًا اِنۡ كُنَّا نَحۡنُ الۡغٰلِبِيۡنَ ﴿۴۱﴾ قَالَ نَعَمۡ

لَنَا	لَاَجۡرًا	اِنۡ كُنَّا	نَحۡنُ	الۡغٰلِبِيۡنَ	قَالَ	نَعَمۡ
موږ ته	خامخا څه اجر	که چیرې سو موږ	هم دا موږ	غلبه کوونکی	نو وویل (فرعون)	هو !

موږ ته خامخا څه اجر (مزدوری) که چیرې سو موږ هم دا موږ غلبه کوونکی (بریالیان). نو وویل (فرعون) هو! (تاسې ته

وَاِنَّكُمۡ اِذًا لَّمِنَ الۡمُقَرَّبِيۡنَ ﴿۴۲﴾ قَالَ لَهُمۡ مُّوۡسٰٓى اَلۡقُوۡا

وَاِنَّكُمۡ	اِذًا	لَّمِنَ الۡمُقَرَّبِيۡنَ	قَالَ	لَهُمۡ	مُّوۡسٰى	اَلۡقُوۡا
او بیشکه! چې تاسې	په دغه وخت کښې	خامخا له نژدیکانو څخه یئ	وویل	دوی ته	موسیٰ	وغورځوئ تاسې

اجر سته) او بیشکه! چې تاسې په دغه وخت کښې خامخا له مصاحبانو زما یاست. وویل دوی ته موسیٰ وغورځوئ تاسې

مَآ اَنۡتُمۡ مُّلۡقُوۡنَ ﴿۴۳﴾ فَاَلۡقَوۡا حِبَالَهُمۡ وَعِصِيَّهُمۡ

مَآ اَنۡتُمۡ	مُّلۡقُوۡنَ	فَاَلۡقَوۡا	حِبَالَهُمۡ	وَعِصِيَّهُمۡ
هر هغه شی چې تاسې	غورځوونکی یئ	پس وغورځولو دوی	پړی خپل	او همساګانی خپلی

هر هغه شی چې تاسې غورځوونکی یئ (دهغه). پس وغورځولو (کوډګرانو) پړی خپل او همساګانی خپلی

وَقَالُوۡا بِعِزَّةِ فِرۡعَوۡنَ اِنَّا لَنَحۡنُ الۡغٰلِبُوۡنَ ﴿۴۴﴾ فَاَلۡقٰى مُوۡسٰى

وَقَالُوۡا	بِعِزَّةِ	فِرۡعَوۡنَ	اِنَّا	لَنَحۡنُ	الۡغٰلِبُوۡنَ	فَاَلۡقٰى	مُوۡسٰى
او وویل دوی	په عزت	دفرعون	بیشکه! موږ	خامخا هم دا موږ	بریالیان یو	بیا وغورځولو	موسیٰ

او وویل (کوډګرانو) په عزت (اقبال) د فرعون بیشکه! موږ خامخا هم دا موږ یو غالبان (بریالیان). بیا وغورځوله موسیٰ

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنۡ كَانُوۡا هُمُ الۡغٰلِبِيۡنَ. **دفرعون درباریانو وفرعون ته دموسیٰ علیہ السلام دمهلت ورکولو مشوره ورکړه:** فرعون چې کله دخپل قوم څخه دمشورې طلب وکی دموسیٰ علیہ السلام او هارون علیہ السلام په هکله نو هغوی ورته وویل چې ته ده او دده ورورته څه مهلت ورکړه او دخپل ملک دحدونو ښارونو ته راجمع کوونکي نوکران ولیږه او سرکاري حکم نامه ورکړه چې هغوی دټولو ښارونو څخه غټ اولوی جادوګران راولي غرض دا چې هغه جادوګران په یوه معینه ورځ په خاص وخت جمع سول دمقررې ورځې څخه مراد داختر ورځ ده اودخاص وخت څخه مراد دڅاښت وخت دی لکه چې د سورت طه په دریمه رکوع کي تیر سوی دی یعني پر دغه مقرر وخت ټول جمع سول او فرعون ته دجمع کیدو اطلاع ورکړه سوه او دفرعون دطرفه څخه په طور دعام اعلان خلګو ته دا اشتهار ورکول سو چې آیا تاسې خلګ په فلاني موقع باندي دواقعې لیدلو دپاره جمع کیدای سی که جادوګران غالبه سول نو موږ به دهغوی پر لاري باندي ځو الخ. (معارف القرآن ج۷ پ۱۹ص ۶۲)

www.jamairahmani.org

عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾ فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ

عَصَاهُ	فَإِذَا هِيَ	تَلْقَفُ	مَا يَأْفِكُونَ	فَأُلْقِيَ	السَّحَرَةُ
همساخپله	پس ناڅاپه هغې (همسا)	نبوی تیر کړل	هغه ماران چې په دروغو جوړ کړی ؤ دوی	پس پریوتل پر مخې	جادوګران

همسا خپله پس ناڅاپه هغې (همسا) نبوی تیر کړل هغه ماران چې په دروغو جوړ کړی ؤ. پس وغورځول سول پر مخې ساحران

سٰجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٤٧﴾ رَبِّ مُوسٰى

سٰجِدِينَ	قَالُوا	آمَنَّا	بِرَبِّ	الْعٰلَمِينَ	رَبِّ	مُوسٰى
سجده کوونکی	وویل (ساحرانو)	ایمان راوړی دی موږ	په رب	دعالمیانو	رب (پالونکی)	دموسٰی

سجده کوونکی (الله ته). وویل ساحرانو ایمان راوړی دی موږ په رب د عالمیانو. رب (پالونکی) د موسٰی

وَهٰرُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ

وَهٰرُونَ	قَالَ	آمَنْتُمْ	لَهُ	قَبْلَ	أَنْ	آذَنَ لَكُمْ
او (رب) دهارون	وویل (فرعون)	آیا ایمان راوړ تاسی	په دغه (موسٰی)	پخوا له	هغه چې	زه اجازه درکړم تاسی ته

او (رب) د هارون. وویل (فرعون ساحرانو ته) آیا ایمان راوړ تاسی په دغه (موسٰی) پخوا له هغه چې زه اجازه درکړم تاسی ته

إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

إِنَّهُ	لَكَبِيرُكُمُ	الَّذِي	عَلَّمَكُمُ	السِّحْرَ	فَلَسَوْفَ	تَعْلَمُونَ
بیشکه! دغه (موسٰی)	خامخا مشر دی ستاسی	هغه (مشر)	چې ښوولی یئ دی تاسی ته	جادو	پس خامخا ژر به	پوه سئ تاسی

بیشکه! دغه (موسٰی) خامخا مشر د ی ستاسی هغه (مشر) چې ښوولی یئ دی تاسی ته سحر پس خامخا ژر به عالمان سئ.

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ

لَأُقَطِّعَنَّ	أَيْدِيَكُمْ	وَأَرْجُلَكُمْ	مِنْ خِلَافٍ
خامخا زه به پری کړم	لاسونه ستاسی	او پښې ستاسی	سره مخالفی

خامخا زه به پری کړم لاسونه ستاسی او پښې ستاسی سره مخالفی (راسته لاس او چپه پښه یا برعکس د ی دی)

وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلٰى رَبِّنَا

وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ	أَجْمَعِينَ	قَالُوا	لَا ضَيْرَ	إِنَّا	إِلٰى رَبِّنَا
او خامخا وبه ځړوم پر دار هرومرو تاسی	ټول	وویل (ساحرانو)	نسته ضرر موږ ته په دی کښی	بیشکه! موږ	رب خپل ته

او خامخا وبه ځړوم پر دار هرومرو تاسی ټول. وویل (ساحرانو) نسته ضرر موږ ته په دی کښی ځکه چې بیشکه! موږ رب خپل ته

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سٰجِدِينَ ﴿٤٦﴾
قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ

جادوګرانو چې حقیقت ولیدی نو پر سجدي پریوتل مسلمانان سول :

دمقابلې په دوران کي چي کله دحضرت موسی علیه السلام واری را غی نو یه خپله لکړه وغورځوله دالله جل جلاله په امر سره او دغورځولو سره دهغې څخه یو غټ مار جوړ سو ددوی ټول جوړ سوي شیان یې تیرول شروع کړل :جادوګرانو چي کله داپس منظر ولیدی نو داسي متاثره سول چي ټول پر سجده پریوتل ا و په چیغو سره یي وویل چي موږ ایمان راوړی دی په رب دعالمیانو باندي کم چي دموسی علیه السلام او هارون علیه السلام رب دی فرعون چي ددوی دایمان اعلان واوریدی ډیر زیات وبیریدی چي داسي نه چي ټول قوم ایمان راوړي او مسلمانان سي نو دچالاکی څخه یي کار واخیستی او یو مضمون یي جوړ کی نوپه صورت دعتاب او ملامتی کي ساحرانو ته وویل چي هو تاسي ایمان راوړی پر موسی علیه السلام باندي بغیر ددې چي زه تاسي ته اجازه درکړم خامخا معلومیږي چي داپه جادوکي ستاسي دټولو څخه غټ استاد دی الخ : **پاته بیان پر راروان مخ وګوری :**

www.jamairahmani.org

مُنۡقَلِبُوۡنَ ۞ اِنَّا نَطۡمَعُ اَنۡ يَّغۡفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطٰيٰنَاۤ اَنۡ

مُنۡقَلِبُوۡنَ	اِنَّا	نَطۡمَعُ	اَنۡ يَّغۡفِرَ لَنَا	رَبُّنَا	خَطٰيٰنَاۤ	اَنۡ
بیرته ورتلونکی یو	بیشکه! موږ	طمع هیله لرو	د دی چی وبخښی موږ ته	رب زموږ	ګناهونه زموږ	له دی جهته

بیرته ورتلونکی یو . (اوبل ځکه چی) بیشکه! موږ طمع هیله لرو د دی چی وبخښی موږ ته رب زموږ ګناهونه زموږ له دی جهته

كُنَّاۤ اَوَّلَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۞ وَاَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰى مُوۡسٰۤى اَنۡ اَسۡرِ

كُنَّاۤ	اَوَّلَ	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	وَاَوۡحَيۡنَاۤ	اِلٰى مُوۡسٰۤى	اَنۡ	اَسۡرِ
چی یو موږ	مخکنی	د ایمان راوړونکو	او وحی ولیږه موږ	طرف د موسٰی ته	داسی چی	دشپی بوځه

چی یو موږ اولنی (مخکنی) د ایمان راوړونکو. او وحی (حکم) ولیږه موږ طرف د موسٰی ته داسی چی دشپی بوځه

بِعِبَادِىۡۤ اِنَّكُمۡ مُّتَّبَعُوۡنَ ۞ فَاَرۡسَلَ فِرۡعَوۡنُ فِى الۡمَدَآئِنِ

بِعِبَادِىۡۤ	اِنَّكُمۡ	مُّتَّبَعُوۡنَ	فَاَرۡسَلَ	فِرۡعَوۡنُ	فِى الۡمَدَآئِنِ
بندګان زما	بیشکه! چی تاسی	پسی به درسی	پس ولیږل	فرعون	په ښارونو کښی

بندګان زما (بنی آسرائیل) بیشکه! چی تاسی پسی به درسی (فرعون سره له فرعونیانو). پس ولیږل فرعون په ښارونو کښی

حٰشِرِيۡنَ ۞ اِنَّ هٰٓؤُلَاۤءِ لَشِرۡذِمَةٌ قَلِيۡلُوۡنَ ۞

حٰشِرِيۡنَ	اِنَّ	هٰٓؤُلَاۤءِ	لَشِرۡذِمَةٌ	قَلِيۡلُوۡنَ
راټولوونکی (دلښکر)	چی بیشکه!	دغه (بنی اسرائیل)	خامخا یوه ډله ده	ډیر لږه

راټولوونکی (دلښکر) . (او وویل فرعون) چی بیشکه! دغه (بنی اسرآئیل) خامخا یوه ډله ده ډیر لږه.

وَاِنَّهُمۡ لَنَا لَغَآئِظُوۡنَ ۞ وَاِنَّا لَجَمِيۡعٌ حٰذِرُوۡنَ ۞

وَاِنَّهُمۡ	لَنَا لَغَآئِظُوۡنَ	وَاِنَّا	لَجَمِيۡعٌ	حٰذِرُوۡنَ
او بیشکه! چی دوی	موږ لره په قهر کوونکی دی	او بیشکه! موږ	خامخا ټول	په خطره بیره کښی یو

او بیشکه! چی دغه (سبطیان) موږ لره خامخا په قهر کوونکی دی ، او بیشکه! موږ خامخا ټول په خطره بیره کښی یو .

فَاَخۡرَجۡنٰهُمۡ مِّنۡ جَنّٰتٍ وَّعُيُوۡنٍ ۞ وَّكُنُوۡزٍ وَّمَقَامٍ

فَاَخۡرَجۡنٰهُمۡ	مِّنۡ	جَنّٰتٍ	وَّعُيُوۡنٍ	وَّكُنُوۡزٍ	وَّمَقَامٍ
پس ویستل موږ دوی (قبطیان)	له	باغونو	او (له) چینو	او (له) خزانو	او (له) ځایونو

پس ویستل موږ دغه (قبطیان) له باغونو او له چینو او له خزانو او له ځایونو

اِنَّا نَطۡمَعُ اَنۡ يَّغۡفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطٰيٰنَاۤ.. د تیر مخ پاته بیان دلته وګورئ:

دغه استاد تاسي ته جادو ښوولی دی او تاسي دده شاګردان یاست په دې وجه تاسي پټ یو پلان جوړ کړی دی چي تاسي داسي وکی موږ به بیا داسي وکړو او پر دغه رکم به ګټل او بایلل ښکاره سي چي دقبطیانو څخه به حکومت واخلو او په فارغه زړه سره به ورته کښینو اوپر دوی به خپل حکومت کوو لکه داقول دالله جَلَّ جَلَالُهٗ دی (انّ هذا مکر مکتموه فی المدینة لتخرجوا منها اهلها) نو ای جادوګرانو اوس به تاسي ته حقیقت معلوم سي او هغه دادی چي زه به تاسي ته داسي سزا درکړم چي دیوه طرف لاسونه او دبل طرف پښې به مو پریکړم او تاسي ټول به په دار کړم چي نور خلګ عبرت درڅخه واخلي دوی جواب ورکی چي هیڅ پرواه نه لرو موږ ستا ددغه بیروولو او سزا راکوولو څخه په دغه قتل کولو سره به موږ خپل مالک حقیقي ته ورسیږو کم ځای چي هر قسم امن اوراحت دی نو په داسي مرګ سره به زموږ څه نقصان او تاوان وي او الله جَلَّ جَلَالُهٗ به زموږ ګناهونه معاف کړي.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۶۳)

۳ ع ۱۸

www.jamairahmani.org

كَرِيْمٍ ﴿٥٨﴾ كَذٰلِكَ ۗ وَاَوْرَثْنٰهَا بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿٥٩﴾ ؕ

كَرِيْمٍ	كَذٰلِكَ	وَاَوْرَثْنٰهَا	بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ
ښو ځخه	هم داسې (وکړه موږ له قبطیانو سره)	او په میراث موږ ورکړل دغه (تیر شیان)	بنی اسرآئیلو ته

ښو ځخه. هم داسې (وکړه موږ له قبطیانو سره) او په میراث مو ورکړل دغه (تیر شیان) بنی اسرآئیلو ته.

فَاَتْبَعُوْهُمْ مُّشْرِقِيْنَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا تَرَآءَ الْجَمْعٰنِ قَالَ

فَاَتْبَعُوْهُمْ	مُّشْرِقِيْنَ	فَلَمَّا	تَرَآءَ	الْجَمْعٰنِ	قَالَ
نو پسې سول دوی په هغو	په وخت د ختلو دلمر	پس کله چې	سره ولیدل	دغو دواړو لښکرونو	نو وویل

نو پسې سول دوی په هغو په وخت د ختلو دلمر. پس کله چې سره ولیدل دغو دواړو لښکرونو وویل

اَصْحٰبُ مُوْسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُوْنَ ﴿٦١﴾ ۚ قَالَ كَلَّا ۚ اِنَّ مَعِىَ

اَصْحٰبُ	مُوْسٰٓى	اِنَّا	لَمُدْرَكُوْنَ	قَالَ	كَلَّا	اِنَّ	مَعِىَ
ملګرو	دموسیٰ	چې بیشکه! موږ	خامخا پیداکړی سوی یو	وویل (موسیٰ)	چې نه ده داسې	بیشکه !	له ما سره

ملګرو د موسیٰ چې بیشکه! موږ خامخا پیداکړی سوی یو له جانبه د (قبطیانو). وویل (موسیٰ) چې نه ده داسې بیشکه! له ما سره

رَبِّىْ سَيَهْدِيْنِ ﴿٦٢﴾ فَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ؕ

رَبِّىْ	سَيَهْدِيْنِ	فَاَوْحَيْنَآ	اِلٰى مُوْسٰٓى	اَنِ اضْرِبْ	بِّعَصَاكَ	الْبَحْرَ
رب زما دی	ژر به وښیي ماته لار	پس وحې وکړ موږ	موسیٰ ته	داسې چې ووهه ته	په لکړه خپل	بحر

رب زما دی ژر به وښیي ماته لار. پس وحې وکړ موږ موسیٰ ته داسې چې ووهه ته په همسا خپلې بحر (دقلزم یا دنیل)

فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيْمِ ﴿٦٣﴾ ۚ وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ

فَانْفَلَقَ	فَكَانَ	كُلُّ	فِرْقٍ	كَالطَّوْدِ	الْعَظِيْمِ	وَاَزْلَفْنَا	ثَمَّ
پس وچاوده	پس سوه	هره	برخه (ټوټه)	لکه غر	لوی	او رانژدې کړل موږ	بیا دغه ځای ته

پس وچاوده (دولس ټوټې سو) پس سوه هره برخه (ټوټه جلاسوی اوچته) لکه اوږد لوړ غر. او رانژدې کړل موږ بیا دغه ځای

الْاٰخَرِيْنَ ﴿٦٤﴾ ۚ وَاَنْجَيْنَا مُوْسٰى وَمَنْ مَّعَهٗٓ اَجْمَعِيْنَ ﴿٦٥﴾ ۚ ثُمَّ

الْاٰخَرِيْنَ	وَاَنْجَيْنَا	مُوْسٰى	وَمَنْ مَّعَهٗٓ	اَجْمَعِيْنَ	ثُمَّ
هغه نور (قبطیان)	او نجات ورکړ موږ	موسیٰ	او هغو (سبطیانو) ته چې له ده سره وه	ټول	بیا

ته هغه نور (قبطیان). او نجات ورکړ موږ موسیٰ او هغو (سبطیانو) ته چې له ده سره ؤ (له غرقه) ټول. بیا

كَذٰلِكَ ۖ وَاَوْرَثْنٰهَا بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ.. دفرعون ټوله خزانې او املاک الله جل جلاله وبنی اسرائیلو ته ورکړل:
په دغه آیت کې په ظاهره داوضاحت دی چې د فرعون دقوم ځخه پاته سوي املاک او باغونه او جائدادونه اوخزانې الله جل جلاله دفرعون او دده لښکرو تر هلاکت وروسته وبنی اسرآئیلو ته ورکړل: لیکن په دې کې یو تاریخي اشکال دادی چې په خپله دقرآن کریم ډیر ایاتونه پر دغه باندې شاهد دي چې دفرعونیانو دهلاکت ځخه وروسته بني اسرآئیل مصر ته بیاه نه دي تللي بلکې دخپل اصلي وطن ارض مقدس دشام طرف ته روان سول هلته دوی ته دیو کافر قوم سره دجهاد کولو حکم وسو چې بني اسرآئیلو یې دمنلو ځخه انکار وکی: په تفسیر روح المعاني کې یې ددې سوال دوه جوابونه ورکړي دي یودادی چې دلته الله جل جلاله دافرمایلي دي چې دوی ماوارثان کړل دایې نه دي فرمایلي چې دفرعون دهلاکت ځخه فوراً وروسته ځکه چې ځلویښت کاله وروسته بیا دوی مصر ته داخل سوي دي: اوپاته سو تاریخ هم نه دی معتبر ځکه چې هغه یهودولیکلی دی الخ.
(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٦٧)

www.jamairahmani.org

اَغۡرَقۡنَا الۡاٰخَرِيۡنَ ﴿٦٦﴾ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ

اَغۡرَقۡنَا	الۡاٰخَرِيۡنَ	اِنَّ	فِيۡ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	وَمَا كَانَ
غرق کړل موږ	هغه نور (قبطيان)	بيشکه!	په دغه (غرق دقبطيانو کښې)	خامخا لوی دليل دی	او نه ؤ

غرق کړل موږ هغه نور (قبطيان). بيشکه! په دغه (غرق دقبطيانو کښې) خامخا لوی دليل دی (دعبرت) او نه ؤ

اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿٦٧﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿٦٨﴾ ع

اَكۡثَرُهُمۡ	مُّؤۡمِنِيۡنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الۡعَزِيۡزُ	الرَّحِيۡمُ
اکثر زياتره د دوی	مؤمنان	او بيشکه!	رب ستا	خامخا هم هغه دی	ښه غالب قوی	ښه رحم والا

اکثر زياتره د دوی مؤمنان. او بيشکه! رب ستا خامخا هم هغه دی ښه غالب قوی ښه رحم والا (په انعام د اجر او ثواب سره).

ع ١٧ ٤ ٨

وَاتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَاَ اِبۡرٰهِيۡمَ ﴿٦٩﴾ اِذۡ قَالَ لِاَبِيۡهِ وَقَوۡمِهٖ

وَاتۡلُ	عَلَيۡهِمۡ	نَبَاَ اِبۡرٰهِيۡمَ	اِذۡ قَالَ	لِاَبِيۡهِ	وَقَوۡمِهٖ
او ووايه (محمده!)	پر دوی (کفارو)	خبر (قصه) د ابراهيم	کله چې يئ وويل	پلار خپل ته	او قوم خپل ته

او ولوله (ای محمده!) پر دغو (کفارو دمکی) خبر (قصه) دابراهيم! کله چې يئ وويل پلار خپل (آزر) ته او قوم خپل ته

مَا تَعۡبُدُوۡنَ ﴿٧٠﴾ قَالُوۡا نَعۡبُدُ اَصۡنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عٰكِفِيۡنَ ﴿٧١﴾

مَا تَعۡبُدُوۡنَ	قَالُوۡا	نَعۡبُدُ	اَصۡنَامًا	فَنَظَلُّ	لَهَا	عٰكِفِيۡنَ
چې دڅه شی عبادت کوئ تاسی	نو وويل دوی	عبادت کوو	دبتانو	پس هميشه اوسو	دوی ته	ورنژدی کښيناستونکی

چې دڅه شی عبادت کوئ تاسی ، نو وويل دوی عبادت کوو د بتانو پس هميشه اوسو دوی ته ورنژدی کښيناستونکی .

قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُوۡنَكُمۡ اِذۡ تَدۡعُوۡنَ ﴿٧٢﴾ اَوۡ يَنۡفَعُوۡنَكُمۡ

قَالَ	هَلۡ	يَسۡمَعُوۡنَكُمۡ	اِذۡ تَدۡعُوۡنَ	اَوۡ يَنۡفَعُوۡنَكُمۡ
وويل (ابراهيم)	آيا	اوری (دغه بتان بلنه) دتاسی	کله چې يئ بولئ تاسی	يا څه نفع رسوی تاسی ته

وويل (ابراهيم) آيا اوری (دغه بتان بلنه) دتاسی کله چې يئ بولئ تاسی. يا څه نفع رسوی تاسی ته (چې يئ عبادت وکړئ)

اَوۡ يَضُرُّوۡنَ ﴿٧٣﴾ قَالُوۡا بَلۡ وَجَدۡنَاۤ اٰبَآءَنَا كَذٰلِكَ يَفۡعَلُوۡنَ ﴿٧٤﴾

اَوۡ يَضُرُّوۡنَ	قَالُوۡا	بَلۡ	وَجَدۡنَاۤ	اٰبَآءَنَا	كَذٰلِكَ	يَفۡعَلُوۡنَ
يا ضرر در رسوی	وويل (کفارو)	بلکه	پيداء کړی دی موږ	پلرونه خپل	چې هم داسی	به يئ کول

يا ضرر در رسوی (که يئ عبادت ونه کړئ). وويل (کفارو) بلکه پيداء کړی دی موږ پلرونه خپل چې هم داسی به يئ کول.

وَاتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَاَ اِبۡرٰهِيۡمَ ﴿٦٩﴾
اِذۡ قَالَ لِاَبِيۡهِ وَقَوۡمِهٖ

دحضرت ابراهيم عليه السلام دقصې څخه دشرک بدوالی په دليل سره معلوميږي: په دغه آيت کې الله جل جلاله نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته خطاب کړی دی چې ته دې کفارو دمکې ته دابراهيم عليه السلام قصه بيان کړه چې دوی ته دشرک بدوالی په دليلونو سره معلوم سي خاص دابراهيم عليه السلام په نقل کولو سره ځکه چې دعربو مشرکين ځانونو ته دابراهيم عليه السلام پر دين باندې وايي او دغه قصه هغه وخت سوې وه کله چې دوی خپل پلار ته او خپل قوم ته کم چې بت پرست وه وويل چې دا تاسي دڅه واهياتو شيانو عبادت کوی هغو وويل چې موږ دبتانو عبادت کوو او موږ ددوی عبادت ته ناست يو همدغه سي. ابراهيم عليه السلام وفرمايل چې دوی ستاسي خبره اوري کله چې تاسي دوی دخپلو حاجتونو د پوره کولو دپاره راوبولی يا تاسي چې ددوی عبادت کوی دوی تاسي ته څه نفع رسولای سي ؟ او که تاسي ددوی عبادت پريږدی نو تاسي ته څه ضرر رسولای سي ؟ هغو خلګو وويل چې نه دا خبره خونه ده. پاته بيان پر راون مخ باندې وګوری.

www.jamairahmani.org

قَالَ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ﴿٧٥﴾ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمُ

قَالَ	اَفَرَءَيْتُمْ	مَّا كُنْتُمْ	تَعْبُدُوْنَ	اَنْتُمْ	وَاٰبَآؤُكُمُ
وویل (ابراهیم)	آیا پس وینئ	هر هغه (بتان) چي يئ تاسي	چي عبادت کوئ	تاسي (دهغوی)	او پلرونه ستاسي

وویل (ابراهیم) آیا پس وینئ (پوهیږئ) هر هغه (بتان) چي يئ تاسي چي عبادت کوئ. تاسي (دهغوی) او پلرونه ستاسي

الْاَقْدَمُوْنَ ﴿٧٦﴾ فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّيْٓ اِلَّا رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧٧﴾

الْاَقْدَمُوْنَ	فَاِنَّهُمْ	عَدُوٌّ لِّيْٓ	اِلَّا	رَبَّ	الْعٰلَمِيْنَ
چي پخوا تیر سوي دي	پس بیشکه! چي دغه (بتان)	دښمنان زما دي	مگر	رب	دعالمیانو

چي پخوا تیر سوي دي. پس بیشکه! چي دغه (بتان) دښمنان زما دي مگر رب د عالمیانو (دوست يئ لرم او عبادت ئي کوم)

الَّذِيْ خَلَقَنِيْ فَهُوَ يَهْدِيْنِ ﴿٧٨﴾ وَالَّذِيْ هُوَ يُطْعِمُنِيْ

الَّذِيْ	خَلَقَنِيْ	فَهُوَ	يَهْدِيْنِ	وَالَّذِيْ	هُوَ	يُطْعِمُنِيْ
هغه (رب)	چي پیدا کړی يئ یم زه	پس هم دی	سمه صافه لاره ښيي ماته	او هغه (رب)	چي هم دی	طعام خوری په ما

هغه (رب) چي پیدا کړی يئ یم زه (له عدمه) پس هم دی سمه صافه لاره ښيي ماته او هغه (رب) چي هم دی طعام خوری په ما

وَيَسْقِيْنِ ﴿٧٩﴾ وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِيْنِ ﴿٨٠﴾ وَالَّذِيْ يُمِيْتُنِيْ

وَيَسْقِيْنِ	وَاِذَا	مَرِضْتُ	فَهُوَ	يَشْفِيْنِ	وَالَّذِيْ	يُمِيْتُنِيْ
او اوبه راباندی څښي	او کله چي	مریض سم	پس هم دی	شفاء راکوی	او هغه (رب)	چي مړ کوی مي

او اوبه (اونور) راباندی څښي. او کله چي مریض رنځور سم پس هم دی شفاء راکوی او هغه (رب) چي مړ کوی مي

ثُمَّ يُحْيِيْنِ ﴿٨١﴾ وَالَّذِيْٓ اَطْمَعُ اَنْ يَّغْفِرَ لِيْ

ثُمَّ	يُحْيِيْنِ	وَالَّذِيْٓ	اَطْمَعُ	اَنْ يَّغْفِرَ لِيْ
بیا به مي	ژوندی کوی	او هغه (رب)	چي طمع امید لرم	ددی چي مغفرت کړی ماته

(په دنیا کښي) بیا به مي ژوندی کوی (په عقبا کښي). او هغه (رب) چي طمع امید لرم (تری) د دی چي مغفرت کړی ماته

خَطِيْٓـَٔتِيْ يَوْمَ الدِّيْنِ ﴿٨٢﴾ رَبِّ هَبْ لِيْ حُكْمًا وَّاَلْحِقْنِيْ

خَطِيْٓـَٔتِيْ	يَوْمَ	الدِّيْنِ	رَبِّ	هَبْ لِيْ	حُكْمًا	وَّاَلْحِقْنِيْ
خطاء زما	په ورځي	دجزاء کښي	ای ربه زما	وبخښه ماته	حکم	او پیوست مي کړه

خطاء زما په ورځي دجزاء کښي. ای ربه زما وبخښه ما ته حکم (علم عمل حکمت نبوت) او پیوست مي کړه

قَالَ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ... دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: چي دوی څه اوري یا نفع اوضرر رسولای سي موږ يي ځکه عبادت کوو چي زموږ پلرونو او نیکه ګانو ددوی عبادت کړی وو نو موږ هم داسي کوو ابراهیم عليه السلام ورته وفرمایل چي ښه نو تاسي ددوی حالت په فکر سره ولیدی نو پوه سی چي ددغه بتانو عبادت ستاسي دپاره یو دضرر باعث دی مګر ها رب العلمین داسي ذات دی چي هغه دخپلو عبادت کوونکو دوست او دهغه عبادت سراسر نفع او فائده ده او هغه داسي ذات دی کم چي زه او دغه شان ټوله مخلوقات پیدا کړي دي او بیا هغه ماته زما دمصلحتونو طرف ته راهنمایي کوي یعني عقل او پوه راکوي په هغه عقل او پوه سره زه نفع اوضرر پیژنم او کم چي ماته خوراک او څیښاک راکوي او کله چي زه ناجوړی سم نو هغه ماته شفا راکوي او هغه ذات ماته پر وخت باندي مرګ راکوي او هم هغه ذات به دقیامت په ورځ ما لره راژوندی کوي او هغه ته زما امید دی چي زما خطاګاني به رامعاف کوي:
(معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٧١)

www.jamairahmani.org

بِالصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٣﴾ وَاجْعَلْ لِّيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿٨٤﴾

بِالصّٰلِحِيْنَ	وَاجْعَلْ لِّيْ	لِسَانَ	صِدْقٍ	فِي الْاٰخِرِيْنَ
له (لويو) صالحانو سره	او وګرځوه ماته	ژبه	دصدق	په وروستنيو (خلګو کښې هم)

له (لويو) صالحانو سره . او وګرځوه ماته ژبه د صدق (او دثناء او دنيکنامی آواز) په وروستنيو (خلګو کښې هم).

وَاجْعَلْنِيْ مِنْ وَّرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيْمِ ﴿٨٥﴾ وَاغْفِرْ لِاَبِيْٓ اِنَّهٗ

وَاجْعَلْنِيْ	مِنْ وَّرَثَةِ	جَنَّةِ	النَّعِيْمِ	وَاغْفِرْ	لِاَبِيْٓ	اِنَّهٗ
او ومی ګرځوه	له وارثانو	دجنت	دنعمتونو	او بخښنه وکړه	پلار زما ته	بيشکه! چی دی

او ومی ګرځوه له وارثانو د جنت د نعمتونو. او بخښنه وکړه پلار زما ته بيشکه! چی دی

كَانَ مِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِيْ يَوْمَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ

كَانَ	مِنَ الضَّآلِّيْنَ	وَلَا تُخْزِنِيْ	يَوْمَ	يُبْعَثُوْنَ	يَوْمَ
ؤ	له ګمراهانو	او مه مې شرموه	په هغه ورځ کښې	چې ژوندی راپاڅول سی	په هغه ورځ

ؤ له ګمراهانو. او مه مې شرموه په هغه ورځ کښې چې ژوندی راپاڅول سی (ټول مخلوقات له قبرونو) . په هغه ورځ

لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَّلَا بَنُوْنَ ﴿٨٨﴾ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ﴿٨٩﴾

لَا يَنْفَعُ	مَالٌ	وَّلَا بَنُوْنَ	اِلَّا	مَنْ اَتَى	اللّٰهَ	بِقَلْبٍ	سَلِيْمٍ
چې نه رسوی نفع	مال	او نه زامن (هيچاته)	مګر	هغه چاته چې راغلی دی	الله ته	په زړه	سلامت پاک (له کفره)

چې نه رسوی نفع مال او نه (نفع رسوی) زامن (هيچاته). مګر هغه چاته چې راغلی دی الله ته په زړه سلامت پاک (له کفره).

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيْمُ لِلْغٰوِيْنَ ﴿٩١﴾

وَاُزْلِفَتِ	الْجَنَّةُ	لِلْمُتَّقِيْنَ	وَبُرِّزَتِ	الْجَحِيْمُ	لِلْغٰوِيْنَ
او ورنژدی به کړ سی	جنت	پرهيزګارانو ته	او ښکاره به کړ سی	جحيم	ګمراهانو ته

او (په هغه ورځ کښې به) ورنژدی کړ سی جنت پرهيزګارانو ته. او ښکاره به کړ سی جحيم ګمراهانو ته (لپاره د حسرت).

وَقِيْلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ﴿٩٢﴾ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

وَقِيْلَ لَهُمْ	اَيْنَ	مَا كُنْتُمْ	تَعْبُدُوْنَ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ
او وبه ويل سی دوی ته	چې چيرته دی	هغه معبودان ستاسی چې وئ	عبادت به کاوه تاسی ددوی	بې له	الله څخه

او وبه ويل سی دوی ته چې چيرته دی هغه معبودان ستاسی چې وئ عبادت به کاوه تاسی دهغو . بې له الله څخه

وَاجْعَلْ لِّيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِيْنَ. ترقيامته پوري په انسانانوکي دذکر خير ساتلو دعا: په دغه آيت مبارک کي د (لسان) څخه مراد ذکر دی دآيت معنی داسوه چي ای خدايه ماته داسي ښه طريقې او ښه نښاني راکړې دکمو چي نور خلګ تر قيامته پوري پيروي کوي او ما په ذکر خير او ښکلي صفت سره يادوي. ابن کثير روح المعاني. الله جل جلاله دحضرت ابراهيم عليه السلام دعا قبوله کړه يهود اونصارا اودمکې تر مشرکانو پوري دملت ابراهيمي سره محبت اوالفت ساتي او دخپلو ځانونو ده طرف ته يه نسبت کوي که څه هم دهغوی طريقه دملت ابراهيمي څخه خلاف دکفر اوشرک ده مګر هغوی دعوی داکوي چي موږ پر ملت ابراهيمي باندي يو او امت محمدي خو په حقه باندي پر ملت ابراهيم دکيدو دخپل ځان دپاره باعث دفخر ګڼي: دمرتبې محبت مذموم مګر په څو شرطونو سره جائز دی. دمرتبې محبت يعني چي خلګ يي عزت کوی او صفتونه يي کوي ددې خواهش شرعا مذموم دی: دجواز شرطونه يي په معارف القرآن کي وګوری. (معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٧٢) حبيبيه

www.jamairahmani.org

هَلۡ يَنۡصُرُوۡنَكُمۡ اَوۡ يَنۡتَصِرُوۡنَ ﴿٩٣﴾ فَكُبۡكِبُوۡا فِيۡهَا هُمۡ

هَلۡ	يَنۡصُرُوۡنَكُمۡ	اَوۡ يَنۡتَصِرُوۡنَ	فَكُبۡكِبُوۡا	فِيۡهَا هُمۡ
آیا	مدد کوی له تاسی سره	یا څه مدد کوی دوی له ځانه سره	پس وبه غورځول سی نسکور	په دغه (دوزخ) کښی دوی

آیا مدد کوی له تاسی سره (په دفع د عذاب) یا څه مدد کوی دوی له ځانه سره. پس وبه غورځول سی نسکور په دغه کښی دوی

وَالۡغَاوٗنَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُوۡدُ اِبۡلِيۡسَ اَجۡمَعُوۡنَ ﴿٩٥﴾ قَالُوۡا وَهُمۡ

وَالۡغَاوٗنَ	وَجُنُوۡدُ	اِبۡلِيۡسَ	اَجۡمَعُوۡنَ	قَالُوۡا	وَهُمۡ
او (هم) ګمراهان	او لښکر	د ابلیس (شیطان)	ټول (عابدان)	وبه وایئ دوی	حال دا چی دوی به

(او هم) ګمراهان. او لښکر د ابلیس (شیطان) ټول (عابدان او معبودان). وبه وایئ دوی حال دا چی دوی به

فِيۡهَا يَخۡتَصِمُوۡنَ ﴿٩٦﴾ تَاللّٰهِ اِنۡ كُنَّا لَفِيۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٩٧﴾

فِيۡهَا	يَخۡتَصِمُوۡنَ	تَاللّٰهِ	اِنۡ كُنَّا	لَفِيۡ	ضَلٰلٍ	مُّبِيۡنٍ
په دوزخ کښی	سره جګړی کوی	چی قسم دی په الله	چی بیشکه! شان دا دی چی وو موږ	خامخا	په ګمراهی	ښکاره کښی

په دوزخ کښی سره جګړی کوی. چی قسم دی په الله چی بیشکه! شان دا دی چی وو موږ خامخا په ګمراهی ښکاره کښی.

اِذۡ نُسَوِّيۡكُمۡ بِرَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿٩٨﴾ وَمَاۤ اَضَلَّنَاۤ اِلَّا الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿٩٩﴾

اِذۡ نُسَوِّيۡكُمۡ	بِرَبِّ	الۡعٰلَمِيۡنَ	وَمَاۤ اَضَلَّنَاۤ	اِلَّا الۡمُجۡرِمُوۡنَ
کله چی برابرولئ موږ تاسی	له رب	د عالمیانو سره	او نه وو ګمراه کړی موږ	مګر هم دغو مجرمانو

کله چی برابرولئ موږ تاسی (په عبادت کښی) له رب د عالمیانو سره. او نه وو ګمراه کړی موږ مګر هم دغو مجرمانو .

فَمَا لَنَا مِنۡ شَافِعِيۡنَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيۡقٍ حَمِيۡمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوۡ اَنَّ لَنَا

فَمَا لَنَا	مِنۡ شَافِعِيۡنَ	وَلَا صَدِيۡقٍ	حَمِيۡمٍ	فَلَوۡ اَنَّ	لَنَا
پس نسته موږ ته	له سره له شفاعتګرو	او نه کوم دوست	مخلص	پس (کاشکی) که وی	موږ ته

پس نسته موږ ته له سره له شفاعتګرو (هیڅوک) او نه کوم دوست مخلص. پس (کاشکی) که وی موږ ته

كَرَّةً فَنَكُوۡنَ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿١٠٢﴾ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً

كَرَّةً	فَنَكُوۡنَ	مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	اِنَّ	فِيۡ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً
یو وار واپسی	پس سوی به وو موږ	له مؤمنانو	بیشکه! چی	په دغه (قصه) کښی	خامخا لویه نښه ده

یو وار (بیرته ورتګ دنیا ته) پس سوی به وو موږ له مؤمنانو. بیشکه! چی په (قصه) دغه کی خامخا لوی حجت نښه ده

هَلۡ يَنۡصُرُوۡنَكُمۡ اَوۡ يَنۡتَصِرُوۡنَ
دکفارو څخه به دقیامت په ورځ پوښتنه وسي چي معبودان مو څه سوله ؟

په ورځ دقیامت به کفارو ته ددوی دذلت ورکولو دپاره وویل سي چي هغه معبودان چي تاسي يي دخدای ﷻ څخه ماسوا عبادت کوی هغه څه سوله ؟ ایا داوخت هغه ستاسي مدد کولای سي یا تاسي خپله خپل دځان حفاظت کولای سی ددي څخه وروسته به هغه عبادت کوونکي اوگمراه خلگ او دابلیس لښکر ټول په جمع به دوزخ ته پرمخي واچول سي بس هغه بتان او شیطانان به نه خپل ځان وساتي او نه به خپل عبادت کوونکي وساتي هغه کفاربه په دوزخ کي خبري کوي دهغه معبودانو سره چي دوی یي عبادت کوی چي په خدای ﷻ مو دي قسم وي بیشکه موږ په گمراهی کي ووکله چي موږ تاسي په عبادت کي درب العلمین سره برابر ولاست او موږ خوبس دي لویو مجرمانو کم چي دگمراهی بنیاد ایښوونکي وه گمراهان کړو نواوس نه زموږ څوک سفارشي سته چي آزادي راکړي او نه څوک مخلص دوست الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۷۲)

www.jamairahmani.org

وَمَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿١٠٣﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ

وَمَا كَانَ	اَكۡثَرُهُمۡ	مُّؤۡمِنِيۡنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الۡعَزِيۡزُ
او نه وو	اكثر زياتره د دوى	مؤمنان	او بيشكه!	رب ستا	هم هغه	غالب قوى دى

(عقلاؤ ته) او نه وو اكثر زياتره د دوى مؤمنان. او بيشكه! رب ستا هم هغه غالب قوى دى (په نفاذ د احكامو)

الرَّحِيۡمُ ﴿١٠٤﴾ كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوۡحِ ِۨالۡمُرۡسَلِيۡنَ ﴿١٠٥﴾ اِذۡ قَالَ

الرَّحِيۡمُ	كَذَّبَتۡ	قَوۡمُ	نُوۡحِ ِۨ	الۡمُرۡسَلِيۡنَ	اِذۡ قَالَ
ډير رحم والا	نسبت د دروغو وكړ	قوم	د نوح	رسولانو ته	كله چي وويل

ډير رحم والا (په انعام د اجر). نسبت د دروغو وكړ قوم د نوح رسولانو ته. كله چي وويل

لَهُمۡ اَخُوۡهُمۡ نُوۡحٌ اَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿١٠٦﴾ اِنِّىۡ لَـكُمۡ رَسُوۡلٌ اَمِيۡنٌ ﴿١٠٧﴾

لَهُمۡ	اَخُوۡهُمۡ	نُوۡحٌ	اَلَا تَتَّقُوۡنَ	اِنِّىۡ	لَـكُمۡ	رَسُوۡلٌ	اَمِيۡنٌ
دوى ته	وررور د دوى	نوح	چي ايا نه بيريږئ تاسي	بيشكه! چي زه	تاسي ته	رسول يم	امانتگر

دوى ته وررور د دوى نوح چي آيا نه بيريږئ تاسي (له عذابه د الله). بيشكه! چي زه تاسي ته رسول يم امانتگر.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيۡعُوۡنِ ﴿١٠٨﴾ وَمَاۤ اَسۡـئَلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ اَجۡرٍ

فَاتَّقُوا	اللّٰهَ	وَاَطِيۡعُوۡنِ	وَمَاۤ اَسۡـئَلُكُمۡ	عَلَيۡهِ	مِنۡ اَجۡرٍ
پس وبيريږئ تاسي	له الله څخه	او اطاعت وكړئ زما	او نه غواړم زه له تاسي څخه	په دغه تبليغ باندى	هيڅ اجر (عوض)

پس وبيريږئ تاسي له الله څخه او اطاعت وكړئ زما. او نه غواړم زه له تاسي څخه په دغه تبليغ باندى هيڅ اجر (عوض)

اِنۡ اَجۡرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ

اِنۡ اَجۡرِىَ	اِلَّا	عَلٰى	رَبِّ	الۡعٰلَمِيۡنَ	فَاتَّقُوا	اللّٰهَ
نه دى اجر زما	مگر	پر	رب (پالونكى)	د مخلوقاتو دى	پس وبيريږئ تاسي	له الله څخه

نه دى اجر زما مگر پر رب (پالونكى) د عالميانو دى. پس وبيريږئ تاسي له الله (په ځان ساتلو له معاصيو) څخه

وَاَطِيۡعُوۡنِ ﴿١١٠﴾ قَالُوۡۤا اَنُؤۡمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الۡاَرۡذَلُوۡنَ ﴿١١١﴾

وَاَطِيۡعُوۡنِ	قَالُوۡۤا	اَنُؤۡمِنُ	لَكَ	وَاتَّبَعَكَ	الۡاَرۡذَلُوۡنَ
او اطاعت وكړئ تاسي زما	نو وويل (كفارو)	آيا ايمان راوړو	په تا	حال دا چي متابعت كړى دى ستا	رذيلانو ، خوارانو

او اطاعت وكړئ تاسي زما . نو وويل (كفارو) آيا ايمان راوړو په تا حال دا چي متابعت كړى دى ستا رذيلانو خوارانو .

كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوۡحِ ِۨالۡمُرۡسَلِيۡنَ..قوم د نوح عليه السلام **هم پيغمبران د رواغجن كړل** : په دغه راروانو اياتونو كي الله جل جلاله د حضرت نوح عليه السلام او د ده قوم قصه بيان كړيده داسي چي قوم د نوح عليه السلام پيغمبرانو ته تكذيب وكى ځكه چي د يو پيغمبر په درواغجن كولو سره د ټولو پيغمبرانو درواغجن كول لازميږي: كله چي دوى ته د دوى د برادرى ورور نوح عليه السلام وويل چي آيا تاسي د خداى جل جلاله څخه نه بيريږى ؟ زه ستاسي امانتدار پيغمبر يم چي بعينه د خداى جل جلاله پيغام درته بې د څه كمى او زياتى رسوم پس دديٍ مقتضى داده چي تاسي خلگ د الله جل جلاله څخه وبيريږى او زما خبره ومنى او دارنگه زه ستاسي څخه څه دنيوي بدله هم نه غواړم زما بدله خو بس د الله جل جلاله پر ذمه ده پس زما دديٍ بې غرضى مقتضى هم داده چي تاسي د الله جل جلاله څخه وبيريږى او زما خبره ومنى هغو خلگو وويل چي آيا موږ تا ومنو حال دا دى چي رذيلان او كمينه خلگ ستا سره ملگرى سوي دي د كمو په ملگرتيا سره چي شريفانو ته شرم ورځي. پاته بيان پر راروان مخ باندي وگورى.

٥ ع ٣٦ ٩

www.jamairahmani.org

قَالَ وَمَا عِلۡمِیۡ بِمَا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ۚ﴿۱۱۲﴾ اِنۡ حِسَابُهُمۡ اِلَّا

قَالَ	وَمَا عِلۡمِیۡ	بِمَا كَانُوۡا	يَعۡمَلُوۡنَ	اِنۡ حِسَابُهُمۡ	اِلَّا
وويل (نوح)	او نسته علم زما	په هغه څه چې دي دوی	چې يئ کوی	نه دی حساب د دوی	مگر

وويل (نوح) او نسته علم زما په هغه څه چې دي دوی چې يئ کوی. نه دی حساب د دوی مگر

عَلٰی رَبِّیۡ لَوۡ تَشۡعُرُوۡنَ ۚ﴿۱۱۳﴾ وَمَاۤ اَنَا بِطَارِدِ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۱۴﴾

عَلٰی	رَبِّیۡ	لَوۡ تَشۡعُرُوۡنَ	وَمَاۤ اَنَا	بِطَارِدِ	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ
پر	رب زما دی	که تاسو پوهيږئ (په غيبو)	او نه يم زه	شړونکی	د مؤمنانو

پر رب (پالونکی) زما دی که تاسو پوهيږئ (په غيبو). او نه يم زه شړونکی د مؤمنانو (له خپل مجلسه).

اِنۡ اَنَا اِلَّا نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ؕ﴿۱۱۵﴾ قَالُوۡا لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ يٰنُوۡحُ

اِنۡ اَنَا	اِلَّا	نَذِيۡرٌ	مُّبِيۡنٌ	قَالُوۡا	لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ	يٰنُوۡحُ
نه يم زه	مگر	بيروونکی	ښکاره (کفاروته)	وويل (کفارو)	چې خامخا که وانه وښتې (له دغو)	ای نوحه

نه يم زه مگر بيروونکی ښکاره (يم کفارو ته له جحيم څخه). وويل (کفارو) چې خامخا که وانه وښتې (له دغو) ای نوحه

لَتَكُوۡنَنَّ مِنَ الۡمَرۡجُوۡمِيۡنَ ؕ﴿۱۱۶﴾ قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوۡمِیۡ

لَتَكُوۡنَنَّ	مِنَ الۡمَرۡجُوۡمِيۡنَ	قَالَ	رَبِّ	اِنَّ	قَوۡمِیۡ
خامخا سی به ته هرومرو	له ويشتل سويو	وويل (نوح)	ای ربه زما	بيشکه! چې	قوم زما

خامخا سی به ته هرومرو له ويشتل سويو (په تيږو يا په ښکنځلو). وويل (نوح) ای ربه زما بيشکه! چې قوم زما

كَذَّبُوۡنِ ۚ﴿۱۱۷﴾ فَافۡتَحۡ بَيۡنِیۡ وَبَيۡنَهُمۡ فَتۡحًا وَّنَجِّنِیۡ

كَذَّبُوۡنِ	فَافۡتَحۡ	بَيۡنِیۡ	وَبَيۡنَهُمۡ	فَتۡحًا	وَّنَجِّنِیۡ
دروغجن وبللم زه	پس حکم فيصله وفرمايه	په مينځ زما	او په مينځ د دوی کښی	په يو ډول حکم	او نجات راکړه ماته

دروغجن وبللم زه. پس حکم فيصله وفرمايه په مينځ زما او د دوی کښی په يو ډول (طريق) حکم او نجات راکړه ماته

وَمَنۡ مَّعِیَ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۱۸﴾ فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَمَنۡ مَّعَهٗ فِی الۡفُلۡكِ

وَمَنۡ	مَّعِیَ	مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	فَاَنۡجَيۡنٰهُ	وَمَنۡ مَّعَهٗ	فِی الۡفُلۡكِ
او هغه چاته چې	له ما سره دی	له مؤمنانو	پس نجات ورکړو موږ هغه ته	او هر هغه ته چې له دغه سره وه	په کښتې کښی

او هغه چاته چې له ما سره دی له مؤمنانو پس نجات ورکړو موږ دغه (نوح) او هر هغه ته چې له دغه سره ؤ په کښتې کښی

اِنۡ حِسَابُهُمۡ اِلَّا عَلٰی رَبِّیۡ لَوۡ تَشۡعُرُوۡنَ.. **د تير مخ پاته بيان دلته وګورئ**: او اکثره دداسي کم حوصلې خلګو مقصد دچاسره په ملګرې کيدو څه مال يا مرتبه حاصلول وي ددوی دايمان دعوی هم قابل اعتبار نه ده نوح عليه السلام وويل چې ددوی دکاسبانه کار سره زما څه تعلق دی برابره خبره ده که شريفان وي او که رذيلان په دين کې داتفاوت هيڅ اثر نه کوي پاته سو دااحتمال چې ددوی ايمان په زړه سره نه دی پس په دې سره ددوی حساب او کتاب اخيستل دخدای جل جلاله کار دی څه به نبه وايي که تاسي په دې پوهيدای نودارذالت پيشه خلګ چې دخپل ايمان راوړلو څخه مانع مقرر کوی دا به مو نه کولای او اشارةً ددې څخه دادرخواست معلوميږي چې زه دوی دخپل ځان څخه ليري کړم نو داواوری چې زه ايماندارہ خلګ دخپل ځان څخه نه سم ليري کولای که تاسي ايمان راوړی او که يې نه راوړی ماته خو هيڅ ضرر نسته ځکه زما وظيفه او کار دالله جل جلاله پيغام رسول دي او هغه ما ترتاسي پوري په مکمله توګه دړورسوی الخ.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۷۸)

نصف

www.jamairahmani.org

ع ۸/ ۱۰

الْمَشْحُوْنِ ﴿۱۱۹﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبٰقِيْنَ ﴿۱۲۰﴾ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ

فِيْ ذٰلِكَ	اِنَّ	الْبٰقِيْنَ	بَعْدُ	اَغْرَقْنَا	ثُمَّ	الْمَشْحُوْنِ
په دغه (صبر او غرق کېنې)	بېشکه!	له (نجات ته د کښتی) نور	وروسته	غرق کړي موږ	بیا	چې ډکه وه

چې ډکه وه (له ذوی الارواحو څخه) بیا غرق کړي موږ وروسته له (نجات ته د کښتی) نور . بیشکه! په دغه (صبر او غرق کېنې)

لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۲۱﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ

لَهُوَ	رَبَّكَ	وَاِنَّ	مُّؤْمِنِيْنَ	اَكْثَرُهُمْ	وَمَا كَانَ	لَاٰيَةً
خامخا هم دی	رب ستا	او بیشکه!	مؤمنان	زیاتره د دوی	او نهؤ	خامخا لویه نښه ده

خامخا لویه نښه ده (د قدرت او عبرت) او نهؤ زیاتره د دوی مؤمنان. او بیشکه! رب ستا خامخا هم دی

الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۲۲﴾ كَذَّبَتْ عَادُ ۨ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۲۳﴾ ۚۖ اِذْ قَالَ

اِذْ قَالَ	الْمُرْسَلِيْنَ	عَادُ	كَذَّبَتْ	الرَّحِيْمُ	الْعَزِيْزُ
کله چې ووېل	رسولانو ته	عادیانو	نسبت د دروغو کړې ؤ	ډېر رحم والا دی	ښه غالب قوی دی

ښه غالب قوی دی ډېر رحم والا دی. نسبت د دروغو کړې ؤ عادیانو رسولانو ته کله چې ووېل

لَهُمْ اَخُوْهُمْ هُوْدٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۱۲۴﴾ ۚ اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ

رَسُوْلٌ	لَكُمْ	اِنِّيْ	اَلَا تَتَّقُوْنَ	هُوْدٌ	اَخُوْهُمْ	لَهُمْ
رسول	تاسی ته	بیشکه! زه یم	چې آیا نه بیرېږئ تاسی	هود	ورور د دوی	دوی ته

دوی ته (قومی) ورور د دوی هود چې آیا نه بیرېږئ تاسی (له عذابه د الله په شرک خپل؟) بیشکه! زه یم تاسی ته رسول

اَمِيْنٌ ﴿۱۲۵﴾ ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿۱۲٦﴾ ۚ وَمَا اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ

عَلَيْهِ	وَمَا اَسْئَلُكُمْ	وَاَطِيْعُوْنِ	اللّٰهَ	فَاتَّقُوْا	اَمِيْنٌ
پر دغه (تبلیغ)	او نه غواړم زه له تاسی څخه	او اطاعت وکړئ تاسی زما	له الله	نو وبیرېږئ تاسی	امانتګر

امانتګر. نو وبیرېږئ تاسی له الله او اطاعت وکړئ تاسی زما . او نه غواړم زه له تاسی څخه پر دغه (تبلیغ)

مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۲۷﴾ ؕ اَتَبْنُوْنَ

اَتَبْنُوْنَ	الْعٰلَمِيْنَ	رَبِّ	عَلٰى	اِلَّا	اِنْ اَجْرِيَ	مِنْ اَجْرٍ
آیا جوړوئ تاسی	د مخلوقاتو دی	رب	پر	مګر	نه دی اجر زما	هیڅ اجر

هیڅ اجر (بدل، عوض) نه دی اجر زما مګر پر رب (پالونکی) د عالمیانو دی. آیا جوړوئ تاسی

كَذَّبَتْ عَادُ ۨ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۲۳﴾
اِذْ قَالَ لَهُمْ..قوم دعاد هم وانبیاوو علیهم السلام ته دروغجن ووېل: په دغه ایاتونو کې الله جل جلاله فرمایي چې قوم دعادیانو هم پیغمبران دروغجن کړل کله چې دوی ته د دوی دبرادری ورور حضرت هود علیه السلام ووېل چې آیا تاسي دخدای جل جلاله څخه نه بیرېږی ؟ زه ستاسي امانت داره پیغمبر یمه پس تاسي دالله جل جلاله څخه و بیرېږی او زما خبره ومنی او زه ستاسي څخه پر دې تبلیغ باندې څه بدله نه غواړم بس زما بدله خو درب العلمین پر ذمه ده آیا تاسي علاوه دشرک څخه په تکبر او فخر کې هم په دې درجه سره مصروف یاست چې پر هر لوړ ځای یو یادګار جوړوی چې ښه لوړه په نظر راسي کم چې محض فضول بې ضرورته جوړوی او ددې څخه علاوه کم چې د اوسیدونکو مکانونه دي دکمو چې په یوه درجه کې ضرورت هم دی په هغو کې هم تاسي داسي مبالغه کوی چې لوی لوی محلونه جوړوی حال دا چې دهغو څخه په کمو کې ارام کول کېږي دا خوداسي یاست تاسي لکه دلته چې همیشه پاته کېږی الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۷۸)

www.jamairahmani.org

بِكُلِّ رِيۡعٍ اٰيَةً تَعۡبَثُوۡنَ ﴿۱۲۸﴾ وَتَتَّخِذُوۡنَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمۡ

بِكُلِّ رِيۡعٍ	اٰيَةً	تَعۡبَثُوۡنَ	وَتَتَّخِذُوۡنَ	مَصَانِعَ	لَعَلَّكُمۡ
پر هر لوړځای	نښه	بې فائدې	او جوړوئ	مصنوعات	ښایئ چې تاسې

پر هر اوچت ځای (لویه لاره) نښه اوچته عبثیات کوئ. او جوړوئ (پاخه او کلک) مصنوعات ښایئ چې تاسې

تَخۡلُدُوۡنَ ﴿۱۲۹﴾ وَاِذَا بَطَشۡتُمۡ بَطَشۡتُمۡ جَبَّارِيۡنَ ﴿۱۳۰﴾ فَاتَّقُوا

تَخۡلُدُوۡنَ	وَاِذَا	بَطَشۡتُمۡ	بَطَشۡتُمۡ	جَبَّارِيۡنَ	فَاتَّقُوا
به تل اوسیږئ	او کله چې	لاس اچوئ تاسې چاته	منګلې لګوئ	په جبر سره	نو ویریږئ تاسې

به تل اوسیږئ (په دنیا کښې)، او کله چې لاس اچوئ تاسې چاته منګلې لګوئ په جبر (او ظلم سره) . نو ویریږئ تاسې

اللّٰهَ وَاَطِيۡعُوۡنِ ﴿۱۳۱﴾ وَاتَّقُوا الَّذِىۡۤ اَمَدَّكُمۡ بِمَا

اللّٰهَ	وَاَطِيۡعُوۡنِ	وَاتَّقُوا	الَّذِىۡۤ	اَمَدَّكُمۡ	بِمَا
له الله څخه	او اطاعت وکړئ تاسې زما	او ویریږئ تاسې	له هغه (الله)	چې احسان یې کړی دی له تاسې سره	په هغه شي چې

له الله څخه او اطاعت وکړئ تاسې زما. او ویریږئ تاسې له هغه (الله) چې احسان یې کړی دی له تاسې سره په هغه شي چې

تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۱۳۲﴾ اَمَدَّكُمۡ بِاَنۡعَامٍ وَّبَنِيۡنَ ﴿۱۳۳﴾ وَجَنّٰتٍ وَّعُيُوۡنٍ ﴿۱۳۴﴾ اِنِّىۡۤ

تَعۡلَمُوۡنَ	اَمَدَّكُمۡ	بِاَنۡعَامٍ	وَّبَنِيۡنَ	وَجَنّٰتٍ	وَّعُيُوۡنٍ	اِنِّىۡۤ
پوهیږئ پرې	امداد یې کړی دی ستاسې سره	په حیواناتو	او زامنو	او باغونو	او چینو	بیشکه! چې زه

پوهیږئ پرې. مددګاری احسان یې فرمایلی دی پر تاسې په (اعطاء د) مواشیو او زامنو او باغونو اوچینو. بیشکه! چې زه

اَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيۡمٍ ﴿۱۳۵﴾ قَالُوۡا سَوَآءٌ

اَخَافُ	عَلَيۡكُمۡ	عَذَابَ	يَوۡمٍ	عَظِيۡمٍ	قَالُوۡا	سَوَآءٌ
بیریږم	پر تاسې	له عذابه	د ورځې	ډیر لوئې	وویل (عادیانو)	برابره (خبره) ده پر

بیریږم پر تاسې له عذابه د ورځې ډیرې لوئې (دقیامت). وویل (عادیانو هود ته) برابره (خبره) ده پر

عَلَيۡنَاۤ اَوَعَظۡتَ اَمۡ لَمۡ تَكُنۡ مِّنَ الۡوٰعِظِيۡنَ ﴿۱۳۶﴾ اِنۡ هٰذَاۤ

عَلَيۡنَاۤ	اَوَعَظۡتَ	اَمۡ	لَمۡ تَكُنۡ	مِّنَ الۡوٰعِظِيۡنَ	اِنۡ هٰذَاۤ
موږ باندې	آیا که پند راکړې ته	یا که	نه یې ته	له پند راکوونکو څخه	نه دی دغه

موږ باندې آیا که پند راکړې (ته موږ ته) یا که نه یې ته له پند راکوونکو څخه، نه دی دغه (مرګ او حیات یا وعظ او نصیحت)

اَتَبۡنُوۡنَ بِكُلِّ رِيۡعٍ اٰيَةً تَعۡبَثُوۡنَ.. بې ضرورته ابادي جوړول بده ده:
دقرآن کریم ددغه آیت څخه ثابته سوه چي بغیر د ضرورت څخه مکان جوړول او آبادي کول شرعا بده ده: او همدغه معنی ده ددغه حدیث کم چي امام ترمذی رحمة الله علیه دحضرت انس رضي الله عنه څخه نقل کړیدی چي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي چي (النفقة کلّها فی سبیل الله الا البنآء فلا خیر فیه) یعني هغه آبادي کم چي ده ضرورت څخه زیاته جوړه سوي وي په دي کي هیح خیر او ښه والی نسته او ددي معنی او تصدیق دحضرت انس رضي الله عنه دبل روایت څخه هم کیږي هغه داچي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي (انّ کل بنآء وبال علی صاحبه الا مالا بدّ منه) رواه ابوداود یعني هره ابادي دآبادوونکي دپاره مصیبت دی مګر هغه آبادي چي ضروري وي وبال نه دی: په تفسیر روح المعاني کي علامه آلوسي رحمة الله علیه فرمایي چي بغیر دصحیح غرض څخه لوړه آبادي جوړول په شریعت محمدیه کي هم مذمومه او بده ده. افسوس چي دغه روایتونه اود نن سبا دمسلمانانو دکورونو اسراف؟
(معارف القرآن ج ۷ پ۱۹ ص۸۱)

www.jamairahmani.org

اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۱۳۷﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿۱۳۸﴾ فَكَذَّبُوْهُ

اِلَّا	خُلُقُ	الْاَوَّلِيْنَ	وَمَانَحْنُ	بِمُعَذَّبِيْنَ	فَكَذَّبُوْهُ
مګر	عادت خوی	دپخوانيو	او نه يو موږ	چې په عذاب به اخته کړی سو	پس تکذيب وکړ (عادیانو) د دغه

مګر عادت خوی دپخوانيو ، او نه يو موږ چې په عذاب به کړی سو (په دغو چارو خپلو). پس تکذيب وکړ (عاديانو) د دغه

فَاَهْلَكْنٰهُمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ

فَاَهْلَكْنٰهُمْ	اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	وَمَا كَانَ	اَكْثَرُهُمْ
پس هلاک کړل موږ دوی	بيشکه!	په دغه کښې	خامخا لويه نښه ده	او نه وو	زياتره دوی

پس هلاک کړل موږ دوی له بيشکه په دغه (هلاکت) کښې خامخا لويه نښه (دقدرت او عبرت) ده ، او نه وو زياتره دوی

مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۳۹﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۴۰﴾ كَذَّبَتْ

مُّؤْمِنِيْنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الْعَزِيْزُ	الرَّحِيْمُ	كَذَّبَتْ
مؤمنان	او بيشکه!	رب ستا	خامخا هم دی	ښه غالب قوی دی	ډير رحم والا	نسبت د دروغو کړی ؤ

مؤمنان، او بيشکه! رب ستا خامخا هم دی ښه غالب قوی دی ډير رحم والا . نسبت د دروغو کړی ؤ

ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۴۱﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۱۴۲﴾

ثَمُوْدُ	الْمُرْسَلِيْنَ	اِذْقَالَ	لَهُمْ	اَخُوْهُمْ	صٰلِحٌ	اَلَا تَتَّقُوْنَ
ثموديانو	رسولانو ته	کله چې وويل	دوی ته	ورور د دوی	صالح	چې آيا نه بيريږئ تاسی

ثموديانو رسولانو ته. کله چې وويل دوی ته (قومي) ورور د دوی صالح چې آيا نه بيريږئ تاسی (له عذابه د الله).

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿۱۴۳﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ

اِنِّيْ	لَكُمْ	رَسُوْلٌ	اَمِيْنٌ	فَاتَّقُوا	اللّٰهَ
بيشکه! زه	تاسی ته	رسول يم	امانتګر	نو وبيريږئ تاسی	له الله څخه

بيشکه! زه تاسی ته رسول يم امانتګر نو وبيريږئ تاسی له الله څخه (په ځان ساتلو له معاصيو)

وَاَطِيْعُوْنِ ﴿۱۴۴﴾ وَمَا اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ

وَاَطِيْعُوْنِ	وَمَا اَسْئَلُكُمْ	عَلَيْهِ	مِنْ اَجْرٍ	اِنْ اَجْرِيَ
او اطاعت وکړئ تاسي زما	او نه غواړم زه له تاسي څخه	پر دغه (تبليغ)	هيڅ اجر	او نه دی اجر زما

او اطاعت وکړئ تاسی زما. او نه غواړم زه له تاسی څخه پر دغه (تبليغ) هيڅ اجر (عوض، بدل) او نه دی اجر زما

كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۴۱﴾
اِذْقَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ..

قوم د ثمود هم انبياء عليهم السلام دروغجن کړل : په دغه ذکر سوو اياتونو کي الله جل جلاله فرمايي چې قوم د ثموديانو هم انبياء عليهم السلام دروغجن کړل هغه داسي کله چې دوی ته د دوی ورور حضرت صالح عليه السلام وفرمايل آيا تاسي د الله جل جلاله څخه نه بيريږی زه ستاسي امانتداره پيغمبر يمه پس تاسي د الله جل جلاله څخه وبيريږی او زما خبره ومنی اوزه ستاسي څخه پر دې دعوت او تبليغ باندي هيڅ بدله نه غواړمه ځکه چې زما بدله پر الله جل جلاله باندي ده او تاسي چې کم د خوشحالی په وجه دومره د الله جل جلاله څخه غافله ياست نو ايا تاسي به په دې شيانو کي په امن سره پريښوول سی کم چې دلته په دنيا کي موجود دي يعني په باغونو او چينو کي او په دې فصلونو او انګورو کي د کمو غونچي چې ښه بار داره دي يعني په دې خرماوو کي ښه ډيره ميوه راځي : او آياددې غفلت په وجه تاسي غرونه هم تراش کوی په فخر اولويي کولو سره مکانات جوړوی پس د الله جل جلاله څخه وبيريږی توبه وباسی.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۸۳)

ع ۱۸ ۱۱

www.jamairahmani.org

اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٣٥﴾ اَتُتْرَكُوْنَ فِيْ مَا هٰهُنَآ اٰمِنِيْنَ ﴿١٣٦﴾

اِلَّا	عَلٰى	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ	اَتُتْرَكُوْنَ	فِيْ مَا هٰهُنَآ	اٰمِنِيْنَ
مګر	پر	رب	دمخلوقاتو دی	آيا پری به نبودل سئ تاسی	په هغو کښی	په امان (له آفاتو)

مګر پر رب (پالونکی) د عالميانو دی. آيا پری به نبودل سئ تاسی په هغو (نعمتونو) کښی په امان (له آفاتو).

فِيْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿١٣٧﴾ وَّزُرُوْعٍ وَّنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيْمٌ ﴿١٣٨﴾

فِيْ جَنّٰتٍ	وَّعُيُوْنٍ	وَّزُرُوْعٍ	وَّنَخْلٍ	طَلْعُهَا	هَضِيْمٌ
په باغونو کښی	او (په) چينو کښی	او (په) کښتونو کښی	او (په) خرماګانو	چی ميوه د هغو	نازکه پسته وی

په باغونو کښی او (په) چينو (کښی) او په کښتونو (فصلونو) کښی او (په) خرماګانو چی ميوه د هغو لطيفه پسته وی.

وَتَنْحِتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا فٰرِهِيْنَ ﴿١٣٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ

وَتَنْحِتُوْنَ	مِنَ الْجِبَالِ	بُيُوْتًا	فٰرِهِيْنَ	فَاتَّقُوا	اللّٰهَ
او جوړوی تاسی	له غرونو څخه	کورونه	چی ماهران يئ (په فخر سره)	نو وبيريږئ تاسی	له الله

او جوړوی تاسی له غرونو څخه کورونه چی ماهران يئ په دغه مکلف تو ډولو سره. نو وبيريږئ تاسی له الله (په ځان ساتلو)

وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٥٠﴾ وَلَا تُطِيْعُوْٓا اَمْرَ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٥١﴾ الَّذِيْنَ

وَاَطِيْعُوْنِ	وَلَا تُطِيْعُوْٓا	اَمْرَ	الْمُسْرِفِيْنَ	الَّذِيْنَ
او اطاعت وکړئ تاسی زما	او مه منئ تاسی	امر	د اسراف کوونکو	د هغه اسراف کوونکو

او اطاعت وکړئ تاسی زما. او مه منئ تاسی امر (حکم، خبره) د اسراف کوونکو . د هغه مسرفانو

يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُوْنَ ﴿١٥٢﴾ قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ

يُفْسِدُوْنَ	فِي الْاَرْضِ	وَلَا يُصْلِحُوْنَ	قَالُوْٓا	اِنَّمَآ	اَنْتَ
چی فساد کوی دوی	په مځکه کی	او نه کوی اصلاح	نو وويل (ثموديانو)	بيشکه! هم داخبره ده	چی ته

چی فساد کوی دوی په مځکه کی او نه کوی اصلاح. نو وويل (ثمودیانو) بيشکه! هم داخبره ده چی ته

مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ ﴿١٥٣﴾ مَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۚ فَاْتِ بِاٰيَةٍ

مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ	مَآ اَنْتَ	اِلَّا	بَشَرٌ	مِّثْلُنَا	فَاْتِ	بِاٰيَةٍ
له هغو يئ چی ډير جادو پری کړی سوی وی	نه يئ ته	مګر	يو انسان يئ	په شان زموږ	نو راوړه	څه معجزه

له هغو (کسانو څخه يئ) چی ډير سحر پری کړی سوی وی. نه يئ ته مګر يو انسان يئ په شان زموږ نو راوړه څه معجزه

وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٥٠﴾ وَلَا تُطِيْعُوْٓا اَمْرَ الْمُسْرِفِيْنَ حضرت صالح عليه السلام وخپل قوم ته دالله جل جلاله دخبري دمنلو وصيت وکی: نو ای زما قومه زما خبره ومنی او دهغه کسانو خبري مه منی چي دشريعت تر حدودو تير سوي دي کم چي په مځکه کي فساد کوي او هيڅکله تاسي ته داصلاح خبره نه کوي يعني هغه ستاسي سرداران او کافران کم چي خلګ ګمراهي ته رابلي او حضرت صالح عليه السلام ته وايي چي په تا يو چالوی جادو کړی دی په کم سره چي ستا په عقل کي خرابي راغلې ده نو ځکه اوس دنبوت دعوی کوې حال دادی چي ته خواوس زموږ په شان يو معمولي انسان يي او انسان خو نبي نه سي کيدای پس نو څه معجزه خو پيش کړه که ته دنبوت په دعوی کي رښتينی يي صالح عليه السلام ورته وفرمايل چي دايوه اوښه ده کمه چي دخلاف عادت پيدا کيدو په وجه معجزه ده لکه مخکي هم دابيان تير سوی داتمي سيپاري په آخره کي او علاوه ددغه څخه دغه اوښه زما پر نبوت باندي يو واضح دليل او نښه هم ده لهذا ددې اوښي عزت کوی الخ.
(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٨٣)

www.jamairahmani.org

إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿۱۵۴﴾ قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ لَّهَا شِرْبٌ

إِنْ كُنْتَ	مِنَ الصّٰدِقِيْنَ	قَالَ	هٰذِهٖ	نَاقَةٌ	لَّهَا	شِرْبٌ
کهيئ ته	لهصادقانو	وويل (صالح)	دا	اوښه ده	دی ته	دڅښلو واری دی

کهيئ ته لهصادقانو ، ربښتينو څخه. وويل (صالح) دا اوښه ده (معجزه دنبوت) دی ته (داوبو) دڅښلو واری دی

وَّلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿۱۵۵﴾ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ

وَّلَكُمْ	شِرْبُ	يَوْمٍ	مَّعْلُوْمٍ	وَلَا تَمَسُّوْهَا	بِسُوْٓءٍ
او تاسی ته	دڅښلو واری دی	دورځی	معلومی	او مه رسوئ تاسی دی (اوښی) ته	هيڅ ضرر

او تاسی ته (د اوبو) دڅښلو واری دی د ورځی معلومی . او مه رسوئ تاسی دی (اوښی) ته هيڅ ضرر (که نه)

فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿۱۵۶﴾ فَعَقَرُوْهَا

فَيَاْخُذَكُمْ	عَذَابُ	يَوْمٍ	عَظِيْمٍ	فَعَقَرُوْهَا
پس وبه نيسی تاسی لره	عذاب	د ورځی	لوی	پس زخمی مره کړه دوی دغه اوښه

پس وبه نيسی تاسی لره عذاب د ورځی لوئی دقيامت چی لوی دی عذاب يئ. پس زخمی مره کړه (ثموديانو) دغه اوښه

فَاَصْبَحُوْا نٰدِمِيْنَ ﴿۱۵۷﴾ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ

فَاَصْبَحُوْا	نٰدِمِيْنَ	فَاَخَذَهُمُ	الْعَذَابُ	اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً
پس سهار ته وګرځيدل	پښيمانه	پس ونيول دوی	عذاب	بيشکه!	په دغه کښی	خامخا لوی دليل دی

پس سهار ته وګرځيدل نادمان پښيمانه. پس ونيول دوی عذاب (هلاک سول) بيشکه! په دغه کښی خامخا لوی دليل دی

وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۵۸﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ

وَمَا كَانَ	اَكْثَرُهُمْ	مُّؤْمِنِيْنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الْعَزِيْزُ
او نه ؤ	زياتره د دوی	مؤمنان	او بيشکه!	رب ستا	خامخا هم دی	ښه غالب قوی

او نه ؤ زياتره د دوی مؤمنان. او بيشکه! رب ستا خامخا هم دی ښه غالب قوی

الرَّحِيْمُ ﴿۱۵۹﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطِ ۣالْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۶۰﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ

الرَّحِيْمُ	كَذَّبَتْ	قَوْمُ	لُوْطِ	الْمُرْسَلِيْنَ	اِذْ قَالَ	لَهُمْ
ډير رحم والا	نسبت د دروغو کړی ؤ	قوم	دلوط	رسولانو ته	کله چی وويل	دوی ته

ډير رحم والا په انعام د اجر او ثواب سره . نسبت د دروغو کړی ؤ قوم د لوط رسولانو ته . کله چی وويل دوی ته

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطِ الْمُرْسَلِيْنَ.. قوم دلوط عليه السلام هم انبياء عليهم السلام دروغجن کړل: په دغه ذکر سوو اياتونو کي الله جل جلاله دحضرت لوط عليه السلام او دده دقوم قصه بيان کړيده هغه داسي چي قوم دلوط عليه السلام هم پيغمبران دروغجن کړل کله چي دوی ته د دوی دقوم ورور حضرت لوط عليه السلام وويل چي آيا تاسي دخدای جل جلاله څخه نه بيريږی ؟ زه ستاسي دپاره يو امانتداره پيغمبر يمه پس تاسي دالله جل جلاله څخه وبيريږی اوزما خبره ومنی او زه ستاسي څخه پر دغه دعوت اوتبليغ باندي څه اجر او مزدوري هم نه غواړمه پس زما بدله او اجر پر الله جل جلاله باندي ده ايا دټول جهان په خلګو کي تاسي داحرکت کوی چي دسړيو سره بد فعلي کوی او ستاسي رب کم چي ستاسي دپاره بيبياني پيدا کړي دي هغه پريږدی يعني بل يو کس ستاسي څخه ماسوا داکار نه دی کړی او داسي نه ده چي ددغه کار په بدوالي کي څه شک دی بلکي تاسي ددغه کار په وجه سره دانسانيت ددائرې څخه وتونکي ياست ځکه چي حيوان لاهم داسي کار نه کوي الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ص ۸۵)

ع ۸
۱۹
۱۲

www.jamairahmani.org

اَخُوْهُمْ لُوْطٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٦١﴾ اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٦٢﴾

اَخُوْهُمْ	لُوْطٌ	اَلَا تَتَّقُوْنَ	اِنِّيْ	لَكُمْ	رَسُوْلٌ	اَمِيْنٌ
ورور د دوى	لوط	آيا نه بيرېږئ تاسي	بېشكه! زه چي يم	تاسي ته	رسول يم	امانتگر

قومي ورور د دوى لوط آيا نه بيرېږئ تاسي (له عذابه دالله) . بېشكه! زه چي يم تاسي ته رسول يم امانتگر

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٦٣﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ

فَاتَّقُوْا	اللّٰهَ	وَاَطِيْعُوْنِ	وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ	عَلَيْهِ	مِنْ اَجْرٍ
نو وبيرېږئ	له الله شخه	او اطاعت وكړئ زما	او نه غواړم زه له تاسي شخه	پر دغه (تبليغ) باندى	هيڅ اجر

نو وبيرېږئ له الله شخه (په ځان ساتلو) او اطاعت وكړئ زما . او نه غواړم زه له تاسي شخه پر دغه (تبليغ) باندى هيڅ اجر

اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٤﴾ اَتَاْتُوْنَ الذُّكْرَانَ

اِنْ اَجْرِيَ	اِلَّا	عَلٰى	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ	اَتَاْتُوْنَ	الذُّكْرَانَ
نه دى اجر زما	مگر	پر	رب	دمخلوقاتو دى	آيا راتگ كوئ تاسي	نارينه ؤ ته

نه دى اجر زما مگر پر رب (پالونكى) د عالميانو دى. آيا راتگ كوئ تاسي (په لواطت كولو) نارينه ؤ ته

مِنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٥﴾ وَتَذَرُوْنَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ

مِنَ الْعٰلَمِيْنَ	وَتَذَرُوْنَ	مَا خَلَقَ	لَكُمْ	رَبُّكُمْ	مِّنْ
له خلگو	او پرېږدئ تاسي	هغه چي پيدا كړي دى	تاسي ته	رب ستاسي	له

له خلگو . او پرېږدئ تاسي هغه چي پيدا كړي دى تاسي ته رب ستاسي له

اَزْوَاجِكُمْ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عٰدُوْنَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوْا لَىِٕنْ

اَزْوَاجِكُمْ	بَلْ اَنْتُمْ	قَوْمٌ	عٰدُوْنَ	قَالُوْا	لَىِٕنْ
ښځو ستاسي	بلكه تاسي چي يئ	يو قوم يئ	له حده تېرېدونكي	وويل (قوم د لوط)	قسم دى خامخا كه

ښځو ستاسي، بلكه تاسي چي يئ يو قوم يئ له حده تېرېدونكي (له حلاله حرام و ته). وويل (قوم د لوط) قسم دى خامخا كه

لَّمْ تَنْتَهِ يٰلُوْطُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِيْنَ ﴿١٦٧﴾ قَالَ اِنِّيْ

لَّمْ تَنْتَهِ	يٰلُوْطُ	لَتَكُوْنَنَّ	مِنَ الْمُخْرَجِيْنَ	قَالَ	اِنِّيْ
وانه وښتى	اى لوطه!	نو خامخا سى به ته هرومرو	له ايستل سويو	وويل (لوط)	بېشكه! زه

وانه وښتى (له دغو خبرو) اى لوطه! نو خامخا سى به ته هرومرو له ايستل سويو (له دغه ښار شخه). وويل (لوط) بېشكه! زه

وَتَذَرُوْنَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ

غير فطري عمل دخپلي ېيبي سره هم حرام دى:

دآيت مطلب داى چي ستاسي دنفساني خواهش دپاره چي الله ﷻ كمي ېيبياني پيدا كړي دي تاسي هغه پرېږدى او دخپلو همجنسو سره شخه خپل نفساني خواهش پوره كوى كم چي دنفس دخباثت دليل دى اودا هم كيداى سي چي لفظ د (مِن) دتبعيض دپاره مقرر سي نو بيا اشاره دي طرفته ده چي ستاسي دېيبيانو كم مقام چي ستاسي دپاره جوړ سوى دى اوكم چي فطري كار دى هغه پرېږدى او دېيبيانو سره خلاف فطرت كار كوى كم چي قطعا حرام دى: غرض داچي ددي دوهمي معنى په اعتبار سره دامسئله هم ثابته سوه چي دخپلي ېيبي سره هم خلاف فطرت عمل ناروا او حرام دى. په حديث شريف كي نبي كريم ﷺ پر داسي كس باندي لعنت فرمايلى دى چي لعنت دي وي پر داسي خلگو او داسي قوم باندي چي دحضرت لوط عليه السلام دقوم غوندي عمل كوي: الله ﷻ دي موږ او تاسي او زموږ قوم ته ددا سي افعالو شخه پنا راكړي.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص٨٦)

www.jamairahmani.org

لَعَمَلِكُمۡ مِّنَ الۡقَالِيۡنَ ﴿۱۶۸﴾ رَبِّ نَجِّنِيۡ وَاَهۡلِيۡ مِمَّا

لِعَمَلِكُمۡ	مِّنَ الۡقَالِيۡنَ	رَبِّ	نَجِّنِيۡ	وَاَهۡلِيۡ	مِمَّا
له دی عمل ستاسی سره	له بغض لرونکو څخه یم	ای ربه زما	نجات راکړه ماته	او اهل زما ته	له هغو کارونو چې

له دی (بد) عمل ستاسی سره له بغض لرونکو یم. ای ربه زما نجات راکړه ماته او اهل زما ته له (عذابه د) هغو کارونو چې

يَعۡمَلُوۡنَ ﴿۱۶۹﴾ فَنَجَّيۡنٰهُ وَاَهۡلَهٗۤ اَجۡمَعِيۡنَ ﴿۱۷۰﴾ اِلَّا عَجُوۡزًا

يَعۡمَلُوۡنَ	فَنَجَّيۡنٰهُ	وَاَهۡلَهٗۤ	اَجۡمَعِيۡنَ	اِلَّا عَجُوۡزًا
دغه (قوم) یئ کوی	پس نجات ورکړو موږ دغه ته	او اهل د ده	ټولو ته	مګر یوی بوډۍ ښځی ته

دغه (قوم) یئ کوی. پس نجات ورکړو موږ دغه (لوط) ته او اهل د ده ټولو ته. مګر یوی بوډۍ ښځی ته چې په

فِي الۡغٰبِرِيۡنَ ﴿۱۷۱﴾ ثُمَّ دَمَّرۡنَا الۡاٰخَرِيۡنَ ﴿۱۷۲﴾ وَاَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ مَّطَرًا ۚ

فِي الۡغٰبِرِيۡنَ	ثُمَّ	دَمَّرۡنَا	الۡاٰخَرِيۡنَ	وَاَمۡطَرۡنَا	عَلَيۡهِمۡ	مَّطَرًا
چې په پاتی کیدونکو کښی وه	بیا	هلاک کړل موږ	نور	او وموو اوراوه	پر دوی باندی	باران (دکاڼو)

(جمله) دباقی پاتی کیدونکو کښی وه. بیا هلاک کړل موږ هغه نور. او و مو اوراوه پر دوی باندی باران (دکاڼو)

فَسَآءَ مَطَرُ الۡمُنۡذَرِيۡنَ ﴿۱۷۳﴾ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ

فَسَآءَ	مَطَرُ	الۡمُنۡذَرِيۡنَ	اِنَّ	فِيۡ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	وَمَا كَانَ	اَكۡثَرُهُمۡ
پس بد دی	باران	دیرولی سویو ؤ	بیشکه!	په دغه کښی	خامخا لوی دلیل دی	او نه ؤ	زیاتره د دوی

پس بد دی باران دیرولی سویو ؤ. بیشکه! په دغه (اهلاک) کښی خامخا لوی دلیل (دقدرت) دی او نه ؤ زیاتره د دوی

مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۷۴﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿۱۷۵﴾ كَذَّبَ

ع ۹ ۶ ۱۳

مُّؤۡمِنِيۡنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الۡعَزِيۡزُ	الرَّحِيۡمُ	كَذَّبَ
مؤمنان	او بیشکه!	رب ستا	خامخا هم دی	ښه غالب دی	ډیر رحم والا	نسبت د دروغو کړی ؤ

مؤمنان. او بیشکه! رب ستا خامخا هم دی ښه غالب دی ډیر رحم والا. نسبت د دروغو کړی ؤ

اَصۡحٰبُ لۡئَيۡكَةِ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ﴿۱۷۶﴾ اِذۡ قَالَ لَهُمۡ شُعَيۡبٌ

اَصۡحٰبُ	لۡئَيۡكَةِ	الۡمُرۡسَلِيۡنَ	اِذۡ قَالَ	لَهُمۡ	شُعَيۡبٌ
صاحبانو	د ځنګل	رسولانو ته	کله چې وویل	دوی ته	شعیب

صاحبانو د ځنګل (د ونو) رسولانو ته. کله چې وویل دوی ته شعیب

كَذَّبَ اَصۡحٰبُ لۡئَيۡكَةِ الۡمُرۡسَلِيۡنَ.. دحضرت شعیب علیه السلام قوم هم انبیاء علیهم السلام دروغجن کړل:

په دغه ذکر سوو ایاتونو کي الله جل جلاله فرمايي چي دګڼ ځنګله اوسیدونکو هم انبیاوو علیهم السلام لره دروغجن وویل هغه داسي چي کله دوی ته حضرت شعیب علیه السلام وویل چي ایا تاسي دالله جل جلاله څخه نه بیریږی؟ زه ستاسي دپاره یو امانتداره پیغمبریمه پس تاسي دالله جل جلاله څخه وبیریږی او زما خبره ومنی او زه ستاسي څخه پر دغه دعوت او تبلیغ باندي څه اجر او مزدوري نه غواړم زما بدله او اجر پر الله جل جلاله باندي دی نو تاسي خلګ پوره پیمانه ورکوی په تول او ترازو کي کمی مه کوی او دمالک حق مه کموی دغه رکم دتول په شیانو کي په سیده تله باندي تول کوی یعني مه یي لکړه کنبسته کوی او مه یي پورته کوی او مه په کاڼو کي نقصان کوی او دخلګو شیان مه نقصاني کوی او په مځکه کي فساد مه غوړوی دهغه قادر خدای جل جلاله څخه وبیریږی کم چي تاسي او ټول مخکني مخلوقات پیدا کړي یاست نو دهغه عبادت کوی الخ.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۸۷)

www.jamairahmani.org

أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ

أَلَا تَتَّقُونَ	إِنِّي	لَكُمْ	رَسُولٌ	أَمِينٌ	فَاتَّقُوا	اللَّهَ
چې آیا نه ییریږئ	بیشکه! زه چې یم	تاسې ته	رسول یم	امانتګر	نو ویریږئ تاسې	له الله

چې آیا نه ییریږئ (له عذابه). بیشکه! زه چې یم تاسې ته رسول یم امانتګر نو ویریږئ تاسې له الله

وَأَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ

وَأَطِيعُونِ	وَمَا أَسْأَلُكُمْ	عَلَيْهِ	مِنْ أَجْرٍ	إِنْ أَجْرِيَ
او اطاعت وکړئ زما	او نه غواړم زه له تاسې څخه	پر دغه	هیڅ اجر	نه دی اجر زما

او اطاعت وکړئ زما (په شرعیهؤ امورو کښې) او نه غواړم زه له تاسې څخه پر دغه (تبلیغ) هیڅ اجر نه دی اجر زما

إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ

إِلَّا	عَلَىٰ	رَبِّ	الْعَالَمِينَ	أَوْفُوا	الْكَيْلَ	وَلَا تَكُونُوا	مِنَ
مګر	پر	رب	دمخلوقاتو دی	پوره ورکوئ تاسې	پیمانه	او مه کیږئ	له

مګر پر رب (پالونکی) دعالمیانو دی. پوره ورکوئ تاسې پیمانه (کله چې چاته غله پیمانه کوئ) او مه کیږئ له

الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾

الْمُخْسِرِينَ	وَزِنُوا	بِالْقِسْطَاسِ	الْمُسْتَقِيمِ
کمو ورکوونکو څخه	او تول کوئ تاسې	په تله	برابره سره

کمو ورکوونکو (دپیمانې) څخه او تول کوئ تاسې په تله برابره سره (او هیڅ کمی په هیڅ شان شی کښې مه کوئ!)

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ

وَلَا تَبْخَسُوا	النَّاسَ	أَشْيَاءَهُمْ	وَلَا تَعْثَوْا	فِي الْأَرْضِ
او مه کموئ تاسې	خلګو ته	شیان د دوی	او مه ګرځئ تاسې	په مځکه کښې

او مه کموئ تاسې خلګو ته شیان د دوی (او په هیڅ شی کښې حقوق مه منع کوئ!) او مه ګرځئ تاسې په مځکه کښې

مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

مُفْسِدِينَ	وَاتَّقُوا	الَّذِي	خَلَقَكُمْ	وَالْجِبِلَّةَ	الْأَوَّلِينَ
چې فساد کوونکی اوسئ	او ویریږئ	له هم هغه (الله) څخه	چې پیدا کړئ یئ یاست تاسې	او خلګ	مخکنی

په دغه حال کښې چې فساد کوونکی اوسئ. او ویریږئ له هم هغه (الله) څخه چې پیدا کړئ ئی یاست تاسې او خلګ مخکنی.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا

دخلګو په حقوقوکي کمی کول حرام دی: دا ایت مطلب دا دی چي دمعاهدې موافق چي څومره دچا حق وي دهغه څخه کمی کول حرام دی برابره خبره ده که د ناپ تول شیان وي او که نور وي: ددې آیت څخه معلومه سوه چي یو نوکر مزدور که په خپل مقرر وخت کي غلا کوي وخت کم لګوي هغه هم دعذاب په دغه وعده کي داخل دی: امام مالک رحمة الله علیه په مؤطا کتاب کي روایت نقل کړی دی چي حضرت عمر رضي الله عنه یو سړی ولیدی چي دمازدیګر په لمانځه کي شریک نه سو نو فاروق اعظم رضي الله عنه پوښتنه ورڅخه وکړه نو هغه څه عذر وکی حضرت فاروق اعظم رضي الله عنه ورته وفرمایل چي (طففت) یعني تا په تول کي کمی وکی: لمونځ چونکي دتللو شی نه دی په دې وجه ددغه حدیث تر نقل کولو وروسته امام مالک رحمة الله علیه فرمایي چي (وفآء تطفیف) یعنی دحق مطابق کول یا کمول په هر شي کي سته یعني صرف دناپ او تول سره دا حکم مخصوص نه دی بلکي دچا په حق کي کمی کول په تطفیف کي داخل دی (معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۸۸)

www.jamairahmani.org

قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ ﴿١٨٥﴾ وَمَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ

قَالُوْٓا	اِنَّمَآ	اَنْتَ	مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ	وَمَآ اَنْتَ	اِلَّا	بَشَرٌ
وویل	بیشکه! هم داخبره ده	چي ته	له جادو کړو سویو شخه یئ	او نه یئ ته	مگر	یو انسان

وویل (اصحاب الایکه) بیشکه! هم داخبره ده چي ته له سحر کړو سویو شخه یئ او نه یئ ته مگر یو انسان (بشر)

مِّثْلُنَا وَاِنْ نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿١٨٦﴾ فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا

مِّثْلُنَا	وَاِنْ	نَّظُنُّكَ	لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ	فَاَسْقِطْ	عَلَيْنَا
په شان زموږ	او بیشکه! شان دادی	چي موږ گمان کوو پر تا	چي خامخا له دروغجنانو (یئ)	پس راوغورځوه	پر موږ

په شان زموږ او بیشکه! شان دادی چي موږ گمان کوو پر تا چي خامخا (ته یئ) له دروغجنانو. پس راوغورځوه پر موږ

كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ

كِسَفًا	مِّنَ السَّمَآءِ	اِنْ كُنْتَ	مِنَ الصّٰدِقِيْنَ	قَالَ
یوه ټوټه	له آسمانه	که یئ ته	له صادقانو ، رښتینو	وویل (شعیب)

یوه ټوټه له اسمانه که یئ ته له صادقانو رښتینو (په دغه دعوی خپله کښی). وویل (شعیب)

رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨٨﴾ فَكَذَّبُوْهُ

رَبِّيْٓ	اَعْلَمُ	بِمَا تَعْمَلُوْنَ	فَكَذَّبُوْهُ
رب زما	ښه عالم دی	په هغو کارونو چي کوئ یئ تاسي	پس نسبت د دروغو وکړ دغو هغه (شعیب) ته

رب زما ښه عالم دی په هغو کارونو چي تاسي یئ کوئ. پس نسبت د دروغو وکړ دغو (صاحبانو) هغه (شعیب) ته

فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ اِنَّهٗ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٨٩﴾

فَاَخَذَهُمْ	عَذَابُ	يَوْمِ الظُّلَّةِ	اِنَّهٗ	كَانَ	عَذَابَ	يَوْمٍ	عَظِيْمٍ
نو ونیول دوی	عذاب	دورځی د سیوری	بیشکه! چي دغه	وو	عذاب	دورځی	ډیر لویځ

نو ونیول دوی عذاب دورځی د سیوری بیشکه! چي دغه (عذاب) وو عذاب د ورځی ډیرلویځ.

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٩٠﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ

اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	وَمَا كَانَ	اَكْثَرُهُمْ	مُّؤْمِنِيْنَ	وَاِنَّ رَبَّكَ	لَهُوَ
بیشکه!	چي په دغه کښی	خامخا دلیل دی	او نهٔ	اکثر د دوی	مؤمنان	او بیشکه! رب ستا	خامخا هم دی دی

بیشکه! چي په دغه کښی خامخا لوی دلیل دی او نهٔ اکثر د دوی مؤمنان. او بیشکه! رب ستا خامخا هم دی دی

قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ. **حضرت شعیب علیه السلام ته قوم وویل چي په تا یوچا جادو کړی دی:** حضرت شعیب علیه السلام چي خپل قوم دالله جل جلاله طرف ته راوبلی او دهغه شخه یي دبیري توصیه ورته وکړه دوی احمقانو په جواب کي ورته وویل چی ای شعیبه بس په تا یولوی جادو سوی دی چي په هغه سره دي عقل دمینځه تللی دی نو ځکه دي دنبوت دعوی وکړه نو ای شعیبه که ته واقعةً په حقیقت کي دالله جل جلاله رسول او نبي یي نو پر موږ باندي داسمانه شخه یوه ټوټه راوغورزوه چي موږ ته معلومه سي چي واقعي ته نبي یي او ستا په دروغجن کولو موږ ته داسزا راکړه سوله حضرت شعیب علیه السلام ورته وفرمایله چي زه دعذاب راوستونکی یایي د راوستو دکیفیت متعین کوونکی څوک یم؟ ستاسي عملونه زما رب ښه پیژني او دغه هم ښه پیژني چي ددغه عمل مقتضا څه ده عذاب به وي که به نه وي او کله به وي؟ نور نو دهغه اختیار دی بیا نو هغه خلگو برابر دی دروغجن کی او دده خبره یي ونه منله ترآخره پوري الخ. (معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۸۸)

www.jamairahmani.org

ع ١٠ / ١٤

الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٩١﴾ وَاِنَّهٗ لَتَنْزِيْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ

الْعَزِيْزُ	الرَّحِيْمُ	وَاِنَّهٗ	لَتَنْزِيْلُ	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ	نَزَلَ
ښه قوی غالب	ډیر رحم والا	او بیشکه! دغه	خامخا نازل کړی سوی دی	له (طرفه د) رب	دمخلوقاتو	نازل سوی دی

ښه قوی غالب ډیر رحم والا. او بیشکه! دغه (قرآن) خامخا نازل کړی سوی دی له (طرفه د) رب دعالمیانو، نازل سوی دی

بِهِ الرُّوْحُ الْاَمِيْنُ ﴿١٩٣﴾ عَلٰى قَلْبِكَ لِتَكُوْنَ

بِهِ الرُّوْحُ	الْاَمِيْنُ	عَلٰى	قَلْبِكَ	لِتَكُوْنَ
په دغه قرآن سره روح	امانتګر	پر	زړه ستا	دپاره د دی چی سی ته

په دغه قرآن سره روح امانتګر (یعنی راوړی دی دا قرآن جبرئیل الامین). پر زړه ستا دپاره د دی چی سی ته

مِنَ الْمُنْذِرِيْنَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِيْنٍ ﴿١٩٥﴾ وَاِنَّهٗ لَفِيْ زُبُرِ

مِنَ الْمُنْذِرِيْنَ	بِلِسَانٍ	عَرَبِيٍّ	مُّبِيْنٍ	وَاِنَّهٗ	لَفِيْ	زُبُرِ
له ېیروونکو	په ژبه	عربی	ښکاره سره	او بیشکه! دغه (قرآن)	خامخا په	کتابونو

له ېیروونکو (خلګو له عذابه دالله). په ژبه عربی ښکاره سره. او بیشکه! (مضامین د) دغه (قرآن) خامخا په کتابونو

الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٩٦﴾ اَوَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ اٰيَةً اَنْ يَّعْلَمَهٗ عُلَمٰٓؤُا

الْاَوَّلِيْنَ	اَوَلَمْ يَكُنْ	لَّهُمْ	اٰيَةً	اَنْ يَّعْلَمَهٗ	عُلَمٰٓؤُا
مخکنیو کښی دی	آیا نه دی	دغو (کفارو) ته	دلیل	چی پوهیږی پر دغه (قرآن)	عالمان

د ړومبنیو کښی (هم لیکلی دی). آیا نه ده دغو (کفارو) ته دلیل (په حقانیت دقرآن) چی پوهیږی پر دغه (قرآن) عالمان

بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنٰهُ عَلٰى بَعْضِ الْاَعْجَمِيْنَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَاَهٗ

بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	وَلَوْ	نَزَّلْنٰهُ	عَلٰى بَعْضِ	الْاَعْجَمِيْنَ	فَقَرَاَهٗ
دبنی اسرآئیلو	او که	نازل کړی وی موږ دغه	پر ځینو	عجمیانو باندی	پس لوستلی وی دغه (قرآن)

دبنی اسرآئیلو (اویقین پری کوی). او که نازل کړی وی موږ دغه قرآن پر ځینو عجمیانو باندی. پس لوستلی وی (ځینو) دغه

عَلَيْهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ مُؤْمِنِيْنَ ﴿١٩٩﴾ كَذٰلِكَ سَلَكْنٰهُ

عَلَيْهِمْ	مَّا كَانُوْا	بِهٖ	مُؤْمِنِيْنَ	كَذٰلِكَ	سَلَكْنٰهُ
پر دغو (کفارو)	نو نه به ؤ دوی	پر ده باندی	ایمان راوړونکی	هم داسی	ننه ایستلی دی موږ دا (تکذیب دقرآن)

(قرآن) پر دغو (کفارو) نو نه به ؤ دوی پر ده باندی ایمان راوړونکی. هم داسی ننه ایستلی دی موږ دا (تکذیب دقرآن)

نَزَلَ بِهِ الرُّوْحُ الْاَمِيْنُ.. قران کریم دالفاظو او دمعنی دواړو دمجموعې نوم دی: په ذکر سوو اياتونو کې د (بلسان عربی مبین) څخه معلومېږي چې قرآن کریم هغه دی کم چې په عربي ژبه وي دقرآن کریم دیو مضمون ترجمه برابره خبره ده که په هره ژبه کې وي هغې ته یوازي بيله عربي الفاظو څخه قرآن کریم نه سي ويل کيدای. او د (انّه لفی زبر الاولین) دالفاظو څخه په ظاهره ددې خلاف دامعلومېږي چې دقرآن کریم معنی چې په يوه بله ژبه کې هم وي هغه هم قرآن دی ځکه چې دآيت معنی داسوه چې قرآن کریم په تيرو کتابونو کې هم دی او داظاهره ده چې تير کتابونه تورات، انجيل، زبور وغيره په عربي ژبه کې نه وه نو صرف دقرآن معنی په دغو کتابونوکې ذکر کيدوته يې قرآن په دې آيت کې ويلی دی. او حقيقت پر کم چې دجمهور امت عقيده ده هغه دادی چې صرف مضامينو دقرآن ته ځيني وخت دوسعت په وجه قرآن ويل کيږي ځکه چې اصل مقصود دکتاب هغه مضامين وي په اولنيو کتابو دقرآن ذکر کيدل هم په دغه معنی سره دي الخ.
(معارف القرآن ج ٧ پ ١٩ ص ٩٦)

www.jamairahmani.org

فِيْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ۞٢٠٠ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ حَتّٰى يَرَوُا

فِيْ قُلُوْبِ	الْمُجْرِمِيْنَ	لَا يُؤْمِنُوْنَ	بِهٖ	حَتّٰى	يَرَوُا
په زړونو	د مشرکانو	نه راوړی دوی ایمان	په دی (قرآن)	ترهغه پوری	چی ووینی دوی

په زړونو د مشرکانو (په قرائت د نبی عربی سره) . نه راوړی دوی ایمان په دی (قرآن) ترهغه پوری چی ووینی دوی

الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ۞٢٠١ فَيَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۞٢٠٢

الْعَذَابَ	الْاَلِيْمَ	فَيَاْتِيَهُمْ	بَغْتَةً	وَّهُمْ	لَا يَشْعُرُوْنَ
عذاب	دردناک	پس رابه سی دوی ته	یو ناڅاپه	حال دا چی دوی به	نه پوهیږی

عذاب دردناک. پس رابه سی (دغه عذاب) دوی ته یو ناڅاپه حال دا چی دوی به نه پوهیږی.

فَيَقُوْلُوْا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُوْنَ ۞٢٠٣ اَفَبِعَذَابِنَا

فَيَقُوْلُوْا	هَلْ نَحْنُ	مُنْظَرُوْنَ	اَفَبِعَذَابِنَا
پس وایئ به دوی	آیا یو موږ	چی انتظار راته کاوه سی	آیا پس په راتلو د عذاب زموږ کښی

پس وایئ به دوی آیا یو موږ چی انتظار راته کاوه سی (چی ایمان راوړو) . آیا پس په راتلو د عذاب زموږ کښی

يَسْتَعْجِلُوْنَ ۞٢٠٤ اَفَرَءَيْتَ اِنْ مَّتَّعْنٰهُمْ سِنِيْنَ ۞٢٠٥ ثُمَّ

يَسْتَعْجِلُوْنَ	اَفَرَءَيْتَ	اِنْ مَّتَّعْنٰهُمْ	سِنِيْنَ	ثُمَّ
تلوار کوی دوی	یا پس وینی ته خبر راکړه ماته	که چیری نفع ورکړو موږ دوی ته	څو کاله	بیا

دوی تلوار کوی؟ یا پس وینی ته خبر راکړه ماته که چیری نفع ورکړو موږ دوی ته څو کاله (په حیا ت سره) . بیا

جَآءَهُمْ مَّا كَانُوْا يُوْعَدُوْنَ ۞٢٠٦ مَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا

جَآءَهُمْ	مَّا كَانُوْا	يُوْعَدُوْنَ	مَآ اَغْنٰى	عَنْهُمْ	مَّا كَانُوْا
راسی دوی ته	هغه چی ؤ دوی	چی وعده یئ کړل سوی وه	نو نه دفع کوی	له دوی څخه عذاب	هغه شی چی وو دوی

راسی دوی ته هغه (عذاب) چی ؤ دوی چی وعده یئ کړل سوی وه نو نه دفع کوی له دوی څخه عذاب هغه شی چی وو دوی

يُمَتَّعُوْنَ ۞٢٠٧ وَمَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُوْنَ ۞٢٠٨

يُمَتَّعُوْنَ	وَمَآ اَهْلَكْنَا	مِنْ قَرْيَةٍ	اِلَّا	لَهَا	مُنْذِرُوْنَ
چی نفع ورکولی سوه دوی ته	او نه دی هلاک کړی موږ	هیڅ کلی	مگر	چی ؤ هغه کلی ته	بیروونکی (له عذابه)

چی نفع ورکولی سوه دوی ته . او نه دی هلاک کړی موږ هیڅ کلی (ښار) مگر چی ؤ هغه کلی ته بیروونکی (له عذابه)

اَفَرَءَيْتَ اِنْ مَّتَّعْنٰهُمْ سِنِيْنَ. په دنيا كي چاته اوږد عمر وركول هم دالله ﷻ لوی نعمت دی : په دغه آيت مباركه كي اشاره ده چي په دنيا كي چاته اوږد عمر وركول هم د الله ﷻ لوی نعمت دی ليكن كم خلگ چي ددې نعمت ناشكري كوي او ايمان نه راوړي نو ده ته داوږد عمر عافيت او مهلت به هيڅ په كار ورنه سي امام زهري رحمة الله عليه نقل فرمايي چي حضرت عمر ابن عبدالعزيز رحمة الله عليه به روزانه خپله ږيره نيوله خپل نفس ته به يي خطاب كوی او دا آيت به يي وايه (افرأيت ان متعناهم سنين) ددې څخه وروسته پر ده ژړا راغله اودا اشعار يي وويل (نهارك بالغرور سهو وغفلة، وليلك نوم والردى لك لازم، فلاانت فى الايقاظ يقظان حازم، ولاانت فى النوم ناج وسالم) **ترجمه** ای دوكه سوي نفسه ستا تول ورځ په غفلت كي او شپه په خوب كي تيرېږي حال دادی چي مرگ ستا دپاره لازمي دی نه په بيدارو خلگو كي هوښيارا و بيدار يي او نه په بيدو كي په خپل نجات باندي مطمئن يي الخ. (معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٩٧)

www.jamairahmani.org

ذِكْرٰى ۛ وَمَا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٢٠٩﴾ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢١٠﴾

ذِكْرٰى	وَمَا كُنَّا	ظٰلِمِيْنَ	وَمَا تَنَزَّلَتْ	بِهِ	الشَّيٰطِيْنُ
دپاره دپند ورکولو دوی لره	او نه وو موږ	ظالمان	او نه دی راوړی	دا (قرآن)	شيطانانو

دپاره د ذکر پند ورکولو دوی لره او نه وو موږ ظالمان (په هلاک د دوی) . او نه دی راوړی دا (قرآن) شيطانانو .

وَمَا يَنْبَغِيْ لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٢١١﴾ اِنَّهُمْ عَنِ

وَمَا يَنْبَغِيْ	لَهُمْ	وَمَا يَسْتَطِيْعُوْنَ	اِنَّهُمْ	عَنِ
او نه ښائيږی	دوی ته	او نه طاقت او قدرت لری	بيشکه! دغه شيطانان	له

او نه ښائيږی دوی ته (دغه راوړل) او نه طاقت او قدرت لری (شيطانان د راوړلو د قرآن) . بيشکه! دغه شيطانان له

السَّمْعِ لَمَعْزُوْلُوْنَ ﴿٢١٢﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ

السَّمْعِ	لَمَعْزُوْلُوْنَ	فَلَا تَدْعُ	مَعَ اللّٰهِ	اِلٰهًا	اٰخَرَ
اوريدلو	خامخا بر طرف منع کړی سوی دی	پس مه بوله ته	له الله سره	معبود	بل

اوريدلو (دکلام دملائيکو) خامخا برطرف منع کړی سوی دی . پس مه بوله ته له الله سره معبود بل (حاکم)

فَتَكُوْنَ مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ ﴿٢١٣﴾ وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ ﴿٢١٤﴾

فَتَكُوْنَ	مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ	وَاَنْذِرْ	عَشِيْرَتَكَ	الْاَقْرَبِيْنَ
پس سی به ته	له عذاب ورکړ سوؤ څخه	او بيروه ته	خپلوان ستا	چې ډير نژدې دی

پس سی به ته له عذاب ورکړ سوؤ . او بيروه ته (له عذابه) خپلوان ستا چې ډير نژدې دی (درته) .

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢١٥﴾

وَاخْفِضْ	جَنَاحَكَ	لِمَنِ اتَّبَعَكَ	مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ
او کښته کړه	وزر خپل	هغه چاته چې متابعت يئ کړی دی ستا	له مؤمنانو څخه

او کښته کړه وزر خپل (يعنی نرمی وکړه) هغه چاته چې متابعت يئ کړی دی ستا له مؤمنانو څخه .

فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢١٦﴾ وَتَوَكَّلْ

فَاِنْ	عَصَوْكَ	فَقُلْ	اِنِّيْ	بَرِيْٓءٌ	مِّمَّا	تَعْمَلُوْنَ	وَتَوَكَّلْ
پس که	نافرمانی وکړی دوی ستا	پس وو وايه ته	بيشکه! زه	بيزاره يم	له هغه	چې کوئ يئ تاسی	او توکل وکړه

پس که نافرمانی وکړی (دغه خپلوان) پس وو وايه ته (محمده) بيشکه! زه بيزاره يم له هغه چې کوئ يئ تاسی . او توکل وکړه

وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ

پر نبي کريم ﷺ باندي تبليغ درسالت او نبوت دپوره امت دپاره فرض وو: يو سوال دلته دا راپيدا کيږي چي پر نبي کريم ﷺ باندي خو دعوت او تبليغ دپوره امت دپاره فرض وو دلته دخاندان دخلګو په تخصيص کي څه حکمت دی ؟ چي فکر پر وسي نو په دي کي يي دتبليغ او دعوت دآسان او اثرناک جوړولو يوه خاص طريقه ښوولې ده چي آثاريي ډير ليري رسيږي . هغه داچي دخپل خاندان او کورنی خلګ ځان ته دنژدي کيدو پر بنا ددې حقدار هم دی چي په هر خير او ښه کار کي دوی دنورو څخه مخ ته سي او دباهمي تعلقاتو او ذاتي پيژنديو په بنا سره په دوی کي څوک ددرواغو دعوی کوونکي ځای کيدی هم نه سي او دچارښتينوالی او اخلاقي برتري چي دخاندان خلګو ته معلومه وي دهغه رښتينی دعوت قبلول ددوی دپاره آسان هم دی او نژدې رشته داران چي کله ديو ښه تحريک حاميان جوړ سي نو ددوی ورورولی او امداد هم پر پوخ بنياد قائم وي او دغه خاندان بيا ددې داعي حمايت ته مجبوره وي.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ٩٨)

www.jamairahmani.org

وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٤﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ

دشعرپيژندل: په اصل لغت کي شعر هر هغه کلام ته ويل کيږي په کم کي چي محض خيالي او غير تحقيقي مضامين بيان سوي وي چي په هغه کي څه بحر وزن رديف او قافيه شرط نه وي دمنطق په فن کي هم داسي مضامينو ته ادله شعريه او قضايا شعريه وايي اوپه اصطلاحي شعراوغزل کي هم چونکي په عام طور سره دخيالاتو غلبه وي په دې وجه په اصطلاح دشعراوو کي موزون او مقفی کلام ته شعر وايي ځيني مفسرينو دقرآن په ايآتونو (بل هو شاعرٌ، شاعرٌ مجنون و شاعرٌ نتربص به وغيره) کي دشعر اصطلاحي معنی مراد کړيده: وايي چي دمکې کفارو به نبي کريم ﷺ ته وزندار، قافيه دار کلام را وړونکی وايه ليکن ځيني بياوايي چي دکفارو مقصد دانه وو په دې وجه چي هغوی دشعر دطرز او طريقې څخه خبر وه او ظاهره ده چي قرآن داشعارو مجموعه نه ده ددې خويو عجمي هم قائل کيدای نه سي نو څه کوي چي لابيا فصيح اوبليغ عرب به دې ته شعر وايي. پاته بيان پر راروان مخ وگوری:

عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِيْ يَرٰىكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ﴿٢١٨﴾

عَلَى الْعَزِيْزِ	الرَّحِيْمِ	الَّذِيْ	يَرٰىكَ	حِيْنَ	تَقُوْمُ
پر ښه قوی غالب	ډير رحم والا	هغه (الله)	چي ويني تا	کله چي	راولاړيږې يوازې

پر ښه قوی غالب ډير رحم والا. هغه (الله) چي ويني تا کله چي پاڅيږې يوازې (دپاره دتهجد)

وَتَقَلُّبَكَ فِي السّٰجِدِيْنَ ﴿٢١٩﴾ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٢٠﴾

وَتَقَلُّبَكَ	فِي السّٰجِدِيْنَ	اِنَّهٗ	هُوَ السَّمِيْعُ	الْعَلِيْمُ
او گرځيدل، اوښتل، را وښتل ستا	په سجده کوونکو کښې	بيشکه! دغه (الله)	هم دی دی ښه آوريدونکی	ښه علم والا

او گرځيدل اوښتل راوښتل ستا (په صف د) ساجدانو کښې. بيشکه! دغه (الله) هم دی دی ښه آوريدونکی ښه علم والا.

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ	عَلٰى مَنْ	تَنَزَّلُ	الشَّيٰطِيْنُ	تَنَزَّلُ
آيا خبر درکړم ژه تاسی ته	پر هغو (خلګو)	چي کښته کيږې	شيطانان (پرهغوی)	کښته کيږې

آيا خبر درکړم ژه تاسی ته (ای مشرکانو) په هغو (خلګو) چي کښته کيږې شيطانان (پرهغوی) . (الله فرمائی) کښته کيږې

عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ

عَلٰى	كُلِّ	اَفَّاكٍ	اَثِيْمٍ	يُّلْقُوْنَ	السَّمْعَ	وَاَكْثَرُهُمْ
پر	هر	ډير دروغجن	ډير گنهکار	چي ږدی	غوږ (خبرو دملائيکو ته)	او اکثر د دوی

(شيطانان) پر هر ډير دروغجن کذاب ډير گنهکار. چي ږدی (داشيطانان) غوږ (خبرو دملائيکوته) او اکثر د دوی

كٰذِبُوْنَ ﴿٢٢٣﴾ وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٤﴾

كٰذِبُوْنَ	وَالشُّعَرَآءُ	يَتَّبِعُهُمُ	الْغَاوٗنَ
دروغجنان دی	او (کافران) شاعران	متابعت کوی د دوی	ناپوهان (بی لاری)

دروغجنان دی. او (کافران) شاعران متابعت کوی د دوی ناپوهان (بی لاری)

اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِيْ كُلِّ وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ﴿٢٢٥﴾ وَاَنَّهُمْ

اَلَمْ تَرَ	اَنَّهُمْ	فِيْ كُلِّ	وَادٍ	يَّهِيْمُوْنَ	وَاَنَّهُمْ
آيا نه وينې ته	بيشکه! دوی	په هری	کندی او هری پندی کښې	سرگردانه گرځی	او بيشکه! دوی (شاعران)

آيا نه وينې ته چي بيشکه! دوی په هری کندی او هری پندی د (خبری) کښې سرگردانه گرځی. او بيشکه! دغه (شاعران)

www.jamairahmani.org

يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۲۲۶﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا

يَقُوْلُوْنَ	مَا لَا يَفْعَلُوْنَ	اِلَّا الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ عَمِلُوا
وايئ	هغه چي نه يئ كوى دوى	مگر هغه (شاعران)	چي ايمان يئ راوړى دى	او كړى يئ دى دوى

وايئ هغه چي نه يئ كوى دوى. مگر (نه دى مذموم) هغه (شاعران) چي ايمان يئ راوړى دى او كړى يئ دى دوى

الصّٰلِحٰتِ وَ ذَكَرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّ انْتَصَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوْا ط

الصّٰلِحٰتِ	وَ ذَكَرُوا	اللّٰهَ	كَثِيْرًا	وَّ انْتَصَرُوْا	مِنْۢ بَعْدِ	مَا	ظُلِمُوْا
ښه (عملونه)	او يادوى دوى	الله	ډير	او بدل اخلى	وروسته	له هغه چي	ظلم كړى سوى وى

ښه (عملونه) او يادوى دوى الله ډير او بدل اخلى (له كفارو) وروسته له هغه چي ظلم كړى سوى وى (پرهغو)

وَ سَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَيَّ مُنْقَلَبٍ يَّنْقَلِبُوْنَ ﴿۲۲۷﴾ ع

ع ۱۱ ۳٦ ۱۵

وَ سَيَعْلَمُ	الَّذِيْنَ	ظَلَمُوْٓا	اَيَّ مُنْقَلَبٍ	يَّنْقَلِبُوْنَ
او ژر به پوه سى	هغه كسان	چي ظلم يئ كړى دى	چي كوم ځاى ته به	بيرته ولاړ سى دوى

او ژر به پوه سى هغه كسان چي ظلم يئ كړى دى چي كوم ځاى ته به بيرته لاړ سى دوى (بد ځاى ته به ولاړ سى پس له مرگه).

اٰياتونه ۹۳ — ۲۷ سُوْرَةُ النَّمْلِ مَكِّيَّةٌ ۴۸ — ۷ كوعوي ۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع كوم په نامه د الله پاک چي ډير زيات مهربانه او پوره رحم كوونكى ذات دى

طٰسٓ قف تِلْكَ اٰيٰتُ الْقُرْاٰنِ وَ كِتَابٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱﴾ هُدًى

طٰسٓ	تِلْكَ	اٰيٰتُ	الْقُرْاٰنِ	وَ كِتَابٍ	مُّبِيْنٍ	هُدًى
طا، سين،	دا	آيتونه	دقرآن	او دكتاب	ښكاره كوونكى دى	سمه صافه لاره ښوونكى دى

طا، سين. دا آيتونه د قرآن او د كتاب مبين (ښكاره بيانونكى) دى. (دغه قرآن) سمه صافه لاره ښوونكى دى

وَّ بُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۲﴾ الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ

وَّ بُشْرٰى	لِلْمُؤْمِنِيْنَ	الَّذِيْنَ	يُقِيْمُوْنَ	الصَّلٰوةَ
او زيرى وركوونكى دى	مؤمنانو ته	هغه (مؤمنان)	چي قائموى	لمونځ

او زيرى وركوونكى دى مؤمنانو ته (په نعيم سره) هغه (مؤمنان) چي قائموى (سم اداء كوى) لمونځ

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا..

د تير مخ پاته بيان دلته

وګورى: بلكي كفارو دوى ﷺ ته شاعر د شعر په اصلي معنى يعني دخيالي مضامينو په لحاظ سره ويل مقصد ددوى په اصل كي حضور ﷺ ته نعوذ بالله درواغجن ويل وه ځكه چي شعر په معنى دكذب هم استعماليږي او شاعر كاذب ته وايي په دې وجه ادلّه كاذبه ته ادله شعريه ويل كيږي: لنډه داچي لكه څنګه چي موزون او مقفى كلام ته شعر وايي دغه ركم ظني او تخميني كلام ته هم شعر وايي كم چي داهل منطقو اصطلاح ده. په دې آيت كي دشعر اصطلاحي معنى مراد ده يعني موزون او مقفى كلام ويونكى ددې تاييد دفتح البارى درو ايت څخه كيږي چي كله دا آيت نازل سو نو حضرت عبد الله ابن رواحه رضي الله عنه حسان ابن ثابت رضي الله عنه او كعب ابن مالک رضي الله عنه كم چي په شعراء صحابه وو كي ډير مشهور دي دوى په ژړا دنبي كريم ﷺ په خدمت كي حاضر سول اووې ويل چي موږ خو هم شاعران يو نبي كريم ﷺ ورته وفرمايل چي ستاسي اشعار بيهوده او دغلط مقصد دپاره نه دي الخ.

(معارف القرآن ج ۷ پ ۱۹ ص ۹۹)

www.jamairahmani.org

وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ③ اِنَّ

وَيُؤْتُوْنَ	الزَّكٰوةَ	وَهُمْ	بِالْاٰخِرَةِ	هُمْ يُوْقِنُوْنَ	اِنَّ
او ورکوی	زکوٰة	او دوی	په (ورځی) آخری	هم دوی یقین کوی	بیشکه!

او ورکوی زکوٰة (د اموالو خپلو) او دوی په (ورځی) آخری (قیامت) هم دوی یقین کوی (چی رابه سی په حقه) . بیشکه!

اَلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ

اَلَّذِيْنَ	لَا يُؤْمِنُوْنَ	بِالْاٰخِرَةِ	زَيَّنَّا لَهُمْ	اَعْمَالَهُمْ	فَهُمْ
هغه کسان	چی نه راوړی ایمان	په (ورځی) آخری	ښائسته کړی دی موږ دوی ته	عملونه د دوی	پس دوی

هغه کسان چی نه راوړی ایمان په (ورځی) آخری (قیامت) ښائسته کړی دی موږ دوی ته (قبیحه) عملونه د دوی پس دوی

يَعْمَهُوْنَ ④ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْعَذَابِ وَهُمْ

يَعْمَهُوْنَ	اُولٰٓئِكَ	الَّذِيْنَ	لَهُمْ	سُوْٓءُ	الْعَذَابِ	وَهُمْ
حیران سرګردانه دی	دا هم	هغه کسان دی	چی (مقرر دی) دوی ته	ډیر بد	عذاب	او دوی

حیران سرګردانه دی (په بدو اعمالو کی). دا هم هغه کسان دی چی مقرر دی دوی ته ډیر بد عذاب (په دنیا کښی) او دوی

فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ ⑤ وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاٰنَ

فِي الْاٰخِرَةِ	هُمُ	الْاَخْسَرُوْنَ	وَاِنَّكَ	لَتُلَقَّى	الْقُرْاٰنَ
په آخرت کښی	هم دوی	زیانکاران دی	او بیشکه! ته (محمده!)	خامخا درښوولی کیږی تاته	قرآن

په آخرت کښی هم دوی زیانکاران دی . او بیشکه! ته (ای محمده!) خامخا درښوولی کیږی (در رسیږی) تاته قرآن

مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ عَلِيْمٍ ⑥ اِذْ قَالَ مُوْسٰى لِاَهْلِهٖٓ اِنِّيْٓ

مِنْ لَّدُنْ	حَكِيْمٍ	عَلِيْمٍ	اِذْ قَالَ	مُوْسٰى	لِاَهْلِهٖٓ	اِنِّيْٓ
له نزده	دښه حکمت والا	ښه علم والا	هغه وخت چی وویل	موسیٰ	ښځی خپلی ته	بیشکه! چی ما

له نزده دښه حکمت والا ښه علم والا (چی الله دی) . (یاد کړه) هغه وخت چی وویل موسیٰ ښځی خپلی ته بیشکه! چی ما

اٰنَسْتُ نَارًا ۭ سَاٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيْكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ

اٰنَسْتُ	نَارًا	سَاٰتِيْكُمْ	مِّنْهَا	بِخَبَرٍ	اَوْ اٰتِيْكُمْ	بِشِهَابٍ	قَبَسٍ
ولید	یو اور	ژر به راوړم تاسی ته	له دی (اوره)	خبر	یا به راوړم تاسی ته	لمبه	لګولی

ولید یو اور (له لری). ژر به راوړم تاسی ته له دی (ځای د اوره) خبر (د حال دلاری) یا به راوړم تاسی ته لمبه لګولی

زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُوْنَ. دکفارو بد عملونه ددوی په نظرونو کي ښايسته ګرځيدلي دي په دغه آيت کي الله ﷻ فرمايي کم کسان چي پرآخرت باندي ايمان نه لري موږ ددوی بد عملونه دوی ته ددوی په نظرونو کي ښايسته ګرځولي دي په دې وجه دوی هغه ښه ګڼي او په ګمراهی کي اخته دي : داخويو تفسير سو . او ځيني مفسرين بيا فرمايي چي د (اعمالهم) څخه مراد نيک عملونه دي او مطلب دآيت دادی چي موږ خو نيک عملونه ښايسته کړي دي اودوی ته موپه مخکي اينبي دي خو دې ظالمانو هغو ته ونه کتل بلکي په کفر او شرک کي اخته سول په دې وجه په ګمراهی کي سرګردانه سول : ليکن اولنی تفسير زيات واضح دی اول خو په دې وجه چي دښايسته کولو الفاظ په عام طور سره دبدو عملونو دپاره استعماليږي لکه بل ځای چي دالله ﷻ ارشاددی (زيّن للنّاس حبّ الشهوات من النّسآء ،زين للذين كفروا الخ) او دښو اعمالو دپاره دالفظ ډير کم استعمال سوی دی (حبب اليكم الايمان وزينه في قلوبكم). (معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۰۳)

الثلثة

www.jamairahmani.org

لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ ۝٧ فَلَمَّا جَآءَهَا نُوْدِيَ اَنْۢ بُوْرِكَ مَنْ

لَّعَلَّكُمْ	تَصْطَلُوْنَ	فَلَمَّا	جَآءَهَا	نُوْدِيَ	اَنْۢ بُوْرِكَ	مَنْ
دپاره د دی چی تاسی	تاوده سئ	پس کله چی	راغی دغه (موسیٰ) هغه ته	بړغ وکړ سو	چی برکتناک دی	هغه چی

دپاره د دی چی تاسی تاوده سئ. پس کله چی راغی دغه (موسیٰ) هغه (اور) ته بړغ وکړ سو چی برکتناک دی هغه چی

فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ؕ وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٨

فِي النَّارِ	وَمَنْ حَوْلَهَا	وَسُبْحٰنَ	اللّٰهِ	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ
په دغه اور کښی دی	او هغه چی شا او خوا دی له دغه (اوره)	او پاکی ده	اللّٰه ته	چی رب	دمخلوقاتو دی

په دغه اور کښی دی او هغه چی چاپیر دی له دغه (اوره) ، او (بړغ وکړ سو چی) پاکی ده اللّٰه ته چی رب د عالمیانو دی.

يٰمُوْسٰٓى اِنَّهٗٓ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝٩ وَاَلْقِ عَصَاكَ ؕ

يٰمُوْسٰٓى	اِنَّهٗٓ	اَنَا اللّٰهُ	الْعَزِيْزُ	الْحَكِيْمُ	وَاَلْقِ	عَصَاكَ
ای موسیٰ	بیشکه! شان دا دی	چی زه یم اللّٰه	ښه غالب قوی	ښه حکمت والا	او وغورځوه	لکړه خپله

ای موسیٰ بیشکه !شان دا دی چی زه یم اللّٰه ښه غالب قوی ښه حکمت والا . او وغورځوه همسا خپله (نو یئ وغورځوله)

فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا

فَلَمَّا	رَاٰهَا	تَهْتَزُّ	كَاَنَّهَا	جَآنٌّ	وَّلّٰى	مُدْبِرًا
پس کله چی	ولیدله هغه	چی ښوریدله	ګواکی دغه	یو سپین نری مار دی	نو مخ یئ تری وګرځاوه	په شا تلو سره

پس کله چی ولیدله (موسیٰ) هغه چی خوځیدله ګواکی دغه یو نری سپین مار دی. نو مخ یئ تری وګرځاوه په شا تلو سره

وَّلَمْ يُعَقِّبْ ؕ يٰمُوْسٰى لَا تَخَفْ ۫ اِنِّيْ لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُوْنَ ۝١٠

وَّلَمْ يُعَقِّبْ	يٰمُوْسٰى	لَا تَخَفْ	اِنِّيْ	لَا يَخَافُ	لَدَيَّ	الْمُرْسَلُوْنَ
او را ونه ګرځیده بیرته	ای موسیٰ	مه بیریږه	بیشکه! زه چی یم	نه بیریږئ	په نزد زما	مرسلان

او را ونه ګرځیده بیرته ، ای موسیٰ مه بیریږه (له دی ماره) بیشکه! زه چی یم نه بیریږئ په نزد زما مرسلان (له هیڅ شی).

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًاۢ بَعْدَ سُوْٓءٍ فَاِنِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝١١

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ	ثُمَّ	بَدَّلَ	حُسْنًا	بَعْدَ	سُوْٓءٍ	فَاِنِّيْ	غَفُوْرٌ	رَّحِيْمٌ
مګر هغه څوک چی ظلم یئ کړی وی	بیا	بدل راوړی	نیکی	وروسته	له بدی	پس بیشکه! زه	ښه بخښونکی	ډیر رحم والا یم

مګر هغه څوک چی ظلم یئ کړی وی بیا بدل راوړی نیکی وروسته له بدی پس بیشکه! زه ښه بخښونکی ډیر رحم والا یم.

لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ ۝٧ فَلَمَّا جَآءَهَا نُوْدِيَ. انسان ته دخپلو ضرورتونو د پاره طبعي اسباب اختیارول دتوکل څخه خلاف نه دي:

حضرت موسی عليه السلام ته دلته دوه ضرورتونه ورپیښ سول یو دلاري پوښتنه کول کم چي دده څخه ورکه سوي وه: دوهم داور څخه ګرمي حاصلول چي شپه دیخني وه په دې وجه دکوه طور طرف ته دتللو کوشش یي وکی لیکن ددې سره په دې مقصد کي په کامیابیدو دیقین او دعوی کولو پر ځای یي داسي الفاظ اختیار کړل په کموکي چي دخپلی بندګی او دحق تعالی جل جلاله څخه امید ښکاره کیږي: معلومه سوه چي دضرورتونو دحاصلیدو دپاره جد او جهد دتوکل څخه منافي نه دی لیکن تکیه دخپل کوشش پر ځای پر الله جل جلاله کول پکاردي او داور دوی ته په ښوولوکي شاید داحکمت وي چي په دې سره ددوی دواړه مقصدونه پوره کیدل یو دلاري ښوول او داور څخه ګرمي حاصلول. روح المعاني: او پاته سوه داخبره چي دلته حضرت موسی عليه السلام دجمعي کلمي استعمال کړي دي نو داداکرام او عزت دپاره دي الخ.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص١٠٦)

www.jamairahmani.org

وَ اَدۡخِلۡ يَدَكَ فِيۡ جَيۡبِكَ تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوۡٓءٍ

وَ اَدۡخِلۡ	يَدَكَ	فِيۡ جَيۡبِكَ	تَخۡرُجۡ	بَيۡضَآءَ	مِنۡ غَيۡرِ سُوۡٓءٍ
او ننه باسه	لاس خپل	په ګريوان خپل کښې	نو وبه وځی	تک سپين	بې له کومه عيبه

او ننه باسه لاس خپل په ګريوان خپل کښې نو وبه وځی تک سپين بې له کومه عيبه (او مرض پس سره له دی دواړو معجزو)

فِيۡ تِسۡعِ اٰيٰتٍ اِلٰى فِرۡعَوۡنَ وَ قَوۡمِهٖ ؕ اِنَّهُمۡ كَانُوۡا قَوۡمًا

فِيۡ تِسۡعِ	اٰيٰتٍ	اِلٰى	فِرۡعَوۡنَ	وَ قَوۡمِهٖ	اِنَّهُمۡ	كَانُوۡا	قَوۡمًا
په نهو	معجزو ستاکښې	طرف	دفرعون ته	او قوم د ده ته	بيشکه! دوی	دی	يو قوم

په نهو معجزو ستاکښې (ورسه) طرف د فرعون ته او قوم د ده ته بيشکه! دوی دی يو قوم

فٰسِقِيۡنَ ﴿۱۲﴾ فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ اٰيٰتُنَا مُبۡصِرَةً قَالُوۡا هٰذَا

فٰسِقِيۡنَ	فَلَمَّا	جَآءَتۡهُمۡ	اٰيٰتُنَا	مُبۡصِرَةً	قَالُوۡا	هٰذَا
فاسقان	پس کله چې	راغلل	آيتونه زموږ	ښکاره روښانه	نو وويل دوی	چې دغه

فاسقان (وتونکی له فرمان). پس کله چې راغلل آيتونه (معجزی دقدرت) زموږ ښکاره روښانه نو وويل دوی چې دغه

سِحۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۱۳﴾ وَ جَحَدُوۡا بِهَا وَ اسۡتَيۡقَنَتۡهَاۤ اَنۡفُسُهُمۡ

سِحۡرٌ	مُّبِيۡنٌ	وَ جَحَدُوۡا	بِهَا	وَ اسۡتَيۡقَنَتۡهَاۤ	اَنۡفُسُهُمۡ
جادو دی	ښکاره	او منکران سول دوی	په دغو	حال دا چې يقين کړی ؤ په دغو معجزاتو	نفسونو د دوی

سحر (کوډی) دی ښکاره. او منکران سول دوی په دغو (آياتونو) حال دا چې يقين کړی ؤ په دغو معجزاتو نفسونو د دوی

ظُلۡمًا وَّ عُلُوًّا ؕ فَانۡظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ الۡمُفۡسِدِيۡنَ ﴿۱۴﴾

ظُلۡمًا	وَّ عُلُوًّا	فَانۡظُرۡ	كَيۡفَ كَانَ	عَاقِبَةُ	الۡمُفۡسِدِيۡنَ
له جهته د ظلم	او سرکشی	پس وګوره	څرنګه ؤ	عاقبت	د فساد کوونکو

له جهته د ظلم (ليکن انکار يې وکړ) او سرکشی پس وګوره څرنګه ؤ عاقبت (آخره خاتمه) دمفسدانو (من الغرق والحرق).

ع ١٢

وَ لَقَدۡ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ وَ سُلَيۡمٰنَ عِلۡمًا ۚ وَ قَالَا الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ

وَ لَقَدۡ	اٰتَيۡنَا	دَاوٗدَ	وَ سُلَيۡمٰنَ	عِلۡمًا	وَ قَالَا	الۡحَمۡدُ	لِلّٰهِ
او خامخا په تحقيق	ورکړی ؤ موږ	داؤد ته	او سليمان ته	علم	او وويل دواړو	چې ټولې ثناوی ستاينې دی	الله ته

او خامخا په تحقيق ورکړی ؤ موږ داؤد ته او سليمان ته (يو خاص) علم، او وويل دواړو چې ټولې ثناوی ستاينې دی الله ته

وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ وَسُلَيۡمٰنَ عِلۡمًا.. الله جَلَّ جَلَالُهٗ حضرت داود عَلَيۡهِ السَّلَام او سليمان عَلَيۡهِ السَّلَام دواړو ته علم ورکړی وو.

ظاهره ده چې ددې څخه مراد د انبياء عَلَيۡهِمُ السَّلَام علمونه دي کم چې د نبوت او رسالت سره متعلق دي ددې په عموم کې نور علمونه او فنونه هم که شامل وي نو بعيده نه ده لکه حضرت داود عَلَيۡهِ السَّلَام ته چې د زغرو جوړولو کار ښوول سوی وو حضرت داود عَلَيۡهِ السَّلَام او سليمان عَلَيۡهِ السَّلَام د انبياوو عَلَيۡهِمُ السَّلَام په ټولې کې يو خاص امتياز لري چاته چې د نبوت او رسالت سره حکومت ورکول سوی وو او حکومت هم داسې بې مثله چې صرف پر انسانانو نه بلکې پر پيريانو او حيوانانو باندې هم د دوی حکمرانې وه په دې ټولو عظيم الشان نعمتونو کې د الله جَلَّ جَلَالُهٗ د نعمت د علم په اول ذکر کولو کې دې طرف ته اشاره وسوه چې د علم نعمت په نورو ټولو نعمتونو کې فائق او لوړ دی: قرطبي: حضرت داود عَلَيۡهِ السَّلَام او حضرت سليمان عَلَيۡهِ السَّلَام د دې نعمت د شکر ادا کولو د پاره وويل چې ټول تعريفونه الله جَلَّ جَلَالُهٗ لره دي چې پر موږ يې دغه فضل او احسان کړی دی.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص ١١٢)

www.jamairahmani.org

الَّذِیْ فَضَّلَنَا عَلٰی كَثِیْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِیْنَ ﴿۱۵﴾

الَّذِیْ	فَضَّلَنَا	عَلٰی	كَثِیْرٍ	مِّنْ عِبَادِهِ	الْمُؤْمِنِیْنَ
هغه چې	فضیلت يې راکړی دی موږته	پر	ډیرو	له (هغو) بندګانو خپلو	چې مؤمنان دی

هغه چې مشرتیا (فضیلت) یې راکړی دی موږته پر ډیرو له (هغو) بندګانو خپلو چې مؤمنان دی.

وَوَرِثَ سُلَیْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

وَوَرِثَ	سُلَیْمٰنُ	دَاوٗدَ	وَقَالَ	یٰٓاَیُّهَا	النَّاسُ	عُلِّمْنَا
او میراث واخیست	سلیمان	د داؤد څخه	او وویل (سلیمان)	ای	خلګو	ښوولی سوی دی موږته

او میراث واخیست سلیمان (نبوت، علم، سلطنت) د داؤد څخه. او وویل (سلیمان) ای خلګو ښوولی سوی دی موږته

مَنْطِقَ الطَّیْرِ وَاُوْتِیْنَا مِنْ كُلِّ شَیْءٍ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ

مَنْطِقَ	الطَّیْرِ	وَاُوْتِیْنَا	مِنْ كُلِّ	شَیْءٍ	اِنَّ	هٰذَا لَهُوَ
خبری	دالوتونکو مرغانو	او راکړی سوی دی موږته	له هر	شی څخه	بیشکه !	دغه (عطاء) خامخا هم دغه

خبری د الوتونکو مرغانو. اوراکړی سوی دی موږته له هر شی څخه، بیشکه! دغه (عطاء) خامخا هم دغه

الْفَضْلُ الْمُبِیْنُ ﴿۱۶﴾ وَحُشِرَ لِسُلَیْمٰنَ جُنُوْدُهٗ مِنَ الْجِنِّ

الْفَضْلُ	الْمُبِیْنُ	وَحُشِرَ	لِسُلَیْمٰنَ	جُنُوْدُهٗ	مِنَ الْجِنِّ
فضل دی	ښکاره	او جمع کړی سوی	دپاره د سلیمان	لښکری د ده	له پیریانو

فضل فضیلت دی ښکاره. او جمع کړی سوی دپاره د سلیمان لښکری د ده له پیریانو

وَالْاِنْسِ وَالطَّیْرِ فَهُمْ یُوْزَعُوْنَ ﴿۱۷﴾ حَتّٰٓی اِذَآ اَتَوْا عَلٰی

وَالْاِنْسِ	وَالطَّیْرِ	فَهُمْ	یُوْزَعُوْنَ	حَتّٰٓی	اِذَآ	اَتَوْا عَلٰی
او انسانانو	او مرغانو	بیا به دوی	ډلی ترلی کیدلی	ترهغه پوری	کله چی	راغلل دوی پر

او (له) انسانانو او (له) مرغانو بیا به دوی ډلی ترلی کیدلی (په ترتیب سره). ترهغه پوری کله چی را غلل دوی پر

وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ یّٰٓاَیُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوْا

وَادِالنَّمْلِ	قَالَتْ	نَمْلَةٌ	یّٰٓاَیُّهَا	النَّمْلُ	ادْخُلُوْا
کنده دمیږی	نو وویل	یوه میږی	ای	میږیو !	ننوځۍ تول

کنده د میږی، نو وویل یوه میږی (چی مشرۀ) ای میږیو ! ننوځۍ تول

وَوَرِثَ سُلَیْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ یٰٓاَیُّهَا النَّاسُ. په انبیاوو علیهم السلام کي دمال وراثت نه وي: دلته دمیراث څخه مراد دعلم او نبوت میراث مراد دی دمال وراثت نه دی مراد ځکه چي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي (نحن معاشر الانبیاء لانرِث ولانورَث) یعني انبیاء علیهم السلام نه وارثان وي او نه مورثان وي دحضرت ابوالدرداء رضي الله عنه څخه روایت دی چي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي (العلمآء ورثة الانبیآء وان الانبیآء لم یورثوا دینارا ولادرهما ولکن ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر) یعني علماء دانبیاوو وارثان دي لیکن په انبیاوو کي وراثت دعلم او نبوت وي دمال نه وي: او انبیاوو علیهم السلام تر شاپه میراث کي درهمونه او دینارونه نه دي پري ایښي بلکي هغوی په میراث کي علم پرې ایښی دی چاچي علم واخیستی نو هغه یوه کامله حصه حاصله کړه. په بل روایت کي دي چي حضرت سلیمان علیه السلام دحضرت داود علیه السلام وارث سو او سردار ددواړو جهانو حضرت محمد ﷺ بیا دحضرت سلیمان علیه السلام وارث سو: الحدیث.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۱۱۲)

www.jamairahmani.org

مَسٰكِنَكُمْ ۚ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَ جُنُوْدُهٗ ۙ وَهُمْ

مَسٰكِنَكُمْ	لَا يَحْطِمَنَّكُمْ	سُلَيْمٰنُ	وَجُنُوْدُهٗ	وَهُمْ
مساکنو سوړو خپلو ته	چی مات او چیث پیت مو نه کړی خامخا تاسی	سلیمان	او لښکر د ده	حال دا چی دوی به

مساکنو سوړو خپلوته چی مات او چیت پیت مو نه کړی خامخا تاسی لره سلیمان او لښکر د ده حال دا چی دوی به

لَا يَشْعُرُوْنَ ⑱ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ

لَا يَشْعُرُوْنَ	فَتَبَسَّمَ	ضَاحِكًا	مِّنْ قَوْلِهَا	وَقَالَ	رَبِّ
نه وی پوه	پس تبسم وکړ	چی خندا کوونکی ؤ	له وینا دهغه میږی	او وویل سلیمان	ای ربه زما

نه وی پوه . پس تبسم وکړ (سلیمان) په دغه حال کښی چی خندا کوونکی ؤ له وینا دهغه میږی او وویل سلیمان ای ربه زما

اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى

اَوْزِعْنِيْٓ	اَنْ اَشْكُرَ	نِعْمَتَكَ	الَّتِيْٓ	اَنْعَمْتَ	عَلَيَّ	وَعَلٰى
الهام وکړه ماته	دا چی شکر وکړم	دنعمت ستا	هغه چی	انعام کړی دی تا	پر ما	او پر

الهام وکړه ماته (را په برخه کړه) داچی شکر وکړم دنعمت ستا هغه چی انعام کړی دی تا پر ما او پر

وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ وَاَدْخِلْنِيْ بِرَحْمَتِكَ

وَالِدَيَّ	وَاَنْ	اَعْمَلَ	صَالِحًا	تَرْضٰىهُ	وَاَدْخِلْنِيْ	بِرَحْمَتِكَ
مور پلار زما	او بل دا چی	کوم عمل	نیک	چی خوښوی ته هغه	او ننه باسه ما	په رحمت خپل سره

مور پلار زما او بل داچی کوم زه عمل نیک چی خوښوی ته هغه او ننه باسه ما (او یو ځای کړه ما) په رحمت خپل سره

فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ ⑲ وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ

فِيْ عِبَادِكَ	الصّٰلِحِيْنَ	وَتَفَقَّدَ	الطَّيْرَ	فَقَالَ	مَا لِيَ
په بندګانو خپل کښی	چی صالحان دی	او لټونه یئ وکړه	دمرغانو	نو وی ویل	څه مانع دی مالره

په (هغو) بندګانو خپل کښی چی صالحان دی. او لټونه یئ وکړه د مرغانو (او هد هد یئ ونه مونده) نو وی ویل څه مانع دی

لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ ۖ اَمْ كَانَ مِنَ الْغَآئِبِيْنَ ⑳ لَاُعَذِّبَنَّهٗ

لَآ اَرَى	الْهُدْهُدَ	اَمْ كَانَ	مِنَ الْغَآئِبِيْنَ	لَاُعَذِّبَنَّهٗ
چی نه وینم زه	هد هد	بلکه دی هد هد	له غائب سویو	خامخا عذاب به ورکړم زه ده ته

مالره چی نه وینم زه هد هد بلکه دی هد هد له غائب سویو (د دی تولی څخه یئ نه وینم). خامخا عذاب به ورکړم زه ده ته

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ.

دحیواناتو دحاضری په وخت کي هدهد مارغه غیر حاضر وو: حضرت سلیمان علیه السلام ته الله جل جلاله دانسانانو څخه علاوه پر پیریانو باندي او څارویو او مارغانو باندي هم حکومت ورکړی وو: اولکه څنګه چي دحکمراني اصول دي درعیت دهري طبقې نګراني او خبر اخیستل دحاکم په فرائضو کي دي ددې مطابق په دې ایت کي بیان فرمايي: (وتفقد الطير) یعني حضرت سلیمان علیه السلام دخپل رعیت دمارغانو معائنه وفرمایله او دايي وکتل چي په دوی کي څوک حاضر دی څوک غیر حاضر: دنبي کریم صلی الله علیه وسلم هم عادت شریف وو چي داصحابو کرامو دحالاتو څخه به یي دځان خبر ساتلو اهتمام فرمايي کم سړی چي به غیر حاضر وو که بیمارو نو دپوښتني کولو دپاره به یي تشریف یووړی او دبیماری پوښتنه به یي وفرمایله اوکه څه تکلیف به وو ورته نو دهغه دپاره به یي مناسب تدبیر وفرمایه. دازموږ دپیغمبر صلی الله علیه وسلم ښایسته اخلاق وه چي الله جل جلاله ورکړي وه الله جل جلاله دي موږ ته رانصیب کړي.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۱۶)

www.jamairahmani.org

عَذَابًا شَدِيۡدًا اَوۡ لَاَاذۡبَحَنَّهٗۤ اَوۡ لَيَاۡتِيَنِّيۡ بِسُلۡطٰنٍ مُّبِيۡنٍ ﴿۲۱﴾

عَذَابًا	شَدِيۡدًا	اَوۡ لَاَاذۡبَحَنَّهٗۤ	اَوۡ لَيَاۡتِيَنِّيۡ	بِسُلۡطٰنٍ	مُّبِيۡنٍ
عذاب	سخت	یا خامخا ذبح به کړم هرومرو زه دی	یا به خامخا راوړی دی هرومرو ماته	دلیل	ښکاره

عذاب سخت یا خامخا ذبح به کړم هرومرو زه دی یا به خامخا راوړی دی هرومرو ماته دلیل ښکاره (چې له دی وجې غایب وم)

فَمَكَثَ غَيۡرَ بَعِيۡدٍ فَقَالَ اَحَطْتُّ بِمَا لَمۡ تُحِطۡ بِهٖ

فَمَكَثَ	غَيۡرَ بَعِيۡدٍ	فَقَالَ	اَحَطۡتُّ	بِمَا	لَمۡ تُحِطۡ	بِهٖ
پس ځنډ وکړ هدهد	نه ډیر	پس وویل	احاطه وکړه ما	په هغه شی	چې نه ده احاطه کړی تا	په هغه باندی

پس ځنډ (ایسارتیا) وکړ هدهد نه ډیر پس وویل (هدهد) احاطه وکړه ما په هغه شی چې نه ده احاطه کړی تا په هغه باندی

وَجِئۡتُكَ مِنۡ سَبَاٍۭ بِنَبَاٍ يَّقِيۡنٍ ﴿۲۲﴾ اِنِّيۡ وَجَدۡتُّ امۡرَاَةً

وَجِئۡتُكَ	مِنۡ سَبَاٍ	بِنَبَاٍ	يَّقِيۡنٍ	اِنِّيۡ	وَجَدۡتُّ	امۡرَاَةً
او راغلی یم زه تاته	له سبا څخه	په خبری	تحقیقی سره	بیشکه! چې ما	پیدا کړله	یوه ښځه

او راغلی یم زه تاته له (قوم د) سبا څخه په خبری تحقیقی یقینی سره. بیشکه! چې ما وموندله یوه ښځه

تَمۡلِكُهُمۡ وَاُوۡتِيَتۡ مِنۡ كُلِّ شَيۡءٍ وَّلَهَا عَرۡشٌ عَظِيۡمٌ ﴿۲۳﴾

تَمۡلِكُهُمۡ	وَاُوۡتِيَتۡ	مِنۡ كُلِّ	شَيۡءٍ	وَّلَهَا	عَرۡشٌ	عَظِيۡمٌ
چې باچاهي یئ کوله پر دغو	او ورکړی سوی دی دغی ته	له هر	شی څخه	او د دئ ته	تخت	ډیر لوی

چې باچاهي یئ کوله پر دغه (اهل د سبا) او ورکړی سوی دی دغی (ښځی) ته له هر شی څخه او د دی ته تخت ډیر لوی.

وَجَدۡتُّهَا وَقَوۡمَهَا يَسۡجُدُوۡنَ لِلشَّمۡسِ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ

وَجَدۡتُّهَا	وَقَوۡمَهَا	يَسۡجُدُوۡنَ	لِلشَّمۡسِ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ
او پیدا می کړله دغه ښځه	او قوم د دی	چې سجده کوی دوی	لمر ته	بی له	الله

او پیدا می کړله دغه ښځه او قوم د دی چې سجده کوی دوی لمر ته بی له الله

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيۡطٰنُ اَعۡمَالَهُمۡ فَصَدَّهُمۡ عَنِ السَّبِيۡلِ

وَزَيَّنَ	لَهُمُ	الشَّيۡطٰنُ	اَعۡمَالَهُمۡ	فَصَدَّهُمۡ	عَنِ	السَّبِيۡلِ
او ښایسته کړی دی	دوی ته	شیطان	عملونه د دوی	پس منع کړی دی (شیطان) دوی	له	سمی صافی لاری

او ښایسته کړی دی دوی ته شیطان عملونه د دوی پس منع کړی دی (شیطان) دوی له سمی صافی لاری

عَذَابًا شَدِيۡدًا اَوۡ لَاَاذۡبَحَنَّهٗۤ اَوۡ لَيَاۡتِيَنِّيۡ.. کم حیوان چي په کار کي سستي وکړي هغه ته درمیانه سزا ورکول جائز دي: دحضرت سلیمان علیه السلام دپاره الله جل جلاله حیوان ته داسي سزاګاني ورکول حلال کړي وې لکه دعامو امتونو دپاره چي دحیواناتو ذبح کول او دغوښو او څرمنو څخه یې فائده اخیستل اوس هم حلال دي دغه رکم چي ساتونکي څاروي، غوا، غویي، خر، آس، اوښ و وغیره په خپل کار کي سستي وکي نو دهغه دمؤدب کولو دپاره په قدر ضرورت دوهلو درمیانه سزا اوس هم جائز ده نورو حیوانانو ته سزا ورکول زموږ په شریعت کي منع دی: قرطبي.

(اولیأتینّی بسلطن مبین) یعني که هدهد دخپلي غیر حاضری څه واضح عذر پیش کړي نو هغه به ددې سزا څخه محفوظ سي په دي کي اشاره دې طرف ته ده چي حاکم ته پکار دي چي دکمو خلګو څخه په کار کي څه قصور وسي هغوی ته دعذر پیش کولو موقع ورکی نو چي عذر صحیح ثابت سي بیا دي دا سزا معاف کړي. اللهم اعذنا من الظلم والعدوان والبغی.
(معارف القرآن ج۷پ۱۹ص۱۱۸)

www.jamairahmani.org

فَهُمۡ لَا يَهۡتَدُوۡنَ ﴿٢٤﴾ اَلَّا يَسۡجُدُوۡا لِلّٰهِ الَّذِيۡ يُخۡرِجُ

فَهُمۡ	لَا يَهۡتَدُوۡنَ	اَلَّا يَسۡجُدُوۡا	لِلّٰهِ	الَّذِيۡ	يُخۡرِجُ
پس دوی	نه پیدا کوی سمه صافه لاره	چی دوی نه کوی سجده	الله ته	هغه (الله)	چی راوباسی

پس دوی نه پیدا کوی سمه صافه لاره. چی دوی نه کوی سجده الله ته هغه (الله) چی راوباسی (ښکاره کوی)

الۡخَبۡءَ فِي السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَيَعۡلَمُ مَا تُخۡفُوۡنَ

الۡخَبۡءَ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	وَيَعۡلَمُ	مَا تُخۡفُوۡنَ
پټ شیان	چی په آسمانو کښی دی	او په مځکه کښی دی	او چی ورمعلوم دی	هر هغه شی هم چی پټوی یئ تاسی

پټ شیان چی په آسمانو کښی دی او په مځکه کښی دی او (هغه الله) چی ورمعلوم دی هر هغه شی هم چی پټوئ یئ تاسی

وَمَا تُعۡلِنُوۡنَ ﴿٢٥﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الۡعَرۡشِ

وَمَا تُعۡلِنُوۡنَ	اَللّٰهُ	لَآ اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ	رَبُّ	الۡعَرۡشِ
او هر هغه شی چی ښکاروئ یئ تاسی	الله چی دی	نشته هیڅ لائق دعبادت	مګر	یواځی هم دی دی	رب	دعرش

او هر هغه شی چی ښکاروئ یئ تاسی. الله چی دی نشته هیڅ لائق دعبادت مګر یواځی هم دی دی رب د عرش

الۡعَظِيۡمِ ﴿٢٦﴾ السجدة قَالَ سَنَنۡظُرُ اَصَدَقۡتَ اَمۡ كُنۡتَ مِنَ الۡكٰذِبِيۡنَ ﴿٢٧﴾

الۡعَظِيۡمِ	قَالَ	سَنَنۡظُرُ	اَصَدَقۡتَ	اَمۡ كُنۡتَ	مِنَ	الۡكٰذِبِيۡنَ
ډیر لوی	نو وویل	ژر به وګورو	آیا ربنتیا ویلی دی تا دغه خبره	یا که یئ ته	له	دروغ ویونکو څخه

ډیر لوی. نو وویل (سلیمان) ژر به وګورو آیا ربنتیا ویلی دی تا (ای هد هده!) دغه خبره یا که یئ ته له دروغ ویونکو څخه.

اِذۡهَبۡ بِّكِتٰبِيۡ هٰذَا فَاَلۡقِهۡ اِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ عَنۡهُمۡ فَانۡظُرۡ

اِذۡهَبۡ	بِّكِتٰبِيۡ	هٰذَا	فَاَلۡقِهۡ	اِلَيۡهِمۡ	ثُمَّ	تَوَلَّ	عَنۡهُمۡ	فَانۡظُرۡ
یو سه ته	لیک زما	دغه	پس وغورځوه هغه	دوی ته	بیا	مخ راوګرځوه	له دوی	پس وګوره

یو سه ته (ای هد هده) لیک زما دغه پس وغورځوه هغه (لیک) دوی ته بیا مخ جار باسه له دوی پس وګوره (له ورا)

مَاذَا يَرۡجِعُوۡنَ ﴿٢٨﴾ قَالَتۡ يٰۤاَيُّهَا الۡمَلَؤُا اِنِّيۡۤ اُلۡقِيَ اِلَيَّ

مَاذَا	يَرۡجِعُوۡنَ	قَالَتۡ	يٰۤاَيُّهَا	الۡمَلَؤُا	اِنِّيۡۤ	اُلۡقِيَ	اِلَيَّ
چی په څه جواب	رجوع کوی دوی	وویل (بلقیس)	چی ای	اشرافو	بیشکه! زه چی یم	راغورځولی سوی دی	ما ته

چی په څه جواب رجوع کوی دوی. وویل (بلقیس) چی ای اشرافو بیشکه! زه چی یم راغورځولی سوی دی ماته

اِذۡهَبۡ بِّكِتٰبِيۡ هٰذَا فَاَلۡقِهۡ اِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ. لیکل او خط په عامو معاملو کي شرعي حجت دی: حضرت سلیمان عليه السلام د سبا ملکې ته ددې په نامه باندي یو خط ولیږی او دغه دخط لیږل یې پر دې باندي دحجت تمامولو دپاره کافي وګڼی او پر دې یې عمل وفرمایي: ددې څخه معلومه سوه چي په عامو معاملو کي لیکل او خط قابل اعتبار ثبوت دی: فقهاوو صرف په هغو موقعو کي خط کافي نه دی ګڼلی کم ځای چي دشرعي شهادت ضرورت دی ځکه چي دخط او ټلیفون وغیره په ذریعه شاهدي نه سي اخیستل کیدای دشاهدی مدار یي دشاهد عدالت او محکمي ته پرراتلو او بیان ورکولو اینبی دی چي په دي کي لوی لوی حکمتونه دي: داوجه ده چي نن صبا هم ددنیا په یو عدالت کي په خط او ټلیفون باندي شاهدي اخیستل کافي نه سي ګڼلی. دوهمه مسئله: دحضرت سلیمان عليه السلام ددې خط څخه دا ثابته سوه چي ددین دتبلیغ او داسلام ددعوت دپاره مشرکینو او کفاروته خطونه لیږل جائز دي او دنبي کریم صلى الله عليه وسلم دعمل څخه هم ثابت دي.
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص ۱۲۱)

السجدة ٨

www.jamairahmani.org

كِتٰبٌ كَرِيْمٌ ﴿٢٩﴾ اِنَّهٗ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَ اِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ

كِتٰبٌ	كَرِيْمٌ	اِنَّهٗ	مِنْ	سُلَيْمٰنَ	وَاِنَّهٗ	بِسْمِ	اللّٰهِ
یو لیک	عزتناک	بیشکه! دغه	د	سلیمان (له طرفه دی)	او بیشکه! (مضمون د لیک)	په نامه	د الله

یو لیک عزتناک. بیشکه! دغه (لیک) د سلیمان (له طرفه راغلی دی، او بیشکه! (مضمون د لیک دا دی) په نامه د الله

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿٣٠﴾ اَلَّا تَعْلُوْا عَلَيَّ وَاْتُوْنِيْ

الرَّحْمٰنِ	الرَّحِيْمِ	اَلَّا تَعْلُوْا	عَلَيَّ	وَاْتُوْنِيْ
چی ډیر مهربان	ډیر رحم والا دی	چی لویئ مه کوئ تاسی	پر ما	او راځئ تاسی ماته

چی خورا (ډیر) مهربان ډیر رحم والا دی. (مقصد زما دا دی) چی لویئ (او کبر) مه کوئ تاسی پر ما او راځئ تاسی ماته

مُسْلِمِيْنَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُوْنِيْ فِيْۤ اَمْرِيْ مَا كُنْتُ

مُسْلِمِيْنَ	قَالَتْ	يٰۤاَيُّهَا	الْمَلَؤُا	اَفْتُوْنِيْ	فِيْۤ اَمْرِيْ	مَا كُنْتُ
غاړه ایښودونکی	وویل (بلقیس)	چی ای	اشرافو !	مشوره راکړئ تاسی ماته	په دغه کار زما کښی	نه یم زه

غاړه ایښودونکی (الله ته). وویل (بلقیس) چی ای اشرافو! مشوره راکړئ تاسی ماته په دغه کار زما کښی نه یم زه

قَاطِعَةً اَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُوْنِ ﴿٣٢﴾ قَالُوْا نَحْنُ اُولُوْا قُوَّةٍ

قَاطِعَةً	اَمْرًا	حَتّٰى	تَشْهَدُوْنِ	قَالُوْا	نَحْنُ	اُولُوْا	قُوَّةٍ
فیصله کوونکی	د کوم کار	ترهغه پوری	چی حاضر سئ تاسی ماته	وویل دغو	چی موږ	خاوندان	د قوت زوریو

فیصله کوونکی د کوم کار ترهغه پوری چی حاضر سئ تاسی ماته. وویل دغو (اشرافو) چی موږ خاوندان د قوت زوریو

وَّاُولُوْا بَاْسٍ شَدِيْدٍ ۙ وَّالْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُرِيْ مَاذَا تَاْمُرِيْنَ ﴿٣٣﴾

وَّاُولُوْا	بَاْسٍ	شَدِيْدٍ	وَّالْاَمْرُ	اِلَيْكِ	فَانْظُرِيْ	مَاذَا	تَاْمُرِيْنَ
او خاوندان	د جنګ	سخت یو	او امر	تا ته دی	پس وګوره	چی د څه شی	امر کوی ته

او خاوندان د جنګ سخت یو او امر (حکم، اختیار) تا ته دی پس وګوره (ای ملکی!) چی د څه شی امر کوی ته (پر موږ باندی)

قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوْكَ اِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً اَفْسَدُوْهَا وَجَعَلُوْۤا

قَالَتْ	اِنَّ الْمُلُوْكَ	اِذَا	دَخَلُوْا	قَرْيَةً	اَفْسَدُوْهَا	وَجَعَلُوْۤا
نو وویل	بیشکه! باچاهان	هر کله چی	ننوځی	په کوم کلی کښی	خرابوی دوی هغه	او ګرځوی دوی

نو وویل (بلقیس) بیشکه! باچاهان هر کله چی ننوځی په کوم (کلی) ښار کښی خرابوی دوی هغه (ښار) او ګرځوی دغه (باچاهان)

اِنَّهٗ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دحضرت سلیمان علیه السلام خط په کمه ژبه وو؟

حضرت سلیمان علیه السلام که څه هم عربی النسله نه وو لیکن په عربي ژبه پوهیدل د دوی د پاره څه لیري خبره نه وه کله چي دوی د مارغانو په ژبه باندي پوهیدل او عربي ژبه خو په ټولو ژبو کي افضله او ښه ده په دې وجه کیدای سي چي حضرت سلیمان علیه السلام خط په عربي ژبه کي لیکلی وي ځکه چي مکتوب الیه (بلقیس) عربي النسله وه هغې خط ووایه او په پوه سوه: او دا هم ممکنه ده چي حضرت سلیمان علیه السلام خط په خپله ژبه کي لیکلی وي او د بلقیس سره د حضرت سلیمان علیه السلام د ژبې ترجمان ورسره وو چي دا خط یي ورته ووایه او په پوه کړې یي وي: روح المعاني

(دخط لیکلو یو څه آداب)

قرآن کریم دانساني ژوند هیڅ اړخ داسي نه دی پري ایښی چي ښوونه یي نه وي په کښې کړې. دخط او کتابت په ذریعه دیوبل سره خبري کول او آوریدل هم دانسان په اهمو ضرورتونو کي داخل دي او په دغه سورت کي الله جل جلاله پاته بیان پر راروان مخ باندي وګوری

ع ۲ ۱۷

www.jamairahmani.org

أَعِزَّةَ أَهْلِهَآ أَذِلَّةً ۚ وَ كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ

أَعِزَّةَ	أَهْلِهَآ	أَذِلَّةً	وَ كَذٰلِكَ	يَفْعَلُونَ	وَإِنِّي	مُرْسِلَةٌ
عزتمند	داهل دهغه	ذليلان	او هم داسي	دوی کوی	او بيشکه! زه	ليږونکی يم

عزيزان (مشران) داهل دهغه ذليلان ، اوهم داسي (چي مي ويل) دوی کوی. او بيشکه! زه ليږونکی يم

إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنٰظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا

إِلَيْهِمْ	بِهَدِيَّةٍ	فَنٰظِرَةٌ	بِمَ يَرْجِعُ	الْمُرْسَلُونَ	فَلَمَّا
دوی ته	سره له هديې	پس بيا زه کتونکی يم	چي په څه حال بيرته راځي	ليږل سوی	پس کله چي

دوی ته (قاصد) سره له هديې (پيشکشي) پس بيا زه کتونکی يم چي په څه حال بيرته راځي دغه ليږل سوی. پس کله چي

جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَآ اٰتٰىنِۦَ اللّٰهُ

جَآءَ	سُلَيْمٰنَ	قَالَ	أَتُمِدُّونَنِ	بِمَالٍ	فَمَآ	اٰتٰىنِۦَ	اللّٰهُ
راغی	سليمان ته	نو وويل (سليمان)	آيا مدد ګاری کوئ تاسی له ماسره	په مال سره	پس هغه شی	چي راکړی دی ماته	الله

راغی (قاصد) سليمان ته نو وويل (سليمان) آيا مددګاری کوئ تاسی له ماسره په مال سره پس هغه شی چي راکړی دی ماته الله

خَيْرٌ مِّمَّآ اٰتٰىكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾ اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ

خَيْرٌ	مِّمَّآ	اٰتٰىكُمْ	بَلْ أَنْتُمْ	بِهَدِيَّتِكُمْ	تَفْرَحُونَ	اِرْجِعْ	إِلَيْهِمْ
خير ډير غوره دی	له هغه شی	چي درکړی دی تاسی ته	بلکه تاسی	په دغه هديه خپلي	خوشحاليږئ	بيرته ورسی	دوی ته

خير ډير غوره دی له هغه شی چي درکړی دی (الله) تاسی ته بلکه تاسی په دغه هديه خپلي خوشاليږئ. بيرته ورسی دوی ته

فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ

فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ	بِجُنُودٍ	لَّا قِبَلَ	لَهُمْ	بِهَا	وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ
پس خامخا وربه سو موږ دوی ته	سره له لښکر	چي نه وی هيڅ طاقت دمقابلې	دوی ته	له هغو لښکرو سره	او خامخا وبه باسو دوی

پس خامخا وربه سو موږ دوی ته سره له لښکر چي نه وی هيڅ طاقت دمقابلې دوی ته له هغو لښکرو سره او خامخا وبه باسو دوی

مِّنْهَآ أَذِلَّةً وَّهُمْ صٰغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يٰٓأَيُّهَا الْمَلَؤُا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي

مِّنْهَآ	أَذِلَّةً	وَّهُمْ	صٰغِرُونَ	قَالَ	يٰٓأَيُّهَا الْمَلَؤُا	أَيُّكُمْ	يَأْتِينِي
له دغه څخه	چي بې عزته وی	او دوی به	خوار او ذليله وی	وويل	ای سردارانو!	کوم يو له تاسی	به راوړی ماته

له دغه (ښار) څخه چي بې عزته بې وی او دوی به خوار او بې عزته وی. وويل (سليمان) ای اشرافو! کوم يو له تاسی به راوړی ماته

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنٰظِرَةٌ بِمَ.. دتير مخ پاته بيان دلته وګورى:

دحضرت سليمان رضي الله عنه خط دبلقيس په نوم پوره په پوره نقل کړی دی په دې وجه په دې خط کې چې کم هدايتونه دخط او کتابت په معامله کې تر لاسه کيږي هغه دمسلمانانو دپاره قابل داتباع دي: دټولو څخه اول هدايت دادی چې ليکونکې دې دخط په شروع کې خپل نوم وليکي بيا دې دهغه کس نوم وليکي چې دی خط وراستوي ځکه چې حضرت سليمان عليه السلام خط دخپل نوم څخه شروع کی او دادانبياوو عليهم السلام سنت دی ځکه چې په دې کې ډيري فائدې هم دي مثلاً دخط ويلو څخه اول دمکتوب اليه په علم کې راتلل چې زه دچا خط وايم چې دی په دغه ماحول کې دخط مضمون ووايې او فکر پر وکې مخاطب ته داتکليف تيرول نه سي پکار چې زه دچا خط وايمه او دهغه نوم په خط کې تلاش کړي چې دچا خط دی او دکم ځايه څخه راغلی دی دنبي کريم صلى الله عليه وسلم په خطو کې همدغه طريقه وه دده مبارک چې دخط په شروع کې به يې خپل مبارک نوم ليکی الخ.

(معارف القرآن ج٧ پ١٩ ص١٢٥)

www.jamairahmani.org

بِعَرۡشِهَا قَبۡلَ اَنۡ يَّاۡتُوۡنِىۡ مُسۡلِمِيۡنَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عِفۡرِيۡتٌ

بِعَرۡشِهَا	قَبۡلَ	اَنۡ يَّاۡتُوۡنِىۡ	مُسۡلِمِيۡنَ	قَالَ	عِفۡرِيۡتٌ
تخت د دی	مخکی له هغه	چی راځی دوی ماته	مسلمانان	ووېل	یو زورور سخت قوی

تخت د دی (بلقیسی) مخکی (پخوا) له هغه چی راځی دوی ماته مسلمانان. ووېل یو زورور سخت قوی

مِّنَ الۡجِنِّ اَنَا اٰتِيۡكَ بِهٖ قَبۡلَ اَنۡ تَقُوۡمَ مِنۡ مَّقَامِكَ ۚ

مِّنَ الۡجِنِّ	اَنَا اٰتِيۡكَ	بِهٖ	قَبۡلَ	اَنۡ تَقُوۡمَ	مِنۡ مَّقَامِكَ
له پیریانو	چی زه به راوړم تاته	دا تخت	مخکی	له هغه چی ولاړېږی ته	له دغه ځایه خپله

له (قومه د) پیریانو چی زه به راوړم تاته دا (تخت) مخکی (پخوا) له هغه چی پاڅیږی ته (ای نبی الله) له دغه ځایه خپله ،

وَاِنِّىۡ عَلَيۡهِ لَقَوِىٌّ اَمِيۡنٌ ﴿٣٩﴾ قَالَ الَّذِىۡ عِنۡدَهٗ عِلۡمٌ مِّنَ

وَاِنِّىۡ	عَلَيۡهِ	لَقَوِىٌّ	اَمِيۡنٌ	قَالَ الَّذِىۡ	عِنۡدَهٗ	عِلۡمٌ	مِّنَ
او بیشکه! زه	پر دغه (راوړلو د دی)	خامخا قوی	امانتګریم	ووېل هغه (سړی)	چی د ده څخه	یو علم ؤ	له

او بیشکه! زه پر دغه (راوړلو) د دی (تخت) خامخا قوی امانتګریم. ووېل هغه (سړی) چی د ده څخه یو علم ؤ له

الۡكِتٰبِ اَنَا اٰتِيۡكَ بِهٖ قَبۡلَ اَنۡ يَّرۡتَدَّ اِلَيۡكَ طَرۡفُكَ ؕ فَلَمَّا

الۡكِتٰبِ	اَنَا	اٰتِيۡكَ	بِهٖ	قَبۡلَ	اَنۡ يَّرۡتَدَّ	اِلَيۡكَ	طَرۡفُكَ	فَلَمَّا
کتابه	زه به	راوړم تاته	دا (تخت)	مخکی له	هغه چی بیا راګرځی	تاته	سترګه ستا	نو کله چی

کتابه (منزله یعنی اسم اعظم) زه به راوړم تاته دا (تخت) مخکی (پخوا) له هغه چی بیا راګرځی تاته سترګه ستا، نو کله چی

رَاٰهُ مُسۡتَقِرًّا عِنۡدَهٗ قَالَ هٰذَا مِنۡ فَضۡلِ رَبِّىۡ ۖ

رَاٰهُ	مُسۡتَقِرًّا	عِنۡدَهٗ	قَالَ	هٰذَا	مِنۡ فَضۡلِ	رَبِّىۡ
ولید (سلیمان) دغه	قرارپروت	په نزد د ده	نو وی ویل	دغه	له فضله (احسانه)	درب زما دی

ولید (سلیمان) دغه (تخت) قرارپروت په نزد د ده نو وی ویل دغه (ژر راوړل دتخت) له فضله (احسانه) درب زما دی

لِيَبۡلُوَنِىۡۤ ءَاَشۡكُرُ اَمۡ اَكۡفُرُ ؕ وَمَنۡ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهٖ ۚ وَمَنۡ

لِيَبۡلُوَنِىۡۤ	ءَاَشۡكُرُ	اَمۡ اَكۡفُرُ	وَمَنۡ شَكَرَ	فَاِنَّمَا	يَشۡكُرُ	لِنَفۡسِهٖ	وَمَنۡ
لپاره د دی چی	وازمویی ما	چی آیا زه شکر کوم	یا ناشکری کوم	او هرڅوک چی	شکر کوی	نو خپل ځان ته	او هر چا چی

لپاره د دی چی و ازمویی ما چی آیا زه شکر کوم یا ناشکری کوم، او هر څوک چی شکر کوی خپل ځان ته او هر چا چی

قَالَ عِفۡرِيۡتٌ مِّنَ الۡجِنِّ اَنَا اٰتِيۡكَ بِهٖ قَبۡلَ... دبلقیس دتخت واقعه کرامت ووکه تصرف وو؟ : شیخ اکبر محیي الدین ابن عربي رحمة الله علیه دغه کار دآصف ابن برخیاتصرف مقرر کړی دی. تصرف په اصطلاح کي دخیال او نظر استعمالول او دحیرت انګیزی کار کولو دپاره استعمالیږي : دکم دپاره چي نبي یا ولي بلکي مسلمانوالی هم شرط نه دی: دادمسمریزم په شان یو عمل دی صوفیایي کرامودمریدانو داصلاح دپاره کله کله داا استعمال کړی دی ابن عربي رحمة الله علیه فرمایي چي انبیاء علیهم السلام چونکي دتصرف کولو څخه پر هیز کوي په دي وجه حضرت سلیمان علیه السلام داکار وآصف ابن برخیا ته وسپاری مګر قرآن کریم دي تصرف ته د (علم من الکتب) نتیجه بنوولي ده ددي څخه ترجیح ددي خبري کیږي چي داد څه دعا یا اسم اعظم شریف اثر وو دکم چي دتصرف سره هیڅ واسطه نسته پاته سوه داشبهه چي دده داویل چي زه به داتخت دسترګو په رپ کي راوړم دانښانه ددي ده چي داکار دده په قصد او اختیار سره وسوممکنه ده چي الله جل جلاله دده ته اطلاع ورکړي وي الخ.

معارف القرآن ج۷پ۱۹ص۱۳۴)

www.jamairahmani.org

كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُوا لَهَا

كَفَرَ	فَإِنَّ	رَبِّي	غَنِيٌّ	كَرِيمٌ	قَالَ	نَكِّرُوا	لَهَا
ناشکری وکړه	پس بیشکه!	رب زما	بې پروا	کرم والا دی	وویل	چې نا آشنا کړئ تاسې	دغې (بلقیس) ته

ناشکری وکړه پس بیشکه! رب زما غنی بې پروا دی کرم والا. وویل (سلیمان) چې نا آشنا کړئ تاسې دغې (بلقیس) ته

عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

عَرْشَهَا	نَنْظُرْ	أَتَهْتَدِي	أَمْ تَكُونُ	مِنَ الَّذِينَ	لَا يَهْتَدُونَ
تخت د دې	چې وګورو چې	آیا پیژني یې	یا کیږي	له هغو کسانو	چې نه یې پیژني

تخت د دې چې وګورو چې آیا پیژني یې یا کیږي له هغو کسانو چې نه یې پیژني .

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ

فَلَمَّا	جَاءَتْ	قِيلَ	أَهَكَذَا	عَرْشُكِ	قَالَتْ	كَأَنَّهُ	هُوَ
نو کله چې	راغله (بلقیس)	وویل سوه	آیا هم داسې دی	تخت ستا	نو وویل (بلقیس)	لکه چې دا	هم هغه دی

نو کله چې راغله (بلقیس) وویل سو (ورته) آیا هم داسې دی تخت ستا نو وویل (بلقیس) لکه چې دا هم هغه دی

وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

وَأُوتِينَا	الْعِلْمَ	مِنْ قَبْلِهَا	وَكُنَّا	مُسْلِمِينَ
او راکړې سوې ؤ موږ ته	علم	پخوا له دې	او وو موږ	مسلمانان

او راکړې سوې ؤ موږ ته علم (په وحدت د رحمٰن او نبوت د سلیمان) پخوا له دې (چې هد هد ستالیک راوړ) او وو موږ مسلمانان

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ

وَصَدَّهَا	مَا كَانَتْ	تَعْبُدُ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	إِنَّهَا	كَانَتْ	مِنْ قَوْمٍ
او منع کړه دا	له هغه شي چې وه دا	چې عبادت یې کاوه	غیر له	الله	بیشکه! چې	دا وه	له قومه

او منع کړه (الله په توفیق خپل) دا له هغه شي چې وه دا چې عبادت یې کاوه غیر له الله بیشکه! چې دا وه له (هغه) قومه

كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ

كَافِرِينَ	قِيلَ لَهَا	ادْخُلِي	الصَّرْحَ	فَلَمَّا	رَأَتْهُ
چې کافران وو	وویلې سو دغې ته (بلقیس)	چې ننوځه	دې بنګلې (محل) ته	پس کله چې	ولیده دا (بنیبنه)

چې کافران وو. وویلې سو دغې (بلقیس) ته چې ننوځه دې بنګلې ته پس کله چې ولیده دا (بنیبنه)

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ... ایا بلقیس دحضرت سلیمان علیه السلام په نکاح وه؟ په ذکر سوو ایاتونو کي دبلقیس واقعه پر دي ختمه سویده چي دا حضرت سلیمان علیه السلام ته حاضره سوه او په اسلام مشرفه سوه ددي څخه وروسته څه حالات پیښ سول؟ قرآن کریم ددي څخه سکوت اختیاره کړی دی همدا وجه ده چي کله دعبدالله ابن عیینة رحمة الله علیه څخه پوښتنه وسوه چي آیا حضرت سلیمان علیه السلام دبلقیس سره نکاح کړې وه که یا؟ نو هغه ورته وفرمایل چي ددوی معامله په قرآن کریم کي پر دغه ځای ختمه سوه (اسلمت مع سلیمان لله رب العلمین) مطلب داوو چي قرآن کریم تر دغه ځایه پوري حال بیان کړی دی ددي څخه وروسته حال نسوول یي قرآن کریم پرې ایښي دی نو موږ ته هم ددې په تفتیش کي دلګیدو ضرورت نسته مګر ابن عساکر رحمة الله علیه دحضرت عکرمه رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چي ددي څخه وروسته بلقیس دحضرت سلیمان علیه السلام په نکاح سوله او سلیمان علیه السلام دا پر خپل حکومت برقراره وساتله.
معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۳۷

www.jamairahmani.org

حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَّ كَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۚ قَالَ اِنَّهٗ

حَسِبَتْهُ	لُجَّةً	وَّ كَشَفَتْ	عَنْ سَاقَيْهَا	قَالَ	اِنَّهٗ
نوګمان یې پرې وکړ	ډزورو اوبو	او پورته یې کړه	له دواړو پنډیو خپلو	نو ووېل (سلیمان)	بیشکه! دغه

نوګمان یې پرې وکړ د ژورو اوبو او پورته یې کړه (پایڅه) له دواړو پنډیو خپلو، نو ووېل (سلیمان) بیشکه! دغه

صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيْرَ ؕ قَالَتْ رَبِّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ

صَرْحٌ	مُّمَرَّدٌ	مِّنْ قَوَارِيْرَ	قَالَتْ	رَبِّ	اِنِّيْ	ظَلَمْتُ	نَفْسِيْ
یوه بنګله ده	په مځکه هواره نبویه	له ښیښو وو څخه	ووېل (بلقیس)	ای ربه زما	بیشکه! ما	ظلم کړی دی	پر ځان خپل

یوه بنګله ده په مځکه هواره نبویه جوړه سوی له ښیښو وو څخه، ووېل (بلقیس) ای ربه زما بیشکه ما ظلم کړی دی پر ځان خپل

وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۴﴾ وَلَقَدْ

وَاَسْلَمْتُ	مَعَ	سُلَيْمٰنَ	لِلّٰهِ	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ	وَلَقَدْ
او اسلام مې راوړی دی	سره له	سلیمانه	خاص الله ته	چې رب	دمخلوقاتو دی	او خامخا په تحقیق

او اسلام مې راوړی دی سره له سلیمانه خاص (هغه) الله ته چې رب (پالونکی) د عالمیانو دی. او خامخا په تحقیق

اَرْسَلْنَآ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

اَرْسَلْنَآ	اِلٰى ثَمُوْدَ	اَخَاهُمْ	صٰلِحًا	اَنِ اعْبُدُوا	اللّٰهَ
لیږلی ؤ موږ	ثمودیانو ته	ورور د دوی	صالح	داسې چې عبادت کوئ تاسې	خاص دالله

لیږلی ؤ موږ ثمودیانو ته (قومي) ورور د دوی صالح (چې وو ایه ثمودیانو ته) داسې چې عبادت کوئ تاسې خاص دالله

فَاِذَا هُمْ فَرِيْقٰنِ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿۴۵﴾ قَالَ يٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُوْنَ

فَاِذَا	هُمْ فَرِيْقٰنِ	يَخْتَصِمُوْنَ	قَالَ	يٰقَوْمِ	لِمَ تَسْتَعْجِلُوْنَ
پس ناڅاپه دوی	دوی فرقې وې	چې سره یې جګړې کولې	ووېل (صالح)	ای قومه زما	ولې تلوار کوئ تاسې

پس ناڅاپه دوی دوه فرقې وې (مؤمن او کافر) چې سره یې جګړې کولې. ووېل (صالح) ای قومه زما ولې تلوار کوئ تاسې

بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُوْنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ

بِالسَّيِّئَةِ	قَبْلَ	الْحَسَنَةِ	لَوْلَا تَسْتَغْفِرُوْنَ	اللّٰهَ	لَعَلَّكُمْ
په بدی	پخواله	نیکی	ولې مغفرت نه غواړئ تاسې	له الله	دپاره د دې چې پر تاسې

په بدی (نزول د عذاب) پخوا له نیکی (توبې) ولې مغفرت نه غواړئ تاسې له الله (په ایمان او توبه) دپاره د دې چې پر تاسې

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا اَنِ اعْبُدُوا

د ثمود د قوم د هدایت دپاره الله ﷻ صالح علیه السلام ورولیږی. په دغه ذکر سوو ایاتونو کي الله ﷻ فرمایي چي موږ قوم د ثمود ته د دوی د برادری ورور حضرت صالح علیه السلام ورولیږی او د اپیغام مو ورکی چي تاسي شرک پریږدی او د الله ﷻ عبادت کوی پکار خو داوه چي ټولو ایمان راوړی وای مګر د توقع څخه خلاف ناڅاپه دوی دوې ډلې سوې کم چي د دین په باره کي د یو بل سره جنګیدلې یعني یوې فرقې ایمان راوړی وو او بلې فرقې ایمان نه وو راوړی او په دوی کي چي کمه جګړه او خبري وسوې ځیني یې په سورت اعراف کي ذکر دي او ځیني یې مخ ته راځي نو کله چي دغه خلګ پر کفر باندي ټینګ سول نو حضرت صالح علیه السلام د انبیاوو علیهم السلام د عادت موافق دوی د الله ﷻ د عذاب څخه وبیرول لکه چي دا خبره په سورت اعراف کي هم راغلې ده (فیأخذکم عذاب الیم) چي ای قومه خبره ومنی سرزوري مه کوی داسي نه چي د الله ﷻ له طرف مو یو دردناک عذاب ونیسي الخ:

معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۳۸

۳ ع ۱۸

www.jamairahmani.org

تُرۡحَمُوۡنَ ﴿۴۶﴾ قَالُوا اطَّيَّرۡنَا بِكَ وَبِمَنۡ مَّعَكَ ؕ قَالَ

تُرۡحَمُوۡنَ	قَالُوا	اطَّيَّرۡنَا	بِكَ	وَبِمَنۡ	مَّعَكَ	قَالَ
رحم وکړی سی	وویل (ثمودیانو)	چي بد فالي نیولی ده موږ	په تا	او په هغه چاچي	له تا سره دی	وویل (صالح)

رحم وکړی سی. وویل (ثمودیانو) چي بد فالي نیولی ده موږ په تا او په هغه چا چي له تا سره دی (له مؤمنانو). وویل (صالح)

طٰٓئِرُكُمۡ عِنۡدَ اللّٰهِ بَلۡ اَنۡتُمۡ قَوۡمٌ تُفۡتَنُوۡنَ ﴿۴۷﴾ وَكَانَ

طٰٓئِرُكُمۡ	عِنۡدَ اللّٰهِ	بَلۡ اَنۡتُمۡ	قَوۡمٌ	تُفۡتَنُوۡنَ	وَكَانَ
چي بد فالي ستاسي	په نزد دالله ده	بلکه تاسي يئ	یو قوم	چي ازمویلی کیږئ	او وه

چي بد فالي د تاسي په نزد د الله ده بلکه تاسي یو قوم یئ چي ازمویلی کیږئ (کله په راحت او کله په زحمت). او وه

فِي الۡمَدِيۡنَةِ تِسۡعَةُ رَهۡطٍ يُّفۡسِدُوۡنَ فِي الۡاَرۡضِ وَلَا يُصۡلِحُوۡنَ ﴿۴۸﴾

فِي الۡمَدِيۡنَةِ	تِسۡعَةُ	رَهۡطٍ	يُّفۡسِدُوۡنَ	فِي الۡاَرۡضِ	وَلَا يُصۡلِحُوۡنَ
په ښار کښي	نهه	سړي	چي فساد به يئ کاوه	په ځمکه کی	او نه به يئ کوله اصلاح

په ښار (د ثمودیانو) کښي نهه سړي (غټ شریر) چي فساد به يئ کاوه په ځمکه (دحجر) کښي او نه به يئ کوله اصلاح.

قَالُوۡا تَقَاسَمُوۡا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَاَهۡلَهٗ ثُمَّ

قَالُوۡا	تَقَاسَمُوۡا	بِاللّٰهِ	لَنُبَيِّتَنَّهٗ	وَاَهۡلَهٗ	ثُمَّ
وویل (ثمودیانو)	داچي قسمونه يئ خوړلی ؤ	په الله	چي خامخا دشپې به ولویږو پر دغه (صالح)	او اهل د ده	بیا به

وویل (ثمودیانو) حال دا چي قسمونه يئ خوړلی ؤ په الله چي خامخا دشپې به ولویږو پر دغه (صالح) او اهل د ده بیا به

لَنَقُوۡلَنَّ لِوَلِيِّهٖ مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ اَهۡلِهٖ وَاِنَّا لَصٰدِقُوۡنَ ﴿۴۹﴾

لَنَقُوۡلَنَّ	لِوَلِيِّهٖ	مَا شَهِدۡنَا	مَهۡلِكَ	اَهۡلِهٖ	وَاِنَّا	لَصٰدِقُوۡنَ
خامخا وایو موږ	ولی د ده ته	چي نه ؤ لیدلی موږ	ځای دهلاک	داهل د ده	او بیشکه! چي موږ	خامخا له صادقانو یو

خامخا وایو موږ هرومرو ولی د ده ته چي نه ؤ لیدلی موږ ځای دهلاک داهل د ده او بیشکه! چي موږ خامخا له صادقانو یو

وَمَكَرُوۡا مَكۡرًا وَّمَكَرۡنَا مَكۡرًا وَّهُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿۵۰﴾

وَمَكَرُوۡا	مَكۡرًا	وَّمَكَرۡنَا	مَكۡرًا	وَّهُمۡ	لَا يَشۡعُرُوۡنَ
او فریب وکړ دوی	په فریب کولو سره	او موږ هم تدبیر وکړ	په تدبیر کولو سره	حال داچي دوی	نه په پوهیدل

او فریب وکړ دوی په فریب کولو سره او (جزا د) فریب ورکړه موږ په جزا ورکولو سره حال داچي دوی پرې نه پوهیدل.

قَالُوۡا تَقَاسَمُوۡا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَاَهۡلَهٗ.

ثمودیانو داخبره سره وکړه چي ټول به سره یوځای سوا و پر صالح علیه السلام به حمله وکړو: مطلب دا یت دادی چي دوی بدبختانو داخبره سره وکړه چي موږ ټول به سره یوځای سو او دشپې په تیاره کي به پر ده او دده پر متعلقینو باندي چاپه ووهو ټول به هلاک کړو بیا دده دویني او خون دعوه کوونکي وارثان چي دتحقیق او تفتیش دپاره راپورته سي نو موږ به داوواېو چي موږ فلانی سړی نه دی وژلی او نه یې په وژلو موږ څوک لیدلی دی او موږ به په دې خپله خبره کي ځکه رښتیني یو چي دشپې په تیاره کي به داتعین چي څوک چا مړ کی موږ ته معلوم نه وي: په دي کي یوه خبره دغور قابله ده چي دا کفار او په دوی کي بیا لوړ بدمعاشان کم چي په فساد کي مشهوره وه دا ټول کارونه دشرک او کفر او بدمعاشي او لوټ مارا و قتل یي کول او هیڅ فکر یي نه کوی مگر دا فکر یي وو چي دروغ ونه وایو یا ددروغ و اقرار ونه کړو ددي څخه اندازه ولگوی چي دروغ څومره غټه او لویه گناه ده الخ.

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۴۰)

www.jamairahmani.org

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ ۙ اَنَّا دَمَّرْنٰهُمْ

فَانْظُرْ	كَيْفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	مَكْرِهِمْ	اَنَّا	دَمَّرْنٰهُمْ
پس وګوره	چې څرنګه	سو	عاقبت	دمکر د دوی	بیشکه! چې موږ	هلاک کړل دغه (نهه واړه)

پس وګوره چې څرنګه سو عاقبت د مکر (فریب) د دوی بیشکه! چې موږ هلاک کړل دغه (نهه واړه)

وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٥١﴾ فَتِلْكَ بُيُوْتُهُمْ خَاوِيَةًۢ بِمَا ظَلَمُوْا ؕ

وَقَوْمَهُمْ	اَجْمَعِيْنَ	فَتِلْكَ	بُيُوْتُهُمْ	خَاوِيَةً	بِمَا ظَلَمُوْا
او قوم د دوی	ټول	پس دغه دی	کورونه د دوی	چې وران تش پراته دی	په سبب د دی چې ظلم کاوه دوی

او قوم د دوی ټول (په ږغ د جبرئیل) . پس دغه دی کورونه د دوی چې وران تش پراته دی په سبب د دی چې ظلم کاوه دوی

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَاَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ

اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	لِّقَوْمٍ	يَّعْلَمُوْنَ	وَاَنْجَيْنَا	الَّذِيْنَ
بیشکه!	په دغه کښې	خامخا لوی دلیل دی	لپاره دقوم	چې پوهیږي	او نجات ورکړ موږ	هغو کسانو ته

بیشکه! په دغه (اهلاک دثمودیانو) کښې خامخا لوی دلیل دی دپاره دقوم چې پوهیږي. او نجات ورکړ موږ هغو کسانو ته

اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٣﴾ وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ

اٰمَنُوْا	وَكَانُوْا	يَتَّقُوْنَ	وَلُوْطًا	اِذْ قَالَ	لِقَوْمِهٖ
چې ایمان یې راوړی ؤ	او وو دوی	چې بیریدل (له الله)	او لوط	کله چې وی ویل	قوم خپل ته

چې ایمان یې راوړی ؤ او وو دوی چې بیریدل (له الله). او (یاده کړه قصه د) لوط کله چې وی ویل قوم خپل ته

اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ﴿٥٤﴾ اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ

اَتَاْتُوْنَ	الْفَاحِشَةَ	وَاَنْتُمْ	تُبْصِرُوْنَ	اَئِنَّكُمْ	لَتَاْتُوْنَ
آیا راځئ تاسی	فاحشی ته	حال دا چې تاسی	وینئ	آیا تاسی	خامخا راځئ

آیا راځئ تاسی فاحشی (قبیح کار دلواطت) ته حال دا چې وینئ تاسی (یو بل په دی بد عمل کښې) . آیا تاسی خامخا راځئ

الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ

الرِّجَالَ	شَهْوَةً	مِّنْ دُوْنِ	النِّسَآءِ	بَلْ اَنْتُمْ	قَوْمٌ
سړیو ته	له جهته دشهوت	غیر له	ښځو	بلکه تاسی یئ	یو قوم

سړیو ته له جهته د شهوت غیر له ښځو (چې د شهوت د دفعی لپاره دی) بلکه تاسی یو قوم یئ

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ..حضرت لوط علیه السلام هم الله جل جلاله پیغمبر کي او خپل قوم ته یي ولیږی : په دغه ذکر سوو ایاتونو کي الله رحمة الله علیه فرمایي چي موږ حضرت لوط علیه السلام پیغمبر کی او دخپل قوم داصلاح او هدایت دپاره مو ورولیږی کله چي دوی خپل قوم ته وفرمایل چي تاسي داد بېحیایی کار کوی ؟ حال دادی چي تاسي پوه یاست چي دا کار بد کار دی خو بیا یي هم نه پریږدی ایا تاسو دسړیو سره شهوت پوره کوی او ښځي پریږدی ددې هیڅ وجه نه سي کیدای بلکي په دې معامله کي تاسي محض جهالت کوی ددې تقریر دپاره دده قوم هیڅ معقول جواب جوړ نه کی بغیر ددې څخه چي خپل په مینځ کي سره وویل چي دلوط علیه السلام خلگ یعني پرده ایمان راوړونکي سره دلوط علیه السلام تاسي دخپل کلي څخه وباسی ځکه چي دا خلگ ډیر صفا جوړیږي پس کله چي دې ته نوبت ورسیدی نو موږ پر دغه قوم باندي عذاب نازل کی او لوط علیه السلام او دده متعلقین دا ټول مو دعذاب څخه په نجات کړل او دا قوم په کښي هلاک سوالخ :
(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۴۰)

www.jamairahmani.org

تَجۡهَلُوۡنَ ﴿۵۵﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهٖۤ اِلَّاۤ اَنۡ

تَجۡهَلُوۡنَ	فَمَا كَانَ	جَوَابَ	قَوۡمِهٖۤ	اِلَّاۤ	اَنۡ
ناپوهان	پس نهٔ	جواب	دقوم دده	مګر	هم دا ؤ چي

ناپوهان (له قبح دعواقبو خپلو). پس نهٔ ؤ جواب د قوم د ده (لوط بل شی) مګر هم دا ؤ چي

قَالُوۡۤا اَخۡرِجُوۡۤا اٰلَ لُوۡطٍ مِّنۡ قَرۡيَتِكُمۡ‌ۚ اِنَّهُمۡ اُنَاسٌ

قَالُوۡۤا	اَخۡرِجُوۡۤا	اٰلَ	لُوۡطٍ	مِّنۡ قَرۡيَتِكُمۡ	اِنَّهُمۡ	اُنَاسٌ
وبه يئ ويل دوی	وباسئ تاسی	اهل	دلوط	له دی ښاره خپله	بيشکه! دوی	داسی سړی دی چي

وبه يئ ويل دوی (يو بل ته) وباسئ (وشړئ) تاسی خيلخانه د لوط له دی ښاره خپله، بيشکه! دوی داسی سړي دی چي

يَّتَطَهَّرُوۡنَ ﴿۵۶﴾ فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَاَهۡلَهٗۤ اِلَّا امۡرَاَتَهٗ قَدَّرۡنٰهَا

يَّتَطَهَّرُوۡنَ	فَاَنۡجَيۡنٰهُ	وَاَهۡلَهٗۤ	اِلَّا امۡرَاَتَهٗ	قَدَّرۡنٰهَا
ځانونه پاک ساتی	پس نجات ورکړه موږ دغه ته	او اهل د دغه ته	مګر ښځه د ده	چي مقدره کړی وه موږ هغه

ځانونه پاک ساتی. پس نجات ورکړه موږ دغه (لوط) ته او اهل د دغه (لوط) ته مګر ښځه د ده چي مقدره کړی وه موږ هغه

مِنَ الۡغٰبِرِيۡنَ ﴿۵۷﴾ وَاَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ مَّطَرًا‌ۚ فَسَآءَ

مِنَ الۡغٰبِرِيۡنَ	وَاَمۡطَرۡنَا	عَلَيۡهِمۡ	مَّطَرًا	فَسَآءَ
له باقي پاتي کيدونکو	او ومو اوراوه موږ	پر دوی	باران	پس بد دی

له باقي پاتي کيدونکو (په عذاب کښې). او اوراوه موږ پر دوی باران (دتيږو چي هلاک سول) پس بد

مَطَرُ الۡمُنۡذَرِيۡنَ ﴿۵۸﴾ قُلِ الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ وَسَلٰمٌ عَلٰى عِبَادِهِ ع ۴ ۱۹

مَطَرُ	الۡمُنۡذَرِيۡنَ	قُلِ	الۡحَمۡدُ	لِلّٰهِ	وَسَلٰمٌ	عَلٰى	عِبَادِهِ
باران	دبيرول سويو	ووايه (محمده)	چي ټولي ثناوی ستاينی	خاص الله لره دی	او سلام دی	پر	بندګانو د دغه (الله)

باران د بيرول سويو. ووايه (ای محمده!) چي ټولي ثناوی ستائنی خاص الله لره دی او سلام دی پر بندګانو د دغه (الله)

الَّذِيۡنَ اصۡطَفٰى‌ؕ آٰللّٰهُ خَيۡرٌ اَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ ﴿۵۹﴾

الَّذِيۡنَ	اصۡطَفٰى	آٰللّٰهُ	خَيۡرٌ	اَمَّا	يُشۡرِكُوۡنَ
هغه (بندګان)	چي غوره کړی دی دوی الله	آيا الله	خير بهتر دی	که هغه بتان	چي دوی يئ شريکان کوی

هغه (بندګان) چي غوره کړی دی دوی (الله)، آيا الله خير بهتر دی، که هغه بتان چي دوی يئ شريکان کوی (له الله سره)؟

قُلِ الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ وَسَلٰمٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِيۡنَ...نبي کريم ﷺ ته الله جل جلاله حکم کړی دی دشکر داداء کولو:

تير انبياء علیهم السلام او ددوی دامتونو څه حالات او پر دوی دعذاب دراتلو دواقعاتو دذکر کولو وروسته په دې جمله کي الله جل جلاله نبي کريم ﷺ مخاطب کړی دی فرمايلي يي دي چي ته دالله جل جلاله شکر اداء کوه چي ستا امت يي ددنيا دعذابه څخه مامون کړی دی او په تيرو پيغمبرانو او دالله جل جلاله پر خوښو سوو بندګانو سلام ليږه جمهورو مفسرينو دا اختيار کړيده او ځينو ددې مخاطب هم حضرت لوط علیه السلام مقرر کړی دی: په دغه آيت کي د (الـذين اصـطفى) دالفاظو څخه ظاهره داده چي انبياء علیهم السلام ورڅخه مراددي لکه چي په يو بل آيت کي دي (وسلام على المرسلين) او دحضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه په يوه روايت کي دي ددې څخه مراد دنبي کريم ﷺ صحابه کرام دي حضرت سفيان ثوري رحمة الله عليه دغه قول اختيار کړی دی:

اللهمّ تقبل منّا جهدنا لخدمة القران كريم واجعله لنا ذخرا يوم القيمة

(معارف القرآن ج۷ پ۱۹ ص۱۴۲)

www.jamairahmani.org

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ

اَمَّنْ	خَلَقَ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضَ	وَاَنْزَلَ	لَكُمْ	مِّنَ
بلکه هغه څوک	چې پیدا کړی یئ دی	آسمانونه	او مځکه	او نازلی کړی یئ دی	دپاره ستاسی	له (طرفه د)

بلکه هغه څوک (بهتر دی) چې پیدا کړی یئ دی آسمانونه او مځکه او نازلی کړی یئ دی دپاره ستاسی له (طرفه د)

السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ

السَّمَآءِ	مَآءً	فَاَنْۢبَتْنَا	بِهٖ	حَدَآئِقَ	ذَاتَ	بَهْجَةٍ
آسمانه	اوبه	پس زرغونه کړل موږ	په دغو (اوبو) سره	باغونه	خاوندان	د ښائست

آسمان او به پس زرغونه کړل موږ په دغو (اوبو) سره باغونه خاوندان د رونق (او ښائست) ،

مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْۢبِتُوْا شَجَرَهَا ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ بَلْ

مَا كَانَ	لَكُمْ	اَنْ تُنْۢبِتُوْا	شَجَرَهَا	ءَاِلٰهٌ	مَّعَ اللّٰهِ	بَلْ
نه دی کیدونکی	له تاسی	دا چې زرغونی کړئ تاسی	ونی دهغو	آیا سته بل معبود	له الله سره	بلکه

نه دی کیدونکی له تاسی دا (کار) چې زرغونی کړئ تاسی ونی دهغو، آیا سته بل معبود له الله سره ؟ (نه نسته) بلکه

هُمْ قَوْمٌ يَّعْدِلُوْنَ ﴿٦٠﴾ اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ

هُمْ	قَوْمٌ	يَّعْدِلُوْنَ	اَمَّنْ	جَعَلَ الْاَرْضَ
دغه (مشرکان)	یو داسی قوم دی	چې خنګ کوی	بلکه هغه څوک	چې ګرځولی یئ ده مځکه

دغه (مشرکان) یو داسی قوم دی چې خنګ کوی (له توحیده). بلکه هغه څوک (بهتر دی) چې ګرځولی یئ ده مځکه

قَرَارًا وَّجَعَلَ خِلٰلَهَآ اَنْهٰرًا وَّجَعَلَ لَهَا

قَرَارًا	وَّجَعَلَ	خِلٰلَهَآ	اَنْهٰرًا	وَّجَعَلَ	لَهَا
ځای دقرار	او ګرځولی یئ دی	په مینځ د دغی مځکی کښی	نهرونه	او ګرځولی یئ دی	دغی (مځکی) ته

ځای دقرار (آرام) او ګرځولی یئ دی په مینځ د دغی مځکی کښی نهرونه (رودونه) او ګرځولی یئ دی دغی (مځکی) ته

رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ

رَوَاسِيَ	وَجَعَلَ	بَيْنَ	الْبَحْرَيْنِ	حَاجِزًا	ءَاِلٰهٌ	مَّعَ اللّٰهِ
محکم لوړ غرونه	او ګرځولی یئ ده	په مینځ	د دوو بحرونو کښی	پرده	آیا سته بل معبود	دالله سره ؟

محکم لوړ (اوچت) غرونه ، او ګرځولی یئ ده په مینځ د دوو بحرونو کښی پرده، آیا سته بل معبود دالله سره ؟(نه نسته)

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ

مځکي او اسمانونه الله ﷻ پیداکړي دي نو هغه دعبادت مستحق دی :

دتیر آیت په آخر کي الله ﷻ فرمایلي وه (ءالله خیر امّا یشرکون) یعني الله ﷻ ښه دی یا هغه بتان وغیره کم چي داخلګ یي دالله ﷻ سره شریکوي : دادمشرکانو پر بې عقلی باندي بلکي پر ناپوهی باندي بدویل وه: مخ ته دتوحید ددلیلونو بیان دی الله ﷻ فرمايي چي ای خلګو داوښیاست چي هغه ذات ښه دی کم چي مځکه او اسمانونه پیداکړي دي او داسمانه څخه یي اوبه اورولي دي بیا ددې په ذریعه موږ رونق داره باغونه زرغونه کړل کنه نوستاسي څخه ممکنه نه وه چي تاسي ددې باغونو درختي زرغوني کړی سی داموواوریدل اوس وښیاست چي آیا دالله ﷻ سره بل څوک په عبادت کي شریکیدلای سي ؟ مګر مشرکان یي بیا هم نه مني بلکي داداسي خلګ دي چي نور څوک د خدای ﷻ سره برابر وي داخودا سوه: نورکمالونه یي هم واوری چي مځکه یي دقرار نیولو ځای جوړ کړی دی.

(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۰ ص ۲)

www.jamairahmani.org

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦١﴾ اَمَّنْ يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا

بَلْ	اَكْثَرُهُمْ	لَا يَعْلَمُوْنَ	اَمَّنْ يُّجِيْبُ	الْمُضْطَرَّ	اِذَا
بلکه	اکثره د دغو (مشرکانو)	نه پوهیږي	بلکه هغه څوک چي قبلوي سوال	دعاجز	کله چي

بلکه اکثره د دغو (مشرکانو) نه پوهیږي. بلکه هغه څوک (بهتر دی) چي قبلوي سوال دعاجز (بیکس) کله چي

دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوْٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ الْاَرْضِ

دَعَاهُ	وَيَكْشِفُ	السُّوْٓءَ	وَيَجْعَلُكُمْ	خُلَفَآءَ	الْاَرْضِ
وبولي دغه هغه (الله اکبر)	او لري کوي	بدي، سختي	او گرځوي (الله) تاسي لره	خلیفگان	په ځمکه کښې

وبولي دغه (مضطر) هغه (الله اکبر) او لري کوي بدي سختي، او گرځوي (الله) تاسي لره خلیفگان په ځمکه کښې

ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٦٢﴾ اَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ فِيْ ظُلُمٰتِ

ءَاِلٰهٌ	مَّعَ اللّٰهِ	قَلِيْلًا مَّا	تَذَكَّرُوْنَ	اَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ	فِيْ ظُلُمٰتِ
آیا سته بل معبود	له الله سره	لږ	پند قبلوئ	بلکه هغه څوک چي لاره ښیي تاسي ته	په تیارو کښې

آیا سته بل معبود له الله سره؟ (نه سته) لږ پند قبلوئ. بلکه هغه څوک چي لاره ښیي تاسي ته (په ستورو سره) په تیارو

الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُّرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَيْ

الْبَرِّ	وَالْبَحْرِ	وَمَنْ يُّرْسِلُ	الرِّيٰحَ	بُشْرًا	بَيْنَ يَدَيْ
د وچي	او دبحر کښې	او هغه څوک چي رالیږي	بادونه	زیری کوونکي	په مخ کښې

د وچي (بیدیا) او (په تیارو) دبحر (سیند) کښې او هغه (څوک بهتر دی) چي رالیږي بادونه زیری کوونکي په مخ کښې

رَحْمَتِهٖ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٣﴾

رَحْمَتِهٖ	ءَاِلٰهٌ	مَّعَ اللّٰهِ	تَعٰلَى	اللّٰهُ	عَمَّا	يُشْرِكُوْنَ
درحمت خپل	آیا سته بل معبود	له الله سره؟	ډیر لوی، پورته دی	الله	له هغو	چي شریکوی یئ مشرکان

درحمت (باران) خپل، آیا سته بل معبود له الله سره؟ (بلکه نسته) ډیر لوی ډیر پورته دی الله له هغو چي شریکوی یئ مشرکان

اَمَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَمَنْ يَّرْزُقُكُمْ

اَمَّنْ يَّبْدَؤُا	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيْدُهٗ	وَمَنْ يَّرْزُقُكُمْ
آیا هغه څوک چي مخکي یئ پیدا کړی دی	خلک	بیا	به یئ ژوندی کوی	او هغه څوک چي رزق درکوی تاسي ته

آیا هغه څوک چي مخکي یئ پیدا کړی دی خلک بیا به یئ ژوندی کوی (بعدالموت) او هغه څوک چي رزق درکوی تاسي ته

اَمَّنْ يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ.. دمضطر او غمجن سړي دعا داخلاص پر بنا ضرور قبلیږي: امام قرطبي رحمة الله عليه فرمايي چي الله جل جلاله دمضطر او مجبوره سړي ددعا دقبلولو ذمه اخیستي ده او په دې آیت کي یي ددې اعلان کړی دی: ددې اصل وجه داده چي ددنیا دټولو کومکو څخه مایوسه او دټولو علاقو څخه پریکړل سوی صرف الله جل جلاله کارسازه گڼل او دعا کول داسرمایه داخلاص ده او دالله جل جلاله په نزد داخلاص لویه مرتبه ده دغه چي دکم یو بنده څخه پیدا سي هغه مومن وي او که کافر وي متقي وي او که فاسق یا فاجر دده داخلاص په برکت سره دده طرف ته دالله جل جلاله رحمت متوجه سي لکه چي حق تعالی دکفارو حال ذکر کړی دی چي کله داخلگ په دریاب کي وي او ددریاب څپې دهر طرف څخه کښتی راگیر کړي او دوی گویا مرگ خپل مخ ته ولاړ ووینې هغه وخت داخلگ په پوره اخلاص سره الله جل جلاله رابولي چي که دې موږ ددغه غم او مصیبت څخه خلاص کړو نو موږ به دې شکرگذاره سو نو الله جل جلاله یې خواست هم قبول کي الخ. (معارف القرآن ج ٧ پ ٢٠ ص ٣)

www.jamairahmani.org

مِّنَ السَّمَآءِ وَالۡاَرۡضِ ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ قُلۡ هَاتُوۡا

مِّنَ السَّمَآءِ	وَالۡاَرۡضِ	ءَاِلٰهٌ	مَّعَ اللّٰهِ	قُلۡ	هَاتُوۡا
له (طرفه د) آسمانه	او له مځکې	آیا سته بل معبود	له الله سره؟	ووایه (ای محمده!)	راوړی تاسی

له (طرفه د) آسمانه (په باران) او له مځکې (په محصولاتو)، آیا سته بل معبود له الله سره ؟ ووایه (محمده!) راوړی تاسی

بُرۡهَانَكُمۡ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿۶۴﴾ قُلۡ لَّا يَعۡلَمُ مَنۡ

بُرۡهَانَكُمۡ	اِنۡ كُنۡتُمۡ	صٰدِقِيۡنَ	قُلۡ	لَّا يَعۡلَمُ	مَنۡ
دلیل (سند) خپل	که چیری یئ تاسی	رښتینی	ووایه (محمده!)	نه پوهیږی	هغه څوک

دلیل (سند) خپل که چیری یئ تاسی صادقان. ووایه (ای محمده! دوی ته) نه پوهیږی هغه څوک

فِى السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ الۡغَيۡبَ اِلَّا اللّٰهُ ؕ

فِى السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	الۡغَيۡبَ	اِلَّا	اللّٰهُ
چی په آسمانونو کښې دی	او په مځکه کښې دی	په غیبو (امورو)	مګر	الله (عالم دی پر غیبو)

چی په آسمانونو کښې دی او په مځکه کښې دی (له ملائیکو، په غیبو امورو) مګر الله(عالم دی پر غیبو) ،

وَمَا يَشۡعُرُوۡنَ اَيَّانَ يُبۡعَثُوۡنَ ﴿۶۵﴾ بَلِ ادّٰرَكَ عِلۡمُهُمۡ

وَمَا يَشۡعُرُوۡنَ	اَيَّانَ	يُبۡعَثُوۡنَ	بَلِ ادّٰرَكَ	عِلۡمُهُمۡ
او نه پوهیږی دغه	چی کله به	بیا ژوندی راپورته کړل سی دوی	بلکه ستړی ستومان دی	علم د دوی

او نه پوهیږی دغه (کفار) چی کله به بیا ژوندی راپاڅول سی دوی، بلکه ستړی ستومان او له کاره لویدلی دی علم د دوی

فِى الۡاٰخِرَةِ ۫ بَلۡ هُمۡ فِىۡ شَكٍّ مِّنۡهَا ۫ بَلۡ هُمۡ مِّنۡهَا

فِى الۡاٰخِرَةِ	بَلۡ هُمۡ	فِىۡ شَكٍّ	مِّنۡهَا	بَلۡ هُمۡ	مِّنۡهَا
په آخرت کښې	بلکه دغه (کفار)	په شک کښې دی	له دغه (قیامت)	بلکه دغه (کفار)	له دغه (قیامته)

په (کار د) آخرت کښې بلکه دغه (کفار) په شک کښې دی له دغه (قیامت) بلکه دغه (کفار) له دغه (قیامته)

ع ۵ ۸ ۱
عَمُوۡنَ ﴿۶۶﴾ وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا

عَمُوۡنَ	وَقَالَ	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡۤا	ءَاِذَا	كُنَّا	تُرٰبًا
ړانده دی	او وایئ	هغه کسان	چی کافران سوی دی	آیا کله چی	سو موږ	خاوری

ړانده دی (د زړه په سترګو)، او وایئ هغه کسان چی کافران سوی دی، آیا کله چی سو موږ خاوری

قُلۡ لَّا يَعۡلَمُ مَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ.. **علم غیب د الله جَلَّ جَلَالُهٗ مخصوص صفت دی** په دغه ایت کي نبي کریم ﷺ ته حکم دی چي ته خلګو ته وښیه چي ټول مخلوق په مځکه کي دي لکه انسانان ،پیریان وغیره په دوی کي هیڅوک هم په غیبو باندي نه پوهیږي بغیر د الله جَلَّ جَلَالُهٗ مخ ته ذکر سوی ایت ددې خبري وضاحت کوي چي علم غیب د الله جَلَّ جَلَالُهٗ مخصوص صفت دی چي یوه فرشته یا نبي یا رسول په کښي شریکیدای نه سي ددغي مسئلې ضروري تفصیل د سورة انعام په آیت نهه پنځوسم کي تیر سوی دی ددې څخه علاوه حضرت مفتي شفیع صاحب رحمة الله علیه پر دغه بحث یوه رسالة لري چي نوم یې دی (کشف الریب عن علم الغیب) چي د احکام القرآن عربي جز هم جوړه سوې ده. لیکن بدبختانه چي د نن سبا اهل بدعت او ددین څخه لیري څه کسان ددغه صریح ایاتونو با وجود په دغه عقیده دي چي نبي کریم ﷺ عالم الغیب دی او هغه هر ځای حاضر او ناظر دی او بشر نه دی یو مخ نور دی او نور داسي عقائد فاسده وغیره الخ.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۰ ص ۷)

www.jamairahmani.org

وَّ اٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا لَمُخۡرَجُوۡنَ ﴿۶۷﴾ لَقَدۡ وُعِدۡنَا هٰذَا نَحۡنُ

وَّ اٰبَآؤُنَآ	اَئِنَّا	لَمُخۡرَجُوۡنَ	لَقَدۡ	وُعِدۡنَا	هٰذَا	نَحۡنُ
او پلرونه زموږ	آیا خامخا به موږ	هرومرو را ایستلی سو	خامخا په تحقیق	وعده کړې سوې ده له موږ سره	دا دی	له موږ سره

او پلرونه زموږ، آیا خامخا به موږ هرومرو رایستلی سو خامخا په تحقیق وعده کړې سوې ده له موږ سره د دې له موږ سره

وَ اٰبَآؤُنَا مِنۡ قَبۡلُ ۙ اِنۡ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۶۸﴾

وَ اٰبَآؤُنَا	مِنۡ قَبۡلُ	اِنۡ هٰذَآ	اِلَّآ	اَسَاطِيۡرُ	الۡاَوَّلِيۡنَ
او هم له پلرونو زموږ سره	له دې پخوا	نه دی دغه خبرې	مګر	لیکلی قصې دي	د مخکنیو

او هم له پلرونو زموږ سره له دې (وعدې د محمد) پخوا نه دی دغه خبرې (بل شی) مګر لیکلی قصې د ي د مخکنیو (خلګو)

قُلۡ سِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَانۡظُرُوۡا كَيۡفَ كَانَ

قُلۡ	سِيۡرُوۡا	فِى الۡاَرۡضِ	فَانۡظُرُوۡا	كَيۡفَ كَانَ
ووایه (ای محمده!)	چې وګرځئ تاسې	په مځکه کښې	پس وګورئ	چې څرنګه سو

ووایه (ای محمده!) چې وګرځئ تاسې په مځکه (د مکذبینو) کښې پس وګورئ چې څرنګه سو

عَاقِبَةُ الۡمُجۡرِمِيۡنَ ﴿۶۹﴾ وَلَا تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ وَلَا تَكُنۡ

عَاقِبَةُ	الۡمُجۡرِمِيۡنَ	وَلَا تَحۡزَنۡ	عَلَيۡهِمۡ	وَلَا تَكُنۡ
عاقبت	دګنهګارانو	او مه خفه کیږه	پر دوی	او مه اوسه

عاقبت (آخره خاتمه) دګنهګارانو؟ او مه خفه کیږه (ای محمده!) پر دوی (چې ستا تکذیب کوی) او مه اوسه

فِىۡ ضَيۡقٍ مِّمَّا يَمۡكُرُوۡنَ ﴿۷۰﴾ وَيَقُوۡلُوۡنَ مَتٰى هٰذَا

فِىۡ ضَيۡقٍ	مِّمَّا	يَمۡكُرُوۡنَ	وَيَقُوۡلُوۡنَ	مَتٰى	هٰذَا
په تنګۍ کښې	له هغه	چې دوی مکر کوی	او وایئ دا (کفار)	کله به وی	دغه

په تنګی (د زړه) کښې له هغه چې دوی مکر کوی (له تا سره). او وایئ دا (کفار) کله به وی دغه

الۡوَعۡدُ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿۷۱﴾ قُلۡ عَسٰٓى اَنۡ يَّكُوۡنَ

الۡوَعۡدُ	اِنۡ كُنۡتُمۡ	صٰدِقِيۡنَ	قُلۡ	عَسٰٓى	اَنۡ يَّكُوۡنَ
وعده	که یئ تاسی	صادقان	ووایه (ای محمده!)	چې نژدې ده	چې سی

وعده (د نزول د عذاب) که یئ تاسی صادقان (په دغې دعوی کښې). ووایه (ای محمده!) چې نژدې ده چې سی

لَقَدۡ وُعِدۡنَا هٰذَا نَحۡنُ وَ اٰبَآؤُنَا مِنۡ. کفار د قیامت په ورځ دوباره ژوند بعید او لیري ګڼي: کفارو او مشرکینو د مکې به پسله مرګه ژوند ته عقیده نه درلوده او همیشه به یې د تعجب په انداز کې مسلمانانو ته دا ویله چې آیا یو واري چې موږ مړه او زموږ بدنونه ټول خاوري او هډوکي ذره ذره سي نو بیا به دوباره موږ راژوندي کیږو دا خو زموږ په نزد ډېر محال او مشکل شی دی او دغې خبرې خو زموږ د نیکه ګانو او پلرونو سره هم وعده سوې وه نو هغه ولې نه دي ژوندي سوي ددې څخه معلومیږي چې دا بې سنده خبري دي کم چې د مخکې څخه نقل راروانې دي ته دوی ته ووایه چې کله ددې پر امکان باندي عقلي دلیلونه او پر وقوع باندي یې نقلي دلیلونه موجود دي او تاسي یې برابراوری نو پکار ده چې تاسي یې د دروغجن کولو څخه منع سی که نه منع کیږی نو کم حال چې د دروغجن کوونکو تیر سوی دی ستاسي سره به هم هغسې معامله وسي یعني دهغو کسانو په دنیا کې ذلت او په آخرت کې دایمي او همیشني عذابونه په برخه سول. (معارف القرآن ج ۷ پ ۲۰ ص ۶)

www.jamairahmani.org

رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِىْ تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٧٢﴾ وَاِنَّ

رَدِفَ	لَكُمْ	بَعْضُ	الَّذِىْ	تَسْتَعْجِلُوْنَ	وَاِنَّ
پیوست سی	په تاسی پسی	ځینی	هغه (عذاب)	چی غواړئ یئ تاسی په تلوار سره	او بیشکه!

پیوست سی په تاسی پسی ځینی هغه (عذاب) چی غواړئ یئ تاسی په تلوار سره. او بیشکه!

رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ

رَبَّكَ	لَذُوْ	فَضْلٍ	عَلَى النَّاسِ	وَلٰكِنَّ	اَكْثَرَهُمْ
رب ستا	خامخا خاوند	دفضل دی	پر خلکو	او لیکن	اکثر د دوی

رب ستا خامخا ځیښتن (خاوند) دفضل (احسان) دی پر خلکو (چی دوی ژر په گناهو نه نیسی) اولیکن اکثر د دوی

لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ

لَا يَشْكُرُوْنَ	وَاِنَّ	رَبَّكَ	لَيَعْلَمُ	مَا تُكِنُّ
شکر نه کوی	او بیشکه!	رب ستا ته	خامخا معلوم دی	هغه څه چی پټوی یئ

شکر نه کوی (په دی نعمت). او بیشکه! رب ستا ته خامخا معلوم دی هغه څه چی پټوی یئ

صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ

صُدُوْرُهُمْ	وَمَا يُعْلِنُوْنَ	وَمَا مِنْ	غَآئِبَةٍ
سینی د دغو (کفارو)	او هغه څه چی ښکاروی یئ دوی	او نسته هیڅ شی	پټ پناه (له حوادثو)

سینی (زړونه) د دغو (کفارو) او هغه څه چی ښکاروی یئ دوی. او نسته هیڅ شی پټ پناه (له حوادثو)

فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِلَّا فِىْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٧٥﴾ اِنَّ هٰذَا

فِى السَّمَآءِ	وَالْاَرْضِ	اِلَّا	فِىْ كِتٰبٍ	مُّبِيْنٍ	اِنَّ	هٰذَا
په آسمان کښی	او په مځکه کښی	مگر دی	په کتاب	ښکاره کښی	بیشکه!	چی دغه

په آسمان کښی او په مځکه کښی مگر (لیکلی) دی په کتاب ښکاره (لوح محفوظ) کښی. بیشکه! چی دغه

الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَكْثَرَ الَّذِىْ هُمْ

الْقُرْاٰنَ	يَقُصُّ	عَلٰى	بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ	اَكْثَرَ	الَّذِىْ	هُمْ
قرآن	قصه کوی	پر	بنی اسرآئیلو باندی	اکثر	له هغو شیانو	چی دوی

قرآن قصه کوی (بیانوی) پر بنی اسرآئیلو (اولادی د یعقوب) باندی اکثر له هغو شیانو چی دوی

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ. قران کریم هغه څه بنی اسرائیلو ته بیان کړي دي چي دوی په کښې مختلف وه: په تیر وایاتونو کي یي دالله جل جلاله دقدرت کمال په مختلفو مثالونو سره ثابت کی چي دقیامت واقع کیدل او په دي کي دمړو دوباره ژوندي کیدل په عقل سره ممکن دي په دي کي هیڅ عقلي اشکال نسته په عقلي امکان سره ددي ضرور واقع کیدل داد انبیاوو علیهم السلام او اسماني کتابونو دنقل څخه ثابته ده او دیو خبر صحیح او ثابت کیدل پر دې موقوف دي چي خبر ورکوونکی او روایت کوونکی صادق او رښتینی وي په دې وجه په دې آیت کي یي دا فرمایلي دي چي ددې خبر ورکوونکی قرآن دی او داخبر ورکوونکی انتهایي رښتینی دی درښتینوالي څخه یي انکار نه سي کیدلای تر دې چي دبني اسرآئیلو عالمانو چي په کمو مسئلو کي دیو بل سره اختلاف درلودی او هغه نه حل کیدی قرآن حکیم په هغو مسئلو کي دصحیح فیصلو کولو هدایت فرمایلی دی چي پر ضد او تعصب باندي مه ځی حق ته غاړي کښیږدی.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٨)

www.jamairahmani.org

فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ ۝٧٦ وَإِنَّهُۥ لَهُدٗى وَرَحۡمَةٞ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ ۝٧٧

فِيهِ	يَخۡتَلِفُونَ	وَإِنَّهُۥ	لَهُدٗى	وَرَحۡمَةٞ	لِّلۡمُؤۡمِنِينَ
په هغو كښې	سره اختلاف كوى	او بيشكه! دغه (قرآن)	خامخا هدايت دى	او رحمت دى	لپاره د مؤمنانو

په هغو (شيانو) كښې سره اختلاف كوى. او بيشكه! دغه (قرآن) خامخا هدايت دى او رحمت دى لپاره د مؤمنانو.

إِنَّ رَبَّكَ يَقۡضِي بَيۡنَهُم بِحُكۡمِهِۦۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ

إِنَّ	رَبَّكَ	يَقۡضِي	بَيۡنَهُم	بِحُكۡمِهِۦ	وَهُوَ	ٱلۡعَزِيزُ
بيشكه!	رب ستا	فيصله به وكړى	په مينځ د دوى كښې	په حكم خپل سره	او هم دى	ښه غالب دى

او بيشكه! رب ستا فيصله به وكړى په مينځ د دوى كښې (په قيامت كښې) په حكم (عدل) خپل سره او هم دى ښه غالب دى

ٱلۡعَلِيمُ ۝٧٨ فَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۖ إِنَّكَ عَلَى ٱلۡحَقِّ ٱلۡمُبِينِ ۝٧٩

ٱلۡعَلِيمُ	فَتَوَكَّلۡ	عَلَى ٱللَّهِ	إِنَّكَ	عَلَى ٱلۡحَقِّ	ٱلۡمُبِينِ
ښه علم والا دى	پس توكل وكړه	خاص پر الله	بيشكه! چې ته	پر حق	ښكاره يئ (چې اسلام دى)

ښه علم والا دى. پس توكل (اعتماد) وكړه خاص پر الله بيشكه! چې ته پر حق ښكاره يئ (چې اسلام دى).

إِنَّكَ لَا تُسۡمِعُ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَلَا تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ

إِنَّكَ	لَا تُسۡمِعُ	ٱلۡمَوۡتَىٰ	وَلَا تُسۡمِعُ	ٱلصُّمَّ	ٱلدُّعَآءَ
بيشكه! ته	نسى اورولى	مړو ته	او نسى اورولى	كڼو ته	ږغ د نارو (د وعظ)

بيشكه! ته نسى اورولى (خبره) مړو ته (او هم داسى) نسى اورولى كڼو ته ږغ د نارو (د وعظ)

إِذَا وَلَّوۡاْ مُدۡبِرِينَ ۝٨٠ وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِي ٱلۡعُمۡيِ عَن

إِذَا وَلَّوۡاْ	مُدۡبِرِينَ	وَمَآ أَنتَ	بِهَٰدِي	ٱلۡعُمۡيِ	عَن
كله چې وګرځى دوى	چې شاكوونكى وى	او نه يئ ته	لاره ښوونكى	ړندو ته	له

كله چې وګرځى دوى په دى حال كښې چې شا كوونكى وى. او نه يئ ته لاره ښوونكى ړندو ته (چې يې راوګرځوى) له

ضَلَٰلَتِهِمۡۖ إِن تُسۡمِعُ إِلَّا مَن يُؤۡمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم

ضَلَٰلَتِهِمۡ	إِن تُسۡمِعُ	إِلَّا	مَن يُؤۡمِنُ	بِـَٔايَٰتِنَا	فَهُم
ګمراهۍ د دوى څخه	نه اوروى ته	مګر	هغه چاته چې ايمان راوړى	په آيتونو (د قدرت) زمونږ	پس هم دوى

ګمراهۍ د دوى څخه نه اوروى ته مګر هغه چاته چې ايمان راوړى په آيتونو (د قدرت) زمونږ پس هم دوى

إِنَّكَ لَا تُسۡمِعُ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَلَا تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ.. په قبر كي اواز اوري كه يي نه اوري ؟: دا مسئله دهغو مسئلو څخه ده په كمو كي چي په خپله دصحابه كرامو رضي الله عنهم په مينځ كي اختلاف راغلى دى: عبدالله ابن عمر رضي الله عنه دمړو اوريدل ثابت ګڼي او حضرت امّ المؤمنين حضرت عائشة رضي الله عنها ددې نفي كوي په دې وجه په نورو اصحابو كرامو رضي الله عنهم او تابعينو كي هم دوې ډلي سوي دي ځيني يي دا ثبات قائل دي او ځيني يي دنفي قايل دي او په قرآن كريم كي دا مضمون يو خو په دغه ځاى په سورت نمل كي راغلى دى: دوهم په سورت روم كي تقريبا په دې الفاظو سره بل آيت راغلى دى او په سورت فاطر كي دا مضمون په دې الفاظو راغلى دى (وماانت بمسمع من فى القبور) يعني ته هغه خلګو ته نه سي اورولاى چي په قبرونو كي دي. په دې درو سره اياتونو كي داخبره دغور قابله ده چي په دي كي يي په يوه كي هم دانه دي فرمايلي چي مړى اوريداى نه سي بلكي په دروسره اياتونو كي فرمايلي دي چي تاسي يي نه سى په اورولى: **خلاصه** دا چي مړى په قبرو كي اوري. (معارف القرآن ج۷ پ ۲۰ ص ۱۰)

www.jamairahmani.org

مُّسۡلِمُوۡنَ ﴿۸۱﴾ وَاِذَا وَقَعَ الۡقَوۡلُ عَلَيۡهِمۡ اَخۡرَجۡنَا

مُّسۡلِمُوۡنَ	وَاِذَا	وَقَعَ	الۡقَوۡلُ	عَلَيۡهِمۡ	اَخۡرَجۡنَا
مسلمانان دی	او کله چې	واقع ثابت سی	خبر دعذاب	پر دوی (بنی آدمانو)	نو راوبه باسو موږ

مسلمانان دی. او کله چې واقع ثابت سی خبر دعذاب پر دغو (بنی آدمانو) نو راوبه باسو موږ

لَهُمۡ دَآبَّةً مِّنَ الۡاَرۡضِ تُكَلِّمُهُمۡ ۙ اَنَّ النَّاسَ كَانُوۡا

لَهُمۡ	دَآبَّةً	مِّنَ الۡاَرۡضِ	تُكَلِّمُهُمۡ	اَنَّ النَّاسَ	كَانُوۡا
دوی ته	یوه دابه	له مځکی	چې خبری کوی دغه له دوی سره	چې بیشکه! دا خلک	ؤ

دوی ته یوه دابه (ژوندی خوځیدونکی تلونکی) له مځکی چې خبری کوی دغه (دابه) له دوی سره چې بیشکه! دا خلک ؤ

بِاٰيٰتِنَا لَا يُوۡقِنُوۡنَ ﴿۸۲﴾ ع وَيَوۡمَ نَحۡشُرُ مِنۡ كُلِّ اُمَّةٍ

بِاٰيٰتِنَا	لَا يُوۡقِنُوۡنَ	وَيَوۡمَ	نَحۡشُرُ	مِنۡ كُلِّ	اُمَّةٍ
چې په دلائلو زموږ	به یئ یقین نه کاوه	او هغه ورځ چې	ژوندی به راپورته کړو	له (قبرونو د) هر	امت څخه

چې په دلائلو (دقدرت) زموږ به یئ یقین نه کاوه. او (یاده کړ) هغه ورځ چې ژوندی به راپورته کړو له (قبرونو) هر امت

فَوۡجًا مِّمَّنۡ يُّكَذِّبُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمۡ يُوۡزَعُوۡنَ ﴿۸۳﴾

فَوۡجًا	مِّمَّنۡ	يُّكَذِّبُ	بِاٰيٰتِنَا	فَهُمۡ	يُوۡزَعُوۡنَ
یو فوج	له هغو چې	تکذیب کوی	په آیاتونو زموږ	پس دوی به	سره یو ځای کیږی بیا روانیږی

(فرقی) څخه یو فوج له هغو چې تکذیب کوی په آیاتونو زموږ پس د دوی جماعتونه به سره یو ځای کیږی بیا روانیږی .

حَتّٰۤى اِذَا جَآءُوۡ قَالَ اَكَذَّبۡتُمۡ بِاٰيٰتِىۡ وَلَمۡ تُحِيۡطُوۡا

حَتّٰۤى	اِذَا جَآءُوۡ	قَالَ	اَكَذَّبۡتُمۡ	بِاٰيٰتِىۡ	وَلَمۡ تُحِيۡطُوۡا
ترهغه پوری	چې راسی دوی	نو وبه فرمائی	آیا تکذیب کړی ؤ تاسی	دآیاتونو زما	داچې احاطه نه وه کړئ تاسی

ترهغه پوری چې راسی دوی (تول محشر ته) نو وبه فرمائی (الله) آیا تکذیب کړی ؤ تاسی د آیاتونو زما داچې احاطه نه وه کړئ

بِهَا عِلۡمًا اَمَّاذَا كُنۡتُمۡ تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۸۴﴾ وَوَقَعَ الۡقَوۡلُ عَلَيۡهِمۡ

بِهَا	عِلۡمًا	اَمَّاذَا	كُنۡتُمۡ	تَعۡمَلُوۡنَ	وَوَقَعَ	الۡقَوۡلُ	عَلَيۡهِمۡ
په هغو	له جهته د علمه	آیا څه شی دی هغه	چې وئ تاسی	چې کاوه به مو	او واقع ثابته به سی	خبره	پر دوی باندی

تاسی په هغو له جهته د علمه آیا څه شی دی هغه چې وئ تاسی چې کاوه به مو . او واقع ثابته به سی خبره (دعذاب) پر دوی باندی

اَخۡرَجۡنَا لَهُمۡ دَآبَّةً مِّنَ الۡاَرۡضِ تُكَلِّمُهُمۡ..دابّة الارض څه شی دی؟ او کله او په کم ځای کي دی؟ دحضرت حذیفه رضي الله عنه څخه روایت دي چي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي قیامت به تر هغه وخته پوري قایم نه سي تر څو چي ته ددې څخه مخکي لس نښې او نښانې ونه وینې: **اول**: لمر به د مغربه څخه راپورته سي. **دوهم**: دود به پیدا سي. **دریم**: دابة الارض به پیدا سي. **څلورم**: یاجوج او ماجوج به راووزي. **پنځم**: عیسی علیه السلام به دآسمانو څخه راکښته سي **شپږم**: دجال به راسي. **اووم**: درې مځکي به ننوزي یوه په مغرب کي یوه په مشرق کي یوه په جزیرة العرب کي. **اتم**: یووار به د کښته عدن څخه اور، راووزي او ټول خلګ به شړي او میدان دحشر ته به یې بیایي کم ځای چي خلګ دشپې تیرولو دپاره پاته کیږي دا اور به هم ودریږي الخ: په دې حدیث کي دقیامت په نژدې کیدو کي دمځکي څخه دیوداسې حیوان راوتل ثابت دي چي دخلګو سره به خبري کوي او داهم چي داحیوان به دعامو حیوانانو په شان نه وي. پاته بیان پر راوران مخ وګوری:

ع ۲ ۲

www.jamairahmani.org

بِمَا ظَلَمُوْا فَهُمْ لَا يَنْطِقُوْنَ ﴿٨٥﴾ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا

بِمَا	ظَلَمُوْا	فَهُمْ	لَا يَنْطِقُوْنَ	اَلَمْ يَرَوْا	اَنَّا
په سبب د هغه	چې ظلم يې کړی ؤ	پس دوی به	هيڅ خبرې نسی کولی	آيا نه ويني (دا)	چې بيشکه! موږ

په سبب د هغه چې ظلم يې کړی ؤ پس دوی به هيڅ خبرې نسی کولی. آيا نه ويني دا (منکران د حشر) چې بيشکه! موږ

جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اِنَّ

جَعَلْنَا	الَّيْلَ	لِيَسْكُنُوْا	فِيْهِ	وَالنَّهَارَ	مُبْصِرًا	اِنَّ
ګرځولې مو ده	شپه	لپاره د دې چې آرام وکړي دوی	پکښې	او (ګرځولې مو ده) ورځ	ليدونکې	بيشکه!

ګرځولې مو ده شپه (توره تياره) لپاره د دې چې آرام وکړي دوی پکښې او (ګرځولې مو ده) ورځ ليدونکې بيشکه!

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٨٦﴾ وَيَوْمَ

فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ	لِّقَوْمٍ	يُّؤْمِنُوْنَ	وَيَوْمَ
په دغه کښې	خامخا دلائل دي	لپاره د (هغه) قوم	چې ايمان راوړي	او هغه ورځ

په دغه (تعاقب) کښې خامخا دلائل (د قدرت او عبرت) دي د پاره د (هغه) قوم چې ايمان راوړي. او (ياد کړه) هغه ورځ

يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ

يُنْفَخُ	فِي الصُّوْرِ	فَفَزِعَ	مَنْ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَمَنْ
چې پوکې وکړ سي	په شپيلۍ کښې	نو بيريږي	هر هغه څوک	چې په آسمانونو کښې دي	او هر هغه څوک

چې پوکې وکړ سي په شپيلۍ کښې نو بيريږي (له ډيره هيبته) هر هغه څوک چې په آسمانونو کښې دي او هر هغه څوک

فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ؕ وَكُلٌّ اَتَوْهُ

فِي الْاَرْضِ	اِلَّا	مَنْ شَآءَ	اللّٰهُ	وَكُلٌّ	اَتَوْهُ
چې په مځکه کښې دي	مګر	هغه څوک چې اراده وفرمائي	الله	او ټول	به راسي د دغه (الله په حضور)

چې په مځکه کښې دي مګر هغه څوک چې اراده وفرمائي الله (د نه بيريدلو د هغه) او ټول به راسي د دغه (الله په حضور)

دٰخِرِيْنَ ﴿٨٧﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً

دٰخِرِيْنَ	وَتَرَى	الْجِبَالَ	تَحْسَبُهَا	جَامِدَةً
عاجزان	او وينې به ته	غرونه	چې ګمان به کوې ته پر هغو	چې کلک ولاړ دي

عاجزان، او وينې به ته غرونه (په قيامت کښې) ګمان به کوې ته پر هغو چې کلک ولاړ دي (له جهته د لويوالي)

اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوْا فِيْهِ.. د تير مخ پاته بيان دلته وګورئ:

يعني دا حيوان به د توالد او تناسل په ذريعه نه پيدا کيږي بلکي ناڅاپه به يو وار د مځکې څخه راوزي او دا خبره هم په دې حديث سره معلوميداى سي چې د دابة الارض راوتل به د آخري علاماتو څخه وي د کم څخه وروسته چې به ډير ژر قيامت راځي. د حضرت طلحه ابن عمر رضي الله عنه څخه روايت دى چې دابة الارض به په مکه مکرمه کي د صفا د غره څخه راووزي او د خپل سر څخه به خاوري وڅنډي په مسجد الحرام کي به د حجر اسود او مقام ابراهيم مينځ ته ورسيږي خلګ چې داووينې نو وبه تښتي يو جماعت به پاته سي دا دابة به د هغوى مخونه لکه دستورو په شان روښانه کړي ددې څخه به وروسته هغه مځکي ته ووزي د هر کافر پر مخ به د کفر نښان ولګوي څوک به د دغه د نيولو څخه په تښتيدو نه سي خلاصيداى ځکه چې دابه هر مومن او کافر جلا جلا پيژني او په نورو احاديثوکي هم د دغه حيوان راوتل د قيامت د علامو څخه شمېرل سوي دي:

(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص١٣)

www.jamairahmani.org

وَّهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۭ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِيْٓ

وَّهِيَ	تَمُرُّ	مَرَّ السَّحَابِ	صُنْعَ	اللّٰهِ	الَّذِيْٓ
حال داچې دوی به ځی	تیریږی په شان	دوریځی	کاریګری	د الله	هغه (الله)

حال دا چې دوی به ځی تیریږی پشان د وریځی کاریګری د الله (وکړ الله دا کار په کولو سره) هغه (الله)

اَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۭ اِنَّهٗ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَفْعَلُوْنَ ۸۸

اَتْقَنَ	كُلَّ شَيْءٍ	اِنَّهٗ	خَبِيْرٌۢ	بِمَا تَفْعَلُوْنَ
چې محکم کړی یئ دی	هر شی	بیشکه! چې دغه (الله)	ښه خبردار دی	په هغو کارو چې کوئ یئ تاسی

چې محکم کړی یئ دی هر شی (چې پیدا کړی یئ دی) بیشکه! چې دغه (الله) ښه خبردار دی په هغو کارو چې کوئ یئ تاسی

مَنْ جَاۗءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَهُمْ

مَنْ جَاۗءَ	بِالْحَسَنَةِ	فَلَهٗ	خَيْرٌ	مِّنْهَا	وَهُمْ
هر هغه څوک چې راسی	په نیکی سره	پس ستا ده ده ته (جزاء)	بهتر غوره	له هغه	او دوی به

هر هغه څوک چې راسی په حسنه (نیکی) سره پس ستا ده ده ته (جزاء) بهتر غوره له هغه او دوی به

مِّنْ فَزَعٍ يَّوْمَىِٕذٍ اٰمِنُوْنَ ۸۹ وَمَنْ جَاۗءَ بِالسَّيِّئَةِ

مِّنْ فَزَعٍ	يَّوْمَىِٕذٍ	اٰمِنُوْنَ	وَمَنْ جَاۗءَ	بِالسَّيِّئَةِ
له سختی بیری	د دغی ورځی	په امان وی	او هر هغه څوک چې راسی	په بدی (شرک سره)

له سختی بیری د دغی ورځی په امان وی. او هر هغه څوک چې راسی په سیئه (بدی شرک سره)

فَكُبَّتْ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ ۭ هَلْ تُجْزَوْنَ

فَكُبَّتْ	وُجُوْهُهُمْ	فِي النَّارِ	هَلْ تُجْزَوْنَ
پس نسکور به وغورځول سی	مخونه د دوی	په اور (د دوزخ کښی)	آیا جزاء درکوله کیږی

پس نسکور به وغورځول سی مخونه د دوی په اور (د دوزخ کښی) آیا جزاء درکوله کیږی (بلکه نه درکوله کیږی)

اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۹۰ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ

اِلَّا	مَا كُنْتُمْ	تَعْمَلُوْنَ	اِنَّمَآ	اُمِرْتُ	اَنْ اَعْبُدَ
مګر	هغه چې وئ تاسی	چې کول به مو	بیشکه! هم دا خبره ده	چې حکم کړی سوی دی ماته	دا سی چې عبادت کوم

مګر هغه چې وئ تاسی چې کول به مو. بیشکه! هم دا خبره ده چې امر (حکم) کړی سوی دی ماته داسی چې عبادت کوم

مَنْ جَاۗءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَهُمْ.. دنیکی بدله الله جل جلاله وبنده ته تر هغې زیاته ورکوي: دادحشر نشر او حساب کتاب څخه وروسته دراپیښیدونکي حالت او انجام ذکر دی او د (حسنة) څخه مراد دلااله الا الله) کلمه ده لکه چې داسي ویلي دي ابراهیم رحمة الله علیه یا ددې څخه مراد اخلاص دی لکه حضرت قتاده رضي الله عنه چې ویلي دي. او ځینو حضراتو مطلق طاعت په دي کې داخل کړی دی معنی داده چې کم سړی نیک عمل وکي او نیک عمل هغه وخت دنیک ویلو قابل وي کله چې دده اولنی شرط ایمان موجود وي نو ده ته به دخپل عمل څخه ښه شی ورکول کیږي مراد ددې څخه دجنت لازواله نعمتونه او د عذاب او دهر تکلیف څخه دایمي نجات دی او ځیني حضرات بیا فرمایي چې دخیر څخه مراد دادی چې دیوې نیکی جزاء به دلس چنده څخه واخله تر اووه سوه چنده پوري ورکول کیږي: تفسیر مظهري. (وهم من فزع یومئذ آمنون) نیکی راوړونکي نیک خلګ به دهري بیري او غم څخه په امن کې وي او بې فکره او مطمئن به وي. (معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۲۱)

www.jamairahmani.org

رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِیْ حَرَّمَهَا وَلَهٗ كُلُّ شَیْءٍ ز

كُلُّ شَیْءٍ	وَلَهٗ	حَرَّمَهَا	الَّذِیْ	الْبَلْدَةِ	هٰذِهِ	رَبَّ
هر شي	او خاص هم دغه الله لره دی	چې عزت يې ورکړی دی (ښارته)	هغه (الله)	ښاره	د دی	د رب

د رب د دی ښار هغه (الله) چې حرمت (عزت) ورکړی دی (ښار دمکی ته) او خاص هم دغه الله لره دی هر شی

وَّاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ﴿۹۱﴾ وَاَنْ اَتْلُوَا الْقُرْاٰنَ ج

اَتْلُوَا الْقُرْاٰنَ	وَاَنْ	مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ	اَنْ اَكُوْنَ	وَّاُمِرْتُ
ووايم قرآن	او په دی چې	له مسلمانانو	داسی چې سم زه	او حکم کړی سوی دی ماته

او حکم کړی سوی دی ماته داسی چې سم زه له مسلمانانو او په دی چې ولولم قرآن (پر تاسو)

فَمَنِ اهْتَدٰی فَاِنَّمَا یَهْتَدِیْ لِنَفْسِهٖ ج

لِنَفْسِهٖ	یَهْتَدِیْ	فَاِنَّمَا	اهْتَدٰی	فَمَنِ
دپاره د ځان	چې سمه صافه لاره يې پيدا کړه	پس بيشکه! هم داخبره ده	سمه صافه لاره پيدا کړه	پس هر چا چې

پس هر چا چې سمه صافه لاره وموندله پس بيشکه! هم داخبره ده چې سمه صافه لاره يې وموندله دپاره د ځان

وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُنْذِرِیْنَ ﴿۹۲﴾ وَقُلِ

وَقُلِ	مِنَ الْمُنْذِرِیْنَ	اَنَا	اِنَّمَآ	فَقُلْ	ضَلَّ	وَمَنْ
او ووايه	له بيرووونکو څخه يم	چې زه	بيشکه! همدا خبره ده	پس ووايه (ای محمده!)	چې ګمراه سو	او هر څوک

او هر څوک چې ګمراه سو پس ووايه (ای محمده! ده ته) بيشکه! هم داخبره ده چې زه له بيرووونکو څخه يم. او ووايه

الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَیُرِیْكُمْ اٰیٰتِهٖ فَتَعْرِفُوْنَهَا ط

فَتَعْرِفُوْنَهَا	اٰیٰتِهٖ	سَیُرِیْكُمْ	لِلّٰهِ	الْحَمْدُ
پس وبه پيژنئ تاسی هغه (دلائل)	دلائل	ژر به وښيي (الله) تاسی ته	خاص الله ته دی	چې ټولی ثناوی ستاينی

چې ټولی ثناوی ستاينی (صفتونه) خاص الله ته دی ژر به وښيي (الله) تاسی ته دلائل پس وبه پيژنئ تاسی هغه (دلائل)

وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿۹۳﴾ ع

تَعْمَلُوْنَ	عَمَّا	بِغَافِلٍ	رَبُّكَ	وَمَا
چې کوئ يې تاسی (ای مشرکانو)	له هغو عملونو څخه	غافل	رب ستا	او نه دی

او نه دی رب ستا غافل (بيخبره) له هغو عملونو څخه چې کوئ يې تاسی (ای مشرکانو) .

رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِیْ حَرَّمَهَا وَلَهٗ كُلُّ شَیْءٍ

مکه مکرمه د الله ﷻ په نزد ډير غټ احترام او اکرام لري: د بلدة څخه مراد د جمهورو مفسرينو په نزد مکه مکرمه ده الله ﷻ خو رب العلمين او رب السموات والارض دی يعني د ټولو مخلوقاتو او مځکي او اسمانونو رب دی: د مکي مکرمي تخصيص د لته د دې د لوی شان او د الله ﷻ په نزد د مکرمي او محترمي کيدو اظهار دی: لفظ د حرم د تحريم څخه مشتق دی د دې معنی مطلق احترام او اکرام هم دی او د دې احترام او اکرام په وجه سره چې کم خاص شرعي احکام د مکي مکرمي او د حرم د مځکي سره متعلق دي هغه هم په دې کي داخل دي مثلا کم سړی چې په حرم کي پناه واخلي هغه په امن سي په حرم کي د دښمن څخه بدل اخيستل او قتل کول جائز نه دي د دې احکامو بيان تر دغه ايت لاندي (ومن دخله کان آمنا) راغلی دی او د سورت مائدې په شروع کي د دغه آيت (ولاتقتلوا الصيد وانتم حرم) چې تاسي ښکار د احرام په حالت کي مه قتلوی ځکه چې دا د حرم د ادب خلاف دی.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۲۳)

ركوع ۳

www.jamairahmani.org

آياتونه ٨٨ | ٢٨ سُوۡرَةُ الۡقَصَصِ مَكِّيَّةٌ ٤٩ | ركوعوي ٩

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

طٰسٓمّٓ ① تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡمُبِيۡنِ ② نَتۡلُوۡا

طٰسٓمّٓ	تِلۡكَ	اٰيٰتُ	الۡكِتٰبِ	الۡمُبِيۡنِ	نَتۡلُوۡا
طا، سين، ميم	دا	آيتونه	دکتاب	ښکاره دی	وايو مونږ

طا ، سين، ميم. دا آيتونه د کتاب ښکاره دی (چې خير او برکت يې ښکاره او دحق او باطل بيلوونکی دی) . وايو مونږ

عَلَيۡكَ مِنۡ نَّبَاِ مُوۡسٰى وَفِرۡعَوۡنَ بِالۡحَقِّ لِقَوۡمٍ

عَلَيۡكَ	مِنۡ نَّبَاِ	مُوۡسٰى	وَفِرۡعَوۡنَ	بِالۡحَقِّ	لِقَوۡمٍ
پرتا	له (ځينو) خبرو	دموسٰى	او دفرعون	په حقه (ربنتيا) سره	دپاره د (هغه) قوم

پرتا (ای محمده!) له (ځينو) خبرو د موسٰى او دفرعون په حقه (ربنتيا) سره دپاره د (هغه) قوم

يُّؤۡمِنُوۡنَ ③ اِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِى الۡاَرۡضِ وَجَعَلَ

يُّؤۡمِنُوۡنَ	اِنَّ	فِرۡعَوۡنَ	عَلَا	فِى الۡاَرۡضِ	وَجَعَلَ
چې ايمان راوړی	بيشکه !	چې فرعون	لوئی غوره کړی ؤ	په مځکه کښې	او ګرځولی يې ؤ

چې ايمان راوړی. بيشکه! چې فرعون لوئی (او تکبر) غوره کړی ؤ په مځکه (دمصر) کښې او ګرځولی يې ؤ

اَهۡلَهَا شِيَعًا يَّسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةً مِّنۡهُمۡ يُذَبِّحُ

اَهۡلَهَا	شِيَعًا	يَّسۡتَضۡعِفُ	طَآئِفَةً	مِّنۡهُمۡ	يُذَبِّحُ
اهل د دغه (مصر)	ټولی ټولی	چې ضعيفه کړی يې وه	يوه طائفه	له دوی	چې وژل به يې

اهل د دغه (مصر) ټولی ټولی چې ضعيفه (مقهوره) کړی يې وه يوه طائفه له دوی (بنی اسرآئيل) چې وژل به يې

اَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡىٖ نِسَآءَهُمۡ ؕ اِنَّهٗ كَانَ مِنَ

اَبۡنَآءَهُمۡ	وَيَسۡتَحۡىٖ	نِسَآءَهُمۡ	اِنَّهٗ	كَانَ	مِنَ
ځامن د دوی	او ژوندی به يې پريښودی	ښځی د دوی	بيشکه! دغه (فرعون)	ؤ	له

ځامن د دوی او ژوندی به يې پريښودی ښځی (جنکيانی) د دوی (خپل خدمت ته) ، بيشکه! ؤ دغه (فرعون) له

تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡمُبِيۡنِ ② نَتۡلُوۡا عَلَيۡكَ..

دسورت القصص خصوصيات

سورت قصص په مکي سورتونو کي دټولو څخه آخري سورت دی کم چي دهجرت په وخت کي دمکي مکرمې او جحفه په مينځ کي نازل سوی دی په ځيني روايتونو کي دي چي دهجرت په سفر کي کله چي نبي کريم ﷺ جحفه يعني رابغ ته نژدې سو نو جبرائيل عليه السلام تشريف راوړی او نبي کريم ﷺ ته يي وفرمايل چي ای محمد ﷺ ايا تاته خپل وطن په کم کي چي تاسي پيدا سوي ياست يادیږي ؟ نو حضور ﷺ وفرمايل چي هو ضرورو مي يادیږي په دې باندي جبرائيل عليه السلام دقرآن کريم دغه سورت واوروی چي ددې په آخر کي نبي کريم ﷺ ته داخوشخبري ورکړه سوه چي آخر به مکه مکرمه فتح سي او ستا په قبضه کي به راسي هغه آيت دادی (ان الذی فرض عليک القرآن لرادک الی معاد) په سورت قصص کي د ټولو څخه اول دحضرت موسی عليه السلام قصه په اجمال سره بيا په تفصيل سره بيان سويده او دقارون دقصې ذکر هم سوی دی.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٢٧)

www.jamairahmani.org

الْمُفْسِدِيْنَ ۝٤ وَنُرِيْدُ اَنْ نَّمُنَّ عَلَى الَّذِيْنَ

الْمُفْسِدِيْنَ	وَنُرِيْدُ	اَنْ نَّمُنَّ	عَلَى الَّذِيْنَ
مفسدانو	او اراده وکړه موږ	ددی چې منت، احسان کښیږدو	پر هغو کسانو

مفسدانو (چې فسادونه به يئ کول). او اراده وکړه موږ د دی چې منت احسان کښیږدو پر هغو کسانو

اسْتُضْعِفُوْا فِي الْاَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ اَىِٕمَّةً وَّنَجْعَلَهُمُ

اسْتُضْعِفُوْا	فِي الْاَرْضِ	وَنَجْعَلَهُمْ	اَىِٕمَّةً	وَّنَجْعَلَهُمُ
چې ضعيفان کړی سوی وو	په مځکه کښې	او چې وګرځوو موږ دوی	امامان	اوچې وګرځوو موږ دوی

چې ضعيفان کړی سوی وو په مځکه (دمصر) کښې او چې وګرځوو موږ دوی امامان اوچې وګرځوو موږ دوی

الْوٰرِثِيْنَ ۝٥ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَنُرِيَ

الْوٰرِثِيْنَ	وَنُمَكِّنَ	لَهُمْ	فِي الْاَرْضِ	وَنُرِيَ
وارثان	او چې قدرت ورکړو موږ	دوی ته	په مځکه کښې	او چې وښيو

وارثان (دملک دفرعون) او چې قدرت ورکړو موږ دوی ته په مځکه (دمصر او شام) کښې او چې وښيو

فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَجُنُوْدَهُمَا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا

فِرْعَوْنَ	وَهَامٰنَ	وَجُنُوْدَهُمَا	مِنْهُمْ	مَّا كَانُوْا
فرعون	او هامان	او لښکرو ددغو دواړو ته	له دغو (بنی اسرائيلو) څخه	هغه شی چې ؤ دوی

فرعون او هامان (وزير ته يئ) او لښکرو د دغو دواړو ته له دغو (بنی اسرائيلو څخه) هغه شی چې ؤ دوی

يَحْذَرُوْنَ ۝٦ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّ مُوْسٰٓى اَنْ اَرْضِعِيْهِ

يَحْذَرُوْنَ	وَاَوْحَيْنَآ	اِلٰٓى اُمِّ	مُوْسٰٓى	اَنْ اَرْضِعِيْهِ
چې ډیریدل	او وحی وکړی موږ	و مور	د موسٰی ته	داسی چې تی ورکوه ته ده ته

چې ډیریدل (بهترل) .او وحی (الهام) وکړ موږ مور د موسٰی ته داسی چې تی ورکوه ته دغه (موسٰی) ته

فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقِيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِيْ

فَاِذَا	خِفْتِ	عَلَيْهِ	فَاَلْقِيْهِ	فِي الْيَمِّ	وَلَا تَخَافِيْ
نو کله چې	وبیریدی ته	پر ده	پس وغورځوه دغه (موسٰی)	په سیند کښې	او مه بیریږه ته

نو کله چې وبیریدی ته (پر ده) پس وغورځوه دغه (موسٰی سره له تابوته) په سیند کښې او مه بیریږه ته (له غرق يئ)

وَنُرِيْدُ اَنْ نَّمُنَّ عَلَى الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا..... پر بني اسرائيلو باندي دالله ﷻ داحسان ذكركول : په دې آيت کي دفرعوني تدبير دخدايي تقدير په مقابله کي نه صرف نامراده او تاواني کيدل بلکي فرعون او دده ټول درباروالا دانتهايي بې عقله بلکي درندو جوړولو ذکر دی دکم هلک متعلق چي دخوب او تعبير دخوب پر بنا دفرعون سره بيره پيدا سوي وه او دکم په وجه چي دبني اسرآئيلو دبې شميره تازه پيدا سوو هلکانو دذبح کولو قانون جوړ سوی وو دهغه الله ﷻ دفرعون په کورکي دده په لاسو پرورش وکی اودمور داطمينان دپاره يي ددغي غيږي ته په حيرانوونکي طريقه راورسوی او دفرعون څخه يي دتې ورکولو خرچه کمه چي په ځينو رواياتونوکي يودينار روزانه ښوول سويده زياته کړه او دتې ورکولو دامعاوضه چونکي ديو حربي کافر څخه دده په رضامندی سره اخيستل سويده په دې وجه ددې په جواز کي هم څه اشکال نسته او آخر دکمي خطرې دليري کولو دپاره چي پر ټول قوم داظلم غورزول سوی وو هغه دده دکوره څخه راووته.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۲۸)

www.jamairahmani.org

وَلَا تَحۡزَنِيۡ ۚ اِنَّا رَآدُّوۡهُ اِلَيۡكِ وَجَاعِلُوۡهُ مِنَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ﴿٧﴾

وَلَا تَحۡزَنِيۡ	اِنَّا	رَآدُّوۡهُ	اِلَيۡكِ	وَجَاعِلُوۡهُ	مِنَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ
او مه غمجنه کیږه ته	بیشکه! چي موږ	بیرته راوستونکي یو د دغه	تاته	او (بیا) ګرځوونکي یو د ده	له پیغمبرانو

او مه خفه کیږه ته بیشکه! چي موږ بیرته راوستونکي یو د دغه (موسیٰ) تاته او (بیا) ګرځوونکي یو د ده له پیغمبرانو .

فَالۡتَقَطَهٗۤ اٰلُ فِرۡعَوۡنَ لِيَكُوۡنَ لَهُمۡ عَدُوًّا وَّحَزَنًا ؕ

فَالۡتَقَطَهٗۤ	اٰلُ	فِرۡعَوۡنَ	لِيَكُوۡنَ	لَهُمۡ	عَدُوًّا	وَّحَزَنًا
پس پیدا کړ دغه	کورنی	دفرعون	لپاره ددی چي سی	دغوته	دښمن	او (سبب د) غم

پس وموند دغه (اوونیو تابوت د موسیٰ) کورنی د فرعون لپاره د دی چي سی دغو (فرعونیانو) ته دښمن او (سبب د) غم

اِنَّ فِرۡعَوۡنَ وَهَامٰنَ وَجُنُوۡدَهُمَا كَانُوۡا خٰطِـئِيۡنَ ﴿٨﴾

اِنَّ	فِرۡعَوۡنَ	وَهَامٰنَ	وَجُنُوۡدَهُمَا	كَانُوۡا	خٰطِـئِيۡنَ
بیشکه!	چي فرعون	او هامان	او لښکری د دغو دواړو	وو (دا تول)	خطا کاران

بیشکه! چي فرعون او هامان (وزیر یې) او لښکری د دغو دواړو وو (دا تول) خطا کاران.

وَقَالَتِ امۡرَاَتُ فِرۡعَوۡنَ قُرَّتُ عَيۡنٍ لِّىۡ وَلَكَ ؕ لَا تَقۡتُلُوۡهُ ۖ

وَقَالَتِ	امۡرَاَتُ	فِرۡعَوۡنَ	قُرَّتُ	عَيۡنٍ	لِّىۡ وَلَكَ	لَا تَقۡتُلُوۡهُ
او وویل	ښځی	دفرعون	یخوالي	دسترګو دی	ماته او تاته	مه وژنئ دغه (هلک)

او وویل ښځی د فرعون (آسیي چي دغه هلک) یخوالی د سترګو دی ماته او تاته مه وژنئ دغه (هلک)

عَسٰٓى اَنۡ يَّنۡفَعَنَاۤ اَوۡ نَـتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَّهُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿٩﴾

عَسٰٓى	اَنۡ يَّنۡفَعَنَاۤ	اَوۡ نَـتَّخِذَهٗ	وَلَدًا	وَّهُمۡ	لَا يَشۡعُرُوۡنَ
ښایئ چي	نفع به راورسوی موږ ته	یا به ونیسو دی	زوی	حال دا چي دوی	نه پوهیدل

ښایئ چي نفع به راورسوی موږ ته یا به ونیسو دی زوی، حال دا چي دوی نه پوهیدل (په دغه سبب د هلاک خپل)

وَاَصۡبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوۡسٰى فٰرِغًا ؕ اِنۡ

وَاَصۡبَحَ	فُؤَادُ	اُمِّ	مُوۡسٰى	فٰرِغًا	اِنۡ
او سهار ته وګرځید	زړه د	مور	د موسیٰ	تش له صبره ، قراره	بیشکه !

او سهار ته وګرځید زړه د مور د موسیٰ تش له صبره قراره (او له نورو افکارو پرته د غمه د موسیٰ) بیشکه !

فَالۡتَقَطَهٗۤ اٰلُ فِرۡعَوۡنَ لِيَكُوۡنَ لَهُمۡ عَدُوًّا... دحضرت موسی عليه السلام صندوق دفرعون کورنی پورته کی داوبو څخه : کله چي دحضرت موسی عليه السلام دمور سره دابیره پیدا سوه چي فرعون په دې او ددې په زوی خبر سي نو ځیني ذبح به یي کي نو راولاړه سوه په صندوق کي یي بند کی او هغه صندوق یي د الله جل جلاله په نامه سره دنیل ورود ته ورواچوی ددغه دریاب څخه بیا یوه ویاله دفرعون محل ته تللې وه یا دسیل دپاره دفرعون دکور خلګ دریاب ته راوتلي وه غرض داچي هغه صندوق غاړي ته راغی نو د فرعون خلګو موسی عليه السلام دصندوق سره راپورته کی چي هغه ددغه خلګو دپاره په راتلونکي کي ددښمنی او دغم باعث جوړ سي بیشکه چي فرعون او هامان او دده تابعدارانو په دې باره کي ډیره خطا وکړه چي خپل دښمن یي په خپل بغل کي وپالی او کله چي هغه د صندوق څخه راویستل سو دفرعون مخ ته راوړل سو دفرعون بي بي حضرت اسئي وفرعون ته وویل چي دا ماشوم زما او ستا دسترګو یخوالی دی دامه قتلوه. پاته بیان پر راروان مخ وګوری :

www.jamairahmani.org

كَادَتْ لَتُبْدِىْ بِهٖ لَوْلَآ اَنْ رَّبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا

كَادَتْ	لَتُبْدِىْ	بِهٖ	لَوْلَآ اَنْ رَّبَطْنَا	عَلٰى	قَلْبِهَا
چي نژدی وه	چي اظهار وكړی	په دغه (موسیٰ)	كه چيری نه وای محكم كړی موږ (صبر)	پر	زړه د دی

چي نژدی وه چي اظهار وكړی په دغه (موسیٰ سره چي زوی می دی) كه چيری نه وای محكم كړی موږ (صبر) پر زړه د دی

لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ⑩ وَقَالَتْ لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ

لِتَكُوْنَ	مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ	وَقَالَتْ	لِاُخْتِهٖ	قُصِّيْهِ
چي سی دا	له باوركوونكو	او ويل (مور د موسیٰ)	خور د دغه ته	چي څه برابره په وروروپسی دی

چي سی دا له باوركوونكو (په وعده د الله سره). او ويل (مور د موسیٰ) خور د دغه (موسیٰ) ته چي څه برابره وروروپسی دی

فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ⑪

فَبَصُرَتْ	بِهٖ	عَنْ جُنُبٍ	وَّهُمْ	لَا يَشْعُرُوْنَ
پس كتل به يئ	دغه (موسیٰ) ته	له لری ځايه	حال داچي دوی (فرعونيان)	نه پوهيدل

(او خبر يئ راوړه) پس كتل به يئ دغه (موسیٰ) ته له لری ځايه حال داچي دغه (فرعونيان) نه پوهيدل (په دغه جاسوسئ)

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ

وَحَرَّمْنَا	عَلَيْهِ	الْمَرَاضِعَ	مِنْ قَبْلُ	فَقَالَتْ	هَلْ اَدُلُّكُمْ
او حرام كړی وی موږ	پر دغه (موسیٰ)	تی وركوونكی	له پخوا	نو وويل (خور د موسیٰ)	آيا خبر كړم زه تاسی

او حرام (منع) كړی وی موږ پر دغه (موسیٰ تی رودل د) دايګانو له پخوا نو ويل (خور د موسیٰ) آيا خبر كړم زه تاسی

عَلٰٓى اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ وَهُمْ لَهٗ

عَلٰٓى	اَهْلِ بَيْتٍ	يَّكْفُلُوْنَهٗ	لَكُمْ	وَهُمْ	لَهٗ
پر	اهل د (داسی) كور	چي واخلی وساتی دا (هلک)	تاسی ته	او دوی به	ده ته

پر اهل د (داسی) كاله باندی چي واخلی وساتی دا (هلک) تاسی ته او دوی به ده ته

نٰصِحُوْنَ ⑫ فَرَدَدْنٰهُ اِلٰٓى اُمِّهٖ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ

نٰصِحُوْنَ	فَرَدَدْنٰهُ	اِلٰٓى اُمِّهٖ	كَىْ تَقَرَّ	عَيْنُهَا	وَلَا تَحْزَنَ
له خير غوښتونكو وی	پس بيرته راوست موږ دغه (موسیٰ)	مور خپلی ته	چي يخی سی	سترګی د دی	او چي نسی غمجنه

له خير غوښتونكو وی. پس بيرته راوست موږ دغه (موسیٰ مور خپلی ته) چي يخی سی سترګی د دی او چي نسی غمجنه

وَقَالَتْ لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ فَبَصُرَتْ بِهٖ... د تير مخ پاته بيان دلته وګورئ: څه عجيبه نه ده چي لوی سي مور ته څه فائده راورسوي بيا به موږ دی خپل زوی جوړ كړو ليكن دغه خلګو ته الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي چي دانجامه خبر نه وه چي داهغه بچی دی چي د كم د لاسه به د فرعون حكومت تاش په تاش سي او بلي خواته دا قصه وسوه چي د موسی عَلَيْهِ السَّلَام د مور زړه د مختلفو خيالاتو په جمع كيدو سره بې قراره سو او بې قراري هم داسي آخوا ديخوا ته نه وه بلكي داسي سخته بې قراري وه چي نژدې وه چي د ډيري بې قراری څخه هغه د موسی عَلَيْهِ السَّلَام حال پر ټولو خلګو باندې ښكاره كې چي دا زما زوی دی الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي كه موږ د موسی عَلَيْهِ السَّلَام د مور زړه نه وای مضبوطه كړی دې به حال ويلی وای غرض داچي په مشكله دې خپل زړه كلک كی او داسي تدبير يي شروع كی چي دې خپلي لور يعني د موسی عَلَيْهِ السَّلَام خور ته وويل چي د موسی عَلَيْهِ السَّلَام تلاش وكړه نو دا خور يي ولاړه او دا يي معلومه كړه چي صندوق په محل كي خلاص سوی دی دا هم محل ته ورورسيده. پاته بيان پر راروان مخ وګورئ

www.jamairahmani.org

وَلِتَعۡلَمَ اَنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكۡثَرَهُمۡ

وَلِتَعۡلَمَ	اَنَّ	وَعۡدَ اللّٰهِ	حَقٌّ	وَّلٰكِنَّ	اَكۡثَرَهُمۡ
او دپاره د دې چې وپوهيږې پەدې	چې بيشكه!	وعده دالله	حقه ده	او ليكن	اكثر د دوى

او دپاره د دې چې وپوهيږې (په عين اليقين هم) په دې چې بيشكه! وعده دالله حقه ده، او ليكن اكثر د دوى

لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿۱۳﴾ وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَاسۡتَوٰٓى اٰتَيۡنٰهُ

لَا يَعۡلَمُوۡنَ	وَلَمَّا	بَلَغَ	اَشُدَّهٗ	وَاسۡتَوٰٓى	اٰتَيۡنٰهُ
نه پوهيږى	او كله چې	ورسيد	زور (ځوانى) ته	او برابر سو په عقل كښې	نو وركړل موږ ده ته

نه پوهيږى (پرى چې حقه ده). او كله چې ورسيد (موسىٰ) زور (قوت دځوانى خپلې) ته او برابر سو نو وركړل موږ ده ته

حُكۡمًا وَّعِلۡمًا ؕ وَكَذٰلِكَ نَجۡزِى الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۱۴﴾

حُكۡمًا	وَّعِلۡمًا	وَكَذٰلِكَ	نَجۡزِى	الۡمُحۡسِنِيۡنَ
حكمت (نبوت)	او علم	او هم داسې	جزاء وركوو موږ	نيكى كوونكو ته

حكمت (نبوت) او علم (پوه) او هم داسې (مهربانى چې وكړه موږ په موسىٰ او مور يې) جزاء وركوو موږ نيكى كوونكو ته

وَدَخَلَ الۡمَدِيۡنَةَ عَلٰى حِيۡنِ غَفۡلَةٍ مِّنۡ اَهۡلِهَا فَوَجَدَ

وَدَخَلَ	الۡمَدِيۡنَةَ	عَلٰى	حِيۡنِ	غَفۡلَةٍ	مِّنۡ اَهۡلِهَا	فَوَجَدَ
او ننوت (موسىٰ)	ښار ته	پر	وخت	دغفلت	د اهل د هغه كښې	پس پيدا يې كړل

او ننوت (موسىٰ) ښار (دمصر) ته پر وخت دغفلت د اهل دهغه كښې پس ويې موندل

فِيۡهَا رَجُلَيۡنِ يَقۡتَتِلٰنِ ۫ هٰذَا مِنۡ شِيۡعَتِهٖ وَهٰذَا مِنۡ

فِيۡهَا	رَجُلَيۡنِ	يَقۡتَتِلٰنِ	هٰذَا	مِنۡ شِيۡعَتِهٖ	وَهٰذَا	مِنۡ
په دغه ښار كښې	دوه سړى	چې جګړه يې سره كوله	دغه يو	له تابعانو د دغه (موسىٰ) وو	او هغه (بل)	له

په دغه ښار كښې دوه سړى چې جګړه يې سره كوله دغه يو (سبطى) له تابعانو د دغه (موسىٰ ؤ) او هغه (بل قبطى) له

عَدُوِّهٖ ۚ فَاسۡتَغَاثَهُ الَّذِىۡ مِنۡ شِيۡعَتِهٖ عَلَى الَّذِىۡ

عَدُوِّهٖ	فَاسۡتَغَاثَهُ	الَّذِىۡ	مِنۡ شِيۡعَتِهٖ	عَلَى الَّذِىۡ
دښمنانو د دهٔ	پس مدد وغوښته د موسىٰ څخه	هغه چې (سبطى)	له تابعانو د دغه (موسىٰ ؤ)	پر هغه (قبطى)

دښمنانو د دغه (موسىٰ) ؤ پس مرسته (مدد) وغوښته دغه (سبطى) چې له تابعانو د دغه (موسىٰ ؤ) پر هغه (قبطى)

وَلِتَعۡلَمَ اَنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكۡثَرَهُمۡ ..د تير مخ پاته بيان دلته وګورى: يا خو به دا هلته هم مخكې تله او راتله يا به يې په يوه حيله سره ځان رسولى وي او دې خپل ورور موسى عليه السلام دليرى څخه وليدى او هغه خلګ ددې څخه خبر نه وه چې دا ددې ورور دى او دادده په فكر كې راغلې ده الله جل جلاله فرمايي چې مور د مخكې څخه لا چې صندوق نه وو خلاص سوى پر موسى عليه السلام باندې دايانې بندې كړې وې يعنې ده دهيچا تى نه رودى نو خور چې يې كله دا حال وليدى نو موقع يې پيدا كړه ويې ويل چې آيا زه تاسې خلګو ته ديو داسې كور ادرس دروښيم كم چې ستاسې دپاره ددې ماشوم پرورش وكې او هغه دخپل خوى موافق په زړه سره ددغه ماشوم خيرخواهي وكې هغه خلګو ته دمخكې څخه لا دماشوم دتې درودلو مشكل ور پيښ وو ددغې انجلۍ مشوره يې غنيمت وګڼله او دداسې كور پوښتنه يې ځينې وكړه هغې ورته دخپلې مور ادرس وښووى نو هغه وو چې دموسى عليه السلام مور راوغوښتل سوه او موسى عليه السلام ورته وسپارل سو. (معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۲۶)

ع ۱۳ الربع

www.jamairahmani.org

مِنۡ عَدُوِّهٖ ۚ فَوَكَزَهٗ مُوۡسٰى فَقَضٰى عَلَيۡهِ ۖ قَالَ

مِنۡ عَدُوِّهٖ	فَوَكَزَهٗ	مُوۡسٰى	فَقَضٰى	عَلَيۡهِ	قَالَ
چي له دښمنانو د ده ؤ	پس په سوک وواهه هغه	موسیٰ	پس قضاء وکړه (الله)	پر دغه (قبطی)	وویل (موسیٰ)

چي له دښمنانو د ده ؤ پس په سوک وواهه هغه (قبطی) لره موسیٰ پس قضاء وکړه (الله) پر دغه قبطی (مړسو) وویل موسیٰ

هٰذَا مِنۡ عَمَلِ الشَّيۡطٰنِ ؕ اِنَّهٗ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِيۡنٌ ﴿۱۵﴾ قَالَ

هٰذَا	مِنۡ عَمَلِ	الشَّيۡطٰنِ	اِنَّهٗ	عَدُوٌّ	مُّضِلٌّ	مُّبِيۡنٌ	قَالَ
چي دغه کار	له عمله	دشيطان دی	بيشکه! چي دغه	دښمن دی	گمراه کوونکی دی	ښکاره	وویل (موسیٰ)

چي دغه کار له عمله د شيطان دی، بيشکه! چي دغه (شيطان) دښمن دی (د انسانانو) لغزوونکی دی ښکاره. وویل موسیٰ

رَبِّ اِنِّىۡ ظَلَمۡتُ نَفۡسِىۡ فَاغۡفِرۡ لِىۡ فَغَفَرَ لَهٗ ؕ

رَبِّ	اِنِّىۡ	ظَلَمۡتُ	نَفۡسِىۡ	فَاغۡفِرۡ لِىۡ	فَغَفَرَ لَهٗ
ای ربه زما	بيشکه! زه چي يم	ظلم مي کړی دی	پر نفس خپل	پس مغفرت وکړه ماته	پس مغفرت وکړ (الله) ده ته

ای ربه زما بيشکه! زه چي يم ظلم مي کړی دی پر نفس خپل (په قتل) پس مغفرت وکړه ماته پس مغفرت وکړ (الله) دغه (موسیٰ) ته

اِنَّهٗ هُوَ الۡغَفُوۡرُ الرَّحِيۡمُ ﴿۱۶﴾ قَالَ رَبِّ بِمَاۤ اَنۡعَمۡتَ عَلَىَّ

اِنَّهٗ	هُوَ	الۡغَفُوۡرُ	الرَّحِيۡمُ	قَالَ	رَبِّ	بِمَاۤ اَنۡعَمۡتَ	عَلَىَّ
بيشکه! چي (الله)	هم دی دی	خاوند ښه بخښونکی	ډير رحم والا دی	وویل موسیٰ	ای ربه زما	په حق د انعام ستا	پر ما

بيشکه! چي (الله) هم دی دی خاوند ښه بخښونکی ډير رحم والا دی. وویل موسیٰ ای ربه زما په حق د انعام فضل ستا پر ما

فَلَنۡ اَكُوۡنَ ظَهِيۡرًا لِّلۡمُجۡرِمِيۡنَ ﴿۱۷﴾ فَاَصۡبَحَ فِى الۡمَدِيۡنَةِ

فَلَنۡ اَكُوۡنَ	ظَهِيۡرًا	لِّلۡمُجۡرِمِيۡنَ	فَاَصۡبَحَ	فِى الۡمَدِيۡنَةِ
پس چي له سره زه نسم هيچيری	مددگار	دپاره د گنهگارانو	بيا سهار راولاړ سو	په دغه ښار کښې

(وساته ما) پس چي له سره زه هيچيری نسم مددگار دپاره د گنهگارانو. بيا سهار راولاړ سو (موسیٰ) په دغه ښار کښې

خَآئِفًا يَّتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِى اسۡتَنۡصَرَهٗ

خَآئِفًا	يَّتَرَقَّبُ	فَاِذَا الَّذِىۡ	اسۡتَنۡصَرَهٗ
چي بيريدونکی ؤ	چي انتظار به يې کاوه	پس ناڅاپه هغه (اسرائيلی)	چي مدد يې غوښتی ؤ له دغه (موسیٰ) څخه

چي بيريدونکی ؤ (پر ځان خپل) چي انتظار به يې کاوه، پس ناڅاپه هغه (اسرائيلی) چي مدد يې غوښتی ؤ له دغه (موسیٰ) څخه

قَالَ رَبِّ اِنِّىۡ ظَلَمۡتُ نَفۡسِىۡ فَاغۡفِرۡ لِىۡ.. دحضرت موسی عليه السلام څخه چي خطاً قتل وسونويي دمغفرت طلب وکی: ددې آيت مطلب دادی چي ددې قبطي کافر قتل کم چي دحضرت موسی عليه السلام څخه بلا ارادې صادر سوی وو موسی عليه السلام دا هم دخپل نبوت او رسالت او دپيغمبرانه لوی شان په لحاظ سره خپله گناه مقرره کړه: دا الله جل جلاله څخه يې بخښنه وغوښته او الله جل جلاله دی معاف کی. دلته اول دا سوال پيداکيږي چي داقبطي کافر دشرعي اصطلاح په لحاظ سره يو حربي کافر وو چي قتل يې قصدا هم مباح او جائز وو ځکه چي نه دی ديو اسلامي حکومت ذمي وو او نه دموسی عليه السلام سره دده څه معاهده وه بيا موسی عليه السلام دادشيطان عمل او گناه څنگه وبلله؟ دده قتل خو په ښکاره داجر او ثواب کار ښکاريدی ځکه چي ده پر يو مسلمان باندي ظلم کوی او دهغه په بدل کي دده قتل واقع سو: جواب دادی چي معاهده څنگه چي قولي او تحريري وي لکه چي په عمومي شکل سره په اسلامي حکومتونو کي دذميانو سره معاهده ده. پاته بيان پر راوران مخ وگوری.

www.jamairahmani.org

بِالۡاَمۡسِ یَسۡتَصۡرِخُهٗ ؕ قَالَ لَهٗ مُوۡسٰۤی اِنَّكَ لَغَوِیٌّ مُّبِیۡنٌ ﴿۱۸﴾

بِالۡاَمۡسِ	یَسۡتَصۡرِخُهٗ	قَالَ	لَهٗ	مُوۡسٰۤی	اِنَّكَ	لَغَوِیٌّ	مُّبِیۡنٌ
پرون	اوس بیا ناری وهی دغه ته	نو وویل	هغه ته	موسیٰ	چې بیشکه ! ته	خامخا بې لارې یې	ښکاره

پرون اوس بیا ناری وهي دغه (موسیٰ ته) پس وویل موسیٰ هغه (اسرائیلي) ته چې بیشکه! ته خامخا بې لارې یې ښکاره.

فَلَمَّاۤ اَنۡ اَرَادَ اَنۡ یَّبۡطِشَ بِالَّذِیۡ هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا ۙ

فَلَمَّاۤ	اَنۡ اَرَادَ	اَنۡ یَّبۡطِشَ	بِالَّذِیۡ	هُوَ	عَدُوٌّ	لَّهُمَا
پس کله چې	اراده وکړه (موسیٰ)	چې ونیسی	هغه (قبطی)	چې ؤ	دښمن	ددغو دواړو

پس کله چې اراده وکړه (موسیٰ) چې ونیسی هغه (قبطی) چې ؤ دښمن د دغو دواړو (موسیٰ او دغه اسرآئیلي)

قَالَ یٰمُوۡسٰۤی اَتُرِیۡدُ اَنۡ تَقۡتُلَنِیۡ كَمَا قَتَلۡتَ نَفۡسًۢا

قَالَ	یٰمُوۡسٰۤی	اَتُرِیۡدُ	اَنۡ تَقۡتُلَنِیۡ	كَمَا قَتَلۡتَ	نَفۡسًا
وویل	ای موسیٰ	آیا اراده لرې	د دې چې وژنې ته (نن) ما	لکه چې وژلی دی ؤ	یو نفس (دقبطی)

وویل (سبطی) ای موسیٰ! آیا اراده لرې د دې چې وژنې ته (نن) ما لکه چې وژلی دی ؤ یو نفس (دقبطی)

بِالۡاَمۡسِ ٭ۖ اِنۡ تُرِیۡدُ اِلَّاۤ اَنۡ تَكُوۡنَ جَبَّارًا

بِالۡاَمۡسِ	اِنۡ تُرِیۡدُ	اِلَّاۤ	اَنۡ تَكُوۡنَ	جَبَّارًا
پرون	اراده نه لرې ته	مګر	ددې چې سې	زورور

پرون اراده نه لرې ته (دهیڅ شي) مګر ددې چې سې (ای موسیٰ) زورور

فِی الۡاَرۡضِ وَمَا تُرِیۡدُ اَنۡ تَكُوۡنَ مِنَ الۡمُصۡلِحِیۡنَ ﴿۱۹﴾

فِی الۡاَرۡضِ	وَمَا تُرِیۡدُ	اَنۡ تَكُوۡنَ	مِنَ الۡمُصۡلِحِیۡنَ
په مځکه کښې	او اراده نه لرې	چې سې ته	له اصلاح کوونکو څخه

په مځکه (دمصر) کښې او اراده نه لرې چې سې ته له اصلاح کوونکو څخه.

وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنۡ اَقۡصَا الۡمَدِیۡنَةِ یَسۡعٰی ۫ قَالَ یٰمُوۡسٰۤی

وَجَآءَ	رَجُلٌ	مِّنۡ اَقۡصَا	الۡمَدِیۡنَةِ	یَسۡعٰی	قَالَ	یٰمُوۡسٰۤی
او راغی	یو سړی	له آخره	د ښاره	په دې حال چې راځغستله یئ	وویل	ای موسیٰ !

او راغی یو سړی له آخره د ښاره په دې حال چې راځغستله یئ وویل ای موسیٰ !

قَالَ لَهٗ مُوۡسٰۤی اِنَّكَ لَغَوِیٌّ مُّبِیۡنٌ. د تیر مخ پاته بیان

دلته وګورئ: یا کله یوه معاهده دیو غیر مسلم حکومت سره دصلح معاهده وي او دا معاهده په اتفاق سره واجب العمل ده او ددې خلاف ورزي ددوکې او چم او دعهد ماتولو په سبب حرامه وي دغه رکم عملي معاهده هم یو قسم معاهده وي ددې پابندي هم لازمي او خلاف ورزي یې وعده ماتول دي. دعملي وعدې صورت دادی چې کم ځای مسلمانان او څه غیر مسلم په یو بل حکومت کې دیو بل سره په امن او اطمینان باندې اوسیږي په یو بل حمله کول یا لوټ مار کول ددواړو طرفه څخه غداري ګڼل کیږي نو داسې ژوند تیرول او معاملې هم یو قسم عملي معاهده وي ددې څخه خلاف ورزي جائزه نه ده ددې دلیل دحضرت مغیره ابن شعبه رضي الله عنه هغه اوږد حدیث دی کم چې امام بخاري رحمة الله علیه په کتاب الشروط کې په تفصیل سره روایت کړی دی او واقعه یې تاسې په معارف القرآن کې په تفصیل سره کتلای سی موږ به یې حواله سره دتوک او صفحې درته ولیکو.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۳۳)

www.jamairahmani.org

إِنَّ الْمَلَاَ يَأْتَمِرُوْنَ بِكَ لِيَقْتُلُوْكَ فَاخْرُجْ إِنِّيْ لَكَ

إِنَّ	الْمَلَاَ	يَأْتَمِرُوْنَ	بِكَ	لِيَقْتُلُوْكَ	فَاخْرُجْ	إِنِّيْ	لَكَ
بیشکه!	مشران	مشورې کوي	په حق ستا کښې	لپاره د دې چې ووژني تا	پس ووځه ته	بیشکه! زه یم	تاته

بیشکه! مشران مشورې کوي په حق ستا کښې لپاره د دې چې ووژني تا پس ووځه ته (له مصره) بیشکه! زه یم تاته

مِنَ النّٰصِحِيْنَ ⑳ فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَّتَرَقَّبُ قَالَ

مِنَ	النّٰصِحِيْنَ	فَخَرَجَ	مِنْهَا	خَآئِفًا	يَّتَرَقَّبُ	قَالَ
له	نصیحت کوونکو څخه	پس ووت (موسیٰ)	له دغه څخه	چې بیریدونکی ؤ	کتل به یې	وویل (موسیٰ)

له نصیحت کوونکو څخه. پس ووت موسیٰ له دغه مصر څخه په دې حال کښې چې بیریدونکی ؤ کتل به یې، وویل موسیٰ

رَبِّ نَجِّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ㉑ وَلَمَّا تَوَجَّهَ

رَبِّ	نَجِّنِيْ	مِنَ الْقَوْمِ	الظّٰلِمِيْنَ	وَلَمَّا	تَوَجَّهَ
ای ربه زما	نجات راکړه ته ماته	له قومه	د ظالمانو	او کله چې	متوجه سو (موسیٰ)

ای ربه زما نجات راکړه ته ماته له قومه د ظالمانو (چې فرعون او تابعان یې دي) او کله چې متوجه سو (موسیٰ)

تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى رَبِّيْ اَنْ يَّهْدِيَنِيْ سَوَآءَ

تِلْقَآءَ	مَدْيَنَ	قَالَ	عَسٰى	رَبِّيْ	اَنْ يَّهْدِيَنِيْ	سَوَآءَ
په طرف	د مدین	وې وویل	امید دی	له رب زما څخه	د دې چې وښیي ماته	سمه

په طرف د مدین وې وویل امید دی له رب زما څخه د دې چې وښیي ماته سمه

السَّبِيْلِ ㉒ وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةً مِّنَ النَّاسِ

السَّبِيْلِ	وَلَمَّا	وَرَدَ مَآءَ	مَدْيَنَ	وَجَدَ	عَلَيْهِ	اُمَّةً	مِّنَ النَّاسِ
لاره	او کله چې	ورسید اوبو	د مدین ته	نو ویې پیدا یې کړل	پر هغه	یوه ډله	د خلګو

لاره. او کله چې ورسید (موسیٰ) اوبو د مدین ته نو یې وموندله پر هغه (کوهی) یوه ډله له خلګو

يَسْقُوْنَ وَوَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمُ امْرَاَتَيْنِ تَذُوْدٰنِ

يَسْقُوْنَ	وَوَجَدَ	مِنْ دُوْنِهِمُ	امْرَاَتَيْنِ	تَذُوْدٰنِ
چې اوبه یې ورکولې	او پیدا یې کړې	ماسیوا له دوی څخه	دوې ښځې	چې رامنع کولې به یې میږې خپلې

چې اوبه یې ورکولې (مواشیو خپلو ته) او ویې موندلې رابیرته له دوی څخه دوې ښځې چې رامنع کولې به یې ګډې خپلې

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى.. حضرت موسی علیه السلام د مصر څخه د مدین پر طرف باندې روان سو:

مدین د شام په ملک کې دیو ښار نوم دی کم چې د مدین ابن ابراهیم علیه السلام په نوم سره مسمی سوی دی د اعلاقه د فرعوني حکومت څخه په هغه وخت کې د باندې وه: د مصر څخه تر مدین پورې اته منزله لار وه پر موسی علیه السلام چې کله د فرعوني سپایانو طبعي بیره راغله چې دوی به په ما پسې کیږي او دا بیره د نبوت او معرفت منافي نه ده او نه د توکل څخه. نو د مصر څخه یې د هجرت اراده وکړه او د مدین طرف یې شاید په دې وجه متعین کړی وي چې مدین هم د ابراهیم علیه السلام د اولاد کلی وو او حضرت موسی علیه السلام هم د حضرت ابراهیم علیه السلام په اولاد کې وو: دا وخت حضرت موسی علیه السلام بالکل د بې سرو سامانی سره د اسې د مصر څخه ووتی چې نه ورسره څه توښه وه او نه سامان او نه ورته لاره معلومه وه د دې پریشانی په حالت کې د الله جل جلاله طرف ته متوجه سو ویې فرمایل. عسی ربی ان یهدینی السبیل. امید لرم چې زما رب ماته لاره راوښیي. پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

ع ۸ ۵

www.jamairahmani.org

قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ؕ قَالَتَا لَا نَسْقِيْ حَتّٰى

قَالَ	مَا خَطْبُكُمَا	قَالَتَا	لَا نَسْقِيْ	حَتّٰى
نو وويل (موسیٰ)	چې څه دی حال ستاسی	وويل هغو (دواړو)	چې اوبه نه ورکوو موږ	ترڅو

(له اوبو څخه) نو وويل (موسیٰ) چې څه دی حال ستاسی وويل هغو (دواړو) چې اوبه نه ورکوو موږ (ګډو خپلو ته) څو

يُصْدِرَ الرِّعَآءُ ۚ وَاَبُوْنَا شَيْخٌ كَبِيْرٌ ﴿۲۳﴾ فَسَقٰى لَهُمَا

يُصْدِرَ	الرِّعَآءُ	وَاَبُوْنَا	شَيْخٌ	كَبِيْرٌ	فَسَقٰى	لَهُمَا
بيرته لاړ سی	شپانه	او پلار زموږ	زوړ دی	د ډيرو کلونو	پس اوبه کړه (موسیٰ رمه)	د دغو دواړو

بيرته لاړ سی (دغه) شپانه او پلار زموږ زوړ دی د ډيرو کلونو. پس اوبه کړه (موسیٰ رمه) د دغو دواړو

ثُمَّ تَوَلّٰۤى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّيْ لِمَاۤ اَنْزَلْتَ

ثُمَّ	تَوَلّٰۤى	اِلَى الظِّلِّ	فَقَالَ	رَبِّ	اِنِّيْ	لِمَاۤ	اَنْزَلْتَ
بيا يئ	شاوګرځوله	سيوری ته	نو وی ويل	ای ربه زما	بيشکه! زه	هر هغه شی ته	چې وليږی ته

بيا يئ شاوګرځوله (ښځو ته او ولاړی) سيوری ته، نو وی ويل ای ربه زما بيشکه! زه هر هغه شی ته چې وليږی ته

اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيْرٌ ﴿۲۴﴾ فَجَآءَتْهُ اِحْدٰىهُمَا تَمْشِيْ عَلَى

اِلَيَّ	مِنْ خَيْرٍ	فَقِيْرٌ	فَجَآءَتْهُ	اِحْدٰىهُمَا	تَمْشِيْ	عَلَى
ماته	له خيره	فقير يم	پس راغله دغه (موسیٰ) ته	يوه له دواړو	چې تګ يئ کاوه	پر

ماته له خيره فقير (محتاج) يم. پس راغله دغه (موسیٰ) ته يوه له دواړو چې تګ يئ کاوه پر

اسْتِحْيَآءٍ ۫ قَالَتْ اِنَّ اَبِيْ يَدْعُوْكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ

اسْتِحْيَآءٍ	قَالَتْ	اِنَّ	اَبِيْ	يَدْعُوْكَ	لِيَجْزِيَكَ	اَجْرَ
(طريقه د) حياء سره	وويل	چې بيشکه!	پلار زما	بولی تا	لپاره د دی چې درکړی تاته	اجر حق

(طريقه د) حياء سره وويل (دی موسیٰ ته) چې بيشکه! پلار زما بولی تا د پاره د دی چې درکړی تاته اجر حق

مَا سَقَيْتَ لَنَا ؕ فَلَمَّا جَآءَهٗ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ

مَا سَقَيْتَ	لَنَا	فَلَمَّا	جَآءَهٗ	وَقَصَّ	عَلَيْهِ	الْقَصَصَ
د اوبو کولو ستا	(ميږی) موږ ته	پس کله چې	راغی (موسیٰ) دغه ته	او بيان يئ کړه	پر دغه (شعيب)	قصه خپله

د اوبو کولو ستا (ګډو) موږ ته، پس کله چې راغی (موسیٰ) دغه (شعيب) ته او بيان يئ کړه پر دغه (شعيب) قصه خپله

قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ؕ قَالَتَا لَا نَسْقِيْ حَتّٰى..د تير مخ پاته بيان دلته وګوری:

الله جَلَّ جَلَالُهٗ د حضرت موسی عَلَیْهِ السَّلَام دا دعا قبوله کړه د تفسير ليکونکو بيان دی چې په دې سفر کې د حضرت موسی عَلَیْهِ السَّلَام خوراک صرف د درختو پاڼې وې حضرت ابن عباس رَضِیَ اللہُ عَنْہُ فرمايي چې د حضرت موسی عَلَیْهِ السَّلَام دا د ټولو څخه سخت ازمايش او امتحان وو د حضرت موسی عَلَیْهِ السَّلَام د ازمايشونو او امتحانونو تفصيل په سورت طه کې ديو اوږد حديث په حواله تير سوی دی په معارف القرآن کې. حضرت موسی عَلَیْهِ السَّلَام هغه ځاته راورسيدی پر کم ځاه چې ددې ځای خلګو خپل حيواناتو ته اوبه ورکولې نو يه هلته دوې ښځې وليدې چې هغوی خپلې بزې د اوبو طرف ته د تللو څخه منع کولې چې د دوی بزې د نورو خلګو په بزو کې شريکې نه سې. موسی عَلَیْهِ السَّلَام ددې دواړو ښځو څخه پوښتنه وکړه چې ستاسې څه حال دی چې تاسې خپلې بزې منع کوی او دلته ولاړې ياست د نورو خلګو په شان يې واوبو ته نه ورپريږدی يا يې دغه ځاه ته نه راولی دا ولې څه وجه ده ؟: پاته بيان پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

قَالَتۡ اِحۡدٰىهُمَا يٰۤاَبَتِ اسۡتَاۡجِرۡهُ. د تير مخ پاته بيان دلته وګورى: دغه دواړو ښځو جواب ورکى چي زموږ عادت دادى چي موږ د سړيو سره د خلط كيدو څخه ځان ساتو نو په دي وجه تر هغه وخته پوري خپلي بزې نه اوبه كوو تر څو پوري چي دا خلګ د څاه څخه ليري نه سي كله چي دوى ولاړ سي نو موږ بيا خپلي بزې اوبه كوو او په دي كي چي دا سوال راپيدا كيدى چي آيا ستاسي څوک سړى نسته چي ښځي دا سي كار د پاره راوباسى نو جواب يي هم دې ښځو ورکى چي زموږ پلار بوډا ضعيف دى هغه دا كار نه سي كولاى په دې وجه موږ مجبوره يو دغه خپلي بزې په خپله ګورو. د دې واقعې څخه يو څو مهمي فائدې هم اخيستل كيږي. اول دا چي د ضعيفانو امداد د انبياوو عليهم السلام سنت دى حضرت موسى عليه السلام دوې ښځي وليدلې چي بزې يي اوبه كولو ته راوستلي وي مګر د خلګو د ګڼې ګوڼې په وجه ورته موقع نه ورکول كيږي نو پوښتنه يي ورڅخه وكړه چي ستاسي مشكل څه دى د هغوى په مشكل يي ځان خبر كى او بيا يي كومک ورسره وكى. پاته بيان پر راروان مخ وګورى.

قَالَ لَا تَخَفۡ نَجَوۡتَ مِنَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٢٥﴾

قَالَ	لَا تَخَفۡ	نَجَوۡتَ	مِنَ الۡقَوۡمِ	الظّٰلِمِيۡنَ
وويل (شعيب)	مه بيرېږه !	چي نجات دى پيدا كړى	له قومه	ظالمانو څخه

وويل (شعيب موسىٰ ته) مه بيرېږه ! چي نجات دى وموند له قومه ظالمانو (فرعونيانو) څخه.

قَالَتۡ اِحۡدٰىهُمَا يٰۤاَبَتِ اسۡتَاۡجِرۡهُ اِنَّ خَيۡرَ مَنِ

قَالَتۡ	اِحۡدٰىهُمَا	يٰۤاَبَتِ	اسۡتَاۡجِرۡهُ	اِنَّ	خَيۡرَ	مَنِ
وويل	يوى له دغو دواړو !	اى پلاره زما !	مزدور ونيسه دى	بيشكه! چي	غوره	د هر هغه چا چي

وويل يوى له دغو دواړو ! اى پلاره زما ! مزدور ونيسه دى (د پاره د ميږو څرولو) بيشكه! چي غوره د هر هغه چا چي

اسۡتَاۡجَرۡتَ الۡقَوِيُّ الۡاَمِيۡنُ ﴿٢٦﴾ قَالَ اِنِّيۡۤ اُرِيۡدُ اَنۡ

اسۡتَاۡجَرۡتَ	الۡقَوِيُّ	الۡاَمِيۡنُ	قَالَ	اِنِّيۡۤ	اُرِيۡدُ	اَنۡ
مزدوريئ نيسى	چي قوتناک	او امانتګروى	وويل (شعيب)	بيشكه! زه	اراده لرم	د دى چي

مزدوريئ نيسى هغه څوک دى چي قوتناک او امانتګر وى. وويل (شعيب موسىٰ ته) بيشكه! زه اراده لرم د دى چي

اُنۡكِحَكَ اِحۡدَى ابۡنَتَىَّ هٰتَيۡنِ عَلٰۤى اَنۡ تَاۡجُرَنِىۡ ثَمٰنِىَ

اُنۡكِحَكَ	اِحۡدَى	ابۡنَتَىَّ	هٰتَيۡنِ	عَلٰۤى اَنۡ	تَاۡجُرَنِىۡ	ثَمٰنِىَ
په نكاح دركړم تاته	يوه	له دغو لوڼو خپلو	چي دادى	په دى چي	مزدورى وكړى ته زما د پاره	اته

په نكاح دركړم تاته يوه له دغو لوڼو خپلو چي دا دى په دى چي مزدورى وكړى ته زما د پاره اته

حِجَجٍ ۚ فَاِنۡ اَتۡمَمۡتَ عَشۡرًا فَمِنۡ عِنۡدِكَ ۚ وَمَاۤ اُرِيۡدُ

حِجَجٍ	فَاِنۡ	اَتۡمَمۡتَ	عَشۡرًا	فَمِنۡ عِنۡدِكَ	وَمَاۤ اُرِيۡدُ
كاله	پس كه	پوره كړه تا	لس كاله	نو هغه به ستا له طرفه وى	او نه لرم زه اراده

كاله پس كه پوره كړه تا لس كاله نو هغه به ستا له طرفه وى (له ما سره احسان) وى او نه لرم زه اراده

اَنۡ اَشُقَّ عَلَيۡكَ ؕ سَتَجِدُنِىۡۤ اِنۡ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ

اَنۡ اَشُقَّ	عَلَيۡكَ	سَتَجِدُنِىۡۤ	اِنۡ شَآءَ	اللّٰهُ	مِنَ
د دى چي مشقت واچوم	پر تا	ژر به پيدا كړى ته ما	كه اراده وفرمائى	الله	له

د دى چي مشقت واچوم پر تا (په اشتراط د لسو كلونو) ژر به پيدا كړى ته ما كه اراده وفرمائى الله له

www.jamairahmani.org

ع ٣

الصّٰلِحِيۡنَ ﴿۲۷﴾ قَالَ ذٰلِكَ بَيۡنِىۡ وَبَيۡنَكَ ؕ اَيَّمَا

الصّٰلِحِيۡنَ	قَالَ	ذٰلِكَ	بَيۡنِىۡ	وَبَيۡنَكَ	اَيَّمَا
صالحانو ، نيکانو	وويل (موسیٰ)	چې هم دا	په مينځ زما	او په مينځ ستا کښې	چې هره يوه

صالحانو نيکانو . وويل (موسیٰ) چې هم دا (عهد مقرر سو) په مينځ زما او ستا کښې چې هره يوه

الۡاَجَلَيۡنِ قَضَيۡتُ فَلَا عُدۡوَانَ عَلَىَّ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى

الۡاَجَلَيۡنِ	قَضَيۡتُ	فَلَا عُدۡوَانَ	عَلَىَّ	وَاللّٰهُ	عَلٰى
له دی دواړو نيتو	چې پوره کړه ما	پس نه به وی زيادت	پر ما	او الله	پر

له دی دواړو نيتو چې پوره کړه ما پس نه به وی زيادت پر ما او الله پر

مَا نَقُوۡلُ وَكِيۡلٌ ﴿۲۸﴾ فَلَمَّا قَضٰى مُوۡسَى الۡاَجَلَ وَسَارَ

مَا نَقُوۡلُ	وَكِيۡلٌ	فَلَمَّا	قَضٰى	مُوۡسَى	الۡاَجَلَ	وَسَارَ
دغه چې وايو	ساتونکی شاهد دی	پس کله چې	پوره کړه	موسیٰ	نيته (خپله)	او رهی سو

دغه چې وايو (يئ موږ) ساتونکی شاهد دی . پس کله چې پوره کړه موسیٰ نيته (خپله) او رهی (روان) سو

بِاَهۡلِهٖۤ اٰنَسَ مِنۡ جَانِبِ الطُّوۡرِ نَارًا ۚ قَالَ لِاَهۡلِهِ

بِاَهۡلِهٖۤ	اٰنَسَ	مِنۡ جَانِبِ	الطُّوۡرِ	نَارًا	قَالَ	لِاَهۡلِهِ
سره له عيال خپل	وليد (موسیٰ)	له جانبه	(دغره) د طور يو	اور	وی ويل	عيال خپل ته

سره له عيال خپل (په اجازه د شعيب) وليد (موسیٰ) له جانبه (دغره) د طور يو اور، وی ويل عيال خپل ته

امۡكُثُوۡۤا اِنِّىۡۤ اٰنَسۡتُ نَارًا لَّعَلِّىۡۤ اٰتِيۡكُمۡ مِّنۡهَا

امۡكُثُوۡۤا	اِنِّىۡۤ	اٰنَسۡتُ	نَارًا	لَّعَلِّىۡۤ	اٰتِيۡكُمۡ	مِّنۡهَا
چې درنګ وکړئ تاسی	بيشکه! زه چې يم	ومی ليد	يو اور	بنايئ ما لره	چې راتله وکړم تاسی ته	له دی څخه

چې مدار وکړئ تاسی (په دی ځای کښې) بيشکه! زه چې يم ومی ليد يو اور بنايئ ما لره چې راتله وکړم تاسی ته له دی (اور)

بِخَبَرٍ اَوۡ جَذۡوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمۡ تَصۡطَلُوۡنَ ﴿۲۹﴾ فَلَمَّاۤ اَتٰٮهَا

بِخَبَرٍ	اَوۡ جَذۡوَةٍ	مِّنَ النَّارِ	لَعَلَّكُمۡ	تَصۡطَلُوۡنَ	فَلَمَّاۤ	اَتٰٮهَا
په خبر	يا په سکروټی	له هغه اوره	لپاره د دی چې تاسی	تاوده سئ	پس کله چې	راغی دغه اور ته

څخه په خبر يا په بخری (سکروټی) له هغه اوره لپاره د دی چې تاسی (پری) تاوده سئ! پس کله چې راغی دغه اور ته

قَالَ ذٰلِكَ بَيۡنِىۡ وَبَيۡنَكَ ؕ اَيَّمَا الۡاَجَلَيۡنِ... دتير مخ پاته بيان دلته وګوری :

مسئله : دپردی بيګانه ښځي سره دضرورت په وخت کي په خبرو کولو کي څه باک نسته تر څو چي دڅه فتني بيره نه وي :

دريم داچي که څه هم داواقعه دهغه زماني ده کله چي پرده دښځو دپاره لازمه نه وه دکمي سلسله چي داسلام ترابتدايي زماني پوري جاري وه دمديني منوري دهجرت څخه وروسته دښځو دپردي احکام نازل سول ليکن هغه وخت هم دپردي چي کم اصل مقصد دی هغه دطبعي شرافت او حياء په سبب په ښځو کي موجود وو چي دضرورت باوجود به يي دسړو سره خلط نه خوښووی او تکليف برداشت کول يي هم قبول کړل. **څلورم داچي** دښځو ددغه رکم کارونو دپاره هغه وخت هم وتل ښه کارنه وو په دي وجه دوی دخپل پلار دمعذوروالي عذر بيان کړی حضرت موسیٰ عليه السلام ته پر دوی باندي رحم راغی او آخر يي دڅاه څخه اوبه راويستي او ددوی مالونه يي وراوبه کړل او بيا دابښځي ولاړي خپل پلار يي په دا واقعه خبر کی الخ.

(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٣٩)

www.jamairahmani.org

نُوْدِیَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَیْمَنِ فِی الْبُقْعَةِ

نُوْدِیَ	مِنْ شَاطِئِ	الْوَادِ	الْاَیْمَنِ	فِی الْبُقْعَةِ
نو ږغ وکړې سو	له غاړې دهغې	کندې	چې په راسته طرف کښې وه	په هغه ټوټه

نو ږغ (ورته) وکړې سو له غاړې د هغې کندې چې په راسته طرف (دموسٰی) کښې وه په هغه ټوټه

الْمُبٰرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يّٰمُوْسٰٓى اِنِّیْٓ اَنَا اللّٰهُ

الْمُبٰرَكَةِ	مِنَ الشَّجَرَةِ	اَنْ يّٰمُوْسٰٓى	اِنِّیْٓ	اَنَا اللّٰهُ
مبارکه کړې سوې کښې	له ونې	داسې چې ای موسٰی	بیشکه! زه	هم دا زه الله یم

مبارکه کړې سوې کښې (له جهته دا وریدو دموسٰی کلام دالله) له (هغې) ونې، داسې چې ای موسٰی بیشکه! زه هم دا زه الله یم

رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٠﴾ وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۭ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ

رَبُّ	الْعٰلَمِيْنَ	وَاَنْ اَلْقِ	عَصَاكَ	فَلَمَّا	رَاٰهَا	تَهْتَزُّ
رب	دعالمیانو	او بل داسې چې وغورځوه	همسا خپله	نو کله چې	ویئ لیدل دا (عصا)	چې ښوریدله

رب د عالمیانو او بل داسې (ږغ پرې وسو) چې وغورځوه همسا خپله نو کله چې ویئ لیدل (موسٰی) دا (عصا) چې ښوریدله

كَاَنَّهَا جَاۗنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ۭ يٰمُوْسٰٓى اَقْبِلْ

كَاَنَّهَا	جَاۗنٌّ	وَّلّٰى	مُدْبِرًا	وَّلَمْ يُعَقِّبْ	يٰمُوْسٰٓى	اَقْبِلْ
ګواکې دا	یو نری ماردی	او مخ یئ واړاوه	چې تښتیدونکی ؤ	او بیرته راونه ګرځید	ای موسٰی	مخ راواړوه

ګواکې دا یو نری ماردی، او مخ یئ واړاوه چې تښتیدونکی ؤ او بیرته راونه ګرځید (بیا ږغ پرې وسو) ای موسٰی مخ راواړوه

وَلَا تَخَفْ ۣ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِيْنَ ﴿٣١﴾ اُسْلُكْ يَدَكَ

وَلَا تَخَفْ	اِنَّكَ	مِنَ الْاٰمِنِيْنَ	اُسْلُكْ	يَدَكَ
او مه بیریږه	بیشکه! ته چې یئ	له امان پیدا کوونکو څخه یئ	ننه باسه	لاس خپل

او مه بیریږه بیشکه! ته چې یئ له امان پیدا کوونکو څخه یئ له بیری څخه (او بیخی مامون یئ) . ننه باسه (راسته) لاس خپل

فِیْ جَیْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاۗءَ مِنْ غَيْرِ سُوْۗءٍ ۡ وَّاضْمُمْ

فِیْ جَیْبِكَ	تَخْرُجْ	بَيْضَاۗءَ	مِنْ غَيْرِ	سُوْۗءٍ	وَّاضْمُمْ
په ګریوان خپل کښې	بیا یئ راوباسه	حال دا چې راوځی به تک سپین	بی له	کوم عیب	او یو ځای کړه

په ګریوان بیا یئ خارج کړه حال دا چې راوځی به تک سپین بی له کوم عیب (مرض، بدی)، او یو پیوست کړه

نُوْدِیَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَیْمَنِ.. حضرت موسی علیه السلام خپله کړې وعده دشعیب علیه السلام سره پوره کړه : حضرت شعیب علیه السلام خپله یوه لورو حضرت موسی علیه السلام ته په نکاح ورکړه چې زما سره به اته کاله پاتیږې زما شپني به کوې حضرت موسی علیه السلام هم وعده ورسره وکړه خو هغه تاکلې وعده چې یې پوره کړه نو بیرته یې اراده مخ دمصر پر خوا دتللو سوله هغه وو چې خپله ښځه دحضرت شعیب علیه السلام لور یې هم دځانه سره کړل مخ دمصر پر خوا راروان سوله نو په یوه شپه داسې اتفاق وسو چې یخني هم وه او لار هم ورڅخه ورکه سوه هغه وو چې ده ته دطور دغره دخوا څخه یوه رڼا په شکل داور وځلیده نو حضرت موسی علیه السلام خپلې کوروالاته وویل چې تاسې دلته کښېنئ ما یو اور لیدلی دی زه هلته ځم شاید چې زه تاسې ته دهغه ځایه څخه دلارې څه خبر راوړم یا داور ګرمه سکروټه راوړم چې تاسې ورته ګرم سی نو کله چې حضرت موسی علیه السلام اورته ورسیدی نو هغه ته دهغه میدان دراسته جانب څخه په هغه مبارک مقام کې. **پاته بیان پر راروان مخ وګورئ :**

www.jamairahmani.org

اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذٰنِكَ بُرْهَانٰنِ مِنْ

اِلَيْكَ	جَنَاحَكَ	مِنَ الرَّهْبِ	فَذٰنِكَ	بُرْهَانٰنِ	مِنْ
سینی خپلې ته	ځانګ دی	له (جهته) دبیرې	نو دغه دواړه	دوه دلیله دی	له (طرفه)

سینی خپلی ته ځانګ (یعنی لاس) دی له (جهته) د بیرې نو دغه دواړه (عصا او ید بیضاء) دوه دلیله دی له (طرفه)

رَّبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۠ ئِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا

رَّبِّكَ	اِلٰى	فِرْعَوْنَ	وَمَلَا۠ ئِهٖ	اِنَّهُمْ	كَانُوْا	قَوْمًا
رب ستا	طرف	دفرعون ته	او قوم د ده ته	بیشکه!	چې دوی دی	قوم

رب ستا طرف د فرعون ته او قوم د ده ته، بیشکه! چې دوی دی قوم

فٰسِقِيْنَ ۞ ۳۲ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا

فٰسِقِيْنَ	قَالَ	رَبِّ	اِنِّيْ	قَتَلْتُ	مِنْهُمْ	نَفْسًا
فاسقان	وویل (موسیٰ)	ای ربه زما	بیشکه! زه چې یم	وژلی می دی	له دغو ځنې	یو نفس

فاسقان (وتلی له فرمان دالله). وویل (موسیٰ) ای ربه زما بیشکه! زه چې یم وژلی می دی له دغو (قبطیانو) ځنې یو نفس

فَاَخَافُ اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ۞ ۳۳ وَاَخِيْ هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ

فَاَخَافُ	اَنْ يَّقْتُلُوْنِ	وَاَخِيْ	هٰرُوْنُ	هُوَ	اَفْصَحُ
پس بیریږم	چې دوی به مې ووژنی	او وررور زما	هارون	هغه	ډیر فصیح دی

پس بیریږم چې دوی به مې ووژنی (په قصاص د هغه سره). او وررور زما هارون هغه ډیر فصیح دی

مِنِّيْ لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْاً يُّصَدِّقُنِيْٓ ۡ اِنِّيْٓ اَخَافُ

مِنِّيْ	لِسَانًا	فَاَرْسِلْهُ	مَعِيَ	رِدْاً	يُّصَدِّقُنِيْٓ	اِنِّيْٓ	اَخَافُ
له ما	له جهته د ژبې	پس ولیږه هغه	هم له ما سره	یار مددګار	چې تصدیق کوی زما	بیشکه! زه	بیریږم

له ما له جهته د ژبې پس ولیږه هغه هم له ما سره یار مددګار چې تصدیق کوی زما بیشکه! زه بیریږم

اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۞ ۳۴ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِيْكَ

اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ	قَالَ	سَنَشُدُّ	عَضُدَكَ	بِاَخِيْكَ
له دې چې دروغجن به کړی دوی ما	وفرمایل (الله)	ژر به قوی کړو موږ	مټ ستا	په وررور ستا

له دې چې دروغجن به کړی دوی ما. وفرمایل (الله) ژر به قوی کړو موږ مټ ستا په وررور ستا

اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذٰنِكَ... دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری:

کي دیوې درختي څخه اواز راغی چي ای موسی عليه السلام زه رب العلمین یم اودا اواز هم راغی چي ته خپل لکړه وغورزوه چنانچي حضرت موسی عليه السلام خپل لکړه وغورزوله او هغه مار جوړ سو روان سو پس ده چي کله دابسوریدونکی ولیدی لکه نری مارچي تیز وي نو شا یي کړه وتښتیدی او شاته یي کتل هم نه حکم ورته وسو چي ای موسی عليه السلام رامخ ته سه او بیریږه مه په هرشان ته په امن یي او داڅه دبیري خبره نه ده بلکي ستا معجزه ده او دوهمه معجزه بله درته درکول کیږي چي ته خپل لاس په ګریوان کي دننه کړه او بیا یي راوباسه هغه به بغیر دڅه مرض څخه ډیر روښانه راووزي او که دلکړې دبدلیدو په شان ددې معجزې څخه هم تاته څه بیره او حیراني پیدا کیږي نو دبیرې لیرې کولو دپاره خپل دغه لاس بیا دخپل ځان ګریوان او تخرګ سره دغشي په شان پیوست کړه چي هغه به بیرته پر اصلي حالت باندي راسي دادوه ستا دنبوت دلیلونه دي.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۴۵)

www.jamairahmani.org

وَنَجۡعَلُ لَكُمَا سُلۡطٰنًا فَلَا يَصِلُوۡنَ اِلَيۡكُمَا ۚ بِاٰيٰتِنَآ ۚ

وَنَجۡعَلُ	لَكُمَا	سُلۡطٰنًا	فَلَا يَصِلُوۡنَ	اِلَيۡكُمَا ۚ	بِاٰيٰتِنَآ ۚ
او وبه گرځوو موږ	تاسی ته	غلبه	پس وبه نه رسیږی دوی	تاسی دواړو ته	په سبب د معجزو زموږ سره

او وبه گرځوو موږ تاسی ته غلبه پس وبه نه رسیږی دوی تاسی دواړو ته په سبب د معجزو زموږ سره

اَنۡتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الۡغٰلِبُوۡنَ ﴿۳۵﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمۡ

اَنۡتُمَا	وَمَنِ	اتَّبَعَكُمَا	الۡغٰلِبُوۡنَ	فَلَمَّا	جَآءَهُمۡ
تاسی دواړه	او هرهغه څوک	چی متابعت وکړی ستاسی	غالبان به او وسئ	پس کله چی	راغی دوی ته

تاسی دواړه او هر هغه څوک چی متابعت وکړی ستاسی غالبان به او وسئ (پر دوی باندی). پس کله چی راغی دوی ته

مُّوۡسٰى بِاٰيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوۡا مَا هٰذَاۤ اِلَّا سِحۡرٌ

مُّوۡسٰى	بِاٰيٰتِنَا	بَيِّنٰتٍ	قَالُوۡا	مَا هٰذَاۤ	اِلَّا	سِحۡرٌ
موسٰی	سره له معجزو زموږ	چی ښکاره وی	وویل	چی نه دی دا	مگر	خو جادو دی

موسٰی سره له معجزو زموږ چی ښکاره وی وویل (فرعونیانو) چی نه دی دا مگر خو سحر (کوډی) دی

مُّفۡتَرًى وَّمَا سَمِعۡنَا بِهٰذَا فِىۡۤ اٰبَآئِنَا الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۳۶﴾

مُّفۡتَرًى	وَّمَا سَمِعۡنَا	بِهٰذَا	فِىۡۤ اٰبَآئِنَا	الۡاَوَّلِيۡنَ
په دروغو سره تړلی سوی	او نه دی اوریدلی موږ	دا	په (زمانو د) پلرونو زموږ کښې	چی پخوا تیر سوی دی

په دروغو سره تړلی سوی او نه دی اوریدلی موږ دا (سحر یا دعوی د نبوت) په (زمانو د) پلرونو زموږ کښې چی پخوا تیر دی.

وَقَالَ مُوۡسٰى رَبِّىۡۤ اَعۡلَمُ بِمَنۡ جَآءَ بِالۡهُدٰى مِنۡ عِنۡدِهٖ

وَقَالَ	مُوۡسٰى	رَبِّىۡۤ	اَعۡلَمُ	بِمَنۡ جَآءَ	بِالۡهُدٰى	مِنۡ عِنۡدِهٖ
او وویل	موسٰی	چی رب زما	ښه عالم دانا دی	په هغه چاچی راغلی دی	په هدایت سره	له طرفه دهغه (رب)

او وویل موسٰی چی رب زما ښه عالم دانا دی په هغه چا چی راغلی دی په هدایت (راوړی یئ دی) له طرفه دهغه (رب)

وَمَنۡ تَكُوۡنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفۡلِحُ

وَمَنۡ	تَكُوۡنُ	لَهٗ	عَاقِبَةُ	الدَّارِ	اِنَّهٗ	لَا يُفۡلِحُ
او په هغه چا باندی	چی سته	هغه ته	ښه خاتمه	په دی دنیا کښې	بیشکه !شان دا دی	چی پیدا به نه کړی بری

او په هغه چا باندی چی سته هغه ته ښه خاتمه په دی دنیا کښې بیشکه! شان دا دی چی پیدا به نه کړی بری

فَلَمَّا جَآءَهُمۡ مُّوۡسٰى بِاٰيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوۡا.

حضرت موسی عليه السلام وفرعون او دده قوم ته دواضح دليلونو سره راغی

غرض داچي کله دي خلگو ته حضرت موسی عليه السلام زموږ واضح دليلونه راوړل نو دغه خلگو معجزي وليدي وي ويل چي داخو محض جادودی چي خامخا پر الله جل جلاله دروغ جوړوی چي داد هغه دطرفه څخه معجزي او دليلونه درسالت دي او موږ داسي خبره هيڅکله نه ده اوريدلي چي زموږ د مخکنيو پلرونو نيکه گانو په وخت کي هم سوی وي او موسی عليه السلام ددې په جواب کي وفرمايل چي کله سره دصحيح دليلونو قايميدو او په دي کي دڅه معقولي شبهي دنه را ايستلو څخه وروسته يي هم نه منی نو داعناد دی او ددې آخري جواب دادی چي زما پروردگار هغه څوک ښه پيژني کم چي صحيح دين يي دده دطرفه څخه راوړی وي او دچا انجام يعني خاتمه چي ددې عالم دنيا څخه ښه کيدونکی دی او په يقين سره ظالمان خلگ کم چي پرصحيح دين او هدايت باندي نه وي هيڅکله به بری او فلاح نه کړي پيدا.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۴۸)

www.jamairahmani.org

الظّٰلِمُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ

الظّٰلِمُوْنَ	وَقَالَ	فِرْعَوْنُ	يٰٓاَيُّهَا	الْمَلَاُ	مَا عَلِمْتُ
ظالمان	او وویل	فرعون	ای	تولیه دمشرانو	نه پیژنم زه

ظالمان (چي هدایت پیدا کړی) . او وویل فرعون ای تولیه د مشرانو (داهل دمصر!) نه پیژنم زه

لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرِيْ ۚ فَاَوْقِدْ لِيْ يٰهَامٰنُ عَلَى الطِّيْنِ

لَكُمْ	مِّنْ اِلٰهٍ	غَيْرِيْ	فَاَوْقِدْ لِيْ	يٰهَامٰنُ	عَلَى الطِّيْنِ
تاسی ته	کوم خدای	بی له ما څخه	پس بل کړه اورزما لپاره	ای هامانه	پر ختې باندې

تاسی ته کوم خدای (چي عبادت ورته کوئ) بی له ما څخه پس بل کړه اور زما لپاره ای هامانه پر ختې باندې

فَاجْعَلْ لِّيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى وَاِنِّيْ

فَاجْعَلْ	لِّيْ صَرْحًا	لَّعَلِّيْٓ	اَطَّلِعُ	اِلٰٓى اِلٰهِ	مُوْسٰى	وَاِنِّيْ
پس وګرځوه	زما لپاره ماڼی لوړه	ښایئ ماته	چي وخیژم	الله ته	دموسٰی	او بیشکه! خامخا زه

پس وګرځوه جوړه کړه زما لپاره ماڼی لوړه (اوچته) ښایئ ماته چي وخیژم الله د موسٰی ته (وئ ګورم) او بیشکه! خامخا زه

لَاَظُنُّهٗ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٣٨﴾ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُوْدُهٗ

لَاَظُنُّهٗ	مِنَ الْكٰذِبِيْنَ	وَاسْتَكْبَرَ	هُوَ	وَجُنُوْدُهٗ
ګمان کوم پر موسٰی	له دروغجنانو	او کبر وکړ	دغه (فرعون)	او لښکرو د دغه (فرعون)

ګمان کوم پر موسٰی له دروغجنانو (په دعوی دبل معبود بیله ما) . او کبر وکړ دغه (فرعون) او لښکرو د دغه (فرعون)

فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا لَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٣٩﴾

فِي الْاَرْضِ	بِغَيْرِ الْحَقِّ	وَظَنُّوْٓا	اَنَّهُمْ	اِلَيْنَا	لَا يُرْجَعُوْنَ
په مځکه کښی	په ناحقه سره	او ګمان وکړ دوی	د دی چي بیشکه! دوی	به موږ ته	نه راګرځول کیږی

په مځکه (دمصر) کښی په ناحقه سره او ګمان وکړ دوی د دی چي بیشکه! دوی به موږ ته نه راګرځول کیږی (په قیامت).

فَاَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ ۚ

فَاَخَذْنٰهُ	وَجُنُوْدَهٗ	فَنَبَذْنٰهُمْ	فِي الْيَمِّ
پس راونیوه موږهم دغه (فرعون)	او لښکر ددغه (فرعون)	پس وغورځول موږ دوی	په سیند کښی

پس راونیوه موږهم دغه (فرعون) او (هم) لښکر د دغه (فرعون) پس وغورځول موږ دوی (ټول) په سیند کښی

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ.. **فرعون چي دموسی ﷺ دلیلونه ولیدل نو دقوم پر ایمان راوړلو ویریدی:** حضرت موسی ﷺ چي کله خپل دلیلونه وفرعون او ددقوم ته بیان کړل او فرعون واوریدل نو هغه وچي دده سره بیره پیدا سوه چي هسي نه زما معتقدین ددوی طرف ته مائله سي نو خلګ یي راجمع کړل او ورته یي وویل ای ددربار خلګو ماته خو دځان څخه ماسوا ستاسي بل خدای نه معلومیږي ددې څخه وروسته یي دخلګو دوکه کولو دپاره خپل وزیر ته وویل چي که په دې سره ددې خلګو اطمینان نه وي نو ای هامانه ماته دخاوري خښتي جوړي کړه په اورکي بیا پخې کړه بیا ددغه پخو خښتو څخه زما دپاره یوه جګه آبادي جوړ کړه ددې دپاره چي زه دې ته وخیژم دموسی ﷺ خدای وګورم او ووینم او زه خو په دې دعوی کي چي یو بل خدای سته موسی ﷺ درواغجن ګڼم الله ﷻ فرمايي چي فرعون او دده تابعدارانو ناحقه په نیا کي سر پورته کړی وو چي حق یي ونه مني او پای غرق سول. (معارف القرآن ج٧پ٢٠ص ٤٨)

www.jamairahmani.org

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ۝۴۰ وَجَعَلْنٰهُمْ

فَانْظُرْ	كَيْفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	الظّٰلِمِيْنَ	وَجَعَلْنٰهُمْ
نو وګوره	چې څرنګه	ؤ	آخره خاتمه	دظالمانو	او ګرځولي ؤ موږ دوی

نو وګوره (ته ای محمده!) چې څرنګه ؤ عاقبت (آخره خاتمه) دظالمانو. او ګرځولي ؤ موږ دوی

اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُوْنَ ۝۴۱

اَئِمَّةً	يَّدْعُوْنَ	اِلَى النَّارِ	وَيَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	لَا يُنْصَرُوْنَ
پیشوایان	چې بولي دوی	طرف د اورته	او په ورځې	دقیامت کښې	و به نه کړی سی مدد د دوی سره

پیشوایان (دګمراهي په دنیا کښې) چې بولي دوی طرف د اورته او په ورځې د قیامت کښې و به نه کړی سی مدد د دوی سره.

وَاَتْبَعْنٰهُمْ فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

وَاَتْبَعْنٰهُمْ	فِيْ هٰذِهِ	الدُّنْيَا	لَعْنَةً	وَيَوْمَ	الْقِيٰمَةِ
او تابع کړ موږ له دوی سره	په دغه	دنیا کښې	لعنت لریوالی	او په ورځ	دقیامت کښې

او تابع (لازم) کړ موږ له دوی سره په دغه (ژوندون د) دنیا کښې لعنت لریوالی (له رحمته) او په ورځ د قیامت کښې

هُمْ مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ۝۴۲ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى

هُمْ	مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ	وَلَقَدْ	اٰتَيْنَا	مُوْسَى
وی به دوی	له بدرنګه کړل سوو څخه	او خامخا په تحقیق	ورکړی ؤ موږ	موسٰی ته

به وی دوی له قبیح (لری له رحمت). او خامخا په تحقیق ورکړی ؤ موږ موسٰی ته

الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَآ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُوْلٰى

الْكِتٰبَ	مِنْۢ بَعْدِ	مَآ اَهْلَكْنَا	الْقُرُوْنَ	الْاُوْلٰى
کتاب	وروسته	دهغه چې هلاک کړی ؤ موږ	اهل د زمانو	اولنیو (مخکنیو ته)

کتاب (تورېت) وروسته دهغه چې هلاک کړی ؤ موږ (اهل د) زمانو اولنیو (مخکنیو) (لکه، قوم د نوح، لوط او نور)

بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝۴۳

بَصَآئِرَ	لِلنَّاسِ	وَهُدًى	وَّرَحْمَةً	لَّعَلَّهُمْ	يَتَذَكَّرُوْنَ
سبب د انوارو د زړونو ؤ	دپاره د خلګو	او سمه لاره ښوونکی	او رحمت ؤ	لپاره د هغو ښایئ چې دوی	پند واخلی پرې

داچې سبب د انوارو د زړونو وه دپاره د خلګو او سمه لاره ښوونکی او رحمت ؤ دپاره د هغو ښایئ چې دوی پند واخلی پرې.

ع ۴ ۱۲ ۷

وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ. د فرعون درباریـــان الله ﷻ دده دقوم پیشوایان جوړکړي وه: پـه دغـه آیـت کـي د الله ﷻ ارشـاد مبـارک دی چي موږ دفرعون درباریان دده دقـوم پیشـوایان جـوړ کـړي وه مګـر دې غلـط کارو پیشوایانو خپل قوم ته داوریعني دجهنم طرف تـه دعـوت ورکـوی : دلتـه اکثرو مفسرینوداور طرف تـه دعـوت ورکـول یـوه اسـتعاره او مجـاز مقـرر کـړی دی چـي داور څخـه مراد هغه دکفر عملونه دي دکمونتیجه چي دجهنم اور تـه ورتلـل دي: مګـر حضـرت مولانـا انـور شـاه کشـمیري رحمه الله تحقیـق دابـن عربـی رحمه الله پـه متابعـت کـي داوو چـي دآخرت جزا عـین عمـل دی دانسـان عملونـه کـم چـي هغـه پـه دنیـا کـي کـوي پـه برزخ او بیـا پـه محشـر کـي به خپل شکلونه بدل کي او پـه جـوهري صـورتونو کـي بـه نیـک عملونـه ګـل اوګلـزار سـي دجنـت نعمتونـه بـه جـوړ سـي او دکفر او ظلم عملونه به اور او ماران او لړمان او دقسم قسـم عـذابونو شـکلونه اختیـاره کـي پـه دې وجـه دنیکو بدله به نیکه وي او دبـدو ده بـه بـده وي الـخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۴۹)

www.jamairahmani.org

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ

وَمَا كُنْتَ	بِجَانِبِ	الْغَرْبِيِّ	اِذْ قَضَيْنَآ
او نه وې ته	په جانب	غربي	هغه وخت چې فيصله کړې موږ

او نه وې ته (حاضر محمده! د موسٰی سره) په جانب (غره) غربي (په وخت د مناجات کې) هغه وخت چې وليږه موږ

اِلٰى مُوْسَى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٤﴾ وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا

اِلٰى	مُوْسَى	الْاَمْرَ	وَمَا كُنْتَ	مِنَ الشّٰهِدِيْنَ	وَلٰكِنَّآ	اَنْشَاْنَا
طرف د	موسٰی ته	امر	او نه وې ته	له حاضرينو	او ليکن موږ	پيدا مو کړل

طرف د موسٰی ته امر او نه وې ته له حاضرينو (شاهدانو). او ليکن موږ پيدا مو کړل

قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا

قُرُوْنًا	فَتَطَاوَلَ	عَلَيْهِمُ	الْعُمُرُ	وَمَا كُنْتَ	ثَاوِيًا
اهل د زمانو	پس اوږده سول	پر دوی	عمرونه	او نه وې ته (ای محمده!)	اوسيدونکی

اهل د زمانو (ډير وروسته له موسٰی) پس اوږده سول پر دوی عمرونه، او نه وې ته (ای محمده!) اوسيدونکی

فِيْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا وَلٰكِنَّا كُنَّا

فِيْٓ اَهْلِ	مَدْيَنَ	تَتْلُوْا	عَلَيْهِمْ	اٰيٰتِنَا	وَلٰكِنَّا	كُنَّا
په اهل	د مدين کښې	چې لوستل به دې	پر دوی باندې	آيتونه زموږ	او ليکن موږ چې يو	يو موږ

په اهل د مدين کښې چې لوستل به دې پر دوی باندې آيتونه (د قدرت) زموږ او ليکن موږ چې يو .يو موږ

مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا

مُرْسِلِيْنَ	وَمَا كُنْتَ	بِجَانِبِ	الطُّوْرِ	اِذْ نَادَيْنَا
ليږونکی	او نه وې ته (ای محمده!)	په جانب	د طور	کله چې ږغ وکړ موږ

ليږونکی (تالره د پاره د دغی قصی په وحی سره). او نه وې ته (ای محمده!) په جانب د طور کله چې ږغ وکړ موږ (موسٰی ته)

وَلٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ

وَلٰكِنْ	رَّحْمَةً	مِّنْ	رَّبِّكَ	لِتُنْذِرَ	قَوْمًا	مَّآ اَتٰىهُمْ	مِّنْ
او ليکن	رحمت	له طرفه	د رب ستا	د پاره د دې چې ويبروی ته	هغه قوم	چې نه دی راغلی دوی ته	هيڅ

او ليکن (ليږلی ئی موږ) رحمت له طرفه د رب ستا (د پاره) د دې چې ويبروی ته هغه قوم چې نه دی راغلی دوی ته هيڅ

وَلٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا.. نبي کريم ﷺ داسي قوم ته الله ﷻ راوليږی چي هغوی ته بل نبي نه وو راغلی: د قوم څخه مراد دلته د عربو قوم مراد دی کم چي د حضرت اسمعيل علیه السلام په اولاد کي دی او دده څخه وروسته ترخاتم الانبيا ﷺ پوري په دوی کي يو پيغمبر هم نه دی راغلی: دغه مضمون په سورت يونس کي هم راتلونکی دی ددې څخه معلومه سوه چي بل ځای د قرآن کريم دا ارشاد چي (وان من امة الا خلا فيها نذير) چي يو امت داسي نسته په کم کي چي د الله ﷻ څوک پيغمبر نه وي راغلی هغه آيت د دغه آيت سره ټکر نه لري ځکه چي مراد ددې آيت څخه دادی چي تر اوږدې زماني پوري د حضرت اسمعيل علیه السلام څخه پس په دوی کي يو نبي نه دی راغلی مگر د نبي او رسول د راتلو څخه بالکل خالي دا امت هم نه دی پاته سوی: او څه عجيبه ده چي نصيحت قبول کړي ځکه چي د نبي کريم ﷺ د زماني خلگو بلکي د دوی نږدې پلرونو هم يو نبي نه وو ليدلی که څه هم ځيني شريعتونه د توحيد په واسطه سره دوی ته رسيدلي هم وه الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۵۲)

www.jamairahmani.org

نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْلَآ أَن

نَّذِيرٍ	مِّن قَبْلِكَ	لَعَلَّهُمْ	يَتَذَكَّرُونَ	وَلَوْلَآ	أَن
بیروونکی	پخوا له تا	دپاره ددې چې دوی	پند واخلي ځينې	او که چیرې نه وی	دا چې

بیروونکی (له عذابه) پخوا له تا (ای محمده!) دپاره د دې چې دوی پند واخلي ځينې. او که چیرې نه وی دا چې

تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا

تُصِيبَهُمْ	مُّصِيبَةٌ	بِمَا قَدَّمَتْ	أَيْدِيهِمْ	فَيَقُولُوا
وبه رسیږي دوی ته	مصیبت	په سبب دهغو چې پخوا لیږلي دي	لاسونو د دوی	پس وبه وايئ (دغه کفار)

وبه رسیږي دوی ته مصیبت په سبب دهغو (گناهونو) چې پخوا لیږلي دي لاسونو د دوی پس وبه وايئ (دغه کفار)

رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ

رَبَّنَا	لَوْلَآ أَرْسَلْتَ	إِلَيْنَا	رَسُولًا	فَنَتَّبِعَ	ءَايَٰتِكَ
ای ربه زموږ	ولې دی نه رالیږه تا	موږ ته	کوم رسول	پس متابعت به کړې ؤ موږ	دآیاتونو ستا

ای ربه زموږ ولې دی نه رالیږه تا موږ ته کوم رسول پس متابعت به کړې ؤ موږ دآیاتونو ستا

وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا

وَنَكُونَ	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	فَلَمَّا	جَآءَهُمُ	الْحَقُّ	مِنْ عِندِنَا
او سوی به وو موږ	له مؤمنانو	پس کله چې	راغی دغو (کفارو) ته	حق (قرآن)	له جانبه زموږ

او سوی به وو موږ له مؤمنانو (په تا او په هغه رسول ستا باندی). پس کله چې راغی دغو (کفارو) ته حق قرآن له جانبه زموږ

قَالُوا لَوْلَآ أُوتِيَ مِثْلَ مَآ أُوتِيَ مُوسَىٰٓ

قَالُوا	لَوْلَآ أُوتِيَ	مِثْلَ	مَآ أُوتِيَ	مُوسَىٰ
نو وی ویل دوی	ولې نه دی ورکړی سوی	په شان	دهغو (معجزو) چې ورکړی سوی وی	موسیٰ ته

نو وی ویل (دغو کفارو) ولې نه دی ورکړی سوی (محمد ته) په شان دهغو (معجزو) چې ورکړی سوی وی موسیٰ ته

أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا سِحْرَانِ

أَوَلَمْ يَكْفُرُوا	بِمَآ	أُوتِيَ	مُوسَىٰ	مِن قَبْلُ	قَالُوا	سِحْرَانِ
آیا نهٔ کافران سوی	په هغو (معجزو)	چې ورکړی سوی وی	موسیٰ ته	پخوا	وویل (منکرانو)	دوه جادوگران دی

آیا نهٔ کافران سوی په هغو (معجزو) چې ورکړی سوی وی موسیٰ ته پخوا وویل (منکرانو) دوه جادوگران دی

وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ. په پيغمبر ليږلو سره د قوم فائده ده چي په ښه او بد پوه سي: الله جل جلاله فرمايي که لږ داخلګ څه فکر وکي نو پوه به سي چي په پيغمبر ليږلو سره زموږ څه فائده نسته بلکي ددغه خلګو فائده ده چي داخلګ په ښه او بد پوه سي نو دعذاب څخه خلاصيداى سي کنه نو دکوموکارونو ناکاره والى چي په عقل سره معلوميداى سي پر هغه عذاب درسولانو دراليږلو څخه بغير هم کيدل ممکن وو ليکن هغه وخت به دوى يو قسم افسوس کولاى چي هاى که رسول راغلى واى نو موږ به زيات پوه سوي واى او په دې مصيبت کي به نه واي پراته په دې وجه موږ رسول هم راوليږى چي ددې افسوس څخه خلاصيدل دوى ته آسانه وي: او بيا به دوى زارى کولاى چي اى زموږ پروردګاره تا موږ ته څوک پيغمبر ولي راونه ليږى چي موږ ستا داحکامو تابعداري کړى واى او پر دغه احکامو او رسولانو باندې دايمان راوړونکو سره سوي واى او بيا تا ددې په بدل کي دهميش دپاره په جنت کي اوسيدل راکړي واى الخ. (معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٥٣)

www.jamairahmani.org

تَظٰهَرَا ۖ وَقَالُوْٓا اِنَّا بِكُلٍّ كٰفِرُوْنَ ۝ ۴۸ قُلْ فَاْتُوْا

تَظٰهَرَا	وَقَالُوْٓا	اِنَّا	بِكُلٍّ	كٰفِرُوْنَ	قُلْ	فَاْتُوْا
مدد كوى يو دبله	او وى ويل	چي بيشكه! موږ	په هريوه	كافران يو	ووايه (اى محمده!)	پس راوړئ

مدد كوى يو دبله او وى ويل چي بيشكه! موږ په هريوه (د دى دواړو نبيانو) كافران يو. ووايه (محمده) پس راوړئ

بِكِتٰبٍ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَآ اَتَّبِعْهُ

بِكِتٰبٍ	مِّنْ عِنْدِ	اللّٰهِ	هُوَ اَهْدٰى	مِنْهُمَآ	اَتَّبِعْهُ
يو داسى كتاب	له جانبه	دالله	چي هغه ښه لارښوونكى وى	له دغو دواړو كتابو نو	چي متابعت وكړم زه د هغه

يو داسى كتاب له جانبه دالله چي هغه ښه لاره ښوونكى وى له دغو دواړو كتابونو چي متابعت وكړم زه د هغه (كتاب)

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ ۴۹ فَاِنْ لَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكَ فَاعْلَمْ

اِنْ كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ	فَاِنْ	لَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا	لَكَ	فَاعْلَمْ
كه چيرى يئ تاسى	صادقان	پس كه چيرى	ونه منله دوى خبره	ستا	پس پوه سه چي

كه چيرى يئ تاسى صادقان ، رېښتني. پس كه چيرى ونه منله دوى خبره ستا پس پوه سه چي

اَنَّمَا يَتَّبِعُوْنَ اَهْوَآءَهُمْ ۗ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ

اَنَّمَا	يَتَّبِعُوْنَ	اَهْوَآءَهُمْ	وَمَنْ	اَضَلُّ	مِمَّنِ	اتَّبَعَ
بيشكه! همدا خبره ده	چي متابعت كوى دوى	دخواهشونو خپلو	او څوك دى	ډير ګمراه	له هغه چاچي	متابعت كوى

بيشكه! همدا خبره ده چي متابعت كوى دوى دخواهشونو خپلو (بې دليله) او څوك دى ډير ګمراه له هغه چا چي متابعت كوى

هَوٰىهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ

هَوٰىهُ	بِغَيْرِ هُدًى	مِّنَ	اللّٰهِ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا يَهْدِى	الْقَوْمَ
دخواهش خپل	بى هدايته له ښوولو دلارى	له (طرفه د)	الله	بيشكه! چي	الله	نه ښيي سمه لاره	قوم

دخواهش خپل بى هدايته له ښوولو دلارى له (طرفه د) الله بيشكه! چي الله نه ښيي سمه لاره قوم

الظّٰلِمِيْنَ ۝ ۵۰ ع وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ

ع ۵
۸

الظّٰلِمِيْنَ	وَلَقَدْ	وَصَّلْنَا	لَهُمُ	الْقَوْلَ	لَعَلَّهُمْ
ظالمانو ته	او خامخا په تحقيق	پر له پسى ليږلى ده موږ	دوى ته	خبره	دپاره د دى چي دوى

ظالمانو ته (چي تابع وى د نفسونو). او خامخا په تحقيق پر له پسى ليږلى ده موږ دوى ته خبره دپاره د دى چي دوى

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ. دتبليغ او دعوت ځيني ادبونه:

وصّلنا: دتوصيل څخه جوړ دى: چي اصلي لغوي معنى يي ده درسى دتارونو سره دبل تار يوځاى كول او دهغه مضبوطول دي مراد دادى چي په قرآن كريم كي الله جَلَّ جَلَالُهُ دخلګو دهدايت سلسله يو په بل پسې جاري ساتلې ده او ډير دنصيحت مضامين يي بار بار مكرر كړي هم دي چي پر اوريدونكو باندي اثر وكي: ددې څخه معلومه سول چي دانبياوو عَلَيْهِمُ السَّلَام دتبليغ مهم اړخ داوو چي هغوى به حقه خبره پرله پسې كوله او رسوله به يي دخلګو په انكار او درواغجن كولو به دوى په خپل كار او شغل كي څه بنديز نه راوستى بلكي دغه حقه خبره كه به يو وار ونه منل سوه نو دوهم وار او كه بيا به ونه منل سوه نو په دريم او څلورم وار به يي پر مخ پيش كوله دچا په زړه كي زړه اچول خو ديو نصيحت كوونكي همدرد په وس كي نه دى مګر خپل كوشش بغير دڅه ستړي كيدو او ستوماني جاري ساتل كم چي ددوى په قبضه كي وو هغه يي مسلسل پوره كوى.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۵۶)

www.jamairahmani.org

يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥١﴾ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ

يَتَذَكَّرُوْنَ	اَلَّذِيْنَ	اٰتَيْنٰهُمُ	الْكِتٰبَ	مِنْ قَبْلِهٖ
پند واخلي	هغه کسان	چي ورکړی دی موږ دوی ته	کتاب	پخوا له دغه(قرآنه)

پند واخلي. هغه کسان چي ورکړی دی موږ دوی ته کتاب پخوا له دغه (قرآنه)

هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا

هُمْ	بِهٖ	يُؤْمِنُوْنَ	وَاِذَا	يُتْلٰى	عَلَيْهِمْ	قَالُوْٓا	اٰمَنَّا
دوی	په دغه	ایمان راوړي	او کله	چي ولوستل سی	پر دوی باندی	نو وايئ دوی	چي ایمان راوړی دی موږ

دوی په دغه (قرآن) ایمان راوړي. او کله چي ولوستل سی (دا قرآن) پر دوی باندی نو وايئ دوی چي ایمان راوړی دی موږ

بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّنَآ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِيْنَ ﴿٥٣﴾

بِهٖٓ	اِنَّهُ	الْحَقُّ	مِنْ رَّبِّنَآ	اِنَّا	كُنَّا	مِنْ قَبْلِهٖ	مُسْلِمِيْنَ
په دغه	بیشکه! چي دغه	حق دی	له (طرفه د) رب زموږ	بیشکه! موږ	چي وو موږ	پخوا له نزوله د دغه (قرآن)	مسلمانان

په دغه (قرآن چي) حق دی له (طرفه د) رب زموږ بیشکه! موږ چي وو موږ پخوا له نزوله د دغه (قرآن) مسلمانان

اُولٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوْا

اُولٰٓئِكَ	يُؤْتَوْنَ	اَجْرَهُمْ	مَّرَّتَيْنِ	بِمَا صَبَرُوْا
دغه (یهودان، نصرانیان)	وربه کړ سی دوی ته	اجر د دوی	دوه چنده	په سبب د دی چي صبر کړی ؤ دوی

دغه (یهودان،نصرانیان) وربه کړ سی دوی ته اجر د دوی دوه چنده په سبب د دی چي صبر کړی ؤ دوی،

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ... دهغه اهل کتابو ستاینه او صفت چي دنبي کريم ﷺ پر نبوت يي دمخکي څخه لا يقين درلودی: په دغه آيت کي الله جل جلاله دهغه اهل کتابو ذکر کړی دی کم چي دنبي کريم ﷺ دبعثت او نبوت څخه او دقرآن دنازليدو څخه مخکي دتورات او انجيل په ورکړو خوشخبريو دقرآن په نازليدو او دنبي کريم ﷺ په بعثت يي يقين درلودی: بيا چي کله دوی ﷺ مبعوث سول نو دخپل مخکي يقين پربنا يي ايمان راوړی. دحضرت عبدالله ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دی چي دحبشې دنجاشي پاچا ددرباريانو څخه څلويښت سړي مديني منورې ته هغه وخت حاضر سول کله چي نبي کريم ﷺ دخيبر په غزا کي مشغول وو داخلګ هم په جهاد کي شريک سول ځيني په کښي زخميان سول مګر څوک په کښي قتل نه سول دوی چي دصحابه کرامو رضي الله عنهم مالي تنګي وليدل نو يي درخواست وکی چي موږ ته اجازه راکی چي ولاړ سو خپل ملک ته او ددوی دپاره څه مال راوړو نو پر دي دغه آيت نازل سو.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۵۸)

وَقَالُوْا لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۡ سَلٰمٌ

وَقَالُوْا	لَنَآ	اَعْمَالُنَا	وَلَكُمْ	اَعْمَالُكُمْ	سَلٰمٌ
او وايئ دوى	موږ ته دى	عملونه زموږ	او دى تاسي ته	عملونه ستاسي	سلام دى

او وايئ دوى موږ ته عملونه زموږ (له حلمه او صبره) او دى تاسي ته عملونه ستاسي له حماقته او بد ويل، سلام دى

عَلَيْكُمْ ۡ لَا نَبْتَغِي الْجٰهِلِيْنَ ﴿٥٥﴾ اِنَّكَ لَا تَهْدِيْ مَنْ

عَلَيْكُمْ	لَا نَبْتَغِي	الْجٰهِلِيْنَ	اِنَّكَ	لَا تَهْدِيْ	مَنْ
پر تاسي	نه لټوو موږ	طريقه د جاهلانو	بيشكه! ته (محمده!)	نسي ښوولى (لاره حقه)	هغه چاته

پر تاسي نه غواړو موږ (مجلس او طريقه) د جاهلانو. بيشكه! ته (اى محمده!) نسي ښوولى (لاره حقه) هغه چاته

اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ

اَحْبَبْتَ	وَلٰكِنَّ	اللّٰهَ	يَهْدِيْ	مَنْ يَّشَآءُ	وَهُوَ	اَعْلَمُ
چي خوښ وى ستا	او ليكن	الله	سمه صافه لاره ښيي	هغه چاته چي اراده وفرمائى	او هم دغه (الله)	ښه عالم دى

چي خوښ وى ستا او ليكن الله سمه صافه لاره ښيي هغه چاته چي اراده وفرمائى، او هم دغه (الله) ښه عالم دى

بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوْٓا اِنْ نَّتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ

بِالْمُهْتَدِيْنَ	وَقَالُوْٓا	اِنْ نَّتَّبِعِ	الْهُدٰى	مَعَكَ
په سمه صافه لاره پيداكوونكو باندى	او وايئ (كفار)	كه چيرى متابعت وكړو موږ	د هدايت	له تا سره

په سمه صافه لاره پيداكوونكو باندى. او وايئ (كفار د مكى) كه چيرى متابعت وكړو موږ د هدايت له تا سره

نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا ؕ اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَّهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا

نُتَخَطَّفْ	مِنْ اَرْضِنَا	اَوَلَمْ نُمَكِّنْ	لَّهُمْ	حَرَمًا	اٰمِنًا
نو ژر به وشړل سو	له مځكى خپل څخه	آيا نه دى وركړى ځاى موږ	دوى ته	داسي حرم	چي په امان دى

نو ژر به وتښتول سو له مځكى خپل څخه، آيا نه دى وركړى (ځاى) موږ دوى ته داسي حرم چي په امان دى (له قتل او غارته)

يُّجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرٰتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلٰكِنَّ

يُّجْبٰٓى	اِلَيْهِ	ثَمَرٰتُ	كُلِّ شَيْءٍ	رِّزْقًا	مِّنْ لَّدُنَّا	وَلٰكِنَّ
راچلولى سوى دى	دى (حرم) ته	ميوى	د هر شي	رزق د دوى	له جانبه زموږ	او ليكن

راچلولى سوى دى دى (حرم) ته (له هر طرفه) ميوى (دپاره) د هر شي رزق د دوى له جانبه زموږ او ليكن

اِنَّكَ لَا تَهْدِيْ مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ. هـدايت دالله ﷻ دقدرت په لاس كي دى: په دغه آيت كي الله ﷻ خطاب نبي كريم ﷺ ته كړى دى داسي چي ته ځوك وغواړې نه سي پرلاري كولاى ترڅه وخته چي الله ﷻ هغه پر لاري نه كړي او دهدايت وركولو قدرت دهغه په قبضه كي دى: هدايت په څو معناوو استعماليږي: يوه معنى يي صرف لارښوول دي چي ددې دپاره ضروري نه ده چي چاته لار وښوول سوه هغه منزل مقصود ته هم ورسيږي او يوه معنى دهدايت داهم راځي چي ځوك منزل مقصود ته ورسوي داولي معنى په اعتبار سره خو نبي كريم ﷺ بلكي دټولو انبياوو هادي كيدل اودهدايت ددوى په اختيار كي كيدل خو ښكاره خبره ده ځكه چي داهدايت ددوى منصبي فرض دى كه ددې قدرت هم دوى ته نه وي نو دنبوت او رسالت فرض به څنګه اداء سي؟او په دغه آيت كي چي يي كم دوى ته پر هدايت نه قادريدل بيان كړي دي ددې څخه مراد دهدايت دادوهمه معنى ده يعني مقصود ته رسول يي ته نه سي كوى چي تر څو الله ﷻ ونه غواړي الخ.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٦٢)

www.jamairahmani.org

اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۵۷﴾ وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍۭ

اَكْثَرَهُمْ	لَا يَعْلَمُوْنَ	وَكَمْ اَهْلَكْنَا	مِنْ قَرْيَةٍۭ
اکثر د دوی چې دی	نه پوهيږی	او څومره (ډير) هلاک کړی دی موږ	له (اهل د) کليو

اکثر د دوی چې دی نه پوهيږی (په حق) . او څومره (ډير) هلاک کړی دی موږ له (اهل د) کليو (او ښارونو)

بَطِرَتْ مَعِيْشَتَهَا ۚ فَتِلْكَ مَسٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ

بَطِرَتْ	مَعِيْشَتَهَا	فَتِلْكَ	مَسٰكِنُهُمْ	لَمْ تُسْكَنْ
چې سرکشي يئ کړې وه	په معاش خپل کښې	پس دا دی	کورونه د دوی	چې نه ده کړی سوی هستوګنه په کښې

چې سرکشي يئ کړې وه په معاش خپل کښې پس دا دی کورونه د دوی چې نه ده کړی سوی هستوګنه په کښې

مِّنْۢ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيْلًا ؕ وَكُنَّا نَحْنُ الْوٰرِثِيْنَ ﴿۵۸﴾

مِّنْۢ بَعْدِهِمْ	اِلَّا	قَلِيْلًا	وَكُنَّا	نَحْنُ	الْوٰرِثِيْنَ
پس له (هلاک د) هغوی	مګر	لږ وخت	او يو موږ	هم دا موږ	وارثان

پس له (اهلاک د) هغوی مګر لږ وخت (چې کوم مسافر کومه شپه هلته دمه کړې ده) . او يو موږ هم دا موږ وارثان .

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِيْٓ اُمِّهَا

وَمَا كَانَ	رَبُّكَ	مُهْلِكَ	الْقُرٰى	حَتّٰى	يَبْعَثَ	فِيْٓ اُمِّهَا
او نه دی	رب ستا	هلاک کوونکی	د قريو	تر هغه پورې	چې وليږی	په مور (لويه قريه) د هغو (قريو ښار) کښې

او نه دی رب ستا هلاک کوونکی (د اهل د دی) قريو تر هغه پورې چې وليږی په مور (لويه قريه) د هغو (قريو ښار) کښې

رَسُوْلًا يَّتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى

رَسُوْلًا	يَّتْلُوْا	عَلَيْهِمْ	اٰيٰتِنَا	وَمَا كُنَّا	مُهْلِكِى
يو رسول	چې وايي	پر دوی	آيتونه زموږ	او نه يو موږ	هلاک کوونکی

يو رسول چې وايي پر دوی آيتونه زموږ (د پاره د قطع کولو د عذر)، او نه يو موږ هلاک کوونکی خرابوونکی

الْقُرٰٓى اِلَّا وَاَهْلُهَا ظٰلِمُوْنَ ﴿۵۹﴾ وَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ

الْقُرٰٓى	اِلَّا	وَاَهْلُهَا	ظٰلِمُوْنَ	وَمَآ	اُوْتِيْتُمْ	مِّنْ شَيْءٍ
د کليو د ښارونو	مګر	په هغه وخت کې چې اهل د هغو	ظالمان وی	او هر هغه چې	درکړی سوی دی تاسی ته	له کوم شي

د کليو د ښارونو مګر په هغه وخت کښې چې اهل د هغو ظالمان وی. او هر هغه چې درکړی سوی دی تاسی ته له کوم شي

لَمْ تُسْكَنْ مِّنْۢ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيْلًا ۭ وَكُنَّا.. دتيرو قومونو کلي چې برباد سوي وه هغه تر اوسه اباد نه سول: په دغه آيت کې الله ﷻ فرمايي چې دتيرو قومونو کم کلي چې په عذاب الهي سره برباد سوي وه تر اوسه هم په هغو کې آبادي ونه سوه بغير دلږ قدر څخه: دلږ قدر څخه مراد که مساکن او مقامات قليله واخلي لکه چې دعلامه زجاج قول دی نو مطلب به داوي چې په دې تباه سوو کليو کې يو مقام او مکان بيا آباد نه سول بغير دلږ قدر څخه چې هغه اباد سول: مګر دحضرت ابن عباس ﵄ څخه ددې ايت دا تفسير نقل سوی دی چې په قدر قليله سره دمقاماتو او مکانونو قليله وو استثناء نه ده بلکې دزماني دسکونت استثناء مراد ده او مطلب دادی چې که په دې کليو کې څوک اوسيدلی هم وي نو ډير لږ وخت دپاره لکه يو پر لاري تلونکي مسافر چې په يو ځای کې دلږ وخت دپاره پاته سي کم ته چې دکليو ابادي نه سي ويل کيدای :ددې څخه دالله ﷻ دعذاب تريخوالی او شدت او سختوالی په ډاګه کيږي چې بيا هلته څوک نه سول اباد. (معارف القرآن ج۷پ۲۰ ص ۶۵)

www.jamairahmani.org

فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِيْنَتُهَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ

فَمَتَاعُ	الْحَيٰوةِ	الدُّنْيَا	وَزِيْنَتُهَا	وَمَا	عِنْدَ	اللّٰهِ
پس هغه معاش نفع کار	د دغه ژوندون	د دنیا دی	او ښایست د هغه دی	او هر هغه چي	په نزد	د الله دی

پس هغه معاش نفع کار د دغه ژوندون د دنیا دی او ښایست د هغه دی او هر هغه چي په نزد د الله دی (اجر)

خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٠﴾ اَفَمَنْ وَّعَدْنٰهُ وَعْدًا

خَيْرٌ	وَّاَبْقٰى	اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ	اَفَمَنْ	وَّعَدْنٰهُ	وَعْدًا
خیر غوره دی	او باقي دی	آیا تاسی عقل نه چلوئ	آیا پس هغه څوک چي	وعده کړی ده موږ له هغه سره	وعده

خیر غوره (دی) او باقي دی آیا تاسی عقل نه چلوئ. آیا پس هغه څوک چي وعده کړی ده موږ له هغه سره وعده

حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيْهِ كَمَنْ مَّتَّعْنٰهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ

حَسَنًا	فَهُوَ	لَاقِيْهِ	كَمَنْ	مَّتَّعْنٰهُ	مَتَاعَ	الْحَيٰوةِ
ښه	پس دی	پیدا کوونکی دی د هغی وعدی	لکه هغه څوک	چي نفع ورکړی وی موږ ده ته	نفع	د ژوندون

ښه (چي د جنت ده) پس دی موندونکی دی د هغی وعده لکه هغه څوک چي معاش ورکړی وی موږ ده ته معاش د ژوندون

الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿٦١﴾

الدُّنْيَا	ثُمَّ	هُوَ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ
د دنیا	بیا	دی	په ورځ	د قیامت کښی	له حاضر کړیو سوی وی

د دنیا بیا دی په ورځ د قیامت کښی له حاضر کړیو سوی وی (اور ته؟ بلکه نه دی سره برابر دوی دواړه!)

وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ

وَيَوْمَ	يُنَادِيْهِمْ	فَيَقُوْلُ	اَيْنَ	شُرَكَآءِيَ	الَّذِيْنَ
او یاد کړه هغه ورځ	چي ږغ به وکړی دوی ته الله	پس وبه وایئ (الله)	چیرته دی	شریکان زما	هغه (شریکان)

او یاد کړه هغه ورځ چي ږغ به وکړی دوی ته الله پس وبه وایئ (الله) چیرته دی شریکان زما هغه (شریکان)

كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٦٢﴾ قَالَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ

كُنْتُمْ	تَزْعُمُوْنَ	قَالَ	الَّذِيْنَ	حَقَّ	عَلَيْهِمُ	الْقَوْلُ
چي وئ تاسی	چي گمان به مو کوو	وبه وایئ	هغه کسان	چي حقه ثابته سوی ده	پر دوی	خبره

چي وئ تاسی چي گمان به مو کوو (پری چي دا شریکان زما دی). وبه وایئ هغه کسان چي حقه ثابته سوی ده پر دوی خبره

وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ. **په قیامت کښي به اول سوال دکفارو او مشرکینو څخه دشرک په اړه وي:** الله جل جلاله به اول سوال دقیامت په ورځ دکفارو او مشرکینو څخه دشرک په باره کي وکي چي هغه پیریان او شیطانان چي تاسي زما سره شریک کړي وه په دنیا کي هغه نن څه سوه ؟ ایا هغه ستاسي نن ورځ څه مدد کولای سي که یا؟ ددې په جواب کي به مشرکین الله جل جلاله ته دا جواب ورکي چي یا الله جل جلاله زموږ څه قصور نسته موږ دځانه شرک نه دی کړی بلکي موږ خو دې شیطانانو بې لاري کړي وو په دې وجه الله جل جلاله په خپله دشیطانانو په ژبه سره وویل چي موږ خو بې لاري کړې وه خامخا خو مجبوره کړي مو نه وه په دې وجه مجرمان موږ هم یو او دوی هم دجرم څخه بري نه دي ځکه لکه څنګه چي موږ دوی ولمسول ددې په مقابله کي انبیاء علیهم السلام او دهغوی نائبان دوی ته هدایت هم کوی او په دلیلونو سره یې دوی ته حق واضح کړی وو دوی په خپل اختیار سره دانبیاوو علیهم السلام خبره ونه منله او زموږ ده یې ومنله. (معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۷۰)

ع ۶

www.jamairahmani.org

رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيۡنَ اَغۡوَيۡنَا‌ۚ اَغۡوَيۡنٰهُمۡ كَمَا غَوَيۡنَا‌ۚ

رَبَّنَا	هٰٓؤُلَآءِ	الَّذِيۡنَ	اَغۡوَيۡنَا	اَغۡوَيۡنٰهُمۡ	كَمَا غَوَيۡنَا‌ۚ
ای ربه زموږ	دا (تابعان)	هغه کسان دی	چی گمراه کړی ؤ موږ	گمراه کړی ؤ موږ دوی	لکه چی گمراه سوی وو موږ

ای ربه زموږ دا (تابعان) هغه کسان دی چی گمراه کړی ؤ موږ گمراه کړی ؤ موږ دوی لکه چی گمراه سوی وو موږ

تَبَرَّاۡنَاۤ اِلَيۡكَ‌ مَا كَانُوۡۤا اِيَّانَا يَعۡبُدُوۡنَ ﴿۶۳﴾ وَقِيۡلَ

تَبَرَّاۡنَاۤ	اِلَيۡكَ	مَا كَانُوۡۤا	اِيَّانَا	يَعۡبُدُوۡنَ	وَقِيۡلَ
بیزاره یو موږ	تاته	نه ؤ دوی	داسی چی زموږ	عبادت به یئ کوو	او وبه ویلی سی (کفاروته)

بیزاره یو موږ تاته (له دوی اوله کفره د دوی) نه ؤ دوی داسی چی زموږ عبادت به یئ کوو. او وبه ویلی سی (کفارو ته)

ادۡعُوۡا شُرَكَآءَكُمۡ فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيۡبُوۡا لَهُمۡ

ادۡعُوۡا	شُرَكَآءَكُمۡ	فَدَعَوۡهُمۡ	فَلَمۡ يَسۡتَجِيۡبُوۡا	لَهُمۡ
چی وغواړئ تاسی	شریکان ستاسی	پس راوبه غواړی دوی دا	پس هیڅ جواب به ورنه کړی (دا بتان)	هغوی ته

چی وغواړئ تاسی شریکان دتاسی پس راوبه غواړی دا (کفار هغه بتان) پس هیڅ جواب به ور نه کړی (دابتان) هغوی ته

وَرَاَوُا الۡعَذَابَ‌ۚ لَوۡ اَنَّهُمۡ كَانُوۡا يَهۡتَدُوۡنَ ﴿۶۴﴾

وَرَاَوُا	الۡعَذَابَ	لَوۡ اَنَّهُمۡ	كَانُوۡا	يَهۡتَدُوۡنَ
او وبه وینی دغه	عذاب	که چیری بیشکه! دوی	وی	چی سمه صافه لاره یئ نیولی وی

او وبه وینی دغه (تابعان او متبوعان) عذاب، که چیری بیشکه! دوی وی چی سمه صافه لاره یئ نیولی وی.

وَيَوۡمَ يُنَادِيۡهِمۡ فَيَقُوۡلُ مَاذَاۤ اَجَبۡتُمُ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ﴿۶۵﴾

وَيَوۡمَ	يُنَادِيۡهِمۡ	فَيَقُوۡلُ	مَاذَاۤ	اَجَبۡتُمُ	الۡمُرۡسَلِيۡنَ
او یادکړه هغه ورځ	چی ږغ به وکړی دوی ته	پس وبه وایئ	چی څه	جواب ورکړی ؤ تاسی	رسولانو ته؟

او یاده کړه هغه ورځ چی ږغ به وکړی دوی ته (الله) پس وبه وایئ چی څه جواب ورکړی ؤ تاسی رسولانو ته؟

فَعَمِيَتۡ عَلَيۡهِمُ الۡاَنۡۢبَآءُ يَوۡمَئِذٍ فَهُمۡ

فَعَمِيَتۡ	عَلَيۡهِمُ	الۡاَنۡۢبَآءُ	يَوۡمَئِذٍ	فَهُمۡ
پس پټ به سی	پر دوی	خبرونه	په دغه ورځ کښی	پس دوی به

پس پټ به سی پر دوی خبرونه (چی دوی خلاص سی) په دغه ورځ کښی پس دوی به

وَقِيۡلَ ادۡعُوۡا شُرَكَآءَكُمۡ فَدَعَوۡهُمۡ.. مشرکینو ته به امر وسي چي خپل معبودان راوبلي چي جواب درکوي که یا؟ کله چي دقیامت په ورځ دکفارو او مشرکینو خدایان او شریکان ددوی څخه دبیزاری او بې مخی اعلان او اظهار وکړي نو هغه وخت به دغه مشرکینو ته وویل سي چي اوس دغه خپل شریکان راوبولی نو دوی چي یي کله راوبولي هغه به دوی ته جواب ورنه کي او دغه وخت به داخلگ په خپلو سترگو سره عذاب ووینی چي ای کاشکي موږ په دنیا کي پر سیده لار روان وای نو دا مصیبت به مونن نه لیدلای او په کمه ورځ چي داکافران وبلل سي او پوښتنه ورڅخه وسي چي تاسي دررغلو پیغمبرانو ته څه وویل؟ نو په دغه ورځ به ددوی دذهن څخه ټولي خبري ورکي سي او دوی به خپله په هیڅ هم نه پوهیږي او په خپل مینځ کي به پوښتنه نه سي سره کولای البته څوک چي توبه وکاږي دکفر څخه او ایمان راوړي او نیک عمل وکي نو داسي خلگ امید دی چي په آخرت کي دکامیابه خلگو څخه وي.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۷۰)

www.jamairahmani.org

لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿٦٦﴾ فَاَمَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ

لَا يَتَسَآءَلُوْنَ	فَاَمَّا مَنْ	تَابَ	وَاٰمَنَ	وَعَمِلَ
نه کوی پوښتنه یو تربله	پس هر څه هغه څوک	چې توبه وباسی	او ایمان راوړی	او عمل وکړی

نه کوی پوښتنه یو تربله. پس هر څه هغه څوک چې توبه وباسی (له شرکه) او ایمان راوړی (په الله او رسول) او عمل وکړی

صَالِحًا فَعَسٰۤى اَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ ﴿٦٧﴾ وَرَبُّكَ

صَالِحًا	فَعَسٰۤى	اَنْ يَّكُوْنَ	مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ	وَرَبُّكَ
دنیکو	پس ښایئ	چې وی به دی	له خلاصیدونکو	او رب ستا

دنیکیو پس ښایئ چې وی به دی له خلاصیدونکو. اورب ستا

يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ؕ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ؕ سُبْحٰنَ

يَخْلُقُ	مَا يَشَآءُ	وَيَخْتَارُ	مَا كَانَ	لَهُمُ	الْخِيَرَةُ	سُبْحٰنَ
پیدا کوی	هغه څه چې اراده وفرمایئ	اوغوره کوی یئ	نه دی	دوی ته	اختیار (په هیڅ شی)	پاکی ده

پیدا کوی هغه څه چې اراده وفرمایئ (دپیدا ئښت یئ) اوغوره کوی یئ، نه دی دوی ته اختیار (په هیڅ شی) پاکی ده

اللّٰهِ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ

اللّٰهِ	وَتَعٰلٰى	عَمَّا	يُشْرِكُوْنَ	وَرَبُّكَ	يَعْلَمُ	مَا تُكِنُّ
الله لره	او لوی پورته دی	له هغه څه	چې دوی یئ ورسره شریکوی	او رب ستا ته	معلوم دی	هر هغه چې پټوی یئ

الله لره او لوی پورته دی له هغه څه چې دوی یئ ورسره شریکوی. او رب ستا ته معلوم دی هر هغه چې پټوی یئ

صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ اللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ

صُدُوْرُهُمْ	وَمَا يُعْلِنُوْنَ	وَهُوَ	اللّٰهُ	لَاۤ	اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ
سینې د دوی	او هر هغه چې ښکاروی یئ	او هم دی	الله دی	نشته بل	لائق دعبادت	مګر	هم دی دی

سینې (زړونه) د دوی او هر هغه چې ښکاروی یئ (ژبې د دوی). او هم دی الله دی نشته بل لائق دعبادت مګر هم دی دی

لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُوْلٰى وَالْاٰخِرَةِ ؗ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ

لَهُ الْحَمْدُ	فِى الْاُوْلٰى	وَالْاٰخِرَةِ	وَلَهُ	الْحُكْمُ	وَاِلَيْهِ
خاص هم ده ته ټوله ثناءده	په دنیا	او په آخرت کښې	او خاص هم دغه (الله) ته دی	حکم	او خاص هم دغه (الله) ته

خاص هم ده ته ټوله ثناء ده په دنیا او (په) آخرت (عقبٰی) کښې او خاص هم دغه (الله) ته دی حکم او خاص هم دغه (الله) ته

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ؕ مَا كَانَ... **يوازي الله ﷻ په کمالي صفتونو سره موصوف دی**: ددې آیت یو مطلب خو دادی چې د (يختار) څخه مراد اختیار داحکامو دی چې کله الله ﷻ ددې کائناتو یوازې پیدا کوونکی دی څوک په کښې شریک نشته ورسره نو حکمونه جاري کول هم یوازې دهغه کار دی څه حکم چې غواړي په خپل مخلوق کې یې نافذ کوي: لنډه داچې لکه څنګه چې په تکویني اختیار کې دالله ﷻ څوک شریک نشته دغه رکم په تشریعي اختیار کې هم څوک دهغه سره شریک نشته او ددې یو دوهم مطلب دا هم کیدای سي چې ددې اختیار څخه مراد دادی چې الله ﷻ په خپل مخلوق کې څوک چې وغواړي دخپل اکرام او اعزاز دپاره یې منتخب فرمایي اومشرکینو دنبي کریم ﷺ پر نبوت دا اعتراض درلودی چې ولې په موږ کې یو خان نبي نه سو یا یو قومي مشر الله ﷻ ددې جواب ورکی چې کم ذات ټوله مخلوقات بې له دچا دکومکه څخه پیدا کړي دي هغه ذات دا اختیار لري چې څوک منتخب کوي ددې وظیفې دپاره الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۷۲)

www.jamairahmani.org

تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۷۰﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيۡكُمُ

تُرۡجَعُوۡنَ	قُلۡ	اَرَءَيۡتُمۡ	اِنۡ جَعَلَ	اللّٰهُ	عَلَيۡكُمۡ
بەبيولی سئ تاسی	وو ايه (محمده!)	آيا وينئ	كه چيری وگرځوی	الله	پر تاسی

به بيولی سئ تاسی (په قيامت كښې). وو ايه (ای محمده دوی ته) آيا وينئ كه چيری وگرځوی الله پر تاسی

الَّيۡلَ سَرۡمَدًا اِلٰى يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ مَنۡ اِلٰهٌ غَيۡرُ اللّٰهِ

الَّيۡلَ	سَرۡمَدًا	اِلٰى	يَوۡمِ	الۡقِيٰمَةِ	مَنۡ اِلٰهٌ	غَيۡرُ	اللّٰهِ
دغه شپه	اوږده هميشه	تر	ورځی	دقيامت پوری	نو څوک دی هغه (معبود)	بی له	الله

دغه شپه اوږده هميشه تر ورځی دقيامت پوری نو څوک دی هغه (معبود) بی له الله

يَاۡتِيۡكُمۡ بِضِيَآءٍ اَفَلَا تَسۡمَعُوۡنَ ﴿۷۱﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ

يَاۡتِيۡكُمۡ	بِضِيَآءٍ	اَفَلَا تَسۡمَعُوۡنَ	قُلۡ	اَرَءَيۡتُمۡ	اِنۡ
چی راوړی تاسی ته	رڼا	آيا پس نه اورئ تاسی	وو ايه (محمده!)	آيا وينئ تاسی	كه چيری

چی راوړی تاسی ته رڼا آيا پس نه اورئ تاسی (دغه خبره). وو ايه (ای محمده!) آيا وينئ تاسی كه چيری

جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيۡكُمُ النَّهَارَ سَرۡمَدًا اِلٰى يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ

جَعَلَ	اللّٰهُ	عَلَيۡكُمُ	النَّهَارَ	سَرۡمَدًا	اِلٰى	يَوۡمِ	الۡقِيٰمَةِ
وگرځوی	الله	پر تاسی	ورځ	اوږده هميشه	تر	ورځی	دقيامت پوری

وگرځوی الله پر تاسی ورځ اوږده هميشه تر ورځی دقيامت پوری (چی هيڅ غروب الشمس ونسی)

مَنۡ اِلٰهٌ غَيۡرُ اللّٰهِ يَاۡتِيۡكُمۡ بِلَيۡلٍ تَسۡكُنُوۡنَ فِيۡهِ

مَنۡ اِلٰهٌ	غَيۡرُ	اللّٰهِ	يَاۡتِيۡكُمۡ	بِلَيۡلٍ	تَسۡكُنُوۡنَ	فِيۡهِ
نو څوک دی (معبود)	بی له	الله	چی راوړی تاسی ته	شپه	چی آرام وكړئ تاسی	په هغه كښې

نو څوک دی (معبود) بی له الله چی راوړی تاسی ته شپه چی آرام وكړئ تاسی په هغه كښې

اَفَلَا تُبۡصِرُوۡنَ ﴿۷۲﴾ وَمِنۡ رَّحۡمَتِهٖ جَعَلَ لَكُمُ الَّيۡلَ

اَفَلَا تُبۡصِرُوۡنَ	وَمِنۡ رَّحۡمَتِهٖ	جَعَلَ لَكُمُ	الَّيۡلَ
آيا پس نه وينئ تاسی	او له رحمته ، مهربانی خپلی	پيدا كړی ده (الله) تاسی ته	شپه

آيا پس نه وينئ تاسی (دا آثار دقدرت). او (خاص) له رحمته مهربانی خپلی پيدا كړی ده (الله) تاسی ته شپه

قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيۡكُمُ الَّيۡلَ شپه او ورځ دالله ﷻ دلوی نعمتونو څخه شمېرل كيږي دانسان دپاره: په دغه آياتو كي الله ﷻ دشپې سره دايوه فائده ذكر كړېده چي (بليل تسكنون) يعني په شپه كي انسان ته سكون وركول كيږي او په خوب سره دی راحت حاصلوي: او ددې په مقابله كي يي دورځي په ذكر كي د (بضيآء) سره څه فائده ذكر كړه يعني ورځ الله ﷻ روښانه وگرځول: ددې سبب هم ظاهر دی چي دورځي رڼا په خپل ذات كي افضله ده او دتياري څخه درڼا ښه والی معلوم او معروف دی درڼا بې شميره فائدي دومره معلومي دي چي دبيان ضرورت يي نسته په خلاف دشپې څخه چي هغه تياره ده كمه چي په خپل ذات كي څه افضليت نه لري بلكي ددې فضيلت دخلگو دسكون او آرام په سبب سره دی نو په دې وجه يي دابيان كی. او دورځي دمعاملې ذكر چي يي وكی نو يي وفرمايل (افلا تسمعون) او دشپې دمعاملې ذكر چي يي وكی نو يي وفرمايل (افلا تبصرون) ددې څخه هم معلوميږي چي دورځي بركتونه ډير دي الخ. (معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۷۴)

www.jamairahmani.org

وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ

وَالنَّهَارَ	لِتَسْكُنُوْا	فِيْهِ	وَلِتَبْتَغُوْا	مِنْ فَضْلِهٖ
او ورځ	دپاره د دی چې آرام وکړئ تاسی	په هغه کښې	او چې ولټوئ تاسی	له فضله د غه (الله)

او ورځ دپاره د دی چې آرام وکړئ تاسی په هغه (شپه) کښې او چې ولټوئ تاسی (په دغه ورځ کښې) له فضله د دغه (الله)

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝۷۳ وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ

وَلَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُوْنَ	وَيَوْمَ	يُنَادِيْهِمْ	فَيَقُوْلُ
او د پاره ددی	چې شکر وکړئ تاسی	او هغه ورځ	چې ږغ به وکړی دوی ته (الله)	پس وبه فرمائی

او دپاره د دی چې شکر وکړئ تاسی (دنعماؤ دالله). او (یادکړه) هغه ورځ چې ږغ به وکړی دوی ته (الله) پس وبه فرمائی

اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ۝۷۴ وَنَزَعْنَا

اَيْنَ	شُرَكَآءِيَ	الَّذِيْنَ	كُنْتُمْ	تَزْعُمُوْنَ	وَنَزَعْنَا
چیرته دی	شریکان زما	هغه چې	وئ تاسی	چې ګمان به مو کاوه	او راوبه باسو

چیرته دی شریکان زما هغه چې وئ تاسی چې ګمان به مو کاوه (پر دی شریکانو زما). او راوبه باسو

مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا فَقُلْنَا هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ

مِنْ كُلِّ	اُمَّةٍ	شَهِيْدًا	فَقُلْنَا	هَاتُوْا	بُرْهَانَكُمْ
له هر	امت څخه	یو شاهد	پس وبه وایو مونږ دوی ته	راوړئ تاسی	دلیل، سند خپل

له هر امت (ملت) څخه یو شاهد (پر اقوالو، افعالو، احوالو د دوی)، پس وبه وایو مونږ دوی ته راوړئ تاسی دلیل سند خپل

فَعَلِمُوْٓا اَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝۷۵ ع

ع ۱۵ ۱۰

فَعَلِمُوْٓا	اَنَّ	الْحَقَّ	لِلّٰهِ	وَضَلَّ	عَنْهُمْ	مَّا كَانُوْا	يَفْتَرُوْنَ
پس هلته به پوه سی دوی	چې	حق	خاص الله لره دی	او ورک به سی	له دوی څخه	هغه چې ؤ دوی	چې دروغ به یې جوړول

پس هلته به پوه سی دوی چې حق خاص الله لره دی او ورک به سی له دوی څخه هغه چې ؤ دوی چې دروغ به یې جوړول.

اِنَّ قَارُوْنَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوْسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ

اِنَّ	قَارُوْنَ	كَانَ	مِنْ قَوْمِ	مُوْسٰى	فَبَغٰى	عَلَيْهِمْ
بیشکه! چې	قارون	ؤ	له قومه	دموسیٰ	پس سرکشی یې وکړه	پر دوی (بنی اسرائیلو)

بیشکه! چې قارون ؤ له قومه دموسیٰ (یعنی د ده تربور ؤ) پس سرکشی وکړه (قارون) پر دغو (بنی اسرائیلو)

اِنَّ قَارُوْنَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوْسٰى فَبَغٰى.. قارون چي دحضرت موسی عليه السلام د خپلوانو څخه وو نو دده څه کیدی ؟ قارون یو عجمي لفظ دی دده متعلق خو قرآن کریم دومره خبره په خپله بیان کړیده چي دی دحضرت موسی عليه السلام دخپلوانو بني اسرآئیلو څخه وو باقي دا چي دده قرابت دحضرت موسی عليه السلام سره څه وو ؟ په دي کي مختلف اقوال دي دحضرت ابن عباس رضي الله عنه په یو روایت کي دي چي قارون دحضرت موسی عليه السلام دا کا زوی وو او نور اقوال هم دلته سته : په تاریخي روایاتو کي دي چي قارون دتورات حافظ وو او دنورو بنی اسرآئیلو څخه ده ته تورات زیات یاد وو مګر دسامري په شان منافق ثابت سو او دده منافقت ددنیا مرتبه او عزت او بې ځایه حرص وو دټولو بنی اسرآئیلو مشري حضرت موسی عليه السلام ته حاصله وه او دده ورور حضرت هارون عليه السلام دده وزیر او په نبوت کي شریک وو دقارون دده سره دا حسد پیدا سو چي زه هم دده دقوم ورور او نژدې قریب یم زما ولې په دې مشری او سرداری کي حصه نسته الخ.

(معارف القرآن ج۷ پ ۲۰ ص ۷۹)

www.jamairahmani.org

وَاٰتَيْنٰهُ مِنَ الْكُنُوْزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوْٓاُ

وَاٰتَيْنٰهُ	مِنَ الْكُنُوْزِ	مَآ	اِنَّ	مَفَاتِحَهٗ	لَتَنُوْٓاُ
او ورکړې وی موږ ده ته	له خزانو	دومره قدر	چې بیشکه!	کلیګانی دهغو به	خامخا درنیدلی

او ورکړې وی موږده ته له خزانو دومره قدر چې بیشکه! کلیګانی د هغو به خامخا درنیدلی

بِالْعُصْبَةِ اُولِی الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهٗ قَوْمُهٗ لَا تَفْرَحْ

بِالْعُصْبَةِ	اُولِی	الْقُوَّةِ	اِذْ قَالَ	لَهٗ	قَوْمُهٗ	لَا تَفْرَحْ
پر ډلی	چې خاوندان	دقوت، زوربه وُ	هغه وخت چې وویل	دغه (قارون) ته	قوم د ده	مه خوشحالیږه!

پر (داسی یوی) ډلی چې خاوندان دقوت زور به وُ (یادکړه) هغه وخت چې وویل دغه (قارون) ته قوم د ده مه خوشحالیږه!

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِيْنَ ﴿٧٦﴾ وَابْتَغِ فِيْمَآ اٰتٰىكَ اللّٰهُ

اِنَّ	اللّٰهَ	لَا يُحِبُّ	الْفَرِحِيْنَ	وَابْتَغِ	فِيْمَآ	اٰتٰىكَ	اللّٰهُ
بیشکه! چې	الله	نه خوښوی	خوشحالیدونکی	او وغواړه	په هغه (دولت کی)	چې درکړی دی تاته	الله

بیشکه! چې الله نه خوښوی خوشحالیدونکی (په مال د دنیا). او وغواړه په هغه (دولت) چې درکړی دی تاته الله

الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

الدَّارَ	الْاٰخِرَةَ	وَلَا تَنْسَ	نَصِيْبَكَ	مِنَ الدُّنْيَا
کور	دآخرت	او مه هیروه	برخه خپله	له (مال د) دنیا

کور د آخرت او مه هیروه برخه خپله له (مال د) دنیا

وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ

وَاَحْسِنْ	كَمَآ	اَحْسَنَ	اللّٰهُ	اِلَيْكَ	وَلَا تَبْغِ	الْفَسَادَ
او احسان کوه	لکه چې	احسان کړی دی	الله	له تاسره	او مه غواړه	فساد (په تکبر ظلم سره)

او احسان کوه (له بندګانو د الله سره) لکه چې احسان کړی دی الله له تاسره، او مه غواړه (ای قارونه) فساد (په تکبر ظلم سره)

فِی الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٧٧﴾ قَالَ اِنَّمَآ

فِی الْاَرْضِ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا يُحِبُّ	الْمُفْسِدِيْنَ	قَالَ	اِنَّمَآ
په ځمکه کښې	بیشکه! چې	الله	نه خوښوی	فساد کوونکی	وویل (قارون)	بیشکه! هم دا خبره ده

په ځمکه کښې بیشکه! چې الله نه خوښوی فساد کوونکی. وویل (قارون قوم خپل ته) بیشکه! هم دا خبره ده

وَاٰتَيْنٰهُ مِنَ الْكُنُوْزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوْٓاُ..قارون ته الله جل جلاله دمالونو خزاني ورکړي وي: کنوز دکنز جمع ده ښخي سوي خزانې ته ویل کیږي او دشرعي په اصطلاح کي کنز هغه خزانې ته وايي دکم څخه چي زکوة نه وي ورکول سوی دحضرت عطاء رحمةالله علیه څخه روایت دی چي ده ته دحضرت یوسف علیه السلام یوه عظیم الشانه دفن سوې خزانه ورسیده: لتنؤا بالعصبة. معنی ددې جملې داده چي دده خزانې دومره زیاتي وې او کیلیاني یې دومره وې چي یوه قوي جماعت هم دهغو دلوړولو څخه کښته کیدل او ظاهره خبره ده چي دقلف کیلي ډیره سپکه ده چي پورته کول او دځان سره یې ساتل مشکل نه وي مګر دډیروالي په سبب دادومره وې چي وزن یې یو قوي جماعت هم په آسانی سره نه سو پورته کولای. لاتفرح: دفرح لفظي معنی دهغي خوشحالي راځي کم چي انسان ته دځه نژدې لذت په سبب سره حاصله وي: قرآن کریم په ډیر وایاتونوکي فرح مذموم مقرر کړي دي لکه چي یو په دې ایت کي دي ان الله لا یحب الفرحین. نومنع هغه فرح ده چي دتکبر او دمستی دوجي څخه وي.
(معارف القرآن ج٧ پ ٢٠ ص ٨٠)

www.jamairahmani.org

أُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِيْ ؕ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ

أُوْتِيْتُهٗ	عَلٰى عِلْمٍ	عِنْدِيْ	اَوَلَمْ يَعْلَمْ	اَنَّ	اللّٰهَ	قَدْ
چې راکړې سوې دی ماته دغه مال	په هغه علم سره	چې زما سره دی	آیا نه پوهیده (قارون)	چې بیشکه!	الله	په تحقیق

چې راکړې سوی دی ماته دغه مال په هغه علم سره چې زما سره دی، آیا نه پوهیده (قارون) چې بیشکه! الله په تحقیق

اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ الْقُرُوْنِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ

اَهْلَكَ	مِنْ قَبْلِهٖ	مِنَ الْقُرُوْنِ	مَنْ هُوَ	اَشَدُّ	مِنْهُ
هلاک کړي دي	پخوا له دغه (قارون څخه)	له زمانو	هر هغه څوک چې دي	ډیر سخت ؤ	له دې (قارون) څخه

هلاک کړي دي پخوا له دغه (قارون څخه) له (اهل د) زمانو هر هغه څوک چې دې ډیر سخت ؤ له دی (قارون) څخه

قُوَّةً وَّاَكْثَرُ جَمْعًا ؕ وَلَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذُنُوْبِهِمُ

قُوَّةً	وَّاَكْثَرُ	جَمْعًا	وَلَا يُسْـَٔلُ	عَنْ	ذُنُوْبِهِمُ
له جهته د قوت	او ډیر ؤ	له جهته د جمع کولو	او نه به سي پوښتیدلی	له	ګناهونو خپلو څخه

له جهته د قوت او ډیر ؤ له جهته د جمع کولو (د مال یا ملاتړه) ، او نه به سي پوښتیدلی له ګناهونو خپلو څخه

الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ فِيْ زِيْنَتِهٖ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ

الْمُجْرِمُوْنَ	فَخَرَجَ	عَلٰى	قَوْمِهٖ	فِيْ زِيْنَتِهٖ	قَالَ	الَّذِيْنَ
کافران	پس راووت	پر	قوم خپل	په زینت ښائست کښې	وویل	هغو کسانو

کافران. پس راووت (قارون) پر قوم خپل په زینت ښائست کښې (او د ج خپل) وویل هغو کسانو

يُرِيْدُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا يٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ

يُرِيْدُوْنَ	الْحَيٰوةَ	الدُّنْيَا	يٰلَيْتَ	لَنَا	مِثْلَ
چې غوښتېئ	دغه ژوندون	د دنیا	ای کاشکې چې وی	موږ ته هم	په شان د هغو

چې غوښتېئ دغه ژوندون د دنیا ای کاشکې چې وی موږ ته هم (له ثروته) په شان د هغو (اموالو اتباعو)

مَآ اُوْتِيَ قَارُوْنُ ۙ اِنَّهٗ لَذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ

مَآ اُوْتِيَ	قَارُوْنُ	اِنَّهٗ	لَذُوْ	حَظٍّ	عَظِيْمٍ	وَقَالَ	الَّذِيْنَ
چې ورکړې سوی دی	قارون ته	بیشکه! چې دغه	خامخا خاوند دی	د برخې	لوئې	او وویل (دوی ته)	هغو کسانو

چې ورکړې سوی دی قارون ته بیشکه! چې دغه (قارون) خامخا خاوند دی د برخې لوئې. او وویل (دوی ته) هغو کسانو

إِنَّمَآ أُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِيْ... **قارون د مال حاصلول د خپل ځان ذاتي کمال وګڼی** ځيني مفسرين فرمايي چي دلته د علم څخه مراد علم د تورات دی لکه چي په ځينو روايتونو کي دي چي قارون د تورات حافظ او عالم وو او په هغو اويا کسانو کي وو کم چي حضرت موسى عليه السلام د ميقات د پاره منتخب د پاره فرمايلي وه مګر ده ته په دې خپل علم باندي ناز او غرور پيدا سو دا يي خپل ذاتي کمال وګڼی او دده د دې کلام مطلب دا وو چي ماته څه مال او دولت راکول سوی دی دا زما د خپل ذاتي علمي کمال په سبب سره دی په دې وجه زه د دې په خپله حقداره يم په دې کي پر ما د چا څه احسان نسته مګر ظاهره ده چي دلته د علم څخه مراد د معاشي تدبيرونو علم دی مثلا تجارت صنعت وغيره په کمو سره چي مال حاصليږي او مطلب دا دی چي ماته کم مال حاصل سوی دی په دې کي د الله جل جلاله د احسان څه دخل دی دا خو ما په خپله هوښياري او کاريګري سره حاصل کړی دی او جاهل دا نه ګڼله چي دا هوښياري او کاريګري ده ته چا ورکړيده.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۸۱)

www.jamairahmani.org

أُوْتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّمَنْ

أُوْتُوا	الْعِلْمَ	وَيْلَكُمْ	ثَوَابُ	اللّٰهِ	خَيْرٌ	لِّمَنْ
چې ورکړې سوې ؤ	علم، فهم	چې افسوس دی تاسی ته	ثواب	د الله	خير ډير غوره دی	هغه چاته

چې ورکړې سوې ؤ (هغوی ته) علم فهم چې افسوس دی تاسی ته (ای طلابو د دنيا) ثواب د الله خير ډير غوره دی هغه چاته

اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۚ وَلَا يُلَقّٰهَاۤ اِلَّا الصّٰبِرُوْنَ ۝٨٠

اٰمَنَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا	وَلَا يُلَقّٰهَا	اِلَّا	الصّٰبِرُوْنَ
چې ايمان يې راوړی دی	او عمل يې کړی دی	د نيکو	او نسی ښوولی ورکولی دغه (خصلت)	مګر	صبر کوونکو ته

چې ايمان يې راوړی دی (په الله او رسول الله) او عمل يې کړی دی د نيکو، او نسی ښوولی ورکولی دغه مګر صبر کوونکو ته

فَخَسَفْنَا بِهٖ وَبِدَارِهِ الْاَرْضَ ۟ فَمَا كَانَ لَهٗ مِنْ فِئَةٍ

فَخَسَفْنَا	بِهٖ	وَبِدَارِهِ	الْاَرْضَ	فَمَا كَانَ	لَهٗ	مِنْ فِئَةٍ
پس ننه ايست موږ	دغه (قارون)	او کور د ده	په مځکه کښې	پس نه وه	د ده ته	هيڅ ډله (د دوستانو)

پس ننه ايست موږ دغه (قارون) او کور د ده په مځکه کښې پس نه ؤ ده ته (په دغه وخت کښې) هيڅ ډله (د دوستانو)

يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِيْنَ ۝٨١

يَّنْصُرُوْنَهٗ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	وَمَا كَانَ	مِنَ الْمُنْتَصِرِيْنَ
چې مدد ګاری يې کړی وی له ده سره	غير له	الله څخه	او نه ؤ	له بدل اخيستونکو څخه

چې مدد ګاری يې کړی وی له ده سره غير له الله څخه (په دفع د عذاب کښې) او نه ؤ له بدل اخيستونکو څخه

وَاَصْبَحَ الَّذِيْنَ تَمَنَّوْا مَكَانَهٗ بِالْاَمْسِ يَقُوْلُوْنَ

وَاَصْبَحَ	الَّذِيْنَ	تَمَنَّوْا	مَكَانَهٗ	بِالْاَمْسِ	يَقُوْلُوْنَ
او سهار کړ	هغو کسانو	چې آرزو به يې کوله	د مرتبې د دغه (قارون)	په پرون (مابنام) کښې	ويل به يې (يو بل ته)

او سهار کړ هغو کسانو چې آرزو به يې کوله د مرتبې د دغه (قارون) په پرون (مابنام) کښې ويل به يې (يو بل ته)

وَيْكَاَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ

وَيْكَاَنَّ	اللّٰهَ	يَبْسُطُ	الرِّزْقَ	لِمَنْ يَّشَآءُ	مِنْ عِبَادِهٖ
افسوس دی تاته، بيشکه!	الله	پراخوی	رزق، روزی	هر هغه چاته چې اراده وفرمائی	له بندګانو خپلو

افسوس دی تاته پوه سه! چې بيشکه! الله پراخوی رزق، روزی هر هغه چاته چې اراده وفرمائی له بندګانو خپلو

أُوْتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ د دنيا مال او اسباب اراده او مقصود جوړول د اهل علمو کارنه دی: اتفاقا يوه ورځ قارون په خپل ډول او شو اوشان سره د خپلو خپلوانو په مخکې راووتی کم خلګ چې دده په خپلوانو کې د دنيا طالبان وه که څه هم مومنان وه دوی وويل چې څه ښه به وای که موږ ته هم هغه سامان او اسباب راکول سوې وای کم چې قارون ته ورکول سوې دي واقعې هغه لوی د نصيب خاوند دی دا ارزو د دوی د حرص وه په دې سره کافروالی نه لازميږي لکه اوس هم ځينې مسلمانان سره د اسلامه شپه او ورځ د نورو قومونو ترقي ويني قصد او رشک يې وي ورته او فکريې کوي او کمو خلګو ته چې د دين پوه ورکول سوې وه هغوی دې حريصانو ته وويل ليرې ورک سی تاسې په دې دنيا پسې ولې ځی د الله جَلَّ جَلَالُهٗ د کور ثواب د دې دنيا د جاه او جلال څخه په زر درجې ښه دی کم چې د اسې سړي ته ورکول کيږي چې ايمان راوړي او نيک عمل کوي هغو ته به په مکمله توګه ثواب او اجر ورکول کيږي او کمی به نه وي په کښې.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۷۷)

www.jamairahmani.org

وَيَقْدِرُ ۚ لَوْلَآ اَنْ مَّنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ؕ

وَيَقْدِرُ	لَوْلَآ اَنْ	مَّنَّ	اللّٰهُ	عَلَيْنَا	لَخَسَفَ	بِنَا
او تنګوی	که چیری نه وی دا چی	احسان کړی دی	الله	پر موږ	خامخا ډوب کړی به یئ وو په مځکه کښې	موږ

او تنګوی، که چیری نه وی دا چی احسان کړی دی الله پر موږ نو خامخا ډوب کړی به یئ وو موږ په مځکه کښې

وَيْكَاَنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿۸۲﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا

وَيْكَاَنَّهٗ	لَا يُفْلِحُ	الْكٰفِرُوْنَ	تِلْكَ	الدَّارُ	الْاٰخِرَةُ	نَجْعَلُهَا
افسوس دی بیشکه!	نه خلاصیږی	کافران (له عذابه)	دغه	کور	دآخرت (چې جنت دی)	ورکوو موږ دا

افسوس دی بیشکه! نه وینی دا چی نه خلاصیږی کافران (له عذابه). دغه کور د آخرت (چې جنت دی) ورکوو موږ دا

لِلَّذِيْنَ لَا يُرِيْدُوْنَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًا ؕ

لِلَّذِيْنَ	لَا يُرِيْدُوْنَ	عُلُوًّا	فِي الْاَرْضِ	وَلَا فَسَادًا
لپاره دهغو کسانو	چې نه لری اراده	دلوئی (تکبر)	په مځکه کښې	او نه فساد، ظلم کوی

دپاره دهغو کسانو چې نه لری اراده د لوئی (او تکبر) په مځکه کښی او نه فساد ظلم کوی (پر خلکو)

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۸۳﴾ مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ

وَالْعَاقِبَةُ	لِلْمُتَّقِيْنَ	مَنْ جَآءَ	بِالْحَسَنَةِ	فَلَهٗ	خَيْرٌ
او بنه خاتمه	دپاره د پرهیزګارانو ده	او هرچاچې وکړه	کومه نیکی	پس سته ده ته	خیر غوره

او عاقبت بنه خاتمه دپاره د پرهیزګارانو ده. او هر چاچې وکړه کومه نیکی پس سته ده ته (بنه جزاء) خیر غوره

مِّنْهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِيْنَ عَمِلُوا

مِّنْهَا	وَمَنْ جَآءَ	بِالسَّيِّئَةِ	فَلَا يُجْزَى	الَّذِيْنَ	عَمِلُوا
له جهته د دغی (حسنی)	او هر چا چې وکړه	کومه بدی	پس نسی ورکولی جزاء	هغو کسانو ته	چې کړی یئ دی (عمل د)

له جهته د دغی (حسنی) او هرچا چې وکړه کومه بدی پس نسی ورکولی جزاء هغو کسانو ته چې کړی یئ دی (عمل د)

السَّيِّاٰتِ اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۸۴﴾ اِنَّ الَّذِيْ

السَّيِّاٰتِ	اِلَّا	مَا كَانُوْا	يَعْمَلُوْنَ	اِنَّ	الَّذِيْ
بدیو	مګر	دهغه شی چې ؤ دوی	چې کاوه به یئ (په دنیا کښې)	بیشکه!	هغه (الله) چې

بدیو مګر (جزاء دهغه شی) چې ؤ دوی چې کاوه به ئې (په دنیا کښې). بیشکه! هغه (الله) چې

ع ۸

لِلَّذِيْنَ لَا يُرِيْدُوْنَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ... داخرت کور دهغه چا دی چې په مځکه کي د فساداو لويي اراده نه لري: په دغه ايت کي الله جل جلاله فرمايي چي ددارآخرت نجات او فلاح يي صرف دهغه خلګو دپاره مخصوصه فرمايلي ده کم چي په مځکه کي دلويي او فساد اراده نه کوي: دعلو څخه مرادتکبردی يعني خپل ځان دنورو څخه لوی جوړول او دنورو دسپک ګڼلو فکرکول: اودفساد څخه مراد پر خلګو ظلم کول دي.او ځيني مفسرين بيا فرمايي چي هر معصيت فساد فی الارض دی ځکه چي دګناه په وبال سره ددنيا په برکت کي کمی راځي دديٓ آيت څخه معلومه سوه چي کم خلګ دتکبر او ظلم يا دمطلق معصيت اراده وکي دهغوی په آخرت کي حصه نسته.**يوه اهمه فائده** : تکبر دکم حرمت او وبال چي په دي آيت کي ذکر سوی دی داهغه دی چي پر خلګو فخر او ددوی سپکوالي مقصود وي کنه نو دځان دپاره دښه لباس ، ښه خوراک ،. ښه مکان انتظام کله چي داپر نورو دفخر دپاره نه وي بد نه دي لکه چي په حديث شريف کي دديٓ وضاحت راغلی دی.
(معارف القرآن ج۷پ۲۰ص ۸۳)

www.jamairahmani.org

فَرَضَ عَلَيۡكَ الۡقُرۡاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ؕ قُلۡ

فَرَضَ	عَلَيۡكَ	الۡقُرۡاٰنَ	لَرَآدُّكَ	اِلٰى	مَعَادٍ	قُلۡ
فرض کړی يئ دی	پر تا	(احکام د) قرآن	خامخا بيرته بيوونکی دی ستا	هغه	ځای د وعدی ته	ووايه (محمده)

فرض (نازل) کړی يئ دی پر تا (احکام د) قرآن خامخا بيرته بيوونکی دی ستا هغه ځای د وعدی (مکی) ته ووايه (محمده)

رَّبِّىۡۤ اَعۡلَمُ مَنۡ جَآءَ بِالۡهُدٰى وَمَنۡ هُوَ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٨٥﴾

رَّبِّىۡۤ	اَعۡلَمُ	مَنۡ جَآءَ	بِالۡهُدٰى	وَمَنۡ	هُوَ	فِىۡ ضَلٰلٍ	مُّبِيۡنٍ
چی رب زما ته	ښه معلوم دی	هغه څوک چی راوړی يئ ده	لاره سمه	او هغه څوک چی	هغه	په ګمراهی	ښکاره کښنی دی

چی رب زما ته ښه معلوم دی هغه څوک چی راوړی يئ ده لاره سمه او هغه څوک چی هغه په ګمراهی ښکاره کښنی دی .

وَمَا كُنۡتَ تَرۡجُوۡۤا اَنۡ يُّلۡقٰٓى اِلَيۡكَ الۡكِتٰبُ اِلَّا

وَمَا كُنۡتَ	تَرۡجُوۡۤا	اَنۡ يُّلۡقٰٓى	اِلَيۡكَ	الۡكِتٰبُ	اِلَّا
او نه وی ته	چی توقع ، اميد دی درلود	ددی چی راوبه ليږلی سی	تاته	کتاب (قرآن)	ليکن

او نه وی ته چی توقع اميد دی درلود (لرلو) د دی چی راوبه ليږلی سی تاته کتاب (قرآن) ليکن (راوليږلی سو محض)

رَحۡمَةً مِّنۡ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوۡنَنَّ ظَهِيۡرًا لِّلۡكٰفِرِيۡنَ ﴿٨٦﴾

رَحۡمَةً	مِّنۡ رَّبِّكَ	فَلَا تَكُوۡنَنَّ	ظَهِيۡرًا	لِّلۡكٰفِرِيۡنَ
په مهربانی	له (جانبه) د رب ستا	پس مه کيږه ته خامخا	مددګار	دپاره د کافرانو

په رحمت مهربانی له (جانبه) د رب ستا ، پس مه کيږه ته خامخا مددګار دپاره د کافرانو (په دين د دوی کښنی).

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنۡ اٰيٰتِ اللّٰهِ بَعۡدَ اِذۡ اُنۡزِلَتۡ اِلَيۡكَ

وَلَا يَصُدُّنَّكَ	عَنۡ اٰيٰتِ	اللّٰهِ	بَعۡدَ	اِذۡ اُنۡزِلَتۡ	اِلَيۡكَ
او چی وادی نه ړوی (کفار) خامخا تا	له آيا تونو	دالله	پس له	هغه چی نازل کړل سول	تاته

او (خبردار) چی وادی نه ړوی (کفار) خامخا تا (په مکر او فريب) له آيا تونو دالله پس له هغه چی نازل کړل سول تاته

وَادۡعُ اِلٰى رَبِّكَ وَلَا تَكُوۡنَنَّ مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَدۡعُ

وَادۡعُ	اِلٰى رَبِّكَ	وَلَا تَكُوۡنَنَّ	مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ	وَلَا تَدۡعُ
او وبوله خلګ	رب خپل ته	او مه کيږه ته خامخا	له مشرکانو څخه	او مه بوله ته

او وبوله خلګ (طرف د توحيد او عبادت د) رب خپل ته او مه کيږه ته خامخا له مشرکانو څخه. او مه بوله ته

فَرَضَ عَلَيۡكَ الۡقُرۡاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ. مکي مکرمې ته دنبي کريم ﷺ ديرته ستانه کولو زيری او خوشخبري ارشاد مبارک دی چي کم ذات پر تا قرآن فرض کړی دی يعني ددې تلاوت او تبليغ او په دې عمل کول يې پر تا فرض کړي دي هغه ذات به تا بيا معاد ته واپس کړي: دميعاد څخه مراد مکه مکرمه ده لکه چي په روايت کي دابن عباس رضي الله عنه چي راغلي دي: مطلب دادی چي که دڅو ورځو دپاره تا ته خپل خوږ وطن خاص بيا حرم شريف او بيت الله شريفه پريښوول پيښ سول مګر دقرآن نازلوونکی او په دې دعمل فرض کوونکي خدای تعالی به اخر تا بيا مکې مکرمې ته واپس راولي روايت کي راځي چي نبي کريم ﷺ دهجرت په وخت کي دغار ثور څخه دشپې په وخت کي ووتی او دمکې مکرمې څخه مدينې منورې ته تلونکې معلومه لار يې پريښووله او پر نورو لارو يې سفر وکی ځکه چي دښمن يې په تعاقب کي وو نو هغه ووچې نظر يې دمکې مکرمې پر لاره ولګيدی نو کعبه شريفه او وطن وريه ياد سوه دغه وخت دغه آيت نازل سو الخ.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٨٦)

www.jamairahmani.org

مَعَ اللّٰهِ اِلٰـهًا اٰخَرَ ۘ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَىۡءٍ

مَعَ اللّٰهِ	اِلٰـهًا	اٰخَرَ	لَاۤ اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ	كُلُّ شَىۡءٍ
له الله سره	معبود	بل	نسته هيڅ لائق دعبادت بل هيڅوک	مګر	هم دی (الله) دی	هر شی

له الله سره معبود بل (ځکه چی) نسته هيڅ لائق د بللو بل هيڅوک مګر هم دی دی (يوازی ځکه چی) هر شی

هَالِكٌ اِلَّا وَجۡهَهٗ ؕ لَهُ الۡحُكۡمُ وَاِلَيۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۸۸﴾ ع

هَالِكٌ	اِلَّا	وَجۡهَهٗ	لَهُ الۡحُكۡمُ	وَاِلَيۡهِ	تُرۡجَعُوۡنَ
فانی کيدونکی دی	مګر	ذات د ده	هم ده ته دی حکم	او هم ده ته به	بيرته بوتلی سئ تاسی

فانی کيدونکی دی مګر ذات د ده (چی تل باقی دی)، هم ده ته دی حکم او هم ده ته به بيرته بوتلی سئ تاسی .

اٰياتونه ۶۹ — ۲۹ سُوۡرَةُ الۡعَنۡكَبُوۡتِ مَكِّيَّةٌ ۸۵ — رکوعي ۷

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چی ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

الٓمّٓ ﴿۱﴾ اَحَسِبَ النَّاسُ اَنۡ يُّتۡرَكُوۡۤا اَنۡ يَّقُوۡلُوۡۤا

الٓمّٓ	اَحَسِبَ	النَّاسُ	اَنۡ يُّتۡرَكُوۡۤا	اَنۡ يَّقُوۡلُوۡۤا
الف، لام، ميم	آيا ګمان کوی	دا خلګ	ددی چی پری به ښودل سی دوی	چی وايئ دوی

الف، لام، ميم. آيا ګمان کوی دا خلګ د دی چی پری به ښودی سی دوی (په) هم دی قدر چی وايئ دوی

اٰمَنَّا وَهُمۡ لَا يُفۡتَنُوۡنَ ﴿۲﴾ وَلَقَدۡ فَتَنَّا الَّذِيۡنَ مِنۡ

اٰمَنَّا	وَهُمۡ	لَا يُفۡتَنُوۡنَ	وَلَقَدۡ	فَتَنَّا	الَّذِيۡنَ	مِنۡ
چی ايمان راوړی دی موږ	حال دا چی دوی به	ونه ازمويل سی	او خامخا په تحقيق	ازمويلی ؤ موږ	هغه کسان	چی له

چی ايمان راوړی دی موږ حال دا چی دوی به ونه ازمويل سی. او خامخا په تحقيق ازمويلی ؤ موږ هغه کسان چی له

قَبۡلِهِمۡ فَلَيَعۡلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيۡنَ صَدَقُوۡا وَلَيَعۡلَمَنَّ

قَبۡلِهِمۡ	فَلَيَعۡلَمَنَّ	اللّٰهُ	الَّذِيۡنَ	صَدَقُوۡا	وَلَيَعۡلَمَنَّ
دوی څخه مخکښی ؤ	پس خامخا معلوم به کړی هرومرو	الله	هغه کسان	چی ربنتينی دی	او خامخا معلوم به کړی هرومرو

دوی څخه مخکښی ؤ، پس خامخا معلوم به کړی هرومرو الله هغه کسان چی ربنتينی دی او خامخا معلوم به کړی الله هرومرو

اَنۡ يُّتۡرَكُوۡۤا اَنۡ يَّقُوۡلُوۡۤا اٰمَنَّا وَهُمۡ لَا يُفۡتَنُوۡنَ... انبياء عليهم السلام او صالحان په دنيا کي دمختلفو تکاليفو سره مخ کيږي :

وهم لايفتنون دفتني څخه مشتق دی چي معنی يي ازمايش ده : ايمانداره او خاص بيا انبياء عليهم السلام او صالحين په دنيا کي دمختلف قسم ازمايشونو څخه تيريږي بيا آخر فتح او کاميابي ددوی وي دا ازمايشونه دمخالفينو په ذريعه وي لکه چي اکثرو پيغمبرانو او خاتم الانبياء صلى الله عليه وسلم او ددوی اصحابو ته اکثر ورپيښ سوي دي دکمو چي بې شميره واقعات دسيرت او تاريخ په کتابونو کي ذکر دي او کله دا ازمايشونه دمرضونو او نور قسم تکليفونو په ذريعه وي لکه چي حضرت ايوب عليه السلام ته ورپيښ سول او دځينو دپاره دا ټول قسمونه جمع کيدای هم سي : ددې آيت شان نزول که څه هم درواياتونو په روسره هغه صحابه دي کم چي مديني منورې ته دهجرت په وخت کي دکفارو دلاسه ازار سوي وه مګر مراد يي عام دی په هره زمانه کي عالمانو ، صالحانو ، او اولياوو دامت ته مختلف قسم ازمايشونه ورپيښيږي.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۸۹)

الثلثة ع ٦ ١٢

www.jamairahmani.org

الْكٰذِبِيْنَ ③ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ

الْكٰذِبِيْنَ	اَمْ حَسِبَ	الَّذِيْنَ	يَعْمَلُوْنَ	السَّيِّاٰتِ
دروغجنان	آیا گمان کوی	هغه کسان	چې عمل کوی دوی	دبدیو

دروغجنان (په علم ظاهری سره هم). آیا گمان کوی هغه کسان چې عمل کوی دوی د بدیو (لکه شرک او معاصی)

اَنْ يَّسْبِقُوْنَا ؕ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ④ مَنْ كَانَ يَرْجُوْا

اَنْ يَّسْبِقُوْنَا	سَآءَ	مَا يَحْكُمُوْنَ	مَنْ كَانَ	يَرْجُوْا
د دی چې مخکی به سی دوی پر موږ	بد دی	هغه حکم چې کوی یئ دوی	هر څوک چې وی	چې امید لری دی

د دی چې مخکی به سی دوی پر موږ، بد دی هغه حکم چې کوی یئ دوی. هر څوک چې وی چې امید لری دی

لِقَآءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ؕ وَهُوَ السَّمِيْعُ

لِقَآءَ	اللّٰهِ	فَاِنَّ	اَجَلَ	اللّٰهِ	لَاٰتٍ	وَهُوَ	السَّمِيْعُ
دملاقات	دالله	پس بیشکه!	نیټه د (ملاقات د	الله	خامخا راتلونکی ده	او هم دی	ښه اوریدونکی

دملاقات دالله (په جنت کښې) پس بیشکه! اجل نیټه د (ملاقات د) الله خامخا راتلونکی ده او هم دی ښه اوریدونکی دی

الْعَلِيْمُ ⑤ وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

الْعَلِيْمُ	وَمَنْ	جَاهَدَ	فَاِنَّمَا	يُجَاهِدُ	لِنَفْسِهٖ	اِنَّ	اللّٰهَ
ښه عالم دی	او هر څوک چې	جهاد کوی	پس بیشکه! هم داخبره ده	چې جهاد کوی	لپاره د نفس خپل	بیشکه! چې	الله

ښه عالم دی. او هر څوک چې جهاد کوی پس بیشکه! هم داخبره ده چې جهاد کوی دپاره (دنفعی) د نفس خپل بیشکه! چې الله

لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ⑥ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

لَغَنِيٌّ	عَنِ الْعٰلَمِيْنَ	وَالَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَعَمِلُوْا	الصّٰلِحٰتِ
خامخاغنی، بی پروا دی	له ټولو مخلوقاتو څخه	او هغه کسان	چې ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)

خامخا غنی بی پروا دی له ټولو عالمیانو څخه. او هغه کسان چې ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه)

لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ

لَنُكَفِّرَنَّ	عَنْهُمْ	سَيِّاٰتِهِمْ	وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ	اَحْسَنَ
خامخا وبه رژوو موږ هرومرو	له دوی څخه	گناهونه د دوی	او خامخا جزاء به ورکړو موږ هرومرو دوی ته	ښه جزاء

خامخا وبه رژوو موږ هرومرو له دوی څخه گناهونه د دوی او خامخا جزاء به ورکړو موږ هرومرو دوی ته ښه جزاء

الْكٰـذِبِيْنَ ③ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ. دامتحاناتو مقصد دمخلص او غیر مخلص فرق ښکاره کول دي

الله ﷻ فرمايي چي موږ په خپل مخلوقاتو باندي امتحان کوو ددي دپاره چي ددغه امتحان په ذريعه سره مخلص او غير مخلص په نيکو او بدو کي فرق کوو ځکه چي دمخلصينو سره دمنافقانو خلط ملط ځيني وخت ډير نقصان رسوي: مقصد ددي آيت دنيک او بد مخلص او غير مخلص فرق واضح کوي کم چي يي داسي تعبير فرمايلی دی چي الله ﷻ وپيژني صادقان اودرواغجنان :الله ﷻ ته خو دهر انسان صادق کيدل يا درواغجن کيدل دده دپيداکيدو څخه مخکي هم معلوم دي په ازمايشونو او امتحانونو سره يي دمعلومولو معنى داده چي دا فرق نورو ته هم ظاهر سي: ځيني وخت دعوامو دعلم درجه راکښته کړي عام انسانان په مخلص او منافق کي فرق دازمايش په ذريعه معلوموي د دوی دمذاق مطابق الله ﷻ فرمايي چي ددي امتحانو په ذريعه موږ معلوموچي کم مخلص دی نو کم نه دی.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۹۰)

www.jamairahmani.org

الَّذِىْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝٧ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ

الَّذِىْ	كَانُوْا	يَعْمَلُوْنَ	وَوَصَّيْنَا	الْاِنْسَانَ
دهغه (عمل)	چي وو دوی	چي کاوه به يئ	او (مؤکد) امر کړی دی موږ	پر انسان

دهغه (عمل) چي وو دوی چي کاوه به يئ (په اسلام کښې). او (مؤکد) امر کړی دی موږ پر انسان

بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۚ وَاِنْ جَاهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِيْ مَا

بِوَالِدَيْهِ	حُسْنًا	وَاِنْ	جَاهَدٰكَ	لِتُشْرِكَ	بِيْ	مَا
له مور، پلار خپل سره يئ	دنيکی	او که	کوښښ کوی (دوی دواړه)	له تاسره چي شريک ونيسی ته	له ما سره	هغه شی

له مور پلار خپل سره يئ دنيکی ، او که کوښښ کوی (دوی دواړه) له تاسره چي شريک ونيسی ته له ما سره هغه شی

لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ

لَيْسَ	لَكَ	بِهٖ	عِلْمٌ	فَلَا تُطِعْهُمَا	اِلَيَّ	مَرْجِعُكُمْ
چي نسته	تاته	په هغه کښې	هيڅ علم	پس اطاعت مه کوه ته د دوی (دواړو)	خاص ماته دی	بيا راتله ستاسی

چي نسته تاته په (الوهيت) د هغه کښې هيڅ علم پس اطاعت مه کوه ته د دوی (دواړو) ،خاص ماته دی بيا راتله ستاسی

فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٨ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا

فَاُنَبِّئُكُمْ	بِمَا كُنْتُمْ	تَعْمَلُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَعَمِلُوا
پس خبر به کړم زه تاسی	پر هغو چي وئ تاسی	چي کول به مو	او هغه کسان	چي ايمان يئ راوړی دی	او کړی يئ دی

پس خبر به کړم زه تاسی پر هغو (اعمالو) چي وئ تاسی چي کول به مو . او هغه کسان چي ايمان يئ راوړی دی او کړی يئ دی

الصّٰلِحٰتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصّٰلِحِيْنَ ۝٩ وَمِنَ

الصّٰلِحٰتِ	لَنُدْخِلَنَّهُمْ	فِي الصّٰلِحِيْنَ	وَمِنَ
ښه (عملونه)	خامخا داخل به کړو موږ هرومرو دوی	په (جماعت) د صالحانو کښې	او ځينې له

ښه (عملونه) خامخا داخل به کړو موږ هرومرو دوی په (جماعت) د صالحانو کښې (چي انبياء او اولياء دی) . او ځينې له

النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَآ اُوْذِيَ

النَّاسِ	مَنْ يَّقُوْلُ	اٰمَنَّا	بِاللّٰهِ	فَاِذَآ	اُوْذِيَ
خلګو څخه	هغه څوک دی چي وايئ	ايمان راوړی دی موږ	په الله باندی	پس کله چي	سختی ورسوله سی ده ته

خلګو څخه هغه څوک دی چي وايئ (تش په خوله) ايمان راوړی دی موږ (هم) په الله باندی پس کله چي سختی ورسوله سی ده ته

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۚ. وانسان ته دمور او پلار سره دښه سلوک حکم او وصيت :

وصيت ديو داسي کار طرف ته بلني ته وايي کله چي هغه بلل پر نصيحت او خير خواهي باندي مبني وي يعني الله ﷻ انسان ته داوصيت فرمايي چي دخپل مور او پلار سره ښه سلوک کوي. وان جاهداک لتشرک بی ما ليس لک به علم يعني دمور او پلار سره دښه سلوک کولو سره سره داهم ضروري ده چي ددوی دحکم اطاعت تر هغه حده پوري کول کيږي چي هغه حکم دالله ﷻ خلاف نه وي هغوی که اولاد پر کفر او شرک مجبوره کوي نو په دي کي به ددوی اطاعت نه کول کيږي لکه په حديث شريف کي چي راغلي دي : لاطاعة لمخلوق فی معصية الخالق. يعني دخالق په نافرماني کي دچا مخلوق فرمانبرداري نه ده جائز . داآيت دحضرت سعد ابن ابی وقاص رضی الله عنه په باره کي نازل سوی دی دی په هغه لسو صحابه کرامو رضی الله عنهم کي شامل دی کمو ته چي نبي کريم ﷺ پر دي دنيا دجنتي کيدو خوشخبري ورکړيده الخ. پاته بيان پر راروان مخ وګوری :

www.jamairahmani.org

فِي اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ ۗ وَلَئِنْ جَآءَ

فِي اللّٰهِ	جَعَلَ	فِتْنَةَ	النَّاسِ	كَعَذَابِ	اللّٰهِ	وَلَئِنْ	جَآءَ
په (لاره) دالله کښې	نو وګرځوی	فتنه ، سختی	دخلګو	په شان دعذاب	دالله	او قسم دی	که چیرې راسی

په (لاره) د الله کښې نو وګرځوی فتنه سختی خپکان دخلګو (او شمیرئی) په شان دعذاب دالله ، او قسم دی که چیرې راسی

نَصْرٌ مِّنْ رَّبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ؕ

نَصْرٌ	مِّنْ رَّبِّكَ	لَيَقُوْلُنَّ	اِنَّا	كُنَّا	مَعَكُمْ
مددګاری	له (طرفه) درب ستا	نو خامخا وبه وایئ دغه (منافقان) هرومرو	بیشکه موږ	یو	له تاسی سره

مددګاری (دمؤمنانو) له (طرفه) د رب ستا نو خامخا وبه وایئ دغه (منافقان) هرومرو بیشکه! موږ (هم) یو له تاسی سره

اَوَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِيْ صُدُوْرِ الْعٰلَمِيْنَ ⑩

اَوَلَيْسَ	اللّٰهُ	بِاَعْلَمَ	بِمَا	فِيْ صُدُوْرِ	الْعٰلَمِيْنَ
آیا نه دی	الله	ښه عالم	په هغه	چې په سینو	دمخلوقاتو کښی دی

(وفرمایل الله) آیا نه دی الله ښه عالم په هغه (اخلاص اونفاق) چې په سینو زړونو دعالمیانو کښی (پټ) دی

وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ ⑪

وَلَيَعْلَمَنَّ	اللّٰهُ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَلَيَعْلَمَنَّ	الْمُنٰفِقِيْنَ
او خامخا معلومه دی هرومرو	الله ته	هغه څوک	چې ایمان یئ راوړی دی	او خامخا معلومه دی هرومرو (الله ته)	منافقان

او خامخا معلومه دی هرومرو الله ته هغه څوک چې ایمان یئ راوړی دی او خامخا معلومه دی هرومرو (الله ته) منافقان.

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوْا سَبِيْلَنَا

وَقَالَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	لِلَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	اتَّبِعُوْا	سَبِيْلَنَا
او وایئ	هغه کسان	چې کافران سوی دی	هغو کسانو ته	چې ایمان یئ راوړی دی	متابعت وکړئ تاسی	دلاری زموږ

او وایئ هغه کسان چې کافران سوی دی هغو کسانو ته چې ایمان یئ راوړی دی متابعت وکړئ تاسی دلاری زموږ (په دنیاکی)

وَلْنَحْمِلْ خَطٰيٰكُمْ ؕ وَمَا هُمْ بِحٰمِلِيْنَ مِنْ خَطٰيٰهُمْ

وَلْنَحْمِلْ	خَطٰيٰكُمْ	وَمَا هُمْ	بِحٰمِلِيْنَ	مِنْ خَطٰيٰهُمْ
او بنایئ باربه کړو	ګناهونه ستاسی	حال داچې نه دی دوی	اخیستونکی	له ګناهونو د دوی

او بنایئ باربه کړو (پرڅانونو) ګناهونه ستاسی ، حال داچې نه دی دوی (پخپل ځان) اخیستونکی له ګناهونو د دوی

وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ..دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری:

دغه لسو صحابه کرامو ﷺ ته عشره مبشره وایي حضرت سعد ابن ابی وقاص رضی الله عنه دخپلي مور ډیر فرمانبردار وو او هغې ته په راحت رسولو کي ډیر دلچسپ وو دده مور حمنة بنت ابی سفیان ته چي کله دا معلومه سوه چي ددې زوی سعد رضی الله عنه مسلمان سوی دی نو دې خپل زوی ته خبرداری ورکی او قسم یې واخیستی چي زه به تر هغه پوري خوراک او چیښاک ونه کړم تر څو پوري چي ته بیا دخپل پلار او نیکه دین اختیاره نه کړې او یا زه دغه رکم دلوږي او تندي څخه مړه نه سم او په ټوله دنیا کي به دهمیشه دپاره دارسوایي ستا په سر پاته سي چي ته دخپلي مور قاتل یي: دبغوي په روایت کي دي چي دحضرت سعد ابن ابی وقاص علیه السلام مور یوه شپه او ورځ یا درې شپې او درې ورځې دخپل قسم مطابق وږې تږې وه حضرت سعد ورته حاضر سو وې فرمایل چي موري که ستا په بدن کي سل روحونه وي او یو یو وزي نو به هم زه خپل دین نه پریږدم نور ستا خوښه ده.
(معارف القرآن ج۷ پ ۲۰ ص ۹۲)

www.jamairahmani.org

مِّنۡ شَیۡءٍ ؕ اِنَّهُمۡ لَكٰذِبُوۡنَ ﴿۱۲﴾ وَلَيَحۡمِلُنَّ اَثۡقَالَهُمۡ

مِّنۡ شَیۡءٍ	اِنَّهُمۡ	لَكٰذِبُوۡنَ	وَلَيَحۡمِلُنَّ	اَثۡقَالَهُمۡ
دهیڅ شی	بیشکه! دوی	خامخا دروغجنان دی	او خامخا باربه کړی هرومرو	بارونه درانه دګناهو خپلو

دهیڅ شی بیشکه! دوی خامخا دروغجنان دی. او خامخا باربه کړی هرومرو (دغه کفار) بارونه درانه دګناهو خپلو

وَاَثۡقَالًا مَّعَ اَثۡقَالِهِمۡ وَلَيُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ

وَاَثۡقَالًا	مَّعَ اَثۡقَالِهِمۡ	وَلَيُسۡـَٔلُنَّ	يَوۡمَ	الۡقِيٰمَةِ
او نور درانه بارونه هم	سره له بارونو درنو دګناهونو خپلو	او خامخا وبه پوښتیدلی سی دوی هرومرو	په ورځ	دقیامت کښی

او نور درانه بارونه هم سره له بارونو درنو دګناهونو خپلو، او خامخا وبه پوښتیدلی سی دوی هرومرو په ورځ دقیامت کښی

عَمَّا كَانُوۡا يَفۡتَرُوۡنَ ﴿۱۳﴾ وَلَقَدۡ اَرۡسَلۡنَا نُوۡحًا اِلٰى قَوۡمِهٖ

ع ۱۳

عَمَّا	كَانُوۡا	يَفۡتَرُوۡنَ	وَلَقَدۡ	اَرۡسَلۡنَا	نُوۡحًا	اِلٰى قَوۡمِهٖ
له هغو	چي وو دوی	چي له ځانه به یې جوړولې	او خامخا په تحقیق	لیږلی ؤ موږ	نوح	قوم دده ته

له هغو (دروغو) چي وو دوی چي له ځانه به یې جوړول (په الله او په رسول). او خامخا په تحقیق لیږلی ؤ موږ نوح قوم دده ته

فَلَبِثَ فِيۡهِمۡ اَلۡفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمۡسِيۡنَ عَامًا ؕ

فَلَبِثَ	فِيۡهِمۡ	اَلۡفَ	سَنَةٍ	اِلَّا	خَمۡسِيۡنَ	عَامًا
پس مدت یې تیر کړی	په دوی کښی	زر	کاله	مګر	پنځوس	کاله

پس مدت یې تیر کړی په دوی کښی زر کاله (دپاره دتبلیغ او دعوت حق ته) مګر پنځوس کاله (کم له زرو څخه)

فَاَخَذَهُمُ الطُّوۡفَانُ وَهُمۡ ظٰلِمُوۡنَ ﴿۱۴﴾ فَاَنۡجَيۡنٰهُ

فَاَخَذَهُمُ	الطُّوۡفَانُ	وَهُمۡ	ظٰلِمُوۡنَ	فَاَنۡجَيۡنٰهُ
پس ونیول دوی	طوفان	حال دا چي دوی	ظالمان ؤ	پس نجات ورکړ موږ ده ته

(نو تکذیب یې وکړ) پس ونیول دوی طوفان (ډیرو اوبو نو غرق سول) حال دا چي دوی ظالمان ؤ. پس نجات ورکړ موږ ده ته

وَاَصۡحٰبَ السَّفِيۡنَةِ وَجَعَلۡنٰهَاۤ اٰيَةً لِّـلۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۱۵﴾

وَاَصۡحٰبَ	السَّفِيۡنَةِ	وَجَعَلۡنٰهَاۤ	اٰيَةً	لِّـلۡعٰلَمِيۡنَ
او خاوندانو	دکشتی (ته)	او وګرځوله موږ دغه	نښه (دقدرت)	مخلوقاتو ته

او خاوندانو دکشتی (ته)، او وګرځوله موږ دغه (کشتی یا قصه یې لویه) نښه (دقدرت او عبرت) عالمیانو ته.

وَلَيَحۡمِلُنَّ اَثۡقَالَهُمۡ وَاَثۡقَالًا مَّعَ اَثۡقَالِهِمۡ.

دګناه دعوت ورکوونکی هم ګناهګار دی: ددې ایت څخه معلومه سوه چي کم سړی دبل چا په ګناه کي داخته کولو تحریک کوي یا په ګناه کي دده کومک او مدد کوي هغه هم داسي مجرم دی لکه څنګه چي داګناه کوونکی دی: په یو حدیث شریف کي دي چي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي کم سړی چي دهدایت طرف ته خلګ بولي نو څومره خلګ چي دده دعوت په وجه سره په هدایت عمل کوي ددې ټولو دعمل ثواب به ددې بلونکي په عملنامه کي ولیکل سي بغیر ددې څخه چي دعمل کوونکو په اجر کي دي څه کمی راسي. او کم سړی چي خلګ دګمراهی او ګناه طرف ته بولي نو څومره خلګ چي دده په ویناه په دغه ګناه او ګمراهی کي اخته سي ددغو ټول ګناه او وبال پر ده باندي دی بغیر ددې څخه چي ددغو خلګو په ګناه او دهغه په بوج کي دي کمی راسي. دغه حدیث شریف امام مسلم رحمة الله عليه په روایت د حضرت ابو هریرة رضي الله عنه نقل کړی دی او په تفسیر قرطبي کي هم ذکر سوی دی: (معارف القرآن ج ۷ پ ۲۰ ص ۹۴)

www.jamairahmani.org

وَاِبۡرٰهِيۡمَ اِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوۡهُ ؕ

وَاِبۡرٰهِيۡمَ	اِذۡ قَالَ	لِقَوۡمِهِ	اعۡبُدُوا	اللّٰهَ	وَاتَّقُوۡهُ
او ابراهيم	کله چې وې ويل	قوم خپل ته	چې عبادت کوئ تاسې	الله ته	او وېرېږئ له ده

او (یاد کړه قصه د) ابراهيم کله چې وې ويل قوم خپل ته چې عبادت کوئ تاسې الله ته او وېرېږئ له (عذابه د) ده

ذٰلِكُمۡ خَيۡرٌ لَّكُمۡ اِنۡ كُنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ ۝١٦ اِنَّمَا

ذٰلِكُمۡ	خَيۡرٌ لَّكُمۡ	اِنۡ كُنۡتُمۡ	تَعۡلَمُوۡنَ	اِنَّمَا
دغه (عبادت)	غوره ده تاسې ته	که چېرې يئ تاسې	چې پوهېږئ	بيشکه! هم دا خبره ده

دغه (عبادت او وېره) غوره ده تاسې ته (له کفره) که چېرې يئ تاسې چې پوهېږئ (په خير او شر خپل). بيشکه! هم دا خبره ده

تَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ اَوۡثَانًا وَّتَخۡلُقُوۡنَ اِفۡكًا ؕ اِنَّ

تَعۡبُدُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	اَوۡثَانًا	وَّتَخۡلُقُوۡنَ	اِفۡكًا	اِنَّ
چې عبادت کوئ تاسې	غير له	الله	دبتانو	او جوړوئ	دروغ	بيشکه!

چې عبادت کوئ تاسې غير له الله د بتانو او جوړوئ دروغ (له خپله ځانه چې خدايان يئ بولئ) بيشکه!

الَّذِيۡنَ تَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ لَا يَمۡلِكُوۡنَ لَكُمۡ رِزۡقًا

الَّذِيۡنَ	تَعۡبُدُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	لَا يَمۡلِكُوۡنَ	لَكُمۡ	رِزۡقًا
هغه کسان	چې عبادت يئ کوئ تاسې	بې له	الله څخه	نه دي مالکان دوی	تاسې ته	د رزق

هغه کسان چې عبادت يئ کوئ تاسې بې له الله څخه نه دي مالکان دوی تاسې ته د رزق

فَابۡتَغُوۡا عِنۡدَ اللّٰهِ الرِّزۡقَ وَاعۡبُدُوۡهُ وَاشۡكُرُوۡا

فَابۡتَغُوۡا	عِنۡدَ اللّٰهِ	الرِّزۡقَ	وَاعۡبُدُوۡهُ	وَاشۡكُرُوۡا
پس طلب کړئ تاسې	په نزد د الله	رزق	او عبادت کوئ د هم هغه (الله)	او شکر و باسئ

پس طلب کړئ تاسې په نزد د الله رزق (چې قادر دی) او عبادت کوئ د هم هغه (الله يوازې) او شکر و باسئ

لَهٗ ؕ اِلَيۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ۝١٧ وَاِنۡ تُكَذِّبُوۡا فَقَدۡ

لَهٗ	اِلَيۡهِ	تُرۡجَعُوۡنَ	وَاِنۡ تُكَذِّبُوۡا	فَقَدۡ
هم هغه (الله) ته	هم دغه الله ته	به بيرته بيولې کېږئ تاسې	او که نسبت د دروغو وکړ تاسې	نو په تحقيق

هم هغه (الله) ته هم دغه الله ته به بيرته بيولې کېږئ تاسې. او که نسبت د دروغو وکړ تاسې نو په تحقيق

وَاِبۡرٰهِيۡمَ اِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ.. حضرت ابراهيم ؑ خپل قوم ته دالله ﷻ ديېرې طرف ته بلنه ورکړه: په دغه اياتونو کې الله ﷻ دحضرت ابراهيم ؑ قصه بيان فرمايي کم شخص چې دلويو لويو سختيو او امتحانونو څخه تير سوی دی مثلا دنمرود اور ، بيا دشام څخه هجرت کول او خپل وطن دالله ﷻ په خاطر پرېښوول او په يو وچ او بې اوبو او ونو ميدان کې قيام کول ، بيا دزوی د ذبح کولو او حلالولو واقعه وغيره. دحضرت ابراهيم ؑ دقصې په ضمن کې الله ﷻ دحضرت لوط ؑ او دده دقوم واقعات ذکر کړي دي چې دوی بدبختانو به دنارينه ووسره دابد فعلي کوله حضرت لوط ؑ الله ﷻ ددوی دهدايت او اصلاح دپاره راوليږي مگر بد بختانو دالله ﷻ دنبي خبره ردکړه او دشيطان پر لاره روان سول او آخر کار جبرآئيل امين ددوی کلي آسمان ته نژدې يووړه او دآخوا يې راوغورځوله او نيست او نابود سوه : او دسورت په آخر کې دنورو انبياوو عليهم السلام او ددوی دقومونو واقعاتي ذکر دي (معارف القرآن ج۷ پ ۲۰ ص ۹۷)

www.jamairahmani.org

كَذَّبَ اُمَمٌ مِّنۡ قَبۡلِكُمۡ ؕ وَمَا عَلَى الرَّسُوۡلِ اِلَّا

كَذَّبَ	اُمَمٌ	مِّنۡ قَبۡلِكُمۡ	وَمَا	عَلَى الرَّسُوۡلِ	اِلَّا
نسبت د دروغو کړې ؤ	ډیرو قومونو	پخوا له تاسې	او نسته	پر رسول باندې	مګر

نسبت د دروغو کړی ؤ (انبیاؤ خپلو ته) ډیرو قومونو پخوا له تاسی او نسته پر رسول باندی مګر

الۡبَلٰغُ الۡمُبِيۡنُ ﴿۱۸﴾ اَوَلَمۡ يَرَوۡا كَيۡفَ يُبۡدِئُ اللّٰهُ

الۡبَلٰغُ	الۡمُبِيۡنُ	اَوَلَمۡ يَرَوۡا	كَيۡفَ	يُبۡدِئُ	اللّٰهُ
رسوونه (دپیغام)	ښکاره	آیا نه وینی دوی	چې څرنګه	اول پیدا کوی	الله

رسوونه (دپیغام) ښکاره. آیا نه وینی (دغه منکران) چې څرنګه اول پیدا کوی الله

الۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيۡدُهٗ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيۡرٌ ﴿۱۹﴾ قُلۡ

الۡخَلۡقَ	ثُمَّ	يُعِيۡدُهٗ	اِنَّ	ذٰلِكَ	عَلَى اللّٰهِ	يَسِيۡرٌ	قُلۡ
دا خلق	بیا به	يې دوهم ځلې هم پیدا کړی	بیشکه!	دغه (اعاده دمخلوق)	پر الله	آسانه ده	ووایه (محمده!)

دا خلق بیا به يې دوهم ځلې هم خلق (پیدا کړی) بیشکه! دغه (اعاده دمخلوق) پر الله آسانه ده. ووایه (ای محمده !دوی ته)

سِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَانۡظُرُوۡا كَيۡفَ بَدَاَ الۡخَلۡقَ ثُمَّ

سِيۡرُوۡا	فِى الۡاَرۡضِ	فَانۡظُرُوۡا	كَيۡفَ	بَدَاَ	الۡخَلۡقَ	ثُمَّ
چې وګرځئ تاسې	په مځکه کښې	پس وګورئ	چې څرنګه	شروع کړې ده	دپیدا ینبت	بیا به

چې وګرځئ تاسې په مځکه کښې پس وګورئ چې څرنګه شروع کړې ده الله د پیدا ینبت (له نشتوالی څخه) بیا به

اللّٰهُ يُنۡشِئُ النَّشۡاَةَ الۡاٰخِرَةَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ

اللّٰهُ	يُنۡشِئُ	النَّشۡاَةَ	الۡاٰخِرَةَ	اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	كُلِّ شَىۡءٍ
الله	پیدا کړی	پیدا کول	وروستنی هم په آخرت کښې	بیشکه!	الله	پر	هر شی باندی

الله پیدا کړی پیدا کول وروستنی هم په آخرت کښې بیشکه! الله پر هر شی باندی (چې اراده وفرمائی)

قَدِيۡرٌ ﴿۲۰﴾ يُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ وَيَرۡحَمُ مَنۡ يَّشَآءُ

قَدِيۡرٌ	يُعَذِّبُ	مَنۡ يَّشَآءُ	وَيَرۡحَمُ	مَنۡ يَّشَآءُ
ښه قادر دی	عذاب ورکوی	هرهغه چاته چې اراده وفرمائی	او رحم کوی	پر هغه چاچې اراده وفرمائی

ښه قادر دی. عذاب ورکوی هر هغه چاته چې اراده وفرمائی (دتعذیب ئی) او رحم کوی پر هغه چا چې اراده وفرمائی

اَوَلَمۡ يَرَوۡا كَيۡفَ يُبۡدِئُ اللّٰهُ الۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيۡدُهٗ. دالله ﷻ دقدرت په نښو کي خصوصا دتخليق ذکر په لوی شان سره: دلته الله ﷻ فرمايي چي آيا دا کفارو او مشرکينو ته نه ده معلومه چي الله ﷻ څه رنګه مخلوق اول وار پيدا کوي يعني دمحض عدم څخه يي وجود ته راوړي بيا به دوی دوباره ژوندي کوي او دغه کار دالله ﷻ په نزد ډير آسانه کار دی بلکي په اول نظر کي دوباره پيدا کول داول پيدايش څخه زيات آسانه دي که څه هم دذاتي قدرت په لحاظ سره دواړه برابر دي او داخلګ داولني کار يعني دالله ﷻ دخالق دکائنات کيدوخو اعتراف کوي :په وجه ددې قول دالله ﷻ : ولئن سألتهم من خلق السموات والارض : يعني ای زما نبي ﷺ که ته ددې کفارو څخه پوښتنه وکړې چي مځکي او اسمانونه چا پيدا کړي دي نو دوی به صفا اقرار وکي چي الله ﷻ پيدا کړي دي: نو دغه اشقياوو ته بايد ووېل سي چي دوهم وار پيدا کول ددې اول وار پيدا کولو په مثل دي او دا خو نور هم دده په قدرت کي داخليدل ښکاره دي.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص ٩٨)

www.jamairahmani.org

وَإِلَيۡهِ تُقۡلَبُونَ ﴿٢١﴾ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِ

وَإِلَيۡهِ	تُقۡلَبُونَ	وَمَآ أَنتُم	بِمُعۡجِزِينَ	فِي ٱلۡأَرۡضِ
او خاص هم دغه (الله) ته	تاسی بیرته بیولی کیږئ	او نه یئ تاسی	عاجزوونکی (دالله)	په مځکه کښی

او خاص هم دغه (الله) ته تاسی بیرته بیولی کیږئ. او نه یئ تاسی عاجزوونکی (دالله) په مځکه کښی

وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ ﴿٢٢﴾ ع

وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ	وَمَا لَكُم	مِّن دُونِ	ٱللَّهِ	مِن وَلِيّٖ	وَلَا نَصِيرٖ
او نه په آسمان کښی	او نشته تاسی ته	غیر له	الله	هیڅ دوست	او نه هیڅ مددګار

او نه په آسمان کښی (له عذاب خپله) او نشته تاسی ته غیر له الله هیڅ دوست او نه هیڅ مددګار (چی ستاسی مرسته وکړی)

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ أُوْلَٰٓئِكَ

وَٱلَّذِينَ	كَفَرُواْ	بِـَٔايَٰتِ	ٱللَّهِ	وَلِقَآئِهِۦٓ	أُوْلَٰٓئِكَ
او هغه کسان	چی کافران سوی دی	په آیاتونو	دالله	او په ملاقات د دغه (الله)	دغه کسان

او هغه کسان چی کافران سوی دی په آیاتونو دالله او په ملاقات د دغه (الله) دغه کسان

يَئِسُواْ مِن رَّحۡمَتِي وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٢٣﴾

يَئِسُواْ	مِن رَّحۡمَتِي	وَأُوْلَٰٓئِكَ	لَهُمۡ	عَذَابٌ	أَلِيمٞ
ناامیده دی	له رحمته زما	او دغه کسان	مقرر دی دوی ته	عذاب	ډیر دردناک

ناامیده دی له رحمته (جنت) زما او دغه کسان مقرر دی دوی ته عذاب ډیر دردناک .

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ ٱقۡتُلُوهُ أَوۡ حَرِّقُوهُ

فَمَا كَانَ	جَوَابَ	قَوۡمِهِۦٓ	إِلَّآ	أَن قَالُواْ	ٱقۡتُلُوهُ	أَوۡ حَرِّقُوهُ
پس نه ؤ	جواب	دقوم دده (ابراهیم)	مګر	دا ؤ چی وویل دوی	ووژنئ تاسی دغه (ابراهیم)	یا وسوځوئ دئ

پس نه ؤ جواب دقوم دده (ابراهیم) مګر دا ؤ چی وویل دوی ووژنئ تاسی دغه (ابراهیم) یا وسوځوئ دئ ،

فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ

فَأَنجَىٰهُ	ٱللَّهُ	مِنَ ٱلنَّارِ	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَأٓيَٰتٖ
پس نجات ورکړ ده ته	الله	له اوره	بیشکه!	په دغه کښی	خامخا ډیر دلائل دی

پس نجات ورکړ دغه (ابراهیم ته) الله له (ضرره د) اوره ، بیشکه! په دغه کښی خامخا ډیر دلائل (دقدرت) دی

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ ٱقۡتُلُوهُ.

دحضرت ابراهیم علیه السلام دقوم یو احمقانه او متکبرانه جواب : حضرت ابراهیم علیه السلام چي خپل قوم دالله جل جلاله دعبادت طرف ته راوبلی او پر توحید باندي یي یو دلپذیر تقریر وکړی ددې ځخه وروسته دده دقوم دغه جواب سو چي خپل په مینځ کي سره وویل چي یا خو ابراهیم قتل کی او یا یي وسوځی په اور کي چنانچي بدبختانو دسوځولو اسباب تیار کړل لیکن الله جل جلاله دی داور ځخه محفوظ کړی چي هغه دحفاظت قصه یي په سورت انبیاء کي تیره سویده : الله جل جلاله فرمایي چي بیشکه په دې واقعه کي دحضرت ابراهیم علیه السلام دهغه خلګو دپاره کم چي ایمان لري ډیري نښي دي یعني داوقعه دځو شیانو دلیل دی دالله جل جلاله دقادروالي، دابراهیم علیه السلام دنبي کیدو، او دکفر او شرک دباطلوالي په دې وجه دایو دلیل دډیرو دلائلو قایم مقام جوړ سو اوابراهیم علیه السلام په خپل وعظ کي داهم وفرمایل چي تاسي کم خدای جل جلاله پرېږ ایښی دی بتان مو معبودان جوړ کړي دي دا ستاسي یو قسم کم عقلي ده الخ :
(معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص ۹۹)

ع ٢ ١٤

www.jamairahmani.org

لِّقَوۡمٍ يُّؤۡمِنُوۡنَ ﴿۲۴﴾ وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذۡتُمۡ مِّنۡ دُوۡنِ

لِّقَوۡمٍ	يُّؤۡمِنُوۡنَ	وَقَالَ	اِنَّمَا	اتَّخَذۡتُمۡ	مِّنۡ دُوۡنِ
لپاره (دهغه) قوم	چې ایمان یئ راوړی دی	او وویل (ابراهیم)	بیشکه! هم دا خبره ده	چې نیولې دی تاسی	غیر له

لپاره د هغه قوم چې ایمان یئ راوړی دی. او ویل (ابراهیم خپل قوم ته) بیشکه! هم دا خبره ده چې نیولې دی تاسی غیر له

اللّٰهِ اَوۡثَانًا ۙ مَّوَدَّةَ بَيۡنِكُمۡ فِى الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ۚ ثُمَّ

اللّٰهِ	اَوۡثَانًا	مَّوَدَّةَ	بَيۡنِكُمۡ	فِى الۡحَيٰوةِ	الدُّنۡيَا	ثُمَّ
الله	بتان	دپاره د دوستی	په مینځ ستاسی کښی	په دغه ژوندون	د دنیا کښی	بیا

الله بتان (په خدایئ سره) دپاره د دوستی په مینځ ستاسی کښی په دغه ژوندون د دنیا کښی، بیا

يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ يَكۡفُرُ بَعۡضُكُمۡ بِبَعۡضٍ وَّيَلۡعَنُ

يَوۡمَ	الۡقِيٰمَةِ	يَكۡفُرُ	بَعۡضُكُمۡ	بِبَعۡضٍ	وَّيَلۡعَنُ
په ورځ	دقیامت کښی	بیزاره به سی	ځینی ستاسی	له ځینو نورو سره	او لعنت به وایئ

په ورځ د قیامت کښی بیزاره (منکر) به سی ځینی ستاسی (چې متبوعان دی) له ځینو نورو سره او لعنت به وایئ

بَعۡضُكُمۡ بَعۡضًا ۡ وَّمَاۡوٰىكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمۡ مِّنۡ

بَعۡضُكُمۡ	بَعۡضًا	وَّمَاۡوٰىكُمُ	النَّارُ	وَمَا لَكُمۡ	مِّنۡ
ځینی ستاسی	پر ځینو نورو	او ځای دهستوګنی ستاسی	اور دی	او نه به وی تاسی ته	هیڅوک له

ځینی ستاسی (چې تابعان دی) پر ځینو نورو. او ځای دهستوګنی ستاسی اور دی او نه به وی تاسی ته هیڅوک له

نّٰصِرِيۡنَ ﴿۲۵﴾ فَاٰمَنَ لَهٗ لُوۡطٌ ۘ وَقَالَ اِنِّىۡ مُهَاجِرٌ

نّٰصِرِيۡنَ	فَاٰمَنَ	لَهٗ	لُوۡطٌ	وَقَالَ	اِنِّىۡ	مُهَاجِرٌ
مددګارانو	پس ایمان راوړ	دغه (ابراهیم) ته	لوط	او وویل (ابراهیم)	چې بیشکه! زه	هجرت کوونکی یم

مددګارانو. پس ایمان راوړ دغه (ابراهیم) ته لوط او وویل (ابراهیم) چې بیشکه زه هجرت کوونکی یم (له قوم خپله)

اِلٰى رَبِّىۡ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ﴿۲۶﴾ وَوَهَبۡنَا لَهٗۤ اِسۡحٰقَ

اِلٰى رَبِّىۡ	اِنَّهٗ	هُوَ الۡعَزِيۡزُ	الۡحَكِيۡمُ	وَوَهَبۡنَا	لَهٗۤ	اِسۡحٰقَ
رب زما ته	بیشکه! چې دی	هم دی ښه غالب قوی دی	ښه حکمت والا	او وبخښه موږ	دغه (ابراهیم) ته	(زوی) اسحاق

رب زما ته بیشکه! چې دی هم دی ښه غالب قوی دی ښه حکمت والا. او وبخښه موږ دغه (ابراهیم) ته (زوی) اسحاق

فَاٰمَنَ لَهٗ لُوۡطٌ ۘ وَقَالَ اِنِّىۡ مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّىۡ...حضرت لوط علیه السلام پر حضرت ابراهیم باندی ایمان راوړی او هجرت ته تیار سو: حضرت لوط علیه السلام دحضرت ابراهیم علیه السلام دخور زوی وو ده چي کله دنمرود په اور کي دحضرت ابراهیم علیه السلام معجزه ولیده نو دټولو څخه اول دی مسلمان سو:دی او خپله بي بي حضرت ساره کمه چي دده داکا لور هم وه او مسلمانه سوي وه دادواړه حضرت ابراهیم علیه السلام دځانه سره کړل نو حضرت ابراهیم علیه السلام دوطن څخه دهجرت اراده وکړه ددوی وطن مقام کوثا وو کم چي دکوفې یو کلی دی او وې فرمایل. انی مهاجر الی ربی. یعني زه خپل وطن پریږدم دخپل رب طرف ته ځم مراداد دی چي یوداسي طرف ته ځم کم ځای چي درب په عبادت کي بندیز نه وي: حضرت قتاده رضي الله عنه فرمایي چي دغه دهجرت دکوولو خبره حضرت ابراهیم علیه السلام کړي وه ځکه ددي څخه وروسته الله جل جلاله فرمایي چي. ووهبنا له اسحاق ویعقوب.او ځیني بیا فرمایي چي داخبره دهجرت چي. انی مهاجر الی ربی. دلوط علیه السلام وه (معارف القرآن ج پ۲۰ ص ۱۰۰)

www.jamairahmani.org

وَيَعْقُوْبَ وَجَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ

وَيَعْقُوْبَ	وَجَعَلْنَا	فِيْ ذُرِّيَّتِهِ	النُّبُوَّةَ
او یعقوب	او گرځولې ۇ موږ	په اولاده د دغه (ابراهيم) كښې	نبوت

او يعقوب او گرځولې ۇ موږ په اولاده د دغه (ابراهيم) كښې نبوت

وَالْكِتٰبَ وَاٰتَيْنٰهُ اَجْرَهٗ فِي الدُّنْيَا

وَالْكِتٰبَ	وَاٰتَيْنٰهُ	اَجْرَهٗ	فِي الدُّنْيَا
او كتاب	او وركړې ۇ موږ دغه (ابراهيم) ته	اجر د ده	په دنيا كښې

او كتاب (لكه توريت، انجيل، زبور او قرآن) او وركړې ۇ موږ دغه (ابراهيم) ته اجر د ده په دنيا كښې

وَاِنَّهٗ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٢٧﴾ وَلُوْطًا

وَاِنَّهٗ	فِي الْاٰخِرَةِ	لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ	وَلُوْطًا
او بيشكه! دى	په آخرت كښې	خامخا له صالحانو څخه دى	او (ياد كړه) لوط

او بيشكه! دى په آخرت كښې خامخا له (معتبرو) صالحانو څخه دى. او ياد كړه (اى محمده! قصه د) لوط

اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ

اِذْ قَالَ	لِقَوْمِهٖٓ	اِنَّكُمْ	لَتَاْتُوْنَ	الْفَاحِشَةَ
كله چې وى ويل	قوم خپل ته	چې بيشكه! تاسى	خامخا راځئ	ناكاره كار ته (لواطت)

كله چې وى ويل قوم خپل ته چې بيشكه! تاسى خامخا راځئ ناكاره كار (دلواطت) ته

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٨﴾

مَا سَبَقَكُمْ	بِهَا	مِنْ اَحَدٍ	مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ
چې نه دى مخكې سوى پر تاسى	په دغه كار كښې	هيڅوک	له مخلوقاتو

چې نه دى مخكې سوى پر تاسى (په دغه قبيح كار كښې) هيڅوک له (تيرو) عالميانو (چې انس او جن دى).

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُوْنَ

اَئِنَّكُمْ	لَتَاْتُوْنَ	الرِّجَالَ	وَتَقْطَعُوْنَ
آيا تاسى	خامخا راځئ	سړيو ته	او قطع كوئ (شكوئ)

آيا تاسى خامخا راځئ سړيو ته (دلواطت دپاره) او قطع كوئ (شكوئ)

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ. حضرت لوط عليه السلام دخپل قوم دخلكو ددروګناهونو ذكر كړى دى : په دغه راروانو اياتونو كي الله جل جلاله د حضرت لوط عليه السلام دقوم هغه درې ګناهونه بيان كړي دي كم چي په قوم دلوط عليه السلام كي موجود وه او حضرت لوط عليه السلام و خپل قوم ته داذكر كړل او دوى يي دهغو څخه منع كړل. اوله ګناه :دسړي دسړي سره بدفعلي. دوهمه ګناه : لاري شكول يعني پر مسافرينو ډاكې اچول. دريمه ګناه :په خپلو مجلسونو كي په ډاګه دټولو په مخ كي ګناه كول : قرآن كريم ددې دريمي ګناه تعيين نه دى كړى ددې څخه معلومه سوه چي هره ګناه كم چي په خپل ذات كي ګناه ده كه هغه په ډاګه په بې پرواهي سره كول كيږي نو دادوهمه مستقله ګناه سي دهر څه ګناه چي وي او هرځاى چي وي: اوځيني مفسرينو دلته هغه ګناهونه شمار كړي دي كم چي به هغه بې حياوو په خپلو مجلسونو كي دټولو په مخكي كول. مثلا چي څوک به پر لاري تلل هغه به يي په ډبرو ويشتل او مسخرې به يي پركولې وغيره. (معارف القرآن ج۷پ۲۰ص۱۰۳)

www.jamairahmani.org

هٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ۚۖ ﴿٣١﴾

هٰذِهِ	الْقَرْيَةِ	اِنَّ	اَهْلَهَا	كَانُوْا	ظٰلِمِيْنَ
د دغه	کلی	بیشکه! چی	اهل د دغو ځایونو	وو	ظالمان

د دغه کلی (اوښار د لوط) بیشکه! چی اهل د دغو ځایونو وو دوی ظالمان (په سبب د کفر او منکراتو)

قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوْطًا ؕ قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ

قَالَ	اِنَّ	فِيْهَا	لُوْطًا	قَالُوْا	نَحْنُ	اَعْلَمُ	بِمَنْ
وویل (ابراهیم)	چی بیشکه!	په هغه ښار کښی	لوط (هم) دی	وویل دغو (ملائیکوو)	موږ	ښه پوه یو	په هر هغه چاچی

وویل (ابراهیم ملائیکو ته) چی بیشکه! په هغه ښار کښی لوط (هم) دی وویل دغو ملائیکو موږ ښه پوه یو په هر هغه چاچی

فِيْهَا ۫ لَنُنَجِّيَنَّهٗ وَاَهْلَهٗۤ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۫ كَانَتْ

فِيْهَا	لَنُنَجِّيَنَّهٗ	وَاَهْلَهٗۤ	اِلَّا امْرَاَتَهٗ	كَانَتْ
په دغه ښار کښی دی	خامخا به موږ نجات ورکړو هرومرو هم ده ته	او هم کورنی د ده ته	مګر ښځه د ده	چی ده هغه

په دغه ښار کښی دی خامخا به موږ نجات ورکړو هرومرو هم ده ته او هم کورنی د ده ته مګر ښځه د ده چی ده هغه

مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّاۤ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِیْٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ

مِنَ الْغٰبِرِيْنَ آ

وَلَمَّاۤ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِیْٓءَ بِهِمْ.. **فرشتي دابراهیم عليه السلام دکوره څخه دلوط عليه السلام کورته راغلې** : دوهمه خبره هغه راغلو فرشتو وابراهیم عليه السلام ته داوکړه چي موږ دلوط عليه السلام دقوم دهلاکت دپاره راغلي یوغواړو چي دالله جل جلاله په امر سره داکلي نور چپه واړوو ځکه چي ددغه کلیو داوسیدونکو عملونه ډیر خراب دي البته لوط عليه السلام ته به الله جل جلاله دمسلمانانو په شمول نجات ورکړي او طریقه دنجات یي دا الله جل جلاله مقرره کړیده چي دشپې په اخري حصه کي دي دوی ووزي او نور دي دشاه پر طرف نه ګوري که چا وکتل هغه به په عذاب کي مبتلا کیږي حضرت ابراهیم عليه السلام ورته وفرمایل هلته خو لوط عليه السلام دی هلته عذاب مه رالیږی هغه به په تکلیف سي ملایکو ورته وویل چي څوک هلته دي ټوله موږ ته معلوم دي موږ به لوط عليه السلام او دده دخاندان مومنوخلګو ته امن ورکړو دعذاب الهي څخه بیا چي کله ددغه ځایه څخه فرشتي فارغه سوي نودلوط عليه السلام کورته ورغلې لوط عليه السلام چي کله ورته وکتل چي دانښایسته ځوانان دي نو دقوم دشرارت دوجي خفه سو الخ:
(معارف القرآن ج۷پ۲۰ص۱۰۳)

جٰثِمِيْنَ ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَّثَمُوْدَاْ وَقَدْ تَّبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ

جٰثِمِيْنَ	وَعَادًا	وَّثَمُوْدَا	وَقَدْ تَّبَيَّنَ	لَكُمْ	مِّنْ
پرمخي پراته نسکور	او (قوم) د عاد	او ثمود	او په تحقيق ښکاره سوی دی	تاسي ته	له

(مره) پرمخي پراته نسکور پرځنگنونو. او (هلاک کړي مو ووقوم د) عاد او ثمود او په تحقيق ښکاره سوی دی تاسي ته له

مَّسٰكِنِهِمْ ۖ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ

مَّسٰكِنِهِمْ	وَزَيَّنَ	لَهُمُ	الشَّيْطٰنُ	اَعْمَالَهُمْ
کورونه د دوی	او ښايسته کړي ؤ	دوی ته	شيطان	عملونه د دوی

کورونه د دوی ، او ښايسته کړي ؤ دوی ته شيطان عملونه د دوی

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَكَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ ﴿٣٨﴾

فَصَدَّهُمْ	عَنِ السَّبِيْلِ	وَكَانُوْا	مُسْتَبْصِرِيْنَ
پس اړولی ؤ دوی	له لاری دحق	او ؤ دوی	بينايان

پس اړولی ؤ (دغه شيطان) دوی له لاری دحق (چي دخپلو انبياؤ متابعت يئ ونه کړ) او ؤ دوی بينايان (هوښياران)

وَقَارُوْنَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ ۖ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُّوْسٰى

وَقَارُوْنَ	وَفِرْعَوْنَ	وَهَامٰنَ	وَلَقَدْ	جَآءَهُمْ	مُّوْسٰى
او (هلاک کړي مو وو) قارون	او فرعون	او هامان	او خامخا په تحقيق	راغلی ؤ دوی ته	موسٰی

او (هلاک کړي مو وو) قارون او فرعون او (وزير يئ) هامان او خامخا په تحقيق راغلی ؤ دوی ته موسٰی

بِالْبَيِّنٰتِ فَاسْتَكْبَرُوْا فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانُوْا سٰبِقِيْنَ ﴿٣٩﴾

بِالْبَيِّنٰتِ	فَاسْتَكْبَرُوْا	فِي الْاَرْضِ	وَمَا كَانُوْا	سٰبِقِيْنَ
په معجزاتو ښکاره ؤ سره	پس تکبر وکړ دوی	په مځکه کښی	او نه ؤ دوی	مخکی کيدونکی

په معجزاتو ښکاره ؤ سره پس تکبر وکړ دوی په مځکه (دمصر) کښی او نه ؤ دوی مخکی کيدونکی (له عذابه زموږ)

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ

فَكُلًّا	اَخَذْنَا	بِذَنْۢبِهٖ	فَمِنْهُمْ	مَّنْ
پس هر يو له دغو مذکورينو	ونيول موږ	په (سبب) دگناه خپلی يئ	پس ځينی د دوی	هغه څوک دی

پس هر يو له دغو مذکورينو ونيول موږ په (سبب) د گناه خپلی ئی پس ځينی د دوی هغه څوک دی

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَكَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ. **کفار چي په عذاب الهي باندي مبتلاسوه ددنيا په چارو ښه پوهيده:** مستبصرين داستبصار څخه مشتق دی کم چي دبصيرت په معنی کي دی مراد دادی چي داخلگ کم چي لوړ کفر او شرک کوي په عذاب کي او په هلاکت کي اخته سول څه بې وقوفه يا ليوني نه وه ددنيا په کارونو کي ډير مبصر او هوښياروه مگر ددوی عقل او هوښيارتيا په دې مادي دنيا کي بند پاته سوه دايي ونه پيژنده چي دنيکو او بدو جزا او سزا يوه ورځ راتلونکې پکار ده په کمه کي چي به مکمل انصاف وي ځکه چي په دنيا کي خو اکثره مجرمان ظالمان خوندونه چرچې کوي گرځي او مظلوم او مصيبت زده مجبوره وي ددغه انصاف دورځي نوم قيامت او آخرت دی ددې په معامله کي ددوی عقلونه الله ﷻ فرمايي چي کوته او بند دي. يعلمون ظاهرا من الحياة الدنيا وهم عن الاخرة غافلون يعني داخلگ ددنيا دژوند په کارونو خوښه پوه دي پيسه پيژني گټه او تاوان ښه پيژني مگر دآخرت څخه غافله دي.
(معارف القرآن ج٧ پ٢٠ ص١٠٧)

www.jamairahmani.org

اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَخَذَتْهُ

اَرْسَلْنَا	عَلَيْهِ	حَاصِبًا	وَمِنْهُمْ	مَّنْ اَخَذَتْهُ
چي وليږل موږ	پر هغه	سخت باد	او ځيني له دوی	هغه څوک دی چي ونيول دوی

چي وليږل موږ پری سخت (کاڼی ورونکی) باد او ځيني له دوی هغه څوک دی چي ونيول دوی

الصَّيْحَةُ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَ ۚ وَمِنْهُمْ

الصَّيْحَةُ	وَمِنْهُمْ	مَّنْ خَسَفْنَا	بِهِ الْاَرْضَ	وَمِنْهُمْ
چغې	او ځيني له دوی	هغه څوک دی چي ګښته ننه ايست موږ دوی	په مځکه کښې	او ځيني د دوی

چغې (چي زړونه يې وچاودل) او ځيني له دوی هغه څوک دی چي ګښته ننه ايست موږ دوی په مځکه کښې او ځيني د دوی

مَّنْ اَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ

مَّنْ اَغْرَقْنَا	وَمَا كَانَ	اللّٰهُ	لِيَظْلِمَهُمْ	وَلٰكِنْ
هغه څوک دی چي غرق کړل موږ دوی	او نه ؤ	الله	چي ظلم يې کړی وی پر دوی	او ليکن

هغه څوک دی چي غرق کړل موږ دوی (په اوبو کښې)، او نه ؤ الله چي ظلم يې کړی وی پر هغو او ليکن

كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٠﴾ مَثَلُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا

كَانُوْٓا	اَنْفُسَهُمْ	يَظْلِمُوْنَ	مَثَلُ	الَّذِيْنَ	اتَّخَذُوْا
ؤ دوی	پر ځانونو خپلو	به يې ظلم کاوه	مثل حال	د هغو کسانو	چي نيولي دی دوی

ؤ دوی پر ځانونو خپلو به يې ظلم کاوه (په کفر او معصيت سره). مثل حال د هغو کسانو چي نيولي دی دوی

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوْتِ ۚ

مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	اَوْلِيَآءَ	كَمَثَلِ	الْعَنْكَبُوْتِ
بی له	الله	دوستان	لکه مثل، حال	دغني ، جولاګی داسی دی

بی له الله دوستان (معبودان) لکه مثل حال د عنکبوت غني جولاګی داسی دی

اِتَّخَذَتْ بَيْتًا ۭ وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوْتِ لَبَيْتُ

اِتَّخَذَتْ	بَيْتًا	وَاِنَّ	اَوْهَنَ	الْبُيُوْتِ	لَبَيْتُ
چي جوړ کړی	يو کور (له تارونو څخه)	او بيشکه!	چي ډير ضعيف	د ټولو کورونو	خامخا کور

چي ونيسی (جوړ کړی) يو کور (له تارونو خپلو) او بيشکه! چي ډير ضعيف د ټولو کورونو خامخا کور

وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوْتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوْتِ.. دغير الله عبادت کوونکي او پر دوی داعتماد کوونکو دپاره يو مثال: عنکبوت جولاګي ته ويل کيږي ددې مختلف قسمونه دي ځيني په دي کي پر مځکه کورونه جوړوي په ظاهره هغه دلته مراد نه دي بلکي مراد هغه جولاګی دی کم چي دتارونو څخه جال جوړوي او په هغه کي زوړنده اوسيږي او ددغې جالی په ذريعه مچان ښکار کوي: داظاهره ده چي دحيواناتو څومره قسمونه چي جالی او کورونه يي مشهوردي په هغه کي دادتارونو جاله دټولو څخه کمزورې ده چي په معمولي هوا باندي پري کيږي. په دغه آيت کي الله ﷻ دغير الله دعبادت کوونکو او پر دوی داعتماد کوونکو مثال يي دجولاګي دهغه جالی سره ور کړی دی کمه چي ډيره کمزورې ده دغه رکم خلګ چي دالله ﷻ څخه ماسوا په بتانو يا په بل انسان وغيره باندي اسره کوي دهغوی اسره داسي ده لکه داجولاګی چي دخپلي جالی پر پردې اوتارونو اسره او تکيه کوي نور نو خپله فکر وکړی چي دابه څومره قوي کور وي.
(معارف القرآن ج۷پ۲۰ص۱۰۸)

www.jamairahmani.org

الْعَنْكَبُوْتِ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿۴۱﴾ اِنَّ اللّٰهَ

الْعَنْكَبُوْتِ	لَوْ كَانُوْا	يَعْلَمُوْنَ	اِنَّ	اللّٰهَ
دغنې (جولاګې) دی	که چیرې وی دوی	چې پوهیدلی	بیشکه! چې	الله ته

د غنې دی که چیرې وی دوی چې پوهیدلی (نو د غیر الله عبادت به یئ نه کاوه) . بیشکه! چې الله ته

يَعْلَمُ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ ۭ وَهُوَ

يَعْلَمُ	مَا يَدْعُوْنَ	مِنْ دُوْنِهٖ	مِنْ شَيْءٍ	وَهُوَ
معلوم دی	هرهغه چې بولی یئ دوی	غیر له الله	له هر شی چې وی	او هم دی دی

معلوم دی هر هغه چې بولی یئ (عبادت یئ کوی) دوی غیر له الله له هر شی چې وی او هم دی دی

الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۴۲﴾ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ

الْعَزِيْزُ	الْحَكِيْمُ	وَتِلْكَ	الْاَمْثَالُ
ډیر غالب، قوی	ډیر حکمت والا	او دغه مذکوره	مثالونه (په قرآن کښې)

ډیر غالب قوی (په انفاذ د احکامو) ډیر حکمت والا. او دغه مذکوره مثالونه (په قرآن کښې)

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ ﴿۴۳﴾

نَضْرِبُهَا	لِلنَّاسِ	وَمَا يَعْقِلُهَآ	اِلَّا	الْعٰلِمُوْنَ
بیانونو مونږ	د پاره د خلګو	او نه پوهیږی پر دغو	مګر	عالمان

بیانونو مونږ د پاره د خلګو او نه پوهیږی پر دغو (مثالونو) مګر هغه پوهنده ګان (چې بیخ د خبری را سپړی)

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۭ اِنَّ

خَلَقَ	اللّٰهُ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضَ	بِالْحَقِّ	اِنَّ
پیدا کړی دی	الله	آسمانونه	او مځکې	په حق سره	بیشکه!

پیدا کړی دی الله آسمانونه او مځکې په حق سره (څرنګه چې مناسب ؤ) بیشکه!

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۴﴾ ع

فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	لِّلْمُؤْمِنِيْنَ
په دغه کښې	خامخا لوی دلیل (دقدرت) دی	لپاره د مؤمنانو

په دغه (تخلیق) کښې خامخا لوی دلیل (د قدرت) دی لپاره د مؤمنانو (چې هم دوی نفع اخلی ځینی) .

ع ۴ ۱۲

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ. دالله ﷻ په نزد عالم څوک دی؟ امام بغوي رحمة الله علیه په خپل سند سره دحضرت جابر رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چې نبي کریم ﷺ ددې آیت تلاوت وفرمایي نو ویې فرمایل چې عالم هغه دی کم چې دالله ﷻ په کلام کې فکر کوي او په طاعت یې عمل کوي او دده دناراضه کونکو خبرو څخه ځان ساتي : ددې څخه معلومه سوه چې دقرآن او حدیث محض په الفاظو پوهیدو باندې دالله ﷻ په نزد څوک عالم کیدای نه سي تر څو چې په قرآن کریم کې فکر او دهغه عادت جوړ نه کړي او تر څو پورې چې خپل عمل دقرآن کریم مطابق جوړ نه کړي: دحضرت عمرو بن عاص رضي الله عنه څخه روایت دی چې ما دنبي کریم ﷺ څخه یو زر مثالونه زده کړي دي ابن کثیر رحمة الله علیه ددې څخه وروسته لیکي چې دا دعمرو ابن عاص رضي الله عنه ډیر لوی فضیلت دی ځکه چې دا دعالم نښه ده ځکه چې الله ﷻ په دې ذکر سوي آیت کې عالم هغه چاته ویلي دي کم چې دالله ﷻ او درسول ﷺ په بیان سوو مثالونو باندې پوهیږي : (معارف القرآن ج۷ پ۲۰ ص۱۰۳)

www.jamairahmani.org

[redacted]

وَمَا كُنتَ تَتْلُوا مِن
قَبْلِهِ مِن كِتٰبٍ۔ دنبي
كريم ﷺ امي والى
ددوى لوى فضيلت

وَقَالُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيٰتٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ

وَقَالُوْا	لَوْلَآ اُنْزِلَ	عَلَيْهِ	اٰيٰتٌ	مِّنْ رَّبِّهٖ	قُلْ
او وايئ	چې ولې نه نازلولی سی	په دغه (محمد)	معجزې	له (طرفه د) رب د ده	ووايه (محمده)

او وايئ (دغه دمکې کفار) چې ولې نه نازلولی سی په دغه (محمد) معجزې له (طرفه د) رب د ده ووايه (ای محمده!)

اِنَّمَا الْاٰيٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿۵۰﴾

اِنَّمَا	الْاٰيٰتُ	عِنْدَ اللّٰهِ	وَاِنَّمَآ	اَنَا	نَذِيْرٌ	مُّبِيْنٌ
بيشکه! همدا خبره ده	چې معجزې	په نزد د الله دی	او بيشکه! هم دا خبره ده	چې زه	بيرووونکی	ښکاره يم

بيشکه همدا خبره ده چې معجزې (خاص) په نزد د الله دی او بيشکه! هم دا خبره ده چې زه بيرووونکی ښکاره يم (له جحيم)

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ	اَنَّآ	اَنْزَلْنَا	عَلَيْكَ	الْكِتٰبَ	يُتْلٰى	عَلَيْهِمْ
آيا نه دی کافی دوی ته	بيشکه! موږ	نازل کړی دی موږ	پر تا	کتاب (قرآن)	چې تل لوستل کيږی	په دوی باندی

آيا نه دی کافی دوی ته (له جهته د معجزې چې) بيشکه! موږ نازل کړی دی پر تا کتاب چې تل لوستل کيږی په دوی باندی

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَّذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿۵۱﴾ ع قُلْ

اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَرَحْمَةً	وَّذِكْرٰى	لِقَوْمٍ	يُّؤْمِنُوْنَ	قُلْ
بيشکه!	چې په دی کښې	خامخا مهربانی	او پند دی	لپاره د (هغه) قوم	چې ايمان راوړی	ووايه (محمده)

وَقَالُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيٰتٌ مِّنْ رَّبِّهٖ... د تير مخ پاته بيان دلته وګورئ:
داهل کتابو سره يو ځای نه دی پاته سوی چې دهغو څخه يې څه اوريدلي وای ځکه چې په مکه مکرمه کي اهل کتاب دسره نه وه دځلويښتو کالو په پوره کيدو باندي يو دم ددوی پر ژبه مبارکه باندي داسي کلام جاري سوکم چي دخپلو مضامينو او معانيوو په اعتبار سره هم معجزه وه او دلفظي فصاحت او بلاغت په اعتبار سره هم ځينو عالمانو دا ثابتول غوښتي دي چي ددوی امي والی په ابتدا کي وو بيا الله جَلَّ جَلَالُهٗ دوی ته ليکل او ويل ور زده کړه او ددې په دليل کي يې دحديبيې دواقعې يو حديث نقل کړی دی په هغه کي دي چي کله دصلح وعده وليکل سوه نو په دي کي اول داليکلي وه. من محمد عبد الله ورسوله پر دې دمکې مشرکينو دا اعتراض وکی چي که موږ ته رسول منلای نو داجګړه به ولي وای ؟ په دې وجه ستا دنوم سره درسول الله لفظ موږ نه قبلوو ليکونکی په دغه وخت کي حضرت علي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وو حضور صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وفرمايل چي دالفظ خراب کړه. پاته بيان پر راروان مخ وګورئ:

ع ۵

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ط
وَلَوْلَآ اَجَلٌ. دتیر مخ پاته
بیان دلته وګورئ: حضرت
علـــي رضي الله عنه

اَرۡضِیۡ وَاسِعَةٌ فَاِیَّایَ فَاعۡبُدُوۡنِ ﴿۵۶﴾ کُلُّ نَفۡسٍ ذَآئِقَةُ

اَرۡضِیۡ	وَاسِعَةٌ	فَاِیَّایَ	فَاعۡبُدُوۡنِ	کُلُّ	نَفۡسٍ	ذَآئِقَةُ
مځکه زما	پراخه ده	پس خاص مالره	عبادت کوئ تاسی	هر	یو نفس	څکوونکی

مځکه زما ارته ده پس خاص مالره عبادت کوئ تاسی (په هرځای کښې چې اوسئ) هر یو نفس څکوونکی

اَلۡمَوۡتِ ثُمَّ اِلَیۡنَا تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَالَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا

اَلۡمَوۡتِ	ثُمَّ	اِلَیۡنَا	تُرۡجَعُوۡنَ	وَالَّذِیۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا
دمرګ دی	بیا	(خاص) موږ ته	راوستل کیږی	او هغه کسان چی	ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی

دمرګ دی بیا (خاص) موږ ته راوستل کیږی (دجزاء لپاره). او هغه کسان چی ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی

الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ مِّنَ الۡجَنَّةِ غُرَفًا تَجۡرِیۡ مِنۡ تَحۡتِهَا

الصّٰلِحٰتِ	لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ	مِّنَ الۡجَنَّةِ	غُرَفًا	تَجۡرِیۡ	مِنۡ تَحۡتِهَا
ښه (عملونه)	خامخا ځای به ورکړو موږ هرمرو دوی ته	له جنته	په جګو بالاخانو کښې	چی بهیږی	لاندی له هغو

ښه (عملونه) خامخا ځای به ورکړو موږ هرومرو دوی ته له جنته په جګو (اوچتو) ماڼیو کښې چی بهیږی لاندی له هغو

الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِیۡنَ فِیۡهَا ؕ نِعۡمَ اَجۡرُ الۡعٰمِلِیۡنَ ﴿۵۸﴾ ۖۗ الَّذِیۡنَ

الۡاَنۡهٰرُ	خٰلِدِیۡنَ	فِیۡهَا	نِعۡمَ	اَجۡرُ	الۡعٰمِلِیۡنَ	الَّذِیۡنَ
ویالی	حال دا چی تل به اوسیږی	په دغو کښې	ښه دی	اجر	ددغو عمل کوونکو	هغه (عاملان)

ویالی (څلور) حال دا چی تل به اوسیږی په دغو (ماڼیو) کښې ښه دی اجر د دغو عمل کوونکو (داجنت). هغه (عاملان)

صَبَرُوۡا وَعَلٰی رَبِّهِمۡ یَتَوَکَّلُوۡنَ ﴿۵۹﴾ وَکَاَیِّنۡ مِّنۡ دَآبَّةٍ

صَبَرُوۡا	وَعَلٰی	رَبِّهِمۡ	یَتَوَکَّلُوۡنَ	وَکَاَیِّنۡ	مِّنۡ دَآبَّةٍ
چی صبر یئ کړی دی	او خاص پر	رب خپل	توکل کوی	او ډیر دی	له ښوریدونکو

چی صبر یئ کړی (په طاعت،مصیبت او نور) او خاص په رب خپل توکل کوی .او ډیر دی له خوځیدونکو (ذی روحو په مځکه)

لَا تَحۡمِلُ رِزۡقَهَا ۖۗ اَللّٰهُ یَرۡزُقُهَا وَاِیَّاکُمۡ ۖ وَهُوَ السَّمِیۡعُ

لَا تَحۡمِلُ	رِزۡقَهَا	اَللّٰهُ	یَرۡزُقُهَا	وَاِیَّاکُمۡ	وَهُوَ	السَّمِیۡعُ
چی نه پورته کوی دوی	رزق خپل	الله	رزق رسوی هغوی ته	او تاسی ته هم	او هم دی	ښه اوریدونکی

چی نه پورته کوی دوی رزق خپل (له وجی د ضعف) ، الله رزق رسوی هغوی ته او تاسی ته هم او هم دی ښه اوریدونکی

اَرۡضِیۡ وَاسِعَةٌ فَاِیَّایَ فَاعۡبُدُوۡنِ...دهجرت احکام او د دې په لاره کې دراپیښیدونکو شکونو او شبهو لیري کول: په دغه آیت کي الله ﷻ فرمايي چي زما مځکه ډيره فراخه ده په دې وجه دچا عذر داوريدو قابل نه دی چي په فلاني ښار يا فلاني ملک کي دکفارو غلبه وه په دې وجه موږ دالله ﷻ دتوحيد او دده دعبادت څخه بې وسه وو دوی ته پکار دي چي دهغه دمځکي څخه کم ځای چي دوی پر کفر او معصيت باندي مجبوره کړی کيږي ووزي او يو داسي ځای تلاش کړي کم چي په ازادی سره دالله ﷻ په احکامو په خپله هم عمل وسي او نورو ته يي هم تلقين ورکول کيږي ددې نوم هجرت دی: دوطن څخه په هجرت کولو او بل ځای ته په تلو کي دوه قسمه خطرې انسان ته په عادت کي ورپيش وي کم چي دی ددې هجرت څخه منع کوي. اوله خطره دخپل ځان ده چي کله دی وطن پريږدي او يو ځای ځي نو ددې ځای کافران او ظالمان يي په لاره کي خنډ جوړيږي او مقابلې او جنګ ته ور سره تيا ريږي دارنګه ممکنه ده. پاته بيان پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

الْعَلِيمُ ۞ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

الْعَلِيْمُ	وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ	مَّنْ خَلَقَ	السَّمٰوٰتِ
ښه پوه دی	او قسم دی که سوال وکړی ته له دوی څخه	چې چا پیدا کړی دی	آسمانونه

ښه پوه دی (په ټولو احوالو). او قسم دی که سوال وکړی ته له دوی څخه (ای محمده!) چې چا پیدا کړی دی آسمانونه

وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ

وَالْاَرْضَ	وَسَخَّرَ	الشَّمْسَ	وَالْقَمَرَ	لَيَقُوْلُنَّ	اللّٰهُ	فَاَنّٰى
او ځمکه؟	او مسخر کړی دی	لمر	او سپوږمی	نو خامخا وایئ هرومرو	چې الله (پیدا کړی دی)	پس څرنګه

او ځمکه؟ او مسخر کړی (په کار یئ اچولی) دی لمر او سپوږمی نو خامخا وایئ هرومرو چې الله (پیدا کړی دی) پس څرنګه

يُؤْفَكُونَ ۞ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

يُؤْفَكُوْنَ	اَللّٰهُ	يَبْسُطُ	الرِّزْقَ	لِمَنْ يَّشَآءُ	مِنْ عِبَادِهٖ
ګرځولی سی	الله	پراخوی	رزق	دپاره د هر هغه چاچې اراده وکړی	له بندګانو خپلو څخه

ګرځولی سی (له توحید څخه). الله پراخوی رزق دپاره د هر هغه چا چې اراده وکړی (د پراخی یئ) له بندګانو خپلو څخه

وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۞ وَلَئِن سَأَلْتَهُم

وَيَقْدِرُ	لَهٗ	اِنَّ	اللّٰهَ	بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيْمٌ	وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ
او تنګوی یئ	ده لره	بیشکه! چې	الله	پر هر	شی	ښه عالم دی	او بیا قسم دی چې که سوال وکړی ته له دوی څخه

او تنګوی یئ (که اراده وکړی) په ده بیشکه! چې الله پر هر شی ښه عالم دی. او بیا قسم دی چې که سوال وکړی ته له دوی څخه

مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ

مَّنْ نَّزَّلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَاَحْيَا	بِهِ الْاَرْضَ
چې چا نازلې کړی دی	(له طرفه) د آسمان څخه	او به	پس ژوندی کړی یئ ده په دی اوبو سره	ځمکه

چې چا نازلې کړی دی (له طرفه) د آسمان څخه اوبه پس ژوندی کړی یئ ده په دی اوبو سره ځمکه

مِن بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ

مِنْۢ بَعْدِ	مَوْتِهَا	لَيَقُوْلُنَّ	اللّٰهُ	قُلِ	الْحَمْدُ	لِلّٰهِ	بَلْ
پس له	مرګه د دی	نو خامخا وایئ دوی هرومرو چې	الله (نازل کړی دی)	ووایه	ټوله ثناء	خاص الله ته ده	بلکه

پس له مرګه (وچوالی) د دی نو خامخا وایئ دوی هرومرو چې الله (نازل کړی دی!) ووایه (محمده!) ټوله ثناء الله ته ده بلکه

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ.. د تیر مخ پاته بیان دلته وګوری: چې په لاره کې یې د نورو کافرانو سره هم مقابله سي چې د ځان خطره په کښې ده د دې جواب یې په راتلونکې آیت کې دا ورکی چې: کلّ نفس ذائقة الموت: یعني هر یو نفس د مرګ خوند څکونکی دی د مرګ څخه بیره او ترهه د مومن کار نه دی کیدل پکار: دا خو هر سړي ته په هر حال کې ورپیښیږي که په خپل ځای کې هر څومره د حفاظت اسباب وکې خو بیا به هم راځي او د مومن دا هم عقیده ده چې د الله ﷻ د مقرر کړي وخت څخه مخکې مرګ نه سي راتلی په دې وجه پر خپل ځای پاته کیدل یا هجرت کول بل ځای ته په تلو کې د مرګ خطره حائله کیدل نه دي پکار خاص بیا کله چې د الله ﷻ د احکامو په اطاعت کولو کې د مرګ راتلل د همیشه راحتونو او نعمتونو ذریعه ده کم چې به ده ته د الله ﷻ د طرف څخه په آخرت کې ورکول کیږي چې ذکر یې په وروسته دوو ایاتونو کې فرمایي الذین آمنوا وعملوا الصلحت لنبوّئنّهم من الجنة غرفاً: الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص۱۳)

www.jamairahmani.org

ع ۲

اَکۡثَرُهُمۡ لَا یَعۡقِلُوۡنَ ﴿۶۳﴾ وَمَا هٰذِهِ الۡحَیٰوةُ الدُّنۡیَاۤ اِلَّا لَهۡوٌ

اَکۡثَرُهُمۡ	لَا یَعۡقِلُوۡنَ	وَمَا هٰذِهِ	الۡحَیٰوةُ	الدُّنۡیَاۤ	اِلَّا	لَهۡوٌ
زیاتره د دوی	عقل نه لری	او نه دی دغه	ژوندون	د دنیا	مگر	عبث

بلکه زیاتری د دوی عقل نه لری. او نه دی دغه ژوندون د دنیا مگر عبث

وَّلَعِبٌ ؕ وَاِنَّ الدَّارَ الۡاٰخِرَةَ لَهِیَ الۡحَیَوَانُ

وَّلَعِبٌ	وَاِنَّ	الدَّارَ	الۡاٰخِرَةَ	لَهِیَ	الۡحَیَوَانُ
او لوبی دی	او بیشکه!	چی دار	دآخرت	خامخا هم هغه دی	واقعی ژوندون

او لوبی دی او بیشکه! چی دار، دآخرت خامخا هم هغه دی واقعی حیات (او ژوندون)

لَوۡ کَانُوۡا یَعۡلَمُوۡنَ ﴿۶۴﴾ فَاِذَا رَکِبُوۡا فِی الۡفُلۡکِ دَعَوُا اللّٰهَ

لَوۡ کَانُوۡا	یَعۡلَمُوۡنَ	فَاِذَا	رَکِبُوۡا	فِی الۡفُلۡکِ	دَعَوُا	اللّٰهَ
که چیری وی دوی	چی پوهیدلی	پس هرکله چی	سپاره سی دوی	په کشتی کښی	نو بولی دوی	الله

که چیری وی دوی چی پوهیدلی. پس هرکله چی سپاره (سواره) سی دوی په کشتی کښی نو بولی دوی (هلته یوازی) الله

مُخۡلِصِیۡنَ لَهُ الدِّیۡنَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰهُمۡ اِلَی الۡبَرِّ

مُخۡلِصِیۡنَ	لَهُ الدِّیۡنَ	فَلَمَّا	نَجّٰهُمۡ	اِلَی الۡبَرِّ
چی خالص کوونکی وی دوی	دغه (الله) ته دین خپل	پس هر کله چی	نجات ورکړی (الله) دوی ته	وچی ته

چی خالص کوونکی وی دوی دغه (الله) ته دین (اعتقاد) خپل پس هرکله چی نجات ورکړی (الله) دوی ته وچی ته

اِذَا هُمۡ یُشۡرِکُوۡنَ ﴿۶۵﴾ لِیَکۡفُرُوۡا بِمَاۤ اٰتَیۡنٰهُمۡ ۚۙ

اِذَا هُمۡ	یُشۡرِکُوۡنَ	لِیَکۡفُرُوۡا	بِمَاۤ	اٰتَیۡنٰهُمۡ
ناڅاپه دوی	بیا شریکان نیسی (له الله سره)	لپاره د دی چی کافران سی دوی	په هغه نعمت	چی ورکړی ؤ موږ دوی ته

ناڅاپه دوی بیا شریکان نیسی له الله سره (لکه پخوا) .لپاره د دی چی کافران سی دوی په هغه نعمت چی ورکړی ؤ موږ دوی ته

وَلِیَتَمَتَّعُوۡا ۟ فَسَوۡفَ یَعۡلَمُوۡنَ ﴿۶۶﴾ اَوَلَمۡ یَرَوۡا اَنَّا

وَلِیَتَمَتَّعُوۡا	فَسَوۡفَ	یَعۡلَمُوۡنَ	اَوَلَمۡ یَرَوۡا	اَنَّا
او چی ګټه واخلی دوی	پس ژر به	پوه سی دوی	آیا نه وینی (نه پوهیږی)	چی بیشکه! موږ

او چی ګټه، فائده واخلی دوی پس ژر به پوه سی دوی (په عاقبت د کار خپل). آیا نه وینی (نه پوهیږی) چی بیشکه! موږ

وَمَا هٰذِهِ الۡحَیٰوةُ الدُّنۡیَاۤ اِلَّا لَهۡوٌ وَّلَعِبٌ.. ددنیا ژوند قرار اوثبات نه لري او نه هم مقصدونه په حل کیږي: په دغه آیت کي الله ﷻ ددنیا ژوند ته لهو او لعب ویلي دي مطلب ددي دادی چي لکه څنګه چي دلوبو څه ثبات اوقرار او څه لوی مقصد په دې سره نه حل کیږي دلږ وخت څخه وروسته ټوله تماشه ختمه سي دا حال ددنیا دی: ددې څخه وروسته په آیت کي یې ددې مشرکانو یو بد حال دا ونښوی چي لکه څنګه چي دا خلګ دکائناتو په پیدا کولو کي دالله ﷻ دیو منلو باوجود په جهالت کي اخته سوي دي چي بتانو ته دخدای ﷻ سره شریک وایي ددې څخه زیاته عجیبه داده چي کله پر دوی یو لوی مصیبت راسي نو ددغه مصیبت په وخت کي هم ددوی دا یقین او اقرار وي چي په دې کي یو بت هم زموږ مددنه سي کولای دمصیبت څخه خلاصی صرف الله ﷻ کولای سي. ددې دپاره په طور دمثال فرمایي چي دا خلګ کله په دریاب کي څپې داوبو راګیر کي نو خالص الله ﷻ ته ناري وهي او چي بیا وچي ته راسي الله ﷻ یې هیر سي او شرک کوي.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۲۰)

www.jamairahmani.org

جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَّيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ؕ

جَعَلْنَا	حَرَمًا	اٰمِنًا	وَّيُتَخَطَّفُ	النَّاسُ	مِنْ	حَوْلِهِمْ
گرځولی دی موږ	حرم	امن ورکوونکی	حال دا چې تښتول کیږي	نور خلک	له	شا اوخوا د دوی

گرځولی موږ دی (دا ښار د مکې) حرم امن ورکوونکی (له آفتونو څخه) حال دا چې چور کیږي نور خلک له چاپیره د دوی

اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُوْنَ ۝٦٧ وَمَنْ

اَفَبِالْبَاطِلِ	يُؤْمِنُوْنَ	وَبِنِعْمَةِ	اللّٰهِ	يَكْفُرُوْنَ	وَمَنْ
آیا پس په باطلو معبودانو	ایمان راوړي دوی	او په نعمت	د الله	کافران کیږي	او څوک دی

آیا پس په باطلو معبودانو ایمان راوړي دوی او په نعمت د الله (چې په حرم کښې اوسیدل دي) کافران کیږي. او څوک دی

اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ

اَظْلَمُ	مِمَّنِ	افْتَرٰى	عَلَى اللّٰهِ	كَذِبًا	اَوْ كَذَّبَ
ډیر ظالم	له هغه چا چې	له ځانه وتړي	پر الله	دروغ	یا تکذیب وکړي

ډیر ظالم له هغه چا چې له ځانه وتړي په الله دروغ (چې بې حجته ورته شریک نیسي) یا تکذیب وکړي

بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهٗ ؕ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ۝٦٨

بِالْحَقِّ	لَمَّا	جَآءَهٗ	اَلَيْسَ	فِيْ جَهَنَّمَ	مَثْوًى	لِّلْكٰفِرِيْنَ
د حق	کله	چې راسی هغه ده ته	آیا نسته	په دوزخ کښی	ځای د هستوګنې	دپاره د کافرانو

د حق (رسول او قرآن) کله چې راسی هغه ده ته آیا نسته (بلکه سته) په دوزخ کښی ځای د هستوګنی له پاره د کافرانو.

وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ

وَالَّذِيْنَ	جَاهَدُوْا	فِيْنَا	لَنَهْدِيَنَّهُمْ
او هغه کسان	چې کوښښ کوي	تل په (دین) زموږ کښی	خامخا وبه ښییو هرومرو دوی ته

او هغه کسان چې کوښښ کوی تل په (دین د) موږ کښی خامخا وبه ښییو هرومرو دوی ته

سُبُلَنَا ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝٦٩ ع

سُبُلَنَا	وَاِنَّ	اللّٰهَ	لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ
لارې خپلې	او بیشکه!	الله	خامخا له نیکو کارانو سره دی

لارې خپلې (چې موږ ته پرې راځي) ، او بیشکه! الله خامخا له نیکو کارانو سره دی (په مرسته کښی).

ع ۳

وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا.. **د کفارو سره جنګ او جګړه او دخپل نفس سره مقابله دادواړه جهاد دی:** دجهاد اصلي معنی په دین کي دراپیښیدونکو بندیزونو په لیري کولو کي خپل پوره طاقت لګول دي په دي کي هغه بندیزونه هم داخل دي کم چي دکافرانو او فاجرانو دطرف څخه پیښیږي دکفارو سره جنګ کول ددي لوړ او اعلی فرد دی او هغه بندیزونه هم په کښي شامل دي کم چي دخپل نفس او شیطان دطرف څخه پیښیږي: دجهاد په دې دواړو قسمونو باندي په دې آیت کي دا وعده ده چي موږ جهاد کوونکو ته دخپلو لارو هدایت کوو یعني په کمو موقعو کي چي په خیر او شر یا حق او باطل یا نفع او ضرر کي التباس وي عقلمند انسان سوچ کوي چي کمه لاره اختیاره کړم په داسي موقعو کي الله ﷻ په خپله لاره کي جهاد کوونکو ته صحیح سیده بې خطرې لاره ښیي یعني ددوی زړونه هغه طرف ته ګرځوي په کم طرف کي چي ددوی دپاره خیر او برکت وي: الله ﷻ دي موږ په جهاد کوونکي شمار کړي (معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۲۱)

www.jamairahmani.org

أياتونه ۶۰ | سُوْرَةُ الرُّوْمِ مَكِّيَّةٌ ۸۴ ۳۰ | رکوعي ۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چي ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

الٓمّٓ ۞ ① غُلِبَتِ الرُّوْمُ ② فِيْٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ

مِّنْۢ بَعْدِ	وَهُمْ	الْاَرْضِ	فِيْٓ اَدْنَى	الرُّوْمُ	غُلِبَتِ	الٓمّٓ
وروسته	او دوی	مځکه کښې	په نژدې	روم	مغلوب کړی سو	الف، لام، ميم

الف ، لام ، ميم. مغلوب کړی سو (اهل د) روم په نژدې مځکه کښې (مځکې د عربو ته) او دوی (روميان) وروسته

غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُوْنَ ③ فِيْ بِضْعِ سِنِيْنَ ۗ لِلّٰهِ الْاَمْرُ

الْاَمْرُ	لِلّٰهِ	سِنِيْنَ	فِيْ بِضْعِ	سَيَغْلِبُوْنَ	غَلَبِهِمْ
حکم، امر	خاص الله ته دی	کلونو کښې	په څو	ژر به بيا غالب سی	له دغه مغلوبيت د دوی

له دغه مغلوبيت د دوی ژر به بيا غالب سی (په پارسيانو) په څو کلونو کښې، خاص الله ته دی حکم ، امر

مِنْ قَبْلُ وَمِنْۢ بَعْدُ ۗ وَيَوْمَىِٕذٍ يَّفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ④

مِنْ قَبْلُ	وَمِنْۢ بَعْدُ	وَيَوْمَىِٕذٍ	يَّفْرَحُ	الْمُؤْمِنُوْنَ
پخوا له دی	او وروسته له دی څخه	او په هغه ورځ	خوشحاله به سی	مؤمنان

پخوا له دی (چي پارس پر روم) ، او وروسته له دی (چي روم پر پارس بری پيدا کړی) څخه او په هغه ورځ خوشحاله به سی مؤمنان

بِنَصْرِ اللّٰهِ ۗ يَنْصُرُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ⑤

بِنَصْرِ اللّٰهِ	يَنْصُرُ	مَنْ يَّشَآءُ	وَهُوَ	الْعَزِيْزُ	الرَّحِيْمُ
په کومک د الله سره	کومک کوی	له هر هغه چاسره چي اراده وکړی	او هم دی دی	ښه غالب قوی	ډير رحم والا

مرسته کوی الله له هر هغه چا سره چي اراده وکړی د نصرت يې او هم دی دی ښه غالب قوی ډير رحم والا .

وَعْدَ اللّٰهِ ۗ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ

وَعْدَ اللّٰهِ	لَا يُخْلِفُ	اللّٰهُ	وَعْدَهٗ	وَلٰكِنَّ	اَكْثَرَ	النَّاسِ
وعده کړی ده الله	خلاف نه کوی	الله	له وعدی خپلې	او ليکن	زياتره	خلک

وعده کړی ده الله (وعده کول) خلاف نه کوی الله له وعدی خپلې او ليکن زياتره خلک

غُلِبَتِ الرُّوْمُ ② فِيْٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ

دسورت روم دنزول قصه او دفارس جنګ : په دغه سورت کي چي کمه واقعه دروم او دفارس دجنګ ذکر ده هغه دواړه کفار وه په دغو کي دچا فتح او دچا شکست په ښکاره داسلام او دمسلمانانو دپاره څه ددلچسپی شی نه دی مګر په دې دواړو کفارو کي اهل فارس مشرکين او آتش پرسته وه او دروم نصاری اهل کتاب وه او ښکاره ده چي په دواړه قسمه کفارو کي اهل کتاب مسلمانانو ته نژدې دي ځکه چي ددين ډير اصول پر آخرت ايمان پر وحي او رسالت باندي ايمان په دوی کي قدر مشترک دی ددې قدر مشترک څخه نبي کريم ﷺ په خپل هغه خط کي کار واخيستی کم چي يي دروم پاچا ته داسلام ددعوت ورکولو دپاره ليږلی وو: دمسلمانانو سره داهل کتابو نژديکت ددې سبب جوړ سوچي دنبي کريم ﷺ دمکې دقيام په زمانه کي فارس پر روم باندي حمله وکړه ددې جنګ په دوران کي مشرکينو داغوښته چي فارس غالبه سي ځکه چي هغوی هم په بت پرستی کي ددوی سره شريک وه. پاته بيان پر راروان مخ وګوری :

www.jamairahmani.org

لَا يَعْلَمُوْنَ ۞ يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَهُمْ

لَا يَعْلَمُوْنَ	يَعْلَمُوْنَ	ظَاهِرًا	مِّنَ الْحَيٰوةِ	الدُّنْيَا	وَهُمْ
نه پوهيږي	(بلكه) پوهيږي	په ښكاره سطحي شيانو	له دغه ژوندون	د دنيا څخه	حال دا چي دوى

نه پوهيږي. (بلكه) پوهيږي په ښكاره سطحي شيانو له دغه ژوندون د دنيا څخه حال دا چي دوى

عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ۞ اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ۣ

عَنِ الْاٰخِرَةِ	هُمْ	غٰفِلُوْنَ	اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا	فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ
د آخرت څخه	هم دوى	غافلان دي	آيا فكر نه كوى دوى	په نفسونو خپلو كښي

له آخرت څخه هم دوى غافلان دى. آيا فكر نه كوى دوى په نفسونو خپلو كښي (چي عالم صغير دى)

مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ

مَا خَلَقَ	اللّٰهُ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضَ	وَمَا بَيْنَهُمَآ
چي نه دى پيدا كړي	الله	دغه آسمانونه	او ځمكه	او هرهغه چي په مينځ د دغو دواړو كښي دى

چي نه دى پيدا كړي الله دغه آسمانونه او ځمكه او هر هغه چي په مينځ د دغو دواړو كښي دى

اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ۭ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ

اِلَّا	بِالْحَقِّ	وَاَجَلٍ	مُّسَمًّى	وَاِنَّ	كَثِيْرًا	مِّنَ النَّاسِ
مگر	په حقه سره	او په نيتي	تاكلي سوى	او بيشكه! چي	ډير	له خلكو (كفارو)

مگر په حقه سره او په نيتي تاكلي (مقرر كړي) سوى او بيشكه! چي ډير له خلكو (كفارو)

بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُوْنَ ۞ اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ

بِلِقَآئِ	رَبِّهِمْ	لَكٰفِرُوْنَ	اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا	فِي الْاَرْضِ
په ملاقات	د رب خپل كښي	خامخا منكران دى	آيا نه گرځي دغه كفار	په ځمكه كښي

په ملاقات د رب خپل (په قيامت كښي) خامخا منكران دى. آيا نه گرځي دغه كفار په ځمكه كښي

فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ

فَيَنْظُرُوْا	كَيْفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِهِمْ
پس ودى گورى	دا چي څرنگه	وه	آخره خاتمه	دهغو كسانو (چي تيرسوى دى)	پخوا له دوى څخه

پس ودى گورى دا چي څرنگه وه آخره خاتمه دهغو (كسانو) چي تير سوى دى پخوا له دوى څخه ،

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللّٰهُ... د تير مخ پاته بيان دلته وګورى: او مسلمانانو دا غوښتل چي روم غالبه سي ځكه چي هغوى د دين او مذهب په اعتبار سره اسلام ته نژدې وه مگر وسوه دا چي دغه وخت فارس پر روم غالب سو تر دې چي قسطنطنيه يي هم فتح كړه او هلته يي دخپل عبادت د پاره يوه آتشكده جوړه كړه او دا فتح د كسرى پرويز آخري فتح وه د دې څخه وروسته د ده زوال شروع سو او بيا د مسلمانانو دلاسه د ده خاتمه وسوه: په دې واقعه كي د مكې مشركينو خوشحالي وكړه او مسلمانانو ته يي پيغور وركړى چي تاسي څوك غوښتل هغوى وبايلله او لكه څنگه چي روميانو اهل كتابو د فارس په مقابله كي شكست وخوړى زموږ په مقابله كي به تاسي هم شكست وخورى په دې باندي مسلمانان خفه سول نو هغه وو چي په قرآن كريم كي ابتدايي اياتونه د دې واقعې متعلق نازل سول په كم كي چي دا پيشگويي او خوشخبري وركول سويده چي څو كاله وروسته به بيا روم پر فارس غالبه راسي تاسي پريشانه كيږى مه الخ.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۲۴)

www.jamairahmani.org

كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارُوا الْاَرْضَ

كَانُوْٓا	اَشَدَّ	مِنْهُمْ	قُوَّةً	وَّاَثَارُوا	الْاَرْضَ
چې وو هغه	ډیر سخت	له دغو کفارو	له جهته د قوت	او شیرولو به دوی	مځکه

چې وو هغه پخوانی ملتونه ډیر سخت له دغو کفارو له جهته د قوت او شیرولو به دوی مځکه (د اوبو، معادنو، کښتونو اونور)

وَعَمَرُوْهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوْهَا وَجَآءَتْهُمْ

وَعَمَرُوْهَآ	اَكْثَرَ مِمَّا	عَمَرُوْهَا	وَجَآءَتْهُمْ
او ودانه کړې وه (کفارو) دغه مځکه	ډیره له هغې مځکې	چې ودانه کړې ده دوی دغه (مځکه)	او راغلی وو دوی ته

او ودانه کړې وه (کفارو) دغه مځکه ډیره له هغې مځکې څخه چې ودانه کړې ده (کفارو د مکې) دغه مځکه او راغلی وو دوی ته

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا

رُسُلُهُمْ	بِالْبَيِّنٰتِ	فَمَا كَانَ	اللّٰهُ	لِيَظْلِمَهُمْ	وَلٰكِنْ	كَانُوْٓا
رسولان د دوی	په ښکاره ؤ دلائلو	او نه ؤ	الله	چې ظلم وکړی په دوی باندی	او لیکن	وو دوی

رسولان د دوی په ښکاره ؤ دلائلو (د قدرت) او نه ؤ الله چې ظلم وکړی په دوی باندی او لیکن وو دوی

اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۞ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوا

اَنْفُسَهُمْ	يَظْلِمُوْنَ	ثُمَّ	كَانَ	عَاقِبَةَ	الَّذِيْنَ	اَسَآءُوا
چې پر نفسونو خپلو	به یې ظلم کاوه	بیا	وه	آخره خاتمه	د هغو کسانو	چې بد یې کړی ؤ

چې پر نفسونو خپلو به یې ظلم کاوه. بیا وه آخره خاتمه د هغو کسانو چې بد یې کړی ؤ

السُّوْٓاٰى اَنْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَكَانُوْا بِهَا يَسْتَهْزِءُوْنَ ۞ ع

السُّوْٓاٰى	اَنْ كَذَّبُوْا	بِاٰيٰتِ	اللّٰهِ	وَكَانُوْا	بِهَا	يَسْتَهْزِءُوْنَ
ډیر بد	په سبب د دې چې تکذیب کړی دی دوی	د آیتونو	د الله	او وو دوی	په دغو (آیتونو)	مسخری کوونکی

ډیر بد ځای (جهنم) په دې سبب چې تکذیب کړی دی دوی د آیتونو د الله او وو دوی په دغو آیتونو به یې مسخری کولی

اَللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۞

اَللّٰهُ	يَبْدَؤُا	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيْدُهٗ	ثُمَّ	اِلَيْهِ	تُرْجَعُوْنَ
الله	اول وار پیدا کوی	خلق	بیا	اعاده کوی هغه	بیا به	خاص هم دغه (الله) ته	بیول کیږئ تاسی

الله اول ځلی پیدا کوی خلق (انسان له نطفی) بیا اعاده کوی هغه بیا به خاص هم دغه (الله) ته بیول کیږئ تاسی.

كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارُوا الْاَرْضَ.. ایا دمکې کفارو دتیرو اقوامو نړیدلي ابادی او ښارونه نه دي لیدلي ؟: یعني دادمکې خلگ خو دیوې داسې مځکې اوسیدونکي دي کم ځای چې نه کرونده سته، نه څه صنعت او نه دتجارت موقع او نه لوړې آو ښایسته ابادی مگر دشام او یمن سفر دې خلگو ته دخپل تجارتي مقصدونو دپاره ورپیښیږي ایا په دې سفرونو کې دې خلگو دځان څخه دمخکې قومونو ددنیا دانجام مشاهده نه ده کړې کمو ته چې الله ﷻ په مځکه کې دلویو لویو تصرفاتو کولو سلیقه ورکړې وه چې مځکه کیندل او اوبه ورڅخه راایستل باغونه او مځکې وربانده اوبه کول او دمځکې دپټو کانونو څخه سره سپین او نور قسم دکانونو شیان راایستل او دانساني فائدو دپاره ورڅخه مختلف قسم شیان تیارول دهغوی دژوند وظیفه وه او هغوی دخپلې زماني متمدن قومونه گڼل کیدل مگر هغوی په دې مادي او فاني عیش او عیشرت باندې مست سول او نتیجه یې آخر کار هلاکت په برخه سو الخ.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۳۰)

ع ۲

www.jamairahmani.org

فَهُمۡ فِيۡ رَوۡضَةٍ يُّحۡبَرُوۡنَ ﴿۱۵﴾ وَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا......

جنتيان به په جنت کي خوشحاله وي هلته غم نسته: يحبرون دحبور څخه مشتق دی چي معنی يي سرور او خوشحالي ده او ددې لفظ په عموم کي هر قسم خوشحالی داخلي دي کمي چي به دجنت دنعمتونو څخه جنتيانو ته حاصليږي په قرآن کريم کي يي دادلته هم عام ايښې ده دغه رکم بل ځای داارشاد دی. فلاتعلم نفس مااخفی لهم من قرّة اعين: يعني يو سړي ته په دنيا کي معلومه نه ده چي ددوی دپاره په جنت کي دسترګو ديخ والي او راحت او خوشحالی څه څه اسبابونه جمع دي ځيني مفسرينوچي کم خاص خاص دخوشحالو شيان ددې آيت تر تفسير لاندي ذکر کړي دي هغه ټول تر دې اجمال لاندي داخل دي. دايت معنی داده چي کمو خلګوچي ايمان راوړی وو او نيک کارونه يي کړي وه هغوی به دجنت په باغ کي خوشحالی کوونکي وي او کمو خلګو چي کفر کړی وو او زموږ اياتونه او د آخرت راتلل يي درواغجن کړي وه هغه خلګ به په سختو سختو عذابونو کي ګرفتاره وي الخ.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۳۲)

وَيَوۡمَ تَقُوۡمُ السَّاعَةُ يُبۡلِسُ الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿۱۲﴾ وَلَمۡ يَكُنۡ

وَيَوۡمَ	تَقُوۡمُ	السَّاعَةُ	يُبۡلِسُ	الۡمُجۡرِمُوۡنَ	وَلَمۡ يَكُنۡ
او په هغه ورځ	چي قائم سي	قيامت	ناامېده به سي	ګنهګاران	او نه به وی

او په هغه ورځ چي قائم سي قيامت ناامېده (زړه ماتی) به سي ګنهګاران (مشرکان) او نه به وی

لَّهُمۡ مِّنۡ شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوۡا بِشُرَكَآئِهِمۡ

لَّهُمۡ	مِّنۡ شُرَكَآئِهِمۡ	شُفَعٰٓؤُا	وَكَانُوۡا	بِشُرَكَآئِهِمۡ
دوی ته	له شريکانو د دوی څخه	کوم شفاعت کوونکی	او سی به دوی	له شريکانو خپلو

دوی ته له شريکانو د دوی څخه کوم شفاعت کوونکی او سی به دوی له شريکانو خپلو (پس له ناامیدی)

كٰفِرِيۡنَ ﴿۱۳﴾ وَيَوۡمَ تَقُوۡمُ السَّاعَةُ يَوۡمَئِذٍ يَّتَفَرَّقُوۡنَ ﴿۱۴﴾

كٰفِرِيۡنَ	وَيَوۡمَ	تَقُوۡمُ	السَّاعَةُ	يَوۡمَئِذٍ	يَّتَفَرَّقُوۡنَ
بيزاره منکران	او په هغه ورځ	چي ودرېږی	قيامت	په دغه ورځ کښي	تار په تار به سی ټول مخلوقات

بيزاره منکران. او په هغه ورځ چي ودرېږی قيامت په دغه ورځ کښي تار په تار خپاره (خواره) به سی ټول مخلوقات.

فَاَمَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمۡ

فَاَمَّا	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	فَهُمۡ
پس هر څه	هغه کسان	چي ايمان يې راوړی دی	او کړی يې دی	ښه (عملونه)	پس دوی به

پس هر څه هغه (کسان) چي ايمان يې راوړی دی او کړی يې دی ښه (عملونه) پس دوی به

فِيۡ رَوۡضَةٍ يُّحۡبَرُوۡنَ ﴿۱۵﴾ وَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَكَذَّبُوۡا

فِيۡ رَوۡضَةٍ	يُّحۡبَرُوۡنَ	وَاَمَّا	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	وَكَذَّبُوۡا
په باغ کښي	خوشحاله کړل سی	او هر څه	هغه کسان	چي کافران سوی دی	او دروغجن يې شميرلی دی

په روضه (دجنت) کښي خوشحاله کړل سی. او هر څه هغه کسان چي کافران سوی دی او دروغجن يې شميرلی دی

بِاٰيٰتِنَا وَلِقَآئِ الۡاٰخِرَةِ فَاُولٰٓئِكَ فِي الۡعَذَابِ

بِاٰيٰتِنَا	وَلِقَآئِ	الۡاٰخِرَةِ	فَاُولٰٓئِكَ	فِي الۡعَذَابِ
آيتونه (دقرآن) زموږ	او په ملاقات	دآخرت	پس دغه کسان	په عذاب کښي

آيتونه (دقرآن) زموږ او (کافران دی) په ملاقات دآخرت پس دغه کسان په عذاب کښي

www.jamairahmani.org

مُحۡضَرُوۡنَ ﴿۱۶﴾ فَسُبۡحٰنَ اللّٰهِ حِیۡنَ تُمۡسُوۡنَ وَحِیۡنَ

مُحۡضَرُوۡنَ	فَسُبۡحٰنَ	اللّٰهِ	حِیۡنَ	تُمۡسُوۡنَ	وَحِیۡنَ
حاضر کړی سوی دی	پس تسبیح (وایئ)	دالله	کله چې	داخل سی په ماښام کښی	او کله چې

حاضر کړی سوی دی. پس (تسبیح وو ایئ دالله) تسبیح دالله کله چې داخل سئ په بیګا (ماښام) کښی او کله چې

تُصۡبِحُوۡنَ ﴿۱۷﴾ وَلَهُ الۡحَمۡدُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ

تُصۡبِحُوۡنَ	وَلَهُ	الۡحَمۡدُ	فِی السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ
ننوځئ په سهار کښی	او خاص هم ده ته	دټولو ثناء، ستاینی	په آسمانونو کښی	او په مځکه کښی (دی)

ننوځئ په سهار کښی. او خاص هم ده ته دټولو ثناء صفت په آسمانونو کښی او په مځکه کښی (دی)

وَعَشِیًّا وَّحِیۡنَ تُظۡهِرُوۡنَ ﴿۱۸﴾ یُخۡرِجُ الۡحَیَّ مِنَ الۡمَیِّتِ

وَعَشِیًّا	وَّحِیۡنَ	تُظۡهِرُوۡنَ	یُخۡرِجُ	الۡحَیَّ	مِنَ الۡمَیِّتِ
او کله چې ننوځئ په آخر د ورځی کښی	او کله چې	ننوځئ په ماپښین کښی	راوباسی (الله)	ژوندی	له مړی

او کله چې ننوځئ په آخر د ورځی کښی او کله چې ننوځئ په (وخت د) ماپښین کښی. راوباسی (الله) ژوندی له مړی

وَیُخۡرِجُ الۡمَیِّتَ مِنَ الۡحَیِّ وَیُحۡیِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا

وَیُخۡرِجُ	الۡمَیِّتَ	مِنَ الۡحَیِّ	وَیُحۡیِ	الۡاَرۡضَ	بَعۡدَ	مَوۡتِهَا
او راوباسی (الله)	مړی	له ژوندی	او ژوندی کوی	مځکه	پس له	مرګه (وچوالی) دهغی

او راوباسی (الله) مړی له ژوندی او ژوندی کوی مځکه پس له مرګه (وچوالی) دهغی

وَکَذٰلِكَ تُخۡرَجُوۡنَ ﴿۱۹﴾ وَمِنۡ اٰیٰتِهٖۤ اَنۡ

وَکَذٰلِكَ	تُخۡرَجُوۡنَ	وَمِنۡ اٰیٰتِهٖ	اَنۡ
او په مثل (دراویستلو د دغو شیانو)	راویستل کیږئ تاسی	او یوه له نښو د دغه (الله)	داده

او په مثل (د راویستلو د دغو شیانو) راویستل کیږئ تاسی (له قبرونو څخه). او یوه له نښو (دقدرت) ددغه (الله) داده

خَلَقَکُمۡ مِّنۡ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَاۤ اَنۡتُمۡ بَشَرٌ تَنۡتَشِرُوۡنَ ﴿۲۰﴾ وَمِنۡ اٰیٰتِهٖۤ

خَلَقَکُمۡ	مِّنۡ تُرَابٍ	ثُمَّ	اِذَاۤ اَنۡتُمۡ	بَشَرٌ	تَنۡتَشِرُوۡنَ	وَمِنۡ اٰیٰتِهٖ
چې پیدا ایئ کړی تاسی	له خاورو	بیا	اوس تاسی یئ	بشر	ګرځئ راګرځئ	اوله نښو د دغه (الله)

چې پیدا ایئ کړی (اصل د) تاسی له خاورو بیا اوس تاسی یئ بشر خوریږئ (په مځکه) . او (ځینی) له نښو د دغه (الله)

فَسُبۡحٰنَ اللّٰهِ حِیۡنَ تُمۡسُوۡنَ وَحِیۡنَ تُصۡبِحُوۡنَ

یوه عظیمه فائده : دغه آیت دحضرت ابراهیم علیه السلام هغه دعا ده دکمي په وجه سره چي قرآن کریم ده ته دوعدې پوره کوونکي خطاب ورکړي دي ارشاد فرمايي: وابراهیم الذی وفّی : حضرت ابراهیم علیه السلام به داکلمې سهار او ماښام ویلې: لکه چي په صحیح سندونو سره دحضرت معاذ بن انس رضی الله عنه څخه روایت دی چي دحضرت ابراهیم علیه السلام په وفا کوونکي دوعدې سره دتعریف کولو سبب دهغه دادعا وه: دحضرت ابن عباس رضی الله عنه څخه روایت دی چي نبي کریم صلی الله علیه وسلم ددې دواړو ایاتونو. فسبحان الله حین تمسون وحین تسبحون :: وله الحمد فی السموات والارض بعد موتها وعشیا وحین تظهرون:: یخرج الحيّ من المیت ویخرج المیت من الحي ویحیي الارض بعد موتها وکذلک تخرجون. متعلق فرمايي چي کم سړی سهار وختي داکلمې ووايي نو په ټوله ورځ کي چي دده په عمل کي کمه کوتاهي راځي هغه به ددې کلمو په برکت سره پوره سي او همدارنګه دماښام ده هم الخ.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص۳۴)

۲ع۵

www.jamairahmani.org

اَنۡ خَلَقَ لَكُمۡ مِّنۡ اَنۡفُسِكُمۡ اَزۡوَاجًا لِّتَسۡكُنُوۡۤا اِلَيۡهَا

اَنۡ خَلَقَ لَكُمۡ	مِّنۡ اَنۡفُسِكُمۡ	اَزۡوَاجًا	لِّتَسۡكُنُوۡۤا	اِلَيۡهَا
دادی چې پیدا کړی يې دی تاسی ته	له نفسونو ستاسی	ښځې (جوړه)	لپاره د دی چې مائل سئ	دوی ته

دادی چې پیدا کړی يې دی تاسی ته له نفسونو (ځانونو) ستاسی ښځې (جوړه) لپاره د دی چې مائل سئ دوی ته

وَجَعَلَ بَيۡنَكُمۡ مَّوَدَّةً وَّرَحۡمَةً ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

وَجَعَلَ	بَيۡنَكُمۡ	مَّوَدَّةً	وَّرَحۡمَةً	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ
او ګرځولی يې ده	په مينځ ستاسی کښې	دوستی	او مهربانی	بیشکه!	په دغه کښې	خامخا ډیری نښې دقدرت دی

او ګرځولی يې ده په مينځ ستاسی (او دښځو) کښې دوستی او مهربانی بیشکه! په دغه کښې خامخا ډیری نښې دقدرت دی

لِّقَوۡمٍ يَّتَفَكَّرُوۡنَ ﴿۲۱﴾ وَمِنۡ اٰيٰتِهٖ خَلۡقُ السَّمٰوٰتِ

لِّقَوۡمٍ	يَّتَفَكَّرُوۡنَ	وَمِنۡ	اٰيٰتِهٖ	خَلۡقُ	السَّمٰوٰتِ
لپاره (دهغه) قوم	چې فکر کوی	او (ځینی) له	نښو دغه (الله)	پیداکول	دآسمانونو

لپاره د (هغه) قوم چې فکر کوی (دالله په صنع کښې). او (ځینی) له نښو (دقدرت) ددغه (الله) پیداکول دآسمانونو

وَالۡاَرۡضِ وَاخۡتِلَافُ اَلۡسِنَتِكُمۡ وَاَلۡوَانِكُمۡ ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ

وَالۡاَرۡضِ	وَاخۡتِلَافُ	اَلۡسِنَتِكُمۡ	وَاَلۡوَانِكُمۡ	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ
او دځمکی	او اختلاف دی	دژبو ستاسی	او درنګونو ستاسی	بیشکه	په دغه کښې

او د ځمکی او اختلاف دی دژبو ستاسی او (بل اختلاف دی) درنګونو ستاسی، بیشکه! په دغه (اختلاف کښې)

لَاٰيٰتٍ لِّلۡعٰلِمِيۡنَ ﴿۲۲﴾ وَمِنۡ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمۡ بِالَّيۡلِ

لَاٰيٰتٍ	لِّلۡعٰلِمِيۡنَ	وَمِنۡ اٰيٰتِهٖ	مَنَامُكُمۡ	بِالَّيۡلِ
خامخا ډیری نښې دی	لپاره د مخلوقاتو	او (ځینی) له نښو د دغه (الله)	خوب ستاسی دی	په شپه کښې

خامخا ډیری نښې (دقدرت) دی لپاره د عالمانو، پوهانو. او (ځینی) له نښو د دغه (الله) خوب ستاسی دی په شپه کښې

وَالنَّهَارِ وَابۡتِغَآؤُكُمۡ مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

وَالنَّهَارِ	وَابۡتِغَآؤُكُمۡ	مِّنۡ فَضۡلِهٖ	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ
او په ورځ کښې	او طلب ستاسی دی	له فضله داالله	بیشکه!	په دی کښې	خامخا ډیری نښې دی

او په ورځ کښې او طلب ستاسی دی (په ورځ کښې) له فضله داالله، بیشکه! په دی کښې خامخا ډیری نښې (دقدرت) دی

خَلَقَ لَكُمۡ مِّنۡ اَنۡفُسِكُمۡ اَزۡوَاجًا لِّتَسۡكُنُوۡۤا.. اوله نښه دقدرت دالله جل جلاله دقدرت دنښو څخه:

دانسان په شان اشرف المخلوقات او حاکم دکائناتو دخاوري څخه پیدا کول دي کم چي په دې دنیا کي په ترکیبي عناصرو کي دټولو څخه دزياتي ادنى درجې عنصر دی په کم کي چي دحس او حرکت او شعور او ادراک څه بوی قدر هم په نظر راځي: ځکه چي په مشهورو څلورو عناصرو ، اور ، اوبه ،هوا ،اوخاوره کي دخاوري څخه ماسوا په نورو ټولو عناصرو کي څه نا څه حرکت خو سته خاوره د دې څخه محرومه ده قدرت دانسان دپیدا کولو دپاره دامنتخب وفرمایله: دابلیس دګمراهی سبب دا جوړ سو چي داور عنصریي دخاوري څخه اشرف او اعلی وګڼی او تکبر یې اختیاره کی او په دې پوه نه سو چي شرافت او بزرګي دخالق او مالک په لاس کي ده هغه ثوک چي وغواړي لوی جوړولی سي او دانسان دپیدایش ماده دخاوري څخه کیدل دحضرت آدم علیه السلام په اعتبار سره ښکاره ده او هغه چونکي دټولو انسانانو دوجود اصل بنیاد دی په دې وجه دنورو انسانانو پیدایش په واسطه سره دې طرف ته منسوب کول څه لیري خبره نه ده او ممکنه ده چي په نطفه کي هم دخاورو جز غالبه وي.

(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۲۱)

www.jamairahmani.org

لِّقَوۡمٍ یَّسۡمَعُوۡنَ ﴿۲۳﴾ وَمِنۡ اٰیٰتِهٖ یُرِیۡكُمُ الۡبَرۡقَ خَوۡفًا

لِّقَوۡمٍ	یَّسۡمَعُوۡنَ	وَمِنۡ اٰیٰتِهٖ	یُرِیۡكُمُ	الۡبَرۡقَ	خَوۡفًا
لپاره (دهغه) قوم	چې اوري	او (ځینې) له نښنو د دغه (الله)	چې ښيي تاسې ته	بریښنا	(دپاره) دیېرې

لپاره (دهغه) قوم چې اوري. او (ځینې) له نښنو (دقدرت) د دغه (الله دا دي) چې ښيي تاسې ته بریښنا دپاره دیېرې

وَّطَمَعًا وَّیُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَیُحۡیٖ بِهِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ

وَّطَمَعًا	وَّیُنَزِّلُ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَیُحۡیٖ	بِهِ الۡاَرۡضَ	بَعۡدَ
او لپاره دامید دباران	او نازلوي الله	له (طرفه) دآسمان څخه	اوبه	پس ژوندۍ کوي	په دغو (اوبو) سره مځکه	وروسته

او لپاره دامید باران او نازلوي (الله) له (طرفه) دآسمان څخه اوبه پس ژوندۍ کوي په دغو (اوبو) سره مځکه وروسته

مَوۡتِهَا ؕ اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوۡمٍ یَّعۡقِلُوۡنَ ﴿۲۴﴾

مَوۡتِهَا	اِنَّ	فِیۡ ذٰلِكَ	لَاٰیٰتٍ	لِّقَوۡمٍ	یَّعۡقِلُوۡنَ
له مرګ د دې	بیشکه!	چې په دغه کښې	خامخا ډیرې نښې دي	دپاره (دهغه) قوم	چې عقل لري

له مرګ (وچوالي) د دې بیشکه! چې په دغه (بریښنا او باران) کښې خامخا ډیرې نښې دي دپاره (دهغه) قوم چې عقل لري.

وَمِنۡ اٰیٰتِهٖۤ اَنۡ تَقُوۡمَ السَّمَآءُ وَالۡاَرۡضُ بِاَمۡرِهٖ ؕ

وَمِنۡ اٰیٰتِهٖۤ	اَنۡ تَقُوۡمَ	السَّمَآءُ	وَالۡاَرۡضُ	بِاَمۡرِهٖ
او (ځینې) له نښنو د دغه (الله)	دادي چې ولاړ دي	آسمان	او مځکه	په امر، حکم دالله سره

او (ځینې) له نښنو (دقدرت د) د غه (الله) دادي چې ولاړ دي آسمان (بې له ستنو) او مځکه په امر، حکم دالله سره

ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمۡ دَعۡوَةً ٭ۖ مِّنَ الۡاَرۡضِ ٭ۖ اِذَاۤ اَنۡتُمۡ تَخۡرُجُوۡنَ ﴿۲۵﴾

ثُمَّ	اِذَا	دَعَاكُمۡ	دَعۡوَةً	مِّنَ الۡاَرۡضِ	اِذَاۤ	اَنۡتُمۡ	تَخۡرُجُوۡنَ
بیا	کله چې	راوبولي تاسې	په بللو سره	له مځکې څخه	ناڅاپه	تاسې	راوزئ

بیا کله چې راوبولي تاسې په بللو سره له مځکې څخه ناڅاپه تاسې راوزئ (ژوندي له قبرونو خپلو څخه).

وَلَهٗ مَنۡ فِی السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوۡنَ ﴿۲۶﴾

وَلَهٗ	مَنۡ	فِی السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	كُلٌّ	لَّهٗ	قٰنِتُوۡنَ
او خاص الله لره دي	هرهغه	چې په آسمانونو کښې دي	او په مځکه کښې دي	داټول	دغه الله ته	اطاعت کوونکي دي

او خاص الله لره دي هرهغه چې په آسمانونو کښې دي او په مځکه کښې دي، داټول دغه (الله) ته اطاعت کوونکي دي .

وَمِنۡ اٰیٰتِهٖ یُرِیۡكُمُ الۡبَرۡقَ خَوۡفًا وَّطَمَعًا. پنځمه نښه دقدرت دالله جَلَّ جَلَالُهٗ دقدرت دنښو څخه: داده چې الله جَلَّ جَلَالُهٗ انسانانو ته دبجلي بریښنېدل ښیي چې په دې کې دتندر درالوېدو او نقصان رسولو خطره هم وي او په دې پسې دباران امید هم وي اوبیا باران نازلوي او په دې سره وچه بې جانه مځکه ژوندۍ تر او تازه کوي قسم قسم درختي میوې او ګلونه پکښې راشنه کوي: ددې په آخر کې فرمایي. انّ فی ذلک لایات لقوم یعقلون. یعني په دې کې ډېرې نښې دي دعقل والاوو دپاره ځکه چې برق او باران او ددوی په ذریعه حاصلیدونکي بوټي او ددوی دمیوو او ګلونو پیداکیدل دالله جَلَّ جَلَالُهٗ دطرف څخه داپه عقل او حکمت سره پېژندل کیږي: شپږمه نښه دالله جَلَّ جَلَالُهٗ دقدرت دنښو څخه داده چې دآسمان او د مځکې قایم والی دالله جَلَّ جَلَالُهٗ په امر سره دی او کله چې دهغه امر داسې وسي چې دانظام دې مات سي نو داټول مضبوط او محکم شیان به په یودم ددغه رب په حکم او امر سره مات او ګډ وډ سي او دحشر په میدان کې به جمع سي الخ
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۴۱)

www.jamairahmani.org

وَهُوَ الَّذِیْ یَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ

وَهُوَ الَّذِیْ	یَبْدَؤُا	الْخَلْقَ	ثُمَّ	یُعِیْدُهٗ	وَهُوَ	اَهْوَنُ
او (الله) همغه (قادرذات) دی	چې اول وار پیدا کوی	خلق	بیا به	راژوندی کوی (داخلق)	او دغه	ډیرآسان دی

او (الله) همغه (مطلق قادر) دی چې اول ځلې پیدا کوی خلق بیا به راژوندی کوی (داخلق) او دغه ډیرآسان دی

عَلَیْهِ ؕ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰی فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ

عَلَیْهِ	وَلَهُ	الْمَثَلُ	الْاَعْلٰی	فِی السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ	وَهُوَ
پر دغه الله	او خاص الله لره دی	شان، صفت	ډیرلوی، لوړ	په آسمانونو کښې	او په ځمکه کښې	او هم دی دی

پر دغه (الله) او خاص الله لره دی شان، صفت ډیرلوی، لوړ (اوچت) په آسمانونو کښې او په ځمکه کښې او هم دی دی

الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ ﴿۲۷﴾ ؑ ضَرَبَ لَکُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِکُمْ ؕ

الْعَزِیْزُ	الْحَکِیْمُ	ضَرَبَ لَکُمْ	مَّثَلًا	مِّنْ اَنْفُسِکُمْ
ښه غالب قوی	ښه حکمت والا	بیا نوی (الله) تاسی ته	یو مثال	له ځانونو ستاسی څخه

ښه غالب، قوی ښه حکمت والا. بیانوی (الله) تاسی ته (ای مشرکانو) یو مثال له ځانونو ستاسی څخه (هغه مثال دادی)

هَلْ لَّکُمْ مِّنْ مَّا مَلَکَتْ اَیْمَانُکُمْ مِّنْ شُرَکَآءَ فِیْ مَا

هَلْ لَّکُمْ	مِّنْ مَّا	مَلَکَتْ	اَیْمَانُکُمْ	مِّنْ شُرَکَآءَ	فِیْ مَا
آیا سته تاسی ته	له هغو مریانو	چې مالکان سوی دی	راسته لاسونه ستاسی	څه شریکان	په هغه څه کښې

آیا سته تاسی ته (بلکه نسته) له هغو مریانو چې مالکان سوی دی دهغو راسته لاسونه ستاسی څه شریکان په هغه څه کښې

رَزَقْنٰکُمْ فَاَنْتُمْ فِیْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ

رَزَقْنٰکُمْ	فَاَنْتُمْ	فِیْهِ	سَوَآءٌ	تَخَافُوْنَهُمْ
چې درکړی دی موږ تاسی ته	پس تاسی	په هغه (رزق) کښې	سره برابر یئ	چې بیریږی له هغوی

چې درکړی دی موږ تاسی ته پس تاسی (او دا مریان مو) په هغه (رزق) کښې سره برابر یئ چې بیریږی له هغو

کَخِیْفَتِکُمْ اَنْفُسَکُمْ ؕ کَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَّعْقِلُوْنَ ﴿۲۸﴾

کَخِیْفَتِکُمْ	اَنْفُسَکُمْ	کَذٰلِكَ	نُفَصِّلُ	الْاٰیٰتِ	لِقَوْمٍ	یَّعْقِلُوْنَ
لکه بیریدل ستاسی	له نفسونو خپلو	په مثل د دغه	په تفصیل سره بیانوو موږ	آیتونه	دپاره (دهغه) قوم	چې عقل لری

لکه بیریدل ستاسی له نفسونو خپلو په مثل د دغه په تفصیل سره بیانوو موږ آیتونه (دقدرت) دپاره (دهغه) قوم چې عقل لری

ضَرَبَ لَکُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِکُمْ ؕ هَلْ لَّکُمْ .. دتوحید دمضمون په مختلفو شواهدو او دلیلونو سره

بیان: په ذکر سوو ایاتونو کي دتوحید مضمون په مختلفو شواهدو او دلیلونو او مختلفو عنواناتوکي ښوول سوی دی کم چي دهر انسان زړه ته کښنته کیږي: اول یي په یو مثال سره پوه کړي دي چي ستاسي غلام نوکر کم چي ستاسي په شان انسان دی په لاسو پښو طبعي خواهشونو او ټولو شیانو کي ستاسي په شان ستاسي سره شریک دی مگر تاسي یي په خپل اقتدار کي نه گڼوی او نه یي هم دځان سره برابر وی چي هغه هم ستاسي په شان چي څه غواړي هغه وکړي څه غواړي هغه خرڅ کړي بالکل دځان په شان برابر خو څه کوي په خپل مال او اختیار کي ورته دادنی شان شرکت هم نه ورکوی لکه چي دیو جزوي او معمولي شریک څخه تاسي بیریږی چي که دهغه درضا څخه بغیر مي څه تصرف وکی نو هغه به اعتراض وکړي غلامانو نوکرانو ته دادرجه هم نه ورکوي نو فکر وکړی چي الله ﷻ به خپل مخلوق څنگه دځان سره شریک کړي.
(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۴۷)

ع ۳ / ۸

www.jamairahmani.org

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡۤا اَهۡوَآءَهُمۡ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ‌ۚ فَمَنۡ

بَلِ اتَّبَعَ	الَّذِيۡنَ	ظَلَمُوۡۤا	اَهۡوَآءَهُمۡ	بِغَيۡرِ	عِلۡمٍ	فَمَنۡ
بلکه متابعت کوی	هغه کسان	چې ظلم يئ کړی دی	د آرزوگانو خپلو	بی له	علم څخه	پس څوک به

بلکه متابعت کوی هغه کسان چې ظلم يئ کړی دی د آرزوگانو خپلو بی له علم (او حجت) څخه پس څوک به

يَّهۡدِىۡ مَنۡ اَضَلَّ اللّٰهُ‌ؕ وَمَا لَهُمۡ مِّنۡ نّٰصِرِيۡنَ ۝۲۹ فَاَقِمۡ

يَّهۡدِىۡ	مَنۡ اَضَلَّ	اللّٰهُ	وَمَا لَهُمۡ	مِّنۡ نّٰصِرِيۡنَ	فَاَقِمۡ
سمه صافه لاره وښيي	هغه چاته چې گمراه کړی وی (دی)	الله	او نسته د دوی لپاره	هيڅوک له مرسته کوونکو	پس برابر کړه

سمه صافه لاره وښيي هغه چاته چې گمراه کړی وی (دی) الله او نسته د دوی لپاره هيڅوک له مرسته کوونکو . پس برابر کړه

وَجۡهَكَ لِلدِّيۡنِ حَنِيۡفًا‌ ؕ فِطۡرَتَ اللّٰهِ الَّتِىۡ فَطَرَ

وَجۡهَكَ	لِلدِّيۡنِ	حَنِيۡفًا	فِطۡرَتَ	اللّٰهِ	الَّتِىۡ	فَطَرَ
مخ خپل	دين ته	په داسی حال چې مايل اوسی حق ته	لازم ونيسئ پيدا ايښت	د الله	هغه چې	پيدا کړی دی (الله)

(ای محمده!) مخ خپل دين ته په داسی حال چې مايل اوسی حق ته لازم ونيسئ پيدا ايښت د الله هغه چې پيدا کړی دی (الله)

النَّاسَ عَلَيۡهَا‌ ؕ لَا تَبۡدِيۡلَ لِخَـلۡقِ اللّٰهِ‌ ؕ ذٰ لِكَ الدِّيۡنُ الۡقَيِّمُ ۙ

النَّاسَ	عَلَيۡهَا	لَا تَبۡدِيۡلَ	لِخَـلۡقِ	اللّٰهِ	ذٰ لِكَ	الدِّيۡنُ	الۡقَيِّمُ
خلک	پر هغه	چې نسته له سره بدلول	پيدا ايښت (دين)	د الله ته	دا هم هغه	دين	سم دی

خلک پر هغه (پيدا ايښت) چې نسته له سره بدلول پيدا ايښت (دين) د الله ته ، دا هم هغه دين سم دی (کوږوالی پکښې نسته)

وَلٰـكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ۝۳۰ مُنِيۡبِيۡنَ اِلَيۡهِ

وَلٰـكِنَّ	اَكۡثَرَ	النَّاسِ	لَا يَعۡلَمُوۡنَ	مُنِيۡبِيۡنَ	اِلَيۡهِ
او ليکن	زيا تره	خلک	نه پوهيږی	حال دا چې رجوع کوونکی يئ	دغه (الله) ته

او ليکن زيا تره خلک نه پوهيږی (په توحيد د الله). حال دا چې رجوع کوونکی يئ دغه (الله) ته

وَاتَّقُوۡهُ وَاَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُوۡنُوۡا مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ ۝۳۱

وَاتَّقُوۡهُ	وَاَقِيۡمُوا	الصَّلٰوةَ	وَلَا تَكُوۡنُوۡا	مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ
او ويريږئ له (عذابه) د الله	او قائموی	لمونځ	او مه کيږئ تاسی	له مشرکانو

او ويريږئ له (عذابه) د الله او قائموی (سم دروئ) لمونځ او مه کيږئ تاسی له مشرکانو .

فِطۡـرَتَ اللّٰهِ الَّـتِىۡ فَطَـرَ النَّاسَ عَلَيۡهَا‌ ؕ لَا تَبۡدِيۡلَ

دفطرت څخه څه مراد دي ؟

په دې معامله کې د تفسير ليکونکو ډير اقوال دي چې په هغو کښې دوه زيات مشهور دي.

اول : دا چې دفطرت څخه مراد اسلام دی. او مطلب دا دی چې الله جَلَّ جَلَالُهُ هر يو انسان دخپل فطرت او جبلت په اعتبار سره مسلمان پيدا کړی دی که دی په خوا او شا ماحول کې څوک خرابوونکي خراب نه کړی نه وای نو هر پيدا کوونکی بچی به مسلمان وای : مگر عادتا کيږي داسې چې مور او پلار ده ته ځيني وخت د اسلام څخه خلاف شيان وښيي چې د هغه په سبب دی پر اسلام قائم پاته نه سي لکه چې په يو حديث شريف کې ذکر دي : علامه قرطبي رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡهِ دا قول د جمهورو سلفو مقرر کړی دی. دوهم قول دا دی چې دفطرت څخه مراد استعداد دی يعني د انسان په پيدايش کې الله جَلَّ جَلَالُهُ دا خاصيت ايښی دی چې په هر انسان کې دخپل خالق د پيژندلو او منلو صلاحيت او استعداد موجود دی چې اثر يې د اسلام قبلول دي په دې شرط چې دی د دې استعداد څخه کار واخلي.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۴۷)

www.jamairahmani.org

مِنَ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا شِيَعًا ؕ كُلُّ حِزْبٍ

مِنَ الَّذِيْنَ	فَرَّقُوْا	دِيْنَهُمْ	وَكَانُوْا	شِيَعًا	كُلُّ	حِزْبٍ
له هغو (مشركانو)	چې تار په تار كړى يې دى	دين خپل	او سوي وو دوى	ډلې ډلې	هره	يوه ډله

يعنى له هغو (مشركانو) چې تار په تار كړى يې دى دين خپل او سوى وو دوى ډلې ډلې هره يوه ډله (چې د ه له دوى څخه)

بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا

بِمَا	لَدَيْهِمْ	فَرِحُوْنَ	وَاِذَا	مَسَّ	النَّاسَ	ضُرٌّ	دَعَوْا
په هغه (دين)	چې له دوى څخه دى	خوشحاله دي	او كله چې	ورسيږي	خلكو ته	څه ضرر	نو بولي دوى

په هغه (دين) چې له دوى څخه دى خوشحاله دي. او كله چې ورسيږي خلكو ته څه ضرر نو بولي دوى

رَبَّهُمْ مُّنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَآ اَذَاقَهُمْ مِّنْهُ

رَبَّهُمْ	مُّنِيْبِيْنَ	اِلَيْهِ	ثُمَّ	اِذَآ	اَذَاقَهُمْ	مِّنْهُ
رب خپل	په داسي حال كښي چې رجوع كوونكي وي	خاص الله ته	بيا	كله چې	وڅكوي (الله) دوى ته	له خپله طرفه

رب خپل په داسي حال كښي چې رجوع كوونكي وي خاص الله ته بيا كله چې وڅكوي (الله) دوى ته له خپله طرفه

رَحْمَةً اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾ لِيَكْفُرُوْا

رَحْمَةً	اِذَا	فَرِيْقٌ	مِّنْهُمْ	بِرَبِّهِمْ	يُشْرِكُوْنَ	لِيَكْفُرُوْا
كوم رحمت	ناڅاپه	يوه ډله	له دوى څخه	له رب خپل سره	شريكان نيسي	دپاره د دې چې ناشكرى وكړي

كوم رحمت (مهرباني) ناڅاپه يوه ډله له دوى څخه له رب خپل سره شريكان نيسي. دپاره د دې چې ناشكرى وكړي

بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْ ؕ فَتَمَتَّعُوْا ۫ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٤﴾ اَمْ اَنْزَلْنَا

بِمَآ	اٰتَيْنٰهُمْ	فَتَمَتَّعُوْا	فَسَوْفَ	تَعْلَمُوْنَ	اَمْ اَنْزَلْنَا
په هغو (نعمتونو)	چې وركړى دى موږ دوى ته	پس ګټه اخلئ	پس ژر به	معلوم كړئ تاسي	آيا نازل كړى دى موږ

په هغو (نعمتونو) چې وركړى دى موږ دوى ته پس ګټه (فائده) اخلئ پس ژر به معلوم كړئ تاسي. آيا نازل كړى دى موږ

عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوْا بِهٖ يُشْرِكُوْنَ ﴿٣٥﴾

عَلَيْهِمْ	سُلْطٰنًا	فَهُوَ	يَتَكَلَّمُ	بِمَا كَانُوْا	بِهٖ	يُشْرِكُوْنَ
پر دوى	كوم دليل، علمى سند	پس هغه	خبرى كوي	په هغه چې وو دوى	په هغه سره	شريک پيدا كوي

پر دوى كوم دليل علمى سند پس هغه خبرى كوي په هغه چې وو دوى په هغه سره شريک پيدا كوي (له الله سره دوى).

مِنَ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا شِيَعًا.. **دهغه كسانو څخه مه كيږى چې خپل دين يې تار په تار كړى**

الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي چې دا مشركين هغه خلګ دي كمو چې په خپل دين او فطرت او دين حق كي تفريق پيدا كړى يا دا چې د دين حق څخه بيل او جلا سول او نتيجه دا سوه چې هغوى په مختلفو پارټيو كي تقسيم سول. شيعاً جمع د شيعةٌ ده داسي جماعت كم چې د يو مقتدا پيروان وي هغه ته شيعه ويل كيږي: مطلب دا دى چې دين د فطرت خو توحيد وو چې اثر يې دا پكار وو چې ټولو انسانانو دا اختيار كړى واى او يو قوم او يو جماعت سوي واى مګر دوى دا توحيد پريښوى او د مختلفو خلګو د خيالاتو تابع سول او په انساني خيالاتو او رايو كي اختلاف يو طبعي امر دى په دې وجه هر يوه خپل خپل يو مذهب جوړ كى عوام د دوى په سبب په مختلفو پارټيو كي تقسيم سول او شيطان دوى په خپلو خيالاتو او عقيدو ګرځولو كي داسي ولګول چې هر جماعت په خپل باطله رايه سره خوشحاله دى او نورو ته غلط وايي.
(معارف القرآن ج ٧ پ ٢١ ص ٥١)

www.jamairahmani.org

وَإِذَآ أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ

وَإِذَآ	أَذَقْنَا	النَّاسَ	رَحْمَةً	فَرِحُوا	بِهَا	وَإِن	تُصِبْهُمْ
او کله چې	وڅکوو موږ	په خلکو	څه رحمت	نو خوشحاله سی دوی	په هغه	او که	ورسیږی هغوی ته

او کله چې وڅکوو موږ په خلکو څه رحمت (مهرباني) نو خوشحاله سی دوی په هغه او که ورسیږی هغوی ته

سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ۝٣٦

سَيِّئَةٌ	بِمَا قَدَّمَتْ	أَيْدِيهِمْ	إِذَا هُمْ	يَقْنَطُونَ
څه سختي	په سبب د هغو چې پخوا لیږلي دی	لاسونو د دوی	ناڅاپه به بیا دوی	ناامیده سی

څه سختي په سبب د هغو (اعمالو) چې پخوا لیږلي دی لاسونو د دوی ناڅاپه به بیا دوی ناامیده سی (دالله له رحمت څخه).

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ

أَوَلَمْ يَرَوْا	أَنَّ	اللَّهَ	يَبْسُطُ	الرِّزْقَ	لِمَن يَشَاءُ	وَيَقْدِرُ	إِنَّ
آیا نه وینی دوی	چې بیشکه!	الله	پراخوی	رزق	هر هغه چاته چې اراده وکړي	او تنګوی یې	بیشکه!

آیا نه وینی (نه دی خبر) دوی چې بیشکه! الله پراخوی رزق هر هغه چاته چې اراده وکړي او تنګوی یې بیشکه!

فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝٣٧ فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ

فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِّقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ	فَآتِ	ذَا الْقُرْبَىٰ
په دغه کښې	خامخا دلائل دی	دپاره د (هغه) قوم	چې ایمان راوړي	پس ورکړه	خاوند د قرابت ته

په دغه (بسط او قبض) کښې خامخا دلائل (دقدرت) دی دپاره د (هغه) قوم چې ایمان راوړي. پس ورکړه خاوند د قرابت ته

حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ

حَقَّهُ	وَالْمِسْكِينَ	وَابْنَ السَّبِيلِ	ذَٰلِكَ	خَيْرٌ	لِّلَّذِينَ
حق د ده	او محتاج ته	او مسافر ته	دغه (ورکول د حقوقو)	خیر، غوره دی	دپاره د هغو کسانو

حق د ده (چې نیکی او صلة الرحمی ده) او محتاج ته او مسافر ته دغه (ورکول دحقوقو) خیر غوره دی دپاره د هغو کسانو

يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٣٨ وَمَا

يُرِيدُونَ	وَجْهَ	اللَّهِ	وَأُولَٰئِكَ	هُمُ الْمُفْلِحُونَ	وَمَا
چې اراده لری	دثواب	دالله	او هم دغه (ورکوونکی)	هم دوی دی خلاصیدونکی (بریالیان)	او هغه څه

چې اراده لری دثواب (رضاء) د الله او هم دغه ورکوونکی (دحقوقو) هم دوی دی خلاصیدونکی بریالیان. او هغه څه

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ
قریبانو او مسکینانو او مسافرینو ته خپل حق ورکی ددې څخه په مخکې آیت کې دا بیان کړی وو چې درزق معامله صرف دالله ﷻ په لاس کې ده هغه چې چاته وغواړي رزق فراخه ورکوي اوزیاتوي یې او چالره چې وغواړي رزق کموي او تنګوي ددې څخه معلومه سوه چې کم سړی دالله ﷻ ورکړی رزق دهغه په مصرفونو کې خرڅ کوي نو په دې سره په هغه کې کمی نه راځي او که څوک په کولو کې بخل کوي او څه چې ورسره وي هغه جمع کوي او دمحفوظ کولو کوشش یې کوی په دې سره په مال کې فراخي نه راځي :ددې مضمون په مناسبت سره په ذکر سوي آیت کې نبي کریم ﷺ ته او په قول دحسن بصري رحمة الله علیه هر مخاطب انسان ته کم چې الله ﷻ په مال کې فراخي ورکړی وي : دا هدایت ورکړي وي چې کم مال الله ﷻ تاته درکړی دی په هغه کې بخل مه کوه بلکې هغه دهغه په مصرفونو کې په خوشحاله زړه سره خرڅوه په دې سره ستا په مال اورزق کې کمی نه راځي الخ.
(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۵۱)

www.jamairahmani.org

اُتَيْتُمْ مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَا فِيْٓ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللّٰهِ

اٰتَيْتُمْ	مِّنْ رِّبًا	لِّيَرْبُوَا	فِيْٓ اَمْوَالِ	النَّاسِ	فَلَا يَرْبُوْا	عِنْدَ اللّٰهِ
چې ورکوئ تاسې	له سود څخه	دپاره د دې چې زيات سي	په مالونو	دخلگو کښې	پس نه زياتيږی هغه	په نزد د الله

چې ورکوئ تاسې له سود څخه دپاره د دې چې زيات سي په مالونو دخلگو کښې پس نه زياتيږی هغه په نزد د الله

وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ زَكٰوةٍ تُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ

وَمَآ اٰتَيْتُمْ	مِّنْ زَكٰوةٍ	تُرِيْدُوْنَ	وَجْهَ اللّٰهِ	فَاُولٰٓئِكَ
او هر هغه څه چې ورکوئ يئ تاسې	له زکات څخه	چې اراده لرئ تاسې په هغه سره	د ثواب د الله	دغه

او هر هغه څه چې ورکوئ يئ تاسې له زکات څخه چې اراده لرئ تاسې په هغه سره د ثواب د الله دغه (محض الله ورکوونکی)

هُمُ الْمُضْعِفُوْنَ ۝٣٩ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ

هُمُ الْمُضْعِفُوْنَ	اَللّٰهُ	الَّذِيْ	خَلَقَكُمْ	ثُمَّ	رَزَقَكُمْ	ثُمَّ
هم دوی دی زياتوونکی	الله	هغه (ذات دی)	چې پيدا کړی يئ ياست تاسې	بيا يئ	روزی درکړی ده تاسې ته	بيا به

هم دوی دی زياتوونکی . الله هغه (مطلق قادر دی) چې پيدا کړی يئ ياست تاسې بيا يئ روزی درکړی ده تاسې ته بيا به

يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ؕ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّفْعَلُ

يُمِيْتُكُمْ	ثُمَّ	يُحْيِيْكُمْ	هَلْ	مِنْ شُرَكَآئِكُمْ	مَّنْ يَّفْعَلُ
مړه کوی تاسې	بيا به	ژوندی کړی تاسې	آيا سته	له دغو شريکانو ستاسې	داسې څوک چې کولی سی هغه

مړه کوی تاسې بيا به ژوندی کړی تاسې (په بعث) سره آيا سته له دغو شريکانو ستاسې داسې څوک چې کولی سی هغه

مِنْ ذٰلِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝٤٠ ع ۴ ۱۳ ۷

مِنْ ذٰلِكُمْ	مِّنْ شَيْءٍ	سُبْحٰنَهٗ	وَتَعٰلٰى	عَمَّا	يُشْرِكُوْنَ
له دغو (کارونو) څخه	کوم شی؟	پاکی ده الله ته	او ډير لوی پورته دی شان د الله	له دی څخه	چې شريک پيدا کوی دوی

له دغو څخه کوم شی ؟ پاکی د ه الله ته او ډير لوی پورته دی شان د الله له دی څخه چې شريک پيدا کوی دوی (له الله سره).

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي

ظَهَرَ	الْفَسَادُ	فِي الْبَرِّ	وَالْبَحْرِ	بِمَا	كَسَبَتْ	اَيْدِي
ښکاره سو	فساد	په وچه کښې	او بحر کښې	په سبب دهغی (ګناه او شرک)	چې کړی دی	لاسونو

ظاهر سوه (آثار د) فساد په بر او بحر (په وچه او لونده) کښې په سبب د هغی (ګناه او شرک) چې کړی دی لاسونو

اُتَيْتُمْ مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَا فِيْٓ اَمْوَالِ النَّاسِ.

ديوناکاره رواج اصلاح:

په دې آيت کې ديوناکاره رواج اصلاح سوې ده کم چې په عامو خاندانونو او خپلوليو کې چليږي هغه دا چې په عام طور سره دخاندان او قرابت خلگ چې څه يو بل لره ورکوي دې ته گوري چې هغه به هم پريو موقع باندې بيا ماته څه راکوی : خصوصا دکوزدې او واده په خوشحاليو کې چې څه ورکول او اخيستل کيږي دهغه هم داحيثيت وي کم ته چې په عرف کې جنج ويل کيږي. په دې ايت کې داهدايت ورکول سوی دی چې خپلوانو ته دکم حق اداء کولو حکم په مخکې آيت کې سوی دی :دوی ته دې دغه حق ورکړی سي چې نه احسان باندې اچوي او نه دبدلې طمع ورڅخه کوي او چاچې دبدلې په نيت سره ورکی چې دده مال به دبل قريب په مال کې دشامليدو څخه وروسته څه زيات دځان سره بيرته راولې دالله ﷻ په نزد ددې هيڅ درجه او ثواب نسته او قرآن کريم دازيادت په لفظ دربوا سره تعبير کی او ددې دقباحت طرف ته يې اشاره وکړه چې دادسود يو صورت جوړ سو.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۵۲)

www.jamairahmani.org

النَّاسِ لِيُذِيْقَهُمْ بَعْضَ الَّذِىْ عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ

النَّاسِ	لِيُذِيْقَهُمْ	بَعْضَ	الَّذِىْ	عَمِلُوْا	لَعَلَّهُمْ
دخلگو	دپاره د دې چې وڅکوي (الله) دوی ته	څه (سزا)	دهغو (عملونو)	چې کړي دي دوی	دپاره د دې چې دوی

دخلگو دپاره د دې چې وڅکوي (الله) دوی ته څه (سزا) دهغو (عملونو) چې کړي دي دوی دپاره ددې چې دوی

يَرْجِعُوْنَ ﴿٤١﴾ قُلْ سِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ

يَرْجِعُوْنَ	قُلْ	سِيْرُوْا	فِي الْاَرْضِ	فَانْظُرُوْا	كَيْفَ
راوګرځي	ووايه (محمده!)	چې وګرځئ	په مځکه کښې	پس وګورئ	څرنګه

چې واوړی دوی (له دغو بديو څخه). ووايه (محمده!) چې وګرځئ په مځکه کښې (دتيرو امتونو) پس وګورئ څرنګه

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلُ ۭ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِيْنَ ﴿٤٢﴾

كَانَ	عَاقِبَةُ	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلُ	كَانَ	اَكْثَرُهُمْ	مُّشْرِكِيْنَ
سوه	خاتمه	دهغو کسانو	چې پخوا له دې څخه وو	وه	زياتره دوی	مشرکان

سوه خاتمه د هغو کسانو چې پخوا له دې څخه وو، ؤ زياتره د دوی مشرکان (نو دخپل شرک په سبب هلاک سول).

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ

فَاَقِمْ	وَجْهَكَ	لِلدِّيْنِ	الْقَيِّمِ	مِنْ قَبْلِ	اَنْ يَّاْتِيَ	يَوْمٌ
پس برابر کړه	مخ خپل	دين	سم ته	مخکې، پخوا	له هغه چې راسي	هغه ورځ

پس برابر کړه مخ (وجود) خپل دين سم (معتدل د اسلام) ته (مخکی) پخوا له هغه چې راسی هغه ورځ

لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ يَوْمَىِٕذٍ يَّصَّدَّعُوْنَ ﴿٤٣﴾ مَنْ كَفَرَ

لَّا مَرَدَّ	لَهٗ	مِنَ اللّٰهِ	يَوْمَىِٕذٍ	يَّصَّدَّعُوْنَ	مَنْ كَفَرَ
چې نسته هيڅ بيرته ګرځيدل	هغې ته	له (جانبه د) الله	په دغه ورځ کښې	به تار په تار سی دغه مخلوق	هر څوک چې کافر سو

چې نسته هيڅ بيرته ګرځيدل هغې ته له (جانبه د) الله په دغه ورځ کښې به تار په تار سی دغه مخلوق. هر څوک چې کافر سو

فَعَلَيْهِ كُفْرُهٗ ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُوْنَ ﴿٤٤﴾

فَعَلَيْهِ	كُفْرُهٗ	وَمَنْ عَمِلَ	صَالِحًا	فَلِاَنْفُسِهِمْ	يَمْهَدُوْنَ
پس پر هغه ده (سزا)	دکفر د هغه	او هر څوک چې وکړي	نيک (عمل)	پس خاص لپاره د ځانونو خپلو	فرشونه غوړوي

پس پر هغه ده (سزا) د کفر د هغه او هر څوک چې وکړي (نيک عمل) پس خاص لپاره د ځانونو خپلو دراحت فرشونه غوړوي.

لِيُذِيْقَهُمْ بَعْضَ الَّذِىْ عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ.. په ټول جهان کي فساد دخلګو دبدو عملونو په وجه دی:

په دغه آيت کي الله جل جلاله فرمايي چي په وچه او په درياب کي په ټول جهان کي فساد وغوړول سو دخلګو دبدو عملونو په وجه سره. په تفسير روح المعاني کي دي چي دفساد څخه مراد قحط او وبايي مرضونه او اور لګيدل او په اوبو کي ډوبيدو واقعات دي او دهرشي برکت ختميدل دي دنفع لرونکو شيانو نفع کمه او نقصان يي زياتيدل دي: او ددې آيت څخه معلومه سوه چي ددې دنيوي آفتونو سبب دانسانانو ګناهونه او بدعملونه وي چي په دي کي شرک او کفر دټولو څخه زيات سخت دی ددې څخه وروسته نور ګناهونه دي: او دامضمون په يو بل آيت کي داسي راغلی دی. وما اصابكم من مصيبة فبما كسبت ايديكم ويعفو عن كثير. يعني تاسي ته چي کم يو مصيبت هم رسيږي هغه ستاسو دلاسو دګټي په سبب وي کم چي تاسي کوی او ډير ګناهونه خو الله جل جلاله معاف کوي يعني د دغه مصيبتونو حقيقي سبب ستاسي ګناهونه وي الخ. (پاته بيان پر راروان مخ وګوری)

www.jamairahmani.org

لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْ فَضْلِهٖ

لِيَجْزِيَ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	مِنْ فَضْلِهٖ
لپاره د دی چی جزا ورکړی (الله)	هغو کسانو ته	چی ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	له فضله خپل څخه

لپاره د دی چی جزا ورکړی (الله) هغو کسانو ته چی ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه) له فضله خپل څخه.

اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ۝٤٥ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ يُّرْسِلَ

اِنَّهٗ	لَا يُحِبُّ	الْكٰفِرِيْنَ	وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ	اَنْ يُّرْسِلَ
بیشکه! چی الله	نه خوښوی	کافران	او ځینی له نښو د الله	دا دی چی رالیږی

بیشکه! چی الله نه خوښوی کافران (نو ځکه یئ په دوزخ کی غورځوی). او ځینی له نښو (دقدرت) د الله دا دی چی رالیږی

الرِّيٰحَ مُبَشِّرٰتٍ وَّلِيُذِيْقَكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ

الرِّيٰحَ	مُبَشِّرٰتٍ	وَّلِيُذِيْقَكُمْ	مِّنْ رَّحْمَتِهٖ
بادونه	زیری ورکوونکی	او د پاره د دی چی وڅکوی په تاسی	ځینی (خوندونه) د رحمت خپل

بادونه زیری ورکوونکی او د پاره د دی چی وڅکوی په تاسی (په سبب د دغو بادونو) ځینی (مزی) د رحمت خپل

وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ

وَلِتَجْرِيَ	الْفُلْكُ	بِاَمْرِهٖ	وَلِتَبْتَغُوْا	مِنْ فَضْلِهٖ
او بل د پاره د دی چی روانه سی پری	کشتی	په امر، حکم د الله	او د پاره د دی چی طلب کړئ تاسی	له فضل د الله څخه

او بل د پاره د دی چی روانه سی پری بیړی په امر، حکم د الله او د پاره د دی چی طلب کړئ له فضل د الله څخه

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝٤٦ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى

وَلَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُوْنَ	وَلَقَدْ	اَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	رُسُلًا	اِلٰى
او د پاره ددی چی تاسی	شکر وباسئ	او خامخا په تحقیق	لیږلی ؤ موږ	پخوا له تا	رسولان (نور)	په طرف

او د پاره د دی چی تاسی شکر وباسئ. او خامخا په تحقیق لیږلی ؤ موږ پخوا له تا (ای محمده!) رسولان (نور) په طرف

قَوْمِهِمْ فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِيْنَ

قَوْمِهِمْ	فَجَآءُوْهُمْ	بِالْبَيِّنٰتِ	فَانْتَقَمْنَا	مِنَ الَّذِيْنَ
د قومونو د دوی ته	پس راغلل دوی ته	په معجزو ښکاره ؤ	پس بدل واخیست موږ	له هغو کسانو

د قومونو د دوی ته پس راغلل (دغه رسولان) دوی ته په معجزو ښکاره ؤ (دقدرت) پس بدل واخیست موږ له هغو کسانو

لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ. د تیر مخ پاته بیان دلته وګوری: په صحیح احادیثو کي د نبي کریم ﷺ دا ارشادات هم موجود دي چي دنیا دمومن دپاره جیلخانه ده او دکافر دپاره جنت دی او داچي کافر ته دده دنیکو عملونو بدله په دنیا کي په صورت دمال دولت او صحت ورکول کیږي او دمومن دعملونو بدله دآخرت دپاره محفوظه کیږي اوبل داچي اشدّ الناس بلاءً الانبياء ثمّ الامثل فالامثل : یعني په دنیا کي دډېرو خلکو زیاتي بلاګاني پر انبیاوو علیهم السلام راځي بیا چي څوک هغوی ته نږدي وي او بیا چي څوک وهغوی ته نږدي وي :داتول احادیث په ښکاره ددي آیت دمضمون څخه مختلف دي او په عامه دنیا کي هم دالیدل کیږي چي په دنیا کي په عام طور سره مومن مسلمان په تنګی او تکلیف کي او کافران فاجران په عیش او عشرت کي وي اوس که دذکر سوي آیت مطابق ددنیا مصیبتونه او تکلیفونه دګناهونو په سبب سره وای نو معامله به برعکس وای. ددي جواب دادی چي په : پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

اَجۡرَمُوۡا ؕ وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۝۴۷ اَللّٰهُ

اَجۡرَمُوۡا	وَكَانَ	حَقًّا	عَلَيۡنَا	نَصۡرُ	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	اَللّٰهُ
چې کافران سول	او دی	حق	پر موږ	کومک	دمؤمنانو	الله

چې کافران سول (نو دوی موهلاک کړل او مؤمنانو ته مو نصرت دکړی) او دی حق (تفضلاً) په موږ کومک د مؤمنانو. الله

الَّذِىۡ يُرۡسِلُ الرِّيٰحَ فَتُثِيۡرُ سَحَابًا فَيَبۡسُطُهٗ فِى السَّمَآءِ

الَّذِىۡ	يُرۡسِلُ	الرِّيٰحَ	فَتُثِيۡرُ	سَحَابًا	فَيَبۡسُطُهٗ	فِى السَّمَآءِ
هغه (قادرذات) دی	چې رالیږی	بادونه	پس پورته کوی	وریځی	پس هواروی دغه (وریځی)	په آسمان کښی

هغه (مطلق قادر) دی چې رالیږی بادونه پس پورته کوی (په هوا کښی) وریځی پس خوروی دغه (وریځی) په آسمان کښی

كَيۡفَ يَشَآءُ وَيَجۡعَلُهٗ كِسَفًا فَتَرَى الۡوَدۡقَ يَخۡرُجُ

كَيۡفَ	يَشَآءُ	وَيَجۡعَلُهٗ	كِسَفًا	فَتَرَى	الۡوَدۡقَ	يَخۡرُجُ
څرنګه	چې اراده وکړی (الله)	او ګرځوی دغه (وریځ)	ټوټی ټوټی لاندی باندی	پس وینی به ته	باران	چې راوځی

څرنګه چې اراده وکړی (الله) او ګرځوی دغه (وریځ) ټوټی ټوټی لاندی باندی پس وینی به ته باران چې راوځی

مِنۡ خِلٰلِهٖ ۚ فَاِذَاۤ اَصَابَ بِهٖ مَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖۤ اِذَا هُمۡ

مِنۡ خِلٰلِهٖ	فَاِذَاۤ	اَصَابَ	بِهٖ	مَنۡ يَّشَآءُ	مِنۡ عِبَادِهٖۤ	اِذَا هُمۡ
له مینځه د دغی (وریځی)	پس کله چې	ورسوی	دغه باران	هغه چاته چې اراده وکړی (الله)	له بندګانو خپلو	ناڅاپه دوی

له منځه د دغی (وریځی) پس کله چې ورسوی دغه باران هغه چاته چې اراده وکړی (الله) له بندګانو خپلو ناڅاپه دوی

يَسۡتَبۡشِرُوۡنَ ۝۴۸ وَاِنۡ كَانُوۡا مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يُّنَزَّلَ عَلَيۡهِمۡ

يَسۡتَبۡشِرُوۡنَ	وَاِنۡ كَانُوۡا	مِنۡ قَبۡلِ	اَنۡ يُّنَزَّلَ	عَلَيۡهِمۡ
خوشحالیږی پری	او بیشکه! چې وو دوی	پخوا له دی	چې نازل کړی سوی ؤ	په دوی (باران)

خوشحالیږی پری (اوزیری پری کوی). او بیشکه! چې وو دوی پخوا له دی چې نازل کړی سوی ؤ په دوی (باران)

مِّنۡ قَبۡلِهٖ لَمُبۡلِسِيۡنَ ۝۴۹ فَانۡظُرۡ اِلٰٓى اٰثٰرِ رَحۡمَتِ

مِّنۡ قَبۡلِهٖ	لَمُبۡلِسِيۡنَ	فَانۡظُرۡ	اِلٰٓى اٰثٰرِ	رَحۡمَتِ
پخوا له دی (وریځی او باران)	خامخا ناامیده وو	پس وګوره	طرف د نښو ته	د رحمت (باران)

پخوا له (ظهوره له) دی (وریځی او باران) خامخا ناامیده وو. پس وګوره (ای مخاطبه) نښی د رحمت (باران)

وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: ذکر سوي آیت کي یي ګناهونه دمصیبتونو سبب ضرور ښوولی دی مګر علت تامه یي نه دی ښوولی چي کله پر چاڅه مصیبت راسي نو دګناه په سبب سره به وي او په چاچي څه مصیبت راځي نو ګناهګارکیدل یي ضروري دي: بلکي دعامو اسبابوکم چي په دنیا کي دستور دی چي دسبب واقع کیدوڅخه وروسته دهغه مسبب اکثره واقع کیږي :او کله یو بل سبب ددي اثر دښکاره کیدو څخه مانع سي نو ددي سبب اثر بیا نه ښکاره کیږي لکه یو سړی چي ددستونواو پیچ راوستونکو دواوو په باره کي دا ووایي چي که دا دوا سړی وخوري نو دست او پیچ به یي وسي اوس داخبره پر خپل ځای صحیح ده مګر ځیني وخت دځه نورودواوو خوراک یا هوا وغیره په اثر سره دستونه ونه سي یا کمي دوایاني چي دتبي اثر کښته کوي ځیني وخت داسي عوارض پیښ سي چي دغه دوایاني اثر ونه کړي دخوب راوستونکوګولیو په ذریعه سره هم ځیني وخت خوب رانه سي اونور داسي مثالونه هم سته : **پاته بیان پر راروان مخ وګوری**

www.jamairahmani.org

اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ ذٰلِكَ

اللّٰهِ	كَيْفَ	يُحْيِ	الْاَرْضَ	بَعْدَ	مَوْتِهَا	اِنَّ	ذٰلِكَ
دالله ته	چې څرنګه	ژوندی کوی دی دغه	مځکه	وروسته	له مړوالی او وچوالی دهغې	بیشکه!	دغه

دالله ته چې څرنګه ژوندی کوی دی دغه مځکه په باران وروسته له مړوالی او وچوالی دهغې بیشکه! دغه

لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٥٠﴾ وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا

لَمُحْيِ	الْمَوْتٰى	وَهُوَ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيْرٌ	وَلَئِنْ	اَرْسَلْنَا
خامخا ژوندی کوونکی	دمړو هم دی	او هغه (الله)	چې پر	هر شی باندی	ښه قادر دی	او قسم دی که	ولیږو موږ

خامخا ژوندی کوونکی دمړو هم دی، او هغه (الله) په هر شی باندی ښه قادر دی. او قسم دی که ولیږو موږ

رِيْحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوْا مِنْ بَعْدِهٖ يَكْفُرُوْنَ ﴿٥١﴾

رِيْحًا	فَرَاَوْهُ	مُصْفَرًّا	لَّظَلُّوْا	مِنْ بَعْدِهٖ	يَكْفُرُوْنَ
باد	پس وبه وینی دوی دا کښت	تک زیړ	نو خامخا وبه ګرځی دوی	وروسته له دغه زیړوالی	کافران

باد (په شنه کښت) پس وبه وینی دوی دا کښت (فصل) تک زیړ نو خامخا وبه ګرځی دوی وروسته له دغه زیړوالی کافران .

فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا

فَاِنَّكَ	لَا تُسْمِعُ	الْمَوْتٰى	وَلَا تُسْمِعُ	الصُّمَّ	الدُّعَآءَ	اِذَا
پس بیشکه! ته	نسی اورولی	مړو ته	او نسی اورولی ته	کڼو ته	بږغ (دبللو)	کله چې

پس بیشکه! ته نسی اورولی مړو ته (او دغه کفار هم حکم د مړو لري) اونسی اورولی ته کڼو ته بږغ (د بللو) کله چې

وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٢﴾ وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِى الْعُمْيِ عَنْ

وَلَّوْا	مُدْبِرِيْنَ	وَمَآ اَنْتَ	بِهٰدِى	الْعُمْيِ	عَنْ
وګرځی دوی	په داسی حال کښی چې شاګرځوونکی وی	او نه یئ ته	سمه لاره ښوونکی	ړندو ته	له

وګرځی دوی په داسی حال کښی چې شاګرځوونکی وی (تاته). او نه یئ ته سمه لاره ښوونکی ړندو ته له

ضَلٰلَتِهِمْ ؕ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ

ضَلٰلَتِهِمْ	اِنْ تُسْمِعُ	اِلَّا	مَنْ يُّؤْمِنُ	بِاٰيٰتِنَا	فَهُمْ
ګمراهی د دوی	نسی اورولی ته	مګر	هغه چاته چې ایمان یئ راوړی دی	په نښو دقدرت زموږ	پس دوی

ګمراهی د دوی ، نسی اورولی ته (دپوهی اومنلو) مګر هغه چاته چې ایمان یئ راوړی دی په نښو د قدرت زموږ پس دوی

كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا... دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری : په دې وجه دآیت مطلب داسو چې اصل خاصه دګناهونو داده چې په دې سره آفتونه او مصیبتونه راسي لیکن ځیني وخت نور څه اسباب ددې منافي جمع سي دکمو په وجه چي مصیبتونه ښکاره نه سي او په ځیني صورتونو کي بغیر دڅه ګناه څخه څه آفت او مصیبت راتلل هم ددې منافي نه دي ځکه چي په آیت کي دانه دي فرمایلي چي بغیر دڅه ګناه څخه څه تکلیف اومصیبت چاته نه ورپیښیږي بلکي کیدای سي چي چاته څه مصیبت او آفت په یوبل سبب سره ورپیښ سي لکه دانبیاوو علیهم السلام او اولیاوو ته چي کم مصیبتونه او تکلیفونه ورپیښیږي د دې سبب څه ګناه نه وي بلکي ددوی ازمایش او د ازمایش په ذریعه ددوی ددرجو ترقي مقصود وي : ددې څخه علاوه په قرآن کریم کي چي کم آفتونه او مصیبتونه دګناهونو سبب مقرر کړي دي ددې څخه مراد هغه دي چي په پوره دنیا یا پوره ښار یا کلي باندي عام وي او عام بنیادم او حیوان یي داثر څخه خلاص نه وي الخ (معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۵۶)

www.jamairahmani.org

قط

په صور

په صورت کې

ښځه دغوښې په

کي بيا په غوښه کي د

دهډوکي پيوست کولو
تبديلي وکړه ؟ بيا يې ددې
د اندامونو او بندونو نازک
ګشينونه جوړ کړل چې
دا يو کوچنى وجود
رځيدونکى کارخانه
جوړه سوه چې په سوونو
عجيبه او نا اشناءخودکاره
مشينونه په کښې لګيدلي
دي او که دزيات غور
ښځه کار واخيستل سي
نو دا يوه کارخانه نه ده
بلکې يو کوچنى دنيا ده
چې دټول جهان نمونې
ددې په وجود کې شاملي
دي ددې پيدا کول او
جوړول هم يوځاى په
يولوى ورکشاپ کې نه دي
سوي بلکه دموردنس دننه
په درو تيارو کې سوي دي

(معارف القرآن ج۷ پ ۲۱ ص ۶۶)

أَبَعْ ... يَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٥٦﴾

ثِ		يَوْمُ	الْبَعْثِ	وَلٰكِنَّكُمْ	كُنْتُمْ	لَا تَعْلَمُوْنَ
	ه ده	هغه ورځ	دبیا راپورته کیدو	او لیکن تاسی	وئ تاسی	چی نه پوهیدئ

ث او لیکن تاسی وئ تاسی (په دنیا کی چی د غفلت له امله) نه پوهیدئ (ددغی ورځی په وقوع).

فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْـ

وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُو

منکرين قيامت به دقيام په ورځ بې هوښه سي

يعني په کمه ورځ چي قيامت قائم سي نو دا دقيامت څخه منکر به ددغه وخت دهيبتناکو مناظرو څخه بې هوښه سي او داقسمونه به اخلي چي زموږ پاته کيدل خو ديوه ساعت څخه زيات نه دي سوي مراد ددې قيام څخه کيداى سي چي ددنيا قيام وي ځکه چي ددوى دنيا په ارام او عيش سره تيره سوې وه او اوس سخت مصيبتونه مخ ته راغلل نو لکه څنگه چي دانسان طبعي عادت دى چي دراحت زمانه ډيره لنډه گڼي په دې وجه به قسمونه اخلي چي په دنيا کي خو زموږ موده دقيام ډيره لنډه او يو ساعت وه. او داهم احتمال دى چي ددې قيام څخه مراد دقبر او برزخ قيام وي او مطلب داوي چي موږ خو گڼله چي په قبر يعني په عالم برزخ کي به قيام ډير اوږد وي او قيامت ډيره زمانه وروسته راځي مگر معامله پر عکس ددې سوه چي موږ خو په برزخ کي لږ وخت پاته سو چي قيامت راغی او داژر راتلل دوى ځکه محسوسوي چي دقيامت عذاب ډير سخت دى.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۶۸)

وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِيْنَ لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٦٠﴾

لَا يُوْقِنُوْنَ	الَّذِيْنَ	وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ
چي يقين نه راوړي (په آخرت)	هغه کسان	او نه دی بی صبره او بی قابو کوی تا

او نه دی پورته کوی ته هغه کسان چي يقين نه راوړي (په آخرت).

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

الٓمّٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَّرَحْمَةً

وَّرَحْمَةً	هُدًى	الْحَكِيْمِ	الْكِتٰبِ	اٰيٰتُ	تِلْكَ	الٓمّٓ
او رحمت دی	په داسی حال کښی چي هدايت	حکمت لرونکی دی	دکتاب	آيتونه	دا	الف، لام، ميم

الف، لام، ميم. دا آيتونه د کتاب حکمت لرونکی (محکم قرآن) دی. په داسی حال کښی چي هدايت او رحمت دی

لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣﴾ الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ

وَيُؤْتُوْنَ	الصَّلٰوةَ	يُقِيْمُوْنَ	الَّذِيْنَ	لِّلْمُحْسِنِيْنَ
او ورکوی دوی	لمونځ	چي قائموی	هغه کسان	دپاره د نيکو کارو

دپاره د نيکو کارونو هغه کسان [illegible] موی (سم اداء کوی سره له ټولو حقوقو) لمونځ او ورکوی دوی

الزَّكٰوةَ وَهُمْ [illegible] رَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ﴿٤﴾ اُولٰٓئِكَ عَلٰى

عَلٰى	اُولٰٓئِكَ	يُوْقِنُوْنَ	هُمْ	[illegible]	وَهُمْ	الزَّكٰوةَ
پر	دغه (کسان)	يقين کوی	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

(واجب) زکوٰة او دوی په آخ[illegible] [illegible] کوی (چي خامخا راځی په حقه سره).

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ..دنيکانو خلګو صفتونه دقران کريم په ژبه: په دغه آيت کي دالله ﷻ ارشاد مبارک دی چي داقرآن کريم هدايت او رحمت دی دپاره دنيکانو خلګو اوس سوال دادی چي نيکان خلګ څوک دي نو ددې وضاحت خپله الله ﷻ په دغه آيت کي کړی دی چي نيکان خلګ هغه دي چي لمونځونه قايموي يعني پنځه وخته لمونځ په خپل مستحب وخت کي دننه په هغه شرائطو اوارکانو او آدابو سره پوره اداکوي کم چي شريعت ورته ټاکلي دي چي نه يي بې وخته او نه کمی په کښي کوي چي رکوع او سجده يا نور ارکان سم نه اداء کوي لکه بعضي کسان چي تاسي په خپله ټولنه کي وينی چي نه رکوع سمه کوي او نه سجده داسي کس ته په حديث شريف کي غل ويل سوی دی.اودوهم صفت دنيکانو خلګو الله ﷻ دابيان کی چي زکوة ورکوي مطلب دادی چي کم مال او دولت الله ﷻ دوی ته ورکړی دی په هغه کي بخل نه کوي بلکي هغه فرض کړی زکوة اداء کوي ومستحقينو ته الخ. (معارف القرآن ج ٧ پ ٢١ ص ٧١)

وَمِنَ النَّاسِ مَنۡ يَّشۡتَرِیۡ لَهۡوَ الۡحَدِيۡثِ.. ددغه ایت دشان نزول یوه خاص **واقعه**: هغه داده چي نضر بن حارث دمکې په مشرکينوکي يو لوی تاجروواو دتجارت د پاره به يي دمختلفو ملکونوسفر کوی ده به دفارس دملک څخه دعجمودپاچاهانوکسری وغيره تاريخي قصې اخيستي او راوړی به يي او دمکې مشرکينو ته به يي ويل چي محمد ﷺ تاسي ته دعاديانواو دثموديانوقصې اوروي زه به تاسي ته ددې نبه درستم اسفندار اودفارس دنوروپاچاهانو قصې اوروم دغوخلګودده دقصواوريدل په شوق او رغبت سره اوريدل شروع کړل ځکه چي په هغوی کي څه تعليم خو وونه چي دعمل کولو محنت باندي اوسي صرف خوندوري قصې وې ددې په وجه سره ډير مشرکين کم چي ددې څخه مخکي دکلام الهي داعجاز او بې مثلی په وجه ددې داوريدورغبت درلودی او په پټه به يي اوريدی هم دي خلګو ته دقرآن څخه دمنعي کولو بهانه په لاس ورغله نو ددې په رد کي الله جَلَّ جَلَالُهٗ دا اياتونه را نازل کړل: روح المعانی.

(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۷۲)

النَّاسِ مَنۡ يَّشۡتَرِیۡ لَهۡوَ الۡحَدِيۡثِ لِيُضِلَّ عَنۡ سَبِيۡلِ

النَّاسِ	مَنۡ يَّشۡتَرِیۡ	لَهۡوَ الۡحَدِيۡثِ	لِيُضِلَّ	عَنۡ سَبِيۡلِ
خلګو څخه	هغه څوک دی چي اخلی	عبثي خبری او فضول کلام	دپاره د دی چي وښويوی (خلګ)	له لاری

خلګو څخه هغه څوک دی چي پيری، اخلی عبثي خبری (اورونکی له حق څخه) دپاره ددی چي وښويوی (خلګ) له لاری

اللّٰهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ ۖ وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓـئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ

اللّٰهِ	بِغَيۡرِ	عِلۡمٍ	وَّيَتَّخِذَهَا	هُزُوًا	اُولٰٓـئِكَ	لَهُمۡ	عَذَابٌ
دالله څخه	بی له	علمه	او چي ونيسی دا (لاره يا آيتونه)	په ټوکو، مسخرو	دغه (کسان)	ستهدوی ته	عذاب

دالله څخه بی له علمه او چي ونيسی دا (لاره يا آيتونه) په ټوکو ، مسخرو، دغه (کسان) ستهدوی ته عذاب

مُّهِيۡنٌ ۞ وَاِذَا تُتۡلٰى عَلَيۡهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسۡتَكۡبِرًا

مُّهِيۡنٌ	وَاِذَا	تُتۡلٰى	عَلَيۡهِ	اٰيٰتُنَا	وَلّٰى	مُسۡتَكۡبِرًا
سپکوونکی	او کله چي	ولوستل سی	پرده باندی	آيتونه (دقرآن) زموږ	نو وګرځوی مخ ځينی	حال دا چي متکبر وی

سپکوونکی. او کله چي ولوستل سی پر ده باندی آيتونه (دقرآن) زموږ نو وګرځوی تری مخ حال داچي متکبر وی

كَاَنۡ لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا كَاَنَّ فِىۡۤ اُذُنَيۡهِ وَقۡرًا ۚ فَبَشِّرۡهُ

كَاَنۡ	لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا	كَاَنَّ	فِىۡۤ اُذُنَيۡهِ	وَقۡرًا	فَبَشِّرۡهُ
داسی چي ګواکی	له سره يئ نه دی اوريدلی هغه	ګواکی	په دواړو غوږونو د ده کښی	کوڼوالی دی	پس زيری ورکړه ته هغه ته

داسی چي ګواکی له سره يئ نه دی اوريدلی ګواکی په دواړو غوږونو د ده کښی کوڼوالی دی پس زيری، خبر ورکړه ته هغه ته

بِعَذَابٍ اَلِيۡمٍ ۞ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمۡ

بِعَذَابٍ	اَلِيۡمٍ	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	لَهُمۡ
په عذاب	دردناک سره	بيشکه!	هغه کسان	چي ايمان يئ راوړی دی	او کړی يئ دی	ښه (عملونه)	ستهدوی لره

په عذاب دردناک سره. بيشکه! هغه کسان چي ايمان يئ راوړی دی او کړی يئ دی ښه (عملونه) وی لره

الْحَكِيْمُ ۝٩ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا.. اسمان الله پاک ﷻ بيله ستنو او ميلانو درولى دى : ددغه مضمون يو آيت دسورت رعد په شروع كي تير سوى دى : الله الذى رفع السموات بغير عمد ترونها : يعني الله ﷻ هغه ذات دى چي اسمانونه يي بغير دستنو ځخه جوړكړل چنانچي تاسي داوينى په خپلو سترګو باندي او پر مځكه باندي الله ﷻ درانه غرونه ايښي دي چي داپر تاسو ونه ښوري او په دې مځكه كي يي هر قسم حيوانات خپاره كړي دي اوبيا يي آسمان ځخه اوبه

وَإِذْ قَالَ لُقْمَـٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَـٰبُنَىَّ.. لقمان حكيم صاحب څوک وو ؟

حضرت لقمان عليه السلام د وهب ابن منبه د روايت مطابق د حضرت ايوب عليه السلام د خور زوی ووا و مقاتل رحمة الله عليه بيا فرمايي چي دی د حضرت ايوب عليه السلام د عمه زوی وو او په تفسير بيضاوي وغيره کي دي چي دده عمر اوږد سو تر دي چي د حضرت داود عليه السلام زمانه يې هم پيدا کړه دا خبره د نورو اياتونو څخه هم ثابته ده چي حضرت لقمان عليه السلام د حضرت داود عليه السلام په زمانه کي وو.

فَلَا تُطِعۡهُمَا وَصَاحِبۡهُمَا فِي الدُّنۡيَا مَعۡرُوۡفًا وَّاتَّبِعۡ سَبِيۡلَ

فَلَا تُطِعۡهُمَا	وَصَاحِبۡهُمَا	فِي الدُّنۡيَا	مَعۡرُوۡفًا	وَّاتَّبِعۡ	سَبِيۡلَ
نو اطاعت مه کوه د دی دواړو	او ملګرتیا کوه له دوی سره	په دنیا کښې	ښه غوره	او متابعت کوه په دین کښې	دلارې

نو اطاعت مه کوه ددی دواړو او ملګرتیا کوه له دوی سره په دنیا کښې ښه غوره او متابعت کوه په دین کښې دلارې

مَنۡ اَنَابَ اِلَیَّ ثُمَّ اِلَیَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَ ـبِّئُكُمۡ

وَصَاحِبۡهُمَا فِي الدُّنۡيَا مَعۡرُوۡفًا وَّاتَّبِعۡ.. **دتیر مخ پاته بیان دلته وګورئ:** پر خپل تورولي غم مه کوه ځکه چي په تورو خلګو کي درې داسي بزرګان تیر سوي دي کم چي په خلګوکي دټولو ښه وه یو حضرت بلال حبشی رضي الله عنه او بل مهجع رضي الله عنه دحضرت عمر ابن خطاب رضي الله عنه ازاد کړی مریي او بل حضرت لقمان عليه السلام وو. **فائده**: ایا حضرت لقمان عليه السلام نبي وو اوکه ولي او حکیم وو ؟ ابن کثیر رحمة الله عليه فرمايي چي دجمهورو سلفو پر دې اتفاق دی چي هغه نبي نه وو صرف دحضرت عکرمه څخه دده نبي والی نقل دی مګر دهغه سند ضعیف دی : او امام بغوی رحمة الله عليه فرمايي چي پر دې دعلماوو اتفاق دی چي لقمان عليه السلام یو فقیه او حکیم وو. دحضرت قتاده رضي الله عنه څخه دده په باره کي یو عجیبه روایت نقل دی چي الله جل جلاله وحضرت لقمان عليه السلام ته اختیار ورکړی وو چي نبوت واخله یا حکمت نو هغوی حکمت اختیاره کړی او په ځینوروایتونو کي دده په باره کي عجیبه عجیبه ارشادات نقل سوي : تفصیل یي په معارف القرآن کي وګوری.

(معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص ۸۵)

مَآ اَصَابَكَ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ الۡاُمُوۡرِ ۚ﴿۱۷﴾ وَلَا تُصَعِّرۡ

مَآ اَصَابَكَ	اِنَّ	ذٰلِكَ	مِنۡ عَزۡمِ	الۡاُمُوۡرِ	وَلَا تُصَعِّرۡ
هغې سختئ چې رسيږی تاته	بيشکه!	دغه	دهمتد	کارونو څخه دی	او مه کږوه

هغې سختئ چې رسيږی تاته بيشکه! دغه (مذکوره نصائح) له مهمو مقصودی کارونو څخه دی. او مه کږوه

خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمۡشِ فِى الۡاَرۡضِ مَرَحًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ

خَدَّكَ	لِلنَّاسِ	وَلَا تَمۡشِ	فِى الۡاَرۡضِ	مَرَحًا	اِنَّ	اللّٰهَ
مخ خپل	خلکو ته	او مه کوه تګ	په مځکه کښې	په غرور سره	بيشکه!	الله

مخ خپل خلکو ته (له ډيره کبره) او مه کوه تګ په مځکه کښې په ناز او نخرو! بيشکه! الله

لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٍ فَخُوۡرٍ ۚ﴿۱۸﴾ وَاقۡصِدۡ فِىۡ مَشۡيِكَ

لَا يُحِبُّ	كُلَّ	مُخۡتَالٍ	فَخُوۡرٍ	وَاقۡصِدۡ	فِىۡ مَشۡيِكَ
نه خوښوی	هر	کبر کوونکی	فخر کوونکی	او ميانه رو اوسه!	په تګ خپل کښې

نه خوښوی هر کبر کوونکی فخر کوونکی په (خلکو). او ميانه رو اوسه! په تګ خپل کښې (نه ډير تيز نه ډير کرار)

وَاغۡضُضۡ مِنۡ صَوۡتِكَ ؕ اِنَّ اَنۡكَرَ الۡاَصۡوَاتِ لَصَوۡتُ الۡحَمِيۡرِ ﴿۱۹﴾ ع

وَاغۡضُضۡ	مِنۡ صَوۡتِكَ	اِنَّ	اَنۡكَرَ	الۡاَصۡوَاتِ	لَصَوۡتُ	الۡحَمِيۡرِ
او کښته کړه	ږغ خپل	بيشکه! چې	ډير بد دتولو	ږغونو	خامخا ږغ	دخرو دی

او ورو کړه ږغ خپل بيشکه! چې ډير بد دټولو ږغونو خامخا ږغ د خرو دی.

اَلَمۡ تَرَوۡا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمۡ مَّا فِى السَّمٰوٰتِ

اَلَمۡ تَرَوۡا	اَنَّ	اللّٰهَ		لَكُمۡ		

ع ۲ ۱۱

وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمۡشِ فِى الۡاَرۡضِ

دمعاشرت دادابو متعلق دحضرت لقمان حکيم عليه السلام وصيتونه: دآيت ددغي جملې مطلب دادی چې دخلګو سره دملاقات په وخت او خبرو کي په اړولي مخ خبري مه کوه کمه چي ددوی څخه داعراض کولو او تکبر کولو نښه ده او دشريفانه اخلاقو څخه خلاف ده. **ولاتمش فی الارض مرحا** مرح وايي په تکبر او غرور سره تللو ته مطلب دادی چې په ټولو عناصرو کي مځکه الله جل جلاله پرته جوړه کړيده او ته ددې څخه پيدا يې پر دې باندې دګرځيدو په وخت کي خپل حقيقت و پيژنه په غرور سره مه ګرځه کمه چې دمتکبرانو طريقه ده په دې وجه ددې څخه وروسته الله جل جلاله فرمايي چې زه فخر کوونکي او کبر کوونکي خلګ نه خوښوم: **واقصد فی مشيک:** يعني په خپل تګ کي ميانه روي اختيار کړه مه ډيري منډې وهه چې دوقار خلاف دي. **په حديث شريف** کي دي چې په تلو کي ډيره تلواره کول دمومن رونق او ښايست ضايع کوي: الله جل جلاله دې دعمل کولو توفيق راکړي

(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۹۰)

وَّبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ. دالله ﷻ دلوی علم او قدرت او په مخلوق کي دده داحساناتو ذکر. دسورت په شروع کي وکفاراو مشرکینوته په دي خبرداری وو چي دالله ﷻ دعلم محیط او قدرت مطلقه دنبودليدوسره بيا هم داخلگ په خپل کفر او شرک اخته دي او ددوی په مقابله کي داطاعت [illegible]

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُۥٓ إِلَيْنَا.. دكفارو پر ايمان نه راوړلو باندي نبي كريم ﷺ ته دالله جل جلاله دطرف څخه تسلي : په دغه ايت كي الله جل جلاله نبي كريم ﷺ ته تسلي وركړيده چي كم كسان دحق ثابتوونكو دليلونو سره كفركوي نو ستا دپاره دهغه كفر دغم باعث كيدل نه ته

الْحَمِيْدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ اَنَّ مَ[redacted] الْاَرْضِ مِ[redacted] شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ				
الْحَمِيْدُ	وَلَوْ	[redacted]	[redacted] شَجَرَةٍ	اَقْلَامٌ
ډیره ثنا ورته ویلی سوی ده	او که چیری	[redacted]	[redacted] ونو څخه	(هغه ټول) قلمونه سی
ډیره ثنا ورته ویلی سوی ده. او که چیر[redacted] څخه (هغه ټول) قلمونه سی				
[redacted]				

وَلَوْ اَنَّ مَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ. دالله ﷻ دمعلوماتو او دهغه دقدرت دتصرفاتو یو **مثال**: په دې آیت کې الله ﷻ دخپلو معلوماتو او دخپل قدرت دتصرفاتو او دخپلو نعمتونو مثال ورکړی دی چې داغیر متناهي دي نه په یوه ژبه دغه ټول ادا کیدای سي نه په قلم سرټول لیکل کیدای سي مثال یي دافرمایلی دی چې په ټوله مځکه کي چې څومره درختي دي که ددې ټولو دښاخونو څخه قلمونه جوړ سي او ددې دلیکلو دپاره ټول سمندر او دریاب رنګ او سیاهي وګرځي او داټول قلمونه دالله ﷻ معلومات او تصرفات دقدرت لیکل شروع کړي نو سمندر به ختم سي او معلومات او تصرفات به ختم نه سي او دسمندر څخه که ددې په شان اووه سمندرونه نور هم ورشامل سي بیا به هم سمندرونه ختم سي لیکن دالله ﷻ کلمي به ختمي نه سي. دکلمي څخه مراد دهغه علم او دهغه دحکمت کلمي دي اودقدرت شان او دالله ﷻ نعمتونه هم په دې کي داخل دي ددې څخه د الله ﷻ دعلم وسعت او فراخي معلومیږي. پاته بیان پر راروان مخ وګوری

[redacted]

ذٰلِكَ	خَبِیۡرٌ	تَعۡمَلُوۡنَ	بِمَا
دغه	ښه خبر دی	چي تاسي يئ کوئ	په هر هغه څه

په هر هغه څه چي تاسي يئ کوئ ښه خبر دی. دغه (شامل معرف

مَا يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهِ الۡبَاطِلُ

الۡبَاطِلُ	مِنۡ دُوۡنِهٖ	مَا يَدۡعُوۡنَ
حق نه دی	بې له دغه (الله)	هغه (بتان) چي بولي دوی

هغه (بتان) چي بولي (عبادت يئ کوی) دوی بې له دغه (الل

اَلَمۡ تَرَ اَنَّ الۡفُلۡكَ تَجۡرِیۡ فِی

فِی الۡبَحۡرِ	تَجۡرِیۡ	الۡفُلۡكَ	اَنَّ	اَلَمۡ تَرَ
په بحر کښې	تګ کوی	کشتی	چي بيشكه!	آیا نه وینی ته

[redacted] ته چي بيشكه! (دا) کشتی تګ کوی په بحر کښ

[redacted] اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الۡحَقُّ وَاَنَّ... دتير مخ پاته بيان

دلته وګورئ: په ځينو روايتونو کي دي چي داآيت يعني اوويشتم شماره آيت ديهودو دعالمانو ديو سوال په جواب کي نازل سو وجه داوه چي په قرآن کي آيت دی.وما اوتيتم من العلم الا قليلا يعني تاسي ته نه دی درکول سوی مګر لږ علم. کله چي نبي کريم ﷺ مديني منوري ته هجرت وکړی نو يو ځوعالمان ديهودو حاضر [redacted] دی آيت په باره [redacted] زما [redacted] زموږ قوم هم [redacted] نصارا هم نوهغه ووې [redacted] دوی دا معارضه وکړه چي موږ ته خو الله ﷻ تورات راکړی دی چي شان يي تبيان لکل شئ: دی يعني هغه دهر شي بيان دی نو نبي کريم ﷺ وفرمايل چي داهم دعلم الهي په مقابله کي ډير لږ دی او دتورات هم پوره علم تاسي ته نسته بلکه په قدر دکفايت دی ددي خبري په تاييد کي دآيت نازل سو.

(معارف القرآن ج ۷ پ ۲۱ ص ۹۹)

[illegible]

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَٰهُم
مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ.

دنبي

[redacted] لَـــق

مِّ [redacted] يَهۡتَدُونَ ③

[redacted]

ﷻ دشپږ [redacted]

کي پيدا کړه [redacted]

هغــــه ذات دی چــا پ [redacted]

اسمانونه او مځکي او هغه

مخلوق کم چي ددواړو په

مينـــځ کـــي موجـــود دي

دشپږو ورځو په مقدار کي

[redacted] اکړل بيـا الله ﷻ پـر

[redacted] ي مشـــابه دي

[redacted]

قـائم او جلـوه فرمـا

١
ع ١١
١٢

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ.. د تهجد لمونځ دنیکانو خلکو عمل

ی دی

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ.

حضرت موسى عليه السلام ته هم الله جل جلاله دنبي كريم صلى الله عليه وسلم په شان كتاب وركړى وو:

په دغه آيت كي دالله جل جلاله ارشاد مبارك دى چي موږ موسى عليه السلام ته هم ستاسي په شان كتاب وركړى وو چي په اشاعت كي يي ده ډېر تكليفونه برداشت كړل دغه ركم تاسي ته هم برداشت كول پكار دي يوه تسلي خو داسوه بيا يي دغه ركم تاته هم كتاب وركى پس ته دخپل دغه كتاب په دركولوكي شك مه كوه لكه دغه قول چي دالله جل جلاله دى. وانك لتلقى القرآن. مطلب داچي ته صاحب كتاب او صاحب خطاب يي نوكله چي ته دالله جل جلاله په نزد داسي مقبول يي نو كه يو څو احمقان تا نه قبلوي نو هيڅ دغم خبره نه ده دابله دتسلى خبره سوه. په دغه آيت كي دچا ملاقات سره مراد دى؟ په دي كي دتفسير ليكونكو اقوال مختلف دي

س

يَآَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا
تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ..

ن نزول

وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ذٰلِكُمْ.. دجاهليت دزماني دباطلو رسمونو اورواجونو ترديد : د جاهليت دزماني په باطلو او بيكاره رسمونو او رواجونو كي يو رسم داوو چي يو سړي به دبل زوى خپل متبنى. **دخولي ويلى زوى** : جوړوى او چاچي به داسي زوى جوړ كى نو هغه هلك به بيا دده په زوى مشهور وو او دده زوى به يي ورته وايه او ددوى په نزد به دادخلي ويلى زوى په ټولو احكامو كي داصل زوى په شان منل كيدى. مثلا په ميراث كي به هم دى دخپل اولاد په شان شريك وو او په نسبي قرابت سره چي دكمو بنځو سره نكاح دخولي ويلى

غَفُوۡرًا رَّحِيۡمًا ۞ اَلنَّبِىُّ اَوۡلٰى بِالۡمُؤۡمِنِيۡنَ مِنۡ اَنۡفُسِهِمۡ

اَلنَّبِىُّ اَوۡلٰى بِالۡمُؤۡمِنِيۡنَ مِنۡ اَنۡفُسِهِمۡ.. دنبي كريم ﷺ تعظيم او احترام پر امت باندي فرض عين دی: په سورت احزاب كي اكثره مضامين دنبي كريم ﷺ دتعظيم او دوی ته دآزار رسولو دحراموالي متعلق دي. دسورت په شروع كي الله ﷻ د مشركينو او منافقينو ذكر وكی او نبي

وَاَخَذۡنَا مِنۡهُمۡ مِّيۡثَاقًا غَلِيۡظًا... دانبياوو عليهم السلام څخه دوعدې او اقرار اخيستلو ذکر: په
ذکر سوي ايت کي چي کم
دانبياء عليهم السلام څخه
دوعدې او اقرار اخيستو
ذکر دی دادهغه عام اقرار
څخه علاوه دی کم چي
دټول مخلوق څخه
اخيستل سوی دی: دا
عهد دانبياء عليهم السلام څخه
دنبوت او رسالت
دفرضو اداء کولو او ديوبل
دتصديق او مدد کولو
وعده وه لکه چي په يو
روايت کي دي: په يوه
روايت کي دانبياوو
عليهم السلام په دې وعده کي
داهم شامله وه چي داټول
به ددې هم اعلان کوي چي
محمد رسول الله لانبی
بعده ... مصطف

١ ع ٨ ١٧

زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّوْنَ

زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ..

داحزاب دغزاء واقعه په تیرو ایاتونو کي دنبي کریم ﷺ دلوی شان او مسلمانانوته ددوی د مکمل تابعداری او اطاعت هدایت وو : ددې په مناسبت سره داپوره دوې رکوعي دقرآن کریم داحزاب دغزاء متعلق نازلي سوي دي په دي کي دکفارو او مشرکینودډیرو ډلو پر مسلمانانوپه یووار دحملې او دسختي [illegible]

بُيُوْتَنَا عَوْرَةٌ ۛ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۚ اِنْ يُّرِيْدُوْنَ اِلَّا فِرَارًا ﴿۱۳﴾

بُيُوْتَنَا	عَوْرَةٌ	وَمَا هِيَ	بِعَوْرَةٍ	اِنْ يُّرِيْدُوْنَ	اِلَّا	فِرَارًا
كورونه زموږ	تش پراته دي	حال دا چي نه دي	تش پراته كورونه د دوی	نه لري اراده دوی	مګر	د تيښتي

كورونه زموږ تش پراته دي (له سړيو) حال دا چي نه دي تش پراته كورونه د دوی نه لري اراده دوی مګر د تيښتي (له جنګه).

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ

وَلَوْ دُخِلَتْ	عَلَيْهِمْ	مِّنْ اَقْطَارِهَا	ثُمَّ	سُئِلُوا	الْفِتْنَةَ
او كه را داخل سی	پر دوی	له اطرافو د دغی (مديني)	بيا	طلب وكړل سی ځيني	د فتني

او كه راننه ايستلی سی پر دوی (دغه كفار) له اطرافو د دغی

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا... دا
حزاب دغزا پاته قصه دلته وګوری : دمسلمانانو دختمولو وعده يي كړي وه اوپرمدينه منوره راختلي وه په دي وجه ددي غزا نوم داحزاب غزا كيښيښول سو او چونكي په دي غزا كي ددښمن دراتلو پر لاره باندي دنبي كريم ﷺ په امر خندقونه كينبل سوي وپه دي وجه دغي **غزا ته دخندق غزا هم وايي**:
دبنی قريظه غزا هم كمه چي داحزاب دغزا څخه فورا وروسته وسوه او په دي ذكر سوو اياتونو كي ددي هم ذكر دی دا هم په حقيقت كي داحزاب دغزا يو جز وو.نبي كريم ﷺ چي په كم كال دمكي مكرمي څخه هجرت وكی او مديني منوري ته يي تشريف راوړی : ددي په دوهم كال دبدر واقعه پيښه سوه او په ځينو روايتونو كي يي دا دپنځم كال واقعه ګرځولي ده.دهجرت دابتداء څخه تر دي وخته پوري دكفارو حملي پرله پسي پر مسلمانانو جاري وي د غزوه احزاب حمله يي په لوی طاقت او قوت او پخه اراده او وعده او ميثاق سره كړي وه په دي وجه پر نبي كريم ﷺ **داحزاب دغزا پاته قصه پر راوان مخ وګوری.**

مَنْ ذَا الَّذِیْ یَعْصِمُکُمْ
مِّنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ.. داحزاب
دغزاپاتـه قصـه دلتـه
وګـوری او پـر صـحابه
کرامو ﷺ بانـدي داغـزا
دنوروټولـو غزاګانوڅخه
زیاته سخته وه ځکه چي په
دي کي دحملـه کوونکو
احزابو کفـارو شـمیر
دوولس زره څخـه تـر
پنځلس زره پوري ښـوول
سوی دی او بـل طرف تـه
مسـلمانان ټـول دري زره
کسه وه او هغه هم ټول بي
سر اوبي اسبابه او زمانه
دسختي يخنـي وه : قـرآن
کـريم خـو دپي واقعـي
[redacted]
دابیـان کـري دی: زاغـت
الابصار. سترګي خلاصي
پاته سوي: بلغت القلوب
الحناجر. زړونه خولي تـه
راغلـل: وزلزلـوا زلـزالا
شـدیداً. پـه سـخته زلزلـه
کي وغورځول سول: مګر
ځنګـه چـي داوخـت پـر
مسلمانانو بانـدي دټولـو
څخـه زیات سـخت وو هـم
دغسي دالله جَلَّ جَلَالُهُ د نصرت
اوامداد په وجه دديُ انجام
دمسلمانانو پـه حق کـي
داسي عظیمي فتحي او
کامیابی په صورت کي مخ
ته راغلي چي دغه نصرت
دټولـو مخـالفو ډلـو
مشـرکینو ، یهــودو ،
نصـاراوو ،او منـافقینو
ملاګـاني مـاتي کړلـي.
داحزاب دغزا پاته قصه
پـر راروان مـخ وګـوری

مَنْ ذَا الَّذِیْ یَعْصِمُکُمْ مِّنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِکُمْ سُوْٓءًا

مَنْ	ذَا الَّذِیْ	یَعْصِمُکُمْ	مِّنَ	اللّٰهِ	اِنْ اَرَادَ بِکُمْ	سُوْٓءًا
څوک دی	هغه (ذات)	چي وساتی تاسی	له (عذابه)	د الله	که چیری اراده وفرمائی الله پر تاسی باندی	دبدی (هزیمت)

څوک دی هغه (ذات) چي وساتی تاسی له (عذابه) د الله که چیری اراده وفرمائی … په تاسی باندی دبدی (هزیمت)

اَوْ اَرَادَ بِکُمْ رَحْمَةً ۭ وَلَا یَجِدُوْنَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

اَوْ اَرَادَ بِکُمْ	رَحْمَةً	وَلَا یَجِدُوْنَ	…مْ	مِّنْ دُوْنِ	اللّٰهِ
یا اراده وفرمائی په تاسی باندی	د رحمت، نصرت	او نه به پیدا کوی دوی	…نونو ته	بی له	الله

یا اراده وفرمائی په تاسی باندی د رحمت، نصرت او نه به پیدا کوی د… پلو ځانونو ته بی له الله

وَلِیًّا وَّلَا نَصِیْرًا ⑰ قَدْ یَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُـ…ـوِّقِیْنَ مِنْکُمْ

وَلِیًّا	وَّلَا نَصِیْرًا	قَدْ	یَعْلَمُ	اللّٰهُ	…وِّقِیْنَ	مِنْکُمْ
کوم دوست	او نه کوم مددګار	په تحقیق	ښه معلوم دی	الله ته	منع… (له جهاده)	له تاسی

کوم دوست (نافع) او نه کوم مددګار (دافع د ضرر). په تحقیق ښه معلوم دی … ع کوونکی (له جهاده) له تاسی

وَالْقَآئِلِیْنَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَیْنَا ۚ وَ… یَاْتُوْنَ الْبَاْسَ

وَالْقَآئِلِیْنَ	لِاِخْوَانِهِمْ	هَلُمَّ	اِلَیْنَا	…	…یَاْتُوْنَ	الْبَاْسَ
او ویونکی	ورونو خپلو ته	راسئ	زموږ پر لوری	…	…راځی دوی	جنګ ته

او ویونکی ورونو خپلو ته (چی) راسئ زموږ پر لوری (چی آرام او هوس… ئ) او نه راځی دوی جنګ ته

اِلَّا قَلِیْلًا ⑱ اَشِحَّةً عَلَیْکُمْ ۖ فَاِذَا جَآ… الْخَوْفُ رَاَیْتَهُمْ

اِلَّا	قَلِیْلًا	اَشِحَّةً	عَلَیْکُمْ	فَاِذَا	جَ…	الْخَوْفُ	رَاَیْتَهُمْ
مګر	لږ	بخیلان دی	پر تاسی	پس کله چي	راشي	…	…

[redacted]

فَـإِذَا ذَهَـبَ الْخَـوْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ

داحزاب دغزا پاته قصه

دلته وګوری : او مخ ته بیا دغه دښمن ددې قابل نه سو پاته چې بیا دې پر مسلمانانو باندې دحملې کولو اراده وکړی سې په دې لحاظ سره دکفر او داسلام داغزا آخري جنګ وو کم چې دمدینې منورې پر مځکه باندې دهجرت په څلورم یا پنځم کال وسو ددې واقعې ابتداء ددې ځایه څخه وسوه چې دیهودو دقبیلې بنو نضیر او قبیلې ابووائل تقریبا شلو کسانو کمو چې دنبي کریم ﷺ او مسلمانانو سره سخته دښمني درلوده دا خلګ مکې مکرمې ته ورسیدل او دقریشو دسردارانو سره یې ملاقات وکړی او هغوی یې دمسلمانانو سره وجنګ کولو ته تیار کړل دقریشو سردارانو ولسي ي

لَقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِيۡ رَسُوۡلِ اللّٰهِ اُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنۡ كَانَ

وَلَمَّا رَاَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ الۡاَحۡزَابَ قَالُوۡا هٰذَا مَا

داحزاب دغزا پاته قصه دلته وګوری : په مينځ کي ددين او مذهب اختلاف دی او تاسو اهل کتاب او اهل علم یاست اول موږ ته دا خبره وښیاست چي ستاسو په نزد زموږ دین ښه دی که بد دی؟ دغه یهودو دخپل عمل اوضمیر څخه بالکل خلاف دوی ته داجواب ورکی چي ستاسو دین دمحمد ﷺ ددین څخه ښه دی په دغه باندي دمکي کفار څه مطمئن سول مګر پر دي املـه داسـي

وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيْزًا ۚ﴿۲۵﴾ وَاَنْزَلَ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوْهُمْ

وَكَانَ	اللّٰهُ	قَوِيًّا	عَزِيْزًا	وَاَنْزَلَ	الَّذِيْنَ	ظَاهَرُوْهُمْ
او دی	الله	قوی بنه زورور	ډیر غالبه	او راکښته کړل (الله)	هغه کسان	چې کومک یې کړی ؤ له دوی سره

او دی الله قوی بنه زورور ډیر زبردست . او راکوز کړل (الله) هغه کسان چې کومک یې کړی ؤ له دغو (ډلو) سره

مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ صَيَاصِيْهِمْ وَقَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ

مِّنْ	اَهْلِ	الْكِتٰبِ	مِنْ صَيَاصِيْهِمْ	قَذَفَ	فِيْ قُلُوْبِهِمُ
له	اهل	دکتابه	له کلاګانو د دوی	او وغورځوله (الله)	په زړونو ددوی کښې

له اهل د کتابه (چې بنی قریظه ؤ) له کلاګانو د دوی او وغورځوله (الله) په زړونو ددوی کښې

الرُّعْبَ فَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ وَتَاْسِرُوْنَ فَرِيْقًا ﴿۲۶﴾

الرُّعْبَ	فَرِيْقًا	تَقْتُلُوْنَ	وَتَاْسِرُوْنَ	فَرِيْقًا
ییره	یوه ډله	ووژله تاسی	او بندی کوله به تاسی	بله ډله

ییره (د رسول الله او دمؤمنانو) یوه ډله ووژله تاسی او بندی کوله به تاسی بله ډله.

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا

وَاَوْرَثَكُمْ	اَرْضَهُمْ	وَدِيَارَهُمْ	وَاَمْوَالَهُمْ	وَاَرْضًا
او په میراث یې درکړه تاسی ته	مځکه د دوی	او کورونه د دوی	او مالونه د دوی	او هغه مځکه

او په میراث یې درکړه تاسی ته مځکه ددوی او کورونه ددوی او مالونه د دوی او هغه مځکه

لَّمْ تَطَـُٔوْهَا ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرًا ﴿۲۷﴾

لَّمْ تَطَـُٔوْهَا	وَكَانَ	اللّٰهُ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيْرًا
چې نه وه پایمال کړی تاسی هغه	او دی	الله	پر	هر شی باندی (چې اراده وفرمائی)	بنه قادر

چې نه وه پایمال کړی تاسی هغه (په څغلولو دآسونو سره) او دی الله پر هر شی باندی (چې اراده وفرمائی) بنه قادر

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ

يٰۤاَيُّهَا	النَّبِيُّ	قُلْ	لِّاَزْوَاجِكَ	اِنْ كُنْتُنَّ	تُرِدْنَ
ای	نبی	ووایه ته	ښځو خپلو ته	که چیری یئ تاسی	چې غواړی هم دغه

ای نبی ووایه ته ښځو خپلو ته که چیری یئ تاسی چې غواړی هم دغه

وَاَنْزَلَ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوْهُمْ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ..

داحزاب دغزا پاته قصه دلته وګوری : دلته بیا دقبیله اسلم او قبیله اشجع ،اونوري څه قبیلې ورسره یوځای سوې چې مجموعي شمیر یې دځینو روایتونوپر بنا باندې پنځلس زره وو نبي کریم ﷺ ته ددې متحده محاذ په حرکت کې دراتلو اطلاع ورکول سوه نو دټولو څخه اوله کلمه چې پر ژبه مبارکه یې راغله هغه داوه چې : حسبنا الله ونعم الوکیل . یعنې زموږ دپاره الله ﷻ کافي دی او هغه زموږ بنه کارسازه دی ددې څخه وروسته یې دمهاجرینو او انصارو مشران جمع کړل او ددوی څخه یې مشوره واخیسته که څه هم صاحب وحی ته په حقیقت کې دمشورې ضرورت نه وي دی سیدا په سیدا دالله ﷻ په اذن او اجازه سره کار کوي مګر په مشوره کې دوې فائدې وې یوه دامت دپاره دمشورې سنت جاري کول : دوهم دمومنانو په زړونو کې دیوبل سره دربط او اتحاد تجدید کول او دتعاون او تناصر جذبه راپورته کول ددې څخه وروسته پر دفاع اود جنګ پر مادي وسائلو فکر وسو داحزاب دغزا پاته قصه پر راروان مخ وګوری.

ع ۳
۱۹

www.jamairahmani.org

الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ

الْحَيٰوةَ	الدُّنْيَا	وَزِيْنَتَهَا	فَتَعَالَيْنَ	اُمَتِّعْكُنَّ
ژوندون	د دنيا	او ښايست رونق دهغې	پس راسئ	چې څه فايده دروسوم تاسې ته

ژوندون د دنيا او ښايست رونق د هغه پس راسئ چې څه فايده دروسوم تاسې ته (طلاق درکړم)

وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ۞ ٢٨ وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ

وَاُسَرِّحْكُنَّ	سَرَاحًا	جَمِيْلًا	وَاِنْ	كُنْتُنَّ	تُرِدْنَ	اللّٰهَ
او رخصت کړم تاسې	په ايله کولو	نيکو سره	او که	يئ تاسې	چې اراده لرئ	د الله

اوخوشې کړم تاسې په خوشې کولو نيکو سره. او که يئ تاسې چې اراده لرئ د الله

وَرَسُوْلَهٗ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ

وَرَسُوْلَهٗ	وَالدَّارَ	الْاٰخِرَةَ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	اَعَدَّ
او درسول د دغه (الله)	او د کور	د آخرت	پس بيشکه!	الله	تيار کړی دی

او درسول د دغه (الله) او د کور د آخرت (او دنعمتونو د جنت) پس بيشکه! الله تيار کړی دی

لِلْمُحْسِنٰتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ۞ ٢٩ يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ

لِلْمُحْسِنٰتِ	مِنْكُنَّ	اَجْرًا	عَظِيْمًا	يٰنِسَآءَ	النَّبِيِّ
دپاره دنيکی کوونکو (ښځو)	له تاسې څخه	اجر	ډير لوی	ای ښځو	دنبی

دپاره دنيکی کوونکو (ښځو) له تاسې څخه اجر ډير لوی (ثواب زيات). ای ښځو دنبی

مَنْ يَّاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُّضٰعَفْ لَهَا الْعَذَابُ

مَنْ يَّاْتِ	مِنْكُنَّ	بِفَاحِشَةٍ	مُّبَيِّنَةٍ	يُّضٰعَفْ	لَهَا	الْعَذَابُ
هر څوک چې راسی	له تاسې	په يوه کار ناکاره	ښکاره	نو دوچنده به کړی سی	هغې ته	عذاب

هر څوک چې راسی له تاسې په يوه کار ناکاره ښکاره نو دوچنده به کړی سی هغې ته عذاب

ضِعْفَيْنِ ۭ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ۞ ٣٠

ضِعْفَيْنِ	وَكَانَ	ذٰلِكَ	عَلَى	اللّٰهِ	يَسِيْرًا
په دوچنده کولو سره	او دی	دغه (دوچندی دعذاب	پر	الله	آسان

په دوچنده کولو سره (دعذاب د نورو ښځو) او دی دغه (دوچندی د عذاب) پر الله آسان.

الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا فَتَعَالَيْنَ.. داحزاب دغزا پاته قصه دلته وګوری:

دمشورې په مجلس کې حضرت سلمان فارسي رضي الله عنه هم موجود وو کم چې اوس اوس ديويهودي دغلامى څخه نجات حاصل کړی وو د اسلامي خدمتونو دپاره تيار سوی وو دمشوره ورکړه چې زموږ په وطن فارس کې پاچاهان په داسي حالت کې ددښمن دحملې ددفع کولو دپارخندقونه کاږي او لاري بندوي نبي کريم صلى الله عليه وسلم هم دامشوره قبوله کړه او دخندق کيندلو حکم يې وصحابه کرامو رضي الله عنهم ته ورکی او په خپله هم په دې کار کې شريک سو: دغه وخت داسلامي لښکر تعداد ټوله درې زره ۳۰۰۰ کسان وه او او ټول ورسره شپږ ديرش آسونه وه: په اسلامي لښکر کې څه نابالغه بچيان هم دخپل ايماني جوش او جذبې په وجه سره راوتلي وه ليکن نبي کريم صلى الله عليه وسلم هغوی بيرته واپس کړل دکمو عمر چې دپنځلس کلو څخه کم وو او دکمو هلکانو عمرونه چې پنځلس کلنی ته رسيدلي وه هغوی يې دځان سره واخيستل او دخندق کيندلو کار شروع سو.

معارف القرآن ج۷ پ۲۱ ص۱۴۶

www.jamairahmani.org

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

وَمَنْ	يَّقْنُتْ	مِنْكُنَّ	لِلّٰهِ	وَرَسُوْلِهٖ	وَتَعْمَلْ	صَالِحًا
او هر څوک چې	اطاعت وکړي	له تاسې	الله	او رسول د دغه (الله) ته	او عمل کوي	دنيکو

او هر څوک چې (تل) اطاعت وکړي له تاسې الله او رسول د دغه (الله) ته او عمل کوي دنيکو

نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿۳۱﴾

نُّؤْتِهَآ	اَجْرَهَا	مَرَّتَيْنِ	وَاَعْتَدْنَا	لَهَا	رِزْقًا	كَرِيْمًا
نو وربه کړو موږ هغې ته	اجر د هغې	دوه چنده	او تيار کړې دی موږ	هغې ته	رزق ، روزی	نيکه

نو وربه کړو موږ هغې (ښځې) ته اجر دهغې دوه چنده او تيار کړي دی موږ هغې ته رزق روزی نيکه (زياته په جنت کښې).

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ

يٰنِسَآءَ	النَّبِيِّ	لَسْتُنَّ	كَاَحَدٍ	مِّنَ النِّسَآءِ	اِنِ	اتَّقَيْتُنَّ
ای ښځو	دنبی	نه يئ تاسې	په شان د يوې	له ښځو	که چيرې	پرهيزګاری کوله تاسې

ای ښځو د نبی نه يئ تاسې لکه يو تولګی (په شان د بل تولګی دمحمدی امت) له ښځو ، که چيرې پرهيزګاری کوله تاسې

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ

فَلَا تَخْضَعْنَ	بِالْقَوْلِ	فَيَطْمَعَ	الَّذِيْ	فِيْ قَلْبِهٖ
پس مه کوئ نرمی	په ويلو کښې	نو په طمع کښې به پريوځی	هغه څوک	چې په زړه کښې يې

پس مه کوئ نرمی په ويلو کښې (پس که پسته خبره تاسې وکړه) نو په طمع کښې به پريوځی هغه څوک چې په زړه کښې يې

مَرَضٌ وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿۳۲﴾ وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ

مَرَضٌ	وَّقُلْنَ	قَوْلًا	مَّعْرُوْفًا	وَقَرْنَ	فِيْ بُيُوْتِكُنَّ	وَلَا تَبَرَّجْنَ
رنځ وی دنفاق	او وايئ تاسې	خبره	ښه	او قرار ونيسئ	په کورونو خپلو کښې	او مه ښکاره کوی ښائست

رنځ وی او وايئ تاسې خبره ښه (څيره). اوقرار ونيسئ (ای ښځو!) په کورونو خپلو کښې او مه ښکاروئ (ښايست خپل

تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُوْلٰى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ

تَبَرُّجَ	الْجَاهِلِيَّةِ	الْاُوْلٰى	وَاَقِمْنَ	الصَّلٰوةَ
په شان داظهار د ښائست	دجاهليت	مخکنيو	او سم دروئ	لمونځ

بيګانه سړيو ته)په شان داظهار (او ښائست) دجاهليت (دښځو) مخکنيو او سم دروئ لمونځ (چې د بدنی عبادا تو اصل دی)

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ پاکو بيبيانو ته خاص هدايتونه

په دغه آيت کې بيبيانو ته خطاب کړی دی چي دالله ﷻ او دهغه درسول ﷺ اطاعت شرط دی بيا عمل صالح شرط دی سبب دادی چي اجر اوثواب خو هغه وخت حاصليږي کله چي اطاعت مکمل وي اودسزا دپاره يوه ګناه هم کافي ده : يانسآء النبيّ لستنّ کاحد من النّسآء ..: په تيروايا تونو کي يي پاکي بيبياني دنبي کريم ﷺ څخه دداسي مطالبو څخه منع کړي دي دکمو پوره کول چي دنبي کريم ﷺ دپاره ګران وي يا کم چي ددوی دشان مناسب نه وي او کله چي هغوی دااختياره کړه نو دهغوی درجه دعامو ښځو څخه لوړه سوه او دهغوی يو عمل يي ددوو قائم مقام جوړ کی مخ ته ددوی دعمل او صلاح او دنبي کريم ﷺ دصحبت او ښځوالي مناسب جوړوولو دپاره يو څو هدايتونه ورکول سوي دي داټول هدايتونه که څه هم دپاکو بيبيانو دپاره مخصوص نه دي بلکي ټولي مسلماناني ښځي په دي ماموره دي ليکن ددوی دپاره يي دنورو څخه زيات اهتمام پکار دی.

(معارف القرآن ج ۸ پ ۲۲ ص ۴)

www.jamairahmani.org

وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۭ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ

وَاٰتِيْنَ	الزَّكٰوةَ	وَاَطِعْنَ	اللّٰهَ	وَرَسُوْلَهٗ	اِنَّمَا	يُرِيْدُ	اللّٰهُ
او وركوئ	زكوٰة	او اطاعت كوئ	دالله	او درسول د الله	بيشكه! هم دا خبره ده	چي اراده لري	الله

او وركوئ زكوٰة او (تل) اطاعت كوئ د الله او درسول د دغه (الله). بيشكه! هم دا خبره ده چي اراده لري الله

لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ

لِيُذْهِبَ	عَنْكُمُ	الرِّجْسَ	اَهْلَ	الْبَيْتِ	وَيُطَهِّرَكُمْ
ددی چي لری كړی	له تاسی	گناه	ای اهل	البيت	او چي پاک كړی تاسی

د دی چي لری كړی له تاسی گناه ای اهل البيت (كورنی د محمد رسول الله) او چي پاک كړی تاسی (له گناه)

تَطْهِيْرًا ۝ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِيْ بُيُوْتِكُنَّ مِنْ اٰيٰتِ

تَطْهِيْرًا	وَاذْكُرْنَ	مَا يُتْلٰى	فِيْ بُيُوْتِكُنَّ	مِنْ اٰيٰتِ
په پاكوالی	او يادوئ تاسی	هغه چي لوستل كيږی	په كورونو ستاسی كښی	له آيتونو

په پاكوالی. او يادوئ تاسی هغه چي لوستل كيږی په كورونو ستاسی كښی له آيتونو

اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيْفًا خَبِيْرًا ۝ۧ اِنَّ

اللّٰهِ	وَالْحِكْمَةِ	اِنَّ	اللّٰهَ	كَانَ	لَطِيْفًا	خَبِيْرًا	اِنَّ
دالله	او له حكمته	بيشكه! چي	الله	دی	باريک ليدونكی	ښه خبردار	بيشكه!

دالله (چي قرآن دی) او له حكمته (حديث رسول) بيشكه! چي الله دی ښه عالم الاسرار ښه خبردار. بيشكه!

الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمٰتِ وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ

الْمُسْلِمِيْنَ	وَالْمُسْلِمٰتِ	وَالْمُؤْمِنِيْنَ	وَالْمُؤْمِنٰتِ
چي مسلمانان سړی	او مسلمانانی ښځی	او مؤمنان سړی	او مؤمنانی ښځی

چي مسلمانان سړی او مسلمانانی ښځی او مؤمنان سړی او مؤمنانی ښځی

وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْقٰنِتٰتِ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالصّٰدِقٰتِ

وَالْقٰنِتِيْنَ	وَالْقٰنِتٰتِ	وَالصّٰدِقِيْنَ	وَالصّٰدِقٰتِ
او اطاعت كوونكی سړی	او اطاعت كوونكی ښځی	او رښتين سړی	او رښتينی ښځی

او اطاعت كوونكی سړی او اطاعت كوونكی ښځی او رښتين سړی او رښتينی ښځی

وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ. پاكوبيبيانو ته دقران كريم نور هدايتونه: دآيت په دغه حصه كي الله ﷻ وپاكو بيبيانو ته دا حكم وركړی دی چي لمونځ قائم كی او زكوة اداء كی او دالله ﷻ اودهغه درسول ﷺ اطاعت كوی: دوه نور هدايتونه په تفصيل سره تير سوي دي: هغه داچي دنورو سړو سره په خبرو كي دنرمی او نزاكت څخه ځان ساتل دي او دكورونو څخه بغير دضرورت څخه نه وتل: درې هدايتونه په دې كي راغلل داټول پنځه هدايتونه دي كم چي دښځو دپاره ددين دمهماتو څخه دي: ددې ذكر سوو هدايتونو په آخري هدايتونو كي خو هيڅ شک نه سي كيدای چي دادي دپاكو بيبيانو دپاره خاص وي ځكه چي دلمانځه، زكوة او دالله ﷻ اودهغه درسول ﷺ داطاعت څخه هيڅ مسلمان كه نروي كه ښځه نه سي مستثنی كيدای او هغه اولني دوه حكمونه چي دپردې دي هغه هم دبيبيانو سره مخصوص نه دي بلكي دټولو مسلمانانو دښځو دپاره دا حكمونه دپردې هم لازم دي چي پرده به كوي الخ: (معارف القرآن ج٨ پ ٢٢ص ١٢)

ع٤

www.jamairahmani.org

وَالصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِيْنَ وَالْخٰشِعٰتِ

وَالصّٰبِرِيْنَ	وَالصّٰبِرٰتِ	وَالْخٰشِعِيْنَ	وَالْخٰشِعٰتِ
او صبر کوونکی سړي	او صبر کوونکی ښځې	او ېيريدونکی سړي	او ېيريدونکی ښځې

او صبر کوونکی سړي او صبر کوونکی ښځې، او ېيريدونکی عاجزی کوونکی سړي او ېيريدونکی عاجزی کوونکی ښځې.

وَالْمُتَصَدِّقِيْنَ وَالْمُتَصَدِّقٰتِ وَالصَّآئِمِيْنَ وَالصّٰٓئِمٰتِ

وَالْمُتَصَدِّقِيْنَ	وَالْمُتَصَدِّقٰتِ	وَالصَّآئِمِيْنَ	وَالصّٰٓئِمٰتِ
او خيرات کوونکی سړي	او خيرات کوونکی ښځې	او روژه نيوونکی سړي	او روژه نيوونکی ښځې

او خيرات کوونکی سړي او خيرات کوونکی ښځې او روژه نيوونکی سړي او روژه نيوونکی ښځې

وَالْحٰفِظِيْنَ فُرُوْجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ

وَالْحٰفِظِيْنَ	فُرُوْجَهُمْ	وَالْحٰفِظٰتِ
او حفاظت کوونکی سړي	ځای د شهوت خپل (له ښځو)	او ساتونکی ښځې

او حفاظت کوونکی سړي ځای د شهوت خپل (له ښځو) او ساتونکی ښځې (ځای د شهوت خپل له سړيو)

وَالذّٰكِرِيْنَ اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّالذّٰكِرٰتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ

وَالذّٰكِرِيْنَ	اللّٰهَ	كَثِيْرًا	وَّالذّٰكِرٰتِ	اَعَدَّ	اللّٰهُ	لَهُمْ
او ذکر کوونکی سړي	الله لره	ډير	او ذکر کوونکی ښځې	تيار کړی دی	الله	دوی ته

او ذکر کوونکی سړي الله لره (په ذکر) ډير او ذکر کوونکی ښځې (الله لره په ذکر ډير) تيار کړی دی الله دغو (لسوواړو)

مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ۝۳۵ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَّلَا مُؤْمِنَةٍ

مَّغْفِرَةً	وَّاَجْرًا	عَظِيْمًا	وَمَا كَانَ	لِمُؤْمِنٍ	وَّلَا مُؤْمِنَةٍ
مغفرت	او اجر	ډير لوی	او نه دی رواء	هيڅ مؤمن سړي ته	او نه هيڅ مؤمنی ښځې ته

سړيو او ښځو) ته مغفرت او اجر ډير لوی (جنت). او نه دی (روا) هيڅ مؤمن سړي او نه هيڅ مؤمنی ښځې ته

اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗٓ اَمْرًا اَنْ يَّكُوْنَ لَهُمُ

اِذَا	قَضَى	اللّٰهُ	وَرَسُوْلُهٗٓ	اَمْرًا	اَنْ يَّكُوْنَ	لَهُمُ
کله چي	حکم وکړی	الله	او رسول د دغه (الله)	په يو امر، کار کښی	داچي وی	دوی ته

کله چي حکم وکړی الله او رسول د دغه (الله) په يو امر، کار کښی داچي وی دوی ته

وَالصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِيْنَ. دقران کريم عام خطابونه سړو ته دي او دښځو په کښي ضمنا دشامليدو حکمت: دقرآن کريم په عامو احکامو کي سړي او ښځي دواړي شامل دي مگر په عام طور سره خطاب سړو ته سوی دی ښځي په دي کي ضمنا شاملي دي هر ځای يي الفاظ استعمال کړی دی ګو ښځي يي ددې په ضمن ي مخاطبي کړي دي په دي کي اشاره ده چي دښځو ټولي معاملي پر ستر او پرده پوشی مبني دي په دي کي ددوی اکرام او عزت دی خصوصا پر ټول قرآن باندي چي فکر وسي نو معلومه به سي چي دحضرت مريم بنت عمران څخه ماسوا دهيڅ ښځي نوم په قرآن کريم کي نه دی اخيستل سوی بلکي چي ذکر يي راغلی دی نو دسړو په نسبت سره راغلی دی لکه امرة فرعون، امراة نوح، امراة لوط په الفاظو سره تعبير سوي دي. دحضرت مريم خصوصيت به شايد داوي چي دحضرت عيسی عليه السلام نسبت دپلار طرفته نه سوای کيدای په دې وجه يي دمور طرف ته نسبت ول وو نو ددغه نسبت په خاطر دانوم دمريم ظاهر سو
(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۷)

www.jamairahmani.org

الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ

الْخِيَرَةُ	مِنْ أَمْرِهِمْ	وَمَنْ يَعْصِ	اللَّهَ	وَرَسُولَهُ	فَقَدْ
اختیار	له امره کاره خپله هیڅ	او هرڅوک چي اطاعت نه کوی	د الله	او د رسول د دغه الله	پس په تحقیق

اختیار له امره کاره خپله (د الله او د رسول) هیڅ او هرڅوک چي اطاعت نه کوی د الله او د رسول د دغه الله پس په تحقیق

ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ

ضَلَّ	ضَلَالًا	مُبِينًا	وَإِذْ	تَقُولُ	لِلَّذِي	أَنْعَمَ	اللَّهُ
گمراه سو	په گمراهی	ښکاره سره	او کله چي	وویل تا	هغه (زید) ته	چي انعام کړی ؤ	الله

گمراه سو په گمراهی ښکاره سره. او (یادکړه ای محمده!) کله چي وویل تا هغه (زید) ته چي انعام کړی ؤ الله

عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ

عَلَيْهِ	وَأَنْعَمْتَ	عَلَيْهِ	أَمْسِكْ	عَلَيْكَ	زَوْجَكَ	وَاتَّقِ
پر هغه	او انعام کړی ؤ تا	پر هغه	چي وساته ته	پر ځان	ښځه ستا	او ویریږه

پر هغه (په اسلام سره) او انعام کړی ؤ تا پر هغه (په آزادولو سره) چي وساته ته په ځان ښځه ستا او ویریږه

اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ

اللَّهَ	وَتُخْفِي	فِي نَفْسِكَ	مَا اللَّهُ	مُبْدِيهِ
له الله	حال دا چي پټوله تا	په زړه خپل کښی	هغه خبره چي الله	ښکاره کوونکی ؤ دهغی

له الله (په طلاق) حال دا چي پټوله (ای محمده!) تا په زړه خپل کښی هغه خبره چي الله ښکاره کوونکی ؤ دهغی

وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا

وَتَخْشَى	النَّاسَ	وَاللَّهُ	أَحَقُّ	أَنْ تَخْشَاهُ	فَلَمَّا	قَضَىٰ	زَيْدٌ	مِنْهَا
او ویریدی ته	له خلکو	او الله	ډیر لایق دی	د دی چي ویریږی ته له ده څخه	کله چي	تمام کړ	زید	له دغی څخه

او ویریدی ته له خلکو او الله ډیر لایق دی د دی چي ویریږی ته له ده څخه کله چي تمام کړ زید له دغی (زینب) څخه

وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ

وَطَرًا	زَوَّجْنَاكَهَا	لِكَيْ	لَا يَكُونَ	عَلَى	الْمُؤْمِنِينَ	حَرَجٌ	فِي أَزْوَاجِ
خپل غرض	نو په نکاح درکړه موږ تاته دغه	دپاره د دی	چي نه وی	پر	پر مؤمنانو	سختی	په ښځو

خپل غرض نو په نکاح درکړه موږ تاته دغه (زینب) دپاره د دی چي نه وی پر مؤمنانو سختی په (نکاح کولو د) ښځو

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ... شان نزول: د حضرت زینب بنت جحش رضي الله عنها نکاح د نبي کریم ﷺ په حکم سره د حضرت زید ابن حارثه رضي الله عنه سره وسوه مگر د دواړو موافقت په طبیعتونو کي رانه غی.: حضرت زید رضي الله عنه به د دي د تیزي ژبي او نسبي شرافت پر بنا خپل ځان دلوړ گڼلو او په اطاعت کي د کوتاهی کولو شکایت کوی بل طرف ته نبي کریم ﷺ ته په ذریعه د وحی دا ښوول سوې وه چي حضرت زید رضي الله عنه به دي ته طلاق ورکوي او بیا به دا ستا په نکاح کي راځي: یوه ورځ حضرت زید رضي الله عنه دا شکایتونه د نبي کریم ﷺ په مخکي بیان کړل او خپله دا اراده یې ظاهره کړه چي دي ته طلاق ورکي : نبي کریم ﷺ ته که څه هم دالله جل جلاله د طرف څخه دا معلومه سوې وه چي واقعه هم دغسي پیښیدونکې ده چي زید رضي الله عنه به دې ته طلاق ورکي او دا به د نبي کریم ﷺ په نکاح کي راسي: لیکن په دوو وجهو سره حضور ﷺ حضرت زید رضي الله عنه د طلاق ورکولو څخه منع کی: اول دا چي طلاق ورکول که څه هم په اسلامي شریعت کي جائز دی : پاته قصه پر راروان مخ وگوری.

www.jamairahmani.org

أَدْعِيَآئِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

أَدْعِيَآئِهِمْ	إِذَا	قَضَوْا	مِنْهُنَّ	وَطَرًا	وَكَانَ	أَمْرُ اللهِ	مَفْعُولًا
دخولي ويلو سوو زامنو د دوی	كله چې	تمام كړي	له دوی څخه	حاجت	او دی	حكم دالله	هرومرو كيدونكی

د داعياؤ د دوی كله چې تمام كړي (دغه ادعياء) له دوی څخه غرض او دی امر ، حكم دالله كيدونكی هرومرو.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللهُ لَهُ ۚ سُنَّةَ

مَا كَانَ	عَلَى النَّبِيِّ	مِنْ حَرَجٍ	فِيمَا	فَرَضَ	اللهُ	لَهُ	سُنَّةَ
نسته	پر نبي	هيڅ قدر سختی	په هغه خبره كښې	چې مقرر كړې وه	الله	د ده ته	طريقه مقرره كړې ده

نسته پر نبي هيڅ قدر سختی (او وبال) په هغه كار كښې چې مقرر كړې وه الله د ده ته طريقه مقرره كړې ده

اللهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ﴿٣٨﴾

اللهِ	فِي الَّذِينَ	خَلَوْا	مِنْ قَبْلُ	وَكَانَ	أَمْرُ اللهِ	قَدَرًا	مَّقْدُورًا
الله	په هغو كښې	چې تير سوي دي	مخكی له دی څخه	او دی	حكم دالله	مقرر سوی	پر صحيح اندازه

الله په هغو (انبياؤ كښې) چې تير سوي دي اولنی (مخكنی) له دی څخه ، او دی امر ، حكم دالله يو حكم مقرر كړی سوی

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسٰلٰتِ اللهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ

الَّذِينَ	يُبَلِّغُونَ	رِسٰلٰتِ	اللهِ	وَيَخْشَوْنَهُ	وَلَا يَخْشَوْنَ
هغه (انبياء	چې رسوی	پيغامونه	دالله	او بيريږی له دغه الله څخه	او نه بيريږی

(په قطع او جزم سره) هغه (انبياء) چې رسوی پيغامونه دالله (امتيانو خپلو ته) او بيريږی له دغه (الله) او نه بيريږی

أَحَدًا إِلَّا اللهَ ۗ وَكَفٰى بِاللهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ

أَحَدًا	إِلَّا اللهَ	وَكَفٰى	بِاللهِ	حَسِيبًا	مَا كَانَ	مُحَمَّدٌ
دبل هيچا	مگر يوازی له الله	او كافی دی	الله	بنه حساب كوونكی	او نه دی	محمد ﷺ

دبل هيچا مگر يوازی له الله او كافی (بس) دی الله بنه حساب كوونكی (دبندگانو). او نه دی محمد (صلی الله عليه وسلم)

أَبَآ أَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَّسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَ

أَبَآ	أَحَدٍ	مِّنْ رِّجَالِكُمْ	وَلٰكِنْ	رَّسُولَ	اللهِ	وَخَاتَمَ	النَّبِيِّنَ
پلار	دهيڅ يو تن	له سړيو ستاسی	او ليكن	رسول	دالله دی	او مهر (اخيری دتولو)	انبياؤ دی

(حقيقی) پلار د هيڅ يو تن له سړيو ستاسی وليكن رسول دالله دی (په شان دمعنوی پلار) او مهر د (تولو) انبياؤ دی

حَــــرَجٌ فِيٓ أَزْوَاجِ أَدْعِيَــآئِهِمْ إِذَا قَضَــوْا

دتير مخ پاته بيان دلته وګوری: مگر ښه نه دی بلكي په جائزو شيانوكي دټولو څخه زيات مبغوض او مكروه دی او په تكويني طور سره ديو كار واقع كيدل تشريعي حكم نه متاثره كوي. دوهم په زړه مبارك كي يي دا خيال پيدا سو چي كه حضرت زيد رضي الله عنه طلاق وركی او بيا دحضرت زينب سره ددوی نكاح وسي نو عرب به دخپل جاهليت ددستور مطابق داطعن وركوي چي دخپل زوی دښځي سره يي نكاح وكړه كه څه هم قرآن كريم دجاهليت دادستور دسورت احزاب په تيرو سوو اياتونوسره ختم كړی دی ددې څخه وروسته چامومن ته خو ددې وسوسې خطره هم نه وه مگر كفار كمو چي قرآن نه مني هغوی دخپل جاهلانه رسم يعني متبنی زوی په ټولو احكاموكي دحقيقي زوی په شان دګڼلو پر بنا ژبي په طعن باندي چلوي دا انديښنه دحضرت زيد رضي الله عنه دطلاق وركولو څخه دمنع كولو سبب جوړه سوه په دې باندي دالله جل جلاله دطرف څخه محبوبانه عتاب دقرآن په دې اياتونوكي نازل سو.

(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص ٢٦)

www.jamairahmani.org

ع ۲

وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝٤٠ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا

وَكَانَ	اللّٰهُ	بِكُلِّ شَيْءٍ	عَلِيمًا	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	اذْكُرُوا
او دى	الله	پر هر شي	ښه عالم	اى	هغو كسانو	چي ايمان يئ راوړى دى	يادوئ

(چي پس له دى څخه بل نبي نه سته) او دى الله پر هر شي ښه عالم. اى هغو كسانو چي ايمان يئ راوړى دى يادوئ

اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ۝٤١ وَّسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا ۝٤٢

اللّٰهَ	ذِكْرًا	كَثِيرًا	وَّسَبِّحُوهُ	بُكْرَةً	وَّاَصِيلًا
الله	په يادولو	ډير سره	او تسبيح وايئ د ده ته	په سهار	او په ماښام كښې

الله په يادولو ډير سره. او تسبيح وايئ (لمونځ كوئ) د ده ته په سهار او په ماښام كښې.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ

هُوَ	الَّذِي	يُصَلِّي	عَلَيْكُمْ	وَمَلٰٓئِكَتُهُ	لِيُخْرِجَكُمْ
دى	هغه (الله) دى	چي رحمت (نازلوى)	پر تاسي	او ملائيكى د دغه (الله)	د پاره د دى چي وباسي (الله) تاسي

دى هغه (الله) دى چي رحمت (نازلوى) پر تاسي او ملائيكى د دغه (الله) د پاره د دى چي وباسي (الله) تاسي

مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيمًا ۝٤٣ تَحِيَّتُهُمْ

مِّنَ الظُّلُمٰتِ	اِلَى النُّوْرِ	وَكَانَ	بِالْمُؤْمِنِيْنَ	رَحِيمًا	تَحِيَّتُهُمْ
له تيارو (دكفره)	رڼا ته	او دى (الله)	پر مؤمنانو	ډير رحم والا	دعاء د دوى

له تيارو (دكفره) رڼا ته (داسلام) او دى (الله) پر مؤمنانو ډير رحم والا. (دالله) پيشكش دوى ته

يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلٰمٌ ۚ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا

يَوْمَ	يَلْقَوْنَهُ	سَلٰمٌ	وَاَعَدَّ	لَهُمْ	اَجْرًا
په هغى ورځى	چي ملاقات وكړي دوى له دغه (الله) سره	سلام دى	او تيار كړى دى (الله)	دوى ته	اجر

په هغى ورځى چي ملاقات وكړي دوى له دغه (الله) سره سلام دى او تيار كړى دى (الله) دوى ته اجر

كَرِيمًا ۝٤٤ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيرًا ۝٤٥

كَرِيمًا	يٰٓاَيُّهَا	النَّبِيُّ	اِنَّآ	اَرْسَلْنٰكَ	شَاهِدًا	وَّمُبَشِّرًا	وَّنَذِيرًا
دعزت	اى	نبي	بيشكه! موږ	ليږلى مو يئ ته	شاهد	او زيرى وركوونكى	او ويروونكى

ډير لوى (جنت). اى نبي بيشكه! موږ ليږلى مو يئ ته شاهد او زيرى وركوونكى او ويروونكى.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا.. دالله ﷻ ذكر داسي عبادت دى كم چي په هرحالت كي فرض: او ددې په كثرت سره دكولو حكم دى. حضرت ابن عباس رضي الله عنه فرمايي چي الله ﷻ پر خپلو بندگانو دذكر الله څخه ماسوا هيڅ داسي فرض نه دى عابد كړى دكم چي څه خاص حد مقرر نه وي لمونځ پنځه وخته او دهريوه لمونځ ركعتونه متعين دي: درمضان روژې متعيني اومقرري دي حج هم په خاص مقام كي دخاصو مقررو عملونو نوم دى: زكوة هم په كال كي يو وار فرض وي مگر ذكر الله داسي عبادت دى چي نه ددې څه حد او تعداد متعين دى او نه يي څه خاص وخت او زمانه مقرره ده نه ددې څه خاص هيئت قيام او ناسته مقرره ده او نه ددې دپاره پاكوالى او په اوداسه كي كيدل شرط دي هر وخت په هر حال كي دذكر الله په كثرت سره دكولو حكم دى سفر وي كه حضر ،تندرستى وي او كه بيماري ،پروچه وي كه په درياب كي ، شپه وي او كه ورځ په هرحال دذكر الله حكم دى : په دې وجه ددې په پريښوولو كي دانسان څه عذر مسموع نه دى.
(معارف القرآن ج۸پ۲۲ص ۴۶)

www.jamairahmani.org

وَّدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَسِرَاجًا مُّنِيْرًا ﴿۴۶﴾ وَبَشِّرِ

وَّدَاعِيًا	اِلَى اللّٰهِ	بِاِذْنِهٖ	وَسِرَاجًا	مُّنِيْرًا	وَبَشِّرِ
او بلونکی	اللّٰه ته	په حکم د ده (الله)	او څراغ	روښانه کوونکی	او زیری ورکړه

او بلونکی (دخلګو عبادت د) الله ته په اذن حکم د دی (الله) او دیوه روښانه کوونکی. او زیری ورکړه

الْمُؤْمِنِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيْرًا ﴿۴۷﴾ وَلَا تُطِعِ

الْمُؤْمِنِيْنَ	بِاَنَّ	لَهُمْ	مِّنَ اللّٰهِ	فَضْلًا	كَبِيْرًا	وَلَا تُطِعِ
پر مؤمنانو	په دې چې بیشکه!	سته دوی ته	له (طرفه د) الله	فضل	ډیر لوی (جنت)	او مه منه (حکم)

پر مؤمنانو په دې چې بیشکه! سته دوی ته له (طرفه د) الله فضل ډیر لوی (جنت). او مه منه (حکم)

الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَدَعْ اَذٰىهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۭ وَكَفٰى

الْكٰفِرِيْنَ	وَالْمُنٰفِقِيْنَ	وَدَعْ	اَذٰىهُمْ	وَتَوَكَّلْ	عَلَى اللّٰهِ	وَكَفٰى
د کافرانو	او منافقانو	او پریږده	ضرر د دوی	او توکل وکړه	پر الله	او کافی دی

د کافرانو او منافقانو او پریږده ضرر د دوی (په انتقام اخیستلو کښې) او توکل وکړه پر الله او کافی دی

بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿۴۸﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ

بِاللّٰهِ	وَكِيْلًا	يٰۤاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْۤا	اِذَا	نَكَحْتُمُ	الْمُؤْمِنٰتِ
الله	وکیل	ای	هغو کسانو	چې ایمان يې راوړی دی	کله چې	په نکاح واخلی	مؤمنی ښځې

الله وکیل (کارجوړوونکی) . ای هغو کسانو چې ایمان يې راوړی دی کله چې په نکاح واخلی مؤمنی ښځې

ثُمَّ طَلَّقْتُمُوْهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوْهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ

ثُمَّ	طَلَّقْتُمُوْهُنَّ	مِنْ قَبْلِ	اَنْ تَمَسُّوْهُنَّ	فَمَا لَكُمْ	عَلَيْهِنَّ
بیا	طلاقی کړی تاسی دوی	دمخه تر دې چې	تاسی لاس وروړئ دوی ته	پس نشته تاسی ته	پر دغو مطلقاتو

بیا طلاقی کړی تاسی دوی پخوا (دمخه) له دې څخه چې مسه وکړی له دوی سره پس نشته تاسی ته پر دغو مطلقاتو

مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّوْنَهَا ۚ فَمَتِّعُوْهُنَّ وَسَرِّحُوْهُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ﴿۴۹﴾

مِنْ عِدَّةٍ	تَعْتَدُّوْنَهَا	فَمَتِّعُوْهُنَّ	وَسَرِّحُوْهُنَّ	سَرَاحًا	جَمِيْلًا
هیڅ شمیر	چې شمیری به تاسو هغه	نو ورکړئ دوی ته څه فائده	او رخصت کړئ دوی	په رخصت کولو	ښو سره

هیڅ شمیر (دورځو) چې شمیری به تاسو هغه، نو ورکړئ دوی ته څه فائده او خوشی کړئ دوی په خوشی کولو ښو سره.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ. دنکاح او طلاق احکام: اولنی حکم دنکاح چي دلته بیان سوی دی هغه دادی چي دیوي ښځي سره دنکاح کولو څخه وروسته دخلوت صحیح څخه مخکي په څه وجه سره دطلاق نوبت راسي نو په طلاقي سوي ښځي څه عده واجب نه ده دافورا بله نکاح کولای سي په ذکر سوي آیت کي دلاس لګولو څخه مراد صحبت او دصحبت حقیقي یا حکمي کیدل او ددواړو یو حکم کیدل دي: او صحبت حکمي خلوت صحیحه کیدل دي: **دوهم حکم دادی** چي طلاقي سوي ښځي ته په شرافت او حسن خلق سره رخصت دڅه سامانه سره ورکړی څه سامان ورکول او رخصت کول دهري طلاقي سوي ښځي دپاره مستحب او سنت دی او په ځینو صورتونو کي واجب دی. **په بدایع کتاب کي لیکلي دي** چي دمتعي دطلاق څخه مراد هغه جامه ده کمه چي ښځه دکور څخه دوتلو په وخت کي خامخا استعمالوي په دي کي پرتوګ ، قمیص ، او څادر او یو لوی څادر کم چي دسر څخه تر پښو پوري بدن پټوي شامل دی.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۵۲)

www.jamairahmani.org

يَآيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِيْٓ اٰتَيْتَ

يَآيُّهَا	النَّبِيُّ	اِنَّآ	اَحْلَلْنَا	لَكَ	اَزْوَاجَكَ	الّٰتِيْٓ	اٰتَيْتَ
ای	نبی	بیشکه! موږ	حلالی کړی دی موږ	تاته	ښځی ستا	هغه ښځی	چی ورکړی دی تا

ای نبی بیشکه! موږ حلالی کړی مو دی تاته ښځی ستا هغه ښځی چی ورکړی دی تا

اُجُوْرَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ مِمَّآ اَفَآءَ اللّٰهُ

اُجُوْرَهُنَّ	وَمَا	مَلَكَتْ	يَمِيْنُكَ	مِمَّآ	اَفَآءَ	اللّٰهُ
دوی ته مهرونه ددوی	او هغه ښځی	چی مالک سوی دی (دهغو)	راسته لاس ستا	له هغو	چی راګرځولی دی	الله

دوی ته مهرونه ددوی او هغه ښځی چی مالک سوی دی (دهغو) راسته لاس ستا له هغو (وینځو) چی راګرځولی دی الله

عَلَيْكَ وَبَنٰتِ عَمِّكَ وَبَنٰتِ عَمّٰتِكَ وَبَنٰتِ خَالِكَ وَبَنٰتِ

عَلَيْكَ	وَبَنٰتِ	عَمِّكَ	وَبَنٰتِ	عَمّٰتِكَ	وَبَنٰتِ	خَالِكَ	وَبَنٰتِ
پر تا	او لوڼی	دا کا ستا	او لوڼی	دعمه ستا	او لوڼی	دماما ستا	او لوڼی

پر تا (له کفارو) او لوڼی داکا ستا او لوڼی دعمه ستا او لوڼی دماما ستا او لوڼی

خٰلٰتِكَ الّٰتِيْ هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَاَةً مُّؤْمِنَةً اِنْ

خٰلٰتِكَ	الّٰتِيْ	هَاجَرْنَ	مَعَكَ	وَامْرَاَةً	مُّؤْمِنَةً	اِنْ
دخاله ستا	هغه ښځی	چی هجرت یې کړی دی	له تا سره	او هغه ښځه	مؤمنه	چی

دخاله ستا هغه ښځی چی هجرت یې کړی دی له تا سره او هغه ښځه مؤمنه چی

وَّهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَّسْتَنْكِحَهَا ۗ

وَّهَبَتْ	نَفْسَهَا	لِلنَّبِيِّ	اِنْ اَرَادَ	النَّبِيُّ	اَنْ يَّسْتَنْكِحَهَا
وبخښی	نفس خپل	نبی ته	که اراده وکړی	نبی	ددی چی په نکاح واخلی دغه (ښځه)

وبخښی نفس خپل نبی ته (بی له مهره) که اراده وکړی نبی ددی چی په نکاح واخلی (بی مهره) دغه (ښځه)

خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ قَدْ

خَالِصَةً	لَّكَ	مِنْ دُوْنِ	الْمُؤْمِنِيْنَ	قَدْ
خالصه (جایزه ده)	تاته	غیر له نورو	مؤمنانو	په تحقیق

خالصه (جایزه ده) تاته غیر له نورو مؤمنانو په تحقیق

يَآيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ.. دنکاح په حکمونوکي دنبي کريم ﷺ يو څو خصوصيات:

په دغه آيت کي دالله ﷻ ارشاد او خطاب نبي کريم ﷺ ته دی چي موږ حلالي کړي دي ستا دپار ستا ټولي موجوده بيبياني دکمو مهر چي تا ادا کړی دی: داحکم په ظاهره دټولو مسلمانانو دپاره عام دی مګر په دې کي وجه دخصوصيت داده چي ددغه آيت دنزول په وخت کي ددوی په نکاح کي دڅلورو ښځه زياتي بيبياني موجودي وې او دعامو مسلمانانو دپاره دڅلورو ښځه زياتي ښځي په يو وخت په نکاح کي لرل جائز نه دي. او په دې آيت کي چي يي کم دافرمايلي دي چي. **تايي مهر اداکړی وي.** داقيد داحتراز نه دی بلکي په حقيقت کي دواقعې اظهار دی چي څومره ښځي دنبي کريم ﷺ په نکاح کي رالې دوی ﷺ دټولو مهر ادا کی تريوي نيټي پوري نه دی پري ايښی دنبي کريم ﷺ عادت مبارک داوو چي چي دکم شي ورکول به ددوی پر ذمه عائد سول نو هغه به يي فوراادا کوی که چيري عذر نه وای الخ.

(معارف القرآن ج٨پ٢٢ص ٥٨)

www.jamairahmani.org

عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْٓ اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ

عَلِمْنَا	مَا فَرَضْنَا	عَلَيْهِمْ	فِيْٓ اَزْوَاجِهِمْ	وَمَا	مَلَكَتْ
معلوم دی موږ ته	هغه چی مقرر کړی دی موږ	پر دوی باند	په حق د ښځو د دوی	او دهغو (وینځو)	چی مالکان دی

معلوم دی موږ ته هغه (حکم) چی مقرر کړی دی موږ پر دوی باندی په حق د ښځو د دوی او دهغو وینځو چی مالکان دی

اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُوْنَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ

اَيْمَانُهُمْ	لِكَيْلَا يَكُوْنَ	عَلَيْكَ	حَرَجٌ	وَكَانَ	اللّٰهُ
راسته لاسونه (دهغو) د دوی	دپاره د دی چی نه وی	پر تا باندی	هیڅ سختی	او دی	الله

(دهغو) راسته لاسونه د دوی دپاره د دی چی نه وی پر تا باندی هیڅ حرج، سختی، او دی الله

غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٥٠﴾ تُرْجِيْ مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوِيْٓ

غَفُوْرًا	رَّحِيْمًا	تُرْجِيْ	مَنْ تَشَآءُ	مِنْهُنَّ	وَتُـْٔوِيْٓ
ښه بخښونکی	ډیر رحم والا	لیری کوی یې	هر هغه ښځه چی غواړی ته	له دغو (ښځو خپلو)	او رانژدی کوی

ښه بخښونکی ډیر رحم والا. بیرته کوی هر هغه ښځه چی غواړی ته له دغو ښځو خپلو او رانژدی کوی

اِلَيْكَ مَنْ تَشَآءُ ؕ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا

اِلَيْكَ	مَنْ تَشَآءُ	وَمَنِ	ابْتَغَيْتَ	مِمَّنْ	عَزَلْتَ	فَلَا
ځان ته	هر هغه ښځه چی غواړی ته	او هغه چی	بیاییٔ غواړی	له هغو	چی لیری کړی دی تا	پس نسته

ځان ته هر ه هغه ښځه (خپله) چی غواړی ته (دغو ښځو خپلو) او هغه چی بیاییٔ غواړی له هغو چی لری کړی دی پس نسته

جُنَاحَ عَلَيْكَ ؕ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ

جُنَاحَ	عَلَيْكَ	ذٰلِكَ	اَدْنٰٓى	اَنْ تَقَرَّ	اَعْيُنُهُنَّ	وَلَا يَحْزَنَّ
هیڅ ګناه	پر تا باندی	دغه (اختیار) تاته	ډیر نژدی دی	چی یخی او روښانه سی	سترګی د دوی	او نه به غمجنی کیږی

هیڅ ګناه پر تا باندی، دغه تاته ډیر نژدی دی چی یخی او روښانه سی سترګی د دوی او نه به غمجنی کیږی

وَيَرْضَيْنَ بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ

وَيَرْضَيْنَ	بِمَآ	اٰتَيْتَهُنَّ	كُلُّهُنَّ	وَاللّٰهُ	يَعْلَمُ
او راضی کیږی دوی	په هغه شی	چی ورکوی ته دوی ته	ټولی د دوی	او الله ته	معلوم دی

او راضی (خوشحالیږی) دوی په هغه شی چی ورکوی ته دوی ته ټولی د دوی ، او الله ته معلوم دی

قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْٓ اَزْوَاجِهِمْ. دعامو مسلمانانو دپاره دښځي دمهر حکم: په دغه ایت کي دالله ﷻ ارشاد دی چي ای زما نبي دا ذکر سوي اوتیر سوي احکام ستا دپاره مخصوص دي دباقي مسلمانانو دنکاح دپاره چي موږ کم څه فرض کړي دي هغه موږ ته معلوم دي مثلا دعامو مسلمانانو نکاح بغیر دمهر څخه نه سي کیدای اودکتابي ښځو سره ددوی نکاح کیدای سي دغه شان په تیرو احکامو کي چي کم قیدونه او شرطونه ستا دپاره ضروري سوي دي هغه دنورو دپاره نه دي په آخر کي الله ﷻ فرمایي.

لکیلا یکون علیک حرج: یعني دنکاح په معامله کي ستا دپاره دا خصوصي احکام په دې وجه سره دي چي پر تا تنګي نه وي او کم قیدونه او شرطونه چي پر تاباندي په نسبت دنورو مسلمانانو زیات لګول سوي دي که څه هم په ظاهره دایو قسم تنګي ده مګر دکمو مصلحتونو او حکمتونو تر مخه چي ستا دپاره داشرطونه لګول سوي دي په دي کي چي فکر وسي نو هغه هم ستا دروحاني پریشانی دلیري کولو دپاره دي.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص ۶۲)

www.jamairahmani.org

مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ﴿٥١﴾ لَا يَحِلُّ لَكَ

مَا	فِيْ قُلُوْبِكُمْ	وَكَانَ	اللّٰهُ	عَلِيْمًا	حَلِيْمًا	لَا يَحِلُّ	لَكَ
هر هغه څه	چي په زړونو ستاسي کښي دي	او دی	الله	ښه عالم	ډير تحمل والا	نه دی حلالي	تاته

هر هغه څه چي په زړونو ستاسي کښي دي او دی الله ښه عالم ډير تحمل والا . نه دی حلالي تاته ښځي له دغو

النِّسَآءُ مِنْۢ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ

النِّسَآءُ	مِنْۢ بَعْدُ	وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ	بِهِنَّ	مِنْ	اَزْوَاجٍ
ښځي	پس له دغو	او نه دا چي بدلي کړي	پر ځای د دوی	له	نورو ښځو

(نهو ښځو چي اوس دي په نکاح دی) او نه (درته روا دغه) چي بدل کړي په دوی له نورو ښځو

وَّلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ ؕ

وَّلَوْ	اَعْجَبَكَ	حُسْنُهُنَّ	اِلَّا	مَا مَلَكَتْ	يَمِيْنُكَ
اګر که	تعجب درولی تاته	ښائست دهغو نورو هم	مګر	هغه وينځي چي مالک وی	راسته لاس ستا

اګر که تعجب درولی تاته ښائست د دهغو نورو هم، مګر (خوروا دی درته) هغه وينځي چي مالک وی راسته لاس ستا

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيْبًا ﴿٥٢﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

وَكَانَ	اللّٰهُ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	رَّقِيْبًا	يٰۤاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا
او دی	الله	پر	هر شی باندی	ښه ساتونکی	ای	هغو کسانو	چي ايمان يئ راوړی دی

او دی الله په هر شي باندی ښه ساتونکی . ای هغو کسانو چي ايمان يئ راوړی دی

لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّآ اَنْ يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ

لَا تَدْخُلُوْا	بُيُوْتَ	النَّبِيِّ	اِلَّآ	اَنْ يُّؤْذَنَ	لَكُمْ	اِلٰى طَعَامٍ
مه ننوځئ	کورونو	د نبی ته	مګر	چي اجازه وکړی سی	تاسی ته	طعام ته

مه ننوځئ کورونو د نبی ته مګر (هغه وخت) چي اجازه وکړی سی تاسی ته (خوړلو د) طعام ته

غَيْرَ نٰظِرِيْنَ اِنٰىهُ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيْتُمْ فَادْخُلُوْا فَاِذَا

غَيْرَ	نٰظِرِيْنَ	اِنٰىهُ	وَلٰكِنْ	اِذَا	دُعِيْتُمْ	فَادْخُلُوْا	فَاِذَا
چي نه اوسی	منتظر	پخلي د هغه ته	او ليکن	کله چي	وبلل سئ تاسی	پس ننوځئ	پس کله چي

په دغه حال کښي چي نه اوسی منتظر پخلي د هغه ته او ليکن کله چي وبلل سئ تاسی پس ننوځئ پس کله چي

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْۢ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ

دموجوده بيبيانو څخه وروسته بيا تاته د نورو ښځو سره نکاح نه ده رواه :

په دغه ايت کي بيا آ الله ﷻ نبي کريم ﷺ ته خطاب کړی دي چي ددې څخه وروسته ستا دپاره دنورو ښځو سره نکاح حلاله نه ده او داهم حلال نه دي چي په موجوده بيبيانو کي چا ته طلاق ورکړي او ددوی پر ځای نوري واخلې: په دې آيت کي دلفظ د : مِن بعدُ :دوه تفسيرونه کيدای سي يو دا چي مراد داوي چي وروسته ددغو ښځو څخه کمي چي داوخت ستا په نکاح کي دي دبلي سره نکاح حلا له نه ده دځينو صحابه کرامو څخه او دتفسير شريف داامامانو څخه هم داتفسير نقل دی :لکه چي حضرت انس رضي الله عنه فرمايي چي کله الله ﷻ بيبيانو ته اختيار ورکی چي ددنيا دطلب کولو د پاره ددوی څخه جدايي اختياروی او که ددوی سره چي څه تنګي يا فراخي راځي په هغه قناعت کوی اوددوی په ښځوالي کي اوسيږی؟ نو ټولو پاکو بيبيانو دزياتي نفقي مطالبه پريښووله نو الله ﷻ داانعام دوی ته ورکی چي نوربه پر تاسو بله ښځه دده ﷺ په نکاح کي نه راځي (معارف القرآن ج٨پ٢٢ص ٦٦)

ع ٦

www.jamairahmani.org

طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَاْنِسِيْنَ لِحَدِيْثٍ ؕ اِنَّ

طَعِمْتُمْ	فَانْتَشِرُوْا	وَلَا مُسْتَاْنِسِيْنَ	لِحَدِيْثٍ	اِنَّ
طعام وخورئ	نو ولاړ سئ سره	او مه کښینئ آرام نیوونکی	دپاره د خبرو	بیشکه!

طعام وخورئ نو خواره سئ (نور ځنډ مه کوئ هلته) او مه کینئ آرام نیوونکی دپاره د خبرو (یو له بل سره) بیشکه!

ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِى النَّبِىَّ فَيَسْتَحْيٖ مِنْكُمْ ؗ وَاللّٰهُ

ذٰلِكُمْ	كَانَ	يُؤْذِى	النَّبِىَّ	فَيَسْتَحْيٖ	مِنْكُمْ	وَاللّٰهُ
دغه دی	داسی کار	چی تکلیف رسوی	نبی ته	پس حیاء کوی	له تاسی	او الله

دغه (کښیناستل) دی داسی کار چی تکلیف رسوی نبی ته پس حیاء کوی (نبی) له تاسی (چی وباسی تاسی) او الله

لَا يَسْتَحْيٖ مِنَ الْحَقِّ ؕ وَاِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ مَتَاعًا

لَا يَسْتَحْيٖ	مِنَ الْحَقِّ	وَاِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ	مَتَاعًا
حیاء نه کوی	له حق	او کله چی غواړئ تاسی له دغو مطهراتو ازواجو ځنې	څه شئ دنفعی

حیاء نه کوی له (ویلو دخبری) حق. او کله چی غواړئ تاسی له دغو (مطهراتو ازواجو) څخه دکوم متاع کار کوم شی

فَسْـَٔلُوْهُنَّ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ ؕ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ

فَسْـَٔلُوْهُنَّ	مِنْ وَّرَآءِ	حِجَابٍ	ذٰلِكُمْ	اَطْهَرُ	لِقُلُوْبِكُمْ
پس غواړئ له دوی څخه	دباندی	دپردی	دغه کار	ډیر پاک ساتونکی دی	دزړونو ستاسی

پس غواړئ هغه له دوی څخه دباندی دپردی دغه (غوښتل دباندی دپردی) دتاسی ډیر پاک ساتونکی دی دزړونو ستاسی

وَقُلُوْبِهِنَّ ؕ وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوْا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَلَآ

وَقُلُوْبِهِنَّ	وَمَا كَانَ	لَكُمْ	اَنْ تُؤْذُوْا	رَسُوْلَ	اللّٰهِ	وَلَآ
او دزړونو د دوی	او نه ده روا	تاسی ته	داچی تکلیف ورسوئ	رسول	دالله ته	او نه ده

او دزړونو ددوی ، او نه ده روا تاسی ته دا چی تکلیف (او ضرر) ورسوئ رسول دالله ته او نه ده (روا تاسی ته)

اَنْ تَنْكِحُوْٓا اَزْوَاجَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖٓ اَبَدًا ؕ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ

اَنْ تَنْكِحُوْٓا	اَزْوَاجَهٗ	مِنْۢ بَعْدِهٖٓ	اَبَدًا	اِنَّ	ذٰلِكُمْ	كَانَ
داچی په نکاح واخلئ	ښځی د ده	پس له ده	هیڅکله	بیشکه!	دغه	ده

داچی په نکاح واخلئ ښځی دده پس له وفات (یا طلاق) د ده هیڅکله بیشکه! دغه (ایذاء درسول او دازواجو نکاح یئ) ده

فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَاْنِسِيْنَ لِحَدِيْثٍ. دطعام دعوت او میلمه ځینې اداب: په دغه آیت کې الله جل جلاله دطعام او دعوت او میلمستیا متعلق ددرو احکامو بیان کړی دی او داحکم که څه هم دټولو مسلمانانو دپاره عام دی مګر سبب دنزول یې چونکې یوه خاص واقعه درسول الله ﷺ په مکان کې سویده په دې وجه یې په عنوان کې دبیوت النبي ذکر وفرمایه: اول ادب: دادی چې دنبي ﷺ کورته بغیر داجازت څخه مه داخلیږی: لاتدخلوا بیوت النبي الا ان یؤذن لکم. دوهم ادب: دادی چې کله دداخلیدو اجازت بلکې دخوراک دعوت هم وي نو دوخت څخه مخکې تلل او دخوراک تیاریدو په انتظار کښیناستل نه دي په کار: غیر ناظرین اناه. دریم ادب: دادی چې کله دخوراک څخه فارغ سی نو خپلو خپلو کارونو ته ولاړسی ددعوت په کور کې دخبرو کولو دپاره مه کښیني: او داحکم هغه وخت دی کم ځای چې عادتاً دمیلمنو دخوراک څخه وروسته په کښینستلو سره وکوربه ته تکلیف وي او که هغه ته تکلیف نه وي نو بیا حرج نه لري.
(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص٧٠)

www.jamairahmani.org

عِنۡدَ اللّٰهِ عَظِيۡمًا ﴿۵۳﴾ اِنۡ تُبۡدُوۡا شَيۡـًٔا اَوۡ تُخۡفُوۡهُ فَاِنَّ

عِنۡدَ اللّٰهِ	عَظِيۡمًا	اِنۡ تُبۡدُوۡا	شَيۡـًٔا	اَوۡ تُخۡفُوۡهُ	فَاِنَّ
په نزد دالله	ډېره لويه	که چيرې ښکاره کړئ تاسي	کوم شی	يا يې پټ وساتی	پس بيشکه!

په نزد دالله (ګناه) ډېره لويه. که چيرې ښکاره کړئ کوم شی (تاسی په خوله) يا يې پټ وساتی پس بيشکه !

اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيۡمًا ﴿۵۴﴾ لَا جُنَاحَ عَلَيۡهِنَّ فِيۡۤ

اللّٰهَ	كَانَ	بِكُلِّ شَيۡءٍ	عَلِيۡمًا	لَا جُنَاحَ	عَلَيۡهِنَّ	فِيۡۤ
الله	دی	پر هر شی	ښه عالم	نشته ګناه	پر دغو ښځو	په

الله دی پر هر شی (داعمالو ستاسی) ښه عالم. نشته ګناه پر دغو ښځو په (مخامخ کيدلو د)

اٰبَآئِهِنَّ وَلَاۤ اَبۡنَآئِهِنَّ وَلَاۤ اِخۡوَانِهِنَّ وَلَاۤ اَبۡنَآءِ

اٰبَآئِهِنَّ	وَلَاۤ اَبۡنَآئِهِنَّ	وَلَاۤ اِخۡوَانِهِنَّ	وَلَاۤ اَبۡنَآءِ
پلرونو د دوی کښې	او نه په زامنو د دوی کښې	او نه په ورونو د دوی کښې	او نه په زامنو

پلرونو د دوی کښې او نه زامنو د دوی کښې او نه په ورونو د دوی کښې او نه په زامنو

اِخۡوَانِهِنَّ وَلَاۤ اَبۡنَآءِ اَخَوٰتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ

اِخۡوَانِهِنَّ	وَلَاۤ اَبۡنَآءِ	اَخَوٰتِهِنَّ	وَلَا نِسَآئِهِنَّ
د ورونو د دوی کښې	او نشته ګناه په زامنو	د خويند د دوی کښې	او نه په ښځو د دوی

د ورونو د دوی کښې او نشته (ګناه پر دغو ښځو په مخامخ کيدلو د) زامنو د خويندو د دوی کښې او نه په ښځو د دوی

وَلَا مَا مَلَكَتۡ اَيۡمَانُهُنَّ ۚ وَاتَّقِيۡنَ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى

وَلَا مَا مَلَكَتۡ	اَيۡمَانُهُنَّ	وَاتَّقِيۡنَ	اللّٰهَ	اِنَّ	اللّٰهَ	كَانَ	عَلٰى
او نه په هغو چې مالکان وی	راسته لاسونه د دغو	او وېرېږئ	له الله	بيشکه!	الله	دی	پر

او نه په هغو (وينځو) چې مالکان وی راسته لاسونه د دغو (ښځو لره)، او وېرېږئ (ای ښځو) له الله! بيشکه! الله دی پر

كُلِّ شَيۡءٍ شَهِيۡدًا ﴿۵۵﴾ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوۡنَ عَلَى

كُلِّ شَيۡءٍ	شَهِيۡدًا	اِنَّ	اللّٰهَ	وَمَلٰٓئِكَتَهٗ	يُصَلُّوۡنَ	عَلَى
هر شی باندی	شاهد، عالم	بيشکه!	الله	او ملائيکی دالله	درود وايئ (رحمت ليږی)	پر

هر شی باندی ښه شاهد عالم. بيشکه! الله او ملائيکی دالله درود وايئ (رحمت ليږی) پر

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوۡنَ عَلَى النَّبِيِّ.. پر نبي كريم ﷺ باندي د درود او سلام ليږلو حكم : اصل مقصود په دغه آيت كي دادی چي الله جل جلاله و مسلمانانو ته دا حكم وركړی دی چي پر نبي كريم ﷺ باندي درود او سلام وليږي مګر ددې په تعبير اوبيان كي يي داسي وفرمايل چي اول الله جل جلاله په خپله او په خپلو ملائكوسره پر نبي كريم ﷺ باندي درود او سلام ليږي ددې څخه يي وروسته عامو مسلمانانو ته دا حكم وركی : په دي كي يي ددوی شرف اوعظمت دومره لوړ وفرمايي چي د رسول الله ﷺ په شان كي دكم كار حكم مسلمانانو ته وركول سوی دی داكار داسي دی چي په خپله حق تعالى جل جلاله او دهغه ملائكوهم داكاركړی دی او كوي يي نو عام مومنان پر كم چي دنبي كريم ﷺ احسانات بې شميره دي دوی ته خو ددې عمل لوی اهتمام كول پكار دي : او يوه فائده په دې تعبير كي داهم ده چي په دې سره د درود او سلام ليږونكو مومنانو يو ډير لوی فضيلت ثابت سو چي الله جل جلاله دوی په دې كار كي شريك وفرمايل. (معارف القرآن ج۸ پ ۲۲ ص ۹۲)

www.jamairahmani.org

النَّبِيِّ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا صَلُّوۡا عَلَيۡهِ وَسَلِّمُوۡا

النَّبِيِّ	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	صَلُّوۡا	عَلَيۡهِ	وَسَلِّمُوۡا
نبی باندی	ای	هغوکسانو	چې ایمان یئ راوړی دی	درود ووایئ	پر هغه (نبی) باندی	او سلام (پری) ووایئ

نبی باندی ای هغو کسانو چې ایمان یئ راوړی دی درود ووایئ پر هغه (نبی) باندی او سلام (پری) ووایئ

تَسۡلِيۡمًا ﴿۵۶﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ يُؤۡذُوۡنَ اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ

تَسۡلِيۡمًا	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	يُؤۡذُوۡنَ	اللّٰهَ	وَرَسُوۡلَهٗ
په سلام ویلو سره	بیشکه!	هغه کسان	چې ایذاء رسوی	الله ته	او رسول د الله ته

په سلام ویلو سره. بیشکه! هغه کسان چې ایذاء رسوی الله ته (په ولد او شریک) او رسول د الله ته (په نسبت د سحر، جنون، شعر)

لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي الدُّنۡيَا وَالۡاٰخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا مُّهِيۡنًا ﴿۵۷﴾

لَعَنَهُمُ	اللّٰهُ	فِي الدُّنۡيَا	وَالۡاٰخِرَةِ	وَاَعَدَّ لَهُمۡ	عَذَابًا	مُّهِيۡنًا
لری کړی دی دوی	الله	په دنیا	او په آخرت کښې	او تیار کړی یئ دی دوی ته	عذاب	سپکوونکی

لری کړی دی دوی الله (له رحمته خپله) په دنیا او په آخرت کښې او تیار کړی یئ دی دوی ته عذاب سپکوونکی .

وَالَّذِيۡنَ يُؤۡذُوۡنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ وَالۡمُؤۡمِنٰتِ بِغَيۡرِ

وَالَّذِيۡنَ	يُؤۡذُوۡنَ	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ	وَالۡمُؤۡمِنٰتِ	بِغَيۡرِ
او هغه کسان	چې ایذاء رسوی	مؤمنانو سړیو ته	او مؤمنانو ښځو ته	بغیر

او هغه کسان چې ایذاء رسوی مؤمنانو سړیو ته او مؤمنانو ښځو ته (په اتهام) په غیر

مَا اكۡتَسَبُوۡا فَقَدِ احۡتَمَلُوۡا بُهۡتَانًا وَّاِثۡمًا مُّبِيۡنًا ﴿۵۸﴾ ع

مَا اكۡتَسَبُوۡا	فَقَدِ	احۡتَمَلُوۡا	بُهۡتَانًا	وَّاِثۡمًا	مُّبِيۡنًا
د هغه کار چې کړی یئ وی دوی	پس په تحقیق	باروی دوی پخپل ځان	غټ دروغ	او ګناه	ښکاره

د هغه کار چې کړی یئ وی دوی پس په تحقیق باروی دوی پخپل ځان غټ دروغ او ګناه ښکاره (چې د عقوبت موجب دی) .

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلۡ لِّاَزۡوَاجِكَ وَبَنٰتِكَ وَنِسَآءِ

يٰٓاَيُّهَا	النَّبِيُّ	قُلۡ	لِّاَزۡوَاجِكَ	وَبَنٰتِكَ	وَنِسَآءِ
ای	نبی	ووایه	ښځو ته دی	او لوڼو ته دی	او ښځو (د نورو)

ای نبی ووایه ښځو ته دی او لوڼو ته دی، او ښځو (د نورو)

اِنَّ الَّـــذِيۡنَ يُؤۡذُوۡنَ اللّٰهَ وَرَسُوۡلَهٗ لَعَنَهُمُ..الله ﷻ

او د الله ﷻ رسول ﷺ ته ازار ورکول سبب د لعنت دی

په دغه ایت کې د الله ﷻ ارشاد دی چې څوک الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ ته آزار رسوي پر داسي کسانو الله ﷻ په دنیا او آخرت کې لعنت کړی دی او دوی ته یو سپکوونکی عذاب ګوري: په دغه آیت کې د آزار رسوولو څخه مراد هغه کارونه او خبري دي کم چې عادتاً د آزار سبب جوړیږي که څه هم د الله ﷻ ذات پاک د هر تاثر او انفعال څخه بالاتر دی د هیچا مجال نشته چې هغه ته څه تکلیف ورسوي لیکن داسي کارونه په کمو سره چې عادتاً آزار رسول کیږي هغه یې الله ﷻ ته په آزار رسولو سره تعبیر کړه: په دې کې د تفسیر د امامانو اختلاف دی چې دلته د الله ﷻ د آزار ورکولو څخه څه مراد دي؟ ځینو امامانو هغه اقوال او افعال د دغه آزار مصداق مقرر کړي دي د کمو په باره کې چې نبي کریم ﷺ په زباني احادیثو کې ښوولي وي چې د الله ﷻ د آزار سبب دی مثلاً د مصیبت په وخت کې زماني ته بد ویل چې په حقیقت کې حقیقي فاعل الله ﷻ دی الخ.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص ۹۸)

www.jamairahmani.org

الْمُؤْمِنِيْنَ يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ ؕ ذٰلِكَ

الْمُؤْمِنِيْنَ	يُدْنِيْنَ	عَلَيْهِنَّ	مِنْ	جَلَابِيْبِهِنَّ	ذٰلِكَ
مؤمنانو ته	چې راکښته ساتی	پر تولو ځانونو خپلو	له	تکریو ،پوړونو خپلو څخه	دغه (پټول دبدن)

مؤمنانو ته چې خواره دی کاندی پر تولو ځانونو خپلو له تکریو (څادرونو) پوړونو خپلو څخه ، دغه (پټول د بدن)

اَدْنٰٓى اَنْ يُّعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا

اَدْنٰٓى	اَنْ يُّعْرَفْنَ	فَلَا يُؤْذَيْنَ	وَكَانَ	اللّٰهُ	غَفُوْرًا
نژدې دی دی ته	چې وبه پیژندی سی دوی	پس ایذاء به ونه سی رسولی دوی ته	او دی	الله	ښه بخښونکی

نژدې دی دی ته چې وبه پیژندی سی دوی (چې اصیلی دی) پس ایذاء به ونه سی رسولی دوی ته او دی الله ښه بخښونکی

رَّحِيْمًا ﴿٥٩﴾ لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ

رَّحِيْمًا	لَئِنْ	لَّمْ يَنْتَهِ	الْمُنٰفِقُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	فِيْ قُلُوْبِهِمْ
ډیر رحم والا	قسم دی	که منع نسول	منافقان	او هغه کسان چې	په زړونو د دوی کښې

ډیر رحم والا. قسم دی که منع نسول منافقان (له نفاق څخه) او هغه کسان چې په زړونو د دوی کښې

مَّرَضٌ وَّالْمُرْجِفُوْنَ فِي الْمَدِيْنَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ

مَّرَضٌ	وَّالْمُرْجِفُوْنَ	فِي الْمَدِيْنَةِ	لَنُغْرِيَنَّكَ
رنځ دی	او بدی آوازی ګډوونکی	په (ښار د) مدینی کښې	نو خامخا مسلط به کړو موږ خامخا تا

رنځ دی (دزناء، بدی کار کولو) او بدی آواز ګډوونکی په (ښار د) مدینی کښې نو خامخا مسلط به کړو موږ خامخا تا

بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُوْنَكَ فِيْهَآ اِلَّا قَلِيْلًا ۛ ﴿٦٠﴾

بِهِمْ	ثُمَّ	لَا يُجَاوِرُوْنَكَ	فِيْهَآ	اِلَّا	قَلِيْلًا
پر دوی	بیا به	همسایه توب ونه کړی دتا	په دغه (مدینی کښې)	مګر	لږ وخت

پر دوی بیا به همسایه توب ونه کړی (دوی) دتا په دغه (مدینی کښې) مګر لږ وخت

مَّلْعُوْنِيْنَ ۚ اَيْنَمَا ثُقِفُوْٓا اُخِذُوْا وَقُتِّلُوْا تَقْتِيْلًا ﴿٦١﴾

مَّلْعُوْنِيْنَ	اَيْنَمَا	ثُقِفُوْٓا	اُخِذُوْا	وَقُتِّلُوْا	تَقْتِيْلًا
رټلی ترټلی سوی دی	هر چیری	چې پیدا کړل سی	وبه نیولی سی	او وبه وژلی سی	په وژلو

رټلی ترټلی سوی دی هر چیری چې وموندلی سی وبه نیولی سی او وبه وژلی سی په وژلو (دخواری سره).

يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ ؕ ذٰلِكَ..

دمنافقينو دوه قسمه ازارونه ومسلمانانو او نبي كريم ﷺ ته رسيدل

دمنافقينو دطرفه څخه دوه قسمه آزارونه مسلمانانو او نبـي كـريم ﷺ تـه رسـيدل پـه دې دواړو ازارونـو كـې يو آزار داوو چې عـام منـافقين او بـې لاري خلـګ مسـلماناني مينځـې چې كله دڅه كار دپاره دباندې ووزې دوى يـې پلټـې او كلـه بـه يـې دمينځو په شك كې آزادې ښځې آزارولې چې ددې په وجه به عامو مسلمانانو ته او نبـي كـريم ﷺ تـه آزار رسـيدى. دوهم آزار داوو چې دې خلګو بـه هميشـه داسې دروغ خبرې كولې چې اوس فلانى دښمن پر مـدينې منـورې حملـه كوونكى دى هغه به هر څه خـتم كـړي: پـه ذكـر سـوو اياتونو كـې داول آزار څخـه دآزادو بيبيـانو دمحفـوظ كولوفـوري او آسـان انتظـام داكيـداى سوچې دوى لـره دې خلګو ددوى دخانـداني وجاهـت او حمايـت پـه وجـه قصـدا دپلټلو جرأت نه سو كولاى نو كله كله بـه دمينځو پـه شـك كـې دوى هـم ددې جنجال په منګلو كې راتلې كـه دوى يـې پيژنـدلاى نـو داخبـره نـه پيښـيده. پاتـه بيان پر راروان مخ وګورى

www.jamairahmani.org

الربع

سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَنْ تَجِدَ

سُنَّةَ	اللّٰهِ	فِي الَّذِيْنَ	خَلَوْا	مِنْ قَبْلُ	وَلَنْ تَجِدَ
دایوولاره اینبی ده	الله	(لاره) په حق دهغو کښی	چی تیر سوی دی	پخوا له دی څخه	او له سره به پیدا به نه کړی ته

دا یوه لاره ایښی ده الله لاره په حق د هغو (منافقانو مرجفانو) کی چی تیر سوی دی پخوا له دی څخه او له سره به نه مومی ته

لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ﴿٦٢﴾ يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ؕ قُلْ

لِسُنَّةِ	اللّٰهِ	تَبْدِيْلًا	يَسْـَٔلُكَ	النَّاسُ	عَنِ السَّاعَةِ	قُلْ
لاری	دالله ته	هیڅ تبدیل تغیر	پوښتنه کوی له تا څخه	خلک	له قیامت	ووایه (محمده)

لاری دالله ته هیڅ تبدیل تغیر. پوښتنه کوی له تا څخه خلک له قیامت (دراتلو چی کله دی؟) ووایه (ای محمده! دوی ته)

اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ

اِنَّمَا	عِلْمُهَا	عِنْدَ اللّٰهِ	وَمَا	يُدْرِيْكَ	لَعَلَّ	السَّاعَةَ
بیشکه! هم داخبره ده	علم دقیامت	په نزد دالله دی	او څه شی	پوه کړی یئ ته	ښایئ چی	قیام دقیامت

بیشکه! هم داخبره ده علم دقیامت (خاص) په نزد د الله دی او څه شی پوه کړی یئ ته (په قیامت) ښایئ چی قیام دقیامت

تَكُوْنُ قَرِيْبًا ﴿٦٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ۙ﴿٦٤﴾

تَكُوْنُ	قَرِيْبًا	اِنَّ	اللّٰهَ	لَعَنَ	الْكٰفِرِيْنَ	وَاَعَدَّ لَهُمْ	سَعِيْرًا
دی	نژدی وی	بیشکه!	الله	رټلی دی	کافران	او تیارکړی یئ دی دوی ته	سختی لمبی وهونکی اور

دی نژدی وی. بیشکه! الله رټلی دی کافران (منکران) او تیار کړی یئ دی دوی ته سختی لمبی وهونکی اور.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ لَا يَجِدُوْنَ وَلِيًّا

خٰلِدِيْنَ	فِيْهَآ	اَبَدًا	لَا يَجِدُوْنَ	وَلِيًّا
چی همیشه به اوسیږی	په دغه اور کښی	تل ترتله	نه به پیدا کوی دوی	هیڅ دوست

په دغه حال کښی چی همیشه به اوسیږی په دغه اور کښی تل تر تله نه به پیدا کوی دوی هیڅ دوست

وَّلَا نَصِيْرًا ﴿٦٥﴾ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُوْلُوْنَ

وَّلَا نَصِيْرًا	يَوْمَ	تُقَلَّبُ	وُجُوْهُهُمْ	فِي النَّارِ	يَقُوْلُوْنَ
او نه کوم مددگار	هغه ورځ	چی اړولی را اړولی به سی	مخونه د دوی	په اور کښی	وایئ به دوی

او نه کوم مدد گار. هغه ورځ چی چورلولی به سی مخونه د دوی په اور کښی وایئ به دوی

يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ اِنَّمَا.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: نو په دې وجه ضرورت پیښ سو چي دآزادو ښځو څه خاص امتیاز او جلاوالی وسي چي په اسانی سره په خپله دوی ددغو شریرانو دشر څخه په فوري طور محفوظه سي او دمینځو دپاره بل انتظام وسي: بل طرف ته اسلامي شریعت دآزادو ښځو او مینځو په شرعي پرده کي په ضرورت سره یو فرق دا هم ایښی دی چي دمینځو شرعي پرده هغه ده کمه چي دآزادو ښځو دخپلو محرمانو په وړاندي ده چي مثلاً مخ وغیره ښکاره کول کم چي دآزادو ښځو دپاره دخپلو محرمانو په وړاندي جآیز دي. دمینځو دپاره دباندي هم ددې اجازت ځکه ورکړل سوی دی چي د دوی کارداووچي دخپلو مالکانو او ددوی د کورونو خدمت وکړي چي ددې دپاره دوی دباندي بار بار وزي او مخ او لاسونه پټ ساتل ورته مشکل دي په خلاف د آزادو ښځو چي که دوی دڅه ضروروت دپاره د باندي هم ووزي نو کله کله وي چي په دې کي دپوره پردې رعایت ددوی دپاره څه مشکل کار نه دی الخ.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۰۳)

www.jamairahmani.org

يَآيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ. بنی اسرائیلو پر حضرت موسی علیہ السلام باندي تهمت ولګوی الله جل جلاله هغه غلط ثابت کی

دحضرت موسی علیہ السلام قصه په خپله نبي کریم صلی الله علیه وسلم بیان کړیده او ددي آیت تفسیر یي کړی دی کمه چي امام بخاری رحمة الله علیه په کتاب التفسیر کي او کتاب الانبیاء کي په روایت دحضرت ابو هریره رضی الله عنه نقل کړیده چي نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چي حضرت موسی علیہ السلام ډیر حیاکوونکی او دخپل بدن پټوونکی وو دوی بدن به هیچا نه سوای لیدلی کله چي به یي غسل کوی نو په پرده کي دننه به یي غسل کوی ددوی په قوم بنی اسرآئیلو کي په عمومي ډول سره دارواج ووچي سړي به دخلګو په مخکي ځان لغړ کوی او لمبیدی به نو ځیني بنی اسرآئیلو به ویل چي دحضرت موسی علیہ السلام دچا په مخکي دنه لمبیدو سبب دادی چي دده په بدن کي څه عیب دی یا خو وربانديِ دفیس مرض دی یا یي خصیتین: یعني خوټي ډیري غټي دي: یا یو بل آفت دی وربانـدي: الله جل جلاله اراده وفرمایله چي حضرت موسی علیہ السلام: پاته بیان پر راروان مخ وګوری.

ع ٨ / ٥

يٰلَيْتَنَآ اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلَا ﴿٦٦﴾ وَقَالُوْا

يٰلَيْتَنَآ	اَطَعْنَا	اللّٰهَ	وَاَطَعْنَا	الرَّسُوْلَا	وَقَالُوْا
ای کاشکی موږ	اطاعت کړی وی موږ	د الله	او اطاعت کړی وی موږ	د رسول (د الله)	او وایئ دوی

ای کاشکی موږ اطاعت کړی وی موږ د الله او اطاعت کړی وی موږ د رسول (د الله). او وایئ دوی

رَبَّنَآ اِنَّآ اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَاَضَلُّوْنَا

رَبَّنَآ	اِنَّآ	اَطَعْنَا	سَادَتَنَا	وَكُبَرَآءَنَا	فَاَضَلُّوْنَا
ای ربه زموږ	بیشکه! موږ	اطاعت کړی ؤ موږ	د مشرانو خپلو	او د غټانو خپلو	پس ورکه کړه دوی له موږ ځینی

ای ربه زموږ بیشکه! موږ اطاعت کړی و موږ د مشرانو خپلو او د غټانو خپلو پس ورکه کړه دوی له موږ ځینی

السَّبِيْلَا ﴿٦٧﴾ رَبَّنَآ اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ

السَّبِيْلَا	رَبَّنَآ	اٰتِهِمْ	ضِعْفَيْنِ	مِنَ الْعَذَابِ
سمه لاره	ای ربه زموږ	ورکړه دوی ته	دوچنده	له عذابه

سمه لاره. ای ربه زموږ ورکړه دوی ته دوچنده له عذابه

وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيْرًا ﴿٦٨﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا

وَالْعَنْهُمْ	لَعْنًا	كَبِيْرًا	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	لَا تَكُوْنُوْا
او لری کړه دوی له رحمته خپله	په رټلو ترټلو	لوی سره	ای	هغو کسانو	چې ایمان یئ راوړی دی	مه کیږئ

او لری کړه دوی له رحمته خپله په رټلو ترټلو لوی سره. ای هغو کسانو چې ایمان یئ راوړی دی مه کیږئ

كَالَّذِيْنَ اٰذَوْا مُوْسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوْا ؕ

كَالَّذِيْنَ	اٰذَوْا	مُوْسٰى	فَبَرَّاَهُ	اللّٰهُ	مِمَّا	قَالُوْا
په شان د هغو کسانو	چې ایذا یئ رسولی وه	موسیٰ ته	پس پاک کړ دغه	الله	له هغه	چې دوی پر ویل

په شان دهغو کسانو چې ایذاء یئ رسولی وه موسیٰ ته پس پاک کړ دغه (موسیٰ لره) الله له هغو دروغو چې دوی پر ویل

وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا ﴿٦٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا

وَكَانَ	عِنْدَ اللّٰهِ	وَجِيْهًا	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	اتَّقُوا
او وو (موسیٰ)	په نزد د الله کښی	ډیر مخور	ای	هغو کسانو	چې ایمان یئ راوړی دی	وبیریږئ

او وو (موسیٰ) په نزد د الله کښی وجیه (مخور خاوند دعزت). ای هغو کسانو چې ایمان یئ راوړی دی وبیریږئ د عذابه

www.jamairahmani.org

اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿٧٠﴾ يُّصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ

اللّٰهَ	وَقُوْلُوْا	قَوْلًا	سَدِيْدًا	يُّصْلِحْ	لَكُمْ	اَعْمَالَكُمْ
د الله	او ووایئ	خبره	سمه محکمه، ربنتیا	چې نیک ، صالح کړي (الله)	تاسی ته	عملونه ستاسی

دالله او ووایئ خبره سمه محکمه ربنتیا! چې نیک صالح کړي (الله) تاسی ته عملونه ستاسی

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ۗ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ

وَيَغْفِرْ لَكُمْ	ذُنُوْبَكُمْ	وَمَنْ	يُّطِعِ	اللّٰهَ	وَرَسُوْلَهٗ	فَقَدْ
او وبخښي (الله) تاسی ته	ګناهونه ستاسی	او هرچاچې	اطاعت وکړ	دالله	او درسول دده (الله)	پس په تحقیق

او وبخښي (الله) تاسی ته ګناهونه ستاسی او هرچا چې اطاعت وکړ دالله او درسول ددغه (الله) پس په تحقیق

فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ﴿٧١﴾ اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى

فَازَ	فَوْزًا	عَظِيْمًا	اِنَّا	عَرَضْنَا	الْاَمَانَةَ	عَلَى
بریالی سو	په بری ډیر	لوی سره	بیشکه! موږ	وړاندی کړموږ	امانت	پر

بریالی (کامیاب) سو په بری ډیر لوی سره. بیشکه! موږ وړاندی کړ موږ امانت(ثواب - عقاب) پر

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنَهَا

السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ	وَالْجِبَالِ	فَاَبَيْنَ	اَنْ يَّحْمِلْنَهَا
آسمانونو	او پر مځکه	او پر غرونو	پس منع راوړه دوی	له دی چې پورته کړی هغه

آسمانونو او پر مځکه او غرونه (کله چې مو پیدا کړ په دوی کښې فهم او نطق) پس منع راوړه دوی له دی چې پورته کړی هغه

وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ ظَلُوْمًا

وَاَشْفَقْنَ	مِنْهَا	وَحَمَلَهَا	الْاِنْسَانُ	اِنَّهٗ	كَانَ	ظَلُوْمًا
او وبیریدل دوی	له هغه	او پورته کړی هغه	انسان	بیشکه! چې دغه (انسان)	دی	ظالم

او وبیریدل دوی له هغه (امانت) او پورته کړی هغه (دامانت بار) انسان بیشکه! چې دغه (انسان) دی ظالم

جَهُوْلًا ﴿٧٢﴾ لِّيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ

جَهُوْلًا	لِّيُعَذِّبَ	اللّٰهُ	الْمُنٰفِقِيْنَ	وَالْمُنٰفِقٰتِ
ډیر بې پیری نادان	چې عذاب ورکړی	الله	منافقانو سړیو	او منافقانو ښځو ته

ډیر بې پیری نادان (په عاقبت خپل) دغه دامانت غرض ددی دپاره ؤ چې عذاب ورکړی الله منافقانو سړیو او منافقانو ښځو ته

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری:

دداسي قسمه عیبونو څخه پاک او بري وساتي : یوه ورځ حضرت موسی عليه السلام په خلوت کي دغسل کولو دپاره خپلي جامې ویستې او پر یوه ډبره یې کښېښوولې کله چې دغسل کولو څخه فارغه سو او خپلي جامې یې رآ اخیستې نو دا ډبره د خدای جل جلاله په حکم په حرکت کي راغله او جامې یې واخیستې په ځغستا سوله او وتښتیده حضرت موسی عليه السلام خپله لکړه راواخیسته په ډبري پسې روان سو او ناري یې کړي پسې: ثوبی حجر ، ثوبی حجر . یعني ای ډبري زماجامې ، ای ډبري زما جامې: مګر ډبره روانه وه تر دې چې دا ډبره ولاړه داسي ځای ودریده کم ځای چې دبنی اسرائیلو یوه مجمع وه دغه وخت بنی اسرائیلو موسی عليه السلام ته دسر څخه تر پښو پوري وکتل نو بدن یې روغ صحیح سالم ولیدی په دغه شان سره الله جل جلاله دحضرت موسی عليه السلام برآءت ددغو عیبونو څخه دټولو په مخکي ظاهر وفرمایي بیا حضرت موسی عليه السلام خپلي جامې واغوستلې.

(معارف القرآن ج٨پ٢٢ص١٠٩)

www.jamairahmani.org

وَالْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكٰتِ وَيَتُوْبَ اللّٰهُ عَلَى

وَالْمُشْرِكِيْنَ	وَالْمُشْرِكٰتِ	وَيَتُوْبَ	اللّٰهُ	عَلَى
او مشرکانو سړيو	او مشرکانو ښځو ته	او رجوع په رحمت سره وکړي	الله	پر

او مشرکانو سړيو او مشرکانو ښځو ته او رجوع په رحمت سره وکړي الله پر

الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٣﴾ ع

الْمُؤْمِنِيْنَ	وَالْمُؤْمِنٰتِ	وَكَانَ	اللّٰهُ	غَفُوْرًا	رَّحِيْمًا
مؤمنانو سړيو	او مؤمنانو ښځو	او دی	الله	ښه بخښونکی	ډير رحم والا

مؤمنانو سړيو او مؤمنانو ښځو، او دی الله ښه بخښونکی ډير رحم والا (په انعام دا جر او ثواب سره).

ع ٥

اٰیاتونه ٥٤ — ٣٤ سُوْرَةُ سَبَاٍ مَكِّيَّةٌ ٥٨ — رکوعی ٦

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا

اَلْحَمْدُ	لِلّٰهِ	الَّذِيْ	لَهٗ	مَا	فِي السَّمٰوٰتِ	وَمَا
ټول ثناء صفت	خاص الله لره دی	هغه چې	خاص هغه ته دی	هر هغه	چې په آسمانونو کښې دی	او هر هغه شيان

ټول ثناء صفت خاص الله لره دی هغه چې خاص هغه ته دی هر هغه (شيان) چې په آسمانونو کښې دی او هر هغه شيان

فِي الْاَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿١﴾

فِي الْاَرْضِ	وَلَهُ	الْحَمْدُ	فِي الْاٰخِرَةِ	وَهُوَ	الْحَكِيْمُ	الْخَبِيْرُ
چې په مځکه کښې دی	او خاص هم دغه (الله) لره	ټوله ثناء صفت	په آخرت کښې	او هم دغه (الله)	ښه حکمت والا	ښه خبردار دی

چې په مځکه کښې دی او خاص هم دغه (الله) لره ده ټوله ثناء صفت په آخرت کښې او هم دغه (الله) ښه حکمت والا ښه خبردار دی

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا

يَعْلَمُ	مَا يَلِجُ	فِي الْاَرْضِ	وَمَا	يَخْرُجُ	مِنْهَا
معلوم دی (الله ته)	هر هغه شی چې کښته ننوځی	په مځکه کښې	او هر هغه شی	چې دباندې راوځی	له دغې (مځکې) څخه

معلوم دی (الله ته) هر هغه شی چې کښته ننوځی په مځکه کښې او هر هغه شی چې دباندې راوځی له دغې (مځکې) څخه

وَالْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكٰتِ وَيَتُوْبَ اللّٰهُ. الله ﷻ به منافقينو نرو او ښځو ته عذاب او سزا ورکوي: دا يت مطلب دا دی چې الله ﷻ به عذاب ورکړي منافقينو نرو ته او منافقاتو ښځو ته او مشرکينو نرو ته او مشرکاتو ښځو ته او په مغفرت او رحمت سره به ونمانځي مومنان سړي او مومناني ښځي: په ليعذب: کي لام دعلت او دبيان دغرض دپاره نه دی بلکي دعربي اصطلاح په لحاظ سره لام عاقبت دی يعني کم چي ديو شي انجام بيان کړي لکه په يو عربي شعر کي دي: لدوا للموت وابنوا للخراب. يعني پيدا سی دمرګ دپاره او ابادی کی دورانيدو دپاره. مراد دادی چي دهرپيدا کيدونکي انجام مرګ اودهري ابادی انجام ويراني ده: ددې جملې تعلق د. حملها الانسان سره دی. يعني دانسان دامانت دبار پورته کولو انجام به داوي چي په نوع انساني کي به دوې فريقې جوړي سي يو کفار او منافقين وغيره کم چي دالله ﷻ داطاعت څخه سرکښه سي او امانت ضايع کوونکي سي نو هغوی ته به عذاب ورکول سي الخ.

معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص ١١٩

www.jamairahmani.org

وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۭ وَهُوَ

وَمَا يَنْزِلُ	مِنَ السَّمَآءِ	وَمَا يَعْرُجُ	فِيهَا	وَهُوَ
او هرهغه شی چی راکښته کیږی	له آسمانه	او هرهغه شی چی پورته خیژی	په دغه (آسمان) کښی	او هم دغه (الله)

او هرهغه شی چی راکښته کیږی له آسمانه او هرهغه شی چی پورته خیژی په دغه (آسمان) کښی، او هم دغه (الله)

الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ② وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ط

الرَّحِيمُ	الْغَفُورُ	وَقَالَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لَا تَأْتِينَا	السَّاعَةُ
ډیر رحم والا دی	ښه بخښونکی دی	او وایئ	هغه کسان	چی کافران سوی دی	چی رابه نسی موږ ته	قیامت

ډیر رحم والا دی ښه بخښونکی دی (دخطیاتو). او وایئ هغه کسان چی کافران سوی دی چی رابه نسی موږ ته قیامت

قُلْ بَلٰى وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ ۙ عٰلِمِ

قُلْ	بَلٰى	وَرَبِّي	لَتَأْتِيَنَّكُمْ	عٰلِمِ
ووایه (محمده!)	ولی نه	قسم دی زما په رب خپل	چی خامخا رابه سی دا قیامت تاسی ته (هسی رب)	چی عالم دی

ووایه (محمده!) بلکه رابه سی قسم دی زما په رب خپل چی خامخا رابه سی دا قیامت تاسی ته (هسی رب) چی عالم دی

الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

الْغَيْبِ	لَا يَعْزُبُ	عَنْهُ	مِثْقَالُ	ذَرَّةٍ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَلَا فِي الْأَرْضِ
په غیبو	نه پټیږی	له ده	په اندازه	د یوی ذری	په آسمانونو کښی	او نه په مځکه کښی

په غیبو نه پټیږی له ده په اندازه د یوی ذری په آسمانونو کښی او نه په مځکه کښی

وَلَآ أَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتٰبٍ مُّبِينٍ ③ ق

وَلَآ أَصْغَرُ	مِنْ ذٰلِكَ	وَلَآ أَكْبَرُ	إِلَّا	فِي كِتٰبٍ	مُّبِينٍ
او نه وړوکی	له هغی ذری	او نه لوی (تری)	مګر	په کتاب	ښکاره کښی

او نه وړوکی له هغی ذری او نه لوی (تری) مګر (چی دا ټول لیکلی پراته دی) په کتاب ښکاره (لوح محفوظ) کښی.

لِّيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۭ أُولٰٓئِكَ

لِّيَجْزِيَ	الَّذِينَ	اٰمَنُوا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	أُولٰٓئِكَ
دپاره د دی چی جزاء ورکړی	(الله) هغو کسانو ته	چی ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	دغه (نیکو کاران)

دپاره د دی چی جزا ورکړی (الله) هغو کسانو ته چی ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه) دغه (نیکوکاران)

عٰلِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ .. الله ﷻ عالم الغیب ذات دی او علم یي محیط دی:

داصفت درب دی کم چي لوړ قسم په خوړل سوی دی او دالله ﷻ دټولو صفتونو څخه دلته صفت دعلم غیب او علم محیط شاید په دې وجه سره خاص سوی وي چي خبره دقیامت دمنکرینو په باره کي روانه وه او دقیامت څخه دانکار لوی سبب دکفارو دپاره دا وو چي کله ټول انسانان مړه سي او بیا خاوري سي او ددې خاوري ذرې هم په دنیا کي پاش پاش سي نو دټولي دنیا څخه پاشل سوي ذرې جمع کول بیا دهر یوه انسان ذرې دنورو انسانانو دذرو څخه جلا کول بیا دهر یوه ذرې دده په بدن کي پیوست کول داڅنګه ممکن دي ؟ او دغه کار ناممکن ګڼل پر دې بنا باندي وو چي دوی به دالله ﷻ علم او قدرت پر خپل علم باندي قیاس کوی: نو په دې وجه الله ﷻ دا ورته وښووله چي دالله ﷻ علم پر ټول عالم باندي داسي محیط دی چي په آسمانونو او مځکه کي کم شیان دي هغه ته ټول نکته پر نکته معلوم دي.

(معارف القرآن ج۸پ۲۲ص ۱۲۴

www.jamairahmani.org

وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا هَلۡ نَدُلُّكُمۡ عَلٰى رَجُلٍ. كفارو به نبي كريم ﷺ ته په طور دحقارت ځيني خبري کولې

دلته الله پاک ﷻ دكفارو او دقيامت دمنكرينو يو قول نقل كړی دی كمو چي به په طور دحقارت او مسخرو داسي ويل چي راسی موږ تاسي ته يو داسي عجيبه سړی وښيئو كم چي داسي وايي چي كله تاسي پوره خس خس او ذره ذره سی ددې شخه وروسته به بيا تاسي دنوي سره پيدا سی او بيا به تاسي په دې شكل او صورت كي تيار كړي او ژوندي به مو كي : داخبره ظاهره ده چي ددې سړي شخه مراد نبي كريم ﷺ دی كم چي به دقيامت او په دې كي دټولو مړو ددوباره ژوندي كيدو خبر وركولو او خلگو ته به يي پر دې دايمان راوړلو تاكيد كوی او دې ټولو خلگو دوی ﷺ ښه پيژندل مگر دلته يي په داسي انداز سره ذكر وكی چي گويا داخلگ ددوی متعلق نور هيڅ نه پيژني بغير ددې شخه چي دوی په قيامت كي دمړو دژوندي كيدو خبرور كوي دخبري داطرز يي دمسخرو او دتحقير دپاره استعمال كړی.

معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص١٢٥

لَهُمۡ مَّغۡفِرَةٌ وَّرِزۡقٌ كَرِيۡمٌ ④ وَالَّذِيۡنَ سَعَوۡ فِيۡۤ اٰيٰتِنَا

لَهُمۡ	مَّغۡفِرَةٌ	وَّرِزۡقٌ	كَرِيۡمٌ	وَالَّذِيۡنَ	سَعَوۡ	فِيۡۤ اٰيٰتِنَا
سته دوی ته	مغفرت ، بخښنه	او رزق، روزی	دعزت	او هغه کسان	چي سعی کوښښ کوی	په آیتونو (دقرآن) زموږ کښی

سته دوی ته مغفرت بخښنه او رزق روزی ښه (جنت دی) . او هغه کسان چي سعی کوښښ کوی په آیتونو (دقرآن) زموږ

مُعٰجِزِيۡنَ اُولٰٓـئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ مِّنۡ رِّجۡزٍ اَلِيۡمٌ ⑤

مُعٰجِزِيۡنَ	اُولٰٓـئِكَ	لَهُمۡ	عَذَابٌ	مِّنۡ رِّجۡزٍ	اَلِيۡمٌ
په دی حال چي عاجزکوونکی وی	دغه کسان	سته دوی ته	عذاب	له عذابه	دردناکه شخه

په دی حال چي عاجزکوونکی وی دالله په زعم خپل دغه کسان سته دوی ته عذاب له عذابه دردناکه شخه .

وَيَرَى الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡعِلۡمَ الَّذِيۡۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡكَ مِنۡ

وَيَرَى	الَّذِيۡنَ	اُوۡتُوا	الۡعِلۡمَ	الَّذِيۡۤ	اُنۡزِلَ	اِلَيۡكَ	مِنۡ
او چي ووینی	هغه کسان	چي ورکړی سوی دی دوی ته	علم	هغه	چي نازل سوی دی	تاته	له

او (بل دپاره ددی) چي ووینی هغه کسان چي ورکړی سوی دی دوی ته علم فهم هغه (قرآن) چي نازل سوی دی تاته له

رَّبِّكَ هُوَ الۡحَقَّ ۙ وَيَهۡدِيۡۤ اِلٰى صِرَاطِ الۡعَزِيۡزِ الۡحَمِيۡدِ ⑥

رَّبِّكَ	هُوَ الۡحَقَّ	وَيَهۡدِيۡۤ	اِلٰى	صِرَاطِ	الۡعَزِيۡزِ	الۡحَمِيۡدِ
(جانبه د) رب ستا	هم هغه حق دی	او سمه لاره ښیی	طرف	دلاری	ښه زبردست	ډیر ثناویلی سوی دی

(جانبه د) رب ستا هم هغه حق دی او سمه لاره ښیی طرف د لاری (دهغه الله ته چي) ښه زبردست ډیر ثناویلی سوی دی.

وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا هَلۡ نَدُلُّكُمۡ عَلٰى رَجُلٍ

وَقَالَ	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	هَلۡ نَدُلُّكُمۡ	عَلٰى	رَجُلٍ
او وایئ	هغه کسان	چي کافران سوی دی	آیا دلالت وکړو تاسی ته	په	یو سړی

او وایئ هغه کسان چي کافران سوی دی آیا (وښیو) دلالت وکړو تاسی ته په یو سړی

يُنَبِّئُكُمۡ اِذَا مُزِّقۡتُمۡ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۙ اِنَّكُمۡ لَفِيۡ خَلۡقٍ

يُنَبِّئُكُمۡ	اِذَا	مُزِّقۡتُمۡ	كُلَّ	مُمَزَّقٍ	اِنَّكُمۡ	لَفِيۡ	خَلۡقٍ
چي خبر درکوی تاسی ته	کله چي	ذری ذری کړی سی تاسی	په کامل	ذره ذره کیدلو سره	بیشکه! چي تاسی	خامخا	په پیدا ایښت

چي خبر درکوی تاسی ته کله چي ذری ذری کړی سی تاسی په کامل ذره ذره کیدلو سره بیشکه! چي تاسی خامخا په پیدا ایښت

www.jamairahmani.org

جَدِيۡدٍ ۞٧ اَفۡتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمۡ بِهٖ جِنَّةٌ ۢ بَلِ

جَدِيۡدٍ	اَفۡتَرٰى	عَلَى اللّٰهِ	كَذِبًا	اَمۡ بِهٖ	جِنَّةٌ	بَلِ
نوی کښنی یئ	آیا له خپله ځانه تړلی دی	پر الله باندی	دروغ	یا ورپوری	لیونتوب دی	بلکه

نوی کښنی یئ، آیا له خپله ځانه تړلی دی (محمد) پر الله باندی دروغ؟ یا ورپوری لیونتوب دی ؟ (فرمائی الله) داسی نه بلکه

الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡاٰخِرَةِ فِى الۡعَذَابِ وَالضَّلٰلِ

الَّذِيۡنَ	لَا يُؤۡمِنُوۡنَ	بِالۡاٰخِرَةِ	فِى الۡعَذَابِ	وَالضَّلٰلِ
هغه کسان	چی ایمان نه راوړی	په آخرت	په عذاب کښنی به وی	او په ګمراهی

هغه کسان چی ایمان نه راوړی په آخرت په عذاب کښنی به وی (په عقبیٰ کښنی) او په ګمراهی

الۡبَعِيۡدِ ۞٨ اَفَلَمۡ يَرَوۡا اِلٰى مَا بَيۡنَ اَيۡدِيۡهِمۡ وَمَا

الۡبَعِيۡدِ	اَفَلَمۡ يَرَوۡا	اِلٰى	مَا بَيۡنَ اَيۡدِيۡهِمۡ	وَمَا
لوی کښنی	ایا نه ګوری	هغه شی ته	چی په مخ کښنی د دوی دی	او هغه شی ته

لوی کښنی (لویدلی دی په دنیا کښنی). آیا نه ګوری (دا کافران) هغه شی ته چی په مخ کښنی د دوی دی او هغه شی ته

خَلۡفَهُمۡ مِّنَ السَّمَآءِ وَالۡاَرۡضِ ؕ اِنۡ نَّشَاۡ نَخۡسِفۡ بِهِمُ

خَلۡفَهُمۡ	مِّنَ السَّمَآءِ	وَالۡاَرۡضِ	اِنۡ نَّشَاۡ	نَخۡسِفۡ	بِهِمُ
چی وروسته د دوی دی	له آسمانه	او له ځمکی	که چیری اراده وفرمایو	نو ننخ به کړو	دوی

چی وروسته د دوی دی، له آسمانه او له ځمکی (چی دوی په کښنی محاط وی) که چیری اراده وفرمایو نوخیری به کړو په دوی

الۡاَرۡضَ اَوۡ نُسۡقِطۡ عَلَيۡهِمۡ كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ

الۡاَرۡضَ	اَوۡ نُسۡقِطۡ	عَلَيۡهِمۡ	كِسَفًا	مِّنَ السَّمَآءِ	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ
په ځمکه کی	یا به وغورځوو	پر دوی باند	یوه ټوټه	له آسمانه	بیشکه!	په دغه (کتلو) کښنی

ځمکه (او په کښنی به یئ ډوب کړو) یا به وغورځوو پر دوی باندی یوه ټوټه له آسمانه. بیشکه! په دغه (کتلو) کښنی

لَاٰيَةً لِّكُلِّ عَبۡدٍ مُّنِيۡبٍ ۞٩ وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ ع ٧

لَاٰيَةً	لِّكُلِّ	عَبۡدٍ	مُّنِيۡبٍ	وَلَقَدۡ	اٰتَيۡنَا	دَاوٗدَ
خامخا دلائل دی	دپاره دهر	بنده	رجوع کوونکی	او خامخا په تحقیق	ورکړی ؤ موږ	داؤد ته

خامخا دلائل (دقدرت) دی دپاره دهر بنده رجوع کوونکی (الله ته). او خامخا په تحقیق ورکړی ؤ موږ داؤد د ته

وَلَقَدۡ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ مِنَّا فَضۡلًا ؕ يٰجِبَالُ اَوِّبِىۡ.

حضرت داود علیه السلام ته الله جل جلاله دخپل طرفه څخه فضل ورکړی وو : په دغه آیت کي الله جل جلاله فرمايلي دي چي موږ وداود علیه السلام ته خپل فضل ورکی : دفضل لفظي معنـی زیاتی دی: دلته دفضل څخه مراد هغه صفتونه دي کم چي دنورو څخه زيات دوی ته ورکول سوي وه هر نبي او پيغمبر ته الله جل جلاله ځيني خاص امتيازي صفتونه ورکړي دي کم چي ددوی مخصوص فضيلتونه ګڼل کيږي. دحضرت داود علیه السلام مخصوص صفتونه داوه چي ده ته دخپل نبوت او رسالت سره دټولي دنيا سلطنت او حکومت هم ورکول سوی وواو دخوش اوازی داسي صفت ورته ورکول سوی وو چي کله به دی دالله جل جلاله په ذکر يا دزبور په تلاوت کي مشغول وو نو دهوا الوتونکي مرغی به يي اوريدوته جمع کيدی دغه شان ورته ډير ي خصوصي معجزې ورکول سوي دي يا جبال اوّبی. اوّبی دتاويب څخه مشتق دی چي معنی يي ددوباره کولو او بيا دسره کولو ده مراد دادی چي الله جل جلاله غرونو ته دده سره دتسبيح دوباره ويلو حکم کړی وو. (معارف القرآن ج۸پ۲۲ص۱۲۹)

www.jamairahmani.org

مِنَّا فَضۡلًا ؕ یٰجِبَالُ اَوِّبِیۡ مَعَهٗ وَالطَّیۡرَ ۚ وَاَلَنَّا لَهُ

مِنَّا	فَضۡلًا	یٰجِبَالُ	اَوِّبِیۡ	مَعَهٗ	وَالطَّیۡرَ	وَاَلَنَّا	لَهُ
له جانبه خپله	فضل	ای غرونو	تسبیح وایاست	د ده سره	او مرغانوتاسو هم	او پسته کړی وه موږ	ده ته

له جانبه خپله فضل ای غرونو تسبیح وایاست د ده سره او مرغانو هم . او پسته کړی وه موږ ده ته

الۡحَدِیۡدَ ﴿۱۰﴾ اَنِ اعۡمَلۡ سٰبِغٰتٍ وَّقَدِّرۡ فِی السَّرۡدِ وَاعۡمَلُوۡا

الۡحَدِیۡدَ	اَنِ اعۡمَلۡ	سٰبِغٰتٍ	وَّقَدِّرۡ	فِی السَّرۡدِ	وَاعۡمَلُوۡا
او سپنه	چی جوړوه	ځغری پراخی اوږدی	او اندازه کوه	په جوړولو کښی	او عمل کوئ تاسی

اوسپنه چی جوړوه ځغری ارتی اوږدی او اندازه کوه په اوبدلو کښی او عمل کوئ تاسی

صَالِحًا ؕ اِنِّیۡ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ بَصِیۡرٌ ﴿۱۱﴾ وَلِسُلَیۡمٰنَ

صَالِحًا	اِنِّیۡ	بِمَا	تَعۡمَلُوۡنَ	بَصِیۡرٌ	وَلِسُلَیۡمٰنَ
دنیکیو	بیشکه! زه چی یم	پر هغو کارونو	چی کوئ یئ تاسی	ښه لیدونکی یم	او سلیمان ته

دنیکیو بیشکه! زه چی یم پر هغو کارونو چی کوئ یئ تاسی ښه لیدونکی یم. او (مسخرکړی موؤ)سلیمان ته

الرِّیۡحَ غُدُوُّهَا شَهۡرٌ وَّ رَوَاحُهَا شَهۡرٌ ۚ وَاَسَلۡنَا لَهٗ

الرِّیۡحَ	غُدُوُّهَا	شَهۡرٌ	وَّرَوَاحُهَا	شَهۡرٌ	وَاَسَلۡنَا	لَهٗ
باد	تلل د سهار د هغه	یوی میاشتی	او تلل د ماښام د هغه	دیوی میاشتی وه	او بهیولی مو وه	د ده دپاره

باد دسبائی (منزل) دهغه (د) یوی میاشتی او (د) ماښامی (منزل) دهغه دیوی میاشتی (لاره) وه او بهیولی مو وه د ده دپاره

عَیۡنَ الۡقِطۡرِ ؕ وَمِنَ الۡجِنِّ مَنۡ یَّعۡمَلُ بَیۡنَ یَدَیۡهِ بِاِذۡنِ

عَیۡنَ	الۡقِطۡرِ	وَمِنَ الۡجِنِّ	مَنۡ یَّعۡمَلُ	بَیۡنَ یَدَیۡهِ	بِاِذۡنِ
چینه	دویلیو کړیو سویو مسو	او له پیریانو	هغه څوک چی کار به یئ کاوه	په مخ د ده کښی	په حکم

چینه د ویلیو کړیو سویو مسو ، او (مسخر کړی موؤ ده ته) له پیریانو هغه څوک چی کار به یئ کاوه په مخ د ده کښی په حکم

رَبِّهٖ ؕ وَمَنۡ یَّزِغۡ مِنۡهُمۡ عَنۡ اَمۡرِنَا نُذِقۡهُ مِنۡ عَذَابِ

رَبِّهٖ	وَمَنۡ یَّزِغۡ	مِنۡهُمۡ	عَنۡ اَمۡرِنَا	نُذِقۡهُ	مِنۡ عَذَابِ
درب د ده	او هر چاچی به سرکشی وکړه	له دوی	له امره ، حکمه زموږ	نو وبه څکوو موږ هغه ته	له عذابه

درب د ده او هرچاچی به ځنګ سرکشی وکړه له دوی له امره حکمه زموږ نو وبه څکوو موږ هغه ته (په آخرت) له عذاب

وَاَلَنَّا لَهُ الۡحَدِیۡدَ ﴿۱۰﴾ اَنِ اعۡمَلۡ سٰبِغٰتٍ.. دحضرت داود علیه السلام دوهمه معجزه :

دوهمه هغه معجزه چي الله جل جلاله وحضرت داود علیه السلام ته ورکړي وه هغه داوه چي الله جل جلاله ده ته اوسپنه نرمه کړي وه دتفسير شريف امامانو فرمايلي دي چي الله جل جلاله په طور دمعجزې اوسپنه دده دپاره دمومو په شان نرمه کړې وه چي ددې څخه په څه شي جوړولو کي دده نه اورته ضرورت راتلی او نه څه څټک یا بلي الي ته: مخته ته په آيت کي ددې بيان دی چي اوسپنه دده دپاره موږ ځکه نرمه کړې وه چي دی داوسپني څخه زغري په آسانی سره جوړې کړي او په بل آيت کي دا هم ذکر دی چي الله جل جلاله دزغرو جوړولو کارده ته په خپله ښوولی وو. فرمايي چي. وعلّمناه صنعة لبوس لكم. يعني موږ وښوول ده ته جوړول دزغرو : دذکر سوي آيت څخه ثابته سوه چي دضرورت دشيانو ايجاد او صنعت يو داسي مهم شی دی چي الله جل جلاله په خپله ددې تعليم ورکولو اهتمام کړی دی او خپلو عظيم الشانه پيغمبرانو ته يي ددې ښوونه اوتعليم ورکړی دی. پاته بيان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

السَّعِيْرِ ⑫ يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا يَشَآءُ مِنْ مَّحَارِيْبَ

السَّعِيْرِ	يَعْمَلُوْنَ	لَهٗ	مَا يَشَآءُ	مِنْ مَّحَارِيْبَ
د اور دوزخ	جوړوه دوی	دغه (سلیمان) ته	هر هغه شی چی ده غوښت	له اوچتو کلاؤ

د اور دوزخ. جوړوه (دغو پیریانو) دغه (سلیمان) ته هر هغه شی چی ده غوښت له هسکو (اوچتو) کلاؤ

وَتَمَاثِيْلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُوْرٍ رّٰسِيٰتٍ

وَتَمَاثِيْلَ	وَجِفَانٍ	كَالْجَوَابِ	وَقُدُوْرٍ	رّٰسِيٰتٍ
او تصویرونه	او لوی لګنونه	په شان د تالابونو	او دیګونه	پر نغریو پراته

او تمثالونه او لوی لګنونه په شان د تالابونو او (په شان د لویو کلکو) دیګونو پر نغریو پراته.

اِعْمَلُوْٓا اٰلَ دَاوٗدَ شُكْرًا ۭ وَقَلِيْلٌ مِّنْ عِبَادِيَ

اِعْمَلُوْٓا	اٰلَ	دَاوٗدَ	شُكْرًا	وَقَلِيْلٌ	مِّنْ عِبَادِيَ
عمل کوئ	آل	د داؤد	دپاره د شکر	او لږ دی	له بندګانو زما

(وفرمایل موږ) عمل کوئ (دنیکیو – ای) آل د داؤد ! دپاره د شکر ، او لږ دی له بندګانو زما

الشَّكُوْرُ ⑬ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ

الشَّكُوْرُ	فَلَمَّا	قَضَيْنَا	عَلَيْهِ	الْمَوْتَ	مَا دَلَّهُمْ
شکر ایستونکی	پس کله چی	حکم وکړ موږ	پر سلیمان	د مرګ	نو هیچا خبر کړی نهٔ وُ دغه پیریان

شکر ایستونکی (احسان منونکی). پس کله چی حکم وکړ موږ پر سلیمان د مرګ نو هیچا خبر کړی نهٔ وُ دغه پیریان

عَلٰى مَوْتِهٖٓ اِلَّا دَآبَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاَتَهٗ ۚ فَلَمَّا

عَلٰى	مَوْتِهٖٓ	اِلَّا	دَآبَّةُ	الْاَرْضِ	تَاْكُلُ	مِنْسَاَتَهٗ	فَلَمَّا
پر	مرګ د دغه	مګر	چنجی	د مځکی	چی وېئ خوره	لکړه د ده	پس کله چی

پر مرګ د دغه (سلیمان) مګر چنجی د مځکی (وینو) چی وئی خوړه همسا د ده پس کله چی

خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ اَنْ لَّوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ الْغَيْبَ

خَرَّ	تَبَيَّنَتِ	الْجِنُّ	اَنْ لَّوْ كَانُوْا	يَعْلَمُوْنَ	الْغَيْبَ
ولوید	نو معلوم سو	پیریانو ته	دغه که چیری وی	چی پوهیدی	په (علم د) غیب

ولوید (سلیمان پر مځکه) نو معلوم سو پیریانو ته دغه که چیری وی چی پوهیدی په (علم د) غیب

يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا يَشَآءُ مِنْ مَّحَارِيْبَ وَتَمَاثِيْلَ. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری :

حضرت داود علیه السلام ته الله جل جلاله دزغرو دښوولو اهتمام کړی وو. او حضرت نوح علیه السلام ته الله جل جلاله دکښتی جوړول وروښوولي وه دغه شان نورو انبیاوو علیهم السلام ته هم الله جل جلاله مختلف کارونه ښوولي او دادځیني روایتونو څخه ثابت هم دي. **دالطب النبوی په نوم سره** داحادیثو یو کتاب امام حافظ شمس الدین ذهبی رحمة الله علیه طرف ته منسوب چاپ سوی دی په دغه کتاب کې یوروایت دانقل کړی دی چې دانسان دژوند دپاره څومره اهم او ضروري کارونه دي ، مثلا مکان جوړول ، جامه اودل ، درختي بوټي کرل او شنه کول ، دخوراک شیان تیارول ، دحمل او نقل دپاره دپايانو ګاډی جوړول او چلول وغیره داټول ضروري کارونه الله جل جلاله دوحي په ذریعه خپلو پیغمبرانو ته ښوولي وه : ددي څخه دصنعت او حرفت او کسب او کار ډیر لوی فضیلت ثابت سو او داهم ښکاره خبره ده چي یو کسب زده کول تعلیم ته ضرورت لري نو په دې سره دتعلیم اهمیت هم ښکاره سو :

(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۳۰)

www.jamairahmani.org

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فِيْ مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ.. دسبا پر قوم باندي دالله ﷻ خاص انعامات او د هغوی ناشکري: ابن کثير رحمة الله عليه فرمايي چي سبا ديمن دبادشاهانو او ددې ملک داوسيدونکو لقب دی: تبابعه کم چي ددې ملک مقتداء او پيشواء وو هغه هم په دې قوم دسبا کي وواو ملکه بلقيس دکمي واقعه چي دحضرت سليمان عليه السلام دقصې سره په سورت نمل کي تيره سويده هغه هم په دې قوم کي وه الله ﷻ پر دوی باندي دخپل رزق دروازې خلاصي کړي وي: او ددوی په ښار کي يي دارام او عيش ټول اسباب تيار کړي وه او دخپلو انبياوو په ذريعه يي دوی ته دالله ﷻ دتوحيد او دده داحکامو داطاعت او دنعمتونو دشکر اداء کولو حکم ورکړی وو: تريوې مودې پوري داخلګ پر دې حال باندي قايم پاته سوه او په هرقسم راحت او عيش کي وه بيا په دوی کي په عيش او عشرت کي په انهماک سره دخدای ﷻ څخه غفلت بلکي انکار ته نوبت ورسيدی نو الله ﷻ ددوی دخبرولو دپاره خپل ديارلس کسه انبياء راوليږل هغو ددوی دپوهولو. پاته بيان پر راروان مخ وګوری:

مَا لَبِثُوْا فِي الْعَذَابِ الْمُهِيْنِ ﴿۱۴﴾ لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ

مَا لَبِثُوْا	فِي الْعَذَابِ	الْمُهِيْنِ	لَقَدْ	كَانَ	لِسَبَاٍ
نه به وايئ پاته سوی	په تکليف، مشقت	سپکوونکی کښی	خامخا په تحقيق	وه	خلګو دسبا ته

نو نه به يئ تيراوه (سلامت يو کال) په تکليف مشقت سپکوونکی کښی. خامخا په تحقيق وه خلګو دسبا ته

فِيْ مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ جَنَّتٰنِ عَنْ يَّمِيْنٍ وَّ شِمَالٍ

فِيْ مَسْكَنِهِمْ	اٰيَةٌ	جَنَّتٰنِ	عَنْ يَّمِيْنٍ	وَّ شِمَالٍ
په ځای دهستوګنی د دوی کښی	يوه لويه نښه	چی دوه باغونه دی	له راسته	او چپه

په ځای د هستوګنی ددوی کښی يوه لويه نښه چی (هغه لويه نښه) دوه باغونه دی له راسته او چپه (طرف د مينو د دوی)

كُلُوْا مِنْ رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوْا لَهٗ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَّرَبٌّ

كُلُوْا	مِنْ رِّزْقِ	رَبِّكُمْ	وَاشْكُرُوْا	لَهٗ	بَلْدَةٌ	طَيِّبَةٌ	وَّرَبٌّ
خورئ تاسی	له رزق	درب خپل	او شکر وباسئ	دغه (الله) ته	ښار دی	پاکيزه	او رب دی

(وويلی سو دوی ته) خورئ تاسی له رزق روزئ درب خپل او شکر وباسئ دغه (الله) ته ، (دا) ښار دی پاکيزه او رب دی

غَفُوْرٌ ﴿۱۵﴾ فَاَعْرَضُوْا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

غَفُوْرٌ	فَاَعْرَضُوْا	فَاَرْسَلْنَا	عَلَيْهِمْ	سَيْلَ	الْعَرِمِ
ډير بخښونکی	پس مخ واړوی دوی	پس ومو ليږه	پر دوی	سيلاب	ديوه زورور بند

ډير بخښونکی . پس وګرزيدل (له شکره) پس ومو ليږه پر دوی سيلاو د يوه زورور خوړ بند

وَبَدَّلْنٰهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَّاَثْلٍ

وَبَدَّلْنٰهُمْ	بِجَنَّتَيْهِمْ	جَنَّتَيْنِ	ذَوَاتَيْ	اُكُلٍ	خَمْطٍ	وَّاَثْلٍ
او بدل ورکړ موږ دوی ته	په ځای د دوو باغونو د دوی کښی	دوه باغونه نور	خاوندان	دميوو	بی خونده	او درختی دغز

او بدل ورکړ موږ دوی ته په ځای د دوو باغونو د دوی کښی دوه باغونه نور خاوندان د ميوو بی مزی تر خو او دنبوره ګزه

وَّشَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ ﴿۱۶﴾ ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِمَا

وَّشَيْءٍ	مِّنْ سِدْرٍ	قَلِيْلٍ	ذٰلِكَ	جَزَيْنٰهُمْ	بِمَا
او يو قدر	له بيرو هم	خو ډير لږ	دغه (عذاب)	جزاء ورکړه موږ دوی ته	په سبب دهغه

او يو قدر له بيرو هم خو ډير لږ. دغه (عذاب) جزاء ورکړه موږ دوی ته په سبب د هغه

www.jamairahmani.org

كَفَرُوْا ۭ وَهَلْ نُجٰزِيْٓ اِلَّا الْكَفُوْرَ ⑰ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ

كَفَرُوْا	وَهَلْ	نُجٰزِيْٓ	اِلَّا	الْكَفُوْرَ	وَجَعَلْنَا	بَيْنَهُمْ
چي كافران سوي ؤ	او آيا	جزا وركوو	مگر	ناشكرو ته	او جوړ كړي وه موږ	په مينځ د دوی

چي كافران سوي ؤ ، او آيا جزا وركوو (يعنى نه وركوو) مگر ناشكرو ته . او كړي وو موږ په مينځ د دوی (اهل دسبا)

وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَّقَدَّرْنَا

وَبَيْنَ	الْقُرَى	الَّتِيْ	بٰرَكْنَا	فِيْهَا	قُرًى	ظَاهِرَةً	وَّقَدَّرْنَا
او په مينځ	دكليو ښارونو	هغو كښې	چې بركت اچولی وو موږ	په هغه كښې	كلي (ښارونه)	ښكاره	او په اندازه كړې وو موږ

او په مينځ د كليو ښارونو هغو كښې چې بركت اچولی وو موږ په هغه كښې كلي (ښارونه) ښكاره او په اندازه كړې وو موږ

فِيْهَا السَّيْرَ سِيْرُوْا فِيْهَا لَيَالِيَ وَاَيَّامًا

فِيْهَا	السَّيْرَ	سِيْرُوْا	فِيْهَا	لَيَالِيَ	وَاَيَّامًا
په هغو كښې	منزلونه	ځئ راځئ	په دغو كليو كښې	دشپې	او دورځې

په هغو كښې منازل (د تگ او راتگ) (و موفرمايل چي) ځئ راځئ په دغو كليو (ښارو) كښې دشپې او دورځې

اٰمِنِيْنَ ⑱ فَقَالُوْا رَبَّنَا بٰعِدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوْٓا

اٰمِنِيْنَ	فَقَالُوْا	رَبَّنَا	بٰعِدْ بَيْنَ	اَسْفَارِنَا	وَظَلَمُوْٓا
په امان	پس وويل دوی	ای ربه زموږ	لريوالی پيدا كړه په مينځ	دسفرونو زموږ كښې	او ظلم وكړ دوی

په امان (له هر آفته). پس وويل دوی ای ربه زموږ لريوالی پيدا كړه په مينځ د منازلو (دسفرو) زموږ كښې او ظلم وكړ دوی

اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنٰهُمْ اَحَادِيْثَ وَمَزَّقْنٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۭ

اَنْفُسَهُمْ	فَجَعَلْنٰهُمْ	اَحَادِيْثَ	وَمَزَّقْنٰهُمْ	كُلَّ	مُمَزَّقٍ
پر ځانونو خپلو	پس وگرځول موږ دغه	قصې افسانې	او ټوټې ټوټې كړل موږ دوی	په پوره	ټوټې كولو سره

پر ځانونو خپلو پس وگرځول موږ دغه (اهل السبا) قصې افسانې او تار په تار كړل موږ دوی په پوره تار په تار كيدلو .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ⑲

اِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	لَاٰيٰتٍ	لِّكُلِّ	صَبَّارٍ	شَكُوْرٍ
بيشكه!	په دغه كښې	خامخا لوی دلائل دی	دپاره دهر	ښه صبر كوونكي	ډير شكر كوونكي

بيشكه! په دغه (تمزيق دسبا) كښې خامخا لوی دلائل (دعبرت) دی دپاره دهر ښه صبر كوونكي ډير شكر كوونكي .

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِيْ بٰرَكْنَا .. دتير مخ پاته بيان دلته وگورئ:

او ددوی دنيكي لاري ته دراوستلو ډير كوشش وكړی مگر داخلگ دخپل غفلت دبې هوښې څخه واپس نه سول نو پر دوی ديو سيلاب عذاب راوليږل سو كم چي ددوی ښارونه او باغونه ټول وران او برباد كړل. امام احمد ابن حنبل رحمة الله عليه دحضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه دا روايت نقل كړی دی چي يو سړي دنبي كريم صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وكړه چي قوم دسبا دكم واقعه چي په قرآن كريم كي ذكر سويده دا ديو سړي يا ديوې ښځي نوم دی ؟ او كه يا دمځكي ديوې حصې نوم دی ؟ نبي كريم صلى الله عليه وسلم په جواب كي وفرمايل چي دا ديوه سړي نوم دی چي په اولاد كي يي لس زامن سوي دي چي په دغو كي شپږ په يمن كي آباد سول او څلور شام ته ولاړل هغه چي په يمن كي اوسيدله دهغو نومونه دادي: مدجج ، كنده : ازد ، اشعری ، انمار ، او حمير ، ددې شپږو هلكانو څخه شپږ قبيلې پيدا سوې او دشام ددې نومونه دادي: لحم ، جذام و عامله ، او غسان ، الخ.
(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص١٤٨)

www.jamairahmani.org

قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ.. دحکم رباني په وخت کي دملايکو بې هوښه کيدل په ذکر سوو اياتونوکي دحکم رباني دنزول په وخت کي چي کم دملايکو مدهوشه کيدل بيا په خپل مينځ کي ديوبل څخه دپوښتنوکولو ذکر دی. دابيان دحضرت ابوهريره رضي الله عنه په روايت سره داسي راغلي دي چي کله الله جل جلاله په اسمان کي څه حکم نافذ وفرمايي نو ټولي ملايکي په خشوع او خضوع سره خپل وزرونه وهل شروع کړي او مدهوش غوندي سي کله چي ددوی دزړونو څخه دبيري هيبت او جلال هغه اثر ليري سي نو وايي ستاسي رب څه وفرمايل ؟ نوري بيا ورته وايي چي فلانی حق حکم يي فرمايلی دی او په بل حديث شريف کي نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي چي زما رب تبارک اسمه کله چي څه حکم کوي نودعرش پورته کوونکي ملايکي تسبيح کوي ددوی تسبيح چي واوري نو دوی ته نژدې آسمان والا ملايکي تسبيح شروع کړي بيا چي ددوی تسبيح واوري د دوی څخه دلاندي اسمان والا ملايکي تسبيح شروع کړي تردي چي دانوبت ددنيا دآسمان ملايکو ته راورسيږي نو هغه هم په تسبيح کي مشغولي سي الخ
معارف القرآن ج۸پ ۲۲ص ۱۶۱)

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيْسُ ظَنَّهٗ فَاتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِيْقًا

وَلَقَدْ	صَدَّقَ	عَلَيْهِمْ	اِبْلِيْسُ	ظَنَّهٗ	فَاتَّبَعُوْهُ	اِلَّا	فَرِيْقًا
اوخامخا په تحقيق	رښتيا کړ	پر دوی	ابليس	ګمان خپل	پس متابعت وکړ دوی د دغه	مګر	يوی فرقی

او خامخا په تحقيق رښتيا وموند پر دوی ابليس ګمان خپل پس متابعت وکړ دوی ټولو د دغه (ابليس) مګر يوی فرقی

مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۲۰﴾ وَمَا كَانَ لَهٗ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ

مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ	وَمَا كَانَ	لَهٗ	عَلَيْهِمْ	مِّنْ سُلْطٰنٍ	اِلَّا لِنَعْلَمَ
دمؤمنانو	او نه ؤ	دغه ته	پر دوی	څه تسلط	مګر خاص دپاره دددی چي معلوم کړو

د مؤمنانو . او نه ؤ دغه (ابليس) ته پر دوی څه تسلط مګر خاص دپاره د دی چي معلوم کړو (په علم الشهود)

مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِيْ شَكٍّ

مَنْ يُّؤْمِنُ	بِالْاٰخِرَةِ	مِمَّنْ	هُوَ	مِنْهَا	فِيْ شَكٍّ
هغه څوک چي ايمان راوړی	په آخرت	له هغه چا څخه	چي هغه	له دی څخه	په شک کښی وی

سره هم هغه څوک چي ايمان راوړی په آخرت له هغه چا څخه چي هغه له دی آخرت څخه په شک کښی وی

وَرَبُّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ﴿۲۱﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ

وَرَبُّكَ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	حَفِيْظٌ	قُلِ	ادْعُوا	الَّذِيْنَ
او رب ستا	پر	هر شي باندی	ښه ساتونکی دی	ووايه	چي وبولی تاسی	هغه معبودان

او رب ستا پر هر شي باندی ښه ساتونکی دی. ووايه (ای محمده! دوی ته) چي وبولی تاسی هغه معبودان

ع ۲ ۸

زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ

زَعَمْتُمْ	مِّنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	لَا يَمْلِكُوْنَ	مِثْقَالَ	ذَرَّةٍ
چي ګمان به کاوه تاسی	غير له	الله	چي نه لری دوی اختيار	په اندازه	ديوی ذری

چي ګمان به کاوه تاسی (په دی د خدايانو) غير له الله چي نه لری دوی اختيار په اندازه د يوی ذری (نه)

فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا

فِي السَّمٰوٰتِ	وَلَا فِي الْاَرْضِ	وَمَا لَهُمْ	فِيْهِمَا
په آسمانونو کښی	او نه په ځمکه کښی	او نشته (دغو معبودانو) د دوی ته	په دغو کښی

په آسمانونو کښی او نه په ځمکه کښی او نشته (دغو معبودانو) د دوی ته په دغو (علوياتو او سلفياتو) کښی

www.jamairahmani.org

مِنۡ شِرۡكٍ وَّمَا لَهٗ مِنۡهُمۡ مِّنۡ ظَهِيۡرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنۡفَعُ

مِنۡ شِرۡكٍ	وَّمَا لَهٗ	مِنۡهُمۡ	مِّنۡ ظَهِيۡرٍ	وَلَا تَنۡفَعُ
څه شرکت	او نسته دغه (الله) ته	له دوی څخه	هیڅ مددګاره	او نه رسوی هیڅ نفع

څه شرکت او نسته دغه (الله) ته له دوی څخه هیڅ مددګاره او نه رسوی هیڅ نفع

الشَّفَاعَةُ عِنۡدَهٗۤ اِلَّا لِمَنۡ اَذِنَ لَهٗ ؕ حَتّٰۤى اِذَا فُزِّعَ

الشَّفَاعَةُ	عِنۡدَهٗۤ	اِلَّا	لِمَنۡ	اَذِنَ	لَهٗ	حَتّٰۤى	اِذَا فُزِّعَ
شفاعت، سپارښت	په نزد د الله کښې	مګر	دهغه چا چې	اجازه ورکړی (الله)	هغه ته	ترهغه پورې	کله چې پورته کړه سی بیره

شفاعت سپارښت په نزد د الله کښې مګر دهغه چا چې اذن ورکړی (الله)هغه ته، ترهغه پورې کله چې پورته کړه سی بیره

عَنۡ قُلُوۡبِهِمۡ قَالُوۡا مَاذَا ۙ قَالَ رَبُّكُمۡ ؕ قَالُوا الۡحَقَّ ۚ

عَنۡ قُلُوۡبِهِمۡ	قَالُوۡا	مَاذَا	قَالَ	رَبُّكُمۡ	قَالُوا	الۡحَقَّ
له زړونو د دوی	وایئ دوی	چې څه	وفرمایل	رب ستاسی	نو وایئ دوی	چې حق يئ وفرمائل

له زړونو د دوی وایئ دوی چې څه (حکم) وفرمایل رب ستاسی؟ نو وایئ دوی چې حق يئ

وَهُوَ الۡعَلِىُّ الۡكَبِيۡرُ ﴿٢٣﴾ قُلۡ مَنۡ يَّرۡزُقُكُمۡ مِّنَ السَّمٰوٰتِ

وَهُوَ	الۡعَلِىُّ	الۡكَبِيۡرُ	قُلۡ	مَنۡ يَّرۡزُقُكُمۡ	مِّنَ السَّمٰوٰتِ
او هم دغه (الله)	ډیر پورته	او ډیر لوی دی	ووایه (ای محمده!)	چې څوک رزق درکوی تاسی ته	له آسمانونو

(وفرمایل) او هم دغه (الله) ډیر پورته او ډیر لوی دی. ووایه (ای محمده!) چې څوک رزق درکوی تاسی ته له آسمانونو

وَالۡاَرۡضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّاۤ اَوۡ اِيَّاكُمۡ لَعَلٰى هُدًى

وَالۡاَرۡضِ	قُلِ	اللّٰهُ	وَاِنَّاۤ	اَوۡ اِيَّاكُمۡ	لَعَلٰى	هُدًى
او مځکی	ووایه (محمده)	چې الله	او بیشکه! موږ	اویا تاسی (منکران)	خامخا پر	سمی، صافی لاری باندی یو

او مځکی؟ ووایه (محمده) چې الله، او بیشکه! موږ (مؤمنان) اویاتاسی (منکران) خامخا پر سمی صافی لاری کښې یو؟

اَوۡ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٢٤﴾ قُلۡ لَّا تُسۡـَٔلُوۡنَ عَمَّاۤ اَجۡرَمۡنَا

اَوۡ فِىۡ	ضَلٰلٍ	مُّبِيۡنٍ	قُلۡ	لَّا تُسۡـَٔلُوۡنَ	عَمَّاۤ	اَجۡرَمۡنَا
یا په	ګمراهی	ښکاره کښې یو	ووایه (ای محمده!)	وبه نه پوښتیدلی سی تاسی	له هغو بدیو	چې کړی وی موږ

یا په ګمراهی ښکاره کښې یو ؟ ووایه (ای محمده!) وبه نه پوښتیدلی سی تاسی له هغو بدیو چې کړی وی موږ

وَاِنَّاۤ اَوۡ اِيَّاكُمۡ لَعَلٰى هُدًى اَوۡ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ. په بحث او مناظره کي دمخاطب دنفسیاتو رعایت او داشتعال انګیزی څخه پرهیزکول: دغه خطاب دمشرکینو او کفارو سره دی: په واضحو دلیلونو سره یي دالله ﷻ خالق او مالک والی او قادر مطلق والی بیان او واضح کی دبتانو او غیر الله بې وسي او کمزوري یي وښوولې ددې ټولو خبرو څخه وروسته موقع ددې وه چي مشرکینو ته یي ویلي وای چي تاسي جاهلان او ګمراه یاست چي خدای ﷻ پرېږدی او دشیطانانو پرستش کوی: مګر قرآن کریم دلته چي کم حکیمانه عنوان اختیار وفرمایه هغه ددعوت او تبلیغ او مخالفینو داسلام او اهل باطلو سره دبحث او مناظره کوونکو دپاره یوه مهمه هدایت نامه ده چي په دې آیت کي دوی ته دکافر او ګمراه ویلو پرځای یي عنوان داسي کښېښووی چي ددې واضحو دلیلونو په رڼا کي دا خو یو دعقل خاوند نه سي ویلای چي توحید او شرک دواړې خبري حقیدې او توحید والا او مشرکین دواړه حق پرستان دي بلکي یو په دوی کي پر حق دی چي توحید دی الخ.
(معارف القرآن ج٨پ٢٢ص١٦١)

www.jamairahmani.org

وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا

وَلَا نُسْـَٔلُ	عَمَّا	تَعْمَلُوْنَ	قُلْ	يَجْمَعُ	بَيْنَنَا
او نه به پوښتيدلی کيږو موږ	له هغو بديو	چی کوئ يئ تاسی	ووايه (محمده)	چی جمع به وکړی	په مينځ زموږ کښی

او نه به پوښتيدلی کيږو موږ له هغو بديو چی کوئ يئ تاسی . ووايه (ای محمده!) چی جمع به وکړی په مينځ زموږ کښی

رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ۭ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ

رَبُّنَا	ثُمَّ	يَفْتَحُ	بَيْنَنَا	بِالْحَقِّ	وَهُوَ	الْفَتَّاحُ	الْعَلِيْمُ	قُلْ
رب زموږ	بيا	فيصله به وکړی	په مينځ زموږ کښی	په حق سره	او هم دی دی	ښه فيصله کوونکی	ښه عالم	ووايه

رب زموږ بيا حکم (فيصله) به وکړی په مينځ زموږ کښی په حق سره او هم دی دی ښه فيصله کوونکی ښه عالم. ووايه

اَرُوْنِيَ الَّذِيْنَ اَلْحَقْتُمْ بِهٖ شُرَكَاۗءَ كَلَّا ۭ بَلْ هُوَ اللّٰهُ

اَرُوْنِيَ	الَّذِيْنَ	اَلْحَقْتُمْ	بِهٖ	شُرَكَاۗءَ	كَلَّا	بَلْ	هُوَ اللّٰهُ
چی راوښيی ماته	هغه چی	پيوست کړی دی تاسی	له دغه (الله) سره	شريکان	نه ده داسی	بلکه	هم دغه الله دی

چی راوښيی ماته هغه (معبودان) چی پيوست کړی دی تاسی له دغه (الله) سره شريکان؟ نه ده داسی بلکه هم دغه الله دی

الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَاۗفَّةً لِّلنَّاسِ

الْعَزِيْزُ	الْحَكِيْمُ	وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ	اِلَّا	كَاۗفَّةً	لِّلنَّاسِ
ښه غالب قوی	ښه حکمت والا	او نه يئ ليږلی موږ ته	مګر	په دی حال کښی ټولو	انسانانو ته

ښه غالب قوی ښه حکمت والا. او نه يئ ليږلی موږ ته مګر په دی حال کښی چی جامع يئ خلګو ته

بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨﴾

بَشِيْرًا	وَّنَذِيْرًا	وَّلٰكِنَّ	اَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يَعْلَمُوْنَ
زيری ورکوونکی	او ويرووونکی	او ليکن	اکثر	خلک	نه پوهيږی

زيری ورکوونکی (دجنت مؤمنانو ته) او ويرووونکی (له دوزخ کفارو ته) او ليکن اکثر خلک (له کفارو) نه پوهيږی.

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٩﴾ قُلْ

وَيَقُوْلُوْنَ	مَتٰى	هٰذَا	الْوَعْدُ	اِنْ كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ	قُلْ
او وايئ (کفار)	کله به وی	دغه	وعده	که چيری يئ تاسی	رښتينی	ووايه (محمده)

او وايئ (کفار) کله به وی دغه وعده (دعذاب) که چيری يئ تاسی رښتينی. ووايه (ای محمده دوی ته)

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَاۗفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا

دنبي کريم ﷺ بعثت ددنيا دټولو قومونو دپاره تر قيامته پوري عام دی:

دنبي کريم ﷺ څخه مخکي چي څومره پيغمبران مبعوث سوي دي ددوی رسالت او نبوت دځه خاص قوم او دمځکي دخاص خطي دپاره وو داد خاتم الانبياء ﷺ خصوصي فضيلت دی چي ددوی نبوت دټولي دنيا دپاره عام دی او صرف دانسانانو دپاره نه بلکي دپيريانو دپاره هم دی او صرف دهغه خلګو دپاره نه کم چي ددوی په زمانه کي وه بلکي تر قيامته پوري دراتلونکو انسانانو دنسلونو دپاره عام دی او ددوی دنبوت او رسالت تر قيامته پوري باقي او مسلسل پاته کيدل ددې مقتضی دی چي دی ﷺ خاتم النبيين وي او ددوی څخه وروسته څوک نبي مبعوث نه سي ځکه چي دوهم نبي هلته مبعوث کيدای سي کله چي اولنی شريعت او تعليمات مسخ او محرّف سي نو بيا دوهم نبي دخلګو داصلاح دمقصد دپاره راوليږل سي او دنبي کريم ﷺ دشريعت دحفاظت ذمه الله ﷻ ترقيامته پوري اخيستي ده. پاته بيان پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

لَّكُمۡ مِّيۡعَادُ يَوۡمٍ لَّا تَسۡتَاۡخِرُوۡنَ عَنۡهُ سَاعَةً

لَّكُمۡ	مِّيۡعَادُ	يَوۡمٍ	لَّا تَسۡتَاۡخِرُوۡنَ	عَنۡهُ	سَاعَةً
چې (مقرره) ده تاسې ته	وعده	ديو ورځې	چې نه به وروستي کيږئ	له هغې (ورځې)	يو ساعت

چې (مقرره) ده تاسې ته وعده ديوې ورځې چې نه به وروستي کيږئ له هغې (ورځې) يو ساعت (قدر)

وَّلَا تَسۡتَقۡدِمُوۡنَ ۝۳۰ وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَنۡ نُّؤۡمِنَ

وَّلَا تَسۡتَقۡدِمُوۡنَ	وَقَالَ	الَّذِيۡنَ	كَفَرُوۡا	لَنۡ نُّؤۡمِنَ
او نه مخکې کيږئ تاسې	او وايئ	هغه کسان	چې کافران سوي دي	له سره به ايمان رانه وړو موږ

او نه مخکې کيږئ تاسې (ترې). او وايئ هغه کسان چې کافران سوي دي له سره به ايمان رانه وړو موږ

بِهٰذَا الۡقُرۡاٰنِ وَلَا بِالَّذِيۡ بَيۡنَ يَدَيۡهِ ۚ وَلَوۡ تَرٰۤى اِذِ

بِهٰذَا	الۡقُرۡاٰنِ	وَلَا بِالَّذِيۡ	بَيۡنَ يَدَيۡهِ	وَلَوۡ تَرٰۤى	اِذِ
په دې	قرآن	او نه پر هغه کتابونو	چې راغلي دي په خوا له دې	او که ووينې ته (اې محمده)	کله چې

په دې قرآن او نه پر هغه کتابونو چې راغلي دي په خوا له دې (قرآنه)، او که ووينې ته (اې محمده په آخرت کښې) کله چې

الظّٰلِمُوۡنَ مَوۡقُوۡفُوۡنَ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ۖۚ يَرۡجِعُ بَعۡضُهُمۡ اِلٰى

الظّٰلِمُوۡنَ	مَوۡقُوۡفُوۡنَ	عِنۡدَ	رَبِّهِمۡ	يَرۡجِعُ	بَعۡضُهُمۡ	اِلٰى
دغه ظالمان	ودرولې سي	په نزد	درب د دوی	چې اړوي به	ځينې د دوی	له

دغه ظالمان ودرولې سي په نزد درب د دوی (دپاره دحساب) چې اړوي به ځينې د دوی له

بَعۡضِ الۡقَوۡلَ ۚ يَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ اسۡتُضۡعِفُوۡا لِلَّذِيۡنَ

بَعۡضِ	الۡقَوۡلَ	يَقُوۡلُ	الَّذِيۡنَ	اسۡتُضۡعِفُوۡا	لِلَّذِيۡنَ
ځينو نورو سره	خبره	وبه وايئ	هغه (تابعان)	چې ضعيف ګڼلې سوي ؤ	هغه (متبوعانو) ته

ځينو نورو سره خبره (داسې چې) وبه وايئ هغه (تابعان) چې ضعيف ګڼلې سوي ؤ هغه (متبوعانو) ته

اسۡتَكۡبَرُوۡا لَوۡلَاۤ اَنۡتُمۡ لَكُنَّا مُؤۡمِنِيۡنَ ۝۳۱ قَالَ الَّذِيۡنَ

اسۡتَكۡبَرُوۡا	لَوۡلَاۤ اَنۡتُمۡ	لَكُنَّا	مُؤۡمِنِيۡنَ	قَالَ	الَّذِيۡنَ
چې تکبر به يئ کاوه	چې که نه وی تاسې	نو خامخا وو به موږ	مؤمنان	وبه وايئ	هغه

چې تکبر به يئ کاوه چې که نه وی تاسې (منع کوونکې موږ له ايمانه) نو خامخا وو به موږ مؤمنان . وبه وايئ هغه

لَّا تَسۡتَاۡخِرُوۡنَ عَنۡهُ سَاعَةً وَّلَا تَسۡتَقۡدِمُوۡنَ.. دتير مخ پاته بيان دلته وګورئ :

دحضرت جابر رضی اللہ عنہ څخه روايت دی چې نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چې ماته پنځه شيان داسي راکول سوي دي کم چي زما څخه مخکي چاته نه دي ورکول سوي : يوداچي الله جل جلاله زما مدد ماته په داسي رعب راکوي چي ديوې مياشتي تر مسافته پوري پرخلګو زما رعب لويږي. دوهم : داچي زما دپاره دټولي مځکي مخ پاک او جمات مقرر سوی دی. دتيرو انبياوو په شريعتونو کي ددوی عبادت په خاصو عبادت خانو کي کيدی ددوی دجماتونو څخه دباندي په ميدان يا کور کي عبادت نه کيدی الله جل جلاله دامت محمدي دپاره ټوله مځکه په دې معنی سره جمات جوړ کی چي هر ځای لمونځ ادا کيدای سي. او دمځکي خاوره يي داوبو نه پيدا کيدو ياداوبو داستعمال دضرر رسولو په صورت کي پاکوونکې جوړه کړه چي په دې سره تيمم وسي نو د اودس قايم مقام به جوړ سي. دريم داچي مال غنيمت زما دپاره حلال ګرځول سوی دی الخ.

معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۶۳)

ع ۳ نصف

www.jamairahmani.org

اسْتَكْبَرُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْٓا اَنَحْنُ صَدَدْنٰكُمْ

اسْتَكْبَرُوْا	لِلَّذِيْنَ	اسْتُضْعِفُوْٓا	اَنَحْنُ	صَدَدْنٰكُمْ
چي تكبر به يې كاوه	دپاره د هغو كسانو	چي عاجزان كړى سوي وو	آيا موږ	منع كړي وئ تاسى

چي تكبر به يې كاوه دپاره دهغو كسانو چي عاجزان كړى سوي وو آيا موږ منع كړي وئ تاسى

عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَآءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُّجْرِمِيْنَ ۳۲

عَنِ الْهُدٰى	بَعْدَ	اِذْ جَآءَكُمْ	بَلْ كُنْتُمْ	مُّجْرِمِيْنَ
له سمي صافي لارى	پس له هغه	چي راغلي ؤ تاسى ته	بلكه وى تاسى	په خپله مجرمان

له سمي صافي لارى پس له هغه چي راغلي ؤ (دغه هدايت) تاسى ته بلكه وى تاسى په خپله مجرمان (كافران).

وَقَالَ الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا بَلْ

وَقَالَ	الَّذِيْنَ	اسْتُضْعِفُوْا	لِلَّذِيْنَ	اسْتَكْبَرُوْا	بَلْ
او وبه وايئ	هغه كسان	چي عاجزان ګڼلي سوى وو	هغه (رئيسانو) ته	چي تكبر به يې كاوه	بلكه

او وبه وايئ هغه كسان چي عاجزان ګڼلي سوى وو هغه (رئيسانو) ته چي تكبر به يې كاوه بلكه

مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَنَآ اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ

مَكْرُ	الَّيْلِ	وَالنَّهَارِ	اِذْ تَاْمُرُوْنَنَآ	اَنْ نَّكْفُرَ	بِاللّٰهِ
دا فريب	دشپې	او دورځى	كله چي امر به كاوه تاسى موږ ته	چي كافران سو موږ	پر الله

دا فريب (ستاسى ؤ) د شپې او د ورځى كله چي امر به كاوه تاسى موږ ته (هر وخت داسى) چي كافران سو موږ پر الله

وَنَجْعَلَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ۭ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۭ

وَنَجْعَلَ	لَهٗ	اَنْدَادًا	وَاَسَرُّوا	النَّدَامَةَ	لَمَّا	رَاَوُا الْعَذَابَ
او پيدا كړو موږ	دغه (الله) ته	شريكان	او پټه به كړى	پښيماني خپله	كله چي	ووينى عذاب

او پيدا كړو موږ دغه (الله) ته شريكان، او پټه به كړى پښيماني خپله كله چي ووينى عذاب

وَجَعَلْنَا الْاَغْلٰلَ فِيْٓ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ

وَجَعَلْنَا	الْاَغْلٰلَ	فِيْٓ اَعْنَاقِ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا
او ګرځوو به موږ	ځنځيرونه (داور)	په غاړو	دهغو كسانو كښي	چي كافران سوى دى

او ګرځوو به موږ ځنځيرونه (داور) په غاړو د هغو كسانو كښي چي كافران سوى دى (تابعان دى كه متبوعان)

اسْتَكْبَرُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْٓا اَنَحْنُ صَدَدْنٰكُمْ.. **كفار او مشركين به دقيامت په ورځ پر يو بل خبري وروغورځوي**: دقيامت په ورځ به دادنى درجې كفار و لويو خلګو ته يعني خپلو مقتداوو ته ووايي چي موږ خو ستاسي په سبب برباد سو كه تاسي نه واى نو موږ به خامخا ايمان راوړى واى په دې به دالوي خلګ ددوى په جواب كي ووايي چي ايا موږ تاسي په عمل كولو دهدايت سره په زور او زبردستى منع كړي واست او حال دادى چي هدايت تاسي ته رسيدلى وو: داسي نه ده بلكي تاسي قصور واره ياست چي دحق ظاهريدو څخه وروسته مو هم قبول نه كى اوس يي زموږ پر سر راترپې ددوى په جواب كي به دادنى درجې خلګ ووايي هغه لويو خلګو ته چي موږ هم دانه وايو چي تاسي زور كړى وو بلكي ستاسي دشپې او ورځې تدبيرونو موږ لره منع كړې ووكله چي به تاسي موږ ته ويل چي موږ دي په الله ﷻ باندي كفر وكړو او هغه لره دي شريك مقرر كړو او ددغه كار دپاره به تاسي موږ ته ترغيب او تشويق راكوى چي موږ باطل اختياره كى الخ.
(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص١٦٥)

www.jamairahmani.org

هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا

هَلْ يُجْزَوْنَ	اِلَّا	مَا كَانُوْا	يَعْمَلُوْنَ	وَمَآ اَرْسَلْنَا
آيا جزا به ورکوله سی دوی ته	مګر خو	دهم دغو (عملونو)	چې دوی کول (په دنیا کښې)	او نه وو لیږلی موږ

آيا جزا به ورکوله سی دوی ته مګر خو د هم دغو (عملونو) چې دوی کول (په دنیا کښې). او نه وو لیږلی موږ

فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا

فِيْ قَرْيَةٍ	مِّنْ نَّذِيْرٍ	اِلَّا	قَالَ	مُتْرَفُوْهَآ	اِنَّا
په هیڅ کلی کښی	هیڅوک بیروونکی	مګر	ویل به	خوشحاله خلګو دهغه (قريې)	چې بيشکه! موږ

په هیڅ کلی (او ښار) کښی هیڅوک بیروونکی (له عذابه) مګر ویل به خوشحاله (خلګو) دهغه (قريې) چې بيشکه !موږ

بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٤﴾ وَقَالُوْا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا

بِمَآ	اُرْسِلْتُمْ	بِهٖ	كٰفِرُوْنَ	وَقَالُوْا	نَحْنُ	اَكْثَرُ	اَمْوَالًا
په هغه څه	چې راليږلی سوی يئ تاسی	په هغه شی	کافران يو	او ويل به دوی	چې موږ	ډير يو	له جهته د مالونو

په هغه څه چې راليږلی سوی يئ تاسی په هغه شی کافران يو. او ويل به دوی چې موږ ډير يو (له تاسی) له جهته د مالونو

وَّاَوْلَادًا وَّمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٣٥﴾ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ

وَّاَوْلَادًا	وَّمَا نَحْنُ	بِمُعَذَّبِيْنَ	قُلْ	اِنَّ	رَبِّيْ	يَبْسُطُ	الرِّزْقَ
او د اولاد	او نه يو موږ	په عذاب کړی سوی	ووايه	چې بيشکه!	رب زما	پراخوی	رزق، روزی

او د اولاد او نه يو موږ په عذاب کړی سوی. ووايه (محمده) چې بيشکه! رب زما پراخوی رزق روزی

لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾ ع

لِمَنْ يَّشَآءُ	وَيَقْدِرُ	وَلٰكِنَّ	اَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يَعْلَمُوْنَ
د پاره د هر هغه چا چې اراده وفرمائی	او تنګوی يئ	او ليکن	اکثره	د خلګو	نه پوهيږی

د پاره د هر هغه چا چې اراده وفرمائی او تنګوی يئ (پر هر هغه چا چې اراده وفرمائی) او ليکن اکثره خلګ نه پوهيږی.

وَمَآ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ بِالَّتِيْ تُقَرِّبُكُمْ

وَمَآ اَمْوَالُكُمْ	وَلَآ اَوْلَادُكُمْ	بِالَّتِيْ	تُقَرِّبُكُمْ
او نه دی دغه مالونه ستاسی	او نه اولاد ستاسی	داسی شی	چې نژدی کوی تاسی

او نه دی دغه مالونه ستاسی او نه اولاد ستاسی داسی شی (خصلت هغه خصلت) چې نژدی کوی تاسی

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ. ددنيا دولت او عزت دالله جَلَّ جَلَالُهٗ په نزد دمقبوليت ددليل ګڼلو پخواني شيطاني فريب: ددنيا دابتداء څخه ددنيا ددولت او عيش او عشرت په نشه کي مست کيدونکو خلګو هميشه دحق دآواز مخالفت او دانبياوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ او صالحانو سره دد ښمنی طريقه اختيار کړيده الاماشآء الله: پر دې سربيره عجيبه داده چي دغه خلګو داهل حق په مقابله کي پر خپل حالت دمطمئن کيدو به دا دليل پيش کوی چي که زموږ عملونه او عادتونه د الله جَلَّ جَلَالُهٗ خوښ نه وای نو موږ ته به يي ددنيا دولت او عزت او حکومت ولي راکولای ؟: قرآن کريم ددې جواب په ډيرو اياتونو کي په مختلفو عنواناتو سره ورکړی دی: دذکر سوو اياتونو شان نزول هم دغسي ديوې قصي سره متعلق او ددې خطاء دليل جواب دی په حديث شريف کي دي چي په زمانه دجاهليت کي دوه سړي په يو کار کي شريک وه بيا په دوي کي يو تن داځای پريښووی او يوې ساحلي علاقې ته ولاړی: کله چي نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مبعوث سو: پاته بيان پر راروان مخ وګوری:

ع ۱۰

www.jamairahmani.org

عِنۡدَنَا زُلۡفٰٓى اِلَّا مَنۡ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓـئِكَ

عِنۡدَنَا	زُلۡفٰٓى	اِلَّا	مَنۡ اٰمَنَ	وَعَمِلَ	صَالِحًا	فَاُولٰٓـئِكَ
په نزد زموږ	په قربت کښې	مګر	هر هغه څوک چې ایمان راوړی	او کړی یئ وی	ښه (عملونه)	پس دغه

په نزد زموږ نژدې کول مګر (نژدې کوی له تاسی) هر هغه څوک چې ایمان راوړی او کړی یئ وی ښه (عملونه) پس دغه

لَهُمۡ جَزَآءُ الضِّعۡفِ بِمَا عَمِلُوۡا وَهُمۡ فِى الۡغُرُفٰتِ

لَهُمۡ	جَزَآءُ	الضِّعۡفِ	بِمَا	عَمِلُوۡا	وَهُمۡ	فِى الۡغُرُفٰتِ
(مؤمنان) سته دوی ته	جزاء	دوچنده	په سبب د هغه	چې کړی دی دوی	او دوی به	په ماڼیو (دجنت کښې)

(مؤمنان چې دی) سته دوی ته جزاء دوچنده په سبب د هغه (نیکیو) چې کړی دی دوی او دوی به په ماڼیو (دجنت کښې)

اٰمِنُوۡنَ ﴿۳۷﴾ وَالَّذِيۡنَ يَسۡعَوۡنَ فِىۡۤ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيۡنَ

اٰمِنُوۡنَ	وَالَّذِيۡنَ	يَسۡعَوۡنَ	فِىۡۤ اٰيٰتِنَا	مُعٰجِزِيۡنَ
په امن وی (له آفته)	او هغه کسان	چې سعی کوښښ کوی	په آیتونو زموږ	په دی حال کښې چې عاجزکوونکی وی زموږ

مامون وی (له آفته). او هغه کسان چې سعی کوښښ کوی په (ابطال د) آیتونو زموږ په دی حال کښې چې عاجز کوونکی وی زموږ

اُولٰٓـئِكَ فِى الۡعَذَابِ مُحۡضَرُوۡنَ ﴿۳۸﴾ قُلۡ اِنَّ رَبِّىۡ يَبۡسُطُ

اُولٰٓـئِكَ	فِى الۡعَذَابِ	مُحۡضَرُوۡنَ	قُلۡ	اِنَّ	رَبِّىۡ	يَبۡسُطُ
دغه کسان	په عذاب کښې	حاضر کړی سوی به وی	وو ایه	بیشکه!	رب زما	پراخوی

(په زعم خپل دغه کسان په عذاب (د دوزخ کی) حاضر کړی سوی به وی. وو ایه (ای محمده!) بیشکه! رب زما پراخوی

الرِّزۡقَ لِمَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖ وَيَقۡدِرُ لَهٗ ؕ وَمَاۤ اَنۡفَقۡتُمۡ

الرِّزۡقَ	لِمَنۡ يَّشَآءُ	مِنۡ عِبَادِهٖ	وَيَقۡدِرُ	لَهٗ	وَمَاۤ اَنۡفَقۡتُمۡ
رزق، روزی	دپاره د هر هغه چاچی اراده وفرمائی	له بندګانو خپلو	او تنګوی یئ	ورته	او هر هغه څه چی لګوئ یئ تاسی

رزق، روزی دپاره د هر هغه چاچی اراده وفرمائی له بندګانو خپلو او تنګوی یئ ورته ، او هر هغه څه چی لګوئ یئ تاسی

مِّنۡ شَىۡءٍ فَهُوَ يُخۡلِفُهٗ ۚ وَهُوَ خَيۡرُ الرّٰزِقِيۡنَ ﴿۳۹﴾

مِّنۡ شَىۡءٍ	فَهُوَ	يُخۡلِفُهٗ	وَهُوَ	خَيۡرُ	الرّٰزِقِيۡنَ
له کوم شی څخه	پس هغه (الله)	عوض درکوی دهغی	او هم دغه (الله)	خیر، غوره	دروزی ورکوونکیو دی

له کوم شی څخه (ډیروی که لږ) پس هغه (الله) عوض درکوی دهغی او هم دغه (الله) خیر غوره د روزی ورکوونکیو دی.

اِلَّا مَنۡ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓـئِكَ لَهُمۡ.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: او دنبي کريم ﷺ دنبوت او درسالت اوازه خپره سوه نو دغه ساحلي ملګري خپل دمکې دي ملګري ته خط وليکی او پوښتنه يي ورځخه وکړه چي دده دنبوت ددعوې څخه تاسي خلګو څه اثر واخيستي؟. پر دې باندي دمکې ملګري په جواب کي دا ورته وليکل چي په قريشو کي خو هيڅوک هم دده تابع نه سول :صرف غريبان او مسکينان او بې حيثيته خلګ په ده پسي سوي دي ساحلي ملګري هلته خپل تجارت پريښووی مکې مکرمې ته راغی او خپل ملګري ته يي وويل چي ماته دهغه ادرس وښيه کم چي دنبوت دعوی کړيده : دې ساحلي ملګري دپخواني کتابونو تورات، انجيل وغيره مطالعه کوله دنبي کريم ﷺ په خدمت کي حاضر سواو پوښتنه يي وکړه چي ته دڅه شي طرف ته دعوت ورکوي ؟ دوی ﷺ خپل داسلامي دعوت اهم اجزاء ورته ذکرکړل هغه چي دا واوريده نو په خپل عقل او دنښو دليدو څخه متاثره سو ايمان يي راوړی بيادا آيت نازل سو الخ : (معارف القرآن بتغير يسير ج ٨ پ ٢٢ ص ١٦٧)

www.jamairahmani.org

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ يَقُوْلُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اَهٰٓؤُلَآءِ

وَيَوْمَ	يَحْشُرُهُمْ	جَمِيْعًا	ثُمَّ	يَقُوْلُ	لِلْمَلٰٓئِكَةِ	اَهٰٓؤُلَآءِ
او هغه ورځ	چې (الله) ټول به کړي دوی	ټوله	بيا به	فرمائي (الله)	ملائيکوته	آيا دا هغه ګمراهان دي

او (ياد کړه) هغه ورځ چې (الله) ټوله به کړي دوی ټول بيا به فرمائي (الله) ملائيکو ته آيا دا هغه ګمراهان دي

اِيَّاكُمْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ۝٤٠ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا

اِيَّاكُمْ	كَانُوْا	يَعْبُدُوْنَ	قَالُوْا	سُبْحٰنَكَ	اَنْتَ	وَلِيُّنَا
چې خاص تاسې ته	ؤ دوی	چې عبادت به يې کاوه	وبه وايئ (ملائيکې)	پاکي ده تاته	يې ته	مولى زموږ

چې خاص تاسې ته (بې له الله ؤ) چې عبادت به يې کاوه؟ وبه وايئ (ملائيکې) پاکي ده تاته يې ته مولى (معبود) زموږ

مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ بَلْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ الْجِنَّ ۚ اَكْثَرُهُمْ

مِنْ دُوْنِهِمْ	بَلْ كَانُوْا	يَعْبُدُوْنَ	الْجِنَّ	اَكْثَرُهُمْ
بې له دوی څخه	بلکه وو دوی	چې عبادت به يې کاوه	دپيريانو ، شيطانانو	او زياتره د دوی

بې له دوی څخه (نه ده داسې چې دا کفار وايئ) بلکه وو دوی چې عبادت به يې کاوه د پيريانو شيطانانو او زياتره د دوی

بِهِمْ مُّؤْمِنُوْنَ ۝٤١ فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ

بِهِمْ	مُّؤْمِنُوْنَ	فَالْيَوْمَ	لَا يَمْلِكُ	بَعْضُكُمْ
په دغو	مؤمنان وو	پس نن ورځ	نه لري اختيار	ځينې ستاسې معبودان

په دغو (پيريانو شياطينو باور کوونکي او) مؤمنان وو. (نو الله وفرمائي) پس نن ورځ نه لري اختيار ځينې ستاسې معبودان

لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَّلَا ضَرًّا ۭ وَنَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا

لِبَعْضٍ	نَّفْعًا	وَّلَا ضَرًّا	وَنَقُوْلُ	لِلَّذِيْنَ	ظَلَمُوْا	ذُوْقُوْا
دپاره دځينو نورو	نه دنفعې	او نه دضرر	او وبه وايو موږ	دپاره دهغو کافرانو	چې ظلم يې کړی دی	وڅکئ تاسې

دپاره د ځينو نورو (عابدانو) نه د نفعې او نه دضرر، او وبه وايو موږ دپاره د هغو کافرانو چې ظلم يې کړی دی وڅکئ تاسې

عَذَابَ النَّارِ الَّتِيْ كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ۝٤٢ وَاِذَا تُتْلٰى

عَذَابَ	النَّارِ	الَّتِيْ	كُنْتُمْ	بِهَا	تُكَذِّبُوْنَ	وَاِذَا تُتْلٰى
عذاب	داور	هغه چې	چې وئ تاسې	چې د دی (اور)	تکذيب به مو کاوه	او کله چې ولوستلی سي

عذاب د اور هغه چې وئ تاسې چې د دی (اور) تکذيب به مو کاوه (په دنيا کښې) او کله چې ولوستلی سي

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ يَقُوْلُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ.. دقيامت په ورځ به پر کفارو باندي دحجت دثابتولو دپاره دفرشتو څخه پوښتنه وسي الله ﷻ فرمايي چې هغه ورځ دذکر کولو قابله ده چې الله ﷻ به دا ټول مخلوقات په يو ميدان کي راجمع کړي بيا به الله ﷻ ملايکو ته ارشاد وفرمايي چې آيا دا خلګو ستاسي عبادت کوی؟ دملايکو څخه دا سوال دمشرکينو دلاجوابه کولو دپاره کيږي کمو کفارو چې به دملايکو او غير ملايکو عبادت په دې خيال سره کوی چې دوی راضي سي بيا به زموږ شفاعت کوي لکه چې پر دغه طريقه به سوال دحضرت عيسى عليه السلام څخه هم وسي: ءأنت قلت للنّاس مطلب دسوال دادی چې آيا ستاسي په رضا دوی ستاسي عبادت کوي. او دارنګه په جواب کي هم ددې قيد قرينه ده. ملايکي به اول دالله ﷻ دشريک څخه دبالاتر کيدو او پاکيدو دظاهرولو دپاره عرض وکي چې ته دشريک څخه پاک يې او بيا به عرض وکي چې يا الله ﷻ موږ دوی ته هيڅکله امر نه وو کړی دوی خپله دا کار کړی وو الخ.
(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص١٧٣)

www.jamairahmani.org

عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا رَجُلٌ يُّرِيْدُ

عَلَيْهِمْ	اٰيٰتُنَا	بَيِّنٰتٍ	قَالُوْا	مَا هٰذَآ	اِلَّا	رَجُلٌ	يُّرِيْدُ
پر دوی	آيتونه زموږ	چي واضح دي	نو وايئ	نه دی دغه (محمد)	مګر	يو داسي سړی دی	چي اراده لري

پر دوی آيتونه زموږ په دی حال کښي چي واضح دي نو وايئ نه دی دغه (محمد) مګر يو داسي سړی دی چي اراده لري

اَنْ يَّصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُكُمْ ۚ وَقَالُوْا

اَنْ يَّصُدَّكُمْ	عَمَّا كَانَ	يَعْبُدُ	اٰبَآؤُكُمْ	وَقَالُوْا
دا چي منع کړي تاسي	له هغه چي وو	چي عبادت به کاوه	پلرونو ستاسي	او وايئ دوی (منکران)

دا چي منع کړي تاسي له هغه شي څخه چي وو (داسي) چي عبادت به کاوه پلرونو ستاسي، او وايئ دغه (منکران)

مَا هٰذَآ اِلَّآ اِفْكٌ مُّفْتَرًى ؕ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ لَمَّا

مَا هٰذَآ	اِلَّآ	اِفْكٌ	مُّفْتَرًى	وَقَالَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	لِلْحَقِّ	لَمَّا
چي نه دی دغه	مګر	يو دروغ دی	له خپله ځانه جوړ کړی	او وايئ	هغه کسان	چي کافران سوی دی	حق ته	کله چي

چي نه دی دغه (قرآن) مګر يو دروغ دی له خپله ځانه جوړ کړی، او وايئ هغه چي کافران سوی دی حق ته کله چي

جَآءَهُمْ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿۴۳﴾ وَمَآ اٰتَيْنٰهُمْ

جَآءَهُمْ	اِنْ هٰذَآ	اِلَّا	سِحْرٌ	مُّبِيْنٌ	وَمَآ اٰتَيْنٰهُمْ
راغی دوی ته	نه دی دغه	مګر	خو دی جادو	ښکاره	حال دا چي نه دی ورکړی موږ دوی ته

راغی دوی ته نه دی دغه مګر خو دی سحر کوډی ښکاره. حال دا چي نه دی ورکړی موږ دوی ته

مِّنْ كُتُبٍ يَّدْرُسُوْنَهَا وَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ

مِّنْ كُتُبٍ	يَّدْرُسُوْنَهَا	وَمَآ اَرْسَلْنَآ	اِلَيْهِمْ	قَبْلَكَ
له کتابونو	چي وايي دوی هغه (کتابونه)	او نه وو ليږلی موږ	دوی ته	پخوا له تا څخه

له کتابونو (منزله ؤ څخه) چي وايي دوی هغه (کتابونه) او نه وو ليږلی موږ دوی ته پخوا له تا څخه

مِنْ نَّذِيْرٍ ﴿۴۴﴾ وَكَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوْا

مِنْ نَّذِيْرٍ	وَكَذَّبَ	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِهِمْ	وَمَا بَلَغُوْا
کوم بيروونکی	او تکذيب کړی وو	هغو کسانو	چي پخوا ؤ له دوی	حال دا چي نه دی رسيدلی دوی

کوم بيرونکی. او تکذيب کړی وو (دانبياؤ هم داسي) هغو کسانو چي پخوا ؤ له دوی حال دا چي نه دی رسيدلی دوی

وَكَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوْا مِعْشَارَ.. **لفظ دمعشار دڅو عددته ويل کيږي ؟** لفظ دمعشار ځينو په معنی دعشر ويلی دی يعني لسمه حصه او ځينو عالمانو په معنی دعشر العشير ويلی دی يعني زرمي حصې ته ويل کيږي او داظاهره ده چي په دې لفظ کي په نسبت دعشر مبالغه ده : دآيت معنی داده چي ددنيا ثروت او دولت او حکومت او طويل عمر او صحت قوت وغيره کم چي تيرو امتونوته ورکول سوی وو :دمکې خلګوته ددې لسمه بلکي زرمه حصه هم حاصله نه ده په دې وجه دوی ته پکار دي چي ددغو تيروقومونو دحالاتواو بد انجام څخه عبرت حاصل کړي ځکه چي دغو خلګو درسولانو تکذيب وکی نودخدای ﷻ په عذاب کي اخته سول او چي دغه عذاب راغی نو دهغوی قوت ، شجاعت او مال دولت او محفوظي کلاوی ددوی هيڅ په کار رانه غلې داځکه چي دوی دالله ﷻ باغيان او نافرمانه بندګان وه او هغه وخت چي الله ﷻ دوی ته دامهلت ورکړی وو هغه پوره سو نو بيا عذاب الهي راغی۔
معارف القرآن ج۸پ۲۲ص۱۷۸)

www.jamairahmani.org

ع ۵ ۱۱

مِعْشَارَ مَآ اٰتَيْنٰهُمْ فَكَذَّبُوْا رُسُلِيْ ۫ فَكَيْفَ كَانَ

مِعْشَارَ	مَآ اٰتَيْنٰهُمْ	فَكَذَّبُوْا	رُسُلِيْ	فَكَيْفَ	كَانَ
لسمی برخی	دهغه شی ته چی ورکړی مو وو هغو ته	پس تکذیب وکړ هغو	درسولانو زما	پس څرنګه	ؤ

لسمی برخی د هغه شی ته چی ورکړی مو وو هغوی ته (له قوت) پس تکذیب وکړ (هغو) درسولانو زما، پس څرنګه ؤ

نَكِيْرِ ﴿٤٥﴾ قُلْ اِنَّمَآ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُوْمُوْا

نَكِيْرِ	قُلْ	اِنَّمَآ	اَعِظُكُمْ	بِوَاحِدَةٍ	اَنْ تَقُوْمُوْا
انکار زما	ووایه (محمده)	بیشکه! هم داخبره ده	چی پند درکوم تاسی ته	په یوی خبری سره	چی ودریږئ تاسی

انکار زما .ووایه (ای محمده!) بیشکه ! هم داخبره ده چی پند درکوم تاسی ته په یوی خبری سره چی ودریږئ تاسی

لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوْا ۫ مَا بِصَاحِبِكُمْ

لِلّٰهِ	مَثْنٰى	وَفُرَادٰى	ثُمَّ	تَتَفَكَّرُوْا	مَا بِصَاحِبِكُمْ
خاص الله ته	دوه دوه	او یو یو	بیا	ښه فکر وکړئ	چی نشته په دغه ملګری ستاسی کښی

خاص الله ته دوه دوه او یو یو بیا ښه فکر (اوغور) وکړئ چی نشته په دغه ملګری ستاسی کښی

مِّنْ جِنَّةٍ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ

مِّنْ جِنَّةٍ	اِنْ هُوَ	اِلَّا	نَذِيْرٌ	لَّكُمْ	بَيْنَ يَدَيْ	عَذَابٍ
هیڅ لیونتوب	نه دی دغه (محمد)	مګر	بیروونکی دی	تاسی ته	په مخ کښی	د عذاب

هیڅ لیونتوب نه دی دغه (محمد) مګر بیروونکی دی تاسی ته په مخ کښی دعذاب

شَدِيْدٍ ﴿٤٦﴾ قُلْ مَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ فَهُوَ

شَدِيْدٍ	قُلْ	مَا سَاَلْتُكُمْ	مِّنْ	اَجْرٍ	فَهُوَ
سخت	ووایه (محمده!)	هر هغه څه چی وغوښتل ما له تاسی	له	مزدورئ څخه	پس هغه دی

سخت (دقیامت). ووایه (ای محمده!) هر هغه څه چی وغوښتل ما له تاسی له اجرته (په دغه اندازه) پس هغه دی

لَكُمْ ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٤٧﴾

لَكُمْ	اِنْ اَجْرِيَ	اِلَّا	عَلَى اللّٰهِ	وَهُوَ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	شَهِيْدٌ
هم ستاسی وی	نه دی اجر زما	مګر	پر الله دی	او هم دغه (الله)	پر	هر شی باندی	ښه شاهد دی

هم ستاسی وی ، نه دی اجر زما مګر پر الله دی، او هم دغه (الله) پر هر شی باندی ښه شاهد (خبردار دی).

قُلْ اِنَّمَآ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ اَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰهِ.. پر اهل مکه باندي دحجت دتمامولو دپاره دحق یوه لنډه لار: په دغه آیت کي الله ﷻ پر اهل مکه باندي دحجت دتمامولو دپاره دوی ته دحق دتحقیق دپاره یوه لنډه لاره ښوولې ده چي تاسي راولاړ سی یو کار وکړی هغه داچي د الله ﷻ دپاره ودریږی یو، یو یا دوه دوه: او دالله ﷻ ددریدو دپاره حسي دریدل نه دي مراد چي دناستي یا پروتي څخه ودریږی بلکي ددې څخه مراد دمحاورې مطابق دکار پوره اهتمام کول دي او دلته یي دقیام سره لفظ دالله ﷻ زیات کی دا په حقیقت کي داښوول منظور دي چي خالص د الله ﷻ دراضي کیدو دپاره دتیرو عقیدو او خیالاتو څخه خالي الذهنه سی دحق په تلاش کي اخته او شروع سی داسي چي تیر خیالات او عملونه دحق قبلولو په لاره کي حائل نه وي: او په دوه دوه یا یو یو کي څه خاص عدد مقصود نه دی مطلب دادی چي دفکر کولو دوې طریقي وي یوه په خلوت کي خپله فکر کول: او دوهم دخپلو احبابو او مشرانو سره مشوره کول هره طریقه چي موخوښه وي هغه وکی الخ.

معارف القرآن ج ۸ پ۲۲ص۱۷۹)

www.jamairahmani.org

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ۚ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿۴۸﴾

قُلْ	اِنَّ	رَبِّيْ	يَقْذِفُ	بِالْحَقِّ	عَلَّامُ	الْغُيُوْبِ
وواية	بيشكه!	رب زما	غلبه وركوى	حق (دين) ته	ښه خبردار دى	پرټولو پټو اشياؤ هم

وواية (اى محمده! دوى ته) بيشكه! رب زما ويشتل كوى (راليږى) حق (دين) ښه خبردار دى پرټولو پټو اشياؤ هم.

قُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيْدُ ﴿۴۹﴾

قُلْ	جَآءَ	الْحَقُّ	وَمَا يُبْدِئُ	الْبَاطِلُ	وَمَا يُعِيْدُ
وواية (محمده)	راغى	حق	او نسى پيدا كولى	باطل (معبودان)	او نه يئ بيا له سره ژوندى راپاڅولى سى

وواية (اى محمده) راغى حق (قرآن، اسلام) او نسى پيدا كولى باطل (معبودان) او نه يئ بيا له سره ژوندى راپاڅولى سى.

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفْسِيْ ۚ وَاِنِ

قُلْ	اِنْ	ضَلَلْتُ	فَاِنَّمَآ	اَضِلُّ	عَلٰى	نَفْسِيْ	وَاِنِ
وواية (محمده)	كه چيرى	وښوئيدمزه	پس بيشكه! هم داخبره ده	چي وبه ښوئيږم	پر	ځان خپل	او كه

وواية (محمده!) كه چيرى وښوئيدمزه (له سمى لارى) پس بيشكه! هم داخبره ده چي وبه ښوئيږم په ځان خپل او كه

اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوْحِيْٓ اِلَيَّ رَبِّيْ ۭ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ قَرِيْبٌ ﴿۵۰﴾

اهْتَدَيْتُ	فَبِمَا	يُوْحِيْٓ	اِلَيَّ	رَبِّيْ	اِنَّهٗ	سَمِيْعٌ	قَرِيْبٌ
سمه لاره مى پيدا كړله	نو په سبب د دى به وى	چي وحى كوى	ماته	رب زما	بيشكه! هم هغه (الله)	ښه اوريدونكى	ډيررانژدى دى

سمه لاره مى پيدا كړله نو په سبب د دى به وى چي وحى كوى ماته رب زما بيشكه! هم هغه (الله) ښه اوريدونكى دى ډيررانژدى دى.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوْا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوْا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيْبٍ ﴿۵۱﴾

وَلَوْ تَرٰٓى	اِذْ	فَزِعُوْا	فَلَا فَوْتَ	وَاُخِذُوْا	مِنْ مَّكَانٍ	قَرِيْبٍ
او كه ووينى ته	كله چي	وبيريږئ دوى	پس نه به خلاصيږى په تيښته	او وبه نيول سى دوى	له ځايه	نژدى څخه

او كه ووينى ته كله چي وبيريږئ دوى (عندالنزع) پس نه به خلاصيږى په تيښته او وبه نيول سى دوى له ځايه نژدى څخه.

وَّقَالُوْٓا اٰمَنَّا بِهٖ ۚ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ

وَّقَالُوْٓا	اٰمَنَّا	بِهٖ	وَاَنّٰى	لَهُمُ	التَّنَاوُشُ	مِنْ مَّكَانٍ
او وبه وايئ (داكفار)	ايمان مو راوړى دى	پر دغه (الله)	او له كومه به وى	دوى ته	نيول (دايمان)	له ځايه

او وبه وايئ (داكفار) ايمان مو راوړى دى پر دغه (الله) او له كومه به وى دوى ته نيول (دايمان) له ځايه

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ.. الله ﷻ

هميشه حق پر باطل باندي ورولي: په دغه آيت كي الله ﷻ خطاب نبي كريم ﷺ ته كړى دى چي دي كفارو ته وواية چي زما پروردگار چي علام الغيوب دى هغه حق پر باطل باندي ورولي چي نتيجه يي داوي چي باطل ټكري ټكري سي لكه چي الله ﷻ فرمايي: فاذاهو زاهق يعني باطل دحق په مقابل كي ختميدونكى دى: دلفظ دقذف لغوى معنى ده ويشتل: دلته دباطل په مقابله كي دحق پيش كول مراد دي او په لفظ ديقذف سره يي په تعبير كولو كي شايد داحكمت وي چي پر باطل دحق گذارد پريوتلو اثر ښوول مقصود وي داپه حقيقت كي يو تمثيل دى چي لكه څنگه چي يو دروند شى په نازك شي كي ومنبلي نو دغه شى په ننوځي: دغه ركم دحق په مقابله كي باطل ذره ذره سي په دي وجه مخ ته فرمايي: ومايبدئ الباطل ومايعيد. يعني دحق په مقابل كي باطل داسي كمزورى او بيكاره پاته سي چي هغه دځه شي دابتداكولو قابل نه پاته كيږي او نه هم دوباره دواپس كيدو.

معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۸۰)

www.jamairahmani.org

بَعِيۡدٍ ۝٥٢ وَّقَدۡ كَفَرُوۡا بِهٖ مِنۡ قَبۡلُ ۚ وَيَقۡذِفُوۡنَ

بَعِيۡدٍ	وَّقَدۡ	كَفَرُوۡا	بِهٖ	مِنۡ قَبۡلُ ۚ	وَيَقۡذِفُوۡنَ
لرى	او په تحقيق	كافران سوى وو	په الله	پخوا له دى څخه	او ويشتل به كول دوى

لرى (چې آخرت دى). او په تحقيق كافران سوى وو په الله پخوا له دى څخه (په دنيا كښې) او ويشتل به كول دوى

بِالۡغَيۡبِ مِنۡ مَّكَانٍۢ بَعِيۡدٍ ۝٥٣ وَحِيۡلَ بَيۡنَهُمۡ وَبَيۡنَ

بِالۡغَيۡبِ	مِنۡ مَّكَانٍۢ	بَعِيۡدٍ	وَحِيۡلَ	بَيۡنَهُمۡ	وَبَيۡنَ
په غيب	له ځايه	لرى	او پرده به واچولى سى	په مينځ د دوى	او په مينځ

په غيب له ځايه لرى. او پرده (جدائى) به واچولى سى په مينځ د دوى او په مينځ

مَا يَشۡتَهُوۡنَ كَمَا فُعِلَ بِاَشۡيَاعِهِمۡ

مَا يَشۡتَهُوۡنَ	كَمَا	فُعِلَ	بِاَشۡيَاعِهِمۡ
دهغه شى چې ارمان يئ كوى دوى	لكه چې	كړى سوى وو	د دوى غوندى خلكو سره

د هغه شى چې ارمان يئ كوى دوى (لكه ايمان او اعاده الى الدنيا) لكه چې كړى سوى وو (دا كار) له سيالانو د دوى سره

مِّنۡ قَبۡلُ ؕ اِنَّهُمۡ كَانُوۡا فِىۡ شَكٍّ مُّرِيۡبٍ ۝٥٤ ع

مِّنۡ قَبۡلُ	اِنَّهُمۡ	كَانُوۡا	فِىۡ شَكٍّ	مُّرِيۡبٍ
پخوا له دى څخه	بيشكه! هغوى	وو	په داسى شك كښې	چې ډير تردد اچوونكى وو

پخوا له دى څخه، بيشكه! هغوى وو په داسى شك كښې چې ډير تردد اچوونكى وو (خلكو ته).

ع٢ ١٢

اٰياتونه ٤٥ ۝ ٣٥ سُوۡرَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ ٤٣ ۝ ركوعي ٥

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع كوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم كوونكى ذات دى

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ جَاعِلِ

اَلۡحَمۡدُ	لِلّٰهِ	فَاطِرِ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	جَاعِلِ
ټوله ثناء صفت	خاص الله ته دى	چې بى له نمونى څخه پيدا كوونكى دى	د آسمانونو	او د ځمكى	ګرځوونكى

ټوله ثناء صفت خاص (هغه) الله ته دى چې بى له نمونى څخه پيدا كوونكى دى د آسمانونو او د ځمكى ګرځوونكى

وَّقَدۡ كَفَرُوۡا بِهٖ مِنۡ قَبۡلُ ۚ وَيَقۡذِفُوۡنَ بِالۡغَيۡبِ.. دقذف معنى يو شى ويشتل او راغورځول راځي: په عربو كي دا محاوره ده چي كم سړى بې دليله محضي په خپل خيال سره خبري كوي دوى دغه درجم بالغيب او قذف بالغيب په الفاظو سره تعبير كوي چي دى په تياره كي غشي چلوي او دده هيڅ نښانه نسته: او دلته دمكان بعيد د الفاظو څخه مراد دادى چي هغوى چي څه وايي دهغوى دزړونو څخه ليري وي په زړه كي يي عقيده نه لري. مخته الله جَلَّ جَلَالُهٗ بيا فرمايي: وحيل بينهم وبين مايشتهون: يعني دې خلګو ته چي كم شى محبوب او مقصود وي ددوى او دهغه شي په مينځ كي پرده حائله سوه او دوى محرومه سول: دا مضمون د قيامت پر حال هم صادقه دى چي په قيامت كي به دا خلګ دنجات او جنت طلب كوونكي وي نو دوى به هلته ونه رسيږي او په دنيا كي دمرګ پر وخت باندي هم صادق دى چي په دنيا كي دوى ته ددې ځاى دولت او سامان مقصود وو مرګ ددوى ددې مطلوب په مينځ كي حائله سو او دوى يي دهغه څخه جلا كړل.

(معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص١٨٢

www.jamairahmani.org

جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيْٓ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى ملايكي دالله ﷻ دپيغامونو رسوونكي دي: ملايكي رسول يعني دالله ﷻ دپيغام او احكامو رسوونكي جوړولو مطلب دادی چي دوی دانبياوو ﷺ طرف ته قاصدان او رسولان جوړيږي او ليږل كيږي: هغوی دالله ﷻ وحی او احكام دوی ته رسوي او دا هم ممكنه ده چي د رسول څخه مراد دلته واسطه وي دالله ﷻ او دعام مخلوقاتو په مابين كي چي په دوی كي انبياء دټولو څخه افضل او اعلی دي نو دغه ملايكي ددوی يعني دانبياوو ﷺ او دالله ﷻ په مينځ كي هم دوحی واسطه جوړيږي او عامو مخلوقاتو ته دالله ﷻ درحمت يا دعذاب رسولو هم واسطه ملايكي وي: اولی اجنحة مثنی وثلاث ورباع. يعني الله ﷻ ملايكو لره وزرونو والا جوړي كړي دي په كمو كي چي دوی الوتلی سي حكمت ددې ظاهر دی چي هغوی دآسمان څخه مځكي ته مسافت بار بار طی كوی دا هلته كيدای سي چي هغوی ته دژر تلو طاقت وركول سي او هغه دالوتلو په صورت كي وي.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۱۸۴)

الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيْٓ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ؕ

الْمَلٰٓئِكَةِ	رُسُلًا	اُولِيْٓ	اَجْنِحَةٍ	مَّثْنٰى	وَثُلٰثَ	وَرُبٰعَ
دملائیکو دی	رسولان	چی خاوندان	دوزرو	دوه دوه	او دریو دریو	او څلورو څلورو دی

دملائیکو دی رسولان، (هسی ملائیکی) چی خاوندان د وزرو (متهو) دوه دوه او دریو دریو او څلورو څلورو دی

يَزِيْدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ①

يَزِيْدُ	فِي الْخَلْقِ	مَا يَشَآءُ	اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيْرٌ
زیاتوی (الله)	په پیدا ینبت کښی	هومره چی اراده وفرمائی	بیشکه! چی	الله	پر	هر شی باندی	ښه قادر دی

زیاتوی (الله) په پیدا ینبت کښی هومره چی اراده وفرمائی (دهغو) بیشکه! چی الله پر هر شی باندی ښه قادر دی.

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ

مَا يَفْتَحِ	اللّٰهُ	لِلنَّاسِ	مِنْ رَّحْمَةٍ	فَلَا	مُمْسِكَ	لَهَا
هر هغه شی چی خلاصوی یئ	الله	دپاره دخلګو	له رحمت خپل	پس نشته	هیڅوک بندوونکی	دهغه

هر هغه شی چی پرانیځی الله دپاره دخلګو له رحمت خپل (لکه صحت وسعت) پس نشته هیڅوک بندوونکی دهغه

وَمَا يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ

وَمَا يُمْسِكْ	فَلَا	مُرْسِلَ	لَهٗ	مِنْۢ بَعْدِهٖ	وَهُوَ	الْعَزِيْزُ
او هر هغه شی چی بند کړی	پس نشته	لیږونکی	دهغه	پس له بندولو دالله	او هم دی (الله) دی	ښه غالب قوی

او هر هغه شی چی بند کړی پس نشته لیږونکی دهغه (هیڅوک) پس له بندولو دالله او هم دی دی ښه غالب قوی

الْحَكِيْمُ ② يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ؕ

الْحَكِيْمُ	يٰٓاَيُّهَا	النَّاسُ	اذْكُرُوْا	نِعْمَتَ	اللّٰهِ	عَلَيْكُمْ
ښه حکمت والا	ای	خلګو	یاد کړئ	نعمت ، احسان	دالله	پر تاسی

ښه حکمت والا. ای خلګو ! یاد کړئ نعمت احسان دالله پر تاسی (چی حیات او روزی او نور یئ درکړی دی)

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ

هَلْ	مِنْ خَالِقٍ	غَيْرُ	اللّٰهِ	يَرْزُقُكُمْ	مِّنَ	السَّمَآءِ
آیا سته	بل کوم پیدا کوونکی	بی له	الله	هم دغه (الله) روزی دررسوی تاسی ته	له (طرفه)	دآسمانه

آیا سته بل کوم پیدا کوونکی بی له الله (بلکه نشته) هم دغه (الله) روزی دررسوی تاسی ته له (طرفه) دآسمانه (په باران)

www.jamairahmani.org

وَالۡاَرۡضِ ؕ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ فَاَنّٰى تُؤۡفَكُوۡنَ ③ وَاِنۡ

وَالۡاَرۡضِ	لَاۤ اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ	فَاَنّٰى	تُؤۡفَكُوۡنَ	وَاِنۡ
او له مځکی	نشته لایق د عبادت بل هیڅوک	مګر	هم دی دی	نو کومی خواته	ګرځولی کیږئ	او که

او له مځکی (په سبب د زرغونولو) نشته لایق د عبادت بل هیڅوک مګر هم دی دی پس له کوم جهته ګرځولی کیږئ. او که

يُّكَذِّبُوۡكَ فَقَدۡ كُذِّبَتۡ رُسُلٌ مِّنۡ قَبۡلِكَ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ

يُّكَذِّبُوۡكَ	فَقَدۡ	كُذِّبَتۡ	رُسُلٌ	مِّنۡ قَبۡلِكَ	وَاِلَى	اللّٰهِ
دروغجن وشمیری تا	پس په تحقیق	دروغجن	شمیرلی سوی وو ډیر رسولان	پخوا له تا څخه	او خاص	الله ته

دروغجن وشمیری (دغه کفار ای محمده!) تا پس په تحقیق دروغجن شمیرلی سوی وو ډیر رسولان پخوا له تا نه او خاص الله ته

تُرۡجَعُ الۡاُمُوۡرُ ④ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ

تُرۡجَعُ	الۡاُمُوۡرُ	يٰۤاَيُّهَا	النَّاسُ	اِنَّ	وَعۡدَ	اللّٰهِ	حَقٌّ
بیرته ګرځولی سی	ټول کارونه	ای	خلګو	بیشکه!	وعده	دالله	حقه ده

بیرته ګرځولی سی ټول کارونه (په آخرت کښی). ای خلګو بیشکه! وعده د الله حقه ده (چی د قیامت حساب دی)

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الۡحَيٰوةُ الدُّنۡيَا ٝ وَلَا يَغُرَّنَّكُمۡ بِاللّٰهِ الۡغَرُوۡرُ ⑤

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ	الۡحَيٰوةُ	الدُّنۡيَا	وَلَا يَغُرَّنَّكُمۡ	بِاللّٰهِ	الۡغَرُوۡرُ
پس خبردار چی نه دی تیر باسی تاسی	دغه ژوندون	د دنیا	او نه دی تیر باسی تاسی	په الله	چم باز شیطان

پس خبردار چی نه دی کړی مغروره تاسی دغه ژوندون د دنیا او نه دی غرور کړی تاسی په الله غرور کوونکی

اِنَّ الشَّيۡطٰنَ لَكُمۡ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوۡهُ عَدُوًّا ؕ اِنَّمَا

اِنَّ	الشَّيۡطٰنَ	لَكُمۡ	عَدُوٌّ	فَاتَّخِذُوۡهُ	عَدُوًّا	اِنَّمَا
بیشکه!	شیطان	تاسی ته	دښمن دی	پس تاسی هم ونیسئ دی	دښمن	بیشکه! هم دا خبره ده

بیشکه! شیطان تاسی ته دښمن دی پس تاسی هم ونیسئ دی (خپل) دښمن بیشکه! هم دا خبره ده

يَدۡعُوۡا حِزۡبَهٗ لِيَكُوۡنُوۡا مِنۡ اَصۡحٰبِ السَّعِيۡرِ ؕ ⑥ اَلَّذِيۡنَ

يَدۡعُوۡا	حِزۡبَهٗ	لِيَكُوۡنُوۡا	مِنۡ اَصۡحٰبِ	السَّعِيۡرِ	اَلَّذِيۡنَ
چی بولی شیطان	ډله خپله	دپاره د دی چی سی دوی	له ملګرو	د دوزخ (په آخرت کښی)	هغه کسان

چی بولی شیطان ډله خپله دپاره د دی چی سی دوی له ملګرو د دوزخ (په آخرت کښی). هغه کسان

وَلَا يَغُرَّنَّكُمۡ بِاللّٰهِ الۡغَرُوۡرُ ⑤

اِنَّ الشَّيۡطٰنَ.. شیطان ته په قران کریم کي هم ددوکه باز خطاب ورکول سوی دی

په دغه آیت کي الله جل جلاله مسلمانانو ته یوازي خطاب نه دی کړی بلکي خپل ټولو مخلوقاتو ته یي خطاب کړی دی چي دقیامت دورځي راتګ ضروري دی هغه به خامخا راځي او په دغه خطاب کي یي ددوو شیانو ذکر کړی دی چي هغه سبب دغفلت ګرځي دآخرت څخه دغافله کیدو. یو ددنیادژوندا ولذتو سره محبت چي دانسان څخه دالله جل جلاله عبادت او دهغه طرف ته توجه هیره سي شپه او ورځ دهغې په تلاش کي سرګردانه وي حلال او دحرامو تمیز ختم سي فقط دډیریدو په کوشش یي پسي وي. دوهم شي چي الله جل جلاله یي ذکر کړی دی هغه دی شیطان: یعني هغه تاسي ته دالله جل جلاله په معامله کي دوکه درنه کړي: مطلب دادی چي هسي نه شیطان بد کارونه ښه درته ښکاره کړي او تاسي په کښي مبتلا کړي او ستاسي حال داسي نه سي چي ګناه کوی او بیا داګڼی چي موږ دالله جل جلاله په نزد مقبول یو زموږ دپاره به عذاب نه وي.

معارف القرآن ج ٨ پ٢٢ ص١٨٩)

www.jamairahmani.org

كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

كَفَرُوا	لَهُمْ	عَذَابٌ	شَدِيدٌ	وَالَّذِينَ	آمَنُوا	وَعَمِلُوا
چي كافران سوي دي	ستاسو دوی ته	عذاب	سخت	او هغه کسان	چي ايمان يئ راوړي دي	او کړي يئ دي

چي كافران سوي دي ستاسو دوی ته عذاب سخت او هغه کسان چي ايمان يئ راوړي دي او کړي يئ دي

الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑦ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ

الصَّالِحَاتِ	لَهُمْ	مَغْفِرَةٌ	وَأَجْرٌ	كَبِيرٌ	أَفَمَنْ	زُيِّنَ	لَهُ
ښه (عملونه)	ستاسو دوی ته	مغفرت ، بخښنه	او اجر	ډير لوی	آيا پس هغه څوک	چي ښايسته کړی سوی وی	ده ته

ښه (عملونه) ستاسو دوی ته مغفرت بخښنه او اجر ډير لوی. آيا پس هغه څوک چي ښايسته کړی سوی وی ده ته

سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

سُوءُ	عَمَلِهِ	فَرَآهُ	حَسَنًا	فَإِنَّ	اللَّهَ	يُضِلُّ	مَنْ يَشَاءُ
بد	عمل دده	پس ويني يئ دی	ښايسته	پس بيشکه! چي	الله	ګمراه کوی	هر هغه څوک چي اراده وفرمائی

بد عمل دده پس ويني يئ دی ښايسته پس بيشکه! چي الله ګمراه کوی هر هغه څوک چي اراده وفرمائی (دګمراهي يئ)

وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ

وَيَهْدِي	مَنْ يَشَاءُ	فَلَا تَذْهَبْ	نَفْسُكَ	عَلَيْهِمْ
او سمه صافه لاره ښيي	هر هغه چاته چي اراده وفرمائی	پس نه دی ځی	نفس ستا	په (ګمراهي) د دوی

او سمه صافه لاره ښيي هر هغه چاته چي اراده وفرمائی (دهدايت يئ) پس نه دی ځی نفس ستا په (ګمراهي) د دوی

حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ⑧ وَاللَّهُ الَّذِي

حَسَرَاتٍ	إِنَّ	اللَّهَ	عَلِيمٌ	بِمَا	يَصْنَعُونَ	وَاللَّهُ	الَّذِي
له جهته دافسوسه	بيشکه! چي	الله	ښه عالم دی	په هغو کارونو	چي کوی يئ دوی	او الله	هغه (ذات) دی

له جهته د افسوسه بيشکه! چي الله ښه عالم دانا دی په هغو کارونو چي کوی يئ دوی. او الله هغه (مطلق قادر) دی

أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَيِّتٍ

أَرْسَلَ	الرِّيَاحَ	فَتُثِيرُ	سَحَابًا	فَسُقْنَاهُ	إِلَىٰ	بَلَدٍ	مَيِّتٍ
چي ليږلي يئ دی	بادونه	پس راپورته کوی	وريځی	نو موږ روانه کړو هغه وريځ	هغه	کلی (مځکی)	مړی ته

چي ليږلي يئ دی بادونه پس راپورته کوی (بادونه) وريځی پس راکاږو موږ دغه وريځی هغه کلی (مځکی) مړی ته

ع ۱۴

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا.. دالله ﷻ دقدرت او وحدانيت دنښو

بيان: يعني الله ﷻ داسي قادر مطلق ذات دی کم چي دباران څخه مخکي هواګاني راالوزوي بيا دغه هواوي وريځي راپورته کړي بيا الله ﷻ فرمايي چي موږ ددې په ذريعه سره يعني ددې وريځي داوبو په ذريعه سره مځکه په بوټو سره ژوندی کړو وروسته ترهغه چي داوچه سوې وه نو لکه څنګه چي مځکي ته دهغې په مناسب ژوند ورکول سو دغه شان په قيامت کښي دانسانانو ژوندي پورته کيدل دي او دتشبيه وجه يي هم ظاهره ده چي په دې دواړو کي ديوزائل سوي صفت پيداکول او اعاده ده : که څه هم په مځکه کي صرف يو عرضي امر يعني دنشو اونما تعلق سوی دی او په اندامونو کي يو امر جوهري يعني دروح تعلق نسته :ددې څخه وروسته الله ﷻ فرمايي : من كان يريد العزة فلله العزة جميعا : يعني کم سړی چي په آخرت کي عزت حاصلول غواړي او داحاصلول ضروري هم دي نوعزت دالله ﷻ په اطاعت او فرمانبرداری کي دی الخ.
(معارف القرآن ج۸پ۲ص ۱۹۱)

www.jamairahmani.org

فَاَحۡيَيۡنَا بِهِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ؕ كَذٰلِكَ النُّشُوۡرُ ⑨

فَاَحۡيَيۡنَا	بِهِ	الۡاَرۡضَ	بَعۡدَ	مَوۡتِهَا	كَذٰلِكَ	النُّشُوۡرُ
پس ژوندی کوو موږ	په هغو	مځکه	پس له	مړوالی (وچوالی) دهغی	هم داسی به وی حال	دبیا ژوندی پورته کیدلو هم

پس ژوندی کوو موږ په هغو (اوبو) مځکه پس له مړوالی (وچوالی) دهغی هم داسی به وی حال د بیا ژوندی پورته کیدلو هم

مَنۡ كَانَ يُرِيۡدُ الۡعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الۡعِزَّةُ جَمِيۡعًا ؕ اِلَيۡهِ

مَنۡ كَانَ	يُرِيۡدُ	الۡعِزَّةَ	فَلِلّٰهِ	الۡعِزَّةُ	جَمِيۡعًا	اِلَيۡهِ
هر هغه څوک چې وی	چې اراده لری	دعزت	پس خاص الله ته دی	عزت	ټول	خاص هم دغه (الله) ته

هر هغه څوک چې وی چې اراده لری دعزت پس خاص الله ته دی عزت ټول، خاص هم دغه (الله) ته

يَصۡعَدُ الۡكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالۡعَمَلُ الصَّالِحُ يَرۡفَعُهٗ ؕ

يَصۡعَدُ	الۡكَلِمُ	الطَّيِّبُ	وَالۡعَمَلُ	الصَّالِحُ	يَرۡفَعُهٗ
پورته خیژی	خبری	پاکی	او عمل	نیک	پورته کوی دغه (خپل عامل او عزتمن کوی یې)

پورته خیژی خبری پاکی (یعنی مقام دقبول او رضاء د ده ته) او عمل صالح نیک پورته کوی دغه الله لوړ

وَالَّذِيۡنَ يَمۡكُرُوۡنَ السَّيِّاٰتِ لَهُمۡ عَذَابٌ شَدِيۡدٌ ؕ

وَالَّذِيۡنَ	يَمۡكُرُوۡنَ	السَّيِّاٰتِ	لَهُمۡ	عَذَابٌ	شَدِيۡدٌ
او هغه کسان	چې جوړوی مکرونه	ناکاره	ستهدوی ته	عذاب	ډیر سخت

او هغه کسان چې جوړوی (تاته) مکرونه ناکاره ستهدوی ته عذاب ډیر سخت

وَمَكۡرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ يَبُوۡرُ ⑩ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمۡ مِّنۡ تُرَابٍ

وَمَكۡرُ	اُولٰٓئِكَ	هُوَ	يَبُوۡرُ	وَاللّٰهُ	خَلَقَكُمۡ	مِّنۡ تُرَابٍ
او مکر ،فریب	ددغو	هم هغه	فاسد ، باطل ، هلاک دی	او الله	پیدا کړی یئ تاسی	له خاورو

او مکر فریب د دغو (قریشو چې دی ستا په باب کښی) هم هغه فاسد باطل هلاک دی .او الله پیدا کړی یئ تاسی له خاورو

ثُمَّ مِنۡ نُّطۡفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمۡ اَزۡوَاجًا ؕ وَمَا تَحۡمِلُ

ثُمَّ	مِنۡ نُّطۡفَةٍ	ثُمَّ	جَعَلَكُمۡ	اَزۡوَاجًا	وَمَا تَحۡمِلُ
بیا	له څاڅکی څخه دمنی	بیا یئ	وګرځولی تاسی	جوړی جوړی	او نه اخلی حمل

(اول ځلی نیکه ستاسی) بیا (تاسی اولاده یئ پیدا کړی) له څاڅکی (دمنی) بیا یئ وګرځولی تاسی جوړی جوړی او نه اخلی حمل

اِلَيۡهِ يَصۡعَدُ الۡكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالۡعَمَلُ... پاک کلام او نیک عملونه دالله ﷻ طرف ته خیژي: ددي څخه په مخکي ایت کي دا ښوول سویده چي کم سړی دعزت او قوت طلبګاره وي نو ده ته پوهیدل پکار دي چي دادالله ﷻ څخه ماسوا دبل چاپه وس کي نسته کم شیان چي دغو خلګو معبودان جوړ کړي دي یادکمو سره چي دعزت په توقع باندي دوستي ساتي هغه چاته عزت نه سي ورکولای: په دې آیت کي دالله ﷻ څخه دعزت او قوت حاصلولو طریقه یي ښوولې ده چي ددې دوه اجزاء دي یوه کلمه طیبه یعني کلمه دتوحید او دالله دذات او صفاتو علم. دوهم عمل صالح دی یعني په زړه سره ایمان راوړل: بیا ددې دمقتضی موافق دشریعت تابع عمل کول. حضرت شاه عبدالقادر رحمة الله علیه په موضح القرآن کي فرمايي چي دحصول عزت دانسخه بالکل صحیح او مجربه ده شرط دادی چي دالله ﷻ پر ذکر او عمل صالح باندي مداومت او همیشه توب وي نو بیا دالله ﷻ له طرفه هغه شخص ته لازواله عزت حاصل سي په دنیا او آخرت کي.

(معارف القرآن ج ٨ پ٢٢ ص١٩٣)

www.jamairahmani.org

مِنۡ اُنۡثٰی وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلۡمِهٖ ؕ وَمَا یُعَمَّرُ مِنۡ مُّعَمَّرٍ

مِنۡ اُنۡثٰی	وَلَا تَضَعُ	اِلَّا	بِعِلۡمِهٖ	وَمَا یُعَمَّرُ	مِنۡ مُّعَمَّرٍ
هيڅ ښځه	او نه يږدي (حمل)	مګر	په علم دالله سره	او نسي اوږديدلی عمر	دهيڅ عمر اوږد کړی سوی

هيڅ ښځه او نه يږدي (حمل هيڅ ښځه) مګر په علم دالله سره، او نسي اوږديدلی عمر دهيڅ عمر اوږد کړی سوی

وَّلَا یُنۡقَصُ مِنۡ عُمُرِهٖۤ اِلَّا فِیۡ کِتٰبٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَی اللّٰهِ

وَّلَا یُنۡقَصُ	مِنۡ عُمُرِهٖۤ	اِلَّا	فِیۡ کِتٰبٍ	اِنَّ	ذٰلِكَ	عَلَی اللّٰهِ
او نه هيڅ قدر کمولی سی	له عمر د دغه څخه	مګر	په کتاب کښې	بيشکه!	دغه	پر الله

او نه هيڅ قدر کمولی سی له عمر د دغه (معمر) څخه مګر په کتاب (دلوح محفوظ کښې ليکی دی) بيشکه! دغه پر الله

یَسِیۡرٌ ﴿۱۱﴾ وَمَا یَسۡتَوِی الۡبَحۡرٰنِ ۖ هٰذَا عَذۡبٌ فُرَاتٌ

یَسِیۡرٌ	وَمَا یَسۡتَوِی	الۡبَحۡرٰنِ	هٰذَا	عَذۡبٌ	فُرَاتٌ
ډير آسان دی	او نه برابريږی سره	هغه دواړه بحرونه ، سيندونه	دا	يو خوږدی	تنده لری کوونکی خوندور

ډير آسان دی. او نه برابريږی سره هغه دواړه بحرونه سيندونه دا يو خوږدی تنده لری کوونکی خوندوری

سَآئِغٌ شَرَابُهٗ وَهٰذَا مِلۡحٌ اُجَاجٌ ؕ وَمِنۡ کُلٍّ تَاۡکُلُوۡنَ

سَآئِغٌ	شَرَابُهٗ	وَهٰذَا	مِلۡحٌ	اُجَاجٌ	وَمِنۡ	کُلٍّ	تَاۡکُلُوۡنَ
ښې هضميدونکی ښې تيريدونکی	او به د ده	او دابل	تريو دی	تريخ	او له	هر يوه له دغو	خوری تاسی

ښې هضميدونکی ښې تيريدونکی اوبه دده او دابل تريو دی تريخ او له هر يوه له دغو (دواړو بحرونو څخه) خوری تاسی

لَحۡمًا طَرِیًّا وَّتَسۡتَخۡرِجُوۡنَ حِلۡیَةً تَلۡبَسُوۡنَهَا ۚ وَتَرَی الۡفُلۡكَ

لَحۡمًا	طَرِیًّا	وَّتَسۡتَخۡرِجُوۡنَ	حِلۡیَةً	تَلۡبَسُوۡنَهَا	وَتَرَی الۡفُلۡكَ
غوښې	تازه	او راوباسئ	زيورات	چې اغوندی تاسی هغه	او وينی ته کشتی

غوښې تازه (دماهی) او راوباسئ (له دغه ترخه سينده) ګاڼه (دمرغلرو اومرجانو) چې اغوندی ، او (تل) وينی ته کشتی

فِیۡهِ مَوَاخِرَ لِتَبۡتَغُوۡا مِنۡ فَضۡلِهٖ وَلَعَلَّکُمۡ

فِیۡهِ	مَوَاخِرَ	لِتَبۡتَغُوۡا	مِنۡ فَضۡلِهٖ	وَلَعَلَّکُمۡ
په دغه کښې	تلونکی ،څيرو ونکی	دپاره ددی چې طلب کړئ تاسی	له فضله دالله	او دپاره ددی چې تاسی

په دغه (بحر) کښې تلونکی څيرو ونکی (د اوبو) دپاره ددی چې طلب کړئ تاسی له فضله د الله او دپاره ددی چې تاسی

وَمَا یُعَمَّرُ مِنۡ مُّعَمَّرٍ وَّلَا یُنۡقَصُ مِنۡ عُمُرِهٖۤ

دانسانانو عمرونه مخکي لا په لوح محفوظ کي ليکل سوي دي: ددې آيت مطلب دجمهورو مفسرينو په نزد دادی چي الله ﷻ کم سړي ته اوږد عمر ورکړي: هغه داول څخه په لوح محفوظ کي ليکل سوی وي دغه شان دچا عمر چي کم ساتي هغه هم په لوح محفوظ کي داول څخه ليکل سوي وي :ددې خبري خلاصه داده چي دلته دعمر اوږدوالی او کموالی دفرد واحد دپاره مراد نه دی بلکي خبره دنوع انساني متعلق ده چي ددې يوه فرد ته اوږد عمر ورکول کيږي بل ته بيا دده څخه کم : دادجمهورو مفسرينو قول دی: او ځيني حضرات بيا فرمايي چي که دعمر زياتي او کمي ته ده يوه سړي متعلق وويل سي نو په عمر کي دکمي کولو څخه دامطلب دی چي دهر سړي کم عمر چي الله ﷻ ليکلی دی هغه يقيني دی او کمه ورځ چي تيريږي دهغه عمر دمقررې مودې څخه دهغه عمر دمقررې مودې څخه يوه ورځ کميږي چي دوی تيري سي نو دوی کمي سي دغه شان په هره ساه کي دده عمر کميږي.

معارف القرآن ج۸پ۲۲ص۱۹۵)

www.jamairahmani.org

تَشۡكُرُوۡنَ ﴿١٢﴾ يُوۡلِجُ الَّيۡلَ فِي النَّهَارِ وَيُوۡلِجُ النَّهَارَ

تَشۡكُرُوۡنَ	يُوۡلِجُ	الَّيۡلَ	فِي النَّهَارِ	وَيُوۡلِجُ	النَّهَارَ
شکر وباسئ	ننه باسی (الله)	شپه	په ورځ کښې	او ننه باسی	ورځ

شکر وباسئ (په دغه لوی نعمت). ننه باسی (الله) شپه په ورځ کښې او ننه باسی (الله) ورځ

فِي الَّيۡلِ وَسَخَّرَ الشَّمۡسَ وَالۡقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَّجۡرِيۡ لِاَجَلٍ

فِي الَّيۡلِ	وَسَخَّرَ	الشَّمۡسَ	وَالۡقَمَرَ	كُلٌّ	يَّجۡرِيۡ	لِاَجَلٍ
په شپه کښې	او مسخر کړی يئ دی	لمر	او سپوږمی	چې هر يو	روان دی	تر يو نيټې

په شپه کښې او مسخر په کار کښې يئ لګولی دی لمر او سپوږمی چې هر يو بهيږی (روان دی) تر يوی نيټې

مُّسَمًّى ۚ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمۡ لَهُ الۡمُلۡكُ ۚ وَالَّذِيۡنَ

مُّسَمًّى	ذٰلِكُمُ	اللّٰهُ	رَبُّكُمۡ	لَهُ	الۡمُلۡكُ	وَالَّذِيۡنَ
په نامه کړی سوی	دغه	الله دی	رب ستاسی	خاص هم ده ته دی	ملک، باچاهی	او هغه (بتان)

په نامه کړی سوی (چې ورځ د قيامت ده)، دغه (ذات) الله دی رب ستاسی خاص هم ده ته دی ملک باچاهی او هغه (بتان)

تَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖ مَا يَمۡلِكُوۡنَ مِنۡ قِطۡمِيۡرٍ ﴿١٣﴾ اِنۡ

تَدۡعُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِهٖ	مَا يَمۡلِكُوۡنَ	مِنۡ قِطۡمِيۡرٍ	اِنۡ
چې بولی يئ تاسی	بې له دغه (الله)	نه دی مالکان دوی	دخرما دمندکی دنری پوستکی او پردی	که

چې بولی يئ تاسی (ای مشرکانو) بې له دغه (الله) نه دی مالکان دوی دنری پردی دخرماؤ (کښې). که

تَدۡعُوۡهُمۡ لَا يَسۡمَعُوۡا دُعَآءَكُمۡ ۚ وَلَوۡ سَمِعُوۡا

تَدۡعُوۡهُمۡ	لَا يَسۡمَعُوۡا	دُعَآءَكُمۡ	وَلَوۡ	سَمِعُوۡا
وبولئ تاسی (منکرانو)	نه آوری دغه بتان	بلنه ستاسی	او که	وايئ وری دوی

وبولئ تاسی (ای منکرانو) دغه بتان نه آوری (دغه بتان) بلنه ستاسی او که (بالفرض) وايئ وری دوی

مَا اسۡتَجَابُوۡا لَكُمۡ ۚ وَيَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ يَكۡفُرُوۡنَ بِشِرۡكِكُمۡ ۚ

مَا اسۡتَجَابُوۡا	لَكُمۡ	وَيَوۡمَ	الۡقِيٰمَةِ	يَكۡفُرُوۡنَ	بِشِرۡكِكُمۡ
نو نه به سی درکولی جواب	ستاسی	او په ورځ	دقيامت	به منکران سی دوی	په شريک کولو ستاسی

نو نه به سی درکولی جواب ستاسی او په ورځ د قيامت به منکران سی دوی په شريک کولو ستاسی .

يُوۡلِجُ الَّيۡلَ فِي النَّهَارِ وَيُوۡلِجُ النَّهَارَ.. دالله ﷻ ديوشو نعمتونو ذکر: په دغه آيت کښي بيا آ الله ﷻ خپل دنعمتونو بيان کړی دی کم چي پر انسانيت باندي کړي دي مثلا هغه داچي الله ﷻ دشپې اجزآء دورځې په اجزاء کي داخلوي او دورځي اجزاء دشپې په اجزآء کي داخلوي چي په دې سره دورځي او شپې دکميدو او زياتيدو متعلق نفعي حاصليږي او هغه لمر او سپوږمی په کار کي لګولي دي په دوی کي هر يو تر وخت مقرر يعني دقيامت تر ورځي پوري دغه شان چليږي نو همدغه الله ﷻ چي شان يي دادی ستاسي پروردګار دی حکومت هم دهغه دی او دهغه څخه ماسوا څوک چي کفار يي عبادت کوي دخرما دهډوکي د پوستکي په قدر او اندازه هم اختيار نه لري او دا خبره په جماداتو کي ښکاره ده او په ذوات الارواح کي په دې معنی چي بالذات اختيار نه لري او ددوی داحالت دی چي که تاسي دوی وبولی دخپل يوحاجت دپاره نو جمادات خو يي اوري نه او ذوات الارواح که يي هم واوري نو تاسي ته ستاسي دمقصد دپاره جواب نه سي درکولای الخ.

(معارف القرآن ج ٨ پ٢٢ ص ١٩٣)

www.jamairahmani.org

وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ

وَلَا يُنَبِّئُكَ	مِثْلُ	خَبِيرٍ	يَا أَيُّهَا	النَّاسُ	أَنْتُمُ
او خبر به نه کړی تا بل څوک	په شان	دښه خبرداره (الله)	ای	خلکو	تاسی

او خبر به نه کړی تا (له حقیقت دی کار) په شان (دخبرولو دهغه ښه عالم) ښه خبردار (الله). ای خلکو تاسی

الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِنْ يَشَأْ

الْفُقَرَاءُ	إِلَى اللَّهِ	وَاللَّهُ	هُوَ	الْغَنِيُّ	الْحَمِيدُ	إِنْ يَشَأْ
فقیران، محتاجان یئ	الله ته	او الله	هم دی دی	غنی، بی پروا	ښه حمد ثناء ویلی سوی	که اراده وفرمائی (الله)

فقیران، محتاجان یئ الله ته، او الله هم دی دی غنی بی پروا ښه حمد ثناء ویلی سوی، که اراده وفرمائی (الله)

يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ

يُذْهِبْكُمْ	وَيَأْتِ	بِخَلْقٍ	جَدِيدٍ	وَمَا ذَٰلِكَ	عَلَى اللَّهِ
نو بوبه ځی تاسی	او رابه ولی نور	مخلوق	نوی	او نه دی دغه	پر الله

پناه به کړی تاسی او رابه ولی نور مخلوق نوی (بدل د تاسی) او نه دی دغه (شړل ستاسی او راوستل د نورو) پر الله

بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِنْ تَدْعُ

بِعَزِيزٍ	وَلَا تَزِرُ	وَازِرَةٌ	وِزْرَ	أُخْرَىٰ	وَإِنْ تَدْعُ
څه سخت مشکل	او نه اخلی	څوک پورته کوونکی	بار د ګناه	دبل نفس	او که راوبولی

څه سخت مشکل، او نه اخلی (هیڅ نفس ګناه کار) بار د ګناه د بل نفس او که راوبولی

مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ

مُثْقَلَةٌ	إِلَىٰ حِمْلِهَا	لَا يُحْمَلْ	مِنْهُ	شَيْءٌ	وَلَوْ كَانَ
درونډ باری	بار دګناهونو خپلو ته	وابه نه خستی سی	له هغه څخه	هیڅ شی	او اګر که وی

درونډ باری (بل څوک) بار دګناهونو خپلو ته وابه نه خستی سی له هغه څخه هیڅ شی او اګر که وی (دغه بللی سوی)

ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ

ذَا قُرْبَىٰ	إِنَّمَا	تُنْذِرُ	الَّذِينَ	يَخْشَوْنَ	رَبَّهُمْ	بِالْغَيْبِ
خاوند دخپلوی هم	بیشکه! هم داخبره ده	چی بیروی ته	هغه کسان	چی بیریږی	له ربه خپله	په غیبو سره

خاوند د خپلوی هم، بیشکه! هم داخبره ده چی بیروی ته هغه کسان چی بیریږی له ربه خپله په غیبو سره

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ. دقیامت په ورځ به یو سړی دبل سړي دګناهونو بار پورته نه کړي

په دغه آیت کي الله جل جلاله فرمايي چي دقيامت په ورځ به يو سړی دبل سړي دګناهونو بار پورته نه کړي هر يوه ته به خپل بار په خپله پورته کول وي او په سورت عنکبوت کي چي راغلي دي چي: وليحملنّ اثقالهم واثقالامع اثقالهم: يعني ګمراه کوونکي خلګ به دخپل ګمرا کيدو بار هم پورته کوي او دومره باره ددوی نور وي چي دوی نور ګمراه کړي وه: ددې مطلب دانه دی چي کم يي ګمراه کړي وه دهغوی دپاره به داخلګ څه سپک کړي بلکي دهغه بار به پر هغوی پوره پوره وي او دګمراه کوونکو دجرم ددوچنده کيدو په وجه په دې دواړو اياتونو کي څه تعارض نسته: او حضرت عکرمه رضي الله عنه دذکر سوي ايت په تفسير کي فرمايي چي په دغه ورځ به پلار وخپل زوی ته ووايي چي ته پوهيږي چي زه ستا څومره مشفقه او مهربانه پلار وم؟ هغه به ووايي چي هو نو دی به ووايي چي يو څه نيکی نن ماته راکړه نوزوی به يي انکار وکي الخ.
معارف القرآن باختصار يسير ج ۸ پ ۲۲ ص ۱۸۲)

www.jamairahmani.org

وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ وَمَنۡ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفۡسِهٖ ؕ

وَاَقَامُوا	الصَّلٰوةَ	وَمَنۡ	تَزَكّٰى	فَاِنَّمَا	يَتَزَكّٰى	لِنَفۡسِهٖ ؕ
او قائموي	لمونځ	او هر څوک چي	ځان پاک کړي	پس بيشکه! هم دا خبره ده	چي ځان يئ پاک کړ	دپاره دځان خپل

او قائموي لمونځ او هر څوک چي ځان پاک کړي پس بيشکه ! هم دا خبره ده چي ځان يئ پاک کړدپاره (دنفعي) دځان خپل

وَاِلَى اللّٰهِ الۡمَصِيۡرُ ﴿۱۸﴾ وَمَا يَسۡتَوِى الۡاَعۡمٰى وَالۡبَصِيۡرُ ۙ ﴿۱۹﴾

وَاِلَى	اللّٰهِ	الۡمَصِيۡرُ	وَمَا يَسۡتَوِى	الۡاَعۡمٰى	وَالۡبَصِيۡرُ
او خاص (طرف)	دالله ته	ورتله دی	او نه برابريږی سره	ړوند (کافر)	او ليدونکی (مؤمن)

او خاص (طرف) د الله ته ورتله دی (دهرچا) . او نه برابريږی سره ړوند (کافر) او ليدونکی (مؤمن)

وَلَا الظُّلُمٰتُ وَلَا النُّوۡرُ ۙ ﴿۲۰﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الۡحَرُوۡرُ ۚ ﴿۲۱﴾

وَلَا الظُّلُمٰتُ	وَلَا النُّوۡرُ	وَلَا الظِّلُّ	وَلَا الۡحَرُوۡرُ
او نه تياره	او نه رڼا	او نه سيوری	او نه تود باد

او نه تياره (باطل) او نه رڼا (حق) او نه سيوری (ثواب يا جنت) او نه تود باد (عقاب يا دوزخ).

وَمَا يَسۡتَوِى الۡاَحۡيَآءُ وَلَا الۡاَمۡوَاتُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُسۡمِعُ

وَمَا يَسۡتَوِى	الۡاَحۡيَآءُ	وَلَا الۡاَمۡوَاتُ	اِنَّ	اللّٰهَ	يُسۡمِعُ
او نه برابريږی سره	ژوندی (علما)	او نه مړی (جهلاء)	بيشکه! چي	الله	آوروی

او نه برابريږی سره ژوندی (علما) او نه مړی (جهلاء) ،بيشکه! چي الله آوروی

مَنۡ يَّشَآءُ ۚ وَمَاۤ اَنۡتَ بِمُسۡمِعٍ مَّنۡ فِى الۡقُبُوۡرِ ﴿۲۲﴾

مَنۡ يَّشَآءُ	وَمَاۤ اَنۡتَ	بِمُسۡمِعٍ	مَّنۡ	فِى الۡقُبُوۡرِ
هر هغه چاته چي اراده وفرمائی	او نه يئ ته	اوروونکی	هغو ته	چي په قبرونو کښی دی

هر هغه چاته چي اراده وفرمائی (داورولو يئ) او نه يئ ته (ای محمده!) اوروونکی هغو ته چي په قبرونو کښی دی

اِنۡ اَنۡتَ اِلَّا نَذِيۡرٌ ﴿۲۳﴾ اِنَّاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ بِالۡحَقِّ بَشِيۡرًا

اِنۡ اَنۡتَ	اِلَّا	نَذِيۡرٌ	اِنَّاۤ	اَرۡسَلۡنٰكَ	بِالۡحَقِّ	بَشِيۡرًا
نه يئ ته	مګر	ويروونکی	بيشکه! چي موږ	ليږلی مو يئ ته	په رښتيا سره	زيری ورکوونکی

نه يئ ته (ای محمده!) مګر ويروونکی ، بيشکه! چي موږ ليږلی مو يئ ته په رښتيا سره زيری ورکوونکی (دجنت)

وَمَاۤ اَنۡتَ بِمُسۡمِعٍ مَّنۡ فِى الۡقُبُوۡرِ.. چي الله ﷻ ونه غواړي تر هغه وخته هدايت څوک چاته نه سي ورکولای : ددغه ايت په شروع کي الله ﷻ دکفارو مثال دمړو سره او د مومنانو مثال دژوندو سره ورکړی دی ددې په مناسبت سره دلته د : من فی القبور : څخه مراد کفار دي : مطلب دادی چي لکه څنګه چي ته مړو ته نه سي اورولی دغسي دې ژوندو کفارو ته يي هم نه سي اورولی :دې آيت په خپله داخبره واضحه کړه چي دلته داوريدلو څخه مراد هغه اورول دی کم چي مفيد ، مؤثر او نافع وي که دا مطلب وانه اخيستل سي نو مطلق اورول خو کفارو ته هميشه سوي دي چي دوی ته به تبليغ کيدی او دوی به اوريدی : په دې وجه مراد دآيت دادی چي څنګه ته مړو ته حق خبره اورول او حق ته راوستل نه سي کولای ځکه چي هغوی ددنيا ددارالعمل څخه دآخرت دار الجزآء ته تللی دی: هلته که څه هم هغوی دايمان اقرار وکړي نو معتبر نه دی دغسي شان دکفارو حال دی چي الله ﷻ ونه غواړي هدايت تاسي نه سی ورکولای.

معارف القرآن ج ۸ پ ۲۲ ص ۲۰۲

www.jamairahmani.org

وَّنَذِيْرًا ؕ وَاِنْ مِّنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيْهَا نَذِيْرٌ ﴿٢٤﴾ وَاِنْ

وَاِنْ	نَذِيْرٌ	خَلَا فِيْهَا	اِلَّا	مِّنْ اُمَّةٍ	وَاِنْ	وَّنَذِيْرًا
او كه	كوم بيرووونكى	چې تير سوى دى په هغه كښې	مگر	هيڅ امت	او نهٔ	او بيرووونكى

او بيرووونكى (له دوزخ) او نهٔ هيڅ امت مگر چې تير سوى په هغه كښې كوم بيرووونكى . او كه

يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ

مِنْ قَبْلِهِمْ	الَّذِيْنَ	كَذَّبَ	فَقَدْ	يُّكَذِّبُوْكَ
چې وو پخوا له دوى څخه	هغو كسانو	دروغجن يې بللى وو	پس په تحقيق	دروغجن بولي تا

دروغجن بولي (كفار) تا پس په تحقيق دروغجن يې بللى وو (انبياء خپل) هغو كسانو چې وو پخوا له دوى څخه

جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ

ثُمَّ	الْمُنِيْرِ	وَبِالْكِتٰبِ	وَبِالزُّبُرِ	بِالْبَيِّنٰتِ	رُسُلُهُمْ	جَآءَتْهُمْ
بيا	روښانه	او په كتاب	او په صحيفو سره	په ښكاره دلائلو	رسولان د دوى	چې راغلي ؤ دوى ته

چې راغلي ؤ دوى ته رسولان د دوى په ښكاره دلائلو (دقدرت) او په صحيفو سره او په كتاب ښكاره كوونكى. بيا

اَخَذْتُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٢٦﴾ ع اَلَمْ تَرَ

اَلَمْ تَرَ	نَكِيْرِ	كَانَ	فَكَيْفَ	كَفَرُوْا	الَّذِيْنَ	اَخَذْتُ
آيا نه وينې ته	انكار زما	سو	پس څرنگه	چې كافران سوي ؤ	هغه كسان	مې ونيول

مې ونيول هغه كسان چې كافران سوي ؤ پس څرنگه سو انكار زما (او تغير د دوى په عذاب). آيا نه وينې ته

اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ

ثَمَرٰتٍ	بِهٖ	فَاَخْرَجْنَا	مَآءً	مِنَ السَّمَآءِ	اَنْزَلَ	اللّٰهَ	اَنَّ
ميوى	په وسيله د دى	پس راويستلى موږ	اوبه	له (جانبه) د آسمانه	نازلى كړي دى	الله	چې بيشكه!

چې بيشكه! الله نازلى كړي دى له (جانبه) د آسمانه اوبه پس راويستلى موږ په وسيله د دى (اوبولو) ميوى

مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا ؕ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيْضٌ وَّحُمْرٌ

وَّحُمْرٌ	بِيْضٌ	جُدَدٌ	الْجِبَالِ	وَمِنَ	اَلْوَانُهَا	مُّخْتَلِفًا
او سرى چې	سپينى	حصى دى	له غرونو	او ځينى	رنگونه د دغو	چې مختلف دى

په دى حال چې مختلف دى رنگونه د دغو (ميوو) . او ځينى له غرونو لارى (ټوټى ټوټى) دى سپينى او سرى چې

فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا۔۔ دالله ﷻ په مخلوقاتو كي تفاوت يو خلقي او طبعي امر دى

ځيني علماء كرام فرمايي چي په دغه اياتونو كي دتوحيد مضمون الله ﷻ دخپل قدرت په دليلونو سره بيان كړى دى:او ځيني علماء كرام بيا فرمايي چي په تيرو اياتونو كي دخلگو دحالاتو اختلاف والي او ددې تمثيلات وه دغه بيا ددغه نور زيات بيان او وضاحت دى چي دالله ﷻ په مخلوق كښي تفاوت يو خلقي او طبعي امر دى او ترنباتاتو او جماداتو پوري موجود دى او دا اختلاف صرف په صورت او رنگ كي نه دى بلكي په طبايعو كي هم دى : **مختصر علمي او نحوي تحقيق :** په ثمراتو كي درنگونو اختلاف يي دتركيب نحوي په اعتبار سره حال جوړ كړى او لفظ دمختلفًا يي منصوب كړى دى او مخ ته بيا په غرونو كي درنگونو اختلاف دغه ركم په انسانانو او ښارويو وغيره كي اختلاف يي په صورت دصفت بيان كړى دى دا اشاره ده دې ته چي دثمراتو اختلاف مؤقت وي او دغرونو او د انسانانو اختلاف په نسبت دميوو قائم اوپاتـه كيدونكى وي.

معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص٢٠٣)

ع ٣ ١٢ ١٥

www.jamairahmani.org

مُّخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهَا وَغَرَابِيۡبُ سُوۡدٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ

مُّخۡتَلِفٌ	اَلۡوَانُهَا	وَغَرَابِيۡبُ	سُوۡدٌ	وَمِنَ	النَّاسِ
مخالف دی سره	رنګونه ددغو	او (ځینی ددوی) توردی	تک توردی	او (هم داسی) له	خلګو څخه هم

مخالف دی سره رنګونه ددغو (لارو) او (ځینی ددوی) تک تور دی. او (هم داسی) له خلګو څخه هم

وَالدَّوَآبِّ وَالۡاَنۡعَامِ مُخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهٗ كَذٰلِكَ

وَالدَّوَآبِّ	وَالۡاَنۡعَامِ	مُخۡتَلِفٌ	اَلۡوَانُهٗ	كَذٰلِكَ
او دژوندیو ښوریدونکو	او څارویو څخه هم	چې سره مخالف دی	رنګونه دهغو	هم داسی (لکه دغه)

او (هم داسی له نورو) ژوندیو خوځیدونکو او څارویو څخه هم چی سره مخالف دی رنګونه د هغو هم داسی (لکه دغه)

اِنَّمَا يَخۡشَى اللّٰهَ مِنۡ عِبَادِهِ الۡعُلَمٰٓؤُا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيۡزٌ

اِنَّمَا	يَخۡشَى	اللّٰهَ	مِنۡ عِبَادِهِ	الۡعُلَمٰٓؤُا	اِنَّ	اللّٰهَ	عَزِيۡزٌ
بیشکه! هم داخبره ده	چې بیریږی	له الله څخه	له بندګانو د دغه (الله)	پوهنده عالمان	بیشکه!	الله	ښه غالب قوی دی

بیشکه! هم داخبره ده چی بیریږی له الله څخه له بندګانو د دغه (الله) پوهنده عالمان، بیشکه! الله ښه غالب قوی دی

غَفُوۡرٌ ﴿٢٨﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ يَتۡلُوۡنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ

غَفُوۡرٌ	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	يَتۡلُوۡنَ	كِتٰبَ	اللّٰهِ	وَاَقَامُوا	الصَّلٰوةَ
ښه مغفرت کوونکی دی	بیشکه!	هغه کسان	چې وایئ	کتاب	د الله	او سم اداء کوی	لمونځ

ښه مغفرت کوونکی دی. بیشکه! هغه کسان چی وایئ کتاب د الله (قرآن) او قایموی (سم اداء کوی) لمونځ

وَاَنۡفَقُوۡا مِمَّا رَزَقۡنٰهُمۡ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرۡجُوۡنَ

وَاَنۡفَقُوۡا	مِمَّا	رَزَقۡنٰهُمۡ	سِرًّا	وَّعَلَانِيَةً	يَّرۡجُوۡنَ
او لګوی	ځینی له هغو شیانو څخه	چې ورکړی مو دی دوی ته	په پټه	او په ښکاره	امید لری دوی

او لګوی (په لاره د الله کښی) ځینی له هغو شیانو څخه چی ورکړی مو دی دوی ته په پټه او په ښکاره امید لری دوی

تِجَارَةً لَّنۡ تَبُوۡرَ ﴿٢٩﴾ لِيُوَفِّيَهُمۡ اُجُوۡرَهُمۡ وَيَزِيۡدَهُمۡ

تِجَارَةً	لَّنۡ تَبُوۡرَ	لِيُوَفِّيَهُمۡ	اُجُوۡرَهُمۡ	وَيَزِيۡدَهُمۡ
د داسی تجارت	چې له سره نه هلاک کیږی	لپاره د دی چې پوره ورسوی دوی ته	اجرونه د دوی	او زیات ورکړی دوی ته

د داسی تجارت چی له سره نه هلاک کیږی. لپاره د دی چی پوره ورسوی (الله) دوی ته اجرونه د دوی او زیات ورکړی دوی ته

اِنَّمَا يَخۡشَى اللّٰهَ مِنۡ عِبَادِهِ الۡعُلَمٰٓؤُا. علماء عاملين په حقيقت کي دالله ﷻ څخه بيريدونکي وي: په دغه آيت کي دعلماوو څخه مراد هغه خلګ دي کم چي دالله ﷻ دذات او صفاتو کما حقه علم لري او په مخلوقاتو دعالم کي دهغه پر تصرفاتو او دهغه پر احساناتو او انعاماتو باندي نظر لري: صرف عربي ژبه يا ددي صرف او نحو او دبلاغت فنون پيژندونکو ته دقرآن په اصطلاح کي عالم نه سي ويل کيداى تر څو پوري چي ده ته دالله ﷻ معرفت په ذکر سوي طريقه حاصل نه وي امام حسن بصري رحمة الله عليه فرمايي چي عالم هغه سړى دى کم چي په پټه او ښکاره دالله ﷻ څخه بيريږي او کم شى ته چي الله ﷻ ترغيب ورکړى وي هغه ده ته مرغوب او خوښ وي او کم شى چي دالله ﷻ په نزد مبغوض او ناخوښه وي دهغه څخه دى نفرت کوي او حضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه فرمايي چي په ډيرو االحاديثو يادولو سره يا ډيرو خبرو کولو سره څه علم نسته بلکي علم هغه دى دکم سره چي دالله ﷻ خوف او بيره ورسره وي.

معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص٢٠٤

www.jamairahmani.org

مِنۡ فَضۡلِهٖ‌ؕ اِنَّهٗ غَفُوۡرٌ شَكُوۡرٌ ۝٣٠ وَالَّذِىۡۤ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ

مِّنۡ فَضۡلِهٖ	اِنَّهٗ	غَفُوۡرٌ	شَكُوۡرٌ	وَالَّذِىۡۤ	اَوۡحَيۡنَاۤ	اِلَيۡكَ
له فضله خپله	بیشکه! چې دغه (الله)	ښه بخښونکی دی	ښه قدردان دی	او هغه چې	وحی کړې ده موږ	تاته

له فضله خپله بیشکه! چې دغه (الله) ښه بخښونکی دی ښه قبلوونکی دی. او هغه چې وحی کړې ده موږ تاته

مِنَ الۡكِتٰبِ هُوَ الۡحَـقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ‌ؕ

مِنَ الۡكِتٰبِ	هُوَ الۡحَـقُّ	مُصَدِّقًا	لِّمَا	بَيۡنَ يَدَيۡهِ
له کتابه (قرآنه)	هم هغه رښتیا ده	په دغه حال کښې چې رښتینی کوونکی دی	هغو کتابونو ته	چې پخوا له دی څخه وو

له کتابه (قرآنه) هم هغه حق رښتیا ده په دغه حال کښې چې رښتینی کوونکی دی هغو کتابونو ته چې پخوا له دی څخه وو

اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيۡرٌۢ بَصِيۡرٌ ۝٣١ ثُمَّ اَوۡرَثۡنَا الۡكِتٰبَ

اِنَّ	اللّٰهَ	بِعِبَادِهٖ	لَخَبِيۡرٌۢ	بَصِيۡرٌ	ثُمَّ	اَوۡرَثۡنَا	الۡكِتٰبَ
بیشکه!	الله	پر بندګانو خپلو	خامخا ښه خبردار دی	ښه لیدونکی دی	بیا مو	په میراث ورکړی	کتاب (قرآن)

بیشکه! الله پر بندګانو خپلو خامخا ښه خبردار دی ښه لیدونکی دی. بیا مو وارث وګرځول د کتاب (قرآن)

الَّذِيۡنَ اصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَا‌ ۚ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهٖ‌ ۚ

الَّذِيۡنَ	اصۡطَفَيۡنَا	مِنۡ عِبَادِنَا	فَمِنۡهُمۡ	ظَالِمٌ	لِّنَفۡسِهٖ
هغو کسانو ته	چې غوره کړي مو دي	له بندګانو خپلو	پس ځینی له دوی	ظالم دی	پر خپل ځان

هغو کسانو ته چې غوره کړي مو دی له بندګانو خپلو پس ځینی له دوی ظالم دی پر خپل ځان

وَمِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ‌ ۚ وَمِنۡهُمۡ سَابِقٌۢ

وَمِنۡهُمۡ	مُّقۡتَصِدٌ	وَمِنۡهُمۡ	سَابِقٌۢ
او ځینی له دوی	په مینځ دلاری کښی برابر تلونکی دی	او ځینی له دوی	مخکی کیدونکی دی

او ځینی له دوی په مینځ د لاری کښی برابر تلونکی دی او ځینی له دوی مخکی (رومبی) کیدونکی دی

بِالۡخَيۡرٰتِ بِاِذۡنِ اللّٰهِ‌ؕ ذٰلِكَ هُوَ الۡفَضۡلُ الۡكَبِيۡرُؕ‏ ۝٣٢ جَنّٰتُ عَدۡنٍ

بِالۡخَيۡرٰتِ	بِاِذۡنِ	اللّٰهِ	ذٰلِكَ	هُوَ الۡفَضۡلُ	الۡكَبِيۡرُ	جَنّٰتُ	عَدۡنٍ
خیراتونو نیکیو ته	په حکم	دالله	دغه	یو فضل دی	ډیر لوی	جنتونه	دهمیشه هستوګنی دی

خیراتونو نیکیو ته په حکم دالله دغه یو فضل دی ډیر لوی. جنتونه دهمیشه هستوګنی دی

فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهٖ‌ وَمِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ. دامت محمدي درې قسمونه: دلته دالله جل جلاله ارشاد دی چې. فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخيرات: داجمله داولنی جملې تفسیر او وضاحت دی :یعني موږ چې کم خپل بندګان منتخب اوغوره کړي دي هغه مو دقرآن وارثان جوړ کړي دي ددوی درې قسمونه دي ، ظالم ، مقتصد ، سابق ددې درې واړه قسمونو تفسیر امام ابن کثیر رحمه الله داسې بیان کړی دی چې دظالم: څخه مراد هغه سړی دی کم چې په ځینو واجباتو کې کوتاهي کوي او دځینو محرماتو ارتکاب کوي :او مقتصد:یعني په درمیانه حال چلیدونکی هغه سړی دی کم چې ټول شرعي واجبات اداء کوي او دټولو محرماتو څخه ځان ساتي مګر ځینې وخت ځینې مستحبات پریږدي او په ځینو مکروهاتو کې هم اخته کیږي. اوسابق بالخیرات: هغه دی کم چې ټول واجبات او مستحبات ادا کوي او دټولو محرماتو او مکروهاتو څخه ځان ساتي او ځینې مباحات په عبادت کې د مشغولیدویا دحرمت دشبهې په وجه هم پریږدي. (معارف القرآن ج٨ پ٢٢ص٢١٣

www.jamairahmani.org

يَّدۡخُلُوۡنَهَا يُحَلَّوۡنَ فِيۡهَا مِنۡ اَسَاوِرَ مِنۡ

يَّدۡخُلُوۡنَهَا	يُحَلَّوۡنَ	فِيۡهَا	مِنۡ اَسَاوِرَ	مِنۡ
ننوځی به په هغو کښی	اغوستلولی سی به دوی ته	په دغه (جنت) کښی	له باهوګانو څخه	له

ننوځی به (دغه دری واړه طائفی) په هغو کښی اغوستلولی سی به دوی ته په دغه (جنت) کښی له باهوګانو (وښیو) څخه له

ذَهَبٍ وَّلُؤۡلُؤًا ۚ وَلِبَاسُهُمۡ فِيۡهَا حَرِيۡرٌ ۝٣٣ وَقَالُوا الۡحَمۡدُ

ذَهَبٍ	وَّلُؤۡلُؤًا	وَلِبَاسُهُمۡ	فِيۡهَا	حَرِيۡرٌ	وَقَالُوا	الۡحَمۡدُ
له سرو زرو	او له مرغلرو	او جامی د دوی	په دغه کښی	دوریښمو به وی	او وبه وایئ	ټوله ثناء صفت

له سرو زرو او له مرغلرو او جامی د دوی په دغه (جنت) کښی د وریښمو (مخصوصو) به وی. او وبه وایئ ټوله ثناء صفت

لِلّٰهِ الَّذِيۡۤ اَذۡهَبَ عَنَّا الۡحَزَنَ ؕ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوۡرٌ شَكُوۡرُ ۝٣٤

لِلّٰهِ	الَّذِيۡۤ	اَذۡهَبَ	عَنَّا	الۡحَزَنَ	اِنَّ	رَبَّنَا	لَغَفُوۡرٌ	شَكُوۡرٌ
خاص الله ته دی	هغه الله	چی بویئ ته	له موږ څخه	خفګان	بیشکه !	رب زموږ	خامخا بخښونکی	ښه قدردان دی

خاص الله ته دی هغه الله چی بویئ ته له موږ څخه خفګان بیشکه! رب زموږ خامخا ښه بخښونکی ښه قدردان دی.

الَّذِيۡۤ اَحَلَّنَا دَارَ الۡمُقَامَةِ مِنۡ فَضۡلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا

الَّذِيۡۤ	اَحَلَّنَا	دَارَ الۡمُقَامَةِ	مِنۡ فَضۡلِهٖ	لَا يَمَسُّنَا
هغه (رب)	چی راټئ وستو موږ	کور د اقامت (جنت ته)	له فضله خپله	چی نه رسیږی موږ ته

هغه (رب) چی راټئ وستو موږ کور د اقامت (جنت ته) له فضله خپله چی نه رسیږی موږ ته

فِيۡهَا نَصَبٌ وَّلَا يَمَسُّنَا فِيۡهَا لُغُوۡبٌ ۝٣٥ وَالَّذِيۡنَ

فِيۡهَا	نَصَبٌ	وَّلَا يَمَسُّنَا	فِيۡهَا	لُغُوۡبٌ	وَالَّذِيۡنَ
په دغه کښی	هیڅ مشقت	او نه رسیږی موږ ته	په دغه کښی	هیڅ ستومانی ، خفګان	او هغه کسان

په دغه (جنت) کښی هیڅ مشقت او نه رسیږی موږ ته په دغه (جنت) کښی هیڅ ستومانی خفګان. او هغه کسان

كَفَرُوۡا لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا يُقۡضٰى عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوۡتُوۡا

كَفَرُوۡا	لَهُمۡ	نَارُ	جَهَنَّمَ	لَا يُقۡضٰى	عَلَيۡهِمۡ	فَيَمُوۡتُوۡا
چی کافران سوی دی	سته دوی ته	اور	د دوزخ	حکم به ونه کولی سی	پر دوی	چی دوی مړه سی

چی کافران سوی دی سته دوی ته اور د دوزخ حکم به ونه کولی سی پر دوی د دوهم مرګ

يَّدۡخُلُوۡنَهَا يُحَلَّوۡنَ فِيۡهَا مِنۡ اَسَاوِرَ مِنۡ ذَهَبٍ وَّلُؤۡلُؤًا

جنتيانو ته به د سرو زرو بنګړي او د ملغلرو کالي ورواغوستل سي : په دنيا کي سړو ته د سروزرو کالي اچول هم حرام دي او د وريښمو جامې هم حرامي دي ددې په بدله کي به الله جَلَّ جَلَالُهُ دوی ته په جنت کي دا ټول شيان ورکوي: او پر دې باندي دا شبه نه سي کيدای چي کالي اچول خو د ښځو کار دی د سړو د شان سره مناسب نه دی ځکه چي د آخرت او جنت حالات د دنيا پر حالاتو قياس کول بې عقلي ده: د حضرت ابو سعيد خدری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روايت چي نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي چي د جنتيانو پر سرو به د ملغلرو مرصع تاجونه وي د هغه دادنی ملغلری رڼا به داسي وي چي د مشرق څخه تر مغربه پوري ټول عالم روښانه کړي: امام قرطبي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمايي چي مفسرينو حضراتو دلته ليکلي دي چي د هر جنتي لاسونو ته به بنګړي واچول سي يو د سرو ، يو د سپينو ، يو د ملغلرو او په آيت کي چي کله د سپينو او کله چي د سروزو د بنګړو ذکر دی په دې تفسير سره په هغه اياتونو کي تطبيق هم راغی (معارف القرآن ج٨ پ٢٢ ص٢١٦)

www.jamairahmani.org

وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ مِّنۡ عَذَابِهَا ؕ كَذٰلِكَ نَجۡزِىۡ كُلَّ

وَلَا يُخَفَّفُ	عَنۡهُمۡ	مِّنۡ عَذَابِهَا	كَذٰلِكَ	نَجۡزِىۡ	كُلَّ
او نه به سپکولالی راسی	له دوی څخه	له عذابه دی (اور)	هم داسی	جزاء ورکوو موږ	هر

او نه به سپکوالی کاوه سی له دوی څخه له عذابه ددی (اور د دوزخ) هم داسی جزاء ورکوو موږ هر

كَفُوۡرٍ ۚ ﴿۳۶﴾ وَهُمۡ يَصۡطَرِخُوۡنَ فِيۡهَا ۚ رَبَّنَاۤ اَخۡرِجۡنَا

كَفُوۡرٍ	وَهُمۡ	يَصۡطَرِخُوۡنَ	فِيۡهَا	رَبَّنَاۤ	اَخۡرِجۡنَا
ناشکره ته	او دوی به	ناری چغی به وهی	په دغه دوزخ کښی	(او وایئ) ای ربه زموږ	راوباسه موږ

ناشکره (بی ایمانه) ته. او دوی به ناری سوری وهی په دغه دوزخ کښی (او وایئ) ای ربه زموږ (یووار) راوباسه موږ

نَعۡمَلۡ صَالِحًا غَيۡرَ الَّذِىۡ كُنَّا نَعۡمَلُ ؕ اَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُمۡ

نَعۡمَلۡ	صَالِحًا	غَيۡرَ	الَّذِىۡ	كُنَّا	نَعۡمَلُ	اَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُمۡ
چی عمل وکړو	صالح، نیک	غیر له	هغه چی	وو موږ	چی کاوه به موږ	آیا نه وو درکړی موږ تاسی ته عمر

چی عمل وکړو صالح نیک غیر له هغه چی وو موږ چی کاوه به موږ آیا نه وو درکړی موږ تاسی ته عمر

مَّا يَتَذَكَّرُ فِيۡهِ مَنۡ تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ النَّذِيۡرُ ؕ

مَّا يَتَذَكَّرُ	فِيۡهِ	مَنۡ تَذَكَّرَ	وَجَآءَكُمُ	النَّذِيۡرُ
دومره چی پند اخلی	په هغه کښی	هر هغه څوک چی پند اخیستل غواړی	او راغلی ؤ تاسی ته	بیروونکی

دومره چی پند اخلی په هغه کښی هر هغه څوک چی پند اخیستل غواړی او راغلی ؤ تاسی ته بیروونکی

فَذُوۡقُوۡا فَمَا لِلظّٰلِمِيۡنَ مِنۡ نَّصِيۡرٍ ﴿۳۷﴾ اِنَّ اللّٰهَ عٰلِمُ

فَذُوۡقُوۡا	فَمَا	لِلظّٰلِمِيۡنَ	مِنۡ نَّصِيۡرٍ	اِنَّ	اللّٰهَ	عٰلِمُ
پس وڅکئ (عذاب)	پس نسته	ظالمانو ته	هیڅوک مددګار	بیشکه!	الله	ښه عالم دی

پس وڅکئ (عذاب) پس نسته ظالمانو (کافرانو) ته هیڅوک مددګار. بیشکه! الله عالم دی

غَيۡبِ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ اِنَّهٗ عَلِيۡمٌۢ بِذَاتِ

غَيۡبِ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضِ	اِنَّهٗ	عَلِيۡمٌۢ	بِذَاتِ
په راز او پټو	د آسمانونو	او د ځمکی	بیشکه! الله	ښه عالم دی	پر هغو خبرو چی پټی دی

په پټو (اسرارو) د آسمانونو او د ځمکی بیشکه! الله ښه عالم دی پر هغو خبرو چی پټی دی

اَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُمۡ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيۡهِ مَنۡ تَذَكَّرَ.. کفاروته الله ﷻ مهلت ورکړی وو خو دوی عبرت وانه اخیستی: یعني کله چي کفار په جهنم کي فریاد کوي چي ای زموږ پروردګاره ته موږ ددې عذابه څخه وباسې اوس به موږ نیک عمل کوو او تیر بد عملونه به پریږدو دغه وخت به دا جواب ورکول سي چي ایا موږ تاسي ته دومره وخت او دومره عمر مهلت نه وو درکړی په کم کي چي فکر کوونکی فکر وکي او صحیح لاره پیدا کړي: حضرت علی ابن حسن زین العابدین رضي الله عنه فرمايي چي ددې څخه مراد اوولس کلونه عمر دی: قتاده رضي الله عنه دا تلسو کالو عمر ښوولی دی او مراد ددې څخه عمر دبلوغ دی او د اوولسو او اتلسو فرق په بلوغ کي کیدای سي څوک په اوولس کاله کي بالغ کي سي او څوک په اتلس کاله کي: دبلوغ عمر په شریعت کي اولنی حد دی په کم کي چي انسان داخل سي دالله ﷻ د طرف څخه ورته دومره عقل ورکول سي چي په خپلو ښو او بدو پوهیږي په دې وجه دا خطاب به عامو کفارو ته وي که یي عمر اوږدوي او که لنډ.

معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۲۱۸)

ع ٤ ١١ ١٦

www.jamairahmani.org

الصُّدُوۡرِ ﴿۳۸﴾ هُوَ الَّذِیۡ جَعَلَکُمۡ خَلٰٓئِفَ فِی الۡاَرۡضِ

الصُّدُوۡرِ	هُوَ	الَّذِیۡ	جَعَلَکُمۡ	خَلٰٓئِفَ	فِی الۡاَرۡضِ
دسينو	دغه (الله)	هم هغه ذات دی	چې ګرځولی يئ ياست تاسی	خليفګان	په مځکه کښی

په سينو زړونو کښی. دغه (الله) هم هغه ذات دی چې ګرځولی يئ ياست تاسی خليفګان (دتيرو خلګو) په مځکه کښی

فَمَنۡ کَفَرَ فَعَلَیۡهِ کُفۡرُهٗ ؕ وَ لَا یَزِیۡدُ الۡکٰفِرِیۡنَ کُفۡرُهُمۡ

فَمَنۡ	کَفَرَ	فَعَلَیۡهِ	کُفۡرُهٗ	وَلَا یَزِیۡدُ	الۡکٰفِرِیۡنَ	کُفۡرُهُمۡ
پس هرڅوک چې	کافرسو	پس پرهغه دی	کفر د ده	او نه زياتوی	کافرانو ته	کفر د دوی

پس هرڅوک چې کافر سو پس پر هغه دی (دغه) کفر د ده او نه زياتوی کافرانو ته کفر د دوی

عِنۡدَ رَبِّهِمۡ اِلَّا مَقۡتًا ۚ وَ لَا یَزِیۡدُ الۡکٰفِرِیۡنَ کُفۡرُهُمۡ

عِنۡدَ	رَبِّهِمۡ	اِلَّا	مَقۡتًا	وَلَا یَزِیۡدُ	الۡکٰفِرِیۡنَ	کُفۡرُهُمۡ
په نزد	درب د دوی	مګر	بی زاری غضب	او نه زياتوی	کافرانو لره	کفر د دوی

په نزد درب د دوی مګر بی زاری غضب (د رب په دوی) او نه زياتوی کافرانو لره کفر د دوی

اِلَّا خَسَارًا ﴿۳۹﴾ قُلۡ اَرَءَیۡتُمۡ شُرَکَآءَکُمُ الَّذِیۡنَ

اِلَّا	خَسَارًا	قُلۡ	اَرَءَیۡتُمۡ	شُرَکَآءَکُمُ	الَّذِیۡنَ
مګر	خساره ، زيان	وو ايه (ای محمده!)	آيا وينئ تاسو	شريکان ستاسی	هغه چې

مګر خساره زيان (په آخرت کښی). وو ايه (ای محمده! دوی ته) آيا وينئ تاسئ شريکان ستاسی هغه چې

تَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ ؕ اَرُوۡنِیۡ مَاذَا خَلَقُوۡا مِنَ

تَدۡعُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ	اَرُوۡنِیۡ	مَاذَا	خَلَقُوۡا	مِنَ
بلل به مو	غير له	الله	راوښيئ ماته	چې کوم شی	پيدا کړی دی (دغو معبودانو)	له

بلل به مو (او عبادت به مو کاوه د دوی) غير له الله راوښيئ ماته چې کوم شی پيدا کړی دی (دغو معبودانو ستاسی) له

الۡاَرۡضِ اَمۡ لَهُمۡ شِرۡکٌ فِی السَّمٰوٰتِ ۚ اَمۡ اٰتَیۡنٰهُمۡ

الۡاَرۡضِ	اَمۡ لَهُمۡ	شِرۡکٌ	فِی السَّمٰوٰتِ	اَمۡ اٰتَیۡنٰهُمۡ
مځکی څخه	او که سته دوی ته	شريکوالی	په آسمانونو کښی	يا ورکړی دی موږ دوی ته

مځکی څخه او که سته دوی ته (کوم قسم) شريکوالی په (پيدا ښت د) آسمانونو کښی ، يا ورکړی دی موږ دوی ته

هُوَ الَّذِیۡ جَعَلَکُمۡ خَلٰٓئِفَ فِی الۡاَرۡضِ. انسانان الله ﷻ يو په بل پسې ددې مځکې مالکان جوړ کړي دي: خلائف جمع دخليفةٌ ده چې معنی يې ده نائب ، او قائم مقام: مراد دادی چې موږ انسانان يو په بل پسې دمځکې اومکان وغيره مالکان جوړ کړي دي يو چې ځي نو بل ته دهغه ځای ورکول کيږي په دي کې دالله ﷻ طرف ته درجوع کوونکو دپاره لوی عبرت دی: او دا معنی هم کيدای سي چې داخطاب وامت محمديه ته وي چې موږ دتيرو قومونو څخه وروسته دهغوی دخليفه په حيثيت سره تاسي مالکان او متصرفان جوړ کړي ياست په دې وجه ستاسي فرض دی چې دځان څخه دمخکې خلګو دحالاتو څخه عبرت حاصل کړی او دخپل عمر قيمتي لمحات مو په غفلت سره تيري نه کړی: ان الله يمسک السموات ان تزولا. يعني الله ﷻ اسمانونه ټينګ کړي دي ددې څخه چې دخپل ځای څخه وښوري اوپر ښنګ سي نو په دې وجه په دې آيت کې داسمان دمتحرک کيدو ياساکن کيدو ديو جانب هم څه دليل نسته.
معارف القرآن ج ۸ پ ۲۲ص ۲۲۲

www.jamairahmani.org

كِتٰبًا فَهُمۡ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِّنۡهُ ۚ بَلۡ اِنۡ يَّعِدُ الظّٰلِمُوۡنَ

الظّٰلِمُوۡنَ	اِنۡ يَّعِدُ	بَلۡ	مِّنۡهُ	بَيِّنَتٍ	عَلٰى	فَهُمۡ	كِتٰبًا
دا ظالمان	نه کوی وعده	بلکه	له هغه کتابه	پاخه حجت ولاړ دی	پر	پس دوی	کتاب

کتاب پس دوی پر پاخه حجت ولاړ دی له هغه کتابه (اوداسې هم نه دی) بلکه نه کوی وعده دا ظالمان (مشرکان)

بَعۡضُهُمۡ بَعۡضًا اِلَّا غُرُوۡرًا ۝٤٠ اِنَّ اللّٰهَ يُمۡسِكُ

يُمۡسِكُ	اللّٰهَ	اِنَّ	غُرُوۡرًا	اِلَّا	بَعۡضًا	بَعۡضُهُمۡ
ساتئ (دغه)	الله	بیشکه!	غره کول، تیر ایستل	مګر	ځینو نورو ته	ځینی د دوی

ځینی د دوی (مشران دی) ځینو نورو ته (کشران دی) مګر غره کول (او فریب کول). بیشکه! الله ساتئ (دغه)

السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ اَنۡ تَزُوۡلَا ۚ وَلَئِنۡ زَالَتَاۤ

زَالَتَاۤ	وَلَئِنۡ	اَنۡ تَزُوۡلَا	وَالۡاَرۡضَ	السَّمٰوٰتِ
مخ په زوال سی دا دواړه	او (قسم دی) که	له دی څخه چی زائل سی	او ځمکه	آسمانونه

آسمانونه او ځمکه له دی څخه چی زائل سی او (قسم دی) که (بالفرض) مخ په زوال سی دا دواړه

اِنۡ اَمۡسَكَهُمَا مِنۡ اَحَدٍ مِّنۡۢ بَعۡدِهٖ ؕ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيۡمًا

حَلِيۡمًا	كَانَ	اِنَّهٗ	مِّنۡۢ بَعۡدِهٖ	مِنۡ اَحَدٍ	اِنۡ اَمۡسَكَهُمَا
بنه تحمل والا	دی	بیشکه! دغه (الله)	ماسواء له دغه (الله) څخه	بل هیڅوک	نو و به نه ساتی دغه دواړه

نو و به نه ساتی (له زواله) دغه دواړه بل هیڅوک ماسواء له دغه (الله) څخه، بیشکه! دغه (الله) دی بنه تحمل والا

غَفُوۡرًا ۝٤١ وَاَقۡسَمُوۡا بِاللّٰهِ جَهۡدَ اَيۡمَانِهِمۡ لَئِنۡ جَآءَهُمۡ

جَآءَهُمۡ	لَئِنۡ	اَيۡمَانِهِمۡ	جَهۡدَ	بِاللّٰهِ	وَاَقۡسَمُوۡا	غَفُوۡرًا
راغلی دوی ته	خامخا که چیری	قسمونو خپلو سره	په سختو	پر الله	او قسمونه به خوړل دوی	بنه بخښونکی

بنه بخښونکی (دتائبانو)، او قسمونه به خوړل (کفارو) پر الله په سختو قسمونو خپلو سره خامخا که چیری راغلی دوی ته

نَذِيۡرٌ لَّيَكُوۡنُنَّ اَهۡدٰى مِنۡ اِحۡدَى الۡاُمَمِ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُمۡ

جَآءَهُمۡ	فَلَمَّا	الۡاُمَمِ	مِنۡ اِحۡدَى	اَهۡدٰى	لَّيَكُوۡنُنَّ	نَذِيۡرٌ
راغلی دوی ته	پس کله چی	د امتونو	له هر یوه امت	بنه لاره پیدا کوونکی	خامخا وی به دوی هرومرو	کوم بیروونکی

کوم بیروونکی (پیغمبر) خامخا وی به دوی هرومرو بنه لاره پیدا کوونکی له یوه د امتونو پس کله چی راغلی دوی ته

وَاَقۡسَمُوۡا بِاللّٰهِ جَهۡدَ اَيۡمَانِهِمۡ لَئِنۡ جَآءَهُمۡ..

قریشو دمکي دنبي کریم ﷺ تر بعثت مخکي غټ غټ قسمونه کړي وه

: په دغه آیت کي الله جل جلاله فرمایي چي دغه دمکې کفارو یعني قریشو دنبي کریم ﷺ تر بعثت مخکي لوی او زورداره قسمونه اخیستي وه چي که موږ ته یو ځوک بیروونکی راغی نو هغه به یعني موږ به دهر امت څخه زیات دهدایت قبلوونکي جوړ سو او دیهودو او نصارو اوو په شان به موږ تکذیب نه کوو نو اول خو به یي داسي قسمونه اخیستل بیا چي کله دوی ته یو پیغمبر یعني نبي کریم ﷺ راغی نو ددوی نفرت او تیښته دحق څخه نوره هم زیاته سوه : په دنیا کي دځان لوی ګڼلو په وجه سره صرف پر نفرت صبر نه سوه بلکي خپل ناکاره تدبیرونه یي داسلام او مسلمانانو او خصوصا دنبي کریم ﷺ خلاف وکارول او الله جل جلاله فرمایي چي داخبره دي هم دوی واوري چي دوی کم تدبیرونه زموږ د رسول ﷺ خلاف کوي دهغه نقصان او تاوان پر دوی باندي په خپله واقع دی ځکه چي الله جل جلاله دخپل حبیب او خپل دین انتقام نه پریږدي :

معارف القرآن ج ٨ پ ٢٢ ص ٢٢٣

www.jamairahmani.org

نَذِيۡرٌ مَّا زَادَهُمۡ اِلَّا نُفُوۡرَا ۟ۙ﴿۴۲﴾ اسۡتِكۡبَارًا

نَذِيۡرٌ	مَّا زَادَهُمۡ	اِلَّا	نُفُوۡرَاۙ	اسۡتِكۡبَارًا
بیرוونکی	نو زیات نه کړ دوی ته	مګر	تیښته (له حقه)	دپاره د لوئی غوښتلو

بیرוونکی (چې محمد دی) نو زیات نه کړ (دغه راتګ) دوی ته مګر تیښته (له حقه) دپاره د لوئی غوښتلو

فِي الۡاَرۡضِ وَمَكۡرَ السَّيِّئِ ؕ وَلَا يَحِيۡقُ الۡمَكۡرُ السَّيِّئُ

فِي الۡاَرۡضِ	وَمَكۡرَ	السَّيِّئِ	وَلَا يَحِيۡقُ	الۡمَكۡرُ	السَّيِّئُ
په مځکه کښی	او مکر	بد	او نه چاپیره کیږی	مکر ، فریب	ناکاره

په مځکه کښی او (دپاره د) مکر بد (په رسول پوری چې هلاک یئ کړی) او نه چاپیره کیږی مکر فریب ناکاره

اِلَّا بِاَهۡلِهٖ ؕ فَهَلۡ يَنۡظُرُوۡنَ اِلَّا سُنَّتَ الۡاَوَّلِيۡنَ ۚ

اِلَّا	بِاَهۡلِهٖ	فَهَلۡ	يَنۡظُرُوۡنَ	اِلَّا	سُنَّتَ	الۡاَوَّلِيۡنَ
مګر خو	په اهل خپل	پس آیا	انتظار کوی دوی	مګر	طریقی	دپخوانیو خلګو

مګر خو په اهل خپل (چې مکر کوونکی دی)، پس آیا انتظار کوی دوی مګر د طریقی پخوانیو کښی

فَلَنۡ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبۡدِيۡلًا ۚ وَلَنۡ تَجِدَ لِسُنَّتِ

فَلَنۡ تَجِدَ	لِسُنَّتِ	اللّٰهِ	تَبۡدِيۡلًا	وَلَنۡ تَجِدَ	لِسُنَّتِ
پس له سره به پیدا نه کړی ته	سنت ، عادت	د الله ته	هیڅ تبدیلی	او بیا به له سره پیدا نه کړی ته	سنت ، عادت

پس له سره به پیدا نه کړی ته سنت عادت د الله ته هیڅ تبدیل (اړول) او بیا به له سره نه پیدا کړی ته سنت عادت

اللّٰهِ تَحۡوِيۡلًا ﴿۴۳﴾ اَوَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا فِي الۡاَرۡضِ

اللّٰهِ	تَحۡوِيۡلًا	اَوَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا	فِي الۡاَرۡضِ
د الله ته	هیڅ تحویل (ګرځول)	آیا نه دی ګرځیدلی (کفار)	په مځکه (ملکونو) کښی

د الله ته هیڅ تحویل (ګرځول). آیا نه دی ګرځیدلی (دغه کفار د مکی) په مځکه (ملکونو) کښی

فَيَنۡظُرُوۡا كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيۡنَ

فَيَنۡظُرُوۡا	كَيۡفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	الَّذِيۡنَ
پس چې ووینی	چې څرنګه	ؤ	آخره خاتمه	دهغو کسانو

پس چې ووینی (په دغو اوطانو کښی چې) څرنګه ؤ عاقبت آخره خاتمه دهغو کسانو

وَلَا يَحِيۡقُ الۡمَكۡرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهۡلِهٖ ؕ فَهَلۡ.. **دبد تدبیر وبال او سزا پر بل چا نه ورځي** : دآیت مطلب دادی چي دبد تدبیر وبال او سزا پر بل چا نه ورځي بلکي په خپله پر داسي تدبیر کوونکي راځي یعني کم سړی چي دنورو بد غواړي هغه په خپله دبدی ښکار سي: پر دي چي کمه شبه داکیدی سي چي په دنیا کي خو ډیر واره داسي لیدل سوي دي چي دبد تدبیر کوونکي تدبیر وچلیږي او چاته چي نقصان رسول وي هغه ته نقصان ورسیږي دابل ظالم ته هیح نه ورسیږي: **جواب دادی** : چي هغه سړي ته چي کم نقصان یا تکلیف ورسیدی هغه خو ددنیا نقصان دی او دداسي ناکاره تدبیر کوونکي نقصان دآخرت عذاب دی کم چي سخت هم دی او دایمي هم دی. ددي په مقابله کي دهغه دنیوي نقصان دنیستی برابر دی. **دوهم جواب** : ځینو علماوو داورکړی دی چي کله کله دیوبې ګناه انسان خلاف تدبیر کول او پرهغه دظلم کولو وبال په دې دنیا کي هم راځي : محمدبن کعب قرظی رحمة الله علیه فرمایي چي ددرو کارونو سزا په دنیا کي هم ورکول کیږي: **پاته بیان پرراروان مخ وګوری.**

www.jamairahmani.org

مِنۡ قَبۡلِهِمۡ وَكَانُوۡۤا اَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةً ؕ وَمَا كَانَ اللّٰهُ

مِنۡ قَبۡلِهِمۡ	وَكَانُوۡۤا	اَشَدَّ	مِنۡهُمۡ	قُوَّةً	وَمَا كَانَ	اللّٰهُ
چي پخوا له دوی څخه دی	او وُ دوی	ډیر سخت	له دغو (کفارو) څخه	له جهته د قوت	او نه دی	الله (داسی)

چي پخوا له دوی څخه (تیر سوی) دی او وُ دوی ډیر سخت له دغو (کفارو) څخه له جهته د قوت او نه دی الله (داسی)

لِيُعۡجِزَهٗ مِنۡ شَيۡءٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الۡاَرۡضِ ؕ اِنَّهٗ

لِيُعۡجِزَهٗ	مِنۡ شَيۡءٍ	فِي السَّمٰوٰتِ	وَلَا فِي الۡاَرۡضِ	اِنَّهٗ
چي عاجزیئ کړی	کوم شي	نه په آسمانونو کښی	او نه په مځکی کښی	بیشکه! چي الله

چي عاجزیئ کړی کوم شی نه په آسمانونو کښی او نه په مځکی کښی بیشکه! چي الله

كَانَ عَلِيۡمًا قَدِيۡرًا ﴿۴۴﴾ وَلَوۡ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ

كَانَ	عَلِيۡمًا	قَدِيۡرًا	وَلَوۡ	يُؤَاخِذُ	اللّٰهُ	النَّاسَ
دی	ښه عالم	ښه قادر	او که چیری	نیولی وی	الله	داخلګ

دی ښه عالم (په احوالو د مخلوقاتو) ښه قادر. او که چیری نیولی وی الله دا خلک

بِمَا كَسَبُوۡا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهۡرِهَا مِنۡ دَآبَّةٍ

بِمَا	كَسَبُوۡا	مَا تَرَكَ	عَلٰى	ظَهۡرِهَا	مِنۡ دَآبَّةٍ
په سبب د هغو	چي کوی یئ دوی	نو نه به یئ پریښی وی	پر	شا د مځکی	هیڅ ژوندی، ښوریدونکی

په سبب د هغو (بدو اعمالو) چي کوی یئ دوی نو نه به یئ پریښی وی پر شا د مځکی هیڅ ژوندی خوځیدونکی تلونکی

وَّلٰكِنۡ يُّؤَخِّرُهُمۡ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمۡ

وَّلٰكِنۡ	يُّؤَخِّرُهُمۡ	اِلٰى	اَجَلٍ	مُّسَمًّى	فَاِذَا جَآءَ	اَجَلُهُمۡ
او لیکن	وروستی کوی (الله) دوی	تر	نیتي	په نامه کړی سوی پوری	کله چي راسی	اجل (نیټه) د دوی

او لیکن وروستی کوی (الله) دوی تر نیتي په نامه کړی سوی پوری کله چي راسی اجل (نیټه) د دوی

فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيۡرًا ﴿۴۵﴾

فَاِنَّ	اللّٰهَ	كَانَ	بِعِبَادِهٖ	بَصِيۡرًا
پس بیشکه! چي	الله	دی	پر بندګانو خپلو	ښه لیدونکی، بینا

پس بیشکه! چي الله دی پر بندګانو خپلو ښه لیدونکی بینا (نو وربه کړی دوی ته جزا سم له اعمالو د دوی)

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعۡجِزَهٗ مِنۡ شَيۡءٍ فِي السَّمٰوٰتِ. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: هغه درې کارونه چي پر دې دنیا یې کوونکو ته سزا ورکول کیږي دادي اول: دیوبې ګناه انسان په حق کې بې ځایه او بد تدبیرونه کول او هغه ته آزار رسول. دوهم: عام ظلم دریم: عهد ماتول: او خاص بیا هغه ظلم چي پر داسې چا باندې وسي کم چې بې کسه او بې وسه وي او پر انتقام اخیستلو باندې قدرت نه لري یا سره دقدرت څخه دانتقام څخه صبرو کړي پر ده دظلم دوبال څخه په دنیا کې هم څوک محفوظ سوی نه دی لیدل سوی خامخا الله ﷻ داسې کس راتینګ کړی دی چي ځینو ته خو دا په تجربه هم معلومه سویده: **پس تجربه کردیم درین دیر مکافات :: با دردکشان هر که درافتاد بر افتاد**: په دې دنیا کې چي کور دی د بدل پیدا کولو ډیره تجربه مې وسوه چي څوک د مظلومانو سره په جنګ اخته سو نو بدله یې پیدا کړه او خپل نقصان یې وکړی. ددې مطلب داسو چي په آیت کې کم حصر دلته سوی دی هغه د اکثري قاعدې په اعتبار سره دی کلي نه دی. (معارف القرآن ج۸پ۲ص ۲۲۵)

ع ٥ ٨ ١٧

www.jamairahmani.org

أياتونه ٨٣ | ٣٦ سُوْرَةُ يٰسٓ مَكِّيَّةٌ ٤١ | ٥ كوعوي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

يٰسٓ ① وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ② اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ③

يٰسٓ	وَالْقُرْاٰنِ	الْحَكِيْمِ	اِنَّكَ	لَمِنَ	الْمُرْسَلِيْنَ
يٰسٓ	قسم دی په دغه قرآن	محکم باندی	چې بیشکه! ته	خامخا له (هغو)	رسولانو څخه يې

يٰسٓ، قسم دی په دغه قرآن محکم باندی چې بیشکه! ته (ای محمده!) خامخا له (هغو) رسولانو څخه يې

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ④ تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ⑤

عَلٰى	صِرَاطٍ	مُّسْتَقِيْمٍ	تَنْزِيْلَ	الْعَزِيْزِ	الرَّحِيْمِ
پر	لاره	سمه	نازل سوی دی	(له جانبه) د ښه غالب	رحم والا ، مهربان

پر سمه لاره (یا ته يې روان پر سمه لاره) ، نازل سوی دی (تاته دغه قرآن) دزبردست ښه غالب رحم والا.

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّاۤ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ⑥

لِتُنْذِرَ	قَوْمًا	مَّاۤ اُنْذِرَ	اٰبَآؤُهُمْ	فَهُمْ	غٰفِلُوْنَ
د پاره د دی چې ویيروی ته	هغه قوم	چې نه وو بيرولی سوی	پلرونه د دوی	پس دوی	غافلان دی

د پاره د دی چې ویيروی ته هغه قوم چې نه وو بيرولی سوی پلرونه د دوی (تر اسماعيل پوری) پس دوی غافلان دی

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰۤى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ⑦ اِنَّا

لَقَدْ	حَقَّ	الْقَوْلُ	عَلٰۤى	اَكْثَرِهِمْ	فَهُمْ	لَا يُؤْمِنُوْنَ	اِنَّا
خامخا په تحقيق	ثابته سوه	خبره	پر	اکثرو د دوی کښې	پس دوی	نه راوړی ايمان	بيشکه ! موږ

خامخا په تحقيق حقه ثابته سوی خبره (د عذاب) پر اکثرو د دوی (په ازل کښې) پس دوی نه راوړی ايمان. بيشکه! موږ

جَعَلْنَا فِیْۤ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا فَهِیَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ

جَعَلْنَا	فِیْۤ اَعْنَاقِهِمْ	اَغْلٰلًا	فَهِیَ	اِلَى الْاَذْقَانِ	فَهُمْ
ګرځولی مو دی	په غاړو د دوی کښې	طوقونه	پس دغه طوقونه	تر زنو د دوی پوری دی	پس دوی

ګرځولی مو دی په غاړو د دوی کښې طوقونه پس دغه طوقونه تر زنو د دوی پوری دی پس دوی

يٰسٓ ① وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ②
اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ③

دسورت يس شريف

فضيلتونه: دحضرت معقل بن يسار رضي الله عنه څخه روايت دی چې نبي كريم ﷺ فرمايلي دي چې: يس قلب القرآن: يعني سورت يس دقرآن كريم زړه دی: او ددغه حديث شريف په ځينې الفاظو كې دا هم راغلي دي چې كم سړی سورت يس خالص د الله جل جلاله او دآخرت دپاره ووايي دهغه مغفرت به وسي او داخپلو مړو ته واياست: امام غزالي رحمة الله عليه فرمايي چي سورت يس ته دقرآن زړه دفرمايلو داوجه كيداى سي چې په دې سورت كي دقيامت او حشر او نشر مضامين خاص په تفصيل او بلاغت سره راغلي دي او دايمان په اصولو كي دآخرت عقيده هغه شى دى پر كم چې دانسان دعملونو صحت موقوف دی: دآخرت بيره انسان دنيك عمل دپاره تياروي او هغه دی دناجآئزو خواهشاتو او حرامو څخه منع كوي نو لكه څنګه چې دبدن صحت دزړه پر صحت باندي موقوف دی دغه شان دايمان صحت پر فكر آخرت باندي موقوف دی. پاته بيان پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

مُّقۡمَحُوۡنَ ﴿۸﴾ وَ جَعَلۡنَا مِنۡۢ بَيۡنِ اَيۡدِيۡهِمۡ سَدًّا وَّمِنۡ

مُّقۡمَحُوۡنَ	وَ جَعَلۡنَا	مِنۡۢ بَيۡنِ اَيۡدِيۡهِمۡ	سَدًّا	وَّمِنۡ
سرونه پورته کړل سوي دي	او ګرځولي مو دي	په مخ د دوی کښي	يو ديوال	او له

جګ (اوچت) سرې کړې سوې دي . او ګرځولي مو دي په مخ د دوی کښي سد ديوال او له

خَلۡفِهِمۡ سَدًّا فَاَغۡشَيۡنٰهُمۡ فَهُمۡ لَا يُبۡصِرُوۡنَ ﴿۹﴾

خَلۡفِهِمۡ	سَدًّا	فَاَغۡشَيۡنٰهُمۡ	فَهُمۡ	لَا يُبۡصِرُوۡنَ
وروسته د دوی	يو ديوال	پس پټې کړې مو دي (سترګې د دوی)	پس دوی	هيڅ نهويني

وروسته د دوی سد ديوال پس پټې کړې مو دي (سترګې د دوی) پس دوی هيڅ نه ويني.

وَسَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ ءَاَنۡذَرۡتَهُمۡ اَمۡ لَمۡ تُنۡذِرۡهُمۡ

وَسَوَآءٌ	عَلَيۡهِمۡ	ءَاَنۡذَرۡتَهُمۡ	اَمۡ لَمۡ تُنۡذِرۡهُمۡ
او برابر دي	پر دوی باندي	چي وبيروې ته دوی (له عذابه)	يا ونه بيروې ته دوی

او برابر دي پر دوی باندي چي وبيروې ته دوی (له عذابه) يا ونه بيروې ته دوی

لَا يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱۰﴾ اِنَّمَا تُنۡذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكۡرَ وَخَشِيَ

لَا يُؤۡمِنُوۡنَ	اِنَّمَا	تُنۡذِرُ	مَنِ اتَّبَعَ	الذِّكۡرَ	وَخَشِيَ
(خو دوی) ايمان نه راوړي	بيشکه! هم دا خبره ده	چي بيروې ته	هر هغه چي متابعت کوی	د پند (قرآن)	او بيريږی له

(خو دوی) ايمان نه راوړي. بيشکه! هم دا خبره ده چي بيروې ته هر هغه چي متابعت کوی د پند (د قرآن) او بيريږی له

الرَّحۡمٰنَ بِالۡغَيۡبِ ۚ فَبَشِّرۡهُ بِمَغۡفِرَةٍ وَّاَجۡرٍ كَرِيۡمٍ ﴿۱۱﴾

الرَّحۡمٰنَ	بِالۡغَيۡبِ	فَبَشِّرۡهُ	بِمَغۡفِرَةٍ	وَّاَجۡرٍ	كَرِيۡمٍ
رحمٰن څخه	په غيب	پس زيری ورکړه هغه ته	په مغفرت، بخښني سره	او په اجر	چي عزت والا دی

رحمٰن څخه په غيب (بې د ليدلو) پس زيری ورکړه (ای محمده!) هغه ته په مغفرت بخښني سره او په اجر لوی (د جنت).

اِنَّا نَحۡنُ نُحۡيِ الۡمَوۡتٰى وَنَكۡتُبُ مَا قَدَّمُوۡا وَاٰثَارَهُمۡ ؕ

اِنَّا	نَحۡنُ	نُحۡيِ	الۡمَوۡتٰى	وَنَكۡتُبُ	مَا قَدَّمُوۡا	وَاٰثَارَهُمۡ
بيشکه! موږ	هم دا موږ	به ژوندی کوو	مړي	او ليکو موږ	هغه چي مخکښي ليږلي دي دوی	او هغه نښې د قدمونو د دوی

بيشکه! موږ هم دا موږ به ژوندی کوو مړي، او ليکو موږ هغه چي مخکښي ليږلي دي دوی او هغه نښې د قدمونو د دوی

وَجَعَلۡنَا مِنۡۢ بَيۡنِ اَيۡدِيۡهِمۡ سَدًّا وَّمِنۡ خَلۡفِهِمۡ..د تير مخ پاته بيان دلته وګورئ: او د دغه سورت نوم لکه څنګه چي په يس سره مشهور دی دغه شان په يو حديث شريف کي د دې نوم سورت عظيمه هم راغلی دی: او په حديث شريف کي دي چي په تورات کي د سورت يس نوم سورت مُعِمّه راغلی دی: يعني د خپل ويونکي د پاره په دنيا او آخرت کي د خير او برکت دعا کوونکی دی او د دې سورت د ويونکي نوم شريف راغلی دی او فرمايي چي د قيامت په ورځ به د ده شفاعت د قبيله ربيعه د خلګو څخه د زياتو د پاره قبول وي: او په ځينو رواياتو کي د دې نوم مدافعه راغلی دی يعني د خپل ويونکي د پاره د بلاګانو څخه دفع کوونکی او په ځينو کي بيا د دې سورت نوم قاضيه راغلی دی يعني د حاجتونو پوره کوونکی.

د حضرت ابوذر غفاری رضي الله عنه څخه روايت دی چي کم مړکيدونکی ته سورت يس ويل کيږي نو د هغه د مرګ په وخت کي به هغه ته آساني وي: او په يوه روايت کي دي چي سورت يس ترخپل حاجت مخکي ويل هغه حاجت له پوره کوونکی دی الخ.

معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۲۲۹

www.jamairahmani.org

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰهُ فِيْٓ اِمَامٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱۲﴾ وَاضْرِبْ

وَكُلَّ	شَيْءٍ	اَحْصَيْنٰهُ	فِيْٓ اِمَامٍ	مُّبِيْنٍ	وَاضْرِبْ
او هر	شي	شميرلي دی موږ هغه	په کتاب	ښکاره (لوح محفوظ) کښې	او بيان کړه (ای محمده!)

او هر شي شميرلي دی موږ هغه په اصل ښکاره (لوح محفوظ کښې) . او بيان کړه (ای محمده!)

لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ ۘ اِذْ جَآءَهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿۱۳﴾

لَهُمْ	مَّثَلًا	اَصْحٰبَ	الْقَرْيَةِ	اِذْ جَآءَهَا	الْمُرْسَلُوْنَ
دغو کفارو ته	يو مثل	داوسيدونکيو	دکلي	کله چي راغلل هغې ته	مرسلان ، استازي

دغو کفارو ته يو مثل د اوسيدونکيو د کلي (د انطاکيې) کله چي راغلل هغې ته مرسلان استازي.

اِذْ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا

اِذْ اَرْسَلْنَآ	اِلَيْهِمُ	اثْنَيْنِ	فَكَذَّبُوْهُمَا	فَعَزَّزْنَا
کله چي وليږل موږ	دوی ته	دوه (استازي)	پس تکذيب وکړ دوی دهغو دواړو	پس قوت ورکړ موږ

کله چي وليږل موږ دوی ته دوه (استازي) پس تکذيب وکړ دوی دهغو دواړو پس عزت ورکړ موږ (او قوت دوی ته)

بِثَالِثٍ فَقَالُوْٓا اِنَّآ اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُوْنَ ﴿۱۴﴾ قَالُوْا

بِثَالِثٍ	فَقَالُوْٓا	اِنَّآ	اِلَيْكُمْ	مُّرْسَلُوْنَ	قَالُوْا
په دريم سره	پس وويل دوی	بيشکه! موږ	تاسی ته	مرسلان ، استازي يو	وويل (انطاکيانو دغو ته)

په دريم سره پس وويل دوی بيشکه! موږ تاسی ته مرسلان استازي يو (له طرفه د عيسیٰ) . وويل (انطاکيانو دغو ته)

مَآ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۙ وَمَآ اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۙ

مَآ اَنْتُمْ	اِلَّا	بَشَرٌ	مِّثْلُنَا	وَمَآ اَنْزَلَ	الرَّحْمٰنُ	مِنْ شَيْءٍ
نه يئ تاسی	مګر	انسانان	په شان زموږ	او نه دی راليږلی	رحمٰن	هيڅ شی

نه يئ تاسی مګر انسانان په شان زموږ او نه دی راليږلی رحمٰن هيڅ شی (نه وحی او نه رسالت)

اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُوْنَ ﴿۱۵﴾ قَالُوْا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّآ اِلَيْكُمْ

اِنْ اَنْتُمْ	اِلَّا	تَكْذِبُوْنَ	قَالُوْا	رَبُّنَا	يَعْلَمُ	اِنَّآ	اِلَيْكُمْ
نه يئ تاسی	مګر	دروغ وايئ	وويل (استازيو)	رب زموږ ته	معلوم دی	بيشکه! موږ	تاسی ته

نه يئ تاسی مګر دروغ وايئ (په دغې دعوی کښې) . وويل (استازيو) رب زموږ ته معلوم دی (داچي) بيشکه! موږ تاسی ته

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ.. هغه کم کلی وو چي ذکر يي په دي قصه کي راغلی دی ؟

قرآن کريم ددې کلي نوم نه دی ښوولی په تاريخي رواياتو کي دي چي داکلی دانطاکيه کلی وو او جمهورو مفسرينو هم داقول اختياره کړی دی : دمعجم البلدان کتاب دوضاحت مطابق انطاکيه دشام دملک مشهور عظيم الشان ښار دی کم چي په خپله شادابي او استحکام کي معروف دی : ددې قلعه او دښار دپناه ديوال يو مثالي شی ګڼل کيږي په دې ښار کي دنصاراوو عبادتخانې کليساوي بې شميره اولوی شانداره دسرو او سپينو په کاريګری سره ښايسته سوی وې داساحلي ښار دی : داسلام په زمانه کي دادشام فاتح حضرت امين الامة ابوعبيدة ابن الجراح رضي الله عنه فتح کړی وو : په معجم البلدان کي دا هم ليکلي دي چي حبيب نجار دکم قصه چي په دغه ايت کي مخ ته راځي دده قبر هم په انطاکيه کي معروف دی دليري ليري څخه خلګ دده دزيارت دپاره راځي نو معلومه سوه چي دقرية څخه مراد په دغه ايت کي دانطاکيه قرية ده : والله اعلم.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۲ ص۲۳۶)

www.jamairahmani.org

لَمُرۡسَلُوۡنَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيۡنَآ اِلَّا الۡبَلٰغُ الۡمُبِيۡنُ ﴿١٧﴾ قَالُوۡٓا

لَمُرۡسَلُوۡنَ	وَمَا عَلَيۡنَآ	اِلَّا	الۡبَلٰغُ	الۡمُبِيۡنُ	قَالُوۡٓا
خامخا درلیږلی سوی یو	او نسته پر موږ	مګر	رسوونه	ښکاره (سره له معجزاتو)	وویل (انطاکیانو)

خامخا درلیږلی سوی یو. او نسته پر موږ مګر (پیغام) رسوونه ښکاره (سره له معجزاتو). وویل (انطاکیانو)

اِنَّا تَطَيَّرۡنَا بِكُمۡ ۚ لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهُوۡا لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ

اِنَّا	تَطَيَّرۡنَا	بِكُمۡ	لَئِنۡ	لَّمۡ تَنۡتَهُوۡا	لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ
بیشکه! موږ	بد فالی مو نیولی ده	په تاسی	قسم دی که	منع نه سوی ته	خامخا سنګسار به کړو موږ هرومرو تاسی

بیشکه! موږ بدفالی مو نیولی ده په تاسی قسم دی که منع نه سوی (له دعوی د دغه رسالته) خامخا سنګسار به کړو موږ

وَلَيَمَسَّنَّكُمۡ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوۡا طَآئِرُكُمۡ

وَلَيَمَسَّنَّكُمۡ	مِّنَّا	عَذَابٌ	اَلِيۡمٌ	قَالُوۡا	طَآئِرُكُمۡ
او خامخا وبه رسیږی هرومرو تاسی ته	له طرفه زموږ	عذاب	دردناک	وویل	چی بد فالی ستاسی

هرومرو تاسی او خامخا وبه رسیږی هرومرو تاسی ته له طرفه زموږ عذاب دردناک. وویل (استائیو) چی بدفالی ستاسی

مَّعَكُمۡ ؕ اَئِنۡ ذُكِّرۡتُمۡ ؕ بَلۡ اَنۡتُمۡ قَوۡمٌ مُّسۡرِفُوۡنَ ﴿١٩﴾ وَجَآءَ

مَّعَكُمۡ	اَئِنۡ	ذُكِّرۡتُمۡ	بَلۡ اَنۡتُمۡ	قَوۡمٌ	مُّسۡرِفُوۡنَ	وَجَآءَ
له تاسی سره ده	آیا نو که	پند درکړسی تاسی ته	بلکه تاسی	یو قوم یئ	مسرفان، د انصاف له حده تیریدونکی	او راغلی

له تاسی سره ده (چی دغه کفر دی) آیا نو که پند درکړ سی تاسی ته بلکه تاسی یو قوم یئ مسرفان. او راغلی

مِنۡ اَقۡصَا الۡمَدِيۡنَةِ رَجُلٌ يَّسۡعٰى قَالَ يٰقَوۡمِ اتَّبِعُوا الۡمُرۡسَلِيۡنَ ﴿٢٠﴾

مِنۡ اَقۡصَا	الۡمَدِيۡنَةِ	رَجُلٌ	يَّسۡعٰى	قَالَ	يٰقَوۡمِ	اتَّبِعُوا	الۡمُرۡسَلِيۡنَ
له لری طرفه دهغه	ښار	یو سړی	چی منډی یئ وهلی	وویل	ای قومه زما	متابعت وکړئ تاسی	د مرسلانو، استائیو

له لری طرفه دهغه ښار یو سړی چی منډی یئ وهلی، وویل ای قومه زما متابعت وکړئ تاسی د مرسلانو استائیو.

اتَّبِعُوۡا مَنۡ لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ اَجۡرًا وَّهُمۡ مُّهۡتَدُوۡنَ ﴿٢١﴾

اتَّبِعُوۡا	مَنۡ	لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ	اَجۡرًا	وَّهُمۡ	مُّهۡتَدُوۡنَ
متابعت وکړئ تاسی	دهغه چاچی	نه غواړی له تاسی څخه	اجر، بدل	حال دا چی دوی پر سمه صافه لاره	رهی (روان) دی

متابعت وکړئ تاسی دهغه چاچی نه غواړی له تاسی څخه اجر بدل حال دا چی دوی پر سمه صافه لاره رهی (روان) دی.

وَجَآءَ مِنۡ اَقۡصَا الۡمَدِيۡنَةِ رَجُلٌ يَّسۡعٰى.. **د ښار دلیري کونج څخه یو سړی په منډه راغی:** قرآن کریم ددغه راتلونکي سړي واقعه مبهم پاته کړیده او ددغه سړي نوم او حال یي نه دی ذکر کړی په تاریخي روایاتو کي دي چي ددې سړي نوم حبیب نجار وودده دکسب متعلق مختلف اقوال دي په دي کي مشهوره داده چي دی ترکاڼ یعني نجار وو او تاریخي روایتونه کم چي مفسرینو دلته نقل کړي دي دهغه څخه معلومیږي چي دا سړی بت پرست وو کم دوه رسولان چي اول دې ښارته راغلل نو ددوی سره یي ملاقات وسو او ددغه نبیانو دتعلیم یا معجزه لیدو سره دی دبت پرستی څخه توبه ګاره سو او ایمان یي راوړی او ولاړی په یوغار وغیره کي په عبادت سره مشغول سو کله چي دی خبر سو چي خلګو هغه رسولان دروا غجن کړل او ازار یي ورته ورسوی او په قتل یي پسې سول نو دی دخپل قوم دخیرخواهی او درسولانو دهمدردی دجذبې سره په منډه خپل قوم ته راغی او درسولانو دتابعداری کولو نصیحت یي ورته وکړی الخ.

معارف القرآن ج ۸ پ ۲۲ ص ۲۰۴

www.jamairahmani.org

وَمَالِيَ لَآ أَعْبُدُ الَّذِيْ فَطَرَنِيْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٢﴾ ءَأَتَّخِذُ

وَمَالِيَ	لَآ أَعْبُدُ	الَّذِيْ	فَطَرَنِيْ	وَإِلَيْهِ	تُرْجَعُوْنَ	ءَأَتَّخِذُ
او څه عذر دی ماته	چي عبادت نه کوم	دهغه	چي پيدا کړی يئ يم زه	او خاص دغه (الله ته)	بيولی کيږئ تاسی	آيا ونيسم

او څه مانع ده ماته چي عبادت نه کوم دهغه (الله) چي پيدا کړی يئ يم زه او خاص دغه (الله ته) بيولی کيږئ تاسی. آيا ونيسم

مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً إِنْ يُّرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّيْ

مِنْ دُوْنِهٖ	اٰلِهَةً	إِنْ يُّرِدْنِ	الرَّحْمٰنُ	بِضُرٍّ	لَّا تُغْنِ	عَنِّيْ
بې له الله	نور معبودان	که اراده وفرمائی ماته	رحمٰن	دضرر رسولو	نو دفع به نه کړی	زما څخه

(پيدا کړم) بې له الله نور معبودان که اراده وفرمائی ماته رحمٰن د ضرر رسولو نو دفع به نه کړی زما څخه

شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَّلَا يُنْقِذُوْنِ ﴿٢٣﴾ إِنِّيْٓ إِذًا لَّفِيْ ضَلٰلٍ

شَفَاعَتُهُمْ	شَيْـًٔا	وَّلَا يُنْقِذُوْنِ	إِنِّيْٓ	إِذًا	لَّفِيْ ضَلٰلٍ
شفاعت سپارښت د دوی	هيڅ شی	او نه به می خلاص کړی	بيشکه! زه	په دغه وخت کښې	خامخا په ګمراهی

شفاعت سپارښت د دوی هيڅ شی (له هغه ضرره) او نه به می خلاص کړی (په زور) بيشکه! زه کله. خامخا په ګمراهی

مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّيْٓ اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُوْنِ ﴿٢٥﴾ قِيْلَ ادْخُلِ

مُّبِيْنٍ	إِنِّيْٓ	اٰمَنْتُ	بِرَبِّكُمْ	فَاسْمَعُوْنِ	قِيْلَ	ادْخُلِ
ښکاره کښې	بيشکه! زه چي يم	ايمان می راوړی دی	په رب ستاسی	پس واورئ تاسی زما څخه	وويل سو	چي ننوځه

ښکاره کښې يم. بيشکه! زه چي يم ايمان می راوړی دی په رب ستاسی پس واورئ تاسی له ما څخه، وويل سو چي ننوځه

الْجَنَّةَ قَالَ يٰلَيْتَ قَوْمِيْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِيْ رَبِّيْ

الْجَنَّةَ	قَالَ	يٰلَيْتَ	قَوْمِيْ	يَعْلَمُوْنَ	بِمَا	غَفَرَ لِيْ	رَبِّيْ
جنت ته	وويل ده	کاشکی چي	دا قوم زما	پوه سوی وی	په دی چي	مغفرت، بخښنه وکړه ماته	رب زما

جنت ته (نو داخل سو جنت ته)، وويل ده کاشکی چي دا قوم زما پوه سوی وی. په دی چي مغفرت بخښنه وکړه ماته رب زما

وَجَعَلَنِيْ مِنَ الْمُكْرَمِيْنَ ﴿٢٧﴾ وَمَآ أَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِهٖ

وَجَعَلَنِيْ	مِنَ الْمُكْرَمِيْنَ	وَمَآ أَنْزَلْنَا	عَلٰى	قَوْمِهٖ
او ويئ ګرځولم زه	له عزت ورکړيو سويو	او نه مو ؤ نازل کړی	پر	قوم د دغه (حبيب نجار)

او ويئ ګرځولم زه له عزت ورکړيو سويو (په داخل د جنت سره). او نه مو ؤ نازل کړی پر قوم د دغه (حبيب نجار)

وَمَالِيَ لَآ أَعْبُدُ الَّذِيْ فَطَرَنِيْ وَإِلَيْهِ. دالله جل جلاله ددين په خاطر دحبيب نجار صداقت او قرباني:

دوهب ابن منبه رحمة الله عليه په روايت کي دي چي دا سړی دجذام په مرض اخته شخص وو او دده مکان دښار دټولو څخه پر آخري دروازه وو د به خپل د فرضي معبودانو څخه سوال کوی چي ما جوړ کی او په دي سره پره ده باندي اويا کاله تير سوي وه دغه رسولان ودغه ښار ته پر دغه دروازه باندي اتفاقا داخل سول نو ددې سړي سره يي اول ملاقات وسو نو هغوی ده ته دبت پرستی څخه دمنع کيدو او ديوه خدای جل جلاله دعبادت طرف ته دعوت ورکی: دغه سړي وويل چي ستاسي سره دخپلي دعوې دصحت دپاره څه نښانه او دليل سته که يا ؟ هغه رسولانو په جواب کي ورته وويل چي هو سته دورته خپله دجذام مريضي او ناروغي وروښوول او پوښتنه يي ورڅخه وکړه چي تاسي دا ناروغي ليري کولای سی ؟ هغوی وويل چي هو موږ به دخپل رب څخه سوال وکړو هغه به تاروغ کړي هغه وويل چي دا څه عجيبه خبره کوی زه دا ويا کالو څخه دخپل: **پاته قصه پر راروان مخ وګوری.**

www.jamairahmani.org

مِنۢ بَعۡدِهٖ مِنۡ جُنۡدٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنۡزِلِیۡنَ ﴿۲۸﴾

مِنۢ بَعۡدِهٖ	مِنۡ جُنۡدٍ	مِّنَ السَّمَآءِ	وَمَا كُنَّا	مُنۡزِلِیۡنَ
وروسته د ده	هیڅ لښکر	له آسمانه	او نه وو موږ	نازلوونکی (دلښکر د ملائیکو)

وروسته (له شهادته) د ده هیڅ لښکر له (جانبه د) آسمانه او نه وو موږ نازلوونکی (دلښکر د ملائیکو).

اِنۡ كَانَتۡ اِلَّا صَیۡحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمۡ خٰمِدُوۡنَ ﴿۲۹﴾ یٰحَسۡرَةً

اِنۡ كَانَتۡ	اِلَّا	صَیۡحَةً	وَّاحِدَةً	فَاِذَا هُمۡ	خٰمِدُوۡنَ	یٰحَسۡرَةً
نهٔ (عذاب د دی قوم)	مګر	چغه وه	یوه	بس ناڅاپه دوی	مړه یخ پراته ؤ	ای افسوس دی

نهٔ عذاب (د دی قوم) مګر چغه وه یوه (دجبریل) پس ناڅاپه دوی مړه یخ کړخ پراته ؤ (لکه ایره داور). ای افسوس دی

عَلَی الۡعِبَادِ ۚ مَا یَاۡتِیۡهِمۡ مِّنۡ رَّسُوۡلٍ اِلَّا كَانُوۡا بِهٖ

عَلَی الۡعِبَادِ	مَا یَاۡتِیۡهِمۡ	مِّنۡ رَّسُوۡلٍ	اِلَّا	كَانُوۡا	بِهٖ
پر بندګانو	نه دی راغلی دوی ته	هیڅ رسول	مګر	ؤ دوی	چی په هغه پوری به یئ

پر بندګانو (کافرانو) نه دی راغلی دوی ته هیڅ رسول مګر ؤ دوی چی په هغه پوری به یئ

یَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ﴿۳۰﴾ اَلَمۡ یَرَوۡا كَمۡ اَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُمۡ مِّنَ

یَسۡتَهۡزِءُوۡنَ	اَلَمۡ یَرَوۡا	كَمۡ اَهۡلَكۡنَا	قَبۡلَهُمۡ	مِّنَ
توکی ، مسخری کولی	آیا نه وینی	چی څومره ډیر هلاک کړی دی موږ	پخوا له دوی څخه	له

توکی مسخری کولی. آیا نه وینی (دغه کفار) چی څومره ډیر هلاک کړی دی موږ پخوا له دوی څخه له

الۡقُرُوۡنِ اَنَّهُمۡ اِلَیۡهِمۡ لَا یَرۡجِعُوۡنَ ﴿۳۱﴾ وَاِنۡ كُلٌّ لَّمَّا جَمِیۡعٌ

الۡقُرُوۡنِ	اَنَّهُمۡ	اِلَیۡهِمۡ	لَا یَرۡجِعُوۡنَ	وَاِنۡ	كُلٌّ	لَّمَّا	جَمِیۡعٌ
اهل د زمانی	چی بیشکه! هغه	دوی ته	بیرته نه راګرځی	او نه دی	دا ټول	مګر	ټول به

اهل د زمانی چی بیشکه! هغه (هلاک کړی سوی) دوی ته بیرته نه راګرځی. او نه دی دا ټول (خلائق) مګر ټول به

لَّدَیۡنَا مُحۡضَرُوۡنَ ﴿۳۲﴾ وَاٰیَةٌ لَّهُمُ الۡاَرۡضُ الۡمَیۡتَةُ ۚ اَحۡیَیۡنٰهَا

ع ۲

لَّدَیۡنَا	مُحۡضَرُوۡنَ	وَاٰیَةٌ	لَّهُمُ	الۡاَرۡضُ	الۡمَیۡتَةُ	اَحۡیَیۡنٰهَا
په نزد زموږ	حاضر کړی سوی وی دپاره د جزاء	او یو دلیل دی	دوی ته	مځکه	مړه (وچه)	چی ژوندی کوو موږ هغه

په نزد زموږ حاضر کړی سوی وی دپاره د جزاء. او یو دلیل (د قدرت) دی دوی ته مځکه مړه (وچه) چی ژوندی کوو موږ هغه

اِنۡ كَانَتۡ اِلَّا صَیۡحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمۡ خٰمِدُوۡنَ

د تیر مخ پاته قصه دلته

وګوری: څخه دا سوال کوم چي ما جوړ کی لیکن کوم خاص فائده را ته حاصله نه سوه ستاسي رب به په یوه ورځ څنګه دا حالت بدل کي؟ هغوی وویل چي هو زموږ رب پر هر څه قادر دی او کم چي تاسي خدایان جوړ کړي دي د هغو هیڅ حقیقت نسته هغه چا ته نفع او نقصان نه سي رسولای حبیب نجار چي دا واوریدل نو یي ایمان راوړی او د غه بزرګانو د هغه د پاره د الله جل جلاله څخه دعا وکړه الله جل جلاله هغه داسي روغ کی چي د ناروغی هیڅ اثر پر پاته نه سو اوس نو د هغه ایمان نور هم پوخ سو او داسي وعده یي وکړه چي د ټولي ورځي په ګټه کي به نیمه د الله جل جلاله په لاره کي خیراتوم: کله چي پر دغه رسولانو د خلګو یلغار شروع سو او دی په خبر سو نو وبیریدی راغی او خپل قوم یي پوه کی چي داسي مه کوی او خپل د ایمان اعلان یي هم وکی: بس د دغه اعلانه سره ټول قوم د ده دښمن سو او ټولو په جمع سره حمله باندي وکړه په وهلو ټوکولو کي یي په شهادت ورسوی.

(معارف القرآن ج ۸ پ ۲۳ ص ۳)

www.jamairahmani.org

وَاَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبًّا فَمِنۡهُ يَاۡكُلُوۡنَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلۡنَا

وَاَخۡرَجۡنَا	مِنۡهَا	حَبًّا	فَمِنۡهُ	يَاۡكُلُوۡنَ	وَجَعَلۡنَا
او راوباسو موږ	له هغې ځمکې څخه	دانې	نو له ځینو د دغو څخه	خوری	او پیدا کړی مو دی

(په اوبو سره) او راوباسو موږ له هغې ځمکې څخه دانې نو له ځینو د دغو (دانو) څخه خوری. او پیدا کړی مو دی

فِيۡهَا جَنّٰتٍ مِّنۡ نَّخِيۡلٍ وَّاَعۡنَابٍ وَّفَجَّرۡنَا فِيۡهَا مِنَ الۡعُيُوۡنِ ﴿٣٤﴾

فِيۡهَا	جَنّٰتٍ	مِّنۡ نَّخِيۡلٍ	وَّاَعۡنَابٍ	وَّفَجَّرۡنَا	فِيۡهَا	مِنَ الۡعُيُوۡنِ
په دی کښی	باغونه	له خرماګانو	او انګورو	او جاری کړی مو دی	په دغی کښی	له چینو څخه

په دی ځمکی کښی باغونه له خرماګانو او انګورو او جاری کړی مو دی په دغی (ځمکی) کښی له چینو (داوبو) څخه .

لِيَاۡكُلُوۡا مِنۡ ثَمَرِهٖ ۙ وَمَا عَمِلَتۡهُ اَيۡدِيۡهِمۡ ؕ اَفَلَا يَشۡكُرُوۡنَ ﴿٣٥﴾

لِيَاۡكُلُوۡا	مِنۡ ثَمَرِهٖ	وَمَا عَمِلَتۡهُ	اَيۡدِيۡهِمۡ	اَفَلَا يَشۡكُرُوۡنَ
دپاره ددی چی وخوری دوی	له میوی دهغو	او نه دی پیدا کړی دغه	لاسونو د دوی	آیا پس شکر نه باسی دوی

دپاره د دی چی وخوری دوی له میوی دهغو ، او نه دی پیدا کړی دغه (میوی) لاسونو د دوی آیا پس شکر نه باسی دوی .

سُبۡحٰنَ الَّذِىۡ خَلَقَ الۡاَزۡوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنۡۢبِتُ

سُبۡحٰنَ	الَّذِىۡ	خَلَقَ	الۡاَزۡوَاجَ	كُلَّهَا	مِمَّا	تُنۡۢبِتُ
پاکی ده	هغه الله ته	چی پیدا کړی یئ دی	دغه (ټولی) جوړی	ټول	له هغو شیانو	چی زرغونوی یئ

پاکی ده (له هر عیبه) هغه الله ته چی پیدا کړی یئ دی دغه (ټولی) جوړی (انواع اصناف) ټول له هغو شیانو چی زرغونوی یئ

الۡاَرۡضُ وَمِنۡ اَنۡفُسِهِمۡ وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٣٦﴾ وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيۡلُ ۖۚ

الۡاَرۡضُ	وَمِنۡ اَنۡفُسِهِمۡ	وَمِمَّا	لَا يَعۡلَمُوۡنَ	وَاٰيَةٌ	لَّهُمُ	الَّيۡلُ
ځمکه	او له ځانونو د دوی	او له هغو څخه	چی دوی یئ نه پیژنی	او یو دلیل	دوی ته	شپه ده

ځمکه او له ځانونو د دوی او له هغو (مخلوقاتو) څخه چی دوی یئ نه پیژنی . او یو دلیل (دقدرت دالله) دوی ته شپه ده

نَسۡلَخُ مِنۡهُ النَّهَارَ فَاِذَا هُمۡ مُّظۡلِمُوۡنَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمۡسُ

نَسۡلَخُ	مِنۡهُ	النَّهَارَ	فَاِذَا هُمۡ	مُّظۡلِمُوۡنَ	وَالشَّمۡسُ
چی راوباسو موږ	له هغی څخه	ورځ	پس ناڅاپه دوی	ننوتونکی وی په تیاروکښی	او (بل دلیل) لمر دی

چی راوباسو موږ له هغی (شپی) څخه ورځ پس ناڅاپه دوی ننوتونکی وی په تیاروکښی . او (بل دلیل) لمر دی

وَمَا عَمِلَتۡهُ اَيۡدِيۡهِمۡ ؕ اَفَلَا يَشۡكُرُوۡنَ.. دنباتاتو په پیداوار کي دانسانانو دعمل دخل نسته: جمهورو مفسرینو دلته دا ترجمه کړیده: چي نه دي جوړي کړي دامیوې ددغه خلګو لاسونو. دغي جملي غافله انسانان په دې خبرداره کړي دي چي لږ څه په خپل کار او محنت کي غور وکړی چي ستاسي کار په دغه باغ او بهار کي ددې څخه ماسوا څه دی چي تاسي په مځکه کي تخم واچوی او اوبه مو ورکړې اومځکه مو نرمه کړه چي نازک تیغ ته په راوتلو کي خنډ پیدانه سي مګر ددې تخم څخه درخته شنه کول، ددرختي پاڼي او ښاخونه راایستل ،بیا په دي کي قسم قسم میوې پیداکول په دې ټولو کي ستا څه دخل دی ؟ داکار خو صرف دقادر مطلق حکیم او دانا کار کیدای سي په دې وجه ستا فرض دی چي ددې شیانو څخه دفایدې اخیستو په وخت کي ددې خالق او مالک هیر نه کړې : ددې په شان په سورت واقعه کي آیت دی چي معنی او مفهوم یې داسي دی : چي کم شی تاسي کری ددې په نشوا و نما کولو درخته تاسي ورڅخه جوړه کړیده که موږ ؟ نو معلومه سوه چي داد الله ﷻ فضل دی الخ.
(معارف القرآن ج٨ پ ٢٣ ص ١٠)

www.jamairahmani.org

تَجۡرِيۡ لِمُسۡتَقَرٍّ لَّهَا ؕ ذٰلِكَ تَقۡدِيۡرُ الۡعَزِيۡزِ الۡعَلِيۡمِ ﴿٣٨﴾

تَجۡرِيۡ	لِمُسۡتَقَرٍّ لَّهَا	ذٰلِكَ	تَقۡدِيۡرُ	الۡعَزِيۡزِ	الۡعَلِيۡمِ
چي ځي	پخپلي ټاکلي لاري باندي	دغه	اندازه ده	د ښه غالب قوي	ښه دانا (عالم)

چي ځي پخپلي ټاکلي لاري باندي (يا خپل ځاي ته) ، دغه (مخصوص حرکت دلمرحکم) اندازه ده دښه غالب قوي ښه دانا .

وَالۡقَمَرَ قَدَّرۡنٰهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالۡعُرۡجُوۡنِ الۡقَدِيۡمِ ﴿٣٩﴾

وَالۡقَمَرَ	قَدَّرۡنٰهُ	مَنَازِلَ	حَتّٰى	عَادَ	كَالۡعُرۡجُوۡنِ	الۡقَدِيۡمِ
او سپوږمۍ ته	اندازه کړي دي موږ دي ته	منزلونه	ترهغه پوري	چي وګرځي	لکه وچه ښانګه دخرما	زړه

او سپوږمۍ ته اندازه کړي (اوويشلي) دي موږ منزلونه ترهغه پوري چي وګرځي (په نظر کي) لکه وچه ښانګه دخرما زړه.

لَا الشَّمۡسُ يَنۡۢبَغِيۡ لَهَآ اَنۡ تُدۡرِكَ الۡقَمَرَ وَلَا الَّيۡلُ سَابِقُ

لَا الشَّمۡسُ	يَنۡۢبَغِيۡ	لَهَآ	اَنۡ تُدۡرِكَ	الۡقَمَرَ	وَلَا الَّيۡلُ	سَابِقُ
نه دي لمر	لائق	دغه لره	چي لاندي کړي	سپوږمۍ	او نه شپه	مخکي کيدونکې ده

نه دي لمرلائق دغه لره (او له وسه يې پوره نه ده) چي لاندي کړي سپوږمۍ (په زمان کښي) او نه شپه مخکي کيدونکې ده

النَّهَارِ ؕ وَكُلٌّ فِيۡ فَلَكٍ يَّسۡبَحُوۡنَ ﴿٤٠﴾ وَاٰيَةٌ لَّهُمۡ اَنَّا

النَّهَارِ	وَكُلٌّ	فِيۡ فَلَكٍ	يَّسۡبَحُوۡنَ	وَاٰيَةٌ	لَّهُمۡ	اَنَّا
له ورځي	او دغه ټول	په آسمان کښي	روان وي	او يوه ښنه، دليل	دوي ته داده	چي بيشکه! موږ

له ورځي، او دغه ټول په آسمان کښي چورليدونکې دي (پراخ په کښي روان) . او يوه ښنه دليل دوي ته داده چي بيشکه! موږ

حَمَلۡنَا ذُرِّيَّتَهُمۡ فِي الۡفُلۡكِ الۡمَشۡحُوۡنِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقۡنَا لَهُمۡ مِّنۡ مِّثۡلِهٖ

حَمَلۡنَا	ذُرِّيَّتَهُمۡ	فِي الۡفُلۡكِ	الۡمَشۡحُوۡنِ	وَخَلَقۡنَا	لَهُمۡ	مِّنۡ مِّثۡلِهٖ
سواره کړي دي موږ	اولاد دوي	په کشتي	ډکه کړي سوي کښي	او پيدا کړي دي موږ	دوي ته	په شان د دغه

سواره کړي دي موږ اولاد د دوي په کشتي ډکه کړي سوي کښي . او پيدا کړي دي موږ دوي ته په شان د دغه (کشتي)

مَا يَرۡكَبُوۡنَ ﴿٤٢﴾ وَاِنۡ نَّشَاۡ نُغۡرِقۡهُمۡ فَلَا صَرِيۡخَ لَهُمۡ

مَا يَرۡكَبُوۡنَ	وَاِنۡ نَّشَاۡ	نُغۡرِقۡهُمۡ	فَلَا صَرِيۡخَ	لَهُمۡ
هر هغه څه چي دوي پري سپريږي	او که اراده وفرمايو موږ	غرق کړې به واي موږ دوي	پس نه به وي هيڅ فرياد	دوي ته

هر هغه څه چي دوي پري سپريږي .او که اراده وفرمايو موږ نو غرق کړې به موږ وو دغه پس نه به وي هيڅ فرياد دوي ته

تَجۡرِيۡ لِمُسۡتَقَرٍّ لَّهَا ذٰلِكَ تَقۡدِيۡرُ الۡعَزِيۡزِ الۡعَلِيۡمِ.

ددغه ايت مفهوم او معنى :

دآيت مفهوم دادی چي لمر روان وي دخپل مستقر طرف ته : مستقر دقرار ځای ته هم ويل کيږي او دقرار وخت ته هم ويل کيږي يعني مستقر زماني هم کيدای سي او مستقر مکاني هم کيدای سي: ځيني مفسرينو حضراتو دلته دمستقر څخه مراد مستقر زماني اخيستی دی يعني هغه وخت کله چي لمر خپل مقررحرکت پوره کړي او ختم يې کړي او دغه وخت دقيامت ورځ ده : پر دې تفسير باندي دآيت معنی داده چي لمر پر خپل مدار باندي په داسي مضبوط او مستحکم نظام سره حرکت کوي په کم کي چي ده يوې دقيقې او يوه ثانيې په اندازه هم فرق نه راځي په زرګونو کلونه پر دې طريقه باندي تير سوي دي مګربيا هم داټول دايمي نه دي ددې يو خاص مستقر دی کم ځای ته چي په رسيدو به دانظام شمسي او حرکت بند سي او دغه دقيامت ورځ ده دغه تفسير ددغه آيت دحضرت قتاده رضي الله عنه څخه نقل سوی دی او دسورت زمر دآيت څخه هم ددغه تفسير تاييد کيږي الخ.

(معارف القرآن ج٨ پ٢٣ ص ١٣)

www.jamairahmani.org

وَلَا هُمْ يُنْقَذُوْنَ ﴿٤٣﴾ اِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِيْنٍ ﴿٤٤﴾

وَلَا هُمْ	يُنْقَذُوْنَ	اِلَّا	رَحْمَةً	مِّنَّا	وَمَتَاعًا	اِلٰى	حِيْنٍ
او نه به دوی	خلاصولی کیږی	مگر	په رحمت ، مهربانی	خپلی سره	او دپاره دنفعی اخیستلو	تر	نیټی پوری

او نه به دوی خلاصولی کیږی (له غرقه) مگر په رحمت مهربانی خپلی سره او دپاره د نفعی اخیستلو تر نیټی (دمرګ) پوری.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّقُوْا مَا بَيْنَ اَيْدِيْكُمْ وَمَا

وَاِذَا	قِيْلَ	لَهُمُ	اتَّقُوْا	مَا	بَيْنَ اَيْدِيْكُمْ	وَمَا
او کله چی	وویل سی	دوی ته	چی ځان وساتئ	له هغه چی	په مخکښی ستاسی دی	او له هغه چی

او کله چی وویل سی دوی ته چی ځان وساتئ له هغه (دنیوی عذابه) چی په مخکښی ستاسی دی او له هغه چی

خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَمَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ

خَلْفَكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تُرْحَمُوْنَ	وَمَا تَاْتِيْهِمْ	مِّنْ اٰيَةٍ	مِّنْ اٰيٰتِ
وروسته درپسی راځی	ښایئ پر تاسی	رحم وکړ سی	او نه راځی دوی ته	هیڅ دلیل	له دلائلو د (قدرت)

وروسته درپسی راځی ښایئ پر تاسی رحم وکړ سی او نه راځی دوی ته هیڅ دلیل له دلائلو د (قدرت)

رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اَنْفِقُوْا

رَبِّهِمْ	اِلَّا كَانُوْا	عَنْهَا	مُعْرِضِيْنَ	وَاِذَا	قِيْلَ لَهُمْ	اَنْفِقُوْا
درب د دوی ته	مگر ؤ	له هغو څخه	مخ ګرځوونکی	او کله چی	وویل سی دوی ته	چی خرڅوئ تاسی

درب ددوی ته مگر ؤ له هغو (دلائلو) څخه مخ ګرځوونکی . او کله چی وویل سی دوی ته چی نفقه ورکړه کوئ (عاجزانو ته)

مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ

مِمَّا	رَزَقَكُمُ	اللّٰهُ	قَالَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	لِلَّذِيْنَ
له ځینو هغو	چی رزق، روزی درکړی دی تاسی ته	الله	نو وایئ	هغه کسان	چی کافران سوی دی	هغو کسانو ته

له ځینو هغو (مالونو) چی رزق، روزی درکړی دی تاسی ته الله نو وایئ هغه کسان چی کافران سوی دی هغو کسانو ته

اٰمَنُوْٓا اَنُطْعِمُ مَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهٗٓ ۖ اِنْ اَنْتُمْ

اٰمَنُوْٓا	اَنُطْعِمُ	مَنْ لَّوْ يَشَآءُ	اللّٰهُ	اَطْعَمَهٗٓ	اِنْ اَنْتُمْ
چی ایمان یئ راوړی دی	آیا طعام ورکړو موږ	هغه چاته که اراده فرمائلی وی	الله	نو طعام به یئ ورکړی وو هغه ته	نه یئ تاسی

چی ایمان یئ راوړی دی آیا طعام ورکړو موږ هغه چاته که اراده فرمائلی وی الله نو طعام به یئ ورکړی وو هغه ته. نه یئ تاسی

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ.. دالله ﷻ درزق ځینو ته دبالواسطه حاصلیدو حکمت : دلته ددي خبري بيان دی چي کله مسلمانان کفاروته دغريبانو فقيرانو سره دامداد کولو او وړو خلګو ته دخوراک ورکولو دپاره وايي چي خدای ﷻ چي تاسي ته څه درکړي دي دهغه څخه څه محتاجانو ته ورکړی نو داخلګ په طور دمسخرو وايي چي کله تاسي داوایاست چي رازق دټول مخلوق الله ﷻ دی او هغه دوی ته رزق نه دی ورکړی نو موږ يي ولي ورکړو تاسي چي موږ ته دا نصيحت کوی چي موږ دوی ته رزق ورکړو دا خو ستاسي ګمراهي ده چي زموږ څخه رازقان جوړول غواړی دغه کفارو که څه هم دالله ﷻ درازق کيدو اقرار کوی لکه چي په قرآن کريم کي چي راغلي دي الله ﷻ فرمايي :چي که ته ددې خلګو څخه پوښتنه وکړې چي دآسمان څخه اوبه چا نازلي کړي دي چي په دې سره په مځکي نباتات پيدا سوه او قسم قسم ميوې او ګلونه راپورته سوه نودوی به اقرار وکړي چي دا الله ﷻ نازلي کړي دي.ددې څخه معلومه سوه.پاته بيان پر راروان مخ وګوری

www.jamairahmani.org

اِلَّا فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿۴۷﴾ وَیَقُوْلُوْنَ مَتٰی هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ

اِلَّا فِیْ ضَلٰلٍ	مُّبِیْنٍ	وَیَقُوْلُوْنَ	مَتٰی	هٰذَا	الْوَعْدُ	اِنْ كُنْتُمْ
مګر په ګمراهی	ښکاره کښې	او وایئ	چې کله به وی	دغه	وعده	که چیری یئ تاسی

مګر په ګمراهی ښکاره کښې. او وایئ (کفار) چې کله به وی دغه وعده (دقیامت؟) ووایئ راته!) که چیری یئ تاسی

صٰدِقِیْنَ ﴿۴۸﴾ مَا یَنْظُرُوْنَ اِلَّا صَیْحَةً وَّاحِدَةً تَاْخُذُهُمْ

صٰدِقِیْنَ	مَا یَنْظُرُوْنَ	اِلَّا	صَیْحَةً	وَّاحِدَةً	تَاْخُذُهُمْ
رښتینی	چې انتظار نه کوی	مګر	دچغې	یوی	چې وبه نیسی دوی

صادقین، رښتینی. (نو فرمائی الله) چې انتظار نه کوی (کفار) مګر دچغې یوی (داسرافیل) چې وبه نیسی دوی

وَهُمْ یَخِصِّمُوْنَ ﴿۴۹﴾ فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ تَوْصِیَةً

وَهُمْ	یَخِصِّمُوْنَ	فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ	تَوْصِیَةً
حال داچې دوی به	جګړې سره کوی	پس طاقت به یئ نه وی	دوصیت

حال داچې دوی به جګړې سره کوی. پس توان به یئ نه وی د وصیت

وَّلَاۤ اِلٰۤی اَهْلِهِمْ یَرْجِعُوْنَ ﴿۵۰﴾ وَنُفِخَ فِی الصُّوْرِ فَاِذَا هُمْ

وَّلَاۤ اِلٰۤی اَهْلِهِمْ	یَرْجِعُوْنَ	وَنُفِخَ	فِی الصُّوْرِ	فَاِذَا هُمْ
او نه به خپل اهل ته	بیرته ورسی	او بیا به پوکی وکړی سی	په شپیلی کښې	پس ناڅاپه دوی

او نه به خپل اهل ته بیرته ورسی (له مشاغلو خپلو). او بیا به پوکی وکړی سی په شپیلی کښې پس ناڅاپه دوی

ع ۱۸ / ۲

مِّنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰی رَبِّهِمْ یَنْسِلُوْنَ ﴿۵۱﴾ قَالُوْا یٰوَیْلَنَا

مِّنَ الْاَجْدَاثِ	اِلٰی	رَبِّهِمْ	یَنْسِلُوْنَ	قَالُوْا	یٰوَیْلَنَا
له قبرونو څخه	په طرف	درب خپل	به ځغلی	وایئ به دوی	ای هلاک خرابی ده موږ ته

له قبرونو څخه په طرف د رب خپل به منډی وهی ځغلی. وایئ به دوی ای هلاک خرابی ده موږ ته

مَنْۢ بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا ٜ هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ

مَنْۢ بَعَثَنَا	مِنْ	مَّرْقَدِنَا	هٰذَا	مَا وَعَدَ	الرَّحْمٰنُ	وَصَدَقَ
چا راپورته کړو	له	ځایونو دخوبونو زموږ څخه	دا	هغه دی چې وعده یئ کړی وه	رحمٰن	او رښتیا ویلی وو

چا راپاڅولو له ځایونو دخوبونو زموږ څخه، دا هغه (دوهم ژوندون) دی چې وعده یئ کړی وه رحمٰن او رښتیا ویلی وو

وَیَقُوْلُوْنَ مَتٰی هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ.. دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: چې کافران هم الله جل جلاله رازق مني مګر دمسلمانانو په جواب کي په طور دمسخرويي دا وويل چي کله الله جل جلاله رازق دی نو هغه به يي غريبانو ته هم ورکوي موږ يي ولي ورکړو ګويا دې احمقانو دالله جل جلاله په لاره کي خرڅ کول او غريبانو ته ورکول دالله جل جلاله درازقيت منافي ګڼل او دا يي نه ګڼله چي درازق مطلق حکيمانه قانون دادی چي يو انسان ته يي ورکوي دنورو دپاره دی واسطه جوړوي او بالواسطه يي نورو ته ورکوي: که څه هم هغه په دې هم يقينا قادر دی چي ټولوته په خپله بې دواسطې رزق ورسوي لکه چي په حيواناتو کي عموما داسي وي دغه رکم هر چينجي او هر درنده او پرنده ته بلاواسطه رزق ورکول کيږي: په دوی کي څوک مالدار څوک غريب نسته يو بل ته څه نه ورکوي ټول يي په جمع دقدرتي دسترخوان څخه خوري مګر په انسانانو کي نظام معيشت او دباهمي تعاون دروح پيداکولو دپاره په رزق رسولو کي ځينوته دځينو دپاره واسطه جوړوي الخ.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۲۴)

www.jamairahmani.org

الْمُرْسَلُوْنَ ﴿۵۲﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ

الْمُرْسَلُوْنَ	اِنْ كَانَتْ	اِلَّا	صَيْحَةً	وَّاحِدَةً	فَاِذَا هُمْ
رسولانو	نه به وی	مگر	چغه	يوه	پس ناڅاپه دوی

رسولانو . نه به وی (دغه نفخه الثانيه) مگر چغه يوه (چې وسی نو راژوندی به سی دوی ټول) پس ناڅاپه دوی

جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿۵۳﴾ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا

جَمِيْعٌ	لَّدَيْنَا	مُحْضَرُوْنَ	فَالْيَوْمَ	لَا تُظْلَمُ	نَفْسٌ	شَيْـًٔا
ټول	په نزد زموږ به	حاضر کړی سوی وی	پس نن ورځ به	ونه کاوه سی ظلم	په هيڅ نفس باندی	دهيڅ شي

ټول په نزد زموږ به حاضر کړی سوی وی . پس نن ورځ به ونه کاوه سی ظلم په هيڅ نفس باندی دهيڅ شي

وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۵۴﴾ اِنَّ اَصْحٰبَ

وَلَا تُجْزَوْنَ	اِلَّا	مَا كُنْتُمْ	تَعْمَلُوْنَ	اِنَّ	اَصْحٰبَ
او نه به جزاء درکوله کيږی تاسی ته	مگر	دهغو (اعمالو) چې وئ تاسی	چې کول به مو	بيشکه!	اصحاب، ياران

او نه به جزاء درکوله کيږی تاسی ته مگر (جزاء) د هغو (اعمالو) چې وئ تاسی چې کول به مو . بيشکه! اصحاب ، ياران

الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِيْ شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ ﴿۵۵﴾ هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ

الْجَنَّةِ	الْيَوْمَ	فِيْ شُغُلٍ	فٰكِهُوْنَ	هُمْ	وَاَزْوَاجُهُمْ
دجنت به	نن ورځ	په مشغولتيا کښی	دلذت اخيستونکی وی	دغه (جنتيان)	او ښځی د دوی به

دجنت به نن ورځ په مشغولتيا کښی د لذت اخيستونکی وی . دغه (جنتيان) او ښځی د دوی به

فِيْ ظِلٰلٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوْنَ ﴿۵۶﴾ لَهُمْ فِيْهَا

فِيْ ظِلٰلٍ	عَلَى	الْاَرَآئِكِ	مُتَّكِـُٔوْنَ	لَهُمْ	فِيْهَا
په سيوريو کښی	پر	تختونو باندی	تکيه وهونکی به وی	وی به دوی ته	په دغه جنت کښی

په سيوريو کښی (ناست وی) پر تختونو باندی تکيه وهونکی به وی . وی به دوی ته په دغه جنت کښی (انواع)

فَاكِهَةٌ وَّلَهُمْ مَّا يَدَّعُوْنَ ﴿۵۷﴾ سَلٰمٌ قَوْلًا مِّنْ رَّبٍّ

فَاكِهَةٌ	وَّلَهُمْ	مَّا يَدَّعُوْنَ	سَلٰمٌ	قَوْلًا	مِّنْ رَّبٍّ
ميوی	او وی به دوی ته	هر هغه شی چې غواړی يئ دوی	وی به دوی ته سلام	په ويلو سره	له (طرفه د) رب

ميوی او وی به دوی ته هر هغه شی چې غواړی يئ دوی (اوآرزو يئ کوی) . وی به دوی ته سلام په ويلو سره له (طرفه د) رب

اِنَّ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِيْ شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ. جنتيان به دقيامت په ورځ په خپلو خوشحاليو کي مشغول وي: ددوږخيانو دپريشانيو دذکر کولو څخه وروسته يي په قيامت کي دجنتيانو حال ذکر کړی چي دوی به په خپلو خوشحاليو کي مشغول وي فکهون دفاکه جمع ده خوشدل او خوشحال ته ويل کيږي او ددې څخه مخ ته د في شغل دغه مفهوم کيدای سي چي هغوی به دوږخيانو ته دورپيښيدنکو پريشانيو څخه بالکل بې غمه وي. او دا هم ممکنه ده چي دلته دا لفظ دفي شغل ددې خيال ددفع کولو دپاره زيات سوی وي چي په جنت کي چي به کله نه څه عبادت وي نه څه فرض او واجب او نه دڅه کسب معاش کار وي نو ايا په دې بې کاری کي به دبنده زړه بيريږي نه په دې وجه فرمايي چي ددوی سره به دخپلو تفريحاتولوی شغل وي او هلته دزړه دبيريدو هيڅ سوال نه پيدا کيږي. او په جنت کي به جنتيان اوددوی ښځي او هغه حوري چي الله ﷻ دوی ته ورکړي دي تر درختولاندي په سايو کي خنگونه وهلي وي الخ.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۳۰)

www.jamairahmani.org

رَّحِيۡمٍ ﴿۵۸﴾ وَامۡتَازُوا الۡيَوۡمَ اَيُّهَا الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿۵۹﴾ اَلَمۡ اَعۡهَدۡ

رَّحِيۡمٍ	وَامۡتَازُوا	الۡيَوۡمَ	اَيُّهَا	الۡمُجۡرِمُوۡنَ	اَلَمۡ اَعۡهَدۡ
رحم والا	او راجدا سئ	نن ورځ	اى	مجرمانو	آيا حکم نه وو کړى ما

رحم والا. او (وبه ويل سى) راجدا سئ نن ورځ اى مجرمانو (کافرانو له مؤمنانو څخه). آيا حکم نه وو کړى ما

اِلَيۡکُمۡ يٰبَنِيۡۤ اٰدَمَ اَنۡ لَّا تَعۡبُدُوا الشَّيۡطٰنَ ۚ اِنَّهٗ

اِلَيۡکُمۡ	يٰبَنِيۡۤ	اٰدَمَ	اَنۡ	لَّا تَعۡبُدُوا	الشَّيۡطٰنَ	اِنَّهٗ
تاسى ته	اى زامنو	دآدم	په دى سره	چى عبادت مه کوئ تاسى	دشيطان	بيشکه! دغه شيطان

تاسى ته (په ژبو د رسولانو سره) اى زامنو د آدم په دى سره چى عبادت مه کوئ تاسى دشيطان بيشکه! دغه شيطان

لَکُمۡ عَدُوٌّ مُّبِيۡنٌ ﴿۶۰﴾ وَّ اَنِ اعۡبُدُوۡنِيۡ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ

لَکُمۡ	عَدُوٌّ	مُّبِيۡنٌ	وَّ اَنِ اعۡبُدُوۡنِيۡ	هٰذَا	صِرَاطٌ
تاسى ته	دښمن دى	ښکاره	او چى عبادت کوئ زما	دغه (عبادت زما)	لاره ده

تاسى ته دښمن دى ښکاره. او (داسى حکم مى نه وو کړى) چى عبادت کوئ (يوازې) زما دغه (عبادت زما) لاره ده

مُّسۡتَقِيۡمٌ ﴿۶۱﴾ وَلَقَدۡ اَضَلَّ مِنۡکُمۡ جِبِلًّا کَثِيۡرًا ؕ اَفَلَمۡ تَکُوۡنُوۡا

مُّسۡتَقِيۡمٌ	وَلَقَدۡ	اَضَلَّ	مِنۡکُمۡ	جِبِلًّا	کَثِيۡرًا	اَفَلَمۡ تَکُوۡنُوۡا
سمه	او خامخا په تحقيق	گمراه کړى وو	له تاسى	خلک	ډير	آيا پس نه يئ تاسى داسى چى

سمه (چى جنت ته تللى ده). او خامخا په تحقيق گمراه کړى و و (شيطان) له تاسى خلک ډير، آيا پس نه يئ تاسى داسى چى

تَعۡقِلُوۡنَ ﴿۶۲﴾ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيۡ کُنۡتُمۡ تُوۡعَدُوۡنَ ﴿۶۳﴾

تَعۡقِلُوۡنَ	هٰذِهٖ	جَهَنَّمُ	الَّتِيۡ	کُنۡتُمۡ	تُوۡعَدُوۡنَ
عقل وچلوئ	دا	دوزخ دى	هغه چى	وئ تاسى	چى وعده يئ درسره کړى سوى وه

عقل وچلوئ. دا دوزخ دى هغه چى وئ تاسى چى (په دنيا کښى) وعده يئ درسره کړى سوى وه.

اِصۡلَوۡهَا الۡيَوۡمَ بِمَا کُنۡتُمۡ تَکۡفُرُوۡنَ ﴿۶۴﴾ اَلۡيَوۡمَ نَخۡتِمُ عَلٰۤى

اِصۡلَوۡهَا	الۡيَوۡمَ	بِمَا کُنۡتُمۡ	تَکۡفُرُوۡنَ	اَلۡيَوۡمَ	نَخۡتِمُ	عَلٰۤى
ځى ننوځى په ده کښى	نن ورځ	په سبب د هغى چى وئ تاسى	چى کافران کيدئ	نن ورځ	به مهر ووهو	پر

ځى ننوځى په ده کښى نن ورځ په سبب د هغى چى وئ تاسى (په دنيا کښى) چى کافران کيدئ. نن ورځ به مهر ووهو پر

اَلَمۡ اَعۡهَدۡ اِلَيۡکُمۡ يٰبَنِيۡۤ اٰدَمَ اَنۡ لَّا تَعۡبُدُوا.. الله ﷻ بـه دقيامت پـه ورځ ټوله انسانانو او پيريانو ته خطاب وکړي : او دا به ورته وفرمايي چي آيا ما تاسي تـه پـه دنيا کـي هـدايت نـه ووکـړى چـي تاسي دشيطان عبادت مه کـوى. دلتـه داسـوال پيدا کيداى سي چي کفارو خوعموما دشيطان عبادت نه کوى او دبتانويا نورو شيانو عبادت يي کوى په دې وجه پر دوى دشيطان دعبادت کولو الزام څنگه ولگيـدى ؟ جـواب دادى چـي دچا مطلق اطاعت کول په هر کار او هر حال کي دده خبره منل ددې نوم عبـادت دى چـونکي دې خلگـو هميشـه دشـيطاني تعليم پيـروي کـړي ده پـه دې وجه دوى تـه دشيطان عابدان وويل سوه لکه چي په حديث شريف کـي هغـه سړي ته چي دمال يا ښځي پـه محبت کـي راسـي هـر هغـه کـار کـوي پـه کـم سره چي مال زياتيږي يا ښځه خوشـحاليږي کـه څـه هـم خـداى ﷻ ناراضـه کيـږي داسـي سړي تـه پـه حديث شريف کـي عبدالدرهم او عبدالزوجة ويـل کيـږي يعنـي ددرهـم او دښـځي بنده حالانکي ديي عبادت نـه دى کـړى دهغـوى الخ.
(معارف القرآن ج۸پ۲۳ص ۳۱)

www.jamairahmani.org

اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا

اَفْوَاهِهِمْ	وَتُكَلِّمُنَآ	اَيْدِيْهِمْ	وَتَشْهَدُ	اَرْجُلُهُمْ	بِمَا كَانُوْا
خولو ددوی	او خبری به وکړی له موږ سره	لاسونه د دوی	او شاهدی به ورکړی	پښې د دوی	په هغو کارونو چې وو دوی

خولو د دوی او خبری به وکړی له موږ سره لاسونه د دوی او شاهدی به ورکړی پښې د دوی په هغو کارونو چې وو دوی

يَكْسِبُوْنَ ﴿۶۵﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى اَعْيُنِهِمْ

يَكْسِبُوْنَ	وَلَوْ نَشَآءُ	لَطَمَسْنَا	عَلٰى	اَعْيُنِهِمْ
چې کول به دوی	او که اراده فرمایلی وی موږ	خامخا هوار والی به راوستلی وو موږ	پر	سترګو د دوی

چې کول به دوی (په دنیا کښې). او که اراده فرمایلی وی موږ نو خامخا هوار والی به راوستلی وو موږ پر سترګو د دوی

فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُوْنَ ﴿۶۶﴾ وَلَوْ نَشَآءُ

فَاسْتَبَقُوا	الصِّرَاطَ	فَاَنّٰى يُبْصِرُوْنَ	وَلَوْ نَشَآءُ
پس مخکی سوی به ؤ دوی	هغی لاری ته	پس څرنګه به لیدلی وای دوی	او که اراده فرمائلی وی موږ

پس وړاندی سوی به ؤ دوی هغی لاری ته (پری تلل) پس څرنګه به لیدلی وه دوی (هغه لاره) او که اراده فرمائلی وی موږ

لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوْا مُضِيًّا

لَمَسَخْنٰهُمْ	عَلٰى	مَكَانَتِهِمْ	فَمَا اسْتَطَاعُوْا	مُضِيًّا
نو مسخ کړی به وای موږ	پر	ځایونو خپلو کښې	پس طاقت به یې نه وو	د تیریدلو

خامخا میخ کړی به وو موږ دوی په ځایونو خپلو کښی پس طاقت به یې نه وو د وړاندی تللو

وَّلَا يَرْجِعُوْنَ ﴿۶۷﴾ وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ

ع ۴ ۱۷ ۳

وَّلَا يَرْجِعُوْنَ	وَمَنْ	نُّعَمِّرْهُ	نُنَكِّسْهُ	فِى الْخَلْقِ
او نه به بیرته ګرځیدلی	او هر چاته چې	اوږد عمر ورکړو موږ هغه ته	نو نسکور به کړو هغه	په پیدایښت کښی

او نه به بیرته ګرځیدلی سو (شاته). او هر چاته چې اوږد عمر ورکړو موږ هغه ته نو نسکور به کړو هغه په پیدایښت کښی

اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿۶۸﴾ وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِىْ لَهٗ ۚ اِنْ هُوَ

اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ	وَمَا	عَلَّمْنٰهُ	الشِّعْرَ	وَمَا يَنْۢبَغِىْ	لَهٗ	اِنْ هُوَ
آیا پس نه چلوی دوی عقل	او نه دی	ښوولی موږ دغه ته	شعر	او نه ښائیږی	ورلره (شعر ویل)	نه دی دغه (قرآن)

آیا پس نه کوی دوی عقل. او نه دی ښوولی موږ دغه (محمد) ته شعر او نه ښائیږی ورلره (شعر ویل) نه دی دغه (قرآن)

وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا.. الله ﷻ به دقیامت په ورځ دکفارو پر خولو باندي مهرونه ووهي: په محشر کي به دحساب او کتاب لپاره په پیشی کي اول خو هر سړی ته آزادي وي چي څه غواړي وایي به یي دی به عذر پیش کوي مگر مشرکین به هلته قسمونه اخلي او دخپل شرک او کفر څخه به منکره سي او داسي به وایي چي. والله ربنا ما كنا مشركين یعني زموږ دي ستا په ذات قسم وي ای پروردګاره چي موږ شرک په دنیا کي نه دی کړی: او ځیني کفار به دا هم ووایي چي ملائکو زموږ په اعمالنامو کي چي څه لیکلي دي موږ خو ددې څخه بري او پاک یو دغه وخت به الله ﷻ ددوی پر خولو باندي مهرونه ولګوي چي دوی به خبره نه سي کولای او ددوی په مقابله کي به په خپله ددوی لاسونه، پښي او اندامونه سرکاري شاهدان جوړ سي دوی ته به الله ﷻ دخبرو کولو صلاحیت ورکړي هغه به ددوی د ټولو عملونو شاهدي ورکړي حتی ددوی سترګي او ددوی غوږونه، او پوستکي به پر دوی شاهدي اداء کړي الخ.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۳۲)

www.jamairahmani.org

اِلَّا ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿٦٩﴾ لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ

اِلَّا ذِكْرٌ	وَّقُرْاٰنٌ	مُّبِيْنٌ	لِّيُنْذِرَ	مَنْ كَانَ	حَيًّا	وَّيَحِقَّ
مگر خالص ذکر دی	او قرآن دی	ښکاره کوونکی	چې ویریوی	هر هغه چې وی	ژوندی	او ثابته سی

مگر خالص ذکر، پند دی او قرآن دی ښکاره کوونکی (داحکامو). چې ویریوی هر هغه چې وی ژوندی او ثابته سی

الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا

الْقَوْلُ	عَلَى	الْكٰفِرِيْنَ	اَوَلَمْ يَرَوْا	اَنَّا	خَلَقْنَا	لَهُمْ	مِّمَّا
خبره	پر	کافرانو	آیا نه وینی دوی	چې بیشکه! موږ	پیداکړی مو دی	دوی ته	له هغه

خبره (د عذاب) پر کافرانو. آیا نه وینی دوی (بلکه وینی یئ) چې بیشکه! موږ پیداکړی مو دی دوی ته له هغه

عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنٰهَا

عَمِلَتْ	اَيْدِيْنَآ	اَنْعَامًا	فَهُمْ	لَهَا	مٰلِكُوْنَ	وَذَلَّلْنٰهَا
چې جوړ کړی دی	لاسونو زموږ	چارپایان	پس دوی	دهغوی	مالکان دی	او تابع، عاجزکړی مو دی دغه چارپایان

چې جوړ کړی دی لاسونو (دقدرت) زموږ چارپایان پس دوی دهغوی مالکان دی. او ذلیل، عاجز کړی مودی دغه چارپایان

لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ وَمِنْهَا يَاْكُلُوْنَ ﴿٧٢﴾ وَلَهُمْ فِيْهَا

لَهُمْ	فَمِنْهَا	رَكُوْبُهُمْ	وَمِنْهَا	يَاْكُلُوْنَ	وَلَهُمْ	فِيْهَا
دوی ته	پس ځینی له دوی	دسورلئ د دوی دی	او له ځینی د دوی	خوری	او ستهدوی ته	په دغو انعامو کښی

دوی ته پس ځینی له دوی د سورلئ د دوی دی او له ځینی د دوی خوری. او سته دوی ته په دغو انعامو کښی

مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ؕ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ

مَنَافِعُ	وَمَشَارِبُ	اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ	وَاتَّخَذُوْا	مِنْ دُوْنِ
نفعی ډیری	او د څښلو	آیا پس دوی شکر نه باسی	او نیولی دی دوی (مشرکانو)	بی له

نفعی ډیری د څښلو (شیان) آیا پس دوی شکر نه باسی (په دی نعماؤ)؟، او نیولی دی دوی (مشرکانو) بی له

اللّٰهِ اٰلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

اللّٰهِ	اٰلِهَةً	لَّعَلَّهُمْ	يُنْصَرُوْنَ	لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ
الله	معبودان	چې ښایئ د دوی سره	مرسته وکړی سی	نه لری طاقت (دغه معبودان)

الله (نور) معبودان چې ښایئ د دوی سره به مدد وکړی سی. نه لری طاقت (دغه معبودان)

ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ. نه قران کریم شعر دی او نه نبي کریم ﷺ شاعر وو:

دنبي کریم ﷺ دنبوت منکرین دقرآن کریم دعجیبه تاثراتو اوپرزړونو داثر کولو دکیفیت چې کمه عامه مشاهده وه دهغه څخه یي انکار نه سوکولای نوپه دې وجه به یي کله کلام الهي یعني قرآن کریم ته سحر او نبي کریم ﷺ ته ساحر وایه او کله به یي دې کلام ته شعر اونبي کریم ﷺ ته یي شاعر وایه او دا به یي ثابتول چې دا عجیبه تاثرات دکلام الهي کیدو په وجه سره نه دي بلکي یا خو دادجادو کلمات دي کم چې پرزړونو باندي اثر کوي یا شاعرانه کلام دی هغه هم په عامو زړونو باندي: په دغه آیت کي الله جل جلاله ددوی دغه فاسده رایه او باطل تهمت ردکی چې چې موږ خپل نبي ته شعر او شاعري نه ده ښوولې او نه هم دادده ده شان سره مناسب ده دوی ته شاعر ویل باطل او غلط دي: که لږ فکر اوغور وسي دنن سبا په ټولنه کي که چیري یو عالم دین چې پر خپل حق مذهب او مسلک باندي ولاړ وي او دحق اشاعت کوي او پر باطل باندي ردکوی خوهغه بیا په مختلفو نومانو سره بدنامیږي. والی الله المشتکی

معارف القرآن ج۸ پ ۲۳ ص ۳۵

www.jamairahmani.org

نَصۡرَهُمۡ ۙ وَهُمۡ لَهُمۡ جُنۡدٌ مُّحۡضَرُوۡنَ ﴿۷۵﴾ فَلَا يَحۡزُنۡكَ

نَصۡرَهُمۡ	وَهُمۡ	لَهُمۡ	جُنۡدٌ	مُّحۡضَرُوۡنَ	فَلَا يَحۡزُنۡكَ
دنصرت له دوی سره	حال دا چې دغه (معبودان) به	دوی ته	لښکری	حاضری کړی سوی وی	پس نه دی غمجن کوی تا

دنصرت له دوی سره حال دا چې دغه (معبودان) به دوی ته لښکری حاضری کړی سوی وی. پس نه دی غمجن کوی تا

قَوۡلُهُمۡ ۘ اِنَّا نَعۡلَمُ مَا يُسِرُّوۡنَ وَمَا يُعۡلِنُوۡنَ ﴿۷۶﴾

قَوۡلُهُمۡ	اِنَّا	نَعۡلَمُ	مَا يُسِرُّوۡنَ	وَمَا	يُعۡلِنُوۡنَ
خبری د دوی	بیشکه! موږ ته	معلوم دی	هغه چې پټوی یئ دوی	او هغه	چې ښکاره کوی یئ دوی

خبری د دوی بیشکه! موږ ته معلوم دی هغه (حسد او بغض) چې پټوی یئ دوی او هغه چې ښکاره کوی یئ دوی .

اَوَلَمۡ يَرَ الۡاِنۡسَانُ اَنَّا خَلَقۡنٰهُ مِنۡ نُّطۡفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيۡمٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۷۷﴾

اَوَلَمۡ يَرَ	الۡاِنۡسَانُ	اَنَّا	خَلَقۡنٰهُ	مِنۡ نُّطۡفَةٍ	فَاِذَا هُوَ	خَصِيۡمٌ	مُّبِيۡنٌ
آیا نه وینی	انسان	چې بیشکه! موږ	پیدا کړی مو دی	هغه له نطفی	پس ناڅاپه دی	سخت جګړه کوونکی	ښکاره دی

آیا نه وینی نه پوهیږی انسان چې بیشکه! موږ پیدا کړی مو دی هغه له نطفی پس ناڅاپه دی سخت جګړه کوونکی ښکاره دی

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَّنَسِيَ خَلۡقَهٗ ؕ قَالَ مَنۡ يُّحۡيِ الۡعِظَامَ

وَضَرَبَ	لَنَا	مَثَلًا	وَّنَسِيَ	خَلۡقَهٗ	قَالَ	مَنۡ يُّحۡيِ	الۡعِظَامَ
او بیان کړی دی	موږ ته	یو مثال	او هیر کړی یئ دی	پیدا ایښت خپل	وایئ	څوک به ژوندی کړی	دغه هډوکی

او ترې پر موږ پوری مثل (دهډوکی وراسته) او هیر کړی یئ دی پیدا ایښت خپل، وایئ څوک به ژوندی کړی دغه هډوکی

وَهِيَ رَمِيۡمٌ ﴿۷۸﴾ قُلۡ يُحۡيِيۡهَا الَّذِيۡۤ اَنۡشَاَهَاۤ اَوَّلَ مَرَّةٍ ؕ

وَهِيَ	رَمِيۡمٌ	قُلۡ	يُحۡيِيۡهَا	الَّذِيۡۤ	اَنۡشَاَهَاۤ	اَوَّلَ	مَرَّةٍ
حال دا چې	هغه زاړه وراسته دی	ووایه	بیا به ژوندی کړی دغه	هغه چې	پیدا کړی یئ دی	اول	ځلی

حال دا چې هغه وراسته دی. ووایه (ای محمده) بیا به ژوندی کړی دغه هغه (مطلق قادر ذات) چې پیدا کړی یئ دی اول ځلی

وَهُوَ بِكُلِّ خَلۡقٍ عَلِيۡمُۨ ﴿۷۹﴾ ۙ الَّذِيۡ جَعَلَ لَكُمۡ

وَهُوَ	بِكُلِّ	خَلۡقٍ	عَلِيۡمٌ	الَّذِيۡ	جَعَلَ	لَكُمۡ
حال دا چې دغه (الله)	په هر قسم	پیدا ایښت	ښه عالم دی	هغه (ذات)	چې پیدا کړی یئ دی	تاسی ته

حال دا چې دغه (الله) په هر قسم پیدا ایښت ښه عالم دی (که نوی وی او که زوړ). هغه (ذات) چې پیدا کړی یئ دی تاسی ته

اَوَلَمۡ يَرَ الۡاِنۡسَانُ اَنَّا خَلَقۡنٰهُ مِنۡ نُّطۡفَةٍ..عاص ابن وائل وروست هډوکی راوړی او جګړه یي کوله: د سورت یس دا اخري پنځه ایاتونه په یوه خاص واقعه کي نازل سوي دي کم چي په ځینو روایتونو کي دابی ابن خلف طرف ته یي نسبت سوی دی او په ځینو کي دعاص بن وائل طرف ته او په دي کي هم څه بعد نسته چي ددواړو سره داسي واقعه پیښه سوې وي. اول: روایت دحضرت ابن عباس رضی الله عنه څخه نقل سوی دی هغه دادی چي عاص ابن وائل دبطحی دمکې څخه یو وروست هډوکی راپورته کی او دایي په خپل لاس کي ومروړی ذره ذره یي کی بیا یي نبي کریم ﷺ ته وویل چي آیا دا هډوکی به الله جل جلاله ژوندی کړي دکم چي دا حال ته ویني رسول الله ﷺ وفرمایل چي هو الله جل جلاله به تاته مرګ راولي بیا به دي ژوندی کي او بیا به دي جهنم ته داخل کړي. بیا الله جل جلاله فرمایي: خصیم مبین. یعني داد حقیري نطفې څخه پیدا سوی انسان څنګه ښکاره مقابلې ته راغی چي دالله جل جلاله دقدرت څخه انکار کوي او دتعصب څخه کار اخلي.
(معارف القرآن ج۸پ۲۳ص ۳۹)

مِّنَ الشَّجَرِ الۡاَخۡضَرِ نَارًا فَاِذَآ اَنۡتُمۡ مِّنۡهُ تُوۡقِدُوۡنَ ﴿۸۰﴾

مِّنَ الشَّجَرِ	الۡاَخۡضَرِ	نَارًا	فَاِذَآ	اَنۡتُمۡ	مِّنۡهُ	تُوۡقِدُوۡنَ
له درختی	شنی شخه	اور	پس ناڅاپه	تاسی	له هغی درختی شخه	بلوئ اور

له ونی شنی شخه اور پس ناڅاپه تاسی له هغی ونی شخه بلوئ اور.

اَوَلَيۡسَ الَّذِىۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ

اَوَلَيۡسَ	الَّذِىۡ	خَلَقَ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضَ
آیا نه دی	هغه (ذات)	چی پیدا کړی یئ دی	آسمانونه	او مځکه

آیا نه دی هغه (مطلق قادرذات) چی پیدا کړی یئ دی آسمانونه او مځکه

بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنۡ يَّخۡلُقَ مِثۡلَهُمۡ ؕ بَلٰى ۚ وَهُوَ الۡخَلّٰقُ

بِقٰدِرٍ	عَلٰٓى	اَنۡ يَّخۡلُقَ	مِثۡلَهُمۡ	بَلٰى	وَهُوَ	الۡخَلّٰقُ
قادر	په دی باندی	چی پیدا کړی	په شان د دوی	هو !	او هم دی دی	اصلی ډیر پیدا کوونکی

قادر په دی باندی چی پیدا کړی په شان د دوی ؟ هو! (قادر دی په دی باندی) او هم دی دی اصلی ډیر پیدا کوونکی

الۡعَلِيۡمُ ﴿۸۱﴾ اِنَّمَآ اَمۡرُهٗۤ اِذَآ اَرَادَ شَيۡـًٔا

الۡعَلِيۡمُ	اِنَّمَآ	اَمۡرُهٗۤ	اِذَآ	اَرَادَ	شَيۡـًٔا
ښه عالم	بیشکه! هم دا خبره ده	چی حکم د الله	هر کله چی	اراده وفرمائی (الله)	دیوه شی

(دمخلوقاتو) ښه عالم. بیشکه! هم دا خبره ده چی امر حکم د الله هر کله چی اراده وفرمائی (دپیدا کولو) دیوه شی

اَنۡ يَّقُوۡلَ لَهٗ كُنۡ فَيَكُوۡنُ ﴿۸۲﴾ فَسُبۡحٰنَ الَّذِىۡ بِيَدِهٖ

اَنۡ يَّقُوۡلَ	لَهٗ	كُنۡ فَيَكُوۡنُ	فَسُبۡحٰنَ	الَّذِىۡ	بِيَدِهٖ
دا چی وفرمائی	هغه ته	چی سه نو سی	پس پاکی ده	هغه (الله) ته	چی په لاس د ده کښی ده

دا چی وفرمائی هغه ته چی (جوړ) سه نو (جوړ) سی. پس پاکی ده هغه (الله) ته چی په لاس (دقدرت) د ده کښی ده

مَلَكُوۡتُ كُلِّ شَىۡءٍ وَّاِلَيۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۸۳﴾ ع

مَلَكُوۡتُ	كُلِّ شَىۡءٍ	وَّاِلَيۡهِ	تُرۡجَعُوۡنَ
باچاهی	د هر شی	او خاص هم ده ته	بیرته بیا بیولی کیږئ

باچاهی د هر شی او خاص هم ده ته بیرته بیا بیولی کیږئ (په آخرت کښی لپاره د جزاء)

اِنَّمَآ اَمۡرُهٗۤ اِذَآ اَرَادَ شَيۡـًٔا اَنۡ يَّقُوۡلَ لَهٗ كُنۡ..الله جل جلاله

چي ديوشي دپيداکولو اراده وکړي نو په کلمه دکن يي پيداکړي : دآيت مراد او مطلب دادی چي الله جل جلاله کله ديو شي پيداکول وغواړي نو دانساني مصنوعاتو په شان هغه ته ددې ضرورت نسته چي اول مواد ورته جمع کړي بيا يي کاريگران راوغواړي بيا تر يوې مودې پوري کار کوي بيا هغه شی تيار سي: بلکي هغه چي کله او څه وخت دڅه شي دپيدا کولو اراده وکړی هغه ته صرف حکم ورکول کافي وي چي پيدا سه نو کم شي ته چي داحکم ورکول سوی وو هغه فورا دده دحکم مطابق په وجود کي راسي ددې څخه دانه لازميږي چي دهر شي تخليق دي دفعي او فوري وي بلکي دخالق دحکمت تابع دکم شي چي فوري پيدا کيدل مصلحت وي هغه فوري طور بې مهلته پيداسي اود کم شي چي پيدا کيدل دڅه حکمت او مصلحت پر بنا تدريجي وي هغه په دغه تدريج سره په وجود کي راځي برابره خبره ده که صورت يي داسي وي چي ده ته داول څخه په حکم کي خاص په تدريج سره پيداکيدل ښوولی وي يا پر هره مرحله ده ته په جلا حکم دکُنْ سره خطاب کيږي.
(معارف القرآن ج ۸ پ ۲۳ ص ۴۰)

www.jamairahmani.org

وَالصّٰٓفّٰتِ صَفًّا ① فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا ②
دسورت صافات
مضامين: داسورت مكي سورت دى او دنورو مكي سورتونو پـه شان ددې بنيادي موضوع هم ايمانيات دي او په دې كې دتوحيد، رسالت، او آخرت عقيدې يې په مختلفو طريقو سره مدللې كړي دي: په دې ضمن كې دمشركينو دعقيدو ترديد هم دى او پـه آخرت كې دجنت او دوزخ دحالاتو منظر كشي هم ده كمې عقيدې چې د ټولو انبياوو پـه دعوت كې شاملې دي هغـه يې پـه مدلل كولو او دكفارو دشبهو او اعتراضونو ليرې كولو څخه وروسته دابيان كړى دى چې پـه تير وخت كې كمو خلګو داعقيدې منلې دي دهغوى سره الله ﷻ څه معامله كړيده او چاچې دكفر او شرک لاره اختياره كړه دهغوسره الله ﷻ څه معامله كړيده او دهغوى انجام څه سو؟ چناچې په دې ضمن كې دحضرت نوح عليه السلام، دحضرت ابراهيم عليه السلام، او ددوى دزامنو او دحضرت موسى عليه السلام او دحضرت هارون عليه السلام او حضرت الياس عليه السلام او حضرت لوط عليه السلام او دحضرت يونس عليه السلام واقعاتې هم اجمالا راغلي دي: (معارف القرآن ج ۸ پ ۲۳ ص ۴۲)

آياتونه ۱۸۲ | ۳۷ سُوْرَةُ الصّٰٓفّٰتِ مَكِّيَّةٌ ۵۶ | ركوعونه ۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع كوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم كوونكى ذات دى

وَالصّٰٓفّٰتِ صَفًّا ① فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا ②

وَالصّٰٓفّٰتِ	صَفًّا	فَالزّٰجِرٰتِ	زَجْرًا
قسم دى پر (ملائيكو) چې صف تړونكى دى	په صف تړلو سره	بيا پر (هغو) شړونكو	په شړلو سره

قسم دى پر (هغو ملائيكو چې) صف تړونكى دى په صف تړلو سره بيا پر (هغو) شړونكيو (دشيطانانو) په شړلو سره .

فَالتّٰلِيٰتِ ذِكْرًا ③ اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ④ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

فَالتّٰلِيٰتِ	ذِكْرًا	اِنَّ	اِلٰهَكُمْ	لَوَاحِدٌ	رَبُّ	السَّمٰوٰتِ
بيا په هغو لوستونكو	د قرآن كريم سره	چې بيشكه!	معبود ستاسى	خامخا يو دى	چې رب	دآسمانونو

بيا په هغو لوستونكو په ذكر كولو سره. چې بيشكه! معبود ستاسى خامخا يو دى. چې رب دآسمانونو

وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ⑤ اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَآءَ

وَالْاَرْضِ	وَمَا	بَيْنَهُمَا	وَرَبُّ	الْمَشَارِقِ	اِنَّا	زَيَّنَّا	السَّمَآءَ
او دمځكى دى	او دهغو چې	په مينځ د دوى كښى دى	او رب	دمشرقونو	بيشكه! موږ	ښائسته كړى مو دى	دغه آسمان

او دمځكى دى او دهغو چې په مينځ د دوى كښى دى او رب د مشرقونو، بيشكه! موږ ښائسته كړى مو دى دغه آسمان

الدُّنْيَا بِزِيْنَةِ الْكَوَاكِبِ ⑥ وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ مَّارِدٍ ⑦

الدُّنْيَا	بِزِيْنَةِ	الْكَوَاكِبِ	وَحِفْظًا	مِّنْ كُلِّ	شَيْطٰنٍ	مَّارِدٍ
نژدى	په ښائست سره	د ستورو	او ساتلى دى په ساتنى سره	له هره	شيطانه	سركشه

نژدى په ښائست سره چې ستورى دى. او ساتلى دى (موږ) په ساتنى سره له هره شيطانه سركشه .

لَا يَسَّمَّعُوْنَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُوْنَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ⑧

لَا يَسَّمَّعُوْنَ	اِلَى الْمَلَاِ	الْاَعْلٰى	وَيُقْذَفُوْنَ	مِنْ كُلِّ جَانِبٍ
غوږنه نيسى	طرف د هغه ټولى	لوى پورته	او ويشتلى سى دوى	له هر طرفه

غوږنه نيسى (دغه شياطين) طرف (دخبرو) د هغه ټولى لوى پورته او ويشتلى غورځولى سى له هر طرفه

www.jamairahmani.org

دُحُوْرًا وَّلَهُمْ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ﴿٩﴾ اِلَّا مَنْ خَطِفَ

دُحُوْرًا	وَّلَهُمْ	عَذَابٌ	وَّاصِبٌ	اِلَّا	مَنْ خَطِفَ
دپاره دشړلو	او سته دوی ته	عذاب	دائم سخت	مګر	هغه چې راوتښتوی

دپاره د شړلو او سته دوی ته عذاب دائم سخت. مګر (غوږ نیسی) هغه (شیطان) چې غوټه واچوی په یو وار

الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾ فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ

الْخَطْفَةَ	فَاَتْبَعَهٗ	شِهَابٌ	ثَاقِبٌ	فَاسْتَفْتِهِمْ	اَهُمْ
یو راتښتول	پس ژر وریسی سی په ده پسی	شعله	لمبه کوونکی	پس وپوښته ته دغه مشرکان	چې دوی

غوټه اچولو سره پس ژر وریسی راخطا سی لمبه رڼا کوونی سوځونکی. پس وپوښته ته دغه مشرکان چې دوی

اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَّنْ خَلَقْنَا ؕ اِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّنْ طِيْنٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾

اَشَدُّ	خَلْقًا	اَمْ مَّنْ خَلَقْنَا	اِنَّا	خَلَقْنٰهُمْ	مِّنْ طِيْنٍ	لَّازِبٍ
سخت دی	په پیدا ښت کی	که هغه څوک چې پیدا کړی دی موږ	بیشکه موږ	پیدا کړی مو دی دوی	له ختی	سرېښناکی څخه

سخت دی له جهته د پیدا ښت که هغه څوک چې پیدا کړی دی موږ بیشکه! موږ پیدا کړی مو دی دوی له ختې سرېښناکې.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُوْنَ ﴿١٢﴾ وَاِذَا ذُكِّرُوْا لَا يَذْكُرُوْنَ ﴿١٣﴾

بَلْ	عَجِبْتَ	وَيَسْخَرُوْنَ	وَاِذَا	ذُكِّرُوْا	لَا يَذْكُرُوْنَ
بلکه	تعجب کوی ته	حال دا چې مسخری کوی دوی	او هر کله چې	وپوهول سی دوی	نه پوهیږی

بلکه تعجب کوی ته (د دوی پر تکذیب) حال دا چې مسخری کوی دوی (پرتا). او هر کله چې وپوهول سی دوی نه پوهیږی

وَاِذَا رَاَوْا اٰيَةً يَّسْتَسْخِرُوْنَ ﴿١٤﴾ وَقَالُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ

وَاِذَا	رَاَوْا	اٰيَةً	يَّسْتَسْخِرُوْنَ	وَقَالُوْٓا	اِنْ هٰذَآ	اِلَّا	سِحْرٌ
او هر کله چې	ووینی دوی	کوم دلیل	نو مسخری پری کوی	او وایئ	چې نه دی دا	مګر	جادو دی

او هر کله چې ووینی دوی کومه نښه دلیل (دقدرت) نو مسخری پری کوی. او وایئ (منکران) چې نه دی دا مګر سحر دی

مُّبِيْنٌ ﴿١٥﴾ ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا

مُّبِيْنٌ	ءَاِذَا	مِتْنَا	وَكُنَّا	تُرَابًا	وَّعِظَامًا	ءَاِنَّا
ښکاره	آیا هر کله چې	مړه سو موږ	او سو	خاوری	او هډوکی	آیا موږ به

ښکاره. (او وایئ منکران) آیا هر کله چې مړه سو موږ او سو خاوری او (وراسته) هډوکی آیا موږ به

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُوْنَ ﴿١٢﴾ وَاِذَا ذُكِّرُوْا لَا يَذْكُرُوْنَ ﴿١٣﴾

کفاروبه په قران کریم او مسلمانانو باندي پسخندونه وهل: په دغه آیت کي الله جل جلاله خطاب ونبي کریم ﷺ ته کړی دی چي ته پر دغه کفارو باندي داسي تعجب کوي چي سره دواضحو دلیلونو مخ ته د راتلو باوجود دوی حق نه مني لیکن دوی چپه دمسلمانانو په دلیلونو او عقیدو پوري مسخري کوي او که هرڅومره چي یي وپوهوې نه پوهیږي: پاته سول نقلي دلیلونه پس ددې په باره کي ددوی رد عمل دادی چي: واذا راوا آیة یستسخرون. یعني کله چي یوه معجزه ویني کمه چي ددوی ﷺ پر نبوت اودآخرت پر عقیدې باندي دلالت کوي نو دوی مسخرې ورپوري کوي اوداوایي چي داخو ښکاره جادو دی او ددې ټولو مسخرو او خنداګانو ددوی سره یو دلیل دی او هغه دادی چي اءذا متنا وکنّاترابا وعظاما ائنّا لمبعوثون او آباؤنا الاوّلون یعني داخبره زموږ په تصور کي نه راځي چي موږ یا زموږ پلرونه نیکه ګان دخاوري کیدو او هډوکو کیدو څخه وروسته به دوباره ژوندي سي؟ الخ.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۵۲)

www.jamairahmani.org

لَمَبۡعُوۡثُوۡنَ ﴿١٦﴾ اَوَ اٰبَآؤُنَا الۡاَوَّلُوۡنَ ﴿١٧﴾ قُلۡ نَعَمۡ وَاَنۡتُمۡ

لَمَبۡعُوۡثُوۡنَ	اَوَ اٰبَآؤُنَا	الۡاَوَّلُوۡنَ	قُلۡ	نَعَمۡ	وَاَنۡتُمۡ
خامخا بیا ژوندی راپورته کول کیږو	که پلرونه زموږ	چی مخکنی دی	وو وایه (محمده)	هو! حال داچی	تاسی به

خامخا بیا ژوندی راپاڅول کیږو که پلرونه مخکنی زموږ (هم راژوندی کیږی؟) وو وایه (محمده) هو ! حال داچی تاسی به

دَاخِرُوۡنَ ﴿١٨﴾ فَاِنَّمَا هِیَ زَجۡرَةٌ وَّاحِدَةٌ فَاِذَا هُمۡ یَنۡظُرُوۡنَ ﴿١٩﴾

دَاخِرُوۡنَ	فَاِنَّمَا	هِیَ	زَجۡرَةٌ	وَّاحِدَةٌ	فَاِذَا هُمۡ	یَنۡظُرُوۡنَ
ذلیل هم یئ	پس بیشکه! هم داخبره ده	چی دغه	چغه ده	یوه	پس ناڅاپه به دوی	ګوری

ذلیل هم یئ پس بیشکه! هم داخبره ده چی دغه قیامت چغه ده یوه پس ناڅاپه به دوی ګوری (چی څه راپوری کیږی).

وَقَالُوۡا یٰوَیۡلَنَا هٰذَا یَوۡمُ الدِّیۡنِ ﴿٢٠﴾ هٰذَا یَوۡمُ الۡفَصۡلِ

وَقَالُوۡا	یٰوَیۡلَنَا	هٰذَا	یَوۡمُ	الدِّیۡنِ	هٰذَا	یَوۡمُ	الۡفَصۡلِ
او وایئ به	ای خرابی ده موږ ته	دا خو	هغه ورځ ده	دجزاء	دا هم هغه	ورځ	د فیصلی ده

او وایئ به (منکران) ای خرابی ده موږ ته (نو وایئ به ملائیکی) دا خو هغه ورځ ده دجزاء. دا هم هغه ورځ دفیصلی ده

الَّذِیۡ کُنۡتُمۡ بِهٖ تُکَذِّبُوۡنَ ﴿٢١﴾ اُحۡشُرُوا الَّذِیۡنَ

الَّذِیۡ	کُنۡتُمۡ	بِهٖ	تُکَذِّبُوۡنَ	اُحۡشُرُوا	الَّذِیۡنَ
هغه (ورځ)	چی وئ تاسی	چی په دی باندی به مو	نسبت د دروغو کاوه	راټول کړئ تاسی	هغه کسان

هغه (ورځ) چی وئ تاسی چی په دی باندی به مو نسبت د دروغو کاوه. (وبه فرمائی الله) راټول کړئ تاسی هغه کسان

ظَلَمُوۡا وَاَزۡوَاجَهُمۡ وَمَا کَانُوۡا یَعۡبُدُوۡنَ ﴿٢٢﴾ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ

ظَلَمُوۡا	وَاَزۡوَاجَهُمۡ	وَمَا کَانُوۡا	یَعۡبُدُوۡنَ	مِنۡ دُوۡنِ	اللّٰهِ
چی ظلم یئ کړی وو	او ښځی د دوی	او هغه چی وو دوی	چی عبادت به یئ کاوه	بی له	الله

چی ظلم یئ کړی وو او ښځی د دوی او هغه چی وو دوی چی عبادت به یئ کاوه (دبتانو) . بی له الله

فَاهۡدُوۡهُمۡ اِلٰی صِرَاطِ الۡجَحِیۡمِ ﴿٢٣﴾ وَقِفُوۡهُمۡ اِنَّهُمۡ

فَاهۡدُوۡهُمۡ	اِلٰی صِرَاطِ	الۡجَحِیۡمِ	وَقِفُوۡهُمۡ	اِنَّهُمۡ
پس روان، برابر کړئ دوی	لاری د	دوزخ ته	او ودروئ دوی	بیشکه! د دوی څخه به

پس روان کړئ برابر کړئ دوی لاری د دوزخ ته . او ودروئ دوی (په دغی لاری) ، بیشکه! د دوی څخه به

فَاِنَّمَا هِیَ زَجۡرَةٌ وَّاحِدَةٌ فَاِذَا هُمۡ یَنۡظُرُوۡنَ دقیامت راتلل به یوه چیغه وي:

دزجرةٌ دلفظ په عربي ژبه کي ډیري معناوي راځي په دې معناوو کي یوه معنی ده: حیوانانو ته دتللو دتیارولو دپاره داسي اوازونه راایستل چي په اوریدو یي هغوی ودریږي: دلته ددې څخه مراد هغه دوهمه شپیلی ده کمه چي به حضرت اسرافیل عَلَیۡهِ السَّلَامُ دمړود ژوندي کولو دپاره وهي او ددې څخه یي په: زجرة: سره ځکه تعبیر کړی دی چي لکه څنګه چي دحیوانانو دپورته کولو او روانولو دپاره څه اوازونه را ایستل کیږي دغه رکم دمړو دژوندي کولو دپاره به دا شپیلی وهل کیږي: که څه هم الله جَلَّ جَلَالُهٗ پر دې هم قادر دی چي دشپیلی وهلو څخه بغیر مړي ژوندي کړي لیکن داشپیلی به دحشر او نشر دمنظر دهیبتناک کولو دپاره وهل کیږي. ددې شپیلی وهلو اثر به پر کافرانو دا سي وسي چي. فاذاهم ینظرون: چي ناڅاپه به هغوی لیدونکي او کتونکي سي یعني لکه څنګه چي په دنیا کي هغوی په لیدو قادر وه دغه رکم به هلته هم لیدل کیږي.

(معارف القرآن ج٨ پ٢٣ ص ٥٥)

ع ٢١ ٥

الربع

www.jamairahmani.org

مَّسْـُٔوْلُوْنَ ﴿۲۴﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُوْنَ ﴿۲۵﴾ بَلْ هُمُ الْيَوْمَ

مَّسْـُٔوْلُوْنَ	مَا لَكُمْ	لَا تَنَاصَرُوْنَ	بَلْ هُمْ	الْيَوْمَ
پوښتنه وکړل سی	څه مانع ده تاسی ته	چي مرسته نه کوئ يو له بله سره	بلکه دوی	نن ورځ

پوښتنه وکړل سی . څه مانع ده تاسی ته چي مرسته (مدد) نه کوئ يو له بله سره (په خلاصی کښنی) . بلکه دوی نن ورځ

مُسْتَسْلِمُوْنَ ﴿۲۶﴾ وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿۲۷﴾

مُسْتَسْلِمُوْنَ	وَاَقْبَلَ	بَعْضُهُمْ	عَلٰى	بَعْضٍ	يَّتَسَآءَلُوْنَ
پخپله خپل ځانونه تسليموی	او مخ به وگرځوی	ځيني د دوی	پر	ځينو نورو	پوښتنه به کوی دوی يو له بله

پخپله خپل ځانونه تسليموی (او ذليل دی). او مخ به وگرځوی ځيني د دوی پر ځينو نورو پوښتنه به کوی دوی يو له بله .

قَالُوْٓا اِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُوْنَنَا عَنِ الْيَمِيْنِ ﴿۲۸﴾ قَالُوْا

قَالُوْٓا	اِنَّكُمْ	كُنْتُمْ	تَاْتُوْنَنَا	عَنِ الْيَمِيْنِ	قَالُوْا
وبه وايئ	چي بيشکه! تاسی	وئ تاسی	چي راتلئ به موږ ته	له راسته طرفه	وبه وايئ

وبه وايئ (کشران مشرانو ته) چي بيشکه! تاسی وئ تاسی چي راتلئ به موږ ته له جانبه د قسم يا قوت. وبه وايئ

بَلْ لَّمْ تَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿۲۹﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِّنْ

بَلْ	لَّمْ تَكُوْنُوْا	مُؤْمِنِيْنَ	وَمَا كَانَ	لَنَا	عَلَيْكُمْ	مِّنْ
بلکه	نه وئ تاسی	پخپله ايمان راوړونکی	او نه وو	موږ ته	پر تاسی باندی	هيڅ

(متبوعان تابعانو ته) بلکه نه وئ تاسی پخپله ايمان راوړونکی. او نه وو موږ ته پر تاسی باندی هيڅ

سُلْطٰنٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طٰغِيْنَ ﴿۳۰﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ ۖ

سُلْطٰنٍ	بَلْ كُنْتُمْ	قَوْمًا	طٰغِيْنَ	فَحَقَّ	عَلَيْنَا	قَوْلُ	رَبِّنَآ
زور، تسلط	بلکه وئ تاسی	يو قوم	سرکښه	پس ثابته سوه	پر موږ	خبره	درب زموږ

زور تسلط. بلکه وئ تاسی يو قوم سرکښه. پس ثابته سوه پر موږ خبره د رب زموږ

اِنَّا لَذَآئِقُوْنَ ﴿۳۱﴾ فَاَغْوَيْنٰكُمْ اِنَّا كُنَّا غٰوِيْنَ ﴿۳۲﴾

اِنَّا	لَذَآئِقُوْنَ	فَاَغْوَيْنٰكُمْ	اِنَّا	كُنَّا	غٰوِيْنَ
بيشکه! موږ	خامخا څکونکي يو	پس موږ گمراه کړئ تاسی	بيشکه! چي موږ	وو	گمراهان

بيشکه! موږ خامخا څکونکي يو (دعذاب) پس موږ گمراه کړئ تاسی بيشکه! (لکه) چي موږ وو گمراهان.

وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ. لوړه طبقه او لاندې طبقه کافران به دقيامت په ورځ سره مخ سي: په ميدان دحشر کي دجمع کيدو څخه وروسته به دکافرانو لوی لوی سرداران کمو چي خپل کشران غولولي وه دخپلو پيروانو په مخکي به راسي نو پر ځای ددي چي يو دبل سره کومک وکړي په خپل مينځ کي به بحث او مباحثه سره شروع کړي په دغه اياتونو کي الله ﷻ ددغه بحث او تکرار څه نقشه بيان کړيده او دفريقينو بد انجام يي بيان کړی دی: انکم کنتم تأتوننا عن اليمين: يمين هم په عربي ژبه کي دځو معناوو دپاره استعماليږي په دي کي يوه معنی دطاقت او قوت ده ددي معنی په لحاظ سره تفسير داسي سوی دی چي پر موږ ستاسي راتلل ډير په زور سره کيدل يعني تاسي به پر موږ ډير زور اچوی موږ به مو گمراه کولو: او دغه تفسير دآيت ډير صفا اوبي غباره دی ددي څخه علاوه دېمين معنی قسم هم راځي په دي وجه ځيني مفسرينو معنی داسي کړي ده چي تاسي به موږ ته په قسمونو اخيستلو سره راتلاست او زموږ باور به مو په قسمونو زياتوی. معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۵۸

www.jamairahmani.org

فَاِنَّهُمۡ يَوۡمَئِذٍ فِي الۡعَذَابِ مُشۡتَرِكُوۡنَ ۝٣٣ اِنَّا كَذٰلِكَ نَفۡعَلُ

فَاِنَّهُمۡ	يَوۡمَئِذٍ	فِي الۡعَذَابِ	مُشۡتَرِكُوۡنَ	اِنَّا	كَذٰلِكَ	نَفۡعَلُ
پس بیشکه! چې دوی	نن ورځ	په عذاب کښې	سره شریکان دی	بیشکه! موږ	هم داسې	کوو

(فرمائی الله) پس بیشکه! چې دوی نن ورځ په عذاب کښې سره شریکان دی. بیشکه! موږ هم داسې کوو

بِالۡمُجۡرِمِيۡنَ ۝٣٤ اِنَّهُمۡ كَانُوۡۤا اِذَا قِيۡلَ لَهُمۡ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

بِالۡمُجۡرِمِيۡنَ	اِنَّهُمۡ	كَانُوۡۤا	اِذَا قِيۡلَ	لَهُمۡ	لَاۤ اِلٰهَ	اِلَّا	اللّٰهُ
دتهولو مجرمانو سره	بیشکه! دوی	وو	کله چې وبه ویل سوه	دوی ته	نسته بل برحق معبود هیڅوک	مګر یوائې	الله دی

دتهولو مجرمانو سره ، بیشکه! دوی وو کله چې وبه ویل سوه دوی ته چې نسته بل برحق معبود هیڅوک مګر یوائې الله دی

يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ ۝٣٥ وَيَقُوۡلُوۡنَ اَئِنَّا لَتَارِكُوۡۤا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ

يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ	وَيَقُوۡلُوۡنَ	اَئِنَّا	لَتَارِكُوۡۤا	اٰلِهَتِنَا	لِشَاعِرٍ
نو تکبر به یې کاوه	او وایې	چې آیا بیشکه! موږ	خامخا پرېښودونکی یو	دخدایانو خپلو	دپاره د یو شاعر

نو تکبر به یې کاوه. او وایې (دغه منکران) چې آیا بیشکه! موږ خامخا پرېښودونکی یو دخدایانو خپلو دپاره د یو شاعر

مَّجۡنُوۡنٍ ۝٣٦ بَلۡ جَآءَ بِالۡحَقِّ وَصَدَّقَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ۝٣٧ اِنَّكُمۡ

مَّجۡنُوۡنٍ	بَلۡ جَآءَ	بِالۡحَقِّ	وَصَدَّقَ	الۡمُرۡسَلِيۡنَ	اِنَّكُمۡ
لیونی	بلکه راغلی دی	په حق سره	او رښتینی بولی	رسولان	بیشکه! تاسې

لیونی (الله فرمائی نه ده داسې) بلکه راغلی دی (محمد) په حق (دین) سره او رښتینی بولی (محمد) رسولان، بیشکه! تاسې

لَذَآئِقُوا الۡعَذَابِ الۡاَلِيۡمِ ۝٣٨ وَمَا تُجۡزَوۡنَ اِلَّا مَا كُنۡتُمۡ

لَذَآئِقُوا	الۡعَذَابِ	الۡاَلِيۡمِ	وَمَا تُجۡزَوۡنَ	اِلَّا	مَا كُنۡتُمۡ
خامخا څکونکی یې	دعذاب	دردناک	او جزاء به نه درکوله کیږی تاسې ته	مګر (په قدر د هغه)	چې وئ تاسې

خامخا څکونکی یې د عذاب دردناک. او جزاء به نه درکوله کیږی تاسې ته مګر په قدر د هغه (عمل) چې وئ تاسې

تَعۡمَلُوۡنَ ۝٣٩ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الۡمُخۡلَصِيۡنَ ۝٤٠ اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ

تَعۡمَلُوۡنَ	اِلَّا	عِبَادَ اللّٰهِ	الۡمُخۡلَصِيۡنَ	اُولٰٓئِكَ	لَهُمۡ
چې کاوه به مو	مګر	بندګان د الله	چې خالص کړی سوی دی	دغه (مخلصین)	سته دوی ته

چې کاوه به مو (په دنیا کښې). مګر هغه کسان د الله چې پاک کړی سوی دی ، دغه (مخلصین چې دی) سته دوی ته

اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الۡمُخۡلَصِيۡنَ ۝٤٠
اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ رِزۡقٌ.. په جنت کې دننه دجنتیانو دمجلس یوه نقشه: یعني جنتیانو ته په جنت کې رزق اوروزي بنه په پوره عزت او اکرام سره ورکول کیږي ځکه که اعزاز او اکرام نه وي نو دلذیذ څخه لذت او خوند اخیستل بیا ډیر مشکل دی: ددې څخه دا هم معلومه سوه چې دمیلمه حق صرف په خوراک ورکولو کې نه پوره کیږي بلکې دهغه اعزاز او اکرام هم دهغه په حقوقو کې داخل دی: علی سرر متقبلین: دادجنتیانو دمجلس نقشه ده چې هغوی به پر تختونو یو بل ته مخامخ ناست وي: دځینو به ځینو ته شاوي نه وي نو ددوی عملي صورت به څنګه وي؟ ددې صحیح علم الله جل جلاله ته بنه معلوم دی: البته ځیني حضرات فرمايي چې دمجلس دائره به دومره وسیع وي چې دچا به وچاته دشاکولو ضرورت نه وي او الله جل جلاله به جنتیانو ته دکتلو او، ریدلو او خبرو داسې قوت ورکې چې هغوی به دلیري ناستو خلګو سره بنه په ارام سره خبري کولی سي: او ځینو بیا داهم فرمایلي دي چې دا تختونه به ګرځیدونکي وي سره ګرځي به الخ.
(معارف القرآن ج٨پ٢٣ص ٦٢)

www.jamairahmani.org

رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿٤١﴾ فَوَاكِهُ ۚ وَهُمْ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٤٢﴾ فِيْ جَنّٰتِ

رِزْقٌ	مَّعْلُوْمٌ	فَوَاكِهُ	وَهُمْ	مُّكْرَمُوْنَ	فِيْ جَنّٰتِ
رزق، روزی	معلومه	میوی	او دوی ته	په عزت ورکړی سوی وی	په جنتونو وداني

رزق ، روزی معلومه (رنګارنګ) میوی او دوی ته به عزت ورکړی سوی وی . په جنتونو ودانو

النَّعِيْمِ ﴿٤٣﴾ عَلٰى سُرُرٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٤٤﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاْسٍ

النَّعِيْمِ	عَلٰى	سُرُرٍ	مُّتَقٰبِلِيْنَ	يُطَافُ	عَلَيْهِمْ	بِكَاْسٍ
له نعمتونو کښې	پر	تختونو	سره مخامخ	ګرځولی به سی	پر دوی	له جامونو

له نعمتونو کښې. (ناست به وی) پر تختونو سره مخامخ. ګرځولی به سی پر دوی (له طرفه د سقات) له جامونو

مِّنْ مَّعِيْنٍ ﴿٤٥﴾ بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ﴿٤٦﴾ لَا فِيْهَا غَوْلٌ

مِّنْ مَّعِيْنٍ	بَيْضَآءَ	لَذَّةٍ	لِّلشّٰرِبِيْنَ	لَا فِيْهَا	غَوْلٌ
دصافو شرابو	تک سپین	خوند ورکوونکی	دپاره د څښونکو	نه به وی په دغو شرابو کښې	څه آفت، علت

دصافو شرابو. تک سپین خوند ورکوونکی دپاره د څښونکو. نه به وی په دغو شرابو کښې څه آفت علت

وَّلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَعِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ

وَّلَا هُمْ	عَنْهَا	يُنْزَفُوْنَ	وَعِنْدَهُمْ	قٰصِرٰتُ	الطَّرْفِ
او نه به وی دوی	له هغو شرابو څخه	مست بیهوشه سی	او وی به په نزد د دوی کښې	حوری کښېته ساتونکی	دنظر

او نه به وی دوی له هغو شرابو څخه مست بیخوده. او وی به په نزد د دوی کښې حوری ټیټی لرونکی دسترګو

عِيْنٌ ﴿٤٨﴾ كَاَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُوْنٌ ﴿٤٩﴾ فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ

عِيْنٌ	كَاَنَّهُنَّ	بَيْضٌ	مَّكْنُوْنٌ	فَاَقْبَلَ	بَعْضُهُمْ
غټو سترګو والا	ګواکی دوی	هګی دی	پټی ساتلی سوی	پس مخ به وګرځوی	ځینی د دوی (جنتیانو)

غټی سترګی، ګواکی دوی هګی دی پټی ساتلی سوی (په صفایئ کښې). پس مخ به وګرځوی ځینی د دی جنتیانو

عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّيْ

عَلٰى بَعْضٍ	يَّتَسَآءَلُوْنَ	قَالَ	قَآئِلٌ	مِّنْهُمْ	اِنِّيْ
پر ځینو نورو جنتیانو	چی پوښتنه به سره کوی یو له بله	نو وبه وایئ	یو ویونکی	له دوی څخه	چی بیشکه! زه

پر ځینو نورو جنتیانو چی پوښتنه به سره کوی یو له بله (له احوال د دنیا) نو وبه وایئ یو ویونکی له دوی څخه چی بیشکه! زه

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ.. دیو جنتي دخپل کافر دوست سره ملاقات: په دغه ایاتو کي الله ﷻ دیو جنتي په خاص طور سره ذکر کړي دی چي هغه به دجنت مجلس ته درسیدو څخه وروسته خپل یو کافر دوست یاد کړي کم چي په دنیا کي دآخرت څخه منکر وواو بیا به الله ﷻ اجازه ورکړي ودغه جنتي ته چي دهغه جهنمي سره په جهنم کي وګوري او خبري ورسره وکړي: په قرآن کریم کي ددغه سړي څه نوم او پته نه ده ښوول سوې په دې وجه په یقین سره نه سي ویل کیدای چي دابه څوک وي ؟ خو بیاهم ځیني مفسرینو داخیال ظاهر کړی دی چي ددې مومن سړي نوم یهودا او دده دکافر ملاقاتي نوم مطروس دی او دا هغه دوه ملګري دي دکمو ذکر چي دسورت کهف په آیت کي سوی دی: او علامه سیوطي رحمة الله علیه دډیرو تابعینو څخه ددې سړي دتعین یوه بله واقعه نقل کړیده چي خلاصه یې داده چي دوه سړي په کار وبار کي شریکان وه ددوی اته زره دیناره سرمایه سوله او دواړو څلور څلور زره دیناره سره تقسیم کړل. پاته قصه پر راروان مخ وګوری:

www.jamairahmani.org

كَانَ لِيْ قَرِيْنٌ ﴿٥١﴾ يَّقُوْلُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِيْنَ ﴿٥٢﴾ ءَاِذَا مِتْنَا

كَانَ	لِيْ	قَرِيْنٌ	يَّقُوْلُ	اَئِنَّكَ	لَمِنَ	الْمُصَدِّقِيْنَ	ءَاِذَا	مِتْنَا
چي وو	ماله	يو ملګرى	چي ويل يي	آيا بيشكه! ته يئ	له	باوركوونكويئ	آيا هر كله چي	مړه سو موږ

چي وو ماله يو ملګرى (منكر له بعث) چي ويل يي (ماته) آيا بيشكه! ته يئ له باوركوونكويئ. آيا هر كله چي مړه سو موږ

وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَدِيْنُوْنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ هَلْ اَنْتُمْ

وَكُنَّا	تُرَابًا	وَّعِظَامًا	ءَاِنَّا	لَمَدِيْنُوْنَ	قَالَ	هَلْ اَنْتُمْ
او سو	خاورى	او هډوكى	آيا بيشكه! موږ ته به	خامخا جزاء راكړه سى؟	بيا وايئ	آيا يئ تاسى

او سو خاورى او هډوكى آيا بيشكه! موږ ته به خامخا جزاء راكړه سى؟. بيا وايئ آيا يئ تاسى

مُّطَّلِعُوْنَ ﴿٥٤﴾ فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِيْ سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٥٥﴾ قَالَ

مُّطَّلِعُوْنَ	فَاطَّلَعَ	فَرَاٰهُ	فِيْ سَوَآءِ	الْجَحِيْمِ	قَالَ
كتونكى	پس وبه ګورى	پس وبه وينى هغه	په مينځ د	دوزخ كښى	وبه وايئ

كتونكى (په دوزخ كښى). پس وبه ګورى (د غه قائل) پس وبه وينى هغه (منكر ملګرى) په مينځ د دوزخ كښى. وبه وايئ

تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَّ لَتُرْدِيْنِ ﴿٥٦﴾ وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّيْ لَكُنْتُ

تَاللّٰهِ	اِنْ كِدْتَّ	لَتُرْدِيْنِ	وَلَوْلَا نِعْمَةُ	رَبِّيْ	لَكُنْتُ
قسم دى په الله	چي نژدى وى ته	چي په كنده د دوزخ كښى مى وغورځوى	او كه نه وى انعام	د رب زما	خامخا وم به زه

قسم دى په الله چي نژدى وى ته چي په كنده د دوزخ كښى مى وغورځوى او كه نه وى انعام (فضل) د رب زما خامخا وم به زه

مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿٥٧﴾ اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِيْنَ ﴿٥٨﴾ اِلَّا مَوْتَتَنَا الْاُوْلٰى

مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ	اَفَمَا	نَحْنُ	بِمَيِّتِيْنَ	اِلَّا	مَوْتَتَنَا	الْاُوْلٰى
له حاضر كړيو سويو	آيا پس نه يو	موږ	مړه كيدونكى	مګر	همغه مرګ زموږ	مخكنى

له حاضر كړيو سويو. آيا پس نه يو موږ (جنتيان) مړه كيدونكى (بلكه نه يو) مګر همغه مرګ زموږ مخكنى

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٥٩﴾ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٠﴾

وَمَا نَحْنُ	بِمُعَذَّبِيْنَ	اِنَّ	هٰذَا	لَهُوَ	الْفَوْزُ	الْعَظِيْمُ
او نه يو موږ	په عذاب كړى سوى	بيشكه! چي	دغه	خامخا هم دغه	په مراد رسيدل، برى	ډير لوى دى

او نه يو موږ په عذاب كړى سوى. بيشكه! چي دغه (ابدى خوند و روحيات) خامخا هم دغه په مراد رسيدل برى ډير لوى دى.

يَّقُوْلُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِيْنَ. د تير مخ پاته

قصه دلته وګورى: يوه شريک د خپلو پيسو څخه يو زر ديناره خرڅ كړل يوه مځكه يي واخيسته: دوهم ملګرى يي ډير نيک وو هغه دادعا وكړه چي يا الله فلاني سړي په يو زر ديناره باندي يوه مځكه اخيستي ده زه ستا څخه ديو زر دينارو په عوض كي په جنت كي مځكه اخلم نو يو زر ديناره يي صدقه كړل بيا دده ملګري زر ديناره خرڅ كړل او يو كور يي جوړ كى نو دغه سړي وويل چي يا الله فلاني سړي زر ديناره خرڅ كړل او كور يي په جوړ كى زه په زر ديناره ستا څخه د جنت يو كور اخلم دايي وويل او نور زر ديناره يي صدقه كړل: ددې څخه وروسته دده هغه ملګري ديوې ښځي سره واده وكړى او پر هغې يي زر ديناره خرڅ كړل نو ده وويل يا الله فلاني سړي ديوې ښځي سره واده وكړى او زر ديناره يي پر خرڅ كړي دي او زه د جنت په ښځو كي يوې ته پيغام وركوم او دا زر ديناره نذر كوم دايي وويل هغه زر دينار يي هم صدقه كړل. بيا دده ملګري په زر ديناره څه غلامان او سامان واخيستى. پاته قصه پر راروان مخ وګورى

www.jamairahmani.org

لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ ﴿٦١﴾ اَذٰلِكَ خَيْرٌ

لِمِثْلِ	هٰذَا	فَلْيَعْمَلِ	الْعٰمِلُوْنَ	اَذٰلِكَ	خَيْرٌ
خاص دپاره دمثل	د دی	پس بنايئ چی	عمل وکړی عمل کوونکی	آيا دغه	غوره دی

خاص دپاره د مثل د دی (نعمتونو) پس بنايئ چی عمل وکړی عمل کوونکی. آيا دغه (نعماء د جنت) غوره دی

نُّزُلًا اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّوْمِ ﴿٦٢﴾ اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلظّٰلِمِيْنَ ﴿٦٣﴾ اِنَّهَا

نُّزُلًا	اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّوْمِ	اِنَّا	جَعَلْنٰهَا	فِتْنَةً	لِّلظّٰلِمِيْنَ	اِنَّهَا
له جهته د ميلمستيا	يا درخته دزقوم	بيشکه! موږ	ګرځولی موده دغه ونه	فتنه، عذاب	دپاره دظالمانو	بيشکه! چی دا

له جهته د ميلمستيا يا ونه دزقوم (غوره ده) بيشکه! موږ ګرځولی مو ده دغه ونه فتنه عذاب دپاره دظالمانو. بيشکه! چی دا

شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْٓ اَصْلِ الْجَحِيْمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَاَنَّهٗ رُءُوْسُ

شَجَرَةٌ	تَخْرُجُ	فِيْٓ اَصْلِ	الْجَحِيْمِ	طَلْعُهَا	كَاَنَّهٗ	رُءُوْسُ
درخته ده	چی راوځی	په بيخ	د دوزخ کښی	وږی دهغی	ګواکی هغه	سرونه دی

ونه ده چی راوځی په بيخ د دوزخ کښی. وږی دهغی ګواکی سرونه دی

الشَّيٰطِيْنِ ﴿٦٥﴾ فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُوْنَ مِنْهَا فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا

الشَّيٰطِيْنِ	فَاِنَّهُمْ	لَاٰكِلُوْنَ	مِنْهَا	فَمَالِـُٔوْنَ	مِنْهَا
دشيطانانو	پس بيشکه! دوی	خامخا خوړونکی وی	له هغه څخه	پس ډک کوونکی به وی	له هغه (زقوم)

د شيطانانو. پس بيشکه! دوی خامخا خوړونکی وی له هغه (زقوم) څخه پس ډک کوونکی به وی له هغه (زقوم)

الْبُطُوْنَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيْمٍ ﴿٦٧﴾

الْبُطُوْنَ	ثُمَّ	اِنَّ	لَهُمْ	عَلَيْهَا	لَشَوْبًا	مِّنْ حَمِيْمٍ
دنسو خيلو	بيا	بيشکه!	دوی ته	پرهغه	خامخا ګډول به وی	له اوبو ايشوليو سويو څخه

دنسو خيلو (له جهته د ډيری لوږی) بيا بيشکه! دوی ته پر هغه (ونه دزقوم) خامخا ګډول به وی له اوبو ايشوليو سويو څخه

ثُمَّ اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيْمِ ﴿٦٨﴾ اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ ضَآلِّيْنَ ﴿٦٩﴾

ثُمَّ	اِنَّ	مَرْجِعَهُمْ	لَاِلَى الْجَحِيْمِ	اِنَّهُمْ	اَلْفَوْا	اٰبَآءَهُمْ	ضَآلِّيْنَ
بيا	بيشکه!	ورتلهٔ د دوی به	هرومرو ډيرئ د اورته وی	بيشکه! چی دوی	پيداکړی دی	پلرونه خپل	ګمراهان

بيا بيشکه! ورتلهٔ د دوی به هرومرو ډيرئ د اورته وی. بيشکه! چی دوی موندلی دی پلرونه خپل ګمراهان

لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ ﴿٦١﴾ اَذٰلِكَ خَيْرٌ

دتير مخ پاته قصه دلته

وګوری: نو دغه سړي بيا زر ديناره صدقه کړل او دالله ﷻ څخه يي ددې په بدله کي دجنت غلامان او دجنت سامان وغوښتی: ددې څخه وروسته ددې مومن بنده اتفاقاً څه سخت حاجت پيښ سو دده خيال راغی چي که زه خپل تير شريک ته ولاړ سم نو شايد چي هغه دنيکی اراده وکړي چنانچي ده خپل هغه ملګري ته دخپل ضرورت ذکر وکی ملګري يي پوښتنه ځيني وکړه چي ستا مال څه سو؟ ده په جواب کي ورته ټوله قصه وکړه پر دې باندي هغه په حيرانی سره وويل چي ايا واقعي ته داخبره رښتيني ګڼې چي موږ مړه سواو خاوري سو نو موږ ته به بل ژوند راکړه سي او هلته به زموږ دعملونو بدله راکړه سي ځه ولاړ سه زه تاته هيڅ نه سم درکولای ددې څخه وروسته دغه دواړه مړه سول: **په ذکر سوو** اياتونو کي دجنتي څخه مراد هغه بنده دی کم چي دآخرت په خاطر ټوله مال صدقه کړی وو او دجهنمي څخه مراد هغه دده دکاروبار شريک دی.

(معارف القرآن ج۸پ۲۳ص۶۴)

www.jamairahmani.org

فَهُمْ عَلٰٓی اٰثٰرِهِمْ يُهْرَعُوْنَ ﴿۷۰﴾ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ

فَهُمْ	عَلٰٓی	اٰثٰرِهِمْ	يُهْرَعُوْنَ	وَلَقَدْ	ضَلَّ	قَبْلَهُمْ
پس دوی	پر	قدمونو دهغوی	پسې ځغلي	او خامخا په تحقيق	گمراه سوي وو	پخوا له دوی څخه

پس دوی پر قدمونو (پلو) د هغوی پسې ځغلي ، او خامخا په تحقيق گمراه سوي وو پخوا له دوی څخه

اَكْثَرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۷۱﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيْهِمْ مُّنْذِرِيْنَ ﴿۷۲﴾

اَكْثَرُ	الْاَوَّلِيْنَ	وَلَقَدْ	اَرْسَلْنَا	فِيْهِمْ	مُّنْذِرِيْنَ
اكثر	دمخكنيو ، اولنيو څخه	او خامخا په تحقيق	ليږلي مو وو	په دوی كښې	بيرووونكي

اكثر د مخكنيو (اولنيو) څخه . او خامخا په تحقيق ليږلي مو وو په دوی كښې بيرووونكي (انبياء له عذابه)

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿۷۳﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ

فَانْظُرْ	كَيْفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	الْمُنْذَرِيْنَ	اِلَّا	عِبَادَ اللّٰهِ
پس وگوره	چي څرنگه	وو	عاقبت	دبيرولو سوي	مگر	هغه بندگان دالله

پس وگوره چي څرنگه وو عاقبت آخره خاتمه د بيرولو سوي (له جهته د عذاب) . مگر هغه بندگان دالله

الْمُخْلَصِيْنَ ﴿۷۴﴾ وَلَقَدْ نَادٰىنَا نُوْحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ ﴿۷۵﴾

الْمُخْلَصِيْنَ	وَلَقَدْ	نَادٰىنَا	نُوْحٌ	فَلَنِعْمَ	الْمُجِيْبُوْنَ
چي پاك كړي سوي وي	او خامخا په تحقيق	رږغ كړی وو موږ ته	نوح	پس خامخا ښه	جواب وركوونكي يو موږ

چي پاك كړي سوي وي (له عصيانه). او خامخا په تحقيق ږغ كړی وو موږ ته نوح پس خامخا ښه جواب وركوونكي يو موږ

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿۷۶﴾ وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهٗ

وَنَجَّيْنٰهُ	وَاَهْلَهٗ	مِنَ الْكَرْبِ	الْعَظِيْمِ	وَجَعَلْنَا	ذُرِّيَّتَهٗ
او نجات وركړ موږ دغه ته	او اهل د ده (نوح) ته	له غمه	ډير لوی	او وگرځوله موږ	اولاد د ده دغه (نوح)

اونجات وركړ موږ دغه (نوح) ته او اهل د دغه (نوح) ته له غمه ډير لوی او وگرځوله موږ اولاد د دغه (نوح)

هُمُ الْبٰقِيْنَ ﴿۷۷﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿۷۸﴾ سَلٰمٌ عَلٰى

هُمُ	الْبٰقِيْنَ	وَتَرَكْنَا	عَلَيْهِ	فِي الْاٰخِرِيْنَ	سَلٰمٌ	عَلٰى
هم دوی	باقي پاتي كيدونكي	او پری مو ښودل	پر دغه	په ورستنيو خلگو كښې	سلام دی	پر

هم دوی باقي پاتي كيدونكي . او پری مو ښودل پر دغه (نوح مدح او ثناء) په ورستنيو خلگو كښې . سلام دی (له الله) پر

وَلَقَدْ نَادٰىنَا نُوْحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ. حضرت نوح عليه السلام دالله جل جلاله څخه دكافر قوم دهلاكت دعا وكړه:
داكثرو مفسرينو قول دادی چي ددغه آواز او نداڅخه مراد دحضرت نوح عليه السلام هغه دعا ده كمه چي په سورت نوح كي ذكر ده يعني: ربّ لاتذر على الارض من الكافرين ديارا ً: يعني ای زما پروردگاره پر مځكه باندي دكافرانو څخه يو اوسيدونكی هم مه پاته كوي :يامراد ددي څخه هغه ندا ده كمه چي په سورت قمر كي راغلي ده يعني: انّی مغلوب فانتصر يعني زه مغلوب يم زما مدد وكړي دادعا حضرت نوح عليه السلام دخپل قوم دمسلسل نافرماني او سركښی څخه وروسته هغه وخت كړي وه كله چي دده قوم دده پر درواغجن كولو باندي دبس كولو پر ځای سرچپه دده دقتلولو منصوبه كړي وه : وجعلنا ذرّيته هم الباقين. او موږ باقي دده اولاد پاته كړل : داكثرو مفسرينو حضراتو په نزد ددي آيت مطلب دادی چي دحضرت نوح عليه السلام په زمانه كي چي كم طوفان راغلی وو په دي كي ددنيا اكثره ابادي هلاكه سول: پاته بيان پر راروان مخ وگوری :

۲ ع۵۳ ۲

www.jamairahmani.org

نُوۡحٍ فِی الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿٧٩﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجۡزِی الۡمُحۡسِنِیۡنَ ﴿٨٠﴾ اِنَّهٗ

نُوۡحٍ	فِی الۡعٰلَمِیۡنَ	اِنَّا	كَذٰلِكَ	نَجۡزِی	الۡمُحۡسِنِیۡنَ	اِنَّهٗ
نوح	په مخلوقاتو کښې	بیشکه! موږ	هم داسې	جزاء ورکوو	نیکو کارانو ته	بیشکه! چې دغه وو

نوح په عالمیانو کښې. بیشکه! موږ هم داسې جزاء ورکوو محسنانو نیکو کارانو ته. بیشکه! چې دغه (نوح) وو

مِنۡ عِبَادِنَا الۡمُؤۡمِنِیۡنَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ اَغۡرَقۡنَا الۡاٰخَرِیۡنَ ﴿٨٢﴾ وَاِنَّ

مِنۡ عِبَادِنَا	الۡمُؤۡمِنِیۡنَ	ثُمَّ	اَغۡرَقۡنَا	الۡاٰخَرِیۡنَ	وَاِنَّ
له (خاصو) بندګانو زموږ	مؤمنانو څخه	بیا	غرق کړل موږ	هغه نور	او بیشکه!

له (خاصو) بندګانو مؤمنانو زموږ څخه. بیا غرق کړل موږ (قوم دده) هغه نور (کفار په سؤال د نوح). او بیشکه!

مِنۡ شِیۡعَتِهٖ لَاِبۡرٰهِیۡمَ ﴿٨٣﴾ اِذۡ جَآءَ رَبَّهٗ بِقَلۡبٍ سَلِیۡمٍ ﴿٨٤﴾

مِنۡ شِیۡعَتِهٖ	لَاِبۡرٰهِیۡمَ	اِذۡ جَآءَ	رَبَّهٗ	بِقَلۡبٍ	سَلِیۡمٍ
یو له تابعانو د دغه (نوح)	خامخا ابراهیم دی	کله چې راغی	رب خپل ته	سره له زړه	بنه سالم پاک بې له شکه

یو له تابعانو د دغه (نوح) خامخا ابراهیم دی. کله چې راغی (ابراهیم) رب خپل ته سره له زړه بنه سالم پاک بې له شکه.

اِذۡ قَالَ لِاَبِیۡهِ وَقَوۡمِهٖ مَاذَا تَعۡبُدُوۡنَ ﴿٨٥﴾ اَئِفۡكًا اٰلِهَةً

اِذۡ قَالَ	لِاَبِیۡهِ	وَقَوۡمِهٖ	مَاذَا	تَعۡبُدُوۡنَ	اَئِفۡكًا	اٰلِهَةً
کله چې وویل (ابراهیم)	پلار خپل	او قوم خپل ته	څه شی دی	چې عبادت یئ کوئ تاسې	آیا په دروغو سره	معبودان نور

کله چې وویل (ابراهیم) پلار خپل او قوم خپل ته څه شی دی چې عبادت یئ کوئ تاسې. آیا په دروغو سره معبودان نور

دُوۡنَ اللّٰهِ تُرِیۡدُوۡنَ ﴿٨٦﴾ فَمَا ظَنُّكُمۡ بِرَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿٨٧﴾ فَنَظَرَ

دُوۡنَ	اللّٰهِ	تُرِیۡدُوۡنَ	فَمَا	ظَنُّكُمۡ	بِرَبِّ	الۡعٰلَمِیۡنَ	فَنَظَرَ
غیر له	الله	غواړئ تاسې	پس څه	ګمان مو دی	پر رب	مخلوقاتو	پس نظر یئ واچوه

غیر له الله غواړئ تاسې (او عبادت یئ کوئ). پس څه ګمان مو دی پر رب د عالمیانو. پس نظر یئ واچوه

نَظۡرَةً فِی النُّجُوۡمِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ اِنِّیۡ سَقِیۡمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوۡا عَنۡهُ

نَظۡرَةً	فِی النُّجُوۡمِ	فَقَالَ	اِنِّیۡ	سَقِیۡمٌ	فَتَوَلَّوۡا	عَنۡهُ
یو نظر	په ستورو کښې	پس وویل	چې بیشکه! زه	ناجوړه یم	پس وګرځېدل هغوی	له ده (ابراهیم) څخه

یو نظر په ستورو کښې. پس وویل (ابراهیم) چې بیشکه! زه ناجوړه یم. پس وګرځېدل هغوی له ابراهیم څخه

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجۡزِی الۡمُحۡسِنِیۡنَ

دتیر مخ پاته بیان دلته

وګوری: او ددې څخه وروسته دټولې دنیا نسل دحضرت نوح ﷺ ددرو زامنو څخه وچلیدی دیوه زوی نوم یې سام وو او دده داولاد څخه دعربو او فارس وغیره خلګو نسل پیدا سو ددوهم زوی نوم یې حام وو او دده څخه دافریقې ملکونو ابادي په دنیا کې وغوړول سوه ځینو حضراتو دهندوستان او سیدونکي هم په دې نسل کې شامل کړي دي: او ددریم زوی نوم یې یافث وو دده څخه دترکو، مغولو او یاجوج ماجوج نسلونه سوي دي: کم خلګ چې دحضرت نوح ﷺ په کښتی کې سپاره وه دطوفان څخه محفوظ سوي وه په دوی کې دحضرت نوح ﷺ ددې درې زامنو څخه علاوه دبل چا نسل نه دی چلیدلی. البته ځینې علماء دکمو شمیر چې ډیر کم دی ددې خبري قائل دي چې دحضرت نوح ﷺ طوفان پرټوله دنیا نه وو بلکې صرف دعربو پر مځکه راغلی وو ددوی په نزد ددې آیت مطلب دادی چې دعربو په مځکه کې صرف دحضرت نوح ﷺ اولاد باقي پاته سو او دهغو څخه دعربو نسل وچلیدی.

(معارف القرآن ج٨ پ٢٣ ص ٧٠)

www.jamairahmani.org

مُدۡبِرِيۡنَ ۝ فَرَاغَ اِلٰٓى اٰلِهَتِهِمۡ فَقَالَ اَلَا تَاۡكُلُوۡنَ ۝

مُدۡبِرِيۡنَ	فَرَاغَ	اِلٰٓى اٰلِهَتِهِمۡ	فَقَالَ	اَلَا تَاۡكُلُوۡنَ
حال داچي شاكوونكي وه	پس پټ راغى	معبودانو ددوى ته	پس وويل	چي آيا نه خورئ

حال داچي شاكوونكي وه. پس پټ راغى (دغه ابراهيم) معبودانو د دوى ته پس وويل چي آيا نه خورئ (تاسى له دغو)

مَا لَكُمۡ لَا تَنۡطِقُوۡنَ ۝ فَرَاغَ عَلَيۡهِمۡ ضَرۡبًۢا بِالۡيَمِيۡنِ ۝

مَا لَكُمۡ	لَا تَنۡطِقُوۡنَ	فَرَاغَ	عَلَيۡهِمۡ	ضَرۡبًا	بِالۡيَمِيۡنِ
څه سوى دى پر تاسى	چي خبرى نه كوئ	پس پټ ننوت	پر دوى	په وهلو سره	په قوت

څه سوى دى پر تاسى چي خبرى نه كوئ. پس پټ ننوت پر دوى په وهلو سره په قوت (يا قسم يا راسته لاس).

فَاَقۡبَلُوۡۤا اِلَيۡهِ يَزِفُّوۡنَ ۝ قَالَ اَتَعۡبُدُوۡنَ مَا تَنۡحِتُوۡنَ ۝

فَاَقۡبَلُوۡۤا	اِلَيۡهِ	يَزِفُّوۡنَ	قَالَ	اَتَعۡبُدُوۡنَ	مَا تَنۡحِتُوۡنَ
پس دوى مخامخ سول	دغه (ابراهيم) ته	چي راځغستله يئ	وويل	آيا عبادت كوئ تاسى	دهغه چي تاسو يئ تراشوئ

پس مخامخ سول (نمروديان) دغه (ابراهيم) ته چي راځغستلى يئ. وويل آيا عبادت كوئ تاسى دهغه چي تاسو يئ تراشوئ

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمۡ وَمَا تَعۡمَلُوۡنَ ۝ قَالُوا ابۡنُوۡا لَهٗ بُنۡيَانًا

وَاللّٰهُ	خَلَقَكُمۡ	وَمَا تَعۡمَلُوۡنَ	قَالُوا	ابۡنُوۡا	لَهٗ	بُنۡيَانًا
حال داچي الله	پيدا كړى يئ تاسى	او هغه چي كوئ يئ تاسى	وويل (كفارو)	چي جوړ كړئ	دده ته	يو مكان

حال داچي الله پيدا كړى يئ تاسى او هغه (عمل) چي كوئ يئ تاسى. وويل (كفارو) چي جوړه كړئ دغه (ابراهيم) ته يوه بناء

فَاَلۡقُوۡهُ فِى الۡجَحِيۡمِ ۝ فَاَرَادُوۡا بِهٖ كَيۡدًا فَجَعَلۡنٰهُمُ

فَاَلۡقُوۡهُ	فِى الۡجَحِيۡمِ	فَاَرَادُوۡا	بِهٖ	كَيۡدًا	فَجَعَلۡنٰهُمُ
پس وغورځوى دى	د اور په ډيرى كښى	پس اراده وكړه دوى	له ابراهيم سره	دفريب	پس وموګرځول دوى

پس وغورځوى دغه (ابراهيم) د اور په ډيرى كښى. پس اراده وكړه دوى له ابراهيم سره د فريب پس وموګرځول دوى

الۡاَسۡفَلِيۡنَ ۝ وَقَالَ اِنِّىۡ ذَاهِبٌ اِلٰى رَبِّىۡ سَيَهۡدِيۡنِ ۝

الۡاَسۡفَلِيۡنَ	وَقَالَ	اِنِّىۡ	ذَاهِبٌ	اِلٰى رَبِّىۡ	سَيَهۡدِيۡنِ
ښكلاندى	او وويل (ابراهيم)	بيشكه! زه	تلونكى يم	رب خپل ته	ژر به لاره راوښيى ماته

لاندى (خوار سپک). او وويل (ابراهيم) بيشكه! زه تلونكى يم (مامور به د) رب خپل ته ژر به لاره راوښيى ماته (رب زما)

وَقَالَ اِنِّىۡ ذَاهِبٌ اِلٰى رَبِّىۡ سَيَهۡدِيۡنِ. دابراهيم عليه السلام دزوى دقربانى واقعه: په دې اياتونوكي دحضرت ابراهيم عليه السلام دپاک ژوند يوه مهمه واقعه بيان سويده په كمه كي چي حضرت ابراهيم عليه السلام دخپل يوزوى قرباني پيش كړه: وقال انى ذاهب الى ربى سيهدين) ابراهيم عليه السلام وويل چي زه دخپل رب طرف ته ځم داخبره حضرت ابراهيم عليه السلام هغه وخت وكړه كله چي دى دخپل وطن دخلګو څخه مايوسه سو او هلته دده دخوريي حضرت لوط عليه السلام څخه ماسوا بل چا پر ده ايمان رانه وړى: درب طرف دتللو څخه مراد دادى چي زه دارالكفر پريږدم يو داسي ځاى ته ځم كم ځاى ته چي ماته دخپل رب دطرفه څخه حكم سوى دى او كم ځاى چي زه دخپل رب عبادت كولاى سم: چنانچي دوى خپله پاكه بي بي حضرت ساره رضى الله عنها او خپل خوريي حضرت لوط عليه السلام دځان سره ملګري كړل په سفر روان سول او دعراق پر مختلفو حصو باندي تير سول او آخر يي شام ته تشريف يووړى دا وخت ابراهيم عليه السلام هيڅ اولاد هم نه درلودى.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۸۳)

www.jamairahmani.org

رَبِّ هَبۡ لِیۡ مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ ﴿۱۰۰﴾ فَبَشَّرۡنٰهُ بِغُلٰمٍ حَلِیۡمٍ ﴿۱۰۱﴾

رَبِّ	هَبۡ لِیۡ	مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ	فَبَشَّرۡنٰهُ	بِغُلٰمٍ	حَلِیۡمٍ
ای ربه زما	راوبخښه ماته	له صالحانو	پس زیری وکړ موږ پر ده	په داسی هلک	چی ډیر تحمل والا به وی

ای ربه زما راوبخښه ماته (زوی) له صالحانو پس زیری وکړ موږ پر دغه (ابراهیم) په داسی هلک چی ډیر تحمل والا به وی.

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعۡیَ قَالَ یٰبُنَیَّ اِنِّیۡۤ اَرٰی فِی الۡمَنَامِ

فَلَمَّا	بَلَغَ	مَعَهُ	السَّعۡیَ	قَالَ	یٰبُنَیَّ	اِنِّیۡۤ	اَرٰی فِی الۡمَنَامِ
پس کله چی	ورسید اسمٰعیل	سره له پلاره خپل	دځغستا عمرته	وویل (ابراهیم)	ای زویه زما	بیشکه! زه	چی زه وینم په خوب کی

پس کله چی ورسید اسمٰعیل سره له پلاره خپل حد دسعی ته وویل ابراهیم ای زویه زما بیشکه! زه په خوب کښی داسی وینم

اَنِّیۡۤ اَذۡبَحُكَ فَانۡظُرۡ مَاذَا تَرٰی ؕ قَالَ یٰۤاَبَتِ افۡعَلۡ

اَنِّیۡۤ	اَذۡبَحُكَ	فَانۡظُرۡ	مَاذَا تَرٰی	قَالَ	یٰۤاَبَتِ	افۡعَلۡ
چی بیشکه! زه	ذبحه کوم تا	پس ته هم نظر وکړه	ستا څه رایه ده؟	وویل (اسماعیل)	ای پلاره زما	وکړه ته

چی بیشکه! زه ذبحه کوم تا پس ته هم نظر وکړه چی څرنګه مصلحت ګڼې؟ وویل (اسماعیل) ای پلاره زما وکړه ته

مَا تُؤۡمَرُ سَتَجِدُنِیۡۤ اِنۡ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰبِرِیۡنَ ﴿۱۰۲﴾ فَلَمَّاۤ

مَا تُؤۡمَرُ	سَتَجِدُنِیۡۤ	اِنۡ شَآءَ	اللّٰهُ	مِنَ الصّٰبِرِیۡنَ	فَلَمَّاۤ
همغه چی حکم یې درباندی سوی دی	ژر ده چی پیدا به کړې ته ما	که اراده فرمایلی وی	الله	له صبر کوونکو	پس کله چی

همغه چی حکم یې درباندی سوی دی ژر ده چی پیدا به کړې ته ما که اراده فرمایلی وی الله له صبر کوونکو. پس کله چی

اَسۡلَمَا وَتَلَّهُ لِلۡجَبِیۡنِ ﴿۱۰۳﴾ وَنَادَیۡنٰهُ اَنۡ یّٰۤاِبۡرٰهِیۡمُ ﴿۱۰۴﴾ قَدۡ

اَسۡلَمَا	وَتَلَّهُ	لِلۡجَبِیۡنِ	وَنَادَیۡنٰهُ	اَنۡ یّٰۤاِبۡرٰهِیۡمُ	قَدۡ
غاړه کېښېښوده دواړو	او وای چاوه دلره	پر طرف دتندی اړخ دده	او ږغ وکړ موږ ده ته	داسی چی ای ابراهیم	په تحقیق

غاړه کښېښوده اوو ای چاوه ده دغه (اسماعیل) پر راسته اړخ د ده. او ږغ وکړ موږ ده ته داسی چی ای ابراهیم! په تحقیق

صَدَّقۡتَ الرُّءۡیَا ۚ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجۡزِی الۡمُحۡسِنِیۡنَ ﴿۱۰۵﴾ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ

صَدَّقۡتَ	الرُّءۡیَا	اِنَّا كَذٰلِكَ	نَجۡزِیۡ	الۡمُحۡسِنِیۡنَ	اِنَّ هٰذَا	لَهُوَ
رښتیا کړ تا	خوب	بیشکه! موږ هم داسی	جزا ورکوو	نیکو کارانو ته	بیشکه! چی هم دا	خامخا هم دا

رښتیا کړ تا خوب بیشکه! موږ هم داسی جزا ورکوو محسنانو نیکو کارانو ته. بیشکه! چی هم دا (ذبح) خامخا هم دا

رَبِّ هَبۡ لِیۡ مِنَ الصّٰلِحِیۡنَ ﴿۱۰۰﴾ فَبَشَّرۡنٰهُ بِغُلٰمٍ... **حضرت ابراهیم عَلَیۡهِ السَّلَام دنیک اولاد دعا دالله جَلَّ جَلَالُهٗ څخه وکړه:** چي ای پروردګاره ماته نیک اولاد راکړې: چنانچي دده دادعا قبوله سوه او الله جَلَّ جَلَالُهٗ دوی ته دیوه اولاد دپیدا کیدو خوشخبري ورکړه. فبشرناه بغلام حلیم: پس موږ دوی ته د یو حلیم المزاج زوی خوشخبري ورکړه حلیم المزاج یي وفرمایل او اشاره یي وکړه چي دا نوی پیدا کیدونکی بچی به په خپل ژوند کي دداسي صبر او بردباری مظاهره وکړي چي دنیا به دده مثال پیش نه کړای سي ددې بچي دپیدا کیدو واقعه داسي وسوه چي کله حضرت ساره رضی الله عنها داولیدل چي زما څخه هیڅ اولاد نه کیږي نو هغې داسي وګڼله چي زه وچه سوې یم بل خوا دمصر فرعون حضرت سارا ته خپله لور چي نوم یي بي بي هاجره وه دخدمت دپاره ورکړې وه حضرت ساره هم داهاجره حضرت ابراهیم عَلَیۡهِ السَّلَام ته ورکړه او حضرت ابراهیم عَلَیۡهِ السَّلَام نکاح ورسره وکړه دحضرت هاجرې څخه دابراهیم عَلَیۡهِ السَّلَام دغه یوزوی پیدا سو چي نوم یي اسماعیل پر کښېښوول. (معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۸۳)

www.jamairahmani.org

الْبَلٰٓؤُا الْمُبِيْنُ ﴿١٠٦﴾ وَفَدَيْنٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠٧﴾ وَتَرَكْنَا

الْبَلٰٓؤُا	الْمُبِيْنُ	وَفَدَيْنٰهُ	بِذِبْحٍ	عَظِيْمٍ	وَتَرَكْنَا
امتحانؤ	ښکاره	او فديه مو ورکړه دده (اسماعيل) ته	په مذبوحي	لويئ کبنې	او باقي پرېښود موږ

ابتلاء ازموينه وه ښکاره . او فديه موورکړه دغه (اسماعيل) ته په مذبوحي لويئ (جنتي پسه سره). او باقي پرېښود موږ

عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٠٨﴾ سَلٰمٌ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿١٠٩﴾ كَذٰلِكَ

عَلَيْهِ	فِي الْاٰخِرِيْنَ	سَلٰمٌ	عَلٰى	اِبْرٰهِيْمَ	كَذٰلِكَ
پرده	په وروستنيو خلګو کښې	داچي سلام دی	پر	ابراهيم	هم داسی

پرده په وروستنيو خلګوکی ، دا چي سلام دی پر ابراهيم . هم داسی په مثل د نيکی جزاء دابراهيم نيکه

نَجْزِی الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٠﴾ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١١﴾

نَجْزِی	الْمُحْسِنِيْنَ	اِنَّهٗ	مِنْ عِبَادِنَا	الْمُؤْمِنِيْنَ
جزاءورکوو	نيکو کارانو ته	بيشکه! چي دی	له هغو بندګانو زموږدی	چي (خاص) مؤمنان دی

جزاءورکوو (نورو) نيکو کارانو ته . بيشکه! چي دی له هغو (خالصو) بندګانو زموږدی چي (خاص) مؤمنان دی.

وَبَشَّرْنٰهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١١٢﴾ وَبٰرَكْنَا عَلَيْهِ

وَبَشَّرْنٰهُ	بِاِسْحٰقَ	نَبِيًّا	مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ	وَبٰرَكْنَا	عَلَيْهِ
او زيری ورکړ موږده (ابراهيم) ته	په اسحاق سره	چي نبي و	له صالحانو	او برکت اچولی ؤ موږ	پرده (اسماعيل)

او زيری ورکړ موږدغه (ابراهيم) ته په اسحاق سره چي نبي و له صالحانو .او برکت اچولی ؤ موږ پر دغه (اسماعيل)

وَعَلٰٓى اِسْحٰقَ ؕ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَّظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ

وَعَلٰى	اِسْحٰقَ	وَمِنْ	ذُرِّيَّتِهِمَا	مُحْسِنٌ	وَّظَالِمٌ	لِّنَفْسِهٖ
او پر	اسحاق	او له	اولادی ددی دواړو څخه	څوک نيکوکاردی	او څوک ظالم دی	په ځان خپل

او پر اسحاق (په تکثير داولاد) او له اولادی د دی دواړو څخه څوک نيکو کار دی او څوک ظالم دی په ځان خپل

مُبِيْنٌ ﴿١١٣﴾ وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿١١٤﴾ وَنَجَّيْنٰهُمَا

مُبِيْنٌ	وَلَقَدْ	مَنَنَّا	عَلٰى	مُوْسٰى	وَهٰرُوْنَ	وَنَجَّيْنٰهُمَا
ښکاره	او خامخا په تحقيق	احسان موکړی ؤ	پر	موسیٰ	او هارون	اونجات مو ورکړ دغو دواړو ته

ښکاره (په کفر او معصيت سره). او خامخا په تحقيق احسان مو کړی ؤ پر موسیٰ او هارون .او نجات مو ورکړ دغو دواړو ته

وَبَشَّرْنٰهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ. الله جَلَّ جَلَالُهٗ وحضرت ابراهيم عليه السلام ته تر اسماعيل عليه السلام وروسته داسحاق عليه السلام زيری ورکړی ددغه ايت څخه صفا معلوميږي چي دکم زوی دقرباني حکم چي ورکول سوی وو هغه دحضرت اسحق عليه السلام څخه علاوه بل زوی وو يعني اسماعيل عليه السلام ؤ او داسحق خوشخبري دهغه دقرباني څخه وروسته ورکول سوه : دحضرت اسحاق عليه السلام په دغه زيري کي دا هم ذکر دي چي حضرت اسحاق عليه السلام به نبي وي ددې څخه علاوه په يو بل آيت کي ذکر دي چي دحضرت اسحق عليه السلام دپيدايش سره دا خوشخبري هم ورکړه سوې وه چي دده څخه به حضرت يعقوب عليه السلام پيدا کيږي. فبشرناها باسحاق ومن ورآء اسحاق يعقوب ددې صفا مطلب دادی چي هغه به تر ډيره عمره پوري ژوندی وي تر دې چي صاحب اولاد به وي : نوبيا په کوچنيوالي کي دده دحلاليدو حکم به څنګه ورکول کيږي ؟ نو خبره دغه بالکل ښکاره ده چي ذبيح حضرت اسماعيل عليه السلام وو نه حضرت اسحاق عليه السلام لکه يهود چي دتعصبه څخه وايي.. (معارف القرآن ج ٨ پ ٢٣ ص ٨٩)

ع ٣ ٩

www.jamairahmani.org

وَقَوۡمَهُمَا مِنَ الۡكَرۡبِ الۡعَظِيۡمِ ۚ ﴿۱۱۵﴾ وَنَصَرۡنٰهُمۡ فَكَانُوۡا هُمُ

وَقَوۡمَهُمَا	مِنَ الۡكَرۡبِ	الۡعَظِيۡمِ	وَنَصَرۡنٰهُمۡ	فَكَانُوۡا	هُمُ
او قوم د دوی ته	له غمه	ډیر لوی څخه	او نصرت موورکړ دوی ته	پس ؤ	هم دوی

او قوم د دوی ته له غمه ډیر لوی څخه. او نصرت مو ورکړ دوی (سبطیانو) ته پس ؤ هم دوی

الۡغٰلِبِيۡنَ ۚ ﴿۱۱۶﴾ وَاٰتَيۡنٰهُمَا الۡكِتٰبَ الۡمُسۡتَبِيۡنَ ۚ ﴿۱۱۷﴾

الۡغٰلِبِيۡنَ	وَاٰتَيۡنٰهُمَا	الۡكِتٰبَ	الۡمُسۡتَبِيۡنَ
بریالیان	او ورکړې مو دی دغو دواړو ته	کتاب (تورات)	ډیر ښه بیانوونکی

بریالیان (کامیاب پر قبطیانو). او ورکړې مو دی دغو دواړو (ورونو) ته کتاب (تورات) ډیر ښه بیانوونکی (شرائعو لره).

وَهَدَيۡنٰهُمَا الصِّرَاطَ الۡمُسۡتَقِيۡمَ ۚ ﴿۱۱۸﴾ وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِمَا

وَهَدَيۡنٰهُمَا	الصِّرَاطَ	الۡمُسۡتَقِيۡمَ	وَتَرَكۡنَا	عَلَيۡهِمَا
او ښودلی مو وه دغو دواړو ته	لاره	سمه	او پرې ښود موږ	پر دی دواړو (مدحه او ثناء)

او ښودلی مو وه دغو دواړو (ورونو) ته لاره سمه (رسوونکی مقصود ته). او پرې ښود موږ پر دی دواړو (مدحه او ثناء)

فِي الۡاٰخِرِيۡنَ ۖ ﴿۱۱۹﴾ سَلٰمٌ عَلٰى مُوۡسٰى وَهٰرُوۡنَ ﴿۱۲۰﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجۡزِى

فِي الۡاٰخِرِيۡنَ	سَلٰمٌ	عَلٰى	مُوۡسٰى	وَهٰرُوۡنَ	اِنَّا	كَذٰلِكَ نَجۡزِى
په وروستنیو خلکو کښې	داچې سلام دی	پر	موسٰی	او هارون	بیشکه! موږ	هم داسې جزاء ورکوو

په وروستنیو خلکو کښې، داچې سلام دی (د الله له طرفه) پر موسٰی او هارون بیشکه! موږ هم داسې جزاء ورکوو

الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۱۲۱﴾ اِنَّهُمَا مِنۡ عِبَادِنَا الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۲۲﴾

الۡمُحۡسِنِيۡنَ	اِنَّهُمَا	مِنۡ عِبَادِنَا	الۡمُؤۡمِنِيۡنَ
نیکوکارانو ته	بیشکه! دوی دواړه	له هغو بندګانو زموږ دي	چې (خاص) مؤمنان دي

(نورو) محسنانو نیکوکارانو ته بیشکه! دوی دواړه له هغو (خالصو) بندګانو زموږ دي چې (خاص) مؤمنان دي.

وَاِنَّ اِلۡيَاسَ لَمِنَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ؕ ﴿۱۲۳﴾ اِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهٖۤ

وَاِنَّ	اِلۡيَاسَ	لَمِنَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ	اِذۡ قَالَ	لِقَوۡمِهٖۤ
او بیشکه!	الیاس	خامخا له رالیږل سوو رسولانو څخه دی	کله چې ویې ویل	قوم خپل ته

او بیشکه! الیاس خامخا له مرسلانو څخه دی. کله چې ویې ویل قوم خپل ته

وَنَصَرۡنٰهُمۡ فَكَانُوۡا هُمُ الۡغٰلِبِيۡنَ...حضرت موسی علیہ السلام او حضرت هارون علیہ السلام ته الله جل جلاله پر دښمنانو باندي غلبه ورکړې وه: په دغه ایاتونو کي دریمه واقعه د حضرت موسی علیہ السلام او حضرت هارون علیہ السلام بیان سویده دغه واقعه په ډیرو ځایونو کي په تفصیل سره راغلي ده دلته فقط اشاره ورته سویده او د دوی د ذکر کولو څخه اصلي مقصد دا ښوول دي چي الله جل جلاله د خپلو مخلصو او اطاعت شعاره بندګانو څه رنګه مدد فرمايي او دوی په ښګه ښګه انعاماتو سره نمانځي چانچي دلته پر حضرت موسی علیہ السلام او حضرت هارون علیہ السلام باندي د خپلو انعاماتو ذکر فرمايي: خپله انعامات پر دوه قسمه دي. یو مثبت انعامات وي یعني فائدي رسول: په هغه آیت یعني: ولقد مننا علی موسی وهارون کي د دغه قسم انعاماتو ذکر دی. دوهم قسم انعامات منفي انعامات وي: یعني د نقصان څخه خوندي کول په ورپسې ایاتونو کي د دغه تفصیل راروان دی نور د ایاتونو مطلب واضح دی زیات تفسیر ته ضرورت نه پیدا کیږي. (معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۹۴)

www.jamairahmani.org

أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَّتَذَرُونَ أَحْسَنَ

أَلَا تَتَّقُونَ	أَتَدْعُونَ	بَعْلًا	وَّتَذَرُونَ	أَحْسَنَ
آیا نه بیریږئ تاسی	آیا تاسی عبادت کوئ	دبعل بت	او پریږدئ تاسی	(عبادت) دښه

آیا نه بیریږئ (له عذابه د الله څخه) آیا تاسی عبادت کوئ د (هغه بت چې نوم یئ) بعل دی او پریږدئ تاسی (عبادت) دښه

الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾ اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَآئِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾ فَكَذَّبُوهُ

الْخَالِقِينَ	اللّٰهَ	رَبَّكُمْ	وَرَبَّ	اٰبَآئِكُمُ	الْأَوَّلِينَ	فَكَذَّبُوهُ
دپیدا کوونکو	چې الله دی	رب ستاسی	او رب	دهغو پلرونو ستاسی	چې مخکې ؤ	پس تکذیب وکړ دوی دهغه

پیدا کوونکی. چې الله دی رب ستاسی او رب دهغو پلرونو ستاسی چې مخکې (اولنی) ؤ . پس تکذیب وکړ دوی دهغه

فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾ إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

فَإِنَّهُمْ	لَمُحْضَرُونَ	إِلَّا	عِبَادَ اللّٰهِ	الْمُخْلَصِينَ
پس بیشکه! دوی	خامخا حاضر کړی سوی دی	مګر تکذیب ونه کړ	بندګانو دالله	چې مخلصان دی

پس بیشکه! دوی خامخا حاضر کړی سوی دی (دوزخ ته) مګر تکذیب ونه کړ بندګانو دالله چې مخلصان دی

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾ سَلٰمٌ عَلٰىٓ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

وَتَرَكْنَا	عَلَيْهِ	فِي الْآخِرِينَ	سَلٰمٌ	عَلٰى	إِلْ يَاسِينَ
او پری ښود موږ	پر دغه	په وروستینو خلګو کښی	سلام دی	پر	ال یاسین

او پری ښود موږ پر دغه (الیاس مدح او ثناء) په وروستینو خلګو کښی سلام دی (له الله) پر ال یاسین .

إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا

إِنَّا	كَذٰلِكَ	نَجْزِي	الْمُحْسِنِينَ	إِنَّهُ	مِنْ عِبَادِنَا
بیشکه! موږ	هم داسی	جزاء ورکوو	نیکو بندګانو ته	بیشکه! چې دی	له هغو بندګانو زموږ دی

بیشکه! موږ هم داسی (په مثل دنیکی) جزاء ورکوو نیکو بندګانو ته بیشکه! چې دی له هغو بندګانو زموږ دی

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ وَإِنَّ لُوطًا لَّمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾ إِذْ نَجَّيْنٰهُ

الْمُؤْمِنِينَ	وَإِنَّ	لُوطًا	لَّمِنَ	الْمُرْسَلِينَ	إِذْ نَجَّيْنٰهُ
چې (خاص) مؤمنان دی	او بیشکه!	چې لوط وو	خامخا له	مرسلانو څخه	کله چې نجات ورکړ موږ ده ته

چې (خاص) مؤمنان دی. او بیشکه! چې لوط وو خامخا له مرسلانو څخه. کله چې نجات ورکړ موږ ده ته

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَّتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ. دحضرت الیاس عليه السلام ذکر: په قرآن کریم کي دحضرت الیاس عليه السلام ذکر صرف په دوو ځایونوکي راغلی دی یو په سورت انعام کي او بل په سورت صفت کي دلته په سورت انعام کي خو صرف د پیغمبرانو په فهرست کي ددوی نوم مبارک شمار سوی دی او څه واقعه یي نه ده ذکر سوې البته دلته ډېره لنډه ددوی ددعوت او تبلیغ واقعه بیان سویده. دتفسیر شریف دیوې لړۍ ډلې عالمانو وینا داده چې الیاس عليه السلام دحضرت ادریس عليه السلام دوهم نوم دی او په دې دواړو شخصیتونو کي هیڅ فرق نسته او ځیني حضرات بیا فرمایي چې په حضرت الیاس عليه السلام او حضرت خضر عليه السلام کي هیڅ فرق نسته دادواړه یو کس دي. لیکن محققینو علماوو ددې خبرو تردیدکړې دی. قرآن کریم دحضرت ادریس عليه السلام او حضرت الیاس عليه السلام دواړو ذکر جلا جلا فرمایلی دی چې په دې کي ددواړو دیوه ګڼلو هیڅ ګنجایش نه پیدا کیږي ځکه ابن کثیر رحمه الله دوی دواړه جلا جلا رسولان بللي دي الخ.
(معارف القرآن ج۸پ۲۳ص ۹۵)

www.jamairahmani.org

وَاِنَّ يُوْنُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ

حضرت يونس عليه السلام هم د رااستول سوو رسولانو څخه وو: ځينو مفسرينو او مؤرخينو پر دغه بحث کړی دی چي حضرت يونس عليه السلام دماهي دواقعې څخه مخکي رسول جوړ سوی وواو که وروسته ؟ دځينو حضراتو خيال دادی چي دماهي دواقعې څخه وروسته دی رسول جوړ سوی وولیکن دقرآن کريم دظاهري اسلوب او دډيرو روايتونو څخه داراجح ده چي حضرت يونس عليه السلام دمخکي څخه پر منصب دنبوت او رسالت باندي فائز سوی وواو دماهي واقعه ترنبوت وروسته پيښه سويده. **اذابق الی الفلک المشحون.** کله چي دډکي کښتی طرف ته وتښتيدی. **لفظ دابق داباق څخه جوړ دی** چي معنی يې ده: غلام دخپل مالک څخه تښتيدل دالفظ الله جل جلاله دحضرت يونس عليه السلام دپاره استعمال کړی چي هغه دخپل پروردگار دطرف څخه دوحي دانتظار کولو څخه بغير روان سوی وو انبياء ع دالله جل جلاله مقرب بندگان دي اوددوی معمولي خطا هم غټه گڼل کيږي په دې وجه يې داسخت لفظ استعمال کړی دی.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۰۴)

وَاَهْلَهٗٓ اَجْمَعِيْنَ ۝۱۳۴ اِلَّا عَجُوْزًا فِي الْغٰبِرِيْنَ ۝۱۳۵ ثُمَّ دَمَّرْنَا

وَاَهْلَهٗٓ	اَجْمَعِيْنَ	اِلَّا	عَجُوْزًا	فِي الْغٰبِرِيْنَ	ثُمَّ	دَمَّرْنَا
او اهل دده ته	ټولو ته	مګر	يوزړی ښځی ته چي وه دا	په باقي پاتي کيدونکو کښې	بيا	موږ هلاک کړل

او اهل دده ته ټولو ته، مګر يو زړی ښځی ته چي وه دا په باقي پاتي کيدونکو (دعذاب) کښې. بيا موږ ټول سره هلاک کړل

الْاٰخَرِيْنَ ۝۱۳۶ وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّوْنَ عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِيْنَ ۝۱۳۷

الْاٰخَرِيْنَ	وَاِنَّكُمْ	لَتَمُرُّوْنَ	عَلَيْهِمْ	مُّصْبِحِيْنَ
نور (کفار)	او بيشکه! چي تاسي	خامخا تيريږئ	پر دوی	په دی حال کښې چي سهار کوونکي يئ

نور (کفار). او بيشکه! چي تاسي خامخا تيريږئ (ای اهل دمکې) پر دوی په دی حال کښې چي سهار کوونکي يئ (دورځی)

وَبِالَّيْلِ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝۱۳۸ وَاِنَّ يُوْنُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝۱۳۹

وَبِالَّيْلِ	اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ	وَاِنَّ	يُوْنُسَ	لَمِنَ	الْمُرْسَلِيْنَ
او دشپې	آيا پس عقل نه چلوئ	او بيشکه!چي	يونس	خامخا	له مرسلانو څخه دی

او دشپې آيا پس عقل نه چلوئ (چي عبرت تری واخلئ). او بيشکه! چي يونس خامخا له مرسلانو څخه دی.

اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ۝۱۴۰ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ

اِذْ اَبَقَ	اِلَى الْفُلْكِ	الْمَشْحُوْنِ	فَسَاهَمَ	فَكَانَ	مِنَ
کله چي وتښتيد	طرف دهغی کښتی ته	چي ډکه وه	پس قرعه يې واچوله	پس دی سو	له

کله چي وتښتيد (له خپل قوم څخه) طرف د هغی کښتی ډکی ته پس قرعه يې واچوله (له دغو خلګو) پس سو له

الْمُدْحَضِيْنَ ۝۱۴۱ فَالْتَقَمَهُ الْحُوْتُ وَهُوَ مُلِيْمٌ ۝۱۴۲

الْمُدْحَضِيْنَ	فَالْتَقَمَهُ	الْحُوْتُ	وَهُوَ	مُلِيْمٌ
مغلوب کړيو سو څخه	پس تير کړی ترستوني دی	يو ماهي	حال دا چي دی پخپله	دخپل ځان ملامت کوونکی وو

مغلوب کړيو سو يو. پس يو ماهي تير کړ دغه (يونس) لره ماهي حال دا چي دی پخپله دخپل ځان ملامت کوونکی وو.

فَلَوْلَآ اَنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِيْنَ ۝۱۴۳ لَلَبِثَ فِيْ بَطْنِهٖٓ

فَلَوْلَآ	اَنَّهٗ	كَانَ	مِنَ الْمُسَبِّحِيْنَ	لَلَبِثَ	فِيْ بَطْنِهٖٓ
پس که نه وای دغه خبره	بيشکه! چي دغه (يونس)	وو	له تسبيح کوونکو څخه	خامخا پاتي به وو	په نس ددی ماهي کښې

پس که نه وای دغه خبره بيشکه! چي دغه (يونس) وو له تسبيح کوونکو څخه، نو خامخا پاتي به وو په نس د دی ماهي کښې

ع ۴ ۲۵ ۸

www.jamairahmani.org

نصف

اِلٰى يَوۡمِ يُبۡعَثُوۡنَ ﴿١٤٤﴾ فَنَبَذۡنٰهُ بِالۡعَرَآءِ وَهُوَ سَقِيۡمٌ ﴿١٤٥﴾

اِلٰى يَوۡمِ	يُبۡعَثُوۡنَ	فَنَبَذۡنٰهُ	بِالۡعَرَآءِ	وَهُوَ	سَقِيۡمٌ
ترهغې ورځې پورې	چې بيا ژوندي راپورته کړل کيږي	پس ومو غورځوه دى	په ډاګ ميدان کښې	او داچې دى	رنځور وو

ترهغې ورځې پورې چې بيا ژوندي راپاڅولى سي. پس ومو غورځوه دغه (يونس) په ډاګ ميدان کښې او وحال داچې دى رنځور وو.

وَاَنۡۢبَتۡنَا عَلَيۡهِ شَجَرَةً مِّنۡ يَّقۡطِيۡنٍ ﴿١٤٦﴾ وَاَرۡسَلۡنٰهُ اِلٰى مِائَةِ اَلۡفٍ

وَاَنۡۢبَتۡنَا	عَلَيۡهِ	شَجَرَةً	مِّنۡ	يَّقۡطِيۡنٍ	وَاَرۡسَلۡنٰهُ	اِلٰى مِائَةِ اَلۡفٍ
اوزرغونه کړه موږ	پرى	يوه درخته	له	کدو څخه	او بيا موږ وليږه دغه (يونس)	سلو زرو (خلګو) ته

او زرغونه کړه موږ پرى يوه ونه له کدو څخه. او بيا موږ وليږه دغه (يونس) سلوزرو (خلګو) ته

اَوۡ يَزِيۡدُوۡنَ ﴿١٤٧﴾ فَاٰمَنُوۡا فَمَتَّعۡنٰهُمۡ اِلٰى حِيۡنٍ ﴿١٤٨﴾ فَاسۡتَفۡتِهِمۡ

اَوۡ يَزِيۡدُوۡنَ	فَاٰمَنُوۡا	فَمَتَّعۡنٰهُمۡ	اِلٰى	حِيۡنٍ	فَاسۡتَفۡتِهِمۡ
يازيات له دى	پس ايمان راوړ	پس نفع مو ورکړه دوى ته	ترىوى	نيتې پورى	پس وپوښته ته (محمده) دغه کفار

يا زيات له دى، پس ايمان راووړ (هغوى) پس نفع موورکړه دوى ته تر يوى نيتې پورى. پس وپوښته ته (محمده) دغه کفار

اَلِرَبِّكَ الۡبَنٰتُ وَلَهُمُ الۡبَنُوۡنَ ﴿١٤٩﴾ اَمۡ خَلَقۡنَا الۡمَلٰٓئِكَةَ

اَلِرَبِّكَ	الۡبَنٰتُ	وَلَهُمُ	الۡبَنُوۡنَ	اَمۡ خَلَقۡنَا	الۡمَلٰٓئِكَةَ
آيا رب ستا لره	لوڼې دى؟	او دوى لره	زامن دى؟	او که مو پيدا کړې دى	ملائيکې

آيا رب ستا لره لوڼې دى؟ او دوى لره زامن دى؟ او که مو پيدا کړې دى ملائيکې

اِنَاثًا وَّهُمۡ شٰهِدُوۡنَ ﴿١٥٠﴾ اَلَاۤ اِنَّهُمۡ مِّنۡ اِفۡكِهِمۡ لَيَقُوۡلُوۡنَ ﴿١٥١﴾

اِنَاثًا	وَّهُمۡ	شٰهِدُوۡنَ	اَلَاۤ	اِنَّهُمۡ	مِّنۡ اِفۡكِهِمۡ	لَيَقُوۡلُوۡنَ
ښځې (لوڼې دالله)	حال داچې دوى	حاضر وو	خبردار! پوه سه!	چې بيشکه! دوى	له دروغو خپلو	خامخا وايئ

ښځې (لوڼې دالله) حال داچې دوى حاضر وو، خبردار! پوه سه! چې بيشکه! دوى له دروغو خپلو خامخاوايئ.

وَلَدَ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّهُمۡ لَكٰذِبُوۡنَ ﴿١٥٢﴾ اَصۡطَفَى الۡبَنٰتِ عَلَى الۡبَنِيۡنَ ﴿١٥٣﴾

وَلَدَ	اللّٰهُ	وَاِنَّهُمۡ	لَكٰذِبُوۡنَ	اَصۡطَفَى	الۡبَنٰتِ	عَلَى	الۡبَنِيۡنَ
چې اولاد کړې دى	الله	حال داچې بيشکه دوى	خامخا دروغجنان دى	آيا غوره کړې دى دغه (الله)	لوڼې	پر	زامنو

چې ولد راوړى دى الله حال داچې بيشکه! دوى خامخا دروغجنان دى. آيا غوره کړې دى دغه (الله) لوڼې پر زامنو.

فَنَبَذۡنٰهُ بِالۡعَرَآءِ وَهُوَ سَقِيۡمٌ. ماهي حضرت يونس ؑ لره دالله جَلَّ جَلَالُهٗ په امر سره په يوميدان کي وغورځوى: کله چي حضرت يونس ؑ دماهي په نس کي دننه دالله جَلَّ جَلَالُهٗ تسبيح او استغفار شروع کى نو الله جَلَّ جَلَالُهٗ باندي ورحميدى نو يه هغه ماهي ته حکم وکى چي نور دى ددرياب پر غاړه باندي دخپل نس څخه راوغورځوه: دالعرآء معنى ده خلاص ميدان په کم کي چي څه درخته نه وي: دځينو روايتونو څخه معلوميږي چي دغه وخت حضرت يونس ؑ دماهي په خيټه کي دپاته کيدو په وجه انتهايي کمزورى سوى وواو پر بدن يي وينښته هم نه وه پاته سوي: وانبتنا عليه شجرة من يقطين: او موږ پر هغه يوه زيلداره درخته هم شنه کړه: يقطين هري هغي درختي ته وايي چي تنه يي نه وي په روايتونو کي دي چي داد کدو بوټى وو ددې بوټي دشنه کولو منشاء داوه چي حضرت يونس ؑ ته سايه پيدا سي او دشجرة لفظ دا ښيي چي يا خودغه بوټى الله جَلَّ جَلَالُهٗ درخته او تنه داره کړى وو يا يي بلي درختي ته ورخيژولى وو چي سايه وکړي الخ.

معارف القرآن ج٨پ٢٣ص١٠٥)

www.jamairahmani.org

مَا لَكُمْ ۟ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿١٥٤﴾ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٥﴾

مَا لَكُمْ	كَيْفَ	تَحْكُمُوْنَ	اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ
څه وسوه پر تاسی	دغه څرنګه	حکم کوئ تاسی	آيا پس پند نه اخلئ تاسی

څه وسوه پر تاسی (په دغه حکم د دروغو کښی) دغه څرنګه حکم کوئ تاسی آيا پس پند نه اخلئ تاسی (چې الله پاک دی)

اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٥٦﴾ فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ

اَمْ لَكُمْ	سُلْطٰنٌ	مُّبِيْنٌ	فَاْتُوْا	بِكِتٰبِكُمْ	اِنْ كُنْتُمْ
آيا سته تاسی ته	کوم دليل، سند	ښکاره	پس راوړئ تاسی	هغه کتاب خپل	که چيری يئ تاسی

آيا سته تاسی ته کوم دليل ، سند ښکاره (چې الله اولاد لری) پس راوړئ تاسی هغه کتاب خپل که چيری يئ تاسی

صٰدِقِيْنَ ﴿١٥٧﴾ وَجَعَلُوْا بَيْنَهٗ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۭ وَلَقَدْ

صٰدِقِيْنَ	وَجَعَلُوْا	بَيْنَهٗ	وَبَيْنَ	الْجِنَّةِ	نَسَبًا	وَلَقَدْ
رښتيني	او ګرځوی دوی (مشرکان)	په مينځ د دغه (الله)	او په مينځ	ديږيانو کی	نسب قرابت	او خامخا په تحقيق

صادقين، رښتيني. او ګرځوی دغه مشرکان په مينځ د دغه (الله) او په مينځ د پيريانو نسب قرابت ، او خامخا په تحقيق

عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾ سُبْحٰنَ اللّٰهِ

عَلِمَتِ	الْجِنَّةُ	اِنَّهُمْ	لَمُحْضَرُوْنَ	سُبْحٰنَ	اللّٰهِ
پوهيږی	پيريان	چې بيشکه! دوی	خامخا حاضر کړی سوی دی (دوزخ ته)	پاکی ده	الله ته

پوهيږی پيريان چې بيشکه! دوی خامخا حاضر کړی سوی دی (دوزخ ته) ، پاکی ده الله ته

عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٥٩﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٠﴾ فَاِنَّكُمْ

عَمَّا	يَصِفُوْنَ	اِلَّا	عِبَادَ اللّٰهِ	الْمُخْلَصِيْنَ	فَاِنَّكُمْ
له هغو څخه	چې وايئ ئې دوی	مګر	هغه بندګان دالله	چې خالص پاک کړی سوی دی	پس بيشکه! تاسو چې يئ

له هغو (خبرو) څخه چې وايئ ئې دوی. مګر هغه بندګان د الله چې پاک کړی سوی دی .پس بيشکه! تاسو چې يئ

وَمَا تَعْبُدُوْنَ ﴿١٦١﴾ مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾ اِلَّا مَنْ هُوَ

وَمَا	تَعْبُدُوْنَ	مَآ اَنْتُمْ	عَلَيْهِ	بِفٰتِنِيْنَ	اِلَّا مَنْ	هُوَ
او هغه چې	عبادت يئ کوئ تاسی	نه يئ تاسی	په دغه (بت پرستی سره)	په فتنه کښی اچوونکی	مګر د هغه چا	چې هغه

او هغه چې عبادت يئ کوئ تاسی نه يئ تاسی په دغه بت پرستی سره په فتنه کښی اچوونکی . مګر د هغه چا چې هغه

فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ. دعربو دکفارو دعقيدو د ترديد دپاره دليلونه: په دغه آياتونو کي دعربو دکفارو ددې عقيدې دترديد دپاره دليلونه پيش سوي دي چي خلاصه يې داده چي اول خو ستاسي داعقيده په خپله ستاسي د رسم او رواج اوعرف په لحاظ سره بالکل غلطه ده يعني چي الله ﷻ لوني لري: په دې خاطر چي تاسي لوني دشرم باعث ګنې اوس چي کم شي تاسي دځان دپاره عار او شرم ګنې هغه دالله ﷻ دپاره څنګه ثابتيدای سي؟ او بيا تاسي چي کمي ملايکي دالله ﷻ لوني ګنې ددې ستاسي سره دليل څه شی دی؟ ديوې دعوې دثابتولو دپاره درې قسمه دليلونه کيدای سي: **يوه: مشاهده. دوهم نقلي دليل. دريم عقلي دليل** نقلي دليل دې ته وايي چي ديوداسي ذات قول تاسي پيش کی چي دهغه ذات رښتينوالی منل سوی وي. ترڅو پوري چي دمشاهدې تعلق دی ظاهره ده چي تاسي الله ﷻ دملايکو دپيداکولو په وخت کي خوليدلی هم نه دی په کوم سره چي د ملايکو ښځي والی ثابت سي: **پاته بيان پر راروان مخ وګوری.**

www.jamairahmani.org

صَالِ الْجَحِيْمِ ۝۱۶۳ وَمَا مِنَّآ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ۝۱۶۴ وَّاِنَّا

صَالِ	الْجَحِيْمِ	وَمَا	مِنَّآ	اِلَّا	لَهٗ	مَقَامٌ	مَّعْلُوْمٌ	وَّاِنَّا
ننوتونکی	د دوزخ دی	او نشته	له موږ ځینی هیڅوک	مګر چی	مقرر دی ورته	یو مقام، ځای	معلوم	او بیشکه! موږ

ننوتونکی د دوزخ دی. او نشته له موږ ځینی هیڅوک مګر چی مقرر دی ورته یو مقام ځای معلوم. او بیشکه! موږ

لَنَحْنُ الصَّآفُّوْنَ ۝۱۶۵ وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ ۝۱۶۶ وَاِنْ كَانُوْا

لَنَحْنُ	الصَّآفُّوْنَ	وَاِنَّا	لَنَحْنُ	الْمُسَبِّحُوْنَ	وَاِنْ كَانُوْا
خامخا موږ	صف تړونکی یو	او بیشکه! موږ	خامخا موږ	تسبیح ویونکی یو	او بیشکه! چی وو (دغه کفار)

خامخا موږ صف تړونکی یو. او بیشکه! موږ خامخا موږ تسبیح ویونکی یو. او بیشکه! چی وو (دغه کفار)

لَيَقُوْلُوْنَ ۝۱۶۷ لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ۝۱۶۸

لَيَقُوْلُوْنَ	لَوْ	اَنَّ	عِنْدَنَا	ذِكْرًا	مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ
خامخا ویل به یئ	که چیری	بیشکه! وی	له موږ ځخه	ذکر (کوم کتاب)	له پخوانیو (کتابونو) څخه

خامخا ویل به یئ داسی چی که چیری بیشکه! وی له موږ څخه ذکر (کوم کتاب) له پخوانیو (کتابونو) څخه

لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ۝۱۶۹ فَكَفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ

لَكُنَّا	عِبَادَ اللّٰهِ	الْمُخْلَصِيْنَ	فَكَفَرُوْا	بِهٖ	فَسَوْفَ
نو خامخا وو به موږ	بندګان د الله	مخلصان	پس کافران سول	په دغه (کتاب)	پس ژر ده

نو خامخا وو به موږ بندګان د الله مخلصان (بیا چی ورته راغی قرآن) ، پس کافران سول په دغه (کتاب) پس ژر ده

يَعْلَمُوْنَ ۝۱۷۰ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ ۝۱۷۱

يَعْلَمُوْنَ	وَلَقَدْ	سَبَقَتْ	كَلِمَتُنَا	لِعِبَادِنَا	الْمُرْسَلِيْنَ
چی پوه به سی دوی	او خامخا په تحقیق	مخکی مقرر سوی دی	حکم زموږ	دپاره د بندګانو زموږ	چی پیغمبران دی

چی پوه به سی دوی. او خامخا په تحقیق پخوا لا صادر سوی دی حکم زموږ دپاره د بندګانو زموږ مرسلینو ته.

اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ ۝۱۷۲ وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ

اِنَّهُمْ	لَهُمُ	الْمَنْصُوْرُوْنَ	وَاِنَّ	جُنْدَنَا	لَهُمُ
چی بیشکه! دوی	هم له دوی سره	مرسته کړی سوی دی	او بیشکه!	لښکری زموږ	خامخا هم دوی

چی بیشکه! دوی هم له دوی سره مدد کړی سوی دی. او بیشکه! لښکری زموږ خامخا هم دوی

وَمَا مِنَّآ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ۝۱۶۴ وَّاِنَّا لَنَحْنُ

دتیر مخ پاته بیان دلته وګوری: لهذا دمشاهدې خو هیڅ دلیل ستاسي سره نشته د: ام خلقنا الملائكة اناثا وهم شاهدون: آیت همدغه مطلب دی: اوس پاته سو نقلي دلیل هغه هم ستاسي سره نشته په دې وجه چې قول هم دهغوخلګو معتبر دی دکمو ربتینوالی چي منل سوی وي ددې بر خلاف کم خلګ چې ددې عقیدې قائل دي هغوی درواغجنان دي دهغوخبره هیڅ وخت حجت کیدای نه سي د: الا انّهم من افكهم ليقولون. هم دا مطلب دی: او پاته سو عقلي دلیل نو هغه هم ستاسي تاییدنه کوي ځکه چي په خپله ستاسي دخیال مطابق لوڼي دزامنو په مقابله کي کمه مرتبه لري اوس کم ذات چي دټولو کائناتو څخه افضل دی هغه دځان څخه دکمې رتبې والا شی دځان دپاره څنګه خوښ بولي د: اصطفى البنات على البنين. هم دا مطلب دی اوس صرف یو صورت پاته کیدای سي چي تاسي ته یو اسماني کتاب راغلی وي او په هغه کي دا لیکلي وي چي الله جَلَّ جَلَالُهٗ لوڼي لري او دا هم ستاسي سره نشته الخ.
(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۰۹)

www.jamairahmani.org

الْغٰلِبُوْنَ ﴿۱۷۳﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿۱۷۴﴾ وَّاَبْصِرْهُمْ

وَّاَبْصِرْهُمْ	حِيْنٍ	حَتّٰى	عَنْهُمْ	فَتَوَلَّ	الْغٰلِبُوْنَ
او وګوره ته دوی ته	یوه وخته پورې	تر	له دوی څخه	پس مخ وګرځوه ته	غالبه دی

بریالیان (کامیاب) دی (په کفارو). پس مخ وګرځوه ته (محمده!) له دوی څخه تر یوه وخته پورې. او وګوره ته دوی ته

فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿۱۷۵﴾ اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿۱۷۶﴾ فَاِذَا

فَاِذَا	يَسْتَعْجِلُوْنَ	اَفَبِعَذَابِنَا	يُبْصِرُوْنَ	فَسَوْفَ
پس کله چې	تلوار کوی دوی	آیا پس (په راتلو) د عذاب زموږ	چې وبه وینی دوی	پس ژر ده

پس ژر ده چې وبه وینی دوی (عاقبت خپل). آیا پس (په راتلو) د عذاب زموږ تلوار کوی دوی. پس کله چې

نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَآءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿۱۷۷﴾ وَتَوَلَّ

وَتَوَلَّ	الْمُنْذَرِيْنَ	صَبَاحُ	فَسَآءَ	بِسَاحَتِهِمْ	نَزَلَ
او مخ وګرځوه (ای محمده!)	ډیرولیو سویو	سهار	پس بد به وی	په میدان د دوی	نازل سی

نازل سی (عذاب) په میدان (غولی) د دوی پس بد به وی سهار د ډیرولیو سویو. او مخ وګرځوه (ای محمده!)

عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿۱۷۸﴾ وَّاَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿۱۷۹﴾ سُبْحٰنَ

سُبْحٰنَ	يُبْصِرُوْنَ	فَسَوْفَ	وَّاَبْصِرْ	حِيْنٍ	حَتّٰى	عَنْهُمْ
پاکی ده	چې وبه وینی دوی (احوال خپل)	پس ژر ده	او وګوره	یوی نیټې پورې	تر	له دوی څخه

له دوی څخه تر یوی نیټې پورې. او وګوره (دوی ته) پس ژر ده چې وبه وینی دوی (احوال خپل). پاکی ده

رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۱۸۰﴾ وَسَلٰمٌ عَلَى

عَلَى	وَسَلٰمٌ	يَصِفُوْنَ	عَمَّا	الْعِزَّةِ	رَبِّ	رَبِّكَ
پر	او سلام دی	چې نسبت کوی (مشرکان ورته)	له هر هغه شی	دعزت (قوت) دی	چې رب	رب ستاله

رب ستاله (له هره عیبه) چې رب د عزت (قوت او پاکی دی) له هر هغه شی چې (مشرکان ورته) نسبت کوی او سلام دی پر

الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۸۱﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۸۲﴾

الْعٰلَمِيْنَ	رَبِّ	لِلّٰهِ	وَالْحَمْدُ	الْمُرْسَلِيْنَ
دټولو مخلوقاتو دی	چې رب، پالونکی	خاص الله لره دی	او ټوله ثناء صفت	(ټولو) پیغمبرانو

(ټولو) مرسلینو استاځیو. او ټوله ثناء صفت خاص الله لره دی چې رب پالونکی د ټولو عالمیانو دی.

ع

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ..الله جَلَّ جَلَالُهُ دمشرکینو د ټولو هغه تهمتونو څخه پاک دی چې دوی یې وایي:

الله جَلَّ جَلَالُهُ سورت صافات په دغه درو ایاتونو سره ختم کړی دی او حقیقت دادی چې ددې ښایسته خاتمې دتشریح لپاره دیو لوی دفتر ضرورت دی لنډه داچې الله جَلَّ جَلَالُهُ په دغه دریو لنډو ایاتونو کې دسورت ټول مضامین ځای کړي دي. دحضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه روایت دی چې کم سړی غواړي چې دقیامت په ورځ ده ته په پورا پیمانه سره اجر ورکول سي ده ته پکار دي چې د خپل هر مجلس په آخر کې دا ووایي: سبحان ربک رب العزّة عمّا یصفون: وسلام علی المرسلین: والحمد لله ربّ العلمین: او د حضرت ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه روایت دی دی فرمایي چې ماد نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه څو واره اوریدلي دي چې دوی به دلمانځه ختمولو وروسته دا ایاتونه ویل: یا الله جَلَّ جَلَالُهُ یا رحمن یاذالجلال والاکرام ذاته ددې روژې مبارکې میاشتې دتقدس او احترام په خاطر زموږ دغه ادنی محنت په خپل درکې په لوی عمل راڅخه قبول کړې آمین: (معارف القرآن ج ۸ پ ۲۳ ص ۱۱۵)

(دروژې دمیاشتې دوهم ورځ: ۱۴۳۲-۹-۲)

www.jamairahmani.org

ایاتونه ۸۸ | ۳۸ سُوْرَةُ صٓ مَكِّيَّةٌ ۳۸ | رکوعوي ۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چی ډیر زیات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِی الذِّكْرِ ① بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ عِزَّةٍ

صٓ	وَالْقُرْاٰنِ	ذِی	الذِّكْرِ	بَلِ الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	فِيْ عِزَّةٍ
صاد	قسم دی په قرآن	چی خاوند	دپند ، بیان دی	بلکه هغه کسان	چی کافران سوی دی	په کبر ، سرکشی کښی دی

صاد ، قسم دی په رب د قرآن چی خاوند د پند ذکر بیان دی . بلکه هغه کسان چی کافران سوی دی په کبر، سرکشی کی دی

وَّشِقَاقٍ ② كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ

وَّشِقَاقٍ	كَمْ اَهْلَكْنَا	مِنْ قَبْلِهِمْ	مِّنْ قَرْنٍ
او په مخالفت کښی دی	څومره ډیر هلاک کړی دی موږ	پخوا له دوی څخه	له اهل دزمانی

او په مخالفت کښی دی . (نه ګوری منکران چی) څومره ډیر هلاک کړی دی موږ پخوا له دی څخه له اهل دزمانی

فَنَادَوْا وَّلَاتَ حِيْنَ مَنَاصٍ ③ وَعَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ

فَنَادَوْا	وَّلَاتَ	حِيْنَ	مَنَاصٍ	وَعَجِبُوْٓا	اَنْ جَآءَهُمْ
پس ناری به یئ وهلی	چی نه به وو	هغه وخت	دخلاصیدلو	او تعجب کوی (کفار)	له دی څخه چی راغلی دی دوی ته

پس ناری به یئ وهلی حال دا چی نه به وو هغه وخت دخلاصیدلو . او تعجب کوی (کفار) له دی څخه چی راغلی دی دوی ته

مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ④ اَجَعَلَ

مُّنْذِرٌ	مِّنْهُمْ	وَقَالَ	الْكٰفِرُوْنَ	هٰذَا	سٰحِرٌ	كَذَّابٌ	اَجَعَلَ
بیرووونکی	له دوی څخه	او وایئ	دا کافران	چی دغه	جادوګر دی	دروغجن	آیا ده ګرځولی دی

(نبی) بیرووونکی له دوی څخه او وایئ دا کافران چی دغه ساحر کوډګر دی دروغجن. آیا ده ګرځولی دی

الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۖۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ⑤ وَانْطَلَقَ

الْاٰلِهَةَ	اِلٰهًا	وَّاحِدًا	اِنَّ	هٰذَا	لَشَيْءٌ	عُجَابٌ	وَانْطَلَقَ
دغه معبودان	معبود	یو	بیشکه!	دغه	خامخا یو شی	ډیر عجیب دی	او ولاړل په تلوار سره

دغه(۳۶۰) معبودان معبود یو؟ بیشکه! دغه (ګرځول د ډیرو معبودانو) خامخا یو شی ډیر عجیب دی . او ولاړل په تلوار سره

بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ عِزَّةٍ وَّشِقَاقٍ. **ددې سورت دابتدايي اياتونو نزول:**

ددې سورت دابتدايي اياتونو پس منظر دادی چي دنبي کريم ﷺ اکا ابوطالب دنه مسلمانيدو باوجود دنبي کريم ﷺ پوره ساتنه کول کله چي ابوطالب په يوه ناجوړی اخته سو نو دقريشو لويو لويو سردارانو دمشورې يو مجلس منعقد کی چي په هغه کښي ابوجهل ، عاص ابن وائل ، اسود ابن مطلب ، او اسود ابن عبد يغوث ، او نور سرداران شريک سول مشوره داوسوه چي ابوطالب ناجوړی دی که هغه ددې دنيا څخه ولاړ سي او دده وروسته موږ محمد ﷺ دده ده نوي دين څخه دمنع کولو دپاره څه سخت اقدام وکړو نو دعربو خلګ به موږ ته دا پيغور راکوي چي ترڅه وخته ابوطالب ژوندی وو تر هغه وخته دي خلګو محمد ﷺ ته هيڅ نه سوای ويلی او کله چي هغه مړ سو نو دوی هغه نښانه کی: په دې وجه موږ ته پکار دي چي موږ دابو طالب په ژوند کي دده سره دمحمد ﷺ دمعاملې تصفيه وکړو چي هغه زموږ معبودانو ته ويل پريږدي: پاته بيان پر راروان مخ وګوری.

www.jamairahmani.org

الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوْا وَاصْبِرُوْا عَلٰٓی اٰلِهَتِكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا

الْمَلَاُ	مِنْهُمْ	اَنِ امْشُوْا	وَاصْبِرُوْا	عَلٰٓی	اٰلِهَتِكُمْ	اِنَّ	هٰذَا
مشران	له‌دوی څخه	چې ځئ	او صبر وکړئ	پر	معبودانو خپلو	بيشكه!	دغه (توحيد)

مشران له‌دوی څخه (له مجلسه) چې ځئ (له‌دی ځايه) او صبر وکړئ پر (عبادت د) معبودانو خپلو ، بيشكه دغه (توحيد)

لَشَیْءٌ یُّرَادُ ۝٦ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِی الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ۚ اِنْ هٰذَآ

لَشَیْءٌ	یُّرَادُ	مَا سَمِعْنَا	بِهٰذَا	فِی الْمِلَّةِ	الْاٰخِرَةِ	اِنْ هٰذَآ
خامخا يو شی دی	چی اراده يئ کړی سوی ده	نه‌دی اوريدلی موږ	دغه (توحيد)	په‌دين	وروستنی کښبی	نه‌دی دغه (توحيد)

خامخا يو شی دی چی اراده ئی کړی سوی ده. نه‌دی اوريدلی موږ دغه (توحيد) په‌دين وروستنی کښبی نه‌دی دغه (توحيد)

اِلَّا اخْتِلَاقٌ ۝٧ ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْۢ بَيْنِنَا ۭ بَلْ هُمْ

اِلَّا	اخْتِلَاقٌ	ءَاُنْزِلَ	عَلَيْهِ	الذِّكْرُ	مِنْۢ بَيْنِنَا	بَلْ هُمْ
مګر	له خپله ځانه جوړ کړی سوی دروغ دی	آيا نازل سوی دی	پر ده	دغه‌ذکر (قرآن)	له‌مينځ زموږ	بلکه‌دوی

مګر له خپله ځانه جوړ کړی سوی دروغ دی. آيا نازل سوی دی پر ده (محمد) دغه ذکر قرآن له مينځ زموږ ، بلکه‌دوی

فِیْ شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِیْ ۚ بَلْ لَّمَّا يَذُوْقُوْا عَذَابِ ۝٨ اَمْ

فِیْ شَكٍّ	مِّنْ ذِكْرِیْ	بَلْ	لَّمَّا يَذُوْقُوْا	عَذَابِ	اَمْ
په‌شک کښبی دی	له ذکره، قرآنه زما	بلکه	نه‌دی څکلی دوی	عذاب زما	آيا

په‌شک کښبی دی له ذکره ، قرآنه، پنده، زما (بل څه منشانه لری) ، بلکه نه‌دی څکلی دوی عذاب زما . آيا

عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيْزِ الْوَهَّابِ ۝٩ اَمْ لَهُمْ

عِنْدَهُمْ	خَزَآئِنُ	رَحْمَةِ	رَبِّكَ	الْعَزِيْزِ	الْوَهَّابِ	اَمْ لَهُمْ
په‌نزد د دوی دی	خزانی	د رحمت	د رب ستا	چی ډير غالب قوی	ښه بخښونکی دی	آيا دوی لره دی

په‌نزد د دوی دی خزانی د رحمت د رب ستا چی ډير غالب قوی ښه بخښونکی دی؟ آيا دوی لره دی

مُّلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۣ فَلْيَرْتَقُوْا

مُّلْكُ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ	وَمَا	بَيْنَهُمَا	فَلْيَرْتَقُوْا
سلطنت	دآسمانونو	او مځکی	او دهغو ټولو شيانو	چی په مينځ د دوی کښبی دی	پس‌ودی خيژی (دوی آسمان ته)

سلطنت د آسمانونو او مځکی او دهغو ټولو شيانو چی په مينځ د دغو کښبی دی ؟ پس‌ودی خيژی (دوی آسمان ته)

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِی الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ.. دتير مخ پاته بيان دلته وګورى:

چنانچي داخلګ ابوطالب ته راغلل او ده ته يي وويل چي ستاوراره زموږ معبودانو ته ردي بدي وايي ته دانصاف څخه کار واخله او هغه ته ووايه چي هغه دکم خدای غوارړي عبادت دي کوي ليکن زموږ معبودانو ته دي څه نه وايي حال دادی چي نبي کريم ﷺ په خپله هم ددوی بتانو ته ددي څخه ماسوا څه نه وه ويلي چي بې حسه او بې جانه دي نه ستاسي خالقان دي او نه ستاسي رازقان دي او نه ستاسي څه نفع او نقصان ددوی په قبضه کي ده: ابوطالب نبي کريم ﷺ خپل مجلس ته راوغوښتی او ورته يي وويل چي وراره داخلګ ستا څخه شکايت کوي چي ته ددوی معبودانو ته بد وايي دوی پر خپل مذهب پرېږده او ته دخپل خدای عبادت کوه داسي خبري دقريشو خلګو هم وکړې. آخر نبي کريم ﷺ ارشاد وفرمايه چي آکا ايا زه دوی ته دهغه شي دعوت ورنه کړم په کم کي چي ددوی بهتري ده ؟ ابو طالب پوښتنه وکړه چي هغه څه شی دی ؟ پاته بيان پر راروان مخ وګورى.

www.jamairahmani.org

فِي الۡاَسۡبَابِ ⑩ جُنۡدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهۡزُوۡمٌ

فِي الۡاَسۡبَابِ	جُنۡدٌ مَّا	هُنَالِكَ	مَهۡزُوۡمٌ
په اسبابو سره	دوی خو یو لښکر ګوتی دی کوم چی به	په دغه ځای کښی	ماته شکست خوری

په اسبابو (رسوونکو) سره. دوی خو یو لښکر ګوتی دی په دغه ځای کښی چی ماتی ورکړی سوی

مِّنَ الۡاَحۡزَابِ ⑪ كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوۡحٍ وَّعَادٌ

مِّنَ الۡاَحۡزَابِ	كَذَّبَتۡ	قَبۡلَهُمۡ	قَوۡمُ	نُوۡحٍ	وَّعَادٌ
له هغو ډیرو لښکرو څخه	تکذیب کړی وو	پخوا له دوی څخه	قوم	دنوح	او (قوم د) عاد

له هغو ډیرو لښکرو څخه دی. تکذیب کړی وو پخوا له دوی څخه قوم د نوح او (قوم د) عاد

وَّفِرۡعَوۡنُ ذُو الۡاَوۡتَادِ ⑫ وَثَمُوۡدُ وَقَوۡمُ لُوۡطٍ وَّاَصۡحٰبُ لۡـَٔيۡكَةِ

وَّفِرۡعَوۡنُ	ذُو الۡاَوۡتَادِ	وَثَمُوۡدُ	وَقَوۡمُ	لُوۡطٍ	وَّاَصۡحٰبُ	لۡـَٔيۡكَةِ
او (قوم د) فرعون	چی خاوند د میخونو وو	او (قوم د) ثمود	او قوم	دلوط	او اهل	د ځنګله

او (قوم د) فرعون چی خاوند د میخونو وو. او (قوم د) ثمود او قوم د لوط او اهل د ځنګله (چی شعیب ورمبعوث سوی وو)

اُولٰٓئِكَ الۡاَحۡزَابُ ⑬ اِنۡ كُلٌّ اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ

اُولٰٓئِكَ	الۡاَحۡزَابُ	اِنۡ كُلٌّ	اِلَّا	كَذَّبَ	الرُّسُلَ
دغه کسان	لویئ لویئ ډلی وی	نه ده هره یوه (د دغو)	مګر	نسبت د دروغویئ کړی ۋ	رسولانو د (الله) ته

دغه کسان (همغه) لویئ لویئ ډلی (اولښکری) وی. نه ده (هره یوه د دغو) مګر نسبت د دروغو یئ کړی ۋ رسولانو د (الله) ته

فَحَقَّ عِقَابِ ⑭ وَمَا يَنۡظُرُ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا صَيۡحَةً وَّاحِدَةً

فَحَقَّ	عِقَابِ	وَمَا يَنۡظُرُ	هٰٓؤُلَآءِ	اِلَّا	صَيۡحَةً	وَّاحِدَةً
پس ثابت سو	عذاب زما	او نه کوی انتظار	دغه کسان	مګر	چغی	یوی ته

پس ثابت شو عذاب زما (دوی ته). او نه کوی انتظار دغه کسان (کفار د مکی) مګر چغی یوی ته (د اسرافیل)

مَّا لَهَا مِنۡ فَوَاقٍ ⑮ وَقَالُوۡا رَبَّنَا عَجِّلۡ لَّنَا قِطَّنَا قَبۡلَ يَوۡمِ

مَّا لَهَا	مِنۡ فَوَاقٍ	وَقَالُوۡا	رَبَّنَا	عَجِّلۡ لَّنَا	قِطَّنَا	قَبۡلَ	يَوۡمِ
چی نسته هغی ته	هیڅ وقفه بیرته ګرځیدل	او وایئ	ای ربه زموږ	ژر راکړه موږ ته	برخه عملنامه زموږ	پخواله	ورځی

چی نسته هغی ته هیڅ ډیل بیرته ګرځیدل. او وایئ ای ربه زموږ ژر راکړه موږ ته برخه عملنامه زموږ پخوا له ورځی

جُنۡدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهۡزُوۡمٌ مِّنَ الۡاَحۡزَابِ.. د تیر مخ پاته بیان دلته وګوری:

نبي کریم ﷺ ورته وفرمایل چي زه دوی ته یوه داسي کلمه ویل غواړم دکم په ذریعه چي به ددوی په مخکي ټوله عرب سر کښته کړي او دوی به دپوره عجمو مالکان سي پر دې باندي ابوجهل وویل ووایه هغه څه کلمه ده ستا په پلار قسم دی چي موږ یوه کلمه نه بلکي لسو ته تیار یو پر دې باندي نبي کریم ﷺ وفرمایل: بس لااله الا الله: ووایاست چي دایي واوریدل نو ټولو خلګو جامي وڅنډلي ولاړ سول او ویي ویل ایا موږ ټول معبودان پریږدو صرف یو اختیاره کړو دا خو ډیره عجیبه خبره ده پر دغه موقع باندي الله ﷻ دسورت ص دا ایاتونه را نازل کړل: او ددوی دولاړیدلو اونه منلو انداز الله ﷻ په دغه مبارک ایت کي حکایت کړی دی: وانطلق الملاء منهم ان مشوا واصبروا على آلهتكم: یعني یوه ډله ددي کفارو څخه روانه سوه او په خپل مابین کي دا خبره سره وکړه چي بس خپل د معبودانو پر عبادت ټینګ ولاړ اوسی هغه مه پریږدی الخ.

(معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۲۰)

ربع

www.jamairahmani.org

الْحِسَابِ ⑯ اِصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوٗدَ

الْحِسَابِ	اِصْبِرْ	عَلٰى	مَا يَقُوْلُوْنَ	وَاذْكُرْ	عَبْدَنَا	دَاوٗدَ
دحساب	صبر تحمل کوه	پر	هغې خبرې چې وايئ دوی	او يادکړه (قصه)	دبنده زموږ	داؤد

د حساب. (فرمائی الله) صبر تحمل کوه (ای محمده!) پر هغې خبرې چې وايئ دوی او يادکړه (قصه) د بنده زموږ داؤد

ذَا الْاَيْدِۚ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ ⑰ اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهٗ

ذَا الْاَيْدِ	اِنَّهٗ	اَوَّابٌ	اِنَّا	سَخَّرْنَا	الْجِبَالَ	مَعَهٗ
خاوند دقوت	چې بيشکه! دی	ډير رجوع کوونکی ؤ	بيشکه! چې موږ	تابع کړی مو وو	غرونه	له دغه (داؤد) سره

خاوند د قوت چې بيشکه! دی ډير رجوع کوونکی ؤ . بيشکه! چې موږ تابع کړی مو وو غرونه له دغه (داؤد) سره

يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِشْرَاقِ ⑱ وَالطَّيْرَ مَحْشُوْرَةً ؕ كُلٌّ لَّهٗ

يُسَبِّحْنَ	بِالْعَشِيِّ	وَالْاِشْرَاقِ	وَالطَّيْرَ	مَحْشُوْرَةً	كُلٌّ	لَّهٗ
چې تسبيح به يئ ورسره ويلې	ماښام	او په اوله برخه دورځې کښې	او مرغان	حال دا چې ټول کړی سوی ؤ	هر يو به	د ده ته

چې تسبيح به يئ ورسره ويلې په آخره او په اوله برخه د ورځې کښې. او مرغان حال دا چې ټول کړی سوی ؤ هر يو به د ده ته

اَوَّابٌ ⑲ وَشَدَدْنَا مُلْكَهٗ وَاٰتَيْنٰهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ⑳

اَوَّابٌ	وَشَدَدْنَا	مُلْكَهٗ	وَاٰتَيْنٰهُ	الْحِكْمَةَ	وَفَصْلَ الْخِطَابِ
رجوع کوونکی ؤ	او قوی محکم کړی ؤ موږ	سلطنت د ده (داؤد)	او ورمو کړه ده ته	حکمت	فيصله کول د خبرې

رجوع کوونکی ؤ . او قوی محکم کړی ؤ موږ ملک سلطنت د دغه (داؤد). او ور موکړ ده ته حکمت او فصل الخطاب.

وَهَلْ اَتٰىكَ نَبَؤُا الْخَصْمِۘ اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ㉑ اِذْ

وَهَلْ	اَتٰىكَ	نَبَؤُا	الْخَصْمِ	اِذْ تَسَوَّرُوا	الْمِحْرَابَ	اِذْ
او آيا	راغلی دی تاته	خبر	دجګړه کوونکو	کله چې راوختل	عبادت خانی ته	کله چې

او آيا راغلی دی تاته (ای محمده!) خبر د جګړه کوونکو کله چې راوختل عبادت خانی ته . کله چې

دَخَلُوْا عَلٰى دَاوٗدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوْا لَا تَخَفْۚ خَصْمٰنِ

دَخَلُوْا	عَلٰى	دَاوٗدَ	فَفَزِعَ	مِنْهُمْ	قَالُوْا	لَا تَخَفْ	خَصْمٰنِ
ننوتل	پر	داؤد باندی	پس وبيريد	له دوی څخه	وويل دوی	مه بيريږه	جګړه کوونکی يو

ننوتل پر داؤد باندی (او ده وليدل) پس وبيريد (داؤد) له دوی څخه ، وويل دوی مه بيريږه (موږ دوه ډلی) جګړه کوونکی يو

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوٗدَ ذَا الْاَيْدِ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ.. نبي کريم ته د الله ﷻ د طرفه څخه تسلي : په دغه ايت کي الله ﷻ نبي کريم ﷺ ته خطاب کړی دی د دوی د تسلي د پاره چي که چيري تاته د کفارو د طرفه څخه صدمه رسيږي نو زموږ يو بنده حضرت داود (عليه السلام) درپه ياد کړه چي خاوند د طاقت وو : تقريبا ټولو مفسرينو ددي مطلب دا بيان کړی دی چي حضرت داود (عليه السلام) به په عبادت کي دلوی قوت او همت ثبوت ورکوی په دي وجه د دي څخه وروسته دا جمله ده چي : انه اواب بيشکه حضرت داود (عليه السلام) د الله ﷻ طرف ته ډير رجوع کوونکی وو : لکه چي په يو حديث شريف کي دي چي نبي کريم ﷺ وفرمايل چي د الله ﷻ په نزد د ټولو څخه ښه لمونځ د حضرت داود (عليه السلام) لمونځ وو هغه به نيمه شپه بيده کيدی بيا به يي دريمه حصه شپه عبادت کوی بيا به په شپږمه حصه شپه کي بيده کيدی او يوه ورځ به يي روژه نيوله او يوه ورځ به يي خوړله او چي د دښمن سره به يي مقابله وه نو تيښته به يي نه کوله او د الله ﷻ طرف ته ډير رجوع کوونکی وو. معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۲۲

www.jamairahmani.org

بَغٰى بَعۡضُنَا عَلٰى بَعۡضٍ فَاحۡكُمۡ بَيۡنَنَا بِالۡحَقِّ وَلَا تُشۡطِطۡ

بَغٰى	بَعۡضُنَا	عَلٰى بَعۡضٍ	فَاحۡكُمۡ	بَيۡنَنَا	بِالۡحَقِّ	وَلَا تُشۡطِطۡ
چی ظلم کړی دی	ځینو زموږ	پر ځینو نورو	پس حکم وکړه	په مینځ زموږ کښې	په حق سره	او بی انصافی مه کوه

چی ظلم کړی دی ځینو زموږ پر ځینو نورو پس حکم وکړه په مینځ زموږ کښې په حق سره او لری مه غورځوه (ظلم مه کوه)

وَاهۡدِنَاۤ اِلٰى سَوَآءِ الصِّرَاطِ ﴿۲۲﴾ اِنَّ هٰذَاۤ اَخِىۡ لَهٗ

وَاهۡدِنَاۤ	اِلٰى سَوَآءِ	الصِّرَاطِ	اِنَّ	هٰذَاۤ	اَخِىۡ	لَهٗ
او برابر کړه موږ	وسمی	لاری ته	بیشکه! چی	دا (سړی)	وروړ زما دی	ده لره

او برابر کړه موږ سمی لاری (دانصاف ته) . بیشکه! چی دا (سړی) وروړ زما دی ده لره

تِسۡعٌ وَّتِسۡعُوۡنَ نَعۡجَةً وَّلِىَ نَعۡجَةٌ وَّاحِدَةٌ فَقَالَ اَكۡفِلۡنِيۡهَا

تِسۡعٌ وَّتِسۡعُوۡنَ	نَعۡجَةً	وَّلِىَ	نَعۡجَةٌ	وَّاحِدَةٌ	فَقَالَ	اَكۡفِلۡنِيۡهَا
نهه نوی (۹۹)	میږی دی	او ما لره	میږه	یوه	پس وایئ دی ماته	کفیل وګرځوه ما ددی

نهه نوی (۹۹) میږی دی او ما لره یوه میږه ده پس وایئ دی ماته کفیل وګرځوه ما ددی (یوی میږی، او ماته یئ راکړه)

وَعَزَّنِىۡ فِى الۡخِطَابِ ﴿۲۳﴾ قَالَ لَقَدۡ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعۡجَتِكَ

وَعَزَّنِىۡ	فِى الۡخِطَابِ	قَالَ	لَقَدۡ	ظَلَمَكَ	بِسُؤَالِ	نَعۡجَتِكَ
او غلبه یئ کړی ده پر ما	په خطاب خبرو کښې هم	وویل (داؤد)	خامخا په تحقیق	چی ظلم کړی دی ده پر تا	په غوښتلو	د میږی ستا

او غلبه یئ کړی ده پر ما په خطاب خبرو کښې هم. وویل (داؤد) خامخا په تحقیق چی ظلم کړی دی ده پر تا په غوښتلو د میږی ستا

اِلٰى نِعَاجِهٖ وَاِنَّ كَثِيۡرًا مِّنَ الۡخُلَطَآءِ لَيَبۡغِىۡ بَعۡضُهُمۡ عَلٰى

اِلٰى	نِعَاجِهٖ	وَاِنَّ	كَثِيۡرًا	مِّنَ الۡخُلَطَآءِ	لَيَبۡغِىۡ	بَعۡضُهُمۡ	عَلٰى
له	میږو خپلو سره	او بیشکه!	ډیر	له شریکانو څخه	خامخا ظلم کوی	ځینی د دوی	پر

له میږو خپلو سره، او بیشکه! ډیر له شریکانو څخه خامخا ظلم (تیری) کوی ځینی د دوی پر

بَعۡضٍ اِلَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَقَلِيۡلٌ مَّا

بَعۡضٍ	اِلَّا الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	وَقَلِيۡلٌ مَّا
ځینو نورو	مګر نه کوی هغه کسان	چی ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	او ډیر زیات لږ دی

ځینو نورو مګر (تیری) نه کوی هغه کسان چی ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه) او ډیر زیات لږ دی

اِنَّ هٰـذَاۤ اَخِىۡ لَـهٗ تِسۡـعٌ وَّتِسۡعُوۡنَ نَعۡجَةً.. **د حضرت داود عليه السلام دیوې واقعې ذکر:** په دغه ایاتونو کې الله جل جلاله د حضرت داود عليه السلام دیوې واقعې ذکر کړی دی: په قرآن کریم کې داواقعه چې په کم انداز سره بیان سویده ددې څخه صرف دومره معلومیږي چې الله جل جلاله دده عبادت ګاه ته دوه فریقین په جګړه سره ولیږل او دده څخه یې امتحان اخیستی: حضرت داود عليه السلام په دې امتحان پوه سو نو دالله جل جلاله څخه یې بخښنه وغوښته او پر سجدې پریوتی او الله جل جلاله دده مغفرت وکړی: دقرآن کریم اصل مقصد چونکې دلته دا بیانول دي چې حضرت داود عليه السلام به په خپله هره معامله کې د الله جل جلاله طرف ته متوجه کیدی: پر دې دلته داتفصیل بیان نه سو چې هغه امتحان څه وو د حضرت داود عليه السلام څخه څه خطا سوې وه چې ده استغفار پر وکی؟ او کم چې الله جل جلاله بیا معاف کی په دې وجه ځینو محققینو او محتاطه مفسرینو لیکلي دي چې کله الله جل جلاله ددې خطا او امتحان تفصیل دیوه حکمت دوجې ذکر نه کی نو موږ ته هم په هغه پسې کیدل نه دي پکار:

(معارف القرآن ج ۸ پ۲۳ ص۱۲۶)

www.jamairahmani.org

يٰدَاوٗدُ اِنَّا جَعَلۡنٰكَ خَلِيۡفَةً فِى الۡاَرۡضِ..

حضرت داود عليه السلام ته الله جل جلاله دنبوت سره حکومت او سلطنت هم ورکړی وو

چنانچي په دې آيت کي دحکومت او سياست دپاره ده ته يو بنيادي هدايت نامه ورکول سويده په دغه هدايت نامه کي درې بنيادي خبري ارشاد فرمايل سوي دي: **اوله خبره داده:** چي موږ ته خپل په مځکه کي خليفه جوړ کړی يې. **دوهمه خبره داده:** چي په دې حيثيت سره ستا بنيادي کار دحق مطابق فيصله کول دي. **او دريمه خبره داده:** چي ددې کار دپاره دنفساتي خواهش دپيروی څخه محفوظ کېدل ديو لازمي شرط حيثيت لري: تر کمه پوري چي په مځکه کي دخليفه جوړولو تعلق دی ددې مفهوم په سورت بقره کي تير سوی دی او په دې سره داسلامي سياست دا اصل الاصول واضح کيږي چي اعلی اقتدار والله جل جلاله ته حاصل دی دمځکي حکمرانان دده داحکامو مطابق دچليدو مجاز دي ددې څخه دباندي نه سي وتلای څه چي الله جل جلاله فرمايلي دي پر هغه به دی دخپل قوم اورعيت دبيولو کوشش کوي.

معارف القرآن ج٨پ٢٣ص١٣٥)

السجدة ١٠

ع ٢ / ١١

هُمۡ ؕ وَظَنَّ دَاوٗدُ اَنَّمَا فَتَنّٰهُ فَاسۡتَغۡفَرَ

هُمۡ	وَظَنَّ	دَاوٗدُ	اَنَّمَا	فَتَنّٰهُ	فَاسۡتَغۡفَرَ
داسی خلک	او متيقن پوه سو	داؤد	چي بيشکه! هم دا خبره ده	چي وازمويه موږ دی	نو بخښنه يئ وغوښته

داسي خلک، او متيقن پوه سو داؤد په دی چي بيشکه! هم دا خبره ده چي وازمويه موږ دی نو بخښنه يئ وغوښته

رَبَّهٗ وَخَرَّ رَاكِعًا وَّاَنَابَ ۩ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرۡنَا لَهٗ ذٰلِكَ ؕ وَاِنَّ لَهٗ

رَبَّهٗ	وَخَرَّ	رَاكِعًا	وَّاَنَابَ	فَغَفَرۡنَا	لَهٗ	ذٰلِكَ	وَاِنَّ	لَهٗ
له ربه خپل	او پړمخی پريوت	چی رکوع ، سجده کوونکی ؤ	او رجوع يئ وکړه	پس وموبخښلِه موږ	ده ته	هغه	او بيشکه!	ده ته

له رب خپل او پړمخی پريوت چی رکوع سجده کوونکی ؤ . او بيرته راجع سو پس وموبخښله موږ ده ته هغه او بيشکه! ده ته

عِنۡدَنَا لَزُلۡفٰى وَحُسۡنَ مَاٰبٍ ﴿٢٥﴾ يٰدَاوٗدُ اِنَّا جَعَلۡنٰكَ خَلِيۡفَةً

عِنۡدَنَا	لَزُلۡفٰى	وَحُسۡنَ	مَاٰبٍ	يٰدَاوٗدُ	اِنَّا	جَعَلۡنٰكَ	خَلِيۡفَةً
په نزد زموږ کښی	خامخامرتبه ده	او ښه ځای	دورتلو دی	ای داؤد	بيشکه! موږ	گرځولی مو يئ ته	خليفه

په نزد زموږ کښی خامخا مرتبه ده او ښه ځای د ورتلو دی .ای داؤد بيشکه! موږ گرځولی مو يئ ته خليفه

فِى الۡاَرۡضِ فَاحۡكُمۡ بَيۡنَ النَّاسِ بِالۡحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الۡهَوٰى

فِى الۡاَرۡضِ	فَاحۡكُمۡ	بَيۡنَ	النَّاسِ	بِالۡحَقِّ	وَلَا تَتَّبِعِ	الۡهَوٰى
په مځکه کښی	پس حکم وکړه	په مينځ	د خلکو کښی	په حق سره	او متابعت مه کوه	دخواهش (دنفس)

په مځکه کښی پس حکم وکړه په مينځ دخلکو کښی په حق سره او متابعت مه کوه د هوا (دنفس)

فَيُضِلَّكَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ الَّذِيۡنَ يَضِلُّوۡنَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ

فَيُضِلَّكَ	عَنۡ سَبِيۡلِ	اللّٰهِ	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	يَضِلُّوۡنَ	عَنۡ	سَبِيۡلِ	اللّٰهِ
پس گمراه به کړی تا	له لاری	دالله	بيشکه!	هغه کسان	چي گمراه کيږی	له	لاری	دالله

پس گمراه به کړی تا له لاری دالله ، بيشکه! هغه کسان چي گمراه کيږی له لاری دالله

لَهُمۡ عَذَابٌ شَدِيۡدٌۢ بِمَا نَسُوۡا يَوۡمَ الۡحِسَابِ ﴿٢٦﴾ ع وَمَا خَلَقۡنَا

لَهُمۡ	عَذَابٌ	شَدِيۡدٌ	بِمَا	نَسُوۡا	يَوۡمَ	الۡحِسَابِ	وَمَا خَلَقۡنَا
ستهدوی ته	عذاب	سخت	په سبب	دهيرولو ددوی	ورځی	دحساب لره	او نه دی پيدا کړی موږ

ستهدوی ته عذاب سخت ، په سبب د هيرولو د دوی ورځی د حساب لره. او نه دی پيدا کړی موږ

www.jamairahmani.org

السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ؕ ذٰلِكَ ظَنُّ

السَّمَآءَ	وَالْاَرْضَ	وَمَا	بَيْنَهُمَا	بَاطِلًا	ذٰلِكَ	ظَنُّ
دغه آسمان	او مځکه	او هغه ټول مخلوقات	چې د دغو دواړو په مینځ کښې دی	په باطله سره	دغه	ګمان

دغه آسمان او مځکه او هغه ټول مخلوقات چې د دغو دواړو په مینځ کښې دی په باطله سره ، دغه (پیدا کول) ګمان

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	فَوَيْلٌ	لِّلَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	مِنَ النَّارِ
دغو کسانو دی	چې کافران سوی دی	پس عذاب، خرابی ده	دپاره د هغو کسانو	چې کافران سوی دی	له اوره

دغو کسانو دی چې کافران سوی دی ، پس عذاب هلاک خرابی ده دپاره د هغو کسانو چې کافران سوی دی له اوره

اَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ

اَمْ نَجْعَلُ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَعَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	كَالْمُفْسِدِيْنَ
آیا و به ګرځوو موږ	هغه کسان	چې ایمان یئ راوړی دی	او کړی یئ دی	ښه (عملونه)	په شان د فساد کوونکو

آیا و به ګرځوو موږ هغه کسان چې ایمان یئ راوړی دی او کړی یئ دی ښه (عملونه) په شان د فساد کوونکو

فِي الْاَرْضِ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ

فِي الْاَرْضِ	اَمْ نَجْعَلُ	الْمُتَّقِيْنَ	كَالْفُجَّارِ	كِتٰبٌ	اَنْزَلْنٰهُ
په مځکه کښې	آیا و به ګرځوو موږ	پرهیزګاران	په شان د بدکارانو	یو کتاب دی	چې نازل کړی مو دی هغه

په مځکه کښې ، آیا و به ګرځوو موږ پرهیزګاران په شان د بد کارانو؟ (دغه قرآن) یو کتاب دی چې نازل کړی مو دی هغه

اِلَيْكَ مُبٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوْا اٰيٰتِهٖ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا

اِلَيْكَ	مُبٰرَكٌ	لِّيَدَّبَّرُوْا	اٰيٰتِهٖ	وَلِيَتَذَكَّرَ	اُولُوا
تاته (محمده!)	برکتناک دی	لپاره د دی چې فکر وکړی	په آیتونو د ده کښې	او دپاره د دی چې پند واخلي	خاوندان

تاته (محمده!) برکتناک دی لپاره د دی چې فکر وکړی (کفار) په آیتونو د ده او دپاره د دی چې پند واخلی خاوندان

الْاَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ؕ نِعْمَ الْعَبْدُ ؕ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

الْاَلْبَابِ	وَوَهَبْنَا	لِدَاوٗدَ	سُلَيْمٰنَ	نِعْمَ	الْعَبْدُ	اِنَّهٗۤ	اَوَّابٌ
د عقلونو	او مو وبخښئ	داؤد ته	سلیمان	چې ښه	بنده ؤ	بیشکه! چې دی	ډیر رجوع کوونکی دی

د عقلونو . او مو وبخښئ داؤد ته سلیمان، چې ښه بنده ؤ بیشکه! چې دی ډیر رجوع کوونکی دی (الله ته)

السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا .. اسمانونه او مځکي الله ﷻ دحکمت څخه خالي نه دي پیداکړي

دغه اياتونه په کمو کي چي د اسلام د بنيادي عقيدو په خاص طور سره بيا د آخرت اثبات سوی دی د حضرت داود علیه السلام او حضرت سليمان علیه السلام د واقعاتو په مينځ كي انتهايي په زړه پوري ترتيب سره راغلي دي : امام رازي رحمه الله فرمايي چي كه يو سړی د عناد په وجه نه پوهيږي نو دده سره حكيمانه طريقه اختيارول داده چي زير بحث موضوع پريښوول سي غير متعلق خبره ورسره شروع سي او كله چي دده ذهن د اولي خبري څخه ځه واوړي نو په خبرو خبرو كي دی د اولني خبري پر منلو مجبوره سي دلته د آخرت د اثبات دپاره دا طريقه اختيار سويده: اوس الله ﷻ فرمايي چي موږ مځكي او اسمانونه او څه چي د دوی په مينځ كي دي د حكمت څخه خالي نه دي پيدا كړي بلكي ډير حكمتونه دي په كښي چي د ټولو څخه لوی حكمت په كښي دادی چي ددې څخه د الله ﷻ توحيد او د آخرت د ورځي ثابتيدل دي الخ.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۳۷

www.jamairahmani.org

اِذۡ عُرِضَ عَلَيۡهِ بِالۡعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الۡجِيَادُ ﴿۳۱﴾ فَقَالَ اِنِّيۡٓ

اِذۡ عُرِضَ	عَلَيۡهِ	بِالۡعَشِيِّ	الصّٰفِنٰتُ	الۡجِيَادُ	فَقَالَ	اِنِّيۡٓ
کله چې وړاندې کړې سوه	ده ته	په آخر د ورځې کښې	هغه خاص آسونه	تېز رفتاره	نو ووېل	بېشکه! زه چې يم

کله چې وړاندې کړې سوه ده ته په آخر د ورځې کښې هغه خاص آسونه تېز رفتاره، نو ووېل (سليمان) بېشکه! زه چې يم

اَحۡبَبۡتُ حُبَّ الۡخَيۡرِ عَنۡ ذِكۡرِ رَبِّيۡ‌ ۚ حَتّٰى تَوَارَتۡ

اَحۡبَبۡتُ	حُبَّ الۡخَيۡرِ	عَنۡ ذِكۡرِ	رَبِّيۡ	حَتّٰى	تَوَارَتۡ
غوره مې کړه	محبت د مال	په ذکر	د رب خپل	تر هغه پورې	چې پټ سو (لمر)

غوره مې کړه مينه د آسو نو په ذکر د رب خپل تر هغه پورې چې پټ سو (لمر)

بِالۡحِجَابِ ﴿۳۲﴾ رُدُّوۡهَا عَلَىَّ‌ؕ فَطَفِقَ مَسۡحًۢا بِالسُّوۡقِ

بِالۡحِجَابِ	رُدُّوۡهَا	عَلَىَّ	فَطَفِقَ	مَسۡحًۢا	بِالسُّوۡقِ
په پرده کښې	بېرته راولئ دغه آسونه	ماته	پس شروع وکړه (سليمان)	په لاس رسولو	پر پنډيو

په پرده کښې . (بيا ووېل سليمان) بېرته راولئ دغه آسونه ماته پس شروع وکړه (سليمان) په وهلو د دې آسونو پر پنډيو

وَالۡاَعۡنَاقِ ﴿۳۳﴾ وَلَقَدۡ فَتَنَّا سُلَيۡمٰنَ وَاَلۡقَيۡنَا عَلٰى كُرۡسِيِّهٖ

وَالۡاَعۡنَاقِ	وَلَقَدۡ	فَتَنَّا	سُلَيۡمٰنَ	وَاَلۡقَيۡنَا	عَلٰى	كُرۡسِيِّهٖ
او غاړو	او خامخا په تحقيق	ازمويلی دی موږ	سليمان	او غورځولی مو ؤ	پر	تخت د ده

او غاړو . او خامخا په تحقيق ازمويلی دی موږ سليمان او غورځولی مو ؤ پر تخت د ده

جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴿۳۴﴾ قَالَ رَبِّ اغۡفِرۡ لِىۡ وَهَبۡ لِىۡ

جَسَدًا	ثُمَّ	اَنَابَ	قَالَ	رَبِّ	اغۡفِرۡ لِىۡ	وَهَبۡ لِىۡ
يو جسد	بيا	رجوع وکړه ده	ووېل (سليمان)	ای ربه زما	مغفرت وکړه ماته	او راکړه ماته

يو جسد (بی روحه) بيا رجوع وکړه ده (الله ته) . ووېل (سليمان) ای ربه زما مغفرت، بخښنه وکړه ماته او راکړه ماته

مُلۡكًا لَّا يَنۡۢبَغِىۡ لِاَحَدٍ مِّنۡۢ بَعۡدِىۡ‌ۚ اِنَّكَ اَنۡتَ الۡوَهَّابُ ﴿۳۵﴾

مُلۡكًا	لَّا يَنۡۢبَغِىۡ	لِاَحَدٍ	مِّنۡۢ بَعۡدِىۡ	اِنَّكَ	اَنۡتَ	الۡوَهَّابُ
داسې ملک	چې نه ښائيږي	بل هيچا لره	وروسته له ما څخه	بېشکه! ته	هم دا ته	ډېرور کوونکی يې

داسې ملک چې نه ښائيږي بل هيچا لره وروسته له ما څخه ، بېشکه! هم دا ته (ای ربه زما!) ډېر بخښونکی ورکوونکی يې.

اِذۡ عُرِضَ عَلَيۡهِ بِالۡعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الۡجِيَادُ. حضرت سليمان عليه السلام دجهاد داسانو په کتلو مصروف سو: په دغه اياتونو کي الله جل جلاله دحضرت سليمان عليه السلام يو واقعه ذکر کړيده: خلاصه دهغې داده چي حضرت سليمان عليه السلام دجهاد يا بل مقصد دپاره چي کم آسان روزل کيدل دهغه آسونو په معاينه باندي داسي مشغوله سو چي دمازديگر په وخت کي چي دده دکم لمانځه معمول او عادت وو هغه ورڅخه پاته سو وروسته چي پوه سو نو ټول آسونه يي ذبح کړل چي ددغو په وجه دالله جل جلاله په ياد کي خلل واقع سوی وو: دالمونځ نفلي هم کيدای سي او په دې صورت کي خو څه سوال او اشکال نسته ځکه چي انبياء عليهم السلام ددومره غفلت هم دتلافی او راگرځولو کوشش کوي، او داهم کيدای سي چي فرض لمونځ وواو دمعايني کولو په شغل کي يي هير سوی وي دهير يدو په صورت کي دفرض لمانځه په قضا کيدو کي گناه خونه کيږي ليکن حضرت سليمان عليه السلام د خپل لوی منصب تر مخه ددې هم تدارک وفرمايي او داقرباني يي پيش کړه.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۴۰

www.jamairahmani.org

فَسَخَّرۡنَا لَهُ الرِّيۡحَ تَجۡرِىۡ بِاَمۡرِهٖ رُخَآءً حَيۡثُ اَصَابَ ﴿۳۶﴾

فَسَخَّرۡنَا	لَهُ	الرِّيۡحَ	تَجۡرِىۡ	بِاَمۡرِهٖ	رُخَآءً	حَيۡثُ	اَصَابَ
پس تابع کړو مونږ	ده ته	باد	چې چلیده	په امر د ده سره	نرم نرم	هر ځای ته	چې اراده به وسوه دده

پس مسخر، تابع کړو مونږ دغه (سلیمان) ته باد چې چلیده په امر حکم د ده سره نرم نرم هر چیرته چې اراده به وسوه د ده .

وَالشَّيٰطِيۡنَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَّغَوَّاصٍ ﴿۳۷﴾ وَّاٰخَرِيۡنَ مُقَرَّنِيۡنَ

وَالشَّيٰطِيۡنَ	كُلَّ	بَنَّآءٍ	وَّغَوَّاصٍ	وَّاٰخَرِيۡنَ	مُقَرَّنِيۡنَ
او شیطانان	هر	عمارت جوړوونکی	او غوټه وهونکی	او نور	تړلی سوی

او (مسخر کړو ده ته پیریان) شیطانان هر بنا کوونکی او غوټه وهونکی .او (تابع موکړل) نور تړلی سوی

فِى الۡاَصۡفَادِ ﴿۳۸﴾ هٰذَا عَطَآؤُنَا فَامۡنُنۡ اَوۡ اَمۡسِكۡ بِغَيۡرِ

فِى الۡاَصۡفَادِ	هٰذَا	عَطَآؤُنَا	فَامۡنُنۡ	اَوۡ اَمۡسِكۡ	بِغَيۡرِ
په ځنځیرونو کښې	دغه	عطاء ، بخښنه زمونږ ده	پس احسان کوه	یا یئ وساته	بې له

په ځنځیرونو کښې، دغه (سلطنت) عطاء بخښنه زمونږ ده پس احسان کوه یا یئ وساته (له خپل ځان سره) بې له

حِسَابٍ ﴿۳۹﴾ وَاِنَّ لَهٗ عِنۡدَنَا لَزُلۡفٰى وَحُسۡنَ مَاٰبٍ ﴿۴۰﴾

حِسَابٍ	وَاِنَّ	لَهٗ	عِنۡدَنَا	لَزُلۡفٰى	وَحُسۡنَ	مَاٰبٍ
حسابه	او بیشکه!	چې ده ته	په نزد زمونږ	خامخا نژدې والی دی	او ښه	ځای د ورتلو دی

حسابه. او بیشکه! چې ده ته په نزد زمونږ خامخا قرب دی (په دنیا کښې) او ښه ځای د ورتلو دی (په عقبٰی کښې) .

وَاذۡكُرۡ عَبۡدَنَاۤ اَيُّوۡبَ ۘ اِذۡ نَادٰى رَبَّهٗۤ اَنِّىۡ مَسَّنِىَ الشَّيۡطٰنُ

وَاذۡكُرۡ	عَبۡدَنَاۤ	اَيُّوۡبَ	اِذۡ نَادٰى	رَبَّهٗۤ	اَنِّىۡ	مَسَّنِىَ	الشَّيۡطٰنُ
او یاد کړه	بنده زمونږ	ایوب	کله چې بغږ یې وکړ	رب خپل ته	چې بیشکه! زه چې یم	رسولی دی ماته	شیطان

او یاد کړه (ای محمده!) بنده زمونږ ایوب کله چې بغږ یئ وکړ رب خپل ته چې بیشکه! زه چې یم مس کړی یم شیطان

بِنُصۡبٍ وَّعَذَابٍ ﴿۴۱﴾ اُرۡكُضۡ بِرِجۡلِكَ ۚ هٰذَا مُغۡتَسَلٌۢ بَارِدٌ

بِنُصۡبٍ	وَّعَذَابٍ	اُرۡكُضۡ	بِرِجۡلِكَ	هٰذَا	مُغۡتَسَلٌۢ	بَارِدٌ
تکلیف	او عذاب	ووهه (مځکه)	په پښه خپله	دغه دی	ځای د غسل	یخ

په ایذاء او تکلیف سره . ووهه (مځکه) په پښه خپله دغه دی ځای د غسل یخ

وَاذۡكُرۡ عَبۡدَنَاۤ اَيُّوۡبَ اِذۡ نَادٰى رَبَّهٗۤ اَنِّىۡ .. نبي کریم ﷺ ته د صبر د تلقین دپاره د حضرت ایوب علیه السلام قصه راوړل: دغه واقعه په تفصیل سره په سورت انبیاء کي تیره سویده دلته یې یو خوخبري قابل د ذکر دي: مسّنی الشیطان بنصب وعذاب: یعني شیطان ماته رنځ او آزار رسولی دی: ځینو حضراتو د رنځ او آزار رسولو تفصیل دا بیان کړی دی چي حضرت ایوب علیه السلام چي په کمه ناجوړی کي مبتلا سوی وو هغه د شیطاني تسلط دوجي څخه راغلي وه او پېښه داسي وسوه چي یوه ورځ ملائکو د حضرت ایوب علیه السلام ډیر زیات تعریف وکړی په دې سره شیطان سخت حسد وکړی او ده د الله جل جلاله څخه سوال وکړی چي ای الله جل جلاله ماته دده پر جسم او مال او اولاد باندي داسي تسلط راکړې چي زه دده سره څه غواړم ویې کړم د الله جل جلاله مقصود هم داوو چي د حضرت ایوب علیه السلام ازمایش وسي په دې وجه شیطان ته دا حق ورکړه سو او هغه دی په دې ناجوړی کي مبتلا کی: لیکن محققینو مفسرینو بیا د دې قصې تردید کړی دی ځکه چي شیطان پر انبیاوو نه سي مسلطه کیدلای:
معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۱۴۹

ع ۳ ۱۲

www.jamairahmani.org

وَّشَرَابٌ ﴿۴۲﴾ وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً

وَّشَرَابٌ	وَوَهَبْنَا	لَهٗٓ	اَهْلَهٗ	وَمِثْلَهُمْ	مَّعَهُمْ	رَحْمَةً
او اوبه د څښلو	او مونږ وبخښل	ده ته	اهل د ده	او په مثل د دوی	له هغوی سره	له جهته د مهربانی

او اوبه د څښلو. او مونږ وبخښل ده ته اهل د ده (په بیرته ژوندی کولو) او په مثل د دوی له هغوی سره له جهته د مهربانی

مِّنَّا وَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿۴۳﴾ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا

مِّنَّا	وَذِكْرٰى	لِاُولِي	الْاَلْبَابِ	وَخُذْ	بِيَدِكَ	ضِغْثًا
له خپله طرفه	او د پاره د پند اخیستلو	خاوندانو	د صافو عقلونو ته	او ونیسه	په لاس خپل	جارو د خاشو

له خپله طرفه او د پاره د پند اخیستلو خاوندانو د صافو عقلونو ته. او ونیسه په لاس خپل جارو د کهکو

فَاضْرِبْ بِّهٖ وَلَا تَحْنَثْ ۭ اِنَّا وَجَدْنٰهُ صَابِرًا ۭ نِعْمَ الْعَبْدُ ۭ

فَاضْرِبْ	بِّهٖ	وَلَا تَحْنَثْ	اِنَّا	وَجَدْنٰهُ	صَابِرًا	نِعْمَ	الْعَبْدُ
پس ووهه	په هغه جارو سره	او مه ماتوه ځان خپل	بیشکه! مونږ	پیدا کړ مونږ دغه (ایوب)	صبرناک	ښه	بنده ؤ دی

پس ووهه په هغه جارو سره (ښځه خپله) او مه ماتوه ځان خپل بیشکه! پیدا کړ مونږ دغه (ایوب) صبرناک ښه بنده ؤ دی

اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿۴۴﴾ وَاذْكُرْ عِبٰدَنَآ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ

اِنَّهٗٓ	اَوَّابٌ	وَاذْكُرْ	عِبٰدَنَآ	اِبْرٰهِيْمَ	وَاِسْحٰقَ	وَيَعْقُوْبَ
بیشکه! چې دی	ډیر رجوع کوونکی ؤ الله ته	او یاد کړه (محمده!)	بندګان زما	ابراهیم	او اسحاق	او یعقوب

بیشکه! چې دی ډیر رجوع کوونکی ؤ الله ته. او یاد کړه (ای محمده!) بندګان زما ابراهیم او اسحاق او یعقوب

اُولِي الْاَيْدِيْ وَالْاَبْصَارِ ﴿۴۵﴾ اِنَّآ اَخْلَصْنٰهُمْ بِخَالِصَةٍ

اُولِي	الْاَيْدِيْ	وَالْاَبْصَارِ	اِنَّآ	اَخْلَصْنٰهُمْ	بِخَالِصَةٍ
خاوندان	د لاسونو	او د سترګو	بیشکه! مونږ	خالص کړی مو دی دوی	په یو خاص فضیلت سره

خاوندان د لاسونو او د سترګو. بیشکه! مونږ خالص کړی مو دی دوی په خالص خوی سره

ذِكْرَى الدَّارِ ﴿۴۶﴾ وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ

ذِكْرَى	الدَّارِ	وَاِنَّهُمْ	عِنْدَنَا	لَمِنَ	الْمُصْطَفَيْنَ
چې یاد دی	د کور (د آخرت)	او بیشکه! دوی	په نزد زمونږ	خامخا له	غوره کړیو سویو

په ذکر، یادولو د کور (د آخرت). او بیشکه! دوی په نزد زمونږ خامخا له غوره کړیو سویو

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِّهٖ وَلَا تَحْنَثْ

د حیلو شرعي حیثیت:

ددې آیت څخه یوه مسئله دا هم معلومه سویده چې دیوې نامناسبې یا مکروه خبرې څخه د بچ کیدو د پاره که څه شرعي حیله اختیاره سي نو هغه جائز ده: ظاهره ده چې د حضرت ایوب علیه السلام په واقعه کې د قسم اصلي تقاضا داده چې دی خپله پاکه بي بي پوره سل لښتې ووهې لیکن چونکې دده بي بي، بې ګناه وه او دې د حضرت ایوب علیه السلام یو بې مثاله خدمت هم کړی وو په دې وجه الله جل جلاله په خپله حضرت ایوب علیه السلام ته دیوې حیلې تلقین وفرمایې او دا وضاحت یې وفرمایې چې په داسې کولو به دده قسم مات نه سي په دې وجه دا واقعه د حیلې پر جواز دلالت کوي: لیکن دا یاد ساتل پکار دي چې دا قسم حیلې هغه وخت جائز کیږي کله چې دا د شرعي مقاصدو د ابطال ذریعه جوړه نه سي او که د حیلې مقصد دا وي چې د یو حقدار حق باطل سي یا د یو واضح حرام کار د حرمت روح د بر قرار ساتلو سره د ځان د پاره حلال سي نو داسې حیله بالکل ناروا ده.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص ۱۵۰

www.jamairahmani.org

الْاَخْيَارِ ﴿٤٧﴾ وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيْلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ؕ وَكُلٌّ

الْاَخْيَارِ	وَاذْكُرْ	اِسْمٰعِيْلَ	وَالْيَسَعَ	وَذَا الْكِفْلِ	وَكُلٌّ
بهترو خلكو وو	او ياد كړه (محمده)	اسماعيل	او اليسع	او ذوالكفل	او دغه ټول ؤ

بهترو خلكو (دزماني خپلي) وو. او ياد كړه (اى محمده!) اسماعيل او اليسع او ذوالكفل (خاوند دضمانت) ، او دغه ټول ؤ

مِّنَ الْاَخْيَارِ ﴿٤٨﴾ هٰذَا ذِكْرٌ ؕ وَاِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ لَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٩﴾

مِّنَ الْاَخْيَارِ	هٰذَا	ذِكْرٌ	وَاِنَّ	لِلْمُتَّقِيْنَ	لَحُسْنَ	مَاٰبٍ
له خاوندانو دخير	حال داچي دغه	پند دى	او بيشكه!	دپاره دپرهيزګارانو	خامخا ښه	ځاى دورتلو دى

له خاوندانو دخير. حال داچي دغه (بيان دانبياء) پند دى ، او بيشكه! دپاره د پرهيزګارانو خامخا ښه ځاى دورتلو دى.

جَنّٰتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْاَبْوَابُ ﴿٥٠﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ

جَنّٰتِ	عَدْنٍ	مُّفَتَّحَةً	لَّهُمُ	الْاَبْوَابُ	مُتَّكِـِٕيْنَ
جنتونه دى	دهميشه هستوګنى	چى تل خلاصى وى	دوى ته	دروازى (دجنتونو)	تكيه وهلى (ناست به وى)

جنتونه دى د هميشه هستوګنى په دى حال كښى چى تل پرانستلى وى دوى ته دروازى (دجنتونو). تكيه وهلى (ناست به وى)

فِيْهَا يَدْعُوْنَ فِيْهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيْرَةٍ وَّشَرَابٍ ﴿٥١﴾ وَعِنْدَهُمْ

فِيْهَا	يَدْعُوْنَ	فِيْهَا	بِفَاكِهَةٍ	كَثِيْرَةٍ	وَّشَرَابٍ	وَعِنْدَهُمْ
په دغو كښى	چى غواړى به	په هغو كښى	ميوى	ډيرى	او شيان دڅښلو	او وى به په نزد د دوى

په دغو (جنتونو) كښى چى غواړى به (دغه جنتيان) په هغو كښى ميوى ډيرى او شيان د څښلو. او وى به په نزد د دوى

قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾ هٰذَا مَا تُوْعَدُوْنَ لِيَوْمِ

قٰصِرٰتُ	الطَّرْفِ	اَتْرَابٌ	هٰذَا	مَا تُوْعَدُوْنَ	لِيَوْمِ
ښځى كښته ساتونكى	دستركو	همځولى د يو بل	دا	هغه دى چى وعده به يئ كيده ستاسى سره	د ورځى

ښځى بندوونكى د ستركو (خاوندانو خپلوته) همځولى . دا هغه دى چى وعده به يئ كوله كيده (له تاسى سره) دورځى

الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾ اِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهٗ مِنْ نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾ هٰذَا ؕ

الْحِسَابِ	اِنَّ	هٰذَا	لَرِزْقُنَا	مَا لَهٗ	مِنْ نَّفَادٍ	هٰذَا
دحساب	بيشكه! چى	دغه	خامخا داسى رزق زموږ دى	چى نشته ده لره	خلاصيدل، ختميدل	دغه

دحساب. بيشكه! چى دغه خامخا داسى رزق زموږ دى چى نشته ده لره خلاصيدل. دغه (حال دمطيعانو وو)

وَاذْكُرْ اِسْمٰعِيْلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ.. حضرت يسع عليه السلام څوك وو ؟ حضرت يسع عليه السلام دبني اسرآئيلو په پيغمبرانو كي دى او په قرآن كريم كي دده ذكر فقط دوه ځايه راغلى دى يو په سورت انعام كي او بل دلته په سورت ص كي په دواړو كي په يوه ځاى كي هم ددوى تفصيلي حالات ذكر نه دي بلكي دانبياوو عليهم السلام په فهرست كي صرف دده نوم مبارك شميرل سوى دى : دتاريخ په كتابونو كي منقول دي چي دى دحضرت الياس عليه السلام داكا زوى دى او دحضرت الياس عليه السلام نائب او خليفه هم وو او ددوى په ملګرتيا كي به وو دحضرت الياس عليه السلام څخه وروسته نبوت وده ته وركول سو دبائبل په كتاب السلاطين كي په اول باب نولس او سلاطين دوهم باب وغيره كي دده تفصيلي حالات بيان سوي دي هلته بيا دده نوم اليشع بن سفط ذكر كړى سوى دى: مخكي بيا دالله جل جلاله ارشاد دى : وعندهم قاصرات الطرف اتراب: يعني دجنتيانو سره به نظر كښته كوونكي حوري ورسره وي او همزولي به هم وي سره . پاته بيان پر راروان مخ وګورى :

الثلثة

www.jamairahmani.org

وَاِنَّ لِلطّٰغِيْنَ لَشَرَّ مَاٰبٍ ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ

وَاِنَّ	لِلطّٰغِيْنَ	لَشَرَّ مَاٰبٍ	جَهَنَّمَ	يَصْلَوْنَهَا	فَبِئْسَ
او بيشكه!	دپاره د سركشانو	خامخا بد ځاى د ورتلو دى	دوزخ دى	چې ننوځى دوى په هغه كښې	پس بد ه

او بيشكه! دپاره د سركشانو خامخا بد ه مرجع ده (چې هغه) دوزخ دى چې ننوځى دوى په هغه كښې ، پس بد ه

الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾ هٰذَا ۙ فَلْيَذُوْقُوْهُ حَمِيْمٌ وَّغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾ وَّاٰخَرُ

الْمِهَادُ	هٰذَا	فَلْيَذُوْقُوْهُ	حَمِيْمٌ	وَّغَسَّاقٌ	وَّاٰخَرُ
بستره ده	دا دى عذاب	پس و دى څكى دوى دا	ايشيدلى اوبه	او زوى	او څه بل (قسم عذاب)

بستره ده (دا دوزخ) . دا دى عذاب د كفارو پس و دى څكى دوى دا ايشيدلى اوبه او زوى. او څه بل (قسم عذاب)

مِنْ شَكْلِهٖٓ اَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾ هٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ ۚ

مِنْ شَكْلِهٖٓ	اَزْوَاجٌ	هٰذَا	فَوْجٌ	مُّقْتَحِمٌ	مَّعَكُمْ
له قسمه د هغه تير عذاب	راز راز قسمونه	دغه	يو فوج دى	چې ننوتونكى دى په سختى	له تاسى سره

له قسمه د هغه تير عذاب راز راز قسمونه . دغه يو فوج دى (دتابعانو) چې ننوتونكى دى په سختى له تاسى سره

لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۗ اِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾ قَالُوْا بَلْ اَنْتُمْ ۟

لَا مَرْحَبًا	بِهِمْ	اِنَّهُمْ	صَالُوا	النَّارِ	قَالُوْا	بَلْ اَنْتُمْ
نه دى وى خوشحالى	دوى ته	بيشكه! چې دوى	ننوتونكى دى	اور ته	وايئ دوى	بلكه تاسى چې يئ

نه دى وى خوشحالى ځاى د آرامى دوى ته ، بيشكه! چې دوى ننوتونكى دى اور ته ، وايئ دوى بلكه تاسى چې يئ

لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۗ اَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوْهُ لَنَا ۚ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا

لَا مَرْحَبًا	بِكُمْ	اَنْتُمْ	قَدَّمْتُمُوْهُ لَنَا	فَبِئْسَ	الْقَرَارُ	قَالُوْا
نه دى وى خوشحالى	په تاسى	تاسى	رامخكى كړى دى دغه موږ ته	پس بد ه	هستوګنه ده	وبه وايئ دوى (تابعان)

نه دى وى خوشحالى په تاسى ، تاسى راوړاندى كړى دى دغه (عذاب) موږ ته پس بد قرار ځاى دى. وبه وايئ (تابعان)

رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾

رَبَّنَا	مَنْ قَدَّمَ	لَنَا هٰذَا	فَزِدْهُ	عَذَابًا	ضِعْفًا	فِي النَّارِ
اى ربه زموږ	هرچاچې رامخكى كړى ده	موږ ته دغه لاره	پس زيات كړه ده ته	عذاب	دوچنده	په اور كښې

اى ربه زموږ هرچاچې مخكى تياره كړى ده موږ ته دغه لاره (دكفر) پس زيات كړه ورته عذاب دوچنده په اور كښې.

وَاِنَّ لِلطّٰغِيْنَ لَشَرَّ مَاٰبٍ ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا .. دتير
مخ پاته بيان دلته وګورى:
دقاصرات الطرف اترابا :
څخه مراد دجنت حوري دي او دهمزولو مطلب دا هم كيداى سي چي دغه ټولي به په خپل مينځ كي همزولي وي او داهم مطلب كيداى سي چي دغه حوري به دخپلو خاوندانو همزولي وي په اول صورت كي ددوى دهمزولي كيدو فائده داده چي ددوى په مينځ كي به دمحبت او انس او دوستى تعلق وي دبُغو په شان بغض نفرت او عداوت به ددوى په مينځ كي نه وي او ظاهره ده چي داشى دخاوندانو دپاره دانتهائي راحت سبب دى :
دښځي او خاوند په مينځ كي دعمر دمناسبت رعايت ښه دى : او په دوهم صورت كي كله چي دهمزولو مطلب دا واخيستل سي چي دوى به دخپلو خاوندانو سره همزولي وي ددې فائده داده چي دهمزولتيا په وجه سره به په طبيعتونو كي زيات مناسبت او موافقت وي او ديوبل دراحت او دلچسپى خيال به زيات ساتي نو ددې څخه معلومه سوه چي دښځي او خاوند په مابين كي دعمر دتناسب رعايت پكار دى.
معارف القرآن ج٨پ٢٣ص١٥٥

www.jamairahmani.org

وَقَالُوْا مَا لَنَا لَا نَرٰى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِّنَ الْاَشْرَارِ ۝۶۲

وَقَالُوْا	مَا لَنَا	لَا نَرٰى	رِجَالًا	كُنَّا	نَعُدُّهُمْ	مِّنَ الْاَشْرَارِ
وبه وایئ	څه مانع دی مونږ ته	چې نه وینو	هغه سړی	چې وو مونږ	چې شمیرلی مو وو هغوی	له بدو خلګو څخه

وبه وایئ (مشرکان دکفارو) څه مانع ده مونږ ته چې نه وینو هغه سړی چې وو مونږ چې شمیرلی مو وو هغوی له اشرارو څخه .

اَتَّخَذْنٰهُمْ سِخْرِيًّا اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ ۝۶۳ اِنَّ ذٰلِكَ

اَتَّخَذْنٰهُمْ	سِخْرِيًّا	اَمْ زَاغَتْ	عَنْهُمُ	الْاَبْصَارُ	اِنَّ	ذٰلِكَ
آیا نیولی مو وو دوی	په مسخرو سره	یا کږې سوې دي	له هغوی څخه	سترګې زمونږ	بیشکه!	دغه

آیا نیولی مو وو دوی په مسخرو سره یا کږې سوې دی له هغوی څخه سترګی زمونږ . بیشکه! دغه (مذکوره قصه)

لَحَقٌّ تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ ۝۶۴ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا مُنْذِرٌ ۖ

لَحَقٌّ	تَخَاصُمُ	اَهْلِ النَّارِ	قُلْ	اِنَّمَآ	اَنَا	مُنْذِرٌ
خامخا رښتیا ده	جګړه کول	دوزخیانو په مینځ کښې	ووایه (محمده)	بیشکه! هم داخبره ده	چې زه	ییروونکی یم

خامخا حقه ، رښتیا ده جګړه کول د دوزخیانو . ووایه (محمده) بیشکه! هم داخبره ده چې زه ییروونکی یم

وَّمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۶۵ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

وَّمَا مِنْ	اِلٰهٍ	اِلَّا	اللّٰهُ	الْوَاحِدُ	الْقَهَّارُ	رَبُّ	السَّمٰوٰتِ	وَالْاَرْضِ
او نسته	هیڅ بل حق معبود	بې له	الله	چې یو	ډیر قهر کوونکی دی	رب	دآسمانونو	او دمځکې

او نسته هیڅ بل حق معبود بې له الله چې یو ډیر قهر کوونکی دی ، رب دآسمانونو او دمځکې

وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ۝۶۶ قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيْمٌ ۝۶۷

وَمَا بَيْنَهُمَا	الْعَزِيْزُ	الْغَفَّارُ	قُلْ	هُوَ	نَبَؤٌا	عَظِيْمٌ
او دهغو ټولو چې په مینځ د دوی کښې دی	ښه غالب قوی	ښه بخښونکی دی	ووایه	دوی ته	دغه خبره	ډیره لویه ده

او دهغو ټولو شیانو دی چې په مینځ د دوی کښې دی ښه غالب قوی ښه بخښونکی دی. ووایه دوی ته دغه خبره ډیره لویه ده

اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُوْنَ ۝۶۸ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ الْاَعْلٰى اِذْ

اَنْتُمْ عَنْهُ	مُعْرِضُوْنَ	مَا كَانَ	لِيَ مِنْ	عِلْمٍ	بِالْمَلَاِ	الْاَعْلٰى	اِذْ
چې تاسی له دی څخه	مخ ګرځوونکی یئ	نسته	ماله هیڅ	قدر علم	په هغه ټولی	ډیر پورته لوی	کله چې

چې تاسی له دی څخه مخ ګرځوونکی یئ، نسته ماله هیڅ قدر علم ، پوه په هغه ټولی ډیر پورته لو ی (دملائیکو) کله چې

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا مُنْذِرٌ ۖ وَّمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ.. دسورت دمضامینو خلاصه:

دسورت په شروع کي تاسي ولیدل چي ددې سورت اصل مقصد دنبي کریم ﷺ درسالت اثبات او دکفارو تردید دی په دې ضمن کي دانبیاوو علیهم السلام واقعات په دوو وجهو سره ذکر سوی وې یودا چي نبي کریم ﷺ ته تسلي حاصله سي او دتیرو انبیاوو علیهم السلام په شان دوی هم دکفارو پر بې هوده خبرو صبر وفرمایي: دوهم داچي ددې واقعاتو څخه په خپله دغه خلګ عبرت حاصل کي کم چي دیو نبي برحق درسالت څخه انکار کوي: ددې څخه وروسته په یوه بله طریقه کفارو ته داسلام دعوت ورکول سو او هغه داسي چي دمومنانو نیک انجامی او دکافرانو دسخت عذاب نقشه راښکاره سوه او په خبره خبردار سول چي دکموخلګو په اتباع کي تاسي نن دافضل الرسل ﷺ تکذیب کوی دآخرت په ورځ به دغه خلګ ستاسي دمدد څخه دست برداره سي هغوی به تاسي ته ردي بدي وایي او تاسي به پر هغوی لعنت لیږی وروسته بیا درسالت داثبات بیان دی.

معارف القرآن ج۸پ۲۳ص۱۵۸)

ع

www.jamairahmani.org

يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٦٩﴾ اِنْ يُّوْحٰٓى اِلَيَّ اِلَّآ اَنَّمَآ اَنَا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٠﴾

يَخْتَصِمُوْنَ	اِنْ يُّوْحٰٓى	اِلَيَّ	اِلَّآ	اَنَّمَآ	اَنَا	نَذِيْرٌ	مُّبِيْنٌ
هغوی بحث کوی	وحی نه کوله کیږی	ماته	مګر	چی بیشکه! هم داخبره ده	چی زه	بیرووونکی یم	ښکاره

سره جګړی یئ کولی. وحی نه کوله کیږی ماته مګر د دی چی بیشکه! هم داخبره ده چی زه بیرووونکی یم ښکاره (له عذابه).

اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّنْ طِيْنٍ ﴿٧١﴾ فَاِذَا

اِذْ قَالَ	رَبُّكَ	لِلْمَلٰٓئِكَةِ	اِنِّيْ	خَالِقٌ	بَشَرًا	مِّنْ طِيْنٍ	فَاِذَا
هغه وخت چی وفرمایل	رب ستا	ملائیکو ته	چی بیشکه! زه	پیداکوونکی یم	دیو انسان	له ختی څخه	پس کله چی

(یادکړه) هغه وخت چی وفرمایل رب ستا ملائیکو ته چی بیشکه! زه پیداکوونکی یم د یو بشر له ختی څخه. پس کله چی

سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ﴿٧٢﴾

سَوَّيْتُهٗ	وَنَفَخْتُ	فِيْهِ	مِنْ رُّوْحِيْ	فَقَعُوْا	لَهٗ	سٰجِدِيْنَ
برابر کړما هغه	او پوکړما	په هغه قالب کښی	له روح خپل	پس پریوځئ تاسی	ده ته	سجده کوونکی

برابر کړما (قالب د) هغه (په ښه شکل) او پو کړما په هغه قالب کښی له روح خپل، پس پریوځئ تاسی ده ته سجده کوونکی.

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ﴿٧٣﴾ اِلَّآ اِبْلِيْسَ ط

فَسَجَدَ	الْمَلٰٓئِكَةُ	كُلُّهُمْ	اَجْمَعُوْنَ	اِلَّآ	اِبْلِيْسَ
پس سجده وکړه	ملائیکو	ټولو دوی	په جمع سره	مګر	ابلیس (ونه کړه سجده)

پس سجده وکړه ملائیکو ټولو دوی په جمع سره مګر ابلیس (چی هغه ونه کړه سجده)

اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يٰٓاِبْلِيْسُ مَا مَنَعَكَ

اِسْتَكْبَرَ	وَكَانَ	مِنَ الْكٰفِرِيْنَ	قَالَ	يٰٓاِبْلِيْسُ	مَا مَنَعَكَ
او لوئی وکړه	او وو دی	له کافرانو	وفرمایل (الله)	ای ابلیسه	څه شی منع کړی یئ ته له دی څخه

او لوئی وکړه او وو دی (په علم دالله کښی) له کافرانو. وفرمایل (الله) ای ابلیسه څه شی منع کړی ئی ته له دی څخه

اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ط اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ

اَنْ تَسْجُدَ	لِمَا	خَلَقْتُ	بِيَدَيَّ	اَسْتَكْبَرْتَ	اَمْ
چی سجده وکړی	هغه شی ته	چی پیداکړی دی ما	په دواړو لاسونو خپلو	آیا تکبر دی وکړ	یا

چی سجده وکړی (ته) هغه شی ته چی پیدا کړی دی ما په دواړو لاسونو خپلو آیا تکبر دی وکړ یا

يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٦٩﴾ اِنْ يُّوْحٰٓى اِلَيَّ اِلَّآ اَنَّمَآ اَنَا نَذِيْرٌ.. **یعني ماته دعالم بالا هیڅ خبر نه وو کله چي دغه خبري کیدي:** دادسورص نهه شپیتم آیت دی او داد نبي کریم ﷺ درسالت واضح دلیل دی چي زه تاسي ته دعالم بالا داسي خبري بیانوم کمي چي دوحی څخه ماسوا په بله هیڅ طریقه سره نه سي معلومیدی ددې خبرو څخه مراد یو خو هغه خبري دي کمي چي دحضرت آدم علیه السلام دپیدایش په وخت کي دالله جل جلاله او ملایکو په مینځ کي سوي وي او دکمو ذکر چي په سورت بقره کي راغلي دي ملایکو داویلي وه چي آیا ته په مځکه کي داسي انسان پیداکوي کم چي به هلته فساد غوړوي او خون ریزي به کوي؟ داخبري یي دلته: داختصام: په لفظ سره تعبیر کړې دي چي لفظي معنی یي ده جګړه یا بحث او مباحثه حال دادی چي واقعه داسي ده چي دملایکو ددغه سوال او جواب ظاهري طرف چونکي دبحث او مباحثې په شان سوی ووپه دې وجه یي داداختصام په لفظ سره تعبیر کی که نه نو په حقیقت کي نه جنګ وو او نه جګړا الخ.
معارف القرآن ج ۸ پ۲۳ص۱۵۹)

www.jamairahmani.org

كُنْتَ مِنَ الْعَالِيْنَ ﴿٧٥﴾ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِيْ

كُنْتَ	مِنَ الْعَالِيْنَ	قَالَ	اَنَا	خَيْرٌ	مِّنْهُ	خَلَقْتَنِيْ
كه يئ ته	له لويانو	وويل (ابليس)	زه	غوره يم	له دغه (آدم) څخه	پيدا كړې دې يم زه

كه يئ ته له لويانو . وويل (ابليس په جواب كښې) زه غوره يم له دغه (آدم) څخه پيدا كړې دې يم زه

مِنْ نَّارٍ وَّخَلَقْتَهٗ مِنْ طِيْنٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ

مِنْ نَّارٍ	وَّخَلَقْتَهٗ	مِنْ طِيْنٍ	قَالَ	فَاخْرُجْ	مِنْهَا	فَاِنَّكَ
له اوره	او پيدا كړې دې دې دغه	له خټو	وفرمايل (الله)	پس ووځه	له دې (جنته)	پس بيشكه! ته

له اوره او پيدا كړې دې دې دغه (آدم) له خټو . وفرمايل (الله) پس ووځه له جنته پس بيشكه! ته

رَجِيْمٌ ﴿٧٧﴾ وَّاِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِيْٓ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ ﴿٧٨﴾ قَالَ

رَجِيْمٌ	وَّاِنَّ	عَلَيْكَ	لَعْنَتِيْٓ	اِلٰى	يَوْمِ	الدِّيْنِ	قَالَ
رټلى سوى يئ	او بيشكه!	پر تا دى	لعنت زما	تر	ورځې	دجزاء پورې	وويل (ابليس)

رټلى سوى يئ. او بيشكه! پر تا دى لعنت زما تر ورځې دجزاء پورې. وويل (ابليس)

رَبِّ فَاَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَاِنَّكَ

رَبِّ	فَاَنْظِرْنِيْٓ	اِلٰى	يَوْمِ	يُبْعَثُوْنَ	قَالَ	فَاِنَّكَ
اى ربه زما	پس مهلت راكړه	ماته	تر هغې ورځې پورې	چي پورته كول سى مړي	وفرمايل (الله)	پس بيشكه! ته

اى ربه زما پس مهلت راكړه ماته تر هغې ورځې پورې چي پورته كول سى مړي (له قبرونو) . وفرمايل (الله) پس بيشكه! ته

مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٨٠﴾ اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٨١﴾ قَالَ

مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ	اِلٰى	يَوْمِ	الْوَقْتِ	الْمَعْلُوْمِ	قَالَ
له مهلت وركړ سويو څخه يئ	تر	ورځې	دوخت	معلوم پورې	وويل (ابليس)

له مهلت وركړ سويو څخه يئ، تر ورځې دوخت معلوم پورې. (چي نفخة الاولى ده). وويل (ابليس)

فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٢﴾ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ

فَبِعِزَّتِكَ	لَاُغْوِيَنَّهُمْ	اَجْمَعِيْنَ	اِلَّا	عِبَادَكَ	مِنْهُمُ
پس قسم دى په عزت ستا	چي خامخا ګمراهان به كړم هرومرو دوى	ټول	مگر	هغه بندګان ستا	له دوى څخه

پس قسم دى په عزت ستا چي خامخا ګمراهان به كړم هرومرو دوى ټول. مگر هغه بندګان ستا له دوى څخه

كُنْتَ مِنَ الْعَالِيْنَ ﴿٧٥﴾
قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِيْ

حضرت ادم عليه السلام الله جل جلاله په خپل لاسونو سره جوړ كړى دى: دسورت ص په پنځه اويايم آيت كي د الله جل جلاله دا ارشاد دى چي حضرت آدم عليه السلام ما په خپلو لاسونو سره جوړ او پيدا كړى: دجمهور امت پر دغه اتفاق دى چي دلاسونو څخه مراد دانه دى چي دالله جل جلاله داسي لاسونه دي لكه څنگه چي دانسانانو وي ځكه چي الله جل جلاله داعضاوو او جوارحو داحتياج څخه پاک دى په دې وجه ددې څخه مراد دالله جل جلاله قدرت دى او په عربي ژبه كي لفظ ديد ډير دقدرت په معنى كي مستعمل دى مثلا ارشاد دى: بيده عقدة النكاح: په دې وجه دآيت مطلب دادى چي ما حضرت آدم عليه السلام په خپل قدرت سره پيدا كى او هسي خو دكايناتو ټول شيان په قدرت خداوندي سره پيدا سوي دي ليكن چي الله جل جلاله ديوشي خصوصي شرافت ښكاره كول غواړي نو په خاص طور سره يي خپل ځان ته نسبت كوي لكه كعبې ته بيت الله او عيسى عليه السلام ته روح الله او دصالح عليه السلام اوښې ته ناقة الله ويل سوي دي وغيره:
(معارف القرآن ج٨پ٢٣ص ١٥٩)

www.jamairahmani.org

الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

الْمُخْلَصِينَ	قَالَ	فَالْحَقُّ	وَالْحَقَّ	أَقُولُ
چې خالص کړې سوې دي	نو وفرمايل (الله)	چې پس حقه خبره همدا ده	او حقه خبره	زه وايم

چې خالص کړې سوې دي (له شرک ، چې مؤمنان دي) نو وفرمايل (الله) چې پس حقه خبره همدا ده او حقه خبره زه وايم.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

لَأَمْلَأَنَّ	جَهَنَّمَ	مِنكَ	وَمِمَّن	تَبِعَكَ	مِنْهُمْ	أَجْمَعِينَ
خامخا ډک به کړم هرومرو	دوزخ	له تا څخه	او له هغه چا څخه	چې متابعت يې کړی وی ستا	له دغو (انسانانو) څخه	له ټولو

خامخا ډک به کړم هرومرو دوزخ له تا څخه او له هغه چا څخه چې متابعت يې کړی وی ستا له دغو (انسانانو) څخه له ټولو .

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾ إِنْ هُوَ

قُلْ	مَا أَسْأَلُكُمْ	عَلَيْهِ	مِنْ أَجْرٍ	وَمَا	أَنَا	مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ	إِنْ هُوَ
ووايه (محمده)	نه غواړم زه له تاسي	په دی (قرآن) څان ته	هيڅ اجر	او نه يم	زه	له تکليف کوونکو څخه	نه دی دغه (قرآن)

ووايه (محمده) نه غواړم زه له تاسي په دی (قرآن) څان ته هيڅ اجر او نه يم زه له تکليف کوونکو څخه .نه دی دغه (قرآن)

إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

إِلَّا	ذِكْرٌ	لِّلْعَالَمِينَ	وَلَتَعْلَمُنَّ	نَبَأَهُ	بَعْدَ حِينٍ
مګر	پند دی	دپاره دمخلوقاتو	او خامخا عالمان به سئ هرومرو تاسی	په خبر (دصدق) ددی	لږ څه موده وروسته

مګر پند دی دپاره د عالميانو او خامخا عالمان به سئ هرومرو په خبر (دصدق) د دی (قرآن) لږ څه موده وروسته .

آياتونه ٧٥ — ٣٩ سُورَةُ الزُّمَرِ مَكِّيَّةٌ ٥٩ — رکوعي ٨

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

شروع کوم په نامه د الله پاک چې ډير زيات مهربانه او پوره رحم کوونکی ذات دی

تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

تَنزِيلُ	الْكِتَابِ	مِنَ	اللهِ	الْعَزِيزِ	الْحَكِيمِ
راليږل	ددی کتاب (قرآن پر محمد دی)	له (جانبه)	دالله	چې ډير بنه قوی غالب	دحکمتونو خاوند دی

راليږل د دی کتاب (قرآن پر محمد) دی له (جانبه دهغه) الله چې ډير بنه قوی غالب دحکمتونو خاوند دی.

وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ...د تکلف او تصنع بدوالي : او زه دځانه جوړوونکو څخه نه يم: مطلب دادی چې زه په تکلف او تصنع کولو سره دخپل نبوت او رسالت او علم او حکمت اظهار نه کوم بلکي دالله ﷻ احکام صحيح صحيح رسوم ددې څخه معلومه سوه چې تکلف او تصنع شرعا مذموم دی: چنانچي ددې په مذمت کي ځيني احاديث وارد سوي دي: په صحيحينو کي دعبدالله ابن مسعود رضي الله عنه ارشاد دی چي ای خلګو په تاسي کي چي کم سړي ته دڅه خبري علم وي نو هغه دی خلګو ته ووايي ليکن دچا چي علم نه وي هغه دي په الله اعلم. ويلو بسو والی کوي ځکه چي الله ﷻ دخپل رسول ﷺ په باره کي فرمايلي دي: قل ما اسئلکم عليه من اجر وما انا من المکتلفين .يعني ای زما نبي ته دغه کفارو ته ووايه چي زه ستاسي څخه پر دغه دعوت او تبليغ باندي هيڅ نه غواړم يا روپی يا بل څه شی او نه زه دځانه دجوړوونکو څخه يم چي غير قرآن ته قران ووايم يا مي دنبوت دعوی دځانه څخه کړې وي الخ.
معارف القرآن ج ٨ پ٢٣ ص١٦٠)

ع٢٤

www.jamairahmani.org

اِنَّآ اَنۡزَلۡنَآ اِلَيۡكَ الۡكِتٰبَ بِالۡحَقِّ فَاعۡبُدِ اللّٰهَ

اِنَّآ	اَنۡزَلۡنَآ	اِلَيۡكَ	الۡكِتٰبَ	بِالۡحَقِّ	فَاعۡبُدِ	اللّٰهَ
بیشکه! موږ	نازل کړی مو دی	تاته	کتاب (قرآن)	په حقه سره	پس عبادت کوه	دالله

بیشکه! موږ نازل کړی مو دی تاته (ای محمده!) کتاب (قرآن) په حقه سره پس عبادت کوه دالله

مُخۡلِصًا لَّهُ الدِّيۡنَ ۞۲ اَلَا لِلّٰهِ الدِّيۡنُ الۡخَالِصُ

مُخۡلِصًا	لَّهُ	الدِّيۡنَ	اَلَا	لِلّٰهِ	الدِّيۡنُ	الۡخَالِصُ
چي خالص کوونکی یئ	دغه (الله) ته	ددین خپل	واورئ، خبردار اوسئ	خاص الله لره دی	دین	خالص

چي خالص کوونکی یئ دغه (الله) ته د دین (خپل له شرک) واورئ خبردار اوسئ خاص الله لره دی دین (او اطاعت) خالص

وَالَّذِيۡنَ اتَّخَذُوۡا مِنۡ دُوۡنِهٖۤ اَوۡلِيَآءَ ۘ مَا نَعۡبُدُهُمۡ اِلَّا

وَالَّذِيۡنَ	اتَّخَذُوۡا	مِنۡ دُوۡنِهٖۤ	اَوۡلِيَآءَ	مَا نَعۡبُدُ	هُمۡ	اِلَّا
او هغه کسان	چي نیولي یئ دي	غیر له دغه (الله) څخه	نور دوستان	(وایئ) نه کوو عبادت	د دوی	مګر

او هغه کسان چي نیولي یئ دي غیر له دغه (الله) څخه نور دوستان (وایئ) نه کوو عبادت د دوی مګر

لِيُقَرِّبُوۡنَاۤ اِلَى اللّٰهِ زُلۡفٰى ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ

لِيُقَرِّبُوۡنَاۤ	اِلَى اللّٰهِ	زُلۡفٰى	اِنَّ	اللّٰهَ	يَحۡكُمُ	بَيۡنَهُمۡ
دپاره ددی چي نژدی کړی دوی موږ	طرف دالله ته	ډیر نژدی کول	بیشکه!	الله به	فیصله کوی	په مینځ د دوی کښي

دپاره ددی چي نژدی کړی دوی موږ طرف د الله ته نژدی کول، بیشکه! الله به فیصله (حکم) کوی په مینځ د دوی کښي

فِيۡ مَا هُمۡ فِيۡهِ يَخۡتَلِفُوۡنَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهۡدِىۡ

فِيۡ مَا	هُمۡ	فِيۡهِ	يَخۡتَلِفُوۡنَ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا يَهۡدِىۡ
په هغه شی کښي	چي دوی	په هغه سره	اختلاف کوی	بیشکه!	الله	نه بنیي سمه لاره ده دهدایت

په هغه شی کښي چي دوی په هغه سره اختلاف کوی، بیشکه! الله نه بنیي سمه لاره د هدایت

مَنۡ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ ۞۳ لَوۡ اَرَادَ اللّٰهُ اَنۡ يَّتَّخِذَ

مَنۡ هُوَ	كٰذِبٌ	كَفَّارٌ	لَوۡ اَرَادَ	اللّٰهُ	اَنۡ يَّتَّخِذَ
هغه چاته چي دی	دروغجن وی	ناشکره	که چیری اراده وفرمایلي وی	الله	ددی چي ونیسي

هغه چاته چي دی دروغجن وی ناشکره. که چیری اراده فرمایلي وی الله (په زعم دمشرکانو) ددی چي ونیسي

فَاعۡبُدِ اللّٰهَ مُخۡلِصًا لَّهُ الدِّيۡنَ...نبي کريم ﷺ ته دالله ﷻ دطرفه څخه دعبادت حکم: دلفظ ددين معنی دلته دعبادت يا دطاعت ده کم چي دټولو ديني احکامو پابيندي لره عامه او شامله ده ددې څخه په مخکي جمله کي نبي کريم ﷺ ته خطاب وو او حکم ورته سوی دی چي دالله ﷻ عبادت او طاعت خالص دهغه دپاره کوه چي په کښي دغير الله دشرک يا ريا او نمايش شائبه نه وي: دوهمه جمله ددې دتاکيد دپاره ده چي ددين خالص کول صرف دالله ﷻ دپاره لائق دی دهغه څخه ماسوايي بل څوک مستحق نسته. دحضرت ابو هريرة رضي الله عنه څخه روايت دی چي يو سړي نبي کريم ﷺ ته عرض وکی چي يارسول الله ﷺ زه ځيني وخت څه صدقه او خيرات کوم يا پر چا احسان کوم چي په دي کي زمانيت دالله ﷻ درضا کولو هم دی او دا هم چي خلګ زما ثنا او صفت وکي نبي کريم ﷺ وفرمايل قسم دی په هغه ذات دچا په قبضه کي چي دمحمد ﷺ روح دی چي الله ﷻ داسي هيڅ شی نه قبلوي په کم کي چي بل غير شريک سوي وي.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۶۳

www.jamairahmani.org

وَلَدًا لَّاصۡطَفٰی مِمَّا یَخۡلُقُ مَا یَشَآءُ ۙ سُبۡحٰنَهٗ ؕ

وَلَدًا	لَّاصۡطَفٰی	مِمَّا	یَخۡلُقُ	مَا یَشَآءُ	سُبۡحٰنَهٗ
ولد	نو خامخا غوره کړی به یې وی	له هغه مخلوقه	چې پیدا کوی یې	هر هغه چې اراده یې فرمایلې وی	پاکی ده الله لره

ولد (زوی، لور) نو خامخا غوره کړی به یې وی له هغه مخلوقه چې پیدا کوی یې هر هغه چې اراده ئی فرمایلې وی پاکی ده

هُوَ اللّٰهُ الۡوَاحِدُ الۡقَهَّارُ ۝۴ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ

هُوَ	اللّٰهُ	الۡوَاحِدُ	الۡقَهَّارُ	خَلَقَ	السَّمٰوٰتِ	وَالۡاَرۡضَ
هم دی دی	الله	یواځې	ډیر غالب	پیدا کړی دی (الله)	آسمانونه	او مځکه

الله لره، هم دی دی الله یواځې (بې شریکه) ډیر غالب (پر هر شی)، پیدا کړی دی (الله) آسمانونه او مځکه

بِالۡحَقِّ ۚ یُکَوِّرُ الَّیۡلَ عَلَی النَّهَارِ وَیُکَوِّرُ النَّهَارَ

بِالۡحَقِّ	یُکَوِّرُ	الَّیۡلَ	عَلَی النَّهَارِ	وَیُکَوِّرُ	النَّهَارَ
په حقه سره	تاووی	شپه	پر ورځې	او تاووی	ورځ

په حقه سره، تاووی (نغاړی داخلوی الله) شپه پر ورځې او تاووی (نغاړی داخلوی الله) ورځ

عَلَی الَّیۡلِ وَسَخَّرَ الشَّمۡسَ وَالۡقَمَرَ ؕ کُلٌّ یَّجۡرِیۡ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ

عَلَی الَّیۡلِ	وَسَخَّرَ	الشَّمۡسَ	وَالۡقَمَرَ	کُلٌّ	یَّجۡرِیۡ	لِاَجَلٍ	مُّسَمًّی
په شپې باندې	او تابع کړی یې دی	لمر	او سپوږمی	چې هر یو	روان دی	ترنیټې	معلومې پورې

په شپه کښې، او مسخر کړې په کار لګولي یې دی لمر او سپوږمی، چې هر یو روان دی ترنیټې په نامه کړې سوې پورې

اَلَا هُوَ الۡعَزِیۡزُ الۡغَفَّارُ ۝۵ خَلَقَکُمۡ مِّنۡ نَّفۡسٍ

اَلَا	هُوَ	الۡعَزِیۡزُ	الۡغَفَّارُ	خَلَقَکُمۡ	مِّنۡ نَّفۡسٍ
واورئ، خبردار سئ	چې الله	ښه قوی غالب	ښه بخښونکی دی	پیدا کړې یئ تاسی	له نفس

(چې ورځ دقیامت ده) واورئ خبردار سئ چې الله ښه قوی غالب ښه بخښونکی دی. (الله) پیدا کړې یئ تاسی له نفس

وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَاَنۡزَلَ لَکُمۡ

وَّاحِدَةٍ	ثُمَّ	جَعَلَ	مِنۡهَا	زَوۡجَهَا	وَاَنۡزَلَ	لَکُمۡ
یوه څخه	بیا یې	پیدا کړه	له دغه څخه	جوړه دده	او نازل یې کړل	لپاره د (نفعی د) تاسی

یوه (آدم) څخه بیا یې پیدا کړه له دغه (نفس) څخه جوړه دده (حواء) او نازل (پیدا) یې کړل لپاره د (نفعی د) تاسی

وَلَدًا لَّاصۡطَفٰی لَوۡ اَرَادَ اللّٰهُ اَنۡ یَّتَّخِذَ.... پر هغه خلګو باندې رد کول چې ملایکو ته دالله ﷻ لوڼې وايي: چې ددوی دا باطل او محال خیال يې په طور دفرض محال وفرمايي چې که دالله ﷻ معاذ الله څوک اولاد وي نو هغه خو بغیر دارادې او مشیت څخه کیدل محال دي چې په زبردستی سره پر هغه اولاد نه سي مسلط کولی بیا که بالفرض دهغه اراده وي نو دهغه دذات څخه ماسوا ټول دهغه مخلوقات دي ددوی څخه به يې څوک اولاد مقرر کړی وای او داولاد دخپل پلار سره هم جنس کیدل لازم دي او مخلوق دخالق هم جنس کیدی نه سي په دې وجه دمخلوق داولادجوړولو اراده کول محال سول.

یکور اللیل علی النّهار دتکویر معنی یوشی پر بل شي غورزول او هغه پټول دي. قرآن کریم دشپې او ورځې انقلاب دلته دعامو نظرونو په اعتبار سره په لفظ دتکویر تعبیر کړی دی چې شپه راځي نو ګویا دورځې پر رڼا یوه پرده وغوړول سي او چې ورځ راځي نودشپې پر تیاره باندې پرده غوړیږي په همداسي نظم سره لمر او سپوږمی هم په حرکت کي دي.

معارف القرآن ج ۸ پ ۲۳ ص ۱۶۵

www.jamairahmani.org

مِّنَ الْاَنْعَامِ ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ ۭ يَخْلُقُكُمْ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ

مِّنَ الْاَنْعَامِ	ثَمٰنِيَةَ	اَزْوَاجٍ	يَخْلُقُكُمْ	فِيْ بُطُوْنِ	اُمَّهٰتِكُمْ
لهٔ چارپایانو څخه	اته	جوړې	پیداکوی (الله) تاسې	په نسونو کښې	دمیندو ستاسې کښې

لهٔ چارپایانو څخه اته جوړې (نر او ښځې)، پیداکوی (الله) تاسې په ګېډو د میندو ستاسې کښې

خَلْقًا مِّنْۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِيْ ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ۭ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

خَلْقًا	مِّنْۢ بَعْدِ	خَلْقٍ	فِيْ ظُلُمٰتٍ	ثَلٰثٍ	ذٰلِكُمُ	اللّٰهُ	رَبُّكُمْ
یو قسم پیدا اینبت	وروسته	لهٔ یو بل قسم پیدا اینبت	په تیارو	دریو کښې	دغه	الله دی	رب ستاسې

یو قسم پیدا اینبت وروسته لهٔ یو بل قسم پیدا اینبت په تیارو دریو کښې، دغه (موصوف په صفاتو) الله دی رب ستاسې

لَهُ الْمُلْكُ ۭ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ⑥

لَهُ	الْمُلْكُ	لَآ	اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ	فَاَنّٰى	تُصْرَفُوْنَ
خاص دهٔ ته دی	ملک	نشته بل هیڅوک	لائق دعبادت	مګر	هم دی یوائې	پس کوم طرف ته	ګرځولې سئ تاسې

خاص دهٔ ته دی ملک، سلطنت. نشته بل هیڅوک لائق د عبادت مګر هم دی یوائې پس کوم طرف ته ګرځولې سئ تاسې

اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۣ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۚ

اِنْ تَكْفُرُوْا	فَاِنَّ	اللّٰهَ	غَنِيٌّ	عَنْكُمْ	وَلَا يَرْضٰى	لِعِبَادِهِ	الْكُفْرَ
که چیرې کفر اختیار کړئ تاسې	پس بیشکه!	الله	غنی دی	لهٔ تاسې	او نهٔ خوښوی	دپاره دبندګانو خپلو	کفر

که چیرې کفر اختیار کړئ تاسې پس بیشکه! الله غنی، بې پروا دی لهٔ تاسې او نهٔ خوښوی (الله) دپاره دبندګانو خپلو کفر

وَاِنْ تَشْكُرُوْا يَرْضَهُ لَكُمْ ۭ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۭ

وَاِنْ تَشْكُرُوْا	يَرْضَهُ	لَكُمْ	وَلَا تَزِرُ	وَازِرَةٌ	وِّزْرَ	اُخْرٰى
او که شکر وباسئ	نو خوښوی دغه	تاسې ته	او وا به نهٔ خلې بار	هیڅ بار اخیستونکی	بار دګناهونو	دبل چا

او که شکر وباسئ نو خوښوی دغه (شکر دالله) تاسې ته، او وا به نهٔ خلې بار هیڅ بار اخیستونکی بار دګناهونو دبل چا

ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۭ اِنَّهٗ

ثُمَّ	اِلٰى رَبِّكُمْ	مَّرْجِعُكُمْ	فَيُنَبِّئُكُمْ	بِمَا كُنْتُمْ	تَعْمَلُوْنَ	اِنَّهٗ
بیا	خاص رب ستاسې ته	بیرته ورتله ستاسې دی	پس خبر به کړی تاسې	په هغو چې وئ تاسې	چې کول به مو	بیشکه! دغه الله

بیا خاص رب ستاسې ته بیرته ورتله ستاسې دی پس خبر به کړی تاسې په هغو چې وئ تاسې چې کول به مو، بیشکه! دغه الله

مِّنَ الْاَنْعَامِ ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِيْ بُطُوْنِ..

دحیواناتو پیدایش هم دانسانیت دپاره یو نعمت الهي دی: په دغه آیت کښي الله ﷻ دحیواناتو پیدا اینبت په انزال یعني دآسمانه څخه په نازلولو سره تعبیر کړی دی او دایي دې طرف ته اشاره وفرمایله چې ددوی په تخلیق کښي لوی دخل دهغو اوبو دی کم چې دآسمانه څخه نازلیږي په دې وجه داویل کیږي چې دا هم ګویا دآسمانه څخه نازل سول: په بل ځای کښي قرآن کریم دانساني لباس دپاره هم دالفظ استعمال فرمایلی دی: **وانزالنا علیکم لباسا یواری سوءاتکم**. او دځینې معدني شیانو مثلا اوسپني دپاره هم دا لفظ راغلی دی: **وانزلنا الحدید**: ددې ټولو مطلب ددې شیانو په خپل قدرت سره پیدا کول او انسان ته ورکول دي: **قرطبی: خلقا من بعد خلق فی ظلمات ثلاث**: په دې کښي دخدای ﷻ دقدرت د هغو رمزونو او رازونو ته اشاره سویده کم چې دانسان په پیدایش کښي کار فرما دي چې الله ﷻ په خپل حکمت سره ماشوم دمور په نس کښي په مختلفو مراحلو سره پیدا کي **وهواعلم بحکم اموره ومصالحه**

معارف القرآن ج۸ پ ۲۳ ص ۱۶۶

www.jamairahmani.org

عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝۷ وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهٗ

عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ	الصُّدُوْرِ	وَاِذَا	مَسَّ	الْاِنْسَانَ	ضُرٌّ	دَعَا	رَبَّهٗ
ښه عالم دی په خبرو	دسینو	او هر کله چی	ورسیږی	انسان ته	کوم قسم سختی	نو بولی	رب خپل

ښه عالم دی په خبرو دسینو. او کله چی ورسیږی انسا ن(کافر) ته کوم قسم سختی نو بولی رب خپل

مُنِيْبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهٗ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ

مُنِيْبًا	اِلَيْهِ	ثُمَّ	اِذَا	خَوَّلَهٗ	نِعْمَةً	مِّنْهُ	نَسِيَ مَا	كَانَ
چی رجوع کوونکی وی	هم ده ته	بیا	هرکله چی	ورکړی (الله) ده ته	نعمت	له خپل جانبه	نو هیر کړی هغه	چی ؤ دی

چی رجوع کوونکی وی خاص هم ده ته بیا هرکله چی ورکړی (الله) ده ته نعمت له خپل جانبه نو هیر کړی هغه چی ؤ دی

يَدْعُوْٓا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ

يَدْعُوْٓا	اِلَيْهِ	مِنْ قَبْلُ	وَجَعَلَ	لِلّٰهِ	اَنْدَادًا	لِّيُضِلَّ	عَنْ سَبِيْلِهٖ
چی پکښی باله به یئ	هغه (الله) ته	پخوا له دی نعمته	او ګرځوی	الله ته	شریکان	دپاره ددی چی ګمراه کړی	له لاری دالله

چی په کښی باله به ئی هغه (الله) ته پخوا له دی نعمته او ګرځوی الله ته شریکان، دپاره د دی چی ګمراه کړی له لاری دالله.

قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيْلًا ۖ اِنَّكَ مِنْ اَصْحٰبِ النَّارِ ۝۸ اَمَّنْ

قُلْ	تَمَتَّعْ	بِكُفْرِكَ	قَلِيْلًا	اِنَّكَ	مِنْ اَصْحٰبِ	النَّارِ	اَمَّنْ
ووایه (محمده)	چی نفع واخله	په کفر خپل	لږ	بیشکه! ته	له یارانو	داور (دوزخ) یئ	آیا هغه څوک

ووایه (محمده) چی نفع واخله په کفر خپل لږ. بیشکه! ته له یارانو د اور (دوزخ) یئ. آیا هغه څوک

هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا يَّحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوْا

هُوَ	قَانِتٌ	اٰنَآءَ الَّيْلِ	سَاجِدًا	وَّقَآئِمًا	يَّحْذَرُ	الْاٰخِرَةَ	وَيَرْجُوْا
چی دی	طاعت کوونکی وی	په ساعتونو دشپی کښی	سجده کوونکی	او ولاړ	بیریږی	دآخرت څخه	او امید لری

چی دی طاعت کوونکی وی په ساعتونو د شپی کښی سجده کوونکی او ولاړ (په لمانځه) بیریږی دآخرت څخه او امید لری

رَحْمَةَ رَبِّهٖ ؕ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ وَالَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ؕ

رَحْمَةَ	رَبِّهٖ	قُلْ	هَلْ يَسْتَوِى	الَّذِيْنَ	يَعْلَمُوْنَ	وَالَّذِيْنَ	لَا يَعْلَمُوْنَ
درحمت	درب خپل ته	ووایه (محمده)	آیا برابر دی سره	هغه کسان	چی پوهیږی	او هغه کسان	چی نه پوهیږی

د رحمت درب خپل ته، ووایه (محمده) آیا برابر دی سره هغه کسان چی پوهیږی او هغه کسان چی نه پوهیږی

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا..دکفارو څخه دالله جل جلاله پوښتني :

ددې جملې څخه مخکي کفاروته داالله جل جلاله دطرفه ویل سوي دي چي ددنیا دڅو ورځو په ژوند کي دخپل کفر او فسق او فجور خوندونه واخلی آخر به تاسي دجهنم خاشاک جوړ سی ددې څخه وروسته په دې جمله کي دفرمانبردارمومن بیان دی کم چي یي د امّن په لفظ سره دسوال څخه شروع کړی دی : دتفسیر علماء فرمايي چي ددې څخه مخ ته یوه جمله محذوفه ده چي کافر ته به وویل سي چي ته ښه یي او که هغه فرمانبردار مومن دکم ذکر چي مخ ته راځي دلفظ قانت : څوترجمې سویدي ترټولو جامع قول دحضرت ابن مسعود رضی الله عنه دی ددې معنی ده اطاعت ګذار. او دا لفظ کله چي خاص دلمانځه دپاره وویل سي لکه : قوموا لله قانتين نو هلته مراد هغه سړی وي کم چي په لمانځه کي خپل نظر کښته ساتي یوې خوا بلي خواته ګوري نه دخپل بدن یا جامو سره بازی کوي نه ددنیا څه شی په خپل اختیار سره په لمانځه کي یادوي. هیره او غیر اختیاري وسوسه ددې منافي نه ده.

معارف القرآن ج۸پ۲۳ص۱۷۰

www.jamairahmani.org

ع ۹ ۱۵

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾ قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا

إِنَّمَا	يَتَذَكَّرُ	أُولُوا	الْأَلْبَابِ	قُلْ	يٰعِبَادِ	الَّذِينَ	آمَنُوا
بیشکه! هم دا خبره ده	چی پند اخلی	خاوندان	دعقلونو	ووایه	ای بندګانو زما	هغه چی	ایمان یئ راوړی دی

بیشکه! هم داخبره ده چی پند اخلی خاوندان د خالصو عقلونو . ووایه (محمده) ای بندګانو زما هغه چی ایمان یئ راوړی دی

اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ

اتَّقُوا	رَبَّكُمْ	لِلَّذِينَ	أَحْسَنُوا	فِي هٰذِهِ	الدُّنْيَا	حَسَنَةٌ	وَأَرْضُ
ویریږئ	له رب خپل	سته هغو کسانو ته	چی نیکی یئ کړی ده	په دغه	دنیا کښی	نیکی بدله ده	او مځکه

ویریږئ له (عذابه د) رب خپل سته هغو کسانو ته چی نیکی یئ کړی ده په دغه دنیا کښی نیکی او مځکه

اللّٰهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

اللّٰهِ	وَاسِعَةٌ	إِنَّمَا	يُوَفَّى	الصّٰبِرُونَ	أَجْرَهُمْ	بِغَيْرِ	حِسَابٍ
دالله	پراخه ده	بیشکه! هم داخبره ده	پوره به ورکړل سی	صابرانو ته	اجر، ثواب د دوی	بی له	حسابه

د الله ارته ده ، بیشکه! هم داخبره ده پوره به ورکړل سی صابرانو ته اجر ثواب د دوی بی حسابه (ډیر زیات).

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

قُلْ	إِنِّي	أُمِرْتُ	أَنْ أَعْبُدَ	اللّٰهَ	مُخْلِصًا	لَهُ	الدِّينَ
ووایه	بیشکه! زه چی یم	امر کړی سوی دی ماته	ددی چی عبادت کوم	دالله	چی خالص کوونکی یم	ده ته	دین دده

ووایه (محمده) بیشکه! زه امر کړی سوی دی ماته د دی چی عبادت کوم یواځی دالله چی خالص کوونکی یم ده ته دین دده

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي

وَأُمِرْتُ	لِأَنْ أَكُونَ	أَوَّلَ	الْمُسْلِمِينَ	قُلْ	إِنِّي
او امر ، حکم کړی سوی دی ماته	چی سم زه	اول	دمسلمانانو	ووایه (محمده)	بیشکه! زه

او امر حکم کړی سوی دی ماته چی سم زه اول د مسلمانانو ، ووایه (محمده!) بیشکه زه

أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ اللّٰهَ أَعْبُدُ

أَخَافُ	إِنْ عَصَيْتُ	رَبِّي	عَذَابَ	يَوْمٍ	عَظِيمٍ	قُلِ	اللّٰهَ	أَعْبُدُ
ییریږم	که چیری نافرمانی وکړم	درب خپل	له عذابه	دورځی	لوئی	ووایه (محمده)	الله ته	عبادت کوم

ییریږم که چیری نافرمانی وکړم د رب خپل له عذابه دورځی لوئی (قیامت) .ووایه (محمده) الله ته عبادت کوم

إِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

دصبرکوونکو ثواب په څه مقرره اندازه او پیمانه نه دی: بغیر دحساب څخه مراد دادی چي دصبر کوونکو ثواب په څه مقرره اندازه او پیمانه نه دی بلکي بې اندازې او بې حسابه به ورکول کیږي لکه چي دحدیث په روایتونو کي مخ ته راځي.او ځیني حضراتو دبغیر حساب معنی درخواست او مطالبه کړیده یعني لکه څنګه چي په دنیا کي دچاڅه حق دچا پر ذمه وي نو ده ته دخپل حق په خپله مطالبه کول وي دالله ﷻ په نزد به صابرانو ته ددرخواست او مطالبي څخه بغیر ددوی ثواب ورکول سي نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چي دقیامت په ورځ به دعدل میزان قائم سي دصدقو خاوندان به راسي نو ددوی صدقي به تول سي او ددغو په حساب به ورته پوره پوره اجرورکول سي بیا نو څه چي کله هغه خلګ راسي چي مصیبتونه او بلاوي په دنیا کي پر راغلي وه نو ددوی دپاره به څه پیمانه او تول نه وي بلکي بغیر دحساب او اندازې څخه به ددوی طرف ته اجر او ثواب وروبهول سي الخ.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۷۱

www.jamairahmani.org

مُخْلِصًا لَّهٗ دِيْنِيْ ﴿١٤﴾ فَاعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

مُخْلِصًا لَّهٗ	دِيْنِيْ	فَاعْبُدُوْا	مَا شِئْتُمْ	مِّنْ دُوْنِهٖ
چي خالص کوونکی یم ده ته	دین خپل	پس عبادت کوئ تاسی	د هرهغه شي چي اراده وکړئ تاسی	غیر له الله

چي خالص کوونکی یم ده ته (د) دین خپل (له شرکه)، پس عبادت کوئ تاسی د هرهغه شي چي اراده وکړئ تاسی غیر له الله

قُلْ اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ

قُلْ	اِنَّ	الْخٰسِرِيْنَ	الَّذِيْنَ	خَسِرُوْٓا	اَنْفُسَهُمْ	وَاَهْلِيْهِمْ	يَوْمَ
ووایه (محمده)	بیشکه!	زیان کاران	هغه کسان دی	چي زیان یئ رسولی دی	ځانونو خپلو ته	او اهل خپل ته	په ورځ

ووایه (ای محمده!) بیشکه زیان کاران هغه کسان دی چي زیان یئ رسولی دی ځانونو خپلو ته او اهل خپل ته په ورځ

الْقِيٰمَةِ ۭ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ﴿١٥﴾ لَهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ

الْقِيٰمَةِ	اَلَا ذٰلِكَ	هُوَ الْخُسْرَانُ	الْمُبِيْنُ	لَهُمْ	مِّنْ فَوْقِهِمْ
دقیامت کښی	واورئ خبردار سئ چي دغه (خسران)	هم دغه دی زیان	ښکاره	وی به دوی ته	دپاسه د دوی

د قیامت کښی واورئ خبردار سئ چي دغه (خسران) هم دغه دی زیان ښکاره. وی به دوی ته دپاسه د دوی

ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۭ ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهٖ

ظُلَلٌ	مِّنَ النَّارِ	وَمِنْ تَحْتِهِمْ	ظُلَلٌ	ذٰلِكَ	يُخَوِّفُ	اللّٰهُ	بِهٖ
سایوانونه	له اوره	او ولاندی د دوی	سایوانونه	دغه	بیروی	الله	په هغه سره

طبقات له اوره او ولاندی د دوی طبقات (داور)، دغه بیروی الله په هغه سره

عِبَادَهٗ ۭ يٰعِبَادِ فَاتَّقُوْنِ ﴿١٦﴾ وَالَّذِيْنَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوْتَ اَنْ

عِبَادَهٗ	يٰعِبَادِ	فَاتَّقُوْنِ	وَالَّذِيْنَ	اجْتَنَبُوا	الطَّاغُوْتَ	اَنْ
بندګان خپل	ای بندګانو زما	پس وبیریږئ زما څخه	او هغه کسان	چي ځان یئ ساتلی دی	له بتانو	داسی چي

بندګان (مؤمنان خپل) ای بندګانو زما پس وبیریږئ له ما څخه او هغه کسان چي ځان یئ ساتلی دی له بتانو داسی چي

يَّعْبُدُوْهَا وَاَنَابُوْٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

يَّعْبُدُوْهَا	وَاَنَابُوْٓا	اِلَى اللّٰهِ	لَهُمُ	الْبُشْرٰى	فَبَشِّرْ	عِبَادِ
عبادت وکړی دهغو	او رجوع یئ کړی وی	طرف د الله ته	سته دوی ته	بشارت ، زیری	پس زیری وکړه	پر بندګانو زما

عبادت وکړی دهغو او رجوع کړی وی طرف د الله ته سته دوی ته بشارت ، زیری، پس زیری وکړه (محمده) پر بندګانو زما

فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ. دلته دقول څخه څه مراد دی ؟

په دغه ایت کي ده قول څخه مراد یا قرآن کریم یا د قرآن سره سره د رسول ﷺ تعليمات مراد دي او هغه ټول حسن او احسن دي په دې وجه مقام مقتضی په ظاهره دا دې وو چي يستمعون االقول فيتبعونه يي ويلي واى مگر دلته يي لفظ د احسن اضافه کی او دې طرف ته يي اشاره وکړه چي دې خلګو د قرآن او د رسول د تعليماتو تابعداري په ړندو سترګو سره نه ده کړې لکه دبې عقلو خلګو طريقه چي ده چي کمه خبره واوري بغير د څه تحقيق او نظر کولو څخه يي تابعداري کوي بلکي دې خلګو د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ کلام د حق او احسن ليدو څخه ددې تابعداري کړيده ددې په نتيجه کي د آيت په اخر کي دوی ته د عقل د خاوندانو خطاب ورکول سوی دی : ددې نظير په قرآن کريم کي هغه ارشاد دی کم چي حضرت موسی علیه السلام ته د تورات متعلق سوی دی : فخذها بقوّة وأمر قومک يأخذوا باحسنها دلته هم د احسن څخه مراد پوره تورات دی.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۷۵

www.jamairahmani.org

الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ

الَّذِيْنَ	يَسْتَمِعُوْنَ	الْقَوْلَ	فَيَتَّبِعُوْنَ	اَحْسَنَهٗ	اُولٰٓئِكَ	الَّذِيْنَ
هغه چې	اوری	خبره (دقرآن)	پس متابعت کوی دوی	د ډیر ښه دهغه	دا	هغه کسان دی

هغه چې اوری خبره (دقرآن) پس متابعت کوی دوی ډیر ښه دهغه، دا هغه کسان دی

هَدٰىهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿۱۸﴾ اَفَمَنْ

هَدٰىهُمُ	اللّٰهُ	وَاُولٰٓئِكَ	هُمْ	اُولُوا	الْاَلْبَابِ	اَفَمَنْ
چې سمه لاره ښوولی ده دوی ته	الله	او دغه کسان	هم دوی دی	خاوندان	دخالصو عقلونو	آیا هغه څوک

چې سمه لاره ښوولی ده دوی ته الله او دغه کسان هم دوی دی خاوندان دخالصو عقلونو. آیا هغه څوک

حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ؕ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿۱۹﴾ لٰكِنِ

حَقَّ	عَلَيْهِ	كَلِمَةُ	الْعَذَابِ	اَفَاَنْتَ	تُنْقِذُ	مَنْ فِي النَّارِ	لٰكِنِ
چې واجب سوی وی	پر ده	حکم	دعذاب	آیا پس ته	خلاصولی سی	هغه څوک چې په اور کښی وی	لیکن

چې واجب سوی وی پر ده حکم دعذاب آیا پس خلاصولی سی ته هغه څوک چې په اور کښی وی . لیکن

الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ

الَّذِيْنَ	اتَّقَوْا	رَبَّهُمْ	لَهُمْ	غُرَفٌ	مِّنْ فَوْقِهَا	غُرَفٌ	مَّبْنِيَّةٌ
هغه کسان	چې بیریږی	له رب خپله	سته دوی ته	مانۍ	چې له پاسه دهغی	نوری مانۍ	جوړی کړی سوی

هغه کسان چې بیریږی له رب خپله سته دوی ته مانۍ (په جنت کښی) چې له پاسه د هغی نوری مانۍ بنا کړی سوی دی

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْمِيْعَادَ ﴿۲۰﴾

تَجْرِيْ	مِنْ تَحْتِهَا	الْاَنْهٰرُ	وَعْدَ اللّٰهِ	لَا يُخْلِفُ	اللّٰهُ	الْمِيْعَادَ
چې بهیږی	له لاندی د مانیو دهغه	ویالی	وعده کول دالله	نه کوی مخالفت	الله	له وعدی خپلی

چې بهیږی لاندی د مانیو ویالی (وعده کړی ده) وعده کول دالله، نه کوی مخالفت الله له وعدی خپلی .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكَهٗ يَنَابِيْعَ فِي الْاَرْضِ

اَلَمْ تَرَ	اَنَّ	اللّٰهَ	اَنْزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَسَلَكَهٗ	يَنَابِيْعَ	فِي الْاَرْضِ
آیا نه وینی ته	بیشکه!	الله	نازلی کړی دی	له آسمانه	اوبه	پس روانی کړی دی دا	په چینو روانو	په مځکه کښی

آیا نه وینی ته بیشکه! الله نازلی کړی دی له آسمانه اوبه پس ننه ایستلی یئ دی دا (اوبه) په چینو روانو په مځکه کښی

فَسَلَكَهٗ يَنَابِيْعَ فِي الْاَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهٖ.. داسمان څخه اوبه نازلول یو عظیم الشان نعمت دی: ینابیع دینبوع جمع ده چې معنی یي ده دمځکي څخه راوتونکي چیني: مطلب دادی چې دآسمان څخه اوبه نازلول یو عظیم الشان نعمت دی مگر ددې نعمت که دمځکي دننه دمحفوظ کولو انتظام نه کیدای نو انسان به ددې څخه صرف دباران په وخت کي ددې متصل یو څو ورځي فائده اخیستی سوه حال داچي اوبه دده دژوند مدار او داسي ضرورت دی دکم څخه چي دی یوه ورځ هم بې حاجته کیدای نه سي په دې وجه الله ﷻ صرف ددې نعمت په نازلولو بس ونه فرمایل بلکي ددې دمحفوظه کولو عجیبه عجیبه اسباب یي وفرمایل څه خو دمځکي په ژوورو ځایونو حوضونو او تالابونو کي محفوظي کیږي او واوري بیا دډیري لویي ذخیرې په شکل کي دغرونو پر سرونو باندي ساتل کیږي په کم سره چي ددې د خرابیدو امکان نه پاته کیږي بیا هغه واوره کرار اورول کیږي دغرونو درگونو په ذریعه په مځکه کي ننوزي.

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۷۸

www.jamairahmani.org

ثُمَّ يُخۡرِجُ بِهٖ زَرۡعًا مُّخۡتَلِفًا اَلۡوَانُهٗ ثُمَّ يَهِيۡجُ فَتَرٰىهُ مُصۡفَرًّا

ثُمَّ	يُخۡرِجُ	بِهٖ	زَرۡعًا	مُّخۡتَلِفًا	اَلۡوَانُهٗ	ثُمَّ	يَهِيۡجُ	فَتَرٰىهُ	مُصۡفَرًّا
بیا	راوباسی	په دغو سره	کښت	داچی مختلف وی	رنګونه دهغه	بیا	وچ سی	پس وینی ته هغه شین رنګی	تک ژړ

بیا راوباسی په دغو (اوبو) سره کښت حال داچی مختلف وی رنګونه د هغه بیا وچ سی پس وینی ته هغه شین رنګی تک زیړ

ثُمَّ يَجۡعَلُهٗ حُطٰمًا ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَذِكۡرٰى لِاُولِى الۡاَلۡبَابِ ۝۲۱

ثُمَّ	يَجۡعَلُهٗ	حُطٰمًا	اِنَّ	فِىۡ ذٰلِكَ	لَذِكۡرٰى	لِاُولِى	الۡاَلۡبَابِ
پس	ګرځوی دغه کښت	رژیدلی مات سوی	بیشکه!	په دغو کښی	خامخا ډیر لوی پند دی	خاوندانو	دعقلونو ته

پس ګرځوی دغه کښت رژیدلی مات سوی بیشکه! په دغو کښی خامخا ډیرلوی پند دی خاوندانو د خالصو عقلونو ته .

ع ۲/۱۶

اَفَمَنۡ شَرَحَ اللّٰهُ صَدۡرَهٗ لِلۡاِسۡلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوۡرٍ

اَفَمَنۡ	شَرَحَ	اللّٰهُ	صَدۡرَهٗ	لِلۡاِسۡلَامِ	فَهُوَ	عَلٰى	نُوۡرٍ
آیا پس هر هغه څوک چی	چی خلاصه کړی	الله	سینه د ده	اسلام ته	پس وی به دی	پر	رڼا

آیا پس هر هغه څوک چی پرانستلی او ارته کړی وی الله سینه د ده اسلام ته پس وی به دی په رڼا (دهدایت)

مِّنۡ رَّبِّهٖ ؕ فَوَيۡلٌ لِّلۡقٰسِيَةِ قُلُوۡبُهُمۡ مِّنۡ ذِكۡرِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ

مِّنۡ رَّبِّهٖ	فَوَيۡلٌ	لِّلۡقٰسِيَةِ	قُلُوۡبُهُمۡ	مِّنۡ ذِكۡرِ	اللّٰهِ	اُولٰٓئِكَ
له (طرفه) درب خپل	پس افسوس دی	(هغو کسانوته) چی سخت وی	زړونه د دوی	له ذکره	دالله	دغه کسان

له (طرفه) درب خپل پس افسوس هلاک خرابی ده هغو کسانو ته چی سخت وی زړونه د دوی له ذکره دالله ، دغه کسان

فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ۝۲۲ اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحۡسَنَ الۡحَدِيۡثِ كِتٰبًا مُّتَشَابِهًا

فِىۡ ضَلٰلٍ	مُّبِيۡنٍ	اَللّٰهُ	نَزَّلَ	اَحۡسَنَ	الۡحَدِيۡثِ	كِتٰبًا	مُّتَشَابِهًا
په ګمراهی	ښکاره کښی دی	الله	نازل کړی دی	ډیر بهترین	کلام	کتاب	مشابه یو له بل سره

په ګمراهی ښکاره کښی دی. الله ټوټه ټوټه نازل کړی دی ډیر ښائسته خوږ کلام کتاب مشابه یو له بل سره

مَّثَانِىَ ۖ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُوۡدُ الَّذِيۡنَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ۚ ثُمَّ تَلِيۡنُ

مَّثَانِىَ	تَقۡشَعِرُّ	مِنۡهُ	جُلُوۡدُ	الَّذِيۡنَ	يَخۡشَوۡنَ	رَبَّهُمۡ	ثُمَّ	تَلِيۡنُ
بیا بیا ویلی سی آیاتونه یې	چی ریږیږی	له ده څخه	پوستکی	دهغو کسانو	چی بیریږی	له ربه خپل	بیا	پاسته سی

مکرر غبرګ (دی) . چی لړځیږی ریږیږی ځیګ کیږی له ده پوستکی دهغو کسانو چی بیریږی له رب خپل بیا پاسته سی

اَفَمَنۡ شَرَحَ اللّٰهُ صَدۡرَهٗ لِلۡاِسۡلَامِ فَهُوَ.. دایمان نورچي دانسان په زړه کي داخل سي نو زړه يي فراخه سي : دشرح صدر معنی دزړه فراخي ده چي مطلب يي دادی چي په زړه کي ددې استعداد موجود وي چي هغه په تکويني اياتونو دالله جَلَّ جَلَالُهٗ اسمان مځکه او په خپله په خپل پيدايش وغيره کي فکر وکي او عبرت حاصل کړي دغه رکم دالله جَلَّ جَلَالُهٗ کم اياتونه چي په صورت دکتاب او احکامو نازليږي په هغه کي فکر وکي او فائده حاصله کي : دحضرت عبدالله ابن مسعود رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ څخه روايت دی چي نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کله دا آيت تلاوت کړی نو موږ پوښتنه ورڅخه وکړه چي دشرح صدر څه مطلب دی ؟ دوی وفرمايل چي کله دايمان نو ر دانسان په زړه کي داخل سي نو دده زړه فراخه سي چي په دې سره دالله جَلَّ جَلَالُهٗ په احکامو پوهيدل او عمل په کول دده دپاره آسانه سي موږ عرض وکی چي يا رسول الله ددې شرح صدر نښه څه ده ؟ ده وفرمايل چي دآخرت دکور طرف ته مايله کيدل او ددنيا څخه ليري اوسيدل او تر مرګ مخکي هغه ته تياري کول

معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۷۹

www.jamairahmani.org

جُلُوْدُهُمْ وَقُلُوْبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ

جُلُوْدُهُمْ	وَقُلُوْبُهُمْ	اِلٰى ذِكْرِ	اللّٰهِ	ذٰلِكَ	هُدَى	اللّٰهِ	يَهْدِيْ
پوستکی ددوی	اوزړونه ددوی	طرف دیادولو	دالله ته	دغه (قرآن)	هدایت دی	دالله	سمه لاره ښیي

پوستکی د دوی او زړونه د دوی طرف د یادولو دالله ته دغه (قرآن) هدایت دی دالله سمه لاره ښیي الله

بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ۝٢٣

بِهٖ	مَنْ يَّشَآءُ	وَمَنْ	يُّضْلِلِ	اللّٰهُ	فَمَا لَهٗ	مِنْ هَادٍ
په دغه سره	هر هغه چاته چې اراده وفرمائی	او هر څوک چې	ویې ښویوی	الله	پس پیدا به نسی هغه ته	هیڅوک لاره ښوونکی

په دغه سره هر هغه چاته چې اراده وفرمائی او هر څوک چې ویې ښویوی الله پس پیدا به نسی هغه ته هیڅوک لاره ښوونکی .

اَفَمَنْ يَّتَّقِيْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَقِيْلَ لِلظّٰلِمِيْنَ

اَفَمَنْ يَّتَّقِيْ	بِوَجْهِهٖ	سُوْٓءَ	الْعَذَابِ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	وَقِيْلَ	لِلظّٰلِمِيْنَ
آیا پس هغه څوک چې ځان ساتی	په مخ خپل سره	له سختی	دعذاب	دورځی	دقیامت	او وبه ویلی سی	ظالمانوته

آیا پس هغه څوک چې ځان ساتی په مخ خپل سره له سختی دعذاب د ورځی د قیامت او وبه ویلی سی ظالمانو ته

ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝٢٤ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

ذُوْقُوْا	مَا كُنْتُمْ	تَكْسِبُوْنَ	كَذَّبَ	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِهِمْ
چې وڅکئ	جزاد هغه عمل چې وئ تاسی	چې کاوه به مو	دروغجن شمیرلی وو	هغو کسانو	چې پخوا له دوی څخه وو

چې وڅکئ دهغه عمل چې وئ تاسی چې کاوه به مو (هم داسی) دروغجن شمیرلی وو هغو کسانو چې پخوا له دوی څخه وو

فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝٢٥ فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ

فَاَتٰىهُمُ	الْعَذَابُ	مِنْ حَيْثُ	لَا يَشْعُرُوْنَ	فَاَذَاقَهُمُ	اللّٰهُ	الْخِزْيَ
پس را به غلی دوی ته	عذاب	له داسی طرفه	چې نه به پوهیدل	پس وبه څکوله په دوی	الله	خواری، رسوایئ

پس را به غلی دوی ته عذاب له داسی طرفه چې نه به پوهیدل. پس وبه څکوله په دوی الله خواری او رسوائی

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝٢٦

فِي الْحَيٰوةِ	الدُّنْيَا	وَلَعَذَابُ	الْاٰخِرَةِ	اَكْبَرُ	لَوْ كَانُوْا	يَعْلَمُوْنَ
په دغه ژوندون	د دنیا کښی	او خامخا عذاب	دآخرت	ډیر لوی دی	که چیری وی دوی	په دی عالمان

په دغه ژوندون د دنیا کښی او خامخا عذاب د آخرت ډیر لوی دی که چیری وی دوی په دی عالمان .

اَفَمَنْ يَّتَّقِيْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

دجهنم دعذاب بیان : په دغه ایت کي الله ﷻ دجهنم دسخت هولناک کیدو بیان کړی دی چي دانسان عادت په دنیا کي دادی چي څه تکلیفي شی مخ ته ورته راسي نو خپل لاسونه او پښې دمخ دمحفوظه کولو دپاره سپر جوړوي او په دوی سره دخپل مخ ساتنه کوي مگر دقیامت په ورځ به جهنمیانو او دوږخیانو ته دغه پناه اخیستل د لاسونو او پښو په ذریعه هم نه وي حاصل. پر دوی چي کم عذاب راسي هغه به سیده ددوی پر مخونو باندي راځي که څه هم دوی مدافعت کول وغواړي نو مخ به سپر جوړوي ځکه چي په جهنم کي به دی په لاسونو او پښو تړلی غورزول کیږي نعوذ بالله منه. دتفسیر شریف په امامانو کي حضرت عطاء ابن زید رحمة الله علیه فرمايي چي جهنمي به جهنم ته په لاسونو او پښوتړلی وغورزول سي نو الله ﷻ فرمايي کم سړی چي خپل مخ دقیامت دورځي سخت عذاب ته سپر کوي نو داسي ظالمانو ته به حکم وسي چي تاسي څه په دنیا کي کول اوس د هغه خوند وڅکی الخ.

معارف القرآن ج٨ پ٢٣ ص١٨١

www.jamairahmani.org

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ

وَلَقَدْ	ضَرَبْنَا	لِلنَّاسِ	فِيْ هٰذَا	الْقُرْاٰنِ	مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
او خامخا په تحقیق	بیان کړي دي موږ	خلګو ته	په دغه	قرآن کښې	له هر قسم مثالونه

او خامخا په تحقیق بیان کړي دي موږ خلګو ته په دغه قرآن کښې له هر مثله ددیني امورو چي ضرورت ورته وي

لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿۲۷﴾ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ

لَّعَلَّهُمْ	يَتَذَكَّرُوْنَ	قُرْاٰنًا	عَرَبِيًّا	غَيْرَ ذِيْ	عِوَجٍ
دپاره ددې چي دوی	پند واخلي	دا قرآن دی	په عربي ژبې سره	چي نه دی خاوند	دکوږوالي

دپاره د دې چي دوی (پری) پند واخلي. دا قرآن دی لوستلی سوی په عربي ژبې سره چي نه دی خاوند دکوږوالي

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿۲۸﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ

لَّعَلَّهُمْ	يَتَّقُوْنَ	ضَرَبَ	اللّٰهُ	مَثَلًا	رَّجُلًا	فِيْهِ
دپاره ددې چي دوی	پرهیزګاران سی	بیانوی	الله	یو مثل	چي یو سړی وی (مریی)	چي وی په ده کښې

دپاره ددې چي دوی وساتلی سی (له معاصیوو) . تړي الله یو مثل چي یو سړی وی (مریی) چي وی په ده کښې

شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا

شُرَكَآءُ	مُتَشٰكِسُوْنَ	وَرَجُلًا	سَلَمًا	لِّرَجُلٍ	هَلْ يَسْتَوِيٰنِ	مَثَلًا
(ډیر) شریکان	ټول بدخویه سره ناسازه	او یو بل سړی وی	سلامت ټول	دیوه سړي وی	آیا برابر دی سره دغه دواړه	په مثال کی

(ډیر) شریکان ټول بدخویه سره ناسازه او یو بل سړی وی سلامت ټول د یوه سړي وی آیا برابر دی سره دغه دواړه مثلونه

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۲۹﴾ اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّاِنَّهُمْ

اَلْحَمْدُ	لِلّٰهِ	بَلْ	اَكْثَرُهُمْ	لَا يَعْلَمُوْنَ	اِنَّكَ	مَيِّتٌ	وَّاِنَّهُمْ
ټوله ثناء صفت	خاص الله ته دی	بلکه	زیاتره دخلګو	نه پوهیږي	بیشکه! چي ته	هم مرکیدونکی یې	او بیشکه! دوی هم

ټوله ثناء صفت خاص الله ته دی ، بلکه زیاتره د خلګو نه پوهیږي ، بیشکه! چي ته هم مر کیدونکی یې او بیشکه! دوی هم

مَّيِّتُوْنَ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿۳۱﴾

مَّيِّتُوْنَ	ثُمَّ	اِنَّكُمْ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	عِنْدَ	رَبِّكُمْ	تَخْتَصِمُوْنَ
مره کیدونکي دي	بیا	بیشکه! تاسي به	په ورځ	دقیامت کښې	په نزد	درب خپل	جګړه کوی د یو بل سره

مره کیدونکي دي بیا بیشکه! تاسي به په ورځ دقیامت کښې په نزد درب خپل جګړه کوی د یو بل سره

ع ۳ / ۱۷

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ

دمحشر په عدالت کي دمظلوم حق دظالم څخه دوصولولو صورت :

حضرت ابن عباس رضي الله عنه فرمايي چي دلته په لفظ د انّکم : کي مومن او کافر او مسلمان ظالم او مظلوم ټول داخل دي دوی ټول به خپل خپل مقدمات دخپل رب په عدالت کي پيش کړي او الله جل جلاله به دظالم څخه دمظلوم حق واخلي او وربه يي کړي هغه که کافر وي او که مومن. او صورت ددغه حقوقو داداء کولو به داوي کم چي په صحيح بخاري کي دحضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت راغلی دی چي نبي کريم صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي چي دکم سړي پر ذمه دچا حق دی هغه ته پکار دي چي په دنيا کي هغه اداء کي يا يي ورڅخه معاف کړي چي حلال سي ځکه چي په آخرت کي به روپی او پيسې نه وي که دظالم سره څه نيک عملونه وي نو په مقدار دظلم به داعملونه دده څخه اخيستل کيږي او مظلوم ته به ورکول کيږي او که نيکی نه وي نو دمظلوم بدی او ګناهونه به دهغه څخه واخيستل سي پر ظالم به وغورځول سي.
معارف القرآن ج۸ پ۲۳ ص۱۸۳

www.jamairahmani.org